ΔΟΓΑΣ Ι. ΜΗΝΑΣ

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

ΑΛΛ' Ω ΜΑΚΑΡΙΟΙ
ΕΣΤΙ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.
ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

ΑΘΗΝΑ 2008

ΜΗΝΑΣ Ι. ΔΟΓΑΣ

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

ΑΛΛ' Ω ΜΑΚΑΡΙΟΙ
ΕΣΤΙ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.
ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

ΑΘΗΝΑ, 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
(Το μήνυμα πρόκληση σε Ελληνική Δημόσια Υπηρεσία. Ο σφετερισμός του ονόματος Μακεδονία και ενός πανάρχαιου Ελληνικού συμβόλου. Η Μακεδονία στους αληθινούς Μακεδόνες. Η Γαλλία, η Μεγάλη Βρετανία και η Ε.Ο.Κ. Επιβεβλημένη η αντίδραση για κάθε Έλληνα πατριώτη στο σφετερισμό. Οι Κανονισμοί 1059/2003 και 105/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου) ……..….. σελ. 5

Α΄. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες ούτε υπήρξαν ποτέ … σελ. 16
1. Γενικά ……..…….. σελ. 16
2. Τίς εστίν και τίς ουκ εστίν Μακεδών……..…… σελ. 23
3. Τα οικογενειακά ονόματα των Βαρδαριτών αποδεικνύουν ότι οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες ……..…… σελ. 31
4. Τα τοπωνύμια της Βαρντάρσκα αποδεικνύουν ότι οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες ……. σελ. 38

Β΄. Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες ……..…… σελ. 41
1. Τα ονόματα Μακεδών, Μακεδονία και η προέλευσή τους. Ο αδελφός και οι υιοί του Μακεδόνος. …….. σελ. 41
2. Παρουσία του ανθρώπου στη Μακεδονία, Οικισμοί, πρώτη γραφή, Χριστιανισμός, Άγιον Όρος ……..…… σελ. 53
3. Η χώρα και τα όρια της Μακεδονίας. Ο Πελασγός ……..… σελ. 58
4. Η Ελληνικότης της Μακεδονίας παραπέμπει στην αρχή του χρόνου …… σελ. 64
   4.1. Οι βασιλικοί οίκοι και οι βασιλείς της Μακεδονίας ……. σελ. 64
   4.2. Η ετυμολογία του ονόματος Μακεδονία ……..…… σελ. 67
5. Η καταγωγή των Μακεδόνων. Ο Όμηρος, ο Ηρόδοτος, ο Θουκυδίδης……..… σελ. 69
6. Ο αρχικός πυρήνας των Μακεδόνων. Άργος Ορεστικόν …… σελ. 72
6. Άνω Μακεδονία και Κάτω Μακεδονία. Αναφορά του Ηροδότου και του Θουκυδίδη ……..…… σελ. 76
7. Έλληνες και μη Έλληνες. Μετέχοντες και μη μετέχοντες της Ελληνικής παιδείας ……..…….. σελ. 87
9. Η προσωπικότης του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου Β΄…σελ. 93
10. Οι εμφύλιοι πόλεμοι των Ελλήνων, ο Ισοκράτης και ο βασιλιάς της Μακεδονίας Φίλιππος Β΄ …….. σελ. 98
11. Πόλεις Αλεξάνδρειες έργα πολιτισμού και συναδέλφωσης….σελ. 111

Γ΄. Η Γλώσσα και άλλα χαρακτηριστικά των Μακεδόνων … σελ. 118
1. Η γλώσσα των Μακεδόνων ……..….. σελ. 118
2. Η γλώσσα των Μακεδόνων στον Όμηρο …… σελ. 126
3. Οι πέτρες της Μακεδονίας μιλούν Ελληνικά …… σελ. 139
4. Οι λέξεις των Μακεδονικών επιγραφών είναι όλες μόνον Ελληνικές……..….. σελ. 155
5. Τα ονόματα των Μακεδόνων και η ετυμολογία τους. Το όνομα Αλέξανδρος απαντά στον Όμηρο ……. σελ. 166

Δ΄. Η γλώσσα των Βαρδαριτών και οι άλλες Σλαβικές γλώσσες ……. σελ. 173
1. Η σχέση των Βαρδαρίτικων με τη Σερβική γλώσσα ……. σελ. 175
2. Η σχέση των Βαρδαρίτικων με τη Βουλγαρική γλώσσα ..… σελ. 192
3. Η σχέση των Βαρδαρίτικων με τη Ρωσική γλώσσα …… σελ. 208

Ε΄. Η Γεωγραφία της Μακεδονίας ……. σελ. 231
1. Οι Επαρχίες της Μακεδονίας …….. σελ. 231
2. Οι πόλεις της Μακεδονίας ……..…… σελ. 235

ΣΤ΄. Η γραφή των Μακεδόνων και των άλλων Ελλήνων και η γραφή των Βαρδαριτών ……..…….. σελ. 271

Ζ΄. Η παιδεία των Μακεδόνων. Η σχέση τους με τους Έλληνες του νότου……..... σελ. 293

Η΄. Μακεδόνες άνθρωποι της επιστήμης, του πνεύματος και της τέχνης……..… σελ. 296

Θ΄. Συμμετοχή των Μακεδόνων στους Ολυμπιακούς αγώνες .σελ. 302

Ι΄. Η θρησκεία και ο τύπος της λατρείας των Μακεδόνων ….. σελ. 308

ΙΑ΄. Τα νομίσματα της Μακεδονίας ……..…… σελ. 326
1. Νομίσματα πόλεων ……..…… σελ. 327
2. Νομίσματα βασιλέων ……..……..…. σελ. 331

ΙΒ΄. Χαρακτηριστικά σημεία για τον Ελληνισμό της Μακεδονίας καταγραφέντα από την Ιστορία ……..……..…. σελ. 335

ΙΓ΄. Τα μικρά ονόματα των Βαρδαριτών αποδεικνύουν επίσης ότι οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες ……..…. σελ. 371

1. Τα Σλαβικά μικρά ονόματα των Βαρδαριτών ……..……. σελ. 372
2. Τα Τουρκικά μικρά ονόματα των Βαρδαριτών …….. σελ. 375

ΙΔ΄. Μακεδόνες οι οποίοι αναφέρονται κατά την περίοδο του βασιλιά Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου ... σελ. 378
1. Βασιλικοί παίδες, Σωματοφύλακες, Εταίροι κ.τ.λ. ……..….. σελ. 437
2. Ανδρικά Μακεδονικά ονόματα απαντώμενα σε επιγραφές..σελ. 438
3. Γυναικεία Μακεδονικά ονόματα ……..… σελ. 439

ΙΕ΄. Η απόδοση των ονομάτων των Μακεδόνων στα Βαρδαρίτικα σύμφωνα με την έννοιά τους ……. σελ. 442

ΙΣΤ΄. Οι Βαρδαρίτες σήμερα ……..….. σελ. 447

ΙΖ΄. Συμπέρασμα ……..……..…… σελ. 450

ΙΗ΄. Επίλογος ……..……..……..…… σελ. 452

Βιβλιογραφία ……..…… σελ. 464

Ε Ι Σ Α Γ Ω Γ Η

Αφορμή για τη συγγραφή αυτού του κειμένου απετέλεσε η έλευση σε Ελληνική Δημόσια Υπηρεσία, ενός μηνύματος από το Τρέπετ των Σκοπίων, μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Το μήνυμα ήταν γραμμένο στην Αγγλική γλώσσα και προωθούσε την πώληση ενός βιβλίου σε ηλεκτρονική μορφή, με τίτλο: *''Εμείς οι Μακεδόνες είμαστε Μακεδόνες δεν είμαστε Φυρομτσίτες''*. Το μήνυμα είχε σταλεί επίσης, σε όλους τους αντίστοιχους Φορείς των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Αυστραλία. Ως αποστολέας του μηνύματος εφέρετο κάποιος Ljupco Mircevski (Λιούπσο Μιρσέβσκι) και ρωτούσε τους αποδέκτες εάν θα ήθελαν να αναλάβουν την προώθηση του βιβλίου. Στην επικεφαλίδα του βιβλίου έγραφε: *''Μακεδονικό βιβλίο 2006 - Η Μακεδονία για τους Μακεδόνες''*. Στο κείμενο του μηνύματος αναφερόταν: *''Διαβάστε για τον κομμουνισμό και τη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη, τον πόλεμο και την ειρήνη, τις διακρίσεις και τις παραβιάσεις. Διαβάστε και δείτε την αλήθεια για τη Μακεδονία και το Μακεδονικό έθνος.*

Το παρόν είναι ένα cd-βιβλίο για το Μακεδονικό ζήτημα και το Μακεδονικό έθνος. Το εν λόγω cd-βιβλίο περιλαμβάνει το α΄ μέρος (430 σελίδες) και το β΄ μέρος (502 σελίδες). Πρόκειται για μια ογκώδη συλλογή υλικού που περιέχει διαμαρτυρίες σε διάφορους διεθνείς οργανισμούς, ινστιτούτα, κυβερνήσεις κ.τ.λ. Περιλαμβάνει, επίσης, απαντήσεις και αντιδράσεις, εικόνες, χάρτες και πολλά άλλα.

Η Μακεδονία είναι ένα έθνος που έχει υποστεί καταπίεση για δεκαετίες, γενοκτονία και εκκαθάριση. Η Μακεδονία είναι ένα έθνος που ο κόσμος ξέχασε.

Οι δυτικοί συγγραφείς, - ιστορικοί, ειδικοί επιστήμονες, αρχαιολόγοι, καθηγητές και πολιτικοί - στέρησαν από τη Μακεδονία την ιστορία της, τις παραδόσεις της, την κουλτούρα της, τη λογοτεχνία και τη γη της. Διαστρέβλωσαν επίσης τη Μακεδονική αρχαιότητα''.

Το κείμενο του μηνύματος συνεχίζεται με τρόπο ανιστόρητο, απαράδεκτο και προκλητικό, όσον αφορά στην αλήθεια και τη λογική, για κάθε νοήμονα και σκεπτόμενο άνθρωπο. Ιδιαίτερα δε για κάθε Έλληνα είναι μειωτικό και προσβλητικό, όταν αναφέρει ότι στα σχολεία τα παιδιά εξαπατούνται, δεν διδάσκονται την αλήθεια, αλλά εμποτίζονται με την Ελληνική μυθολογία, ή ότι πριν το 1860 δεν υπήρχε Ελλάδα, Ελληνική εθνότητα κ.τ.λ.

''Στα σχολεία τα παιδιά εξαπατούνται και εμποτίζονται με την Ελληνική ιστορία, μυθολογία και λογοτεχνία αντί να διδάσκονται την αλήθεια.

Πριν το 1860 η Ελλάδα δεν υπήρχε. Ούτε υπήρχε Ελληνική εθνότητα. Πριν το 1913 δεν υπήρχε Σερβική, Αλβανική ή Βουλγαρική εθνότητα ή χώρα... Θέλω να προειδοποιήσω τους αναγνώστες αυτού του μηνύματος για τις σοκαριστικές εικόνες του βιβλίου, νέων Μακεδόνων, μερικοί από τους οποίους βασανίστηκαν, άλλοι σφαγιάστηκαν, στις αρχές του 2001, από Αλβανούς Ναζί φασίστες, εξτρεμιστές και τρομοκράτες, οι οποίοι βοηθήθηκαν από τους διεφθαρμένους Μακεδόνες προδότες, που αυτοαποκαλούνται πολιτικοί, από τους διεθνείς Οργανισμούς, το ΝΑΤΟ, τα Ηνωμένα Έθνη και την Ευρωπαϊκή Ένωση...Η τιμή του cd-βιβλίου.…Θα θέλατε να είστε διανομέας;.…Για να παραγγείλετε το cd-βιβλίο, στείλτε e-mail σε: Ljupco Mircevski – Trepet.…".

Στη συνεχιζόμενη προπαγάνδα και πρόκληση των Βαρδαριτών γειτόνων μας, είναι ιστορική ανάγκη κάποιος Έλληνας αρμόδιος να απαντήσει, έστω και τώρα. Κάποιοι αρμόδιοι, βεβαίως, έπρεπε να είχαν απαντήσει πριν από δεκαετίες και να μην άφηναν τους γείτονές μας να προωθούν τις άνομες και ανιστόρητες επιδιώξεις τους και να αλωνίζουν σε όλους τους διεθνείς Οργανισμούς, υποστηριζόμενοι από τα όμαιμα ολοκληρωτικά και φυλετικά καθεστώτα και κυβερνήσεις. Μέχρι τώρα ουσιαστική αντίδραση δεν έχει υπάρξει από κανέναν, ή αν έχει υπάρξει ίσως δεν ήταν οργανωμένη, μεθοδευμένη και επίμονη και γι' αυτό δεν έχει γίνει ευρύτερα γνωστή.

Σε όσους συμπατριώτες μας λένε, *''μα είναι αυτονόητο ότι η Μακεδονία είναι Ελλάδα''*, *''μα σοβαρά τώρα θα ασχολούμαστε με τη Σλαβική Σκοπιανή προπαγάνδα''*; *''μα καλά αυτοί οι άνθρωποι δεν ξέρουν, δεν έχουν διαβάσει Ιστορία''*; *''αυτά που λένε οι Σκοπιανοί είναι αυτονόητα ψεύδη''*, *''μα αφού οι Σκοπιανοί είναι Σλάβοι, Αλβανοί και πρόσωπα από άλλες εθνότητες, τι σχέση έχουν με τη Μακεδονία''*; *''η ιστορική αλήθεια είναι ότι οι Σκοπιανοί δεν είναι Μακεδόνες, είναι Σλάβοι, Αλβανοί, Ρομ και άλλες εθνότητες και φυλές''*, η απάντηση είναι: Δυστυχώς, τίποτε δεν είναι αυτονόητο. Ναι, να ασχοληθούμε σοβαρά με τη Βαρδαρίτικη προπαγάνδα. Ναι, μπορεί να έχουν διαβάσει και να ξέρουν ιστορία, αλλά για λόγους επιδιώξεων και συμφερόντων, δεν διστάζουν να διαστρέψουν και την ιστορία και την αλήθεια. Όταν τα συμφέροντα επιβάλλουν το ψεύδος, η αλήθεια και το αυτονόητο θα εμποδιστούν να παραμείνουν ή να έλθουν στην επιφάνεια, συνειδήσεις θα εξαγοραστούν, πληρωμένοι άνθρωποι θα εμφανιστούν, *ειδήμονες* θα εκφράσουν απόψεις, οι πρεσβεύοντες τα δίκαια του Ελληνισμού θα προπηλακιστούν και θα κατηγορηθούν ως εθνικιστές και κάποιοι θα εμφανιστούν ως συνοδοιπόροι. Ένα είναι βέβαιο. Οι Βαρδαρίτες δεν ενδιαφέρονται για την ιστορική αλήθεια. Την ιστορική αλήθεια, όπως έχει αποδειχτεί, την κακοποιούν βάναυσα και τη γράφουν στα παλαιότερα των υποδημάτων τους. Όμως, ο ιστορικός και γεωγράφος

Στράβων λέει, *''Η δ' ιστορία βούλεται ταληθές*. (*Γεωγρ.,* ΙΑ΄ 5.3). ''Η ιστορία όμως θέλει την αλήθεια''. Ο βιογράφος και φιλόσοφος Πλούταρχος (εκ Χαιρωνείας, 50-120 μ.Χ.), αναφέρει για την ιστορική αλήθεια: *''Ούτως έοικε πάντη χαλεπόν είναι και δυσθήρατον ιστορία ταληθές, όταν οι μεν ύστερον γεγονότες τον χρόνον έχωσιν επιπροσθούντα τη γνώσει των πραγμάτων, η δε των πράξεων και των βίων ηλικιώτις ιστορία, τα μεν φθόνοις και δυσμενείαις, τα δε χαριζομένη και κολακεύουσα, λυμαίνηται και διαστρέφη την αλήθειαν''*. (Πλουτ., *Περικλής,* ΙΓ'). ''Είναι δύσκολο να βρεθεί η ιστορική αλήθεια και οι μεν μεταγενέστεροι έχουν τον καιρό που παρεμβάλλεται και εμποδίζει τη γνώση των πραγμάτων, η δε σύγχρονη ιστορία των πράξεων και των βίων, εν μέρει μεν εξ αιτίας φθόνων και δυσμενείας, εν μέρει δε επειδή χαρίζεται και κολακεύει, παραμορφώνει και διαστρέφει την αλήθεια''. Οι Βαρδαρίτες ένεκα φθόνου προς το μεγαλείο της Μακεδονίας και της Ελλάδας, μην έχοντας κάτι σημαντικό να επιδείξουν, παραμορφώνουν και διαστρέφουν την αλήθεια και σφετερίζονται το μεγαλείο μας.

Στην τρίτη σελίδα του μηνύματος υπήρχε το πανελλήνιο, το Ελληνικότατο σύμβολο των Μακεδόνων και όλων των Ελλήνων, ο δεκαεξάκτινος ήλιος. Ως γνωστόν, ο ήλιος είναι σύμβολο του θεού του φωτός Απέλλωνος των Δωριέων, του Απόλλωνος. Ο δεκαεξάκτινος ήλιος ή άστρο, ήταν το έμβλημα της δυναστείας των Αργεαδών Μακεδόνων. Μετά την ενοποίηση της Άνω και Κάτω Μακεδονίας από το βασιλιά Φίλιππο Β΄, το άστρο έγινε το έμβλημα ολόκληρου του Μακεδονικού κράτους. Το έμβλημα αυτό υπάρχει στο ναό του Θησείου στην Αθήνα και ανάγεται στον 8^{ο} π.Χ. αιώνα, στα μεγάλα Προπύλαια στο τελεστήριο της Δήμητρας στην Ελευσίνα και ανάγεται στον 6^{ο} π.Χ. αιώνα, στο Ναό της Νέμεσης στη Ραμνούντα της Αττικής και ανάγεται στον 6^{ο} π.Χ. αιώνα, στα Προπύλαια της Ακρόπολης στην Αθήνα και ανάγεται στον 5^{ο} π.Χ. αιώνα, στον οπισθότυπο τετράδραχμων νομισμάτων της πόλης Μένδης της Χαλκιδικής του 450-405 π.Χ., σε χρυσά δισκόμορφα ελάσματα τα οποία βρέθηκαν στο βόρειο νεκροταφείο στην Αιανή της Κοζάνης και ανάγονται στο πρώτο μισό του 4^{ου} π.Χ. αιώνα, σε ασπίδιο το οποίο βρέθηκε σε μακεδονικό τάφο στην Κατερίνη στην Πιερία, του 400-350 π.Χ. (χρυσά ή αργυρά ασπίδια, χρησιμοποιούντο ως διακοσμητικά αντικειμένων), σε χάλκινη ενεπίγραφη ασπίδα η οποία βρέθηκε στη Βεγόρα της Φλώρινας με την επιγραφή ΒΑΣΙΛΕΩΣ…….Υ και ανάγεται στον 4^{ο} π.Χ. αιώνα, στην ολόχρυση λάρνακα όπου είχαν εναποτεθεί τα οστά του βασιλιά Φιλίππου Β΄, ως επίσης και στη χρυσή λάρνακα από τον προθάλαμο του τάφου του Φιλίππου στην οποία είχαν εναποτεθεί τα οστά νέας γυναίκας, η οποία ετάφη μαζί με το Φίλιππο. Ο οκτάκτινος ήλιος (ή ανθεμοειδές άστρο με οκτώ πέταλα) αποτυπώνεται και στον οπισθότυπο αργυρών νομισμάτων

της Κέρκυρας (τριώβολο του 500-450 π.Χ.). Σήμερα, όποιος κυττάξει την οροφή της Ακαδημίας Αθηνών θα δεί ένα υπέροχο θέαμα. Θα δει σχηματισμένο δεκάδες φορές τον δεκαεξάκτινο ήλιο. Ακόμη και αυτό το πανάρχαιο πανελλήνιο σύμβολο, οι Βαρδαρίτες πήγαν να το σφετεριστούν και να το υιοθετήσουν ως εθνικό τους σύμβολο, ως σημαία τους. Προφανώς κάποιος τους εξήγησε ότι ο ήλιος είναι πανάρχαιο πανελλήνιο σύμβολο και την ανάγκη φιλοτιμίαν ποιούμενοι το άλλαξαν. Εκτός από την αρχαιοκαπηλεία του ονόματος Μακεδονία, οι Βαρδαρίτες πήγαν να κάνουν και αρχαιοκαπηλεία ενός πανάρχαιου και Ελληνικότατου συμβόλου. Τα ανωτέρω είναι ασφαλώς γνωστά. Πόσοι όμως γνωρίζουν ότι ο οκτάκτινος ήλιος έχει βρεθεί σε δάπεδο από μωσαϊκό από το ανάκτορο της πόλης Αϊ Χανούμ στο Βόρειο Αφγανιστάν, μιας μεγάλης Ελληνικής πόλης, της οποίας δεν ξέρουμε το Ελληνικό όνομα, μεταξύ των ποταμών Ώξου (Αμού Νταριά) και Κόκτσκα, στα σύνορα με τη Ρωσική Ομοσπονδία; Την πόλη, και τα καταπληκτικά ευρήματα, τα οποία όλα μαρτυρούν Ελλάδα και Ελληνικό πολιτισμό, απεκάλυψε ο Γάλλος Ακαδημαϊκός, Καθηγητής στην Ecole Pratique des Hautes Etudes και διευθυντής της Γαλλικής Αρχαιολογικής Αποστολής στο Αφγανιστάν κ. Πωλ Μπερνάρ.

Στην τρίτη σελίδα του μηνύματος των Βαρδαριτών, υπήρχε επίσης φωτογραφία μυστακοφόρου ανδρός και από κάτω αναγραφόταν στα Αγγλικά: *''Macedonia for the Macedonians''*, δηλαδή η *''Μακεδονία στους Μακεδόνες''*. Το έτος 1893 ο Βούλγαρος Γκότσε Ντέλτσεφ, ανδριάντας του οποίου τοποθετήθηκε μεταπολεμικώς στο κεντρικό πάρκο των Σκοπίων, και ο οποίος είχε ταχθεί υπέρ της αυτονομήσεως της Μακεδονίας, για να την αρπάξουν ευκολότερα οι Βούλγαροι, ήταν ο εμπνευστής της ιδρύσεως στη Σόφια του Βουλγαρικού Φορέα με τίτλο *Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση*, η οποία και έριψε το σύνθημα αυτό. Η Σλαβική επιθετικότητα κατά της Ελλάδας λοιπόν, είναι παλιά ιστορία. Οι Βούλγαροι, οι Γιουγκοσλάβοι και τώρα οι Βαρδαρίτες, με μικρά μόνο διαλείμματα για να μας αποκοιμίζουν, δεν σταμάτησαν ποτέ να εποφθαλμιούν τη Μακεδονία. Αξίζει να θυμηθούμε ότι πέντε φορές, (1903, 1913, 1915, 1941 και 1946-1949), σε λίγες μόνο δεκάδες χρόνια, με διαφορετικό τρόπο, με διαφορετικά μέσα και με εντεινόμενο βαθμό οξύτητας κάθε φορά, οι βόρειοι γείτονές μας στράφηκαν με επιθετικό τρόπο εναντίον της Ελλάδας.

Το σύνθημα η *Μακεδονία στους Μακεδόνες*, το λέμε πρώτοι και πρωτίστως εμείς οι Έλληνες. Η Μακεδονία στους αληθινούς Μακεδόνες, η Μακεδονία στην Ελλάδα, διότι είναι Ελλάδα, και όχι στους Βαρδαρίτες και τους άλλους Σλάβους, αλλά και σε κανέναν. Η Μακεδονία, η γη τριών πολύ μεγάλων Ελλήνων ανδρών και ενός υπέροχου λαού, ο προμαχώνας και σημαιοφόρος της Ελλάδας, δεν θα γίνει ποτέ τρόπαιο κανενός αλλοφύλου. Αυτό οι αλλόφυλοι, γείτονές μας και μη, πρέπει να το

καταλάβουν πολύ καλά. Επίσης, φίλοι και σύμμαχοι πρέπει να καταλάβουν ότι δεν μπορούν να αδικούν την Ελλάδα και να τη βάζουν στην ίδια μοίρα με αυτούς οι οποίοι σφετερίζονται την ιστορία της Μακεδονίας και το όνομά της. Για τους Έλληνες το όνομα Μακεδονία είναι ιερό. Αυτό, άλλοι φίλοι λαοί και κυβερνήσεις πρέπει να το καταλάβουν. Στα ιερά οφείλεται σεβασμός, δεν πρέπει να τα προσβάλει κανείς. Το όνομα Μακεδονία είναι ιερό, διότι στην περιοχή αυτή της Ελλάδας έχουν γίνει αγώνες επί αγώνων και έχουν χυθεί ποταμοί Ελληνικού Μακεδονικού αίματος για να είμαστε ελεύθεροι και διότι το όνομα αυτό, οι άνθρωποι και ο γεωγραφικός χώρος, συνδέουν όλους τους Έλληνες κάθε εποχής με τους χρόνους της μεγίστης ακμής του Ελληνισμού. Της εποχής εκείνης κατά την οποία ένας πολύ μεγάλος ηγέτης, ο βασιλιάς ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄, για πρώτη φορά μετά από τον Τρωϊκό πόλεμο, ενώνει τους σπαρασσόμενους από εμφύλιες συγκρούσεις Έλληνες, σε μια κοινή προσπάθεια να σπάσουν τα δεσμά της υποτέλειας και της εξάρτησης, στα οποία τους είχε εξαναγκάσει η *Ανταλκίδειος ειρήνη*. Η *Ανταλκίδειος ειρήνη* δεν ήταν τίποτε λιγότερο από μία υπαγόρευση, ένα diktat, σύμφωνα με το οποίο ο βασιλιάς των Περσών με οποιονδήποτε τρόπο, μπορούσε να επιβάλει τη συμμόρφωση κάθε Ελληνικής πόλεως-κράτους σ' αυτήν. Ο όρος με οποιονδήποτε τρόπο, συνηθέστατα, σήμαινε με Περσικά χρήματα. Όποια Ελληνική πόλη δεν συμμορφωνόταν με τους όρους της *Ανταλκιδείου ειρήνης* (386 π.Χ.) θα επολεμάτο από τους Πέρσες. Η *Ανταλκίδειος ειρήνη* είχε καταδικαστεί από τον Αθηναίο ρήτορα Ισοκράτη στον *Πανηγυρικό* του, έναν λόγο τον οποίο συμπλήρωνε και τελειοποιούσε περισσότερο από 10 έτη προκειμένου να τον απαγγείλει κατά την εκατοστή (100ή) Ολυμπιάδα (380 π.Χ.).

Το κρίσιμο σημείο στην ιστορία της Ελλάδας ήταν πάντοτε η συνένωση των δυνάμεών της. Αν θα μπορούσε δηλαδή μία ισχυρή δύναμη να συνενώσει όλες τις πόλεις-κράτη, όλους τους Έλληνες˙ όχι αν θα μπορούσαν ενωμένοι οι Έλληνες να αντισταθούν και να νικήσουν τους επιτιθέμενους βαρβάρους λαούς. Το ότι η Ελλάδα ενωμένη δεν φοβόταν κανέναν αντίπαλο και θα μεγαλουργούσε ήταν απολύτως βέβαιο. Η ενοποίηση των αντιμαχομένων δυνάμεών της ήταν το πρόβλημα. Ο Ισοκράτης θεωρούσε την ομόνοια μεταξύ των Ελλήνων ως το σημαντικότερο κατόρθωμα και γι' αυτό γράφει προς το βασιλιά Φίλιππο Β΄: *''Ουδένα γαρ άλλον ποτέ δυνήσεσθαι μείζω πράξαι τούτων˙ ούτε γαρ εν τοις Έλλησι γενήσεσθαι τηλικούτον έργον, όσον εστί το πάντας ημάς εκ τοσούτων πολέμων επί την ομόνοιαν προαγαγείν, ούτε τοις βαρβάροις εικός εστι συστήναι τηλικαύτην δύναμιν, ην την νυν υπάρχουσαν καταλύσης. Ώστε των μεν επιγιγνομένων ουδ' ην τις των άλλων διενέγκη την φύσιν, ουδέν έξει ποιήσαι τοιούτον''*. (*Φίλιππος*, ξ΄ 141). ''Διότι ποτέ

κανείς άλλος δεν θα μπορέσει να κάνει έργα μεγαλύτερα από αυτά. Διότι ούτε μεταξύ των Ελλήνων μπορεί να γίνει έργο τόσο μεγάλο, όσο είναι το να μας συμφιλιώσει κανείς όλους, μετά από τόσους εμφυλίους πολέμους, ούτε οι βάρβαροι είναι φυσικό να συγκεντρώσουν τόση μεγάλη δύναμη, αν καταστρέψεις αυτήν που έχουν τώρα. Ώστε από τους μεταγενέστερους ακόμη και αν διαφέρει κανείς πάρα πολύ από τους άλλους στα φυσικά προσόντα, δεν θα έχει επιτύχει κάτι παρόμοιο''. (Ο *Φίλιππος* εκφωνήθηκε το 346 π.Χ.). Ο Θουκυδίδης αναφέρει ότι: *''Για διαφόρους λόγους, η Ελλάδα, για πολύν καιρό, δεν ηδύνατο να αναλάβει ουδεμία αξιόλογη κοινή δράση και οι Ελληνικές πόλεις-κράτη, η κάθε μία χωριστά ήταν άτολμες''*. (Α΄ 15-18).

Το μεγαλειώδες και ιερό όνομα Μακεδονία και το χώρο της Μακεδονίας εποφθαλμιούν παλαιόθεν οι Σλάβοι γείτονές μας. Κατ' αρχάς, η γείτων Βουλγαρία, κατόπιν η Γιουγκοσλαβία και τώρα οι Βαρδαρίτες. Θυμάμαι τους στίχους από ένα τραγούδι το οποίο λέγαμε όταν είμασταν μικροί. *''Τι ζητούν οι Βούλγαροι στη Μακεδονία, τι ζητούν οι Βούλγαροι στα Ελληνικά χωριά''*; Το τραγούδι ισχύει και σήμερα, διαφοροποιημένο μόνο ως προς το όνομα του επιβουλευομένου. *''Τι ζητούν οι Σκοπιανοί στη Μακεδονία, τι ζητούν οι Σκοπιανοί στα Ελληνικά χωριά''*;

Στους Έλληνες συμπατριώτες μου θέλω να επισημάνω ότι η αδιαφορία, οι αντιλήψεις του τύπου, *''Τι έγινε που οι Βαρδαρίτες θα ονομαστούν Μακεδόνες''*; ή *''σε λίγα χρόνια θα τούς ξεχάσουμε''* και διάφορα ανάλογα, δείχνουν το μέγεθος της αναξιοσύνης μας και δεν έχουν θέση μεταξύ εχεφρόνων ανθρώπων. Δείχνουν ακόμη έλλειψη τιμής και σεβασμού σε όλους εκείνους οι οποίοι πέθαναν, ακρωτηριάστηκαν, έχασαν τους γονείς τους, τους προστάτες τους, τα αδέλφια τους, τις περιουσίες τους στο μεγάλο Μακεδονικό αγώνα. Αν οι Έλληνες ως έθνος, ανεύθυνα και ανοήτως φερόμενοι, υιοθετήσουμε τέτοιες απόψεις, είναι περισσότερο από βέβαιο ότι θα το πληρώσουμε πολύ ακριβά. Θα έχουμε επιφέρει στην πατρίδα μας τη μεγαλύτερη συμφορά. Ως έθνος οφείλουμε να έχουμε μνήμη. Οι θυσίες των πατέρων μας και η αρετή των προγόνων μας πρέπει να είναι οδηγός και παράδειγμα προς μίμηση για εμάς.

Οι Έλληνες δεν πρέπει να επιτρέψουμε στους Βαρδαρίτες αλλά και σε κανέναν, να χρησιμοποιεί το ιερό Ελληνικό όνομα Μακεδονία. Αυτό είναι ιερό καθήκον και δικαίωμά μας. Θα ήταν αδιανόητη αφέλεια και τύφλωση να αφήσουμε τους Βαρδαρίτες να το σφετερίζονται. Τη στιγμή κατά την οποία ιδιωτικές εταιρείες κάνουν εμπορικό πόλεμο για ένα όνομα και κατοχυρώνουν ένα σήμα και σε οδηγούν στα δικαστήρια διεκδικώντας κολοσσιαίες αποζημιώσεις, αν τολμήσεις να χρησιμοποιήσεις το όνομά τους και το σήμα τους, εμείς θα αδιαφορήσουμε και δεν θα αγωνιστούμε για το γεγονός ότι μας υφαρπάζουν κάτι ιερό; Οι Έλληνες όχι μόνο δεν

πρέπει να δεχθούμε στη δική μας επίσημη ή και ανεπίσημη ορολογία την καθιέρωση των όρων *Μακεδονία, Μακεδόνες και Μακεδονική γλώσσα*, για το κράτος, τους πολίτες και τη γλώσσα των Βαρδαριτών, αλλά πρέπει να ενημερώσουμε όλους τους διεθνείς Φορείς και να πείσουμε κάθε αντικειμενικό και δίκαιο κριτή, ότι οι όροι αυτοί για τους Σλάβους γείτονές μας είναι ιστορικά και εθνολογικά αστήρικτοι και αυθαίρετοι. Όπως οι Βούλγαροι δεν λέγονται Σλαβοθράκες ή Σλαβοβυζαντινοί και οι Γιουγκοσλάβοι δεν λέγονται Σλαβοϊλλυριοί, έτσι και οι Bugari (Σερβικός τύπος του Bulgari) και οι άλλες εθνότητες της Βαρντάρσκα, δεν έχουν κανένα θεμιτό λόγο να λέγονται *Μακεδόνες* ή *Σλαβομακεδόνες*. Οι πολιτικοί μας και ο λαός μας πρέπει να αντιληφθούν πολύ καλά, ότι ο σφετερισμός του ονόματος Μακεδονία από τους Βαρδαρίτες είναι το εφαλτήριο για τη Βαρδαρίτικη επιβουλή και για τις αλυτρωτικές τους ενέργειες και δηλώσεις. Εάν δεν έχουν αυτό το σφετερισμένο όνομα οι Βαρδαρίτες, ας έχουν μετά όσες επιβουλές θέλουν κατά της Ελλάδας και ας κάνουν όσες αλυτρωτικές δηλώσεις θέλουν. Θα πέσουν όλες στο κενό, θα καταρρεύσουν ως χάρτινος πύργος. Δεν θα έχουν κανένα απολύτως νόημα. Επίσης, δεν θα έχει κανένα νόημα και κανένα αποτέλεσμα για την Ελλάδα να αρκεστεί σε δηλώσεις των Βαρδαριτών ότι θα σταματήσουν τις αλυτρωτικές τους δηλώσεις ή ότι θα δείξουν καλύτερη διαγωγή. Όλα αυτά είναι πολιτικά παίγνια. **ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΠΟΥ ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ ΣΦΕΤΕΡΙΣΤΗΚΑΝ ΚΑΙ ΚΑΠΗΛΕΥΟΝΤΑΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**. Όλα τα άλλα προβλήματα είναι συναφή με αυτό και λύνονται αυτομάτως.

Θα αναφέρω ένα παράδειγμα άρνησης αποδοχής του ονόματος μίας Χώρας αλλά και αποφασιστικότητας, από την πρόσφατη Ευρωπαϊκή ιστορία. **Η Γαλλία, με επικεφαλής τον Πρόεδρό της Σαρλ ντε Γκολ, δεν δέχθηκε την είσοδο της Μεγάλης Βρετανίας στην ΕΟΚ με αυτό το όνομα.** Στη βόρεια Γαλλία υπάρχει η επαρχία της Βρετάνης. Η Γαλλία δεν ήθελε να δημιουργηθεί κανείς συσχετισμός και κανείς συνειρμός. Απαίτησε και πέτυχε η είσοδος της Μεγάλης Βρετανίας (1-1-1973) να γίνει με άλλο όνομα. Η Μεγάλη Βρετανία εισήλθε στην ΕΟΚ με το όνομα Ηνωμένο Βασίλειο και αυτό είναι πλέον το επίσημο όνομα της χώρας. Αυτό το οποίο απαίτησε και επέτυχε η Γαλλία, μπορούμε να το απαιτήσουμε και το επιτύχουμε και εμείς. Υπάρχει προηγούμενο *''δεδικασμένο''*. Οι καταστάσεις είναι παρόμοιες. Για την Ελλάδα πρέπει να είναι αδιανόητο να επιτρέψει να δημιουργηθεί όμορα σε μια πανάρχαια γεωγραφική περιοχή της, μια κρατική οντότητα με το ίδιο όνομα. Δεν χρειάζεται να έχει κάποιος υψηλό δείκτη ευφυίας για να δει αμέσως το πρόβλημα και την επιβουλή. Η ιστορία της επιθετικότητας και της προπαγάνδας των βορείων γειτόνων

μας είναι γνωστή. Από Ελληνικής πλευράς χρειάζεται αποφασιστικότητα, επιμονή και συνέπεια.

Πιστεύω ότι αυτοί οι οποίοι θα έπρεπε να είχαν ήδη δραστηριοποιηθεί και απαντήσει με εκδόσεις βιβλίων, χαρτών, επετηρίδων, με διενέργεια σεμιναρίων, διαλέξεων και με ενημέρωση των διεθνών οργανισμών, των ξένων πανεπιστημίων, των ξένων κυβερνήσεων κ.τ.λ. και να κρατούν συνεχώς το θέμα στην επικαιρότητα, έως ότου οι Βαρδαρίτες σταματήσουν τις προκλήσεις τους και αποδεχτούν την αλήθεια, είναι τα πνευματικά Ιδρύματα της Χώρας μας. Οι πνευματικοί Φορείς της χώρας μας, η Ακαδημία και οι καθηγητές της Ιστορίας των Πανεπιστημίων και άλλοι Φορείς, θα έπρεπε να είχαν δραστηριοποιηθεί και να είχαν ασχοληθεί με αυτό το θέμα. Δεκάδες διδακτορικά με θέματα ειλημμένα από το Μακεδονικό μεγαλείο δεν έπρεπε να είχαν εκπονηθεί; Γιατί έχουν αφήσει τη Σλαβική και Βαρδαρίτικη προπαγάνδα να αλωνίζει, δεκαετίες ολόκληρες, σε όλους τους διεθνείς Οργανισμούς και σε πολλές χώρες, χωρίς να αντιδρά κανείς και χωρίς να ενημερώνουν το λαό; Δεν ανέλαβε ποτέ κανείς την πρωτοβουλία να ασχοληθεί ουσιαστικά, επίμονα, και αποφασιστικά με το θέμα, αλλά τουλάχιστον στη δράση της Βαρδαρίτικης προπαγάνδας έπρεπε να είχε υπάρξει αντίδραση. Αντίδραση όχι τυχαία και μεμονωμένη, αλλά δυναμική, οργανωμένη και μεθοδική. Κάποιος Φορέας πρέπει να συντονίσει την αντίδραση όλων των Φορέων και του Ελληνικού λαού σε αυτή τη συνεχή, μακροχρόνια και απαράδεκτη Βαρδαρίτικη πρόκληση. Η υποχωρητικότητα δεν επιτρέπεται και δεν μάς ταιριάζει. Αρκετά ανεχτήκαμε τις προκλήσεις των Βαρδαριτών, οι οποίες έφθασαν στο σημείο να ζητούν τη Μακεδονία έως τη Θεσσαλία. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται πλέον ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ευαισθησία, ως και άμεση δραστηριοποίηση σε ένα θέμα το οποίο θίγει τις ευαίσθητες χορδές κάθε Έλληνα πατριώτη.

Ως Έλληνας και μάλιστα ως Μακεδών, ενδιαφέρθηκα να βρω βιβλία Ελλήνων ιστορικών ή άλλων, τα οποία να αναφέρονται στο θέμα. Η διαπίστωση δεν ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντική. Πλην μεμονωμένων εκδόσεων, δύο από αυτές τα συγγράμματα, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ του Γεωργίου Ν. Χατζηδάκι και *Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, η Αρχαία Μακεδονική και η ψευδώνυμη γλώσσα των Σκοπίων*, τα οποία αναφέρονται στη βιβλιογραφία, δεν βρήκα πολλά συγγράμματα τα οποία να απευθύνονται στον πολύ κόσμο αλλά και στους ειδήμονες, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Όμως, όσα βιβλία υπάρχουν και αναφέρονται στο θέμα, όπως επίσης χάρτες, μονογραφίες και ο,τιδήποτε σχετικό, πρέπει να έλθουν στην επιφάνεια, να προωθηθούν, να γεμίσουν τις βιβλιοθήκες και να γίνουν κτήμα όλων των Ελλήνων και αφού μεταφραστούν και των ξένων. Το Διαδίκτυο επίσης, μπορεί να είναι ένας

βέβαιος τόπος αναφοράς. Μολονότι η Βαρδαρίτικη προπαγάνδα και παλαιότερα η Γιουγκοσλαβική, επανειλημμένως μάς έχει προκαλέσει και εξακολουθεί να μάς προκαλεί, εμείς οι Έλληνες δείχνουμε περί άλλα να τυρβάζουμε. Ασχολούμαστε με ο,τιδήποτε αλλότριο, δείχνουμε όλη τη δραστηριότητά μας σε ο,τιδήποτε ξένο, ως εάν να μην μάς αφορά το θέμα, ή ως να είμαστε η υπερδύναμη της υφηλίου αδιαφορούμε, επειδή τέτοια θέματα μπορούμε να τα θεωρούμε ασήμαντα. Το γενικότερο μάλιστα περιβάλλον έχει διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε, εάν κάποιος μιλά για τα γενικότερα συμφέροντα της πατρίδας μας να δέχεται επιπλήξεις, αν όχι και επιθέσεις με διάφορους αρνητικούς χαρακτηρισμούς. Ο ένας βέβαιος χαρακτηρισμός όσων μιλούν για την Ελλάδα και υπερασπίζονται τα δίκαιά της, είναι πάντα ότι είσαι εθνικιστής. Εμείς, για να μην χαρακτηριστούμε εθνικιστές, πάντα υποχωρούμε, όταν οι Βαρδαρίτες και όχι μόνο, αποθρασύνονται και προχωρούν συνεχώς και πιο δυναμικά και πιο επιθετικά. Τόσα ανεύθυνα, ανόητα και εγκληματικά φερόμαστε. Φτάσαμε στο σημείο να φοβόμαστε να σηκώσουμε τη σημαία μας, να πούμε ότι είμαστε πατριώτες, ότι αγαπάμε την πατρίδα μας. Μακάρι να το δείχναμε και λίγο ότι είμαστε πατριώτες εθνιστές. Θα σώζαμε λίγο την αξιοπρέπειά μας. Όμως με αυτή την αδιανόητη και υποχωρητική στάση, επιτρέψαμε στους γείτονές μας να μας προκαλούν και να μας απειλούν. Ο λαός της χώρας μας είναι πατριώτης και το έχει αποδείξει επανειλημμένα. Δεν επιτρέπει πλέον σε κανέναν να μην δραστηριοποιηθεί και να μην αναλάβει τις πρωτοβουλίες και τις ευθύνες οι οποίες του ανήκουν. Εφ’ όσον είναι περισσότερο από βέβαιο ότι οι Βαρδαρίτικες προκλήσεις δεν θα σταματήσουν, κανείς, αδιάφορος για το σφετερισμό του ονόματος Μακεδονία από τους Βαρδαρίτες, δεν μπορεί πλέον να εκπροσωπεί έναν περήφανο λαό όπως ο Ελληνικός. Ο λαός δεν επιτρέπει πλέον σε κανέναν να τον ευτελίζει, να τον καταντά λαό χωρίς αυτοσεβασμό, χωρίς αξίες, χωρίς περηφάνεια. Η θέση του αμυνομένου την οποία παίρνει το κράτος μας, το οποίο φαίνεται να τρέχει πίσω από τα γεγονότα, επιβάλλεται να αλλάξει. Οι άτολμες και υποτονικές αντιδράσεις, η μη ανάληψη πρωτοβουλιών και η μη επίδειξη δυναμικής πολιτικής από το επίσημο κράτος και τους Φορείς μας, πρέπει να δώσουν τη θέση τους σε αποφασιστικές και επίμονες πρωτοβουλίες, δυναμικές αντιδράσεις και αποτελεσματικές κινήσεις. Οι Βαρδαρίτες ως ένοχοι ιστορικής απάτης και βάναυσης κακοποίησης της ιστορικής αλήθειας, πρέπει να πάρουν την απάντησή τους και μάλιστα με σαφή και αποφασιστικό τρόπο.

Μία άλλη αντίληψη είναι ότι αυτό είναι θέμα άλλων, είναι θέμα της κυβέρνησης και ότι αυτή πρέπει να ασχοληθεί. Βεβαίως είναι θέμα της κυβέρνησης να το χειριστεί, αλλά ο πατριωτισμός και η υπεράσπιση των εθνικών μας δικαίων δεν είναι κυβερνητικό θέμα. Η Βαρδαρίτικη

κυβέρνηση μήπως δεν είναι πίσω από τις επιδιώξεις των Βαρδαριτών; Αυτή δεν είναι η οποία προωθεί την προπαγάνδα τους σε όλο τον κόσμο; Αυτή δεν είναι η οποία εκδίδει και προωθεί χάρτες με τα σύνορα των Βαρδαριτών μέχρι τη Θεσσαλία; Ποιος δεν θυμάται τη συμπεριφορά των Βαρδαριτών στην Αυστραλία, σε βάρος του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Σαρτζετάκη; Η κυβέρνησή μας, οι Φορείς μας και εμείς ως πολίτες, ας μιμηθούμε τουλάχιστον αυτά τα οποία κάνουν οι Βαρδαρίτες κυβερνώντες, οι Φορείς τους και οι πολίτες τους. Είναι καιρός να ξυπνήσουμε από το λήθαργο και να βάλουμε σε προτεραιότητα τα σπουδαία και τα σημαντικά τα οποία μάς αφορούν.

Το κείμενο εγράφη ως αντίδραση σε ένα ερέθισμα ενός Έλληνα και Μακεδόνα, ο οποίος βλέπει την πατρίδα του να βάλλεται και να προσβάλλεται. Το κείμενο πιθανότατα, δεν έχει να προσφέρει κάτι σημαντικό στην ιστορική γνώση. Μικρή φιλοδοξία του γράφοντος είναι να βοηθήσει, έστω και ελάχιστα, στην αποκατάσταση αλλά και στη γνώση της αλήθειας από περισσότερους συμπατριώτες μας. Έχω την ελπίδα όμως, ότι μετά το ερέθισμα αυτό οι ιστορικοί, οι γλωσσολόγοι, οι φιλόλογοι, οι αρχαιολόγοι και άλλοι ειδήμονες, θα εγερθούν συντόμως και μέσα από τα βιβλία και τη γενικότερη δράση τους θα αποκαταστήσουν και θα αποδώσουν σαφέστερα την αλήθεια των πραγμάτων, με ακλόνητες αποδείξεις και παραδείγματα μέσα από την ιστορία, την τέχνη και τον πολιτισμό μας. Χρησιμοποιώντας αυτές τις αποδείξεις οι πολιτικοί μας θα μπορέσουν να πείσουν ευκολότερα για τα δίκαιά μας και στην αποκατάσταση της αλήθειας.

Το όνομα **Μακεδονία** είναι ήδη κατοχυρωμένο στην Ελλάδα. Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του **ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ** της 26ης Μαΐου 2003 για τη θέσπιση μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS), ο οποίος έχει δημοσιευτεί στο φύλλο L154/1/21.6.2003, περιλαμβάνει τις Περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στον Κανονισμό αυτό αναφέρονται οι Περιφέρειες της Ελλάδας, μεταξύ των οποίων, η **Ανατολική ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ, η Κεντρική ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ και η Δυτική ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.** Όλα τα δημοσιεύματα της Eurostat, της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στοιχεία Περιφερειών, χρησιμοποιούν αυτή την ονοματολογία. Με βάση τον ανωτέρω Κανονισμό, τον Αύγουστο του 2004 εκδόθηκε, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το δημοσίευμα της Eurostat, ‘’Regions Nomenclature of territorial units for Statistics’’ NUTS-2003/EU 25. Στο δημοσίευμα αυτό αποτυπώνονται όλα τα αναφερόμενα στον Κανονισμό, οι Περιφέρειες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ονομασίες των Περιφερειών και σχετικοί χάρτες. (Ο Κανονισμός 1059/2003 έχει ήδη τροποποιηθεί με τον Κανονισμό

105/2007/1-1-2007, λόγω της εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Ο Κανονισμός 105/2007 έχει δημοσιευτεί στο φύλλο L39/1/10.2.2007 με όλες Περιφέρειες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φυσικά και της Ελλάδας. Σε επίπεδο NUTS 1, δηλαδή στη Βόρεια Ελλάδα, (**N**omenclature des **U**nités **T**erritoriales **S**tatistiques, Κοινή Ονοματολογία των Περιφερειών για Στατιστικούς Σκοπούς), αναφέρονται οι Περιφέρειες (NUTS 2) που ανήκουν σ' αυτήν, δηλαδή η **Ανατολική ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ,** η **Κεντρική ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ** η **Δυτική ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ** και η **ΘΕΣΣΑΛΙΑ**. (Ο όρος **Άνω Μακεδονία**, επίσης, η οποία οριζόταν στο νότο από τον ρουν του Αλιάκμονος, (Στράβων, *Γεωγρ., Αποσπάσματα εκ του Ζ΄*,12), αναφέρεται σε ιστορικά Ελληνικότατες περιοχές και οι οποίες περιλαμβάνονται ήδη στις ανωτέρω Περιφέρειες. Οι περιοχές αυτές ήταν οι εξής: Ορεστίς, Ελιμιώτις, Λυγκηστίς, Πελαγονία. Σκεφτείτε αγαπητέ αναγνώστη πόσο ανιστόρητος και άφρων θα ήταν κάποιος, ο οποίος θα πρότεινε ή θα αποδεχόταν να ονομαστεί η ΒΑΡΝΤΑΡΣΚΑ με αυτό τον όρο. Το όνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΦΥΣΙΚΑ, ΔΕΝ ΕΚΧΩΡΕΙΤΑΙ, ΔΕΝ ΔΑΝΕΙΖΕΤΑΙ, ΔΕΝ ΧΑΡΙΖΕΤΑΙ, ΔΕΝ ΠΑΡΑΧΩΡΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΔΕΝ ΑΝΕΧΟΜΑΣΤΕ ΝΑ ΜΑΣ ΤΟ ΣΦΕΤΕΡΙΖΕΤΑΙ ΚΑΝΕΙΣ, διότι εκφράζει την ύπαρξη και την ψυχή μας, εκφράζει ΕΛΛΑΔΑ).

Οι Βαρδαρίτες προσπαθούν να γράψουν την ιστορία τους με σφετερισμό του ονόματος της Μακεδονίας, με κλοπή της ιστορίας της Ελλάδας και με επίμονη προπαγάνδα. Όσοι στηρίζουν τους Βαρδαρίτες στη διαιώνιση αυτού του ψεύδους, κολακεύοντας τη ματαιοδοξία τους, στο όνομα βεβαίως των συμφερόντων τους, πρέπει να γνωρίζουν ότι αδικούν κατάφωρα την Ελλάδα, και ηθελημένα ή άθελά τους συμμετέχουν στη διαιώνιση ενός ψεύδους. Όμως, εμείς οι Έλληνες, οι οποίοι πάντα σώζουμε την Ελλάδα, δεν θα επιτρέψουμε ποτέ να περάσει η Βαρδαρίτικη Σλαβική προπαγάνδα και το ψεύδος. Σύμμαχο έχουμε την ιστορική αλήθεια, ότι δηλαδή ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ είναι έννοιες ταυτόσημες και το δίκαιο. Οι Βαρδαρίτες ας πάρουν απόφαση αυτό το οποίο ήδη γνωρίζουν. Η Ιστορία, από αυτά τα οποία έχει καταγράψει, ως αμερόληπτος κριτής έχει αποφασίσει. Η ετυμηγορία της είναι απόλυτη και σαφής: Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΛΛΑΔΑ. Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΚΠΑΛΑΙ ΓΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ. ΟΠΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΑΔΑ.

Α΄. ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ (ΟΙ ΒΑΡΝΤΑΡΣΚΙ) ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΟΥΤΕ ΥΠΗΡΞΑΝ ΠΟΤΕ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Ο Λυσίας στο λόγο του *''Υπέρ αδυνάτου''*, αρχίζει το έργο του ως εξής: *''Ου πολλού γαρ δέω χάριν έχειν, ω βουλή, τω κατηγόρω, ότι μοι παρεσκεύασε τον αγώνα τουτονί''*. ''Δεν απέχω λοιπόν πολύ από του να χρεωστώ χάρη στον κατήγορό μου, κύριοι βουλευτές, διότι προετοίμασε για εμένα αυτό το δικαστικό αγώνα''. Έτσι ακριβώς αισθάνομαι και εγώ. Σχεδόν χρεωστώ χάρη στους Βαρδαρίτες γείτονές μας, διότι, με το μήνυμα το οποίο μάς έστειλαν, μού δίνουν την ευκαιρία να απαντήσω δι' ολίγων σ' αυτό που το μήνυμά τους μεταφέρει. Και εγώ, αφ' ενός μεν θα αποδείξω το αναληθές του ισχυρισμού τους, ότι δηλαδή οι Βαρδαρίτες είναι *Μακεδόνες*, αφ' ετέρου δε θα τους βοηθήσω να αντιληφθούν σαφέστερα την αλήθεια, την οποία βεβαίως γνωρίζουν, ότι δηλαδή για να είναι και να ονομάζεται κάποιος Μακεδών πρέπει να είναι Έλληνας˙ ότι κανείς άλλος εκτός από τους Έλληνες δεν μπορεί να είναι και να ονομάζεται Μακεδών.

Με πολύ μεγάλη έκπληξη λάβαμε το μήνυμά τους της 5ης Ιουλίου 2006. Δεν πίστευα ότι η προκλητικότητά τους θα έφθανε στο σημείο, ώστε να τολμήσουν να αποστείλουν σε Ελληνική Δημόσια Υπηρεσία το κείμενο του μηνύματός τους, με το οποίο προωθούν το βιβλίο το οποίο αποκαλούν *''Μακεδονικό βιβλίο 2006 - Η Μακεδονία για τους Μακεδόνες''*, ρωτώντας μας συγχρόνως εάν θα θέλαμε να αναλάβουμε την προώθησή του!

Η μη αντίδραση εκ μέρους Φορέων της χώρας μας είναι φανερό ότι έχει κάνει τους Βαρδαρίτες να μην ορρωδούν προ ουδενός. Τους κάνει ολοέν και πιο επιθετικούς, πιο αδίστακτους. Αν με τις ενέργειές τους αυτές προσβάλλουν την ιστορική αλήθεια, την παγκόσμια Ιστορία και την Ελλάδα, δεν τους ενδιαφέρει καθόλου. Δεν χρειάζεται να γνωρίζει κάποιος την *Κολισεφσκική*, τη Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους, για να καταλάβει το αντικείμενο του θέματος. Μόνο από το γεγονός ότι γράφουν το τρισένδοξο Ελληνικό όνομα Μακεδόνες, έστω και αν το αποδίδουν στα Σερβοβουλγαρικά τους, μπορεί κάποιος να μεταφράσει τον τίτλο του: *''Εμείς οι Μακεδόνες είμαστε Μακεδόνες, δεν είμαστε Φυρομτσίτες''*. Αυτό λέει ο τίτλος του κειμένου τους. Ο τίτλος αυτός, αλλά και το κείμενο που ακολουθεί, είναι εκ προοιμίου απαράδεκτα και αναληθή. Απαράδεκτα, διότι προσβάλλουν όλους τους Έλληνες και αναληθή, αφού οι Βαρδαρίτες δεν είναι *Μακεδόνες*.

Οι Βαρδαρίτες (οι *Βαρντάρσκι*, οι κάτοικοι της *Βαρντάρσκα*) δεν είναι *Μακεδόνες,* ούτε υπήρξαν ποτέ. Συνεπώς δεν είναι ούτε Φυρομτσίτες. Είναι αυτό το οποίο ήταν έως το 1944 και που εξακολουθούν

να είναι, δηλαδή Βαρδαρίτες (Βαρντάρσκι) και Σλάβοι, κυρίως. Το να ισχυρίζονται οι Σλάβοι, οι Αλβανοί, οι Ρομ, οι Τουρκικής εθνότητας και οι όποιας άλλης εθνότητας και φυλής κάτοικοι της χώρας τους ότι είναι *Μακεδόνες*, ξεπερνά και την πλέον οργιάζουσα φαντασία και είναι ύβρις προς την αλήθεια. Πρέπει να γνωρίζουν όμως, ότι οι Έλληνες θεοί τιμωρούσαν τους υβριστές. *''**Ύβρις γαρ εξανθούσ' εκάρπωσε στάχυν άτης, όθεν πάγκλαυτον εξαμά θέρος**''.* (Αισχύλος, *Πέρσαι*, 821). ''Διότι όταν ανθίσει η ύβρις, θα καρπίσει το στάχυ της καταστροφής, από όπου θερίζει θέρισμα γεμάτο κλάμα''.

Μολονότι είναι εξωπραγματικός και ανιστόρητος ο ισχυρισμός των Βαρδαριτών, δυστυχώς για αυτούς, επιμένουν και δείχνουν ότι μιλούν σοβαρά. Επειδή λοιπόν μιλούν σοβαρά, σοβαρά τους απαντάμε και εμείς. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι *Μακεδόνες*, ούτε υπήρξαν ποτέ *Μακεδόνες*. Οι Βαρδαρίτες είναι ένας ανομοιογενής λαός˙ είναι κυρίως, Σλάβοι, είναι Αλβανοί και είναι άτομα άλλων εθνοτήτων, μεταξύ των οποίων και της Τουρκικής και φυλών όπως οι Ρομ. Το ότι υπήρχαν και πολλοί Έλληνες στη χώρα τους είναι βέβαιο. Οι γείτονες όμως φρόντισαν να τους εκγιουγκοσλαβίσουν καταργώντας φυσικά και τη διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας η οποία διδασκόταν σε Ελληνικά σχολεία της πόλης των Σκοπίων. Σιγά μην επέτρεπαν οι ''Δημοκράτες'' της *Βαρντάρσκα* και των Σκοπίων τη διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας στα Ελληνόπαιδα. (Το 1910 π.χ. υπήρχε η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΚΟΠΕΙΩΝ με περισσότερους από 230 μαθητές).

Οι όροι *Μακεδονία του Βαρδαρίου, Μακεδονία του Πιρίν και Μακεδονία του Αιγαίου*, τους οποίους χρησιμοποιούν οι Βαρδαρίτες, ήταν εφευρήματα των Γιουγκοσλάβων για να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικότερα τους επιθετικούς και πολιτικούς σκοπούς τους. Δεν υπάρχουν τρεις Μακεδονίες. Η Μακεδονία είναι μία και είναι ταυτόσημη με την Ελλάδα.

Δεν υπάρχει καμία επίσημη ή ανεπίσημη καταγραφή, κάποια αναφορά ή στατιστική, η οποία να χαρακτηρίζει τους Βαρδαρίτες *Μακεδόνες*. Όπως λέγουν όλοι οι εθνολόγοι επιστήμονες, χωριστό *Μακεδονικό έθ*νος, δεν υπήρξε ποτέ στην Ιστορία, δεν υπάρχει. (Arnold van Gennep: *Traité comparatif des nationalités*. Paris, 1922. A, 212. J. S. Roucek: *Bulgaria and the Menace or Macedonian's Independence*. Stanford, 1948,6). Η έκφραση *Μακεδονικό έθ*νος είναι δημιούργημα του *Πανσλαβισμού*, τη χρησιμοποίησε πρώτος ο Ρώσος Ν. Σ. Ζαργκάνκο (N. S. Zarganko) το 1890, έχει την έννοια της ιδιαίτερης, αλλά ανύπαρκτης εθνότητας και αποτελεί το *Δούρειο ίππο* για τη Σλαβική επιθετικότητα εναντίον της Ελλάδας. Ξαφνικά, εκ του χάους, εκ της ανυπαρξίας, εκ του

μη όντος, δημιουργήθηκε στη *Βαρντάρσκα Μακεδονικό έθ*νος. Ούτε ο μεγαλοδύναμος Θεός δεν κάνει τέτοια θαύματα!

Ο όρος *Μακεδνόν έθ*νος υπάρχει με την έννοια του φύλου και αναφέρεται βεβαίως στους Μακεδόνες Έλληνες Δωριείς.

Κατά την επίσημη τουρκική απογραφή του 1904-1905 επίσης, δεν υπάρχει κάποιος ο οποίος να έχει καταγραφεί ότι ανήκει στο *Μακεδονικό έθ*νος. Ο πληθυσμός του *Ευρωπαϊκού τμήματος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας*, κατά την απογραφή αυτή, ήταν συνολικά 4.183.575 άτομα και είχε την ακόλουθη διάρθρωση: Μουσουλμάνοι 1.823.500, Έλληνες 1.619.300, Βουλγαρόφωνοι 455.000, Εβραίοι 151.235, Αρμένιοι 95.350, Σέρβοι 16.550, Κουτσόβλαχοι 13.750 και Αθίγγανοι 8.890. Την απογραφή αυτή οργάνωσε ο διορισμένος από το Σουλτάνο Γενικός Επιθεωρητής Χουσεΐν Χιλμή Πασάς. Από την ίδια απογραφή προκύπτει ότι ο πληθυσμός του *Βιλαετίου του Μοναστηρίου* ήταν 670.250 άτομα, και είχε την ακόλουθη διάρθρωση: Έλληνες 250.000, Μουσουλάνοι 223.000, Βουλγαρόφωνοι 143.000, Σέρβοι 13.150, Κουτσόβλαχοι 6.150 και Εβραίοι 4.950.

Από την ίδια απογραφή, επίσης, προκύπτει ότι ο πληθυσμός του *Βιλαετίου Θεσσαλονίκης, πλην Σαντζακίων* (η λέξη Σαντζάκι σημαίνει Πασαλίκι, διοικητική περιφέρεια) *Δίβρης και Ελβασάν*, ήταν 1.070.100 άτομα και είχε την ακόλουθη διάρθρωση: Μουσουλάνοι 423.500, Έλληνες 362.000, Βούλγαροι 128.000, Εβραίοι 69.200, Αθίγγανοι 8.650, Κουτσόβλαχοι 7.350 και Σέρβοι 1.400. (Τα ανωτέρω στοιχεία είναι ειλημμένα από το βιβλίο *Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ* του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΡΑΝΤΗ, σελίδα 25). Τα στοιχεία είχαν αποτυπωθεί στον εθνογραφικό χάρτη τον προσηρτημένο στο έργο του Ιταλού Amatore Virgili.

Το 1940 η Γιουγκοσλαβία έκανε απογραφή πληθυσμού. Δεν αναφέρεται πουθενά στα επίσημα αποτελέσματα της απογραφής αυτής, *Μακεδονικό έθνος*. Σύμφωνα με την απογραφή αυτή, ο πληθυσμός της περιφέρειας της VARDARSKA, όπως την έλεγαν, ανήρχετο σε 1.071.426 άτομα και είχε την ακόλουθη διάρθρωση: 710.676 Σλάβοι (66%), 334.285 Αλβανοί και Τούρκοι (31,2%) και 26.465 Έλληνες και Βλάχοι (2,8%).

Οι Σλάβοι κάτοικοι της VARDARSKA, μετά την αλλαγή της ονομασίας της περιοχής τους σε *Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας*, τον Αύγουστο του 1944, τι απέγιναν; Εξαφανίστηκαν; Άνοιξε η γη και τους κατάπιε; Μετανάστευσαν όλοι; Αν ναι, πού πήγαν; Μήπως τους εξολόθρευσε ο Τίτο ή κάποιος άλλος; Εάν είναι έτσι, τότε όποιος το διέπραξε είναι ένοχος γενοκτονίας, σύμφωνα με τη διεθνή σύμβαση η οποία υπεγράφη από τα Ηνωμένα Έθνη το Δεκέμβριο του 1948 και πρέπει να διωχθεί για το έγκλημά του. Τίποτε όμως από όλα αυτά δεν

συνέβη. Απλώς το ολοκληρωτικό καθεστώς του *''Τίτο''* τον Αύγουστο του 1944, με το έτσι θέλω, και με την εντολή, κατεύθυνση και ευλογία του ''*πατερούλη*'' Στάλιν και τη δουλική συνεργασία, συμφωνία και υποταγή όλων των όμαιμων ολοκληρωτικών κομμάτων και κυβερνήσεων, τους μετονόμασε σε *Λαϊκούς Δημοκράτες* και *Μακεδόνες*. Η Ουκρανία μάλιστα, ένα από τα ιδρυτικά μέλη του Ο.Η.Ε., έκανε και προσφυγή εναντίον της Ελλάδας στα Ηνωμένα Έθνη (24-8-1946), για διώξεις των μειονοτήτων στη Μακεδονία, την Ήπειρο και τη Θράκη! Όλο το ανατολικό μπλόκ ήταν επί ποδός αντιπαλότητας με την Ελλάδα για να υφαρπάσει τη Μακεδονία και τη Θράκη. Αφού έτσι είχαν σχεδιαστεί, έτσι θα γίνονταν εάν η Ελλάδα δεν αντιστεκόταν σθεναρά, αν δεν αγωνιζόταν και δεν πολεμούσε.

Το 1921 στη Μόσχα, η Κομιντέρν (Γ΄ Κομμουνιστική Διεθνής) έταξε ως στόχο την αρπαγή της Μακεδονίας και της Θράκης από την Ελλάδα και την ένταξή τους στο κομμουνιστικό μπλόκ. Με βάση την απόφαση αυτή και όταν άλλες προσπάθειες δεν απέδωσαν, ο πανίσχυρος τότε Γιουγκοσλάβος κομμουνιστής ηγέτης ο Τίτο έπρεπε να βρει μια μεθόδευση. Ανακάλυψε ξαφνικά ότι οι Μακεδόνες δεν είναι Έλληνες, ότι η Ελληνική γλώσσα των Μακεδόνων δεν είναι Ελληνική, ότι οι έως χθες *Βαρδαρίτες* και τώρα μετονομασθέντες σε *Μακεδόνες* είναι οι *Μακεδόνες*, ότι η Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους, η *Κολισεφσκική,* όπως την ονόμασαν οι Βούλγαροι, είναι *Μακεδονική* γλώσσα και ότι οι κάτοικοι της *Βαρντάρσκα* είναι *Μακεδόνες*. Οποιοσδήποτε όμως Έλληνας ακούσει τη Σερβοβουλγαρική γλώσσα των Βαρδαριτών, θυμάται το στίχο του Ευριπίδη, *''**Πριν δη δι' ώτων γήρυν ουχ' Ελληνικήν**''. (Ρήσος,* 294). ''**Ωσότου χτύπησε τα αυτιά μας φωνή που δεν ήταν Ελληνική**''. (Γήρυς, -ιος είναι η φωνή, η κραυγή. Το ρήμα γηρύω έχει σωθεί στην καθομιλουμένη ως γαρύζω ή γκαρύζω). Συνεπώς οι *Βαρδαρίτες* δεν είναι Μακεδόνες, αφού μεταξύ άλλων δεν ομιλούν ούτε την Ελληνική γλώσσα.

Οι *Βαρδαρίτες* και οι πάτρονές τους ξεπέρασαν σε προπαγάνδα και ψεύδη κάθε δάσκαλο του είδους. Όμως με προπαγάνδα και με απλή μετονομασία κανείς δεν γίνεται Μακεδών. Για να είναι κάποιος Μακεδών, πρέπει να έχει γεννηθεί Μακεδών, πρέπει να είναι Έλληνας. Το κρέας της χήνας όσο και εάν το μετονομάσεις σε ψάρι, πάλι κρέας χήνας παραμένει. Η κουτοπονηριά των αθεόφοβων καλογήρων του Μεσαίωνος, οι οποίοι στο όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος βάπτιζαν το κρέας και έλεγαν *''hoc esto piscis''*, ''αυτό καλείται ψάρι'', δεν είναι αποδεκτή. Για να είναι κάποιος Μακεδών, πρέπει να είναι Έλληνας, πρέπει να πληροί τα κριτήρια τα οποία αναφέρει ο Ηρόδοτος. *''**Αύτις δε το Ελληνικόν, εόν όμαιμόν τε και ομόγλωσσον, και θεών ιδρύματά τε κοινά και θυσίαι ήθεά τε ομότροπα,…**''*. (Ηρόδ., Η΄ 144).

Ο ισχυρισμός των Βαρδαριτών ότι είναι *Μακεδόνες* είναι ανεδαφικός, ανιστόρητος, πρόκληση στη λογική, βάναυση κακοποίηση της ιστορικής αλήθειας, αήθης προπαγάνδα και τερατώδες ψεύδος. Είναι αρχαιοκαπηλεία και σφετερισμός ενός μεγαλειώδους Ελληνικού ονόματος και κλοπή της Ελληνικής ιστορίας. Όμως η ιστορία ενός λαού δημιουργείται και γράφεται από τη δράση του, δεν κλέβεται από άλλους λαούς. Οι Βαρδαρίτες έχουν την όποια ιστορία τους˙ πολλών ή λιγότερων αιώνων, σημαντική ή λιγότερο σημαντική, δεν έχει σημασία. Το σημαντικό για αυτούς είναι να την αποδεχτούν και με αυτή την ιστορία να εισέλθουν στην κοινωνία των εθνών. Όμως με κλοπή, με αρχαιοκαπηλεία, με σφετερισμό της Ελληνικής ιστορίας και του Ελληνικού ονόματος Μακεδονία και με προπαγάνδα, ιστορία δεν γράφεται, ούτε οι Βαρδαρίτες μετατρέπονται σε Μακεδόνες. Η όποια ιστορία γράφεται, έχει για τους ίδιους αρνητικό περιεχόμενο. Οι Βαρδαρίτες μάλιστα, έφθασαν στο σημείο να εκδηλώνουν επιθετικές διαθέσεις και επεκτατικές βλέψεις εναντίον της Ελλάδας.

Παλαιό όνειρο, συνεχής και επίμονη επιδίωξη των Σλάβων γειτόνων μας Γιουγκοσλάβων αλλά και των Βουλγάρων, ήταν να έχουν πρόσβαση στις Ελληνικές θάλασσες, να ανοίξουν παράθυρο στη θάλασσα, κατά το δόγμα του Μεγάλου Πέτρου της Ρωσίας. Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει πρώτα να θέσουν υπό έλεγχο Ελληνικά εδάφη, δηλαδή τη Μακεδονία και τη Θράκη. Από αυτή την επιβουλή ξεκινούν όλα, αυτή είναι η αλήθεια. Είτε ως Πανσλαβισμός είτε αργότερα ως Κομμουνισμός, είτε με το σημερινό καθεστώς, οι βόρειοι γείτονές μας επιμένουν στην επιβουλή τους. Η ιστορία όμως της Μακεδονίας έχει γραφεί προ πολλού, τότε που οι Βαρδαρίτες όπως και οι άλλοι γείτονές μας, Σλάβοι και μη, δεν βρίσκονταν στο προσκήνιο της ιστορίας.

Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν ουδεμία απολύτως σχέση με την ιστορία της Μακεδονίας και της Ελλάδας, με το γεωγραφικό χώρο, το λαό, τη γλώσσα, την τέχνη, τον πολιτισμό και το όνομα. Όχι, οι Βαρδαρίτες δεν είναι δημιουργοί και μέτοχοι της ιστορίας της Μακεδονίας. Βεβαίως και δεν είναι *Μακεδόνες*, ούτε υπήρξαν ποτέ. Οι Βαρδαρίτες είναι **Σλάβοι, Σθλάβοι, Ασθλάβοι, Σθλοβενοί, Σκλάβοι, Σκλαβηνοί, Σκλαυηνοί, Σκλαβινοί, Σκλαβίνοι, Σκλαβούνοι, Γιουγκοσλάβοι**, όπως τους αναφέρουν όλα τα ιστορικά βιβλία και οι εγκυκλοπαίδειες. Στη γλώσσα τους **Γιουγκοσλάβος σημαίνει Σλάβος του Νότου**. Η λέξη νότος στη γλώσσα τους λέγεται Jyг (Γιουγκ). Γιουγκοσλάβοι είναι και Γιουγκοσλαβία λεγόταν η χώρα τους έως την 8^{η} Αυγούστου 1944. Την ημερομηνία αυτή στο μοναστήρι Πολυχροτσίνσκυ (Prohor Ptinjski), μετά από προηγούμενη συμφωνία των Κομμουνιστικών Κομμάτων Γιουγκοσλαβίας και Βουλγαρίας, στη συγκέντρωση Γιουγκοσλάβων Κομμουνιστών και

Σνοφιτών (Σ.Ν.Ο.Φ. Σλαβομακεντόνσκυ Ναρόντνιι Οστμποντίτελεν Φροντ), αποφασίστηκε η ανακήρυξη του νέου κράτους της *Ομόσπονδης Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας*, εντός των πλαισίων του Γιουγκοσλαβικού κράτους.

Ο κομμουνιστής ηγέτης Ιωσήφ Μπροζ, ο *''Τίτο''*, λοιπόν, ένα τμήμα της νότιας Σερβίας, της νότιας Γιουγκοσλαβίας, το οποίο έως τότε λεγόταν VARDARSKA, από το όνομα του ποταμού Αξιού, ο οποίος στα Σλαβικά λέγεται Βαρδαρ Βαρντάρ, το μετονόμασε σε *Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας*. **Το όνομα VARDARSKA (ΒΑΡΔΑΡΣΚΑ), για την περιοχή αυτή, αναγράφεται σε όλους τους χάρτες της Γιουγκοσλαβίας πριν το 1944,** και βεβαίως σε χάρτες άλλων χωρών π.χ. Γαλλικούς, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, (C.S. Hammond and Co. N.Y. που είχε εκδοθεί πριν το 1944, και επίσης από τον Οίκο J. G. Bartholomew, εκδόσεως 1912, ο οποίος τοποθετεί τη Μακεδονία εκεί όπου είναι η Καβάλα, η Δράμα, οι Σέρρες, το Κιλκίς, η Κοζάνη, η Θεσσαλονίκη, η Χαλκιδική, η Βέροια, η Έδεσσα, η Φλώρινα, η Καστοριά κ.τ.λ. και όχι εκεί όπου είναι το Τίτο Βέλες και η πόλη Σκόπια, τα οποία τα ονομάζει και με το Τουρκικό της όνομα, Üsküb).

Επίσης, στο δημοσίευμα THE NEW CAMBRIDGE MODERN HISTORY, VOLUME XIV, ATLAS, (edited by H.C. DARBY, Professor of Geography in the University of Cambridge and HAROLD FULLARD, Cartographic editor, George Philip & Son Ltd), CAMBRIDGE AT THE UNIVERSITY PRESS, 1970, το οποίο αναφέρεται στη Βαλκανική χερσόνησο κατά το 1920-3 και τη Γιουγκοσλαβία κατά το 1918-1929, αποτυπώνονται οι επιμέρους περιφέρειες της Γιουγκοσλαβίας. Αναφέρονται οι Περιφέρειες: SLAVONIA, VOJVODINA, BOSNIA, HERZEGOVINA, MONTENEGRO, SERBIA. **Δεν αναφέρεται καν η VARDARSKA, η Βαρδαρία, η οποία αποτελεί μέρος της Σερβίας**. Αναγράφεται μόνο η πόλη των Σκοπίων και σε παρένθεση το Τουρκικό της όνομα, Üsküb). **Η λέξη MACEDONIA, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, αναγράφεται εκεί όπου πράγματι είναι και όπου ανήκει, δηλαδή εντός των ορίων της Ελληνικής επικράτειας**.

Ομοίως, η Εγκυκλοπαίδεια Britannica αναφερόμενη στην αρχαία Ελλάδα, The New Encyclopaedia Britannica, Macropaedia (ANCIENT GREECE, From W. Shepherd, Historical Atlas, Barnes and Noble, Inc.), στον παρατιθέμενο χάρτη της Μακεδονίας, ορίζει αυτήν ως περιέχουσα τις περιοχές LYNCESTIS (Λυγκηστίς), ORESTIS (Ορεστίς), ELIMEIA (Ελίμεια), MYGDONIA (Μυγδονία), CHALCIDICE (Χαλκιδική) κ.τ.λ., δηλαδή εντός των ορίων της Ελληνικής επικράτειας, βεβαίως και κυρίως, και ελάχιστο τμήμα της Λυγκηστίδος εντός των ορίων της πρώην Σερβίας.

Το όνομα VARDARSKA (ΒΑΡΔΑΡΣΚΑ), για την περιοχή αυτή, αναγράφεται ακόμη και σε γραμματόσημο το οποίο είχε εκδοθεί από τη Γιουγκοσλαβία το έτος 1939, με αποτυπωμένο το χάρτη της Γιουγκοσλαβίας και τις επιμέρους περιφέρειές της, οι οποίες αναγράφονταν και ήταν οι εξής: DRAVSKA, BANOVINA HRVATSKA, VRBASKA, DRINSKA, DUNAVSKA, MORAVSKA, ZETSKA και VARDARSKA. Με όχημα το μεγαλειώδες όνομα της Μακεδονίας, ο Τίτο ήθελε να υλοποιήσει το παλαιό όνειρο των Σλάβων σε βάρος της Ελλάδας˙ την κάθοδο στις Ελληνικές θάλασσες κατακτώντας τη Μακεδονία.

Αντίστοιχα με την περιφέρεια της VARDARSKA (ΒΑΡΔΑΡΣΚΑ), η οποία όπως ελέχθη έλαβε το όνομά της από το όνομα του ποταμού Αξιού, ο οποίος στα Σλαβικά λέγεται VARDAR (ΒΑΡΔΑΡ) Βαρνταρ, άλλες περιφέρειες της Γιουγκοσλαβίας λεγόταν, DUNAVSKA από το όνομα του ποταμού Δούναβη, MORAVSKA από το όνομα του ποταμού Μοράβα, DRINSKA από το όνομα του ποταμού Δρίνου, DRAVSKA από το όνομα του ποταμού Δράβου, SAVSKA από το όνομα του ποταμού Σάβου, VRBASKA από το όνομα του ποταμού Βρβας, στις όχθες του οποίου βρίσκεται η πόλη Μπάνια Λούκα, στη Βορειανατολική Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ZETSKA, PRIMORSKA. Αυτά όλα είναι αληθή, είναι γεγονότα, είναι ιστορία και δεν αμφισβητούνται.

Ο αποστολέας του μηνύματος, ο κύριος Ljupco Mircevski, είναι και αυτός, όπως φαίνεται από το όνομά του Βαρδαρίτης Σλάβος. Άλλοι κάτοικοι της χώρας των Βαρδαριτών μπορεί να είναι οποιασδήποτε εθνότητος ή φυλής, απόγονοι ίσως Ιλλυριών (Εγχελείς, άνθρωποι των χελιών, Άβροι, Αυταριείς ή Αυταριάτες, Δαρδάνιοι, Ταυλάντιοι, Χελιδόνιοι), Γετών, Τριβαλλών, Μαίδων, Σκυθών, Γραβαίων, (ή Γραυαίων), Τρηρών, Τιλαταίων κ.τ.λ., **αλλά, *Μακεδόνες* δεν είναι**. Για να είναι ο αποστολέας του μηνύματος Μακεδών, πρέπει πρώτα να είναι Έλληνας. Αλλά Μακεδών, Έλληνας δηλαδή, με όνομα Ljupco Mircevski δεν υπήρξε ποτέ, ούτε θα υπάρξει.

Εγώ εάν είχα γεννηθεί στη *Βαρντάρσκα*, θα ήμουν υπερήφανος που θα ήμουν Βαρδαρίτης. Το ίδιο υπερήφανος θα ήμουν εάν ήμουν Πορτογάλος, εάν είχα γεννηθεί στην Πορτογαλία, ή Αιγύπτιος εάν είχα γεννηθεί στην Αίγυπτο. Δεν θα έδειχνα τη φτώχεια του εθνικού μου πολιτισμού, της εθνικής μου ιστορίας ως και της συμβολής της χώρας μου στο διεθνές γίγνεσθαι, με τρόπο ώστε για την επιλογή της εθνικής μου ταυτότητας και του ονόματός μου να σφετεριστώ ό,τι ανήκει σε κάποιον άλλο. Θα ήμουν υπερήφανος γι' αυτό το οποίο θα ήμουν, προσπαθώντας να βελτιωθώ και να συνεισφέρω. Όμως δεν θα σταματούσα σ' αυτό. Θα εκδήλωνα την οργή και την αγανάκτησή μου σε όλους εκείνους που με μια

απλή μετονομασία και με προπαγάνδα, μού αφαιρούσαν την ταυτότητά μου και την πατρογονική μου κληρονομιά για να υποδυθώ έναν ρόλο που ανήκει στους Έλληνες και με τον οποίο εγώ δεν θα είχα καμία σχέση διότι δεν μου ανήκε.

Οι Βαρδαρίτες δεν πρέπει και δεν έχουν κανένα λόγο να στρέφονται εναντίον της Ελλάδας. Αν πρέπει να στραφούν εναντίον κάποιων, πρέπει να στραφούν εναντίον των πλαστογράφων και αρχαιοκάπηλων συμπατριωτών τους, οι οποίοι εξακολουθούν αναίσχυντα να τους εξαπατούν και να τους κοροϊδεύουν ότι δήθεν είναι Μακεδόνες˙ όχι εναντίον της Ελλάδας που τους σέβεται για τη σλαβική ή την όποια άλλη ταυτότητά τους και η οποία υπερασπίζεται την ιστορία της, αυτό που της ανήκει, ενώ αυτοί προσπαθούν να της το υφαρπάσουν.

Ο γεωγράφος και ιστορικός Στράβων, πριν 2.000 χρόνια έγραψε σχετικά με το τι είναι η Μακεδονία σε σχέση με την Ελλάδα: *"Λοιπή δ' εστί της Ευρώπης ή τε Μακεδονία και της Θράκης τα συνεχή ταύτη μέχρι Βυζαντίου και η Ελλάς και αι προσεχείς νήσοι.* **ΕΣΤΙ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ**˙ *νυνί μέντοι τη φύσει των τόπων ακολουθούντες και τω σχήματι χωρίς έγνωμεν αυτήν από της άλλης Ελλάδος τάξαι και συνάψαι προς την όμορον αυτή Θράκην μέχρι του στόματος του Ευξείνου και της Προποντίδος"*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄. Απόσπ., 9). ‘’Απομένει από την Ευρώπη η Μακεδονία, τα γειτονικά μέρη της Θράκης έως το Βυζάντιο, η Ελλάδα και τα γειτονικά νησιά. **Βεβαίως είναι Ελλάς και η Μακεδονία**. Εγώ τώρα, ακολουθώντας το φυσικό διαχωρισμό και τη μορφολογία των τόπων την περιγράφω ξέχωρα από την υπόλοιπη Ελλάδα και την συνάπτω με την όμορή της Θράκη, (που εκτείνεται) μέχρι την εκβολή του Ευξείνου και της Προποντίδος’’.

Σε σημερινή απόδοση, λοιπόν, η οποία δεν διαφέρει σε τίποτε από την αρχική σημαίνει. **Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΑΔΑ**. Το ανωτέρω κείμενο του Στάβωνος δεν επιδέχεται καμία αμφισβήτηση για το τι ήταν και τι είναι η Μακεδονία. Είναι το αυτούσιο κείμενο και η τεκμηριωμένη και αυταπόδεικτη μαρτυρία ενός ιστορικού και γεωγράφου, γραμμένο πριν 2.000 χρόνια, χωρίς βεβαίως καμία σκοπιμότητα. Αν το κείμενο αυτό, και όχι μόνο, χαλάει τα σχέδια και την επιβουλή των γειτόνων μας και όσων ανιστόρητων ή και κυνικών τους στηρίζουν, επειδή θέλουν μικρές και αδύναμες κρατικές οντότητες στην περιοχή μας για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα και τα σχέδιά τους, τι να κάνουμε; Η αλήθεια δεν κρύβεται με τίποτε. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες. Ποια όμως είναι τα χαρακτηριστικά στοιχεία του Μακεδόνος; Ποιος είναι και ποιος δεν είναι Μακεδών;

2. ΤΙΣ ΕΣΤΙΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΟΥΚ ΕΣΤΙΝ ΜΑΚΕΔΩΝ

Ο κ. Federico Krutwig Sagredo, Πρόεδρος της Ελληνικής Ακαδημίας του Bilbao της Ισπανίας σε μια διάλεξή του έχει πει. ‘’Μακεδόνες είναι μόνον οι άνθρωποι, οι οποίοι ήσαν μέλη ενός Ελληνικού γένους…..’’. ***‘’ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΕΙΣΙ ΜΟΝΟΝ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΟΙ ΗΣΑΝ ΜΕΛΗ ΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΓΕΝΟΥΣ.*** *Οι λέγοντες ότι οι νυν Σλάβοι οι περί των Σκοπίων Μακεδόνες αν είεν, ψευδολογούσιν και απιστήμονες εισίν, ή έχουσιν κρυπτούς ιμπεριαλισμού σκοπούς,…’’*. (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ, Μαθήματα αρχαίας Ελληνικής γλώσσης, Μάθημα 7^{ον}, σελ. 117). Ποιος Έλληνας δεν έχει καταλάβει σήμερα, αυτό που ένας Ισπανός μας είπε εδώ και πολλά χρόνια, ότι δηλαδή οι Σκοπιανοί ψευδολογούν και είναι απιστήμονες και έχουν κρυπτούς ιμπεριαλισμού σκοπούς;

Ο Πλάτων σχετικά με τους ανήκοντες στο Ελληνικό γένος αναφέρει: *‘’Φημί γαρ το μεν ελληνικόν γένος αυτό αυτώ οικείον είναι και συγγενές, τω δε βαρβαρικώ οθνείον τε και αλλότριον…’’.* (*Πολιτεία*, Ε 470). ‘’Διότι οικείοι και συγγενείς μεταξύ τους είναι οι ανήκοντες στο Ελληνικό γένος, στους βαρβάρους όμως είναι ξένοι και αλλότριοι…’’.

Οι Μακεδόνες είναι μέλη του Ελληνικού γένους, είναι Δωριείς και είναι αυτοφυείς, αυτόχθονες, γηγενείς, εντόπιοι, επιχώριοι, παλαίχθονες και όμαιμοι και συγγενείς με τους άλλους Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες όμως δεν είναι μέλη κανενός Ελληνικού γένους και συνεπώς δεν είναι Μακεδόνες. Πέραν τούτου οι Βαρδαρίτες είναι επήλυδες και μάλιστα από τον έκτο αιώνα μ.Χ. και κατόπιν.

Αφού λοιπόν ανέκαθεν η Μακεδονία ήταν Ελλάδα και Μακεδόνες είναι μόνον οι άνθρωποι, οι οποίοι ήσαν μέλη ενός Ελληνικού γένους, πώς τολμούν οι Βαρδαρίτες Σλάβοι να αυτοαποκαλούνται *Μακεδόνες*, αφού δεν ανήκουν στο γένος των Ελλήνων;

Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν Μακεδονικό, δηλαδή Ελληνικό αίμα στις φλέβες τους, διότι δεν κατάγονται από Έλληνες, αλλά κατάγονται, κυρίως, από Σλάβους. Η προγονική τους καταγωγή δεν ανάγεται σε κανένα Ελληνικό φύλο. Η γλώσσα τους η οποία είναι όμοια με τις άλλες Σλαβικές γλώσσες (Κεφάλαιο **Δ΄**), τα οικογενειακά τους ονόματα (κατωτέρω 3), τα τοπωνύμιά τους (κατωτέρω 4), τα μικρά τους ονόματα (Κεφάλαιο **ΙΓ΄**), η πολιτιστική τους ταυτότητα κ.τ.λ. αποδεικνύουν του λόγου το αληθές.

Οι Βαρδαρίτες δεν ομιλούν τη Μακεδονική γλώσσα, δηλαδή την Ελληνική˙ τη γλώσσα του Καράνου, του Αργαίου, του Περδίκκα, του Αερόπου, της Θεσσαλονίκης, του Γαυάνη, της Φίλας, του Αμύντα, της Ευρυδίκης, του Φιλίππου, της Λογικής, του Αλεξάνδρου, της Νικησίπολης, του Αριστοτέλους, του Ορέστου, της Ιλιάδος, του Λιμναίου, της

Στρατονίκης, του Καλλισθένους, του Ηφαιστίωνος, του Παρμενίωνος, της Ηδίστης, του Πευκέστα, του Αντιόχου, της Αντιγόνης, του Πτολεμαίου, του Αριστόβουλου, της Φερενίκης, του Κρατερού, της Κυννάνης και όλου του λαού της Μακεδονίας, αλλά ομιλούν **Σερβοβουλγαρικά** Σλαβικά. Ομιλούν την *Κολισεφσκική* γλώσσα, όπως τη χαρακτηρίζουν οι Βούλγαροι, διότι βεβαίως *Μακεδονική,* δηλαδή Ελληνική γλώσσα δεν είναι. Το γεγονός ότι οι Βαρδαρίτες ομιλούν Σλαβική γλώσσα και μάλιστα Σερβοβουλγαρικά αποδεικνύεται περίτρανα κατωτέρω. (**Δ΄**. Η γλώσσα των Βαρδαριτών και οι άλλες Σλαβικές γλώσσες).

Οι Βαρδαρίτες δεν χρησιμοποιούν το Μακεδονικό, δηλαδή το Ελληνικό αλφάβητο αλλά το Κυριλλικό, το οποίο και πάλι, ένας Έλληνας φιλόσοφος και φιλόλογος, ο Κωνσταντίνος από τη Θεσσαλονίκη, (Κύριλλος ως μοναχός), επινόησε για τους Σλάβους τον 9^{ο} μ.Χ. αιώνα, με βάση την Ελληνική Βυζαντινή μεγαλογράμματη γραφή. Το αλφάβητο αυτό, με τροποποιήσεις, χρησιμοποιείται από τους Ρώσους, τους Σέρβους, τους Βουλγάρους, τους Βαρδαρίτες κ.τ.λ.

Τα γράμματα του Κυριλλικού αλφαβήτου με κεφαλαία και με πεζά γράμματα και άλλα στοιχεία του που προσδιορίζουν την προφορά των λέξεών τους είναι τα εξής: Аа (α), Бб (μπ), Вв (β), Гг (γκ), Дд (ντ), Ее (ε), Жж (ζ **παχύ**), Зз (ζ), Ии (ι), Йй, Кк (κ), Лл (λ), Мм (μ), Нн (ν), Оо (ο), Пп (π), Рр (ρ), Сс (σ), Тт (τ), Уу (ου), Фф (φ), Хх (χ), Цц (τσ **ψιλό**), Чч (τσ **παχύ**), Шш (σ **παχύ**), Щщ, Ъъ, Ыы, Ьь, Ээ, Юю, Яя (για), Ёё, Ђђ (ντζ **μαλακό**), Ѓѓ, Єє, Ss, Ii, Її, Jj (γι), Љљ (λι) , Њњ (νι), Ћћ, Ќќ, Ўў, Џџ (**ντζ**).

Το **Ρωσικό** αλφάβητο π.χ. είναι: Аа, Бб, Вв, Гг, Дд, Ее (προφέρεται γιε), Жж, Зз, Ии (προφέρεται gι), Йй (ι), Кк, Лл, Мм, Нн, Оо, Пп, Рр, Сс, Тт, Уу, Фф, Хх, Цц, Чч, Шш, Щщ, Ыы (προφέρεται ü), Ьь (προφέρεται όπως το Γαλλικό h), ЪЪ (προφέρεται ιέ), Ээ (προφέρεται ε), Юю (προφέρεται γιου), Яя (προφέρεται γιά), Θθ (προφέρεται θ), Vv (προφέρεται ї).

Το **Βουλγαρικό** αλφάβητο είναι: Аа, Бб, Вв, Гг, Дд, Ее, Жж, Зз, Ии, Йй, Кк, Лл, Мм, Нн, Оо, Пп, Рр, Сс, Тт, Уу, Фф, Хх, Цц, Чч, Шш, Щщ, Ъъ, Ьь, Юю, Яя.

Το **Σερβικό** αλφάβητο είναι: Аа, Бб, Вв, Гг, Дд, Ђђ, Ее, Жж, Зз, Ии, Jj, Кк, Лл, Љљ, Мм, Нн, Њњ, Оо, Пп, Рр, Сс, Тт, Ћћ, Уу, Фф, Хх, Цц, Чч, Џџ, Шш.

Το **Βαρδαρίτικο** ή **Κολισεφσκικό** αλφάβητο είναι: Аа, Бб, Вв, Гг, Дд, Ѓѓ, Ее, Жж, Зз, Ss, Ии, Jj, Кк, Лл, Љљ, Мм, Нн, Њњ, Оо, Пп, Рр, Сс, Тт, Ќќ, Уу, Фф, Хх, Цц, Чч, Џџ, Шш.

Τα σύμβολα Ѓ ѓ, S s, Љ љ, Ќ ќ, Џ џ, χρησιμοποιούνται ως αρχικά γράμματα σε ελάχιστες λέξεις.

Το γράμμα Ѓ χρησιμοποιείται π.χ. στο όνομα ЃОРЃИ, ή στις λέξεις ѓеврек γκιεβρεκ κουλούρι, ѓердан γκιερνταν περιλαίμιο.

Το γράμμα s χρησιμοποιείται π.χ. στις λέξεις sвезда ζβεζντα αστέρι, sвонец ζβονετς κουδούνι.

Το γράμμα љ χρησιμοποιείται π.χ. στις λέξεις љубење λιουμπενιε αγαπημένος, љубител λιουμπιτελ ερασιτέχνης.

Το Ќ χρησιμοποιείται π.χ. στο όνομα НИНИЌ (ΝΙΝΙΤΣ) ή ПАУНОВИЌ (ΠΑΟΥΝΟΒΙΤΣ) ή στις λέξεις ќар τσαρ ιδιοτέλεια, ќебе τσεμπε κουβέρτα.

Το Џ χρησιμοποιείται π.χ. στα ονόματα ЏАБИРОВ (ΝΤΖΑΜΠΙΡΟΦ), ЏАБИРСКИ (ΝΤΖΑΜΠΙΡΣΚΙ), ЏАБЕРОВСКИ (ΝΤΖΑΜΠΕΡΟΦΣΚΙ), ЏАВИДОВСКА (ΝΤΖΑΒΙΝΤΟΦΣΚΑ), ЏАГАРОВ (ΝΤΖΑΓΚΑΡΟΦ), ЏАМБАЗОСКИ (ΝΤΖΑΜΜΠΑΖΟΣΚΙ) ή στις λέξεις џвакање ντζβακανιε μάσημα, џелат ντζελατ γενάρχης, џепчуја ντζεπ**τσ**ουγια λωποδύτης κ.τ.λ.

Το γράμμα Њ њ τέλος, χρησιμοποιείται κυρίως στο τέλος των λέξεων και όχι στην αρχή. Π.χ. акумулирање ακουμουλιρανιε συσσώρευση, бележење μπελε**ζ**ενιε ληξίαρχος, бришење μπρι**σ**ενιε διαγραφή, прашање πρα**σ**ανιε ερώτηση, ζήτημα, исфрлање од колосек ισφρλανιε οντ κολοσεκ εκτροχιασμός, исчистување ιστ**σ**ιστουβανιε ξεκαθάρισμα, измазнување ιζμαζνουβανιε επίχρισμα, измамување со ласкање ιζμαμουβανιε σο λασκανιε χαδιάρικος, наследување νασλεντουβανιε διαδοχή, нарушување νарου**σ**ουβανιε παράβαση, αθέτηση, насочување νασο**τσ**ουβανιε υπόδειξη, образување ομπραζουβανιε εκπαίδευση, обременување ομπρεμενουβανιε επιβάρυνση, овековечување οβεκοβε**τσ**ουβανιε διαιώνιση, оданочување οντανο**τσ**ουβανιε φορολογία, одбележување οντμπελε**ζ**ουβανιε σημείωμα, одбројување οντμπρογιουβανιε απαρίθμηση, одвлекување οντβλεκουβανιε απαγωγή, побудување πομπουντουβανιε προτροπή, εξέγερση, повикување ποβικουβανιε κλήση, πρόσκληση κ.τ.λ.

Αγαπητέ αναγνώστη ασφαλώς δεν περιμένατε οι Βαρδαρίτικες αυτές λέξεις να είχαν κάποια σχέση με την Ελληνική γλώσσα, τη γλώσα των Μακεδόνων και όλων των Ελλήνων και φυσικά δεν έχουν.

Όσο αφορά στη **φωνητική** της Βαρδαρίτικης γλώσσας, οι φθόγγοι της είναι τραχείς και παχείς, ενώ υπάρχουν λέξεις της χωρίς φωνήεντα και άλλες λέξεις της είναι πλήρεις συμφώνων.

Στις Βαρδαρίτικες λέξεις ‘рж ρ**ζ** βρίζα, брз μπρζ ταχύς, врв βρβ κορυφή, κορωνίδα, грд γκρντ άσχημος, Грк Гкрк Έλληνας, грб γκρμπ ράχη και έμβλημα, грч γκρ**τς** τέτανος, крв крβ αίμα, крт крт τυφλοπόντικας, крш кр**ς** λειώμα, прв прβ πρώτος, прч пр**τς** τράγος, срп

σρπ δρεπάνι, τρη τρν αγγάθι, ιρβ τσρβ λεβίθα, ιρη τσρν μαύρος, **δεν υπάρχει ούτε ένα φωνήεν**!

Ομοίως, οι παρακάτω λέξεις μολονότι έχουν κάθε μία τέσσερα (4) σύμφωνα και η λέξη ιβρστ τσβρστ σφιχτός πέντε (5), **δεν έχουν κανένα φωνήεν**: π.χ. γρστ γκρστ ντουζίνα, κρστ κρστ σταυρός, πρστ πρστ δάκτυλο, στρβ στρβ δόλος και δόλωμα, τβρδ τβρντ ευσταθής, ιβρστ τσβρστ σφιχτός, στρκ **σ**τρκ πελαργός και CMPT σμρτ θάνατος. (Η Βαρδαρίτικη λέξη CMPT σμρτ θάνατος, είναι όμοια με τη Ρωσική λέξη για το θάνατο και θυμίζει το όνομα SMERSH, όπως μετονομάστηκαν τον Απρίλιο του 1943 τα Ειδικά Τμήματα της NKVD, της Σοβιετικής Μυστικής Αστυνομίας. Το ακρωνύμιο SMERSH προέρχεται από τις λέξεις, *σμρτ σπιοναμ* που σημαίνει θάνατος στους κατασκόπους και φυσικά οι ίδιες λέξεις είναι και στη Βαρδαρίτικη γλώσσα. Шпион **σ**πιον λέγεται ο κατάσκοπος).

Παραδείγματα λέξεων οι οποίες είναι πλήρεις συμφώνων: βεздрвен μπεζντρβεν άδενδρος, брблив μπρμπλιβ φλύαρος, брκам μπρκαμ ανακατώνω, воздржан βοζντρ**ζ**αν επιφυλακτικός, врвца βρβτσα σειρήτι, врска βρσκα σύνδεσμος, врсник βρσνικ συνομήλικος, вртеж βρτε**ζ** στριφογύρισμα, вршач βρ**σ**α**τς** αλωνάρης, грбав γκρμπαβ καμπούρης, грдост γκρντοστ ασχημία, грнчар γκρν**τσ**αρ αγγειοπλάστης, грнчарство γκρν**τσ**αρστβο αγγειοπλαστική, грпка γκρπκα καμπούρα, дрвар ντρβαρ ξυλοπώλης, држављанство ντρ**ζ**αβγιανστβο υπηκοότητα, дрскост ντρσκοστ θράσος, жртвеник **ζ**ρτβενικ βωμός, збрканост ζμπρκανοστ μούρλια, трέλλα, збрчкан ζμπρ**τσ**καν ζαρωμένος, зграда ζγκραντα κτίριο, згрбувам ζγκρμπουβαμ κάμπτω, λυγίζω, здрвувам ζντρβουβαμ ναρκώνω, сверство ζβερστβο κτηνωδία, извршен ιζβρ**σ**εν εκτελεστικός, изгрев ιζγκρεβ ανατολή, издржливост ιζντρ**ζ**λιβοστ αντοχή, издршка ιζντρ**σ**κα διατροφή, измрзнатина ιζμρζνατινα χιονίστρα, исцрпен ιστσρπεν εξαντλημένος, кметство κμετστβο δημαρχείο, крстозвор κρστοζβορ σταυρόλεξο, крчмар κρ**τσ**μαρ ταβερνιάρης, кршлив κρ**σ**λιβ λεπτοκαμωμένος, мрзлив μρζλιβ νωθρός, мрзнам μρζναμ επιτιμώ, несврзан νεσβρζαν συγκεχυμένος, несвршен νεσβρ**σ**εν ατελείωτος, прскам πρσκαμ ραίνω, ψεκάζω, прстен πρστεν δακτυλίδι, сврзувам σβρζουβαμ αρθρώνω, свршен σβρ**σ**εν απόλυτος, скршен σκρ**σ**εν κλούβιος, тврдам τβρνταμ ισχυρίζομαι, тврдост τβρντοστ καρτερία, утврдувам ουτβρντουβαμ επικυρώνω, мονιμοποιώ, цвркот τσβρκοτ λάλημα, црква τσρκβα εκκλησία, ναός, црпка τσρκπα κουταλιά, четврт **τσ**етβρτ τέταρτος, чувство **τσ**ουβστβο αίσθηση, αίσθημα κ.τ.λ.

Αγαπητέ αναγνώστη παρακαλώ μην εκρήγνυστε, συγκρατείστε την οργή και την αγανάκτησή σας, μείνετε ψύχραιμος. Ναι, πράγματι, αυτή τη γλώσσα, με αυτές τις λέξεις, με αυτούς τους φθόγγους, οι Βαρδαρίτες την

αποκαλούν *Μακεδονική* και υπονοούν και προπαγανδίζουν και επιμένουν ότι αυτοί είναι *Μακεδόνες*. Αυτή τη γλώσσα μιλούσε ο Αργαίος, ο Περδίκκας, ο Αμύντας, ο Αέροπος, ο Φίλιππος, ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Αριστοτέλης και οι λοιποί Μακεδόνες; Όταν ο Φίλιππος έδινε διαταγή για τη διατροφή του στρατού του, έλεγε στην επιμελιτεία του, να φροντίσει για την издршка ιζντρ**σ**κα του στρατού; Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία στο βωμό στο ναό που ήταν αφιερωμένος σε κάποιο θεό, πήγαινε στο црква тсркβа (ναό) του θεού για να θυσιάσει στο жртвеник **ζ**ртβενικ (βωμό); Όταν οι Μακεδόνες μιλούσαν για αίσθηση και για το αίσθημα που ένοιωθαν για το κορίτσι τους μιλούσαν για чувство **τσ**ουβστβο; Όταν οι Μακεδόνες άκουγαν το λάλημα ενός πετεινού έλεγαν ότι αυτό είναι цврκот тсврκот; Όταν ένα Μακεδονόπουλο δώριζε στη μνηστή του ένα δακτυλίδι, της έλεγε ότι της προσφέρει ένα прстен прстен; Όταν της χάριζε χρυσά ενώτια (σκουλαρίκια), όπως αυτά που βρέθηκαν π.χ. στο νεκροταφείο της Νέας Φιλαδέλφειας, ή σε τάφο στο Σέδες στη Θεσσαλονίκη με την υπέροχη κεφαλή λέοντος, της έλεγε ότι της προσφέρει златен обетка ζлатεν ομπετκα; (Από ανασκαφές που έγιναν σε τάφους στη θέση Δερβένι, στον οικισμό Λητή του Δήμου Μυγδονίας του Νομού Θεσσαλονίκης, εκτός από χρυσό δακτυλίδι με ημιπολύτιμο λίθο στη σφενδόνη, χρυσό διάδημα, χρυσό στεφάνι μυρτιάς, αργυρή επίχρυση φιάλη, χρυσά περιδέραια, χρυσή πόρπη, πήλινα επίχρυσα κύπελλα, τον υπέροχο κρατήρα του Δερβενίου, ένα έργο ανυπέρβλητης ομορφιάς και τελειότητας κ.τ.λ., έχει βρεθεί στον τάφο Ζ ένα υπέροχο χυτευτό χρυσό δακτυλίδι που ανάγεται στα τέλη του 4^{ου} π.Χ. αιώνα και φέρει στη σφενδόνη του εγχάρακτη την επιγραφή ΚΛΕΙΤΑΙΔΩΡΟΝ με Ελληνικά γράμματα βεβαίως, δηλαδή δώρο στην ΚΛΕΙΤΑ. Στα Βαρδαρίτικα η λέξη δώρο λέγεται подарок понταροκ. Η επιγραφή δεν λέει ΠΟΔΑΡΟΚ понταροκ στην ΚΛΕΙΤΑ. Τώρα πώς θα έγραφαν το όνομα ΚΛΕΙΤΑ οι Βαρδαρίτες; Κατ' αρχάς το όνομα αυτό δεν υπάρχει στη γλώσσα τους, διότι είναι Μακεδονικό όνομα και όχι Βαρδαρίτικο Σλαβικό. Αν είχαν ένα τέτοιο όνομα θα το έγραφαν κάπως έτσι. ΚΛΙΤΑ. Δηλαδή το ΚΛΕΙΤΑΙΔΩΡΟΝ θα αποδίδονταν στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά ως ΚΛΙΤΑΠΟΔΑΡΟΚ ΚΛΕΙΤΑΠΟΝΤΑΡΟΚ. Οι Βαρδαρίτες επιτέλους πρέπει να σοβαρευτούν και να μην επιμένουν ότι είναι Μακεδόνες).

Από τα ανωτέρω είναι απολύτως εμφανές ότι, ενώ οι λέξεις και οι φθόγγοι της Βαρδαρίτικης γλώσσας είναι παρόμοιοι με όλες τις άλλες Σλαβικές γλώσσες, δεν έχουν καμία σχέση με τις αντίστοιχες σε νόημα Ελληνικές Μακεδονικές λέξεις, ούτε με τον τρόπο γραφής τους, ούτε, επίσης, με τους φθόγγους τους. Πώς λοιπόν τολμούν οι Βαρδαρίτες να αποκαλούν τη Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους *Μακεδονικά*;

Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν Μακεδονική, δηλαδή Ελληνική εθνική συνείδηση, ούτε η ψυχή τους πάλλεται από Ελλάδα. Οι Βαρδαρίτες δεν συμμετέχουν στη βίωση των στοιχείων εκείνων που συγκροτούν την πολιτιστική κληρονομιά, την κουλτούρα και την Ιστορία των Ελλήνων. Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν την ιδεολογία των Μακεδόνων για τη συνένωση των Ελλήνων σε ένα *Κοινό*, όπως το *Κοινό των Ελλήνων στην Κόρινθο,* το οποίο δημιουργήθηκε από το μεγάλο βασιλιά Φίλιππο Β΄ το 337 π.Χ. και συνεχίστηκε από τον υιό του Αλέξανδρο τον Μέγα.

Τέλος, οι Βαρδαρίτες δεν έχουν κοινές προσδοκίες για το μέλλον με τους άλλους Έλληνες. Αν οι Βαρδαρίτες ένιωθαν και ήταν Μακεδόνες, θα είχαν έναν και μόνον πόθο και θα τον είχαν πραγματοποιήσει. Θα είχαν ήδη ενωθεί με την Ελλάδα.

Οι Σλάβοι πρόγονοι των Βαρδαριτών, πριν 2.800 χρόνια δεν είχαν έλθει ακόμη στην Ελληνική χερσόνησο, την οποία τώρα τη λέμε και Βαλκανική χερσόνησο, από την τουρκική λέξη balkan, η οποία σημαίνει δασώδης περιοχή. Ο Αίμος στα τουρκικά λέγεται Balkan. Από το όνομα Balkan της οροσειράς του Αίμου, ονομάστηκε κατ' επέκταση Βαλκανική και η χερσόνησός μας. Το σημερινό νόημα της λέξης Βαλκανική, δεν κολακεύει και πολύ τους λαούς οι οποίοι κατοικούν σ' αυτή, καθώς είναι συνυφασμένο με την υπανάπτυξη, το διαχωρισμό σε μικρές κρατικές οντότητες και τις συνεχείς συγκρούσεις. Το όνομα Ελληνική χερσόνησος ή χερσόνησος του Αίμου θα ήταν καλύτερο. Το όνομα χερσόνησος του Αίμου προέρχεται από την Ελληνική λέξη αίμα, από το αίμα του τιτάνα Τυφώνα, ο οποίος πληγώθηκε στο σημείο αυτό από τα βουνά που κεραυνοβολημένα από το Δία έπεσαν επάνω του, με αποτέλεσμα να χυθεί πάρα πολύ αίμα του. Σύμφωνα με τη Ελληνική μυθολογία, επίσης, ο Αίμος ήταν βασιλιάς της Θράκης, υιός του Βορέου και της νύμφης Ωρείθυιας και είχε σύζυγο τη Ροδόπη. (Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Αίμος). Επειδή ο Αίμος αποκαλούσε τη Ροδόπη Ήρα και η Ροδόπη αποκαλούσε τον Αίμο Δία, οι θεοί θύμωσαν και τους μεταμόρφωσαν σε βουνά τα οποία φέρουν το όνομά τους.

Οι Σλάβοι πρόγονοι των Βαρδαριτών δεν είχαν έλθει στη χερσόνησό μας ούτε πριν 2.000 χρόνια, οπότε γράφει για τη Μακεδονία ο γεωγράφος και ιστορικός Στράβων. (Ο Στράβων καταγόταν από την Αμάσσεια του Πόντου και έζησε από το 63 π.Χ. - 19/23 μ.Χ.). Οι Σλάβοι έπρεπε να περιμένουν αρκετές εκατοντάδες χρόνια ακόμη, 1.270-1.350 χρόνια περίπου, πριν έλθουν στην Ελληνική χερσόνησο από την ανατολική Πολωνία, τη Λευκορωσία και άλλες αντίστοιχες βόρειες περιοχές και να γίνουν γείτονές μας. Εμφανίζονται στην περιοχή μας, στη χερσόνησό μας, σιγά σιγά από τα μέσα του 6^{ου} μ.Χ. αιώνα και μετά,

δηλαδή οι Σλάβοι εμφανίζονται δεκατέσσερις αιώνες μετά την αρχή της Μακεδονικής βασιλικής δυναστείας, η οποία βεβαίως ήταν Ελληνική δυναστεία.

Οι Σλάβοι οι οποίοι ήλθαν στην Ελληνική χερσόνησο, δεν συνάντησαν ποτέ τους Μακεδόνες, τους Έλληνες προγόνους μας. Όταν οι Σλάβοι κατήλθαν στην Ελληνική χερσόνησο, οι Μακεδόνες Δωριείς, όπως όλοι οι Έλληνες από όλες τις Ελληνικές φυλές, Δωριείς, Ίωνες, Αχαιοί, Αιολείς, είχαν χωνέψει στο Πανελλήνιο των αλεξανδρινών, των ρωμαϊκών και των πρώτων βυζαντινών ετών. Δεν θα είχε κανένα νόημα να ονομαστούν οι Σλάβοι, οι οποίοι κατήλθαν στην Ελληνική χερσόνησο Ίωνες, αν είχαν εγκατασταθεί σε περιοχές όπου στην αρχαιότητα κατοικούσαν Ίωνες, Αχαιοί, αν είχαν εγκατασταθεί σε περιοχές όπου στην αρχαιότητα κατοικούσαν Αχαιοί, Αιολείς, αν είχαν εγκατασταθεί σε περιοχές όπου στην αρχαιότητα κατοικούσαν Αιολείς. Ομοίως, δεν είχε και δεν έχει κανένα νόημα να ονομάζονται *Μακεδόνες* οι Σλάβοι, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν σε περιοχές όπου είχε εξαπλωθεί επί του βασιλιά Φιλίππου Β΄ το Μακεδονικό κράτος.

Το Μακεδονικό κράτος του βασιλιά Φιλίππου Β΄, ήταν ένα κράτος σε συνεχή εξάπλωση και είχε φθάσει έως το Δούναβη ποταμό. Εάν οι φίλοι Ρουμάνοι ξαφνικά, επειδή ο Μέγας Αλέξανδρος πέρασε το Δούναβη για να νικήσει τους Γέτες, διεκδικήσουν τη δόξα του Φιλίππου, του Αριστοτέλους και του Αλεξάνδρου και πουν ότι είναι Μακεδόνες, ποιοι θα είναι οι Μακεδόνες; Εάν κάνουν το ίδιο και οι Βούλγαροι, ποιοι θα είναι οι Μακεδόνες; Αλλά και ένα τμήμα της Σερβίας ανήκε στο Μακεδονικό κράτος του Φιλίππου. Ποιοι θα είναι πάλι οι Μακεδόνες; Για τους λαούς της Ασίας, επίσης, τι να λεχθεί; Κάποιοι από αυτούς έχουν σίγουρα Μακεδονικό Ελληνικό αίμα. Έτσι όμως αρχίζει να γίνεται μεγάλος συνωστισμός για το ποιοι είναι οι Μακεδόνες, ενώ το θέμα είναι απλό. Ο Ηρόδοτος (485-421 π.Χ.) έχει θέσει το κριτήριο˙ πρέπει δηλαδή να είναι Έλληνες. Όμαιμο, ομόγλωσσο, θυσίες, θεών ιδρύματα, ήθη ομότροπα με τους άλλους Έλληνες. Με βάση τα κριτήρια αυτά οι Σλάβοι της *Βαρντάρσκα* δεν είναι Έλληνες και συνεπώς δεν μπορεί να είναι, και δεν είναι Μακεδόνες.

Οι Σλάβοι της *Βαρντάρσκα* όχι μόνο διατήρησαν τη σλαβική τους συνείδηση, αλλά και αυτοαποκαλούνταν Bugari δηλαδή Βούλγαροι. Ο όρος *Μακεδόνες* προκρίθηκε και προβλήθηκε από τους Γιουγκοσλάβους για τους κατοίκους της περιοχής, η οποία έως τότε ονομάζονταν ΒΑΡΝΤΑΡΣΚΑ, διότι αλλιώς δεν θα μπορούσαν να κρατήσουν για πάντα μέσα στην επικράτειά τους ένα μέρος του λαού και της χώρας τους αποτελούμενο από άτομα τα οποία αυτοαποκαλούνταν Bugari. Επίσης, οι Γιουγκοσλάβοι δεν θα μπορούσαν να επιτρέψουν ή να ενθαρρύνουν αυτό

το τμήμα του πληθυσμού της χώρας τους να διεκδικεί για τον εαυτό του ή για τη Βουλγαρία τη Μακεδονία, την Ελληνικότατη Μακεδονία. Οι Γιουγκοσλάβοι ήθελαν να διεκδικήσουν και να καταλάβουν τη Μακεδονία, ένα τμήμα της Ελλάδας δηλαδή, για λογαριασμό τους.

Οι Αλβανοί, επίσης, κάτοικοι της *Βαρντάρσκα*, είναι κατ' αρχάς Ιλλυριοί (Άβροι, Αρδιαίοι, Αυταριείς, Εγχελείς, Δαρδάνιοι, Ταυλάντιοι, Χελιδόνιοι), αλλά όχι μόνον Ιλλυριοί. Δεν έχουν ουδεμία σχέση με την Ελλάδα, τη Μακεδονία, το λαό, τη γλώσσα, την ιστορία και τον πολιτισμό μας. Βεβαίως δεν έχουν ουδεμία σχέση και με τη Σλαβική γλώσσα, το λαό και τον πολιτισμό των Σλάβων. Είναι γνωστό από την ιστορία ότι οι αρχαίοι Ιλλυριοί επέδραμαν επανειλημμένα εναντίον της Ηπείρου και της Μακεδονίας, αποκρουόμενοι πάντοτε, έως ότου τούς νίκησε ο βασιλιάς μας Φίλιππος Β΄ το 356 π.Χ. με το στρατηγό του τον Παρμενίωνα και τελικά ο Μέγας Αλέξανδρος, στις μάχες περί το Πήλιον στην Ήπειρο, το 355 π.Χ. Μία από τις συζύγους του βασιλιά Φιλίππου Β΄ ήταν η **Αυδάτα-Ευρυδίκη**, θυγατέρα ή εγγονή του βασιλιά των Ιλλυριών Βαρδύλιος, από την οποία απέκτησε μία κόρη, την Κύνα ή Κυν(ν)άνη. (Οι άλλες σύζυγοι του βασιλιά Φιλίππου Β΄ ήταν η **Φίλα** η Ελιμιώτις, η **Φιλίννα** η Λαρισαία, από την οποία απέκτησε δύο υιούς, τον Αρριδαίο ο οποίος βασίλευσε ως Φίλιππος Γ΄ και τον Αμφίμαχο, η **Ολυμπιάς** η Ηπειρώτισσα, από το γένος των Μολοσσών, αδελφή του μετέπειτα βασιλιά της Ηπείρου Αλεξάνδρου, από την οποία απέκτησε τον Αλέξανδρο και την Κλεοπάτρα, η **Νικησίπολις** η Φεραία, ανεψιά του τυράννου Ιάσονα, από την οποία απέκτησε τη Θεσσαλονίκη, σύζυγο του στρατηγού και μετέπειτα βασιλιά Κασσάνδρου, η **Μήδα**, θυγατέρα του βασιλιά των Γετών Κοθύλα, η **Κλεοπάτρα**, ανεψιά του στρατηγού Αττάλου (κατά τον Αρριανό Ευρυδίκη). Ίσως παντρεύτηκε και τη **θυγατέρα** του **Αθέα**. Αναφέρεται επίσης ότι είχε σχέσεις και με την Αρσινόη του Μελεάγρου, πιθανότατα όμως δεν την παντρεύτηκε). Είναι γνωστό ότι όταν ο Μέγας Αλέξανδρος εξεστράτευσε στην Ασία, το 334 π.Χ., άφησε ως αντιβασιλέα το στρατηγό Αντίπατρο με εξουσία *''και επί τους Ιλλυριούς''*.

3. ΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΟΤΙ ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

Το γεγονός ότι οι Βαρδαρίτες είναι κυρίως Σλάβοι, αποδεικνύεται όπως ήδη ελέχθη από τα οικογενειακά τους ονόματα, τα τοπωνύμιά τους, τη γλώσσα τους, τη φωνητική τους, τα μικρά τους ονόματα, την πολιτιστική τους ταυτότητα κ.τ.λ. Κατωτέρω αναφέρονται μερικά από τα οικογενειακά ονόματα των Βαρδαριτών και σε παρένθεση η απόδοσή τους στην Ελληνική:

АБАЗИ (АМПАZІ), АБАЗОВИЧ (АМПАZОВІ**ТΣ**), АБДИЛМЕМЕД (АМПΝΤΙΛΜΕΜΕΝΤ), АБДИНОВСКИ (АМПΝΤΙΝΟΦΣΚΙ), АБДИРАМАН (АМПΝΤΙΡΑΜΑΝ), АБДУЛОВ (АМПΝΤΟΥΛΟΦ), АБЕДИНОВ (АМПΕΝΤΙΝΟΦ), АБРАШОВ (АМПРА**Σ**ОФ), АВРАМОВ (АВРАМОФ), АВРАМОВСКИ (АВРАМОФΣΚΙ), АВУКАТОВ (АВОΥΚΑΤΟФ), АДЕМОВ (АΝΤΕМОФ), АЈРУШЕВ (АГІРОУ**Σ**ЕФ), АЈРУШОВ (АГІРОУ**Σ**ОФ), АКАЛИЕВ (АКАЛІЕФ), АЛТАНОВСКА (АΛΤΑΝΟΦΣΚΑ), АЛТАНЏИЕВ (АΛΤΑΝΤZІЕФ), АЛТИЕВ (АΛΤІЕФ), АЛТНА (АΛΤΝΑ), АЛЧЕВ (АΛ**ΤΣ**ЕФ), АЛЧИНОВ (АΛ**ΤΣ**ΙΝΟФ), АЛАЧКОВ (АΛА**ΤΣ**КОФ), АМБАРКОВ (АМПАРКОФ), АМБАРОВСКИ (АМПАРОФΣΚΙ), АНГЕЛОВ (АΝГКЕΛОФ), АЏИЕВ (АΝΤZІЕФ), АШАДАНОВ (А**Σ**ΑΝΤΑΝΟФ), БАБИЌ (МПАМПІΤΣ), БАБУЛОВСКИ (МПАМПОΥΛОФΣΚΙ), БАБУШКОВ (МПАМПОΥ**Σ**КОФ), БАБУШКОВСКИ (МПАМПОΥ**Σ**КОФΣΚΙ), БАВАРЧИЌ (МПАВАР**ΤΣ**ІΤΣ), БАДАРЕВСКИ (МПΑΝΤΑΡΕФΣΚΙ), БАДЕВ (МПΑΝΤЕФ), БАКЕВ (МПАКЕФ), БАКОВСКИ (МПАКОФΣΚΙ), БАКУЛЕВСКИ (МПАКОΥΛЕФΣΚΙ), БАЛЕВСКИ (МПАЛЕФΣΚΙ), БАРБАРОВ (МПАРМПАРОФ), БАРБАРОВСКИ (МПАРМПАРОФΣΚΙ), БАРБУЛОВСКИ (МПАРМПОΥΛОФΣΚΙ), БАРБУТОВ (МПАРМПОΥΤОФ), БАШОВ (МПА**ΣО**Ф), БАШТОВАНОВ (МПА**Σ**ТОВАΝОФ), БЕГАЛИНОСКИ (МПЕГКАЛІΝОΣΚΙ), БЕЛЕВСКИ (МПЕЛЕВΣΚΙ), БЕЛИНСКИ (МПЕЛІΝΣΚΙ), БЕЛЧЕВ (МПЕЛ**ΤΣ**ЕФ), БЕНИШЕВ (МПЕΝІ**Σ**ЕФ), БЕГОВСКИ (МПЕГКОФΣΚΙ), БЕКИРОВ (МПЕКІРОФ), БИЗГОВСКИ (МПІZГКОФΣΚΙ), БИКОВСКИ (МПІКОФΣΚΙ), БЛАГОЕВСКИ (МПЛАГКОЕФΣΚΙ), БЛАЖЕВИЌ (МПЛА**Z**ЕВІΤΣ), БЛАЖЕВСКИ (МПЛА**Z**ЕВΣΚΙ), БЛИЗНАКОВ (МПЛІZΝАКОФ), БОГДАНОВСКИ (МПОГΚΝΤΑΝОФΣΚΙ), БОГДАНСКИ (МПОГΚΝΤΑΝΣΚΙ), БОГЕВСКИ (МПОГКЕФΣΚΙ), БОЈКОВ (МПОГІКОФ), БОЈКОВСКИ (МПОГІКОФΣΚΙ), БРБЛИЌ (МПРМПЛІΤΣ), БРГЛЕВСКА (МПРГКЛЕФΣКА), БРГЛЕВСКИ (МПРГКЛЕФΣΚΙ), БРДАРЕВСКИ (МПРΝΤΑΡΕФΣΚΙ), БРДАРСКА (МПРΝΤΑΡΣКА), БРДАРСКИ (МПРΝΤΑΡΣΚΙ), БРЗАКОВ (МПРZАКОФ), БРЗАКОВСКИ (МПРZАКОФΣΚΙ), БРЗЕВСКИ (МПРZЕФΣΚΙ), БРЗОВ (МПРZОФ), БРЗОВСКИ (МПРZОФΣΚΙ), ВАЛМАРСКИ (ВАЛМАРΣΚΙ), ВАЛЧАНОВ (ВАЛ**ΤΣ**АΝОФ), ВАНДЕВСКИ (ВАΝΝΤЕФΣΚΙ), ВАНЧЕВСКИ (ВАΝ**ΤΣ**ЕФΣΚΙ), ВАНКОВСКИ (ВАΝКОФΣΚΙ), ВАРДАРИ (ВАРΝΤАРІ), ВАСИЛЕВ (ВАΣІЛЕФ), ВАСИЛЕВИЌ (ВАΣІЛЕВІΤΣ), ВАСИЛЕВСКИ (ВАΣІЛЕФΣΚΙ), ВЕЛИЧКОВ (ВЕЛІ**ΤΣ**КОФ), ВЕЛКОВ (ВЕЛКОФ), ВЛАДЕВ (ВЛΑΝΤЕФ), ВОИНОВ (ВОЇΝОФ), ГАЦОВСКИ (ГКАТΣОФΣΚΙ), ГИЧЕВ (ГКІ**ΤΣ**ЕФ), ГРНЧАРОВ (ГКРΝ**ΤΣ**АРОФ), ГРОЗДАНОВСКИ (ГКРОZΝΤΑΝОФΣΚΙ), ДАНАИЛОВ (ΝΤΑΝАЇЛОФ), ДИМИТРОВ (ΝΤІΜІΤРОФ), ДИМКОВ (ΝΤІΜКОФ), ДИШКОВСКИ (ΝΤІ**Σ**КОФΣΚΙ), ДОДОВСКИ (ΝΤΟΝΤОФΣΚΙ), ДИМУЛКОВ (ΝΤІΜОΥΛКОФ), ДОМАЗЕТОВСКА (ΝΤОМАZЕΤОФΣКА), ДОНЧЕВСКИ (ΝΤΟΝ**ΤΣ**ЕФΣΚΙ), ЕЛКОВ (ЕЛКОФ), ЕЛМАЗИ (ЕΛМАZІ), ЕМИНАГОВ (ЕМІΝАГКОФ), ЕМИНИ (ЕМІΝІ), ЕФРЕМОВ (ЕФРАІМОФ), ЕФТИМОВ (ЕФΤΥМОФ), ЕШТРАТ (Е**Σ**ТРАТ), ЖАБИЕВСКИ (**Z**АМПІЕФΣΚΙ), ЖАТЕВ (**Z**АТЕФ), ЖДЕРО (**Z**ΝТЕРО), ЖЕЛЕЗАРСКИ (**Z**ЕЛЕZАРΣΚΙ), ЖИВКОВ (**Z**ІФКОВ), ЖИВКОВИЌ (**Z**ІФКОВІΤΣ), ЖЕШКОВ (**Z**Е**Σ**КОФ), ЖЕЖОВСКИ (**Z**Е**Z**ОФΣΚΙ), ЖИКОВ (**Z**ІКОФ), ЗАБАЗНОСКИ

(ZAMПAZNOSKI), ЖАБЕВ (**Z**AMПЕФ), ЗАЕВ (ZAEФ), ЗАЈКОВ (ZAГIKOФ), ЗАМАУЛИ (ZAMAOYЛI), ЗАПАРЕНКОВ (ZAПARENKOФ), ЗДРАВКОВСКИ (ZNTPABKOФSKI), ЗОРБОВСКИ (ZOPMПOФSKI), ЗУКОВ (ZOYKOФ), ИБРАИМОВ (IMПPAHMOФ), ИВАНКОВСКИ (IBANKOФSKI), ИВАНОВ (IBANOФ), ИВАНОВИЌ (IBANOBITΣ), ИЛИЈЕВ (IЛIГIEФ), ИЛОВ (IЛOФ), ЈАКУПИ (ГIAKOYПI), ЈАНДРИЕСКИ (ГIANNTPIEΣKI), ЈАНКУЛОВСКИ (ГIANKOYЛOФSKI), ЈАНКУЛОСКИ (ГIANKOYЛOΣKI), ЈАНОВСКИ (ГIANOФSKI), ЈАНЧЕВСКИ (ГIAN**TΣ**EФSKI), ЈАНЧОВСКИ (ГIAN**TΣ**OФSKI), ЈАРЧЕВСКИ (ГIAP**TΣ**EФSKI), ЈАЌОВСКИ (ГIATΣOФSKI), ЈОВАНОСКИ (ГIOBANOΣKI), ЈОРДАНОВ (ГIOPNTANOФ), ЈУКИЌ (ГIOYKITΣ), ЈУСУФОВ (ГIOYΣOYФOФ), ЈУСУФОСКИ (ГIOYΣOYФOΣKI), КАЕВ (KAEФ), КАЗАНЏИСКИ (KAZANTZIΣKI), КАМБЕР (KAMПEP), КАМБЕРОВ (KAMПEPOФ), КИТААНЧЕВ (KITAAN**TΣ**EФ), КОЗАРОВ (KOZAPOФ), КОЗОВСКИ (KOZOФSKI), КОНЦОЛОВ (KONTΣOЛOФ), КОПРОВ (KOПPOФ), КОПРОВСКИ (KOПPOФSKI), КОСТОВ (KOΣTOФ), КОЦЕВ (KOTΣEФ), КРЖОВСКИ (KP**Z**OФSKI), КРСТЕВСКА (KPΣTEФSKA), ЛУБЕНОВ (ЛIOYMПENOФ), ЛИМАНОВ (ЛIMANOФ), ЉУМАНИ (ЛIOYMANI), ЉУША (ЛIOY**Σ**A), МАКСИМОВ (MAΞIMOФ), МАЛЕНКОВ (MAЛENKOФ), МАЛИНОВ (MAЛINOФ), МАЛИНОВСКИ (MAЛINOФSKI), МАРИНКОВИЌ (MAPINKOBITΣ), МАРКОВИЌ (MAPKOBITΣ), МАСЛАРОВА (MAΣЛAPOBA), МЕНИШОВ (MENI**Σ**OФ), МИЛЕНКОВ (MIЛENKOФ), МИЛОСАВЛЕВИЌ (MIЛOΣABЛEBITΣ), МИЛОСАВОВ (MIЛOΣABOФ), МИЛОШЕВ (MIЛO**Σ**EФ), МИЛОШЕВИЌ (MIЛO**Σ**EBITΣ), МИЛУТИНОВИЌ (MIЛOYTINOBITΣ), МИТЕВ (MITEФ), МИТЕВСКИ (MITEФSKI), МИРАСЧИЕВ (MIPAS**TΣ**IEФ), МИРОСЛАВЕВ (MIPOΣЛABEФ), МИТРЕВ (MITPEФ), МИТРЕВСКИ (MITPEФSKI), НАНКОВ (NANKOФ), НАУМОВ (NAOYMOФ), НАШИТ (NA**Σ**IT), НЕВЗАТИ (NEBZATI), НЕЗАФЕТ (NEZAФET), ОВЧАРОВ (OB**TΣ**AROФ), ОВЧАРСКИ (OB**TΣ**ARSKI), ОГНЕВСКИ (OГKNEФSKI), ОГНЕНОВ (OГKNENOФ), ОГНЕНОВИЌ (OГKNENOBITΣ), ОДНОКОЗОВ (ONTNOKOZOФ), ОЗИМЕЦ (OZIMETΣ), ОКАНОВИЌ (OKANOBITΣ), ОКОВИЌ (OKOBITΣ), ОКОЛИЌ (OKOЛITΣ), ОЛУИЌ (OЛOYЇTΣ), ОЛУМЧЕВ (OЛOYM**TΣ**EФ), ОМЕРАГИЌ (OMEPAГKITΣ), ОМЕРАГОВИЌ (OMEPAГKOBITΣ), ОНУР (ONOYP), ОНЧЕВ (ON**TΣ**EФ), ОНЧЕВСКИ (ON**TΣ**EФSKI), ОПАРОВ (OПAROФ), ОПАЧИЌ (OПA**TΣ**ITΣ), ОПАШИНОВ (OПA**Σ**INOФ), ОГНЕНОСКИ (OГKNENOΣKI), ОСМАНИ (OΣMANI), ОСМАНОВ (OΣMANOФ), ОХРУЛИ (OXROYЛI), ПАВЕЛИЌ (ПABEЛITΣ), ПАВИЌ (ПABITΣ), ПАВИЌЕВИЌ (ПABITΣEBITΣ), ПАВИЧЕВИЌ (ПABI**TΣ**EBITΣ), ПАВИЧИЌ (ПABI**TΣ**ITΣ), ПАВКОВ (ПABKOФ), ПАВКОВИЌ (ПABKOBITΣ), ПАВЛАКОВИЌ (ПABЛAKOBITΣ), ПАВЛЕВСКИ (ПABЛEФSKI), ПАВЛИЌ (ПABЛITΣ), ПАВЛИЧИЌ (ПABЛI**TΣ**ITΣ), ПАВЛИЧКОВ (ПABЛI**TΣ**KOФ), ПАВКОВИЌ (ПABKOBITΣ), ПАВЛОВ (ПABЛOФ), ПАВЛОВИЌ (ПABЛOBITΣ), ПАВЛОВСКИ (ПABЛOФSKI), ПАВШИЌ (ПAB**Σ**ITΣ), ПАЗАРЛИЕВ (ПAZAPЛIEФ), ПАЗАРОВ (ПAZAROФ), ПАЗАРЏИЕВСКИ (ПAZAPNTZIEФSKI), ПАИЌ (ПAЇTΣ), ПАЈАЗИТ (ПAГIAZHT), ПАЈДАКОВ (ПAГINTAKOФ), ПАЈДАКОВСКИ (ПAГINTAKOФSKI), ПАЈЕВИЌ (ПAГIEBITΣ), ПАЈИЌ (ПAГITΣ), ПАЈМАКОВСКИ (ПAГIMAKOФSKI), ПАЈОВИЌ (ПAГIOBITΣ),

ПАЈТОНЏИЕВ (ПАГІТОNTZІЕФ), ПАКЕТЧИЕВ (ПАКЕТ**ТЅ**ІЕФ), ПАКОВСКИ (ПАКОФЅКІ), ПАЛАЗОВ (ПАΛΑZОФ), ПАЛАЗОВСКИ (ПАΛΑZОФЅКІ), ПАЛАНКОВ (ПАΛΑNКОФ), ПАЛАНКОВСКИ (ПАΛΑNКОФЅКІ), ПАЛАСКАРОВ (ПАΛΑЅКАРОФ), ПАЛАШЕВ (ПАΛА**Ѕ**ЕФ), ПАЛАШЕВСКИ (ПАΛА**Ѕ**ЕФЅКІ), ПАЛИТОВ (ПАΛНТОФ), ПАЛИЌ (ПАΛІТЅ), ПАЛИРОВСКИ (ПАΛІРОФЅКІ), ПАЛИРОВИЌ (ПАΛІРОВІТЅ), ПАЛЧЕВСКИ (ПАΛ**ТЅ**ЕФЅКІ), ПАЛЧЕСКИ (ПАΛ**ТЅ**ЕЅКІ), ПАНЕВ (ПАNЕФ), ПАНЕВСКИ (ПАNЕФЅКІ), ПАНЗАЛОВИЌ (ПАNZАΛОВІТЅ), ПАНЗОВ (ПАNZОФ), ПАНЗОВСКИ (ПАNZОФЅКІ), ПАНИЌ (ПАNІТЅ), ПАНКОВСКИ (ПАNКОФЅКІ), ПАНОВ (ПАNОФ), ПАНОВСКА (ПАNОФЅКА), ПАНОВСКИ (ПАNОФЅКІ), ПАНПУР (ПАNПОУР), ПАНТЕВ (ПАNТЕФ), ПАНТЕВСКИ (ПАNТЕФЅКІ), ПАНТЕЛИЌ (ПАNТЕΛІТЅ), ПАНТИЌ (ПАNТІТЅ), ПАНТОВ (ПАNТОФ), ПАНТОВИЌ (ПАNТОВІТЅ), ПАНЧЕВ (ПАN**ТЅ**ЕФ), ПАНЧЕВСКИ (ПАN**ТЅ**ЕФЅКІ), ПАНЧЕТОВИЌ (ПАN**ТЅ**ЕТОВІТЅ), ПАНЧИЌ (ПАN**ТЅ**ІТЅ), ПАНЧОВСКИ (ПАN**ТЅ**ОВЅКІ), ПАПИЌ (ПАПІТЅ), ПАПИЌИ (ПАПІТЅІ), ПАРГОВ (ПАРГКОФ), ПАРГОВСКИ (ПАРГКОФЅКІ), ПАРДЕЛОВ (ПАРNТЕΛОФ), ПАРДИЛОВСКИ (ПАРNТІΛОФЅКІ), ПАРЛАПАНОВ (ПАРΛАПАNОФ), ПАРЛЕЕВ (ПАРΛЕЕФ), ПАРЛИЌ (ПАРΛІТЅ), ПАРМАКОВСКИ (ПАРМАКОФЅКІ), ПАРНАЏИЕВ (ПАРNАNТZІЕФ), ПАРНАЏИЕВСКИ (ПАРNАNТZІЕФЅКІ), ПАРПУЛОФ (ПАРПОΥΛОФ), ПАРТАЛОВ (ПАРТАΛОФ), ПАРТАЛОВСКИ (ПАРТАΛОФЅКІ), ПАРЦАНОВ (ПАРТЅАNОФ), ПАРЧЕВСКИ (ПАР**ТЅ**ЕФЅКІ), ПАСКАЛЕВ (ПАЅКАΛЕФ), ПАСКАЛОВ (ПАЅКАΛОФ), ПАСКОВ (ПАЅКОФ), ПАСКОВСКИ (ПАЅКОФЅКІ), ПАСКОСКИ (ПАЅКОЅКІ), ПАСЛАМУШЕВ (ПАЅΛАМОУ**Ѕ**ЕФ), ПАСОВСКИ (ПАЅОФЅКІ), ПАСТЕНАРОВ (ПАЅТЕNАРОФ), ПАТАРОВ (ПАТАРОФ), ПАТЛИЏАНКОВ (ПАТΛІNТZАNКОФ), ПАТОЛОВСКИ (ПАТОΛОФЅКІ), ПАТЧЕВ (ПАТ**ТЅ**ЕФ), ПАТЧЕВСКИ (ПАТ**ТЅ**ЕФЅКІ), ПАУНКОВСКИ (ПАОУNКОФЅКІ), ПАУНОВ (ПАОУNОФ), ПАУНОВИЌ (ПАОУNОВІТЅ), ПАУНОВСКИ (ПАОУNОФЅКІ), ПАУНОСКИ (ПАОУNОЅКІ), ПАУНЧЕВ (ПАОУN**ТЅ**ЕФ), ПАЦИНОВ (ПАТЅІNОФ), ПАЦИНОВСКИ (ПАТЅІNОФЅКІ), ПАЦОЛИ (ПАТЅОΛІ), ПАЧАРОВСКА (ПА**ТЅ**АРОВЅКА), ПАЧАРСКА (ПА**ТЅ**АРЅКА), ПАЧАЏИЕВ (ПА**ТЅ**АNТZІЕФ), ПАЧКОВ (ПА**ТЅ**КОФ), ПЕТКОВ (ПЕТКОФ), ПРСТЕНАРОВ (ПРЅТЕNАРОФ), РАМАНОВ (РАМАNОФ), РАМУСИ (РАМОУЅІ), РАНГЕЛОВ (РАГКЕΛОФ), РАСОЛКОСКИ (РАЅОΛКОЅКІ), РАШКОВ (РА**Ѕ**КОФ), РОМАНОВ (РОМАNОФ), СЛАБЕВ (ΣΛАМПЕФ), СЛАБЕВА (ΣΛАМПЕВА), СЛАБЕВСКИ (ΣΛАМПЕФЅКІ), СЛАБЕЈКОВСКА (ΣΛАМПЕГІКОФЅКА), СЛАВЕВ (ΣΛАВЕФ), СЛАВЕВА (ΣΛАВЕВА), СЛАВЕВСКА (ΣΛАВЕФЅКА), СЛАВЕВСКИ (ΣΛАВЕФЅКІ), СЛАВЕЈКОВ (ΣΛАВЕГІКОФ), СЛАВЕНСКИ (ΣΛАВЕNЅКІ), СЛАВЕСКА (ΣΛАВЕЅКА), СЛАВЕСКИ (ΣΛАВЕЅКІ), СЛАВКОВ (ΣΛАВКОФ), СЛАВКОВА (ΣΛАВКОВА), СЛАВКОВИЌ (ΣΛАВКОВІТЅ), СЛАВКОВСКА (ΣΛАВКОФЅКА), СЛАВКОВСКИ (ΣΛАВКОФЅКІ), СЛАВОВ (ΣΛАВОФ), СЛАВОВА (ΣΛАВОВА), СЛАВОВСКИ (ΣΛАВОФЅКІ), САВЕВ (ЅАВЕФ), СПАСОВ (ЅПАЅОФ), СТАНИШЕВ (ЅТАNІ**Ѕ**ЕФ), СТЕВКОВСКА (ЅТЕВКОФЅКА), СТРЕЗОСКИ (ЅТРЕZОЅКІ), СТРОИМАНОВСКИ (ЅТРОЇМАNОФЅКІ), СУЛЕЈМАНОСКИ (ЅОΥΛЕГІМАNОЅКІ), СУЛЕМАН (ЅОΥΛЕМАN), СУЛЕМАНИ (ЅОΥΛЕМАNІ),

СУЛЕМАНОВ (ΣΟΥΛΕΜΑΝΟΦ), СУЛИМАНИ (ΣΟΥΛΙΜΑΝΙ), СУЛИМАНОВА (ΣΟΥΛΙΜΑΝΟΒΑ), СУЛИМАНОВИЌ (ΣΟΥΛΙΜΑΝΟΒΙΤΣ), СУЛИМАНОВСКА (ΣΟΥΛΙΜΑΝΟΦΣΚΑ), СУЛТАНОВСКИ (ΣΟΥΛΤΑΝΟΦΣΚΙ), СУЛЧЕВСКИ (ΣΟΥΛ**ΤΣ**ΕΦΣΚΙ), СУРЛОВ (ΣΟΥΡΛΟΦ), СУРОВИК (ΣΟΥΡΟΒΙΚ), ТАНЧЕВ (ΤΑΝ**ΤΣ**ΕΦ), ТАШЕВА (ΤΑ**Σ**ΕΒΑ), ТОПЧОВ (ΤΟΠ**ΤΣ**ΟΦ), ТОШКОВ (ΤΟ**Σ**ΚΟΦ), ТРИПЧЕВ (ΤΡΙΠ**ΤΣ**ΕΦ), ТРПЕВСКИ (ΤΡΠΕΦΣΚΙ), ТРПЕЗАНОВСКИ (ΤΡΠΕΖΑΝΟΦΣΚΙ), ТРПЕНОВ (ΤΡΠΕΝΟΦ), ТИТОВ (ΤΙΤΟΦ), ТИХОНОВ (ΤΙΧΟΝΟΦ), ТРПЕНОВСКИ (ΤΡΠΕΝΟΦΣΚΙ), ТРПИНОВ (ΤΡΠΙΝΟΦ), ТРПКОВ (ΤΡΠΚΟΦ), ТРПКОВИЌ (ΤΡΠΚΟΒΙΤΣ), ТРПКОВСКА (ΤΡΠΚΟΦΣΚΑ), ТРПКОВСКИ (ΤΡΠΚΟΦΣΚΙ), ТРПНИЌ (ΤΡΠΝΙΤΣ), ТРПОВАЦ (ΤΡΠΟΒΑΤΣ), ТРПЧЕВСКИ (ΤΡΠ**ΤΣ**ΕΦΣΚΙ), УГРИНОВСКА (ΟΥΓΚΡΙΝΟΦΣΚΑ), УЖЕВСКИ (ΟΥ**Ζ**ΕΦΣΚΙ), УЗЕРИ (ΟΥΖΕΡΙ), УЗУНОВ (ΟΥΖΟΥΝΟΦ), УКАЈДАРИ (ΟΥΚΑΓΙΝΤΑΡΙ), ФИЛЧЕВ (ΦΙΛ**ΤΣ**ΕΦ), ФИРФОВ (ΦΙΡΦΟΦ), ФУШЕР (ΦΟΥ**Σ**ΕΡ), ФОДУЛОВ (ΦΟΝΤΟΥΛΟΦ), ФРКОВИЌ (ΦΡΚΟΒΙΤΣ), ХАБИБ (ΧΑΜΠΙΜΠ), ХАБУДА (ΧΑΜΠΟΥΝΤΑ), ХАВЗИУ (ΧΑΒΖΙΟΥ), ХАДАР (ΧΑΝΤΑΡ), ХАЗИРИ (ΧΑΖΙΡΙ), ХРШУМ (ΧΡ**Σ**ΟΥΜ), ХУБАК (ΧΟΥΜΠΑΚ), ЦАКОНЧЕВ (ΤΣΑΚΟΝ**ΤΣ**ΕΦ), ЦАЛЕВ (ΤΣΑΛΕΦ), ЦАНДОВСКИ (ΤΣΑΝΤΟΦΣΚΙ), ЦАНЕВСКИ (ΤΣΑΝΕΦΣΚΙ), ЦАНКОВ (ΤΣΑΝΚΟΦ), ЦАНЦЕВСКИ (ΤΣΑΝΤΣΕΦΣΚΙ), ЦАРЕВСКИ (ΤΣΑΡΕΦΣΚΙ), ЦАРИЌ (ΤΣΑΡΙΤΣ), ЦАРОВСКИ (ΤΣΑΡΟΦΣΚΙ), ЦАЦКОВ (ΤΣΑΤΣΚΟΦ), ЦВЕТАНОВСКИ (ΤΣΒΕΤΑΝΟΦΣΚΙ), ЦВЕТИНОВ (ΤΣΒΕΤΙΝΟΦ), ЦВЕТКОВИЌ (ΤΣΒΕΤΚΟΒΙΤΣ), ЦВЕТКОВСКИ (ΤΣΒΕΤΚΟΦΣΚΙ), ЦВЕТКОСКИ (ΤΣΒΕΤΚΟΣΚΙ), ЦЕНОВ (ΤΣΕΝΟΦ), ЦИНЦАРОСКИ (ΤΣΙΝΤΣΑΡΟΣΚΙ), ЦРВЕН (ΤΣΡΒΕΝ), ЦРВЕНКОВ (ΤΣΡΒΕΝΚΟΦ), ЦРВЕНКОВСКИ (ΤΣΡΒΕΝΚΟΦΣΚΙ), ЦРВЕНКОСКИ (ΤΣΡΒΕΝΚΟΣΚΙ), ЦРВЕНОВ (ΤΣΡΒΕΝΟΦ), ЦРВЧЕВСКИ (ΤΣΡΒ**ΤΣ**ΕΦΣΚΙ), ЦРНИЌИЌ (ΤΣΡΝΙΤΣΙΤΣ), ЦРНКОВИЌ (ΤΣΡΝΚΟΒΙΤΣ), ЦРЦАРЕВ (ΤΣΡΤΣΑΡΕΦ), ЧАКАРОВ (**ΤΣ**ΑΚΑΡΟΦ), ЧАЈКОВСКИ (**ΤΣ**Α'ΚΟΦΣΚΙ), ЧОЛЕСКИ (**ΤΣ**ΟΛΕΣΚΙ), ЧОРБА (**ΤΣ**ΟΡΜΠΑ), ЧОРЛЕВСКИ (**ΤΣ**ΟΡΛΕΦΣΚΙ), ЧОРОВИЌ (**ΤΣ**ΟΡΟΒΙΤΣ), ЧОРОСКИ (**ΤΣ**ΟΡΟΣΚΙ), ЧОРТАНОВСКИ (**ΤΣ**ΟΡΤΑΝΟΦΣΚΙ), ЧОСОВИЌ (**ΤΣ**ΟΣΟΒΙΤΣ), ЧОЧЕВ (**ΤΣ**Ο**ΤΣ**ΕΦ), ЧОЧЕВСКИ (**ΤΣ**Ο**ΤΣ**ΕΦΣΚΙ), ЧОЧКОВ (**ΤΣ**Ο**ΤΣ**ΚΟΦ), ЧОЧКОВСКИ (**ΤΣ**Ο**ΤΣ**ΚΟΦΣΚΙ), ЧОЧОВ (**ΤΣ**Ο**ΤΣ**ΟΦ), ЧОЧОВСКИ (**ΤΣ**Ο**ΤΣ**ΟΦΣΚΙ), ЧОЧОРОВСКИ (**ΤΣ**Ο**ΤΣ**ΟΡΟΦΣΚΙ), ШАЈНОСКОСКИ (**Σ**ΑΓΙΝΟΣΚΟΣΚΙ), ШАПАРДАНОСКИ (**Σ**ΑΠΑΡΝΤΑΝΟΣΚΙ), ШКУРЧЕ (**Σ**ΚΟΥΡ**ΤΣ**Ε), ШОПОВСКИ (**Σ**ΟΠΟΦΣΚΙ), ШУКРИЕВ (**Σ**ΟΥΚΡΙΕΦ), ШУМАНОВ (**Σ**ΟΥΜΑΝΟΦ).

Από την κοινή εμπειρία και παρατήρηση και με απλή σύγκριση, χωρίς να είναι κανείς ειδήμων γλωσσολόγος, μπορεί να διαπιστώσει ευκολότατα ότι τα οικογενειακά αυτά ονόματα των Βαρδαριτών δεν έχουν οποιαδήποτε απολύτως σχέση με τα Ελληνικά Μακεδονικά οικογενειακά ονόματα, τη Μακεδονία και την Ελλάδα. Τα επώνυμα αυτά δεν έχουν ουδεμία ετυμολογική ή φθογγολογική συνάφεια με τα Ελληνικά Μακεδονικά επώνυμα. Τα περισσότερα από τα ανωτέρω είναι συνήθη Σλαβικά οικογενειακά ονόματα, που ευρίσκει κανείς σε όλες τις Σλαβικές χώρες, ενώ μερικά είναι και Τουρκικά.

Το επώνυμο ΑΒΡΑΜΟΒ (ΑΒΡΑΜΟΦ), Φιοντόρ Αλεξάνδροβιτς (1920-83), έφερε Ρώσος συγγραφέας, πανεπιστημιακός και κριτικός λογοτεχνίας.

Το επώνυμο БАШОВ (ΜΠΑ**Σ**ΟΦ), Νικολάϊ Γκενάντιεβιτς (1922-2001), έφερε Σοβιετικός φυσικός τιμηθείς με το βραβείο Νόμπελ Φυσικής το 1964.

Το επώνυμο БЕЛИНСКИ (ΜΠΕΛΙΝΣΚΙ), Βησαριόν Γκριγκόριεβιτς (1811-1848), έφερε Ρώσος κριτικός λογοτεχνίας.

Το επώνυμο БЛИЗНАКОВ (ΜΠΛΙΖΝΑΚΟΦ), Βέσσελιν, φέρει ο σημερινός υπουργός Άμυνας της Βουλγαρίας.

Το επώνυμο ВАСИЛЕВ (ΒΑΣΙΛΕΦ), Αλεξάνταρ (1867-1953), έφερε Ρώσος ιστορικός και βυζαντινολόγος. Το ίδιο επώνυμο φέρει ο σημερινός υπουργός Δημόσιας Διοίκησης και Διοικητικής Μεταρρύθμισης της Βουλγαρίας Νικολάϊ Βασίλεφ Βασίλεφ.

Το επώνυμο ВАСИЛЕВСКИ (ΒΑΣΙΛΕΦΣΚΙ), Αλεξάνταρ Μιχαήλοβιτς (1895-1977), έφερε Σοβιετικός στρατάρχης του Β΄ παγκοσμίου πολέμου, βοηθός του Ζούκωφ στο Στάλιγκραντ και κατόπιν υπουργός Άμυνας.

Το επώνυμο ВЕЛИЧКОВ (ΒΕΛΙ**ΤΣ**ΚΟΦ), Κονσταντίν (1855-1905), έφερε γνωστός Βούλγαρος συγγραφέας.

Το επώνυμο ДАНАИЛОВ (ΝΤΑΝΑΪΛΟΦ), Στέφαν Λάμποφ, φέρει ο σημερινός υπουργός πολιτισμού της Βουλγαρίας.

Το επώνυμο ДИМИТРОВ (ΝΤΙΜΙΤΡΟΦ), Πέταρ Βλαντιμίροφ, φέρει ο σημερινός υπουργός Οικονομίας και Ενέργειας της Βουλγαρίας.

Το επώνυμο ЗУКОВ (ΖΟΥΚΟΦ), Γκιόργκι Κωνσταντίνοβιτς (1896-1974), έφερε Σοβιετικός στρατάρχης του Β΄ παγκοσμίου πολέμου, Αναπληρωτής Ανώτατος Διοικητής, δεύτερος μετά τον Στάλιν, κατόπιν υφυπουργός και το 1951 υπουργός Άμυνας της ΕΣΣΔ.

Το επώνυμο ЖИВКОВ (**Ζ**ΙΦΚΟΒ), Τοντόρ (1911-98), έφερε Α΄ Γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Βουλγαρίας, από το 1954-1989 και Πρόεδρος της Βουλγαρίας από το 1971-1989.

Το επώνυμο ЖИВКОВИЌ (**Ζ**ΙΦΚΟΒΙΤΣ), Πέταρ (1879-1947), έφερε Δικτάτορας και Πρωθυπουργός της Γιουγκοσλαβίας μεταξύ 1929-1932.

Το επώνυμο ИВАНОВ (ΙΒΑΝΟΦ), Σεργέϊ, φέρει ο σημερινός Ρώσος υπουργός των Εξωτερικών.

Το επώνυμο ИВАНОВИЌ (ΙΒΑΝΟΒΙΤΣ), Βασίλι (1462-1533), έφερε Ρώσος Μέγας Ηγεμόνας της Μόσχας, υιός του Ιβάν Γ΄.

Το επώνυμο МАКСИМОВ (ΜΑΞΙΜΟΦ), (1893-1950), έφερε γνωστός Ρώσος αναρχοσυνδικαλιστής.

Το επώνυμο МАЛЕНКОВ (ΜΑΛΕΝΚΟΦ), Γκεόργκι Μαξιμιλιάνοβιτς, έφερε Σοβιετικός πολιτικός στενός συνεργάτης του Στάλιν και μετά το θάνατο του Στάλιν πρωθυπουργός της ΕΣΣΔ (3/1953 - 2/1955).

Το επώνυμο ΜΑΛΙΝΟΒ (ΜΑΛΙΝΟΦ), (1867-193), έφερε Βούλγαρος πολιτικός ο οποίος διετέλεσε τρεις φορές πρωθυπουργός της χώρας του.

Το επώνυμο ΜΑΛΙΝΟΒΣΚΙ (ΜΑΛΙΝΟΦΣΚΙ), Ροντιόν Γιακόβλεβιτς (1898-1967), έφερε Σοβιετικός στρατάρχης του Β΄ παγκοσμίου πολέμου.

Το επώνυμο ΜΑΡΙΝΚΟΒИЌ (ΜΑΡΙΝΚΟΒΙΤΣ), Βόγισλαβ (1876-1935), έφερε Σέρβος και στη συνέχεια σε Γιουγκοσλάβος πολιτικός και διπλωματικός εκπρόσωπος.

Το επώνυμο ΜΑΡΚΟΒИЌ (ΜΑΡΚΟΒΙΤΣ), Σβέτοζαρ (1846-75), έφερε Σέρβος συγγραφέας πολιτικών έργων.

Το επώνυμο ΜΑСΛΑΡΟΒΑ (ΜΑΣΛΑΡΟΒΑ), Αιμιλία, φέρει η σημερινή υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής της Βουλγαρίας.

Το επώνυμο ΠΑΒΕΛИЌ (ΠΑΒΕΛΙΤΣ), Άντε (1889-1959), έφερε Κροάτης ηγέτης του φασιστικού κινήματος, ηγέτης του κράτους που δημιουργήθηκε κατά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο και συντάχθηκε με τον Άξονα.

Το επώνυμο ΠΑΒΛΟΒ (ΠΑΒΛΟΦ), Ιβάν Πέτροβιτς (1849-1936), έφερε Ρώσος φυσιολόγος, τιμηθείς με βραβείο Νόμπελ το 1904, το έργο του οποίου άσκησε σημαντική επίδραση στην πειραματική ψυχολογία και τη θεωρία της προσαρμογής, γνωστός από μια σειρά πειραμάτων με σκύλους. Το ίδιο επώνυμο έφερε και ο πολιτικός Βαλεντίν Σεργκέγιεβιτς (1937-2003) ο οποίος το 1991 συμμετείχε στο κίνημα εναντίον του Προέδρου Μιχαήλ Γκορμπατσώφ.

Το επώνυμο ΠΕΤΚΟΒ (ΠΕΤΚΟΦ), Ρούμεν Γιορντάνοφ, φέρει ο σημερινός υπουργός Εσωτερικών της Βουλγαρίας.

Το επώνυμο ΡΟΜΑΝΟΒ (ΡΟΜΑΝΟΦ), έφερε ο βασιλικός οίκος της Ρωσίας ο οποίος βασίλευσε επί 300 περίπου χρόνια και έως την ανατροπή τους από τους Μπολσεβίκους το 1917.

Το επώνυμο СΤΑΝИШΕΒ (ΣΤΑΝΙ**Σ**ΕΦ), Σεργκέϊ, φέρει ο σημερινός πρωθυπουργός της Βουλγαρίας.

Το επώνυμο ΤΑШΕΒΑ (ΤΑ**Σ**ΕΒΑ), Μιγκλένα Ιανακίεβα, φέρει η σημερινή υπουργός Δικαιοσύνης της Βουλγαρίας.

Το επώνυμο ΤΙΤΟΒ (ΤΙΤΟΦ), Γκέρμαν Στεπάνοβιτς (1935-2000), έφερε Σοβιετικός κοσμοναύτης, κυβερνήτης του διαστημοπλοίου *Βοστόκ-2*, κατά τη διαστημική αποστολή της 6/8/1961.

Το επώνυμο ΤИΧΟΝΟΒ (ΤΙΧΟΝΟΦ), Νικολάϊ Αλεξάνδροβιτς (1905-97), έφερε Σοβιετικός πρωθυπουργός (1980-85), έμπιστος του Μπρέζνιεφ, και ο ΤΙΧΟΝΟΦ Νικολάϊ Σεμιόνοβιτς (1896-1979), Ρώσος ποιητής και πεζογράφος.

Το επώνυμο ЦΑΝΚΟΒ (ΤΣΑΝΚΟΦ), Αλεξάνταρ (1879-1959), έφερε πρωθυπουργός της Βουλγαρίας μεταξύ 1923-26.

Το επώνυμο ЧАЈКОВСКИ (**ΤΣ**Αΐ'ΚΟΦΣΚΙ), Πιότρ Ίλιτς (1840-93), έφερε Ρώσος κορυφαίος συνθέτης.

Το επώνυμο ЧАКАРОВ (**ΤΣ**ΑΚΑΡΟΦ), Ντχεβντετ, φέρει ο σημερινός υπουργός Περιβάλλοντος και Υδάτων της Βουλγαρίας.

Οι Βαρδαρίτες σήμερα, προσδιοριζόμενοι και φέροντας Βουλγάρικα, Ρωσικά, Σερβικά και λοιπά Σλαβικά ονόματα, πώς στο καλό μπορεί να είναι Μακεδόνες και Έλληνες; Στο κεφάλαιο **ΙΓ**΄ αναγράφονται, επίσης, μερικά από τα μικρά ονόματα των Βαρδαριτών. Η διαπίστωση και από αυτά παραμένει η ίδια. Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν τίποτε κοινό με τους Μακεδόνες με τους Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

4. ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΗΣ ΒΑΡΝΤΑΡΣΚΑ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΟΤΙ ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

Εκτός από τα οικογενειακά ονόματα των Βαρδαριτών, τα τοπωνύμια της *Βαρντάρσκα* επίσης, δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με τα ονόματα των πόλεων της Μακεδονίας (π.χ. Αγασσαί, Άθακος, Αιανή, Αιγαί, Αιγίνιον, Αίνεια, Αιραί, Αίσα, Άκανθος, Ακεσαμεναί, Ακρόθωοι, Αλίνδοια, Αλλάντη, Αλμωπία, Άλπηνος, Άλωρος, Άμφαξις, Ανθεμούς, Αντιγόνεια, Απολλωνία, Άργιλος, Άργος Ορεστικόν, Αρέθουσα, Αρναί, Άρνισσα, Ασπίς, Άσσηρος, Άφυτις, Άψαλος, Βαίτιον, Βάλλα, Βέροια, Βεύη, Βορμίσκος, Γάζωρος, Γαλάδραι, Γαληψός, Γαρησκός, Γορτυνία, Γράστιλλος, Δάτος, Δίον, Έδεσσα, Ειδομένη, Ελίμεια, Ευρωπός, Ηράκλεια, Θέρμη, Θεσσαλονίκη, Ίχναι, Κέλετρον, Κέλλη, Κύρρος, Λεβαία, Λητή, Μεθώνη, Μελιττών, Μίεζα, Ολόφυξος, Όρμα, Πελαγονία, Πέλλα, Πύδνα, Σάρτη, Σερμύλη, Σκιώνη, Στρέψα, Τράγιλος, Ωρωπός κ.τ.λ.). Στο κεφάλαιο **Ε**΄, αναγράφονται εκατόν εξήντα επτά (167) πόλεις της Μακεδονίας. Μπορείτε μόνος σας αγαπητέ αναγνώστη να κάνετε την παραβολή.

Τα τοπωνύμια της *Βαρντάρσκα*, δεν έχουν καμία σχέση ούτε με τα ονόματα των ευρύτερων περιοχών της Μακεδονίας (π.χ. Λυγκηστίς, Ορεστίς, Πελαγονία, Εορδαία, Ελίμεια, Αλμωπία, Βισαλτία, Βοττιαία, Ηδωνίδα, Ημαθία, Χαλκιδική, Πιερία, Σιντική κτλ.), όπως έχουν καταγραφεί από τους συγγραφείς, τους γεωγράφους και τους ιστορικούς και είναι αποτυπωμένα επίσης σε επιγραφές σε στήλες και νομίσματα. Αποδεικνύεται ότι η γλώσσα των Βαρδαριτών δεν έχει καμία δομική σχέση, καμία γενετική συνάφεια με τη γλώσσα των Μακεδόνων των Ελλήνων.

Οι περιοχές και τα **τοπωνύμια της *Βαρντάρσκα***, όπως γράφονται στα Βαρδαρίτικα και εντός παρενθέσεως όπως προφέρονται στην Ελληνική γλώσσα είναι τα εξής: (Οι χαρακτήρες που είναι σημειωμένοι με έντονα στοιχεία προφέρονται παχείς).

АМЗАБЕГОВО (АМZАМПЕГКОВО), АРАЧИНОВО (АРА**ТΣ**ІNОВО), АСАМАТИ (АΣАМАТІ), БАНСКО (МПАНΣКО), БАЧ (МПА**ТΣ**), БАШИНО СЕЛО (МПА**Σ**ІNО ΣЕЛО), БЕЛЧИШТА (МПЕЛ**ТΣ**І**Σ**ТА), БЕРОВО (МПЕРОВО), БИСТРИЦА (МПІΣТРІТΣА), БИТОЛА (МПІТОЛА), БЛАТЕЦ (МПЛАТЕТΣ), БОГДАНЦИ (МПОГКNТАNТΣІ), БОГОМИЛА (МПОГКОМІЛА), БОГОРОДИЦА (МПОГКОРОNТІТΣА), БОСИЛОВО (МПОΣІЛОВО), БРВЕНИЦА (МПРВЕNІТΣА), БРЖДАНИ (МПР**Z**NТАNІ), БУДИНАРЦИ (МПОУNТІNАРТΣІ), БУЧИМ (МПОУ**ТΣ**ІМ), ВАКСИНЦЕ (ВАΞІNТΣЕ), ВАЛАНДОВО (ВАЛАNТОВО), ВАСИЛЕВО (ВАΣІЛЕВО), ВЕВЧАНИ (ВЕВ**ТΣ**АNІ), ВЕЛГОШТИ (ВЕЛГКО**Σ**ТІ), ВЕЛЕС (ВЕЛЕΣ), ВЕЛЕШТА (ВЕЛЕ**Σ**ТА), ВЕЉУСА (ВЕЛІОУΣА), ВИТОЛИШТЕ (ВІТОЛІ**Σ**ТЕ), ВЛАДЕВЦИ (ВЛАNТЕВТΣІ), ВЛАДИМИРОВО (ВЛАNТІМІРОВО), ВОЌАНИ (ВОГКІАNІ), ВОZАРЦИ (ВОZАРТΣІ), ВОЈСЛАВЦИ (ВОГІΣЛАВТΣІ), ВРАНЕШТИЦА (ВРАNЕ**Σ**ТІТΣА), ВРАТНИЦА (ВРАТNІТΣА), ВРУТОК (ВРОУТОК), ГЕВГЕЛИЈА (ГКЕВГКЕЛІГІА), ГОЛЕМ ПАПРАДНИК (ГКОЛЕМ ПАПРАNТNІК), ГОЛЕМА РЕЧИЦА (ГКОЛЕМА РЕ**ТΣ**ІТΣА), ГОЛЕМО КОЊАРИ (ГКОЛЕМО КОNІАРІ), ГОРНИ ПОДЛОГ (ГКОРNІ ПОNТЛОГК), ГОРНО ОРИЗАРИ (ГКОРNО ОРІZАРІ), ГОРОБИНЦИ (ГКОРОМПІNТΣІ), ГОСТИВАР (ГКОΣТІВАР), ГРАДИШТЕ (ГКРАNТІ**Σ**ТЕ), ГРАДСКО (ГКРАNТΣКО), ГРУПЧИН (ГКРОУП**ТΣ**ІN), ДВОРИЦ (NТВОРІТΣ), ДЕБАР (NТЕМПАР), ДЕБРЕШТЕ (NТЕМПРЕ**Σ**ТЕ), ДЕВЕ БАИР (NТЕВЕ МПАНР), ДЕДЕБАЛЦИ (NТЕNТЕМПАЛТΣІ), ДЕДИНО (NТЕNТІNО), ДЕЛОГОЖДА (NТЕЛЕГКО**Z**NТА), ДЕЛЧЕВО (NТЕЛ**ТΣ**ЕВО), ДЕМИР КАПИЈА (NТЕМІР КАПІГІА), ДЕМИР ХИСАР (NТЕМІР ХІΣАР), ДИХОВО (NТІХОВО), ДЛАПКИН ДОЛ (NТЛАПКІN NТОЛ), ДОБРОШИНЦИ (NТОМПРО**Σ**ІNТΣІ), ДОБРУШЕВО (NТОМПРОУ**Σ**ЕВО), ДОЛНЕНИ (NТОЛNЕNІ), ДОЛНИ ДИСАН (NТОЛNІ NТІΣАN), ДОЛНИ МАНАС-ТИРЕС (NТОЛNІ МАNАΣ-ТІРЕΣ), ДРАГОБРАШТЕ (NТРАГКОМПРА**Σ**ТЕ), ДРАЖЕВО (NТРА**Z**ЕВО), ДРЕНОВО (NТРЕNОВО), ДУБРОВНИЦА (NТОУМПРОВNІТΣА), ДУЊЕ (NТОУNІЕ), ЕРЏЕЛИЈА (ЕРТΣЕЛІГІА), ЖВАН (**Z**ВАN), ЖЕЛИНО (**Z**ЕЛІNО), ЖЕРОВЈАНИ (**Z**ЕРОВГІАNІ), ЖИДИЛОВО (**Z**ІNТІЛОВО), ЖИРОВНИЦА (**Z**ІРОВNІТΣА), ЖИТОШЕ (**Z**ІТО**Σ**Е), ЗАЈАС (ZАГІАΣ), ЗЕЛЕНИКОВО (ZЕЛЕNІКОВО), ЗЛЕТОВО (ZЛЕТОВО), ЗРНОВЦИ (ZРNОВТΣІ), ИВАНКОВЦИ (ІВАNКОВТΣІ), ИВАЊЕВЦИ (ІВАNІЕВТΣІ), ИЗВОР ВЕЛЕШКИ (ІZВОР ВЕЛЕ**Σ**КІ), ИЗВОР КИЧЕВСКИ (ІZВОР КІ**ТΣ**ЕФΣКІ), ИЛИДЕН (НЛІNТЕN), ИЊЕВО (ІNІЕВО), ИСТИБАЊА (ІΣТІМПАNІА), ЈАНКОВЕЦ (ГІАNКОВЕТΣ), ЈЕГУНОВЦЕ (ГІЕГКОУNОВТΣЕ), КАВАДАРЦИ (КАВАNТАРТΣІ), КАЖАНИ (КА**Z**АNІ), КАМЕЊАНЕ (КАМЕNІАNЕ), КАНАТЛАРЦИ (КАNАТЛАРТΣІ), КАРАСЛАРИ (КАРАΣЛАРІ), КАРБИНЦИ (КАРМПІNТΣІ), КАТЛАНОВО (КАТЛАNОВО), КИЧЕВО (КІ**ТΣ**ЕВО), КЛЕЧЕВЦЕ (КЛЕ**ТΣ**ЕВТΣЕ), КОНОПИШТЕ (КОNОПІ**Σ**ТЕ), КОНЧЕ (КОN**ТΣ**Е), КОСОВРАСТИ (КОΣОВРАΣТІ), КОСТИНЦИ (КОΣТІNТΣІ), КОСТУРИНО (КОΣТОУРІNО), КОЧАНИ (КО**ТΣ**АNІ), КРАТОВО (КРАТОВО), КРЕМЕНИЦА (КРЕМЕNІТΣА), КРИВА ПАЛАНКА (КРІВА ПАЛАNКА), КРИВОГАШТАНИ (КРІВОГКА**Σ**ТАNІ), КРУПИШТЕ (КРОУПІ**Σ**ТЕ), КРУШЕВО (КРОУ**Σ**ЕВО), КУКУРЕЧАНИ (КОУКОУРЕ**ТΣ**АNІ), КУМАНОВО (КОУМАNОВО), КУЧЕВИШТЕ

(ΚΟΥ**ΤΣ**ΕΒΙ**Σ**ΤΕ), ΛΑΒΥΝΙΣΤΑ (ΛΑΜΠΟΥΝΙ**Σ**ΤΑ), ΛΑΖΑΡΟΠΟΛΕ (ΛΑΖΑΡΟΠΟΛΕ), ΛΕΣΚΟΕЦ (ΛΕΣΚΟΕΤΣ), ΛИПКОВО (ΛΙΠΚΟΒΟ), ЛОЗОВО (ΛΟΖΟΒΟ), ЛОПАТИЦА (ΛΟΠΑΤΙΤΣΑ), ЉУБОЈНО (ΛΙΟΥΜΠΟΓΙΝΟ), МАВРОВИ АНОВИ (МАВРОВІ АΝОВІ), МАКОВО (МАΚОВО), МАЛО ЦРСКО (МАΛО ΤΣΡΣΚΟ), МАРЕНА (МАРЕΝА), МАТЕЈЧЕ (МАΤΕΓΙ**ΤΣ**Ε, МИЛАДИНОВЦИ (МΙΛΑΝΤΙΝΟΦΤΣΙ), МИРАВЦИ (МΙΡΑΦΤΣΙ), МЛАДО НАГОРИЧАНИ (МΛΑΝΤΟ ΝΑΓΚΟΤΙΤΣΑΝΙ), МОГИЛА (МΟΓΚΙΛΑ), МОЖДИВЊАК (МО**Ζ**ΝΤΙΒΝΙΑΚ), МОКРИЕВО (МΟΚΡΙΕΒΟ), МУРТИНО (МΟΥΡΤΙΝΟ), НЕГОРЦИ (ΝΕΓΚΟΡΤΣΙ), НЕГОТИНО (ΝΕΓΚΟΤΙΝΟ), НЕГОТИНО-ГОСТИВАРСКО (ΝΕΓΚΟΤΙΝΟ ΓΚΟΣΤΙΒΑΡΣΚΟ), НОВ ДОЈРАН (ΝΟΒ ΝΤΟΓΙΡΑΝ), НОВАК (ΝΟΒΑΚ), НОВАЦИ (ΝΟΒΑΤΣΙ), НОВО СЕЛО (ΝΟΒΟ ΣΕΛΟ), ОБЛЕШЕВО (ΟΜΠΛΕ**Σ**ΕΒΟ), ОРАШЕЦ (ΟΡΑ**Σ**ΕΤΣ), ОРИЗАРИ (ΟΡΙΖΑΡΙ), ОСЛОМЕЈ (ΟΣΛΟΜΕΓΙ), ОТИШАНИ (ΟΤΙ**Σ**ΑΝΙ), ОХРИД (ΟΧΡΙΝΤ), ПЕПЕЛИШТЕ (ΠΕΠΕΛΙΣΤΕ), ПЕТРАЛИНЦИ (ΠΕΤΡΑΛΙΝΤΣΙ), ПЕТРАЛИЦА (ΠΕΤΡΑΛΙΤΣΑ), ПЕТРОВЕЦ (ΠΕΤΡΟΒΕΤΣ), ПЕХЧЕВО (ΠΕΧ**ΤΣ**ΕΒΟ), ПЕШТАНИ (ΠΕ**Σ**ΤΑΝΙ), ПИРОК (ΠΙΡΟΚ), ПОДАРЕШ (ΠΟΝΤΑΡΕ**Σ**), ПОПЧЕВО (ΠΟΠ**ΤΣ**ΕΒΟ), ПОРОДНИ (ΠΟΡΟΝΤΝΙ), ПРЕНТОВ МОСТ (ΠΡΕΝΤΟΦ ΜΟΣΤ), ПРИЛЕП (ΠΡΙΛΕΠ), ПРОБИШТИП (ΠΡΟΜΠΙ**Σ**ΤΙΠ), ПЧУЊА (Π**ΤΣ**ΟΥΝΙΑ), РАДИЧЕВО (ΡΑΝΤΙΤΣΕΒΟ), РАДОВИШ (ΡΑΝΤΟΒΙ**Σ**), РАДОЛИШТА (ΡΑΝΤΟΛΙ**Σ**ΤΑ), РАКОТИНЦИ (ΡΑΚΟΤΙΝΤΣΙ), РАНКОВЦИ (ΡΑΝΚΟΦΤΣΙ), РЕСАВА (ΡΕΣΑΒΑ), РЕСЕН (ΡΕΣΕΝ), РИЧ (ΡΙ**ΤΣ**), РОМАНОВЦЕ (ΡΟΜΑΝΟΦΤΣΕ), РОСОМАН (ΡΟΣΟΜΑΝ), РОСТУША (ΡΟΣΤΟΥ**Σ**Α), РУСИНОВО (ΡΟΥΣΙΝΟΒΟ), САМОКОВ (ΣΑΜΟΚΟΦ), СВЕТИ НАУМ (ΣΒΕΤΙ ΝΑΟΥΜ), СВЕТИ НИКОЛЕ (ΣΒΕΤΙ ΝΙΚΟΛΕ), СИРКОВО (ΣΙΡΚΟΒΟ), СКОПЈЕ (ΣΚΟΠΙΕ), СЛИВОВО (ΣΛΙΒΟΒΟ), СМИЛЕВО (ΣΜΙΛΕΒΟ), СОПОТ (ΣΟΠΟΤ), СРБИНОВО (ΣΡΜΠΙΝΟΒΟ), СТАР ДОЈРАН (ΣΤΑΡ ΝΤΟΓΙΡΑΝ), СТАРАВИНА (ΣΤΑΡΑΒΙΝΑ), СТАРО НАГОРИЧАНИ (ΣΤΑΡΟ ΝΑΓΚΟΡΙ**ΤΣ**ΑΝΙ), СТЕЊЕ (ΣΤΕΝΙΕ), СТОЈАКОВО (ΣΤΟΓΙΑΚΟΒΟ), СТРАЦИН (ΣΤΡΑΤΣΙΝ), СТРУГА (ΣΤΡΟΥΓΚΑ), СТРУМИЦА (ΣΤΡΟΥΜΙΤΣΑ), ТАБАНОВЦЕ (ΤΑΜΠΑΝΟΦΤΣΕ), ТЕАРЦЕ (ΤΕΑΡΤΣΕ), ТЕТОВО (ΤΕΤΟΒΟ), ТОПОЛЧАНИ (ΤΟΠΟΛ**ΤΣ**ΑΝΙ), ТРАБОТИВИШТЕ (ΤΡΑΜΠΟΤΙΒΙ**Σ**ΤΕ), ТРЕБЕНИШТА (ΤΡΕΜΠΕΝΙ**Σ**ΤΑ), ТУРНОВО (ΤΟΥΡΝΟΒΟ), УДОВО (ΟΥΝΤΟΒΟ), ЦАПАРИ (ΤΣΑΠΑΡΙ), ЦАРЕВ ДВОР (ΤΣΑΡΕΦ ΝΤΒΟΡ), ЦРЕШЕВО (ΤΣΡΕ**Σ**ΕΒΟ), ЧАЛАКЛИ (**ΤΣ**ΑΛΑΚΛΙ), ЧАШКА (**ΤΣ**Α**Σ**ΚΑ), ЧЕГРАНЕ (**ΤΣ**ΕΓΚΡΑΝΕ), ЧЕЛОПЕК (**ΤΣ**ΕΛΟΠΕΚ), ЧЕЛОПЕЦИ (**ΤΣ**ΕΛΟΠΕΤΣΙ), ЧЕШИНОВО (**ΤΣ**Ε**Σ**ΙΝΟΒΟ), ШЕМШОВО (**Σ**ΕΜ**Σ**ΟΒΟ), ШИПКОВИЦА (**Σ**ΙΠΚΟΒΙΤΣΑ), ШТИП (**Σ**ΤΙΠ).

Η περιοχή που λέγεται ΚΡΙΒΑ ΠΑΛΑΝΚΑ (ΚΡΙΒΑ ΠΑΛΑΝΚΑ) στα Ελληνικά αποδίδεται ως ‘’Κουτσή Κωμόπολη’’. Η περιοχή που λέγεται ΝΟΒΟ ΣΕΛΟ (ΝΟΒΟ ΣΕΛΟ), στα Ελληνικά αποδίδεται ως ‘’Νέο Χωριό’’. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς ιδιαίτερα ευφυής για να αντιληφθεί ότι δεν υπάρχει καμία σχέση ανάμεσα στο Ελληνικό ‘’Νέο Χωριό’’ και το Βαρδαρίτικο Σλαβικό ΝΟΒΟ ΣΕΛΟ (ΝΟΒΟ ΣΕΛΟ).

Ο καθένας μπορεί να συγκρίνει τις ονομασίες αυτές με τα ονόματα των περιφερειών και των πόλεων της Μακεδονίας, όπως αναφέρονται κατωτέρω στο κεφάλαιο **Ε΄** (ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ). Αποδεικνύεται και πάλι το αυτονόητο. Καμία ονομασία περιοχής ή πόλης της *Βαρντάρσκα* δεν έχει σχέση με τις ονομασίες των περιφερειών και των πόλεων της Μακεδονίας, οι ονομασίες των οποίων ανέκαθεν, παλαιόθεν, αρχήθεν είναι όλες Ελληνικές και βεβαίως προϋπάρχουν της γλώσσας των Βαρδαριτών.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει από τα ανωτέρω είναι: Για να είναι και να ονομάζεται κάποιος Μακεδών, πρέπει να είναι Έλληνας. Το αληθές όνομα των Σκοπιανών και της χώρας τους είναι αυτό το οποίο οι ίδιοι είχαν δώσει στους εαυτούς τους και στην περιοχή τους, δηλαδή *Βαρδαρίτες* και *Βαρδαρία*.

Β΄. ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ

Το ίδιο το όνομα Μακεδονία είναι Ελληνικό και τίποτε δεν αλλάζει, εάν οι Βαρδαρίτες το προφέρουν ως Μακεντόνιγια, Македонија στη Σερβοβουλγαρική Σλαβική γλώσσα τους. Ομοίως και οι άλλοι Σλαβικοί λαοί, Ρώσοι, Γιουγκοσλάβοι κ.τ.λ. ονομάζουν τη Μακεδονία Македонија Μακεντόνιγια. Επίσης, Македонија Μακεντόνιγια ονομάζεται η Μακεδονία και στη Βουλγαρική γλώσσα. Ανάλογα, η Μακεδονία στα Αγγλικά λέγεται Macedonia, στα Γερμανικά Makedonia και στα Γαλλικά Macedoine. Είναι βέβαιο ότι οι Βαρδαρίτες δεν γνωρίζουν τη σημασία και την προέλευση του ονόματος Μακεδονία, ή αν τη γνωρίζουν, τότε γνωρίζουν και την αλήθεια, αλλά την αποσιωπούν διότι η αλήθεια δεν τους συμφέρει.

1. ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΑΚΕΔΩΝ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥΣ. Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΙΟΙ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ.

Το όνομα Μακεδών ήταν ευρύτατα γνωστό στον αρχαίο Ελληνικό κόσμο και όχι μόνο. Κατά την παράδοση, λοιπόν, υπό του Ησιόδου ακόμη καταγεγραμμένη και αναφερομένη από το Στέφανο το Βυζάντιο (γραμματικός-λεξικογράφος, 538-573 περίπου), το όνομα Μακεδονία προέρχεται από τον **Μακεδόνα**, τον υιό του θεού Διός και της Θυίας, κόρης του Δευκαλίωνος και αδελφής του Έλληνος.

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος γράφει για το όνομα της Μακεδονίας, στη λέξη Μακεδονία: *‘’**Μακεδονία**, η χώρα από **Μακεδόνος** του Διός και Θυίας της Δευκαλίωνος, ως φησίν Ησίοδος ο ποιητής…’’*. ‘’Μακεδονία είναι

η χώρα που έλαβε το όνομά της από τον **Μακεδόνα**, τον υιό του Διός και της Θυίας της κόρης του Δευκαλίωνος, όπως λέγει ο ποιητής Ησίοδος…''.

Αδελφός του Μακεδόνος ήταν ο Μάγνης. Ο Ησίοδος γράφει για τη σχέση και τη γέννηση του Μακεδόνα και του Μάγνητα: *''Η δ' υποκυσαμένη Διί γείνατο τερπικεραύνω υίε δύω, Μάγνητα, Μακηδόνα θ' ιπποιοχάρμην, οι περί Πιερίην και Όλυμπον δώματ' έναιον….''*. (*Ηοίαι*, 3). ''Αυτή δε συλλαμβάνοντας από το Δία, γέννησε στον τερπικέραυνο (κεραυνόχαρο), δύο υιούς, τον Μάγνητα και τον ιππομάχο Μακεδόνα, οι οποίοι κατοικούσαν γύρω από την Πιερία και τον Όλυμπο…''. (Ακριβέστερα ιπποιοχάρμης είναι ο μαχόμενος με άρμα. Οι πεδιάδες της Μακεδονίας επιτρέπουν αυτόν τον τρόπο μάχεσθαι, όπως και την ανάπτυξη του ιππικού).

Ο **Μακεδών** και ο **Μάγνης** λοιπόν αναφέρονται ως υιοί του Διός, της ανώτατης Ελληνικής θεότητας, *του πατρός ανδρών τε θεών τε* και της Θυίας. Το στοιχείο αυτό παραπέμπει αμέσως στην Ελληνικότητα του Μακεδόνος και της Μακεδονίας πέρα από τους ιστορικούς χρόνους, στους προϊστορικούς και στους χρόνους της μυθιστορίας.

Οι Μακεδόνες λοιπόν, όπως αναφέρεται από τον Ησίοδο, κατοικούσαν στην Πιερία και στον Όλυμπο. Ποια χρονική στιγμή συμβαίνει αυτό; Ασφαλώς νωρίτερα από τον Τρωικό πόλεμο. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι οι Μακεδόνες Μάγνητες οι οποίοι κατήλθαν νοτιότερα, εκουσίως ή πιεζόμενοι από άλλα, προφανώς πολεμικά γεγονότα και κατοίκησαν στον Πηνειό και το Πήλιον της Μαγνησίας, έλαβαν μέρος στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας με αρχηγό τον Πρόθοο τον υιό του Τενθρηδόνος (*Ιλιάς*, Β 756). Οι Βαρδαρίτες Σλάβοι τότε πού βρίσκονταν; Αν πει κανείς ότι οι πρόγονοί τους βρίσκονταν βόρεια σε κάποιες στέπες της Ευρασίας, σίγουρα είναι ακριβώς μέσα στην αλήθεια.

Ο **Μακεδών**, σύμφωνα με άλλη παράδοση, είναι **γηγενής αρχαιότατος βασιλιάς της Ημαθίας**, της πρώτης Μακεδονικής περιοχής, η οποία έλαβε το όνομά του, το οποίον αργότερον επεκτάθηκε σε ολόκληρη τη χώρα. Ο Στράβων αναφέρει ότι η Μακεδονία πρότερον ελέγετο Ημαθία, αλλά και ότι υπήρχε και πόλη Ημαθία, η οποία ευρίσκετο πλησίον της θαλάσσης. *''**Ότι Ημαθία εκαλείτο πρότερον η νυν Μακεδονία**. Έλαβε δε τούνομα τούτο απ' **αρχαίου τινός των ηγεμόνων Μακεδόνος**. Ήν δε και πόλις Ημαθία προς θαλάσσ*η*.''* (*Γεωγρ.*, *Ζ΄* απόσπ. 11). ''Η περιοχή που τώρα ονομάζεται Μακεδονία προηγουμένως εκαλείτο Ημαθία. Έλαβε δε το όνομα αυτό από το Μακεδόνα, έναν αρχαίο ηγεμόνα. Υπήρχε δε και πόλη με το όνομα Ημαθία κοντά στη θάλασσα''.

Την ίδια παράδοση για το γηγενή βασιλιά τον Μακεδόνα, αναφέρει και ο Ψευδο-Σκύμνος (618-26): *''Υπέρ τα Τέμπη δ' έστιν η των Μακεδόνων*

χώρα παρά τον Όλυμπον εξής κειμένη, ής φασι ***βασιλεύσαι Μακεδόνα γηγενή****, έθνος το Λυγκηστών τε και των Πελαγόνων, των κειμένων έχει τε παρά τον Αξιόν, και Βουτεατών, των τε περί τον Στρυμόνα. Εν τη μεσογείω δ' εισί μεν πολλαί πόλεις, η Πέλλα και Βέροια δ' επιφανέσταται˙ εν παραλία δε Θετταλονίκη Πύδνα τε''.*

Η Ημαθία της οποίας γηγενής αρχαιότατος βασιλιάς ήταν ο Μακεδών, έλαβε το όνομά της από τον **Ήμαθο ή Άμαθο** τον υιό του **Μακεδόνος** ή από τον **Ημαθίωνα**, όπως λεγόταν ο επώνυμος ιδρυτής της Ημαθίας. Κατά τον Ιουστίνο (Ζ΄1), η Μακεδονία πρότερον λεγόταν Ημαθία, διότι εκεί έδρασε το πρώτον ο **Ημαθίων.** Κατά μία εκδοχή-πρόταση το όνομα Ημαθίων σημαίνει το βασιλιά των ακτών.

Ο βασιλιάς **Ημαθίων**, υιός του Τιθωνού και της Ηούς, ήταν αδελφός του βασιλιά των Αιθιόπων Μέμνονος, όπως αναφέρεται από τον Ησίοδο: *''Τιθωνώ δ' Ηώς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστήν, Αιθιόπων βασιλήα, και* ***Ημαθίωνα*** *άνακτα''. (Θεογονία*, 984-985). ''Η Ηώς δε γέννησε στον Τιθωνό, το Μέμνονα τον οπλισμένο με χάλκινα όπλα, το βασιλιά των Αιθιόπων και το βασιλιά Ημαθίωνα''. Ο Ημαθίων εφονεύθη από τον Ηρακλή, ο οποίος πηγαίνοντας να πάρει τα χρυσά μήλα των εσπερίδων πέρασε από την Αιθιοπία (Διόδ., Δ΄ 27).

Ημαθίων λεγόταν επίσης και ο βασιλιάς της Σαμοθράκης, υιός του Δία και της Πλειάδας Ηλέκτρας, αδελφός του Δαρδάνου (Νόννος, *Διονυσ.*, Γ΄186), ο οποίος βασίλευσε μόνος στο νησί και διηύθυνε τα Καβείρια μυστήρια, μετά την αναχώρηση του αδελφού του στην Τροία. Γέρος ων έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Διονύσου στην Ινδία, επικεφαλής πολεμιστών που έμοιαζαν με γίγαντες.

Όσα αναφέρονται έως τώρα για τη Μακεδονία, τα τοπωνύμια, τα πρόσωπα τα οποία αναφέρονται σε αυτήν, τα ονόματα, η θρησκεία, η γεωγραφία, οι πόλεις της κ.τ.λ., όλα είναι Ελληνικά˙ δεν υπάρχει τίποτε το οποίο να μην είναι Ελληνικό. Επιπλέον, δεν υπάρχει τίποτε το οποίο να είναι Βαρδαρίτικο Σλαβικό. Όλες οι λέξεις και όλα τα ονόματα είναι Ελληνικά. Ο υιός του Μακεδόνος **Ήμαθος ή Άμαθος**, ή ένας αρχαίος βασιλιάς, ο **Ημαθίων,** έδωσαν το Ελληνικότατο όνομά τους και την ταυτότητά τους σε μια περιοχή, την Ημαθία˙ άρα οι ίδιοι τι είναι όσον αφορά στην εθνότητά τους και ποια γλώσσα ομιλούν;

Ένας άλλος αρχαίος βασιλιάς και μάλιστα αναφερόμενος ως γηγενής, ο **Μακεδών,** έδωσε το Ελληνικό όνομά του και την ταυτότητά του στην περιοχή αυτή, τη Μακεδονία και φυσικά και στους κατοίκους της˙ συνεπώς ο ίδιος ο Μακεδών, τι είναι όσον αφορά στην εθνότητά του και ποια γλώσσα ομιλεί;

Ο Μακεδών αναφέρεται ως αρχαιότατος γηγενής βασιλιάς. Γηγενής, από τις λέξεις γη και γένω, σημαίνει αυτόν που γεννήθηκε από τη γη, ο

οποίος γεννήθηκε σε αυτή τη γη, το γήινο, τον αυτοφυή, τον αυτόχθονα, τον επιχώριο, τον εντόπιο. Ο όρος γηγενής αναφέρεται στους γεννηθέντας υπό της γης και χρησιμοποιείται ως επίθετο των Γιγάντων και αναλόγων πλασμάτων όπως ο Άργος, ο Τυφών, οι Σπαρτοί (οι οποίοι σύμφωνα με τη μυθολογία είχαν γεννηθεί υπό της γης, ή εκ της γης), ο Τιτυός ο υιός της Γης, *(''ήγον εποψόμενον Τιτυόν, Γαιήϊον υιόν'',* ''πήγε να συναντήσει τον Τιτυό τον υιό της Γαίας'', *Οδύσσεια*, η 324), αλλά και για να εκφράσει τον αυτόχθονα χαρακτήρα ηρώων, όπως ο Ερεχθεύς και το διπλότυπό του ο Εριχθόνιος, το οποίο δηλοί το αυτόχθονον των κατοίκων της Αττικής.

Το αυτόχθονον των κατοίκων της Αττικής αναφέρεται από τον ιστορικό Θουκυδίδη: *''Οπωσδήποτε, όμως, η Αττική, επειδή ήταν λεπτόγειος δεν γνώρισε επαναστάσεις και γι' αυτό την κατοικούσαν* ***από πάντα*** *οι ίδιοι άνθρωποι''*. (Α΄ 2).

Στον αυτόχθονα χαρακτήρα των κατοίκων της Αττικής και των Ελλήνων γενικότερα, αναφέρεται και ο Ισοκράτης στον *Πανηγυρικό* του: *''Ομολογείται μεν γαρ την πόλιν ημών αρχαιοτάτην είναι και μεγίστην και παρά πάσιν ανθρώποις ονομαστοτάτην˙ ούτω δε καλής της υποθέσεως ούσης, επί τοις εχομένοις τούτων έτι μάλλον ημάς προσήκει τιμάσθαι.* ***Ταύτην γαρ οικούμεν ουχ ετέρους εκβαλόντες ουδ' ερήμην καταλαβόντες ουδ' εκ πολλών εθνών μιγάδες συλλεγέντες, αλλ' ούτω καλώς και γνησίως γεγόναμεν, ώστ' εξ ήσπερ έφυμεν, ταύτην έχοντες άπαντα τον χρόνον διατελούμεν αυτόχθονες όντες*** *και των ονομάτων τοις αυτοίς οίσπερ τους οικειοτάτους την πόλιν έχοντες προσειπείν˙….''*. (δ΄ 23-24). ''Διότι είναι γενικώς αποδεκτό ότι η πόλη μας είναι η αρχαιότερη από όλες τις (ελληνικές) πόλεις και η μεγαλύτερη και η πιο ξακουστή από όλες τις πόλεις του κόσμου. Αλλά εάν η αρχή της ανάπτυξής της αποτελεί μεγάλη τιμή για εμάς, για τη μετέπειτα πορεία της μας αρμόζει να τιμόμαστε ακόμη περισσότερο. Διότι κατοικούμε αυτή τη χώρα, χωρίς να εκδιώξουμε άλλους από αυτήν, ούτε την καταλάβαμε ενώ ήταν έρημη (ακατοίκητη), ούτε εγκατασταθήκαμε σ' αυτήν ως μιγάδες από πολλά διαφορετικά φύλα. Αντιθέτως, είναι τόσο ευγενές και γνήσιο το γένος μας, ώστε τη χώρα στην οποία γεννηθήκαμε, εξακολουθούμε να κατοικούμε συνεχώς, διότι είμαστε γηγενείς, και μόνο εμείς από όλους τους Έλληνες έχουμε το δικαίωμα να προσφωνούμε την πόλη μας με τις ίδιες λέξεις, με τις οποίες προσαγορεύουμε τους πιο στενούς συγγενείς μας.…''.

Έρημη χώρα, περιοχή, είναι αυτή στην οποία δεν υπάρχουν, δεν κατοικούν άνθρωποι. Ο Αισχύλος αναφέρει τον όρο αυτό στο έργο του *Προμηθεύς Δεσμώτης*: *''Χθονός μεν ες τηλουρόν ήκομεν πέδον, Σκύθην ες οίμον,* ***άβροτον ες ερημίαν****''*. (στ. 2). ''Στα έσχατα της γης έχουμε φθάσει, στα μέρη της Σκυθίας, σε απάτητη ερημιά''.

Οι αρχαίες Ελληνικές παραδόσεις δηλούν ότι οι Έλληνες δεν ήταν επήλυδες ούτε κατακτητές, αλλά γηγενείς και αυτόχθονες. Δεν αναφέρεται από κανέναν, σε κανένα κείμενο, σε καμία παράδοση ότι οι Έλληνες ήταν επήλυδες. Εάν ήταν επήλυδες, ασφαλώς κάποιος συγγραφέας, κάποιος ποιητής θα ανέφερε από πού ήλθαν, θα ανέφερε κάτι από τις μνήμες των προγόνων, τα χαρακτηριστικά του τόπου όπου κατοικούσαν, κάτι για τον πολιτισμό των χωρών, ένα στοιχείο για τις πόλεις ή τις περιοχές από όπου ήλθαν.

Ο **Μακεδών** ή **Μακεδνός**, σύμφωνα με άλλη παράδοση την οποία αναφέρει ο ιστορικός Ελλάνικος (480-405 π.Χ. περίπου), ήταν υιός του γενάρχη της Αρκαδίας Λυκάονος, υιού του Πελασγού˙ δηλαδή ο Μακεδών ήταν εγγονός του Πελασγού. (Ο Ελλάνικος καταγόταν από τη Λέσβο και διέτριψε στην αυλή του βασιλιά της Μακεδονίας Αμύντα Α΄). Ο Ησίοδος αναφέρει για τους υιούς του Λυκάονος: *''Υιείς εξεγένοντο Λυκάονος αντιθέοιο ον ποτε τίκτε Πελασγός''*. (*Ηοίαι*, 42). ''Γεννήθηκαν υιοί του ισόθεου Λυκάονα τον οποίο κάποτε γέννησε ο Πελασγός''. Σύζυγος του Λυκάονος ήταν η Μελίβοια ή η νύμφη Κυλλήνη. (Η Μελίβοια αναφέρεται και ως σύζυγος του Μάγνητα του υιού του Αιόλου και μητέρα του Αλέκτορα, ενώ άλλες παραδόσεις θεωρούν ως σύζυγό του τη Φιλοδίκη και τέκνα τους τον Ηιονέα και Ευρύνομο).

Ο Απολλόδωρος αναφέρει ότι ο Λυκάων απέκτησε *εκ πολλών γυναικών* πενήντα υιούς. (Γ΄ 8.1). Ένας από τους πενήντα υιούς του Λυκάονος ήταν ο **Μακεδνός**, ο οποίος εγκαταστάθηκε στη χώρα η οποία πήρε το όνομά του και ονομάστηκε Μακεδονία.

Μερικοί από τους υιούς του Λυκάονος, οι οποίοι φέρονται ως ιδρυτές και επώνυμοι ήρωες πολλών πόλεων στην Αρκαδία και σε άλλες περιοχές της αρχαίας Ελλάδας, ήταν οι εξής: Αίμων, Αλίφηρος, Βουκολίων, Ηραιεύς, Μαίναλος, Μακαρεύς, Μαντινεύς, Μελαινεύς, Νύκτιμος, Ορχομενός, Πάλλας. Τα ονόματα αυτά αναφέρει και ο περιηγητής και πεζογράφος Παυσανίας. (Ο Παυσανίας καταγόταν από τη Μαγνησία της Μικράς Ασίας και έζησε το δεύτερο ήμισυ του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα. Έγραψε το έργο *Ελλάδος Περιήγησις* σε 10 βιβλία. Αττικά, Κορινθιακά, Λακωνικά, Μεσσηνιακά, Ηλιακά Α΄, Ηλιακά Β΄, Αχαϊκά, Αρκαδικά, Βοιωτικά, Φωκικά. Το διασωθέν έργο του είναι πηγή για την τοπογραφία, ιστορία, μνημειολογία και μυθολογία της αρχαίας Ελλάδας).

Στον Παυσανία αναφέρονται επίσης και άλλοι υιοί του Λυκάονος: Ασεάτας, Άκακος, Δασεάτας, Ελισσών, Θυραίος, Θώκνος, Κρώμος, Λυκεύς, Ορεσθεύς, Οίνωτρος, Πέραιθος, Σουματεύς, Τεγεάτης, Τραπεζεύς, Τρικολώνος, Υψούς, Φίγαλος, Χαρίσιος. Ο υιός του Λυκάονος Οίνωτρος, αναφέρεται ότι ήταν ο πρώτος Έλλην, ο οποίος με τη βοήθεια

σε χρήματα και άνδρες, του μεγαλυτέρου αδελφού του Νυκτίμου, πέρασε με πλοία στην Ιταλία όπου και βασίλευσε, αλλά ήταν και ο πρώτος εξ όλων των ανθρώπων. Η χώρα ονομάστηκε Οινωτρία από το όνομά του. Ο Παυσανίας αναφέρει σχετικά: *''Οίνωτρος δε ο των παίδων νεώτατος Λυκάονι αρσένων Νύκτιμον τον αδελφόν χρήματα και άνδρας αιτήσας επεραιώθη ναυσίν ες Ιταλίαν, και η Οινωτρία το όνομα έσχεν από Οινώτρου βασιλεύοντος˙ ούτος εκ της Ελλάδος ες αποικίαν στόλος πρώτος εστάλη: αναριθμουμένου δε ες το ακριβέστατον ουδέ εκ των βαρβάρων ουδένες πρότερον ή Οίνωτρος αφίκοντο ες την αλλοδαπήν''. (Αρκαδικά*, 3.6).

Αναφέρεται ότι ο Οίνωτρος γεννήθηκε δεκαεπτά γενεές πριν από τον Τρωϊκό πόλεμο.

Οι υιοί του Λυκάονος Ελευθήρ και Λέβαδος μετέβησαν στη Βοιωτία, όπου ίδρυσαν την πόλη Λεβάδεια. Ο Θεσπρωτός επίσης πήγε στην Ήπειρο, όπου έγινε γενάρχης των Θεσπρωτών και έδωσε το όνομά του στην περιοχή, ο Κέφαλος στην Κεφαλλονιά, ο Άμβραξ στην Αμβρακία και ο Φθίος πήγε στη Στερεά Ελλάδα και έδωσε το όνομά του στην Φθιώτιδα, η οποία κατελάμβανε τότε όλη την Κεντρική Ελλάδα.

Κατ' άλλους, οι πενήντα υιοί του Λυκάονος ήταν οι εξής: Αιγαίων, Αίμων, Ακόντης, Αλίφηρος, Ανκυώρ, Αρπαλεύς, Αρπάλυκος, Αρχιβάτης, Βουκολίων, Γενήτωρ, Εβαίμων, Ευμέτης, Εύμων, Ήλιξ, Ηραιεύς, Θεσπρωτός, Κάνυθος, Καρτερών, Καυκών, Κητεύς, Κλείτωρ, Κόριθος, Κύναιθος, Λέων, Λίνος, Λύκιος, Μαίναλος, Μακαρεύς, **Μακεδνός**, Μαντινεύς, Μελαινεύς, Μεσιστεύς, Νύκτιμος, Οπλεύς, Ορχομενός, Πάλλας, Πευκέτιος, Πλάτων, Πόλιχος, Πορθεύς, Πρόθους, Σοκλεύς, Στύμφαλος, Τηλεβόας, Τιτάνας, Φάσσος, Φθίος, Φινεύς, Φύσιος, Ώρος. Κατ' άλλους, στους υιούς του Λυκάονος περιλαμβάνονταν και ο Δώνιος και ο Ιάπυξ, ενώ ως θυγατέρα του αναφέρεται η Καλλιστώ.

Ο Πελασγός ο πρόγονος του Μακεδνού, ήταν υιός του Διός και της Νιόβης. Το όνομα του Πελασγού σημαίνει *τον παλαιόθεν δημιουργηθέντα*, από το *πάλαι γέγαα*, ή ''τον πλησίον κατοικούντα'', από το ρήμα πελάζω το οποίο σημαίνει γειτνιάζω. Οι πέλας είναι οι πλησίον οικούντες, οι γείτονές μας, οι συνάνθρωποί μας. Ο ποιητής Άσιος ο Σάμιος έγραψε για τον Πελασγό. *''Αντίθεον δε Πελασγόν εν υψικόμοισιν όρεσσι γαία μέλαιν' ανέδωκεν, ίνα θνητών γένος είη''*. ''Στα υψηλά όρη η μέλαινα γη ανέδωσε τον ισόθεο Πελασγό για να υπάρξει το γένος των θνητών''. Η Νιόβη η κόρη του Φορονέως, ο οποίος θεωρείται ο πρώτος άνθρωπος, ήταν η πρώτη θνητή γυναίκα σύντροφος του Διός.

Το όνομα Μακεδών έχει σχηματισθεί όπως το όνομα Μυρμηδών και το όνομα Αμυδών. Ο Στράττις, ποιητής της αρχαίας αττικής κωμωδίας αναφέρει ότι το όνομα Μακεδών έχει θηλυκό το Μακεδόνισσα. Ο Στέφανος

ο Βυζάντιος στη λέξη Μακεδονία, μεταξύ άλλων, αναφέρει: *''**Το εθνικόν Μακεδών ομοφώνως τω κτιστή, κοινόν τω γένει, και Μακεδονίς θηλυκώς, και Μακεδών αντί του Μακεδονικός**. Λέγεται και Μακεδόνιος και Μακεδονική η χώρα. Λέγεται και Μακέτης αρσενικώς και Μακέτις γυνή και Μάκεσσα επιθετικώς, ως Ηρακλείδης, και Μάκεττα δια δύο τ και δι' ενός τ''.*

Από το όνομα **Μακεδών** προήλθαν και επίθετα, όπως ***Μακεδονίς γη***, *''επέσχε δε ο στρατός αυτού στρατοπεδευόμενος την παρά θάλασσαν χώρην τοσήνδε, αρξάμενος από Θέρμης πόλιος και της Μυγδονίης μέχρι Λυδίεώ τε ποταμού και Αλιάκμονος οί ουρίζουσι **γην** την Βοττιαιίδα τε και **Μακεδονίδα** ες τωυτό ρέεθρον το ύδωρ συμμίσγοντες''* (Ηρόδ., Ζ΄ 127), ''…οι οποίοι είναι το όριο της Βοττιαίας και της Μακεδονίας…'', και επίσης, *γη Μακεδών* και *Μακεδονίτις* και το ρήμα *μακεδονίζω,* το οποίο σημαίνει μιμούμαι τα μακεδονικά ήθη, φρονώ τα των Μακεδόνων. Ο Αθήναιος αναφέρει: *''Μακεδονίζοντάς τ' οίδα πολλούς των Αττικών δια την επιμιξίαν''*. (Γ΄122.α). ''Γνωρίζω πολλούς Αθηναίους να μακεδονίζουν, (να μιμούνται τα μακεδονικά ήθη) λόγω επιμειξίας''.

Όπως διαπιστώνεται ευκόλως, σε όσα αναφέρονται έως τώρα για τη Μακεδονία και τους Μακεδόνες, όχι μόνον τα πάντα είναι Ελληνικά, αλλά και δεν υπάρχει τίποτε το οποίο να μην είναι Ελληνικό.

Μακεδών λεγόταν επίσης ένας από τους δέκα υιούς του **Αιόλου**, υιού του **Έλληνος** και της νύμφης Ορσηίδος, δηλαδή ο **Μακεδών είναι εγγονός του Έλληνος** του γενάρχη των Ελλήνων. Σύζυγος του Αιόλου ήταν η Εναρέτη η κόρη του Δημάχου.

Σε ένα απόσπασμα του Ησιόδου αναφέρονται πέντε από τους υιούς του Αιόλου: *''Αιολίδαι δ' εγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλήες Κρηθεύς ηδ' Αθάμας και Σίσυφος αιολόμητις Σαλμωνεύς τ' άδικος και υπέρθυμος Περιήρης…''*. (*Ηοίαι*, 6). ''Και γεννήθηκαν υιοί του Αιόλου δικαιοκρίτες βασιλείς, ο Κρηθεύς και ο Αθάμας και ο πολυμήχανος Σίσυφος και ο άδικος Σαλμωνεύς και ο περίψυχος Περιήρης…''.

Κατά τον Απολλόδωρο, υιοί του Αιόλου ήταν και ο Δηίων και ο **Μάγνης** ο γενάρχης των Μαγνήτων. Συνεπώς και πάλιν το όνομα Μάγνης αναφέρεται ως αδελφός του Μακεδόνος όπως και στον Ησίοδο. Οι άλλοι τρεις υιοί του Αιόλου ήταν ο **Μακεδών**, ο Κέρκαφος και ο Μίμας, ενώ ο Ευριπίδης στην τραγωδία του *Αίολος* αναφέρει και τον Μακαρέα.

Ο Απολλόδωρος αναφέρει και τις κόρες του Αιόλου και της Εναρέτης: Κανάκη, Αλκυόνη, Πεισιδίκη, Καλύκη και Περιμήδη. Ο Παυσανίας αναφέρει ως κόρη του Αιόλου και την Τάναγρα, ενώ άλλοι προσθέτουν και την Τριτογένεια και τη Μελανίππη. Οι υιοί του Αιόλου ο Κρηθεύς και ο Σαλμωνεύς αναφέρονται στην *Οδύσσεια*: *''Ένθ' η τοι*

*πρώτην Τυρώ ίδον ευπατέρειαν, η φάτο **Σαλμωνήος** αμύμονος έκγονος είναι, φη δε **Κρηθήος** γυνή έμμεναι Αιολίδαο''.* (λ 235). ''Εμφανίστηκε αρχικά η αρχοντογεννημένη Τυρώ που έλεγε ότι καταγόταν από τη γενιά του λαμπρού Σαλμωνέα και ήταν γυναίκα του Κρηθέα του γεννημένου από τον Αίολο''.

Ο Σίσυφος, επίσης, ο υιός του Αιόλου, αναφέρεται στην *Ιλιάδα*: *''Ένθα δε **Σίσυφος** έσκεν, ό κέρδιστος γένετ' ανδρών, Σίσυφος Αιολίδης''*. (Ζ 153). ''Όπου ζούσε ο Σίσυφος ο υιός του Αιόλου, ο οποίος υπήρξε ο πονηρότατος των ανθρώπων''.

Σχετικά με την προέλευση του ονόματος Μακεδονία από τον Μακεδόνα τον υιό του Αιόλου, ο Στέφανος ο Βυζάντιος, στη λέξη Μακεδονία, αναφέρει: *''**Μακεδονία** η χώρα, από **Μακεδόνος του Διός και Θυίας της Δευκαλίωνος**,…άλλοι δ' από **Μακεδόνος του Αιόλου**, ως Ελλάνικος ιερειών πρώτη των εν Άργει < και **Μακεδόνος του Αιόλου ούτω νυν Μακεδόνες καλούνται**, μόνοι μετά Μυσών τότε οικούντες > .*

Αδελφός του Μακεδόνος, είτε από το Δία και τη Θυία, είτε από τον Αίολο και την Εναρέτη, όπως ήδη αναφέρθηκε, ήταν ο **Μάγνης**. Το όνομα Μάγνης στα Λατινικά αποδίδεται ως Magnus και σημαίνει Μέγας. Αρχαία συγγένεια Μακεδόνων και Μαγνήτων εμφαίνεται και στη ρίζα του ονόματός των.

Μάγνητες ήταν ονομασία αρχαίων Μακεδόνων, οι οποίοι στα τέλη του 13^{ου} ή 12^{ου} π.Χ. αιώνα εγκαταστάθηκαν στην περιοχή του Πηλίου της Ηπείρου. Οι Μάγνητες επίσης, οι κατελθόντες και κατοικούντες στον Πηνειό και το Πήλιο της Μαγνησίας, έλαβαν μέρος στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας με σαράντα πλοία. Επικεφαλής τους ήταν ο Πρόθοος ο υιός του Τενθρηδόνος: *''Μαγνήτων δ' ήρχε Πρόθοος Τενθρηδόνος υιός, οι περί Πηνειόν και Πήλιον εινοσίφυλλον ναίεσκον˙ των μεν Πρόθοος θοός ηγεμόνευε, τω δ' άμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νήες έποντο.'' (Ιλιάς*, Β 756-759). ''Στους Μάγνητες δε, οι οποίοι κατοικούσαν περί τον Πηνειό και το πυκνόφυλλο Πήλιον, αρχηγός ήταν ο Πρόθοος ο υιός του Τενθρηδόνος. Σε αυτούς ηγεμόνευε ο ταχύς Πρόθοος και τον ακολουθούσαν συνάμα σαράντα μέλανα πλοία''.

Υιοί του Μάγνητος του υιού του Αιόλου ήταν ο Δίκτυς και ο Πολυδέκτης. Ο Ησίοδος αναφέρει σχετικά: *''Μάγνης δ' αυ Δίκτυν τε και αντίθεον Πολυδέκτεα''. (Ηοίαι*, 4). ''Και ο Μάγνης (γέννησε) τον Δίκτυ και τον ισόθεο Πολυδέκτη''. Ο Απολλόδωρος (Α΄ 9,6) αναφέρει ότι τους απέκτησε από κάποια νύμφη Ναϊάδα και οι οποίοι έφυγαν από τη Θεσσαλία και *''Σέριφον ώκισαν''*.

Υιοί του Μακεδόνος ήταν ο **Άμαθος ή Ήμαθος,** ο **Ατιντάν,** ο **Βέρης**, ο **Ευρωπός,** ο **Πίερος** και ο **Ωρωπός**. Ο αδελφός του Μακεδόνος Μάγνης και όλοι οι υιοί του Μακεδόνος, φέρονται ως ιδρυτές πόλεων ή ευρύτερων διαμερισμάτων της ίδιας χώρας και ως επώνυμοί των: Μαγνησία, Ημαθία, Ατιντανία, Βέροια, Ευρωπός, Πιερία, Ωρωπός.

Υιός του Μακεδόνος, όπως ήδη αναφέρθηκε, ήταν ο **Άμαθος ή Ήμαθος,** εκ του οποίου έλαβε το όνομά της η Ημαθία. Η λέξη άμαθος σημαίνει άμμος. Συνεπώς Ημαθία σημαίνει την αμμώδη περιοχή, τον αμμώδη τόπο. Από τη λέξη άμαθος προέρχεται το επίθετο αμαθόεις και ημαθόεις που σημαίνει αμμώδης, αμμουδερός. Το όνομα Άμαθος απαντά και ως όνομα ποταμού στην Πελοπόννησο, όπως αναφέρει ο Στράβων: *''Αλλά παρ' αυτήν μεν έτερος, όν οι μεν Παμισόν οι δε **Άμαθον** καλούσιν, αφ' ου και ο **Πύλος Ημαθόεις** ειρήσθαι ούτος δοκεί, δια δε της χώρας της Πυλίας ο Αλφειός''*. (*Γεωγρ.*, Η΄ 3). ''Υπάρχει άλλος ποταμός, που άλλοι τον καλούν Παμισόν και άλλοι Άμαθο, απ' όπου και ο Πύλος λέγεται Ημαθόεις˙ από τη χώρα δε της Πυλίας ρέει ο Αλφειός'', και επίσης: *''Είτε του παραρρέοντος ποταμού προς άρκτον **Αμάθου** καλουμένου πρότερον, ός νυν Μάμαος και Αρκαδικός καλείται, ώστ' εντεύθεν ημαθόεντα κεκλήσθαι˙''*. (*Γεωγρ.*, Η΄14). ''Είτε ο ρέων πλησίον προς βορράν ποταμός ελέγετο προηγουμένως Άμαθος, ο σημερινός Μάμαος και Αρκαδικός, ώστε από αυτό ονομάστηκε και ημαθόεις,…''.

Το επίθετο **ημαθόεις** (ημαθόεσσα, ημαθόεν) απαντά επανειλημμένως στον Όμηρο. *''Πέμψω δ' ες Σπάρτην τε και ες Πύλον ημαθόεντα''*. (α 93). ''Θα τον στείλω και στη Σπάρτη και στη αμμώδη Πύλο'', *''Είμι γαρ ες Σπάρτην τε και ες Πύλον ημαθόεντα''.* (β 214). ''Διότι θα πάω και στη Σπάρτη και στην αμμώδη Πύλο'' κ.τ.λ.

Υιός του Μακεδόνος ήταν και ο **Ατιντάν**. Από το όνομα του Ατιντάνος έλαβε το όνομά της η περιοχή της βορειοδυτικής Ηπείρου, η Ατιντανία. Η Ατιντανία έκειτο στη μεθόριο της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας. Στην περιοχή της ήταν οι πόλεις Βουθρωτόν, Φοινίκη, Βίτσα. Στην τελευταία έχουν αποκαλυφθεί οικισμός και νεκροταφείο, που αποδεικνύουν τη συνεχή κατοίκησή της από τον 8^{ο} έως τον 4^{ο} π.Χ. αιώνα. Η Ατιντανία εκτεινόταν προς το εσωτερικό, από τον κάτω ρουν του Αώου, βόρεια από τον Θύαμι ποταμό, έως τη Δυτική Μακεδονία. Αργότερα οι Ατιντάνες εμφανίζονται κατοικούντες στην περιοχή βόρεια από τη λίμνη Λυχνίτιδα (Αχρίδα), όπου οι πόλεις Λυχνιδός και Δαμάστιον. Η πόλη Δαμάστιον περί το 395-380 π.Χ. είχε εκδώσει νόμισμα, τη δραχμή, η οποία έφερε επί της πλευράς της παράσταση με έγκοιλο τετράγωνο, εντός του οποίου ήταν αποτυπωμένος αγκυλωτός σταυρός, και εκτός αυτού αποτυπωμένα τα Ελληνικά γράμματα ΔΑΜΑ, δηλαδή τα πρώτα τέσσερα

γράμματα του ονόματος της πόλης ΔΑΜΑΣΤΙΟΝ. (Ο σταυρός αυτός του οποίου οι πτέρυγες κάμπτονται είτε προς τα δεξιά είτε προς αριστερά είναι συμβολικός, και χρησιμοποιήθηκε από πολλούς αρχαίους πολιτισμούς όπως του Αιγαίου, του Ιράν, των Ινδιών, του Θιβέτ, της Κίνας και συμβόλιζε συνήθως τον ήλιο. Ο αγκυλωτός σταυρός απαντά επίσης σε Κορινθιακό αργυρό οβολό του 600 π.Χ. και στον οπισθότυπο στατήρα της πόλεως Νεαπόλεως της Μακεδονίας του 530-450 π.Χ., στον εμπροσθότυπο του οποίου παριστάνεται Γοργόνειον).

Το 540-511 π.Χ., οι Ατιντάνες εξέδωσαν νόμισμα μεγάλης αξίας, τον αργυρό τριπλό στατήρα, ο οποίος έφερε την επιγραφή ΤΥΝΤΕΝΟΝ. Τα νομίσματα αυτά έφθαναν έως την Ιταλία, την Αίγυπτο και σε πολλά μέρη της Ασίας. Τα νομίσματα είχαν την ίδια ακριβώς παράσταση με αυτή της πόλης **Ίχναι** της Μακεδονίας, η οποία έκειτο στο Θερμαϊκό κόλπο. Δηλαδή δύο βόδια ιστάμενα το ένα δίπλα στο άλλο, το ένα με το κεφάλι χαμηλωμένο, το άλλο ψηλά. Μεταξύ τους όρθια γυμνή ανδρική φιγούρα με το δεξί χέρι επί του βοός. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ατιντανία αναφέρει: *''Ατιντανία, μοίρα Μακεδονίας. Οι οικήτορες και Ατιντάνες και Ατιντάνιοι. Είρηται από **Ατιντάνος, υιού Μακεδόνος.** Λέγεται και Ατιντανίς το θηλυκόν. Λέγεται και Ατιντάν και Ατιντανία και Ατιντάνιον ουδέτερον''*.

Οι Ατιντάνες αναφέρονται κατά πρώτον ως σύμμαχοι των Μολοσσών, με τους οποίους αποτελούσαν ένα κράτος και των Λακεδαιμονίων, οι οποίοι υπό τον Κνήμο κατά το 429 π.Χ. εξεστράτευσαν κατά των Ακαρνάνων. Ο Θουκυδίδης αναφέρει σχετικά: *''Το ίδιο καλοκαίρι οι Αμπρακιώτες και οι Χάονες προσπάθησαν να κυριαρχήσουν στην Ακαρνανία… Οι Μολοσσοί και οι **Ατιντάνες** είχαν αρχηγό τον Σαβύλινθο που ήταν επίτροπος του βασιλιά Θαρύπου, ο οποίος ήταν ακόμη παιδί, και οι Παραυαίοι είχαν αρχηγό τον βασιλιά τους Όροιδο. Είχε στις διαταγές του και χίλιους Ορέστες τους οποίους του είχε δώσει ο βασιλιάς τους Αντίοχος''.* (Θουκυδ., Β΄80,5-6). Κατά το 229 π.Χ. οι Ατιντάνες ήταν σύμμαχοι των Ρωμαίων στον πόλεμό τους εναντίον των Ιλλυριών πειρατών, αλλά αργότερα, ακολουθούντες το Δημήτριο το Φάριο, προσχώρησαν στην παράταξη των Μακεδόνων υπό τον Αντίγονο Δώσωνα (225-221 π.Χ.). Το 205 π.Χ., κατά την ειρήνη που συνήφθηκε μεταξύ Ρωμαίων και Φιλίππου Ε΄, η Ατιντανία παραχωρήθηκε στη Μακεδονία, στην οποία παρέμεινε και κατά τον διακανονισμό του 167 π.Χ. και εφεξής.

Υιός του Μακεδόνος ήταν και ο **Βέρης**. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Βέροια, αναφέρει τα εξής για τη σχέση του ονόματος της πόλης με τη Βέροια, την κόρη του Βέρητος του υιού του Μακεδόνος: *''Βέροια πόλις Μακεδονίας, ην Φέρωνα κτίσαι φασίν, αυτούς δε το φ εις β*

μεταποιείν, ως (Φάλακρον) Βάλακρον και Βίλιππον και Κεβαλίνον. Άλλοι από ***Βεροίας της Βέρητος του Μακεδόνος.*** *Το εθνικόν Βεροιαίος. Έστι και πόλις Συρίας, αφ' ης Κασιανός άριστος ρήτωρ. Λέγεται δε και Βερόη. Οι δ' εγχώριοι Βερόειαν, και το εθνικόν Βεροεύς''.*

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Μίεζα, αναφέρει τα εξής για τη σχέση του ονόματος της πόλης με τη Μίεζα, την κόρη του Βέρητος του υιού του Μακεδόνος, όπως το αναφέρει ο Θεαγένης στο έργο του *Μακεδονικά*: *''Μίεζα˙ πόλις Μακεδονίας ή Στρυμόνιον εκαλείτο˙ από* ***Μιέζης θυγατρός Βέρητος του Μακεδόνος****, ως Θεαγένης εν Μακεδονικοίς.* ***Βέρης*** *γαρ τρεις εγέννησεν, Μίεζαν, Βέροιαν, Όλγανον, αφ' ων ποταμός ομώνυμος και πόλις Βέροια και τόπος Στρυμόνος. Το εθνικόν Μιεζεύς και Μιεζαίος˙ ούτως γαρ χρηματίζει Νικάτωρ καθά Λούκιος''.* Την πληροφορία αυτή ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει ότι την αντλεί από το Μακεδόνα ιστορικό Θεαγένη, ο οποίος έγραψε το έργο *Μακεδονικά*.

Επίσης, ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Βέρης αναφέρει: *''Βέρης, πόλις Θράκης, από* ***Βέρητος υιού Μακεδόνος****. Το εθνικόν Βερήσιος ως Φαγρήσιος Αδρυμήσιος''.*

Υιός του Μακεδόνος ήταν και ο **Ευρωπός**. Το όνομα Ευρωπός σημαίνει τον έχοντα ευρείς, μεγάλους οφθαλμούς. (Στο θηλυκό γένος το όνομα είναι Ευρώπη. Ευρώπη, από τις λέξεις ευρύς και ώψ, σημαίνει την έχουσα ευρύ βλέμμα. Αντίστοιχες λέξεις στον Όμηρο είναι οι λέξεις βοώπις, η έχουσα βλέμμα βοός, δηλαδή ατάραχο, ήρεμο βλέμμα, γλαυκώπις η έχουσα βλέμμα γλαυκός, κυνώπις η έχουσα όμματα κυνός). Ένεκα τούτου ο ευρύωψ δύναται να επιβλέπει σε μεγάλη έκταση, να επιβλέπει τα πάντα, είναι δηλαδή πανόπτης ή παντόπτης. Ευρύωψ αποκαλείται στην *Ιλιάδα* ο θεός Δίας, ο υιός του Κρόνου. *''Εύρεν δ'* ***ευρύοπα*** *Κρονίδην άτερ ήμενον άλλων''*. (Α 498). ''Βρήκε τον ευρύοπα (πανόπτη) υιό του Κρόνου καθήμενο μακράν των άλλων''.

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ευρώπη αναφέρει ότι ο **Ευρωπός** (ή Εύρωπος), επώνυμος ήρως της πόλης Ευρωπός της Ημαθίας, ήταν υιός του Μακεδόνος και της Ωρείθυιας, της θυγατέρας του Κέκροπος. *''Ευρωπός, πόλις Μακεδονίας, από* ***Ευρωπού του Μακεδόνος*** *και* ***Ωρειθυίας της Κέκροπος****. Έστι και Συρίας άλλη. Το εθνικόν Ευρωπαίος. Έστι και άλλη Καρίας, ήν Ιδριάδα από Ιδριέως του Χρυσάορος. Το εθνικόν Ευρώπιος ως Ωρώπιος''.*

Εκτός από την πόλη **Ευρωπός** της Ημαθίας, υπήρχε και πόλη **Ευρωπός** στην Αλμωπία. Με το όνομα **Ευρωπός** επίσης είναι γνωστή πόλη επί της δεξιάς όχθης του Ευφράτη, η οποία αποικίστηκε από Μακεδόνες, άλλως ονομαζόμενη Δούρα, αλλά και ποταμός της Θεσσαλίας, παραπόταμος του Πηνειού, ο Ομηρικός Τιταρήσιος, ως

πηγάζων από το Τιτάριον όρος. Σήμερα, οικισμός και δήμος στο νομό Κιλκίς, στην επαρχία Παιονίας, φέρει το όνομα Ευρωπός.

Υιός του Μακεδόνος ήταν και ο **Πίερος**. Από τον Πίερο έλαβε το όνομά της η περιοχή της Μακεδονίας η Πιερία. Έτσι εκαλείτο η παραλιακή γραμμή η οποία εκτεινόταν από τον ποταμό Πηνειό μέχρι τον Αλιάκμονα, η οποία είναι πεδινή έκταση οριζόμενη από τη θάλασσα και τους μεγάλους ορεινούς όγκους, οι οποίοι έχουν στο μέσον τους τον (πολυδειράδα) πολυκόρυφο Όλυμπο. (Σε γνωστό δημοτικό τραγούδι αναφέρεται ότι ο Όλυμπος έχει 62 κορυφές).

Τα ονόματα Πίερος και Πιερία είναι βεβαίως Ελληνικότατα. Προέρχονται από το επίθετο πίαρ, πίειρα, που σημαίνει εύφορος. Το επίθετο πίαρ απαντά στην *Οδύσσεια*, στο στίχο, *''εις ώρας αμώεν, επεί μάλα **πίαρ** υπ' ούδας''*. (ι 135). ''Θα θέριζαν σε τόσο εύφορα και αφράτα χώματα''.

Το επίθετο στο θηλυκό, η πίειρα, απαντά στην *Ιλιάδα*, στο στίχο: *''Εν δ' ετίθει νειόν μαλακήν **πίειραν** άρουραν*''. (Σ 541). ''Και έθεσε ακόμη νέο, μαλακό, εύφορο χωράφι'', και στην *Οδύσσεια,* στο στίχο: *''Ηέ και εις Εφύρην εθέλει, **πίειραν** άρουραν, ελθείν,''.* (β 328). ''Θέλει να πάει στη εύφορη γη της Εφύρας''.

Το επίθετο πίειρα απαντά και στον Απολλώνιο: *''Έστι δε τις πορθμοίο παροιτέρη Ιονίοιο αμφιλαφής **πίειρα** Κεραυνίη ειν' αλί νήσος''*. *(Αργοναυτικά*, Δ΄ 983), ''Στον πορθμό του Ιονίου, στην Κεραύνεια θάλασσα, υπάρχει ένα εύφορο νησί''.

Σύμφωνα με άλλη παράδοση, το όνομα της Πιερίας προέρχεται από το όνομα Πίηρ. Πίηρ ελέγετο ο υιός του Ελευθήρος, ο οποίος ήταν υιός του Λυκάονος του υιού του Πελασγού.

Οι περιοχές της Μακεδονίας Πιερία και Ημαθία αναφέρονται στον Όμηρο, στην *Ιλιάδα*: *''**Πιερίην** δ' επιβάσα (η Ήρα) και **Ημαθίην** ερατεινήν σεύατ' εφ' ιπποπόλων Θρηκών όρεα νιφόεντα, ακροτάτας κορυφάς΄''.* (Ξ 226-227). ''Και βαίνοντας (η Ήρα) πάνω από την Πιερία και τη θελκτική Ημαθία ώρμησε στα σκεπασμένα από νιφάδες βουνά των ιπποτρόφων Θρακών'', και στην *Οδύσσεια*, όταν ο θεός Ερμής πηγαίνει να ανακοινώσει στη νύμφη Καλυψώ την απόφαση του Διός για την επιστροφή του Οδυσσέως: *''**Πιερίην** δ' επιβάς εξ αιθέρος έμπεσε πόντω΄''*. (ε 50). ''Και μέσω της Πιερίας από ψηλά κατέβηκε στο πέλαγος''.

Η Πιερία αναφέρεται και στον Ησίοδο: *''Μούσαι **Πιερίηθεν** αοιδήσιν κλείουσαι δεύτε, Διί εννέπετε,…''. (Έργα και Ημέραι, 1*). ''Μούσες από την Πιερία, εσείς που δοξάζετε με τα άσματά σας, εμπρός, αρχίστε το τραγούδι για το Δία,...'' και επίσης: *''Τάς εν **Πιερίη** Κρονίδη τέκε πατρί μιγείσα*

Μνημοσύνη,…''. (*Θεογονία*, 53). ''Αυτές (τις Μούσες) τις γέννησε στην Πιερία η Μνημοσύνη, σμίγοντας με τον υιό του Κρόνου…''.

Η Πιερία αναφέρεται επίσης στον Απολλώνιο: *''Άς όγ' επιπρό θελγομένας φόρμιγγι κατήγαγε* ***Πιερίηθεν***.''. (*Αργοναυτικά,* Α΄ 31). ''Τις οποίες επιπλέον αυτός μάγεψε με τη φόρμιγγά του και τις οδήγησε στην Πιερία''.

Η Πιερία αναφέρεται επίσης σε σχέση με τις Μούσες, στους Ορφικούς ύμνους. Στον ύμνο 76 αναφέρεται: *''Μνημοσύνη και Ζηνός εριγδούποιο θύγατρες,* ***Μούσαι Πιερίδες****, μεγαλώνυμοι, αγλαόφημοι,….''.* (Το ουσιαστικό Ζευς, εκτός από το γνωστό τρόπο κλίσης του, του Διός, τω Διί, τον Δία, ω Ζεύ, έχει και παλαιότερο τύπο κλίσης, του Ζηνός, τω Ζηνί, τον Ζήνα, ω Ζεύ).

Πιερίδες και **Ημαθίδες**, λέγονταν οι θυγατέρες του Πίερου, όπως αναφέρει ο Οβίδιος (*Μεταμορ*., V, 669).

Υιός του Μακεδόνος ήταν και ο **Ωρωπός**. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ωρωπός αναφέρει ότι ήταν πόλη της Μακεδονίας, από την οποία καταγόταν ο Σέλευκος ο Νικάτωρ και ότι ονομάστηκε έτσι από τον **Ωρωπό,** τον υιό του Μακεδόνος, υιού του Λυκάονος, υιού του Πελασγού: *''****Ωρωπός****,* ***πόλις Μακεδονίας****, εξ ης Σέλευκος ο Νικάτωρ. Και άλλη Βοιωτίας, περί ης Ευφορίων Κλείτορι < Αυλίς τ' **Ωρωπός** τε και Αμφιάρεια λοετρά >. Κέκληται από **Ωρωπού του Μακεδόνος** του Λυκάονος. Έστι και άλλη Ευβοίας. Αριστοτέλης γουν **τον Ωρωπόν Γραίαν** φησι λέγεσθαι < η δε Γραία τόπος της Ωρωπίας προς τη θαλάσση κατ' Ερέτριαν της Ευβοίας κειμένη >. Έστι και τρίτη εν Συρία, κτισθείσα υπό Νικάτορος περί ης ο πολυίστωρ εν τω περί Συρίας φησίν ούτως < Ξενοφών εν ταις αναμετρήσεσι των ορών περί Αμφίπολιν κείσθαι πόλιν Ωρωπόν, ην πρότερν Τελμησσόν καλείσθαι υπό των κτισάντων. Ταύτην δε φασίν υπό Σελεύκου του Νικάτορος επικτισθείσαν **Ωρωπόν** ωνομάσθαι από της εν τη **Ελλάδι Ωρωπού** >. Έστιν ουν και τετάρτη πόλις εν Άργει ύστερον κτισθείσα. Και πέμπτη εν Θεσπρωτία ήγουν εν Νικοπόλει. Λέγεται και αρσενικώς…''.*

Το όνομα **Ωρωπός** έφερε και ο ποταμός Ασωπός της Αττικής. Σήμερα επίσης υπάρχει οικισμός *Νέος Ωρωπός* στο δήμο Λούρου Πρεβέζης.

Αυτά τα οποία αναφέρονται έως τώρα για τη Μακεδονία, όχι μόνον είναι όλα Ελληνικά, αλλά, δεν υπάρχει και τίποτε το οποίο να έχει σχέση με μία άλλη χώρα, με μία άλλη φυλή, ή με έναν άλλον πολιτισμό. Όλα όσα αναφέρονται για τη Μακεδονία και τους Μακεδόνες έχουν σχέση μόνο με την Ελλάδα, με τα αναφερόμενα στους Ορφικούς ύμνους, στον Όμηρο,

στον Ησίοδο, στον Απολλώνιο, στον Αισχύλο, στο Στράβωνα, στο Θουκυδίδη, στον Ισοκράτη, στον Ξενοφώντα και άλλους συγγραφείς.

2. ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΟΙΚΙΣΜΟΙ, ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΦΗ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ, ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Θα αναφέρω ορισμένα στοιχεία σχετικά με τη Μακεδονία, τα οποία αναφέρονται στην παρουσία ανθρώπου, σε μία από τις πρώτες προσπάθειες καθιέρωσης συμβόλων γραφής από τον άνθρωπο, το Χριστιανισμό, την Ορθοδοξία και την αναφορά του Ομήρου και του Ηροδότου στο όρος Άθως.

Στη Χαλκιδική, στο Δήμο Τριγλίας, βρίσκεται ο οικισμός Πετράλωνα. Σε σπήλαιο της περιοχής των Πετραλώνων, στο όρος Κατσίκα, το οποίο ανακαλύφθηκε την άνοιξη του 1959, βρέθηκε ανθρώπινο κρανίο καλυμμένο από σταλαγμικό υλικό. Το κρανίο ανάγεται στην παλαιολιθική εποχή και χρονολογήθηκε πριν 750.000 χρόνια. Στις εργασίες τις οποίες διενήργησε στο σπήλαιο ο ανθρωπολόγος καθηγητής κ. Άρης Πουλιανός βρέθηκαν επίσης ο σκελετός του αρχανθρώπου και ίχνη διαβίωσης ανθρώπου (λίθινα και οστέϊνα εργαλεία, ίχνη φωτιάς, απορρίμματα τροφής, οστά ζώων). Είναι η παλαιότερη παρουσία του ανθρώπου στην Ελλάδα και τη νοτιανατολική Ευρώπη και είναι γνωστός ως ο αρχάνθρωπος των Πετραλώνων. Μπορεί κάλλιστα να ονομαστεί ως ο πρώτος Έλλην άνθρωπος.

Κατά τη Νεολιθική εποχή έχουμε στη Μακεδονία πολλούς οικισμούς, με σημαντικότερο τον οικισμό της Νέας Νικομήδειας, στο Δήμο Αποστόλου Παύλου Ημαθίας, ο οποίος ανάγεται περίπου στο 6.200 π.Χ. Στον οικισμό της Αιανής στην Κοζάνη, επίσης, έχουν ανακαλυφθεί ευρήματα τα οποία ανάγονται στο 2.000 π.Χ., με στοιχεία ομοιότατα προς τις Μυκήνες. Ο οικισμός αυτός είχε συνεχή πολιτιστική συνέχεια έως τον $11^{ο}$ μ.Χ. αιώνα, δηλαδή επί 31 αιώνες. Ως ιδρυτής της πόλης αναφέρεται ο Αιανός, υιός του βασιλιά των Τυρρηνών Ελύμου, ο οποίος ήλθε στη Μακεδονία και έκτισε την πόλη.

Παλαιόθεν στο χώρο της Μακεδονίας υπάρχουν πολλοί οικισμοί. Στο νομό Φλωρίνης μόνον, έχουν εντοπιστεί οι ακόλουθες κατηγορίες οικισμών: *Προϊστορικοί οικισμοί και νεκροταφεία* στο Αρμενοχώριον, την Παλαίστρα, το Πέρασμα, τον Άγιο Παντελεήμονα (νεκροταφείο της πρώιμης εποχής του σιδήρου), τη Βεγόρα, τον Αετό, τη λίμνη Χειμαδίτιδα, το Ξινό Νερό, *οικισμοί Κλασσικών και Ελληνιστικών χρόνων* στο Φαράγγι, τις Πέτρες, τον Παπαγιάννη, την Άνω Καλλινίκη, τις Άνω Κλεινές, το Αμμοχώριον, τη Σκοπιά, τον Άγιο Αχίλλειο, *Ρωμαϊκοί και υστερορωμαϊκοί οικισμοί και νεκροταφεία* στο Λαιμό, την Πύλη, το Εθνικόν, την Αγία

Παρασκευή, τις Άνω Κλεινές, την Άνω Καλλινίκη, την Ιτέα, την Πρώτη, την Άνω Υδρούσα, τη Σιταριά, τη Μελίτη, την Αχλάδα, το Σκοπό, το Αμύνταιον (το οποίο φέρει το όνομα του βασιλιά της Μακεδονίας Αμύντα Α΄, 540-498 π.Χ.), τον Αντίγονο, το Λιμνοχώριο. Τέλος έχουν εντοπιστεί *οχυρώσεις* στην Οξυά, το Βατοχώριο, τις Άνω Κλεινές, τη Σκοπιά, τη Δροσοπηγή, το Φλάμπουρο, τον Αετό, το Βαρικό, τη Βεγόρα, το Κλειδίον, τη λίμνη των Πετρών και το Σκοπό.

Στο Δήμο Μακεδνών της Καστοριάς, κοντά στη λίμνη, βρίσκεται ο οικισμός Δισπηλιό. Εκεί ανακαλύφθηκαν από τον αρχαιολόγο κ. Γ. Χουρμουζιάδη σύμβολα τα οποία ανάγονται στο 5.260 π.Χ. Τα σύμβολα αυτά φαίνεται ότι αποτελούν μία από τις πρώτες προσπάθειες του ανθρώπου να συντάξει ένα κώδικα γραπτής επικοινωνίας. Είναι απολύτως βέβαιο ότι η ιστορική γνώση θα διευρυνθεί, όταν καταστεί δυνατή η αναγνώριση των συμβόλων εάν ανακαλυφθούν και παρόμοια σύμβολα σε κάποια επιγραφή η οποία θα αναγνωστεί.

Η Μακεδονία είναι επίσης το μέρος της Ευρώπης όπου το πρώτον εδιδάχθη ο Χριστιανισμός από τον Απόστολο Παύλο το 49 μ.Χ. Φυσικά αυτό έγινε στην Ελληνική γλώσσα. Το χωρίον της Καινής Διαθήκης αναφέρει σχετικά με το όραμα του Αποστόλου Παύλου, ότι ένας άνδρας Μακεδών τον παρακαλούσε να έλθει στη Μακεδονία να τους βοηθήσει: *‘’Και όραμα δια της νυκτός ώφθη τω Παύλω˙ ανήρ τις ην **Μακεδών** εστώς, παρακαλών αυτόν και λέγων˙ διαβάς εις Μακεδονίαν βοήθησον ημίν. Ως δε το όραμα είδεν, ευθέως εζητήσαμεν εξελθείν εις την Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ότι προσκέκληται ημάς ο Κύριος ευαγγελίσασθαι αυτούς. Αναχθέντες ουν από της Τρωάδος ευθυδρομήσαμεν εις Σαμοθράκην, τη δε επιούση εις Νεάπολιν, εκείθεν τε εις Φιλίππους, ήτις εστί πρώτη της μερίδος της Μακεδονίας πόλις κολωνία. Ήμεν δε εν αυτή τη πόλει διατρίβοντες ημέρας τινάς’’*. (*Πράξεις των Αποστόλων,* ΙΣΤ. 9-12). ‘’Και κατά τη διάρκεια της νυκτός εμφανίστηκε όραμα στον Παύλο. Ένας άνδρας Μακεδών στεκόταν όρθιος και παρακαλούσε τον Παύλο λέγοντας. Πέρασε στη Μακεδονία και βοήθησέ μας. Όταν δε είδε το όραμα ο Παύλος αμέσως ζητήσαμε να μεταβούμε στη Μακεδονία διότι συμπεράναμε ότι ο Κύριος μας έχει προσκαλέσει να κηρύξουμε σε αυτούς το ευαγγέλιο. Αφού δε από την Τροία πλεύσαμε στο ανοικτό πέλαγος ήλθαμε κατ’ ευθείαν στη Σαμοθράκη και την άλλη ημέρα στη Νεάπολη και από εκεί εις τους Φιλίππους η οποία είναι η σημαντικότερη ρωμαϊκή αποικία στην περιφέρεια της Μακεδονίας. Παραμείναμε δε σ’ αυτή την πόλη επί μερικές ημέρες’’.

Οι αναγραφόμενες πόλεις της Μακεδονίας αναφέρονται κατωτέρω στο κεφάλαιο *Γεωγραφία της Μακεδονίας*. Πράγματι πήγε στη Μακεδονία

ο Απόστολος Παύλος και πέρασε από τη Θάσο, τη Νεάπολη (τη σημερινή Καβάλα), τους Φιλίππους, τη Θεσσαλονίκη, τη Βέροια.

Στην προς Κορινθίους Επιστολήν του ο Απόστολος Παύλος αναφέρει: *''Ελεύσομαι δε προς υμάς, όταν Μακεδονίαν διέλθω..."*. (*Προς Κορινθίους*, ΙΣΤ. 6). ''Θα έλθω σε εσάς όταν περάσω τη Μακεδονία…''.

Τη Θεσσαλονίκη επίσης ο Απόστολος Παύλος την ονομάζει και τη γράφει με το όνομά της, με το όνομα Θεσσαλονίκη, δεν την ονομάζει Σολούν, όπως την αποκαλούν οι Βαρδαρίτες. (Το όνομα Θεσσαλονίκη έδωσε ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ στην κόρη του, μετά από νίκη του στην περιοχή της Θεσσαλίας, ή στην περιοχή αυτή επί των Θεσσαλών, όπως αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη: *''Θεσσαλονίκη, πόλις Μακεδονίας, ήτις άρα εκαλείτο Αλία, Κασάνδρου κτίσμα … ή ότι ο Φίλιππος του Αμύντου εκεί Θετταλούς νικήσας ούτως εκάλεσε. Λούκιος δε ο Ταρραίος περί Θεσσαλονίκης βιβλίον έγραψεν, ός φησίν ότι Φίλιππος θεασάμενος κόρην ευπρεπή και ευγενή (Ιάσονος γαρ ην αδελφιδή) έγημε, και τεκούσα τη εικοστή ημέρα της λοχείας τέθνηκεν. Αναλαβών ουν ο Φίλιππος το παιδίον έδωκε Νίκη τρέφειν και εκάλεσε Θεσσαλονίκην˙ η γαρ μήτηρ του παιδίου Νικασίπολις εκέκλητο. Στράβων δε Θεσσαλονίκειαν αυτήν φησι. Το εθνικόν Θεσσαλονικεύς''*. Η λέξη Θεσσαλονίκη προέρχεται από τις λέξεις Θεσσαλών και νίκη. Η λέξη Θεσσαλία προέρχεται από τις λέξεις θέσις και αλς (ομηρική λέξη, γενική αλός) που σημαίνει θάλασσα. Πιστεύεται ότι η περιοχή της Θεσσαλίας, σε παλαιότερες γεωλογικές περιόδους, ήταν *θέσις αλός*, ότι καλυπτόταν από νερά, ότι ήταν λίμνη, εσωτερική θάλασσα. Αυτό το αναφέρει και ο Ηρόδοτος: *''Την δε Θεσσαλίην λόγος εστί το παλαιόν είναι λίμνην, ώστε γε συγκεκλημένην πάντοθεν υπερμήκεσι όρεσι…Το δε παλαιόν λέγεται, ουκ εόντος κω του αυλώνος και διεκρόου τούτου, τους ποταμούς τούτους και προς τοίσι ποταμοίσι τούτοισι την Βοιβηίδα λίμνην ούτε ονομάζεσθαι κατά περ νυν ρέειν τε ουδέν ήσσον ή νυν, ρέοντας δε ποέειν την Θεσσαλίην πάσαν πέλαγος ''*. (Ζ΄129). ''Λέγουν ότι η Θεσσαλία τον παλαιό καιρό ήταν λίμνη, κλεισμένη γύρω από παντού από πανύψηλα βουνά… Λέγεται ότι, τον παλαιό καιρό, επειδή δεν υπήρχε ακόμη το φαράγγι και το στενό μέρος (των Τεμπών) για την εκροή, οι ποταμοί αυτοί όπως και η λίμνη Βοιβηίς, δεν ονομάζονταν μεν όπως σήμερα, έρεαν όμως όπως και τώρα, ρέοντας δε έκαναν θάλασσα όλη τη Θεσσαλία'').

Ο Ιησούς Χριστός επίσης ευρισκόμενος στα Ιεροσόλυμα, όταν του ανακοινώθηκε ότι κάποιοι Έλληνες ήθελαν να τον δουν, είπε ότι, ''τώρα ήλθε η ώρα για να δοξασθεί ο υιός του ανθρώπου''. Το σχετικό χωρίο από *Το κατά Ιωάννην* Ευαγγέλιο έχει ως εξής: *''Ησαν δε τινες Έλληνες εκ των αναβαινόντων ίνα προσκυνήσωσιν εν τη εορτή. Ούτοι ουν προσήλθον Φιλίππω τω από Βηθσαϊδά της Γαλιλαίας, και ηρώτων αυτόν λέγοντες˙*

κύριε, θέλομεν τον Ιησούν ιδείν. Έρχεται Φίλιππος και λέγει τω Ανδρέα, και πάλιν Ανδρέας και Φίλιππος λέγουσι τω Ιησού˙ ο δε Ιησούς απεκρίνατο αυτοίς λέγων˙ ελήλυθεν η ώρα ίνα δοξασθή ο υιός του ανθρώπου''. (*Κατά Ιωάννην* Ευαγγέλιο, κεφ., ιβ΄ 20-23). ''Ήταν δε μερικοί Έλληνες από εκείνους που ανέβαιναν (στα Ιεροσόλυμα) για να προσκυνήσουν κατά την εορτή (του Πάσχα). Αυτοί λοιπόν ήλθαν προς τον Φίλιππο, που καταγόταν από τη Βηθσαϊδά της Γαλιλαίας και τον ρωτούσαν λέγοντας˙ κύριε θέλουμε να δούμε τον Ιησού. Ο Φίλιππος πήγε και το είπε στον Ανδρέα και ο Ανδρέας και ο Φίλιππος το είπαν στον Ιησού. Ο δε Ιησούς αποκρίθηκε σε αυτούς λέγοντας τώρα ήλθε η ώρα για να δοξασθεί ο υιός του ανθρώπου''.

Στη Χαλκιδική, στο όρος Άθως ή αλλιώς στο Άγιον Όρος, βρίσκεται ζωντανή η παρακαταθήκη και οι παραδόσεις της Ορθοδοξίας. Στο Άγιον Όρος υπάρχουν μονές και σκήτες, οι οποίες ανήκουν και σε άλλες, πλην βεβαίως της Ελληνικής, ορθόδοξες εκκλησίες. Η μονή Χιλανδαρίου είναι Σερβική, η μονή Ζωγράφου είναι Βουλγαρική, η σκήτη του Τιμίου Προδρόμου είναι Ρουμανική και η μονή του Αγίου Παντελεήμονος είναι Ρωσική. Δεν γνωρίζω να υπάρχει και δεν υπάρχει, Βαρδαρική μονή.

Ο Όμηρος αναφέρει το όρος Άθως στην *Ιλιάδα*, στο σημείο όπου η θεά Ήρα πήγε από τον Όλυμπο στη νήσο Λήμνο: *''Εξ **Αθόω** δ' επί πόντον εβήσετο κυμαίνοντα, Λήμνον δ' εισαφίκανε πόλιν θείοιο Θόαντος''.* (Ξ 229). ''Από τον Άθω πήγε (η Ήρα) στον κυματώδη πόντο και έφθασε στη Λήμνο την πόλη του θεϊκού Θόαντος''.

Το όνομα Άθως προέρχεται από το γίγαντα Άθω, ο οποίος κατά την παράδοση εκσφενδόνισε εναντίον του θεού Ποσειδώνος τεράστιο λίθο, ή ο Ποσειδών εκσφενδόνισε εναντίον του Άθω τεράστιο λίθο ο οποίος τον κάλυψε. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Άθως αναφέρει σχετικά: *''Άθως, όρος Θράκης, από Άθω γίγαντος, ως Νίκανδρος πέμπτω της Ευρωπείας˙…. έστι δε και Άθως πόλις επί τω Άθω και ο πολίτης Αθωίτης''.*

Ο Στράβων επίσης, αναφέρει για το όρος Άθως τα εξής: *''Έστι δ' ο Άθως όρος μαστοειδές, οξύτατον, υψηλότατον˙ ου οι την κορυφήν οικούντες ορώσι τον ήλιον ανατέλλοντα προ ωρών τριών της εν τη παραλία ανατολής''*. (*Γεωγρ*., Ζ΄ απόσπ. 33). ''Ο Άθως είναι όρος με σχήμα μαστού, με οξύτατη κορυφή και υψηλότατο. Οι κατοικούντες στην κορυφή του βλέπουν την ανατολή του ηλίου τρεις ώρες νωρίτερα από την ώρα που ανατέλλει στην παραλία''.

Το όρος Άθως είναι γνωστό στην ιστορία για την καταστροφή στην περιοχή αυτή του πολυαρίθμου στόλου του Πέρση στρατηγού Μαρδονίου, εκ τριακοσίων πλοίων και των επιβαινόντων είκοσι χιλιάδων στρατιωτών, όταν ο Μαρδόνιος ο υιός του Γωβρύου, εξεστράτευσε το 492 π.Χ. για πρώτη φορά εναντίον της Ελλάδας, κατά διαταγήν του βασιλιά των Περσών Δαρείου του Υστάσπους. Ο Ηρόδοτος αναφέρει σχετικά τα εξής:

*''Εκ μεν δη Θάσου διαβαλόντες πέρην υπό την ήπειρον εκομίζοντο μέχρι Ακάνθου, εκ δε Ακάνθου ορμώμενοι τον **Άθων** περιέβαλλον. Επιπεσών δε σφι περιπλέουσι βορέης άνεμος μέγας τε και άπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθεϊ πολλάς των νεών εκβάλλων προς τον **Άθων**. Λέγεται γαρ κατά τριηκοσίας μεν των νεών τας διαφθαρείσας είναι, υπέρ δε δύο μυριάδας ανθρώπων˙ ώστε γαρ θηριωδεστάτης εούσης της θαλάσσης ταύτης της περί τον Άθων οι μεν υπό των θηρίων διεφθείροντο αρπαζόμενοι, οι δε προς τας πέτρας αρασσόμενοι˙ οί δε αυτών νέειν ουκ επιστέατο κατά τούτο διεφθείροντο, οι δε ρίγεϊ''.* (ΣΤ΄ 44). ''Από τη Θάσο λοιπόν αφού πέρασαν πέρα, έπλεαν κοντά στην ξηρά, μέχρι την Άκανθο, χρησιμοποιούντες δε αυτήν ως ορμητήριο προσπαθούσαν να περιπλεύσουν τον Άθω. Ενώ τον περιέπλεαν τους έπιασε δυνατός και αντίθετος βοριάς που τους έκανε μεγάλο κακό, αφού έριξε έξω στον Άθω πολλά πλοία. Λέγουν ότι τα πλοία που καταστράφηκαν ήταν περίπου τριακόσια και πάνω από είκοσι χιλιάδες άνθρωποι. Και επειδή η θάλασσα αυτή γύρω από τον Άθω έχει πάρα πολλά θηρία, άλλοι μεν χάνονταν αρπαζόμενοι από τα θηρία, άλλοι δε κτυπώντας πάνω στους βράχους. Μερικοί δε από αυτούς πνίγηκαν διότι δεν ήξεραν να κολυμπούν, μερικοί δε χάθηκαν ένεκα του ψύχους''.

3. Η ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. Ο ΠΕΛΑΣΓΟΣ

Από την προϊστορική ακόμη περίοδο, Μακεδονία ελέγετο η χώρα η οποία βρίσκεται βορείως της Θεσσαλίας. Οι κάτοικοί της ήταν Πελασγοί, απόγονοι του μυθικού βασιλιά του Άργους Πελασγού, ο οποίος βασίλευε μέχρι του ποταμού Στρυμόνος και των ορέων της Δωδώνης και πέραν της Πίνδου, μέχρι της χώρας των Παιόνων: *''Του γηγενούς γαρ είμ' εγώ Παλαίχθονος ίνις Πελασγός, τήσδε γης αρχηγέτης. Εμού δ' άνακτος ευλόγως επώνυμον γένος Πελασγών τήνδε καρπούται χθόνα. Και πάσαν αίαν ης δ' αγνός έρχεται Στρυμών, το προς δύνοντος ηλίου, κρατώ˙ ορίζομαι δε την τε Περραιβών χθόνα, Πίνδου τε ταπέκεινα, Παιόνων πέλας, όρη τε Δωδωναία, συντέμνει δ' όρος υγράς θαλάσσης. τώνδε ταπί τάδε κρατώ''*. (Αισχύλος, *Ικέτιδες*, 250-259). ''Διότι εγώ είμαι ο Πελασγός, ο υιός του γηγενούς (γεννημένου από τη γη) Παλαίχθονα, ο άρχοντας αυτής της χώρας. Από εμένα το βασιλιά τους, όπως είναι φυσικό, έλαβε το όνομά του το γένος των Πελασγών που καρπούται αυτή τη χώρα. Και εξουσιάζω (κυριαρχώ) σε όλη τη χώρα που διέρχεται ο άγιος (αγνός) Στρυμώνας και αφήνει δυτικά˙ και ακόμη ορίζω και τη χώρα των Περραιβών, και τα πέρα από την Πίνδο, έως την Παιονία και τα όρη της Δωδώνης, ως εκεί όπου φθάνει το όριο της υγρής θάλασσας''.

Σύμφωνα με το μύθο ο Παλαίχθων είχε γεννηθεί από τη γη. Το γεγονός αυτό και η δήλωση του Πελασγού ότι ήταν εντόπιος αποδεικνύει ότι το γένος των Πελασγών ήταν αυτόχθονο.

Από το ανωτέρω κείμενο του Αισχύλου προκύπτει ότι ο **Πελασγός** είναι ο κοινός πρόγονος του Δωρικού γένους, ότι αυτός έδωσε το όνομα Πελασγοί στους κατοίκους της χώρας και ότι είναι κυρίαρχος στις περιοχές έως τον ποταμό Στρυμόνα. Σύμφωνα με την παράδοση λοιπόν ο βασιλιάς Πελασγός έδωσε το όνομά του στους κατοίκους της χώρας, τους Πελασγούς, ο δε πατέρας του ο **Παλαίχθων** ήταν γηγενής στη γη αυτή, στην περιοχή αυτή. Αυτό το μαρτυρεί και το όνομά του, ως προερχόμενο από τη λέξη **πάλαι** (παλαίτερος, παλαίτατος ή παλαιότερος, παλαιότατος), η οποία σημαίνει τον προ πολλού, τον παμπάλαιο, τον πανάρχαιο και τη λέξη **χθων** η οποία σημαίνει γη. Το όνομα Πελασγός, πιθανότατα προέρχεται από τη λέξη πέλας, που σημαίνει πλησίον και το ρήμα άγω, δηλαδή Πελασγός είναι ο οδηγών στους πλησίον λαούς και ανθρώπους, ο μεταβαίνων σε όμορα μέρη.

Αυτή την παράδοση η οποία αναφέρεται για τον Πελασγό, από το όνομα του βασιλιά τους δηλαδή να ονομάζονται οι περιοχές και οι κάτοικοι, ακολουθεί και ο αρχαιότατος γηγενής βασιλιάς της Μακεδονίας, ο Μακεδών ο οποίος έδωσε το όνομά του στη Μακεδονία και στους κατοίκους της χώρας, όπως και ο βασιλιάς Ημαθίων, ο οποίος έδωσε το όνομά του στην Ημαθία και στους κατοίκους της, ο Πίερος ο υιός του Μακεδόνος στην Πιερία, ο Βέρης ο υιός του Μακεδόνος ή η κόρη του Βέροια στην πόλη Βέροια, ο Ατιντάν ο υιός του Μακεδόνος στην Ατιντανία, ο Ευρωπός ο υιός του Μακεδόνος στην πόλη Ευρωπός, ο Ωρωπός ο υιός του Μακεδόνος στην πόλη Ωρωπός.

Ο Στράβων αναφέρει για τους αρχαιοτάτους κατοίκους της Μακεδονίας και όλης της Ελλάδας, τους Πελασγούς και το μαντείο της Δωδώνης: *''Έστι δ', ως φησιν Έφορος, Πελασγών ίδρυμα˙ οι δε Πελασγοί των περί την Ελλάδα δυναστευσάντων αρχαιότατοι λέγονται˙ και ο ποιητής φησιν ούτω˙ Ζεύ άνα, Δωδωναίε, Πελασγικέ,''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄7,10). ''Είναι δε (το μαντείο της Δωδώνης), όπως λέγει ο Έφορος, κτίσμα των Πελασγών. Οι δε Πελασγοί θεωρούνται ως οι αρχαιότατοι από αυτούς οι οποίοι εξουσίαζαν την Ελλάδα. Και ο ποιητής λέει το εξής: Άνακτα Δία, Δωδωναίε, Πελασγικέ˙''.

Στο σημείο αυτό ο Στράβων αναφέρεται στον Όμηρο, ο οποίος εμφανίζει τον Έλληνα ήρωα Αχιλλέα προσευχόμενο στο Δωδωναίο Δία ως θεό των προγόνων: ''*Ζεύ άνα, Δωδωναίε, Πελασγικέ, τηλόθι ναίων, Δωδώνης μεδέων δυσχειμέρου˙ αμφί δε Σελλοί σοί ναίουσ' υποφήται ανιπτόποδες χαμαιεύναι,''.* (*Ιλιάς,* Π 233).

Τα όρια του Μακεδονικού κράτους διευρύνονταν συνεχώς, πολύ πέραν εκείνων τα οποία αναφέρει ο Θουκυδίδης, ώστε την περίοδο του βασιλιά Φιλίππου Β΄, τα όρια της Μακεδονίας στην Ευρώπη έφθαναν από την Αδριατική έως τον ποταμό Δούναβη. Ο Πολύβιος γράφει χαρακτηριστικά: *''Μακεδόνες της μεν Ευρώπης ήρξαν από των κατά τον Αδρίαν τόπων έως επί τον Ίστρον ποταμόν''*. (Πολύβιος, 1.2,4). ''Οι Μακεδόνες στην Ευρώπη κυριάρχησαν από τα μέρη της Αδριατικής έως τον ποταμό Ίστρο (Δούναβη).

Ο Στράβων αναφερόμενος στα όρια της Μακεδονίας αναφέρει: *''Ότι η Μακεδονία, περιορίζεται εκ μεν δυσμών τη παραλία του Αδρίου, εξ ανατολών δε τη παραλλήλω ταύτης μεσημβρινή γραμμή τη δια των εκβολών Έβρου ποταμού και Κυψέλων πόλεως, εκ βορρά δε τη νοουμένη ευθεία γραμμή τη δια του Βερτίσκου όρους και Σκάρδου και Ορβήλου και Ροδόπης και Αίμου˙ τα γαρ όρη ταύτα, αρχόμενα από του Αδρίου, διήκει κατά ευθείαν γραμμήν έως του Ευξείνου,… εκ νότου δε τη Εγνατία οδώ από Δυρραχίου πόλεως προς ανατολάς ιούση έως Θεσσαλονικείας˙ και έστι το σχήμα τούτο της Μακεδονίας παραλληλόγραμμον έγγιστα''.* (*Γεωγρ.,* Ζ΄ απόσπ. 10). ''Η Μακεδονία ορίζεται δυτικά από την παραλία του Αδρίου, προς ανατολάς από τη μεσημβρινή γραμμή που είναι παράλληλη προς αυτή την παραλία και περνά από τις εκβολές του ποταμού Έβρου και την πόλη Κύψελα, προς βορρά η νοητή ευθεία που περνά από το όρος Βερτίσκος, το Σκάρδο, τον Όρβηλο, τη Ροδόπη και τον Αίμο. Τα όρη αυτά ξεκινούν από τον Αδρία και εκτείνονται σε ευθεία γραμμή έως τον Εύξεινο πόντο,… προς νότον από την Εγνατία οδό, η οποία ξεκινά από το Δυρράχιον και πηγαίνει προς ανατολάς έως τη Θεσσαλονίκη. Το σχήμα αυτό της Μακεδονίας μοιάζει πολύ με παραλληλόγραμμο''.

Από τα ανωτέρω είναι εμφανές ότι η Μακεδονία, ως γεωγραφική περιοχή, αναφέρεται πάντα ως Ελληνική περιοχή, έχουσα σχέση με κάθε τι Ελληνικό και οι Μακεδόνες, οι Έλληνες δηλαδή κάτοικοι της Μακεδονίας, προϋπάρχουν και δεν προέρχονται από Σλάβους, Αλβανούς, Ρομ και από άλλες εθνότητες και φυλές. Οι Μακεδόνες είναι καθαρώς γνητοί Έλληνες, είναι δηλαδή γνήσιοι Έλληνες, αφού κατάγονται από Έλληνες. Ο πρόγονός μας ο **Μακεδών** είναι αρχαιότατος γηγενής βασιλιάς της Ημαθίας, όπως ελέγετο πρότερον η Μακεδονία. Ο **Μακεδών,** επίσης, είναι υιός του Αιόλου του υιού του **Έλληνος**. Ο **Μακεδών,** επίσης, είναι υιός του Έλληνα θεού Διός και της Θυίας.

Η **Θυία** ήταν η κόρη του **Δευκαλίωνος**, ο οποίος αναφέρεται ως ο πρώτος άνθρωπος επί της γης, μετά το μεγάλο κατακλυσμό, ο οποίος φέρει το όνομά του. Τον κατακλυσμό αυτό τον έστειλε ο θεός Δίας στη γη για να τιμωρήσει τους ανθρώπους για τις κακίες τους και την ασέβειά τους.

Ο Απολλόδωρος αναφέρει ότι ο κατακλυσμός επί Δευκαλίωνος έγινε *''δια την των Λυκάονος παίδων δυσέβειαν''*. (Γ΄ 8.2). ''Εξ αιτίας της ασέβειας των παιδιών του Λυκάονος''. Ο Λυκάων ήταν υιός του Πελασγού.

Ο Δευκαλίων, υιός του Προμηθέως και της Πανδώρας ή Κλυμένης, κόρης του Τιτάνα Άτλαντα, ήταν ένας από εκείνους οι οποίοι εσώθησαν από τον κατακλυσμό, διότι κατά συμβουλή του πατέρα του κατασκεύασε μεγάλο πλοίο, στο οποίο έβαλε τη γυναίκα του Πύρρα, τους ανθρώπους και τα ζώα του. Μετά από εννέα ημέρες και νύκτες κακουχιών και ταλαιπωριών, το πλοίο προσάραξε στο όρος Άθως στη Μακεδονία, ή κατ' άλλους στα όρη της Δωδώνης στην Ήπειρο, ή στο όρος Παρνασσός. Ο Δευκαλίων, αφού είδε ότι σταμάτησε η καταιγίδα και η βροχή, έβγαλε σε μια θυρίδα, σε ένα παραθυράκι του πλοίου του ένα περιστέρι, το οποίο αφού κάθισε λίγο, νιώθοντας ότι πέρασε ο κίνδυνος και ότι η καταιγίδα και η βροχή δεν θα ξαναέρχονταν, πέταξε ψηλά προς το όρος Παρνασσός.

Μαζί με το Δευκαλίωνα και τους ανθρώπους του εσώθησαν και οι άνθρωποι οι οποίοι κατοικούσαν σε υψηλά όρη, οι ορεσίβιοι βοσκοί με τις οικογένειές τους. Ο τρόπος με τον οποίο η γη μετά τον κατακλυσμό γέμισε από ανθρώπους, μετά από παράκληση του Δευκαλίωνος στο θεό Δία, είναι γνωστός από το μύθο, όπως αναφέρει ο Ησίοδος: *''Ήτοι γαρ Λοκρός Λελέγων ηγήσατο λαών, τούς ρα ποτε Κρονίδης Ζεύς άφθιτα μήδεα ειδώς* ***λεκτούς εκ γαίης ΛΑΟΥΣ πόρε Δευκαλίωνι***''. *(Ηοίαι*, 63). ''Διότι πράγματι ο Λοκρός έγινε αρχηγός του λαού των Λελέγων, αυτούς, που κάποτε ο Δίας ο υιός του Κρόνου, που έχει άφθαρτη σοφία, έδωσε στο Δευκαλίωνα διαλεκτές πέτρες από τη γη''.

Οι πέτρες που έπαιρνε από τη γη και έριχνε πίσω του ο Δευκαλίων γίνονταν άνδρες ενώ οι πέτρες που έριχνε πίσω της η Πύρρα γίνονταν γυναίκες. Η λέξη λάας (και λας), εκ της οποίας η λέξη λαός, σημαίνει λίθο, πέτρα, βράχο. Στην καθομιλουμένη υπάρχουν οι λέξεις λατόμος (λας και τέμνω), λατομείο, λατόμηση, λατομία, λατομητός, λατομώ. Στη Λακωνία υπήρχε πόλη με την ονομασία Λα, την οποία αναφέρει ο Όμηρος, *''οί τε* ***Λάαν*** *είχον ηδ' Οίτυλον αμφενέμοντο''*, (*Ιλιάς*, Β 585), για την οποία ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει: *''****Λα****, πόλις Λακωνική.…κείται δε επί πέτρας υψηλής, διό Λα καλείται. Οι οικούντες* ***Λάοι***''. ''Η Λα είναι πόλη της Λακωνίας…Ευρίσκεται δε πάνω σε έναν υψηλό βράχο, γι' αυτό και ονομάζεται Λα. Οι κάτοικοι λέγονται Λάοι''. Αντίστοιχα με τα αναφερόμενα μετά τον κατακλυσμό του Δευκαλίωνος, όπου οι λίθοι μετετράπησαν σε ανθρώπους, στον Όμηρο αναφέρεται ότι οι λαοί, οι άνθρωποι, έγιναν λίθοι, πέτρες. Ο Απόλλων και η Άρτεμις σκότωσαν τα δώδεκα τέκνα της Νιόβης, έξι αγόρια και έξι κορίτσια, η οποία κορόϊδευε τη μητέρα τους Λητώ που είχε γεννήσει μόνο δύο. *''Οι μεν άρ εννήμαρ κέατ' εν φόνω, ουδέ τις ήεν κατθάψαι,* ***λαούς δε λίθους ποίησε Κρονίων***΄ *τους δ' άρα τη δεκάτη*

θάψαν θεοί Ουρανίωνες. (*Ιλιάς*, Ω 610-2). ‘’Εννέα ημέρες κοίτονταν σκοτωμένα και δεν βρισκόταν κανένας να τα θάψει, διότι ο Κρονίων έκανε τους λαούς λίθους. Τη δέκατη τους έθαψαν οι Ουρανίωνες θεοί’’.

Ο κατακλυσμός ο επί του Δευκαλίωνος ακολούθησε άλλον κατακλυσμό, ο οποίος είναι γνωστός από το όνομα του βασιλιά της Βοιωτίας ως κατακλυσμός του Ωγύγου, ενώ ο Διόδωρος αναφέρει και άλλον προγενέστερο κατακλυσμό, αυτόν του Δαρδάνου. Κάθε συνάφεια των αναφερομένων για τον κατακλυσμό του Δευκαλίωνος στη μυθιστορία ή τη μυθολογία άλλων λαών, δεν φαίνεται να είναι απλή σύμπτωση. Είναι αντιγραφή και μάλιστα όχι καλή. Ακόμη και για μύθο όμως, πολύ πιο λογική φαίνεται η περίοδος των εννέα ημερονυκτίων που διήρκησε ο κατακλυσμός ο επί του Δευκαλίωνος, από τα 375 ημερόνυκτα που βολόδερνε ο φίλος μας ο Νώε, του οποίου ακόμη και το όνομα, στην Ελληνική τουλάχιστον απόδοσή του, φαίνεται Ελληνικό. Από το ρήμα νέω που σημαίνει πλέω και ναύς το πλοίο. Αλήθεια, πού αποθήκευσε ο Νώε τόσες προμήθειες σε τροφές και νερό για τους ανθρώπους του και όλα τα ζώα της υφηλίου για τόσο μεγάλο διάστημα;

Ο *Δευκαλίων* και η Πύρρα εγέννησαν τον **Έλληνα**, την **Πανδώρα**, την Αιμόνη, τον Αμφικτύονα, τον Ιδομενέα (*‘’Δευκαλίων δ’ εμέ τίκτε και Ιδομενήα άνακτα*’’, *Οδύσσεια*, τ 181) και άλλους. Τέκνα του Έλληνος ήταν ο Δώρος, ο Αίολος και ο Ξούθος. Τέκνα του Ξούθου ήταν ο Αχαιός και ο Ίων.

Τέκνο της **Πανδώρας** της κόρης του Δευκαλίωνος, επίσης, ήταν ο **Γραικός**. Έχουν ήδη αναφερθεί τα αναγραφόμενα από τον Ησίοδο για τη γέννηση του Μάγνητα και του Μακεδόνα από την κόρη του Δευκαλίωνος τη Θυία. *‘’Η δ’ υποκυσαμένη Διί γείνατο τερπικεραύνω υίε δύω, **Μάγνητα**, **Μακηδόνα** θ’ ιπποχάρμην, οι περί Πιερίην και Όλυμπον δώματ’ έναιον’’*. (*Ηοίαι*, 3).

Ο Ησίοδος επίσης, γράφει τα εξής για τη γέννηση του **Γραικού** από την Πανδώρα: *‘’Κούρη δ’ εν μεγάροισιν αγαυού Δευκαλίωνος Πανδώρη Διί πατρί θεών σημάντορι πάντων μιχθείσ’ εν φιλότητι τέκε **Γραικόν** μενεχάρμην’’*. (*Ηοίαι*, 2). ‘’Και η κόρη στα μέγαρα του ευγενούς Δευκαλίωνος, η Πανδώρα, ενωμένη με αγάπη με τον πατέρα Δία, τον οδηγό όλων των θεών, γέννησε το χαιρομαχητή Γραικό’’.

Από το όνομα του **Γραικού**, η Ελλάδα στη Λατινική γλώσσα λέγεται Graecia και οι Έλληνες Graeci. Από τους Λατίνους, η ονομασία αυτή της Ελλάδας και των Ελλήνων μεταφέρθηκε σε όλες τις Λατινογενείς γλώσσες, στη Γαλλική (Grèce και Grecs), και περίπου αντίστοιχα στην Ιταλική, την Ισπανική, την Πορτογαλική, τη Ρουμανική, στις Γερμανόφωνες γλώσσες, την Αγγλική (Greece και Greek), τη Γερμανική (Griechenland και

Griechen), αλλά και στις Σλαβικές γλώσσες. Στη Βαρδαρίτικη γλώσσα ο Έλληνας λέγεται Γρκ (Γκρκ), όπως και στη Σερβική, στη Βουλγαρική Грък (Γκρκ), στη Ρωσική Грек (Γκρεκ). Από το όνομα του Γραικού, οι κάτοικοι γύρω από το μαντείο της Δωδώνης στην Ήπειρο ονομάζονταν Γραικοί.

Ο Αριστοτέλης αναφερόμενος στο μεγάλο κατακλυσμό, τον επί της εποχής του Δευκαλίωνος, λέει ότι έγινε στην αρχαία Ελλάδα. *''Περί την Ελλάδα την αρχαίαν. Αύτη δ' εστίν η περί την Δωδώνην και τον Αχελώον… Ώκουν γαρ οι Σελλοί ενταύθα και οι καλούμενοι τότε μεν* ***Γραικοί*** *νυν δ' Έλληνες''*. (*Μετεωρολογικά*, Α΄ 352α). ''Γύρω από την αρχαία Ελλάδα. Αυτή δε είναι η περιοχή γύρω από τη Δωδώνη και τον Αχελώο…Διότι εδώ κατοικούσαν οι Σελλοί και οι λεγόμενοι τότε μεν Γραικοί τώρα δε Έλληνες''.

Από την περιοχή αυτή της Ηπείρου ομάδες ατόμων οι οποίες κατήλθαν νοτιότερα, ίδρυσαν πόλεις με το όνομα Γραία, στην Εύβοια και τη Βοιωτία. Η Βοιωτική Γραία μάλιστα, η οποία έκειτο τέσσερα χιλιόμετρα βορειανατολικά του σημερινού οικισμού **Ωρωπός**, στην κοινότητα Ωρωπού Αττικής, αναφέρεται στην *Ιλιάδα,* στο στίχο: *''Θέσπειαν* ***Γραίάν*** *τε και ευρύχορον Μυκαλησσόν,''* (Β 498), ''Τη Θέσπεια και τη Γραία και την ευρύχωρη Μυκαλλησσό''.

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Τάναγρα αναφέρει ότι: *''Την δε* ***Γραίαν*** *ένιοι λέγεσθαι…Αριστοτέλης δε* ***Γραίαν την νυν Ωρωπόν****…''*. ''Την δε Γραία ορισμένοι την ονομάζουν…ο Αριστοτέλης δε ονομάζει Γραία τον τώρα ονομαζόμενο Ωρωπό…''.

Η Γραία ήταν αρχικά ανεξάρτητη πόλη, ανήκουσα στο Κοινό των Βοιωτών. Η περιοχή λεγόταν Γραϊκή και οι κάτοικοί της Γραιείς. Η πόλη περιήλθε κατόπιν στην κυριαρχία της Τανάγρας και κατόπιν των Αθηναίων (506-412 π.Χ.). Το 412-402 π.Χ. περιήλθε στην κυριαρχία των Βοιωτών, ενώ αργότερα περιήλθε και πάλι υπό τους Αθηναίους με την έγκριση του Φιλίππου Β΄. Το 402 π.Χ. η πόλη καταστράφηκε από τους Θηβαίους. Επανιδρύθηκε το 373 π.Χ. από τους Αθηναίους στην αρχική της θέση. Η Γραϊκή ως δήμος ανήκε στην Πανδιονίδα φυλή. Σώζονται ερείπια της πόλης, μεταξύ των οποίων λείψανα του Αμφιαραείου μαντείου.

Σήμερα οικισμοί της Ελλάδας φέρουν την ονομασία *Γραίκας*, στο δήμο Σκιλλούντος Ηλείας, *Γραικός* στο δήμο Φαλαισίας Αρκαδίας, *Άνω Γραικικόν και Κάτω Γραικικόν* στο δήμο Αγνάντων Άρτης και *Γραικοχώριον* στο δήμο Ηγουμενίτσας Θεσπρωτίας.

Υιός του Δευκαλίωνος και της Πύρρας, λοιπόν, ήταν και ο **Έλλην**. Ο Στράβων γράφει σχετικά: *''Φασί δε Δευκαλίωνος μεν* ***Έλληνα*** *είναι, τούτον δε περί τη Φθίαν των μεταξύ Πηνειού και Ασωπού δυναστεύοντα τω πρεσβυτάτω των παίδων παραδούναι την αρχήν, τους δ' άλλους έξω διαπέμψαι ζητήσοντας ίδρυσιν έκαστον αυτώ˙ ων Δώρος μεν τους περί Παρνασσόν Δωριέας συνοικίσας κατέλιπεν επωνύμους αυτού, Ξούθος δε*

την Ερεχθέως θυγατέρα γήμας ώκισε την τετράπολιν της Αττικής, Οινόην Μαραθώνα Προβάλινθον και Τρικόρυνθον''. (*Γεωγρ.*, Η΄ 7). ''Λένε ότι υιός του Δευκαλίωνα ήταν ο Έλληνας και ότι αυτός κυβερνούσε την περιοχή της Φθίας, μεταξύ Πηνειού και Ασωπού. Παρέδωσε την εξουσία στο μεγαλύτερο από τα παιδιά του και έστειλε τα άλλα έξω από την επικράτειά του να αναζητήσουν μέρος να εγκατασταθούν. Από τα παιδιά αυτά, ο Δώρος συγκέντρωσε τους Δωριείς του Παρνασσού και τους άφησε το όνομά του. Ο Ξούθος πήρε την κόρη του Ερεχθέα και συνοίκισε την τετράπολη της Αττικής. Οινόη, Μαραθώνα, Προβάλινθο και Τρικόρυνθο''.

Κόρη του Ξούθου ήταν η Έλλη, από την οποία κατά μία εκδοχή πήρε το όνομά της η Ελλάδα.

Υιοί του Έλληνος από τη νύμφη Ορσηίδα, ήταν ο **Δώρος**, ο **Ξούθος** και ο **Αίολος**. Ο Ησίοδος αναφέρει σχετικά με τους υιούς του Έλληνος: *''Έλληνος δ' εγένοντο φιλοπτολέμου βασιλήος Δώρος τε Ξούθος τε και Αίολος ιππιοχάρμης''*. (*Ηοίαι*, 5). ''Από τον Έλληνα το φιλοπόλεμο βασιλιά γεννήθηκαν ο Δώρος και ο Ξούθος και ο αλογόχαρος (ιππομάχος) Αίολος''.

Υιοί του **Ξούθου** και της Κρέουσας, κόρης του βασιλιά των Αθηνών Ερεχθέως, ήταν ο Ίων και ο Αχαιός. Από το **Δώρο** προήλθαν οι Δωριείς, από τον **Αίολο** προήλθαν οι Αιολείς και από τον **Ίωνα** και τον **Αχαιό**, οι Ίωνες και οι Αχαιοί. Ιδού οι Ελληνικές φυλές.

Σε όσα αναφέρονται έως τώρα, βλέπει πουθενά κανείς, ένα όνομα, κάποια έκφραση, μια παραπομπή, ένα συγγραφέα, έναν πρόγονο, έναν απόγονο, κάτι το οποίο να μην είναι Ελληνικό; Βλέπει κανείς πουθενά Σλάβους και Βαρδαρίτες (Вардарски); Όχι φυσικά, κανείς δεν μπορεί να δει κάτι που δεν υπάρχει˙ βλέπει μόνον Ελληνικά ονόματα, Ελληνικές λέξεις, Έλληνες συγγραφείς, Ελληνικές φυλές και τους γενάρχες των Ελλήνων. Βλέπει την Ελληνική Ιστορία και μυθιστορία.

4. Η ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Την Ελληνικότητα της Μακεδονίας μαρτυρούν από τους αρχαιοτάτους χρόνους, τα πολυπληθή τοπωνύμια, η γλώσσα του λαού, τα ονόματα των πολιτών, τα καθαρώς Μακεδονικά γλωσσικά ίχνη στη γλώσσα των λοιπών Ελλήνων, οι εκδηλώσεις των Μακεδόνων στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο τους, οι οποίες κατά το πλείστον είναι όμοιες με τις εκδηλώσεις των άλλων Ελλήνων, και τα ονόματα των Μακεδόνων βασιλέων.

4.1. ΟΙ ΒΑΣΙΛΙΚΟΙ ΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Στη Μακεδονία βασίλευσαν οι εξής βασιλικοί οίκοι. Ο οίκος των **Τημενιδών**: (Κάρανος, Κοίνος, Τυρίμμας). Ο οίκος των **Αργεαδών**: (Περδίκκας Α΄, Αργαίος, Φίλιππος Α΄, Αέροπος Α΄, Αλκέτας Α΄, Αμύντας Α΄, Αλέξανδρος Α΄, Αλκέτας Β΄, Περδίκκας Β΄, Αρχέλαος Α΄, κ.τ.λ. Οι τελευταίοι βασιλείς της δυναστείας ήταν ο Αλέξανδρος Γ΄, ο Φίλιππος Γ΄ Αρριδαίος και ο Αλέξανδρος Δ΄). Υπό τους Αργεάδες η Μακεδονία αναδείχθηκε στη σημαντικότερη δύναμη της αρχαίας Ελλάδος. Έλαβαν το όνομά τους από τον Αργέο του Μακεδόνος, όπως αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη **Αργέου** (νήσος): *''Νήσος μικρά προ της Κανώβου Αιγυπτία, από **Αργέου του Μακεδόνος**, **αφ' ού Αργεάδαι**. Οι οικήτορες Αργεώται, ως της Νικίου Νικιώται και της Χαιρέου Χαιρεώται. Και αύται γαρ Αιγύπτου πόλεις''*. Συνεπώς στους υιούς του Μακεδόνος πρέπει να προστεθεί και ο Αργέος. Όμως και ο δεύτερος βασιλιάς της δυναστείας, ο υιός του Περδίκκα Α΄ ονομαζόταν Αργαίος.

Ο οίκος των **Αντιπατριδών** (Κάσσανδρος, Φίλιππος Δ΄, Αντίπατρος, Αλέξανδρος Ε΄), και ο οίκος των **Αντιγονιδών** (Δημήτριος Α΄ ο Πολιορκητής, Πύρρος, Λυσίμαχος, Σέλευκος, Πτολεμαίος ο Κεραυνός, Μελέαγρος, Αντίπατρος, Αντίγονος Β΄ ο Γονατάς, Πύρρος, Αλέξανδρος, Δημήτριος Β΄, Αντίγονος ο Δώσων, Φίλιππος Ε΄, Περσεύς).

Από του 9^{ου} π.Χ. αιώνα και μετά βασίλευσαν στη Μακεδονία οι εξής βασιλείς: **Κάρανος** 813-786 π.Χ., **Κοίνος**, υιός του Καράνου 785-753 π.Χ., **Τυρίμμας**, 753-724 π.Χ, **Περδίκκας Α΄** 723-678 π.Χ., **Αργαίος**, υιός του Περδίκκου Α' 678-640 π.Χ., **Φίλιππος Α΄,** υιός του Αργαίου 640-602 π.Χ., **Αέροπος Α΄,** υιός του Φιλίππου Α΄, (δισέγγονος του Περδίκκου Α΄) 602-576 π.Χ., **Αλκέτας Α΄**, υιός του Αερόπου Α' 576-540 π.Χ., **Αμύντας Α΄**, υιός του Αλκέτα Α΄ 540-497; π.Χ., **Αλέξανδρος Α΄**, υιός του Αμύντα Α΄ 497;-454 π.Χ., (πιθανότατα η βασιλεία του άρχισε μετά το 496 π.Χ., ίσως το 495 π.Χ., διότι το 496 π.Χ. έλαβε μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες. Δεν αναφέρεται πουθενά ότι ήταν ήδη βασιλιάς, αλλά και ως βασιλιάς πιθανόν να μην ελάμβανε μέρος διότι για λόγους γοήτρου δεν θα ήθελε να ηττηθεί), **Αλκέτας Β΄**, ο "Χώνης", ο τρίτος υιός του Αλεξάνδρου Α΄ 454-448 π.Χ., **Περδίκκας Β΄**, ο τέταρτος υιός του Αλεξάνδρου Α΄ 448-413 π.Χ., **Αρχέλαος Α΄**, ο *σοφός βασιλιάς*, υιός του Περδίκκου Β΄ 413-399 π.Χ., **Ορέστης**, ως ανήλικος επετροπεύθη υπό του Βακχιάδου Λυγκηστού Αερόπου Β΄, υιού του Αρραβαίου 399-396 π.Χ., **Αέροπος Β΄**, 396-393 π.Χ., **Παυσανίας**, υιός του Αερόπου Β΄ και ο **Αργαίος**, υιός του Αρχελάου συνεβασίλευσαν 393 π.Χ., **Αμύντας Β΄**, υιός του Φιλίππου, του δεύτερου υιού Αλεξάνδρου Α΄, εδολοφονήθη υπό του Δέρδα 393/2 π.Χ., **Αμύντας Γ΄**, υιός του Αρριδαίου, εγγονός του Αμύντου του νεωτέρου υιού Αλεξάνδρου Α΄ 392-370 π.Χ., **Αργαίος**, υιός του Περδίκκου Α΄ 390 π.Χ.,

Αμύντας Γ΄, υιός του Αρριδαίου. Αποκαταστάθηκε στον θρόνο 392-370 π.Χ., **Αλέξανδρος Β΄**, ο πρώτος υιός του Αμύντα Γ΄ από την Ευρυδίκη 370/9-368 π.Χ. Εδολοφονήθη από τον Πτολεμαίο τον Αλωρίτη. **Πτολεμαίος ο Αλωρίτης**. Σφετερίστηκε το θρόνο από τον Περδίκκα Γ΄, τον οποίο και επετρόπευε 368 -365 π.Χ., **Περδίκκας Γ΄**, ο δεύτερος υιός του Αμύντα Γ΄, από την Ευρυδίκη, 365 -359 π.Χ., **Αμύντας Δ΄**, υιός του Περδίκκου Γ΄, ανήλικος ων επετροπεύετο υπό του θείου του, Φιλίππου Β΄ 359 π.Χ., **Φίλιππος Β΄**, ο τρίτος υιός του Αμύντα Γ΄, από την Ευρυδίκη, πατέρας του Αλεξάνδρου Γ΄ του Μεγάλου 359-336 π.Χ., **Αλέξανδρος Γ΄**, ο Μέγας, υιός του Φιλίππου Β΄ 336 -323 π.Χ., **Φίλιππος Γ΄ ο Αρριδαίος**, υιός του Φιλίππου Β΄ 323 π.Χ., **Αλέξανδρος Δ΄**, υιός του Μεγάλου Αλεξάνδρου και της Ρωξάνης, 323-310 π.Χ. (Ο Αλέξανδρος Δ΄ γεννήθηκε το 323 π.Χ. και ονομάστηκε Αλέξανδρος από το στρατό ο οποίος τον ανακήρυξε βασιλιά, ενώ συγχρόνως αναγορεύτηκε βασιλιάς και ο Φίλιππος Γ΄ Αρριδαίος. Κηδεμόνας του Αλεξάνδρου ορίστηκε κατ' αρχάς ο Περδίκκας. Μετά τη δολοφονία του Περδίκκα από το Σέλευκο το 321 π.Χ. η κηδεμονία ανατέθηκε στον Αντίπατρο. Ο Αντίπατρος πέθανε το 319 π.Χ. και τη μακεδονική αρχή ανέλαβε η Ευρυδίκη, σύζυγος του Φιλίππου Αρριδαίου. Η Ρωξάνη με τον υιό της κατέφυγαν στην Ήπειρο. Όταν επεκράτησε η Ολυμπιάς συνέλαβε και θανάτωσε την Ευρυδίκη και το Φίλιππο Αρριδαίο και αποκατέστησε στο θρόνο τον εγγονό της, το 317 π.Χ. Ο Κάσσανδρος ηγήθηκε στρατού εναντίον της Ολυμπιάδος την οποία απέκλεισε στην Πύδνα το 317 π.Χ., περιόρισε δε τον Αλέξανδρο Δ΄ στην Αμφίπολη. Οι συγγενείς των θυμάτων της Ολυμπιάδος την εφόνευσαν. Το 311 π.Χ. οι επίγονοι ανακήρυξαν τον Αλέξανδρο βασιλιά και όρισαν τον Κάσσανδρο *στρατηγό της Ευρώπης* έως την ενηλικίωση του Αλεξάνδρου. Το 310/9 π.Χ. ο Αλέξανδρος Δ΄ και η μητέρα του δολοφονήθηκαν από το Γλαυκία, διοικητή της Αμφίπολης). **Περδίκκας**, Αντιβασιλιάς 322 π.Χ., **Πείθων**, Αντιβασιλιάς 320 π.Χ., **Αντίπατρος**, Αντιβασιλιάς 320 π.Χ., **Πολυσπέρχων**, υιός του Σιμμία, Αντιβασιλιάς 319-316 π.Χ., **Κάσσανδρος**, ο πρεσβύτερος υιός του Αντιπάτρου 316-297 π.Χ., **Φίλιππος Δ΄**, 297 π.Χ., **Αντίπατρος**, υιός του Κασσάνδρου 297-294 π.Χ., **Αλέξανδρος Ε΄** υιός του Κασσάνδρου, 297-294 π.Χ. (Οι υιοί του Κασσάνδρου και της Θεσσαλονίκης Αντίπατρος και Αλέξανδρος Ε΄ συνεβασίλευσαν υπό την κηδεμονία της μητέρας τους. Ένεκα της εύνοιας της μητέρας τους στον Αλέξανδρο ο Αντίπατρος τη δολοφόνησε. Ξέσπασε εμφύλιος μεταξύ των δύο αδελφών και ο Αλέξανδρος ζήτησε τη βοήθεια του Πύρρου και κατόπιν του Δημητρίου του Πολιορκητή ο οποίος όμως τον εφόνευσε το 294 π.Χ.). **Δημήτριος Α΄ ο Πολιορκητής**, 294-288 π.Χ., **Πύρρος**, 288/7 π.Χ., **Λυσίμαχος**, 287-281 π.Χ., **Σέλευκος**, 282 π.Χ., **Πτολεμαίος ο Κεραυνός**, 281-279 π.Χ., **Μελέαγρος**, 279 π.Χ.,

Αντίπατρος, 278 π.Χ., **Αντίγονος Β΄ ο Γονατάς**, 277-239 π.Χ., **Πύρρος**, 274 π.Χ., **Αλέξανδρος**, υιός του Πύρρου, 267-266 π.Χ., **Δημήτριος Β΄**, 239 -229 π.Χ., **Αντίγονος ο Δώσων**, 229 -222 π.Χ., **Φίλιππος Ε΄**, 222 - 179 π.Χ., **Περσεύς**, 179 -168 π.Χ.

Ο τελευταίος βασιλιάς της Μακεδονίας Περσεύς, ηττήθηκε από τον Πραίτορα Καικίλιο Μέτελλο στη μάχη της Πύδνας, μεταξύ των ποταμών Αίσονος και Λεύκου. Έτσι το Μακεδονικό κράτος κατέστη Ρωμαϊκή επαρχία.

Ανωτέρω αναφέρθηκαν τα ονόματα δεκάδων Μακεδόνων βασιλέων και αντιβασιλέων. Δεν υπάρχει ούτε ένα όνομα το οποίο να μην είναι Ελληνικό, το οποίο να μην έχει Ελληνική ετυμολογία. Δεν υπάρχει, επίσης, ούτε ένα όνομα που να είναι παρόμοιο ή να είναι έστω συναφές προς κάποιο όνομα ενός Βαρδαρίτη. Αυτό είναι απολύτως φυσικό διότι οι πρόγονοι των Βαρδαριτών την περίοδο αυτή και επί αιώνες μετά, δεν είχαν έλθει, δεν βρίσκονταν στην Ελληνική χερσόνησο. Πώς λοιπόν μπορούν οι Βαρδαρίτες να είναι Μακεδόνες; Η απάντηση είναι απλή. Οι Вардарски δεν είναι Μακεδόνες.

Η ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Η Μακεδονία αναφέρεται επίσης ως Μακεδνία και Μακετία και οι κάτοικοί της ως Μακεδανοί, Μακεδνοί και Μακέται. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Μακεδονία αναφέρει μεταξύ άλλων: *''Λέγεται δε και Μακεδονίας μοίρα Μακετία, ως Μαρσύας εν πρώτω Μακεδονικών < και την Ορεστείαν δε Μακετίαν λέγουσιν από του Μακεδόνος >. Αλλά και την όλην Μακεδονίαν Μακετίαν οίδεν ονομαζομένην Κλείδημος εν πρώτω Ατθίδος….''.* ''Λέγεται ότι η Μακετία είναι περιοχή της Μακεδονίας, όπως (γράφει) ο Μαρσύας στο πρώτο βιβλίο του των *Μακεδονικών*. < Και την Ορεστείαν (την Ορεστίδα) τη λέγουν Μακετία, από το όνομα του Μακεδόνος > . Αλλά και όλη τη Μακεδονία ο Κλείδημος τη γνωρίζει ότι ονομάζεται Μακετία, στο πρώτο βιβλίο του της *Ατθίδος…*''.

Το αρχαίο Ελληνικό επίθετο Μακεδνός και Μακεδανός σημαίνει μακρύς, υψηλός. Η ρίζα μακ του ονόματος Μακεδονία και Μακεδνία, αλλά και η ρίζα μηκ, είναι κατ' εξοχήν Ελληνικές και σημαίνουν μακρύς, υψηλός. Από τη ρίζα **μακ** προέρχεται η δωρική λέξη μάκος, από τη ρίζα **μηκ** προέρχεται η ιωνική λέξη μήκος. Τα μακρά φωνήεντα άλφα (α) και ήτα (η) εναλλάσσονται στη λέξη αυτή, αλλά η έννοια αμφοτέρων των λέξεων είναι η διάσταση μήκος. Από την ίδια ρίζα και με το ίδιο νόημα η νήσος Εύβοια εκαλείτο **Μάκρις** και οι κάτοικοί της Μάκρωνες. Από τη ρίζα μακ προέρχονται οι λέξεις μάκρος, μακρύς. (Το μακρό α της πρωτοελληνικής ετράπη στην Ιωνική σε α. Στη Δωρική το βραχύ α διατηρήθηκε). Οι

Δωριείς αντί του γράμματος ήτα (η) των Ιώνων έγραφαν άλφα (α). π.χ. Ιστορία, Ιστορίη, Ασία, Ασίη, στρατιά, στρατιή, Θεσσαλία, Θεσσαλίη, επωνυμία, επωνυμίη, στρατηλασία (εκστρατεία), στρατηλασίη κ.τ.λ. Οι Σπαρτιάτες, ως Δωριείς, τη δεικτική αντωνυμία **την** (αυτήν) την έλεγαν **ταν**. Είναι γνωστή η προτροπή, *ή τάν ή επί τάς* (ή αυτήν, να φέρεις, ή επ' αυτής, να σε φέρουν), των Σπαρτιατισσών γυναικών προς τους Σπαρτιάτες, όταν τους έδιναν τις ασπίδες τους.

Το όνομα Μακεδονία αναλύεται, όπως αναφέρει ο καθηγητής Γλωσσολογίας και πρύτανης του πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γ. Μπαμπινιώτης στο σχετικό λήμμα, σε Μακι (μακ-ρός) (+) κε**δών** / -**δόνες**, το οποίο αποτελεί, πιθανόν Μακεδονικό τύπο της λέξης **χών** και **χθών**, η οποία σημαίνει γη. Η κατάληξη -**δων**, προερχόμενη από τη λέξη δα, εκ της οποίας και η λέξη **δά**πεδο, σημαίνει γη. Η λέξη δη ομοίως σημαίνει γη, και εξ αυτής η Δή - μητρα, η μητέρα γη. Επίσης, η λέξη **Γα** σημαίνει γη. Απαντά π.χ. στο στίχο, *''ω πά, **Γάς** παί, Ζεύ''.* (*Χοηφόροι*, 892, 901).

Αρχική σημασία του τοπωνυμίου Μακεδονία ήταν η υψηλά, η βόρεια, η μακράν κειμένη χώρα, ή η χώρα, η γη, η οποία είναι ευρεία, μακρά, δηλαδή μεγάλη αλλά και υψηλή, δηλαδή ορεινή, και οι κάτοικοί της Μακεδνοί σήμαινε οι υψηλοί άνθρωποι. Μακεδόνες είναι οι κάτοικοι της χώρας η οποία είναι ευρεία, μεγάλη, μακρά, υψηλή, ορεινή. Ανάλογα με το όνομα Μακε**δών** έχει σχηματιστεί και το όνομα Αμυ**δών**, (πόλη την οποία αναφέρει ο Όμηρος) και Μυρμη**δών**. Μυρμηδόνες ελέγοντο οι κάτοικοι της Φθίας και οι στρατιώτες του Αχιλλέως.

Χθων ήταν η προσωποποίηση του βάθους της γης, ταυτιζόταν με τη Γαία και θεωρείται η μητέρα των Τιτάνων (Αισχύλου, *Προμηθεύς Δεσμώτης*, 205), των Γιγάντων, του Τυφωέως (*Θεογονία,* 821), των Σειρήνων, αλλά και των ονείρων. Η λέξη χθων απαντά επανειλημμένως στον Όμηρο: *''Ού τις εμεύ ζώντος και επί **χθονί** δερκομένοιο''* (Α88), *''**επιχθονίων**''* (Α266), *''**επιχθόνιοι**''* (Α272), *''**χθονί** πουλυβοτείρη''* (Γ89), (Γ195), *''κατά **χθονός** όμματα πήξας''*, (Γ217), *''επί **χθονός** ασπαίροντας''* (Γ293) κ.τ.λ.

Χθόνιος είναι ο προερχόμενος εκ της γης, ο ανήκων στη γη, ο αναφερόμενος στη γη, ο εγχώριος, ο γήινος. Χθόνιοι θεοί ήταν οι θεοί του κάτω κόσμου. Χθόνιος ονομάζεται ο Ζευς στην *Ιλιάδα* στο στίχο, *''Ζεύς τε **καταχθόνιος** και επαινή Περσεφόνεια''*, (Ι 457), ο θεός Ερμής στους στίχους του Αισχύλου, *''Ερμή Χθόνιε, πατρώ' εποπτεύων κράτη'', (Χοηφόροι,* 1*),* και *''< άκουσον, > Ερμή Χθόνιε, κηρύξας εμοί'', (Χοηφόροι,* 124*),* και ο Διόνυσος ως ψυχοπομπός στους Ορφικούς ύμνους.

Σε αναθηματική επιγραφή προς τον Πάνα, σε βάθρο από λευκό μάρμαρο σχήματος πεσσού, η οποία έχει βρεθεί στη Βέροια, η Μακεδονία αναφέρεται και ως **Μακηδονία**, πιθανόν για μετρικούς λόγους. (Βέβαια και

ο Ησίοδος (*Ηοίαι*, 3) λέει **Μακηδόνα** ιππιοχάρμην). Η επιγραφή έχει ως εξής: ‘’ΠΑΝ ΚΑΙ ΕΝ ΑΡΚΑΔΙΑ ΜΕΓΑ ΤΙΜΙΟΣ, ΑΛΛΑ ΠΟΘΟΣ ΜΕ ΠΝΕΥΜΑ **ΜΑΚΗΔΟΝΙΑΙ** ΣΥΜΜΑΧΟΝ ΗΓΑΓΕΤΟ, ΙΠΠΟΚΛΕΟΥΣ ΔΕ ΑΡΕΤΑ ΜΕ ΤΕΘΑΛΟΤΑ ΚΑΙ ΝΕΟΝ ΩΔΕ ΘΗΚΕ ΓΕ ΤΕ ΕΚ ΠΡΟΓΟΝΩΝ ΚΙΣΣΟΝ ΑΝΑΨΑΜΕΝΟΣ. ΑΘΑΝΑΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΕΠΕΙ ΧΑΡΙΣ ΑΔΕ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΤΕΚΝΟΙΣ ΑΪΔΙΩΣ ΕΔΟΘΗ ΚΑΙ ΚΤΕΑΝΩΝ ΑΤΕΛΗΣ ΔΟΜΟΣ ΑΤΕ ΕΠΙΣΗΜΟΣ, ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΦΑΜΑ ΤΟΝΔΕ ΕΦΥΛΑΞΕΝ ΝΟΜΟΝ’’.

Όλα τα ανωτέρω, αλλά και όσα ακολουθούν, αποδεικνύουν περίτρανα ότι τα ονόματα Μακεδών και Μακεδονία ως λέξεις, ως έννοιες, ως γεωγραφική περιοχή, ως πολιτισμός, ως άνθρωποι, σχετίζονται, ανήκουν και δίνουν περιεχόμενο μόνον σε ό,τι έχει, ή μπορεί να έχει σχέση, με την Ελλάδα.

5. Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Ο ΟΜΗΡΟΣ, Ο ΗΡΟΔΟΤΟΣ, Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

Η καταγωγή των Μακεδόνων είναι Δωρική, είναι δηλαδή Δωρικό φύλο. Ο ‘’πατέρας της Ιστορίας’’ Ηρόδοτος ο Αλικαρνασσεύς, (αποκληθείς έτσι από τον μεγάλο Ρωμαίο ρήτορα Κικέρωνα, De Legibus I,1), σχετικά με το όνομα Μακεδών και τις μετακινήσεις των Δωριέων, την αρχική κατοίκησή τους στη Φθιώτιδα (όπως εκαλείτο η Στερεά Ελλάδα), και τη μετέπειτα κατοίκησή τους στους πρόποδες του Ολύμπου, της Όσσας και την Πίνδο, αναφέρει τα εξής: *‘’Το δε (Δωρικόν), πολυπλάνητον κάρτα. Επί μεν γαρ Δευκαλίωνος βασιλέος οίκεε γην την Φθιώτιν, επί δε Δώρου του Έλληνος (οίκεε) την υπό την Όσσαν τε και τον Όλυμπον χώρην, καλεομένην δε Ιστιαιώτιν˙ εκ δε της Ιστιαιώτιδος ως εξανέστη υπό Καδμείων, οίκεε εν Πίνδω, **Μακεδνόν** καλεόμενον’’.* (Ηρόδ., Α΄ 56). ‘’Οι δε (Δωριείς) είχαν περιπλανηθεί επί πολύ. Διότι όταν βασίλευε ο Δευκαλίων κατοικούσαν τη Φθιώτιδα, και επί του Δώρου του υιού του Έλληνος (κατοικούσαν) την περιοχή στους πρόποδες της Όσσας και του Ολύμπου, η οποία ονομάζεται Ιστιαιώτις. Από την Ιστιαιώτιδα δε όταν εκδιώχθηκαν υπό των Καδμείων, κατοίκησαν την Πίνδο με το όνομα Μακεδνόν’’.

Η περιοχή αυτή της Πίνδου όπου ζούσαν οι Μακεδόνες πιστεύεται ότι ήταν η περί το όρος Βόϊον. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη **Μακεδνόν** αναφέρει τα εξής: *‘’**Μακεδνόν**, χωρίον εν **Πίνδω**, ως Ηρόδοτος εν πρώτη. Το εθνικόν ομοίως’’.*

Ο Ηρόδοτος προσδιορίζει σαφώς τη συνάφεια Μακεδόνων και Δωριέων λέγοντας ότι οι Λακεδαιμόνιοι, οι Κορίνθιοι, οι Σικυώνιοι, οι Τροιζήνιοι και οι Επιδαύριοι στρατεύονταν, *‘’Εόντες ούτοι πλήν Ερμιονέων **Δωρικόν** τε και **Μακεδνόν** έθνος, εξ Ερινεού τε και **Πίνδου** και της*

Δρυοπίδος ύστατα ορμηθέντες". (Η΄ 43). ''Ανήκουν όλοι, πλην των Ερμιονέων, στο Δωρικό και Μακεδνόν έθνος, ελθόντες (στην Πελοπόννησο) από τον Ερινεό και την Πίνδο και τελευταία από τη Δρυοπίδα''. Ο Θουκυδίδης αναφέρει ότι οι Δωριείς με τους Ηρακλείδες κατέκτησαν την Πελοπόννησο ογδόντα χρόνια μετά την άλωση της Τροίας. (Α΄11-13).

Η αναγωγή της καταγωγής των Μακεδόνων και των Σπαρτιατών από τους Δωριείς και τον Ηρακλή, πιθανόν εξηγεί και το σεβασμό του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου Β΄ προς τη Σπάρτη και την αποφυγή εκ μέρους του, πάση θυσία, να συγκρουσθεί με τους Σπαρτιάτες.

Το όνομα **Μακεδνός** ως επίθετο, απαντά ήδη στον Όμηρο, στην *Οδύσσεια*. Ασφαλώς δεν χρειάζεται άλλη σαφέστερη απόδειξη της Ελληνικής προέλευσης του ονόματος Μακεδών, Μακεδνός και Μακεδονία. Το όνομα Μακεδνός έχει την έννοια του υψηλόκορμου, του υψηλόσωμου ανθρώπου: *''Αι δ' ιστούς υφόωσι και ηλάκατα στρωφώσιν ήμεναι, οία τε φύλλα* ***Μακεδνής*** *αιγείροιο΄''*. (*Οδύσσεια*, η 106). ''Άλλες δε υφαίνουν υφαντά και καθισμένες στρίβουν την ηλακάτη (ρόκα) σαν τα φύλλα της ψηλόκορμης λεύκας που με τον αέρα πεταλουδίζουν''.

Οι Μακεδόνες ή Μακεδνοί λοιπόν ήταν υψηλόσωμοι άνθρωποι. Έχει ήδη λεχθεί, ότι φυλετικά οι Μακεδόνες είναι Δωριείς. Είναι γνωστό ότι οι Δωριείς είναι ένα από τα Ελληνικά φύλα, όπως οι Ίωνες, οι Αχαιοί και οι Αιολείς. Ανάλογα με τις περιοχές όπου είχαν κατοικήσει αυτά τα Ελληνικά φύλα, παρατηρήθηκε η ανάπτυξη και η χρησιμοποίηση αντίστοιχων διαλέκτων: Αιολική, Ιωνική, Δωρική διάλεκτος.

Όλα τα αναφερόμενα ανωτέρω και όσα αναφέρονται στη συνέχεια, είναι αποδεκτά ιστορικώς και επιστημονικώς. Δεν μπορούν να διαψευστούν, με ανιστόρητους ισχυρισμούς και φθηνές επινοήσεις. Επίσης σε όσα αναφέρονται υπάρχει η ακριβής παραπομπή στα αρχαία κείμενα. Δεν αναγράφεται τίποτε το οποίο δεν έχει καταγραφεί από την Ιστορία. Η παραπομπή αυτή γίνεται προς πλήρη απόδειξη της αλήθειας των αναφερομένων. Η αναγραφή επίσης τμημάτων από τα κείμενα των έργων των αναφερόμενων συγγραφέων έγινε για απόδειξη της σοβαρότητας του κειμένου, αλλά και για τη δυνατότητα να προσφύγει και να παραβάλλει κανείς τα αναφερόμενα και μάλιστα ταχέως και ευκόλως.

Αλήθεια, γνωρίζει κανείς πού βρίσκονταν οι Βαρδαρίτες Σλάβοι την περίοδο στην οποία αναφερόμαστε; Γιατί δεν τους αναφέρει κανείς γεωγράφος, ιστορικός, ρήτορας ή ποιητής, γιατί δεν τους αναφέρει η Ιστορία; Δεν αναφέρομαι βεβαίως μόνο σε Έλληνες συγγραφείς. Η απάντηση είναι απλή και σαφής και βεβαίως τη γνωρίζει ο καθένας. Οι Βαρδαρίτες δεν υπήρχαν στην περιοχή μας την περίοδο κατά την οποία η Μακεδονία και οι Μακεδόνες, οι Έλληνες δηλαδή κάτοικοί της έγραφαν την

ιστορία της, δημιουργούσαν τον πολιτισμό της και έκαναν το όνομά της γνωστό στα πέρατα της οικουμένης και τους Έλληνες κυρίαρχους της Ασίας. Κυρίαρχους όχι μόνο με τη στρατιωτική δύναμη και επιβολή, αλλά με τον πολιτισμό και με το πνεύμα. Οι Έλληνες του Μεγάλου Αλεξάνδρου διέδωσαν την Ελληνική γλώσσα, τη θρησκεία, τη φιλοσοφία, την επιστήμη, την τέχνη, τη γραμματεία. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι ο Μέγας Αλέξανδρος αγαπήθηκε και λατρεύτηκε και πέρασε στην ιστορία και στους θρύλους των λαών τους οποίους κατέκτησε.

Το γεγονός ότι οι Σλάβοι γείτονές μας ήλθαν προοδευτικά δεκατρείς αιώνες μετά από αυτήν την ένδοξη περίοδο του Ελληνισμού και κατοίκησαν σε περιοχές όπου είχε εξαπλωθεί το Μακεδονικό κράτος, ένα κράτος το οποίο διευρυνόταν συνεχώς, δεν τους δίνει κανένα δικαίωμα στο όνομα της Μακεδονίας. (Όπως αναφέρει ο Πολύβιος, και αναγράφεται στο κείμενο, οι Μακεδόνες στην Ευρώπη κυριάρχησαν από την Αδριατική έως τον ποταμό Δούναβη). Μέχρι το 1944 οι Σλάβοι δεν διανοήθηκαν ότι είχαν κάποιο δικαίωμα στο όνομα της Μακεδονίας. Με την ίδια λογική η οποία δεν δίνει κανένα δικαίωμα στο όνομα της Μακεδονίας στους Πολωνούς, τους Σλοβένους, τους Ρουμάνους, τους Βούλγαρους, τους Ουκρανούς, τους Αυστριακούς, τους Γάλλους, τους Γερμανούς, τους Πορτογάλους, τους Ισπανούς και σε κανέναν άλλον, δεν δίνει κανένα δικαίωμα και στους Βαρδαρίτες. Όση σχέση μπορούν να έχουν με τη Μακεδονία οι κάτοικοι της Ιαπωνίας, της Νέας Ζηλανδίας ή της Χιλής, άλλη τόση έχουν και οι Βαρδαρίτες. Είναι βέβαιο όμως ότι ενώ οι κάτοικοι της Ιαπωνίας, της Νέας Ζηλανδίας, της Χιλής και όλης της υφηλίου γνωρίζουν, σέβονται και τιμούν την ιστορία, αγαπούν και υποκλίνονται με σεβασμό στη Μακεδονία και σε ολόκληρη την Ελλάδα, οι Βαρδαρίτες παραποιούν την ιστορία, προκαλούν τους ιστορικούς, επιβουλεύονται τη Μακεδονία και υβρίζουν την Ελλάδα. Αυτή η επεκτατική και επιθετική συμπεριφορά την οποία επιδεικνύουν είναι καταδικαστέα και όχι η ενδεικνυόμενη, η αρμόζουσα συμπεριφορά για καλές σχέσεις μεταξύ γειτόνων. Ας γνωρίζουν πολύ καλά όμως ότι εμείς παραμένουμε Έλληνες.

Επειδή στο κείμενο το οποίο μας εστάλη οι Βαρδαρίτες ειρωνεύονται την Ελληνική μυθολογία, πρέπει να πω ότι μέσα από τους μύθους των λαών έχουν αποδειχθεί πολύ μεγάλες αλήθειες και ιστορικά γεγονότα. Η ειρωνεία όμως αυτή, δεν αποτελεί επιχείρημα για τον ισχυρισμό τους ότι είναι *Μακεδόνες*, αλλά και εμάς τους Έλληνες δεν μας εγγίζει. Σε εμάς τους Έλληνες μάς αρέσει η μυθολογία μας. Εμείς τη δημιουργήσαμε και τη μεταλαμπαδεύσαμε και εμάς διδάσκει. Όμορφο παραμύθι εθεωρείτο και ο Τρωικός πόλεμος. Ήλθε όμως ο αρχαιολόγος Ερρίκος Σλήμαν και με το ανασκαφικό του έργο στην Τροία το 1870-1 και στις Μυκήνες το 1876, μάς απέδειξε ότι η Τροία την οποία αναφέρει ο

Όμηρος και οι διηγήσεις γι' αυτήν ήταν γεγονός, ότι ο Τρωικός πόλεμος ήταν αλήθεια. Η Τροία η οποία καταλήφθηκε από τους Δαναούς, τους Αχαιούς, τους Έλληνες δηλαδή υπήρξε πράγματι, δεν ήταν μύθος. Σήμερα γνωρίζουμε ακόμη και τα ανάκτορα των Μυκηνών, όπου κατοικούσε ο βασιλιάς Αγαμέμνων. Οι ανασκαφές επίσης έφεραν στο φως πολλά έργα τέχνης της εποχής εκείνης και πολλά αντικείμενα σχετιζόμενα με το θρησκευτικό, τον ιδιωτικό και δημόσιο βίο των ανθρώπων.

Κάτι ανάλογο προκύπτει και από το μύθο του Δαιδάλου και του Ικάρου. Οι ανασκαφές όμως από τον αρχαιολόγο Χρήστο Τσούντα κατ' αρχάς και τον Άγγλο αρχαιολόγο Άρθουρ Έβανς αποκάλυψαν μέρος του πλούτου και του μεγαλείου της Μινωικής Κρήτης. Το ανάκτορο του Μίνωος και η Κνωσσός είναι ο αληθέστερος μάρτυς της δόξας του Μίνωος και της ιστορικής αλήθειας, τα οποία αναφέρονται στο μύθο του Δαιδάλου και του Ικάρου. Οι Ελληνικοί μύθοι λοιπόν δεν πρέπει να θεωρούνται ως παραμύθια, αλλά ως μυθιστορία ή και ιστορική παράδοση, που όσο και αν έχουν διαφοροποιηθεί μέσω της προφορικής παράδοσης, έχουν στον πυρήνα τους, στην κεντρική τους ιδέα, αλήθειες και στοιχεία τα οποία ακόμη δεν έχουν εξιχνιαστεί. Επιπλέον ας μην ξεχνάμε ότι και ο Ιησούς Χριστός μιλούσε με παραβολές.

6. Ο ΑΡΧΙΚΟΣ ΠΥΡΗΝΑΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΑΡΓΟΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΝ

Ο αρχικός πυρήνας των **Μακεδόνων**, όπως γράφει ο Ηρόδοτος (Α΄56), ήταν στην Πίνδο και ανατολικότερα, όπου επειδή η χώρα ήταν ορεινή, ονομάστηκε **Ορεστίς**, (από τη λέξη όρος, δηλαδή από τη φυσική διαμόρφωση του εδάφους, κατ' αντιστοιχίαν προς το όνομα Ημαθία, η οποία προέρχεται από τη λέξη άμαθος, δηλαδή από το αμμώδες έδαφος), με πρωτεύουσα το Άργος ή όπως άλλοι λέγουν, το **Άργος Ορεστικό** (στο σημερινό νομό Καστοριάς).

Ορέσται είναι οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών, οι ορέτες ή ορείτες, οι ορεινοί, οι ορεσίβιοι, οι βουνίσιοι, οι κατοικούντες τα υψηλά μέρη, τα όρη. Το όνομα Ορέσται προέρχεται από τη λέξη όρος και την κατάληξη *-σται*, η οποία απαντά σε εθνικά ονόματα των Ελλήνων της βόρειας και δυτικής Ελλάδας (π.χ. Κυρρήσται οι κάτοικοι της πόλης Κύρρος, Λυγκησταί, Εθνέσται (*''…από Εθνέστου των Νεοπτολέμου παίδων ενός,...'',* Διάσται, οι κάτοικοι του Δίου). Η λέξη ορέστης απαντά και ως ορεσκώος (από τις λέξεις όρος και κείμαι) και ορέσκοος, που σημαίνει τον ανατραφέντα στα όρη. Ο άνεμος, επίσης, ο πνέων εκ των ορέων λέγεται ορεστίας.

Ποιητικός όρος της λέξης ορεινός, ορέστης, είναι η λέξη ορέστερος, η οποία απαντά στον Όμηρο και είναι επίθετο του δράκοντος, των λύκων

και των λεόντων. Η λέξη απαντά στην *Ιλιάδα*, στο στίχο: *''Ώς δε δράκων επί χειή **ορέστερος** άνδρα μένησι''. (Ιλιάς*, Χ 93). ''Όπως σε τρύπα παραμονεύει άνδρα ορεινός δράκων''. Η λέξη ορέστερος απαντά και στον Ευριπίδη στο στίχο, *''Εγώ δε ταν **ορεστέραν** τότ' αμφί μέλαθρα παρθένον…''*. (*Τρωάδες,* 551). ''Εγώ στην ορεσίβια παρθένα τότε στο σπίτι μου…''.

Οι λέξεις Ορεστίς και Μακεδονία αρχικώς ήταν ταυτόσημες. Ορεστίς είναι η ορεινή χώρα, η ορεινή γη, ενώ η λέξη μακρός, (από τη ρίζα μακ, εκ της οποίας και τα ονόματα Μακεδνός, Μακεδνία, Μακεδών και Μακεδονία), έχει την έννοια του υψηλός και με αυτή την έννοια αναφέρεται στον Όμηρο πολλές φορές. *''Αυτίκα δ' εξ όρεος κατεβήσατο παιπαλέοντος κραιπνά ποσί προβιβάς˙ τρέμε δ' **ούρεα μακρά** και ύλη''* (*Ιλιάς*, Ν 17-18), ''Αμέσως με γρήγορα βήματα κατέβηκε από το απόκρημνο όρος και έτρεμαν τα υψηλά όρη και το δάσος'', *''Ερμείας μεν έπειτ' απέβη προς **μακρόν Όλυμπον**'', (Οδύσ., κ 307),* ''Μετά έφυγε ο Ερμής να πάει στον ψηλό Όλυμπο'', *''η μεν άρ' ως ειπούσ' απέβη προς **μακρόν Όλυμπον**,'' (ο 43),* ''Αυτή μόλις είπε αυτά έφυγε και πήγε στον πανύψηλο Όλυμπο'', *''Εύτ' Αφροδίτη δία προσέστιχε **μακρόν Όλυμπον**''* (*Οδύσ.,* υ 73), *''Έχει δε τε **κίονας** αυτός **μακράς**, αί γαίάν τε και ουρανόν αμφίς έχουσιν'' (Οδύσ., α 54),* ''Αυτός δε στηρίζει τις υψηλές κολόνες που συγκρατούν χωριστά τον ουρανό από τη γη'', *''Έγχος μεν ρ έστησε φέρων προς **κίονα μακρήν**'' (Οδύσ., α 127),* ''Πήγε και ακούμπησε το δόρυ δόπλα στη ψηλή κολόνα'', *''Μέσσω δαιτυμόνων, προς **κίονα μακρόν** ερείσας˙'' (Οδύσ., θ 66),* ''Ανάμεσα στους καλεσμένους που το ακούμπησε στη ψηλή κολόνα'', *''ή σφιν επώρσ' άνεμόν τε κακόν και **κύματα μακρά**'' (Οδύσ., ε 109),* ''η οποία σήκωσε κακό άνεμο και τεράστια κύματα'', *''Νήσου επ' εσχατιής, όθι **δένδρεα μακρά** πεφύκει,'' (Οδύσ., ε 238),* ''Για το άκρο της νήσου όπου υπάρχουν ψηλά δένδρα'', *''Ένθα δε **δένδρεα μακρά** πεφύκασι,'' (Οδύσ., η 114),* ''Όπου υπάρχουν ψηλά δένδρα'', *''Και εκλάθετο φρεσίν ήσιν άψορρον καταβήναι ιών ες **κλίμακα μακρήν**,''* (*Οδύσ.,* κ 556-7), ''Μα ξεχνώντας να κατεβεί από την ψηλή σκάλα στη ζάλη του πάλι'' κ.τ.λ.

Τα όρη βεβαίως έχουν το χαρακτηριστικό του ύψους, όπως και οι κίονες, τα κύματα (π.χ. *Ιλιάς*, Β 144, *Οδύσ*., ε 109, ι 147, ω 110), τα δένδρα (*Οδύσ*., η 114), οι κλίμακες (π.χ. *Οδύσ*., α 330, κ 557, λ 63, φ 5), τα έγχη (δόρατα, π.χ. *Ιλιάς*, Γ 135, Ε 660, Ν 177, Ν 339, Ο 745, Ε 297, Ε 656, Ε 664, Η 140, Κ 459, Ν 168, Ν 830, Π 611, Ρ 527, Χ 295), τα τείχη (π.χ. *Ιλιάς*, Δ 34, Χ 507). Το όρος Όλυμπος είναι το υψηλότερο όρος της Ελλάδας, όθεν και αποκαλείται μακρός Όλυμπος (π.χ. *Ιλιάς*, Α 402, Β 48, Ε 398, Θ 199, Θ 410, Ο 21, Ο 79, Ο 193, Σ 142, Ω 468, Ω 694).

Η λέξη **μακεδνή**, στο στίχο της *Οδύσσειας*, *''οίά τε φύλλα **μακεδνής** αιγείροιο''*, (η 106) σημαίνει το δένδρο λεύκη. Το χαρακτηριστικό της

λεύκης είναι ότι είναι υψηλή. Η λέξη Μακεδονία συνεπώς σημαίνει την έκταση σε ύψος μάλλον παρά την έκταση σε πλάτος.

Στην Αρκαδία, Ορεστία ονομαζόταν μια ορεινή περιοχή όπου υπήρχε και η πόλη Ορεσθάσιον, *''από Ορεσθέως του Λυκάονος. Παυσανίας ογδόω. Ο πολίτης Ορεσθάσιος''*, μετονομασθείσα κατόπιν σε Ορέστειον. Ο περιηγητής και ιστορικός Παυσανίας γράφει σχετικά: *''Πάλλας μεν και Ορεσθεύς και Φίγαλος Παλλάντιον, Ορεσθεύς δε Ορεσθάσιον, Φιγαλείαν δε οικίζει Φίγαλος. Παλλαντίου μεν δη και Στησίχορος ο Ιμεραίος εν Γηρυονηίδι εποιήσατο μνήμην: Φιγαλεία δε και Ορεσθάσιον εν χρόνω μεταβάλλουσι τα ονόματα, Ορέστειόν τε από Ορέστου κληθείσα του Αγαμέμνονος και Φιαλία από του Βουκολίωνος παιδός Φιάλου''*. (*Αρκαδικά,* 3.1,2*).*

Ο Στράβων σχετικά με το όνομα της πόλης Άργος Ορεστικόν αναφέρει: *''Λέγεται δε την Ορεστιάδα κατασχείν ποτε Ορέστης, φεύγων τον της μητρός φόνον, και καταλιπείν επώνυμον εαυτού την χώραν, κτίσαι δε και πόλιν, καλείσθαι δ' αυτήν* ***Άργος Ορεστικόν****''*. (*Γεωγρ.*, *Ζ΄* 7.8). ''Λέγεται δε ότι την *Ορεστιάδα* την κατέκτησε κάποτε ο Ορέστης, τότε που ετράπη σε φυγή, για να αποφύγει τις συνέπειες για το φόνο της μητέρας του. Άφησε τη χώρα να φέρει το όνομά του, και μάλιστα έκτισε και πόλη, η οποία ονομάζεται Άργος Ορεστικό''.

Ο Ορέστης σκότωσε τη μητέρα του την Κλυταιμνήστρα, η οποία μαζί με τον εραστή της τον Αίγισθο, είχαν σκοτώσει τον πατέρα του βασιλιά των Μυκηνών Αγαμέμνονα, μετά την επιστροφή του από την Τροία. Για το φόνο αυτό ο Ορέστης κυνηγήθηκε από τις εκδικήτριες θεότητες, τις Ερινύες, έως ότου κρίθηκε αθώος από τον Άρειο Πάγο των Αθηνών, με την ψήφο της θεάς Αθηνάς, δεδομένου ότι οι καταδικαστικές και αθωωτικές ψήφοι ήταν ίσες. (Αυτά αναφέρονται στην τριλογία του Αισχύλου *''Ορέστεια''*, *Αγαμέμνων, Χοηφόροι, Ευμενίδες).*

Ορέστεια ήταν και επίθετο της Αρτέμιδος, της οποίας το άγαλμα μετέφερε ο Ορέστης από την Ταυρίδα στην Ελλάδα, ή κατά το μεταγενέστερο μύθο στο Λάτιο.

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ορέσται αναφέρει ότι το όνομά τους, όπως γράφει ο Θεαγένης στο έργο του *Μακεδονικά,* προέρχεται από τον υιό του Ορέστη, ο οποίος επίσης λεγόταν Ορέστης και βασίλευσε σε αυτούς: *''Θεαγένης εν Μακεδονικοίς φησίν ότι, επεί αφείθη της μανίας Ορέστης, φεύγων δια την αιδώ μετά της Ερμιόνης εις ταύτην ήλθε την γην και* ***παίδα έσχεν Ορέστην, ού άρξαντος εκλήθησαν Ορέσται****. Αυτός δε υπό εχίδνης δηχθείς θνήσκει εις χωρίον της Αρκαδίας, το λεγόμενον Ορέστειον. Λέγεται και θηλυκόν Ορεστίς και Ορεστιάς, ωσαύτως Θεαγένης και Διονύσιος δευτέρω Γιγαντιάδος''.* ''Ο Θεαγένης στο έργο του *Μακεδονικά* λέει ότι όταν ο Ορέστης ελευθερώθηκε από τη τρέλα του

φεύγοντας ένεκα ντροπής, μαζί με την Ερμιόνη, ήλθε σε αυτή τη γη. Είχε έναν υιό τον Ορέστη ο οποίος κατέλαβε την εξουσία και από αυτόν οι κάτοικοι ονομάστηκαν Ορέσται. Αυτός δε ο Ορέστης δαγκωθείς από οχιά πέθανε σε ένα μέρος της Αρκαδίας που λέγεται Ορέστειον. Στο θηλυκό λέγεται Ορεστίς και Ορεστιάς, όπως επίσης το λέει ο Θεαγένης και ο Διονύσιος στο δεύτερο βιβλίο της Γιγαντιάδος''.

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ορεστία αναφέρει: *''Ορεστία, πόλις εν Ορέσταις, εν όρει υπερκειμένω της Μακεδονικής γης, εξ ής Πτολεμαίος ο Λάγου πρώτος βασιλεύσας Αιγύπτου. Ο πολίτης Ορεστιαίος. Έστι και άλλη εν Αρκαδία Ορεστία, ήν Ευδαίμων και Ώρος δια της ει διφθόγγου γράφουσι, την Ορέστειον''.*

Το όνομα **Ορεστιάς** αναφέρεται στην *Ιλιάδα,* στο στίχο, *''Νύμφαι **Ορεστιάδες**, κούραι Διός αιγιόχοιο''.* (Ζ 420). ''Οι Ορεστιάδες νύμφες, οι κόρες του αιγιδοφόρου (ασπιδοφόρου) Διός''. Στον Ησίοδο αναφέρεται ο στίχος, *''Μούσαι Ολυμπιάδες, κούραι Διός αιγιόχοιο''.* (*Θεογονία*, 25 και 52). Ο ίδιος στίχος αναφέρεται και στην *Ιλιάδα* (Β 491).

Ορεστίς ελέγετο και η σημερινή λίμνη της Καστοριάς. Το όνομα **Ορέστης** αναφέρεται στην *Οδύσσεια*, στο στίχο*: ''Εκ γαρ **Ορέσταο** τίσις έσσεται Ατρεΐδαο,''*. (α 40). ''Διότι θα έλθει εκδίκηση από τον Ορέστη τον υιό του Ατρέα''.

Στο Άργος Ορεστικόν, στη θέση Αρμενοχώρι, έχει βρεθεί το δεξιό τμήμα παραλληλεπίπεδου τιμητικού βάθρου από ασβεστόλιθο, ελλιπές στο κάτω μέρος, με επιγραφή στην όψη. Σ' αυτό αναφέρεται μια απόφαση του *Κοινού των Ορεστών*, σύμφωνα με την οποία το *Κοινόν* κάνει μια αφιέρωση στο Ρωμαίο αυτοκράτορα Κλαύδιο. Η επιγραφή είναι γραμμένη με Ελληνικά γράμματα φυσικά και αναφέρει: [ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ] Τ. ΚΛΑΥΔΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ [ΘΕΟΥ ΔΡΟΥΣ]ΟΥ ΥΙΩ ΣΕΒΑΣΤΩ [ΓΕΡΜΑΝΙ]ΚΩ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΤΩΝ ΟΡΕΣΤΩΝ - - - - - - ΝΤΟΣ ΔΡΑΚΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ [……Κ]ΑΙ ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΟΣ ΤΟΥ Ε[ΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΓΩΝΟΘΕΤΟΥΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ [ΤΟΥ - - - - - - - - - -]. Η στήλη ανάγεται στο 41-54 μ.Χ., επί του Ρωμαίου αυτοκράτορος Κλαυδίου. Πιθανότατα η έδρα του *Κοινού των Ορεστών,* όπου λαμβάνονταν οι αποφάσεις, να ήταν το **Άργος Ορεστικόν**.

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει ένδεκα πόλεις με την ονομασία **Άργος**. Η διασημότερη είναι η πόλη της Πελοποννήσου, *''η τις και Φορωνικόν άστυ εκέκλητο''*. Η πόλη αυτή ήταν μία από τις τρεις αγαπημένες πόλεις της θεάς Ήρας, όπως αναφέρεται στον Όμηρο:

ήτοι εμοί τρείς μεν πολύ φίλταταί εισι πόληες
***Άργος** τε Σπάρτη τε και ευρυάγυια Μυκήνη· (Ιλιάς*, Δ 52).
Σε εμένα λοιπόν τρεις πόλεις είναι πολύ αγαπητές
το Άργος, η Σπάρτη και οι Μυκήνες με τις ευρείες αγυιές.

Ευρυάγυια, από τις λέξεις ευρύς και αγυιά, σημαίνει τον ευρύ δρόμο, τον πλατύδρομο. Στην καθομιλουμένη υπάρχει η λέξη αγυιόπαιδο, που σημαίνει το παιδί του δρόμου, τον αλήτη.

Ο Όμηρος ονομάζει τη Λακωνία Άργος Αχαϊκόν: *''Ήρη δ' αΐξασα λίπεν ρίον Ουλύμποιο, καρπαλίμως δ' ίκετ' **Άργος Αχαϊκόν**,''. (Ιλιάς*, Τ115). ''Η Ήρα πηδώντας άφησε την κορυφή του Ολύμπου και έφθασε γρήγορα στο Αχαϊκό Άργος''. Εξ αυτού η ωραία Ελένη ονομάζεται Αργεία. *''Αργείην Ελένην, ης είνεκα πολλοί Αχαιών εν Τροίη απόλοντο,''. (Ιλιάς*, Β161, Β177). ''Την Αργεία Ελένη εξ αιτίας της οποίας πολλοί Αχαιοί απωλέσθηκαν στην Τροία''.

Επίσης, πόλη με το όνομα Άργος υπάρχει και στην Αμφιλοχία, η οποία ως εκ τούτου ονομάζεται **Άργος Αμφιλοχικό**. (Θουκυδ., Β΄. 67-68, Στράβων, *Γεωγρ.,* Ζ΄ 7.7).

Ο Όμηρος στην *Ιλιάδα*, ονομάζει **Άργος Πελασγικόν** τη Θεσσαλία: *''Νυν αυ τους όσσοι το **Πελασγικόν Άργος** έναιον, οι τ' Άλον οι τ' Αλόπην οι τε Τρηχίνα νέμοντο, οι τ' είχον Φθίην ηδ' Ελλάδα καλλιγύναικα,''*. (Β681). ''Και τώρα αυτοί όσοι κατοικούσαν το Πελασγικόν Άργος και εκείνοι που ενέμοντο την Άλω και την Αλόπη και την Τραχίνα και εκείνοι που κατείχαν τη Φθία και την Ελλάδα με τις ωραίες γυναίκες,''.

Ο Απολλώνιος αναφέρει και το Λύρκειον Άργος στην Αρκαδία: *''Νείον απ' Αρκαδίης **Λυρκήιον Άργος** αμείψας, την οδόν η ζωόν φέρε κάπρον*'', *(Αργοναυτικά*, Α΄125). ''Όταν γύριζε στο Λύρκειον Άργος από την Αρκαδία φέρνοντας ζωντανό τον κάπρο''.

Ο Στράβων αναφέρει ότι η λέξη άργος σημαίνει στους νεωτέρους πεδιάδα, ότι η λέξη δεν απαντά με αυτή την έννοια στον Όμηρο και ότι είναι Μακεδονικό και Θεσσαλικό γνώρισμα: *''Άργος δε και το πεδίον παρά τοις νεωτέροις, παρ' Ομήρω δ' ουδ' άπαξ˙ μάλιστα δ' οίονται **Μακεδονικόν και Θετταλικόν** είναι''*. (*Γεωγρ.,* Η΄ 6.9).

Στη λέξη άργος εάν αλλάξει η σειρά των γραμμάτων γάμα (γ) και ρο (ρ) και ο τόνος, η λέξη γίνεται αγρός. Οι αγροί δημιουργούνται κυρίως σε πεδινά εδάφη ή σε επίπεδα και μη ορεινά. Η έννοια της λέξεως είναι πιθανή, πολλώ δε μάλλον που στη Μακεδονία και τη Θεσσαλία υπάρχουν μεγάλες πεδινές εκτάσεις. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από τη φράση του Απολλωνίου: *''Αυτίκα δ' ηερίη πολυλήιος αία Πελασγών δύετο*,''. (*Αργοναυτικά*, Α΄580). ''Αμέσως η ομιχλώδης χώρα (γη) των Πελασγών με τους **πλούσιους αγρούς** χάθηκε στον ορίζοντα''.

7. ΑΝΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ

Οι Μακεδόνες εκκινώντας από την Ορεστίδα, σιγά σιγά απλώθηκαν προς διάφορες κατευθύνσεις και χωρίστηκαν σε πολλές ομάδες. Στη συνέχεια, όσοι Μακεδόνες έμειναν εκεί, ονομάστηκαν Ορέσται, όσοι μετακινήθηκαν νοτιότερα Ελιμιώται (στη σημερινή Κοζάνη και τα Γρεβενά) και όσοι μετακινήθηκαν βορειότερα Λυγκησταί (στη σημερινή Φλώρινα). (Θουκυδ., Β΄ 99). Το κοινό όνομα όλων ήταν Μακεδόνες και κανείς δεν το απέβαλε. Σύμφωνα με την παράδοση, από την ***Άνω Μακεδονία*** μετακινήθηκε μία ομάδα υπό την ηγεσία της βασιλικής δυναστείας των Αργεαδών, η οποία προήρχετο από τον Ηρακλείδη Τήμενο, βασιλέα του Άργους της Πελοποννήσου και εγκαταστάθηκε στην πεδινή και ελώδη περιοχή μεταξύ των ποταμών Αλιάκμονος και ειδικότερα του Κάτω Αλιάκμονος και Λουδία. Η μετακίνηση των Μακεδόνων έλαβε χώραν το 723 π.Χ. όταν βασιλιάς γίνεται ο Περδίκκας, ή κατ' άλλους το 813 π.Χ. επί του θεωρουμένου ως πρώτου βασιλιά της Μακεδονίας Καράνου. Η περιοχή αυτή στην οποία εγκαταστάθηκε, ονομαζόταν ή ονομάστηκε Ημαθία, πιθανόν από το αμμώδες έδαφος της περιοχής, από τη λέξη **άμαθος**, η οποία σημαίνει αμμώδης.

Έχει ήδη αναφερθεί ο υιός του Μακεδόνος ο **Ήμαθος** ή **Άμαθος**, όπως και ο αρχαίος ηγεμών της Ημαθίας ο **Ημαθίων**. Ο Όμηρος, στην *Οδύσσεια*, ονομάζει την Πύλο *ημαθόεντα*, δηλαδή αμμώδη, αμμουδερή, στους στίχους: *''Πέμψω δ' ες Σπάρτην τε και ες Πύλον ημαθόεντα''.* (α 93). ''Θα τον στείλω στη Σπάρτη και την αμμουδερή Πύλο''. *''Ή τινας εκ Πύλου άξει αμύντορας ημαθόεντος…''*. (β 326). ''Να φέρει μερικούς συμμάχους ή από την αμμουδερή Πύλο…''. *''Πελίης μεν εν ευρυχόρω Ιαωλκώ ναίε πολύρρηνος, ο δ' άρ' εν Πύλω ημαθόεντι''*. (λ 257). ''Ο Πελίας μεν κατοικούσε στην Ιωλκό με αμέτρητα κοπάδια. Ο δε (Νηλέας) στην αμμουδερή Πύλο''. Ο Ησίοδος ομοίως ονομάζει *ημαθόεντα* την Πύλο στο στίχο: *''Και άλλοτε πειρηθήναι έγχεος ημετέρου, όθ' υπέρ Πύλου ημαθόεντος αντίος έστη εμοίο*''. *(Ασπίς Ηρακλέους*, 360). ''Και άλλοτε εκείνος δοκίμασε το δόρυ μου, όταν στήθηκε απέναντί μου, υπέρ της αμμουδερής Πύλου''.

Ο όρος **Άνω Μακεδονία** αναφέρεται από τον Ηρόδοτο: *''Δοκέειν δε μοι,…εούσαν εσβολήν ες Θεσσαλούς κατά την **Άνω Μακεδονίην** δια Περραιβών κατά Γόννον πόλιν, τη περ δη και εσέβαλε η στρατιή η Ξέρξεω*''. (Ηρόδ., Ζ΄ 173).

Η **Άνω Μακεδονία** περιελάμβανε τις επαρχίες Λυγκηστίδα, Πελαγονία, Ορεστίδα και Ελιμιώτιδα. Ο όρος **Άνω Μακεδονία** αναφέρεται από το Στράβωνα. *''Και δη και τα περί **Λύγκον και Πελαγονίαν και Ορεστιάδα και Ελίμειαν την άνω Μακεδονίαν** εκάλουν, οι δ' ύστερον και ελευθέραν· ένιοι δε και σύμπασαν την μέχρι Κορκύρας Μακεδονίαν*

προσαγορεύουσιν, αιτιολογούντες άμα, ότι και κουρά και διαλέκτω και χλαμύδι και άλλοις τούτοις χρώνται παραπλησίως˙ ένιοι δε και δίγλωττοί εισι. Καταλυθείσης δε της Μακεδόνων αρχής, υπό Ρωμαίοις έπεσε,....''. (*Γεωγρ.*, *Ζ΄*.8). ''Και μάλιστα και τη Λυγκηστίδα, την Πελαγονία, την Ορεστίδα και την Ελιμιώτιδα, εκάλουν ***Άνω Μακεδονίαν*** και κατόπιν και ελευθέραν. Υπάρχουν και ορισμένοι που ονομάζουν Μακεδονία όλη την περιοχή μέχρι την Κόρκυρα (Κέρκυρα) με την αιτιολογία ότι οι κάτοικοί της έχουν παρόμοια, κούρεμα, διάλεκτο, χλαμύδα και άλλα τέτοια χαρακτηριστικά. Μερικοί βέβαια είναι και δίγλωσσοι. Μετά την κατάλυση του Μακεδονικού κράτους υποτάχθηκαν στους Ρωμαίους.…''.

Κατά τον ιστορικό Ηρόδοτο, οι ιδρυτές του Μακεδονικού κράτους ήσαν οι αδελφοί Γαυάνης, Αέροπος και Περδίκκας, απόγονοι του Ηρακλείδη Τημένου, οι οποίοι διωκόμενοι από το βασιλιά της Λεβαίας (οικισμού σήμερα του δήμου Φιλώτα του νομού Φλωρίνης), εσώθησαν στην αντίπερα όχθη ενός ποταμού: *''Εξ Άργεος έφυγον ες Ιλλυριούς των Τημένου απογόνων τρεις αδελφεοί, Γαυάνης τε και Αέροπος και Περδίκκης, εκ δε των Ιλλυριών υπερβαλόντες ες την* ***Άνω Μακεδονίην*** *απίκοντο ες Λεβαίην πόλιν... Ούτος, επείτε διέβησαν οι Τημενίδαι, μέγας ούτω ερρύη ώστε τους ιππέας μη οίους τε γενέσθαι διαβήναι''.* (Η΄137-138). ''Τρία αδέλφια από τους απογόνους του Τημένου, ο Γαυάνης, ο Αέροπος και ο Περδίκκας έφυγαν από το Άργος και πήγαν στους Ιλλυριούς. Από τους Ιλλυριούς δε αφού πέρασαν από τα βουνά στην Άνω Μακεδονία, έφθασαν στην πόλη Λεβαία…Αυτός (ο ποταμός), αφού πέρασαν οι Τημενίδες, πλημμύρισε τόσο πολύ ώστε οι ιππείς δεν μπόρεσαν να τον διαβούν''.

Το σύμβολο των Αργεαδών Μακεδόνων βασιλέων, ο ήλιος, δεν πρέπει να είναι άσχετο με την ιστορία των τριών αδελφών και το βασιλιά της Λεβαίας. Όπως γράφει ο Ηρόδοτος, ο βασιλιάς της Λεβαίας αντί μισθού για τις υπηρεσίες τους, τους προσέφερε τον ήλιο που εισερχόταν στην κατοικία του από την οπή της καπνοδόχου λέγοντας. *''Μισθόν δε υμίν εγώ υμέων άξιον τόνδε αποδίδωμι, δέξας τον ήλιον''.* Τον μισθό αυτόν ο Περδίκκας τον αποδέχθηκε, *''δεκόμεθα, ω βασιλεύ, τα διδοίς''*, ''δεχόμεθα βασιλιά αυτά που δίδεις'' και *''περιγράφει τη μαχαίρη ες το έδαφος του οίκου τον ήλιον, περιγράψας δε, ες τον κόλπον τρις αρισάμενος του ηλίου, απαλλάσσετο αυτός τε και οι μετ' εκείνου''*, (Η΄137), ''σημειώνει κύκλο με το μαχαίρι του στο έδαφος της κατοικίας γύρω από τον ήλιο, χαράσσοντας δε τον κύκλο πήρε τρεις φορές από τον ήλιο και έβαλε στον κόρφο του, κατόπιν δε έφυγαν και αυτός και οι άλλοι (δύο) που ήταν μαζί του''. Ο βασιλιάς της Λεβαίας όταν κατάλαβε το νόημα αυτής της ενέργειας τους κατεδίωξε χωρίς όμως αποτέλεσμα.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι ο ιδρυτής της δυναστείας των Μακεδόνων Αργεαδών βασιλέων, ήταν ο Περδίκκας (Α΄). *''Του δε Αλεξάνδρου τούτου έβδομος γενέτωρ Περδίκκης εστί* ***ο κτησάμενος των Μακεδόνων την τυραννίδα*** *τρόπω τοιώδε΄''* (Η΄137). ''Αυτού δε του Αλεξάνδρου (του Α΄) έβδομος πρόγονος είναι ο Περδίκκας ο οποίος απέκτησε την εξουσία στους Μακεδόνες με τον εξής τρόπο''.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει επίσης τα ονόματα των βασιλέων της Μακεδονίας μέχρι τον Αλέξανδρο Α΄. *''Από τούτου δη του Περδίκκεω Αλέξανδρος ώδε εγένετο· Αμύντεω παις ην Αλέξανδρος, Αμύντης δε Αλκέτεω, Αλκέτεω δε πατήρ ην Αέροπος, τού δε Φίλιππος, Φιλίππου δε Αργαίος, τού δε Περδίκκης* ***ο κτησάμενος την αρχήν***'' (Η΄139). ''Από αυτόν λοιπόν τον Περδίκκα (Α΄) προήλθε ο Αλέξανδρος (Α΄) με τον εξής τρόπο. Υιός του Αμύντα (Α΄) ήταν ο Αλέξανδρος (Α΄), ο Αμύντας (Α΄) ήταν υιός του Αλκέτα (Α΄), πατέρας του Αλκέτα (Α΄) ήταν ο Αέροπος (Α΄), αυτού δε (Αερόπου Α΄) πατέρας ήταν ο Φίλιππος (Α΄), του Φιλίππου (Α΄) δε πατέρας ήταν ο Αργαίος, αυτού δε (Αργαίου) πατέρας ήταν ο Περδίκκας (Α΄) ο οποίος απέκτησε την εξουσία''.

Ο Θουκυδίδης επίσης, αναφερόμενος στα σχετικά με την οργάνωση του Μακεδονικού κράτους από τον Αρχέλαο Α΄, υιό του Περδίκκα Β΄, γράφει ότι *''όταν έγινε βασιλιάς έκτισε όσα φρούρια υπάρχουν σήμερα και χάραξε ίσιους δρόμους. Οργάνωσε και την πολεμική μηχανή του κράτους, δηλαδή ιππικό, όπλα και άλλα εφόδια καλύτερα από τους οκτώ προκατόχους του''.* (Β΄ 100).

Η βασιλική δυναστεία των Μακεδόνων, καυχιόταν ότι καταγόταν από τον ημίθεο Έλληνα ήρωα Ηρακλή, υιό του πατέρα των θεών Δία και αυτό της έδινε πανελλήνιο κύρος. Είναι βέβαιο ότι ο Ηρακλής, ο γενάρχης των Μακεδόνων είναι Έλλην· Αυτό ασφαλώς δεν αμφισβητείται από κανέναν. Είναι προφανές επίσης ότι ως απόγονοι του Έλληνα ήρωα Ηρακλή, ο Γαυάνης, ο Αέροπος και ο Περδίκκας είναι Έλληνες.

Ο όρος **Κάτω Μακεδονία** αναφέρεται από τον Αθηναίο ιστορικό Θουκυδίδη. Στα μέσα του 5^{ου} π.Χ. αιώνα η Μακεδονία ήταν μεγάλη και πολυπληθής χώρα. Ο Θουκυδίδης (Β΄99-100), περιγράφει το βασίλειο της Μακεδονίας μετά το θάνατο του βασιλιά Αλεξάνδρου Α΄, όταν βασίλευε ο υιός του Περδίκκας Β΄ και ο βασιλιάς των Θρακών Σιτάλκης, ο υιός του Τήρεω, ετοιμαζόταν να εισβάλει στη Μακεδονία. *''Ο στρατός συγκεντρωνόταν στη Δόβηρο και ετοιμαζόταν να κατέβει από τα υψώματα στην* ***Κάτω Μακεδονία****, όπου βασίλευε ο Περδίκκας''.* (Ο Περδίκκας Β΄ βασίλευσε περίπου από το 448-413 π.Χ. Η εισβολή του Σιτάλκη στη Μακεδονία, έγινε το τρίτο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου, δηλαδή το 429/8 π.Χ., χωρίς να επιτευχθούν οι στόχοι της).

Ο όρος **Κάτω Μακεδονία** αναφέρεται και από τον Ηρόδοτο, κατά την περιγραφή των γεγονότων της εισβολής του βασιλιά των Περσών Ξέρξη εναντίον της Ελλάδας το 480 π.Χ.: *''Και απίκετο ες τα Τέμπεα ες την εσβολήν η περ από **Μακεδονίης της Κάτω** ες Θεσσαλίην φέρει παρά ποταμόν Πηνειόν, μεταξύ δε Ολύμπου τε όρεος εόντα και της Όσσης''*. (Ζ΄173). ''Έφθασε δε (ο Ξέρξης) στα Τέμπη όπου βρίσκεται η δίοδος που οδηγεί από την Κάτω Μακεδονία στη Θεσσαλία κατά μήκος του Πηνειού ποταμού μεταξύ των ορέων Ολύμπου και Όσσης''.

Ο Θουκυδίδης αναφέρεται στην **Άνω Μακεδονία** και γράφει για τα Μακεδονικά φύλα και τη σχέση τους με την Κάτω Μακεδονία: *''Των γαρ **Μακεδόνων εισί και Λυγκησταί και Ελιμιώται και άλλα έθνη επάνωθεν**, ά ξύμμαχα μεν εστι τούτοις και υπήκοα, βασιλείας δ' έχει καθ' εαυτά''*. (Β΄ 99.2). ''Μακεδόνες είναι και οι Λυγκηστές και οι Ελιμιώτες και άλλα φύλα στην Άνω Μακεδονία, τα οποία είναι σύμμαχοι και υπήκοοι των Κάτω Μακεδόνων, έχουν όμως καθένα το βασιλιά τους''.

Ο Στράβων επίσης, αναφέρει για τα μικρά βασίλεια της Μακεδονίας: *''Προς δε τούτοις Λυγκησταί τε και η Δευρίοπος και η τριπολίτις Πελαγονία και Εορδοί και Ελίμεια και Εράτυρα˙ ταύτα δε **πρότερον μεν καταδυναστεύετο έκαστα,**…''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄.8). ''Πλησίον τους είναι και οι Λυγκηστές και η Δευρίοπος και η τριπολίτις Πελαγονία και οι Εορδοί και η Ελίμεια και η Εράτυρα. Παλαιότερα ο καθένας από αυτούς είχε τη δική του δυναστεία…''.

Ο Θουκυδίδης αναφέρεται στους Λυγκηστές Μακεδόνες και γράφει: *''Ο Περδίκκας παίρνοντας και τον Βρασίδα με το στρατό του ξεκίνησε εναντίον του Αρραβαίου του Βρομερού, βασιλιά των Λυγκηστών Μακεδόνων, οι οποίοι ήσαν γείτονές του''*. (Δ΄ 82-83).

Τα *άλλα έθνη,* τα άλλα φύλα δηλαδή, τα οποία είναι Μακεδονικά, *επάνωθεν*, δηλαδή στην **Άνω Μακεδονία**, φαίνονται από τις επαρχίες της Μακεδονίας, οι οποίες αναφέρονται κατωτέρω, στη Γεωγραφία της Μακεδονίας. Είναι δηλαδή οι Πελαγόνες Μακεδόνες και οι Ορέστες Μακεδόνες. Για τους Ορέστες Μακεδόνες, ο ιστορικός Πολύβιος (εκ Μεγαλοπόλεως της Αρκαδίας, 202-120 π.Χ.) αναφέρει σαφέστατα. *''Μακεδόνων οι Ορέσται''*. (ΙΖ΄.30).

Ο Στράβων αναφέρει τα εξής για τους Ορέστες, τους Πελαγόνες και τους Ελιμιώτες: *''Δια γαρ την επιφάνειάν τε και επικράτειαν των Θετταλών και Μακεδόνων οι πλησιάζοντες μάλιστα αυτοίς των Ηπειρωτών οι μεν εκόντες οι δε άκοντες μέρη καθίσταντο Θετταλών ή Μακεδόνων˙ καθάπερ Αθαμάνες και Αίθικες και Τάλαρες Θετταλών, Ορέσται δε και Πελαγόνες και Ελιμιώται Μακεδόνων''*. (*Γεωγρ.*, Θ΄.11).

Ο Στράβων επίσης, γράφει κάτι το οποίο σχετίζεται με την ονομασία Πελαγόνες. *''Στις περιοχές των Θεσπρωτών και των Μολοσσών οι γριές*

ελέγοντο πελίες και οι γέροι πελίοι, όπως και μεταξύ των Μακεδόνων. Εξ άλλου εκείνοι (οι Μακεδόνες) ονομάζουν αυτούς που κατέχουν αξιώματα πελιγόνας, όπως ονομάζονται οι γέροντες μεταξύ των Λακώνων και των Μασσαλιωτών''. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 2).

Το όριο της **άνω** από την **κάτω Μακεδονία**, όπως γράφει ο Στράβων, είναι ο ποταμός Αλιάκμων. *''Ότι Πηνειός μεν ορίζει την κάτω και προς θαλάττη Μακεδονίαν από Θετταλίας και Μαγνησίας,* ***Αλιάκμων δε την άνω****, και έτι τους Ηπειρώτας…''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 12).

Ο Θουκυδίδης σχετικά με την εξάπλωση των Μακεδόνων αναφέρει: *''Τη σημερινή παραθαλάσσια Μακεδονία την κατέκτησαν και έγιναν βασιλείς της οι Τημενίδες, πρόγονοι του Αλεξάνδρου πατέρα του Περδίκκα, που αρχικά κατάγονταν από το Άργος. Αυτοί πολέμησαν και έδιωξαν από την Πιερία τους Πίερες, που πήγαν και κατοίκησαν πέρα από το Στρυμόνα τη Φάγρητα και άλλα μέρη στους πρόποδες του Παγγαίου. Και σήμερα ακόμη η παραλιακή περιοχή στους πρόποδες του Παγγαίου ονομάζεται Πιερική κοιλάδα. Έδιωξαν από τη Βοττιαία και τους Βοττιαίους που σήμερα συνορεύουν με τους Χαλκιδείς…του Αξιού φθάνει έως την Πέλλα και τη θάλασσα. Κατέκτησαν και τη λεγόμενη Μυγδονία, που βρίσκεται πέρα από τον Αξιό και φθάνει έως το Στρυμόνα....Έδιωξαν από την Αλμωπία τους Άλμωπες και από τη λεγόμενη σήμερα Εορδία (Εορδαία) τους Εορδούς... εγκαταστάθηκαν γύρω από τη Φύσκα. (Οι Μακεδόνες αυτοί) νίκησαν και άλλα φύλα και τους πήραν τα μέρη που εξουσιάζουν έως σήμερα, όπως τον Ανθεμούντα, την Κρηστωνία, τη Βισαλτία και μεγάλο μέρος της καθαυτό Μακεδονίας.* **ΟΛΗ ΑΥΤΗ Η ΧΩΡΑ ΟΝΟΜΑΖΕΤΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ** *και βασιλέας της είναι ο Περδίκκας, υιός του Αλεξάνδρου όταν ο Σιτάλκης έκανε εισβολή''*. (Β΄.99-100).

Η εισβολή αυτή του βασιλιά των Θρακών Σιτάλκη έγινε το τρίτο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου, με την έναρξη του χειμώνα του 429/428 π.Χ., διήρκησε 30 ημέρες, χωρίς να επιτευχθούν οι στόχοι της εισβολής, να εγκαταστήσει δηλαδή ως βασιλιά της Μακεδονίας τον Αμύντα τον υιό του Φιλίππου, αδελφού του Περδίκκα Β΄ και να τερματίσει τον πόλεμο στη Χαλκιδική, υπόσχεση την οποία είχε δώσει στους συμμάχους του Αθηναίους. (Θουκυδ., Β΄.101-102).

Το κείμενο του Θουκυδίδη για τη Μακεδονία έχει ως εξής: *''Την δε παρά θάλασσαν νυν Μακεδονίαν Αλέξανδρος ο Περδίκκου πατήρ και οι πρόγονοι αυτού, Τημενίδαι το αρχαίον όντες εξ Άργους, πρώτοι εκτήσαντο και εβασίλευσαν΄ ανέστησαν μάχη εκ μεν Πιερίας Πίερας, εκ δε της Βοττιαίας καλουμένης Βοττιαίους….της δε Παιονίας παρά τον Αξιόν ποταμόν στενήν τινα καθήκουσαν άνωθεν μέχρι Πέλλης και θαλάσσης εκτήσαντο, και πέραν Αξιού μέχρι Στρυμόνος την Μυγδονίαν Ηδώνας*

εξελάσαντες νέμονται. Ανέστησαν δε και…. Εόρδους, ων οι μεν πολλοί εφθάρησαν, βραχύ δε τι αυτών περί Φύσκαν κατώκηται, και εξ Αλμωπίας Αλμώπας. Εκράτησαν δε και των άλλων εθνών οι Μακεδόνες ούτοι, ά και νυν έτι έχουσι τον τε Ανθεμούντα και Γρηστωνίαν και Βισαλτίαν και Μακεδόνων αυτών πολλήν. ***ΤΟ ΔΕ ΞΥΜΠΑΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΛΕΙΤΑΙ****, και Περδίκκας Αλεξάνδρου βασιλεύς αυτών ήν ότε Σιτάλκης επήει''*.

Οι πρώτες ιστορικές πληροφορίες περί Μακεδονίας παρέχονται από τον Όμηρο, ο οποίος στην *Ιλιάδα* (Β 848-850 και Π 287-292) αναφέρει τα ονόματα διαφόρων Πελασγικών φύλων μαζί με ποικίλες τοπογραφικές πληροφορίες. Κατά τον Όμηρο, οι Παίονες, κάτοικοι της κοιλάδας του Αξιού, μετέσχον του Τρωικού πολέμου υπό τον Πυραίχμην:

Αυτάρ Πυραίχμης άγε Παίονας αγκυλότοξους,
τηλόθεν εξ Αμυδώνος, απ' Αξιού ευρύ ρέοντος,
Αξιού, ου κάλλιστον ύδωρ επικίδναται αίαν. *Ιλιάς*, Β 848-850''.

Μετά ο Πυραίχμης οδήγησε τους αγκυλότοξους Παίονας,
μακριά από την Αμυδώνα, από τον ευρύρροο Αξιό,
τον Αξιό, του οποίου το κάλλιστον ύδωρ σκορπίζεται στη γη.

Η Ελληνική γλώσσα γονιμοποίησε και εμπλούτισε πολλές γλώσσες. Από την Ελληνική Ομηρική λέξη αυτάρ, η οποία σημαίνει μετά, (πρώτη λέξη του στίχου 848 ανωτέρω), προέρχεται η Αγγλική λέξη after.

Ο Στράβων, για το στίχο 850, αναφέρει το λόγο για τον οποίο αυτός πρέπει να γράφεται, *''Αξιού, ω κάλλιστον ύδωρ επικίδναται Αίης''*, (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 23, 23α) και εξηγεί: *''Επεί ο μεν Αξιός θολερός εστι, κρήνη δε τις εξ Αμυδώνος ανίσχουσα και επιμιγνυμένη αυτώ καλλίστου ύδατος, δια τούτο τον εξής στίχον, ''Αξιού, ου κάλλιστον ύδωρ επικίδναται Αίαν,'' μεταγράφουσιν ούτως΄ ''Αξιού, ω κάλλιστον ύδωρ επικίδναται Αίης''΄ ''ου γαρ το του Αξιού ύδωρ κάλλιστον της γης τη όψει επικίδναται, αλλά το της πηγής τω Αξίω''*. ''Επειδή όμως τα νερά του Αξιού είναι θολά, και καθώς υπάρχει κάποια πηγή που πηγάζει από την Αμυδώνα και αναμιγνύει (ο Αξιός) με τα νερά του καθαρό νερό, το στίχο, ''Τον Αξιό, του οποίου το κάλλιστον ύδωρ σκορπίζεται στην Αία'', τον μεταγράφουν ως εξής: ''Τον Αξιό, στον οποίο διασκορπίζεται το καθαρόν νερό της Αίας''. ''Διότι δεν είναι το εξαιρετικό νερό του Αξιού που διασκορπίζεται στη γη, αλλά το νερό της πηγής (Αίας) που διασκορπίζεται στον Αξιό''. (Η λέξη αία είναι ποιητικός τύπος της λέξης γαία, γη, με την αφαίρεση το γράμματος γ προφανώς λόγω μέτρου).

Το όνομα Αξιός πιθανότατα προέρχεται από τη Μακεδονική λέξη άξος, που σημαίνει ύλη (*υλήεσσα Ζάκυνθος* στον Όμηρο, *Οδύσσεια*, ι 24), δηλαδή τα δένδρα, την ξυλεία. Τα δένδρα βεβαίως ευδοκιμούν όπου υπάρχει νερό και ασφαλώς στις όχθες των ποταμών. Η λέξη άξος απαντά

και ως όνομα πόλης στην Κρήτη, όπως αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος, αντλών την πληροφορία από τον Ηρόδοτο: *''Άξος, πόλις Κρήτης, ως Ηρόδοτος εν τετάρτη. Το εθνικόν Άξιος''.*

Η **Παιονία**, όπως αναφέρει ο Παυσανίας, έλαβε το όνομά της από τον **Παίονα**, υιό του Αιολίδου Ενδυμίωνος και της Ευρυκύδας, αδελφό του Αιτωλού και του Επειού, ο οποίος ήλθε με φίλους και κατοίκησε στην περιοχή αυτή από την Πελοπόννησο, πριν από τον Τρωϊκό πόλεμο, όταν νικήθηκε σε αγώνα δρόμου από τον Επειό με έπαθλο την κληρονομιά της βασιλείας της Ήλιδος. Το έπαθλο είχε αθλοθετήσει ο Ενδυμίων. (Παυσανίας, 5,1,5).

Σύμφωνα με άλλη παράδοση, ο **Παίονας** ήταν υιός του Ποσειδώνος και της Έλλης, κόρης του βασιλιά της Βοιωτίας Αθάμαντος και της Νεφέλης. Η Έλλη ήταν αδελφή του Φρίξου. Κατά μία παραλλαγή του μύθου, η Έλλη δεν πνίγηκε στον Ελλήσποντο όταν γλίστρησε και έπεσε από το ιπτάμενο χρυσόμαλλο κριάρι, αλλά σώθηκε από τον Ποσειδώνα, από τον οποίο γέννησε τον **Παίονα**, τον **Ηδωνό** και τον **Άλμωπο**, από τους οποίους πήραν τα ονόματά τους οι περιοχές αυτές της Ελλάδας. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Αλμωπία αναφέρει: *''Άλμωπία, χώρα της Μακεδονίας, ήν ώκουν Άλμωπες. Λυκόφρων εκ δ' Αλμωπίας παλιμπλανήτην δέξεται Τυρσηνία περί Αινείου λέγων. Εκλήθη δε από Άλμωπος γίγαντος. Το εθνικόν Άλμωψ και Αλμώπιος και Αλμωπία. Από* ***Άλμωπος του Ποσειδώνος και Έλλης*** *της Αθάμαντος''.*

Η ονομασία **Παιονία,** βεβαίως, είναι Ελληνική λέξη προερχόμενη από τη λέξη **παιάν**. Ο **παιάν** ήταν επινίκειος ύμνος ή άσμα δοξαστικού ή θριαμβικού χαρακτήρα. **Παιωνία** επίσης ήταν επίθετο της θεάς Αθηνάς. Το όνομα απαντά και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Στην Αττική υπήρχε περιοχή και υπάρχει και σήμερα Δήμος **Παιανίας**· επίσης στην Αιτωλοακαρνανία υπάρχει **Παιόνιον**. Τέλος, ο γλύπτης ο οποίος κατασκεύασε τη *Νίκη* στην Ολυμπία ελέγετο **Παιώνιος**.

Ο ποταμός της χώρας των **Παιόνων**, ήδη από τον Όμηρο, λέγεται με την Ελληνική ονομασία Αξιός, όχι με τη Σλαβική ονομασία Вардар Βαρνταρ. Ο Αξιός αποκαλείται στην *Ιλιάδα* ευρυρέεθρος και βαθυδίνης. *''Τόν δ' Αξιός ευρυρέεθρος''*, (Φ 141, Φ157, Φ 186) και *''Τη γαρ ρα μίγη ποταμός βαθυδίνης''*. (Φ 143). Ο Όμηρος το νερό του Αξιού το αποκαλεί κάλλιστον δηλαδή καθαρώτατο. ''*Αξιού, ου κάλλιστον ύδωρ επικίδναται αίαν''*. (Β 850). *''Αξιού, ός κάλλιστον ύδωρ επί γαίαν ίησιν,''*.(Φ 158).

Ο Στράβων, όμως, αποκαλεί τον Αξιό θολερό: *''Ότι ο Αξιός θολερός ρεί''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 21). Άλλοι ποταμοί της Μακεδονίας, ο Αλιάκμων και ο Στρυμών, αναφέρονται ήδη στον Ησίοδο. *(Θεογονία*, 339, 341).

Ο Όμηρος ονομάζει την Παιονία *εριβώλακα* και *ερίβωλο*, δηλαδή εύφορη: *''Ὅς ρ' εκ **Παιονίης** εριβώλακος ειληλούθει''*, *(Ιλιάς*, Ρ 350), ''ο οποίος είχε έλθει από την εύφορη Παιονία''. *''Είμ' εκ **Παιονίης** εριβώλου, τηλόθ' εούσης''.* (*Ιλιάς,* Φ 154). ''Είμαι από την εύφορη Παιονία η οποία βρίσκεται μακρυά''.

Ο Στράβων γράφει για την πόλη Αμυδώνα, η οποία αναφέρεται ανωτέρω στους στίχους του Ομήρου: *''Επίκειται δε τω Αξιώ ποταμώ χωρίον ερυμνόν, ο νυν καλείται **Αβυδών**, Όμηρος δε **Αμυδώνα** καλεί και φησι τους Παίονας εντεύθεν εις Τροίαν επικούρους ελθείν''*. (*Γεωγρ.*, *Ζ΄* απόσπ. 20, 23).

Στους Ορφικούς ύμνους (ύμνος 11), ο θεός Πάν αποκαλείται *κάρπιμος **Παιάν***. Στους Ορφικούς ύμνους, επίσης, (ύμνος 12), ο ήρωας Ηρακλής αποκαλείται *μεγαλώνυμος **Παιών*** και ο Ασκληπιός, (ύμνος 67), *δεσπότης **Παιάν**.*

Στον Όμηρο αναφέρεται το όνομα Παιονίδης στο στίχο, *''**Παιονίδην** ήρωα κατ' ισχίον˙ ου δε οι ίπποι εγγύς έσαν προφυγείν''*, (*Ιλιάς,* Λ 339). ''Τον ήρωα Παιονίδη στο ισχύον˙ ούτε τα άλογά του ήταν πλησίον για να διαφύγει'' και στο στίχο, *''Και **Παιονίδην** δουρί κλυτόν εξενάριζεν''*. (*Ιλιάς,* Λ 368). ''Και εσκύλευε τον ξακουστό στο δόρυ Παιονίδη''.

Ο **Παιάν** ή **Παιήων** ήταν ιατρός των θεών, αλλά και τίτλος του θεού Απόλλωνα. Ο Απόλλων αποκαλείται στους Ορφικούς ύμνους (ύμνος 34) **Παιάν**. *''Ελθέ, μάκαρ, **Παιάν**, Τιτυοκτόνε, Φοίβε, Λυκωρεύ,….''*.

Ο Απόλλων αναφέρεται επίσης ως **Παιήων** στην *Ιλιάδα*, στο στίχο, *''Τω δ' επί **Παιήων** οδυνήφατα φάρμακα πάσσων ηκέσατ'΄''*. (Ε 401). ''Αυτόν τον γιάτρεψε ο Παιήων αφού επίπασε φάρμακα κατά των πόνων''.

Το ρήμα παίω σημαίνει κτυπώ. Θεωρείται ότι ο θεός Απόλλων θεράπευε με ένα θεϊκό κτύπημα. Ο Ησίοδος αναφέρει για τον Παιήονα τα εξής: *''Ει μη Απόλλων Φοίβος υπέρ θανάτοιο σαώσαι ή αυτός **Παιήων**, ος απάντων φάρμακα οίδεν* (Ησίοδος, απόσπ. 93). ''Αν δεν τον σώσει από το θάνατο ο Φοίβος Απόλλων ή ο Παιήων, που ξέρει όλων τα φάρμακα''.

Όσο για το όνομα **Πυραίχμης** δεν νομίζω ότι χρειάζεται να πούμε ότι είναι Ελληνικό και ότι ήταν Έλλην. Είναι εμφανές ότι προέρχεται από τις Ελληνικές λέξεις **πυρ** και **αιχμή**. Ο Όμηρος, στους στίχους Π 287-292 της *Ιλιάδας*, γράφει για τη μονομαχία του Πατρόκλου με τον Πυραίχμη:

Και βάλε Πυραίχμην, ος Παίονας ιπποκορυστάς
ήγαγεν εξ Αμυδώνος απ' Αξιού ευρύ ρέοντος˙
τόν βάλε δεξιόν ώμον˙ ο δ' ύπτιος εν κονίησι
κάππεσεν οιμώξας, έταροι δε μιν αμφί φόβηθεν
Παίονες˙ εν γαρ Πάτροκλος φόβον ήκεν άπασιν
Ηγεμόνα κτείνας, ός αριστεύεσκε μάχεσθαι. *Ιλιάς*, Π 287-292.

Και χτύπησε τον Πυραίχμην, που τους ιππομάχους Παίονας,
ήγαγεν από την Αμυδώνα, από τον ευρύρροο Αξιό˙
τον χτύπησε στον δεξιό ώμο˙ και αυτός ύπτιος στις
σκόνες κατέπεσε οιμώξας, οι δε εταίροι του οι Παίονες σκορπίσαν˙
γιατί ο Πάτροκλος σε άπαντας έφερε τον φόβο
σκοτώνοντας τον ηγεμόνα, που αρίστευε στη μάχη.

Ο Στράβων αναφέρει για τους Παίονες και τον Αστεροπαίο τον υιό του Πηλεγόνος τα εξής: *''Τους μεν Παίονας οι μεν αποίκους Φρυγών, οι δ' αρχηγέτας αποφαίνουσι, και την Παιονίαν μέχρι Πελαγονίας και Πιερίας εκτετάσθαι φασί˙ καλείσθαι δε πρότερον Ορεστίαν την Πελαγονίαν, τον δε Αστεροπαίον, ένα των εκ Παιονίας....ηγεμόνων, ουκ απεικότως υιόν λέγεσθαι Πηλεγόνος, και αυτούς τους Παίονας καλείσθαι Πελαγόνας. Ότι ο παρ' Ομήρω Αστεροπαίος, υιός Πηλεγόνος,* ***εκ Παιονίας ων της εν Μακεδονία ιστορείται****˙ διό και Πηλεγόνος υιός˙ οι γαρ Παίονες Πελαγόνες εκαλούντο''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 38, 39). ''Όσον αφορά στους Παίονες, κάποιοι τους παρουσιάζουν ως αποίκους των Φρυγών, άλλοι ως αρχηγέτες τους. Για την Παιονία λέγουν ότι εκτεινόταν μέχρι την Πελαγονία και την Πιερία και ότι η Πελαγονία παλαιότερα ελέγετο Ορεστία. Όσο για τον **Αστεροπαίο**, έναν από τους αρχηγούς της Παιονίας,…λέγουν ότι ευλόγως ελέγετο υιός του Πηλεγόνος και ότι οι ίδιοι οι Παίονες εκαλούντο Πελαγόνες. Ο Αστεροπαίος, ο οποίος αναφέρεται στον Όμηρο, ο υιός του Πηλεγόνος, σύμφωνα με **ιστορικές πληροφορίες καταγόταν από την Παιονία της Μακεδονίας**. Γι' αυτό ελέγετο υιός του Πηλεγόνος, διότι οι Παίονες ελέγοντο Πελαγόνες''.

Αυτό το οποίο γράφει ο Στράβων είναι ότι ο Αστεροπαίος καταγόταν από την Παιονία της Μακεδονίας και ότι οι Παίονες εκαλούντο Πελαγόνες. Το όνομα **Αστεροπαίος,** βεβαίως, είναι Ελληνικότατο όνομα και αναφέρεται από τον Όμηρο στην *Ιλιάδα*: *''Προς δ' έλετο Γλαύκον και αρήϊον Αστεροπαίον''*, (Μ 102). ''Προσέλαβε δε τον Γλαύκο και τον πολεμικό Αστεροπαίο''. *''Αστεροπαίόν τε Δεισήνορα θ' Ιππόθοόν τε*''. (Ρ 217). ''Και τον Αστεροπαίο και τον Δεισήνορα και τον Ιππόθοο''. *''Και δε μετ' Αστεροπαίον αριστεύεσκε μάχεσθαι. Τον δε πεσόντ' ελέησεν αρήϊος Αστεροπαίος''*. (Ρ 351-352). ''Και αρίστευε στη μάχη μετά τον Αστεροπαίο. Τον πεσόντα δε, τον λυπήθηκε ο πολεμικός Αστεροπαίος''. Ο Αστεροπαίος αναφέρεται επίσης στους στίχους: (Φ 140-141), (Φ 163), (Φ 170), (Ψ 560) και (Ψ 808).

Στον Όμηρο απαντά και η λέξη **αστεροπή** η οποία σημαίνει αστραπή, λάμψη. (*Ιλιάς*, Λ 184, Ν 242, Τ 363, Ξ 386). Η λέξη **αστεροπή** απαντά και στον Ησίοδο. (*Θεογονία,* 691).

Στον Όμηρο με την ίδια έννοια απαντά και η λέξη **στεροπή**. *(Ιλιάς*, Κ 154, Λ 66, Λ 83, *Οδύσσεια*, δ 72, ξ 268, ρ 437). Η λέξη **στεροπή,** απαντά και στον Ησίοδο. (*Θεογονία,* 505 και 707).

Ο θεός Δίας αποκαλείται **στεροπηγερέτας** (*Ιλιάς*, Π 298), κατά το *νεφεληγερέτα Ζεύς*, (*Οδύσσεια*, α 63, ε 21, ι 67 κ.τ.λ.), και **αστεροπητής** (*Ιλιάς*, Α 580, Α 609, Η 443, Μ 275 κ.τ.λ.) που σημαίνει αστραπηβόλος. Ο Δίας αποκαλείται **αστεροπητής** και στον Ησίοδο *(Θεογονία*, 390).

Επειδή αναφερόμαστε στον Όμηρο και στα έπη του, πρέπει να πούμε ότι ο Τρωϊκός πόλεμος δεν ήταν τίποτε άλλο παρά ένας εμφύλιος πόλεμος˙ ένας πόλεμος μεταξύ ανθρώπων οι οποίοι είχαν την ίδια γλώσσα, την ίδια θρησκεία και τα ίδια ήθη και έθιμα. Αυτό προκύπτει και από το διάλογο του Διομήδους με το Γλαύκο. (*Ιλιάς*, Ζ 123 κ.ε.). Έλληνες και Τρώες λοιπόν ήταν αδελφοξαδέλφια. Οι Έλληνες και οι Τρώες βεβαίως είχαν τους ίδιους θεούς˙ οι θεοί τους πήγαν οι μεν με το μέρος των Ελλήνων, οι δε με το μέρος των Τρώων. Τα παλιά τείχη της Τροίας, μάλιστα, θεωρείται ότι κτίστηκαν από τον κοινό θεό Ελλήνων και Τρώων τον Απόλλωνα, όπως λέει ο Ευριπίδης: *''Ω παγκρατές, ω Τροίας τείχη παλαιά δείμας''. (Ρήσος, στ.* 231). ''Ω παντοδύναμε (Απόλλων), ω εσύ που έκτισες τα παλιά τείχη της Τροίας''.

Η συμμετοχή του Απόλλωνα στο κτίσιμο των τειχών της Τροίας έγινε, διότι, ύστερα από μια αποτυχημένη προσπάθεια των θεών να δέσουν το Δία, στην οποία συμμετείχε και ο Απόλλων, ο Δίας τιμώρησε τον Απόλλωνα να υπηρετήσει επί ένα έτος το βασιλιά της Τροίας Λαομέδοντα και έτσι ο Απόλλων βοήθησε στην οικοδόμηση των τειχών της πόλης. Γι' αυτό και στο έργο του Ευριπίδη *Τρωάδες,* ο θεός Ποσειδών θεωρεί την Τροία πόλη του, και φέρεται λέγων: *''Ούποτε εκ φρενών εύνοι' απέστη των εμών Φρυγών πόλει''*. (*Τρωάδες,* στ. 7). ''Ποτέ από τη σκέψη μου δεν έφυγε η εύνοιά μου για την πόλη των Φρυγών μου'', και επίσης: *''Ήρας Αθάνας θ', αι συνεξείλον Φρύγας, λείπω το κλεινόν Ίλιον βωμούς τ' εμούς''.* (*Τρωάδες,* στ. 24). ''Την Ήρα και την Αθηνά, οι οποίες μαζί κατέστρεψαν τους Φρύγες αφήνω πια την ένδοξη Τροία και τους βωμούς μου''.

Στο έργο του Ευριπίδη *Τρωάδες*, γίνεται αναφορά στην εκστρατεία την οποία έκανε ο Ηρακλής, ο ήρωας των Δωριέων, υιός της Αλκμήνης, εναντίον της Τροίας: *''Έβας τω τοξοφόρω συναριστεύων άμ' Αλκμήνης γόνω Ίλιον, Ίλιον εκπέρσων πόλιν αμετέραν το πάροιθεν ότ' έβας αφ' Ελλάδος''*, (804-808). ''Ήλθες δείχνοντας ανδρεία (Τελαμών) μαζί με τον τοξότη, τον υιό της Αλκμήνης, για να εκπορθήσεις την Τροία, την Τροία, την πόλη μας, παλαιότερα όταν ήλθες από την Ελλάδα''.

Όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος, οι ίδιοι οι Μακεδόνες έλεγαν ότι οι Φρύγες ήταν σύνοικοί τους όσον καιρό ήταν στην Ευρώπη και ονομάζονταν Βρίγες (Βρύγες) και ότι όταν μετέβησαν στην Ασία μετονομάστηκαν σε Φρύγες. Η σημερινή λίμνη Πρέσπα μάλιστα ελέγετο Βρυγηίς. *''Οι δε Φρύγες, ως Μακεδόνες λέγουσι, εκαλέοντο Βρίγες χρόνον όσον Ευρωπήιοι εόντες* ***σύνοικοι ήσαν Μακεδόσι****, μεταβάντες δε ες την Ασίαν άμα τη χώρη και το ούνομα μετέβαλον ες Φρύγας''.* (Ζ΄ 73*).*

Το δωδέκατο π.Χ. αιώνα οι Φρύγες μετακινήθηκαν στη Μικρά Ασία. Όμως και μετά τη μετακίνηση αυτή, αναφέρονται από τον Ηρόδοτο ***Βρύγοι Θρήικες*** (Φρύγες Θράκες), κατά την εισβολή του Μαρδονίου στη Μακεδονία το 492 π.Χ., όταν επετέθησαν νύκτα στο στρατόπεδο του Μαρδονίου: *''Ο μεν δη ναυτικός στρατός ούτω έπρησσε, Μαρδονίω δε και τω πεζώ στρατοπεδευομένω εν Μακεδονίη νυκτός* ***Βρύγοι Θρήικες επεχείρησαν****˙ και σφεων πολλούς φονεύουσι οι Βρύγοι, Μαρδόνιον δε αυτόν τρωματίζουσι. Ου μεν ουδέ αυτοί δουλοσύνην διέφυγον προς Περσέων˙…Ούτος μεν νυν ο στόλος αισχρώς αγωνισάμενος απαλλάχθη ες την Ασίην''.* (ΣΤ΄ 45*).* ''Αυτή λοιπόν την τύχη είχε το ναυτικό. Εναντίον δε του Μαρδονίου και του πεζικού στρατού που ήταν στρατοπεδευμένο στη Μακεδονία επετέθησαν νύκτα οι Βρύγοι Θράκες και σκότωσαν πολλούς εξ αυτών και τραυματίζουν τον ίδιο τον Μαρδόνιο. Αλλά και αυτοί υποδουλώθηκαν στους Πέρσες….Αυτό το στράτευμα λοιπόν αγωνισθέν άδοξα επέστρεψε στην Ασία''.

Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει ότι οι Βρύγες είναι Μακεδονικό φύλο συνορεύον με τους Ιλλυριούς. Στη λέξη Βρύξ αναφέρει: *''Βρύξ, το έθνος, και Βρύγαι. Του Βρύξ το θηλυκόν Βρυγίς και Βρηγηίς ως Καδμίς.* ***Εισί δε Μακεδονικόν έθνος προσεχές τοις Ιλλυριοίς****''.*

Οι Φρύγες της Ασίας συμμετείχαν στην εκστρατεία του Ξέρξη εναντίον της Ελλάδας*: ''Φρύγες δε αγχοτάτω της Παφλαγονικής σκευήν είχον, ολίγον παραλλάσσοντες''.* (Ηρόδ., Ζ. 73*).* ''Οι Φρύγες είχαν οπλισμό πολύ όμοιο με τον οπλισμό των Παφλαγόνων, λίγο παραλλαγμένο''.

8. ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΕΛΛΗΝΕΣ. ΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΜΗ ΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Αναφερόμενος στη Μακεδονία και τους Μακεδόνες, ο πρέσβυς των Ακαρνάνων Λυκίσκος, λέει το εξής, αγορεύων ενώπιον των Σπαρτιατών, όπως μάς το παραδίδει ο Πολύβιος: *''Τίνος και πηλίκης δει τιμής αξιούσθαι τους Μακεδόνας, οι τον πλείω του βίου χρόνον ου παύονται διαγωνιζόμενοι προς τους* ***βαρβάρους υπέρ της των Ελλήνων ασφαλείας****; Ότι γαρ αεί ποτ' αν εν μεγάλοις ήν κινδύνοις τα κατά τους Έλληνας, ει μη Μακεδόνας είχομεν πρόφραγμα και τας των παρά τούτοις*

βασιλέων φιλοτιμίας, τίς ου γιγνώσκει''; (Θ΄ 35.2-4). ''Ποια και πόσο μεγάλη τιμή πρέπει να λάβουν οι Μακεδόνες, οι οποίοι κατά το μεγαλύτερο διάστημα της ζωής τους δεν παύουν να αγωνίζονται εναντίον των βαρβάρων υπέρ της ασφαλείας των Ελλήνων; Διότι ποιος δεν γνωρίζει, ότι πάντοτε θα διέτρεχαν μεγάλο κίνδυνο οι Έλληνες αν δεν είχαν προπύργιο τους Μακεδόνες, και τις φιλοδοξίες των βασιλέων τους;

Είναι σαφές υπέρ ποίων πολεμούσαν οι Μακεδόνες και εναντίον ποίων. Ο πρέσβυς των Ακαρνάνων Λυκίσκος λοιπόν, λέει πολύ καθαρά στους Σπαρτιάτες, ότι οι Μακεδόνες πολεμούν τον περισσότερο χρόνο της ζωής τους υπέρ των Ελλήνων και ένεκα τούτου αξίζουν οποιασδήποτε τιμής, τόσο μεγάλης, ώστε αναρωτιέται ποια πρέπει να είναι αυτή η τιμή, η οποία θα πρέπει να αποδοθεί στους Μακεδόνες από τους λοιπούς Έλληνες, διότι η Μακεδονία είναι το πρόφραγμα έναντι των βαρβάρων, ο προμαχών της Ελλάδας.

Γνωρίζει κανείς κάποιον, ο οποίος το μεγαλύτερο χρόνο της ζωής του να πολεμάει για την ασφάλεια και την ακεραιότητα μίας άλλης χώρας και όχι της χώρας του; Πολεμούν λοιπόν οι Μακεδόνες υπέρ των Ελλήνων, διότι είναι Έλληνες. Σημασία όμως έχει και το γεγονός εναντίον ποίων πολεμούν οι Μακεδόνες. Λοιπόν, καθαρότερα, σαφέστερα, εναργέστερα, από όσο το λέει ο πρέσβυς των Ακαρνάνων Λυκίσκος προς τους Σπαρτιάτες, δεν γίνεται. Οι Μακεδόνες πολεμούν εναντίον των βαρβάρων. Συνεπώς οι Μακεδόνες δεν συμπεριλαμβάνονται στους βαρβάρους εφ' όσον τους πολεμούν.

Οι Έλληνες στην αρχαιότητα θεωρούσαν βαρβάρους όλους εκείνους οι οποίοι δεν ήταν Έλληνες, με την έννοια ότι δεν συμμετείχαν στην Ελληνική παιδεία και τον Ελληνικό πολιτισμό. Ο Έλληνας μετείχε στον πολιτισμό του άστεος, ήταν αστός, αυτοκυβερνάτο, η δε υπακοή του στους νόμους ήταν προϊόν ελεύθερης βούλησης. Ο βάρβαρος ήταν υποταγμένος σε πολιτικό καθεστώς το οποίο τον εξανδραπόδιζε, η δε υπακοή του στους νόμους ήταν προϊόν εξαναγκασμού. Για το λόγο αυτό ο Έλληνας, χωρίς να περιφρονεί τον μη Έλληνα, αισθανόταν διάφορος εκείνου. Ο λέξη βάρβαρος εσήμαινε τον μη Έλληνα και προσελάμβανε την πλήρη σημασία για τους Έλληνες μόνο σε αντιδιαστολή με τον όρο Έλλην. Ο Αισχύλος αντιπαραβάλλει την ελευθερία, το μέτρο και την αρμονία των Ελλήνων, με τη δουλοσύνη, την αμετρία και τη χλιδή των βαρβάρων.

Οι Έλληνες περιελάμβαναν υπό την προσωνυμία αυτή όλους τους λαούς, ακόμη και εκείνους οι οποίοι ανήκαν σε αξιόλογους, σε σπουδαίους πολιτισμούς (Πέρσες, Αιγυπτίους, Ασσυρίους), αλλά, επίσης, και τους Σαρμάτες, τους Σκύθες και άλλους. Οι Αιγύπτιοι, επίσης, όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος, αποκαλούσαν βαρβάρους τους λαούς τους μη ομιλούντας Αιγυπτιακά: *''Βαρβάρους δε πάντας οι Αιγύπτιοι καλέουσι τους μη σφισι*

ομογλώσσους''. (Ηρόδ., Β΄ 158). ''Οι δε Αιγύπτιοι αποκαλούν βαρβάρους όλους εκείνους που δεν είναι ομόγλωσσοί τους''.

Η λέξη βάρβαρος αποδίδονταν από τους Έλληνες στους ομιλούντας ακατάληπτη, ακατανόητη γλώσσα. Η Κλυταιμνήστρα συνομιλώντας με το ''Χορό'' για την Κασσάνδρα λέει: *''Άλλ' είπερ εστί μη χελιδόνος δίκην αγνώτα φωνήν βάρβαρον κεκτημένη, έσω φρενών λέγουσα πείθω νιν λόγω''*. (Αισχύλος, *Αγαμέμνων*, 1050-2). ''Αν δεν ομιλεί άγνωστη βαρβαρική γλώσσα, σαν χελιδόνι, θα πειστεί στα λόγια που της είπα με σύνεση''. Η λέξη βάρβαρος, επίσης, δεν είχε σχέση με το έθνος στο οποίο ανήκε κάποιος, παρά μόνο με την παιδεία του. Ο Αριστοφάνης ταυτίζει τον όρο βάρβαρος με τον όρο αμαθής, απαίδευτος και γι' αυτό βάζει το Σωκράτη να λέει το στίχο: *''Άνθρωπος αμαθής ουτοσί και βάρβαρος''*. (*Νεφέλαι*, 492). Ο Αριστοφάνης, επίσης, στο έργο του *Όρνιθες*, αναφέρει ότι ο τσαλαπετεινός, ο *έποψ,* λέει για τους όρνιθας, δηλαδή για τα πουλιά. (Όρνις, το πουλί, το πτηνό, γενική του όρνιθος, είναι γένους αρσενικού, ο όρνις): *''Εγώ γαρ αυτούς βαρβάρους όντας προ του εδίδαξα την φωνήν ξυνών πολύν χρόνον''.* (*Όρνιθες*, 199). ''Διότι εγώ, καθώς είμαι εδώ πολύν καιρό τα έμαθα να ομιλούν, ενώ πρωτύτερα ήταν εντελώς άγλωσσα''.

Επειδή υπήρχε πολύ μεγάλη διαφορά στην παιδεία, στο πολιτιστικό επίπεδο, μεταξύ των Ελλήνων και των άλλων λαών, οι Έλληνες διετύπωσαν (ή τους αποδίδεται ότι διετύπωσαν, όπερ και το πιθανότερο) αυτή τη διαφορά εγωιστικά και εγωκεντρικά, ως εξής: *''Πας μη Έλλην βάρβαρος''*. Όποιος δεν είναι Έλληνας, όποιος δεν μετέχει της Ελληνικής παιδείας, είναι βάρβαρος. (Αυτό όμως μολονότι λέγεται, δεν είναι βέβαιο ότι ελέχθη, πότε, και από ποιον, αν και οι Έλληνες είναι βέβαιο ότι ένοιωθαν υπέρτεροι των άλλων λαών, ιδίως μετά τα Μηδικά). Πολύ απλά αυτό σημαίνει ότι οι Μακεδόνες, οι οποίοι αμύνονται και πολεμούν τους επιτιθέμενους απαίδευτους και απολίτιστους λαούς είναι Έλληνες. Μετά τα όσα αναφέρθηκαν για τους Μακεδόνες, είναι τόσο αυταπόδεικτο, αυτόδηλο, αυτονόητο, πασίδηλο, είναι τόσο σαφές, ότι οι Μακεδόνες είναι Έλληνες, όσο ότι ο ήλιος ανατέλλει και δύει κάθε ημέρα. Ο πρέσβυς Λυκίσκος διαφοροποιεί τους Μακεδόνες από τους βαρβάρους και νιώθει την ανάγκη να απονεμηθεί το δίκαιο και να τιμηθούν οι Μακεδόνες, επειδή είναι οι πρόμαχοι των Ελλήνων.

Την περίοδο στην οποία αναφερόμαστε οι ονομασίες Ελλάς και Έλληνες ήταν συνώνυμα χώρας ευνομουμένης, εξημερωμένης, πολιτισμένης, ελεύθερης, και ανθρώπων ευνομουμένων, πολιτισμένων, ελευθέρων, σε αντίθεση με τη λέξη βάρβαροι. Οι λέξεις αυτές δεν είχαν εθνολογική έννοια. Ο Περικλής αναφερόμενος στους νόμους και στο πολίτευμα της πόλης των Αθηνών, αναφέρει στον *Επιτάφιο* λόγο του,

όπως μας το παραδίδει ο Θουκυδίδης: *''Χρώμεθα γαρ πολιτεία ου ζηλούση τους των πέλας* ***νόμους****, παράδειγμα δε μάλλον αυτοί όντες τισίν ή μιμούμενοι ετέρους. Και όνομα μεν δια το μη ες ολίγους αλλ' ες πλείονας οικείν δημοκρατία κέκληται. Μέτεστι δε κατά μεν τους* ***νόμους*** *προς τα ίδια διάφορα πάσι το ίσον, κατά δε την αξίωσιν, ως έκαστος εν τω ευδοκιμεί, ουκ από μέρους το πλέον ες τα κοινά ή απ' αρετής προτιμάται, ουδ' αυ κατά πενίαν, έχων γε τι αγαθόν δράσαι την πόλιν, αξιώματος αφανεία κεκώλυται''.* (*Περικ. Επιτάφ.*, 37). ''Διότι έχουμε πολίτευμα, το οποίο δεν επιζητεί να αντιγράφει τους νόμους των πλησίον μας, αλλά εμείς μάλλον αποτελούμε παράδειγμα σε μερικούς, παρά μιμούμεθα άλλους. Και καλείται μεν (το πολίτευμά μας) δημοκρατία, επειδή η εξουσία δεν βρίσκεται στα χέρια των ολίγων, αλλά των πολλών. Αλλά δια μεν των νόμων εξασφαλίζεται σε όλους ισότητα δικαιοσύνης για τα ιδιωτικά τους συμφέροντα, ενώ υπό την έποψη της κοινής εκτιμήσεως, έκαστος πολίτης προτιμάται στα δημόσια αξιώματα, όχι διότι ανήκει σε ορισμένη κοινωνική τάξη, αλλά για την προσωπική του αξία, εφ' όσον διακρίνεται σε κάποιο κλάδο. Ούτε, εξ άλλου, εκείνος που είναι πτωχός, μπορεί όμως να προσφέρει υπηρεσίες στην πόλη, βρίσκει εμπόδιο σε αυτό, ένεκα της κοινωνικής του αφανείας''.

Αυτό το οποίο λέγει περί των νόμων ο Περικλής, ότι δηλαδή εξασφαλίζεται σε όλους τους Αθηναίους ισότητα δικαιοσύνης, είναι αντίστοιχο με αυτό το οποίο λέει ο Μέγας Αλέξανδρος στο λόγο του προς τους στρατιώτες του στον Ύφαση ποταμό, όταν λέγει ότι ο πατέρας του, ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄, *''Πόλεών τε οικήτορας απέφηνε* ***και νόμοις και ήθεσι χρηστοίς εκόσμησεν''.*** (*Αλεξ. Ανάβ.*, Ζ΄ 9.2). ''Σάς κατέστησε κατοίκους πόλεων και σάς **κυβέρνησε** (**διοίκησε**) **με νόμους** και με ωφέλιμες διατάξεις''.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι ο νόμος ήταν κυρίαρχη έννοια για τους Σπαρτιάτες: *''Ως δε και Λακεδαιμόνιοι κατά μεν ένα μαχόμενοι ουδαμών εισι κακίονες ανδρών, αλέες δε άριστοι ανδρών απάντων.* ***Ελεύθεροι*** *γαρ εόντες, ου πάντα ελεύθεροί εισι΄ έπεστι γαρ σφι* ***δεσπότης νόμος****, τον υποδειμαίνουσι πολλώ έτι μάλλον ή οι σοι σε''*. (Ζ΄ 104). ''Οι Λακεδαιμόνιοι ένας προς ένα πολεμούντες υπερέχουν όλων. Πολεμώντας όμως πολλοί μαζί, είναι οι άριστοι όλων των ανθρώπων. Διότι αν και είναι ελεύθεροι, δεν έχουν απεριόριστη ελευθερία, αλλά υπακούουν σε έναν δεσπότη, το νόμο, τον οποίο φοβούνται πολύ περισσότερο από όσο φοβούνται εσένα (τον Ξέρξη) οι δικοί σου (οι Πέρσες)''.

Ο Αθηναίος Ισοκράτης αναφέρει σχετικά με την παιδεία, την υπεροχή της πόλης των Αθηνών και το όνομα των Ελλήνων σε σχέση με την παιδεία: *''Τοσούτον δ' απολέλοιπεν η πόλις ημών περί το φρονείν και λέγειν τους άλλους ανθρώπους, ώσθ' οι ταύτης μαθηταί των άλλων*

*διδάσκαλοι γεγόνασι, και το των Ελλήνων όνομα πεποίηκε μηκέτι του γένους αλλά της διανοίας δοκείν είναι, και μάλλον **Έλληνας καλείσθαι τους της παιδεύσεως της ημετέρας ή τους της κοινής φύσεως μετέχοντας**''.* (*Πανηγυρικός*, ιγ 50). ''Τόσο πολύ υπερέχουν οι κάτοικοι της πόλης μας (έναντι των άλλων λαών) ως προς τη φιλοσοφία και τον έντεχνο λόγο, ώστε οι μαθητές μας έχουν γίνει διδάσκαλοι των άλλων, και κατορθώσαμε ώστε το όνομα Έλληνας να μη σημαίνει εκείνον που έχει την ίδια καταγωγή, αλλά εκείνον που έχει καλλιεργημένο πνεύμα και να ονομάζονται Έλληνες όχι όσοι ανήκουν στο ίδιο έθνος αλλά όσοι λαμβάνουν εκπαίδευση όμοια με τη δική μας''.

Οι μαθητές οι οποίοι συνέρρεαν στις Σχολές των Αθηνών, δεν ήταν μόνον Έλληνες αλλά ήταν και ξένοι από Ανατολή και Δύση. Αυτοί γυρίζοντας στις πατρίδες τους δίδασκαν Ελληνικά ως *''Έλληνες διδάσκαλοι'', ''Ελληνοδιδάσκαλοι''* και *''Ελληνίζοντες''*.

Η διαφοροποίηση αυτή των ανθρώπων και των κρατών, με βάση την ανάπτυξη και τον πολιτισμό, άλλαξε σε μεταγενέστερα χρόνια, κυρίως την περίοδο της ανάμιξης των Ρωμαίων στα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας και ως κριτήριο εθνικού χαρακτηριστικού ελήφθη η γλώσσα. Όμως, οι καθιερωμένες εκφράσεις και χρήσεις δεν ηδύναντο να απαλειφθούν.

Ο Περικλής στον *Επιτάφιο* λόγο του, αναφέρει τη διάκριση των Ελλήνων με τους άλλους λαούς, ως Έλληνες και βάρβαροι: *''Ων εγώ τα μεν κατά πολέμους έργα, οίς έκαστα εκτήθη, ή ει τι αυτοί ή οι πατέρες ημών **βάρβαρον ή Έλληνα** πολέμιον επιόντα προθύμως ημυνάμεθα, μακρηγορείν εν ειδόσιν ου βουλόμενος, εάσω''*. (*Περικ. Επιτ.*, 36). ''Εν τούτοις, δεν θα μιλήσω, ούτε περί των πολεμικών κατορθωμάτων, με τα οποία οι διάφορες κτήσεις μας αποκτήθηκαν, ούτε περί της δραστηριότητας, με την οποία εμείς οι ίδιοι ή οι πατέρες μας αποκρούσαμε τις επιθέσεις εχθρών, βαρβάρων ή Ελλήνων, διότι δεν επιθυμώ να μακρηγορήσω μεταξύ ανθρώπων, οι οποίοι όλα αυτά τα γνωρίζουν''.

Την ίδια διάκριση κάνει και τον ίδιο χαρακτηρισμό δίνει ο Μέγας Αλέξανδρος στο λόγο τον οποίο εκφώνησε στον Ύφαση ποταμό, όταν απευθύνθηκε προς τους στρατιώτες του, προκειμένου να τούς πείσει να συνεχίσουν την εκστρατεία σε όλη την Ινδία, έως ότου φθάσουν στην ανατολική θάλασσα: *''Ή δέδιτε μη δέξωνται υμάς έτι άλλοι **βάρβαροι** επιόντας; ων γε οι μεν προσχωρούσιν εκόντες,...η δη τοις ξυμμάχοις τε και τοις εκούσι προσχωρήσασι προστίθεται''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄25.6). ''Ή φοβάστε μήπως αντισταθούν σε εσάς και άλλοι βάρβαροι, όταν επιτεθείτε κατ' αυτών; Αφού μάλιστα άλλοι μεν εξ αυτών υποτάσσονται με τη θέλησή τους…η οποία παραχωρείται στους συμμάχους και σε εκείνους που προσεχώρησαν σε ημάς αυτοπροαιρέτως''.

Τον ίδιο χαρακτηρισμό, δηλαδή βάρβαροι, για τους γείτονες των Μακεδόνων, δίνει ο Μέγας Αλέξανδρος στην πόλη Ώπιδα, το 324 π.Χ., όταν απευθύνεται προς τους στρατιώτες του: *''Και πρώτά γε από Φιλίππου του πατρός, ήπερ και εικός, του λόγου άρξομαι…αξιομάχους καταστήσας τοις προσχώροις των* ***βαρβάρων****….πόλεών τε οικήτορας απέφηνε* ***και νόμοις και ήθεσι χρηστοίς εκόσμησεν****''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ζ΄9.2). ''Και πρώτα βέβαια θα αρχίσω το λόγο μου, όπως άλλως τε είναι φυσικό, από τον πατέρα μου το Φίλιππο… σάς κατέστησε (στρατιώτες Μακεδόνες) ικανούς να πολεμάτε τους βαρβάρους γείτονές σας…σάς κατέστησε κατοίκους πόλεων και σάς διοίκησε με **νόμους** και με ωφέλιμες διατάξεις''.

Από το ανωτέρω κείμενο, εκτός της διαφοροποίησης των Ελλήνων με τους άλλους λαούς, προκύπτει ότι στη Μακεδονία ο θεσμός της βασιλείας δεν υπήρχε με τη μορφή με την οποία υπήρχε στους Πέρσες, δηλαδή με την ελέω θεού παμβασιλεία. Οι Μακεδόνες κυβερνώνταν σύμφωνα με τους νόμους.

Ο Θουκυδίδης αναφερόμενος στους Ιλλυριούς Ταυλαντίους, οι οποίοι ήταν γείτονες των Μακεδόνων, τους αποκαλεί βαρβάρους: *''Η Επίδαμνος είναι πολιτεία που βρίσκεται στο δεξί χέρι καθώς μπαίνει κανείς στον Ιόνιο κόλπο και γειτονεύει με τους* ***βαρβάρους Ταυλαντίους*** *που ανήκουν στην Ιλλυρική φυλή''*. (Α΄ 24-25). Η Επίδαμνος είναι το σημερινό Δυρράχιο. Η Επίδαμνος ήταν αποικία των Κερκυραίων με οικιστή από την Κόρινθο. Δημιουργήθηκε το 627/6 π.Χ. Η αντιπαλότητα και η σύγκρουση Κερκυραίων και Κορινθίων για την Επίδαμνο το 433 π.Χ., και η επέμβαση και βοήθεια των Αθηναίων προς τους Κερκυραίους, ήταν η αφορμή για την έκρηξη του Πελοποννησιακού πολέμου.

Αυτό το οποίο λέει περί βαρβάρων ο Μέγας Αλέξανδρος το έλεγαν και οι λοιποί Έλληνες. Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος λέει ότι οι Μακεδόνες, την εποχή του πατέρα του, βασιλιά Φιλίππου Β΄, κατέστησαν ικανοί να πολεμούν τους γείτονές τους βαρβάρους λαούς. Έτσι αποκαλούσαν οι Έλληνες τους μη Έλληνες. Τι να κάνουμε, έτσι ήταν, έτσι ελέχθη και έτσι καταγράφηκε από την Ιστορία, όσο και αν ο Σοφιστής Αντιφών είχε διακηρύξει, από την άποψη του φυσικού δικαίου, τη φυσική τους ομοιότητα, άποψη που βεβαίως υιοθετούμε.

Ο Ισοκράτης απευθυνόμενος στο μέγιστο βασιλιά Φίλιππο Β΄ (και επί του επιθέτου αυτού η Ιστορία δεν δέχεται αντίρρηση), τού γράφει: *''Μέλλω γαρ σοι συμβουλεύειν προστήναι της τε των Ελλήνων ομονοίας και της επί τους* ***βαρβάρους*** *στρατείας''*. (*Φίλιππος,* στ. 16). ''Διότι πρόκειται να σε συμβουλεύσω να τεθείς επικεφαλής της προσπάθειας για την ομόνοια μεταξύ των Ελλήνων, αλλά και επικεφαλής της εκστρατείας εναντίον των βαρβάρων (εννοεί των Περσών)''.

Είναι απολύτως σαφές αυτό το οποίο γράφει προς το βασιλιά Φίλιππο Β΄, ο εμφορούμενος από πανελλήνιες ιδέες Ισοκράτης, σε αντίθεση με το μεγάλο ρήτορα, αλλά μικρό στα οράματα τοπικιστή Αθηναίο και αδιάλλακτο αντιφιλιππικό Δημοσθένη, αλλά, όχι πανελλήνιο άνδρα, ή τους ανδρειότατους και περήφανους, αλλά εγωιστές Σπαρτιάτες. Είναι δυνατόν να έγραφε ο Αθηναίος ρήτορας Ισοκράτης σε κάποιο μη Έλληνα να τεθεί επικεφαλής της προσπάθειας για την ομόνοια μεταξύ των Ελλήνων, αλλά και επικεφαλής της εκστρατείας εναντίον των Περσών; Θα αναγνώριζε ο Ισοκράτης κάποιο μη Έλληνα ως αρχηγό των Ελλήνων; Θα ήταν εντελώς ανόητο να προτείνει ο Ισοκράτης να τεθούν επικεφαλής των Ελλήνων αλλόφυλοι για να εκστρατεύσουν και να αντιπαρατεθούν με άλλους αλλόφυλους, όπως οι Πέρσες.

Ο Ισοκράτης είχε απευθύνει αναλόγου περιεχομένου εκκλήσεις για τη σωτηρία των Ελλήνων προς το Διονύσιο των Συρακουσών το 369/8 π.Χ.: *''Επειδή δ' υπέρ της των Ελλήνων σωτηρίας παρεσκεύασμαι συμβουλεύειν, προς τίν' αν δικαιότερον διαλεχθείην ή προς τον πρωτεύοντα του γένους και μεγίστην έχοντα δύναμιν''; (Προς Διονύσιον*, δ 7). ''Επειδή ετοιμάζομαι να σε συμβουλεύσω για τη σωτηρία των Ελλήνων, με ποιον θα ήταν σωστότερο να συνομιλήσω, παρά με αυτόν ο οποίος είναι ο πρώτος της φυλής και κατέχει τη μεγαλύτερη δύναμη'';

Ο Ισοκράτης είχε απευθύνει αναλόγου περιεχομένου εκκλήσεις και προς το Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο, προς τον τύραννο των Φερών Αλέξανδρο, ο οποίος όμως δολοφονήθηκε το 359 π.Χ., και προς το νεαρό Σπαρτιάτη βασιλιά Αρχίδαμο, το 356 π.Χ. την περίοδο της κορύφωσης του Συμμαχικού Πολέμου (357-355 π.Χ.).

Όλοι αυτοί βεβαίως προς τους οποίους απευθύνετο ο Ισοκράτης ήταν Έλληνες. Ο Ισοκράτης δεν απευθύνθηκε ούτε σε Μαίδους, ούτε σε Γέτες, ούτε σε Ταυλαντίους, ούτε σε Τριβαλλούς, ούτε σε άλλους μη Έλληνες λαούς. Ο Ισοκράτης απευθυνόταν μόνο σε Έλληνες.

9. Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β΄

Αξίζει, πιστεύω, να αναφερθούμε δι' ολίγων στην προσωπικότητα του βασιλιά **Φιλίππου Β΄**. Όχι για κανέναν άλλο λόγο, αλλά για αντιληφθούμε καλλίτερα γιατί ο φιλέλλην Αθηναίος Ισοκράτης, απευθύνεται στο μεγάλο Έλληνα Μακεδόνα Φίλιππο και του ζητεί να πρωτοστατήσει για την ομόνοια μεταξύ των Ελλήνων.

Ο Φίλιππος Β΄ ήταν υιός του Αμύντα Γ' και της Ευρυδίκης, η οποία καταγόταν από τη Λυγκηστίδα. Γεννήθηκε το 382 π.Χ. και πέθανε δολοφονηθείς το 336 π.Χ. Ανήλθε στο θρόνο σε ηλικία 23 ετών, ως επίτροπος του ανήλικου ανεψιού του Αμύντα, υιού του Περδίκκα Γ΄ και

βασίλευσε στη Μακεδονία από το 359-336 π.Χ. Σε μικρή ηλικία βρέθηκε ως όμηρος στη Θήβα (368-365 π.Χ.). Ο Φίλιππος θεωρείται δικαίως ως ένας από τους μεγαλύτερους δημιουργούς κρατών στην Ιστορία και έθεσε τα θεμέλια μιας μεγάλης αυτοκρατορίας. Παρέλαβε ένα μικρό βασίλειο, ερημωμένο από επιδρομές και πανταχόθεν απειλούμενο, από εξωτερικούς εχθρούς (Θράκες, Μαίδοι, Ιλλυριοί κ.τ.λ.) και εσωτερικούς ανταγωνιστές (Αργαίος, Αρριδαίος, Αρχέλαος, Μενέλαος κ.τ.λ.) και παρέδωσε ένα οργανωμένο κράτος τόσο ισχυρό, ώστε να ρυθμίζει την πορεία των πραγμάτων σε όλη την Ελληνική χερσόνησο, από το ακρωτήριο Ταίναρο έως τον Ίστρο (Δούναβη) ποταμό. Η μεταμόρφωση της Μακεδονίας και η ηγετική της θέση και επιβολή ήταν αποτέλεσμα της στρατηγικής ιδιοφυΐας του και όχι μόνο. Οι διοικητικές και διπλωματικές του ικανότητες ήταν ασύγκριτες. Ανέτρεπε τα σχέδια των αντιπάλων του με στρατηγικές κινήσεις, διέλυε τις συμμαχίες τους, δημιουργούσε ο ίδιος ισχυρές συμμαχίες, π.χ. συνάπτοντας γάμους με πριγκίπισσες γειτονικών κρατών, ελισσόταν με ανεπαίσθητα βήματα ώστε να μην γίνονται κατανοητά από τους αντιπάλους του, τέτοια που στο τέλος κατέληγαν στην αποδοχή των θέσεών του. Εάν οι άλλες προσπάθειές του δεν τελεσφορούσαν, ήταν πανέτοιμος να νικήσει τους αντιπάλους του στη μάχη, το χρόνο και το πεδίο της οποίας ο ίδιος επέλεγε, ώστε το ιππικό του και οι φάλαγγές του να έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή απόδοση.

Ο Φίλιππος είχε τέλεια Ελληνική παιδεία και καλλιέργεια. Στη διάρκεια της ομηρίας του στη Θήβα, στο σπίτι του στρατηγού Παμμένη, τού δόθηκε η ευκαιρία να μυηθεί βαθύτερα στην Ελληνική παιδεία και να σπουδάσει την τεχνική της *Λοξής φάλαγγος*. Ο Φίλιππος μιλούσε τόσο γοητευτικά και επιτήδεια όσο και οι πιο ονομαστοί ρήτορες. *''Τους Μακεδόνας εν συνεχέσιν εκκλησίαις συνέχων και τη* ***του λόγου δεινότητι*** *προτρεπόμενος επί την ανδρείαν ευθαρσείς εποίησε,…''.* (Διόδ., 16,3.1-2). Απέκτησε συμπάθειες σε πολλές Ελληνικές πόλεις, έδειχνε καλή διάθεση, έκανε γενναιόδωρες προτάσεις προς τους αντιπάλους του και ήταν ιδιαίτερα ευχάριστος. Είχε πάντοτε την πρωτοβουλία των ενεργειών έναντι των αντιπάλων του.

Ο Φίλιππος οργάνωσε επί νέας, καλλίτερης βάσεως το Μακεδονικό στρατό. *''…τας δε στρατιωτικάς τάξεις επί το κρείττον διορθωσάμενος και τους άνδρας τοις πολεμικοίς όπλοις δεόντως κοσμήσας,…''.* (Διόδ., 16,3.1-2). Εισήγαγε την υποχρεωτική θητεία και στρατολογία και εκπαίδευσε το στρατό βάσει μεθόδων που είχε διδαχθεί από τον Επαμεινώνδα. Εισήγαγε έννοιες όπως *πειθαρχία μάχης* και *πνεύμα μονάδος*. Ο στρατός του έγινε επαγγελματικός, πειθαρχημένος στο έπακρο. Το πεζικό των πελταστών θα είχε πλέον δευτερεύουσα θέση και πρωτεύουσα θέση έλαβε η υπ' αυτού δημιουργηθείσα φάλαγξ των πεζεταίρων. *''…Επενόησε δε και την*

της φάλαγγος πυκνότητα και κατασκευήν μιμησάμενος τον εν Τροία των ηρώων συνασπισμόν και πρώτος συνεστήσατο την Μακεδονικήν φάλαγγα''. (Διόδ., 16,3.1-2). (Το βάθος της φάλαγγας έφθανε συνήθως τους 16 άνδρες το πλάτος της γραμής τους 128 άνδρες). Ο συντονισμός της φάλαγγας ήταν τόσο τελειοποιημένος ώστε προχωρούσε κατ' ευθείαν, ή διαγώνια, ή έπαιρνε διάφορα κοίλα ή κυρτά σχήματα, ή υποχωρούσε εσκεμμένα, χωρίς να χάνει το σχηματισμό της και με τρόπο ώστε ο ένας φαλαγγίτης να προστατεύει τον άλλο. Από πλευράς πολεμικής στρατηγικής ο Φίλιππος τερμάτισε τις κατά μέτωπο επιθέσεις και αποδείχτηκε ο εμπειρότερος γνώστης της πολεμικής τακτικής. Το ιππικό των εταίρων αυξήθηκε, οι ιππείς και οι ίπποι θωρακίστηκαν και το ιππικό ανελάμβανε πλέον το κύριο βάρος της επίθεσης, ως βαρύ ιππικό κρούσης να συντρίψει τον αντίπαλο. Ενίσχυσε τα στρατιωτικά σώματα με πολιορκητικές μηχανές. Ο στρατός του δεν εγνώριζε νύκτα ή ημέρα, χειμώνα ή θέρος, κόπωση ή ατυχίες. Ο Φίλιππος εγνώριζε τις ικανότητες αλλά και τα ονόματα όλων των στρατιωτών του. Επέβλεπε την εκγύμναση του στρατού, συμμετείχε στις αλλεπάλληλες και εξαντλητικές πορείες του, κατέβαινε στα πεδία των ασκήσεων και στην παλαίστρα και είχε εκπαιδεύσει το στρατό σε διάφορες επιθετικές και αμυντικές τεχνικές. Κάθε τμήμα του στρατού του είχε συγκεκριμένη αποστολή και οι επικεφαλής κάθε τμήματος γνώριζαν πώς να την φέρουν εις πέρας. *''….συνεχείς εξοπλασίας και γυμνασίας εναγωνίους εποιείτο''*. (Διόδ., 16,3.1-2). Δημιούργησε έναν στρατό που φαινόταν και ήταν αήττητος και ήταν το αίτιο των επιτυχιών του. Δημιούργησε επίσης αξιόλογο ναυτικό, εξασφαλίζοντας τις παράλιες κτήσεις του κράτους.

Η βασιλεία του Φιλίππου είχε τα χαρακτηριστικά της Ομηρικής βασιλείας. Είχε άμεση επαφή με το λαό, δεν απομονώθηκε από το λαό και δεν μεταβλήθηκε σε τύραννο. Ήταν μια βασιλεία βασισμένη σε πατροπαράδοτα ήθη και έθιμα. Ίδρυσε νέες πόλεις, βελτίωσε τις υπάρχουσες, έκανε έργα υποδομής και φρόντιζε ώστε οι κάτοικοι να συμμετέχουν στη συνεχή οικονομική άνθιση της χώρας. Ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής στο λαό. Η παρουσία του στην ηγεσία της Μακεδονίας ήταν ευλογία για το μέλλον του Ελληνισμού.

Ο Φίλιππος ήταν ο μόνος Έλληνας, ο οποίος ένωσε τις σπαρασσόμενες από τις συνεχείς εμφύλιες συγκρούσεις Ελληνικές πόλεις-κράτη, με τη διπλωματία ή και με τη βία, όταν πολεμήθηκε και όταν απαιτήθηκε. Για πρώτη φορά μετά τα Τρωικά, οι Έλληνες θα αποτολμούσαν τον αγώνα εναντίον των Περσών ενωμένοι. Ο Φίλιππος δεν ενέταξε τους νότιους Έλληνες στο κράτος του. Το σχέδιό του της πολιτικής ένωσης των Ελλήνων διέφερε εκείνου της μορφής την οποία είχαν επιβάλλει η Αθήνα και η Σπάρτη, οι ομοσπονδίες των οποίων

προάσπιζαν μόνον τα συμφέροντά τους. Ήταν ένα ομοσπονδιακό σύστημα το οποίο ετέθη σε ουσιαστικότερο και πιο υγιές πλαίσιο, σε καθαρώς δημοκρατικές βάσεις. Κύριος σκοπός του *Κοινού των Ελλήνων* ήταν ο τερματισμός των εμφυλίων πολέμων. Ο Καταστατικός Χάρτης καθόριζε όπως: *''Οι κοινωνούντες της ειρήνης είναι ελεύθεροι και αυτόνομοι, αφρούρητοι και αφορολόγητοι πολιτείαις και νόμοις χρώμενοι τοις πατρίοις''*. Ο Φίλιππος άφησε τις πόλεις-κράτη να κυβερνώνται με τους νόμους τους οποίους είχαν και κατά τα πάτρια.

Ο μεγάλος αυτός άνδρας με την ισχυρότατη προσωπικότητα και τα εξαιρετικά πνευματικά προτερήματα, είχε την ατυχία να συγκριθεί από την Ιστορία, μοιραίως, με τον υιό του Μέγα Αλέξανδρο και να βρίσκεται στο στόχαστρο του μεγάλου Αθηναίου ρήτορα Δημοσθένη. Όσο για το Μέγα Αλέξανδρο δεν τίθεται κανένα θέμα. Ο ίδιος ο Φίλιππος είπε στον υιό του να ζητήσει μεγαλύτερο βασίλειο. Ο Δημοσθένης, εκτός από το μίσος του προς το Φίλιππο, το οποίο οδήγησε σε εμφύλιο πόλεμο την Ελλάδα στη Χαιρώνεια το 338 π.Χ., χωρίς να το θέλει, μέσα από τους λόγους του, μάς αποδεικνύει το μεγαλείο και τις ικανότητες αυτού του μεγαλεπήβολου βασιλιά. Όποια και αν ήταν η κρίση του Δημοσθένους για τον Φίλιππο και ήταν πολύ άδικη, αυτός εκφωνούσε λόγους, ενώ ο Φίλιππος έγραφε περίλαμπρες σελίδες ιστορίας και προάσπιζε την ακεραιότητα και τα γενικότερα συμφέροντα όλης της Ελλάδας.

Ο Φίλιππος δεν εκμεταλλεύτηκε τη νίκη του στη Χαιρώνεια, και μολονότι τιμώρησε αυστηρά τους Θηβαίους, επειδή τους θεωρούσε φίλους του που τον πρόδωσαν, δεν καταδίωξε τους ηττημένους και υποχωρούντες Αθηναίους, δεν εστράφη εναντίον της Αθήνας, ελευθέρωσε όλους τους αιχμαλώτους άνευ λύτρων, όπως έκανε και στη Μεθώνη και την Ποτίδαια, και άφησε αυτόνομες όλες τις πόλεις απαλλαγμένες από κάθε φόρο που πλήρωναν στην Αθήνα ή στη Σπάρτη. Ο Φίλιππος υπήρξε ιδιαίτερα επιεικής με τους Αθηναίους, ζητούσε συνεχώς τη συνεργασία τους και για κανέναν λόγο δεν ήθελε να συγκρουσθεί με τους Σπαρτιάτες.

Ο Φίλιππος ανατράφηκε σκληρά και με πειθαρχία. Θαρραλέος, επινοητικός, αποφασιστικός, επίμονος, δραστήριος, μόχθησε και κινδύνευσε σε όλη του τη ζωή. Ήταν ταχύς, μεθοδικός και ιδιαίτερα τολμηρός, οι επιδιώξεις του δε έβλεπαν μακρύτερα από όλους. Από το δίκτυο που είχε εγκαταστήσει, ήταν ενήμερος για ό,τι συνέβαινε σε όλο τον κόσμο και πάντα ήταν έτοιμος για κάθε είδους πόλεμο. Αποστρεφόταν τους αναίτιους πολέμους και τις αιματοχυσίες. Παρά τη γενναιότητά του και τις δυνατότητες του στρατού του απέφευγε τις μάχες. Τις θεωρούσε ως την έσχατη λύση, αναγκαίες μόνο όταν ήταν αδύνατο να αποφευχθούν. Οι επιτυχίες του ήταν πολύ περισσότερο αποτέλεσμα των δικών του ικανοτήτων και της δράσης του παρά της αδυναμίας των άλλων. Ο

Φίλιππος είχε πείρα πολλών πολέμων και εμπιστευόταν μόνο το στρατό του. Δεν απαίτησε ποτέ ιδιαίτερη μεταχείριση για τον εαυτόν του και βίωνε όλες τις μακρόχρονες στερήσεις δίπλα στους στρατιώτες του χωρίς να αποφύγει ποτέ να διακινδυνέψει. Πολεμώντας για τη Μακεδονία είχε τραυματιστεί σε όλα τα μέρη του σώματός του. *''Εώρων δ' αυτόν τον Φίλιππον, προς ον υμίν ο αγών, υπέρ αρχής και δυναστείας τον οφθαλμόν εκκεκομμένον, την κλείν κατεαγότα, την χείρα, το σκέλος πεπηρωμένον, παν, ότι βουληθείη μέρος η τύχη του σώματος παρελέσθαι, τούτο προϊέμενον, ώστε τω λοιπώ μετά τιμής και δόξης ζην''*. (Δημοσθ., *Περί Στεφάνου*, 67).

Ο Φίλιππος ήταν αισιόδοξος ακόμη και στις αναποδιές. Ήξερε πότε να υποχωρήσει, κάτι που δεν έκανε ποτέ ο Αλέξανδρος, αλλά επανερχόταν. Δεν απελπιζόταν στις αποτυχίες, δεν ήταν υπερφίαλος στις επιτυχίες. Δεν άφηνε τίποτε στην τύχη και εκμεταλλευόταν τις νίκες στο έπακρο. Οι επιτυχίες του μεγάλωσαν την ακτινοβολία και την αίγλη του, τόσο ώστε ο υιός του Αλέξανδρος να λέει στους φίλους του. Όλα θα τα κατορθώσει ο πατέρας μου. Δεν θα αφήσει τίποτε για εμάς.

Η επίπονη δράση ήταν για το Φίλιππο φυσιολογική κατάσταση. Η ιδιοσυγκρασία του ήταν τέτοια που, ούτε ησύχαζε, ούτε άφηνε τους άλλους να ησυχάσουν. Καινοτόμος στην πολιτική, στο στρατό, στην οργάνωση του κράτους, στην τεχνική. Τα συστήματά του ήταν προηγμένα έναντι των άλλων. Μολονότι ο Φίλιππος και το κράτος που δημιούργησε είχε συγκεντρωτικό διοικητικό και στρατιωτικό σύστημα, είχε αποκεντρωτικό σύστημα στην υλοποίηση των στόχων. Υπό την ηγεσία του η Μακεδονία έγινε η υπερδύναμη της εποχής, άξια σεβασμού για την αποτελεσματικότητά της και ικανή να αναμετρηθεί με την παντοδύναμη Περσική αυτοκρατορία.

Ο Φίλιππος άπλωσε την κυριαρχία του με μεθοδικό τρόπο. Οι ενέργειες και οι τακτικές του κινήσεις εξυπηρετούσαν πάντα έναν στρατηγικό στόχο. Ήταν ο δυνατός και είχε την πεποίθηση ότι το άξιζε. Η θέλησή του κατηύθυνε συνεχώς τα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας και όχι μόνο.

Ο Πολύβιος αναφέρει για το Φίλιππο σε σχέση με αναφερόμενα από το Θεόπομπο: *'' Περί δε Φιλίππου και των εκείνου φίλων ευλαβηθείη τις αν ουχ εοίον εις μαλακίαν και ανανδρίαν, έτι δε αναισχυντίαν λέγειν, αλλά τουναντίον μήποτ' εγκωμιάζειν επιβαλόμενος ου δυνηθή καταξίως ειπείν της ανδρείας και φιλοπονίας και συλλήβδην της αρετής των προειρημένων ανδρών˙ οί γε προφανώς ταις σφετέραις φιλοπονίαις και τόλμαις….πάσιν ομολογουμένην την επ' αρετή φήμην παραδεδώκασι περί αυτών.* (Η΄12,5-8). ''Όσον αφορά δε στο Φίλιππο και τους φίλους του, θα φαινόταν κανείς διστακτικός όχι μόνον να τους αποδώσει μαλθακότητα,

ανανδρία και αναισχυντία, αλλ' αντιθέτως, μήπως θέλοντας να τους εγκωμιάσει, δεν θα έχει την ικανότητα να μιλήσει με τρόπο αντάξιο προς την ανδρεία, τη φιλοπονία και γενικά την αρετή τους. Αυτοί προφανώς, με τη φιλοπονία και την τόλμη τους, ανέδειξαν την εξουσία των Μακεδόνων από μικρό βασίλειο σε πανένδοξο και μέγιστο. Εκτός των όσων έγιναν επί Φιλίππου, μετά το θάνατο εκείνου τα όσα έγιναν επί Αλεξάνδρου, στερέωσαν τη φήμη επ' αρετή των ανδρών αυτών στη συνείδηση όλων''. Για το βασιλιά Φίλιππο Β΄ ισχύει ιδιαίτερα αυτό το οποίο είπε ο στρατηγός των Αθηναίων Φωκίων: *''Ή τοις όπλοις κρατείν ή τοις κρατούσι φίλους είναι''*. Ο Θεόπομπος ο Χίος, ο οποίος δεν συνήθιζε τους επαίνους προς το Φίλιππο, αντιθέτως μάλιστα, είπε: *''Ουδέποτε η Ευρώπη ενήνοχε τοιούτον άνδρα το παράπαν, οίον τον Αμύντου Φίλιππον''*.

10. ΟΙ ΕΜΦΥΛΙΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ, Ο ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄

Οι συνεχείς εμφύλιοι πόλεμοι ήταν η κατάρα των Ελλήνων. Είναι βέβαιο ότι η πορεία της ανθρωπότητας, της σκέψης, της επιστήμης, της τέχνης, επηρεάστηκαν μεγάλως από αυτή την αλληλουχία των εμφυλίων πολέμων. Μπορεί εύκολα να υποθέσει κανείς πόσο μεγαλύτερη και ταχύτερη θα ήταν η εξέλιξη της ανθρωπότητας στους αναφερθέντες τομείς, εάν το εκπληκτικό πνευματικό δυναμικό που υπήρχε στην Ελλάδα αφηνόταν να δράσει χωρίς τους πολεμικούς περισπασμούς. Αυτούς τους εμφυλίους πολέμους και τα τραγικά τους αποτελέσματα για την Ελληνική φυλή είχε υπ' όψη του ο Ισοκράτης και ζητούσε εναγωνίως από όλους τους μεγάλους Έλληνες, το Διονύσιο των Συρακουσών, το Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησίλαο, τον τύραννο των Φερών Αλέξανδρο, το Σπαρτιάτη βασιλιά Αρχίδαμο, και ειδικά από το βασιλιά της Μακεδονίας Φίλιππο Β΄, να πρωτοστατήσουν για την ομόνοια μεταξύ των Ελλήνων, *προστήναι της των Ελλήνων ομονοίας*.

Μερικοί από αυτούς τους εμφυλίους πολέμους έως τη μάχη της Χαιρωνείας ήταν: (740-720 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Μεσσηνίων (1^{ος} Μεσσηνιακός), (700 π.Χ.) Χαλκιδείς εναντίον Ερετριέων. Ο πόλεμος αυτός θεωρείται από το Θουκυδίδη (Α.15) ως η απαρχή της διαίρεσης των Ελλήνων, (682-668 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Μεσσηνίων (2^{ος} Μεσσηνιακός), (669 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αργείων (μάχη Υσίων), (664 π.Χ.) Κορίνθιοι εναντίον Κερκυραίων (πρώτη ναυμαχία μεταξύ Ελλήνων), (612 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Μεγαρέων για τη Σαλαμίνα, (600-590 π.Χ.) Δελφική Αμφικτυονία εναντίον Κρίσας (1^{ος} Ιερός), (570 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Σαλαμινίων, (568 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Μεγαρέων,

(560-550 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Τεγεατών, (550 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Κυνουρίας, (519 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αργείων (μάχη στη Σήπεια), (487/6-481 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Αιγινιτών, (471 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αργείων-Τεγεατών, (470/469 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Νάξου, (470/469 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αρκάδων (μάχη Διπαίας), (468 π.Χ.) Άργος εναντίον Τίρυνθος-Μυκηνών, (465 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Θάσου, (464-455 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Μεσσηνίων (3ος Μεσσηνιακός), (459-456 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Αιγινιτών, (457 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αθηναίων (μάχη Τανάγρας), (457 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Βοιωτών (μάχη Οινοφύτων), (448 π.Χ.) Δεύτερος Ιερός πόλεμος, (447 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Βοιωτών (μάχη Κορώνειας), (445 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αθηναίων, (433 π.Χ.) Κορίνθιοι εναντίον Κερκυραίων (ναυμαχία στα Σύβοτα), (432 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Ποτίδαιας, (431-404 π.Χ.) Πελοποννησιακός πόλεμος, (395 π.Χ.) Κορίνθιοι εναντίον Βοιωτών (με εμπλοκή Σπαρτιατών και Αθηναίων), (392-390 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αθηναίων, (μάχες στην περιοχή της Κορίνθου), (390 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Αθηναίων (ναυμαχίες), (385 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Μαντινείας, (382 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον *Κοινού της Ολύνθου*, (382 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Θηβαίων, (381 π.Χ.) Σπαρτιάτες εναντίον Φλειούντος, (376-5 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Νάξου, (376-5 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Σπαρτιατών (ναυμαχία Αλυζίας), (373 π.Χ.) Θηβαίοι εναντίον Πλαταιέων, (371 π.Χ.) Θηβαίοι εναντίον Σπαρτιατών (Λεύκτρα), (366 π.Χ.) Θηβαίοι εναντίον Ωρωπού, (362 π.Χ.) Θηβαίοι εναντίον Σπαρτιατών (Μαντίνεια), (357 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Χίου, Κω, Ρόδου, (357 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Χερσονήσου, Ευβοίας, (356 π.Χ.) έναρξη του 3ου Ιερού πολέμου, (356 π.Χ.) Φίλιππος εναντίον Πύδνας, Ποτίδαιας, Μεθώνης, (353 π.Χ.) Φίλιππος εναντίον Ονόμαρχου (Κρόκιον πεδίον), (348 π.Χ.) Αθηναίοι εναντίον Ευβοίας, (348 π.Χ.) Φίλιππος εναντίον Ολύνθου, (338 π.Χ.) Αθηναίοι-Θηβαίοι εναντίον Φιλίππου (Χαιρώνεια).

Ο Αθηναίος ρήτορας Ισοκράτης (436-338 π.Χ.) έβλεπε τους συνεχείς αδελφοκτόνους πολέμους μεταξύ των Ελλήνων να γίνονται, συνηθέστατα, με Περσικά χρήματα: *''Το δε περσικόν χρυσίον δια των εκασταχού δημαγωγών ρέον εκίνει την Πελοπόννησον…''*, (Πλούτ., *Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής*, 3). ''Το Περσικό χρυσάφι ρέοντας από τους δημαγωγούς σε κάθε μέρος παρακινούσε (σε εξέγερση) την Πελοπόννησο.…''.

Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αναφέρει σχετικά: *''Εν δε τοις πρέσβεσι και Δημοσθένης εκπεμφθείς ου συνήλθε μετά των άλλων προς τον Αλέξανδρον, αλλ' εκ του Κιθαιρώνος ανέκαμψεν εις τας Αθήνας, είτε δια τα πεπολιτευμένα κατά Μακεδόνων φοβηθείς, είτε βουλόμενος τω βασιλεί των*

Περσών άμεμπτον αυτόν διαφυλάττειν, πολλά γαρ χρήματά φασιν αυτόν ειληφέναι παρά Περσών, ίνα πολιτεύηται κατά Μακεδόνων''. (Διόδ. Σικελ.,17,4.7). ''Μεταξύ των πρέσβεων εστάλη και ο Δημοσθένης, ο οποίος δεν πήγε μαζί με τους άλλους στον Αλέξανδρο, αλλά γύρισε από τον Κιθαιρώνα στην Αθήνα, είτε διότι φοβήθηκε λόγω της έως τότε αντιμακεδονικής πολιτικής του, είτε διότι δεν ήθελε να δώσει αφορμές επικρίσεων στο βασιλιά των Περσών. Διότι λένε ότι είχε πάρει πολλά χρήματα από τους Πέρσες για να ασκεί πολιτική εναντίον των Μακεδόνων''.

Ο Διόδωρος επίσης αναφέρει: *''Ο δε Μέμνων χρήμασι διαφθείρων πολλούς των Ελλήνων έπεισε κοινωνείν των Περσικών ελπίδων''.* (Διόδ. Σικελ.,17,30.4). ''Ο δε Μέμνων διαφθείροντας με τα χρήματα τις συνειδήσεις πολλών Ελλήνων τους έπεισε να προσχωρήσουν στη φιλοπερσική παράταξη''.

Ο Διόδωρος ομοίως αναφέρει: *''Κατά γαρ την Ευρώπην Άγις μεν ο των Λακεδαιμονίων βασιλεύς,… χαριζόμενος Δαρείω, προσλαβών δε παρά τούτου και ναύς και χρημάτων πλήθος έπλευσεν εις Κρήτην και των πόλεων τας πλείους χειρωσάμενος ηνάγκασε τα Περσών αιρείσθαι''.* (Διόδ. Σικελ.,17,48.1). ''Διότι στην Ευρώπη ο βασιλιάς των Λακεδαιμοινίων Άγις,…για χάρη του Δαρείου. Έλαβε μάλιστα από αυτόν (τον Δαρείο) πλοία και πολλά χρήματα και κατέπλευσε στην Κρήτη, όπου υποτάσσοντας τις περισσότερες πόλεις τις ανάγκασε να ταχθούν με το μέρος των Περσών''.

Η αγωνία και η ελπίδα του Ισοκράτους για την παύση των εμφυλίων πολέμων μεταξύ των Ελλήνων, είναι εμφανής σε όλους τους λόγους του. Στην επιστολή του προς το Σπαρτιάτη βασιλιά Αρχίδαμο, αναφέρει τα ίδια τα οποία λέει και στο βασιλιά Φίλιππο Β΄, ότι δηλαδή οι Έλληνες πρέπει να παύσουν τους εμφυλίους πολέμους: *''Ώστ' εκ των αγνοηθέντων κατ' εκείνον τον χρόνον ράδιον καταμαθείν, ότι δει τους ορθώς βουλευομένους μη πρότερον* ***εκφέρειν προς βασιλέα πόλεμον, πριν αν διαλλάξη τις τους Έλληνας*** *και παύση της μανίας και της φιλονικίας ημάς''*. (*ΑΡΧΙΔΑΜΩ*, ε΄14). ''Ώστε από τα πράγματα, τα οποία δεν ελήφθησαν υπόψη κατ' εκείνον τον χρόνον είναι εύκολο να καταλάβει κάποιος ότι αυτοί που σκέπτονται σωστά δεν πρέπει να κηρύττουν πόλεμο προς το βασιλιά (των Περσών) πριν συμφιλιώσουν τους Έλληνες και μας σταματήσουν από την τρέλλα και τις φιλονικίες''.

Ομοίως, στην ίδια επιστολή προς τον Αρχίδαμο, σε άλλο σημείο της, ο Ισοκράτης του ζητεί να απαλλάξει τους Έλληνες από τους εμφυλίους πολέμους και τα άλλα κακά που τους ταλαιπωρούν: *''Εγώ μεν γαρ φημι χρήναί σε πάντων αφέμενον των άλλων δυοίν τούτοιν προσέχειν*

*τον νούν, όπως τους μεν **Έλληνας απαλλάξεις των πολέμων** και των άλλων κακών των νυν αυτοίς παρόντων, **τους δε βαρβάρους παύσεις υβρίζοντας** και πλείω κεκτημένους αγαθά του προσήκοντος''*. (*ΑΡΧΙΔΑΜΩ*, η΄19). ''Εγώ μεν δηλαδή ισχυρίζομαι, ότι εσύ έχεις καθήκον παραιτούμενος όλων των άλλων, να στρέψεις την προσοχή σου σ' αυτά τα δύο, πώς μεν θα απαλλάξεις τους Έλληνες από τους (εμφυλίους) πολέμους και από τα άλλα κακά που είναι παρόντα σ' αυτούς, πώς δε θα σταματήσεις τους βαρβάρους να φέρονται υβριστικά και να κατέχουν περισσότερα αγαθά από όσα πρέπει''.

Η ίδια ελπίδα και αγωνία του Ισοκράτους αποτυπώνεται πολλές φορές στον *Πανηγυρικό* του: *''Ήκω συμβουλεύσων περί τε του πολέμου του προς τους βαρβάρους και της **ομονοίας της προς ημάς αυτούς**,…''. (Πανηγυρικός,* α΄3). ''Έρχομαι να συμβουλεύσω σχετικά με τον πόλεμο εναντίον των βαρβάρων (εννοεί των Περσών) και με την ομόνοια (που πρέπει να υπάρχει) μεταξύ μας''.

Ομοίως, *'' Ως χρη **διαλυσαμένους τας προς ημάς αυτούς έχθρας** επί τον βάρβαρον τραπέσθαι,…''*. (*Πανηγυρικός,* β΄15). ''Ότι πρέπει να σταματήσουμε (οι Έλληνες) τις μεταξύ μας έχθρες και να στραφούμε κατά των βαρβάρων (Περσών)''.

Επίσης, *''**Και παυσάμενοι της προς ημάς αυτούς φιλονικίας** κοινή τοις βαρβάροις πολεμήσωμεν,…''.* (*Πανηγυρικός,* γ΄19). ''Και αφού σταματήσουμε τις μεταξύ μας έχθρες, να πολεμήσουμε από κοινού τους βαρβάρους''.

Ο Ισοκράτης, προκειμένου να πείσει το Μακεδόνα βασιλιά Φίλιππο Β΄, όπως εκστρατεύσει κατά της Ασίας τού λέει: *''Πρώτον είσαι **Έλλην και Ηρακλείδης**˙ δεύτερον, ισχυρός ως ουδείς ποτέ των άλλων Ελλήνων˙ τρίτον οφείλεις να ευεργετήσεις την Ελλάδα, διότι είσαι γνήσιος ταύτης υιός˙ τέταρτον, άπασα η δύναμη της Ασίας δεν δύναται να ανθέξει εναντίον της Ελληνικής αρετής….Πέμπτον, οφείλεις να καταστείς δια της δόξης αθάνατος˙ ουδέν δε έστιν ενδοξότερον του πολέμου του προς τους βαρβάρους''*.

Το πρώτο επιχείρημα το οποίο λέει ο Ισοκράτης προς το Μακεδόνα βασιλιά Φίλιππο Β΄, είναι ότι είναι **Έλληνας** και **απόγονος** του **Ηρακλέους**: *''Ουκ αγνοώ δ' ότι πολλοί των Ελλήνων την βασιλέως δύναμιν άμαχον είναι νομίζουσιν˙ ων άξιον θαυμάζειν, ει την υπ' ανθρώπου βαρβάρου και κακώς τεθραμμένου κατασταθείσαν και συναχθείσαν επί δουλεία, ταύτην **υπ' ανδρός Έλληνος** και περί τους πολέμους πολλήν εμπειρίαν έχοντος μη νομίζουσιν αν επ' ελευθερία διαλυθήναι, και ταύτ' ειδότες, ότι συστήσαι μεν εστιν άπαντα χαλεπόν, διαστήσαι δε ράδιον''*. (*Φίλιππος, νθ΄139*). ''Δεν αγνοώ ότι πολλοί από τους Έλληνες θεωρούν ότι η δύναμη του βασιλιά (Δαρείου) είναι ανίκητη. Για τους ανθρώπους

αυτούς είναι άξιο να απορεί κανείς, διότι νομίζουν ότι η εξουσία η οποία εγκαθιδρύθηκε από ένα βάρβαρο και απολίτιστο άνθρωπο προς υποδούλωση του λαού, δεν θα διαλυόταν για την ελευθερία από **έναν Έλληνα** ο οποίος έχει μεγάλη εμπειρία στα πολεμικά θέματα και αφού γνωρίζουν ότι είναι μεν δύσκολο να επιτευχθούν όλα αυτά εύκολο δε να καταστραφούν''.

Ο βασιλιάς των Μακεδόνων Φίλιππος Β΄ ονομάζεται, φυσικώ τω λόγω, από τον Ισοκράτη Έλληνας, και χαρακτηρίζεται ως έχων μεγάλη πολεμική εμπειρία, ένεκα της οποίας μπορεί να διαλύσει τη δύναμη του Δαρείου χάριν της ελευθερίας.

Σε άλλο σημείο του λόγου του ο Ισοκράτης αναφέρει: *''Ει δε των **αφ' Ηρακλέους τινί πεφυκότων**, ος απάσης κατέστη της Ελλάδος ευεργέτης, επιφέροι την αιτίαν ταύτην, εις την μεγίστην αισχύνην αν αυτόν καταστήσειεν.'' (Φίλιππος, λα΄ 76,77).* ''Εάν όμως απηύθυνε την κατηγορία αυτή εναντίον **ενός απογόνου του Ηρακλέους** ο οποίος ευεργέτησε όλη την Ελλάδα, θα τον παρέδινε στη μέγιστη αισχύνη''.

Ο βασιλιάς των Μακεδόνων Φίλιππος Β΄ ονομάζεται από τον Ισοκράτη Έλληνας, απόγονος του Ηρακλέους. Από Έλληνα πρόγονο, ασφαλώς Έλληνας απόγονος θα προκύψει. Από Βαρδαρίτες προγόνους Βαρδαρίτες απόγονοι έχουν προκύψει. Μετονομασίες εθνικής ταυτότητας δεν είναι αποδεκτές, δεν λαμβάνονται υπ' όψιν.

Ομοίως σε άλλο σημείο του λόγου του ο Ισοκράτης αναφέρει: *''Περί δε των άλλων ηγούμαι τον τε πατέρα σου και τον κτησάμενον την βασιλείαν και **τον του γένους αρχηγόν**,…, τών αυτών αν τούτων γενέσθαι συμβούλους, ων περ εγώ''.* (*Φίλιππος, με΄ 105*). ''Για όλα τα άλλα θέματα νομίζω ότι και ο πατέρας σου (Αμύντας Γ΄) και ο θεμελιώσας τη βασιλεία σου (Περδίκκας Α΄) και ο **αρχηγός του γένους σας (Ηρακλής)**,…θα σου έδιναν τις ίδιες συμβουλές που σου δίνω εγώ''.

Ο Ισοκράτης τονίζει στο βασιλιά των Μακεδόνων Φίλιππο Β΄ ότι έχει γενάρχη τον ημίθεο πανελλήνιο ήρωα, τον Ηρακλή. Όταν κάποιος έχει γενάρχη τον Ηρακλή δεν γίνεται παρά να είναι Έλληνας.

Σε άλλο σημείο του λόγου του προς το Φίλιππο ο Ισοκράτης αναφέρει: *''Πώς ουκ εικός υπ' αυτού (Ηρακλέους) σε παροξύνεσθαι και φιλονικείν, όπως τω προγόνω σαυτόν όμοιον παρασκευάσεις; Λέγω δ' ουχ ως δυνησόμενον απάσας σε μιμήσασθαι τας Ηρακλέους πράξεις, ουδέ γαρ αν των θεών ένιοι δυνηθείεν΄''. (Φίλιππος, μη΄ 113,114*). ''Πώς δεν είναι φυσικό το παράδειγμα αυτό να σε παρακινεί ώστε να προσπαθήσεις να μοιάσεις στον πρόγονό σου; Δεν ισχυρίζομαι ότι θα μπορέσεις να μιμηθείς όλες τις πράξεις του Ηρακλέους, διότι ούτε μερικοί από τους θεούς δεν θα μπορούσαν να τις πράξουν''.

Ο βασιλιάς των Μακεδόνων Φίλιππος Β΄ παροτρύνεται από τον Ισοκράτη να μιμηθεί τις πράξεις του ήρωος Ηρακλέους και να μοιάσει στον πρόγονό του τον ημίθεο Ηρακλή, αναγνωρίζοντας έτσι την Ελληνική καταγωγή του Μακεδόνα βασιλιά.

Επίσης ο Ισοκράτης στον ίδιο λόγο του αναφέρει: *''Αλλά μετά των Ελλήνων επί τούτους, προς ους προσήκει τους **αφ' Ηρακλέους γεγονότας** πολεμείν.'' (Φίλιππος, μη΄ 115*). ''Αλλά μαζί με τους Έλληνες εναντίον αυτών με τους οποίους αρμόζει να πολεμούν οι **απόγονοι του Ηρακλέους**''.

Οι απόγονοι του Ηρακλέους οι Μακεδόνες, είναι μόνο Έλληνες και δεν μπορεί να είναι ουδέν άλλο παρά μόνον Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες είναι απόγονοι Σλάβων και δεν μπορούν να είναι Μακεδόνες, και δεν είναι Μακεδόνες.

Το δεύτερο επιχείρημα το οποίο λέει προς το βασιλιά Φίλιππο ο Ισοκράτης είναι, ότι ουδείς άλλος των άλλων Ελλήνων, αλλά και όλων όσοι κατοίκησαν την Ευρώπη, είναι τόσο ισχυρός όσο ο Φίλιππος: *''Προς δε τούτοις και πλούτον και **δύναμιν** κεκτημένον, όσην **ουδείς των Ελλήνων**, α μόνα των όντων και πείθειν και βιάζεσθαι πέφυκεν΄''. (Φίλιππος, στ΄15*). ''Επιπλέον δε έχεις αποκτήσει και πλούτη και δύναμη, όσα κανείς από τους Έλληνες, τα οποία μόνα από όλα όσα υπάρχουν έχουν από τη φύση τους τη δύναμη να πείθουν και να εκβιάζουν''.

Ομοίως ο Ισοκράτης αναφέρει στη συνέχεια: *''Μάλιστα δε πάντων τον καιρόν, εν' ω συ μεν τυγχάνεις τοσαύτην **δύναμιν κεκτημένος, όσην ουδείς των την Ευρώπην κατοικησάντων**, προς ον δε πολεμήσεις,…''. (Φίλιππος, νζ 137*). ''Περισσότερο δε από όλα τώρα είναι ο κατάλληλη στιγμή κατά την οποία εσύ μεν έχεις αποκτήσει τόση μεγάλη δύναμη, όση δεν απέκτησε κανένας από όσους έχουν κατοικήσει την Ευρώπη, ενώ αυτός με τον οποίο θα πολεμήσεις…''.

Συνεπώς πάλιν ο Ισοκράτης λέει στο βασιλιά Φίλιππο ότι είναι Έλληνας, περιλαμβάνει το βασιλιά των Μακεδόνων και τους Μακεδόνες στους Έλληνες. Το τρίτο επιχείρημα του Ισοκράτη προς το Φίλιππο επαναλαμβάνει το γεγονός ότι είναι Έλληνας, αλλά επιτείνει την Ελληνικότητα του Φιλίππου και των Μακεδόνων, λέγοντας ότι είναι γνήσιος υιός της Ελλάδας.

Μετά και από αυτά τα οποία αναφέρει ο Ισοκράτης, ποιος μπορεί να είναι αυτός που θα ισχυριστεί και με ποιο λογικό επιχείρημα, ότι οι Μακεδόνες είναι κάτι διαφορετικό από τους άλλους Έλληνες; Επιπλέον, κανείς δεν μπορεί να είναι Μακεδών, αν δεν είναι Έλληνας.

Οι Μακεδόνες λοιπόν, όχι μόνον είναι ετεοί, γνητοί, γνήσιοι Έλληνες, αλλά αναγνωρίζονται ως οι μόνοι ικανοί να κάνουν τους λοιπούς και σπαρασσομένους από εμφύλιες συγκρούσεις Έλληνες να ομονοήσουν

και όλοι μαζί υπό την αρχηγία του βασιλιά Φιλίππου Β΄ να εκστρατεύσουν εναντίον των Περσών. Ως γνωστόν, οι γενναιότατοι, ανδρειότατοι αλλά και εγωιστές Σπαρτιάτες ήθελαν αυτοί να έχουν την αρχηγία των Ελλήνων. Δεν ήθελαν να την παραχωρήσουν στο Μέγα Αλέξανδρο αλλά και σε κανέναν άλλο. Όταν όμως ετέθη το θέμα της ηγεσίας για την εκστρατεία εναντίον των Περσών, στο συνέδριο του *Κοινού των Ελλήνων* στην Κόρινθο, όλοι οι λοιποί Έλληνες αναγνώρισαν τον Αλέξανδρο ως στρατηγό αυτοκράτορα και πολλοί πολιτικοί άνδρες και φιλόσοφοι του εξέφραζαν τα συγχαρητήριά τους.

Ο Μέγας Αλέξανδρος είχε ήδη δείξει την αξία του, διότι όπως γράφει ο Διόδωρος ο Σικελιώτης, ο Αλέξανδρος μετά την τιμωρία των δολοφόνων του πατέρα του και τη φροντίδα για την ταφή του, ρύθμισε τα θέματα τα σχετιζόμενα με την εξουσία του πολύ καλύτερα από όσο όλοι ανέμεναν: *''Αλέξανδρος διαδεξάμενος την βασιλείαν πρώτον μεν τους φονείς του πατρός της αρμοζούσης τιμωρίας ηξίωσε, μετά δε ταύτα της ταφής του γονέως την ενδεχομένην επιμέλειαν ποιησάμενος* ***κατέστησε τα κατά την αρχήν πολύ κάλλιον ή πάντες προσεδόκησαν****''*. (Διόδ. Σικ.,17,2).

Ο Πλούταρχος, σχετικά με την ανάληψη της ηγεσίας των Ελλήνων από τον Αλέξανδρο, αναφέρει ότι οι αντιπρόσωποι των Ελλήνων συγκεντρώθηκαν στον Ισθμό και έλαβαν την απόφαση να εκστρατεύσουν εναντίον των Περσών αναγορεύοντας τον Αλέξανδρο αρχηγό τους: *''Εις δε τον Ισθμόν των Ελλήνων συλλεγέντων και ψηφισαμένων επί Πέρσας μετ' Αλεξάνδρου στρατεύειν, ηγεμών ανηγορεύθη. Πολλών δε και πολιτικών ανδρών και φιλοσόφων απηντηκότων αυτώ και συνηδομένων, ήλπιζε και Διογένην τον Σινωπέα ταυτό ποιήσειν, διατρίβοντα περί Κόρινθον…''*. (*Παράλ. Βίοι*, 14).

Ο Αρριανός αναφερόμενος στα σχετικά με την αρχηγία του αγώνα εναντίον των Περσών, λέει για τους Σπαρτιάτες: *''Λακεδαιμονίους δε αποκρίνασθαι μη είναί σφισι πάτριον ακολουθείν άλλοις, αλλ' αυτούς άλλων εξηγείσθαι''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄1.2). ''Οι Λακεδαιμόνιοι δε αποκρίθηκαν ότι δεν είναι σ' αυτούς πατροπαράδοτο να ακολουθούν **άλλους**, αλλά αυτοί να ηγούνται άλλων''. Εάν ο Φίλιππος και οι Μακεδόνες δεν ήταν Έλληνες αλλά βάρβαροι, οι Σπαρτιάτες δεν θα έλεγαν, *''αλλ' αυτούς άλλων εξηγείσθαι''*, αλλά θα έλεγαν, *''αλλ' αυτούς βαρβάρων εξηγείσθαι''*.

Σχετικά με την πεποίθηση των Σπαρτιατών, ότι αυτοί πρέπει να ηγούνται των Ελλήνων, ο Ισοκράτης αναφέρει στον *Πανηγυρικό* του: *''Την μεν ουν ημετέραν πόλιν ράδιον επί ταύτα προαγαγείν, Λακεδαιμόνιοι δε νυν μεν έτι δυσπείστως έχουσι˙ παρειλήφασι γαρ ψευδή λόγον, ως έστιν αυτοίς ηγείσθαι πάτριον˙''.* (*Πανηγ.,* γ΄18). ''Όσο για την πόλη μας είναι

εύκολο να την πείσουμε να αποδεχθεί αυτή τη λύση. Όμως οι Λακεδαιμόνιοι προς το παρόν είναι δύσκολο να συμφωνήσουν με αυτές τις απόψεις διότι ακολουθούν κατά παράδοση τη λανθασμένη αντίληψη ότι τάχα η ηγεμονία τους (επί της Ελλάδας) είναι πατρογονική κληρονομιά''.

Οι Σπαρτιάτες, δυστυχώς, δεν έβλεπαν ότι είχε παρέλθει η περίοδος κατά την οποία η μεγάλη Σπάρτη μπορούσε να ηγείτο της Ελλάδας και που αποτελούσε μεγάλη δύναμη ικανή να επιβάλλει τη θέλησή της, όπως είχε παρέλθει και η δύναμη της θαλασσοκράτειρας Αθήνας, ιδίως μετά τη λήξη του Συμμαχικού Πολέμου (357-355 π.Χ.), ή και των Θηβών επί των μεγάλων ηγετών της Πελοπίδα και Επαμεινώνδα. Από τη Μεγάλη Ελλάδα επίσης, ο τύραννος των Συρακουσών Γέλων και αυτός, όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος, μόνο με τον όρο της στρατηγίας και της ηγεμονίας των Ελλήνων δεχόταν να ηγηθεί πολέμου κατά των Περσών. (Ζ΄ 158).

Την περίοδο αυτή όμως οι Μακεδόνες, ένα άλλο Ελληνικό φύλο, Δωρικό, συγγενές των Σπαρτιατών, είχε έλθει στο προσκήνιο, το οποίο πλήρες ορμής και ζωτικότητας, με ενωμένους τους Έλληνες, επέπρωτο να κυριαρχήσει και να διαμορφώσει την πορεία των πραγμάτων στον Ελληνικό χώρο και όχι μόνο. Πριν από το Μέγα Αλέξανδρο, οι αντιπρόσωποι όλων των Ελλήνων, πάλι στην Κόρινθο, είχαν αναγνωρίσει τον πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου το βασιλιά Φίλιππο Β΄, ως στρατηγό αυτοκράτορα για την εκστρατεία εναντίον των Περσών.

Η επιλογή της πόλης της Κορίνθου από το βασιλιά Φίλιππο Β΄, ως έδρας του *Κοινού των Ελλήνων* αποτελούσε μια έκφραση ιστορικής και εθνικής συνέχειας, δεδομένου ότι στην Κόρινθο είχε ληφθεί η απόφαση της αντίστασης εναντίον των Περσών κατά τα Μηδικά. Ο Ηρόδοτος αναφέρει σχετικά τα εξής: *''Εν δε τω Ισθμώ ήσαν αλισμένοι πρόβουλοι της Ελλάδος αραιρημένοι από των πολίων των τα αμείνω φρονεουσέων περί την Ελλάδα''*. (Ζ΄172). ''Μάλιστα στον Ισθμό ήταν συγκεντρωμένοι Έλληνες αντιπρόσωποι, εκλεγμένοι από τις πόλεις εκείνες που κατέχονταν από τις καλύτερες διαθέσεις για την Ελλάδα''.

Ο Μέγας Αλέξανδρος στο λόγο του προς τους στρατιώτες του στον Ύφαση ποταμό, αναφερόμενος στο γεγονός της ανάθεσης της αρχηγίας στον πατέρα του λέει το εξής, όπως το αναφέρει ο Αρριανός: *''Ες Πελοπόννησον δε παρελθών τα εκεί αυ εκόσμησε΄* ***και ηγεμών αυτοκράτωρ συμπάσης της άλλης Ελλάδος*** *αποδειχθείς της επί τον Πέρσην στρατιάς ουχ εαυτώ μάλλόν τι την δόξαν τήνδε ή τω Κοινώ των Μακεδόνων προσέθηκε''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Ζ΄9.5). ''Όταν πήγε στην Πελοπόννησο ρύθμισε τα εκεί θέματα. Και διορισθείς ηγεμών αυτοκράτωρ όλης της Ελλάδας για την εκστρατεία εναντίον των Περσών προσέθεσε αυτή τη δόξα μάλλον στο *Κοινό των Μακεδόνων* και όχι στον εαυτόν του''.

Οι Σπαρτιάτες στη δικαιολογημένη ίσως, έως τότε, απαίτησή τους, *''Μη είναί σφισι πάτριον ακολουθείν άλλους, αλλ' αυτούς άλλων εξηγείσθαι'',* δεν αμφισβητούν την Ελληνικότητα των Μακεδόνων και του Αλεξάνδρου, ο οποίος θα ηγηθεί της εκστρατείας. Απλώς ο εγωισμός και η υπερηφάνειά τους δεν τους επιτρέπει να ηγείται των Ελλήνων κανείς άλλος εκτός από αυτούς τους ίδιους, και γι' αυτό χρησιμοποιούν τον όρο *ακολουθείν άλλους*. Αν όμως μπορούσαν να φέρουν το χρόνο πίσω, είναι βέβαιο ότι δεν θα ήθελαν να υπολειφθούν και αυτοί της μεγάλης εθνικής προσπάθειας.

Ο Αρριανός, αναφερόμενος στους λόγους οι οποίοι τον ώθησαν να γράψει την ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αναφέρει: *''Άλλ' ουκ έστιν όστις άλλος εις ανήρ τοσαύτα ή τηλικαύτα έργα κατά πλήθος ή μέγεθος εν* ***Έλλησιν ή βαρβάροις*** *απεδείξατο. Ένθεν και αυτός ορμηθήναί φημι ες τήνδε την ξυγγραφήν, ουκ απαξιώσας εμαυτόν φανερά καταστήσειν ες ανθρώπους τα Αλεξάνδρου έργα''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄12.4). ''Διότι δεν υπάρχει άλλος άνθρωπος, ο οποίος να έχει πράξει τόσα πολλά ή τόσο σημαντικά κατορθώματα κατά το πλήθος ή το μέγεθος, από όλους τους Έλληνες ή από τους βαρβάρους. Για αυτό το λόγο και εγώ ομολογώ ότι παρακινήθηκα σ' αυτή τη συγγραφή, διότι δεν εθεώρησα τον εαυτό μου τόσο ανάξιο να καταστήσει γνωστά στους ανθρώπους τα κατορθώματα του Αλεξάνδρου''.

Είναι απολύτως σαφές ότι και ο ιστορικός Αρριανός κατατάσσει τον Μέγα Αλέξανδρο και τους Μακεδόνες στους Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες Σλάβοι δεν υπήρχαν τότε στην περιοχή μας για να τους κατατάξει κάπου ο Αρριανός.

Ο Αρριανός στο έργο του, την *Ανάβαση του Αλεξάνδρου,* δεν αναφέρει τίποτε για Βαρδαρίτες Σλάβους ή άλλους, ούτε ο στρατηγός και κατόπιν βασιλιάς της Αιγύπτου Πτολεμαίος ο υιός του Λάγου, στο έργο του *Υπομνήματα*, την ιστορία δηλαδή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ούτε ο Αριστόβουλος ο υιός του Αριστοβούλου ο οποίος έγραψε την *Ιστορία του Αλεξάνδρου*, ούτε ο Κόϊντος Κούρτιος Ρούφος, (Ρωμαίος ιστορικός του 1^{ου} μ.Χ. αιώνα), ούτε ο Πλούταρχος, ούτε ο Αριστοτέλης, ούτε ο Ανάξαρχος. Δεν αναφέρουν τίποτε για Βαρδαρίτες ούτε αυτοί οι οποίοι κατέγραφαν ή εξέδιδαν τις βασίλειες εφημερίδες (ημερολόγια), ούτε ο Νέαρχος ο ναύαρχος του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ούτε ο φιλόσοφος Καλλισθένης, ούτε ο Διόδοτος, ο Μαρσύας, ο Ονησίκριτος, ο Ευμένης ο Καρδιανός, ο Κλείταρχος ο Κολοφώνιος υιός του Δείνωνος, ούτε κανείς, όσα ολίγα και αν εσώθησαν από αυτά τα οποία έγραψαν. Συνεπώς, κανείς δεν επιτρέπεται να εμπαίζει την παγκόσμια Ιστορία και τη λογική, ούτε να σφετερίζεται το όνομα Μακεδονία και το μεγαλείο των Μακεδόνων.

Τη διάκριση μεταξύ των Ελλήνων και των άλλων λαών, ως Έλληνες και βάρβαροι, την αναφέρει πολλάκις ο Αρριανός. Μερικές από αυτές είναι:

Στην εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου προς τον ποταμό Ίστρο (Δούναβη), το 335 π.Χ., στη μάχη κατά των Τριβαλλών: *''Ως δε έμαθεν αυτών την ορμήν,… Αλέξανδρος δε και αυτός την μεν φάλαγγα ες βάθος εκτάξας επήγε, τους τοξότας δε και τους σφενδονήτας προεκθέοντας εκέλευσεν εκτοξεύειν τε και σφενδονάν ες τους* ***βαρβάρους,*** *εί πως προκαλέσαιτο αυτούς ες τα ψιλά εκ του νάπους''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄2.4). ''Καθώς δε επληροφορήθη την επιστροφήν των…ο Αλέξανδρος αφού παρέταξε τη φάλαγγα σε πολλές σειρές προς τα οπίσω πήγαινε εναντίον των, τους δε τοξότες και τους σφενδονήτες διέταξε, αφού τρέξουν εμπρός προς τα έξω και να ρίπτουν βέλη και να σφενδονίζουν μέσα στους βαρβάρους, με σκοπό να τους προσελκύσει τυχόν έξω από το δάσος, στα γυμνά μέρη''. (Η φάλαγγα των Μακεδόνων διαιρείτο συνήθως σε έξι τάξεις).

Στη μάχη κατά των Τριβαλλών: *''Οι δε* ***βάρβαροι*** *απήντων επί τον ποταμόν, όποι αι νήες προσπίπτοιεν''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄3.4). ''Οι δε βάρβαροι έτρεχαν στον ποταμό, για να εμποδίσουν την έξοδο, στο μέρος όπου θα πλησίαζαν τα πλοία''.

Όταν έφθασε ο Μέγας Αλέξανδρος στην Έφεσο: *''Τετάρτη δε ημέρα ες Έφεσον αφικόμενος,…και την* ***ολιγαρχίαν καταλύσας δημοκρατίαν κατέστησε****΄ τους δε φόρους, όσους τοις βαρβάροις απέφερον, τη Αρτέμιδι ξυντελείν εκέλευσεν''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄17.10). ''Μετά τέσσερις ημέρες, αφού έφθασε στην Έφεσο….και αφού κατέλυσε το ολιγαρχικό πολίτευμα, εγκατέστησε το δημοκρατικό. Όσους δε φόρους πλήρωναν στους βαρβάρους (Πέρσες), διέταξε να τους προσφέρουν στο ναό της θεάς Αρτέμιδος''.

Το μόνο το οποίο μπορεί να κάνει κανείς είναι να θαυμάζει και να υποκλίνεται στο μεγαλείο και τη σοφία του ανδρός. Ο βασιλιάς Αλέξανδρος ο Μέγας, καταλύει το ολιγαρχικό πολίτευμα και εγκαθιστά το δημοκρατικό.

Στη συνέχεια ο Αρριανός αναφέρει: *''Αλκίμαχον δε τον Αγαθοκλέους επί τας Αιολίδας τε πόλεις ξυν δυνάμει ουκ ελάττονι εξέπεμψε, και όσαι Ιωνικαί υπό τοις* ***βαρβάροις*** *έτι ήσαν''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄18). ''Τον δε Αλκίμαχο, τον υιό του Αγαθοκλέους, έστειλε στις Αιολικές πόλεις με δύναμι όχι μικρότερη (εννοεί περίπου πέντε χιλιάδες άνδρες) και σε εκείνες από τις Ιωνικές (πόλεις), όσες ήσαν ακόμη υπό την εξουσία των βαρβάρων''.

Στην επόμενη πρόταση ο Αρριανός γράφει: *''Και τας μεν* ***ολιγαρχίας πανταχού καταλύειν εκέλευσε, δημοκρατίας δε εγκαθιστάναι τε και τους νόμους τους σφών εκάστοις αποδούναι****, και τους φόρους ανείναι, όσους τοις βαρβάροις απέφερον''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,*

Α΄18.2). ‘’Και τον (Αλκίμαχο) διέταξε να καταλύσει παντού τα ολιγαρχικά καθεστώτα, και να εγκαταστήσει το δημοκρατικό πολίτευμα και να αποδώσει στον καθένα από αυτούς τους νόμους του και να χαρίσει σ’ αυτούς τους φόρους που πλήρωναν στους βαρβάρους’’.

Είναι αληθινά αξιοθαύμαστο το γεγονός. Ο βασιλιάς Μέγας Αλέξανδρος να διατάζει το στρατηγό του Αλκίμαχο να καταλύσει παντού τα ολιγαρχικά καθεστώτα, να εγκαταστήσει παντού το δημοκρατικό πολίτευμα και να επιτρέψει σε όλους να κυβερνώνται σύμφωνα με τους νόμους τους. Η αναφερομένη σε παρακάτω κεφάλαιο επιστολή - διαταγή του προς το δήμο των Χίων είναι επίσης χαρακτηριστική.

Επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος στον Ύφαση ποταμό, δεν δίνει διαταγή στο στρατό του να προχωρήσει και να διασχίσει και καταλάβει όλη την Ινδία, έως ότου φθάσει στην ανατολική θάλασσά της, αλλά προσπαθεί να πείσει τους στρατιώτες του με το λόγο του. Όταν αυτοί δεν πείστηκαν και μετά το λόγο του στρατηγού του του Κοίνου, του υιού του Πολεμοκράτους, έλαβε την απόφαση της επιστροφής. Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια του Μεγάλου Αλεξάνδρου: *‘’Ως ή πείσας άγειν του πρόσω ή πεισθείς οπίσω αποστρέφεσθαι’’*. (Αλεξ. Ανάβ., Ε΄25.3). ‘’Ή αφού σας πείσω να σας οδηγήσω προς τα εμπρός, ή αφού πεισθώ να σας φέρω πίσω (στην πατρίδα)’’.

Αυτό παρατίθεται προς γνώση κάποιων ανιστόρητων και κομπλεξικών, οι οποίοι νομίζουν ότι βρίζοντας αυτό το μεγάλο άνδρα θα αποκτήσουν οντότητα. Τονίζεται επίσης ότι η συμπεριφορά του Αλεξάνδρου είναι απόλυτα δημοκρατική συμπεριφορά και όχι δεσποτική συμπεριφορά. Η ενέργεια αυτή ξενίζει με τα δεδομένα όλων των εποχών και των στρατών, να ερωτώνται δηλαδή οι στρατιώτες από το στρατηγό τους αν θα συνεχίσουν.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στη νήσο Λάδη, στη Μικρά Ασία: *‘’Την γαρ Λάδην την νήσον προκατειλήφει Αλέξανδρος, ου των νεών μόνον τη εγκαθορμίσει…Ήσαν δε **των βαρβάρων** αι νήες αμφί τας τετρακοσίας’’*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄18.5). ‘’Διότι τη νήσο Λάδη ο Αλέξανδρος την είχε καταλάβει νωρίτερα όχι μόνον με το αγκυροβόλημα των πλοίων... Τα πλοία δε των βαρβάρων (Περσών), ήταν περίπου τετρακόσια’’. Τα πλοία των Ελλήνων ήταν εκατόν εξήντα.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στη Μυκάλη: *‘’Οι δε **βάρβαροι**, από της Μυκάλης ορμώμενοι, ταις μεν ημέραις επέπλεον **τω Ελληνικώ ναυτικώ** προκαλέσεσθαι ες ναυμαχίαν ελπίζοντες΄ τας δε νύκτας προς τη Μυκάλη ουκ εν καλώ ωρμίζοντο,….’’.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄19.7). ‘’Οι δε βάρβαροι, έχοντες ως ορμητήριο τη Μυκάλη, την μεν ημέρα έπλεον προς το ναυτικό των Ελλήνων ελπίζοντας ότι θα τους

προκαλέσουν σε ναυμαχία. Τις δε νύκτες αγκυροβολούσαν πλησίον της Μυκάλης σε ακατάλληλο μέρος....''.

Πέραν του όρου βάρβαροι ο οποίος αναφέρεται για τους μη Έλληνες, το ναυτικό του Μεγάλου Αλεξάνδρου ονομάζεται **Ελληνικό ναυτικό** και όχι με άλλον όρο.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στη Μίλητο: *''Αλέξανδρος δε ταις μεν ναυσί τον λιμένα εφύλαττε των Μιλησίων, ως μη βιάσαιντο οι **βάρβαροι** τον είσπλουν, εκπέμπει δ' ες την Μυκάλην Φιλώταν,…''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄ 19.8). ''Ο δε Αλέξανδρος με τα πλοία μεν εφύλαττε τον λιμένα των Μιλησίων, δια να μην πλεύσουν μέσα σε αυτόν βιαίως οι βάρβαροι. Έστειλε δε στη Μυκάλη τον Φιλώτα,….''.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος όδευε προς την Καρία: *''Ταύτα δε διαπραξάμενος επί Καρίας εστέλλετο, ότι εν Αλικαρνασσώ ξυνεστηκέναι ου φαύλην δύναμιν των τε **βαρβάρων** και ξένων εξηγγέλλετο''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄20.2). ''Αφού δε έπραξε αυτά, βάδιζε προς την Καρία, διότι του ανηγγέλθη ότι στην Αλικαρνασσό είχε συγκεντρωθεί όχι μικρή δύναμη των βαρβάρων και των μισθοφόρων''.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος έφθασε στη Φασήλιδα, στη Μικρά Ασία: *''Αυτός δε ολίγον ύστερον ες την Φασηλίδα παραγενόμενος, συναξαιρεί αυτοίς φρούριον οχυρόν, επιτετειχισμένον τη χώρα προς Πισιδών, όθεν ορμώμενοι οι **βάρβαροι** πολλά έβλαπτον των Φασηλιτών τους την γην εργαζομένους''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄24.6). ''Αυτός δε ολίγον αργότερα, αφού έφθασε στη Φασήλιδα κυρίευσε μαζί με τους κατοίκους αυτής ένα οχυρό φρούριο, το οποίο είχε κτισθεί από τους Πισίδες εντός της χώρας των, από όπου εξορμώντες οι βάρβαροι προξενούσαν μεγάλες ζημίες στους γεωργούς των Φασηλιτών''.

Επίσης όταν ο Μέγας Αλέξανδρος ευρίσκετο στην Πισιδία: *''Και ενταύθα αφικνούνται παρ' αυτόν Σελγέων πρέσβεις. Οι δέ εισι και αυτοί Πισίδαι **βάρβαροι** και πόλιν μεγάλην οικούσι και μάχιμοι εισιν…''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄28.1). ''Και εδώ ήλθαν προς αυτόν πρέσβεις των Σελγέων. Είναι δε και αυτοί Πισίδαι βάρβαροι και κατοικούν μεγάλη πόλη και είναι πολεμικός λαός''.

Δεκάδες φορές στο κείμενο του Αρριανού -περισσότερες από εκατόν πενήντα οκτώ φορές- γίνεται η διαφοροποίηση μεταξύ των Ελλήνων στρατιωτών του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οι περισσότεροι των οποίων ήταν Μακεδόνες και των άλλων λαών. Όχι ότι δεν αναφέρει ο Αρριανός τους λαούς αυτούς και με το όνομά τους. Αλλά, ότι τους ονομάζει βαρβάρους, αυτό είναι αλήθεια.

Αν τώρα πει κανείς ότι είναι εγωκεντρικό, εγωιστικό, σωβινιστικό να λένε οι Έλληνες της εποχής αυτής για τους άλλους λαούς ότι είναι βάρβαροι, ας τούς δώσουμε και μια δικαιολογία. Ήταν τόσο μεγάλη η

διαφορά στη μόρφωση, στο πολιτιστικό επίπεδο, στην παιδεία γενικά και προσέφεραν τόσα πολλά στην ανθρωπότητα και στον πολιτισμό, ώστε μπορεί να δικαιολογηθεί.

Οι Ιλλυριοί οι οποίοι πολέμησαν εναντίον του Μεγάλου Αλεξάνδρου, για να έχουν την εύνοια των θεών θυσίαζαν ανθρώπους. Τρία αγόρια και τρία κορίτσια μαζί με τρία μαύρα κριάρια. Αυτό αναφέρει ο Αρριανός στην ιστορία του κατά τις μάχες τους εναντίον του Μεγάλου Αλεξάνδρου περί το Πήλιον στην Ήπειρο το 335 π.Χ.: *''Αλέξανδρος μεν δη τη πόλει προσήγεν˙ οι δε πολέμιοι, σφαγιασάμενοι παίδας τρεις και κόρας ίσας τον αριθμόν και κριούς μέλανας τρεις, ώρμηντο μεν ως δεξόμενοι ες χείρας τους Μακεδόνας,….ώστε και τα σφάγια αυτών κατελήφθη έτι κείμενα''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Α΄ 5.7). ''Ο Αλέξανδρος μεν λοιπόν οδηγούσε το στρατό του κατά της πόλεως. Οι δε εχθροί αφού έσφαξαν για θυσία τρία αγόρια και άλλα τόσα κορίτσια και τρία μαύρα κριάρια, είχαν ξεκινήσει να έλθουν εις χείρας με τους Μακεδόνες,…ώστε και τα σφάγια αυτών βρέθηκαν αφημένα ακόμη καταγής''.

Αξίζει να σκεφθούμε, επίσης, τι αναφέρει ο Πλούταρχος για το ποια ήθη βρήκε ο Μέγας Αλέξανδρος, πώς παρενέβη και τι εδίδαξε. Ο Πλούταρχος στο βιβλίο του *Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής*, παραβάλλων τον Μέγα Αλέξανδρο με τους εξοχωτέρους των Ελλήνων φιλοσόφων, αυτόν ανακηρύσσει ως τον φιλοσοφώτατον και μέγιστον πάντων και λέει:

''Σκόπει ει βούλει, τους Αλεξάνδρου μαθητάς τοις Πλάτωνος, τοις Σωκράτους αντιπαραβάλλων. Ευφυείς ούτοι και ομογλώσσους επαίδευον, ει μηδέν άλλο, φωνής ελληνίδος συνιέντας˙ και πολλούς ουκ έπεισαν, αλλά Κριτίαι και Αλκιβιάδαι και Κλειτοφώντες, ώσπερ χαλινόν τον λόγον εκπτύσαντες, άλλη πη παρετράπησαν. ***Την δ' Αλεξάνδρου παιδείαν αν επιβλέπης, Υρκανούς γαμείν επαίδευσε, και γεωργείν εδίδαξεν Αραχωσίους, και Σογδιανούς έπεισε πατέρας τρέφειν, και μη φονεύειν, και Πέρσας σέβεσθαι μητέρας αλλά μη γαμείν˙ ώ θαυμαστής φιλοσοφίας, δι' ήν Ινδοί θεούς Ελληνικούς προσκυνούσι, Σκύθαι θάπτουσι τους αποθανόντας, ου κατεσθίουσι.*** *Θαυμάζομεν την Καρνεάδου δύναμιν, ει Κλειτόμαχον, Ασδρούβαν καλούμενον πρότερον και Καρχηδόνιον το γένος, ελληνίζειν εποίησε, θαυμάζομεν την διάθεσιν Ζήνωνος, ει Διογένη τον Βαβυλώνιον έπεισε φιλοσοφείν˙* ***αλλ' Αλεξάνδρου την Ασίαν εξημερούντος Όμηρος ήν ανάγνωσμα, Περσών και Σουσιανών και Γεδρωσίων παίδες τας Ευριπίδου και Σοφοκλέους τραγωδίας ήδον****. Και Σωκράτης μεν ξένα παρεισάγων δαιμόνια δίκην τοις Αθήνησιν ωφλίσκανε συκοφάνταις˙ δια δ' Αλέξανδρον τους Ελλήνων θεούς Βάκτρα και Καύκασος προσεκύνησε. Πλάτων μεν γαρ μίαν γράψας πολιτείαν ουδένα πέπεικεν αυτή χρήσθαι δια το αυστηρόν,*

Αλέξανδρος δ' υπέρ εβδομήκοντα πόλεις βαρβάροις έθνεσιν εγκτίσας *και κατασπείρας την Ασίαν Ελληνικοίς τέλεσι της ανημέρου και θηριώδους εκράτησε διαίτης. Και τους μεν Πλάτωνος ολίγοι νόμους αναγιγνώσκομεν, τοις δ' Αλεξάνδρου μυριάδες ανθρώπων εχρήσαντο και χρώνται˙ μακαριώτεροι των διαφυγόντων Αλέξανδρον οι κρατηθέντες γενόμενοι…". (Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής, 5).*

Ένα τμήμα του ανωτέρω κειμένου του Πλουτάρχου δεν μου επιτρέπεται να το μεταφράσω, αλλά και δεν χρειάζεται. Τα άλλα αποδεικνύουν τον πολιτισμό της Ελλάδας και της Μακεδονίας και το μεγαλείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου και της Ελλάδας. Κάτι ανάλογο με αυτό το οποίο έκανε ο Μέγας Αλέξανδρος, σχετικά με τη διατροφή των γονέων, νομοθέτησε και ο Σόλων ο Αθηναίος, ένας εκ των επτά σοφών στην αρχαία Ελλάδα. *''Εάν τις μη τρέφη τους γονέας, άτιμος έστω˙''.* (Διογένης, *Βίοι φιλοσόφων*, 55). ''Εάν κάποιος δεν διατρέφει τους γονείς του να χάνει τα πολιτικά του δικαιώματα''.

Επίσης, ο Χίλων ο Λακεδαιμόνιος είχε πει, *''γήρας τιμάν''*, (Διογένης, *Βίοι φιλοσόφων*, 70). ''Να τιμάς τους γέροντες'', αυτό δηλαδή το οποίο εδίδαξε ο Μέγας Αλέξανδρος και οδήγησε και πολλούς λαούς να το κάνουν πράξη.

11. ΠΟΛΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΕΣ ΕΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΣΗΣ

Αυτά τα ήθη τα οποία αναφέρει ο Πλούταρχος βρήκε ο Μέγας Αλέξανδρος, έτσι παρενέβη και αυτά εδίδαξε. Όσον αφορά στις πάνω από εβδομήντα πόλεις τις οποίες αναφέρει ο Πλούταρχος ότι έκτισε ο Μέγας Αλέξανδρος, ως στοιχείο πολιτισμού βεβαίως, αλλά και ειρηνικής συνύπαρξης και συναδέλφωσης, αξίζει να αναφέρουμε μερικές από αυτές τις πόλεις οι οποίες έφεραν και το όνομά του:

1. Αλεξάνδρεια η εν Αιγύπτω. Κτίστηκε το 332/1 π.Χ. από τον αρχιτέκτονα μηχανικό Δεινοκράτη, κατά το Ιπποδάμειο σύστημα, στο μεταξύ της λίμνης Μαρεώτιδος και της νήσου Φάρου σχηματιζομένου διπλού λιμένος. Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά. *''Ελθών δε ες Κάνωβον και κατά την λίμνην την Μαρίαν περιπλεύσας αποβαίνει όπου νυν Αλεξάνδρεια πόλις ώκισται, Αλεξάνδρου επώνυμος. Και έδοξεν αυτώ ο χώρος κάλλιστος κτίσαι εν αυτώ πόλιν και γενέσθαι αν ευδαίμονα την πόλιν. Πόθος ουν λαμβάνει αυτόν του έργου, και αυτός τα σημεία τη πόλει έθηκεν,…. και το τείχος η περιβεβλήσθαι''*. (*Αλεξ, Ανάβ.,* Γ΄1.5). Η πόλη έγινε διάσημη για τους μαθηματικούς της και τους φιλοσόφους της. Κόσμημά της κατέστη η περίφημη Βιβλιοθήκη της. Γνώρισε κολοσσιαία ανάπτυξη, κατέστη κέντρο του παγκοσμίου εμπορίου και κατοικούσαν σ'

αυτή όλα τα γένη των ανθρώπων. Η Αλεξάνδρεια αυτή από τους Ρωμαίους αποκλήθηκε Σεβαστή, Ιουλία, Κλαυδία, Δομιτιανή και Αλεξυντηρία, ενώ ο Ναπολέων την απεκάλεσε το μεγαλούργημα του Αλεξάνδρου. Ο Ναπολέων στα απομνημονεύματά του αναφέρει ότι ο Αλέξανδρος εδοξάσθη πολύ περισσότερο με την κτίση της Αλεξανδρείας (της Αιγύπτου) παρά με τις λαμπρότατες νίκες του, και ότι η πόλη αυτή επρόκειτο να αποβεί πρωτεύουσα της υφηλίου. *''Alexandre s' est plus illustré en fondant Alexandrie, et en meditant d' y transporter le siège de son empire, que par ses plus éclatantes victoires· cette ville devait être la capitale du monde'',* ενώ ο J. Denis αναφέρει ότι λόγω της Αλεξανδρείας η Ελλάδα δεν πέθανε, αλλά ότι το πνεύμα της ζει στην Αλεξάνδρεια*: ''La Grèce peut mourir. Son esprit vit à Alexandrie. Il n' appartient plus à la Grèce seule, il appartient au monde''.*.

2. Αλεξάνδρεια η εν Αραχωσία (είναι η σημερινή πόλη Κανδαχάρ στο Αφγανιστάν). Ιδρύθηκε το 330 π.Χ. μετά την πλήρη κατάκτηση της Αραχωσίας.

3. Αλεξάνδρεια μητρόπολις Αραχωσίας. Ιδρύθηκε το 330 π.Χ. στο ανατολικό άκρο της Αραχωσίας. Για την Αλεξάνδρεια αυτήν ο Ισίδωρος ο Σαρακηνός αναφέρει*. ''Είτα Αλεξανδρόπολις, μητρόπολις Αραχωσίας. Έστι δε Ελληνίς, και παραρρεί αυτήν ποταμός Αραχωτός''.*

4. Αλεξάνδρεια η Αρ(ε)ία. Ιδρύθηκε το 330 π.Χ. μετά την πλήρη κατάκτηση της Αρίας, στη θέση της σημερινής πόλης Χεράτ του Αφγανιστάν. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος λέγει γι' αυτήν ότι ήταν*, ''η εβδόμη εν Αρίοις έθνει Παρθυαίων, κατά την Ινδικήν''.* Αναφέρεται από τον Στράβωνα, τον Αμμιανό και τον Πλίνιο, ο οποίος την ονομάζει *''Alexandriam Arion, quam is rex condidi''.*

5. Αλεξάνδρεια η εν Ασσυρία. Ιδρύθηκε το 331 π.Χ. μετά τη νίκη του Μεγάλου Αλεξάνδρου επί του Δαρείου. Αναφέρεται από τον Πλίνιο (6,13) ότι ιδρύθηκε στο πεδίο της μάχης των Γαυγαμήλων, πλησίον της Ασσυριακής πόλεως των Αρβήλων, όθεν ονομάζεται και *''Αλεξάνδρεια η εν Αρβηλίτιδι''.*

6. Αλεξάνδρεια η εν Βακτριανή (ή *Αλεξάνδρεια κατά Βάκτρα*, όπως την αποκαλεί ο Στέφανος ο Βυζάντιος). Ιδρύθηκε το 329/8 π.Χ. Την ύπαρξή της βεβαιώνει και ο Πλίνιος. Πιθανόν να πρόκειται για την Άορνο της Βακτριανής. (Τα Βάκτρα σήμερα ονομάζονται Μπαλχ και βρίσκονται στο Βόρειο Αφγανιστάν).

7. Αλεξάνδρεια η εν Παροπαμισάδαις. Ιδρύθηκε το 329/8 π.Χ. Έκειτο μεταξύ Αριανής, Βακτριανής και Ινδικής στη δυτική πλευρά του Παροπαμίσου όρους (Καυκάσου). Ο Αρριανός αναφέρει περί αυτής. *''Προς Καύκασον ήγεν, ίνα και πόλιν έκτισε και ωνόμασεν Αλεξάνδρειαν''. ''Υπερβαλών δε τον Καύκασον εν δέκα ημέραις αφίκετο ες Αλεξάνδρειαν*

πόλιν, την κτισθείσαν εν Παραπαμισάδαις, ότε το πρώτον επί Βάκτρων εστέλλετο''. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Δ΄22.4). Ο Αρριανός αναφέρει αμέσως μετά. *''Προσκατοικίσας δε και άλλους των περιοίκων τε και όσοι των στρατιωτών απόμαχοι ήσαν ες την Αλεξάνδρειαν Νικάνορα μεν, ένα των εταίρων, την πόλιν αυτήν κοσμείν εκέλευσε΄…''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Δ΄22.5). Ο Διόδωρος αναφέρει ότι στη χώρα των Παροπαμισαδών ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε και άλλες Αλεξάνδρειες, άποψη την οποία επιβεβαιώνει και ο Πλίνιος.

8. Αλεξάνδρεια η εν Βαβυλωνία. Ιδρύθηκε το 324 π.Χ. κατά την εξερεύνηση του ποταμού Ευφράτη. Ο Αρριανός αναφέρει γι' αυτήν. *''Τούτων ένεκα επί τε τον Παλλακόπαν έπλευσε και κατ' αυτόν καταπλεί ες τας λίμνας ως επί την Αράβων γην. 'Ενθα χώρόν τινα εν καλώ ιδών, πόλιν εξωκοδόμησέ τε και ετείχισε, και εν ταύτη κατώκισε των Ελλήνων τινάς των μισθοφόρων, όσοι τε εκόντες και όσοι υπό γήρως, ή κατά πήρωσιν απόλεμοι ήσαν''*. (*Αλεξ. Ανάβ., Ζ΄* 21.7).

9. Αλεξάνδρεια η εν Σουσιανή. Ιδρύθηκε το 324 π.Χ. στον Περσικό κόλπο κοντά στις εκβολές του Τίγρητος. Η πόλη αναφέρεται από τον Πλίνιο. Ο Αντίοχος Ε΄, στα ερείπιά της έκτισε πόλη που την ονόμασε Αντιόχεια. Ο Πλίνιος (6, 27,31) αναφέρει ότι ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε και πολίχνη με το όνομα Πέλλα, η οποία αποδόθηκε αποκλειστικά σε Μακεδόνες.

10. Αλεξάνδρεια η παρά τον Ιαξάρτην (Τάναϊν). Ιδρύθηκε το 329 π.Χ. κατά την πρώτη εισβολή του Αλεξάνδρου στη Σογδιανή. Από τον Πτολεμαίο αποκαλείται ***Αλεξάνδρεια η εσχάτη***. Ο Αρριανός αναφέρει για την πόλη αυτή: *''Αυτός δε προς τω Τανάϊδι ποταμώ επενόει πόλιν οικίσαι, και ταύτην εαυτού επώνυμον''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Δ΄ 1.3). *Ο Αρριανός επίσης αναφέρει. ''Αυτός δε την πόλιν ην επενόει τειχίσας εν ημέραις είκοσι και ξυνοικίσας ες αυτήν των τε Ελλήνων μισθοφόρων και όστις των προσοικούντων βαρβάρων εθελοντής μετέσχε της ξυνοικήσεως και τινας και των εκ του στρατοπέδου Μακεδόνων, όσοι απόμαχοι ήδη ήσαν,…''*. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Δ΄ 4.1). Ο Πλίνιος την ονομάζει Alexandria eschata in ultimis Sogdianorum finibus. (6.16). (Η ***Αλεξάνδρεια η εσχάτη*** είναι η σημερινή Χοτζέντ στο Ουζμπεκιστάν, στα σύνορα με το Τατζικιστάν).

11. Αλεξάνδρεια η εν Μακαρήνη. Ιδρύθηκε το 329/8 π.Χ. στα βορειοδυτικά όρια της χώρας. Έκειτο στη Σογδιανή και τη διέρρεε ο ποταμός Ιαξάρτης.

12. Αλεξάνδρεια η επί του Μάργου ποταμού, ο οποίος διέρρεε τη Μαργιανή χώρα. Έκειτο μεταξύ των ποταμών Ώξου και Ώχου, άλλως *Αλεξάνδρεια η Μαργιανή*. Αναφέρεται από τον Πλίνιο. Ιδρύθηκε το 328 π.Χ. Η πόλη καταστραφείσα αργότερα από τους βαρβάρους, οικοδομήθηκε από τον Αντίοχο Α΄ του Σελεύκου, ο οποίος τη μετονόμασε σε Αντιόχεια. (Βρίσκεται στο σημερινό Ουζμπεκιστάν).

13. Αλεξάνδρεια η Ωξιανή (Αλεξάνδρεια του Ώξου). Ιδρύθηκε στη Σογδιανή το 328 π.Χ. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο. (Βρίσκεται στο σημερινό Ουζμπεκιστάν).
14. Αλεξάνδρεια η Καρική. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο ως, *''την προς τω Λάτμω της Καρίας, εν η Αδώνιον ην έχον Πραξιτέλους Αφροδίτην''.* Ο Στέφανος ο Βυζάντιος την αναφέρει δέκατη, στις δεκαοκτώ (18) Αλεξάνδρειες που αναφέρει και είναι ο μόνος ο οποίος την αναφέρει.
15. Αλεξάνδρεια παρά τοις Αραχώτοις. Πρόκειται για διαφορετική πόλη από την Αλεξάνδρεια την παρά τον Αραχωτό ποταμό. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος την αναφέρει ως όμορον της Ινδικής. Συνεπώς έκειτο προς το μέρος της Αραχωσίας, το οποίο από τους αρχαίους ονομαζόταν Ινδία λευκή.
16. Αλεξάνδρεια η εν Κύπρω. Ιδρύθηκε προς τιμήν του Αλεξάνδρου από τον ηγεμόνα των Σόλων Πασικράτη ή τον υιόν του Νικοκλή, ο οποίος συνώδευσε τον Αλέξανδρο στην Ασία και ήταν ένας από τους τριηράρχους του στόλου του Ινδού. Η πόλη αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο.
17. Αλεξάνδρεια η εν Ωρείταις. Ιδρύθηκε από τον Ηφαιστίωνα το 325 π.Χ. κατόπιν διαταγής του Μεγάλου Αλεξάνδρου, στη θέση της κώμης Ραμβακίας. Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά*: ''…Αφικόμενος δε ες κώμην ήπερ ην μεγίστη του έθνους των Ωρειτών, Ραμβακία εκαλείτο η κώμη, τον τε χώρον επήνεσε και εδόκει αν αυτώ πόλις ξυνοικισθείσα μεγάλη και ευδαίμων γενέσθαι. Ηφαιστίωνα μεν δη επί τούτοις υπελείπετο''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* ΣΤ΄21.5). *Αναφέρεται, επίσης, από τον Κούρτιο (9,10.8) και τον Διόδωρο (17,104.8).*
18. Αλεξάνδρεια η εν Ινδώ. Έκειτο στη συμβολή των ποταμών Ακεσίνου και Ινδού. Ιδρύθηκε από τον Φίλιππο του Μαχάτα, τον οποίο ο Αλέξανδρος διόρισε σατράπη της χώρας αυτής. Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά με αυτήν. *''Πόλιν τε ενταύθα κτίσαι εκέλευσεν (τον Φίλιππο) επ' αυτή τη ξυμβολή τοιν ποταμοίν, ελπίσας μεγάλην τε έσεσθαι και επιφανή ες ανθρώπους, και νεωσοίκους ποιηθήναι''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* ΣΤ΄15.2).
19. Αλεξάνδρεια η εν Υδάσπη. Μετά τη νίκη του εναντίον του Πώρου στον ποταμό Υδάσπη, ο Αλέξανδρος έκτισε το 326 π.Χ. δύο πόλεις: Τη Νίκαια και τη Βουκεφάλαν ή Βουκεφάλα Αλεξάνδρεια. Ο Αρριανός αναφέρει: *''Ίνα δε η μάχη ξυνέβη και ένθεν ορμηθείς επέρασε τον Υδάσπην ποταμόν πόλεις έκτισεν Αλέξανδρος. Και την μεν Νίκαιαν της νίκης της κατ' Ινδών επώνυμον ωνόμασε, την δε Βουκεφάλαν ες του ίππου του Βουκεφάλα την μνήμην, ος απέθανεν αυτού, ου βληθείς προς ουδενός, αλλ' υπό καμάτου τε και ηλικίας,…''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Ε΄19.4). Ο Αρριανός επίσης αναφέρει: *''…Και τον Ακεσίνην αυ διαβάς επί τον Υδάσπην ήκεν, ίνα και των πόλεων της τε Νικαίας και του Βουκεφάλα, όσα προς τον*

όμβρων πεπονηκότα ην, ξυν τη στρατιά επεσκεύασε και τα άλλα τα κατά την χώραν εκόσμει''. (*Αλεξ. Ανάβ.,* Ε΄29.5).

20. Αλεξάνδρεια η εν Ακεσίνη. Ιδρύθηκε από τον Ηφαιστίωνα. Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά: *''Διαβάς δε τον Υδραώτην, επί τον Ακεσίνην αυ επανήει οπίσω. Και ενταύθα καταλαμβάνει την πόλιν εξωκοδομημένην ήντινα Ηφαιστίων αυτώ εκτειχίσαι ετάχθη˙ και ες ταύτην ξυνοικίσας των τε προσχώρων όσοι εθελονταί κατωκίζοντο και των μισθοφόρων ό, τι περ απόμαχον, αυτός τα επί τω κατάπλω παρεσκευάζετο τω ες την μεγάλην θάλασσαν''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* Ε΄ 29.2 και 3).

21. Αλεξάνδρεια η εν Καρμανία. Αναφέρεται από τον Πλίνιο. Πιθανότατα ιδρύθηκε το 324 π.Χ. μετά την επιστροφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου από την Ινδία.

22. Αλεξάνδρεια κατά Ισσόν. Έκειτο στο μυχό του κόλπου της Ισσού. Αναφέρεται από τον Στράβωνα.

23. Αλεξάνδρεια η εν Σόγδοις. Πρόκειται για πόλη την οποία έκτισε ο Αλέξανδρος το 325 π.Χ. στη χώρα των Σόγδων κατά την πλεύση του Ινδού ποταμού. Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά με αυτήν: *''Ένθα δη διαβιβάσας Κρατερόν τε και της στρατιάς την πολλήν και τους ελέφαντες επ' αριστερά του Ινδού ποταμού,...αυτός κατέπλει ες των Σόγδων το βασίλειον. Και ενταύθα πόλιν τε ετείχιζεν άλλην και νεωσοίκους εποίει άλλους και τα πλοία αυτώ τα πεπονηκότα επεσκευάσθη''.* (*Αλεξ. Ανάβ.,* ΣΤ΄15.4).

24. Αλεξάνδρεια η επί Θράκης. Αναφέρεται από τον Πλούταρχο. Ιδρύθηκε το 339 π.Χ. κατά την εκστρατεία του δεκαεπταετούς τότε Αλεξάνδρου κατά των αποστατησάντων Μαίδων τους οποίους νίκησε. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος, ο οποίος στη λέξη Αλεξάνδρειαι αναγράφει οκτακαίδεκα πόλεις, δεκαοκτώ πόλεις, γράφει γι' αυτήν: *''Τρίτη Θράκης προς τη Μακεδονία, ην έκτισε προ της μεγάλης Αλεξανδρείας επτακαίδεκα ων ετών''.* Πρώτη θεωρεί την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, κατόπιν την εν Τροία Αλεξάνδρεια και τρίτη την εν Θράκη.

Θα επανέλθουμε επ' ολίγον και θα αναφέρουμε ορισμένα στοιχεία σχετικά με το επίπεδο και τον πολιτισμό των λαών της Ευρώπης, της Ασίας και των Ελλήνων, όπως τα αναφέρει ο μέγας Έλληνας Μακεδών φιλόσοφος Αριστοτέλης*: ''Τα μεν εν τοις ψυχροίς τόποις έθνη και περί την Ευρώπην, χυμού μεν εστι πλήρη, διανοίας δε ενδεέστερα και τέχνης, διόπερ, ελεύθερα μεν διατελεί μάλλον, απολίτευτα δε, των πλησίον άρχειν ου δυνάμενα. Τα δε περί την Ασίαν διανοητικά μεν και τεχνικά την ψυχήν άθυμα δε, διόπερ αρχόμενα και δουλεύοντα διατελεί. Το δε των Ελλήνων γένος ώσπερ μεσεύει κατά τους τόπους, ούτως αμφοίν μετέχει, και γαρ εύθυμον και διανοητικόν έστι, διόπερ ελεύθερόν τε διατελεί, και βέλτιστα*

πολιτευόμενον, και δυνάμενον άρχειν πάντων μιάς τυγχάνον πολιτείας''. (*Πολιτεία, 7.6.1.)*

Ενώ το πνευματικό επίπεδο των άλλων λαών της Ευρώπης ήταν χαμηλό, όπως και το επίπεδο της τέχνης τους και δεν ηδύναντο να άρχουν των πλησίον τους και οι λαοί της Ασίας εξουσιάζονταν και ήταν δούλοι άλλων και χωρίς διανόηση, εμείς οι Έλληνες ασχολούμασταν με τη φιλοσοφία, με την πρόοδο της γνώσης, τη ρητορική, με τον κόσμο των νοητών και των αισθητών και τη σχέση τους με την ψυχή, τα μαθηματικά, το Πυθαγόρειο θεώρημα, το λόγο της περιφέρειας προς τη διάμετρο, τον τετραγωνισμό του κύκλου (κατασκευή τετραγώνου με εμβαδόν ίσο προς το εμβαδόν δοθέντος κύκλου), το διπλασιασμό του κύβου (κατασκευή κύβου με όγκο διπλάσιο από τον όγκο δοθέντος κύβου), την τριχοτόμηση της γωνίας (το χωρισμό δοθείσης γωνίας σε τρία ίσα μέρη), τη φυσική, την αστρονομία, τη διατύπωση του ηλιοκεντρικού συστήματος των πλανητών από το Σάμιο Αρίσταρχο (ο άρχων των αρίστων), τη μέτρηση της περιμέτρου της γης από τον Ερατοσθένη, την Ιατρική, την κατασκευή του υπολογιστή των Αντικυθήρων, τη συστηματοποίηση της γνώσης. Δεν μπορώ φυσικά να απαριθμήσω όλες τις Επιστήμες, διότι το κείμενο θα εκφύγει του σκοπού του. Δεν υπάρχει όμως επιστήμη, με την οποία οι Έλληνες να μην ασχολήθηκαν και να μη την προήγαγαν. Είναι βέβαιο ότι σε σχέση με τους άλλους λαούς εμείς οι Έλληνες είχαμε βίο διανοητικώς ενεργότερο, είχαμε πνευματική υπεροχή και φρόνημα ελεύθερο και δραστήριο.

Ο Διογένης ο Λαέρτιος αναφέρει ότι ακόμη και ο όρος φιλοσοφία είναι Ελληνικός και ότι η λέξη αυτή αρνήθηκε να διατυπωθεί ξενικά: *''Και ώδε μεν αφ' Ελλήνων ήρξε φιλοσοφία, ης και αυτό το όνομα την βάρβαρον απέστραπται προσηγορίαν''*. *(Βίοι Φιλοσόφων*, 4). Αυτό φαίνεται ότι σχετίζεται απολύτως με όσα λέει ο Πλάτων στον *Κρατύλο*, ότι δηλαδή εκείνος που γνωρίζει τα πράγματα, θέτει και τα ονόματα των πραγμάτων.

Επίσης ο Ηρακλείδης λέει ότι ο πρώτος ο οποίος χρησιμοποίησε τον όρο φιλοσοφία και ονόμασε τον εαυτόν του φιλόσοφο ήταν ο Πυθαγόρας: *''Φιλοσοφίαν δε πρώτος ωνόμασε Πυθαγόρας, και εαυτόν φιλόσοφον, εν Σικυώνι διαλεγόμενος Λέοντι τω Σικυωνίων τυράννω ή Φλιασίων, καθά φησίν Ηρακλείδης…*''. *(Βίοι Φιλοσόφων*, 12).

Η ίδια διάκριση των Ελλήνων με τους άλλους λαούς και με τον αυτό όρο, γίνεται και από τον Ευαγγελιστή Λουκά. Στην προς Ρωμαίους επιστολήν του ο Ευαγγελιστής Λουκάς αναφέρει: ***''Έλλησί τε και βαρβάροις, σοφοίς τε και ανοήτοις οφειλέτης ειμί''***. (Α΄ στ. 14). ''Και στους Έλληνες και στους βαρβάρους και στους σοφούς και στους αμαθείς είμαι οφειλέτης, (οφείλω να τους κηρύξω το Ευαγγέλιο)''.

Επίσης, ο Ευαγγελιστής Λουκάς στις Πράξεις των Αποστόλων αναφέρει: *''Ως δε είδον οι **βάρβαροι** κρεμάμενον το θηρίον εκ της χειρός αυτού, έλεγον προς αλλήλους''*. (ΚΗ΄, στ. 4). Ομοίως, ο Ευαγγελιστής Λουκάς αναφέρει: *''Και διασωθέντες τότε επέγνωσαν ότι Μελίτη η νήσος καλείται. Οι δε **βάρβαροι** παρείχον ου την τυχούσαν φιλανθρωπίαν ημίν''*. (ΚΗ΄ στ. 2). Η νήσος Μελίτη είναι η νήσος Μάλτα. Μελίτη ελέγετο, επίσης, και η νήσος Σαμοθράκη όπως αναφέρει ο Στράβων: *''Και Μελίτην πρότερον την Σαμοθράκην καλείσθαι και πλουσίαν δε είναι''*.

Συνεπώς ο χαρακτηρισμός βάρβαροι με την έννοια του μη ελεύθερου, του μη ευνομούμενου, το μη πολιτισμένου, μάλλον μπορεί να δικαιολογηθεί.

Ο Μέγας Αλέξανδρος ξέφυγε και από όλα τα έως τότε δεδομένα και πρότυπα, τα ξεπέρασε και ως πρωταρχικό στοιχείο του ανθρώπου θεωρούσε την αρετή. Ο γνωστός όρκος στην πόλη Ώπιδα της Ασσυρίας, το 324 π.Χ. στο συμπόσιο, όπου είχαν προσκληθεί οι αξιωματούχοι όλων των φυλών αυτό αποδεικνύει: *''Σας εύχομαι τώρα που τελείωσαν οι πόλεμοι να ευτυχήσετε με την ειρήνη….Δεν ξεχωρίζω τους ανθρώπους, όπως κάνουν οι στενοκέφαλοι, σε Έλληνες και βαρβάρους. Δεν με ενδιαφέρει η καταγωγή των πολιτών ούτε η ράτσα που γεννήθηκαν. Τους καταμερίζω με ένα μόνο κριτήριο, **την αρετή**. Για μένα κάθε καλός ξένος είναι Έλληνας και κάθε κακός Έλληνας είναι χειρότερος από βάρβαρο.…Τον όρκο που δώσαμε με την σπονδή απόψε κρατείστε τον ως σύμβολο αγάπης''*.

Ο Πλούταρχος αναφερόμενος στην αρετή του Μεγάλου Αλεξάνδρου και στο τρόπο με τον οποίο αντιμετώπιζε τους ανθρώπους, αναφέρει τα λεχθέντα από το Μέγα Αλέξανδρο, ότι δηλαδή χαρακτηριστικό στοιχείο του Έλληνα είναι η αρετή και του βαρβάρου η κακία, και ότι κάλεσε τους ανθρώπους να θεωρούν συγγενείς τους ενάρετους και ξένους τους πονηρούς: *''Πατρίδα μεν την οικουμένην προσέταξεν ηγείσθαι πάντας, ακρόπολιν δε και φρουράν το στρατόπεδον, **συγγενείς δε τους αγαθούς, αλλοφύλους δε τους πονηρούς**˙ το δ' Ελληνικόν και βαρβαρικόν μη χλαμύδι μηδέ πέλτη μηδ' ακινάκη μηδέ κάνδυι διορίζειν, αλλ' το μεν **Ελληνικόν αρετή το δε βαρβαρικόν κακία** τεκμαίρεσθαι, κοινάς δ' εσθήτας ηγείσθαι και τραπέζας και γάμους και διαίτας, δι' αίματος και τέκνων ανακεραννυμένους*''. *(Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής*, 6). ''Και πρόσταξε όλους να θεωρούν πατρίδα τους την οικουμένη, και ακρόπολη και φρούριο το στρατόπεδο, και διέταξε συγγενείς να θεωρούν τους καλούς και εχθρούς τους πονηρούς, και ακόμη να ξεχωρίζουν τους Έλληνες από τους βαρβάρους, όχι από τη χλαμύδα και την πέλτη (μικρή ελαφρά ασπίδα) και τον ακινάκη και την κάνδυ, αλλά να τεκμαίρουν τον

Έλληνα από την αρετή και το βάρβαρο από την κακία. Και καθόρισε να μην υπάρχει διάκριση στην ενδυμασία, στα τραπέζια στους γάμους και στη δίαιτα, αφού αναμιγνύονταν με τους δεσμούς του αίματος και των τέκνων''.

Εκατό χρόνια μετά το Μέγα Αλέξανδρο, ο Ερατοσθένης υποστήριξε ότι είναι άδικο να διαιρούνται οι άνθρωποι σε Έλληνες και βαρβάρους˙ το δίκαιο είναι να διακρίνονται με κριτήριο την αρετή ή την κακία.

Οι Βαρδαρίτες τι προσέφεραν στον πολιτισμό και στην ανθρωπότητα και ποια αρετή επιδεικνύουν; Είναι λυπηρό να θέλουν να μπουν στην κοινωνία των εθνών με το κλεμμένο όνομα Μακεδονία και σφετεριζόμενοι την ιστορία μας. Δεν έχουν κανένα επιχείρημα, κανένα λόγο να φέρονται έτσι απέναντι στην Ελλάδα. Όμως, το όνομα Μακεδονία δεν τους το χαρίζουμε και δεν ανεχόμαστε να μάς το υφαρπάζουν και να το σφετερίζονται.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

Γ΄. Η ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Τα πάντα στη Μακεδονία ήταν και είναι Ελλάδα: *''Αύτις δε το **Ελληνικόν**, εόν όμαιμόν τε και ομόγλωσσον, και θεών ιδρύματά τε κοινά και θυσίαι ήθεά τε ομότροπα,…*''. (Ηρόδοτος, Η΄ 144). ''Δεύτερον όλοι οι Έλληνες είναι από το ίδιο αίμα και ομιλούν την ίδια γλώσσα, έχουν ναούς, αγάλματα θεών και θυσίες όλα ίδια και ήθη ομότροπα''.

Αυτά τα χαρακτηριστικά στοιχεία αναφέρει ο Ηρόδοτος για να προσδιορίσει αυτόν που είναι Έλληνας, και συνεπώς και για τη διάκριση μεταξύ των Ελλήνων και των άλλων λαών. Οι Μακεδόνες σύμφωνα με τα ανωτέρω είναι Έλληνες. Έχουν το ίδιο αίμα με τους λοιπούς Έλληνες ως καταγόμενοι από Ελληνική φυλή, την ίδια γλώσσα, θεούς και ναούς αντίστοιχους με αυτούς της λοιπής Ελλάδας, θυσιάζουν στους ίδιους θεούς και έχουν τα ίδια ήθη και έθιμα με τους λοιπούς Έλληνες. Έχουν τις ίδιες παραδόσεις, εξασκούν τις τέχνες, οργανώνουν αθλητικούς αγώνες, συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς αγώνες, όπου ελάμβαναν μέρος μόνον Έλληνες κ.τ.λ.

1. Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Όσον αφορά στη γλώσσα των Μακεδόνων. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΙΛΟΥΣΑΝ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ, όπως όλοι οι Έλληνες, δεν μιλούσαν τα Σερβοβουλγαρικά οποιασδήποτε μορφής ή ιδιώματος, τα οποία οι

Βαρδαρίτες (οι Вардарски) ομιλούν, παραφθαρμένα ή μη, ούτε βεβαίως Αλβανικά.

Το Πανεπιστήμιο του Cambridge (Καίμπριτζ) του Ηνωμένου Βασιλείου, έχει γράψει και εκδώσει το ιστορικό σύγγραμμα ***The Cambridge Ancient History***. (Έχει εκδοθεί από τους D.M. LEWIS F.B.A, Professor of Ancient History in the University of Oxford, JOHN BOARDMAN F.B.A, Lincoln Professor of Classical Archaeology and Art in the University of Oxford, SIMON HORNBLOWER Fellow and Tutor of Oriel College and Lecturer in Ancient History in the University of Oxford, και M. OSTWALD William R. Kenan, Jr, Professor Emeritus of Classics, Swarthmore College and Professor Emeritus of Classical Studies, University of Pennsylvania).

Στην *Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας*, λοιπόν, του Πανεπιστημίου του Καίμπριτζ, στο κεφάλαιο το οποίο αναφέρεται στους Έλληνες της Βορειοδυτικής Ελλάδας και τους Ιλλυριούς, ILLYRIANS AND NORTH-WEST GREEKS, 540-360 B.C., Volume 6, chapter 9d, N.G.L. HAMMOND, αναφέρεται σαφέστατα:

*''**Έχει αποδειχθεί, ότι τα Ηπειρωτικά και Μακεδονικά φύλα μιλούσαν Ελληνικά κατά τον 5^{ο} αιώνα π.Χ., αλλά και πολύ νωρίτερα**. Έχει επιχειρηματολογηθεί στο CAH III.3, 284. **Το επιβεβαιωτικό στοιχείο βρίσκεται στα ψηφίσματα των Μολοσσών**, περί το 369 π.Χ. τα οποία είναι εξ ολοκλήρου γραμμένα στην **Ελληνική** γλώσσα, όπως και τα ονόματα των προσώπων και οι ονομασίες των εθνών που αναφέρονται. Τα ανθρωπωνυμικά δόθηκαν κατά τον 5^{ο} π.Χ. αιώνα, προφανώς από **Έλληνες** γονείς και προγόνους, αλλά και οι ονομασίες των εθνών είχαν αναμφίβολα μακρά ιστορία και παράδοση. Επιπλέον, καθώς το κράτος των Μολοσσών δεν μπορεί παρά να διαμορφώθηκε από ομόγλωσσα **ελληνόφωνα** φύλα, εξυπακούεται ότι και τα ''Θεσπρωτικά'' φύλα μιλούσαν **Ελληνικά**, διότι τρία τέτοια έθνη ήταν μέλη του κράτους ''Κοινού των Μολοσσών''. Στα τέλη του 6^{ου} π.Χ. αιώνα, όταν οι Ορέστες και οι γείτονές τους έγιναν ''Μολοσσικά'' έθνη, θα πρέπει, επίσης, να μιλούσαν **Ελληνικά** για να γίνουν μέλη αυτού του κράτους. Τέλος, εάν οι Άμυμνοι οι οποίοι αναφέρονται σε ένα από τα ψηφίσματα είναι οι ίδιοι με τους Αμύμονες, ένα Χαονικό φύλο, συνεπάγεται ότι και οι Χάονες μιλούσαν **Ελληνικά**, όπως θα μπορούσαμε πράγματι να συμπεράνουμε και από το γεγονός ότι οι **Ελληνόφωνοι** Θεσπρωτοί δέχθηκαν τη διοίκηση των Χαόνων το 429 π.Χ., καθώς και από το γεγονός ότι το **Ελληνόφωνο** ''Κοινό των Ηπειρωτών'' δέχθηκε αργότερα τους Χάονες ως μέλη του. Η χρήση της **Ελληνικής** γλώσσας στην περιοχή δεν προήλθε από τους Κορίνθιους ή τους Κορίνθιους αποίκους, διότι η διάλεκτος των επιγραφών δεν ήταν η Κορινθιακή δωρική (ούτε καν το Αλφάβητο δεν ήταν Κορινθιακό). Προφανώς ήταν η δική τους παραδοσιακή **Ελληνική**, μάλλον*

δυτικοελληνική, όπως δείχνουν κάποιες δημοσιευμένες έρευνες στη Δωδώνη''.

Το κείμενο στην Αγγλική γλώσσα, όπως αναγράφεται στις σελίδες 433 και 434 της ανωτέρω Ιστορίας, έχει ως εξής: ''**That the Epirotic tribes and the Macedonian tribes spoke Greek in the fifth century b.C., and indeed much earlier**, has been argued in *CAH III.3, 284.* **The conclusive evidence is in the decrees of the Molossian state c. 369 B.C., which are entirely Greek in language, onomastics and tribal forms**. The names of the persons were given to them in the fifth century, presumably by Greek grandparents, and the names of the tribes had no doubt a very long history. Moreover, as the Molossian state can have formed only out of tribes of common language, it follows that the Thesprotian tribes spoke Greek, as three such tribes were members of the Molossian state. At the end of the sixth century, when the Orestae and their neighbours were ''Molossian'' tribes, they too must have spoken Greek to join that state. Finally, if the Amymni of one decree are the same as the Amymones, a Chaonian tribe it follows that the Chaonian group spoke Greek, as we should indeed infer from the fact that the Greek-speaking Thesprotians accepted Chaonian command in 429 b.C., and that the Greek-speaking Epirote League later accepted the Chaonians as members. Nor was this Greek speech derived from the Corinthians and Corinthian colonists; for the dialect of the inscriptions was not Corinthian Doric (indeed even the alphabet was not Corinthian). It was evidently their own traditional Greek, probably West Greek, as some recorded inquiries at Dodona seem to show''.

Δεν περιμέναμε να έλθει το Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ να μάς γνωστοποιήσει ότι οι αρχαίοι Μακεδόνες μιλούσαν Ελληνικά, το ξέραμε, όπως το γνωρίζει κάθε άνθρωπος ο οποίος γνωρίζει στοιχειώδη ιστορία. Το γεγονός όμως ότι το επιβεβαιώνει και με αποδείξεις, δεν σημαίνει τίποτε για τους Βαρδαρίτες και για όποιον άλλο είχε ερωτηματικά ή δεν ήξερε; Εφ' όσον λοιπόν οι κάτοικοι της Μακεδονίας μιλούσαν Ελληνικά, πώς τολμούν να έρχονται τώρα οι Βαρδαρίτες να ονομάζουν *Μακεδονικά* τη Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους; Έρχονται με πονηρό τρόπο οι Βαρδαρίτες, χωρίς κανένα λογικό επιχείρημα, διότι δεν υπάρχει τέτοιο επιχείρημα, και υπονοούν ότι οι αρχαίοι Μακεδόνες, άκουσον, άκουσον, ομιλούσαν Σερβοβουλγαρικά. Κάθε σοβαρός ιστορικός όμως, όπως και κάθε σοβαρός άνθρωπος, αυτό το αποκρούει. Οι Βαρδαρίτες επιβάλλεται να δείξουν σεβασμό στην ιστορία και την αλήθεια.

Το ίδιο, ότι δηλαδή μιλούσαν Ελληνικά, ισχύει για όλους τους Βορειοδυτικούς Έλληνες: Θεσπρωτοί, Αθάμανες, Μολοσσοί, Ατιντάνες (ο Ατιντάν όπως έχει ήδη λεχθεί ήταν υιός του Μακεδόνος), Χάονες,

Παραυαίοι (ή Παρωραίοι), Δέξαροι (ή Δασσαρήτες), Ορέστες, Ελιμιώτες, Λυγκηστές, και Πελαγόνες, μιλούσαν Ελληνικά. Ιδού το κείμενο στην Αγγλική γλώσσα, στη σελίδα 430, για να μη μείνει ουδεμία αμφιβολία σε κανέναν:

''The North-West Greeks occupied a large area, extending in the west from the Gulf of Ambracia to the Gulf of Oricum and in the east to an imaginary line from the upper Achelous valley to the upper Erigon valley. Their country was well-watered, mountainous and rich in pasture and forests and they engaged extensively in transhumant pasturalism. Their way of life differed little from that of the southern Illyrian tribes, and they too were organised in tribal groups (ethne) which were made up of constituent small tribes (phylai). The main groups from the south to the north were called Thesproti, Athamanes, Molossi, Atintanes, Chaones, Parauaei, Orestae, Elimiotae, Lyncestae and Pelagones''. (see CAH III. 3, 271). ''Οι βορειοδυτικοί Έλληνες κατείχαν μια μεγάλη περιοχή, εκτεινόμενη στα δυτικά από τον κόλπο της Αμβρακίας μέχρι τον κόλπο του Ωρικού και στα ανατολικά σε μια νοητή γραμμή από την κοιλάδα του Άνω Αχελώου έως την κοιλάδα του άνω Εριγώνα. Η χώρα τους διέθετε επάρκεια ύδατος, ήταν ορεινή και πλούσια σε βοσκότοπους και δρυμούς. Οι κάτοικοι απασχολούνταν εκτενώς με τη νομαδική κτηνοτροφία. Ο τρόπος ζωής τους ελάχιστα διέφερε από αυτόν των νότιων ιλλυρικών φύλων, και αυτοί επίσης, ήταν οργανωμένοι σε φυλετικές ομάδες (έθνη) οι οποίες αποτελούνταν από ολιγομελή φύλα (φυλαί). Οι κύριες ομάδες, από νότια προς βόρεια ήταν οι Θεσπρωτοί, οι Αθάμανες, οι Μολοσσοί, οι Ατιντάνες, οι Χάονες, οι Παραυαίοι, οι Ορέστες, οι Ελιμιώτες, οι Λυγκηστές, και οι Πελαγόνες''. (Ο Ατιντάν όπως έχει ήδη λεχθεί ήταν υιός του Μακεδόνος).

Ο Ρωμαίος ιστορικός Τίτος Λίβιος, όσον αφορά στη γλώσσα των Μακεδόνων, αναφέρει σαφέστατα ότι: *''**Aetolos, Acarnanas, Macedonas, ejusdem linguae homines,*** leves *ad tempus ortae causae disjungunt conjunguntque*,….*''*. (Τίτος Λίβιος, XXXI, 29,15). ''**Οι Αιτωλοί, οι Ακαρνάνες και οι Μακεδόνες ήταν άνθρωποι (άνδρες) της αυτής γλώσσας (ήταν ομόγλωσσοι),…**''.

Ο Λίβιος αναφέρεται σε συνέδριο των Ελλήνων στην πόλη Στράτος της Αιτωλίας το 200 π.Χ. Δεν καταλαβαίνω πόσο πιο απλά και κατηγορηματικά να το διατυπώσει κανείς ότι οι Μακεδόνες ήταν Έλληνες και συνεπώς ομιλούσαν Ελληνικά, όπως Ελληνικά μιλούσαν και οι Έλληνες Αιτωλοί και οι Ακαρνάνες και οι άλλοι Έλληνες. Δεν το λέει κάποιος Έλληνας ιστορικός, γεωγράφος ή συγγραφέας, διότι δεν χρειαζόταν να πει κάτι το αυτονόητο. Το αναφέρει και μάλιστα σαφέστατα ένας Ρωμαίος ιστορικός πριν 2.200 χρόνια. Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι ο Τίτος Λίβιος λέγοντας αυτά δεν σταματά μόνο στη θετική έννοια του

γεγονότος ότι οι Μακεδόνες είναι ομόγλωσσοι με τους άλλους Έλληνες, αλλά στη συνέχεια διαχωρίζει τους Έλληνες από τους alienigenis, τους αλλογενείς, τους αλλόφυλους δηλαδή, λέγοντας: *''Cum alienigenis, cum barbaris aeternum omnibus Graecis bellum est eritque…''*, ''με αλλόφυλους, με βαρβάρους, με τους οποίους οι Έλληνες έχουν και θα έχουν αιωνίως πόλεμον….''.

Εμείς οι Έλληνες πάντως δεν θέλουμε πολέμους και αντιπαλότητες με κανέναν, αλλά δεν θέλουμε ούτε να μας κλέβουν ό,τι μας ανήκει.

Ελληνικά μιλούσαν και Ελληνικά έγραφαν οι βασιλείς, οι αξιωματούχοι και ο λαός της Μακεδονίας. Ο Αέροπος, η Αντιγόνη, ο Αλέξανδρος, η Αγάθεα, ο Αμύντας, η Αγάπη, ο Αντίγονος, η Αδίστα, ο Αντίπατρος, η Αλκιμάχη, ο Αργαίος, η Αμμία, ο Αρχέλαος, η Αριμνήστη, ο Δημήτριος, η Αριστοπάτρα, ο Κάρανος, η Αρμονία, ο Κάσσανδρος, η Αταλάντη, ο Κοίνος, η Βερενίκη, ο Λυσίμαχος, η Γυγαία, ο Μελέαγρος, η Δύναμις, ο Ορέστης, η Ελλανίκη, ο Παυσανίας, η Ερπύλλιδα, ο Πείθων, η Ευρυνόη, ο Περδίκκας, η Ηρώ, ο Περσεύς, η Θεσσαλονίκη, ο Πολυσπέρχων, η Κυννάνη, ο Πτολεμαίος, η Μάτελα, ο Πύρρος, η Πλουσία, ο Σέλευκος, η Προκοπή, ο Τύριμμος, η Πυθιάδα, ο Φίλιππος, η Ιλιάς κ.τ.λ.

Η γλώσσα των Μακεδόνων είναι αρχαία Ελληνική διάλεκτος Δωρικής υφής, γνητή αρχαιοπινή Ελληνική γλώσσα. Δεν υπάρχει πουθενά έστω και η απλή υπόνοια, πολλώ δε μάλλον μία ρητή μαρτυρία, ότι οι Μακεδόνες δεν μιλούσαν Ελληνικά ή ότι μιλούσαν κάποια άγνωστη γλώσσα. Ούτε λόγος να γίνεται για την *Κολισεφσκική* γλώσσα των Βαρδαριτών.

Οι Έλληνες συγγραφείς ονόμαζαν τους μη ομιλούντες Ελληνικά, αλλόθροους ή αλλόγλωσσους και φυσικά βαρβαρόφωνους. Σε καμία περίπτωση δεν αναφέρουν αυτούς τους όρους οι Έλληνες ή και άλλοι συγγραφείς, π.χ. Ρωμαίοι συγγραφείς, για τους Μακεδόνες. Ο Όμηρος αναφέρει στην *Οδύσσεια* τον όρο αλλοθρόους, στους στίχους: *''Πλέων επί οίνοπα πόντον επ' αλλοθρόους ανθρώπους,''* (α 183). ''Πλέοντας στη μέλαινα θάλασσα, πάω σε αλλόγλωσσους ανθρώπους''. *''Ήλάτο ξυν νηυσί κατ' αλλοθρόους ανθρώπους΄''* (γ 302). ''Λάγνοντας με τα πλοία σε αλλόγλωσσους ανθρώπους''. *''Πλάζετ' επ' αλλοθρόων ανδρών δήμόν τε πόλιν τε*'', (ξ 43). ''Βολοδέρνει σε πόλεις και χώρες αλλόγλωσσων ανθρώπων'' και επίσης, *''άλφοι, όπη περάσητε κατ' αλλοθρόους ανθρώπους''*. (ο 453).

Ο Όμηρος, επίσης, αποκαλεί τους Κάρες βαρβαρόφωνους. *''Νάστης αυ Καρών ηγήσατο βαρβαροφώνων,''*. *(Ιλιάς*, Β 867). ''Ο Νάστης πάλι ηγείτο των βαρβαροφώνων Καρών''.

Ο Στράβων σχετικά με τα Ελληνικά φύλα, τα οποία ονομάζει έθνη, και τις διαλέκτους των Ελλήνων αναφέρει: *''**Ελλάδος** μεν ουν πολλά **έθνη** γεγένηται, τα δ' ανωτάτω τοσαύτα όσας και **διαλέκτους** παρειλήφαμεν τας **Ελληνίδας**˙ τούτων δ' αυτών τεττάρων ουσών την μεν Ιάδα τη παλαιά Αθίδι την αυτήν φαμέν (και γαρ Ίωνες εκαλούντο οι τότε Αττικοί, και εκείθεν εισιν οι την Ασίαν εποικήσαντες Ίωνες και χρησάμενοι τη νυν λεγομένη γλώττη Ιάδι), την δε Δωρίδα τη Αιολίδι˙ πάντες γαρ οι εκτός Ισθμού πλην Αθηναίων και Μεγαρέων και των περί τον Παρνασσόν Δωριέων και νυν έτι Αιολείς καλούνται˙ και τους Δωριέας δε ολίγους όντας και τραχυτάτην οικούντας χώραν εικός εστι τω ανεπιμίκτω παρατρέψαι την γλώτταν και τα άλλα έθνη προς το μη ομογενές, ομογενείς πρότερον όντας….Ελείφθη δ' εν τη Πελοποννήσω τα δύο έθνη, το τε Αιολικόν και το Δωρικό….οι δ' άλλοι μικτή τινι εχρήσαντο εξ αμφοίν, οι μεν μάλλον οι δ' ήττον αιολίζοντες˙ σχεδόν δε τι και νυν κατά πόλεις άλλοι άλλως διαλέγονται,…τοιαύτα μεν ουν τα των Ελλήνων έθνη…''.* (*Γεωγρ.*, Η΄1.2). ''Η Ελλάδα έχει πολλά φύλα (γένη). Πάντως παλαιότερα ήταν τόσα, όσες και οι Ελληνικές διάλεκτοι που παραλάβαμε (ξεχωρίζουμε). Αυτές (οι διάλεκτοι) είναι τέσσερις. Η *Ιάς* λέω ότι είναι ίδια με την Ατθίδα διάλεκτο (διότι τότε οι κάτοικοι της Αττικής ελέγοντο Ίωνες, αυτοί που αποίκισαν την Ασία, Ίωνες που χρησιμοποιούν τη λεγόμενη *Ιάδα* διάλεκτο). Ακόμη και η Δωρική είναι ίδια με την Αιολική, καθώς όλοι οι κάτοικοι εκτός Ισθμού, με εξαίρεση τους Αθηναίους, τους Μεγαρείς και τους Δωριείς του Παρνασσού καλούνται ακόμη Αιολείς. Και για τους Δωριείς είναι φυσικό που η γλώσσα και οι άλλες συνήθειες τείνουν να μην μοιάζουν με των υπολοίπων, ενώ κάποτε έμοιαζαν, αφού κατοικούν σε τραχιά χώρα και είναι λίγοι… Έτσι απέμειναν στην Πελοπόννησο δύο γένη, το Αιολικό και το Δωρικό… Άλλοι μίλησαν μια μεικτή διάλεκτο επηρεασμένη και από τους δύο, ενώ άλλοι μιλούν διάλεκτο επηρεασμένη περισσότερο από την Αιολική. Ακόμη και σήμερον, από πόλη σε πόλη, παρουσιάζουν **διαφορές** στη **διάλεκτό** τους… Αυτά λοιπόν είναι τα γένη των Ελλήνων.…''.

Στο έργο *Μακεδόνες* του Αθηναίου κωμικού Στράττιδος, ο οποίος το έγραψε τον 5^{ο} π.Χ. αιώνα, όταν ερωτάται κάποιος, προφανώς Μακεδών, από έναν Αθηναίο, *''η σφύραινα δ' εστι τίς''*; ''ποια είναι η σφύραινα'', ο Μακεδών απαντά, *''κέστραν μεν **ύμμες** Ωττικοί κικλήσκετε''*, δηλαδή, ''αυτό που εσείς οι Αττικοί ονομάζετε κέστρα''. Πρόκειται για είδος ιχθύος, ο κοινώς ονομαζόμενος λούτσος. Η γλώσσα την οποία ομιλεί ο Μακεδών είναι βεβαίως η Ελληνική. Η Μακεδονική λέξη σφύραινα είναι Ελληνική, όπως και όλες οι λέξεις τις οποίες χρησιμοποιεί στην απάντησή του ο Μακεδών. (Σήμερα υπάρχουν ονομασίες ψαριών με αντίστοιχες καταλήξεις: Δράκαινα, σκόρπαινα, λάμπραινα, σμύραινα ή μύραινα, η

κοινώς ονομαζόμενη σμέρνα). Μάλιστα, η προσωπική αντωνυμία ***ύμμες***, (με ψιλή και οξεία) του δευτέρου προσώπου, την οποία χρησιμοποιεί ο Μακεδών, είναι αυτή την οποία χρησιμοποιεί πολλές φορές και ο Όμηρος, στην *Ιλιάδα,* π.χ.:

*''Αλλά πίθεσθε και **ύμμες**, επεί πείθεσθαι άμεινον''.* (Α 274). ''Αλλά και εσείς να πείθεστε, διότι η πειθώ (είναι) η καλλίτερη''. *''Ου τι μοι **ύμμες** επαίτιοι, αλλ' Αγαμέμνων''*. (Α 335). ''Για εμένα δεν είστε εσείς υπαίτιοι, αλλά ο Αγαμέμνων''. *''Ου θην οίοισίν γε πόνος τ' έσεται και οϊζύς ημίν, αλλά που' ώδε κατακτενέεσθε και **ύμμες** ''*. (Ξ 480-1). ''Ο πόνος και τα βάσανα δεν θα είναι μόνο για εμάς, αλλά κάπου κάπου θα σκοτώνεστε και εσείς''. *''Αλλά ίδεσθε και **ύμμες** ανασταδόν˙ ου γαρ έγωγε ευ διαγιγνώσκω''*. (Ψ 469). ''Αλλά σηκωθείτε να δείτε και εσείς. Διότι εγώ ίσως δεν βλέπω καλά''. *''Παίδ' ολέσαι τον άριστον; ατάρ γνώσεσθε και **ύμμες**''.* (Ω 242). ''Να απολέσω το άριστο παιδί; Όμως και εσείς θα το νοιώσετε''.

Η προσωπική αντωνυμία ***ύμμες***, του δευτέρου προσώπου, είναι αντίστοιχη με την προσωπική αντωνυμία ***άμμες***, (με ψιλή και οξεία) του πρώτου προσώπου, όπως την έλεγαν οι Σπαρτιάτες, Δωριείς και αυτοί όπως οι Μακεδόνες, στην πρόταση *''**άμμες** δε γ' εσόμεθα πολλώ κάρρονες'',* την υπόσχεση δηλαδή των Σπαρτιατών εφήβων ότι θα γίνουν καλλίτεροι από τους μεγαλύτερούς τους. Η προσωπική αντωνυμία ***άμμες,*** υπάρχει επίσης, στην *Ιλιάδα*, στο στίχο: *''Τω κεν δη πάλαι **άμμες** επαυσάμεθα πτολέμοιο''*. (Φ 432). ''Τότε από παλιά εμείς θα είχαμε παύσει τον πόλεμο'', και στην *Οδύσσεια*, στους στίχους, (ι 303), (ι 321) και (χ 55).

Να σας πω τώρα και πώς λένε οι Βαρδαρίτες το ***ύμμες***, το υμείς, το εσείς; Το λένε вие βιε.

Όσο για το ρήμα **κικλήσκω**, το οποίο χρησιμοποιεί στην απάντησή του ο Μακεδών στο δεύτερο πρόσωπο του πληθυντικού, το οποίο σημαίνει καλώ, αποκαλώ, ονομάζω, λέω, απαντά επανειλημμένως, στους Ορφικούς ύμνους, στον Ησίοδο και στον Όμηρο, στην *Ιλιάδα,* στους στίχους: *''Τήν ήτοι άνδρες Βατίειαν κικλήσκουσιν,''*. (Β 813). ''Που οι άνδρες αποκαλούν Βατίειαν''. *''Κλήδην εις αγορήν κικλήσκειν άνδρα έκαστον,''*. (Ι 11). ''Ονομαστικά να καλέσουν σε συνέλευση κάθε άνδρα''. *''Κικλήσκουσ' Αΐδην και επαινήν Περσεφόνειαν''*. (Ι 569). ''Καλώντας τον Άδη και την τρομερή Περσεφόνη''. *''Αλλ' άμυδις κικλήσκετο πάντας αρίστους,''*. (Κ 300). ''Αλλά μαζί καλούσε όλους τους αρίστους''. *''Τίπτέ με κικλήσκεις, Αχιλλεύ; τι δε σε χρεώ εμείο;''.* (Λ 606). ''Γιατί με καλείς Αχιλλέα; Τι με χρειάζεσαι''; *''Ήν τ' εν όρεσσι χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, άνδρες δε κύμινδιν.''.* (Ξ 291). ''Που στα όρη χαλκίδα το αποκαλούν οι θεοί και οι άνθρωποι κύμινδιν''. *''Οι ρ' ήλθον καθ' όμιλον εταίρου κικλήσκοντος''*. (Ρ 532). ''Διότι αυτοί ήλθαν στον όμιλο επειδή τους κάλεσε ο εταίρος''.

Επίσης, το ρήμα **κικλήσκω** απαντά στην *Οδύσσεια,* στους στίχους: *''Αιγύπτου προπάροιθε, Φάρον δε ε κικλήσκουσι,''*. (δ 355). ''Έμπροσθεν της Αιγύπτου, ονομάζουν δε αυτό Φάρο''. *''Ούτις εμοί γ' όνομα· Ούτιν δε με κικλήσκουσι μήτηρ…''*. (ι 366). ''Κανένας είναι το όνομα μου. Με ονομάζουν Κανένα, η μητέρα μου…''. *''Νήσός τις Συρίη κικλήσκεται, εί που ακούεις,''.* (ο 403). ''Ένα νησί που ονομάζεται Συρία, αν το έχεις υπόψη''. *''Έρχεο· κικλήσκει σε πατήρ εμός, όφρα τι είπη''.* (χ 397). ''Ελα, σε καλεί ο πατέρας μου για να σου πει κάτι''.

Ο Ησίοδος αναφέρει το ρήμα **κικλήσκω** στους στίχους: *''Τήν δ' Αφροδίτην κικλήσκουσι θεοί τε και ανέρες, ούνεκ' εν αφρώ θρέφθη''.* (*Θεογονία*, 196). ''Αυτήν δε οι θεοί και οι άνθρωποι την αποκαλούν Αφροδίτη, διότι γεννήθηκε από τον αφρό''. *''Κικλήσκει Εκάτην· πολλή τε οι έσπετο τιμή ρεία μάλ', ώ πρόφρων γε θεά υποδέξεται ευχάς,…''*, (*Θεογονία,* 418). ''Επικαλείται την Εκάτη. Και σε εκείνον που η θεά θα δεχθεί ευνοϊκά την προσευχή του, χαρίζει ευτυχία….''.

Το ρήμα κικλήσκω αναφέρεται επανειλημμένως και πριν τον Όμηρο και τον Ησίοδο, στους **Ορφικούς ύμνους**, δηλαδή περί τα τέλη της δεύτερης χιλιετίας π.Χ. Αυτό αγαπητέ αναγνώστη αν θέλετε αναζητείστε το μόνος σας. Ας μην σας τα πω όλα εγώ. Όχι, δεν το κάνω βεβαίως γι' αυτό, αλλά για να δείτε μόνος σας πόσο ωραίοι είναι αυτοί οι ύμνοι.

Να σας πω τώρα και πώς λένε οι Βαρδαρίτες το κικλήσκω, το ονομάζω; Το λένε нарекувам нарекуваμ ή викам βικαμ.

Για να γίνει προφορική επικοινωνία μεταξύ δύο ανθρώπων, πρέπει και οι δύο να έχουν κοινό κώδικα, κοινή γλώσσα. Για να ρωτήσει ο Αθηναίος τον Μακεδόνα αυτό το οποίο τον ρώτησε, γνωρίζει εκ προοιμίου ότι ο Μακεδών θα τον καταλάβει, γνωρίζει ότι η γλώσσα του Μακεδόνος είναι η Ελληνική.

Ο Μακεδών γνωρίζει και το οριστικό άρθρο ''η'' και τον αντιθετικό σύνδεσμο ''δε'' και το ρήμα ''ειμί'' και πώς κλίνεται και την ερωτηματική αντωνυμία ''τίς'' και τον αντιθετικό σύνδεσμο ''μεν''. Ο Μακεδών, βεβαίως, κατάλαβε την ερώτηση του Αθηναίου, και απάντησε σ' αυτήν, διότι η γλώσσα του είναι η Ελληνική, όπως και του Αθηναίου. Οι Βαρδαρίτες, όμως, πώς θα καταλάβαιναν την ερώτηση του Αθηναίου με τα *Κολισεφσκικά* τους; Η ερωτηματική αντωνυμία τίς, τί, π.χ., (παρόμοια είναι και η αόριστη αντωνυμία), στη Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους είναι што (**σ**το, το ш προφέρεται ως παχύ (**σ**) σίγμα), каков (κακοβ) και кој (κογι). Οι λέξεις што, каков, και кој είναι *Κολισεφσκικές*, δεν είναι *Μακεδονικές* δεν είναι δηλαδή Ελληνικές, για να μπορεί να τις καταλάβει ένας Έλληνας Μακεδόνας.

Αλήθεια, γνωρίζουν οι Βαρδαρίτες πώς έχουν τα τρία γένη της ερωτηματικής αντωνυμίας *τίς, τί*, σε ποιες πτώσεις απαντά και πώς κλίνεται; Είδατε τώρα που γίνομαι κακός, χωρίς να το θέλω και χωρίς να είμαι, και τους βάζω δύσκολα, όταν οι Βαρδαρίτες δεν γνωρίζουν στα Μακεδονικά, στα Ελληνικά δηλαδή, ούτε το *εγώ*; (Παρόλο όμως που δεν γνωρίζουν στα Μακεδονικά, στα Ελληνικά δηλαδή, ούτε το *εγώ*, κάποιοι τους επέβαλαν να αυτοαποκαλούνται Μακεδόνες, και αυτοί συνεχίζουν το παραμύθι. Λίγο φιλότιμο βρε γείτονες, όσο και αν το φιλότιμο είναι Ελληνική ιδιότητα. Η προσωπική αντωνυμία *εγώ* στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι *γιας*).

Η ερωτηματική αντωνυμία *τίς, τί*, λοιπόν, απαντά στο αρσενικό και θηλυκό γένος ως *τίς*, και στο ουδέτερο γένος ως *τί*. Απαντά στις τέσσερις πρώτες πτώσεις ενικού και πληθυντικού, αλλά και στο Δυϊκό αριθμό και κλίνεται κατά την τρίτη κλίση. Στη γενική και δοτική πτώση του ενικού όλων των γενών έχει δύο μορφές: τίνος ή του στη γενική πτώση, (ο τόνος στο *του* είναι περισπωμένη), και τίνι ή τω στη δοτική πτώση. (Ο τόνος στο *τω* είναι περισπωμένη και θέλει και υπογεγραμμένη. Αυτά βεβαίως είναι Ελληνικά για τους Βαρδαρίτες (Вардарски), όπως λένε και οι Άγγλοι).

2. Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΣΤΟΝ ΟΜΗΡΟ

Οι Μακεδόνες ανέκαθεν, παλαιόθεν, αρχήθεν, μιλούσαν βεβαίως την Ελληνική γλώσσα. Κάποιες λέξεις από τις λίγες λέξεις που έχουν καταγραφεί ότι επιχωρίαζαν στη Μακεδονία απαντούν στον Όμηρο. Φυσικά όλες αυτές οι λέξεις, μα απολύτως όλες, είναι Ελληνικές. Το ίδιο συμβαίνει και με τα καταγεγραμμένα ονόματα που επιχωρίαζαν στη Μακεδονία. Είναι όλα Ελληνικά. Βαρδαρίτικα δεν υπάρχουν ούτε για δείγμα. Από πού και πώς να υπάρχουν άλλωστε; Θα ήταν σχήμα πρωθύστερο, μη συνάδον με τη λογική και συνεπώς ανώμαλο.

Η λέξη **αιγίποψ**, η οποία σημαίνει αετός, είναι οφθαλμοφανές ότι είναι Ελληνικότατη λέξη. Παρόμοια λέξη στον Όμηρο, στην *Ιλιάδα*, είναι η λέξη **αιγυπιός**. Αποδίδεται ως γυπαετός και αετός. *''εζέσθην όρνισιν εοικότες **αιγυπιοίσι**''*. (Η 59). ''κάθισαν γυπαετοί ομοιάζοντες με όρνια''. *''οί δ' ως τ' **αιγυπιοί** γαμψώνυχες **αγκυλοχείλαι**''* (Π 428). ''Και αυτοί δε ως γυπαετοί γαμψώνυχες με αγκυλωτά ράμφη''. *''ίππους αΐσσων ως τ' **αιγυπιός** μετά χήνας''.* (Π 460). ''ορμώντας με τους ίππους όπως ο αετός πάνω σε χήνες''. *''Μηριόνης δ' εξ αύτις επάλμενος αιγυπιός ως''*. (*Ιλιάς*, Ν 531). *''φήναι ή αιγυπιοί γαμψώνυχες, οίσί τε τέκνα''* (*Οδύσσεια*, π 217).

Ο αετός στον Όμηρο απαντά και ως αιετός και προσδιορίζεται με το ίδιο επίθετο **αγκυλοχείλης**. *''ελθών δ' εξ όρεος μέγας αιετός*

αγκυλοχείλης''. (*Οδύσσεια, τ 538)*. ''ελθών δε από το όρος μεγάλος αετός με αγκυλωτό ράμφος''.

Στην *Ιλιάδα* απαντά επίσης η λέξη *ελίκωψ*, η οποία σημαίνει τον ελίσσοντα την όραση, την όψη, τον ελισσομάτη, το στρογγυλομάτη, όπως ο αετός, στους στίχους: *''Πριν γ' από πατρί φίλω δόμεναι ελικώπιδα κούρην''*. (Α 98). ''Πριν δώσουμε τη στρογγυλομάτα κόρη στον πατέρα της''. *''Αλλ' ουδ' οι τόσοι ήσαν όσοι ελίκωπες Αχαιοί.*'' (Γ 190). ''Αλλά ούτε αυτοί ήσαν τόσοι όσοι οι ελίκωπες Αχαιοί''.

Η λέξη *ελίκωψ*, απαντά επίσης στον Ησίοδο: *''Ωκείης επί νηός άγων ελικώπιδα κούρην''*. (*Θεογονία*, 998). ''Γρήγορα πλοίο παίρνοντας την παιχνιδομάτα κόρη''.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη αιγίποψ, ο αετός, λέγεται орел орел, όπως επίσης και στα Βουλγάρικα λέγεται орел орел. Στα Ρώσικα επίσης ο αετός λέγεται орёл орел. Στα Σερβικά παρομοίως, ο αετός λέγεται орао орао.

Οι Βαρδαρίτες γείτονες πρέπει να σοβαρευτούν επιτέλους και να σταματήσουν να κοροϊδεύουν τον εαυτό σας και τους άλλους ότι είναι Μακεδόνες και ότι η Σλαβική γλώσσα τους είναι Μακεδονική!

Η λέξη **άλειφαρ**, (γενική του αλείφατος), από το ρήμα αλείφω, αλείβω, η οποία σημαίνει μύρο, έλαιο, χρήσιμο προς επάλειψη, αλοιφή, ξύγκι, λίπος, στέαρ. Το λίπος χρησίμευε σε επικήδειες θυσίες. Η λέξη απαντά στην *Ιλιάδα*, στους στίχους: *''Εν δ' ετίθει μέλιτος και* ***αλείφατος*** *αμφιφορήας προς λέχεα κλίνων''*. (Ψ 170). ''Και έθεσε μέσα αμφορείς με μέλι και αλείμματα να κλίνουν προς το νεκροκρέβατο''. *''Δμωάς δ' εκκαλέσας λούσαι κέλετ' αμφί τ'* ***αλείψαι****''.* (Ω 582). ''Και αφού εκάλεσε δούλες (ο Αχιλλεύς) διέταξε να τον λούσουν και να τον αλείψουν (το νεκρό Έκτορα)''.

Η λέξη άλειφαρ έχει ακόμη την έννοια αλοιφής για σφράγιση από πίσσα, ρητίνη ή άλλη κολλώδη ουσία: *''Τετράενες δε πίθων απελύετο κρατός* ***άλειφαρ****''*. (Θεόκριτος 7,147). Η λέξη απαντά επίσης στον Ησίοδο, στο στίχο, *''Χερσί δ' ο γ' αμφοτέρησιν ανείλετο λευκόν* ***άλειφαρ****''*. (*Θεογονία*, 553). ''Με τα δύο χέρια, αυτός σήκωσε το λευκό ξύγκι''.

Σήμερα υπάρχει στη γλώσσα μας το ρήμα αλείφω, η λέξη αλοιφή και άλειμμα ονομάζουμε το βούτυρο που απλώνουμε, που αλείφουμε στη φέτα του ψωμιού μας, και αλειφατίτης λέγεται ο άρτος ο παρασκευασμένος από έλαιο ή λίπος. Όλες οι οργανικές χημικές ενώσεις, επίσης, στις οποίες τα άτομα συνδέονται μεταξύ τους έτσι ώστε να σχηματίζουν ανοικτή αλυσίδα και όχι κλειστό δακτύλιο λέγονται **αλειφατικές** ή λιπαρές ή άκυκλες ενώσεις.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη άλειφαρ, η αλοιφή, λέγεται мевлем μεβλεμ ή помада πομαντα, το δε στέαρ, το λίπος λέγεται маст μαστ ή маснотија μασνοτιγια. Στα Βουλγάρικα, επίσης, η αλοιφή λέγεται помада πομαντα ή мехлем μεχλεμ.

Η λέξη **άλκαρ,** από τη λέξη αλκή, η οποία σημαίνει άμυνα, προπύργιο, δύναμη, υπεράσπιση κατά τινος ή από τινος, απαντά στην *Ιλιάδα* στους στίχους: *''Ουδέ τι σε Τρώεσσιν οΐομαι **άλκαρ** έσεσθαι''*. (Ε 644). ''Ούτε στους Τρώες νομίζω θα γίνεις προπύργιο''. *''Ουκέτι, διογενές Πατρόκλεες, **άλκαρ** Αχαιών έσσεται,*'' (Λ 823), ''Δεν θα υπάρξει, Διογενή Πάτροκλε, άμυνα των Αχαιών''.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη άλκαρ, η άμυνα, λέγεται одбрана οντμπρανα ή заштита ζα**σ**τιτα. Στα Σερβικά παρομοίως, η άμυνα λέγεται одбрана οντμπρανα. Στα Βουλγάρικα επίσης, η άμυνα λέγεται отдбрана οτντμπρανα ή και заштита ζα**σ**τιτα, ενώ στα Ρώσικα λέγεται оборóна ομπορόνα και заши΄та ζα**σί**τα.

Η λέξη **αμαλός,** η οποία σημαίνει αδύναμος, απαλός, τρυφερός και ακόμη ανήμπορος, ασθενής και γέρων, απαντά στην *Ιλιάδα*, στο στίχο: *''Αρπάξων ή άρν' **αμαλήν** ή πτώκα λαγωόν΄''*, (Χ 310), ''Για να αρπάξει ή αδύναμο αρνί ή λαγό που τρέμει''. Στην αττική διάλεκτο το επίθετο είναι ομαλός.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη αμαλός, ο αδύναμος, λέγεται слаб σλαμπ. Στα Σερβικά παρομοίως, ο αδύναμος, λέγεται слаб σλαμπ. Στα Βουλγάρικα, επίσης, ο αδύναμος λέγεται слаб σλαμπ και παρόμοια και στα Ρώσικα ο αδύναμος λέγεται слàбый σλάμπι.

Η λέξη **αορτήρ**, η οποία σημαίνει ιμάντα από τον οποίο μπορεί κάποιος να κρεμάσει κάτι, προέρχεται από το ρήμα αείρω, το οποίο σημαίνει υψώνω, εγείρω. Το ρήμα αείρω απαντά στο Νόννο. *''Τόν εκ πυρός υγρόν **αείρας** Ζεύς βρέφος ημιτέλεστον αμαιεύτοιο τεκούσης''*. (*Διονυσιακά*, 1.4). ''Αυτόν (το Βάκχο) τον ύψωσε από τη φωτιά υγρό και ημισχηματισμένο έμβρυο ο Δίας χωρίς να λάβει η μητέρα τις φροντίδες της μαίας''.

Η λέξη **άορ,** (γενική άορος), στον Όμηρο σημαίνει σπαθί, ξίφος. Το ξίφος το κρεμούσαν από τη ζώνη με έναν δερμάτινο ιμάντα, τον αορτήρα. (Με τα ίδια γράμματα με άλλη σειρά υπάρχει στον Όμηρο η λέξη όαρ, η οποία σημαίνει άλοχος, άκοιτις, παράκοιτις, δάμαρ, σύζυγος). Η λέξη αορτήρ απαντά στην *Ιλιάδα,* στο στίχο: *''Αργύρεον χρυσέοισιν αορτήρεσσιν αρηρός''*. (Λ 31). ''Αργυρή, κρεμασμένη σε χρυσούς αορτήρες'', και στην *Οδύσσεια*, στους στίχους: *''Σμερδαλέος δε οι αμφί*

περί στήθεσσιν αορτήρ χρύσεος...''. (λ 609). ''Είχε φοβερό αορτήρα τριγύρω στο στήθος του, χρυσό…''. *''Πυκνά ρωγαλέην· εν δε στρόφος ήεν αορτήρ*''. (ν 438), (ρ 198), (σ 109). ''Χιλιοτρύπητο, βρώμικο, που κρεμόταν από αορτήρα''.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη αορτήρ, ο ιμάντας λέγεται ремен ремен, ή колан колан, ή каиш каη**ς,** ή плетенка πλετενκα.

Η λέξη **γύαλος ή γυάλας**, η οποία σημαίνει καθένα από τα δύο τμήματα του θώρακα, τα ημιθωράκια, (αλλά και το κοίλωμα δοχείου, αγγείου, ως και κάθε φυσικό κοίλωμα), τα οποία προσαρμόζονταν μεταξύ τους και έδεναν, απαντά στην *Ιλιάδα* στους στίχους: *''Θώρηκος γύαλον· δια δ' έπτατο πικρός οϊστός''*, (Ε 99), ''Στον γύαλο του θώρακος. Πέταξε το πικρό βέλος''. *''Ρήξε δε θώρηκος γύαλον, δια δ' έντερα χαλκός ήφυσ' · ''*, (Ν 507), ''Ο χαλκός διέρηξε τον έμπρόσθιο γύαλο και διαπέρασε τα έντερα''. *''Θώρηκος γύαλον, από δ' έπτατο πικρός οϊστός''*, (Ν 587), και *''Ρήξε δε θώρηκος γύαλον, δια δ' έντερα χαλκός ήφυσ' ''*. (Ρ 314).

Ο Ησύχιος στη λέξη γυάλα αναφέρει: *''Γυάλας, είδος ποτηρίου, παρά Μακεδόσιν''*.

Ο Αθήναιος αναφέρει ότι στη Μακεδονία, σύμφωνα με πληροφορία του Μακεδόνος ιστορικού Μαρσύου, κατά τις ιεροτελεστίες χρησιμοποιείτο γυάλας ή γυάλα. *''Γυάλας, ποτηρίου είδος, ως Μαρσύας γράφει ο ιερεύς του Ηρακλέους ούτως· <όταν εισίη ο βασιλεύς εις την πόλιν, υπαντάν οίνου πλήρη γυάλαν έχοντά τινα, τον δε λαβόντα σπένδειν> ''.*

Επίσης, σύμφωνα με τον Αθήναιο, οι Μεγαρείς ονόμαζαν γυάλας τα ποτήρια.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη γύαλος ή γυάλας, ο θώρακας, λέγεται граден кош γκραντεν κο**ς** και το ποτήρι λέγεται чаша **τσ**α**σ**α. Στα Βουλγάρικα και τα Σερβικά παρομοίως, το ποτήρι λέγεται чаша **τσ**α**σ**α.

Η λέξη **δαίτας**, (δαις, δαιτός, δαιτί, δαίτα κ.τ.λ. σημαίνει μερίδα φαγητού, γεύμα, τροφή, και το ρήμα δαίω σημαίνει διαιρώ), η οποία σημαίνει συμπόσια, απαντά στην *Οδύσσεια*, στους στίχους: *''Εξιέναι μεγάρων· άλλας δ' αλεγύνετε **δαίτας**''*. (α 374). ''Φύγετε από το παλάτι. Να βρείτε άλλα συμπόσια (τραπέζια). *''Ξιτέ μοι μεγάρων, άλλας δ' αλεγύνετε **δαίτας***''. (β 139). ''Αδειάστε μου το παλάτι. Να βρείτε άλλα συμπόσια (τραπέζια). *''Τηλέμαχος τεμένεα νέμεται και **δαίτας** εΐσας δαίνυται,*''. (λ 185). ''Ο Τηλέμαχος τα βασιλικά κτήματα νέμεται και συμμετέχει στα κοινά συμπόσια,''.

Η λέξη δαίτας απαντά, επίσης, στον Ησίοδο, στους στίχους: *''Ουδέ ποτ' ες βουλήν επιμίσγεται ουδ' επί* ***δαίτας****''. (Θεογονία*, 802). ''Ούτε στα συμβούλια μπαίνει (συμμετέχει) ποτέ ούτε και στα συμπόσια''. *''Αλλ' αθανάτων από* ***δαιτός****''* (*Έργα και Ημέραι*, 736). ''Αλλά από συμπόσιο αθανάτων (θεών)''. *''Πολέμω κεχαρηότας ήύτε* ***δαιτί****''*. (*Αποσπάσματα*, 57). ''Που χαίρονταν τη μάχη (οι υιοί του Αιακού) σαν να ήταν συμπόσιο''.

Η λέξη απαντά και σήμερα στην καθομιλουμένη στη λέξη συνδαιτημών (ο προσκεκλημένος και συντρώγων φαγητό), συνδαιτημόνες.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη δαις, το συμπόσιο, λέγεται гозба γκοζμπα ή банкет μπανκετ. Στα Ρωσικά παρομοίως, το συμπόσιο, λέγεται банкéт μπανκέτ.

Η λέξη **ερκίτας**, η οποία προέρχεται από τη λέξη ***έρκος***, η οποία σημαίνει προαύλιο, περίφραξη, εμπόδιο, απαντά στην *Οδύσσεια,* στους στίχους: *''Τοίχω και θριγκοίσι, θύραι δ' ευερκέες εισί ''*. (ρ 267). ''Τριγυρισμένα με αγκαθόστεφο τοίχο. Έχει και απαραβίαστες θύρες''. *''Κλήϊσεν δ' αρ' έπειτα θύρας ευερκέος αυλής*''. (φ 389). ''Έπειτα κλείδωσε γλιστρώντας έξω από την πόρτα της καλόφρακτης αυλής''. *''Καδ δ' αρ' υπ' αιθούση τίθεσαν ευερκέος αυλής,*''. (χ 449). ''Τα τοποθετούσαν στο υπόστεγο της περιφραγμένης αυλής'', *''τέκνον εμόν, ποίόν σε έπος φύγεν έρκος οδόντων''*. (α 64) ''παιδί μου, ποια λέξη έφυγε από το στόμα σου'', και στην *Ιλιάδα* στο στίχο, *''Ουδέ ποτ' έσβη πυρ, έτερον μεν υπ' αιθούση ευερκέος αυλής,* ''. (Ι 472). ''Και ουδέποτε έσβησε το πυρ, άλλο μεν στην αίθουσα στοά της περιφραγμένης αυλής'', *''ούτος δ' Αίας εστί πελώριος έρκος Αχαιών΄''* (Γ 229). ''αυτός δε ο Αίας είναι πελώριος φράγμα των Αχαιών'' κ.τ.λ.

Η ίδια έκφραση, *ευερκέος αυλής,* απαντά στον Ησίοδο, (*Έργα και Ημέραι*, 732). Η λέξη έρκος με τη σημασία φραγμός, περίφραξη, απαντά και στον Ησίοδο. *''Τόν πέρι χάλκεον έρκος ελήλαται΄''*. *(Θεογονία*, 726). ''Αυτόν τον περιβάλλει χάλκινο φράγμα''.

Ο Μέγας Αλέξανδρος, όπως αναφέρει ο Αρριανός, προσέφερε θυσία προς τιμήν του Πριάμου, στο βωμό του Ερκείου Διός, ως θεού προστάτη της οικίας. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄11.8).

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη έρκος, το εμπόδιο λέγεται пречка πρε**τσ**κα. Στα Σερβικά λέγεται препрека. Στα Ρωσικά λέγεται препя́тствие πρεπγιάτστβιε. Στα Βουλγάρικα παρομοίως με τα Ρωσικά, λέγεται препятствие πρεπγιατστβιε.

Η λέξη **επήβολος**, η οποία σημαίνει ''τον κάτοχο τινος'', αλλά και τον επιτήδειο, τον κατάλληλο, απαντά στην *Οδύσσεια*, στο στίχο: *''Ου γαρ*

νηός ***επήβολος*** *ουδ' ερετάων γίγνομαι ''*. (β 319). ''Διότι δεν αξιώθηκα να έχω πλοίο και κωπηλάτες''.

Στη ναυτική ορολογία επήβολος ιστός είναι ο εξ ενός τεμαχίου ξύλου αποτελούμενος ιστός, απαντών σε μικρά κυρίως ιστιοφόρα. Επίσης, επήβολος βυθός είναι ο πρόσφορος, ο κατάλληλος για αγκυροβόληση βυθός.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη επήβολος, ο κάτοχος, λέγεται сопственик σοπστβενικ. Στα Βουλγάρικα παρομοίως λέγεται собственик σομπστβενικ.

Η λέξη **ζέρεθρον**, η οποία σημαίνει βάραθρον, απαντά στον Όμηρο, ως βέρεθρον, χωρίς βεβαίως αυτό να την κάνει λιγότερο Ελληνική, στην *Οδύσσεια* και την *Ιλιάδα* στους στίχους: *''Έξω δ' εξίσχει κεφαλάς δεινοίο* ***βερέθρου*** *''*. (μ 94). ''Και με κεφάλια κρεμαστά έξω στο φοβερό βάραθρο''. *''Τήλε μάλ', ήχι βάθιστον υπό χθονός εστι* ***βέρεθρον''.*** (Θ 14*).* ''Πολύ μακρυά, όπου κάτω από τη γη είναι πολύ βαθύ βάραθρο''.

Οι Αρκάδες ομοίως με τους Μακεδόνες, ονόμαζαν το βάραθρον ζέρεθρον, γενικά δε αντικαταστούσαν το γράμμα β με το γράμμα ζ. Το ρήμα βάλλω π.χ. το έλεγαν ζέλλω. Μήπως ένεκα τούτου και οι Αρκάδες δεν είναι Έλληνες;

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη ζέρεθρον, το βάραθρον, το φαράγγι, λέγεται жлеб **ζ**λεμπ ή расцеп ραστσεπ.

Η λέξη **ήμαρ,** η οποία σημαίνει ημέρα, απαντά στην *Οδύσσεια* στους στίχους: *''Ήσθιον˙ αυτάρ ο τοίσιν αφείλετο νόστιμον ήμαρ*''. (α 9). ''Τα έφαγαν. Μετά αυτός τους στέρησε την ημέρα του γυρισμού''. *''Φήσιν ελεύσεσθαι˙ του δ' ώλετο νόστιμον ήμαρ*''. (α 168). ''Ας λέει ότι επιστρέφει˙ η ημέρα του γυρισμού του χάθηκε''. *''Ου γαρ Οδυσσεύς οίος απώλεσε νόστιμον ήμαρ''*. (α 354). ''Ο άξιος Οδυσσέας δεν έχασε μόνο την ημέρα της επιστροφής του''. *''Εν δε γυνή ταμίη νύκτας τε και ήμαρ*''. (β 345). ''Και μέσα γυναίκα φύλαγε το κελάρι ημέρα και νύκτα''. *''Τέτρατον ήμαρ έην, ότ' εν Άργεϊ νήας εΐσας Τυδείδεω έταροι Διομήδεος ιπποδάμοιο ίστασαν˙''*. (γ 180). ''Μετά από τέσσερις ημέρες, οι σύντροφοι του ιππολάτη Διομήδη, του υιού του Τυδέως, κατέπλευσαν, με τα σύμμετρα πλοία, στο Άργος''.

Η λέξη απαντά πολλές ακόμη φορές στην *Οδύσσεια*: γ 233, ε 220, ε 262, ε 390, ζ 311 κ.τ.λ.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη ήμαρ, η ημέρα, λέγεται ден ντεν. Στα Βουλγάρικα, επίσης, λέγεται ден ντεν. Στα Ρωσικά, παρομοίως, λέγεται день ντεν. Στα Σερβικά, επίσης, λέγεται дан νταν.

Η λέξη **λισσός**, η οποία σημαίνει υψηλός, απαντά στην *Οδύσσεια*, στους στίχους: *''Έστι δε τις λισσή αιπειά τε εις άλα πέτρη εσχατιή Γόρτυνος''*. (γ 293). ''Και ένας ψηλός βράχος βρίσκεται στο ακρωτήρι της Γόρτυνας''. *''Αμφί δε κύμα βέβρυχεν ρόθιον, λισσή δ' αναδέδρομε πέτρη''*. (ε 412). ''Όπου σκάει και βροντά το κύμα γύρω σε ψηλούς βράχους''. *''Πάσαν δε τε μιν πέρι τείχος χάλκεον άρρηκτον, λισσή δ' αναδέδρομε πέτρη''*. (κ 4). ''Περίφρακτο όλο με αδιάρρηκτα χάλκινα τείχη, ένας απότομος ψηλός βράχος''.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη λισσός, ο υψηλός, λέγεται висок βισοκ. Στα Βουλγάρικα και στα Σερβικά επίσης, ο υψηλός λέγεται висок βισοκ. Στα Ρωσικά παρομοίως, ο υψηλός λέγεται высóкий βισόκιι.

Η λέξη **νίβα,** η οποία σημαίνει χιόνι, (το γράμμα φι (φ) σε Μακεδονικές λέξεις αντικαθίσταται από το γράμμα β όπως π.χ. Φίλιππος Βίλιππος, Φερενίκη Βερενίκη), απαντά ως **νίφα**, (με το γράμμα φ αντί του β), με το ίδιο βεβαίως νόημα, σε λέξεις της *Οδύσσειας* στους στίχους (δ 566) ως *νιφετός*, (τ 338) ως *νιφόεντα* και της *Ιλιάδας* στους στίχους (Α 420) ως *αγάννιφον*, (Γ 222) ως *νιφάδδεσιν*, (Κ 7) ως *νιφετόν*, (Μ 156) ως *νιφάδες*, (Μ 278) ως *νιφάδες*, (280) ως *νιφέμεν*, (Ν 754) ως *νιφόεντι*, (Ξ 227) ως *νιφόεντα*, (Ο 170) ως *νιφάς*, (Σ 186) ως *αγάννιφον*, (Σ 616) ως *νιφόεντ*ος, (Τ 357) ως *νιφάδες,* και (Υ΄ 385) ως *νιφόεντι*. Απαντά, επίσης, στον Ησίοδο, στους στίχους: *''Ηχεί δε κάρη νιφόεντος Ολύμπου*''. (*Θεογονία,* 42). ''Και αντηχούν οι κορυφές του χιονισμένου Ολύμπου'' και επίσης, *''Αθανάτων, οι έχουσι κάρη νιφόεντος Ολύμπου''*. *(Θεογονία*, 118). ''Των αθανάτων, οι οποίοι κατέχουν τις κορυφές του χιονισμένου Ολύμπου''.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη νίβα, η χιών, το χιόνι, λέγεται снег σνεγκ. Στα Σερβικά και τα Ρωσικά επίσης, το χιόνι, λέγεται снег σνεγκ. Στα Βουλγάρικα παρομοίως, το χιόνι λέγεται сняг σνιαγκ.

Η λέξη **πείραρ,** (γενική πείρατος), η οποία σημαίνει το σχοινί, το καλώδιο, και μεταφορικά το τέλος, το αποτέλεσμα, το πέρας, την έκβαση, απαντά στην *Ιλιάδα* και στην *Οδύσσεια* στους στίχους: *''Νίκης **πείρατ'** έχονται εν αθανάτοισι θεοίσιν''.* (Η 102). ''Τα πέρατα της νίκης τα κατέχουν οι αθάνατοι θεοί''. *''Ως ήδη Τρώεσσιν ολέθρου **πείρατ'** εφήπται''.* (Η 402). ''Ότι ήδη οι Τρώες έχουν φθάσει στα πέρατα της καταστροφής''. ***''Πείραρ** επαλλάξαντες επ' αμφοτέροισι τάνυσσαν''*. (Ν 359). ''Τέντωσαν εναλλάξ τον βρόγχον σε αμφοτέρους''. *''Άμφω δ' ιέσθην επί ίστορι **πείραρ** ελέσθαι΄…*''. (Σ 501). ''Αμφότεροι ήθελαν να πάνε σε κριτή να πάρουν τη

γνώμη του''. *''Ἔνθα οι αίσα εκφυγέειν μέγα* ***πείραρ*** *οϊζύος, ή μιν ικάνει''*. (ε 289). ''Εκεί του είναι γραφτό να ξεφύγει από τα δίκτυα της κακουχίας που τον κυνηγά'' κ.τ.λ.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη πείραρ, η έκβαση, λέγεται излез ιζλεζ, ή χρησιμοποιείται η λέξη резултат ρεζουλτατ από την Αγγλική λέξη result. Στα Σερβικά, επίσης, η έκβαση λέγεται излаз ιζλαζ, исход ισχοντ και резултат ρεζουλτατ. Στα Βουλγάρικα, παρομοίως, η έκβαση, λέγεται изход ιζχοντ και резултат ρεζουλτατ. Στα Ρώσικα, παρομοίως, η έκβαση λέγεται исхóд ισχόντ και результáт ρεζουλτάτ.

Η λέξη **πυλαυρός,** η οποία σημαίνει πυλωρός, δηλαδή θυρωρός, απαντά στον Όμηρο, στην *Ιλιάδα*, ως πυλαωρός, στους στίχους: *''Οτρύνων παρά τείχος αγακλειτούς* ***πυλαωρούς****''*. (Φ 530). ''Παρατρύνων στο τείχος δίπλα στους ονομαστούς θυρωρούς''. *''Νηών εκπέμψειε λαθών ιερούς* ***πυλαωρούς***''. (Ω 681). ''Πώς να στείλει εκτός των πλοίων κρυφά από τους θυρωρούς''.

Η λέξη απαντά και ως πυλαουρός και πυλαορός. Η λέξη σημαίνει τον φυλάττοντα την πύλην. Πύλη είναι η μεγάλη θύρα πόλεως, ανακτόρου, φρουρίου.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη πυλαυρός, ο θυρωρός, λέγεται вратар βρατάρ και η λέξη πύλη λέγεται гејтвеј γκεγιτβέγι. Στα Σερβικά, επίσης, ο θυρωρός λέγεται вратар βρατάρ. Στα Ρώσικα, παρομοίως, ο θυρωρός λέγεται привратник πριβράτνικ.

Η λέξη **χάρμη**, απαντά επανειλημμένως στον Όμηρο, στην *Ιλιάδα*, ως αυτοτελής (Δ 222, Δ 509, Ε 608, Θ 252, Λ 122, Λ 303, Μ 389, Μ 393, Ν 104, Ν 396, Ν 721). Χάρμη είναι η χαρά η προερχόμενη εκ του μάχεσθαι, η προς μάχην ορμή, ο αγών, ο πόλεμος, η ανδρεία. Η λέξη απαντά και ως σύνθετη λέξη π.χ. *μενέχαρμος* (Ξ 376), με την έννοια ανδρείος, πολεμοχαρής, και *ιπποιοχάρμης* (Οδύσ., λ 259, *Ιλιάς,* Ω 257) με την έννοια του μαχόμενου με άρμα. Η λέξη μενεχάρμης απαντά και στον Ησίοδο: *''Κούρη δ' εν μεγάροισιν αγαυού Δευκαλίωνος Πανδώρη Διί πατρί θεών σημάντορι πάντων μιχθείσ' εν φιλότητι τέκε Γραικόν* ***μενεχάρμην****''*. (*Ηοίαι*, 2). ''Και η κόρη στα μέγαρα του ευγενούς Δευκαλίωνος, η Πανδώρα, ενωμένη με αγάπη με τον πατέρα Δία, τον οδηγό όλων των θεών, γέννησε το χαιρομαχητή Γραικό''.

Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Κάρανος.** Προέρχεται από τη λέξη κάρα η οποία σημαίνει κεφαλή και κορυφή. Το όνομα Κάρανος συνεπώς σημαίνει τον επικεφαλής, τον αρχηγό, τον διοικητή, τον ηγέτη, τον κύριο. (''τό δέ κάρανον ἐστι κύριον''. Ξενοφών, Ελλην., Α΄.4.3). Οι Μακεδόνες τη

λέξη κεφαλή την έλεγαν κεβαλά και κεβαλή, και κατά συγκοπήν κεβλά και κεβλή. Η θεά Αθηνά απεκαλείτο **κεβλήγονος,** ως γεννηθείσα εκ της κεβλής, της κεφαλής του Διός.

Στον Όμηρο η **κεφαλή** του δόρατος, το άκρο του δόρατος ή του στειλεού, (του στειλιαριού) που εισήρχετο στον αυλό της λόγχης, λεγόταν **καυλός**. *''Πλήξ' άορι μεγάλω, αιχμής παρά **καυλόν** όπισθεν''*. (*Ιλιάς*, Π 115). ''Έπληξε με μακρύ ξίφος, κοντά στην κεφαλή πίσω από την αιχμή'', *''αλλά πολύ πριν εν **καυλώ** εάγη δολιχόν δόρυ''* (Ν 162), ''αλλά πολύ πριν στην κεφαλή του στειλιαριού έσπασε το μακρύ δόρυ'', *''ένθα Λύκων μεν ιπποκόμου κόρυθος φάλον ήλασεν, αμφί δε **καυλόν** φάσγανον ερραίσθη''* (Π 337-8). ''Τότε ο Λύκων κτύπησε τον φαλό της περικεφαλαίας με την ιπποουρά και από την κεφαλή κόπηκε το φάσγανο''.

Εάν τώρα αγαπητέ αναγνώστη σάς έλθει στο νου κάποια λέξη, παρόμοια με αυτήν που αναφέρει ο Όμηρος, στο ουδέτερο γένος, για ένα χαρακτηριστικό του ανδρικού σώματος, μην χαμογελάσετε αλλά και μην εκπλαγείτε. Απλώς θα συμπεράνετε και πάλιν ότι οι Έλληνες είμαστε ο ίδιος λαός παλαιόθεν και μιλάμε πάντα την ίδια Ελληνική γλώσσα που μιλούσε και ο προπάππους μας ο Όμηρος.

Στον Όμηρο, επίσης, η κεφαλή ονομάζεται κρας, (γενική κρατός), από την οποία προέρχεται η λέξη κράτος. *''**Κρατός** απ' αθανάτοιο· μέγαν δ' ελέλιξεν Όλυμπον''.* (*Ιλιάς*, Α 530). ''Πάνω από την αθάνατη κεφαλή του. Και τάραξε τον μέγα Όλυμπο''.

Στην Αττική διάλεκτο η λέξη κεφαλή λεγόταν κεφαλά. Π.χ. στο έργο του Ευριπίδη *Ρήσος*, αναφέρεται ο στίχος: *''Άπολλον, ω δία **κεφαλά** μόλε τοξήρης''. (Ρήσος, στ. 226).* ''Απόλλωνα, ω θεϊκή κεφαλή, έλα με το τόξο σου''.

Το όνομα **Κάρανος** και οι λέξεις κάρηνον, καρανώ είναι Δωρικές. Η λέξη κάρανος είναι συνώνυμη της Ομηρικής κοίρανος, η οποία ομοίως σημαίνει αρχηγός. Η λέξη κάρηνον στον Όμηρο σημαίνει κεφαλή και κορυφή. Με τη σημασία κεφαλή απαντά στην *Ιλιάδα* στο στίχο, *''τη ρα μάλιστα ανδρών πίπτε **κάρηνα**,''*. (Λ 500). ''Μάλιστα εκεί όπου έπεφταν οι κεφαλές των ανδρών''.

Το όνομα **Κοίρανος**, το ρήμα κοιρανέω-ώ και το ουσιαστικό κοίρανος, απαντούν επανειλημμένως στον Όμηρο (τουλάχιστον 24 φορές). Ο Κοίρανος ήταν ηνίοχος του Μηριόνου. *''**Κοίρανον**, ος ρ' εκ Λύκτου εϋκτιμένης έπετ' αυτώ''.* (*Ιλιάς*, Ρ 611). ''Τον Κοίρανο, που από την καλοκτισμένη Λύκτο τον ακολουθούσε''. *''Ει μη **Κοίρανος** ώκα ποδώκεας ήλασεν ίππους''. (Ιλιάς*, Ρ 614). ''Αν ο Κοίρανος δεν έφερνε γρήγορα τους ταχείς ίππους· ''.

Ο Ησίοδος, επίσης, αναφέρει τη λέξη κάρη η οποία σημαίνει κορυφή. *''Άθανάτων, οι έχουσι **κάρη** νιφόεντος Ολύμπου''*. (*Θεογονία*,

118). ‘’Των αθανάτων, οι οποίοι κατέχουν τις κορυφές του χιονισμένου Ολύμπου’’.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη κεβαλή ή κεβλή, η κεφαλή, λέγεται глава γκλαβα. Θα πρέπει να είναι κανείς πράγματι πολύ τврдоглав τврντογκλαβ (χοντροκέφαλος) που λένε και οι Βαρδαρίτες, για να μην καταλαβαίνει πλέον ότι οι Βαρδαρίτες (οι Вардарски), δεν είναι Μακεδόνες και ότι δεν έχουν κανένα δικαίωμα σ’ αυτό το όνομα. Στα Βουλγάρικα και τα Σέρβικα επίσης, η κεφαλή λέγεται глава γκλαβα, και στα Ρώσικα, επίσης, λέγεται главá γκλαβá.

Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Κάσσανδρος.** (Προέρχεται από το ρήμα κέκασμαι, που σημαίνει λάμπω, υπερέχω. (Αναδιπλ. παρακείμενος με χρήση Ενεστώτα). Το όνομα απαντά στο θηλυκό γένος στον Όμηρο, ως Κασσάνδρα στο στίχο: *‘’Ήτεε δε Πριάμοιο θυγατρών είδος αρίστην,* ***Κασσάνδρην*** *ανάεδνον*’’. (*Ιλιάς*, Ν 366). ‘’Και ζητούσε από τις κόρες του Πριάμου την άριστη στο κάλλος, την Κασσάνδρα, χωρίς προίκα’’, και στους στίχους (*Ιλιάς*, Ο 699) και (*Οδύσσεια*, λ 422). Η Κασσάνδρα ήταν κόρη του Πριάμου και της Εκάβης.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη κέκασμαι, λάμπω, είναι блескам μπλεσκαμ, ή светам σβεταμ, ή сјаам σγιααμ και ο λαμπρός λέγεται блескав μπλεσκαβ ή осветлен οσβετλεν. Στα Βουλγάρικα επίσης, ο λαμπρός λέγεται бляскав μπλιασκαβ. Στα Σέρβικα παρομοίως, ο λαμπρός λέγεται сјајан σγιαγιαν και блистав μπλισταβ. Στα Ρώσικα παρομοίως, ο λαμπρός λέγεται блистáтельный μπλιστάτελνιι.

Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Κρατερός (Κράτερος)**, το οποίο σημαίνει ο δυνατός, ο ισχυρός όπως το κράτος, ο υπερισχύων, ο έχων μεγάλη ισχύ, ο υπέρτερος, ο ανθεκτικός, ο κραταιός, ο νικητής, απαντά επανειλημμένως στον Όμηρο, τουλάχιστον 142 φορές. Το όνομα Κρατερός είναι υποκοριστικό του ονόματος Κρατερόφρων ή Κρατερογενής.

Το όνομα **Κρατερός** απαντά ως επίθετο **κρατερός**, στους στίχους: *‘’’Ενθα δ’ εμός φίλος υιός, άμα κρατερός και αμύμων’’*. (γ 111). ‘’Εκεί (κείτεται) και ο αγαπημένος μου υιός, φτεροπόδαρος και μαχητής’’. *‘’Ος οι τηλύγετος γένετο κρατερός Μεγαπένθης’’*. (δ 11). ‘’Στο γενναιόκαρδο Μεγαπένθη το χαϊδεμένο’’.

Απαντά ως **κρατερόφρων** στο στίχο, *‘’Ω πόποι, η μάλα δη κρατερόφρονος ανδρός εν ευνή’’*. (δ 333). ‘’Να χαθούν. Κοίτα σε τίνος λεοντόκαρδου την κλίνη’’, και ακόμη σε άλλους τέσσερις στίχους.

Απαντά ως **κρατερώνυξ** στο στίχο, *''Ζεύξεν δ' ημιόνους κρατερώνυχας, αν δ' έβη αυτή''*. (ζ 253). ''Έζεψε τους χοντρόνυχους ημιόνους και ανεβαίνοντας πάνω'', και έξι ακόμη φορές.

Απαντά ως **κρατεροίο** στο στίχο, *''Ώς δ' οπότ' εν ξυλόχω έλαφος κρατεροίο λέοντος''.* (δ 335). ''Όπως αν πάει σε ανήμερου λιονταριού ελαφίνα'', και έξι ακόμη φορές.

Απαντά τέλος ως επίρρημα, **κρατερώς**, στο στίχο, *''Κάδ δ' έβαλε κρατερώς, κεχάροντο δε πάντες Αχαιοί*''. (δ 344). ''Και μεμιάς τον έβαλε κάτω και χαίρονταν όλοι οι Αχαιοί'', και ένδεκα ακόμη φορές.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη κρατερός, ο δυνατός, λέγεται силен σιλεν και моќен μοτσεν. Στα Βουλγάρικα επίσης, ο κρατερός, λέγεται силен σιλεν. Στα Σέρβικα παρομοίως, ο δυνατός λέγεται силан σιλαν και моћан μοντζαν. Στα Ρώσικα παρομοίως, ο δυνατός λέγεται си΄льный σίλνιι.

Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Μενοίτας.** Απαντά στην *Ιλιάδα*, ως Μενοίτιος, στο στίχο: *''Ζώειν μαν έτι φασί **Μενοίτιον**, Άκτορος υιόν, ζώει δ' Αιακίδης Πηλεύς μετά Μυρμιδόνεσσι,''*. (Π 14). ''Λένε ακόμη ότι βρίσκεται στη ζωή ο Μενοίτιος, ο υιός του Άκτορος, βρίσκεται στη ζωή δε μεταξύ των Μυρμιδόνων και ο Πηλέας ο υιός του Αιακού''.

Ο Μενοίτιος ήταν ο πατέρας του Πατρόκλου του φίλου του Αχιλλέως. Ο Μενοίτιος ήταν από την Οπούντα της Λοκρίδος και ήταν αδελφός του Αιακού, του παππού του Αχιλλέως.

Το όνομα Μενοίτιος απαντά επίσης στον Ησίοδο. *''Τίκτε δ' υπερκύδαντα **Μενοίτιον** ηδέ Προμηθέα,…''*. (*Θεογονία*, 510). ''Και γέννησε τον αλαζόνα Μενοίτιο και τον Προμηθέα…''.

Ένα μέλος στο πλήρωμα της *Αργούς,* κατά την Αργοναυτική εκστρατεία, ελέγετο Μενοίτιος.

Το όνομα Μενοίτιος προέρχεται από τις λέξεις μένος που σημαίνει παραφορά, ισχύς, δύναμη, μανία, έντονη επιθετικότητα, οργή, και οίτος, που σημαίνει μοίρα. Μενοίτιος είναι ο επιτιθέμενος και αλλάζων τη μοίρα του.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη οίτος, μοίρα, λέγεται дел нтел, степен στεπεν και судбина σουντμπινα. Στα Σέρβικα, παρομοίως, η μοίρα λέγεται степен στεπεν και судбина σουντμπινα. Στα Βουλγάρικα, επίσης, η μοίρα λέγεται съдба σντμπα.

Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Πευκέστας.** Προέρχεται από τη λέξη πευκύεις η οποία σημαίνει μυτερός, όπως μυτερές είναι και οι βελόνες του πεύκου. Στην *Ιλιάδα* απαντά η λέξη εχεπευκές η οποία σημαίνει πευκόπικρο στους στίχους, *''αυτάρ έπειτ' αυτοίσι βέλος*

εχεπευκές *εφιείς βάλλ'.''* (Α 51), ''αλλ' όμως έπειτα ρίχνοντας σ' αυτούς βέλη πευκόπικρα τους έβαλε'', *''ή τοι πρόσθε στάσα βέλος* ***εχεπευκές*** *άμυνεν''.* (Δ 129), ''η οποία αφού στάθηκε μπροστά σου αμύνθηκε στο πευκόπικρο βέλος''.

Το όνομα **Πευκέστας** έχει και την έννοια αυτού ο οποίος είναι φτιαγμένος από ξύλο πεύκου, όπως το όνομα Δρύκαλος έχει την έννοια αυτού ο οποίος είναι φτιαγμένος από ξύλο δρυός.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη πευκύεις, ο μυτερός, λέγεται остар οσταρ ή заострен ζαοστρεν, το δε πεύκο λέγεται бор μπορ. Στα Βουλγάρικα και τα Σέρβικα, επίσης, το πεύκο λέγεται бор μπορ.

Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Πολυσπέρχων**. Προέρχεται από τις λέξεις πολύ και σπέρχων από το σπέρχω. Το ρήμα σπέρχω σημαίνει σπεύδω ταχέως, ορμώ βιαίως. Από το ρήμα σπέρχω, προέρχεται ο Σπερχειός ποταμός. Ο ταχύς ποταμός, ο ρέων ταχέως, ο ρέων γρήγορα. Η λέξη απαντά και ως επίθετο, περισπερχής και σημαίνει ο ορμητικός, ο βίαιος. Ο Σπερχειός ποταμός αναφέρεται στον Όμηρο και αποκαλείται διιπετής, δηλαδή θεόπεμπτος, *''Υιός Σπερχειοίο, διιπετέος ποταμοίο΄''. (Ιλιάς*, Π 174). ''Υιός του Σπερχειού του θεόπεμπτου ποταμού''. (Διιπετής, από τις λέξεις Διός και πίπτω, σημαίνει ο εκ του Διός ή ο εκ του ουρανού πίπτων. Ήταν επίθετο των ποταμών, επειδή δημιουργούνταν από τη βροχή που έπεφτε από τον ουρανό). Ο Σπερχειός αποκαλείται, επίσης, *ακάμας,* δηλαδή ακάματος*, ''Σπερχειώ ακάμαντι, γυνή θεώ ευνηθείσα,''. (Ιλιάς,* Π 176*).* ''Στον ακάματο Σπερχειό, γυναίκα πλαγιάζοντας με θεό''. Ο Αχιλλεύς έτρεφε την κόμη του για τον Σπερχειό ποταμό: *''Ένθ' αύτ' άλλ' ενόησε ποδάρκης δίος Αχιλλεύς· στας απάνευθε πυρής ξανθήν απεκείρατο χαίτην, την ρα* ***Σπερχειώ*** *ποταμώ τρέφε τηλεθόωσαν΄''. (Ιλιάς,* Ψ 140-143). ''Τότε πάλι άλλα κατάλαβε ο ταχύς θεϊκός Αχιλλέας. Σταθείς μακρυά από την πυρά, απέκοψε την ξανθή χαίτη του, που την έτρεφε μακρυπλόκαμη για τον Σπερχειό ποταμό''.

Το ρήμα σπέρχω απαντά στον Όμηρο και στη λέξη επισπέρχων, (*Ιλιάς*, Ψ 430) και (*Οδύσσεια*, χ 451).

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη σπέρχω, ορμώ, λέγεται се насочувам σε νασο**τσ**ουβαμ ή се упатувам σε ουπατουβαμ.

Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Πτολεμαίος**, το οποίο σημαίνει πολεμικός, απαντά ως όνομα στον Όμηρο, στο στίχο, *''Ευρυμέδων υιός* ***Πτολεμαίου*** *Πειραΐδαο''*. (*Ιλιάς,* Δ 228). Η λέξη πτόλεμος, που σημαίνει πόλεμος, από την οποία προέρχεται το όνομα Πτολεμαίος, απαντά

επανειλημμένα στον Όμηρο στην *Ιλιάδα,* στους στίχους (Β 328) *πτολεμίξομεν*, (Δ 258) *πτολέμω*, (Η 232) *πτολέμοιο*, (Θ 378) *πτολέμοιο*, (Θ 428) *πτολεμίζειν*, (Θ 553) *πτολέμοιο*, (Ι 41) *απτολέμους*, (Κ 8) *πτολέμοιο, (Λ 160) πτολέμοιο, (Λ 255) πτολέμοιο* κ.τ.λ.

Ο στρατηγός του Μεγάλου Αλεξάνδρου και κατόπιν βασιλιάς της Αιγύπτου **Πτολεμαίος ο Λάγου** (ο υιός του Λάγου), ο οποίος καταγόταν από την Εορδαία, έγραψε το έργο *Υπομνήματα*, την ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα **Λάγος** προέρχεται από τις λέξεις **Λα** (< Λάας < Λαός) και -**γος** (εκ του άγω, αγος) και σημαίνει τον οδηγούντα το λαό, τον ηγεμόνα.

Αλήθεια, ο τίτλος ***Υπομνήματα*** της ιστορίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου που έγραψε ο Μακεδών Πτολεμαίος, φαίνεται σε κανέναν για Βαρδαρίτικος ή είναι γνησιότατη, καθαρότατη Ελληνική λέξη; Η λέξη Υπόμνημα στα Βαρδαρίτικα λέγεται деловно писмо ντελοβνο πισμο, ή αντ' αυτής χρησιμοποιείται η λατινική λέξη меморандум μεμοραντουμ.

Νη τον Δία, που έλεγαν και οι αρχαίοι Μακεδόνες (μα τον Δία δηλαδή), πολύ Μακεδονικά είναι και τα δύο! Ειδικά το πρώτο, το деловно писмо ντελοβνο πισμο, ξεχειλίζει Μακεδονικότητα.

Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η Μακεδονική Ελληνική λέξη πτόλεμος, ο πόλεμος, λέγεται војна βογινα και ο πολεμικός λέγεται воен βοεν, ή боен μποεν. Στα Βουλγάρικα, επίσης, ο πόλεμος λέγεται война βογινα και ο πολεμικός λέγεται военен βοενεν. Στα Ρώσικα, επίσης, ο πόλεμος λέγεται война́ βογινά.

Έχουν καμία σχέση οι Σλαβικές αυτές λέξεις (Ρωσικές, Σκοπιανικές, Βουλγάρικες και Σερβικές) με τις ανωτέρω αναφερόμενες Ελληνικές Μακεδονικές λέξεις;

Αναρωτιέται κανείς τι, από όσα αναφέρθηκαν στις ανωτέρω λέξεις και τα ενδεικτικώς αναφερόμενα Μακεδονικά ονόματα, δεν είναι Ελληνικό. Επίσης, αναρωτιέται κανείς ποια από τις ανωτέρω λέξεις, ποιο όνομα αποδίδεται στη Βαρδαρίτικη Σλαβική γλώσσα. Η απάντηση είναι απλή. Όλες οι Μακεδονικές λέξεις και όλα τα Μακεδονικά ονόματα είναι Ελληνικά. Καμία λέξη και κανένα όνομα δεν είναι Βαρδαρίτικο Σλαβικό, ή άλλο, π.χ. Τουρκικό.

Από τα ανωτέρω αποδεικνύεται και πάλιν ότι οι Μακεδόνες ομιλούν την ίδια γλώσσα την οποία ομιλεί και ο Ορφέας, ο Όμηρος και ο Ησίοδος, δηλαδή Ελληνικά και μάλιστα αρχαϊκά Ελληνικά. Οι Βαρδαρίτες αυτό το αντιπαρέρχονται και αποκαλούν τα *Κολισεφσκικά* τους *Μακεδονικά*! Ποιο άλλο λογικό επιχείρημα πρέπει να αναφέρει πλέον κανείς, για να τους πείσει ότι η Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους δεν είναι *Μακεδονική*; Κάθε άνθρωπος ο οποίος έχει στοιχειώδη επαφή με τη λογική, ο οποίος έχει διαβάσει έστω και ένα βιβλίο Ιστορίας, ή όποιος τους δει φυσιογνωμικά, με

τα εξογκωμένα ζυγωματικά, καταλαβαίνει αμέσως ότι οι άνθρωποι αυτοί δεν είναι *Μακεδόνες* και η γλώσσα τους δεν είναι *Μακεδονική.*

Οι Βαρδαρίτες όμως αυτά τα θεωρούν αμελητέα και σφυρίζουν αδιάφορα. Οι πολιτικοί τους γνωρίζουν πολύ καλά ότι, αν ονομάσουν την *Κολισεφσκική* γλώσσα τους Σερβοβουλγαρική, αυτό δηλαδή που πράγματι είναι, τότε οι φιλοδοξίες και οι επιδιώξεις τους θα σταματήσουν εκεί όπου τελειώνουν οι Σλαβόφωνοι και αρχίζει ο Ελληνισμός της Μακεδονίας. Σφετεριζόμενοι όμως τους όρους *Μακεδόνες, Μακεδονία και Μακεδονική γλώσσα,* οι επιδιώξεις τους υπερπηδούν αυτό το φραγμό και φθάνουν μέχρι την Πίνδο, τον Όλυμπο και τη Θεσσαλία και τα γαλανά νερά του Αιγαίου μας. Αποδεικνύεται, όμως, περίτρανα, μολονότι είναι γνωστό, ότι οι όροι αυτοί, αν χρησιμοποιούνται για να εκφράσουν τους Βαρδαρίτες, είναι ιστορικά και εθνολογικά, αστήρικτοι, απαράδεκτοι και εντελώς αυθαίρετοι, αβάσιμοι και εν τέλει κλεψίτυποι.

Οι Βαρδαρίτες οι οποίοι τόσο επίμονα, αλλά και ανιστόρητα, ανερυθρίαστα αυτοαποκαλούνται *Μακεδόνες*, δεν έχουν δει ούτε μία αρχαία επιγραφή, (αναθηματική, τιμητική, επιτύμβια, απελευθερωτική) σε κάποιο άγαλμα, από τα τόσα τα οποία έχουν βρεθεί και είναι αφιερωμένα στους Έλληνες θεούς και ήρωες, σε κάποιο έργο τέχνης, σε κάποια κατοικία, σε κάποιο τάφο, σε κάποια επιτύμβια στήλη, σε κάποιο ψήφισμα, σε κάποια επιστολή, σε κάποιο κατάλογο, όπου όλα τα γράμματα είναι Ελληνικά; Δεν είδαν πουθενά γραμμένα τα κύρια ονόματα των Μακεδόνων και των Μακεδονισσών, ανδρών και γυναικών, τα οποία είναι όλα Ελληνικά; Δεν είδαν τα ευρήματα των ανασκαφών των τάφων των Αιγών (Βεργίνας), όπου τα πάντα βροντοφωνάζουν Ελλάδα; Δεν είδαν τα ευρήματα των ανασκαφών των τάφων των άλλων πόλεων της Μακεδονίας; Αυτούς τους ίδιους τους τύμβους, οι οποίοι είναι στην Πέλλα, δεν τους έχουν δει με κάποιο τρόπο;

3. ΟΙ ΠΕΤΡΕΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΜΙΛΟΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Από τις χιλιάδες επιγραφές οι οποίες έχουν βρεθεί στο χώρο της Μακεδονίας, θα αναφέρουμε ελάχιστες μόνο, από αυτές οι οποίες έχουν βρεθεί στο χώρο της Άνω Μακεδονίας (Ορεστίς, Λυγκηστίς, Ελίμεια, Εορδαία) και ελάχιστες, επίσης, από αυτές οι οποίες έχουν βρεθεί στο χώρο της Κάτω Μακεδονίας. (Οι επιγραφές είναι ειλημμένες, κυρίως, από τα δημοσιεύματα ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΝΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΤΟΜΟΣ Α΄, και ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΤΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ Α΄, αλλά και από άλλα δημοσιεύματα του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, τα οποία αναφέρονται στη βιβλιογραφία). Τα δημοσιεύματα αυτά περιέχουν 221 και 512 επιγραφές αντιστοίχως.

Οι επιγραφές οι οποίες έχουν βρεθεί, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επιγραφών: Αναθηματικές, τιμητικές, επιτύμβιες, απελευθερωτικές, επιστολές, ψηφίσματα, κατάλογοι, ονόματα ανδρών και γυναικών, ονόματα και επίθετα θεοτήτων κ.τ.λ.

Δεν χρειάζεται να αναφέρω, βεβαίως, ότι **όλες αυτές οι επιγραφές είναι γραμμένες με Ελληνικά γράμματα**. Ακόμη και οι επιγραφές οι οποίες αναφέρονται σε Ρωμαίους αυτοκράτορες, αξιωματούχους ή και πολίτες, είναι γραμμένες με Ελληνικά γράμματα. Οι πέτρες λοιπόν που βρέθηκαν στα σπλάχνα της Μακεδονικής γης ομιλούν Ελληνικά. Ασφαλώς δεν τίθεται ερώτημα ποια γλώσσα μιλούσε αυτός ο ίδιος ο λαός της Μακεδονίας ο οποίος τις έγραφε και τις διάβαζε.

Σε όλο το χώρο της Μακεδονίας έχουν βρεθεί επιγραφές σε στήλες αλλά και άλλες αρχαιότητες. Στα μουσεία της Βαρντάρσκα, της Σερβίας και της Βουλγαρίας, δεν υπάρχουν Βαρδαρίτικες, Σερβικές ή Βουλγαρικές κλασικές ενεπίγραφες στήλες, ούτε νομίσματα. Τα εκθέματα αυτά των μουσείων τους, φέρουν επ' αυτών Ελληνικά γράμματα. Όπου επεξετάθη το Μακεδονικό κράτος τα μνημεία που άφησε μαρτυρούν Ελλάδα. Στη Μακεδονία δεν βρέθηκε καμία Σλαβική, Βαρδαρίτικη, Σερβική, Βουλγαρική ή και Ρουμανική αρχαιότητα.

Κατωτέρω αναφέρονται ενδεικτικά οι περιοχές της Άνω Μακεδονίας, οικισμός και δήμος, κατά νομό, όπου η αρχαιολογική έρευνα έφερε στο φως γραπτά μνημεία.

Νομός Καστοριάς: Νεστόριον, Αγία Άννα και Κρανοχώρι Νεστορίου, Άργος Ορεστικόν Ορεστίδος, Καστοριά Καστοριάς, Κορησός Αγίων Αναργύρων, Πεντάβρυσον Αγίας Τριάδος.

Νομός Φλωρίνης: Άγιος Αχίλλειος και Πύλη Πρεσπών, Άγιος Παντελεήμων, Κλειδίον και Πέτρες Αμυνταίου, Αετός Αετού, Μελίτη, Αχλάδα, Σκοπός, Σιταριά και Βεύη Μελίτης, Βεγόρα και Λεβαία Φιλώτα, Εθνικόν, Κάτω Κλειναί και Κρατερόν Κάτω Κλεινών, Υδρούσσα Περάσματος, Φλώρινα Φλωρίνης.

Νομός Κοζάνης: Ροδιανή, Αιανή και Αγία Παρασκευή Αιανής, Άγιος Δημήτριος, Καπνοχώρι, Κοιλάς, Ρυάκιον, Βοσκοχώρι, Δρέπανον και Ακρινή Ελλησπόντου, Άγιος Χριστόφορος, Σπηλιά και Ερμακιά Αγίας Παρασκευής, Άνω Κώμη και Καισάρεια Ελίμειας, Βελβεντός Βελβεντού, Σιάτιστα, Δαφνερόν και Παλαιόκατρο Σιατίστης, Ελάτη Καμβουνίων, Κοζάνη, Εξοχή, Λευκόβρυση και Πετρανά Κοζάνης, Εράτυρα και Σισάνιον Ασκιού, Πτολεμαΐδα, Κόμανος, Μαυροπηγή και Περδίκκας Πτολεμαΐδας, Τσοτίλι και Λικνάδες Τσοτιλίου, Περιστέρα και Πλατανιά Νεάπολης, Πύργοι Βερμίου, Σέρβια Σερβίων.

Νομός Γρεβενών: Αγαλαίοι, Δίπορο και Κέντρον Βεντζίου, Άγιος Γεώργιος Ηρακλεωτών, Καλαμίτσι και Σύνδενδρον Γρεβενών, Οροπέδιον Κοσμά του Αιτωλού.
Νομός Πέλλης: Άγρας Εδέσσης, Άρνισσα και Δροσιά Βεγορίτιδας.

Στο λόφο του Αγίου Ελευθερίου του δήμου και του νομού Κοζάνης βρέθηκε, πριν το 1962, μαρμάρινο τμήμα αναθηματικού αναγλύφου στο θεό Δία τον Ύψιστο. Από την ανάγλυφη παράσταση σώζονται τα άκρα ποδιών όρθιας ανδρικής μορφής. Ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΔΙΙ ΥΨΙΣΤΩ ΟΡΕΣΤΗΣ ΛΙΜΝΑΙΟΥ.

Επίσης, στο λόφο του Αγίου Ελευθερίου βρέθηκε το 1954, μαρμάρινη βάση αγάλματος ανδρός, από το οποίο σώζονται μόνο τα πόδια, το οποίο ανάγεται στα μέσα του 2^{ου} π.Χ. αιώνα και αναγράφει τα ονόματα: ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΣ ΑΤΤΑΛΟΥ ΕΡΔΑΡΡΙΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙ ΠΡΟΠΥΛΑΙΩ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ. Οι καταληκτικές εκφράσεις ευχαριστήρια, ευχήν, είναι συνηθισμένες στις αναθηματικές επιγραφές από την Άνω Μακεδονία. (Προπύλαιος αποκαλείται ο Ηρακλής ως προστάτης των πυλών).

Επίσης, στο λόφο του Αγίου Ελευθερίου βρέθηκε μαρμάρινη αναθηματική πλακοειδής στήλη στο θεό Δία, με το επίθετο Κρονίδης, δηλαδή ο υιός του Κρόνου. (Η ίδια κατάληξη -ίδης και με το ίδιο νόημα, δηλαδή *ο υιός του*, απαντά σήμερα στη Χώρα μας σε πολλά Ελληνικά επίθετα). Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} - 1^{ο} π.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΔΙΙ ΚΡΟΝΙΔΗ ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΕΥΧΗΝ.

Ομοίως, στο λόφο του Αγίου Ελευθερίου βρέθηκε το άνω μέρος μαρμάρινης αναθηματικής ανάγλυφης στήλης με αψιδωτή απόληξη, με παράσταση Διός Υψίστου με σκήπτρο στο αριστερό χέρι και ιμάτιο ριγμένο στον αριστερό ώμο. Η επιγραφή επάνω και αριστερά από την παράσταση αναφέρει: ΔΙΙ ΥΨΙΣΤΩ ΑΜΥΝΤΑΣ. Η ανωτέρω στήλη ανάγεται στο 2^{ο} - 3^{ο} μ.Χ. αιώνα.

Στον οικισμό Αιανή του ομωνύμου δήμου της Κοζάνης βρέθηκε μαρμάρινος αναθηματικός ακέφαλος αετός με ανοιχτά φτερά. Ανάγεται στον 1^{ο} - 2^{ο} μ.Χ. αιώνα και στη βάση της όψης φέρει την επιγραφή: ΔΕΙ ΥΨΙ[Σ]ΤΩ ΑΤΡΕΙΔΗΣ ΚΑΠΥΛΛΟΥ ΕΥΧΗΝ. (Οι τύποι Δεί ή Δί κ.τ.λ. για το θεό Δία είναι γνωστοί σε όλη την αυτοκρατορική εποχή και σε όλο τον ελληνόφωνο αρχαίο κόσμο και αποτελούν κοινό φαινόμενο ιωτακισμού. Έτσι λέγεται η νεοελληνική προφορά των η, υ, ει, οι, υι δηλαδή ως ι).

Επίσης, στον οικισμό Αιανή βρέθηκε μαρμάρινη ανάγλυφη αναθηματική στήλη από την οποία σώζεται το άνω ήμισυ τριών γυναικείων μορφών. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή:

ΚΛΕΟΝΙΚΗ ΙΠΠΟΣΤΡΑΤΟΥ ΚΑΛΛΙΚΟΡΕΣ ΕΥΧΗΝ ΑΝΕΘΗΚΑ… (Το επίθετο Καλλικόρες αναφέρεται στις Νύμφες. Οι Νύμφες ήταν θεότητες των δασών).

Επίσης, στον οικισμό Αιανή βρέθηκε το άνω τμήμα μαρμάρινης επιτύμβιας στήλης με αετωματική επίστεψη, στο κέντρο της οποίας ανάγλυφη φιάλη. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα και κάτω από την επίστεψη φέρει την επιγραφή: ΦΕΙΔΙΣΤΗ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΗΡΩΪΣΣΗ…….

Ομοίως, στον οικισμό Αιανή βρέθηκε μαρμάρινη ανάγλυφη αναθηματική στήλη με τριγωνική απόληξη, ελλιπής στο αριστερό τμήμα της. Μέσα σε ιδιαίτερα βαθύ παραλληλεπίπεδο υπάρχει παράσταση κερασφόρου Πλούτωνα με μακρύ χιτώνα, που κρατά στο αριστερό του χέρι από αλυσίδα τον τρικέφαλο Κέρβερο. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} μ.Χ. αιώνα και στο αέτωμα υπάρχει η επιγραφή: ΘΕΩ ΔΕΣΠΟΤΗ ΠΛΟΥΤΩΝΙ ΚΑΙ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΕΑΝΗ Τ ΦΛΑΥΙΟΣ ΛΕΩΝΑΣ. Σε ταινία πάνω από την παράσταση υπάρχει η επιγραφή: [ΙΔΩΝ ΑΥΤ]ΟΝ ΤΕ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΗΝ ΣΤ[ΗΛΗΝ ΑΝΕΘΗΚΑ ΕΚ Τ]ΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΑΤ ΟΝΑΡ ΔΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΟΥ ΑΡΧΕ[ΛΑΟΥ].

Στον οικισμό Άνω Κώμη του δήμου Ελίμειας Κοζάνης βρέθηκε απότμημα αρχιτεκτονικού μέλους από πωρόλιθο, το οποίο ανάγεται στο 2^{ο}- 3^{ο} μ.Χ. αιώνα, με την επιγραφή: ΔΕΙΙ ΥΨ[ΙΣΤΩ .....ΑΙΛΕΙΟΥ [ΕΥΧΗΝ]. Για το θεό Δία υπάρχουν οι τύποι Δειί, Δεί, Διί και Δί.

Επίσης, στον οικισμό Άνω Κώμη βρέθηκε το κάτω μέρος μαρμάρινης αναθηματικής στήλης με ανάγλυφη παράσταση Ήρας μέσα σε βαθύ πεδίο. Η θεά κρατά με το αριστερό της χέρι σκήπτρο ενώ με το δεξί σπένδει, προφανώς, πάνω σε βωμό. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} - 3^{ο} μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή πάνω από το βωμό αναφέρει: [ΑΡ]ΙΣΤΩΝ ΕΠΟΙΕΙ…, ενώ δίπλα από το σκήπτρο άλλη επιγραφή αναφέρει: ΗΡΑ ΘΕΑ ΣΕΥΘΗΣ ΛΥΣΑΝΙΟΥ ΕΥΧΗΝ.

Στον οικισμό Καισάρεια του δήμου Ελίμειας Κοζάνης βρέθηκε το κάτω τμήμα μαρμάρινου αγαλματιδίου, με συμφυή βάση-πλίνθο, που διασώζει τμήμα ρούχου στην όψη, το οποίο ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα, με την επιγραφή: ΦΙΛΩΤΕΡΑ ΑΡΡΙΔΑΙΟΥ ΕΡΜΗ ΑΓΟΡΑΙΩ ΕΟΥΧΗΝ.

Στον οικισμό Βελβεντός του ομωνύμου δήμου της Κοζάνης βρέθηκε μαρμάρινη αναθηματική ανάγλυφη πλακοειδής στήλη, με υπερυψωμένη οριζόντια ταινία στο επάνω μέρος της κύριας όψης, όπου υπάρχει ανάγλυφη παράσταση ανθρώπινων οφθαλμών. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} - 3^{ο} μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή κάτω από την ταινία αναφέρει: ΘΕΟΙΣ ΕΠΗΚΟΟΙΣ ΤΗΝΔΕ ΧΑΡΙΝ ΤΕΥΞΑΣ ΘΕΟΔΟΤΟΣ ΕΥΞΑΜΕΝΟΣ. ‘’Ο

Θεόδοτος αφού προσευχήθηκε στους θεούς που εισακούουν (τις προσευχές, τις παρακλήσεις των πιστών) έκανε (κατασκεύασε) αυτή τη χάρι''.

Ο όρος *επηκόοις* της επιγραφής για τους θεούς, σημαίνει ότι οι θεοί τείνουν ευήκοο αυτί (ους) στις παρακλήσεις και τα αιτήματα των ανθρώπων, ότι δηλαδή ακούνε τις παρακλήσεις των πιστών. Επήκοος ήταν επίκληση πολλών θεών, ως εισακουόντων με προσοχή την προσευχή των λατρευτών τους: Π.χ. Ζευς, Ήρα, Αφροδίτη, Απόλλων, Άρης, Ποσειδών, Άρτεμις, Διόνυσος, Ασκληπιός, Εκάτη, Ήλιος, Ηρακλής, Διόσκουροι, Σελήνη, Τύχη κ.τ.λ. Σήμερα υπάρχουν χριστιανικοί ναοί αφιερωμένοι στην Παναγία τη Γοργοεπήκοο. Στο Άγιον Όρος στη μονή Δοχειαρίου, υπάρχει θαυματουργή εικόνα της Παναγίας της Γοργοεπηκόου. Στο Δήμο Θεσσαλονίκης υπάρχει ναός αφιερωμένος στην Παναγία τη Γοργοεπήκοο. Το ίδιο και στη Μάνδρα Αττικής, τη Νιγρίτα Σερρών, και τον οικισμό Φυτόκο του δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας. Στο Δήμο Μεσσαπίων Ευβοίας υπάρχει οικισμός *Μονή Παναγίας Γοργοεπηκόου*, στο Δήμο Γοργοποτάμου Φθιώτιδος υπάρχει οικισμός *Μονή Γοργοεπηκόου*, και στο δήμο Μαντίνειας Αρκαδίας υπάρχει οικισμός *Μονή Γοργοεπηκόου*.

Επιτέλους, κάποιοι πρέπει να καταλάβουν ότι οι Έλληνες είμαστε ο ίδιος λαός παλαιόθεν και τώρα, και αποκαλούμε το Θεό με τις ίδιες πάντοτε προσφωνήσεις.

Επίσης, στον οικισμό Βελβεντός του ομωνύμου δήμου της Κοζάνης βρέθηκε λίθινος τιμητικός μακεδονικός βωμός, ελλιπής επάνω δεξιά. Ανάγεται στο δεύτερο τέταρτο του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή στην μπροστινή όψη αναφέρει: ΔΟΜΙΤΙΟΣ ΕΥΡΥ[ΔΙΚΟΣ] Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΡΧΗ[Σ] ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΚΑ[Ι] ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑΡΧΗΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΚΑΙ ΙΕΡΟΦΑΝΤΗ[Σ].

Στον οικισμό Παλαιόκαστρο του δήμου Σιατίστης Κοζάνης βρέθηκε επιγραφή των ρωμαϊκών χρόνων η οποία αναφέρει: ΑΡΤΕΜΙΔΙ ΜΑ **ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ** ΑΠΕΔΩΚΕΝ ΕΥΧΗΝ. Το θεοφόρο θηλυκό κύριο όνομα **Μα** δεν είναι άγνωστο. Επίσης, το όνομα ΜΑΚΕΔΩΝ το οποίο αναφέρεται στην επιγραφή είναι χαρακτηριστικό. Το όνομα ΜΑΚΕΔΩΝ αναφέρεται, επίσης, σε επόμενη στήλη.

Στον οικισμό Ακρινή του Δήμου Ελλησπόντου Κοζάνης βρέθηκε ακέφαλο μαρμάρινο αγαλματίδιο του Διός, το οποίο παριστά το θεό με μακρύ ιμάτιο κρατώντας στο δεξί χέρι φιάλη, ενώ με το αριστερό του στηρίζεται σε σκήπτρο. Το αγαλματίδιο ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα. Στην όψη της βάσης φέρει την επιγραφή: ΟΡΝΕΑ ΑΡΧΕΛΑΟΥ Η ΙΕΡΕΙΑ ΔΕΣΠΟΤΗ ΕΥΧΗΝ.

Στον οικισμό Ακρινή, επίσης, βρέθηκε μαρμάρινη ανάγλυφη αναθηματική στήλη με αψιδωτή απόληξη. Φέρει παράσταση γενειοφόρου και ιματιοφόρου Διός, ο οποίος στρέφεται ελαφρώς προς τα αριστερά. Ο θεός κρατεί με το δεξί χέρι του ομφαλωτή φιάλη πάνω από βωμό, ενώ με το αριστερό του συγκρατεί το ιμάτιο. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα. Στο άνω μέρος και αριστερά από το θεό φέρει την επιγραφή: ΔΙΙ ΥΨΙΣΤΩ ΑΡΤΕΜ[ΑΣ] ΚΑΙ ΝΕΙΚ[Α]ΝΩΡ ΟΙ [ΝΕΙ]ΚΑΝΟ[ΡΟΣ] ΕΥΧ[Η]Ν.

Το επίθετο ΥΨΙΣΤΟΣ που χρησιμοποιείται για το θεό Δία, το οποίο απαντά ήδη σε πέντε από τις αναφερόμενες επιγραφές, είναι το ίδιο ακριβώς επίθετο που χρησιμοποιείται και σήμερα από τους πιστούς της εκκλησίας μας για το Θεό. Σε άλλες επιγραφές, επίσης, ο Δίας αποκαλείται Κύριος και Δεσπότης. Δεσπότης αποκαλείται και ο θεός Πλούτων. Εμείς οι Έλληνες ορθόδοξοι χριστιανοί δεν αποκαλούμε το Θεό, Κύριο και Δεσπότη; Αυτό από μόνο του αποδεικνύει ότι οι Έλληνες είμαστε ο ίδιος λαός, παλαιόθεν και τώρα.

Στον οικισμό Κοιλάδα του δήμου Ελληνσπόντου Κοζάνης βρέθηκε το 1931 ενεπίγραφη τετράπλευρη μαρμάρινη στήλη η οποία ανάγεται στο έτος 181 π.Χ. Πρόκειται για επιστολή του βασιλιά Φιλίππου Ε΄. Το κείμενο της στήλης έχει ως εξής:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΡΧΙΠΠΩ ΧΑΙΡΕΙΝ. ΤΟΥ ΔΟΘΕΝΤΟΣ ΜΟΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΝΙΚΑΝΟΡΑ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΡΧΗΝ ΕΚΠΕΠΟΜΦΑ ΣΟΙ ΤΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ. ΣΥΝΧΩΡΩ ΟΥΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΗΝ ΚΟΡΡΑΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΓΡΗΙΑΙ ΜΕΤΟΙΚΩΝ ΧΩΡΑΝ ΨΙΛΗΝ ΗΝ ΦΑΣΙΝ ΕΙΝΑΙ ΠΛΕΘΡΑ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ.…ΚΑΙ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΤΟΥ ΑΡΜΕΝ[….]ΜΑΧΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΕΥΟΥ ΚΑΙ [….ΤΟΥ] ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙ……

Στον οικισμό Περδίκκας του δήμου Πτολεμαΐδος Κοζάνης βρέθηκε μαρμάρινη αναθηματική στήλη η οποία φέρει ανάγλυφη παράσταση ταύρου. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα και κάτω από το γείσο της φέρει την επιγραφή: ΙΟΛΛΑΣ ΑΜΥΝΤΟΥ ΚΑΙ ΗΔΙΣΤΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΟΡΜΕΣΤΑΙ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΕΥΧΗΝ ΠΟΣΙΔΩΝ.…ΚΑΙ ΑΜΦΙΤΡΙΤΗ.

Στη Μακεδονία, Θεσσαλία και Ήπειρο, ο θεός Ποσειδών λατρευόταν όχι ως θεός της θάλασσας, αλλά του Κάτω Κόσμου. Κοινή λατρεία του Ποσειδώνος και της Αμφιτρίτης από τους Μακεδόνες αναφέρεται στα *Ινδικά* του Αρριανού.

Στο χώρο της Μονής Θεοτόκου του οικισμού Σισανίου του δήμου Ασκιού Κοζάνης βρέθηκε μαρμάρινη στήλη η οποία περιβάλλεται από ανάγλυφο κοιλόκυρτο πλαίσιο-κυμάτιο. Η στήλη ανάγεται στο 65 ή 105 μ.Χ. Στο τετράπλευρο βάθυσμά της υπάρχει η επιγραφή: ΑΛΕΙΦΟΥΣΗΣ

ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΕΤΟΥΣ……. ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΙ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΕΦΗΒΑΡΧΟΥΝΤΟΣ ΤΙ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΠΑΡΙΑΝΟΥ ΕΦΗΒΟΙ ΟΙ ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ: ΠΡΟΚΛΟΣ ΙΟΥΛΙΟΥ, ΤΙΤΟΣ ΛΥΚΑΣ, ΚΛ. ΕΙΣΙΩΝ, ΑΙΛΙΟΣ ΕΥΦΡΟΣΥΝΟΣ, ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΦΛ. ΕΙΣΙΔΟΤΟΣ, ΤΥΧΙΚΟΣ ΚΟΪΝΤΟΥ, ΛΥΚΟΣ ΛΟΥΚΙΟΥ, ΜΑΡΙΟΣ ΠΟΤΑΜΩΝ, ΜΑΞΙΜΟΣ ΑΦΡΟΔΕΙΤΩΣ, ΥΨΙΓΟΝΟΣ ΕΥΤΑΚΤΟΥ, ΣΤΡΑΤΩΝ, ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ ΥΓΕΙΑΣ, ΤΕΡΤΙΑΝΟΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ, ΙΟΥΛΙΟΣ ΣΕΚΟΥΝΔΟΣ, **ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝ[ΟΣ]**, ΦΟΥΝΔΑΝΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ, ΓΑΪΟΣ ΑΝΤΙΠΑ, ΓΕΜΕΛΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΦΛ. ΣΑΜΒΑΘΙΩΝ, ΘΕΟΔΟΤΟΣ ΘΕΟΔΟΤΟΥ.

Στον οικισμό Αγία Άννα του δήμου Νεστορίου Καστοριάς βρέθηκε λίθινη επιτύμβια ναόσχημη στήλη με εγγεγραμμένο εγχάρακτο αέτωμα, στο κέντρο του οποίου υπάρχει εγχάρακτος εξάφυλλος ρόδακας. Η στήλη ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του 2^{ο} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΦΙΛΑ ΠΑΡΜΕΝΙΩΝΟΣ ΗΡΩ[Ι]Σ ΧΑΙΡΕ. Η στήλη έχει μεταφερθεί στην Αρχαιολογική Συλλογή Καστοριάς.

Στην περιοχή του εξωκκλησιού του Αγίου Γεωργίου στον οικισμό Νεστόριον του ομωνύμου δήμου της Καστοριάς, βρέθηκε μεγάλη ασβεστολιθική ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη, ελλιπής δεξιά. Η επιγραφή στο μέσον της πλάκας περιβάλλεται από ελαφρώς ανάγλυφη ταινία-πλαίσιο. Πάνω και κάτω ζώνες με ανάγλυφο διάκοσμο ακανθών και ελικόμορφων πλοχμών, μέσα και πάνω στους οποίους πτηνά. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΑΡΡΑΒΑΙΟΣ ΚΑΙ ….ΤΙΝΗ …..ΤΩ ΤΕΚΝΩ …. ΚΑΙ ΕΠΙΓΟΝΗ ΤΗ ΘΥΓΑΤΡΙΔΗ.

Στον οικισμό Πεντάβρυσος του δήμου Αγίας Τριάδος Καστοριάς βρέθηκε μαρμάρινη πεταλόσχημη επιτύμβια ανάγλυφη στήλη, θραυσμένη επάνω και δεξιά. Μέσα σε βάθυσμα παράσταση δύο προτομών, γενειοφόρου άνδρα και γυναίκας με στεφάνι στα μαλλιά. Στην ταινία που περιτρέχει το βάθυσμα, επάνω αριστερά εγχάρακτο φυτικό κόσμημα. Η στήλη ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα και μεταξύ των δύο προτομών φέρει την επιγραφή: ΦΙΛΑΝΔΡΙΑΣ Ω ΣΤΕΦΑΝΟΣ. (Αντί Ο ΣΤΕΦΑΝΟΣ έχει γραφεί Ω ΣΤΕΦΑΝΟΣ).

Στο ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου του οικισμού Κορησσός του δήμου Αγίων Αναργύρων Καστοριάς, βρέθηκε το 1930 μαρμάρινη επιτύμβια στήλη με αψιδωτή απόληξη, η οποία φέρει ανάγλυφη παράσταση φιδιού. Μέσα σε τετράπλευρο βάθυσμα τρεις ανάγλυφες παραστάσεις, μία ανδρική και δύο γυναικείες, με χιτώνα και ιμάτιο. Το πρόσωπο της δεύτερης γυναικείας μορφής, που ήταν καλυπτροφόρος,

έχει απολεπιστεί. Η στήλη ανάγεται στα τέλη του 2ου μ.Χ. αιώνα και κάτω από την παράσταση φέρει την επιγραφή: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΗΡΩΣ ΧΑΙΡΙΝ.

Στον οικισμό Αγαλαίοι του δήμου Βεντζίου Γρεβενών βρέθηκε μαρμάρινη αετωματική επιτύμβια στήλη, η οποία ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του 2ου μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή στο οριζόντιο γείσο αναφέρει: ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ.

Στον οικισμό Αετός του ομωνύμου δήμου της Φλωρίνης βρέθηκε τμήμα επιτύμβιας στήλης από πωρόλιθο, ελλιπές επάνω και κάτω. Σώζεται μόνο το επάνω μέρος του κορμού της στήλης και μικρό τμήμα από το οριζόντιο επίθημα. Η στήλη ανάγεται στον 3ο - 2ο π.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ ΝΙΚΩΝΟΣ. Η στήλη βρίσκεται στο μουσείο Φλωρίνης.

Στον οικισμό Πέτρες του δήμου Αμυνταίου Φλωρίνης βρέθηκε μαρμάρινη αναθηματική στήλη θραυσμένη στην άνω και κάτω δεξιά γωνία. Η στήλη ανάγεται στο 57ο- 55ο έτος π.Χ. και φέρει την επιγραφή: ΕΤΟΥΣ Γ [ΚΑΙ ….] ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΝΤ[ΟΣ Λ. ΚΑΛ]ΠΟΡΝΙΟΥ ΠΕΙΣΩ[ΝΟΣ] ΕΥΔΙΚΟΣ ΤΑΥΡΙΩΝΟ[Σ] ΒΡΥΝΑΙΟΣ ΑΦΗΚΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΝ ΜΕΛΙΣΑΝ ΕΥΧΗΝ ΗΡΑΚΛΗ ΚΥΝΑΓΙΔΑ. Η στήλη βρίσκεται στο Αρχαιολογικό μουσείο Φλωρίνης.

Επίσης, στον οικισμό Πέτρες βρέθηκε, το 1934, μαρμάρινη ορθογώνια αναθηματική πλάκα. Η πλάκα ανάγεται στο 2ο - 1ο π.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΔΑΒΡΕΙΑΣ ΟΝΟΜΑΣΤΟΥ ΙΕΡΗΤΕΥΣΑΣ ΔΙΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩ ΚΑΙ ΡΩΜΗ ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ. Η πλάκα αυτή έχει μεταφερθεί στο μουσείο Θεσσαλονίκης. Το όνομα Δαβρείας το αναφερόμενο στην πλάκα είναι γνωστό και στη Βέροια. Απαντά, επίσης, και στην Αίγυπτο ως Δαβρέας. Το όνομα Ρώμη αναφέρεται στη λατρεία της θεάς Ρώμης. Ο θεός Δίας στην ανωτέρω πλάκα αποκαλείται Ελευθέριος. Μήπως και σήμερα, εμείς οι Έλληνες, δεν αποκαλούμε την Παναγία μας Ελευθερώτρια και Ελευθερώτρα και δεν την παρακαλούμε να μας βοηθήσει και να μας ελευθερώσει από τα όποια δεσμά και τα προβλήματά μας;

Ομοίως, στον οικισμό Πέτρες, βρέθηκε εντοιχισμένο στο ναό του Αγίου Νικολάου, το άνω τμήμα μαρμάρινης επιτύμβιας στήλης με ανθεμωτή ανάγλυφη απόληξη και δύο ανάγλυφους ρόδακες στο άνω μέρος του σώματος. Η στήλη, κάτω από την ανθεμωτή επίστεψη, φέρει την επιγραφή: ΔΑΒΡΕΙΑΣ ΟΝΟΜΑΣΤΟΥ ΝΙΚΑΙΑ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ ΠΡΑΞΙΝΟΗ ΔΑΒΡΕΙΟΥ. Η ανωτέρω στήλη μεταφέρθηκε το 1969 στο μουσείο Φλωρίνης. (Ο Δαβρείας του Ονομαστού της στήλης αυτής, ίσως είναι ο παππούς του ομωνύμου και με το ίδιο πατρώνυμο Δαβρεία της προηγούμενης πλάκας. Αλήθεια, μήπως και σήμερα, εμείς οι Έλληνες, δεν

ακολουθούμε την ίδια παράδοση και δεν δίνουμε στα παιδιά μας τα ονόματα των παππούδων και των γιαγιάδων τους);

Στον οικισμό Βεύη του δήμου Μελίτης Φλωρίνης, βρέθηκε, το Μάρτιο του 1953, μαρμάρινη επιτύμβια ανάγλυφη αετωματική στήλη. Φέρει παράσταση νεαρού δούλου και ιππέα με το σκύλο του, μπροστά σε καθισμένη καλυπτροφόρο γυναίκα. Σε πρώτο επίπεδο καίων βωμός και στο βάθος δέντρο με περιτυλιγμένο γύρω του φίδι. Στο αέτωμα κάνθαρος από τον οποίο βλασταίνουν κισσόφυλλα. Η στήλη ανάγεται στο $2^{ο}$ - $3^{ο}$ μ.Χ. αιώνα, η επιγραφή δε, κάτω από την παράσταση, έχει ως εξής: ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΝ ΡΥΜΗΤΑΛΚΟΥ ΗΡΩΑ ……ΕΤΩΝ ΚΕ ΑΜΜΙΑ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΜΗΤΗΡ. Η στήλη έχει μεταφερθεί στο μουσείο Φλωρίνης. Η ονομασία του οικισμού Βεύη προέρχεται από τα βάθη των αιώνων και θυμίζει την αρχαία πολίχνη της Λυγκηστίδας τη Βεύη.

Στον οικισμό Βεύη, επίσης, στην περιοχή Προφήτης Ηλίας, βρέθηκε το 1979 μαρμάρινη παραλληλεπίπεδη επιτύμβια ανάγλυφη στήλη με εγγεγραμμένο αέτωμα, σε δύο συνανήκοντα τεμάχια, ελλιπής κάτω. Μέσα σε τετράπλευρο βάθυσμα, υπάρχει παράσταση άνδρα και γυναίκας και μεταξύ τους παιδική μορφή με μικρό χιτώνιο και χλαμύδα. Στο αέτωμα παράσταση ιππέα προς τα δεξιά, και μπροστά του δένδρο με φίδι περιτυλιγμένο γύρω του. Πίσω από τον ιππέα υπάρχει σκύλος που τρέχει προς τα δεξιά. Επάνω από τα ανθεμωτά υπάρχουν ακρωτήρια ελικόσχημα κοσμήματα. Η στήλη ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του $2^{ου}$ μ.Χ. αιώνα, η δε επιγραφή αναφέρει το όνομα: ΝΕΙΚΑΓΟΡ[Α] - - - - - -.

Στον οικισμό Βεύη, επίσης, στο $172^{ο}$ χιλιόμετρο της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης-Μοναστηρίου βρέθηκε το 1893 στήλη, απροσδιόριστης χρονολογίας, φέρουσα την επιγραφή: ΕΠ’ ΑΝΤΙΓΟΝΟ[Υ] ΕΠΙΜΕΛΗΤΟΥ ΙΕΡΟΝ ΙΛΤ - -; - - ; ΑΘΗ[ΝΑΣ];.

Στον οικισμό Βεύη, επίσης, βρέθηκε τμήμα πεσσόσχημου μαρμάρινου επιτύμβιου βωμού, ελλιπές επάνω και κάτω. Φέρει ανάγλυφες παραστάσεις σε δύο συνεχόμενες πλευρές. Στην πλευρά Α παριστάται ιππέας προς τα δεξιά. Στην πλευρά Β παριστάται Θραξ ιππέας προς τα δεξιά επάνω από μια γυναικεία μορφή και μία ανδρική μορφή των οποίων σώζονται μόνον οι κεφαλές. Η στήλη ανάγεται στο $2^{ο}$ - $3^{ο}$ μ.Χ. αιώνα, από δε την επιγραφή στην πλευρά Α κάτω από το ιππέα φαίνονται τα στοιχεία: - - - Τ- - - - - Ω ΟΥΤΟΣ - - -ΟΣ ΚΑΛΟΝ - - - ΜΑΧΟΙΟ ΤΟ - - - ΣΤΕΠΩΝ - - - - - - - - - - - - .

Στον οικισμό Αχλάδα του δήμου Μελίτης Φλωρίνης βρέθηκε το 1936 λεπτή επιτύμβια στήλη με αψιδωτή απόληξη. Μέσα σε χαμηλό βάθυσμα υπάρχουν προτομές νεαρού γενειοφόρου άνδρα, νεαρής

γυναίκας, καλυπτροφόρου γυναίκας και δύο ανδρών. Η στήλη ανάγεται στα μέσα του 3ου μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή κάτω αριστερά έχει ως εξής: ΕΓΩ ΖΟΗ ΑΥΡΗΛΕΙΩ ΗΡΑΚΛΕΙΔΗ [ΤΩ ΣΥΜ]ΒΙΩ ΑΥ[ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ Χ]ΑΡΕΙΝ.

Στον οικισμό Αχλάδα, επίσης, στο εκκλησάκι του Αγίου Σπυρίδωνος, βρέθηκε το 1931 μαρμάρινος επιτύμβιος μακεδονικός βωμός με επίθημα και βάση. Ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 3ου μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΑΥΡΗΛΙΑ ΦΙΛΙΠΠΑ Η ΠΡΙΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΩ ΙΔΙΩ ΣΥΝΒΙΩ ΠΑΡΑΜΟΝΩ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ. Ο βωμός έχει μεταφερθεί στο μουσείο Φλωρίνης.

Επίσης, στον οικισμό Αχλάδα, (ή Σκοπός, οι οικισμοί είναι όμοροι) βρέθηκε τον Αύγουστο του 1957 μαρμάρινη ενεπίγραφη αναθηματική στήλη με αψιδωτή απόληξη. Έχει ανάγλυφη παράσταση τεσσάρων μορφών σε στάση. Θωρακοφόρο νέο με δόρυ και ξίφος, γενειοφόρο άνδρα με ιμάτιο, γυναίκα με χιτώνα, ιμάτιο και σκήπτρο, και μικρότερη γυναικεία μορφή με χιτώνα και ιμάτιο. Στο αέτωμα υπάρχει παράσταση δύο αντωπών φιδιών τα οποία συγκρατούν με το στόμα τους ένα αυγό. Η στήλη ανάγεται στα μέσα του 3ου μ.Χ. αιώνα και κάτω από την κύρια παράσταση φέρει την τρίστιχη επιγραφή: ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΛΥΣΙΜΑΧΟΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΙΣ ΘΕΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ. (Οι τρεις μορφές, πιθανότατα, αντιστοιχούν στο βασιλιά Φίλιππο Β΄, τον Μέγα Αλέξανδρο και την Ολυμπιάδα. Σημειώνεται ότι υπήρξε λατρεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου και της Ολυμπιάδας στη Μακεδονία του 3ου μ.Χ. αιώνα).

Ομοίως, στον οικισμό Αχλάδα, (ή Μελίτη, οι οικισμοί είναι όμοροι), βρέθηκε το 1923 μαρμάρινη επιτύμβια στήλη με εγγεγραμμένο αέτωμα, η οποία ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 3ου μ.Χ. αιώνα. Σε ορθογώνιο βάθυσμα υπάρχουν οι προτομές πέντε μορφών σε δύο σειρές. Στην άνω σειρά από αριστερά προς τα δεξιά, μορφή καλυπτροφόρου ηλικιωμένης γυναίκας, ιματιοφόρου γυναίκας με διπλωμένο στο στήθος το δεξί της χέρι, ηλικιωμένου γενειοφόρου άνδρα και στην κάτω σειρά, νεαρής γυναίκας και ηλικιωμένης γυναίκας. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΜΕΣΤΑ ΠΡΩΤΑΝ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΚΑΙ ΟΛΥΝΠΙΑΝ ΚΑΙ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΝ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΚΑΙ ΜΑΤΕΡΩ….ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ. (Το όνομα γράφεται Ολυνπία αντί Ολυμπία, λόγω τάσης αποφυγής της αφομοίωσης. Ο οικισμός Μελίτη φέρει την ονομασία από την αρχαία πολίχνη της Λύγκου Μελίτωνα, δίπλα από την οποία διερχόταν η Εγνατία οδός).

Ομοίως, στον οικισμό Άνω Αχλάδα του δήμου Μελίτης βρέθηκε το 1923 μαρμάρινη παραλληλεπίπεδη επιτύμβια αετωματική στήλη από δύο τμήματα, ελλιπής άνω, αριστερά και κάτω δεξιά. Σε βαθύ παραλληλεπίπεδο πεδίο παριστάται γυναικεία μορφή με ιμάτιο και ποδήρη χιτώνα, η οποία περιβάλλεται δεξιά και αριστερά από μια προτομή. Στο

έδαφος δεξιά βωμός. Η στήλη ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του 2ου μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: [Ο ……] ΥΠΕΡ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΘΥΓΑΤΡΟΣ - - - - -Σ ΓΥΝΕΚΟΣ ΖΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ [ΜΝΗΜΗ]Σ ΧΑΡΙΝ.

Αγαπητέ αναγνώστη, μπορούν οι Βαρδαρίτες να κάνουν Γραμματική αναγνώριση στις λέξεις αυτής της στήλης; Η απάντηση φυσικά είναι όχι, αφού δεν είναι Μακεδόνες. Οι Μακεδόνες όμως μπορούν.

Το Ο, είναι οριστικό Άρθρο, γένους αρσενικού, πτώσης ονομαστικής, αριθμού ενικού.

ΥΠΕΡ, είναι μία από τις 12 δισύλλαβες, τις 18 κύριες Προθέσεις.

ΑΥΤΟΥ, είναι Οριστική ή **Επαναληπτική** Αντωνυμία, γένους αρσενικού, πτώσης γενικής, αριθμού ενικού.

ΚΑΙ, είναι συμπλεκτικός σύνδεσμος.

ΘΥΓΑΤΡΟΣ, είναι ουσιαστικό, γένους θηλυκού, κλίσης τρίτης, πτώσης γενικής, αριθμού ενικού, της λέξης θυγάτηρ. Ανήκει στα υγρόληκτα συγκοπτόμενα.

ΖΩΝ, είναι μετοχή Ενεστώτος, γένους αρσενικού του ρήματος ζω (ασυναίρετο ζήω).

ΓΥΝΕΚΟΣ, είναι ουσιαστικό, γένους θηλυκού, κλίσης τρίτης, πτώσης γενικής, αριθμού ενικού. (ΓΥΝΕΚΟΣ αντί ΓΥΝΑΙΚΟΣ λόγω μονοφθογγισμού των διφθόγγων).

ΑΝΕΘΗΚΕΝ, είναι ρήμα, εγκλίσεως οριστικής, τρίτου προσώπου, αριθμού ενικού, χρόνου Αορίστου, του ρήματος ανατίθημι. Το ρήμα στον Αόριστο κάνει ανέθηκα. (ανέθηκα, ανέθηκας, ανέθηκε(ν), ανέθεμεν, ανέθετε, ανέθεσαν).

ΜΝΗΜΗΣ, είναι ουσιαστικό, γένους θηλυκού, κλίσης πρώτης, πτώσης γενικής, αριθμού ενικού, της λέξης μνήμη.

ΧΑΡΙΝ, είναι ουσιαστικό, γένους θηλυκού, κλίσης τρίτης, πτώσης αιτιατικής, αριθμού ενικού της λέξης χάρις.

Στον οικισμό Σκοπός του δήμου Μελίτης Φλωρίνης, βρέθηκε μαρμάρινη ανάγλυφη επιτύμβια αετωματική στήλη. Η στήλη φέρει παράσταση γενειοφόρου άνδρα με ιμάτιο, μικρού παιδιού, γυμνού Ηρακλέους με ρόπαλο, Ερμού με κηρύκειο κ.τ.λ. Η στήλη ανάγεται στο τέλος του 2ου μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΑΥΡΗΛΙΑ ΜΑΡΚΙΑ ΣΥΝ ΤΟΙΣ …. ΤΕΚΝΟΙΣ ΕΠΟΙΗΣΑ .….ΑΥΡΗΛΙΩ ΗΡΑΚΛΕΙΔΗ ΜΝΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΤΩ ΚΛΥΚΥΤΑΤΩ ΑΝΔΡΙ.……

Η στήλη μεταφέρθηκε το 1970 στο μουσείο Φλωρίνης. Η έκφραση κλυκυτάτω αντί γλυκυτάτω είναι οπισθοχωρητική αφομοίωση. Έχουν βρεθεί, όμως, και επιγραφές με τη λέξη γλυκυτάτω στην Άρνισσα και τον Άγιο Χριστόφορο Κοζάνης. Ο οικισμός Σκοπός του δήμου Μελίτης είναι γνωστός από το υπάρχον πλησίον βυζαντινό κάστρο και τα ιστορικά γεγονότα που συνδέονται με τους αγώνες του μεγάλου αυτοκράτορα του Βυζαντίου Βασιλείου Β΄, ανήκοντος στη Μακεδονική δυναστεία, εναντίον

του Βούλγαρου ηγεμόνα Σαμουήλ.

Επίσης, στον οικισμό Σκοπός, στον τοίχο του περιβόλου του νεκροταφείου του πλησίον κειμένου φρουρίου, βρέθηκε το άνω τμήμα μαρμάρινης επιτύμβιας στήλης με παράσταση προτομών ζεύγους σε τετράπλευρο βάθυσμα. Η στήλη ανάγεται στο $2^{ο}$ - $3^{ο}$ μ.Χ. αιώνα. Από την επιγραφή αναγνωρίζονται ένα ανδρικό όνομα, το γράμμα Υ στο τέλος λέξης, και η συλλαβή ΣΥ στην αρχή λέξης: [Β]ΟΥΚΟΥΛΟΣ - - - - - - - Υ ΣΥ- - - - …. - - - - . Η πιθανή και προτεινόμενη ανάγνωση της στήλης είναι: ΒΟΥΚΟΥΛΟΣ ΤΗ ΕΑΥΤΟΥ ΣΥΜΒΙΩ ΜΝΙΑΣ ΧΑΡΙΝ.

Στον οικισμό Άγιος Αχίλλειος του δήμου Πρεσπών Φλωρίνης, βρέθηκε το 1969 κατά την ανασκαφή του βορείου τμήματος του νάρθηκα της βασιλικής του Αγίου Αχιλλείου, όπου χρησίμευε ως βάση του βωμού, κροκαλοπαγής τετράπλευρη πλάκα, θραυσμένη επάνω και απολεπισμένη σε σημεία. Οι τρεις στίχοι της στήλης έχουν αποξεσθεί. Αναγνωρίζεται όμως και αναγιγνώσκεται το κύριο όνομα Μηνάς, το γράμμα όμικρον (Ο), το άρθρο ΤΗΝ και το γράμμα Δ . Η πλάκα ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του $3^{ου}$ μ.Χ. αιώνα. - - - - - - ΜΗΝΑΣ - - -. - - - - …. - - - -. - - - Ο - - …ΤΗΝ Δ - - -.

Το όνομα Μηνάς είναι αρχαιότατο Ελληνικό όνομα, προερχόμενο από τη λέξη Μήνη η οποία σημαίνει σελήνη. Το όνομα Μηνάς ως επίθετο σημαίνει αυτόν που φωτίζει, το φωτεινό. Η λέξη Μήνη αναφέρεται στους Ορφικούς ύμνους, στον τέταρτο στίχο του ύμνου του *Ορφέως προς Μουσαίον*: ‘’***Μήνης*** *θ’ ιερόν σέλας Άστρα τε πάντα’’*, ως επίσης και στον ύμνο της Σελήνης (ύμνος 9): *‘’Κλύθι, θεά βασίλεια, φαεσφόρε, δία Σελήνη, ταυρόκερως* ***Μήνη****, νυκτοδρόμε, ηεροφοίτι, εννυχία, δαιδούχε, κόρη ευάστερε,* ***Μήνη****,….’’*.

Από την αρχαία Ελληνική λέξη μήνη, η σελήνη στα Αγγλικά λέγεται moon. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η μήνη, η σελήνη, το φεγγάρι λέγεται месечина месе**τσ**ινα.

Στο λόφο του Αγίου Παντελεήμονα της Φλώρινας βρέθηκαν το 1932 αποτμήματα πήλινων στρωτήρων με έντυπα σφραγίσματα. Ανάγονται στους χρόνους του βασιλιά Φιλίππου Β΄ (359-336 π.Χ.). Ένδεκα τέτοιοι στρωτήρες φέρουν την επιγραφή ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ και ένας την επιγραφή [ΚΑ]ΜΙΝΟΣ [……]ΙΠ[…..].

Στον λόφο του Αγίου Παντελεήμονα Φλωρίνης, επίσης, βρέθηκε το 1932 Μεγαρικός σκύφος με ανάγλυφη παράσταση της άλωσης της Τροίας, με επιγραφές δηλωτικές ονομάτων πολεμιστών, αντικειμένων καθώς και του γεγονότος της κατάληψης. Στην πρώτη σκηνή έξι πολεμιστές οδηγούμενοι από το Νεοπτόλεμο εφορμούν για την κατάληψη της Τροίας και οι επιγραφές: 1. ΙΛΙΟ[Υ Κ]ΑΤΑΛΗΨΙΣ 2. ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ 3. ΙΛΙΟΝ 4.- - - ΚΕΛΜΟ - - - . Στη δεύτερη σκηνή ο Αίας, και η επιγραφή ΑΙΑΣ,

σέρνει την Κασσάνδρα από τα μαλλιά μπροστά από το βωμό και το ναό της Αθηνάς, η οποία είναι παρούσα. Στην τρίτη σκηνή ο Οδυσσέας με δύο συντρόφους του μπροστά από το Δούρειο ίππο, απέναντί τους τρεις μορφές Τρώων και οι επιγραφές: 1. ΟΔΥΣ[ΣΕΥ]Σ 2. ΔΟΥ[ΡΕΙΟΣ ΙΠΠΟΣ]. Ο σκύφος ανάγεται στα τέλη του 3^{ου} π.Χ. αιώνα και έχει μεταφερθεί στο μουσείο Θεσσαλονίκης.

Ομοίως, στη Φλώρινα έχει βρεθεί μελανβαφής κρατήρας με υψηλή βαθμιδωτή βάση, πλατιές λαβές, υψηλό λαιμό και ημισφαιρική κοιλιά όπου υπάρχει τυπωμένη παράσταση ΙΛΙΟΥ ΠΕΡΣΕΩΣ. Στην πρώτη σκηνή η πόλη της Τροίας και η επιγραφή ΙΛΙΟΝ. Στη δεύτερη σκηνή ο Αίας και η Κασσάνδρα και οι επιγραφές 1. ΝΑΟΣ ΑΘΗΝΑΣ 2. [Κ]ΑΣΣΑΝ[Δ]ΡΑ και 3. [Α]ΙΑΣ. Στην τρίτη σκηνή υπάρχουν λείψανα απροσδιόριστων μορφών και οι επιγραφές. 1. ΝΕΣΤΩΡ 2. ΚΑΛΧΑΣ. Ο κρατήρας ανάγεται στα τέλη του 3^{ου} π.Χ. αιώνα και έχει μεταφερθεί στο μουσείο Φλωρίνης.

Στο βασιλικό τάφο των Αιγών (Βεργίνας), βρέθηκε επιτύμβια στήλη με τα Ελληνικά ονόματα και τα Ελληνικά γράμματα ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ ΠΙΕΡΙΩΝΟΣ και ΔΡΥΚΑΛΟΣ ΠΙΕΡΙΩΝΟΣ, τα οποία σημαίνουν ο Ξενοκράτης ο υιός του Πιερίωνος και ο Δρύκαλος ο υιός του Πιερίωνος; (Το όνομα Δρύκαλος, σημαίνει αυτός ο οποίος είναι από ξύλο δρυός, όπως το Πευκέστας, σημαίνει αυτός ο οποίος είναι από ξύλο πεύκου).

Στον τύμβο της Βεργίνας, επίσης, βρέθηκε επιτύμβια στήλη, η οποία ανάγεται στον 4^{ο} π.Χ. αιώνα. Η στήλη αναγράφει τα ονόματα των νεκρών, τεσσάρων γενεών της ίδιας οικογένειας, τα οποία έχουν ως εξής: ΚΛΕΩΝΥΜΟΣ: ΑΚΥΛΟΥ: ΑΔΥΜΟΣ: ΚΛΕΩΝΥΜΟΥ: ΠΕΥΚΟΛΑΟΣ: ΑΔΥΜΟΥ: ΚΡΙΝΩ: ΑΔΥΜΟΥ. Τα ονόματα και τα γράμματα αυτά είναι βεβαίως Ελληνικά. Έχει κανείς την παραμικρή αμφιβολία βλέποντας αυτή τη στήλη ότι οι Μακεδόνες ήταν γνήσιοι Έλληνες και η γλώσσα την οποία μιλούσαν και στην οποία έγραφαν και επικοινωνούσαν ήταν η Ελληνική;

Στον οικισμό Λευκάδια του δήμου Ανθεμίων της Ημαθίας βρέθηκε ο τάφος του ΛΥΣΩΝΟΣ και του ΚΑΛΛΙΚΛΕΟΥΣ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥ. Στην τοιχογραφία με τα Μακεδονικά όπλα η οποία βρέθηκε, εκτός από τα ξίφη, τις περικνημίδες, τις περικεφαλαίες, και την ασπίδα με το οκτάκτινο ήλιο, γράφει και τα ονόματα ΛΥΣΩΝ και ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ. Τα ονόματα ΛΥΣΩΝ, ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ, και ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ, τι ονόματα είναι, σε ποια γλώσσα είναι γραμμένα και σε άτομα ποιας εθνότητας ανήκουν; Βεβαίως είναι Ελληνικά ονόματα και μόνον και είναι γραμμένα στην Ελληνική γλώσσα. Δεν θα μπορούσαν φυσικά να είναι τίποτε άλλο.

Στην περιοχή της αγοράς της Πέλλας βρέθηκε επιτύμβια στήλη, αναγόμενη στο τέλος του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, η οποία παριστάνει το νεκρό Ξάνθο και αναγράφει και το όνομά του με κεφαλαία γράμματα. ΞΑΝΘΟΣ /

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΜΑ ΔΙΚΑΣ ΥΙΟΣ. Τα ονόματα ΞΑΝΘΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ και ΔΙΚΗ είναι βεβαίως Ελληνικά ονόματα και ο τρόπος γραφής τους είναι Ελληνικός. (Δεν θα με παρεξένευε όμως καθόλου εάν η προπαγάνδα των Βαρδαριτών ονόμαζε αυτά τα γράμματα όχι Ελληνικά, αλλά, Προσλαβικά, ή με οποιαδήποτε άλλη έκφραση αρκεί να μην λέγονται Ελληνικά. Είναι απολύτως ικανοί να πουν οτιδήποτε).

Στο μουσείο Βεροίας, μεταξύ των εκατοντάδων ευρημάτων, υπάρχουν τα ακόλουθα, τα οποία έχουν βρεθεί στην περιοχή της πόλης:

Επιτύμβια μαρμάρινη στήλη με εγγεγραμμένο αέτωμα και ανάγλυφες παραστάσεις, αναγόμενη στο 2^{ο} - 3^{ο} μ.Χ. αιώνα η οποία φέρει την επιγραφή: ΕΛΕΝΩ ΤΩ ΥΙΩ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ. ΕΛΕΝΟΣ. (Το όνομα Έλενος έχει αντίστοιχο στο θηλυκό γένος το όνομα Ελένη. Αμφότερα αναφέρονται στον Όμηρο. Ο Έλενος ήταν υιός του Πριάμου. Όπως αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο, ο Έλενος έκτισε την πόλη **Ίλιον της Μακεδονίας**. *''**Ίλιον**, πόλις Τρωάδος, από Ίλου….δευτέρα εν προποντίδι παρά Ρυνδάκω ποταμώ. **Τρίτη Μακεδονίας**, **Ελένου κτίσμα**. Τετάρτη Θεσσαλίας…Το εθνικόν Ιλιεύς…και θηλυκόν Ιλιάς…''.* Όσο για τη Σπαρτιάτισσα Ελένη, τη σύζυγο του Μενελάου την οποία έκλεψε ο Πάρις, είναι γνωστή ως η ωραία Ελένη).

Μαρμάρινος βωμός με εγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη με επιγραφή στην κύρια όψη του κορμού. Ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΕΛΠΙΣ ΧΡΥΣΕΪΔΙ ΤΗ ΓΛΥΚΥΤΑΤΗ ΘΥΓΑΤΡΙ ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ. (Το θηλυκό όνομα Χρυσεΐς είναι ταυτόσημο του ονόματος Χρυσηΐς που απαντά στον Όμηρο. Το όνομα αυτό έγινε δημοφιλές κατά την αυτοκρατορική περίοδο. Χρυσηΐς ονομαζόταν και η δεύτερη σύζυγος του Αντιγόνου Δώσωνος).

Μαρμάρινος βωμός με εγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη με επιγραφή στην κύρια όψη του κορμού. Ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΕΥΠΟΡΩ ΤΩ ΙΔΙΩ ΑΝΔΡΙ ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΥΤΩ. (Ολυμπιάς ονομαζόταν και η μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Η έκφραση *εκ των ιδίων αυτώ,* έχει και άλλες παρόμοιες εκφράσεις*, εκ του ιδίου*, *εκ των ιδίων κόπων*, *εκ των ιδίων καμάτων, εαυτών καμάτων*).

Πλάκα από λευκόφαιο μάρμαρο, η οποία βρέθηκε το 1965, εντοιχισμένη σε δεύτερη χρήση σε δάπεδο των Ρωμαϊκών χρόνων. Πρόκειται για ανάθημα του βασιλιά Φιλίππου Ε' (221-179 π.Χ.) και φέρει την επιγραφή: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΑΣ ΣΤΟΑΣ ΑΘΗΝΑ. (Σκοπός της αναθέσεως των στοών ήταν η εξασφάλιση εισοδήματος για το ιερό από την εκμίσθωση του χώρου σε εμπορικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις).

Βάθρο από λευκό μάρμαρο, το οποίο βρέθηκε το 1969, αναγόμενο στο έτος 131/30 π.Χ. και φέρει την επιγραφή: ΕΤΟΥΣ Η ΚΑΙ Ι ΜΑΡΣΥΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙ, ΑΣΚΛΗΠΙΩ, ΥΓΕΙΑ ΤΟ ΕΝΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΝ ΛΙΘΙΝΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟ ΤΟΥΤΟΥ ΕΞΕΔΡΑΝ ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕΝ ΕΚ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ. (Το ενκοιμητήριον είναι χαρακτηριστικό της λατρείας του Ασκληπιού. Η εξέδρα προοριζόταν να δεχθεί τα αγάλματα των θεών).

Πλάκα από λευκό μάρμαρο, η οποία βρέθηκε εντοιχισμένη στο δάπεδο αψιδωτού δωματίου το 1977. Η πλάκα ανάγεται στον 3^{ο} π.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΚΥΝΝΑΝΑ ΕΠΙΓΕΝΟΥΣ ΙΕΡΗΤΕΥΣΑΣΑ ΕΝΝΟΔΙΑ ΟΣΙΑ ΤΗΝ ΘΥΜΕΛΗΝ. (Το γυναικείο όνομα Κυννάνα ή Κυννάνη, είναι χαρακτηριστικό Μακεδονικό όνομα και το έφερε και μία κόρη του Φιλίππου Β΄. Η λατρεία της Εννοδίας ή Εννωδίας, είναι χαρακτηριστικά Μακεδονική και μαρτυρείται ήδη από τον 5^{ο} π.Χ. αιώνα στην Πέλλα και κατά τους Ελληνιστικούς και ρωμαϊκούς χρόνους ιδιαίτερα στην Εορδαία. Το επίθετο Οσία, πιθανότατα ήταν λατρευτικό και όχι μόνο κοσμητικό επίθετο της θεάς. Σήμερα η εκκλησία μας αποκαλεί με τον ίδιο όρο, Όσιος, τον ασκητή που αγίασε, ή Οσία, την ασκήτρια που αγίασε).

Το άνω απότμημα μαρμάρινου αρράβδωτου κιονίσκου. Βρέθηκε το 1936, ανάγεται στο 119 μ.Χ. (Μάιος) και φέρει την επιγραφή: ΔΙΕΙ ΥΨΙΣΤΩ ΑΓΑΪΣ ΚΑΤ' ΕΥΧΗΝ ΑΝΕΘΗΚΕ. ΕΥΤΥΧΩΣ. ΕΤΟΥΣ ΓΞΣ ΔΑΙΣΙΟΥ ΗΙ. (Ο χώρος όπου εντοπίστηκε, σε λόφο νοτιοδυτικά της Βέροιας, μαζί με τους ανεπίγραφους κίονες και άλλα μάρμαρα, οδηγούν στην πιθανότητα να επρόκειτο για ιερό του Διός Υψίστου. Η ημερομηνία Δαισίου ΗΙ, συμπίπτει με την εαρινή πανήγυρι της Μητρός Θεών Αυτόχθονος στη Βέροια. Το όνομα ΑΓΑΪΣ έχει γραφεί πιθανότατα αντί του ΑΓΛΑΪΣ).

Επιτύμβια στήλη από λευκό μάρμαρο με ελαφρή οριζόντια επίστεψη. Η στήλη βρέθηκε το 1961 στη Βέροια, ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 4^{ου} π.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΔΡΩΝΟΣ ΟΣΒΑΙΟΣ. (Η μικρή πόλη Όσβη συνοικίστηκε στη Θεσσαλονίκη από τον Κάσσανδρο).

Επιτύμβια στήλη από λευκό μάρμαρο με εγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη και γραπτή παράσταση μέσα σε βάθυσμα. Η στήλη βρέθηκε το 1963 στη Βέροια, ανάγεται στον 3^{ο} π.Χ. αιώνα και φέρει σε δύο στίχους την επιγραφή: ΠΑΡΜΕΝΕΙΑ ΑΡΙΣΤΥΛΛΑΣ ΝΙΚΥΛΛΑ ΙΕΡΩΝΟΣ. (Τα ονόματα Παρμένεια και Παρμένεα και το ανδρικό Παρμενίων είναι χαρακτηριστικά Μακεδονικά ονόματα. Το όνομα Παρμένεια μαρτυρείται και στην Έδεσσα, τη Λευκόπετρα και την Ελίμεια. Αξίζει να σημειωθεί η χρήση του μητρωνύμου Αριστύλλας, αντί του συνήθως απαντωμένου πατρωνύμου).

Επιτύμβια στήλη από λευκό μάρμαρο, ελλιπής κάτω, με εγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη. Βρέθηκε το 1979 και ανάγεται στο 2^{ο}

π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή κάτω από την επίστεψη αναφέρει: ΑΜΥΝΤΑΣ ΠΕΥΚΟΛΑΟΥ ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ ΑΜΥΝΤΟΥ. Τα ονόματα Αμύντας και Πευκόλαος είναι χαρακτηριστικά Μακεδονικά ονόματα.

Το κάτω δεξιό τμήμα επιτύμβιας στήλης από λευκό μάρμαρο, το οποίο επισημάνθηκε το 1936 στο ναό της Παναγίας Κυριώτισσας Βέροιας. Η στήλη ανάγεται στον 3^{ο} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΑΓΑΘΩΝ ΤΩ ΕΙΔΙΩ ΘΡΕΠΤΩ ΧΑΡΙΝΩ ΜΝΙΑΣ ΧΑΡΙΝ. (Το όνομα Αγάθων επιχωριάζει ιδιαίτερα στη Μακεδονία. Το όνομα Χαρίνος δεν είναι σύνηθες. **Θρεπτό** είναι το παιδί το οποίο για διάφορους λόγους, δεν ανατράφηκε από τους γονείς του, αλλά από άλλη οικογένεια).

Επιτύμβια στήλη βωμός, από λευκό μάρμαρο, με εγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη. Επισημάνθηκε πριν το 1971 στη Βέροια. Η στήλη ανάγεται στον 3^{ο} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΑΧΙΛΛΑΣ ΑΧΙΛΛΕΙ ΤΩ ΑΙΓΟΝΩ ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ. (Το όνομα Αχιλλάς είναι παραλλαγή του Αχιλλεύς. Αίγονος είναι ο εγγονός).

Επιτύμβια στήλη βωμός, από λευκό μάρμαρο, με εγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη. Επισημάνθηκε πριν το 1936 στη Βέροια. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} - 3^{ο} μ.Χ. αιώνα και στην κύρια όψη του κορμού φέρει την επιγραφή: ΦΙΛΟΥΜΕΝΗ ΑΧΙΛΛΕΙ ΤΩ ΙΔΙΩ ΑΝΔΡΙ ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ.

Επιτύμβια στήλη βωμός, από λευκό μάρμαρο, με εγγεγραμμένη αετωματική επίστεψη στην κύρια όψη και κάτω από αυτήν μία ανδρική και μία γυναικεία μορφή. Επισημάνθηκε πριν το 1971 στην πλατεία Ωρολογίου στη Βέροια. Η στήλη ανάγεται στα τέλη του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΦΙΛΟΝΙΚΟΣ ΦΙΛΟΝΙΚΩ ΤΩ ΥΙΩ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΙ.

Επιτύμβια στήλη βωμός, από λευκό μάρμαρο, ελλιπής άνω, με ανάγλυφες παραστάσεις σε δύο επίπεδα. Στο άνω διάζωμα, αριστερά, ίχνη καθιστής μορφής. Στο κάτω διάζωμα όρθια ανδρική μορφή, γυναικεία μορφή μικρότερου μεγέθους, δένδρο με περιελιγμένο φίδι, και όρθια γυναικεία μορφή κ.τ.λ. Επισημάνθηκε το 1855 και μελετήθηκε το 1936. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΕΥΤΥΧΟΣ ΧΡΗΣΙΜΑΝ ΤΗΝ ΙΔΙΑΝ ΠΕΝΘΕΡΑΝ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΑΥΤΟΝ ΖΩΝΤΑ. (Ο Εύτυχος της στήλης πρέπει να είχε πολύ καλή πεθερά και να ήταν ευχαριστημένος μαζί της για να της κάνει αφιέρωση και να τη μνημονεύει. Πιθανότατα να ήταν γι' αυτόν και πολύ χρήσιμη και εξυπηρετική, αφού και το όνομά της ήταν Χρησίμα. Εκτός εάν ήταν κανείς ταλαίπωρος, ο οποίος ήθελε να μνημονεύσει το γεγονός ότι επέζησε αυτής).

Στην Πριήνη της Μικράς Ασίας, υπάρχει το αρχιτεκτονικό μέλος με την αναθηματική επιγραφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, στην Αθηνά Πολιάδα της Πριήνης. Η ανάθεση είναι ολίγον μετά τη νίκη του Αλεξάνδρου επί των Περσών στο Γρανικό ποταμό, την άνοιξη του 334 π.Χ. Το κείμενο

της επιγραφής είναι το εξής: **ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΑΘΗΝΑΙΗΙ ΠΟΛΙΑΔΙ**. Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος αφιερώνει έναν ναό στη θεά Αθηνά και γράφει την επιγραφή του αναθήματος στην Ελληνική γλώσσα. Μετά και από αυτό, ποιος μπορεί να είναι αυτός ο οποίος έχει και την παραμικρή αμφιβολία ή ερωτηματικό, για το ποια γλώσσα μιλούσε ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες;

Ακόμη και η ορειχάλκινη αιχμή δόρατος, η οποία βρέθηκε στην Όλυνθο στη Χαλκιδική, έχει στον κυλινδρικό της αυλό εκτυπωμένη την επιγραφή **ΦΙΛΙΠΠΟ** δηλαδή του ΦΙΛΙΠΠΟΥ, γραμμένη βεβαίως, με Ελληνικά γράμματα. Είναι γνωστό ότι στη Χαλκιδική υπήρχαν εργαστήρια κατασκευής όπλων για το στρατό του Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ίχνη εργαστηρίων έχουν βρεθεί στο Στρατώνι και τα Νέα Στάγειρα.

Σε σχέση με το αντικείμενο του κειμένου και τα αναφερόμενα στις επιγραφές ανωτέρω, τι να σχολιάσει κανείς; Για μια ακόμη φορά συνάγει το αυτονόητο. Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Κανείς δεν μπορεί να είναι και να ονομάζεται Μακεδών αν δεν είναι Έλληνας.

4. ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΕΙΝΑΙ ΟΛΕΣ ΜΟΝΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

Πολλές από τις λέξεις των επιγραφών οι οποίες έχουν βρεθεί, αναφέρονται σε κύρια ονόματα, εθνικά ονόματα (δηλαδή ονόματα τόπων και πόλεων), ονόματα βασιλέων, ονόματα και επίθετα θεοτήτων και μυθικών προσώπων, και ονόματα μηνών. Οι περισσότερες από τις λέξεις αυτές αναφέρονται στο κείμενο. Θεωρώ χρήσιμο να αναφέρω μερικές λέξεις τα θεματικά λήματα των οποίων αναφέρονται σε: συγγένεια, δίκαιο, οικονομία, θρησκεία, πολίτευμα, στρατό, χωροταξία, γυμναστήριο, ιδιότητες, θεσμούς, κοινωνικές και ανθρώπινες σχέσεις, δημόσιο βίο, επαγγέλματα κ.τ.λ., οι οποίες αναφέρονται στις επιγραφές. (Οι λέξεις είναι ειλημμένες από το δημοσίευμα ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΝΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, Τόμος Α΄, σελ. 225 κ.ε. του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων του Υπουργείου Πολιτισμού). Οι λέξεις, με αλφαβητική σειρά, είναι οι εξής:
Αγαθή, άγαλμα, άγεσθαι, αγορανομείν, αδελφός, αδελφή, αδελφοί, αδικείν, αλείφειν, άμπελος, άναξ, αναντίρρητος, ανατιθέναι, ανδριάς, ανδροφόνος, ανήρ, ανιέναι, ανιστάναι, αντίγραφον, απελεύθερος, αποδιδόναι, αποθνήσκω, αρετή, αρχιερεύς, άρχων, αστός, αφιέναι, άφθιτος, βάλλω, βασιλεύς, βίος, βοήθεια, βουλή, βωμός, γενέτης, γή, γίγνεσθαι, γλυκύτατος, γνώμη, γονεύς, γράφομαι, γυμνάσιον, γυνή, δαίμων, δανειστής, δαπάνη, διά, διαθήκη, διάταξις, διέπειν, δίοδος, δόγμα, δοκείν, δούρειος, δώμα, δώρον, εαυτός, εγώ, έθνος, ειδέναι, εκ, εκβιάζεσθαι, εκδημείν, εκκλησία, εκπέμπειν, ελεείν, ελεύθερος, ελευθερούσθαι, ελπίς,

ενδημείν, ένεκεν, εξελαύνεσθαι, επαρχεία, επαρχικός, επήκοος, επιμελείσθαι, επιμελητής, επισκευάζεσθαι, επισκοπείν, επίσκοπος, επιστολή, επισφραγίζεσθαι, επιφανέστατος, εράσθαι, έργον, έρχεσθαι, έτι, έτος, εφηβαρχείν, έφηβος, ευεργέτης, εύνοια, ευοδείν, ευσεβής, ευτυχώς, εύφημος, ευχαριστήριον, εύχεσθαι, ευχή, ζήν, ζωή, ηγεμών, ημέρα, ηρωίς, ήρως, ηρώισσα, θάνατος, θείος, θειότατος, θέλειν, θεοειδής, θνήσκειν, θνητός, θρέψας, θυγάτηρ, θυμιαντήρον, θυσία, ίδιος, ιέρεια, ιερητεύειν, ιερόν, ιερότατος, ιεροφάντης, ιππεύς, ιατρός, καλός, κατά, κατάληψις, καταπροδιδόναι, καταφρονείσθαι, κατοχή, κείσθαι, κηδεμονεύειν, κληρονόμος, κλήρος, κλήσις, κοινόν, κριτής, κρύπτειν, κτερίζειν, κτήσις, κυρία, κύριος, λαγχάνειν, λείπειν, λείψανον, λίθος, λοχαγός, μακεδονιάρχης, μάμμη, μάχεσθαι, μέγαρον, μέγιστος, μελετάν, μετά, μέτοικος, μήν, μήτηρ, μιμνήσκεσθαι, μνεία, μνήμη, μνημονεύειν, μοίρη, ναός, νέος, νομή, νεώτερος, νούσος, νύμφη, οδύνη, οικογενής, οικτρός, ομογνωμείν, ομού, όναρ, όνομα, όρος, όσιος, όρχος, ουρανός, παιδάριον, παίς, παραδιδόναι, παραμένειν, παρασφάλλειν, παραχωρείν, πατήρ, πεδίον, πειράν, πένης, πένθος, περιβάλλεσθαι, περίβλεπτος, πίστις, πλάξ, πλέθρον, πόθος, ποιείν, πόλις, πολιτεία, πόσις, πρεσβευτής, πρίν, προγράφεσθαι, προεδρία, προσμένειν, πρόστιμον, σεβαστή, σήμα, σκοίδος, σοφός, στάδιος, στέφανος, στήλη, στρατεύεσθαι, στρατηγείν, στρατιώτης, σύμβιος, σύν, σύνεδρος, συντελείν, συνχωρείν, σφίξ, ταμίον, τάφος, τάχιστα, ταχύς, τέκνον, τελευτάν, τεύχειν, τιθέναι, τίθεσθαι, τίκτειν, τλήναι, τόπος, τράπεζα, τρέφεσθαι, τρόφιμος, τύμβος, τύχη, υιός, υπασπιστής, υπέρ, υπηρετείν, υπηρέτης, υπογράφεσθαι, υποκάτω, υποκείσθαι, υπόμνημα, φέρειν, φιλίη, φίλος, φρήν, φρονείν, χαίρειν, χαλκούς, χαρίζεσθαι, χάρις, χαριστήρια, χείρ, χθών, χρήσις, χρηστός, χρόνος, χώρα, ψιλή, ωδείνη, ωκύμορος.

Επίσης, στο δημοσίευμα, ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΤΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΤΕΥΧΟΣ Α΄, ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΒΕΡΟΙΑΣ, του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων του Υπουργείου Πολιτισμού, σελ. 451 κ.ε., στις 512 καταγραφείσες εκεί επιγραφές αναφέρονται οι κάτωθι λέξεις, τα θεματικά λήματα των οποίων αφορούν: αγώνες, αριθμούς, γραφή, γυμναστήριο, δημόσια κτίρια, χωροταξία, δίκαιο, επαγγέλματα, ημερολόγιο, θεσμούς, δημόσιο βίο, θρησκεία, οικονομία, σκεύη, στρατό, συγγένεια κ.τ.λ. Οι λέξεις, με αλφαβητική σειρά, είναι οι εξής:

Αγαθός, αγαθώς, αγένειος, άγιος, αγκάλη, αγνεία, αγορά, αγοράζω, αγοραίος, αγορανομώ, αγορασία, άγω, αγωγή, αγών, αγωνίζομαι, αγωνιώ, αγωνοθέτης, αγωνοθετώ, αδελφή, αδέλφιον, αδελφός, αδικώ, αδίκως, αδοξία, αδύνατος, άδω, αεί, αειπάρθενος, αήττητος, αθάνατος, άθλημα, άθλον, αϊδίως, αίμα, αίρεσις, αίρω, αιρώ, αισχρός, αισχύνω, αιτία, αιτώ, αιών, αιώνιος, ακολουθώ , ακοντίζω, ακοπίατος, ακριτής, ακρόαμα, άκυρος, αλαμπής, άλειμμα, αλειπτικόν, άλειπτος, αλείφω, άλειψις, αλεξάνδρειος, αληθώς, αλλά, άλληλοι, άλλος, άλλως, αλογίστως, αλύπητος, αμφοδικός, αμφότεροι, άμφω, αν, αναγιγνώσκω, αναγκάζω,

αναγκαίος, ανάγκη, αναγραφή, αναγράφω, ανάγω, αναδείκνυμι, αναζητώ, ανακηρύσσω, αναλαμβάνω, αναλίσκω, ανάλωμα, αναμετρώ, ανανεώ, αναπαύομαι, αναποιώ, αναπόστατος, ανάπτω, ανάστασις, ανατεύχω, ανατίθημι, ανατρέφω, αναχωρώ, αναφαίρετος, αναφορά, ανδράποδον, ανδριάς, ανέγκλητος, ανεπέγκλητος, ανεπίληπτος, ανέρχομαι, άνετος, ανήρ, άνθος, άνθρωπος, ανίκητος, ανίστημι, ανοίγω, αντί, αντιγονίς, αντίδικος, αντιλαμβάνω, αντιλέγω, αντίπαλος, αντιποιώ, αντιστράτηγος, ανύβριστος, ανυπόθηκος, ανύω, αξία, αξιόλογος, άξιος, αξίωμα, αξίως, απάγω, απάλαιστρος, απαλλοτριώ, απαντώ, απαρτίζω, άπας, απειθώ, άπειμι, άπειρος, απελεύθερος, απελευθερώ, απελπισμός, απευκταίος, απιστία, απλούς, από, απόγονος, απογραφή, απογράφω, αποδείκνυμι, απόδειξις, αποδέχομαι, αποδημία, αποδίδωμι, αποκαθίστημι, απόκειμαι, αποκληρώ, αποκοπή, απόκρισις, απολείπω, απολύω, αποσπώ, αποσφραγίζω, αποσώζω, αποτάσσω, αποτείνω, αποτίθημι, απόλλυμι, απόφασις, απροφασίστως, άπτομαι, απώλεια, αργολικόν, αργύριον, άργυρος, αργώ, αρέσκεια, αρετή, αριθμός, άριστος, αρπάζω, αρρωστώ, άρτι, αρτοκόπος, αρχαίος, αρχαιρεσία, αρχείον, αρχή, αρχιερατεύω, αρχιερατικός, αρχιέρεια, αρχιερεύς, αρχιερώμαι, αρχιερωσύνη, αρχινεωκορώ, αρχισυνάγωγος, αρχιτεκτονώ, άρχω, άρχων, ασσάριον, ασφάλεια, ασφαλής, ασχολία, ατακτώ, άτε, ατέλεια, ατελής, αύ, αυθάδεια, αυθεντικός, αύθις, αυλητής, αυτοκράτωρ, αυτός, αφανίζω, αφηγούμαι, άφθαρτος, αφίημι, άωρος, βαλανείον, βάλλω, βασιλεία, βασίλειον, βασίλειος, βασιλεύς, βασιλεύω, βασίλισσα, βαφεύς, βεβαιωτής, βία, βίος, βλάπτω, βλώσκω, βοήθεια, βοηθώ, βουλευτήριον, βουλευτής, βουλευτικός, βουλή, βούλομαι, βραβευτής, βρέφος, βωμός, γαμβρός, γάρ, γέννα, γενναίος, γεννώ, γένος, γέρας, γή, γήρας, γίγνομαι, γιγνώσκω, γλοιός, γλυκύς, γνώμη, γονεύς, γόος, γράμμα, γραμμάτιον, γραμματοφυλάκιον, γραμματοφύλαξ, γραμματεύς, γραμματευτής, γράφω, γυμνασιαρχία, γυμνασιαρχιακός, γυμνασίαρχος, γυμνασιαρχώ, γυμνάσιον, γυμνικός, γυνή, δαίμων, δάκρυ, δαμάζω, δανείζω, δάνειον, δανειστής, δαπάνη, δαπάνημα, δαπανώ, δεί, δείκνυμι, δεινός, δέκα, δεκαδύο, δεκαοκτώ, δεκαπέντε, δεκάς, δέκατος, δέομαι, δεόντως, δέσποινα, δεσποσύνη, δεσπότης, δεύτερος, δέχομαι, δημαρχικός, δημητρίειος, δήμος, δημόσιος, δηνάριον, διά, διαδέχομαι, διάδομα, διαιρώ, διάκειμαι, διακόνισσα, διάκονος, διακοσιοστός, διακρίνω, διαμονή, διασαφώ, διάσημος, διάταγμα, διαφέρω, διδάσκαλος, δίδωμι, διεξαγωγή, διέπω, διηνεκής, δίκαιον, δίκαιος, δικαίως, δικαστήριον, δίκη, διοίκησης, διορθώ, διπλούς, δις, δισσάκις, δισχίλιοι, δόγμα, δόκιμος, δοκώ, δόλιχος, δόμος, δόξα, δουλάριον, δουλεία, δουλεύω, δούλος, δραχμή, δρόμος, δύναμαι, δυνατός, δύο, δωδεκάκις, δωδέκατος, δώμα, δωρεά, δώρημα, δώρον, δωρώ, εάν, εαυτού, έβδομος, έγγονος, εγκαλώ, εγκοιμητήριον, εγκτώμαι, εγχαράττω, εγώ, εθέλω, εθίζω, έθιμος, έθνος, έθος, ει, είδος, εικάς, είκοσι, εικοστός, εικών, ειμί, ειρηναρχώ, είς, εις, εισέρχομαι, είσοδος, εισπορεύομαι, εισπράττω, εισφέρω, είτα, είτε, εκ, έκαστος, εκατόν, εκγόνη,

έκγονος, εκδικάζω, έκδικος, εκδοχείον, εκδύω, εκείνος, εκκλησία, εκτίθημι, έκτισις, εκτός, έλαιον, ελέγχω, ελευθερία, ελεύθερος, ελευθερώ, ελλείπω, ελληνικός, ελπίζω, ελπίς, εμαυτού, εμός, εμφανίζω, εν, ενάντιος, ενδεής, ένδεια, ένδοξος, ενδόξως, ένειμι, ένεκα, ένεκεν, ένθα, ενθάδε, ενθήκη, ενιαύσιος, ενιαυτός, εννέα, εννεακαιδέκατον, εννοώ, ενοχλώ, ένοχος, ενταύθα, εντολή, εντόπιος, εντυγχάνω, έξ, εξαγωγός, εξακισχίλιοι, εξάμηνον, εξέδρα, εξελευθερικός, εξέρχομαι, έξεστι, εξεταστής, εξήκοντα, εξής, έξοδος, εξομνύω, εξουσία, εξυπηρετώ, εορτή, επάγγελμα, έπαθλον, επαινώ, επαλλήλως, επαναγκάζω, επανέρομαι, επανέρχομαι, επαρχία, έπαρχος, επαφίημι, επεί, επειδάν, επειδή, έπειτα, επεκδύω, επέρχομαι, επευωνίζω, επί, επιβαίνω, επιγεννώ, επιγίγνομαι, επιγιγνώσκω, επιγράφω, επιδέκατον, επιδίδωμι, επίδοσις, επικεφάλιον, επιμέλεια, επιμελητής, επιμελούμαι, επιορκώ, επίπεμπτον, επίσημος, επισκευάζω, επίσταμαι, επιστατώ, επιστέλλω, επιστολή, επισφραγίζω, επιταγή, επιτελώ, επιτήδειος, επίτιμον, επιτρέπω, επιτυγχάνω, επιφανής, επιχειρώ, επίχρυσος, επιχωρώ, επτά, επταετής, επτακαιδεκέτης, επτακισχίλιοι, επτακόσιοι, εργολάβος, έργον, έρως, ερώτημα, εσθλός, εταιρεύομαι, έτερος, έτι, έτος, ευγενής, ευεξία, ευεργεσία, ευεργέτης, ευθαρσώς, ευθέως, ευθύνη, ευθύνω, ευθύς, ευλογία, ευμένεια, εύνοια, ευορκώ, ευπαιδευσία, ευρίσκω, ευσεβής, εύτακτος, ευταξία, ευτυχής, ευτυχώ, ευτυχώς, ευχαριστήριον, ευχή, εύχομαι, εύχρηστος, εφάπτομαι, εφηβαρχικός, εφηβαρχώ, εφηβεύω, έφηβος, εφίημι, έχθρα, εχθρός, έχω, εώ, έως, ζάθεος, ζεύγος, ζημία, ζημιώ, ζώ, ζωή, ζώον, ή, ηγεμονία, ηγεμών, ηγούμαι, ηγούμενος, ηδέ, ήδη, ήθος, ηλικία, ηλοκόπος, ημέρα, ημιόλιον, ήμισυς, ήν, ηρωίς, ηρώισσα, ήρως, ηττώμαι, θάλαμος, θαλλός, θάλλω, θάνατος, θάπτω, θεά, θέαμα, θείος, θέλω, θεός, θεράπαινα, θεσμός, θηριομαχία, θηριομάχιον, θησαυρός, θίασος, θιασιώτης, θνήσκω, θρεπτάριον, θρεπτός, θυγάτηρ, θυγατριδή, θυμέλη, θυμελικός, θυσία, θύσιμον, θύω, ίαμα, ιατρός, ίδιος, ιδιωτικός, ίδρις, ιέρεια, ιερεύς, ιερητεύω, ιερόδουλος, ιερόν, ιεροποιός, ιεροποιώ, ιερός, ιεροσυλία, ιεροφάντης, ιερώ, ιερωσύνη, ικεσία, ίνα, ινδικτιών, ισάκτιος, ισελαστικός, ίσος, ίστημι, ιστιώ, ίστωρ, καθάπερ, καθηγεμών, καθήκω, καθίστημι, καθολικός, καθορώ, καθοσιώ, καθώς, καινός, καιρός, κακός, κακώς, καλάνδαι, καλοβάτης, καλός, καλύπτω, καλώ, καλώς, κάματος, κατά, καταβάλλω, καταγγέλλω, καταγιγνώσκω, καταγραφή, καταγράφω, κατάγω, καταλείπω, κατάλοιπος, καταλύω, καταπονώ, κατασκευάζω, καταστρέφω, κατατάσσω, κατατίθημι, καταφθείρω, καταφύγιον, κατέχω, κατοικώ, κατονομάζω, κείμαι, κείρω, κέλευσις, κελεύω, κέρας, κεύθος, κεφάλαιον, κηδεύω, κήδος, κηπουρός, κήρ, κιθαρωδός, κιμώλιον, κισσός, κλάδος, κλαυτός, κλάω, κλείω, κλέπτω, κληρώ, κλυτός, κνήμη, κοιμητήριον, κοινή, κοινόν, κοινός, κοινωφελής, κολλώ, κομίζω, κόνις, κοπιώ, κοράσιον, κόρη, κόσμιος, κόσμος, κοσμώ, κράτιστος, κρέας, κρήνη, κρίνω, κρίσις, κριτεύω, κριτής, κρύπτω, κτέανον, κτήσις, Κτίστης, κτώμαι, κύαθος, κυβερνήτης, κύθρος, κυνηγέσιον, κυνηγός, κυριεύω, κύριος, κυρώ, κωλύω, κώμη,

λαγχάνω, λαλητός, λαλώ, λαμβάνω, λαμπαδάρχης, λαμπαδαρχώ, λαμπάς, λαμπρός, λέγω, λείπω, λειτουργία, λειτουργός, λεύκωμα, λίθινος, λιθοξόος, λίθος, λογάς, λογεύω, λόγος, λοιπός, λούω, λυπώ, λυροκτύπος, λυχνάπτρια, μάθημα, μαίνομαι, μακάριος, μακεδονιάρχης, μακεδονιαρχικός, μακεδονιάρχισσα, μακεδονικός, μακρός, μάλη, μανθάνω, μαραίνω, μαρμάρινος, μάρπτω, μαρτυρία, μαρτυροποιώ, μαρτυρώ, μάρτυς, μαστιγώ, μάχιμος, μέγα, μεγάλα, μεγαλοπρεπής, μεγαλοφροσύνη, μέγας, μεθύω, μελέτη, μελετώ, μέλος, μέντοι, μένω, μερίς, μερισμός, μέρος, μέροψ, μετά, μεταίρω, μεταλάσσω, μετατίθημι, μέτειμι, μετόπισθεν, μέτρον, μή, μηδέ, μηδείς, μηθείς, μηκέτι, μην, μήποτε, μήτε, μήτηρ, μήτις, μητρόπολις, μικρός, μιμάς, μιμνήσκομαι, μίτος, μνεία, μνημείον, μνήμη, μνημόσυνον, μοίρα, μονομαχία, μονομάχιον, μόνον, μόνος, μονός, μορφή, μόχθος, μυριάς, μύριοι, μύστης, ναός, νεανίσκος, νέκυς, νεόθνητος, νέος, νεωκορία, νεωκόρος, νίκη, νικώ, νίννη, νόησις, νομίζω, νόμιμος, νομοθέτης, νομοθετώ, νόμος, νόσος, νύν, ξενικός, ξυλεία, ξύλον, οβολός, ογδοήκοντα, ογδοηκοστός, όγδοος, όδε, οδός, οδυνηρός, οίδα, οικογενής, οικονομία, οικονόμος, οίκος, οικουμενικός, οικώ, οίος, οκνηρός, οκτακόσιοι, οκτώ, όλεθρος, ολίγος, ολιγωρώ, ολκή, ολοός, όλος, ομνύω, ομοίως, ομολογώ, όναρ, όνομα, όνος, οξυβάτης, όπλον, οπόταν, όπως, ορεινός, ορίζω, ορκίζω, όρκος, όρνυμι, ορφανός, ορφανοφύλαξ, ός, όσιος, οσίως, όσος, όσπερ, όστις, οστούν, όταν, ότε, ότι, ου, ού, ουδέ, ουδείς, ουκέτι, ουράνιος, ούτε, ούτος, ούτως, οφείλω, οχηγετώ, όχλος, οχλώ, οχυρώ, παγκρατιαστής, παιδαγωγός, παιδάριον, παιδίον, παιδίσκη, παιδοτρίβης, παίς, παλαίδοξος, παλαισμοσύνη, παλαίστρα, παλαιστρίτης, παλαιστροφύλαξ, πάλιν, πανδημεί, πάνδημος, παντοίος, παντοκράτωρ, πάντοτε, πάππος, παρά, παραγίγνομαι, παραγράφω, παράγω, παραδείκνυμι, παραδίδωμι, παράδοξος, παράδοσις, παραιρώ, παρακαταθήκη, παραλαμβάνω, παραμένω, παραμυθία, παραποδίζω, παράπρασις, παρασκευή, παρατίθημι, πάρειμι, παρείσδυσις, παρέρχομαι, παρεύρεσις, παρέχω, παρθένος, παροδίτης, παρρησία, πάς, πάσχω, πατήρ, πάτρα, πάτριος, πατρίς, πάτρων, πατρώος, πεζός, πειθαρχώ, πειρώμαι, πέμπτος, πενθερός, πεντάκις, πεντακόσιοι, πέντε, πεντήκοντα, περί, περίειμι, περιέχω, περικαλλής, περιουσία, πέτρος, πικρός, πίμπλημι, πιπράσκω, πίπτω, πλήθος, πλήν, πλήρωσις, πνεύμα, πόθος, ποθώ, ποιώ, πόλεμος, πόλις, πολιτάρχης, πολιταρχία, πολιταρχώ, πολιτεία, πολιτεύομαι, πολίτης, πολιτικός, πολλάκις, πολύ, πολύκρηνον, πολύμοχθος, πολύς, πονώ, πορίζω, πόσις, ποτέ, πότος, πράγμα, πράκτωρ, πράξις, πράσις, πράττω, πρέπω, πρεπώδης, πρεσβευτής, πρεσβεύω, πρέσβυς, πρίν, πρό, προάγω, προβαίνω, προβάλλω, προβολή, προβουλεύω, πρόγονος, προγράφω, προδιατάσσω, προεισφέρω, προΐσταμαι, προλέγω, πρόνοια, προνοώ, πρόπυλον, πρόρρησις, προς, προσαγγέλλω, προσαποτείνω, προσεισάγω, προσηνής, προσλογίζω, προσμένω, πρόσοδος, προστάσσω, προστάτης, προστίθημι, πρόστιμον, πρότερον, πρότερος,

προτίθημι, προϋπάρχω, πρωτεύουσα, πρώτον, πρώτος, πυγμή, πύθομαι, πύλη, πωλητής, πωλώ, πώς, ράβδος, ράπτης, ρήτωρ, ρίζα, ρώννυμι, σαλπιστής, σανίς, σεβαστός, σελήνη, σεμνός, σεμνώς, σήμα, σημείον, σήμερον, σίτος, σκάφιον, σκυφίον, σκύφος, σός, σπείρω, σπουδάζω, σπουδή, στάδιον, στενός, στεφανηφορώ, στεφανώ, στήλη, στηλίς, στηλογραφώ, στοά, στοχάζομαι, στρατεία, στράτευμα, στρατεύομαι, στρατηγία, στρατηγώ, στρατιώτης, στρατόπεδον, στύλος, σύ, σύγγαμος, συγγενής, συγγραφή, συγκατάθεσις, συγκατατίθημι, συγκεφαλαιώ, σύγκλητος, συγχώρησις, συγχωρώ, συζώ, συλλογίζω, συλώ, συμβαίνω, σύμβιος, σύμμαχος, συμπαθώς, σύμπας, συμπεριφορά, συμπνέω, συμφέρον, συμφερόντως, σύμφωνον, σύν, συναγορεύω, συνάγω, συναγωγή, συναγωνίζομαι, συναγωνιστής, συναναβαίνω, συναπαρτίζω, συναρπάζω, συναυξάνω, συναύξησις, συνδέω, συνέδριον, σύνεδρος, συνεκλογίζομαι, συνεπιβλέπω, συνεπιδίδωμι, συνέρχομαι, συνευαρεστώ, σύνευνος, συνεχώς, συνήθεια, συνήθης, σύνθεμα, συνίστημι, σύνοδος, συνοπλάς, συντέλεια, συντελώ, συντήρησις, συντηρώ, σωλήν, σώμα, σωμάτιον, σωτήρ, σωτηρία, σωφρονικός, σωφροσύνη, ταγός, ταινιώ, ταλαντιαίος, ταμείον, ταμίας, ταμιεύω, τάσσω, τάφος, τείνω, τέκνον, τέκτων, τελειώ, τελετή, τελευτή, τελευτώ, τέλος, τελώνης, τέρμα, τέσσαρες, τέταρτος, τετράκις, τετράμηνον, τετράς, τεύχω, τέχνη, τήδε, τηλικούτος, τίθημι, τίκτω, τιμή, τίμιος, τιμώ, τίς, τλήμων, τοίνυν, τοιούτος, τόκος, τολμώ, τοξεύω, τόπος, τρείς, τρέφω, τριακάς, τριακονθήμερον, τριάκοντα, τριακόσιοι, τριακοσιοστός, τριημιωβόλιον, τρίς, τρισχίλιοι, τρίτος, τρόπος, τροφός, τυγχάνω, τύμβος, τύπτω, τύχη, υβρίζω, υγεία, υδραγωγείον, υδρία, υδρομηχανή, ύδωρ, υιός, ύλη, ύπαρξις, υπάρχω, υπέρ, υπεύθυνος, υπηρεσία, υπηρετώ, υπισχνούμαι, υπό, υπογράφω, υποδέχομαι, υπόδικος, υπόκειμαι, υποθήκη, υποτάσσω, υποτίθημι, υποφήτωρ, υποφιάλιον, ύστερον, ύστερος, φαίνομαι, φαλλός, φάσκω, φέρτατος, φέρω, φήμη, φημί, φθόνος, φιάλη, φιλελαιήμων, φιλία, φιλόθηρος, φιλοκαλία, φιλόπατρις, φιλοπονία, φιλοπόνως, φίλος, φιλοτιμία, φιλοτιμώ, φιλοτίμως, φιλώ, φοιτώ, φόρμιγξ, φροντίζω, φροντίς, φρουρώ, φυλακή, φυλάττω, φυλή, φωνασκός, χαίρω, χαλκεύς, χαλκήλατος, χαλκούς, χαρά, χαράσσω, χαρίζω, χάρις, χαριστήριον, χείρ, χειρόγραφον, χήρα, χίλιοι, χρεία, χρήματα, χρήσις, χρηστός, χρόνος, χρυσούς, χρυσοχόος, χρώμαι, χωρίον, χωρίς, χώρος, ψηφίζω, ψήφισμα, ψήφος, ψυκτήρ, ψυχή, ώδε, ωκύμορος, ωμός, ωνή, ώρα, ωραίος, ως, ωσαύτως, ώσπερ, ώστε.

Η πρώτη λέξη που αναφέρεται ανωτέρω, σε αλφαβητική σειρά, είναι το επίθετο αγαθός. Αγαπητέ αναγνώστη, έτσι για να σας κάνω να θυμηθείτε λίγο τα αρχαία Ελληνικά σας, προσπαθείστε να θυμηθείτε λίγο τα παραθετικά του. Για να σας βοηθήσω σας λέω ότι ήταν τέσσερα. Εντάξει, μην προσπαθείτε άλλο, μην κουράζεστε, τα γράφω εγώ.
Θετικός βαθμός: Ο αγαθός, η αγαθή, το αγαθόν. Συγκριτικός βαθμός. Ο αμείνων, η αμείνων, το άμεινον. Υπερθετικός βαθμός. Ο άριστος, η

αρίστη, το άριστον.
- Ο αγαθός, η αγαθή, το αγαθόν. Ο βελτίων, η βελτίων, το βέλτιον. Ο βέλτιστος, η βελτίστη, το βέλτιστον.
- Ο αγαθός, η αγαθή, το αγαθόν. Ο κρείττων, η κρείττων, το κρείττον. Ο κράτιστος, η κρατίστη, το κράτιστον.
- Ο αγαθός, η αγαθή, το αγαθόν. Ο λώων, η λώων, το λώον. Ο λώστος, η λώστη, το λώστον.

Αγαπητέ αναγνώστη έχουν οι Βαρδαρίτες στη Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους αυτά τα επίθετα και αυτά τα παραθετικά **της Ελληνικής γλώσσας, όπως αυτά υπάρχουν στις Μακεδονικές επιγραφές**; Όχι, βεβαίως, δεν τα έχουν. Πώς και από πού να τα έχουν άλλωστε;

Στα Βαρδαρίτικα το επίθετο αγαθός λέγεται добар ντομπαρ. Στα Σερβικά επίσης, το επίθετο αγαθός λέγεται добар ντομπαρ. Είναι εμφανές ότι η Βαρδαρίτικη λέξη добар ντομπαρ, δεν έχει καμία σχέση με το Μακεδονικό, το Ελληνικό επίθετο αγαθός, είναι όμως απολύτως όμοια με την αντίστοιχη Σερβική λέξη. Δεν έχει καμία σημασία πώς αποδίδουν οι Βαρδαρίτες το Μακεδονικό, το Ελληνικό επίθετο αγαθός, ούτε βεβαίως έχει κανείς πρόβλημα αν αυτή η λέξη θα ήταν η λέξη добар ντομπαρ ή κάποια άλλη λέξη. Η λέξη όμως αυτή, όπως όλες **οι Βαρδαρίτικες λέξεις, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ**.

Μήπως όμως έχουν οι Βαρδαρίτες στη γλώσσα τους, **τα ουσιαστικά της Ελληνικής γλώσσας:**
- της **πρώτης κλίσης**, (τα αρσενικά τα λήγοντα σε -ας και -ης και τα θηλυκά τα λήγοντα σε α και η), π.χ. αγωνοθέτης, αυλητής, βουλευτής, βεβαιωτής, βραβευτής, αγκάλη, αγνεία, αγορά, αγορασία, αγωγή, αδελφή, αδοξία, αναφορά, ανάγκη, αξία, απιστία, απογραφή, αποδημία, αποκοπή, απώλεια, αρετή, αρέσκεια, αρχή, αρχιέρεια, αιτία, αναγραφή, ασχολία, βοήθεια κ.τ.λ.
- της **δεύτερης κλίσης** (τα αρσενικά και θηλυκά τα λήγοντα σε -ος και τα ουδέτερα τα λήγοντα σε -ον) π.χ. βίος, απόγονος, αδελφός, άνθρωπος, αντίδικος, αντίπαλος, αριθμός, αδέλφιον, βουλευτήριον, ανδράποδον, αρχείον, βαλανείον, βασίλειον, αλειπτικόν, γυμνάσιον, δάνειον, δίκαιον κ.τ.λ.
- της **τρίτης κλίσης** π.χ. αγών, άθλημα, ακρόαμα, ανάστασις, ανάλωμα, ανδριάς, αίρεσις, αίμα, άλειψις, άλειμμα, αιών, αντιγονίς, ανήρ, άνθος, βασιλεύς, αξίωμα, απόδειξις, αυτοκράτωρ, αρχιερεύς, απόκρισις, απόφασις, άρχων, γήρας, γονεύς, γραμματεύς, βαφεύς, γραμματοφύλαξ, δαίμων κ.τ.λ.,
- ή άλλα ουσιαστικά, π.χ. τα **υγρόληκτα συγκοπτόμενα ουσιαστικά,** π.χ. ανήρ, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ κ.τ.λ..
- τα επίθετα π.χ. αγαθός, αγοραίος, αδύνατος, αισχρός, αναγκαίος, άγιος, αειπάρθενος, αήττητος, αλύπητος, αθάνατος, άνετος, ανίκητος, αναφαίρετος, ανέγκλητος, ανεπίληπτος, ανύβριστος, άξιος, άριστος, γλυκύς κ.τ.λ.,

- ή άλλα επίθετα π.χ., τα **σιγμόληκτα τριγενή και δικατάληκτα επίθετα** λήγοντα σε -ής και -ές, π.χ. ο, η θεοειδής το θεοειδές, ο, η οικογενής το οικογενές, ο, η αλαμπής το αλαμπές, ο, η ασφαλής το ασφαλές, ο, η ατελής το ατελές, ο, η διηνεκής το διηνεκές, ο, η ενδεής το ενδεές, ο, η επιφανής, το επιφανές, ο, η ευτυχής το ευτυχές, ο, η κοινωφελής το κοινωφελές, ο, η μεγαλοπρεπής το μεγαλοπρεπές, ο, η περικαλλής το περικαλλές, ο, η προσηνής το προσηνές, ο, η ευγενής το ευγενές, ο, η, ευσεβής το ευσεβές,
- τις Αντωνυμίες π.χ. εγώ, εαυτού, εκείνος, εμαυτού, ώσπερ, όδε, οίος, ούτος, ός, όσος, όστις, όσπερ, ουδείς, πάς, σύ, τίς, τηλικούτος, τοιούτος κ.τ.λ.
- τα ρήματα π.χ. αγοράζω, αγορανομώ, άγω, αγωνοθετώ, αναγιγνώσκω, αδικώ, ακοντίζω, άδω, αλείφω, αναλαμβάνω, αναλίσκω, αναμετρώ, ανανεώ, αναπαύομαι, αναποιώ, αγωνίζομαι, αγωνιώ, αίρω, αιρώ, αισχύνω, αιτώ, ακολουθώ, απολείπω, απολύω, αποσπώ, αποσφραγίζω, αποσώζω, αποτάσσω, αναζητώ, ανακηρύσσω, αναχωρώ, ανέρχομαι, ανίστημι, ανοίγω, πράττω, προάγω, προβαίνω, προβάλλω κ.τ.λ.,
- ή το ρηματικό τύπο, **το απαρέμφατο,** π.χ. αγορανομείν, αδικείν, αλείφειν, διέπειν, δοκείν, εκδημείν, εκπέμπειν, ελεείν, ενδημείν, επισκοπείν, εφηβαρχείν, ευοδείν, θέλειν, θνήσκειν, ιερητεύειν, κηδεμονεύειν, κρύπτειν, κτερίζειν, λαγχάνειν, λείπειν, μνημονεύειν, ομογνωμείν, παραμένειν κ.τ.λ.
- τις προθέσεις π.χ. εν, εις, εκ, σύν, προς, προ, κατά, διά, μετά, παρά, αντί, επί, περί, από, υπό, υπέρ, ένεκα, ένεκεν, πλήν, χωρίς κ.τ.λ.
- **τα επιρρήματα** π.χ. αγαθώς, αδίκως, αλογίστως, αληθώς, άλλως, αϊδίως, αξίως, απροφασίστως, δεόντως, αύθις, δικαίως, εκτός, ενταύθα, ένθα, ενθάδε, άρτι, είτα, ενδόξως, επαλλήλως, ευθαρσώς, ευθέως, ευτυχώς, αεί, δις, καθώς, κακώς, καλώς, έτι, ήδη, νύν, ούτως, ομοίως, πανδημεί, πάντοτε, ποτέ, σεμνώς, πρίν, ύστερον
- τους συνδέσμους π.χ. ει, αν, εάν, αλλά, είτε, επεί, επειδάν, έπειτα, επειδή, έως, ίνα, γάρ, ώστε, ή, ηδέ, μέντοι, ως, μήτε, μηδέ, οπόταν, όταν, ότε, ουδέ, ότι, πάλιν, ούτε, συνεχώς κ.τ.λ.,
και τα άλλα μέρη του λόγου της Ελληνικής γλώσσας, όπως όλα αυτά υπάρχουν στις Μακεδονικές επιγραφές ανωτέρω; Όχι, οι Βαρδαρίτες δεν έχουν τίποτε από όλα αυτά.

Μήπως έχουν οι Βαρδαρίτες στη γλώσσα τους τα ρήματα της δεύτερης συζυγίας, **τα λήγοντα δηλαδή σε -μι (-μαι) ρήματα της Ελληνικής γλώσσας, όπως αυτά υπάρχουν στις Μακεδονικές επιγραφές**; Όχι, βεβαίως, δεν τα έχουν. Θα γράψω μερικά παραδείγματα ρημάτων που λήγουν σε -μι (-μαι), και επειδή οι Βαρδαρίτες δεν μπορούν να ξέρουν και δεν ξέρουν, ως μη Μακεδόνες, τι σημαίνουν αλλά και πώς κλίνονται, γράφω τη σημασία τους και το αντίστοιχο ρήμα της πρώτης συζυγίας, εντός παρενθέσεως.

Βεβαίως οι Βαρδαρίτες δεν γνωρίζουν ούτε τη σημασία των ρημάτων αυτών, ούτε την πρώτη συζυγία, ούτε πώς κλίνονται. Δείκνυμι, (δείχνω), ίημι (ρίπτω, βάλλω), δίδωμι (δίδω), τίθημι (θέτω), ίστημι (στήνω), φημί (λέγω, συμφωνώ, ισχυρίζομαι), πίμπλημι (γεμίζω). Φυσικά, οι Βαρδαρίτες δεν έχουν στη γλώσσα τους ούτε τα ρήματα της πρώτης συζυγίας, τα λήγοντα σε -ώ (-ομαι).

Να ζητήσουμε από τους Βαρδαρίτες να μας πουν τους **αρχικούς χρόνους Ελληνικών ρημάτων**, π.χ. του άγω, του βάλλω, του βαίνω, του γίγνομαι, του γιγνώσκω, του ειμί, του έρχομαι, του έχω, του ζω, του κατέχω, του πνέω, του στρατηγώ, του τάσσω, του τίκτω, του τιμώ, του τρέχω, του τυγχάνω, του φέρω, του φεύγω, του φημί και όλων των άλλων **Ελληνικών ρημάτων που υπάρχουν στις Μακεδονικές επιγραφές**; Εντάξει αγαπητέ αναγνώστη, αστειεύομαι και εσείς το καταλαβαίνετε. Οι Βαρδαρίτες ως μη Μακεδόνες δεν μπορούν να τα ξέρουν και δεν τα ξέρουν, διότι αυτά δεν υπάρχουν στη Σλαβική γλώσσα τους.

Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν τίποτε από όλα αυτά τα χαρακτηριστικά της Ελληνικής γλώσσας, διότι δεν είναι Μακεδόνες, δεν είναι Έλληνες. **Οι Μακεδόνες, όμως, τα έχουν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά της Ελληνικής γλώσσας και άλλα πολλά, διότι είναι Έλληνες**. Όλα αυτά υπάρχουν στη γλώσσα τους υπάρχουν στις Μακεδονικές επιγραφές.

Αγαπητέ αναγνώστη, έτσι για απλή ενημέρωση, σας λέω ότι τα ρήματα των Βαρδαριτών λήγουν σε -αμ αμ, -υβαμ ουβαμ. Π.χ. μιλώ говорам γκοβοραμ ή зборувам ζμπορουβαμ, κοινολογώ разгласувам ραζγκλασουβαμ, κοινωνώ учествувам ου**τσ**εστβουβαμ, καλυτερεύω подобрувам ποντομπρουβαμ, έχω имам ιμαμ, ελλείπω отсуствувам οτσουστβουβαμ, εγκαθιστώ настанувам ναστανουβαμ, τονίζω акцентирам ακτσεντιραμ, υποδηλώνω алудирам αλουντιραμ, φιλοδοξώ амбициозен сум αμπιτσιοζεν σουμ. (Όποιος ξέρει λίγα Αγγλικά καταλαβαίνει ότι η λέξη амбициозен αμπιτσιοζεν είναι στα Αγγλικά ο ambitious, ο φιλόδοξος, και όποιος έχει κάνει λίγα Λατινικά καταλαβαίνει ότι η λέξη сум σουμ είναι το Λατινικό ρήμα sum σουμ, το είμαι, το Γαλλικό suis). Ζωντανεύω анимирам (στα Λατινικά anima είναι η ψυχή), ακυρώνω анулирам ανουλιραμ, παρατάσσω аргументирам αργκουμεντιραμ, διαρθρώνω артикулирам αρτικουλιραμ, αφομοιώνω асимилирам ασιμιλιραμ, παθαίνω афектирам αφεκτιραμ (Αγγλικά affect το ρήμα επηρεάζω), ξεγεννώ бабица сум μπαμπιτσα σουμ, φιλώ бакнувам μπακνουβαμ, ταλαντεύω балансирам μπαλανσιραμ, ξενοιάζω безгрижен сум μπεζγκρι**ζ**εν σουμ, θεριεύω бесен сум μπεσεν σουμ, ενοχλώ беспокојувам μπεσποκογιουβαμ, αδειάζω бесполезен сум μπεσπολεζεν σουμ, γίνομαι бидувам μπιντουβαμ, μαστίζω бичувам μπι**τσ**ουβαμ, γλυκίζω благ сум μπλαγκ σουμ, ευχαριστώ благодарам μπλαγκονταραμ, ευγνωμονώ благодарен сум μπλαγκονταρεν σουμ, θεοποιώ боготворам μπογκοτβοραμ, φλυαρώ брборам μπρμποραμ, ξαγρυπνώ буден сум μπουντεν σουμ, αναστατώνω бунтувам μπουντουβαμ, ποικίλλω варирам

βαριραμ, φυτοζοώ βεγετιραμ βεγκετιραμ, νομίζω βερυβαμ βερουβαμ, ευθυμώ βεσελ συμ βεσελ σουμ, υπόσχομαι βετυβαμ βετουβαμ, καλπάζω γαλοπιραμ γκαλοπιραμ (Αγγλικά gallop), χειρονομώ γεστικυλιραμ γκεστικουλιραμ (Αγγλικά gesticulate), δηλώνω δεκλαριραμ ντεκλαριραμ (Αγγλικά declare), αποστάζω δεστιλιραμ ντεστιλιραμ (Αγγλικά distil), υπαγορεύω δικτιραμ ντικτιραμ (Αγγλικά dictate), πειθαρχώ δισciπλινιραμ συμ ντιστσιπλινιραμ σουμ (Αγγλικά discipline η πειθαρχία), χειροκροτώ, επευφημώ απλαυδιραμ απλαουντιραμ (Αγγλικά applaud), απορρροφώ απσορβιραμ απσορμπιραμ (Αγγλικά absorb), υποβοηθώ ασιστιραμ ασιστιραμ (Αγγλικά assist), επιτίθεμαι ατακυβαμ ατακουβαμ (Αγγλικά attack), πυγμαχώ βοξιραμ μποξιραμ (Αγγλικά box), εκτελώ εγζεκυτιραμ εγκζεκουτιραμ (Αγγλικά execute), εκμεταλλεύομαι εκσπλοατιραμ εκσπλοατιραμ (Αγγλικά exploit), ανατινάσσω εκσπλοδιραμ εξπλοντιραμ (Αγγλικά explode), εξαλείφω, αποκλείω ελιμινιραμ ελιμινιραμ (Αγγλικά eliminate), συσσωρεύω ακυμυλιραμ ακουμουλιραμ (Αγγλικά accumulate), κ.τ.λ.

Επίσης, το ρήμα δείκνυμι (δεικνύω, δείχνω) στα Βαρδαρίτικα είναι ποκαγυβαμ ποκα**ζ**ουβαμ, το ίημι (ρίπτω, βάλλω) είναι φρλαμ φρλαμ ή ιζλεβαμ ιζλεβαμ, το δίδωμι (δίδω) είναι πρεδαβαμ πρενταβαμ, το τίθημι (θέτω) είναι ποσταβυβαμ ποσταβουβαμ ή σλοζυβαμ σλο**ζ**ουβαμ, το ίστημι (στήνω) είναι ιζδιγαμ ιζντιγκαμ ή ισπραβαμ ισπραβαμ, το φημί (λέγω) είναι καγυβαμ κα**ζ**ουβαμ, γοβοραμ γκοβοραμ ή τσιταμ **τσ**ιταμ, το πίμπλημι (πληρώ, γεμίζω) είναι πολναμ πολναμ.

Είναι απύθμενη ανοησία και χονδροειδέστατη και βλακωδέστατη προπαγάνδα να ονομάζει κανείς Μακεδονικά τα Βαρδαρίτικα Σλαβικά, τα Σερβοβουλγαρικά, όταν αποδεικνύεται περιτράνως ότι αυτά δεν έχουν καμία απολύτως συνάφεια με τη γλώσσα που μιλιόταν και εξακολουθεί να ομιλείται στη Μακεδονία, τα Ελληνικά δηλαδή. Οι Βαρδαρίτικες λέξεις, τα Βαρδαρίτικα Σερβοβουλγαρικά ρήματα ποκαγυβαμ ποκα**ζ**ουβαμ, φρλαμ φρλαμ ή ιζλεβαμ ιζλεβαμ, πρεδαβαμ πρενταβαμ, ποσταβυβαμ ποσταβουβαμ ή σλοζυβαμ σλο**ζ**ουβαμ, ιζδιγαμ ιζντιγκαμ ή ισπραβαμ ισπραβαμ, καγυβαμ κα**ζ**ουβαμ, γοβοραμ γκοβοραμ ή τσιταμ **τσ**ιταμ και πολναμ πολναμ κ.τ.λ., αλλά και όσα έχουν λατινογενή προέλευση ή μοιάζουν με τα αντίστοιχα Αγγλικά, πώς στο καλό μπορούν να λέγονται Μακεδονικά δηλαδή Ελληνικά;

Συμπέρασμα προκύπτον αβίαστα και ως λογική συνέπεια των ανωτέρω αναφερομένων. Η Βαρδαρίτικη γλώσσα δεν έχει καμία απολύτως σχέση με τη Μακεδονική, την Ελληνική γλώσσα.

Υπάρχει κάποιος ο οποίος να αμφιβάλει, έστω και κατ' ελάχιστον, ότι οι ανωτέρω λέξεις των επιγραφών είναι όλες Ελληνικές, όπως και ο τρόπος γραφής τους; Εφ' όσον οι Μακεδονικές λέξεις που αναφέρθηκαν είναι Ελληνικές και συνεπώς αποδεικνύεται ότι οι Μακεδόνες μιλούσαν, έγραφαν και επικοινωνούσαν στην Ελληνική γλώσσα, πώς στο καλό γίνεται να ονομάζουν οι Βαρδαρίτες τα Βαρδαρίτικα Σλαβικά τα οποία

μιλούν *Μακεδονικά* και τη Βαρντάρσκα *Μακεδονία*; Από το λογικό συνειρμό προκύπτει ότι:

Οι Έλληνες ομιλούν Ελληνικά.
Οι Μακεδόνες ομιλούν Ελληνικά.
Οι Μακεδόνες είναι Έλληνες. (1)

Οι Έλληνες ομιλούν Ελληνικά.
Οι Βαρδαρίτες δεν ομιλούν Ελληνικά.
Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Έλληνες. (2). Από τα (1) και (2) προκύπτει:

Οι Μακεδόνες είναι Έλληνες.
Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Έλληνες.
Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

Απεδείχθη περίτρανα, *όπερ έδει δείξαι*, που λέγαμε στη Λογική και στα Μαθηματικά.

Τα αναφερόμενα στη βιβλιογραφία και σχετικά με τις επιγραφές συγγράμματα, περιέχουν, εκτός των ανωτέρω ενδεικτικώς αναφερόμενων επιγραφών, πληθώρα άλλων επιγραφών, φωτογραφίες τους και σημαντικές ακόμη πληροφορίες.

Όλα τα γράμματα και οι λέξεις, τα νομίσματα και όλες οι επιγραφές οι οποίες έχουν βρεθεί και υπάρχουν παντού στη Μακεδονία, αλλά και στην Αίγυπτο και την Ασία, (τη Μικρά Ασία, τη Συρία, την Ιορδανία, το Ιράν, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Κουβέϊτ, την Ινδία και αλλού) είναι Ελληνικά. Ο Ελληνικός πολιτισμός εξαπλώθηκε σε όλη την Ασία με κύριους πυρήνες την Εγγύς και Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία. Την ανάγκη για επικοινωνία, πολιτιστική και οικονομική, όλων των λαών των περιοχών αυτών, από τη Μεσόγειο έως την Κεντρική Ασία, την κάλυψε η Ελληνική γλώσσα. Η Ελληνική γλώσσα παρέμεινε η κυρίως ομιλούμενη γλώσσα στη Μέση Ανατολή ακόμη και μετά τη κατάκτησή της από τους Ρωμαίους, αλλά και μετά τη κατάκτησή της από τους Άραβες.

Ο καθηγητής γλωσσολογίας και πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γ. Μπαμπινιώτης αναφέρει ότι στη Μακεδονία έχουν βρεθεί περίπου 6.000 επιγραφές. Όλες είναι γραμμένες στην Ελληνική γλώσσα. ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΜΙΑ ΛΕΞΗ η οποία να είναι γραμμένη στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά. Αυτό βεβαίως δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν, αφού οι Βαρδαρίτες και οι άλλοι Σλάβοι, ήλθαν στην περιοχή μας τουλάχιστον χίλια τριακόσια (1.300) χρόνια μετά την περίοδο στην οποία αναφερόμαστε και έμαθαν να γράφουν, αφού πρώτα ο Έλληνας Θεσσαλονικέας φιλόλογος και φιλόσοφος Κωνσταντίνος, ο επωνομαζόμενος Κύριλλος ως μοναχός, τον 9^{ο} μ.Χ. αιώνα, επινόησε για τους Σλάβους το Κυριλλικό αλφάβητο,

βασισμένο στην Ελληνική Βυζαντινή μεγαλογράμματη γραφή. Ο αριθμός των μνημείων, των στηλών και των άλλων πολιτιστικών ευρημάτων φαντάζει ίσως μεγάλος. Μπορεί κανείς να υποθέσει, όμως, πόσο μεγαλύτερος θα ήταν αυτός ο πολιτιστικός θησαυρός της Μακεδονικής γης εάν οι Ρωμαίοι δεν είχαν αρπάξει τους θησαυρούς της Μακεδονίας, όπως αυτός περιγράφεται από τον Πλούταρχο. (*Αιμίλιος Παύλος, 32, 4-9* και *33, 1-3*) και όπως αναφέρει ο Τίτος Λίβιος για την αρπαγή των θησαυρών από το ανάκτορο της Πέλλας. *''…Τα μάτια του πλήθους που είχε έλθει δεν ήταν πλέον καρφωμένα στο θέαμα πάνω στη σκηνή, στις μονομαχίες και στις αρματοδρομίες, αλλά στα λάφυρα από τη Μακεδονία που ήταν εκτεθειμένα, αγάλματα, ζωγραφική, υφάσματα και αγγεία από χρυσό, ασήμι, χαλκό και ελεφαντόδοντο που είχαν κατασκευαστεί με μεγάλη φροντίδα στο ανάκτορο της Πέλλας, όπου βρίσκονταν όχι μόνο για επίδειξη, όπως τα αντικείμενα του ανακτόρου της Αλεξάνδρειας, αλλά και για χρήση. Τα λάφυρα αυτά φορτώθηκαν στα πλοία και μεταφέρθηκαν στη Ρώμη με την ευθύνη του Γάϊου Οκτάβιου…''.* (Λίβιος, XLV, 33.5-7).

Μετά από όλα αυτά θα πρέπει να είναι κανείς εντελώς αγράμματος, ανιστόρητος, άσχετος και να έχει δείκτη ευφυίας που να τείνει στο μείον άπειρο, όταν τολμά και ρωτά σοβαρά και αμφισβητεί για το ποιοι ήταν οι Μακεδόνες, ή έχει τάχα αμφιβολίες αν, ο Ηρακλείδης, η Ηδίστη, ο Κλείτος, η Ιλιάς, ο Πτολεμαίος, η Ευρυδίκη, ο Κάσσανδρος, η Φίλα, ο Αντίγονος, η Λογική, ο Ορέστης, η Αριστοπάτρα, ο Πευκέστας, η Κλεοπάτρα, ο Φίλιππος, η Αγασίκλεια, ο Παρμενίων, η Κλεονίκη, ο Αμύντας, η Αλκιμάχη, ο Αριστοτέλης, η Λαοδίκη, ο Αλέξανδρος, η Ηδονή, ο Θεόδωρος, η Κασσάνδρα, ο Κόρραγος, η Μέλισα, ο Λέων, η Νίκαια, ο Μηνάς, η Νικονόη, ο **Μακεδών**, η Ζοή, ο **Μακεδόνιος**, η Ολυμπιάς, ο Μενέλαος, η Αφροδειτώ, ο Νεικόλαος, η Αρμονία, ο Αγάθων, η Αλεξάνδρα, ο Άτταλος, η Αρτεμεισία, ο Δημήτριος, η Δημοκράτεα, ο Διονύσιος, η Εαρίνη, ο Επάγαθος, η Ηγησάνδρα, ο Θεόδοτος, η Μελίτεα, ο Θησεύς, η Παρμένεα, ο Πολύστρατος, η Πραξινόη, ο Πρωτάς, η Προκοπή, ο Φιλώτας, η Φιλοξένη, ο Φίλων, η Χαρά, ο Αρχέλαος, η Αδέα και οι λοιποί Μακεδόνες και Μακεδόνισσες, ήταν Έλληνες και αν μιλούσαν Ελληνικά ή όχι.

Όποιος δεν πιστεύει τα αναγραφόμενα ανωτέρω, ας ενδιαφερθεί να δει μερικές μόνο από τις χιλιάδες επιγραφές οι οποίες βρέθηκαν στη Μακεδονική γη και είναι όλες, μα απολύτως όλες, γραμμένες με Ελληνικά γράμματα. Οι πέτρες της Μακεδονίας λοιπόν έχουν ζωή, έχουν ψυχή και μιλούν και μάλιστα πολύ ζωηρά και βροντοφωνάζουν. *''Εδώ ήταν πάντα Ελλάδα, εξακολουθεί να είναι Ελλάδα και θα συνεχίσει να είναι μόνον Ελλάδα''*.

Ενώ λοιπόν όλες οι επιγραφές οι οποίες έχουν βρεθεί στη Μακεδονική γη, μα απολύτως όλες, είναι γραμμένες στην Ελληνική φυσικά

γλώσσα, δεν έχει βρεθεί τίποτε το οποίο να είναι γραμμένο στη Βαρδαρίτικη Σλαβική γλώσσα, τίποτε το οποίο να υποδηλώνει ότι οι Μακεδόνες ήταν Σλάβοι, ή τίποτε που να υποδηλώνει ότι οι Σλάβοι είναι Μακεδόνες. Αυτό βεβαίως δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν, εφ' όσον υπάρχει διαφορά τουλάχιστον δεκατριών αιώνων. Θα ήταν σχήμα πρωθύστερον, το οποίο βεβαίως αντίκειται στη λογική. Παρ' όλα αυτά, όμως, οι Βαρδαρίτες Σλάβοι επιμένουν στην επιβουλή τους, στην αρχαιοκαπηλεία και στο σφετερισμό του ονόματος Μακεδονία.

5. ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΚΑΙ Η ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ. ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΣΤΟΝ ΟΜΗΡΟ

Τα ονόματα των Μακεδόνων είναι Ελληνικά και φυσικά και το νόημά τους ως λέξεων είναι Ελληνικό. Αναφέρω ενδεικτικά τρία από αυτά τα ονόματα. Αλέξανδρος, Φίλιππος, Δημήτριος. Ας δούμε ποια είναι η ετυμολογία του ονόματος Αλέξανδρος, τον τρόπο παραγωγής δηλαδή της λέξης, την ανεύρεση της ρίζας του ονόματος Αλέξανδρος, καθώς και των άλλων δύο ονομάτων. (Στο κεφάλαιο **ΙΔ΄** αναφέρονται πάνω από 300 Μακεδόνες καθώς και η ετυμολογία του ονόματός των).

Αλέξανδρος. Προέρχεται από το πρόθεμα αλεξ, το οποίο σημαίνει απομάκρυνση, απόκρουση, ή προστασία από κάτι (το ρήμα αλέξω σημαίνει αμύνομαι, αποσοβώ, αποκρούω, προστατεύω), και τη λέξη ανδρός (γενική της λέξης ανήρ). Το όνομα σημαίνει αυτόν ο οποίος υπερασπίζεται τους άνδρες, που προστατεύει τους ανθρώπους. Επιγραφή την οποία αναφέρει ο Διόδωρος, γράφει: *''Μνάμα τ' Αλεξάνδρου πολέμου και μάρτυρα νίκας''*. ''Μνημείο του πολέμου του Αλεξάνδρου και μάρτυρα των νικών του''. Το όνομα στο θηλυκό γένος, δηλαδή η Αλέξανδρος, ήταν επίθετο της θεάς Ήρας. Ίδια σημασία έχει και η λέξη αλεξίμβροτος. (Βροτός στον Όμηρο είναι ο θνητός, ο άνθρωπος). Το όνομα Αλέξανδρος είναι πανάρχαια Ελληνική λέξη. Απαντά στην *Ιλιάδα*. Το άλλο όνομα του Πάριδος, του υιού του Πριάμου, ήταν Αλέξανδρος. Στην *Ιλιάδα,* στη ραψωδία Γ, στους στίχους, 15-16, 27-28, 30-32 και 136-137, ο Όμηρος γράφει τα ακόλουθα αναφέροντας το όνομα Αλέξανδρος:

Οἳ δ᾽ ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ᾽ ἀλλήλοισιν ἰόντες,
Τρωσὶν μὲν προμάχιζεν **Ἀλέξανδρος** θεοειδὴς *Ιλιάς*, Γ 15-16
(Και όταν εκείνοι ήσαν πλησίον πηγαίνοντας εναντίον αλλήλων,
στους Τρώες προμάχιζε ο θεόμορφος Αλέξανδρος)
ὣς ἐχάρη Μενέλαος **Ἀλέξανδρον** θεοειδέα
ὀφθαλμοῖσιν ἰδών· φάτο γὰρ τείσεσθαι ἀλείτην· *Ιλιάς*, Γ 27-28
(έτσι χάρηκε ο Μενέλαος βλέποντας με τους οφθαλμούς τον

θεόμορφο Αλέξανδρο. Διότι λογάριαζε να εκδικηθεί τον ανόσιο.)

Τὸν δ᾽ ὡς οὖν ἐνόησεν **Ἀλέξανδρος** θεοειδὴς
ἐν προμάχοισι φανέντα, κατεπλήγη φίλον ἦτορ, *Ιλιάς*, Γ 30-31
(Αυτόν λοιπόν ως ενόησε ο θεόμορφος Αλέξανδρος
Φανέντα στους προμάχους, κατεπλήγη το φυλλοκάρδι του)

Αὐτὰρ **Ἀλέξανδρος** καὶ ἀρηΐφιλος Μενέλαος
μακρῇς ἐγχείῃσι μαχήσονται περὶ σεῖο· *Ιλιάς*, Γ 136-137
(Μετά ο Ἀλέξανδρος και ο πολεμικός Μενέλαος
με έγχη μακρά θα πολεμήσουν για εσένα).

Το όνομα Αλέξανδρος στο θηλυκό γένος είναι Αλεξάνδρα. Αναφέρεται σε γυναικεία θεότητα η οποία απαντά στις Αμύκλες της Λακωνίας, όπου υπήρχε ιερό και άγαλμά της. Προς την Αλεξάνδρα ταυτίστηκε αργότερα η θυγατέρα του Πριάμου η Κασσάνδρα, διότι όπως αναφέρει ο Παυσανίας: *''Την **Αλεξάνδραν** οι Αμυκλαιείς Κασσάνδραν την Πριάμου φασίν είναι''.* Στα Λεύκτρα, επίσης, όπως αναφέρει ο Παυσανίας, υπήρχε ναός και άγαλμα της Κασσάνδρας, της *''Υπό των εγχωρίων καλουμένης **Αλεξάνδρας**''*, η οποία, όπως δεικνύεται από το όνομά της, ελατρεύετο ως αλεξίκακος (απομάκρυνε το κακό), δηλαδή ως σωσίπολις και πολιούχος θεά.

Από το αλεξ, ως πρώτο συνθετικό, προέρχονται πάρα πολλές λέξεις της Ελληνικής γλώσσας. Π.χ. αλεξιβρόχιον, είναι αυτό το οποίο προστατεύει από τη βροχή, αλεξήλιον, αυτό το οποίο προστατεύει από τον ήλιο, αλεξικέραυνον, αυτό το οποίο προστατεύει από τον κεραυνό, **αλεξάνεμον** ή αλεξήνεμον, αυτό το οποίο προστατεύει από τον ήνεμο, τον άνεμο δηλαδή. Ο Όμηρος, στην *Οδύσσεια,* αναφέρει: *''Πρώτον μεν ξίφος οξύ περί στιβαροίς βάλετ' ώμοις, αμφί δε χλαίναν εέσσατ' **αλεξάνεμον**, μάλα πυκνήν,''*. (ξ 528-9). ''Πρώτα λοιπόν κρέμασε το κοφτερό ξίφος στους γερούς του ώμους, και φόρεσε χλαίνη, πολύ χοντρή, να τον προφυλάσσει από τον αέρα''.

Κατωτέρω αναφέρονται ορισμένες ακόμη λέξεις, οι οποίες έχουν ως πρώτο συνθετικό το αλεξ, ως και το κείμενο όπου απαντούν και από όπου είναι ειλημμένες.

Αλεξαίθριος. Ο προφυλάσσων από του ψύχους, του αέρος. *''Αλεξαίθριον θερμόν σκέπασμα. Σοφοκλής Αμφιαράω''*.

Αλεξήνωρ ή αλεξάνωρ (δωρικά). Η λέξη λέγεται επί ιατρού, ο βοηθών άνδρα. *''Αλεξάνωρ ο Μαχάωνος του Ασκληπιού''.* (Παυσανίας, Β΄11.6). Ο Μαχάων υιός του Ασκληπιού ήταν περίφημος ιατρός, βασιλιάς στην Τρίκκη και την Ιθώμη στη Θεσσαλία.

Αλέξησις. Είναι η απόκρουση, η υπεράσπιση. *''Επεί δε ώρων προς αλέξησιν τραπομένους,...''* (Ηρόδ.,Θ΄18). ''Επειδή είδαν ότι (οι Φωκείς) υπερασπίζονταν τους εαυτούς τους, ...''.

Αλεξητήρ και θηλυκό **αλεξήτειρα**. Ο πρόμαχος, ο αποκρούων, ο υπερασπιστής, ο απομακρύνων. *''τήμος τόνγ' εκάλεσσαν εφημοσύνης Εκάτοιο λοιμού αλεξητήρα.''* (Απολλώνιος ο Ρόδιος, Β΄ 519). *''Άλεξήτειρα ολέθρου''* (Νόννος, *Διονυσιακά*, 25.259). *''Ώστε οι τοιούτοι δοκούσι κακοί και φίλοις χρήσθαι και ταις πατρίσιν αλεξητήρες είναι''.* (Ξενοφών, *Οικονομικός*, 4.3). ''Ώστε τέτοιοι άνθρωποι θεωρούνται ότι δεν είναι καλοί να σχετίζονται με φίλους και ότι δεν είναι καλοί υπερασπιστές της πατρίδας τους''. Στην *Ιλιάδα,* επίσης, απαντά η λέξη αλεξητήρ, στο στίχο, *''εσθλόν αλεξητήρα μάχης, Αντήνορος υιόν,''*. (Υ 396). ''Γενναίο πρόμαχο (υπερασπιστή), τον υιόν του Αντήνορος''.

Αλεξητήριος. Χρησιμοποιείται ιδίως επί των θεών. Ο κατάλληλος να απομακρύνει, να προστατεύσει κάτι. *''Οιμώγμασίν θ', ων Ζεύς Αλεξητήριος επώνυμος γένοιτο Καδμείων πόλει''.* (Αισχύλος, *Επτά επί Θήβας*, 8).

Αλεξήτωρ. Ονομάζεται ο Ζευς. ''*Ζεύ, αλεξήτωρ, τίς που' ο πρέσβυς'';* (Σοφοκλής, *Οιδίπους επί Κολωνώ*, 143).

Αλεξιάρης. Ο απομακρύνων την αράν (κατάρα). *''…νειός αλεξιάρη παίδων ευκηλήτειρα.''* (Ησίοδος, *Έργα και Ημέραι*, 464). ''…το νέο χωράφι, που απομακρύνει την κατάρα (της πείνας), φέρνει μεγάλη χαρά στα παιδιά…''. (Νειός είναι το χωράφι, το κομμάτι γης το οποίο καλλιεργήθηκε εκ νέου, αφού παρέμεινε για κάποιο χρόνο σε αγρανάπαυση).

Αλεξίκακος. Ο αποδιώκων το κακό. *''Εσθλοί, αλεξίκακοι, φύλακες θνητών ανθρώπων,''.* (Ησίοδος, *Έργα και Ημέραι*, 123). ''Αγαθοί, αποδιώχνοντες το κακό, φύλακες των ανθρώπων''. Αλεξίκακος ήταν επίκλησις του θεού Απόλλωνος, ως αποδιώχνοντος το κακό. Επίσης, *''Αιγλήεις Οφιούχος αλεξικάκων από χειρών*…'' (Νόννος, *Διονυσιακά*, 1.248). ''Ο αστραφτερός Οφιούχος, από τα χέρια του, που απομακρύνουν το κακό…''. Στην *Ιλιάδα,* επίσης, απαντά η λέξη αλεξίκακος στο στίχο: *''ή τις αλεξίκακος πάσιν Δαναοίσιν γένοιτο''*. (Κ 20). ''Η οποία θα απομάκρυνε το κακό από όλους τους Δαναούς'', (θα γινόταν ασπίδα προστασίας για όλους τους Δαναούς).

Αλεξίγαμος. Ο αποφεύγων το γάμο. *''Άλεξιγάμοισιν.….Βάκχαις''*. (Νόννος, *Διονυσιακά*, 40. 541).

Αλεξιάδης. Ήταν το όνομα του υιού του ήρωα Ηρακλή και της Ήβης, της κόρης της θεάς Ήρας. Ο Απολλόδωρος (Β΄ 7.7) περιγράφει τα της αναβίβασης του Ηρακλή στον Όλυμπο. Ο Ηρακλής *''τυχόν αθανασίας και διαλλαγείς τη Ήρα, την εκείνης θυγατέρα Ήβην έγημεν, εξ ής αυτώ παίδες* ***Αλεξιάδης*** *και Ανίκητος εγένοντο''.* Στην *Οδύσσεια,* επίσης, αναφέρονται τα της σχέσης του Ηρακλή με την καλλίσφυρο Ήβη, την *''παίδα Διός μεγάλοιο και Ήβης χρυσοπεδίλου''*. (λ 602- 4).

Παρ' όλα αυτά, είναι απολύτως αδύνατο η Βαρδαρίτικη προπαγάνδα να μην έχει προσπαθήσει να βρει άλλη ετυμολογία του ονόματος Αλέξανδρος.

Στον Όμηρο, επίσης, απαντούν επανειλημμένως ρήματα και διάφορες ρηματικές μορφές με το αλεξ. Στην *Οδύσσεια*, αλεξήσειε (γ 346), αλεξόμενοι (ι 57), απαλεξήσειν (ρ 364), στην *Ιλιάδα*, αλεξέμεναι (Α 590), (Ε 779), (Ι 347), (Ι 674), (Λ 469), (Ν 356), (Ρ 365), αλεξέμεν (Γ 9), αλεξίσοντα (Ζ 109), αλεξήσεις (Ι 251), αλεξήσειν (Υ 315), (Φ 374), επαλεξήσων (Λ 428), επαλεξήσουσαν (Θ 365), αλεξώμεσθα (Λ348), (Χ 231), απαλεξήσαιμι (Ω 371). Με πρώτο συνθετικό το αλεξ σχηματίζονται και πολλές άλλες λέξεις π.χ. αλεξίπυρος, αλεξίπονος, αλεξιθόρυβος, αλεξιανέμιον, (είναι το παρ μπρίζ του αυτοκινήτου), αλεξίπτωτο, αυτό το οποίο προστατεύει κατά την πτώση κ.τ.λ.

Στη Βαρδαρίτικη γλώσσα, το αλεξίπτωτο λέγεται **παντομπρανετς**. Ανάλογη είναι και η απόδοση της λέξης αλεξήλιον (ομπρέλλα) η οποία στη Βαρδαρίτικη Σλαβική γλώσσα είναι **τσαντορ**. Επίσης, **γκρομ,** και **μολνια** είναι ο κεραυνός και **βετερ** είναι ο άνεμος στις σύνθετες λέξεις αλεξικέραυνον και αλεξήνεμον.

Για να μην χάσουμε τελείως τα λογικά και τη λογική μας, οι λέξεις τσαντόρ, παντομπράνετς, γκρομ, μόλνια, βέτερ, είναι Μακεδονικές, είναι Ελληνικές; Ο Αμύντας, ο Αρχέλαος, ο Αλέξανδρος Α΄, ο Αλέξανδρος Β΄, ο Κάρανος, ο Φίλιππος, ο Αριστοτέλης, ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Αριστόβουλος, ο Πολυσπέρχων, ο Πτολεμαίος και όλοι οι Μακεδόνες και οι Μακεδόνισσες έλεγαν τσαντόρ και βέτερ, παντομπράνετς, μόλνια και γκρομ; Είναι δυνατόν να υποστηρίζονται από κάποιον λογικό άνθρωπο αυτές οι ανοησίες;

Σε όλα τα έργα τα οποία έχει γράψει ο Έλληνας Μακεδών φιλόσοφος Αριστοτέλης και οι λοιποί Μακεδόνες, υπάρχει κάποια τέτοια Βαρδαρίτικη λέξη, ή οποιαδήποτε άλλη λέξη; Εάν πιστεύει κανείς ότι υπάρχει έστω και μία τέτοια λέξη, σε ένα οποιοδήποτε από τα δεκάδες έργα του Αριστοτέλη, αλλά και των λοιπών Μακεδόνων, τον παρακαλώ και τον προκαλώ να τη δείξει και σε εμένα και στους λοιπούς Έλληνες συμπατριώτες μου.

Πόσες παρωπίδες θα πρέπει να έχει βάλει κανείς, για να αποδεχθεί ότι οι Βαρδαρίτες είναι *Μακεδόνες*, και ότι η γλώσσα τους είναι *Μακεδονική*! Και όμως, οι Βαρδαρίτες και μάλιστα σοβαρά και επίμονα, αυτό ισχυρίζονται και προπαγανδίζουν. Οι Βαρδαρίτες πρέπει να βάλουν κάποιο όριο στην προπαγάνδα τους και στην ανοησία στην οποία κάποιοι τους ενέπλεξαν. Εφ' όσον αυτοί οι οποίοι τους ενέπλεξαν σε αυτή την

ανοησία δεν υπάρχουν πλέον, δεν υπάρχει κανείς απολύτως λόγος να τη συνεχίζουν.

Οι Βαρδαρίτες ας προσπαθήσουν να καταλάβουν ότι συνεχίζουν να κάνουν κακό στις σχέσεις τους με τους Έλληνες, στους Έλληνες οι οποίοι τους αγαπάμε και είμαστε φίλοι τους. Εμείς οι Έλληνες και φιλότιμο έχουμε και είμαστε φίλοι τους παλαιόθεν. Οι όψιμοι φίλοι τους το μόνο που θέλουν και κοιτούν είναι τα συμφέροντά τους. Δεν θα διστάσουν να τους πουλήσουν μόλις αυτά αλλάξουν.

Στο Λεξικό της Βαρδαρίτικης γλώσσας δεν βρήκα πουθενά, όσο και αν έψαξα, το πρόθεμα αλεξ, ούτε το ρήμα αλέξω, όπως δεν βρήκα το ρήμα φιλώ, το ουσιαστικό φίλος και τη λέξη ίππος. Το ρήμα φιλώ στα Βαρδαρίτικα είναι бакнувам μπακνουβαμ, ο φίλος είναι пријател πριγιατελ και ο ίππος коњ κονι.

Από παλαιότερες εποχές, το όνομα του Αλεξάνδρου, του Φιλίππου και των άλλων μεγάλων ανδρών της Ελλάδας, έχουν εισαχθεί σε κάθε χώρα, ανεξάρτητα από την προφορά των ονομάτων αυτών στους φθόγγους της γλώσσας της χώρας. Σήμερα, πιθανότατα, δεν υπάρχει χώρα σε όλη την υφήλιο η οποία δεν έχει εισαγάγει στη γλώσσα της τα ονόματα αυτά, όπως και αν τα προφέρουν, εκτός εάν οι φθόγγοι της γλώσσας δεν το επιτρέπουν. Το όνομα Αλέξανδρος π.χ. στα Γερμανικά είναι ALEXANDER, στα Αγγλικά είναι ALEXANDER, στα Γαλλικά ALEXANDRE στα Ιταλικά ALESSANDRO, στα Ισπανικά ALEJANDRO, στα Σουηδικά ALEXANDER, στα Σερβικά АЛЕКСАНДАР, το ίδιο και στα Ρωσικά АЛЕКСАНДАР, το ίδιο επίσης και στα Βαρδαρίτικα АЛЕКСАНДАР. Στα Περσικά λέγεται Εσκαντάρ, Ντουλ-Καρνάϊν και Ζουλ καρνέϊν (ο όρος αυτός αναφέρεται και στο Κοράνιο), δηλαδή δίκερως, στις παραδόσεις των λαών της Μέσης Ανατολής, στα Αραβικά αλ-Ισκάνταρ αλ Καμπίρ, στα Εβραϊκά Αλέξανδρος Μογκντόν, στα Αραμαϊκά Τρε-Καρναίγια (ο δίκερως), στα Ουρντού Σικάνταρ-ε-αζάμ, στα Παστούν Σκάνταρ. Ο Αλέξανδρος, επίσης, στη γλώσσα των Χιντού αποκαλείται Σικάνταρ. Η λέξη είναι συνώνυμη του *''εξόχως ικανού''*.

Το κέρας στους λαούς της Ασίας ήταν σύμβολο αρχής, εξουσίας. Ο Μέγας Αλέξανδρος ως κάτοχος της εξουσίας σε δύο ηπείρους, την Ευρώπη και την Ασία, ήταν κάτοχος και κύριος δύο κερών (ή κεράτων), ήταν Ζουλ καρνέϊν δηλαδή δίκερως.

Τώρα ας μην ζητήσουμε από τους Βαρδαρίτες να κλίνουν τη λέξη κέρας, και φυσικά, ούτε να μας πουν τι σημαίνει. Για να γνωρίζουν να κλίνουν τη λέξη, πρέπει να είναι Μακεδόνες. Εφ' όσον οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες, δεν μπορούν να ξέρουν ότι η λέξη αυτή στη γενική έχει τους τύπους: του κέρως και του κέρατος και στη δοτική, τω κέρα και τω κέρατι κ.τ.λ., και ότι έχει δύο σημασίες, κέρατο και άκρο.

Το όνομα Φίλιππος στα Γερμανικά είναι PHILIPP, στα Αγγλικά είναι PHILIP, στα Γαλλικά PHILIPPE, στα Ιταλικά FILIPPO, στα Ισπανικά FELIPE, στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι ФИЛИП.

Τα ονόματα Φίλιππος και Αλέξανδρος, ενώ στην Ελληνική γλώσσα έχουν νόημα ως λέξεις, στις άλλες γλώσσες, όπως και στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι απλώς ονόματα.

Το όνομα **Αλέξανδρος** εάν αποδιδόταν στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά σύμφωνα με το νόημά του θα ήταν Заштитникмаж Ζα**σ**τιτνικμα**ζ**, ή Покровителмаж Покροβιτελμα**ζ**.

Το όνομα **Φίλιππος** εάν αποδιδόταν στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά σύμφωνα με το νόημά του, θα ήταν Сакамкоњ **Σακαμκονι** ή Љубамкоњ **Λιουμπαμκονι**. Συγγνώμη φίλοι Βαρδαρίτες, αλλά δεν φαίνεται και πολύ ταιριαστό. Επιτέλους, σεβαστείτε δύο μεγάλους άνδρες της παγκόσμιας Ιστορίας.

Ας έλθουμε τώρα στο δεύτερο από τα τρία Μακεδονικά Ελληνικά ονόματα τα οποία επιλέξαμε. Για να δούμε λοιπόν και το όνομα **Φίλιππος** από πού προέρχεται και τι σημαίνει;

Φίλιππος. Προέρχεται από τη λέξη φιλώ, η οποία σημαίνει αγαπώ και τη λέξη ίππος. Το όνομα σημαίνει, αυτόν ο οποίος αγαπά τους ίππους. Από το φιλώ προέρχεται και η λέξη φίλος ο οποίος είναι ο αγαπητός, κάποιος τον οποίο αγαπάμε. Η λέξη αγαπώ στη Βαρδαρίτικη γλώσσα λέγεται σάκαμ сакам και љубам λιουμπαμ και ο ίππος λέγεται кони коњ, όπως και στα **Σερβικά**, τα οποία είναι Σλαβικά. Τι σχέση μπορεί να έχουν οι λέξεις σάκαμ сакам και љубам λιουμπαμ με το αγαπώ και кони коњ με τον ίππο και τη Μακεδονία και την Ελλάδα; Αφού είναι Σερβικές λέξεις, είναι Σλαβικές λέξεις. Δεν γίνεται ως δια μαγείας να μετατραπούν σε Ελληνικά. Οι Βαρδαρίτες ονομάζουν *Μακεδονικά* τα *Κολισεφσκικά* τα οποία μιλάνε. Τέτοια γλώσσα δηλαδή *Μακεδονικά*, όπως αυτοί τα εννοούν δεν υπάρχει, δεν υπήρξε, δεν ωμιλείτο ποτέ στη Μακεδονία. Οι Βαρδαρίτες γιατί υπονοούν ότι η Σλαβική γλώσσα την οποία ομιλούν είναι αυτή την οποία μιλούσαν οι αρχαίοι Μακεδόνες; Η γλώσσα την οποία μιλούσαν οι αρχαίοι Μακεδόνες ήταν η Ελληνική γλώσσα και μάλιστα Δωρικής υφής.

Ας δούμε τώρα και το τρίτο όνομα το οποίο επιλέξαμε, το όνομα Δημήτριος από πού προέρχεται και τι σημαίνει;

Δημήτριος. Το όνομα Δήμητρα, η αρχαία Ελληνικά θεότης, η προστάτιδα της γεωργίας, στο αρσενικό γένος είναι **Δημήτριος**· ο αναφερόμενος στη θεά Δήμητρα. Το όνομα Δήμητρα προέρχεται από τη λέξη Δη, η οποία σημαίνει γη και τη λέξη μήτηρ, η οποία σημαίνει μητέρα. Το όνομα Δήμητρα λοιπόν σημαίνει μητέρα γη και είναι όνομα θηλυκού γένους. Στα αρχαία Ελληνικά η θεά Δήμητρα λεγόταν Δημήτηρ, γενική Δήμητρος και ο

μη συγκεκομμένος τύπος Δημήτερος, τύπος με τον οποίο απαντά στην *Ιλιάδα*, στους στίχους: *''ος θνητός τ' είη και έδοι **Δημήτερος** ακτήν''* (Ν 322), ''που θνητός θα ήταν και θα έτρωγε τον καρπό της Δήμητρας'', *''παρ γαρ σοι πρώτω πασάμην **Δημήτερος** ακτήν''* (Φ 76). ''Διότι κοντά σε σένα έφαγα πρώτα τον καρπό της Δήμητρας''.

Στη δωρική, αρκαδική και βοιωτική διάλεκτο, η Δήμητρα λεγόταν Δαμάτηρ και στην Αιολική Δωμάτηρ. Απαντούν επίσης και οι τύποι Δήμητρα και Δημήτειρα.

Στον Αισχύλο, στη φράση, *''**μά** Γά **μά** Γά, βόαν''* (*Ικέτιδες*, 890, 899) αναφέρεται η λέξη μά αντί **μά**τερ (μήτηρ, μητέρα) και η λέξη Γά για τη **Γη**. Ομοίως, στο Θεόκριτο αναφέρεται η έκφραση, *''Μά, πόθεν άνθρωπος''*;

Η λέξη **Μά** είναι συγκεκομμένος τύπος της Δωρικής λέξης μάτερ (μητέρα). Στη Μακεδονία λατρευόταν η θεά **Μά** - Μητέρα των θεών. Σε στήλη η οποία έχει βρεθεί στον οικισμό Ράχη του δήμου Βεροίας Ημαθίας, προφανώς από το γειτονικό ιερό της Λευκόπετρας, αναγράφεται: ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ ΚΛΕΟ[- -] [ΤΑ Α]ΝΕΤΑ **ΜΑ** ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕΝ [ΕΤ]ΟΥΣ ΕΣ ΣΕΒ[ΑΣΤΟΥ]. Στην επιγραφή αυτή ΤΑ ΑΝΕΤΑ, πιθανότατα αναφέρονται στα προσιτά στους πιστούς τμήματα του ιερού, σε αντίθεση με τα άβατα.

Πήλινο ειδώλιο της Μητέρας των θεών, αναγόμενο στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα έχει βρεθεί στη Βεργίνα, όπου υπήρχε ιερό της. Η θεά καθήμενη σε θρόνο κρατά τύμπανο στο αριστερό της χέρι, φιάλη στο δεξί ενώ τα πόδια της στηρίζονται στο ιερό της ζώο, το λιοντάρι. Στο κεφάλι της φορά διάδημα σε σχήμα πύργου.

Στη Βαρδαρίτικη γλώσσα η λέξη γη λέγεται земja ζεμγια και η λέξη μητέρα λέγεται majka μάγικα. Στη Σερβική γλώσσα η γη λέγεται, επίσης, земja ζεμγια και η μητέρα λέγεται, επίσης, majka μάγικα. Στη Βουλγαρική γλώσσα η γη λέγεται, επίσης, ζεμγια και γράφεται земя και στη Ρωσική γλώσσα λέγεται ζεμλγιά και γράφεται земля΄.

Όλα αποδεικνύουν ότι η Βαρδαρίτικη γλώσσα είναι παρόμοια με τη Ρωσική και τις άλλες Σλαβικές γλώσσες. Τι σχέση μπορεί να έχουν οι Βαρδαρίτικες λέξεις земja ζεμγια και majka μάγικα, με τις λέξεις γη και μητέρα και οι Βαρδαρίτες με τη Μακεδονία και την Ελλάδα; Είναι προφανές και αυτονόητο, είναι πασιφανές ότι δεν έχουν ουδεμία σχέση. Αφού λοιπόν δεν έχουν ουδεμία σχέση, με ποια λογική, με ποιο λογικό επιχείρημα οι Βαρδαρίτες ονομάζουν τη Σερβοβουλγαρική Σλαβική, την *Κολισεφσκική* γλώσσα τους *Μακεδονικά*;

Δ΄. Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΣΛΑΒΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Θέλω να επιστήσω την προσοχή κάθε αναγνώστη και ιδιαίτερα των φίλων και γειτόνων μας Βαρδαριτών στο εξής: Λίγα μόλις χιλιόμετρα βόρεια από την πόλη των Σκοπίων, βρίσκεται η Σερβία. Εμείς οι Έλληνες τιμούμε παλαιόθεν αυτή τη Σλαβική χώρα και τους ανθρώπους της. Οι άνθρωποι είναι Σλάβοι, αυτό λέει η Ιστορία, αυτό λένε και αυτό αποδέχονται οι ίδιοι, τιμή τους και καμάρι τους.

Βαρδαρίτικες όμως λέξεις, με την ίδια απολύτως προφορά, τον απολύτως ίδιο τρόπο γραφής και το απολύτως ίδιο νόημα, στη **Σερβία** ονομάζονται **Σερβικές**. Πώς μπορεί να εξηγηθεί, πώς μπορεί να δικαιολογηθεί αυτό με κάποιο λογικό επιχείρημα;

Επίσης, άλλες **Βαρδαρίτικες** λέξεις με ασήμαντες, ή ίσως με ελάχιστες διαφοροποιήσεις ως προς την προφορά ή κάποιο άλλο στοιχείο, στη **Σερβία** ονομάζονται και πάλι **Σερβικές**. Τέτοιες λέξεις π.χ. διαφέρουν κατά ένα μόνο γράμμα. Διαφέρουν π.χ. κατά ένα е (ε) ή ένα а (α) ή и (ι). Διαφέρουν μόνο στην κατάληξη, ή στο γράμμα ј (γι), ή στην κατάληξη του ρήματος, ή κατά ένα ι στο њ (νι) ή στο н (ν), ή στην κατάληξη не (νε) ή ње (νιε).

Μολονότι οι λέξεις αυτές έχουν την ίδια έννοια, την ίδια προφορά και τον ίδιο τρόπο γραφής, στη Σερβία ονομάζονται **Σερβικά,** ενώ οι Βαρδαρίτες τα ονομάζουν ***Μακεδονικά***! Πώς είναι δυνατόν; Πώς μπορεί να εξηγηθεί, πώς μπορεί να δικαιολογηθεί αυτό; Αφού είναι σαφέστατο, εμφανέστατο, πασίδηλο, πασιφανές, δηλαδή το βλέπουμε και το καταλαβαίνουμε όλοι ότι αυτά είναι Σλαβικά Σερβικά.

Η λέξη αδιάφορος π.χ. στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται рамнодушен ραμνοντού**σ**εν, ενώ στα Σερβικά λέγεται равнодушен ραβνοντού**σ**εν. Η μόνη διαφορά τους είναι το τρίτο γράμμα, όπου στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι м ενώ στα Σερβικά είναι в. Η διαφορά σε ένα γράμμα αυτής της λέξης μετατρέπει τα Σλαβικά Σερβικά σε *Μακεδονικά*;

Η λέξη αδόξαστος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται неславен νεσλαβεν, ενώ στα Σερβικά неславан νεσλαβαν. Η μόνη διαφορά τους είναι το προτελευταίο γράμμα, όπου στα Βαρδαρίτικα είναι е (ε) ενώ στα Σλαβικά Σερβικά είναι а (α).

Η λέξη υπαίτιος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται одговорен οντγκοβορεν ενώ στα Σερβικά Σλαβικά одговоран οντγκοβοραν. Η μόνη διαφορά τους είναι το προτελευταίο γράμμα, όπου στα Βαρδαρίτικα είναι е (ε) ενώ στα Σερβικά είναι а (α).

Η λέξη έμπορος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται трговец τργκοβετς, ενώ στα Σλαβικά Σερβικά трговац τργκοβατσ. Η μόνη διαφορά τους είναι το προτελευταίο γράμμα, όπου στα Βαρδαρίτικα είναι е (ε) ενώ στα Σερβικά είναι а (α).

Η λέξη τανάλια στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται клешти клε**σ**τι, ενώ στα Σερβικά Σλαβικά λέγεται клешта клε**σ**та. Η μόνη διαφορά τους είναι το τελευταίο γράμμα, όπου στα Βαρδαρίτικα είναι το и (ι), ενώ στα Σερβικά είναι το а (α). Η διαφορά στο γράμμα αυτό μετατρέπει τα Σερβικά σε *Μακεδονικά*;

Μετά τα παραδείγματα αυτά τα οποία δεν είναι και τα μόνα, μπορούν να μας πουν οι Βαρδαρίτες, πώς γίνεται τα Σερβοβουλγαρικά τα οποία ομιλούν και είναι όμοια με τα Σερβικά, να μετατρέπονται ως δια μαγείας και να λέγονται *Μακεδονικά*; Έως την 7^{η} Αυγούστου του 1944 λεγόταν *Βαρδαρίτικα* και Σερβικά και Γιουγκοσλαβικά. Πώς γίνεται από την 8^{η} Αυγούστου του 1944 και μετά να λέγονται *Μακεδονικά*; Μέχρι την 7^{η} Αυγούστου του 1944 οι ίδιοι λέγονταν *Βαρδαρίτες* και Γιουγκοσλάβοι. Πώς γίνεται από την 8^{η} Αυγούστου του 1944 και μετά να λέγονται *Μακεδόνες*; Δηλαδή ήλθε η επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος στον άθεο Τίτο, κοίμισε τους ανθρώπους αυτούς, ως Βαρδαρίτες, ως Σέρβους και Γιουγκοσλάβους και τους ξύπνησε σε λίγες ώρες ως *Μακεδόνες*; Τι στο καλό έγινε; Γενετική μετάλλαξη και τροποποίηση ενός έθνους; Έως τώρα γνωρίζαμε ότι υπάρχουν γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα. Τώρα έχουμε και γενετικά μεταλλαγμένους και τροποποιημένους λαούς; Από Σλάβους και Βαρδαρίτες, με μια διαταγή τους μετέτρεψαν σε Μακεδόνες; Αυτό βεβαίως ξεπερνά και τον ταχυδακτυλουργό, ο οποίος βγάζει κουνέλια από τα μανίκια του, το καπέλο του και από όπου αλλού τα βγάζει. Ούτε και ο μεγαλοδύναμος Θεός δεν κάνει τέτοια θαύματα.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι παραπάνω αναφερόμενες λέξεις είναι όμοιες. Για να το αποδείξω όμως αναντίρρητα, θα γράψω μερικές λέξεις από κάθε γράμμα του Ελληνικού αλφαβήτου, για να δεί μόνος του ο καθένας πώς αποδίδονται οι λέξεις αυτές στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά και στα Σερβικά Σλαβικά. Εσείς αγαπητέ αναγνώστη αν θέλετε συσχετίστε τις λέξεις αυτές και με τα Ρωσικά ή τα Βουλγάρικα. Προκαταβολικά το αναφέρω, δεν έχουν κάποια διαφορά. Μην κοπιάσετε αδίκως να βρείτε διαφορές, ή τουλάχιστον ουσιαστικές διαφορές. Οι λέξεις, η σημασία τους και η προφορά τους είναι απολύτως όμοιες. Αυτό είναι απολύτως φυσικό, διότι αμφότερες είναι Σλαβικές γλώσσες. Η Βαρδαρίτικη Σλαβική γλώσσα, είναι Σερβοβουλγαρική γλώσσα και αυτό είναι το ακριβές, το αληθές, το αυτόδηλο, το αυτονόητο, το οφθαλμοφανές, το πασίδηλο, το πραγματικό, το προφανές, το σαφές και αυτό δεν αλλάζει με τίποτε.

1. Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΣΕΡΒΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Οι κατωτέρω ενδεικτικές λέξεις από κάθε γράμμα του Ελληνικού αλφαβήτου, αποδεικνύουν για μία ακόμη φορά, ότι οι Βαρδαρίτες είναι

Σλάβοι και δεν έχουν καμία σχέση με τη Μακεδονία και την Ελλάδα. Στην πρώτη στήλη έχουν γραφεί οι Ελληνικές λέξεις, στη δεύτερη στήλη οι Βαρδαρίτικες λέξεις, όπως γράφονται στα Κυριλλικά, στη τρίτη στήλη οι Βαρδαρίτικες λέξεις με Ελληνικούς χαρακτήρες όπως προφέρονται, στην τέταρτη στήλη οι Σερβικές λέξεις, όπως γράφονται στα Κυριλλικά, και στην πέμπτη στήλη οι Σερβικές λέξεις με Ελληνικούς χαρακτήρες όπως προφέρονται. (Σε μερικές περιπτώσεις, κυρίως λόγω εύρους των λέξεων, ή επειδή υπάρχουν δύο συνώνυμες λέξεις, οι Βαρδαρίτικες λέξεις έχουν γραφεί σε μία σειρά και οι Σερβικές λέξεις έχουν γραφεί στην επόμενη σειρά, αλλά αυτό προσδιορίζεται).

Οι λέξεις είναι ειλημμένες από Λεξικό Ελληνοβαρδαρίτικο, (ο εκδότης το αποκαλεί αλλιώς), το οποίο έχουν γράψει οι Ζόραν Μήνοβ (ЗОРАН МИНОВ) και Κρστο Μινγκόβσκι (КРСТО МИНГОВСКИ) και έχει εκδοθεί στο Штип (**Σσ**τιπ) της *Βαρντάρσκα* το 2003. Τα ονόματα των συγγραφέων πόρω απέχουν από του να φαίνονται και να είναι Ελληνικά. Είναι βέβαιο ότι δεν μπορούν με αυτά τα ονόματα να θεωρηθούν Μακεδόνες δηλαδή Έλληνες. Πάντως ως Σλάβους τους τιμούμε και θέλουμε τη φιλία και τη συνεργασία τους. Το ίδιο το Λεξικό τους όμως αποδεικνύει ότι οι Βαρδαρίτες είναι Σλάβοι και οτιδήποτε άλλο και δεν είναι *Μακεδόνες* δηλαδή Έλληνες).

Οι Σερβικές λέξεις είναι ειλημμένες από Λεξικό Ελληνοσερβικό των Εκδόσεων Καλακάθη, το οποίο έχει εκδοθεί το 2001 και έχει γράψει ομάδα καθηγητών της Σερβικής γλώσσας. Από τη σύγκριση των λέξεων προκύπτει ότι δεν υπάρχει καμία διαφορά μεταξύ των Βαρδαρίτικων και των Σερβικών η οποία να συνεπάγεται ότι δεν είναι η ίδια γλώσσα. Δεν υπάρχει καμία διαφορά η οποία να αποδεικνύει ότι είναι διαφορετικές γλώσσες. Κάθε άλλο μάλιστα: Επιβεβαιώνουν απολύτως την άποψη, για την ταυτότητα, την ομοιότητα και τη συγγένειά τους. (Τα σημειωμένα στοιχεία με έντονο χαρακτήρα προφέρονται παχέα (π.χ. το γράμμα ш ως **σ**, το γράμμα ж ως **ζ,** το γράμμα ч ως **τσ**).

	Βαρδαρίτικα ή Σκοπιανικά		**Σ ε ρ β ι κ ά**	
Αβέβαιος	несигурен	νεσιγκουρεν	несигуран	νεσιγκουραν
Αβεβαιότητα	несигурност	νεσιγκουρνοστ	несигурност	νεσιγκουρνοστ
Άβγαλτος	неискусен	νεϊσκουσεν	неискусан	νεϊσκουσαν
Αβράβευτος	ненаграден	νεναγκραντεν	ненаграђен	νεναγκραντζεν
Αβρότητα	нежност	νε**ζ**νοστ	нежност	νε**ζ**νοστ
Αγαθό	богатство	μπογκατστβο	богатство	μπογκατστβο
Αγαθός	добар	ντομπαρ	добар	ντομπαρ
Αγαλλίαση	радост	ραντοστ	радост	ραντοστ

Άγαλμα	статуа	στατουα	статуа	στατουα
Αγαπητός	драг	ντραγκ	драги	ντραγκι
Αγαπώ	сакам, љубам	σακαμ, λιουμπαμ	сакам	σακαμ
Αγγελία	вест	βεστ	вест	βεστ
Άγγελος	ангел	ανγκελ	анђео	αντζεο
Αγελάδα	крава	κραβα	крава	κραβα
Αγέλη	стадо	σταντο	стадо	σταντο
Αγενής	неучтив	νεου**τσ**τιβ	неучтив	νεου**τσ**τιβ
Αγνότητα	невиност	νεβινοστ	невиност	νεβινοστ
Άγνοια	незнаење	νεζναενιε	незнање	νεζνανιε
Αγορεύω	јавно	γιαβνο	јавно	γιαβνο
Αγόρευση	беседа	μπεσεντα	беседа	μπεσεντα
Αγνωμοσύνη	(Βαρδ.)	неблагодарност	νεμπλαγκονταρνοστ	
	(Σερβικά)	незахбалност	νεζαχμπαλνοστ	
Άγραφος	непишан	νεπι**σ**αν	ненаписан	νεναπισαν
Αγρονομία	агрономија	αγκρονομιγια	агрономија	αγκρονομιγια
Αγωγή	воспитание	βοσπιτανιε	васпитање	βασπιτανιε
Αγώνας	борба	μπορμπα	борба	μπορμπα
Αγωνία	агониа	αγκονια	агониа	αγκονια
Αγωνιστής	борец	μπορετσ	борац	μπορατσ
Άδειος	празен	πραζεν	празан	πραζαν
Αδελφή	сестра	σεστρα	сестра	σεστρα
Αδελφικός	братски	μπρατσκι	братски	μπρατσκι
Αδελφός	брат	μπρατ	брат	μπρατ
Αδελφοσύνη	братство	μπρατστβο	братство	μπρατστβο
Αδιάθετος	нерасположен	νερασπολο**ζ**εν	нерасположен	νερασπολο**ζ**εν
Αδιάφορος	рамнодушен	ραμνοντού**σ**εν	равнодушен	ραβνοντού**σ**εν
Αδιόρατος	невидлив	νέβιντλιβ	невидљив	νέβιντλιιβ
Αδόξαστος	неславен	νεσλαβεν	неславан	νεσλαβαν
Αδυναμία	слабост	σλαμποστ	слабост	σλαμποστ
Αδύναμος	слаб	σλαμπ	слаб	σλαμπ
Αεροπορία	авијација	αβιγιατσιγια	авиација	αβιατσιγια
Αεροστατική	аеростатика	αεροστατικα	аеростатика	αεροστατικα
Άθεος	безбожен	μπεζμπο**ζ**εν	безбожан	μπεζμπο**ζ**αν
Αθλητής	спортист	σπορτιστ	спортиста	σπορτιστα
Αθωότητα	невиност	νεβινοστ	невиност	νεβινοστ
Αισθητική	естетика	εστετικα	естетика	εστετικα
Αίτηση	молба	μολμπα	молба	μολμπα
Αιώνας	век	βεκ	век	βεκ
Ακαθαρσία	нечистотија	νε**τσ**ιστοτιγια	нечистоћа	νε**τσ**ιστοντζα
Ακατανόητος	неразбирлив	νεραζμπιρλιβ	неразумљив	νεραζουμλιιβ

Ακοή	слух	σλουχ	слух	σλουχ
Ακούραστος	неуморен	νεουμορεν	неуморан	νεουμοραν
Ακούω	слушам	σλου**σ**αμ	слушати	σλου**σ**ατι
Ακροατής	слушател	σλου**σ**ατελ	слушателъ	σλου**σ**ατελι
Ακροβάτης	акробат	ακρομπατ	акробата	ακρομπατα
Ακρότητα	крајност	κραγινοστ	крајност	κραγινοστ
Αλεύρι	брашно	μπρα**σ**νο	брашно	μπρα**σ**νο
Αλήθεια	вистина	βιστινα	истина	ιστινα
Αλήτης	скитник	σκιτνικ	скитница	σκιτνιτσα
Άλλος	друг	ντρουγκ	други	ντρουγκι
Άλμα	скок	σκοκ	скок	σκοκ
Αλφάβητο	азбука	αζμπουκα	азбука	αζμπουκα
Αμόρφωτος	необразован	νεομπραζοβαν	необразован	νεομπραζοβαν
Αμύγδαλο	бадем	μπαντεμ	бадем	μπαντεμ
Ανάγκη	нужда	νου**ζ**ντα	нужност	νου**ζ**νοστ
Αναγνώστης	читател	**τσ**ιτατελ	читалац	**τσ**ιταλατσ
Ανίκανος	неспосовен	νεσποσοβεν	неспосован	νεσποσοβαν
Αποκλείω	исклучувам	ισκλου**τσ**ούβαμ	искључити	ισκλιου**τσ**ιτι
Απόσταξη	дестилација	ντεστιλατσιγια	дестилација	ντεστιλατσιγια
Βαγόνι	вагон	βαγκον	вагон	βαγκον
Βαζελίνη	вазелин	βαζελιν	вазелин	βαζελιν
Βαθμιαία	постепено	ποστεπενο	постепено	ποστεπενο
Βαθμός	степен	στεπεν	степен	στεπεν
Βακαλάος	вакалар	βακαλαρ	вакалар	βακαλαρ
Βακτηρίδιο	бактерија	μπακτεριγια	бактерија	μπακτεριγια
Βακτηριολογία	(Βαρδαρίτικα)	бактериологија	μπακτεριολογκιγια	
Βακτηριολογία	(Σερβικά)	бактериологија	μπακτεριολογκιγια	
Βαλίτσα	куфер	κουφερ	кофер	κοφερ
Βαλς	валцер	βαλτσερ	валцер	βαλτσερ
Βάλσαμο	балсам	μπαλσαμ	балзам	μπαλζαμ
Βαμβάκι	памук	παμουκ	памук	παμουκ
Βάναυσος	суров	σουροβ	суров	σουροβ
Βάναυσος	груб	γκρουμπ	груб	γκρουμπ
Βαναυσότητα	грубост	γκρουμποστ	грубост	γκρουμποστ
Βανίλια	ванила	βανιλα	ванилиа	βανιλια
Βαπόρι	пароброд	παρομπροντ	пароброд	παρομπροντ
Βαρβαρικός	варварски	βαρβαρσκι	варварски	βαρβαρσκι
Βαρβαρότητα	варварство	βαρβαρστβο	варварство	βαρβαρστβο
Βαρέλι	буре	μπουρε	буре	μπουρε
Βαριά	тешко	τε**σ**κο	тешко	τε**σ**κο
Βάρος	тежина	τε**ζ**ινα	тежина	τε**ζ**ινα

Βαρύτονος	баритон	μπαριτον	баритон	μπαριτον
Βαρώνη	баронеса	μπαρονεσα	бароница	μπαρονιτσα
Βασάλτης	базалт	μπαζαλτ	басалт	μπασαλτ
Βασιλιάς	крал	κραλ	краљ	κραλι
Βασίλισσα	кралица	κραλιτσα	краљица	κραλιιτσα
Βδέλλα	пијавица	πιγιαβιτσα	пијавица	πιγιαβιτσα
Βέβαιος	сигурен	σιγκουρεν	сигуран	σιγκουραν
Βεβαίωση	уверение	ουβερενιε	уверење	ουβερενιε
Βεγγέρα	забава	ζαμπαβα	забава	ζαμπαβα
Βελόνα	игла	ιγκλα	игла	ιγκλα
Βέλος	стрела	στρελα	стрела	στρελα
Βία	сила	σιλα	сила	σιλα
Βιβλίο	книга	κνιγκα	књига	κνιγκα
Βιβλιοθηκάριος	библиотекар	μπιμπλιοτεκαρ	библитекар	μπιμπλιτεκαρ
Βλάκας	глупак	γκλουπακ	глупак	γκλουπακ
Βλακεία	глупост	γκλουποστ	глупост	γκλουποστ
Βοήθεια	помагам	πομαγκαμ	помагам	πομαγκαμ
Βοήθεια	помош	πομο**σ**	помоћ	πομοντζ
Βολβός	луковица	λουκοβιτσα	луковица	λουκοβιτσα
Βόμβα	бомба	μπομπα	бомба	μπομπα
Βοριάς	север	σεβερ	северац	σεβερατσ
Βοσκή	паша	πα**σ**α	паша	πα**σ**α
Βότανο	растение	ραστενιε	растиње	ραστινιε
Βούληση	волја	βολγια	вољa	βολια
Βούληση	желва	**ζ**ελβα	желља,	**ζ**ελια
Βουνό	планина	πλανινα	планина	πλανινα
Βούρτσα	четка	**τσ**ετκα	четка	**τσ**ετκα
Βραβείο	награда	ναγκραντα	награда	ναγκραντα
Βραβείο	премија	πρεμιγια	премија	πρέμιγια
Βράδυ	вечер	βε**τσ**ερ	вече	βε**τσ**ε
Βρόντος	гром	γκρομ	гром	γκρομ
Βυθός	дно	ντνο	дно	ντνο
Βωμός	олтар	ολταρ	олтар	ολταρ
Γάγγραινα	гангрена	γκανγκρενα	гангрена	γκανγκρενα
Γαζία	акација	ακατσιγια	акација	ακατσιγια
Γάλα	млеко	μλεκο	млеко	μλεκο
Γαλαζόπετρα	тиркиз	τιρκιζ	тиркиз	τιρκιζ
Γαλανός	азурен	αζουρεν	азуран	αζουραν
Γαλατάς	млекар	μλεκαρ	млекар	μλεκαρ
Γαλέρα	галија	γκαλιγια	галија	γκαλιγια
Γαλήνη	спокој	σποκογι	спокој	σποκογι

Γαλόνι	галон	γκαλον	галон	γκαλον
Γάμος	брак	μπρακ	брак	μπρακ
Γάμπα	ногата	νογκατα	нога	νογκα
Γάντζος	кука	κουκα	кука	κουκα
Γάντι	ракавица	ρακαβιτσα	рукавица	ρουκαβιτσα
Γάργαρος	чист	**τσ**ιστ	чист	**τσ**ιστ
Γαρδένια	гарденија	γκαρντενιγια	гарденија	γκαρντενιγια
Γάτα	мачка	μα**τσ**κα	мачка	μα**τσ**κα
Γεια	здравје	ζντραβγιε	здравље	ζντραβλιε
Γέλιο	смеа	σμεα	смех	σμεχ
Γελιογραφία	карикатура	καρικατουρα	карикатура	καρικατουρα
Γελωτοποιός	кловн	κλοβν	кловн	κλοβν
Γενεαλογία	родословие	ροντοσλοβιε	родослов	ροντοσλοβ
Γενέθλια	роденден	ροντεντεν	рођендан	ροντζενταν
Γενειάδα	брада	μπραντα	брада	μπραντα
Γόνατο	колено	κολενο	колено	κολενο
Γραφέας	писател	πισατελ	писар	πισαρ
Γραφείο	канцеларија	καντσελαριγια	канцеларија	καντσελαριγια
Γυαλί	станло	στανλο	станло	στανλο
Γύμνασμα	вежба	βε**ζ**μπα	вежбање	βε**ζ**μπανιε
Γυμνός	гол	γκολ	го	γκο
Γυναίκα	жена	**ζ**ενα	жена	**ζ**ενα
Γύψος	гипс	γκιψ	гипс	γκιψ
Δαιμόνιο	демон	ντεμον	демон	ντεμον
Δακτυλήθρα	напрсток	ναπρστοκ	напрстак	ναπρστακ
Δάκτυλο	прст	πρστ	прст	πρστ
Δαμασκηνιά	слива	σλιβα	шљива	**σ**λιιβα
Δάνειο	заем	ζαεμ	зајам	ζαγιαμ
Δαπάνη	расхол	ρασχολ	расхол	ρασχολ
Δαπάνη	трошок	τρο**σ**οκ	трошак	τρο**σ**ακ
Δάσκαλος	учител	ου**τσ**ιτελ	учител	ου**τσ**ιτελ
Δέηση	молитва	μολιτβα	молитва	μολιτβα
Δεισιδαίμων	суеверен	σουεβερεν	сујеверно	σουγιεβερνο
Δελφίνι	делфин	ντελφιν	делфин	ντελφιν
Δεκατρία	тринаесет	τριναεσετ	тринаест	τριναεστ
Δέκτης	примач	πριμα**τσ**	прималач	πριμαλα**τσ**
Δέμα	пакет	πακετ	пакет	πακετ
Δεμάτι	сноп	σνοπ	сноп	σνοπ
Δέρμα	кожа	κο**ζ**α	кожа	κο**ζ**α
Δερματολόγος	дерматолог	ντερματολογκ	дерматолог	ντερματολογκ
Δευτερόλεπτο	секунда	σεκουντα	секунда	σεκουντα

Διακλάδωση	(Βαρδαρ.)	разгранување	ραζγκρανουβανιε	
	(Σερβικά)	разграњавање	ραζγκρανιαβανιε	
Διαμέρισμα	стан	σταν	стан	σταν
Δύναμη	сила	σιλα	сила	σιλα
Δυναμική	динамика	ντυναμικα	динамика	ντυναμικα
Δύσκολος	тежок	τε**ζ**οκ	тежак	τε**ζ**ακ
Δυστυχία	несрека	νεσρεκα	несрећа	νεσρεντζα
Εάν	ако	ακο	ако	ακο
Εβδομάδα	седмица	σεντμιτσα	седмица	σεντμιτσα
Έβδομος	седми	σεντμι	седми	σεντμι
Εγγραφή	регистрација	ρεγκιστρατσιγια	регистрација	ρεγκιστρατσιγια
Έγγραφο	документ	ντοκουμεντ	документ	ντοκουμεντ
Εγγύηση	гаранција	γκαραντσιγια	гаранција	γκαραντσιγια
Έγερση	будење	μπουντενιε	буђење	μπουντζενιε
Εγωιστής	егоист	εγκοϊστ	егоиста	εγκοϊστα
Εθελοντής	доброволец	ντομπροβολετσ	добровољац	ντομπροβολιατσ
Έθιμο	обичај	ομπι**τσ**αγι	обичај	ομπι**τσ**αγι
Έθνος	народ	ναροντ	народ	ναροντ
Ειδίκευση	(Βαρδ.)	специјализација	σπετσιγιαλιζατσιγια	
	(Σερβικά)	специјализација	σπετσιγιαλιζατσιγια	
Ειδικός	посебен	ποσεμπεν	посебан	ποσεμπαν
Είδος	сорта	σορτα	сорта	σορτα
Είδωλο	идол	ιντολ	идол	ιντολ
Ειρωνία	иронија	ιρονιγια	иронија	ιρονιγια
Εισαγωγή	увоз	ουβοζ	увоз	ουβοζ
Εκατό	сто	στο	сто	στο
Έκβαση	излез	ιζλεζ	излаз	ιζλαζ
Έκβαση	резултат	ρεζουλτατ	резултат	ρεζουλτατ
Εκλεκτός	небран	νεμπραν	неабран	νεαμπραν
Εκτός	освен	οσβεν	изван	ιζβαν
Έλεγχος	ревизија	ρεβιζιγια	ревизија	ρεβιζιγια
Ελευθερία	слобода	σλομποντα	слобода	σλομποντα
Ελέφας	слон	σλον	слон	σλον
Έλκος	чир	**τσ**ιρ	чир	**τσ**ιρ
Έμπορος	трговец	τργκοβετς	трговац	τργκοβατς
Εμφάνιση	појава	πογιαβα	појава	πογιαβα
Ενθύμιο	спомен	σπομεν	успомена	ουσπομενα
Εργαστήριο	лабораторија	λαμπορατοριγια	лабораторија	λαμπορατοριγια
Εστία	дом	ντομ	дом	ντομ
Εστία	огниште	ογκνι**σ**τε	огњиште	ογκνιι**σ**τε
Ευχάριστος	пријатен	πριγιατεν	пријатан	πριγιαταν

Ευχή	молитва	μολιτβα	молитва	μολιτβα
Εφιάλτης	кошмар	κο**σ**μαρ	кошмар	κο**σ**μαρ
Ζάλη	вртоглавинца	βρτογκλαβιντσα	вртоглавица	βρτογκλαβιτσα
Ζαμπόν	шунка	**σ**ουνκα	шунка	**σ**ουνκα
Ζάρι	коцка	κοτσκα	коцка	κοτσκα
Ζαρκάδι	срна	σρνα	срна	σρνα
Ζαφείρι	сафир	σαφιρ	сафир	σαφιρ
Ζελατίνη	желатин	**ζ**ελατιν	желатин	**ζ**ελατιν
Ζενίθ	зенит, врв	ζενιτ, βρβ	зенит, врв	ζενιτ, βρβ
Ζέστη	топлина	τοπλινα	топлина	τοπλινα
Ζευγάρι	пар	παρ	пар	παρ
Ζήλεια	завист	ζαβιστ	завист	ζαβιστ
Ζήλεια	љубомора	λιουμπομορα	љубомора	λιουμπομορα
Ζητιάνος	просјак	προσγιακ	просјак	προσγιακ
Ζόρι	насилство	νασιλστβο	насилство	νασιλστβο
Ζόρικος	тежок	τε**ζ**οκ	тежак	τε**ζ**ακ
Ζουμερός	сочен	σο**τσ**εν	сочен	σο**τσ**εν
Ζοφερός	мрачен	μρα**τσ**εν	мрачан	μρα**τσα**ν
Ζύμη	тесто	τεστο	тесто	τεστο
Ζωή	живот	**ζ**ιβοτ	живот	**ζ**ιβοτ
Ζωηρός	жив	**ζ**ιβ	жив	**ζ**ιβ
Ζώνη	појак	πογιακ	појак	πογιακ
Ζώνη	зона	ζονα	зона	ζονα
Ζωντάνεια	живост	**ζ**ιβοστ	живост	**ζ**ιβοστ
Ζωώδης	животински	**ζ**ιβοτινσκι	животињски	**ζ**ιβοτινισκι
Ή	или	ιλι	или	ιλι
Ήβη	младост	μλαντοστ	младост	μλαντοστ
Ηγεμονεύω	владеам	βλαντεαμ	владати	βλανταται
Ηγεμών	принц	πριντσ	принц	πριντς
Ηγούμενος	опат	οπατ	опат	οπατ
Ηδονή	наслада	νασλαντα	наслада	νασλαντα
Ηθικολόγος	моралист	μοραλιστ	моралист	μοραλιστ
Ηθοποιία	глума	γκλουμα	глума	γκλουμα
Ήθος	карактер	καρακτερ	карактер	καρακτερ
Ήθος	нарав	ναραβ	нарав	ναραβ
Ηλεκτρόλυση	електролиза	ελεκτρολιζα	електролиза	ελεκτρολιζα
Ηλίθιος	глуп	γκλουπ	глуп	γκλουπ
Ηλίθιος	идиот	ιντιοτ	идиот	ιντιοτ
Ήλιος	сонце	σοντσε	сунце	σουντσε
Ημίθεος	полубог	πολουμπογκ	полубог	πολουμπογκ
Ηνίο	узда	ουζντα	узда	ουζντα

Ηπιότητα	благост	μπλαγκοστ	благост	μπλαγκοστ
Ήρωας	јунак	γιουνακ	јунак	γιουνακ
Ήρωας	херој	χερογι	херој	χερογι
Ηφαίστειο	вулкан	βουλκαν	вулкан	βουλκαν
Ήχος	звук	ζβουκ	звук	ζβουκ
Ηχηρός	озвучен	οσβου**τσ**εν	звучан	σβου**τσ**αν
Θαλαμηγός	јахта	γιαχτα	јахта	γιαχτα
Θάλαμος	соба	σομπα	соба	σομπα
Θάλασσα	море	μορε	море	μορε
Θαλασσόνερο	морска вода	μορσκα βοντα	морска вода	μορσκα βοντα
Θαλασσοταραχή (Βαρδ.)	морска бура	μορσκα μπουρα		
Θαλασσοταραχή (Σερβικά)	морска бура	μορσκα μπουρα		
Θαμμένος	закопан	ζακοπαν	закопан	ζακοπαν
Θάνατος	смрт	σμρτ	смрт	σμρτ
Θάρρος	смелост	σμελοστ	смелост	σμελοστ
Θαύμα	чудо	**τσ**ουντο	чудо	**τσ**ουντο
Θάψιμο	погреб	πογκρεμπ	погреб	πογκρεμπ
Θέληση	желба	**ζ**ελμπα	жељa	**ζ**ελια
Θεμέλιο (Βαρδ.)	баја, μπαγια,	темел, τεμελ,	основа	οσνοβα
(Σερβικά)	баја, μπαγια,	темељ, τεμελι,	основ	οσνοβ
Θέα	поглед	πογκλεντ	поглед	πογκλεντ
Θεία	тетка	τετκα	тетка	τετκα
Θεός	бог	μπογκ	бог	μπογκ
Θερισμός	жетва	**ζ**ετβα	жетва	**ζ**ετβα
Θεωρώ	гледам	γκλενταμ	гледати	γκλεντατι
Θύρα	врата	βρατα	врата	βρατα
Ιατρική	медицина	μεντιτσινα	медицина	μεντιτσινα
Ιατρός	лекар	λεκαρ	лекар	λεκαρ
Ιδανικός	идеален	ιντεαλεν	идеалан	ιντεαλαν
Ιδέα	идеа	ιντεα	идеа	ιντεα
Ιδεολογία	идеологија	ιντεολογκιγια	идеологија	ιντεολογκιγια
Ιδιότητα	својство	σβογιστβο	својство	σβογιστβο
Ίδρυση	основање	οσνοβανιε	оснивање	οσνιβανιε
Ιδρυτής	основач	οσνοβα**τσ**	оснивач	οσνιβα**τσ**
Ιερό	храм	χραμ	храм	χραμ
Ιερός	свет	σβετ	свети	σβετι
Ιερόσυλος	богохулен	μπογκοχουλεν	богохулан	μπογκοχουλαν
Ικανός	способен	σποσομπεν	способан	σποσομπαν
Ιλιγγιώδης	вртоглав	βρτογκλαβ	вртоглав	βρτογκλαβ
Ίσιος	прав	πραβ	прави	πραβι
Ισόβιος	доживотен	ντο**ζ**ιβοτεν	доживотан	ντο**ζ**ιβοταν

Ισόγειος	приземен	πριζεμεν	приземни	πριζεμνι
Ιτιά	врба	βρμπα	врба	βρμπα
Ιχνηλασία	трагање	τραγκανιε	трагање	τραγκανιε
Ιωνικός	јонски	γιονσκι	јонски	γιονσκι
Κάγκελο	ограна	ογκρανα	ограна	ογκρανα
Καθαρά	чисто	**τσ**ιστο	чисто	**τσ**ιστο
Καθεστώς	режим	ρε**ζ**ιμ	режим	ρε**ζ**ιμ
Κάθετος	верикален	βερτικαλεν	верикалан	βερτικαλαν
Κάθομαι	седам	σενταμ	седети	σεντετι
Καθώς	како	κακο	како	κακο
Καινούργιος	нов	νοβ	нов	νοβ
Κακία	злоба	ζλομπα	злоба	ζλομπα
Κακό	сло	σλο	сло	σλο
Κακό	несрека	νεσρεκα	несреће	νεσρεντζα
Καλά	добро	ντομπρο	добро	ντομπρο
Καλοκαίρι	лето	λετο	лето	λετο
Κανόνας	правило	πραβιλο	правило	πραβιλο
Κάπως	некако	νεκακο	некако	νεκακο
Καράβι	брод	μπροντ	брод	μπροντ
Κάταγμα	фрактура	φρακτουρα	фрактура	φρακτουρα
Κεφαλή	глава	γκλαβα	глава	γκλαβα
Κεφάτος	весел	βεσελ	весел	βεσελ
Κίνητρο	мотив	μοτιβ	мотив	μοτιβ
Λαβίδα, τανάλια	клешти	κλε**σ**τι	клешта	κλε**σ**τα
Λαϊκός	народен	ναροντεν	народан	нароνταν
Λαιμός	врат	βρατ	врат	βρατ
Λατομείο	каменолом	καμενολομ	каменолом	καμενολομ
Λεξικό	речник	ρε**τσ**νικ	речник	ρε**τσ**νικ
Λεύκανση	белење	μπελενιε	белење	μπελενιε
Λευτεριά	слобода	σλομποντα	слобода	σλομποντα
Λήθη	заборав	ζαμποραβ	заборав	ζαμποραβ
Λίγος	мал	μαλ	мало	μαλο
Λιθάρι	камен	καμεν	камен	καμεν
Λιμάνι	пристаниште	πριστανι**σ**τε	пристаниште	πριστανι**σ**τε
Λίπος	маст	μαστ	маст	μαστ
Λόχος	чета	**τσ**ετα	чета	**τσ**ετα
Μαγαζί	продавница	προνταβνιτσα	продавница	προνταβνιτσα
Μάγουλο	образ	ομπραζ	образ	ομπραζ
Μάζα	маса	μασα	маса	μασα
Μαζί	заедно	ζαεντνο	заједно	ζαγιεντνο
Μαθητής	ученик	ου**τσ**ενικ	ученик	ου**τσ**ενικ

Μακάριος	блажен	μπλα**ζ**εν	блажен	μπλα**ζ**εν
Μάκρος	должина	ντολ**ζ**ινα	дужина	ντου**ζ**ινα
Μάλλινος	волнен	βολνεν	вунен	βουνεν
Μάρμαρο	мермер	μερμερ	мермер	μερμερ
Μάχη (Βαρδ.)	бој	μπογι	бојна	μπογινα
(Σερβικά)	бој	μπογι	борба	μπορμπα
Μέθη	пијанство	πιγιανστβο	пијанство	πιγιανστβο
Μεταμέλεια	покајување	ποκαγιουβανιε	покајање	ποκαγιανιε
Μητέρα	мајка	μαγικα	мајка	μαγικα
Μονόφθαλμος	едноок	εντνοοκ	једноок	γιεντνοοκ
Να, ναι	да	ντα	да	ντα
Ναός	храм	χραμ	храм	χραμ
Ναυαγός	бродоломец	μπροντολομετσ	бродоломац	μπροντολοματσ
Νεκρός	мртов	μρτοβ	мртав	μρταβ
Νέος	млад	μλαντ	млад	μλαντ
Νερό	вода	βοντα	вода	βοντα
Νήμα	конец	κονετς	конец	κονετσ
Νηνεμία	тишина	τι**σ**ινα	тишина	τι**σ**ινα
Νόθος (Βαρδ.)	вонбрачно дете	βονμπρα**τσ**νο ντετε		
(Σερβικά)	ванбрачно дете	βανμπρα**τσ**νο ντετε		
Νομάς	номад	νομαντ	номад	νομαντ
Ξακουστός	слабен	σλαμπεν	слабан	σλαμπαν
Ξανά	повторно	ποβτορνο	поново	πονοβο
Ξαναζώ (Βαρδ.)	повторно живеам	ποβτορνο **ζ**ιβεαμ		
(Σερβικά)	поново живети	πονοβο **ζ**ιβετι		
Ξάπλα	лежење	λε**ζ**ενιε	лежеђе	λε**ζ**εντζε
Ξάστερος	sвезден	σβεζντεν	звездано	ζβεζντανο
Ξαφνικά	неочекувано	νεο**τσ**εκουβανο	неочекивано	νεο**τσ**εκιβανο
Ξέγνοιαστος	безгрижен	μπεζγκρι**ζ**εν	безбрижан	μπεζμπρι**ζ**αν
Ξεδιάντροπος	дрзок	ντρζοκ	дрзак	ντρζακ
Ξεμέθυστος	трезен	τρεζεν	трезан	τρεζαν
Ξενώνας (Βαρδ.)	гостинска соба	γκοστινσκα σομπα		
(Σερβικά)	гостинска соба	γκοστινσκα σομπα		
Ξετύλιγμα	одмотување	οντμοτουβανιε	одмотавање	οντμοταβανιε
Ξεχωριστός	посебен	ποσεμπεν	посебан	ποσεμπαν
Ξυλουργός	столар	στολαρ	столар	στολαρ
Οβίδα	бомба	μπομπα	бомба	μπομπα
Όγδοος	осми	οσμι	осми	οσμι
Ογκόλιθος	камен	καμεν	камен	καμεν
Όγκος (ιατρ)	тумор	τουμορ	тумор	τουμορ
Οδηγός	возач	βοζα**τσ**	возач	βοζα**τσ**

Οδηγός	водич	βοντι**τσ**	водич	βοντι**τσ**
Οδοιπορία	патување	πατουβανιε	путовање	πουτοβανιε
Οδοντίατρος	стоматолог	στοματολογκ	стоматолог	στοματολογκ
Οδός	улица	ουλιτσα	улица	ουλιτσα
Οδυρμός	плач	πλα**τσ**	плач	πλα**τσ**
Οικία	дом	ντομ	дом	ντομ
Οικόσημο	грб	γκρμπ	грб	γκρμπ
Ολιγοψυχία	малодушност	μαλοντου**σ**νοστ	малодушност	μαλοντου**σ**νοστ
Ομιλία	говор	γκοβορ	говор	γκοβορ
Ομολογία	признание	πριζνανιε	признање	πριζνανιε
Όμως	но	νο	но	νο
Όνομα	име	ιμε	име	ιμε
Οντολογία	онтологија	οντολογκιγια	онтологија	οντολογκιγια
Οπλή	копито	κοπιτο	копито	κοπιτο
Όπλο	оружје	ορου**ζ**γιε	оружје	ορου**ζ**γιε
Ορατός	видлив	βιντλιβ	видлив	βιντλιβ
Πάγιος	стабилен	σταμπιλεν	стабилан	σταμπιλαν
Πάγκος	клупа	κλουπα	клупа	κλουπα
Παγώνι	паун	παουν	паун	παουν
Παθητικότητα	пасивност	πασιβνοστ	пасивност	πασιβνοστ
Παθολογία	патологија	πατολογκιγια	патологија	πατολογκιγια
Πάθος	страст	στραστ	страст	στραστ
Παιδαγωγός	педагог	πενταγκογκ	педагог	πενταγκογκ
Παιγνίδι	играчка	ιγκρα**τσ**κα	играчка	ιγκρα**τσ**κα
Παιδί	дете	ντετε	дете	ντετε
Παλαίμαχος	ветеран	βετεραν	ветеран	βετεραν
Παλαιός	стар	σταρ	стар	σταρ
Παλάμη	дланка	ντλανκα	длан	ντλαν
Πάλη	борба	μπορμπα	борба	μπορμπα
Πάμπλουτος	пребогат	πρεμπογκατ	пребогат	πρεμπογκατ
Παναγία	Богородица	Μπογκοροντιτσα	Богородица	Μπογκοροντιτσα
Παντζάρι	цвекло	τσβεκλο	цвекла	τσβεκλα
Παντόφλα	папуча	παπου**τσ**α	папуча	παπου**τσ**α
Παξιμάδι	двопек	ντβοπεκ	двопек	ντβοπεκ
Παπάς	поп	ποπ	поп	ποπ
Παππούς	дедо	ντεντο	деда	ντεντα
Παράβαση	престап	πρεσταπ	преступ	πρεστουπ
Παράγραφος	параграф	παραγκραφ	параграф	παραγκραφ
Παραγωγή	производство	προϊζβοντστβο	производња	προϊζβοντνια
Παράδειγμα	пример	πριμερ	пример	πριμερ
Παράδεισος	рај	ραϊ	рај	ραϊ

Παράδοση	предавање	πρενταβανιε	предавање	πρενταβανιε
Παραίσθηση	илузија	ιλουζιγια	илузија	ιλουζιγια
Παραίτηση	оставка	οσταβκα	оставка	οσταβκα
Παράκληση	молба	μολμπα	молба	μολμπα
Παύση	пауза	παουζα	пауза	παουζα
Πέδιλο	сандала	σανταλα	сандала	σανταλα
Πεζογραφία	проза	προζα	проза	προζα
Πεζοδρόμιο	тротоар	τροτοαρ	тротоар	τροτοαρ
Πεθερός	свекор	σβεκορ	свекар	σβεκαρ
Πειθαρχία	дисциплина	ντιστσιπλινα	дисциплина	ντιστσιπλινα
Πείσμα	упорност	ουπορνοστ	упорност	ουπορνοστ
Πειστήριο	доказ	ντοκαζ	доказ	ντοκαζ
Πελάτης	клиент	κλιεντ	клијент	κλιγιεντ
Πελεκάνος	пеликан	πελικαν	пеликан	πελικαν
Πελώριος	огромен	ογκρομεν	огроман	ογκρομαν
Περγαμηνή	пергамент	περγκαμεντ	пергамент	περγκαμεντ
Περιβάλλον	средина	σρεντινα	средина	σρεντινα
Ράβδος	мотка	μοτκα	мотка	μοτκα
Ραγδαίος	брј	μπργι	брј	μπργι
Ράκος	крпа	κρπα	крпа	κρπα
Ράμφος	клун	κλουν	кљун	κλιουν
Ράσο	мантија	μαντιγια	мантија	μαντιγια
Ράτσα	раса	ρασα	раса	ρασα
Ραψωδία	рапсодија	ραψωντιγια	рапсодија	ραψωντιγια
Ρέστα	остатоак	οστατοκ	остатак	οστατακ
Ρευστός	течен	τε**τσ**εν	течан	τε**τσ**αν
Ρήμα	глагол	γκλαγκολ	глагол	γκλαγκολ
Ρήτορας	говорник	γκοβορνικ	говорник	γκοβορνικ
Ρήτρα	клаузула	κλαουζουλα	клаузула	κλαουζουλα
Ρίζα	корен	κορεν	корен	κορεν
Ρυθμός	ритам	ριταμ	ритам	ριταμ
Ρωγμή	пукнатина	πουκνατινα	пукнатина	πουκνατινα
Σαγόνι	брада	μπραντα	брада	μπραντα
Σαΐτα	стрела	στρελα	стрела	στρελα
Σακάκι	сако	σακο	сако	σακο
Σαλπίζω	трубам	τρουμπαμ	трубити	τρουμπιτι
Σάλτο	скок	σκοκ	скок	σκοκ
Σανός	сено	σενο	сено	σενο
Σάρκα	тело	τελο	тело	τελο
Σαρκικός	телесен	τελεσεν	телесин	τελεσιν
Σαφής	јасен	γιασεν	јасан	γιασαν

Σβέρκος	врат	βρατ	врат	βρατ
Σβώλος	грутка	γκρουτκα	грутка	γκρουτκα
Σεισμός	земјотрес	ζεμγιοτρες	земљотрес	ζεμλιοτρες
Σελίδα	страница	στρανιτσα	страница	στρανιτσα
Σεμνότητα	скромност	σκρομνοστ	скромност	σκρομνοστ
Σήμα	знак	ζνακ	знак	ζνακ
Σκάβω	копам	κοπαμ	копати	κοπατι
Σκηνή	сцена	στσενα	сцена	στσενα
Σκιάχτρο	страшило	στρα**σ**ιλο	страшило	στρα**σ**ιλο
Στέγη	кров	κροβ	кров	κροβ
Σκέλος	нога	νογκα	нога	νογκα
Σκούπα	метла	μετλα	метла	μετλα
Ταβέρνα	таверна	ταβερνα	таверна	ταβερνα
Τάγμα	баталјон	μπαταλγιον	баталион	μπαταλιον
Ταγματάρχης	мајор	μαγιορ	мајор	μαγιορ
Τακτικά	редовно	ρεντοβνο	редовно	ρεντοβνο
Τακτική	тактика	τακτικα	тактика	τακτικα
Τανάλια	клешти	κλε**σ**τι	клешта	κλε**σ**τα
Ταξείδι	патување	πατουβανιε	путовање	πουτοβανιε
Τάρανδος	ирвас	ιρβας	ирвас	ιρβας
Ταμείο	каса	κασα	каса	κασα
Τάση, ροπή	склоност	σκλονοστ	склоност	σκλονοστ
Ταύρος	бик	μπικ	бик	μπικ
Ταυτίζω	идентификувам	ιντεντιφικουβαμ	идентификовати	ιντεντιφικοβατι
Ταφή	погреб	πογκρεμπ	погреб	πογκρεμπ
Τάφος	гроб	γκρομπ	гроб	γκρομπ
Τάφρος	ров	ροβ	ров	ροβ
Ταχύτητα	брзина	μπρζινα	брзина	μπρζινα
Τελεία	тачка	τα**τσ**κα	тачка	τα**τσ**κα
Τελετή	обред	ομπρεντ	обред	ομπρεντ
Τελετή	церемонија	τσερεμονιγια	церемонија	τσερεμονιγια
Τέρμα	крај	κραγι	крај	κραγι
Τρία	три	τρι	три	τρι
Τρίαινα	трозавец	τροζαβετς	трозувац	τροζουβατσ
Υαλοπίνακας	стакло	στακλο	стакло	στακλο
Υγεία	здравје	ζντραβγιε	здравље	ζντραβλιε
Υγρασία	влага	βλαγκα	влага	βλαγκα
Υγρός	влажен	βλα**ζ**εν	влажан	βλα**ζ**αν
Υγρότητα	влажност	βλα**ζ**νοστ	влажност	βλα**ζ**νοστ
Υδάτινος	воден	βοντεν	воден	βοντεν
Υδράργυρος	жива	**ζ**ιβα	жива	**ζ**ιβα

Υδροφράκτης	брана	μπρανα	брана	μπρανα
Υιός	син	σιν	син	σιν
Υλικός	материјален	ματεριγιαλεν	материјалан	ματεριγιαλαν
Ύμνος	химна	χιμνα	химна	χιμνα
Υπαίτιος	одговорен	οντγκοβορεν	одговоран	οντγκοβοραν
Υπερήλικας	престар	πρεσταρ	престар	πρεσταρ
Υπέρμετρος	прекомеран	πρεκομεραν	прекумерен	πρεκουμερεν
Υπέρογκος	огромен	ογκρομεν	огромен	ογκρομεν
Υπηρεσία	служба	σλου**ζ**μπα	служба	σλου**ζ**μπα
Υπηρέτης	слуга	σλουγκα	слуга	σλουγκα
Υπόθεση	претпоставка	πρετποσταβκα	претпоставка	πρετποσταβκα
Υψηλά	високо	βισοκο	високо	βισοκο
Φαιδρός	весело	βεσελ	весео	βεσεο
Φάλαινα	кит	κιτ	кит	κιτ
Φαλάκρα	ќелавост	τσελαβοστ	ђелавост	ντζελαβοστ
Φανέλα	потсошула	ποτσοο**σ**ουλα	потсошуља	ποτσοο**σ**ουλια
Φαντάρος	војник	βογινικ	војник	βογινικ
Φαντασία	мечта	με**τσ**τα	машта	μα**σ**τα
Φαντασία	фантазмија	φανταζιγια	фантазмија	φανταζιγια
Φαρδύς	широк	**σ**ιροκ	широк	**σ**ιροκ
Φαρίνα	брашно	μπρα**σ**νο	брашно	μπρα**σ**νο
Φαρμακείο	аптека	απτεκα	апотека	αποτεκα
Φαρμάκι	отров	οτροβ	отров	οτροβ
Φάση	фаза	φαζα	фаза	φαζα
Φατρία	фракција	φρακτσιγια	фракција	φρακτσιγια
Φίδι	змија	ζμιγια	змија	ζμιγια
Φθηνός	евтин	εβτιν	јефтин	γιεφτιν
Φθόγγος	звук	ζβουκ	звук	ζβουκ
Φίλεργος	вреден	βρεντεν	вредан	βρενταν
Φίλη	пријателка	πριγιατελκα	пријатељица	πριγιατελιιτσα
Χαζός	глупав	γκλουπαβ	глупав	γκλουπαβ
Χαϊμαλί	талисман	ταλισμαν	талисман	ταλισμαν
Χαλάζι	грал	γκραλ	грал	γκραλ
Χαλαρός	лабав	λαμπαβ	лабав	λαμπαβ
Χαλκός	бакар	μπακαρ	бакар	μπακαρ
Χαμηλός	низок	νιζοκ	низак	νιζακ
Χάος	хаос	χαος	хаос	χαος
Χαρά	радост	ραντοστ	радост	ραντοστ
Χάρισμα	дар	νταρ	дар	νταρ
Χαρτόνι	картон	καρτον	картон	καρτον
Χείλος	усна	ουσνα	усна	ουσνα

Χειμώνας	зима	ζιμα	зима	ζιμα
Χειρονομία	гест	γκεστ	гест	γκεστ
Χέλι	јагула	γιαγκουλα	јегуља	γιεγκουλια
Χήνα	гуска	γκουσκα	гуска	γκουσκα
Χιόνι	снег	σνεγκ	снег	σνεγκ
Χλόη	трева	τρεβα	трава	τραβα
Ψάθα	трска	τρσκα	трска	τρσκα
Ψαλμός	псалм	ψαλμ	псалма	ψαλμα
Ψαράς	рибар	ριμπαρ	рибар	ριμπαρ
Ψαρός	сед	σεντ	сед	σεντ
Ψεγάδι	мана	μανα	мана	μανα
Ψείρα	вошка	βο**σ**κα	вошка	βο**σ**κα
Ψευδάργυρος	цинк	τσινκ	цинк	τσινκ
Ψηλός	висок	βισοκ	висок	βισοκ
Ψηφοφορία	гласање	γκλασανιε	гласање	γκλασανιε
Ψίθυρος	шепот	**σ**εποτ	шапат	**σ**απατ
Ψυχή	душа	ντου**σ**α	душа	ντου**σ**α
Ψυχίατρος	психијатар	ψυχιγιαταρ	психијатар	ψυχιγιαταρ
Ψυχολογία	психологија	ψυχολογκιγια	психологија	ψυχολογκιγια
Ψυχολόγος	психолог	ψυχολογκ	психолог	ψυχολογκ
Ψύχραιμος	ладнокрвен	λαντνοκρβεν	хладнокрван	χλαντνοκρβαν
Ψύχωση	психози	ψυχοζι	психоза	ψυχοζα
Ψωρίαση	псоријаза	ψωριγιαζα	псоријаза	ψωριγιαζα
Ωκεανός	океан	οκεαν	океан	οκεαν
Ωλένη	подлактица	ποντλακτιτσα	подлактица	ποντλακτιτσα
Ώμος	рамо	ραμο	раме	ραμε
Ωμός	сиров, суров	σιροβ, σουροβ	сиров	σιροβ
Ωμότητα	суровост	σουροβοστ	суровост	σουροβοστ
Ωοθήκη	јајник	γιαγινικ	јајник	γιαγινικ
Ώρα	време	βρεμε	време	βρεμε
Ώρα	час	**τσ**ασ	час	**τσ**ασ
Ώριμος	зрел	ζρελ	зрео	ζρεο
Ωριμότητα	зрелост	ζρελοστ	зрелост	ζρελοστ
Ωροσκόπιο	хороскоп	χοροσκοπ	хороскоп	χοροσκοπ
Ώστε	така	τακα	тако	τακο
Ωφέλεια	корист, полза	κοριστ, πολζα	корист	κοριστ
Ώχρα	окер	οκερ	окер	οκερ
Ωχρός	блед	μπλεντ	блед	μπλεντ
Ωχρότητα	бледило	μπλεντιλο	бледило	μπλεντιλο

Αγαπητέ αναγνώστη συγγνώμη που σας κούρασα. Ήταν ίσως πολλά τα παραδείγματα, αλλά θεωρώ ότι ήταν αναγκαία. Καλύτερα όμως έτσι, για να αποδειχθεί με τον πλέον σαφή και κατηγορηματικό τρόπο η αλήθεια. Τώρα που τα βλέπετε όλα αυτά, δεν μένετε εμβρόντητος μπροστά στην προκλητικότητα, τη θρασύτητα και την αναίδεια των ανθρώπων αυτών; Δεν σας προκαλεί αγανάκτηση που απεργάζονται αντίθετα στην ιστορική αλήθεια και στα απολύτως προφανή; Μην εκνευρίζεστε όμως μαζί τους, διότι υπάρχει και συνέχεια. Καλύτερα να το θεωρήσετε ανέκδοτο και να το ρίξετε στο καλαμπούρι.

Για να μπορέσουμε όμως να παραμείνουμε στα πλαίσια της λογικής, ως εχέφρονες άνθρωποι, είναι δυνατόν **οι ίδιες λέξεις, με την ίδια σημασία, με την ίδια προφορά και με τον ίδιο τρόπο γραφής, να λέγονται στη Σερβία Σερβικές και λίγα χιλιόμετρα νοτιότερα *Μακεδονικές*;**

Στην Αγγλική γλώσσα η λέξη restaurant σημαίνει εστιατόριο. Όπου και αν λεχθεί και γραφεί η λέξη αυτή, π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις Η.Π.Α., στον Καναδά, στις Ινδίες, στην Αυστραλία, στη Νέα Ζηλανδία, στη Νότιο Αφρική, στην Ιαπωνία, στην Κίνα, στην Κένυα, στη Συρία, στην Αργεντινή, στο Βόρειο ή στο Νότιο πόλο, σε ανατολή ή σε δύση, παραμένει και λέγεται και είναι Αγγλική λέξη. Τα χιλιάδες χιλιόμετρα που χωρίζουν τις χώρες αυτές δεν αλλάζουν την ουσία, ότι δηλαδή η λέξη αυτή είναι Αγγλική. Οι Βαρδαρίτες που είναι και όμοροι με τους Σέρβους και τους Βούλγαρους γιατί επιμένουν να μετονομάζουν την ίδια με αυτούς τους γείτονές τους, και όχι μόνο με αυτούς, Σλαβική γλώσσα τους; (Αν βέβαια τώρα πει κανείς ότι η λέξη restaurant είναι Ελληνικής προέλευσης και ότι προέρχεται από το ρα και ίσταμαι, που σημαίνει έφαγα και στηλώθηκα, δεν θα απέχει καθόλου από την αλήθεια).

Μετά από τα παραπάνω, οι Βαρδαρίτες, όσοι έχουν πέσει θύματα της προπαγάνδας τους, αλλά, και όσοι κυνικά τους υποστηρίζουν, τι έχουν να πουν; Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να φέρουμε όλο το Λεξικό με όλες τις λέξεις και τις παράγωγές τους. Μπορούμε όμως να το δούμε ολόκληρο και μάλιστα λέξη προς λέξη. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί οι Βαρδαρίτες απαρνούνται την καταγωγή τους, την ιστορία τους, το παρελθόν τους. Είναι βέβαιο ότι με το σφετερισμένο όνομα *Μακεδονία* και με κλεμμένη ιστορία δεν μπορούν να πορευτούν. Είναι καιρός να σταματήσουν αυτή την ανιστόρητη επιμονή στην ανοησία στην οποία κάποιοι τους ενέπλεξαν. Μεταξύ τους υπάρχουν και μορφωμένοι άνθρωποι, οι οποίοι σίγουρα γνωρίζουν την αλήθεια, την ιστορία και τα γεγονότα. Ούτε αυτοί θέλουν να δουν κατάματα την αλήθεια και να καταλάβουν; Πιστεύω ότι δεν πρέπει να παρασύρονται από άτομα τα οποία τους φανατίζουν και τους τυφλώνουν με την προπαγάνδα τους. Δεν πρέπει να επιτρέπουν σε κάποιους να τους

κοροϊδεύουν και να τους κρατούν στο σκοτάδι. Για όποιον δεν πιστεύει ότι κάποιοι τους κοροϊδεύουν, λέγοντάς τους ότι είναι *Μακεδόνες* και τους κρατούν στο σκοτάδι, ας ρωτήσουν τους παππούδες τους να τους πουν, πώς λεγόταν η περιοχή τους πριν ο Τίτο, τον Αύγουστο του 1944, την ονομάσει με το σφετερισμένο, με το κλεμμένο όνομα *Μακεδονία*; Λεγόταν Вардарска Бановина Βαρντάρσκα Μπανόβινα, που σημαίνει *Διοικητική περιφέρεια του Βαρδάρη*, από το όνομα του ποταμού Αξιού, ο οποίος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται Вардар Βαρνταρ. Οι αρχαίοι Μακεδόνες, όπως όλοι οι αρχαίοι Έλληνες, ονόμαζαν τον ποταμό Αξιό, όπως τον αναφέρει και ο Όμηρος. Επίσης, και οι σύγχρονοι Έλληνες, ονομάζουν τον ποταμό Αξιό. Δηλαδή ο Τίτο ήλθε ως νονός, ένα Τμήμα της νότιας Γιουγκοσλαβίας, της νότιας Σερβίας, την περιοχή η οποία ως τότε λεγόταν Вардарска Бановина Βαρντάρσκα Μπανόβινα τη μετονόμασε για επεκτατικούς σκοπούς σε Македонија Μακεντόνιγια και ως δια μαγείας, σε μια νύκτα, οι κάτοικοι έγιναν *Μακεδόνες*; Όμως, έτσι κανείς δεν γίνεται Μακεδών. Για να είναι και να ονομάζεται κάποιος Μακεδών, πρέπει να έχει γεννηθεί Μακεδών, πρέπει οι πρόγονοί του, οι γενάρχες του, οι προπάτορές του, οι γεννήτορές του, οι γενέται του, οι γονείς του, να είναι Μακεδόνες. Αλλά να γεννηθείς Σλάβος Βαρδαρίτης, ή Αλβανός, ή Ρομ ή να είσαι Τουρκικής εθνότητας και να γίνεις και να ονομάζεσαι Μακεδών δεν γίνεται. Πέραν του γεγονότος ότι είναι κλοπή και σφετερισμός δεν συνάδει με τους κανόνες της *Λογικής*. Σε όσους δεν πιστεύουν ακόμη ότι είναι κλοπή και σφετερισμός και ότι οι Βαρδαρίτες δεν έχουν ουδεμία σχέση με το Ελληνικό όνομα Μακεδονία, τη γη, την ιστορία, τους ήρωες, τον πολιτισμό και τους ανθρώπους της, ας διαβάσουν το παρακάτω κείμενο. Είναι βέβαιο ότι αν δεν έχουν πειστεί έως τώρα θα πειστούν.

2. Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ανατολικά από τη Βαρντάρσκα είναι η Βουλγαρία. Οι κάτοικοι της χώρας αυτής ομιλούν μία Σλαβική γλώσσα η οποία λέγεται Βουλγαρική. Η γραφή και της Βουλγαρικής γλώσσας, όπως και της Βαρδαρίτικης είναι η Κυριλλική γραφή.

Αν λοιπόν οι Βούλγαροι θέλουν να πουν στη γλώσσα τους αγοράζω, λένε пазарувам παζαρούβαμ, όπως пазарувам παζαρούβαμ λέγεται και στα Βαρδαρίτικα.

Αν θέλουν να πουν στη Βουλγαρική γλώσσα αγγούρι, λένε краставица κρασταβιτσα, όπως краставица κρασταβιτσα λέγεται και στα Βαρδαρίτικα.

Αν θέλουν να πουν στη Βουλγαρική γλώσσα αερίζω, λένε отслабвам οτσλαμπβαμ, ενώ στα Βαρδαρίτικα το λένε ослабувам οσλαμπουβαμ.

Αν θέλουν να πουν στη Βουλγαρική γλώσσα αρκούδα, λένε мечка με**τσ**κα, όπως мечка με**τσ**κα λέγεται και στα Βαρδαρίτικα.
Αν θέλουν να πουν στη Βουλγαρική γλώσσα βήχας, λένε кашлица κα**σ**λιτσα, όπως кашлица κα**σ**λιτσα λέγεται και στα Βαρδαρίτικα.
Αν θέλουν να πουν στη Βουλγαρική γλώσσα βοσκός, λένε овчар οβ**τσ**αρ, όπως овчар οβ**τσ**αρ λέγεται και στα Βαρδαρίτικα.
Αν θέλουν να πουν στη Βουλγαρική γλώσσα γιορτάζω, λένε празнувам πραζνουβαμ, όπως празнувам πραζνουβαμ λέγεται και στα Βαρδαρίτικα.
Αν θέλουν να πουν στη Βουλγαρική γλώσσα βλάκας, λένε глупак γκλουπακ, όπως глупак γκλουπακ λέγεται και στα Βαρδαρίτικα.

Δικαιούμαι στο όνομα της λογικής και της αλήθειας να ρωτήσω: Ποια είναι η διαφορά των λέξεων αυτών στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά και στα Βουλγαρικά; Πώς γίνεται να λέγονται *Μακεδονικά* τα Βαρδαρίτικα, αφού οι λέξεις τους αυτές και ως προς το νόημα και ως προς την προφορά και ως προς τη γραφή, είναι απολύτως όμοιες με τις αντίστοιχες Βουλγαρικές, ή, αν όχι απολύτως όμοιες, διαφέρουν μόνο κατά τι; Π.χ. κατά ένα γράμμα ή μια κατάληξη από κάποια αντίστοιχη Βουλγαρική; Όπως είδαμε προηγουμένως, οι Βαρδαρίτικες λέξεις τις οποίες αναφέραμε, είναι απολύτως όμοιες ή σχεδόν όμοιες και με τις αντίστοιχες Σερβικές.

Ως απάντηση σε όποια πιθανή αντίρρηση, ότι στα ανωτέρω παραδείγματα οι λέξεις είναι κατά τύχην όμοιες, γράφω από μερικές λέξεις από κάθε γράμμα του Ελληνικού αλφαβήτου, για να δεί ο καθένας πώς αποδίδονται οι λέξεις αυτές στη Βαρδαρίτικη και στη Βουλγαρική γλώσσα. Ένα είναι βέβαιο. Βλέποντας τις λέξεις που αναγράφονται δεν θα βρείτε διαφορές. Προκαταβολικά το αναφέρω, μην κοπιάσετε αδίκως, διότι οι λέξεις, η προφορά τους και η σημασία τους είναι απολύτως όμοιες. (Σας παρακαλώ όμως να κοπιάσετε και να τις δείτε όλες). Το ότι δεν θα βρείτε διαφορές είναι απολύτως φυσικό, διότι αμφότερες οι γλώσσες, η Βαρδαρίτικη και η Βουλγαρική, έχουν κοινή ρίζα, είναι Σλαβικές γλώσσες. Άρα η Βαρδαρίτικη γλώσσα αφού είναι Σλαβική, δεν είναι *Μακεδονική* δεν είναι δηλαδή Ελληνική. Είναι γνωστό και είναι πλέον φανερό, ότι η Βαρδαρίτικη είναι Σερβοβουλγαρική ή Βουλγαροσερβική γλώσσα. Σε όσους δεν ήταν γνωστό έως τώρα, πρέπει πλέον να είναι απολύτως εμφανές.

Βαρδαρίτικα ή Σκοπιανικά		**Β ο υ λ γ ά ρ ι κ α**	
Αβέβαιος	несигурен	νεσιγκουρεν	несигурен νεσιγκουρεν
Αβεβαιότητα	несигурнорст	νεσιγκουρνορστ	несигурнорст νεσιγκουρνορστ
Αβλαβής	безвреден	μπεζβρεντεν	безвреден μπεζβρεντεν
Αβρότητα	нежност	νε**ζ**νοστ	нежност νε**ζ**νοστ

Άβολος	незгоден	νεζγκοντεν	незгоден	νεζγκοντεν
Άβυσος	бездна	μπεζντνα	бездна	μπεζντνα
Άγαλμα	статуа	στατουα	статуя	στατουϊα
Αγαπητός	драг ντραγκ, мил μιλ		драг ντραγκ, мил μιλ	
Αγγελία	вест	βεστ	вест	βεστ
Άγγελος	ангел	ανγκελ	ангел	ανγκελ
Αγελάδα	крава	κραβα	крава	κραβα
Αγέλη	стадо	σταντο	стадо	σταντο
Αγιάζι	слана	σλανα	слана	σλανα
Άγνοια	незнаење	νεζναενιε	незнание	νεζνανιε
Αγνός	непорочен	νεποροτσεν	непорочен	νεποροτσεν
Αγόρι	момче	μομτσε	момче	μομτσε
Άγραφος	непишан	νεπισαν	неписан	νεπισαν
Αγροικία	грубост	γκρουμποστ	грубост	γκρουμποστ
Αγχόνη	бесилка	μπεσιλκα	бесилка	μπεσιλκα
Αγωγή	воспитание	βοσπιτανιε	възпитание	βζπιτανιε
Αγώγι	превоз	πρεβοζ	превоз	πρεβοζ
Αγωγός	проводник	προβοντνικ	проводник	προβοντνικ
Αγώνας	борба	μπορμπα	борба	μπορμπα
Αγωνία	тревога	τρεβογκα	тревога	τρεβογκα
Άδειος	празен	πραζεν	празен	πραζεν
Αδελφή	сестра	σεστρα	сестра	σεστρα
Αδελφικός	братски	μπρατσκι	братски	μπρατσκι
Αδελφοποίηση (Βαρδαρίτικα)	побратимување		помпратимουβανιε	
Αδελφοποίηση (Βουλγάρικα)	побратимяване		помпратимиабавне	
Αδελφός	брат	μπρατ	брат	μπρατ
Αδελφοσύνη	братство	μπρατστβο	братство	μπρατστβο
Αδένας	жлезда	ζλεζντα	жлеза	ζλεζα
Αδιάθετος	нерасположен	νερασπολοζεν	неразположен	νεραζπολοζεν
Αδιαίρετος	неделив	νεντελιβ	неделим	νεντελιμ
Αδίδακτος	необучен	νεομπουτσεν	необучен	νεομπουτσεν
Αδρανής	инертен	ινερτεν	инертен	ινερτεν
Αδύνατος	слаб	σλαμπ	слаб	σλαμπ
Αδυναμία	слабост	σλαμποστ	слабост	σλαμποστ
Άδυτο	светилиште	σβετιλιστε	светилище	σβετιλισε
Αειθαλής	вечнозелен	βετσνοζελεν	вечнозелен	βετσνοζελεν
Αεικίνητος	подвижен	ποντβιζεν	подвижен	ποντβιζεν
Αεράμυνα (Βαρδ.)	противоздушна одбрана		προτιβοζντουσνα οντμπρανα	
Αεράμυνα (Βουλ.)	противовъздушна отбрана		προτιβοβζντουσνα οτμπρανα	
Αεροπορία	авијација	αβιγιατσιγια	авиация	αβιατσια
Αεροστατική	аеростатика	αεροστατικα	аеростатика	αεροστατικα

Αετός	орел	орел	орел	орел
Αζημίωτος	нештетен	νε**σ**τετεν	неошетен	νεο**σ**етен
Άθεος	безбожен	μπεζμπο**ζ**εν	безбожен	μπεζμπο**ζ**εν
Αθέρμαντος	незаторлен	νεζατοπλεν	незаторлен	νεζατοπλεν
Αθεώρητος	незаверен	νεζαβερεν	незаверен	νεζαβερεν
Αθλητής	спортист	σπορτιστ	спортист	σπορτιστ
Άθλιος	мизерен	μιζερεν	мизерен	μιζερεν
Άθλος	подвиг	ποντβιγκ	подвиг	ποντβιγκ
Άθρησκος	нерелигиозен	νερελιγκιοζεν	нерелигиозен	νερελιγκιοζεν
Αθωότητα	невиност	νεβινοστ	невинност	νεβιννοστ
Αίθουσα	салон	σαλον	салон	σαλον
Αίνιγμα	гатанка	γκατανκα	гатанка	γκατανκα
Αίσθημα	чувство	**τσ**ουβστβο	чувство	**τσ**ουβστβο
Αισθητική	естетика	εστετικα	естетика	εστετικα
Αίτηση	молба	μολμπα	молба	μολμπα
Αιτία	причина	πρι**τσ**ινα	причина	πρι**τσ**ινα
Αιτιολογία	оправдание	οπραβντανιε	оправдание	οπραβντανιε
Αιχμαλωσία	плен	πλεν	плен	πλεν
Αιώνας	век	βεκ	век	βεκ
Αιώνιος	вечен	βε**τσ**εν	вечен	βε**τσ**εν
Ακαθαρσία	нечистотија	νε**τσ**ιστοτιγια	нечистотия	νε**τσ**ιστοτιγια
Ακαθόριστος	неопределен	νεοπρεντελεν	неопределен	νεοπρεντελεν
Άκαιρος	ненавремен	νεναβρεμεν	ненавременен	νεναβρεμενεν
Ακατανόητος	неразбирлив	νεραζμπιρλιβ	неразбираем	νεραζμπιραεμ
Ακεραιότητα	честност	**τσ**εστνοστ	честност	**τσ**εστνοστ
Ακίνητος	неподвижен	νεποτβι**ζ**εν	неподвижен	νεποτβι**ζ**εν
Ακοή	слух	σλουχ	слух	σλουχ
Ακούραστος	неуморен	νεουμορεν	неуморен	νεουμορεν
Ακουστικό	слушалка	σλου**σ**αλκα	слушалка	σλου**σ**αλκα
Ακούω	слушам	σλου**σ**αμ	слушам	σλου**σ**αμ
Ακραίος	краен	κραεν	краен	κραεν
Ακρίβεια	точен	το**τσ**εν	точен	το**τσ**εν
Ακριβής	точност	το**τσ**νοστ	точност	το**τσ**νοστ
Ακριβός	мил	μιλ	мил	μιλ
Ακροάζομαι	ислушувам	ισλου**σ**ουβαμ	изслушвам	ιζσλου**σ**βαμ
Ακροατής	слушател	σλου**σ**ατελ	слушател	σλου**σ**ατελ
Ακροβάτης	акробат	ακρομπατ	акробат	ακρομπατ
Ακρότητα	крајност	κραϊνοστ	крайност	κραϊνοστ
Άκυρος	невалиден	νεβαλιντεν	невалиден	νεβαλιντεν
Άκυρος	анулиран	ανουλιραν	анулиран	ανουλιραν
Αλεπού	лисица	λισιτσα	лисица	λισιτσα

Αλέτρι	рало	ралο	рало	ралο
Αλεύρι	брашно	μпра**σ**νο	брашно	μпра**σ**νο
Αλήθεια	вистина	βιστινα	истина	ιστινα
Αληθινός	вистински	βιστινσκι	истински	ιστινσκι
Αλήτης	скитник	σκιτνικ	скитник	σκιτνικ
Αλκή	сила	σιλα	сила	σιλα
Αλλαντικά	колбаси	κολμπασι	колбаси	κολμπασι
Αλληλογραφία	преписка	πρεπισκα	преписка	πρεπισκα
Άλλος	друг	ντρουγκ	друг	ντρουγκ
Άλλωστε	бездруго	μπεζντρουγκο	бездруго	μπεζντρουγκο
Άλμα	скок	σκοκ	скок	σκοκ
Αλμυρός	солен	σολεν	солен	σολεν
Αλοιφή	помада	πομαντα	помада	πομαντα
Αλυσίδα	верига	βεριγκα	верига	βεριγκα
Αλφάβητο	азбука	αζμπουκα	азбука	αζμπουκα
Αμόρφωτος	необразован	νεομπραζοβαν	необразован	νεομπραζοβαν
Αμπελοκομία	лозарство	λοζαρστβο	лозарство	λοζαρστβο
Αμπελουργός	лозар	λοζαρ	лозар	λοζαρ
Αμύγδαλο	бадем	μπαντεμ	бадем	μπαντεμ
Ανάγκη	нужда	νου**ζ**ντα	нужда	νου**ζ**ντα
Αναγνώστης	читател	**τσ**ιτατελ	читател	**τσ**ιτατελ
Ανίκανος	неспосовен	νεσποσοβεν	неспосовен	νεσποσοβεν
Αποκέντρωση (Βαρδ.)	децентрализација		ντετσεντραλιζατσιγια	
Αποκέντρωση (Βουλ.)	децентрализация		ντετσεντραλιζατσιγια	
Αποφασίζω	решавам	ρε**σ**αβαμ	решавам	ρε**σ**αβαμ
Αρκούδα	мечка	με**τσ**κα	мечка	με**τσ**κα
Αρχαίος	древем	ντρεβεμ	древем	ντρεβεμ
Βαγόνι	вагон	βαγκον	вагон	βαγκον
Βαγένι (βαρέλι)	бочва	μπο**τσ**βα	бъчва	μπ**τσ**βα
Βαζελίνη	вазелин	βαζελιν	вазелин	βαζελιν
Βαθμιαίως	постепено	ποστεπενο	постепенно	ποστεπεννο
Βαθμός	степен	στεπεν	степен	στεπεν
Βάθρο	пиедестал	πιεντεσταλ	пиедестал	πιεντεσταλ
Βακτηρίδιο	бактерија	μπακτεριγια	бактерия	μπακτεριγια
Βαλίτσα	куфер	κουφερ	куфар	κουφαρ
Βάλσαμο	балсам	μπαλσαμ	балсам	μπαλσαμ
Βαμβάκι	памук	παμουκ	памук	παμουκ
Βάναυσος	груб	γκρουμπ	груб	γκρουμπ
Βανίλια	ванила	βανιλα	ванилия	βανιλιγια
Βάρος	тежина	τε**ζ**ινα	тежест	τε**ζ**εστ
Βαρύτονος	баритон	μπαριτον	баритон	μπαριτον

Βάση	база	μπαζα	база	μπαζα
Βάση	основа	οσνοβα	основа	οσνοβα
Βέβαιος	сигурен	σιγκουρεν	сигурен	σιγκουρεν
Βεβαίωση	заверка	ζαβερκα	заверка	ζαβερκα
Βελόνα	игла	ιγκλα	игла	ιγκλα
Βέλος	стрела	στρελα	стрелка	στρελκα
Βήχας	кашлица	κα**σ**λιτσα	кашлица	κα**σ**λιτσα
Βιβλίο	книга	κνιγκα	книга	κνιγκα
Βλάκας	глупак	γκλουπακ	глупак	γκλουπακ
Βλάμης (αδελφοποιητός)	побратим	πομπρατιμ	побратим	πομπρατιμ
Βόδι	вол	βολ	вол	βολ
Βοήθεια	помош	πομο**σ**	помош	πομο**σ**
Βοηθός	помошник	πομο**σ**νικ	помошник	πομο**σ**νικ
Βολβός	луковица	λουκοβιτσα	луковица	λουκοβιτσα
Βόμβα	бомба	μπομπα	бомба	μπομπα
Βορράς	север	σεβερ	север	σεβερ
Βοσκός	овчар	οβ**τσ**αρ	овчар	οβ**τσ**αρ
Βότανο	билка	μπιλκα	билка	μπιλκα
Βούκινο	труба	τρουμπα	тръба	τρμπα
Βούλευμα	решение	ρε**σ**ενιε	решение	ρε**σ**ενιε
Βούρτσα	четка	**τσ**ετκα	четка	**τσ**ετκα
Βουρτσίζω	четкам	**τσ**ετκαμ	четкам	**τσ**ετκαμ
Βραβείο	награда	ναγκραντα	награда	ναγκραντα
Βράδυ	вечер	βε**τσ**ερ	вечер	βε**τσ**ερ
Βράχος	скала	σκαλα	скала	σκαλα
Βραχύτητα	краткост	κρατκοστ	краткост	κρατκοστ
Βροντή	гром	γκρομ	гръм	γκρμ
Βροχή	дожд	ντο**ζ**ντ	дъжд	ντ**ζ**ντ
Βυθός	дно	ντνο	дъно	ντνο
Βωμός	жртвеник	**ζ**ρτβενικ	жертвеник	**ζ**ερτβενικ
Γάϊδαρος	магаре	μαγκαρε	магаре	μαγκαρε
Γαλακτερός	млечен	μλε**τσ**εν	млечен	μλε**τσ**εν
Γαλανομάτης	синоок	σινοοκ	синеок	σινεοκ
Γάμος	свадба	σβαντμπα	сватба	σβατμπα
Γαργάρα	гаргара	γκαργκαρα	гаргара	γκαργκαρα
Γεγονός	факт	φακτ	факт	φακτ
Γεια	здравје	ζντραβιγιε	здраве	ζντραβε
Γείτονας	сосед	σοσεντ	съсед	σσεντ
Γειτονιά	соседство	σοσεντστβο	съседство	σσεντστβο
Γελοιογραφία	карикатура	καρικατουρα	карикатура	καρικατουρα
Γελοίος	смешен	σμε**σ**εν	смешен	σμε**σ**εν

Γενειάδα	брада	μπραντα	брада	μπραντα
Γενιά	поколение	покoленιε	поколение	покoленιε
Γενναίος	смел	σμελ	смел	σμελ
Γεράκι	сокол	σοκολ	сокол	σοκολ
Γεροντοκόρη	стара мома	σταρα μομα	стара мома	σταρα μομα
Γερός	здрав	ζντραβ	здрав	ζντραβ
Γεύση	вкус	βκους	вкус	βκους
Γέφυρα	мост	μοστ	мост	μοστ
Γεωπόνος	агроном	αγκρονομ	агроном	αγκρονομ
Γίδα	коза	κοζα	коза	κοζα
Γιορτάζω	празнувам	πραζνουβαμ	празнувам	πραζνουβαμ
Γυμνός	гол	γκολ	гол	γκολ
Δάκτυλο	прст	πρστ	пръст	πρστ
Δαμάσκηνο	слива	σλιβα	слива	σλιβα
Δάνειο	кредит	κρεντιτ	кредит	κρεντιτ
Δαπάνη	расход	ρασχοντ	разход	ραζχοντ
Δάπεδο	под	ποντ	под	ποντ
Δασκάλα	учителка	ου**τσ**ιτελκα	учителка	ου**τσ**ιτελκα
Δάσκαλος	учител	ου**τσ**ιτελ	учител	ου**τσ**ιτελ
Δάσος	гора	γκορα	гора	γκορα
Δείγμα	образец	ομπραζετς	образец	ομπραζετς
Δείκτης	стрелка	στρελκα	стрелка	στρελκα
Δεινοπαθώ	страдам	στρανταμ	страдам	στρανταμ
Δέκα	десет	ντεσετ	десет	ντεσετ
Δεκανίκι	патерица	πατερίτσα	патерица	πατερίτσα
Δέκτης	приемник	πριεμνικ	приемник	πριεμνικ
Δελφίνι	делфин	ντελφιν	делфин	ντελφιν
Δέμα	пакет	πακετ	пакет	πακετ
Δένδρο	дрво	ντρβο	дърво	ντρβο
Δενδροκομία	овоштарство	οβο**σ**ταρστβο	овошарство	οβο**σ**αρστβο
Δενδροστοιχία	алеја	αλεγια	алея	αλεγια
Δεξίωση	прием	πριεμ	прием	πριεμ
Δέρμα	кожа	κο**ζ**α	кожа	κο**ζ**α
Δερματολόγος	дерматолог	ντερματολογκ	дерматолог	ντερματολογκ
Δηλαδή	значи	ζνα**τσ**ι	значи	ζνα**τσ**ι
Δηλητήριο	отров	отροβ	отрова	отροβα
Διαγωγή	поведение	ποβεντενιε	поведение	ποβεντενιε
Διαλέγω	избирам	ιζμπιραμ	избирам	ιζμπιραμ
Διάρκεια	времетраење	βρεμετραενιε	времетраене	βρεμετραενε
Εβδομάδα	седмица	σεντμιτσα	седмица	σεντμιτσα
Έγγαμος	женет	**ζ**ενετ	женен	**ζ**ενεν

Εγγραφή	регистрација	ρεγκιστρατσιγια	регистрация	ρεγκιστρατσιγια
Έγγραφο	документ	ντοκουμεντ	документ	ντοκουμεντ
Εγγύηση	гаранција	γκαραντσιγια	гаранция	γκαραντσιγια
Εγγυώμαι	гарантирам	γκαραντιραμ	гарантирам	γκαραντιραμ
Εγκάρδιος	срдечен	σρντε**τσ**εν	сърдечен	σρντε**τσ**εν
Εγκατάσταση	инсталација	ινσταλατσιγια	инсталация	ινσταλατσιγια
Εγκληματίας	престапник	πρεσταπνικ	престъпник	πρεσταπνικ
Έγκριση	одобрение	οντομπρενιε	одобрение	οντομπρενιε
Εγκύκλιος	кругов	κρουγκοβ	кръугов	κρουγκοβ
Εγκύκλιος	циркуларен	τσιρκουλαρεν	циркулярен	τσιρκουλιαρεν
Εγκυμοσύνη	бременост	μπρεμενοστ	бременност	μπρεμεννοστ
Εγωϊστής	егоист	εγκοϊστ	егоист	εγκοϊστ
Έδαφος	почва	πο**τσ**βα	почва	πο**τσ**βα
Εθελοντής	доброволец	ντομπροβολετσ	доброволец	ντομπροβολετσ
Έθιμο	обичај	ομπι**τσ**αϊ	обичай	ομπι**τσ**αϊ
Εθνότητα	народност	ναροντνοστ	народност	ναροντνοστ
Είδος	вид	βιντ	вид	βιντ
Ειρήνη	мир	μιρ	мир	μιρ
Εισόδημα	доход	ντοχοντ	доход	ντοχοντ
Έκβαση	резултат	ρεζουλτατ	резултат	ρεζουλτατ
Εκτός	озбен	οζμπεν	озбен	οζμπεν
Ειρηνοποιός	миродворен	μιροντβορεν	миродворец	μιροντβορετσ
Ελευθερία	слобода	σλομποντα	свобода	σβομποντα
Έμβλημα	грб	γκρμπ	герб	γκερμπ
Εργασία	работа	ραμποτα	работа	ραμποτα
Εργάτης	работник	ραμποτνικ	работник	ραμποτνικ
Ευφορία	плодородна	πλοντοροντνα	плодородиз	πλοντοροντιε
Ζαμπόν	шунка	**σ**ουνκα	шунка	**σ**ουνκα
Ζάπλουτος	богат	μπογκατ	богат	μπογκατ
Ζάρι	зар	ζαρ	зар	ζαρ
Ζαρκάδι	срна	σρνα	сърна	σρνα
Ζαχαροπλαστείο	слаткарница	σλατκαρνιτσα	сладкарница	σλαντκαρνιτσα
Ζαχαροπλάστης	слаткар	σλατκαρ	сладкар	σλαντκαρ
Ζέβρα	зебра	ζεμπρα	зебра	ζεμπρα
Ζελατίνη	желатин	**ζ**ελατιν	желатин	**ζ**ελατιν
Ζεματίζω	попарувам	ποπαρουβαμ	попарвам	ποπαρβαμ
Ζενίθ	зенит	ζενιτ	зенит	ζενιτ
Ζεστασιά	топлина	τοπλινα	топлина	τοπλινα
Ζευγάρι	чифт	**τσ**ιφτ	чифт	**τσ**ιφτ
Ζευγάρι	двојка	ντβοϊκα	двойка	ντβοϊκα
Ζήλεια	завист	ζαβιστ	завист	ζαβιστ

Ζήτημα	проблем	προμπλεμ	проблем	προμπλεμ
Ζητιάνος	просјак	προσγιακ	просяк	προσγιακ
Ζήτω	даживее	ντα**ζ**ιβεε	даживее	ντα**ζ**ιβεε
Ζουμερός	сочен	σο**τσ**εν	сочен	σο**τσ**εν
Ζυγώνω	приближувам	πριμπλι**ζ**ουβαμ	приближавам	πριμπλι**ζ**αβαμ
Ζυμάρι	тесто	τεστο	тесто	τεστο
Ζωή	живот	**ζ**ιβοτ	живот	**ζ**ιβοτ
Ζώνη	зона	ζονα	зона	ζονα
Ζωντάνεια	живост	**ζ**ιβοστ	живост	**ζ**ιβοστ
Ζώο	животно	**ζ**ιβοτνο	животно	**ζ**ιβοτνο
Ζωστήρας	колан	κολαν	колан	κολαν
Ή	или	ιλι	или	ιλι
Ήβη	пубертет	πουμπερτετ	пубертет	πουμπερτετ
Ηγεμόνας	бладетел	μπλαντετελ	бладетел	μπλαντετελ
Ηγεσία	раководство	ρακοβοντστβο	ръководство	ρκοβοντστβο
Ηγέτης	водач	βοντα**τς**	водач	βοντα**τς**
Ηγούμενος	игумен	ιγκούμεν	игумен	ιγκούμεν
Ήδη	сега	σεγκα	сега	σεγκα
Ήθος	нарав	ναραβ	нрав	νραβ
Ήθος	карактер	καρακτερ	характер	χαρακτερ
Ηλικία	возраст	βοζραστ	възраст	βζραστ
Ημέρα	ден	ντεν	ден	ντεν
Ημερολόγιο	дневник	ντνεβνικ	дневник	ντνεβνικ
Ημίθεος	ролибог	πολιμπογκ	ролибог	πολιμπογκ
Ημικρανία	мигрена	μιγκρενα	мигрена	μιγκρενα
Ημίωρο	половина час	πολοβινα **τσ**ας	половин час	πολοβιν **τσ**ας
Ήπιος	кроток	κροτοκ	кротък	κροτκ
Ήρεμος	спокоен	σποκοεν	спокоен	σποκοεν
Ησυχία	тишина	τι**σ**ινα	тишина	τι**σ**ινα
Ηφαίστειο	вулкан	βουλκαν	вулкан	βουλκαν
Ηχηρός	озвучен	οζβου**τσ**εν	овучен	οβου**τσ**εν
Ήχος	звук	ζβουκ	звук	ζβουκ
Θαλαμηγός	јахта	γιαχτα	яхта	γιαχτα
Θάρρος	смелост	σμελοστ	смелост	σμελοστ
Θάλασσα	море	μορε	море	μορε
Θαλασσόνερο	морска вода	μορσκα βοντα	морска вода	μορσκα βοντα
Θάνατος	смрт	σμρτ	смърт	σμρτ
Θαρραλέος	смел	σμελ	смел	σμελ
Θάρρος	смелост	σμελοστ	смелост	σμελοστ
Θαύμα	чудо	**τσ**ουντο	чудо	**τσ**ουντο
Θέα	глетка	γκλετκα	гледка	γκλεντκα

Θεμελιώδης	(Βαρδ.)	основоположник	основополоζник	
	(Βουλ.)	основополагаш	основополагкаσ	
Θεόρατος	огромен	огкромен	огромен	огкромен
Θερμαστής	огнар	огкнар	огняр	огкниар
Ιατρός	лекар	лекар	лекар	лекар
Ιδανικό	идеал	ιντεαλ	идеал	ιντεαλ
Ιδιαίτερος	осовен	οσοβεν	осовен	οσοβεν
Ιδιοκτήτης	сопственик	σοπστβενικ	собственик	σομπστβενικ
Ίδιος	сопствен	σοπστβεν	собствен	σομπστβεν
Ιδιότητα	својство	σβογιστβο	свойство	σβοϊστβο
Ίδρυση	основање	οσνοβανιε	основаване	οσνοβαβανε
Ιδρώτας	пот	пот	пот	пот
Ιερό	храм	χραμ	храм	χραμ
Ιερό	олгар	ολγκαρ	олгар	ολγκαρ
Ικανός	способен	σποσομπεν	способен	σποσομπεν
Ικανότητα	способност	σποσομπνοστ	способност	σποσομπνοστ
Ικέτης	молител	μολιτελ	молител	μολιτελ
Ισόβιος	доживотен	ντοζιβοτεν	доживотен	ντοζιβοτεν
Ισόγειο	партер	παρτερ	партер	παρτερ
Κάβουρας	морски рак	μορσκι ρακ	морски рак	μορσκι ρακ
Κάδος	кофа	κοφα	кофа	κοφα
Κάδρο	рамка	ραμκα	рамка	ραμκα
Καζάνι	котел	котελ	котел	котελ
Καθαριότητα	чистота	**τσ**истота	чистота	**τσ**истота
Καθεστώς	режим	ρεζιμ	режим	ρεζιμ
Κάθετος	вертикален	βερτικαλεν	вертикален	βερτικαλεν
Καθήκον	долг	ντολγκ	дълг	ντλγκ
Καινούργιος	нов	νοβ	нов	νοβ
Καιρός	време	βρεμε	време	βρεμε
Κακοκαιρία	лошо време	лоσο βρεμε	лошо време	лоσο βρεμε
Κακός	лош	лоσ	лош	лоσ
Κακούργος	престапник	πρεσταπνικ	престъпник	πρεστπνικ
Κακουχία	незгода	νεζγκοντα	несгода	νεσγκοντα
Κάλεσμα	покана	покανα	покана	покανα
Καλοκαίρι	лето	λετο	лято	λιατο
Καλόψυχος	добродушен	ντομπροντουσεν	добродушен	ντομπροντουσεν
Κάλπικος	фалшив	φαλσιβ	фалшив	φαλσιβ
Κάλτσα	чорап	**τσ**οραπ	чорап	**τσ**οραπ
Καλώδιο	кабел	καμπελ	кабел	καμπελ
Καλώς	добро	ντομπρο	добре	ντομπρε
Καμάρι	гордост	γκορντοστ	гордост	γκορντοστ

Κάμπος	поле	πολε	поле	πολε
Καρτέρι	заседа	ζασεντα	засада	ζασαντα
Καρτερία	трпение	τρπενιε	трпение	τρπενιε
Καυγάς	караница	καρανιτσα	караница	καρανιτσα
Λάβα	лава	λάβα	лава	λάβα
Λαβύρινθος	лабиринт	λαμπιριντ	лабиринт	λαμπιριντ
Λαγός	зајак	ζαγιακ	заек	ζαεκ
Λάθος	грешка	γκρε**σ**κα	грешка	γκρε**σ**κα
Λαϊκός	народен	ναροντεν	народен	ναροντεν
Λαιμός	грло	γκρλο	гърло	γκρλο
Λαλιά	глас	γκλας	глас	γκλασ
Λαός	народ	ναροντ	народ	ναροντ
Λαπάς	каша	κα**σ**α	каша	κα**σ**α
Λάσπη	кал	καλ	кал	καλ
Λατρευτός	обожаван	ομπο**ζ**αβαν	обожаван	ομπο**ζ**αβαν
Λαχανικό	зеленчук	ζελεν**τσ**ουκ	зеленчук	ζελεν**τσ**ουκ
Λαχτάρα	копнеж	κοπνε**ζ**	копнеж	κοπνε**ζ**
Λέβητας	казан	καζαν	казан	καζαν
Λειτουργός	служител	σλου**ζ**ιτελ	служител	σλου**ζ**ιτελ
Λεκάνη	леген	λεγκεν	леген	λεγκεν
Λεξικό	речник	ρε**τσ**νικ	речник	ρε**τσ**νικ
Λεπτό	минута	μινουτα	минута	μινουτα
Λεπτοκαμωμένος	нежен	νε**ζ**εν	нежен	νε**ζ**εν
Λεπτομέρεια	подробност	ποντρομπνοστ	подробност	ποντρομπνοστ
Ληστεία	грабеж	γκραμπε**ζ**	грабеж	γκραμπε**ζ**
Λύω	решавам	ρε**σ**αβαμ	решавам	ρε**σ**αβαμ
Μα	но, ама	νο, αμα	но, ама	νο, αμα
Μάγειρας	готвач	γκοτβα**τσ**	готвач	γκοτβα**τσ**
Μάδημα	скубење	σκουμπενιε	скубене	σκουμπενε
Μάζα	маса	μασα	маса	μασα
Μαζί	заедно	ζαεντνο	заедно	ζαεντνο
Μαθαίνω	обучувам	ομπου**τσ**ουβαμ	обучувам	ομπου**τσ**ουβαμ
Μάθηση	учење	ου**τσ**ενιε	учене	ου**τσ**ενε
Μαθητής	ученик	ου**τσ**ενικ	ученик	ου**τσ**ενικ
Μαθήτρια	ученичка	ου**τσ**ενι**τσ**κα	ученичка	ου**τσ**ενι**τσ**κα
Μακάριος	блазен	μπλαζεν	блазен	μπλαζεν
Μακρινός	далечен	νταλε**τσ**εν	далечен	νταλε**τσ**εν
Μαλακός	мек	μεκ	мек	μεκ
Μάλαμα	злато	ζλατο	злато	ζλατο
Μαλλιά	коса	κοσα	коса	κοσα
Μαμή	акушерка	ακου**σ**ερκα	акушерка	ακου**σ**ερκα

Μαντεύω	пророкувам	пророкоυβαμ	пророкувам	пророкоυβαμ
Μάντρα	кошара	ко**σ**ара	кошара	ко**σ**ара
Μαστίζω	бичувам	μπι**τσ**оυβαμ	бичувам	μπι**τσ**оυβαμ
Ματαιόδοξος	суетен	σоυетεν	суетен	σоυетεν
Ναι	да	νта	да	νта
Ναός	храм	χраμ	храм	χраμ
Νάρκη	мина	μινα	мина	μινα
Νάρκισσος	нарцис	наρтσис	нарцис	наρтσис
Νάρκωση	наркоза	наркоζа	наркоза	наркоζа
Ναρκωτικό	наркотик	наркотик	наркотик	наркотик
Ναυαγοσώστης	спасител	σпасителл	спасител	σпасителл
Ναυτία	морска болест	μорσка μполест	морска болест	μорσка μполест
Ναυτικό	флота	флота	флота	флота
Νεανικός	младеншки	μлаντεν**σ**кι	младеншки	μлаντεν**σ**кι
Νεκροθάφτης	гробар	гкромπар	гробар	гкромπар
Νεκροκεφαλή	череп	**τσ**ерεπ	череп	**τσ**ерεπ
Νεκρολογία	некролог	νекрологк	некролог	νекрологк
Νέο	новина	νοβινα	новина	νοβινα
Νεολαία	младез	μлаντез	младез	μлаντез
Νερό	вода	βοντα	вода	βοντα
Νευρικός	нервен	νерβεν	нервен	νерβεν
Νεύρωση	невроза	νевроζа	невроза	νевроζа
Νέφος	облак	ομπлак	облак	ομπлак
Νήσος	остров	остроβ	остров	остроβ
Νίκη	победа	помπεντα	победа	помπεντα
Ξανθός	русокос	роусокос	русокос	роусокос
Ξάπλα	лезење	лезенιе	лежане	ле**ζ**ане
Ξαπλωτός	легнат	легкнат	легнал	легкналл
Ξάστερος	sвезден	σвезντен	звезден	ζвезντен
Ξέγνοιαστος	безгрижен	μпезгкри**ζ**ен	безгрижен	μпезгкри**ζ**ен
Ξέφραγος	разграден	разгкраντен	разграден	разгкраντен
Ξεχωριστός	одделен	оντντелεν	отделен	отντелεν
Ξηρά	суша	σоу**σ**а	суша	σоу**σ**а
Ξινός	кисел	кисел	кисел	кисел
Ξιφίας	рибамеч	ριμπαμε**τσ**	рибамеч	ριμπαμε**τσ**
Ξύδι	оцет	отсет	оцет	отсет
Ξυπόλητος	бос	μпос	бос	μпос
Όγδοος	осми	осμι	осми	осμι
Όγκος	обем	ομπεμ	обем	ομπεμ
Οδηγός	водич	βοντι**τσ**	водач	βοντα**τσ**
Οδός	улица	оулитса	улица	оулитса

Οθόνη	плато	πλατο	плато	πλατο
Οικείος	домашен	ντομα**σ**εν	домашен	ντομα**σ**εν
Οικοδέσποινα	стопанка	στοπανκα	стопанка	στοπανκα
Οικοδομή	зграда	ζγκραντα	сграда	σγκραντα
Οικουμένη	вселена	βσελενα	вселена	βσελενα
Οίνος	вино	βινο	вино	βινο
Ολιγοψυχία	малодушност	μαλοντου**σ**νοστ	малодушие	μαλοντου**σ**ιε
Ομιλία	беседа	μπεσεντα	беседа	μπεσεντα
Ομολογία	признание	πριζνανιε	признание	πριζνανιε
Όμως	но	νο	но	νο
Όριο	граница	γκρανιτσα	граница	γκρανιτσα
Ορυκτό	минерал	μινεραλ	минерал	μινεραλ
Παγερός	леден	λεντεν	леден	λεντεν
Παγετός	студ	στουντ	студ	στουντ
Παγετός	мраз	μραζ	мраз	μραζ
Πάγιος	стабилен	σταμπιλεν	стабилен	σταμπιλεν
Παγκόσμιος	световен	σβετοβεν	световен	σβετοβεν
Παγώνι	паун	παουν	паун	παουν
Παγωτό	сладолед	σλαντολεντ	сладолед	σλαντολεντ
Παθαίνω	страдам	στρανταμ	страдам	στρανταμ
Πάθος	болест	μπολεστ	болест	μπολεστ
Πάθος	страст	στραστ	страст	στραστ
Παιδί	дете	ντετε	дете	ντετε
Παιδαγωγός	педагог	πενταγκογκ	педагог	πενταγκογκ
Παιδικός	детски	ντετσκι	детски	ντετσκι
Παιχνίδι	игра	ιγκρα	игра	ιγκρα
Πάλη	борба	μπορμπα	борба	μπορμπα
Παλιόκαιρος	лошо време	λο**σ**ο βρεμε	лошо време	λο**σ**ο βρεμε
Παλληκαριά	смелост	σμελοστ	смелост	σμελοστ
Παθητικός	пасив	πασιβ	пасив	πασιβ
Ραβδί	прачка	πρα**τσ**κα	прачка	πρα**τσ**κα
Ραγδαίος	силен	σιλεν	силен	σιλεν
Ραγίζω	напукнувам	ναπουκνουβαμ	напуквам	ναπουκβαμ
Ραδιόφωνο	радиоапарат	ραντιοαπαρατ	радиоапарат	ραντιοαπαρατ
Ράτσα	раса	ρασα	раса	ρασα
Ράψιμο	шиење	**σ**ιενιε	шиене	**σ**ιενε
Ρεζίλι	срам	σραμ	срам	σραμ
Ρεκόρ	рекорд	ρεκορντ	рекорд	ρεκορντ
Ρεύμα	течение	τε**τσ**ενιε	течение	τε**τσ**ενιε
Ρευστός	течен	τε**τσ**εν	течен	τε**τσ**εν
Ρήγας	крал	κραλ	крал	κραλ

Ρήγμα	пукнатина	πουκνατινα	пукнатина	πουκνατινα
Ρήμα	глагол	γκλαγκολ	глагол	γκλαγκολ
Ρήτορας	оратор	оратор	оратор	оратор
Ρίζα	корен	корен	корен	корен
Σακάκι	сако	σακο	сако	σακο
Σαλιάρα	пигавче	πιγκαβ**τσ**ε	пигавче	πιγκαβ**τσ**ε
Σάλτσα	салца	σαλτσα	салца	σαλτσα
Σάπιος	гнил	γκνιλ	гнил	γκνιλ
Σαπούνι	спун	σπουν	спун	σπουν
Σαρδόνιος	саркастичен	σαρκαστι**τσ**εν	саркастичен	σαρκαστι**τσ**εν
Σαχλαμάρα	глупост	γκλουποστ	глупост	γκλουποστ
Σβέρκος	врат	βρατ	врат	βρατ
Σεβασμός	почиг	πο**τσ**ιγκ	почиг	πο**τσ**ιγκ
Σελίδα	страница	στρανιτσα	страница	στρανιτσα
Σεμνός	скромен	σκρομεν	скромен	σκρομεν
Σερβίρω	сервирам	σερβιραμ	сервирам	σερβιραμ
Σήμα	белег	μπελεγκ	белег	μπελεγκ
Σημαία	знаме	ζναμε	знаме	ζναμε
Σιμιγδάλι	гриз	γκριζ	гриз	γκριζ
Ταβάνι	таван	ταβαν	таван	ταβαν
Ταινία	лента	λεντα	лента	λεντα
Τακτική	тактика	τακτικα	тактика	τακτικα
Τακτικός	редовен	ρεντοβεν	редовен	ρεντοβεν
Ταλαιπωρία	страдание	στραντανιε	страдање	στραντανιε
Ταμείο	каса	κασα	каса	κασα
Ταμείο	фонд	φοννт	фонд	φοννт
Ταμίας	касиер	κασιερ	касиер	κασιερ
Τάξη	ред	ρεντ	ред	ρεντ
Τάξη	клас	κλας	клас	κλας
Ταξιαρχία	бригада	μπριγκαντα	бригада	μπριγκαντα
Ταπεινός	скромен	σκρομεν	скромен	σκρομεν
Ταύρος	бик	μπικ	бик	μπικ
Τάφος	гроб	γκρομπ	гроб	γκρομπ
Τέκνο	чедо	**τσ**εντο	чедо	**τσ**εντο
Τελεία	точка	το**τσ**κα	точка	το**τσ**κα
Τελευταίος	последен	ποσλεντεν	последен	ποσλεντεν
Τεμάχιο	парче	παρ**τσ**ε	парче	παρ**τσ**ε
Ύαινα	хиена	χιενα	хиена	χιενα
Υγεία	здравје	ζντραβγιε	здраве	ζντραβε
Υγιεινή	хигиена	χιγκιενα	хигиена	χιγκιενα
Υγρασία	влага	μπλαγκα	влага	μπλαγκα

Υγρό	течност	τε**τσ**νοστ	течност	τε**τσ**νοστ
Ύδρα	хидра	χιντρα	хидра	χιντρα
Υδρογόνο	водород	βοντοροντ	водород	βοντοροντ
Υδρόμετρο	водомер	βοντομερ	водомер	βοντομερ
Υιός	син	σιν	син	σιν
Ύλη	суровина	σουροβινα	суровина	σουροβινα
Υπάρχοντα	имот	ιμοτ	имот	ιμοτ
Υπέρ	над	ναντ	над	ναντ
Υπέρογκος	огромен	ογκρομεν	огромен	ογκρομεν
Υπεύθυνος	одговорен	οντγκοβορεν	отговорен	οτγκοβορεν
Υπηρετώ	служам	σλου**σ**αμ	служа	σλου**σ**α
Φάκελος	плик	πλικ	плик	πλικ
Φάλαινα	кит	κιτ	кит	κιτ
Φανάρι	фанар	φαναρ	фанар	φαναρ
Φανερώνω	покажувам	ποκα**ζ**ουβαμ	показвам	ποκαζβαμ
Φάντασμα	призрак	πριζρακ	призрак	πριζρακ
Φαρμακείο	аптека	απτεκα	аптека	απτεκα
Φαντάρος	воиник	βοϊνικ	войник	βοϊνικ
Φάρμακο	лекарство	λεκαρστβο	лекарство	λεκαρστβο
Φαρμάκι	отров	οτροβ	отрова	οτροβα
Φάρος	фар	φαρ	фар	φαρ
Φάρυγξ	фарингс	φαρυνγξ	фарингс	φαρυνγξ
Φασιανός	фазан	φαζαν	фазан	φαζαν
Φάτσα	образ	ομπραζ	образ	ομπραζ
Φθινόπωρο	есен	εσεν	есен	εσεν
Χάδι	ласка	λασκα	ласка	λασκα
Χαιρετισμός	поздрав	ποζντραβ	поздрав	ποζντραβ
Χαλί	килим	κιλιμ	килим	κιλιμ
Χαμός	загуба	ζαγκουμπα	загуба	ζαγκουμπα
Χάος	хаос	χαος	хаос	χαος
Χαρά	радост	ραντοστ	радост	ραντοστ
Χαράκι	права	πραβα	права	πραβα
Χάρισμα	подарок	πονταροκ	подарък	πονταρκ
Χάρισμα	дар	νταρ	дар	νταρ
Χαροκόπι	веселба	βεσελμπα	веселба	βεσελμπα
Χαρτονόμισμα	банкнота	μπανκνοτα	банкнота	μπανκνοτα
Χατίρι	услига	ουσλιγκα	услига	ουσλιγκα
Χειρότερος	ролош	ρολο**σ**	ролош	ρολο**σ**
Χειρουργός	хирург	χιρουργκ	хирург	χιρουργκ
Χήρος	вдовеч	βντοβε**τσ**	вдовеч	βντοβε**τσ**
Χθες	вчера	β**τσ**ερα	вчера	β**τσ**ερα

Χθεσινός	вчерашен	β**τσ**ερα**σ**εν	вчерашен	β**τσ**ερα**σ**εν
Ψάθα	рогозина	рогкоζινα	рогозка	рогкоζка
Ψαλίδι	ножица	νο**ζ**ιτσα	ножица	νο**ζ**ιτσα
Ψαλμός	псалм	ψαλμ	псалм	ψαλμ
Ψαράς	рибар	ριμπαρ	рибар	ριμπαρ
Ψάρεμα	риболов	ριμπολοβ	риболов	ριμπολοβ
Ψευδάργυρος	цинк	τσινκ	цинк	τσινκ
Ψευδαίσθηση	илузија	ιλουζιγια	илюзия	ιλουζιια
Ψηλός	висок	βισοκ	висок	βισοκ
Ψητός	печен	πε**τσ**εν	печен	πε**τσ**εν
Ψήφος	глас	γκλας	глас	γκλας
Ψίθυρος	шепот	**σ**επот	шепот	**σ**επот
Ψυχή	душа	ντου**σ**α	душа	ντου**σ**α
Ψυχολόγος	психолог	ψυχολογκ	психолог	ψυχολογκ
Ωκεανός	океан	οκεαν	океан	οκεαν
Ώμος	рамо	ραμο	рамо	ραμο
Ωμότητα	суровост	σουροβοστ	грувост	γκρουβοστ
Ώρα	час	**τσ**ασ	час	**τσ**ασ
Ώρα	време	βρεμε	време	βρεμε
Ωραίος	хубав	χουμπαβ	убав	ουμπαβ
Ωρολόγιον	часовник	**τσ**ασοβνικ	часовник	**τσ**ασοβνικ
Ωροσκόπιο	хороскоп	χοροσκοπ	хороскоп	χοροσκοπ
Ως	до	ντο	до	ντο
Ως	како	κακο	како	κακο
Ώστε	и така	ι τακα	и така	ι τακα
Ωτορινολαρυγγολόγος	(Βαρδ.) оториноларинголог		ωτορινολαρυνγγολογγ	
	(Βουλ.) оториноларингологос		ωτορινολαρυνγγολογγος	
Ωφέλεια	полза	πολζα	полза	πολζα

Η προτελευταία λέξη, η λέξη ωτορινολαρυγγολόγος είναι Ελληνική. Δεν είναι βεβαίως η μόνη δανεισμένη Ελληνική λέξη, η οποία υπάρχει στο λεξιλόγιο των Βαρδαρίτικων. Αν εμείς οι Έλληνες ζητούσαμε να αφαιρέσουν οι άλλοι λαοί τις άμεσες ή έμμεσες, μέσω του Λατινικού αλφαβήτου, Ελληνικές λέξεις από το λεξιλόγιό τους, αυτό θα παρέμενε πάμπτωχο. Δεν χρειάζεται νομίζω να μετρήσω στο Βαρδαρίτικο Λεξικό και όχι μόνο, και να αναφέρω πόσες και ποιες λέξεις έχουν Ελληνική προέλευση και Ελληνική ετυμολογία. Θα σάς πω μερικές μόνο από το Ελληνικό γράμμα φι (Φ). Φαινόμενο φενομεν, φάλαγγα фаланга, φανατικός фанатик, φανατισμός фанатизам, Φαντασία фантазија, φαρμακολόγος фармаколог, φαρμακολογία фармакологија, φυσική физика, φάρος фар, φάρυγξ фарингс, φαρυγγίτις фарингитис,

φυσιολόγος физиолог, φυσιολογία физиологија, φυσιολογικός физиолоски, φυσιογνωμία физиономија, φιλάνθρωπος филантроп, φιλόσοφος философ, φιλοσοφία философија, φιλοσοφώ философирам, φιλοσοφικός философски, φιλόλογος филолог, φιλολογία филологија, φιλολογικός филолошки κ.τ.λ.

Επίσης, από το γράμμα άλφα (Α), εντόπισα, τουλάχιστον 77 Ελληνικές λέξεις στο Βαρδαρίτικο Λεξικό. (Αβιταμίνωση авитаминоза, αγωνία агонија, αδενοπάθεια аденопатија, αεροδρόμιο аеродром, αερόλιθος аеролит, ακουστική акустика, ανάλυση анализа, ανορεξία анорексија, αντήχηση (ηχώ) ехо, αποπληξία апоплексија, αρρυθμία аритмија, αρχαιολόγος археолог, αστρονομία астрономија, ασύγχρονος асихрон, ασυμμετρία асиметрија, αυτοβιογραφία автобиографија, αυτονομία автономија κ.τ.λ.).

Η λέξη ωτορινολαρυγγολόγος, η οποία αναφέρεται προηγουμένως, είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική. Είναι σύνθετη λέξη, προερχόμενη από τέσσερις Ελληνικές λέξεις. Η πρώτη λέξη είναι η λέξη ους (γενική του ωτός), η δεύτερη λέξη είναι η λέξη ρις (γενική της ρινός), η τρίτη λέξη είναι η λέξη λάρυγξ (γενική του λάρυγγος) και η τελευταία λέξη είναι η λέξη λόγος. Σημαίνει αυτόν ο οποίος μπορεί, ο οποίος είναι αρμόδιος να μιλά, ή να επιλαμβάνεται θεμάτων τα οποία σχετίζονται με τα αυτιά, τη μύτη και το λάρυγγα. Ωτορινολαρυγγολόγος λοιπόν, είναι ο ιατρός ο οποίος επιλαμβάνεται και θεραπεύει προβλήματα τα οποία σχετίζονται με τα μέρη αυτά του ανθρωπίνου σώματος.

Μετά τα παραπάνω οι Βαρδαρίτες και όσοι τους υποστηρίζουν ή όσοι δεν γνώριζαν, ή όσοι έχουν πέσει θύματα της προπαγάνδας τους, τι έχουν να πουν; Δεν πρέπει να έχει μείνει πλέον ουδεμία αμφιβολία σε κανέναν ότι οι Βαρδαρίτες είναι Σλάβοι, Αλβανοί και άτομα λοιπών εθνοτήτων και ότι δεν είναι *Μακεδόνες* δηλαδή Έλληνες και ότι η γλώσσα τους δεν είναι *Μακεδονική*. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να φέρουμε το Λεξικό με όλες τις λέξεις και τις παράγωγές τους.

Αγαπητέ αναγνώστη ασφαλώς έχετε κουραστεί από τα πολλά παραδείγματα, αλλά σίγουρα έχετε μείνει και εμβρόντητος. Εάν όμως ήταν λίγα, ίσως να θέλατε περισσότερα. Όχι βέβαια ότι τα χρειάζεστε πλέον για να δείτε την αλήθεια, αλλά έτσι για να συνεχίσετε το καλαμπούρι, δεδομένου ότι το θέμα μόνο ως τέτοιο πλέον μπορεί να αντιμετωπιστεί, δεν θα σας αφήσω παραπονούμενους. Παρακαλώ για κυττάξτε και το παρακάτω κείμενο.

3. Η ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κατόπιν των ανωτέρω αναφερομένων, πιστεύω ότι δεν είναι πλέον απαραίτητο να συσχετίσω τα **Βαρδαρίτικα** με τα **Ρωσικά** ή με άλλες Σλαβικές γλώσσες. Αν όμως θεωρεί κανείς ότι χρειάζεται, τότε αναφέρω ότι η λέξη όριο στα **Ρωσικά** λέγεται, προφέρεται και γράφεται грани́ца γκρανίτσα, και ότι στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται, προφέρεται και γράφεται граница γκρανιτσα. Δεν φαίνεται μόνο ο τόνος στο и (ι).
Η λέξη δείγμα στα Ρωσικά λέγεται обра́зчик ομπράζ**τσ**ικ. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται образец ομπραζετς.
Η λέξη οικία στα Ρωσικά λέγεται дом ντομ, όπως дом ντομ λέγεται και στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά. (Η λέξη είναι Ελληνική. Προέρχεται από την Ελληνική Ομηρική λέξη δώμα και έχει την ίδια σημασία).
Η λέξη γη στα Ρωσικά λέγεται земля ζεμλια και η λέξη ειρήνη λέγεται мир μιρ, όπως και στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά, αλλά και στα Βουλγαρικά. Θυμόμαστε όλοι και θαυμάσαμε το ρωσικό διαστημικό σταθμό Мир Μιρ.
Η λέξη ο έμπορος στα Ρωσικά λέγεται торго́вец τοργκόβετς. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται трговец τργκοβετς. (Οι Βαρδαρίτες, νομίζω ότι πρέπει να βάλουν και κανένα φωνήεν στις λέξεις τους. Οι Ρώσοι μετά το γράμμα (τ) ταύ έβαλαν στη λέξη και ένα όμικρον. Έτσι την έκαναν περισσότερο εύηχη).
Η λέξη αγέλη στα Ρωσικά λέγεται ста́до στάντο, όπως και στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται стадо σταντο.
Η λέξη παλληκαριά στα Ρωσικά λέγεται сме́лость σμελοστ. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται смелост σμελοστ. Αλλά και πάλι ποιά είναι η διαφορά; Το τελευταίο σύμβολο το ь το οποίο υπάρχει στη Ρωσική λέξη και απαλύνει την προφορά του προηγουμένου του γράμματος;
Η λέξη παιδικός στα Ρωσικά λέγεται де́тский ντετσκιι. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται детски ντετσκι. Αλλά και πάλι ποιά είναι η διαφορά; Το τελευταίο γράμμα й το οποίο υπάρχει στη Ρωσική λέξη;
Ο πωλητής στα Ρωσικά λέγεται ПРОДАВЕ́Ц προνταβέτς. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται ПРОДАВАЧ προνταβα**τς**. Αλλά και πάλι υπάρχει κάποια ουσιώδης διαφορά; Το ότι το προτελευταίο γράμμα στη μία περίπτωση, στα Ρωσικά είναι Е, ενώ στην άλλη περίπτωση, στα Βαρδαρίτικα είναι А, αλλάζει σε τίποτε την ουσία;

Πιστεύω ότι οι Βαρδαρίτες πρέπει να δουν το θέμα του ονόματος το οποίο επιθυμούν για τη χώρα τους με σεβασμό στην ιστορία τους και στο παρελθόν τους. Μας αναγκάζουν τώρα σοβαρούς ανθρώπους να προσπαθούμε να τους πείσουμε για το αυτονόητο. Όπως και να το κάνουμε τα Σλαβικά, Ρωσικά, ή Σερβικά, ή Ουκρανικά, ή Βαρδαρίτικα, ή Βουλγαρικά, δεν είναι Ελληνικά και συνεπώς δεν είναι *Μακεδονικά* και οι ίδιοι δεν είναι *Μακεδόνες*, δεν είναι Έλληνες. Κατωτέρω αναγράφονται μερικά ακόμη παραδείγματα για τη συνάφεια μεταξύ Βαρδαρίτικων και

Ρωσικών λέξεων. (Ο τόνος, σε όλες τις ρωσικές λέξεις, να θεωρείται ότι είναι επί της λέξεως π.χ. (é). Στη λέξη учти΄вость π.χ. να θεωρείται ότι είναι καθέτως επί του и, όπως είναι και στο é, και όχι πλαγίως δίπλα όπως είναι γραμμένος).

Βαρδαρίτικα ή Σκοπιανικά		**Ρ ω σ ι κ ά**	
Αβρότητα	нежност	не**ζ**ност	не́жность	не́**ζ**ност
Αβροφροσύνη	учтивост	ου**τσ**τιβοστ	учти’вость	ου**τσ**тíвост
Άβυσσος	бездна	μπεζντνα	бе́здна	μπέζντνα
Άγαλμα	статуа	στατουα	ста́туя	στάτουϊα
Αγγελία	вест	βεστ	весть	βεστ
Άγγελος	ангел	ανγκελ	а́нгел	άνγκελ
Αγελάδα	крава	κραβα	коро́ва	κορόβα
Αγέλη	стадо	σταντο	ста́до	στάντο
Αγενής	груб	γκρουμπ	гру́бый	γκρουμπι
Άγημα	екипаж	εκιπα**ζ**	экипа́ж	εκιπά**ζ**
Αγκινάρα	артичока	αρτι**τσ**όκα	артишо́к	αρτι**σ**όκ
Άγνοια	незнаење	νεζναενιε	незна́ение	νεζνάενιε
Αγνός	непорочен	νεποροτσεν	непоро́чный	νεπορό**τσ**νι
Αγνότητα	чистота	**τσ**ιστοτα	чистота́	**τσ**ιστοτά
Αγνωμοσύνη	(Βαρδαρίτικα)	неблагодарност		νεμπλαγλονταρνοστ
Αγνωμοσύνη	(Ρωσικά)	неблагода́рность		νεμπλαγλοντάρνοστ
Άγραφος	непишан	νεπι**σ**αν	непи΄саный	νεπίσανι
Αγριότητα	свирепост	σβιρεποστ	свире́пость	σβιρέποστ
(Αγριότητα)	жестокост	**ζ**εστοκοστ	жесто́кость	**ζ**εστόκοστ
Αγροικία	грубост	γκρουμποστ	гру́бость	γκρουμποστ
Αγροκήπιο	фарма	φαρμα	фе́рма	φέρμα
Αγρονομία	агрономија	αγκρονομιγια	агроно́мия	αγκρονόμιγια
Αγωγή	воспитание	βοσπιτανιε	воспита́ние	βοσπιτάνιε
Αγωνία	агониа	αγκονια	агони΄я	αγκονίγια
(Αγωνία)	тревога	τρεβογκα	трево́га	τρεβόγκα
Αγωνιστής	борец	μπορετς	боре́ц	μπορέτς
Αδελφή	сестра	σεστρα	сестра́	σεστρά
Αδελφός	брат	μπρατ	брат	μπρατ
Αδελφοσύνη	братство	μπρατστβο	бра́тство	μπράτστβο
Αδηφαγία	ненаситност	νενασιτνοστ	ненасы΄тность	νενασίτνοστ
Αδιακρισία	нескромност	νεσκρομνοστ	нескро́мность	νεσκρόμνοστ
Ανίκανος	неспособен	νεσποσοβεν	неспосо́бный	νεσποσόμπνι
Αποκέντρωση	(Βαρδαρ.)	децентрализација		ντετσεντραλιζατσιγια
	(Ρωσικά)	децентрализа́ция		ντετσεντραλιζάτσιγια

Βαγένι (βαρέλλι)	бочва	μποτσβα	бóчка	μπότσκα
Βαγόνι	вагон	βαγκον	ва́гон	βάγκον
Βαζελίνη	вазелин	βαζελιν	вазели´н	βαζελίν
Βαθμιαίως	постепено	ποστεπενο	постепе́нно	ποστεπέννο
Βαθμός	степен	στεπεν	сте́пень	στέπεν
Βάθρο	пиедестал	πιεντεσταλ	пьедеста́л	πιεντεστάλ
Βακτηρίδιο	бактерија	μπακτεριγια	бакте́рия	μπακτέριγια
Βαλανιδιά	даб	νταμπ	дуб	ντουμπ
Βαναυσότητα	грубост	γκρουμποστ	гру́бость	γκρούμποστ
Βανίλια	ванила	βανιλα	вани´ль	βανίλ
Βαρβαρικός	варварски	βαρβαρσκι	ва́рварский	βάρβαρσκι
Βαρβαρότητα	варварство	βαρβαρστβο	ва́рварство	βάρβαρστβο
Βαρύθυμος	угнетен	ουγκνετεν	угнетённом	ουγκνετενομ
Βαρυπνάς	кошмар	κο**σ**μαρ	кошма́р	κο**σ**μάρ
Βαρύς	сериозен	σεριοζεν	серьиёньй	σεριένι
Βαρύτητα	важност	βα**ζ**νοστ	ва́жность	βά**ζ**νοστ
Βαρύτονος	баритон	μπαριτον	баритóн	μπαριτόν
Βαρώνη	баронеса	μπαρονεσα	баронéсса	μπαρονέσσα
Βασάλτης	базалт	μπαζαλτ	база́льт	μπαζάλτ
Βάσανο	мачење	μα**τσ**ενιε	мучéние	μου**τσέ**νιε
Βάση	база	μπαζα	ба́за	μπάζα
Βάση	основа	οσνοβα	осно́ва	οσνόβα
Βδέλλα	пијавица	πιγιαβιτσα	пия´вка	πιγιάβκα
Βεβαίωση	уверение	ουβερενιε	увере́ние	ουβερένιε
Βελόνα	игла	ιγκλα	игла́	ιγκλά
Βέλος	стрела	στρελα	стрела́	στρελά
Βερνίκι	политура	πολιτουρα	политу́ра	πολιτούρα
Βία	сила	σιλα	си´ла	σίλα
Βιβλίο	книга	κνιγκα	кни´га	κνίγκα
Βιβλιοθηκάριος	библиотекар	μπιμπλιοτεκαρ	библиоте́карь	μπιμπλιοτέκαρ
Βλάκας	глупак	γκλουπακ	глупе́ц	γκλουπέτσ
Βλακεία	глупост	γκλουποστ	глу́пость	γκλούποστ
Βόδι	вол	βολ	вол	βολ
Βοή	шум	**σ**ουμ	шум	**σ**ουμ
Βοήθεια	помош	πομο**σ**	по́мошь	πόμο**σ**
Βοηθός	помошник	πομο**σ**νικ	помóшник	πομό**σ**νικ
Βολβός	луковица	λουκοβιτσα	лу́ковица	λούκοβιτσα
Βόμβα	бомба	μπομπα	бóмба	μπόμπα
Βορ(ρ)άς	север	σεβερ	се́вер	σέβερ
Βοσκή	паша	πα**σ**α	пи´ша	πί**σ**α
Βοτανική	ботаника	μποτανικα	бота́ника	μποτάνικα

Βότανο	растение	ραστενιε	расте́ние	ραστένιε
Βούκινο	труба	τρουμπα	трубá	τρουμπά
Βούλευμα	решение	ρε**σ**ενιε	реше́ние	ρε**σ**ένιε
Βούρτσα	четка	**τσ**етка	щётка	**σ**етка
Βραβείο	награда	ναγκραντα	награ́да	ναγκράντα
Βραβείο	премија	πρεμιγια	пре́мия	πρέμιγια
Βράδυ	вечер	βε**τσ**ερ	ве́чер	βέ**τσ**ερ
Βράχος	скала	σκαλα	скалá	σκαλά
Βραχύτητα	краткост	κρατκοστ	кра́ткость	κράτκοστ
Βρόντος	гром	γκρομ	гром	γκρομ
Βροχή	дожд	ντο**ζ**ντ	дождь	ντο**ζ**ντ
Βυθός	дно	ντνο	дно	ντνο
Βωμός	жртвеник	**ζ**ртвενικ	же́ртвенник	**ζέ**ρτβεννικ
Βωμός	олтар	ολταρ	алта́рь	αλτάρ
Γάγγραινα	гангрена	γκανγκρενα	гангре́на	γκανγκρένα
Γαλανός	син	σιν	си´ний	σίνιι
Γαλήνη	тишина	τι**σ**ινα	тишина́	τι**σ**ινά
Γάμος	брак	μπρακ	брак	μπρακ
Γάμπα	ногата	νογκατα	нога́	νογκά
Γάργαρος	чист	**τσ**ιστ	чи´стый	**τσ**ίστι
Γεγονός	факт	φακτ	факт	φακτ
Γεια	здравје	ζντραβιγιε	здоро́вье	ζντορόβιε
Γείσο	корниз	κορνιζ	карни´з	καρνίζ
Γείτονας	сосед	σοσεντ	сосе́д	σοσέντ
Γειτονιά	соседство	σοσεντστβο	сосе́дство	σοσέντστβο
Γέλιο	смеа	σμεα	смех	σμεχ
Γελιογραφία	карикатура	καρικατουρα	карикату́ра	καρικατούρα
Γέμισμα	полнење	πολνενιε	наполне́ние	ναπολνένιε
Γενεαλογία	родословие	ροντοσλοβιε	родосло́вная	ροντοσλόβναϊα
Γενεαλογία	геналогија	γκενεαλογκιγια	генеало́гия	γκενεαλόγκιγια
Γενετική	генетика	γκενετικα	гене́тика	γκενέτικα
Γυμνός	гол	γκολ	го́лый	γκόλι
Δάδα	факел	φακελ	фа́кел	φάκελ
Δαιμόνιο	демон	ντεμον	де́мон	ντέμον
Δακτυλήθρα	напрсток	ναπρστοκ	напёрсток	ναπερστοκ
Δάκτυλο	прст	πρστ	перст	περστ
Δαμασκηνιά	слива	σλιβα	сли´ва	σλίβα
Δάνειο	заем	ζαεμ	заём	ζαεμ
Δανειστής	кредитор	κρεντιτορ	кредито́р	κρεντιτόρ
Δαπάνη	расход	ρασχοντ	расхо́д	ρασχόντ
Δάσκαλος	учител	ουτσιτελ	учи´тель	ουτσίτελ

Δέηση	молитва	μολιτβα	моли´тва	μολίτβα
Δεισιδαιμονία	суеверие	σουεβεριε	суеве́рие	σουεβέριε
Δεισιδαίμων	суеверен	σουεβερεν	суеве́рный	σουεβέρνι
Δελτάριον	картичка	καρτι**τσ**κα	ка́рточка	κάρτο**τσ**κα
Δελφίνι	делфин	ντελφιν	дельфи´н	ντελφίν
Δέμα	пакет	πακετ	паке́т	πακέτ
Δένδρο	дрво	ντρβο	де́рево	ντέρεβο
Δενδροστοιχία	алеја	αλεγια	алле́я	αλλέγια
Δέρμα	кожа	ко**ζ**α	кожа	κό**ζ**α
Δερματολόγος	дерматолог	ντερματολογκ	дерматóлог	ντερματόλογκ
Εγγραφή	регистрација	ρεγκιστρατσιγια	регистра́ция	ρεγκιστράτσιγια
Έγγραφο	документ	ντοκουμεντ	докуме́нт	ντοκουμέντ
Εγγύηση	гаранција	γκαραντσιγια	гара́нтия	γκαράντιγια
Εγκληματίας	престапник	πρεσταπνικ	престу́пник	πρεστούπνικ
Εγωϊστής	егоист	εγκοϊστ	эгои´ст	εγκοΐστ
Έδαφος	почва	πο**τσ**βα	по́чва	πό**τσ**βα
Εθελοντής	доброволец	ντομπροβολετσ	добровóлец	ντομπροβόλετσ
Έθιμο	обичај	ομπι**τσ**αγι	обы´чай	ομπί**τσ**αγι
Έθνος	народ	ναροντ	наро́д	ναρόντ
Εθνότητα	народност	ναροντνοστ	наро́дностъ	ναρόντνοστ
Ειδοποίηση	соопштение	σοοπ**σ**τενιε	сообше́ние	σοομπ**σ**ένιε
Είδος	вид	βιντ	вид	βιντ
Είδος	сорта	σορτα	сорт	σορτ
Είδωλο	образ	ομπραζ	óбраз	όμπραζ
Είδωλο	идол	ιντολ	и´дол	ίντολ
Ειρωνία	ирониja	ιρονιγια	ирóния	ιρόνιγια
Εκατό	сто	στο	сто	στο
Έκβαση	резултат	ρεζουλτατ	результа́т	ρεζουλτάτ
Ελευθερία	слобода	σλομποντα	слобóда	σλομπόντα
Έμβλημα	грб	γκρμπ	герб	γκερμπ
Εργασία	работа	ραμποτα	рабóта	ραμπότα
Εργαστήριο	лабораторија	λαμποραторιγια	лаборатóрия	λαμποратόριγια
Εργάτης	работник	ραμποτνικ	рабóтник	ραμπότνικ
Έρις	спор	σπορ	спор	σπορ
Εστίαση	пир	πιρ	пир	πιρ
Ευρυχωρία	простор	προστορ	простóр	προστόρ
Ευφορία	плодородна	πλοντοροντνα	плодорóдие	πλοντορόντιε
Ευχάριστος	пријатен	πριγιατεν	прия´тный	πριγιάτνι
Ευχή	молитва	μολιτβα	моли´тва	μολίτβα
Εφαρμοστής	монтер	μοντερ	монте́р	μοντέρ
Εφεδρεία	резерва	ρεζερβα	резе́рв	ρεζέρβ

Εφιάλτης	кошмар	ко**σ**мар	кошма́р	ко**σ**ма́р
Ζαφείρι	сафир	σαφιρ	сапфи´р	σαπφίρ
Ζελατίνη	желатин	**ζ**ελατιν	желати´н	**ζ**ελατίν
Ζενίθ	зенит	ζενιτ	зени´т	ζενίτ
Ζενίθ	врв	βρβ	врв	βρβ
Ζέστη	топлина	τοπλινα	теплота́	τεπλοτά
Ζευγάρι	пар	παρ	па́ра	πάρα
Ζέφυρος	зефир	ζεφιρ	зефи´р	ζεφίρ
Ζήλεια	завист	ζαβιστ	за́висть	ζάβιστ
Ζήτημα	проблем	προμπλεμ	пробле́ма	προμπλέμα
Ζόρι	насилство	νασιλστβο	наси´льно	νασίλνο
Ζουμερός	сочен	σοτ**σ**εν	со́чный	σότ**σ**νι
Ζωντάνεια	живост	**ζ**ιβοστ	живост	**ζ**ιβοστ
Ή	или	ιλι	или	ιλι
Ηγεμών	принц	πριντς	принц	πριντς
Ηγεσία	раководство	ρακοβοντστβο	раково́дство	ρακοβόντστβο
Ηγέτης	лидер	λιντερ	ли´дер	λίντερ
Ηγουμένη	игуменија	ιγκουμενιγια	игу́менья	ιγκούμενιγια
Ηγούμενος	игумен	ιγκουμεν	игу́мен	ιγκούμεν
Ηθική	морал	μοραλ	мораль	μοραλ
Ηθικολόγος	моралист	μοραλιστ	морали´ст	μοραλίστ
Ηθοποιός	актер	ακτερ	актёр	ακτερ
Ήθος	нарав	ναραβ	нрав	νραβ
Ήθος	природа	πριποντα	приро́да	πριρόντα
Ηλικία	возраст	βοζραστ	во́зраст	βόζραστ
Θαλαμηγός	јахта	γιαχτα	я´хта	γιάχτα
Θαλαμίσκος	кабина	καμπινα	каби´на	καμπίνα
Θάλασσα	море	μορε	мо́ре	μόρε
Θαλασσόνερο	морска вода	μορσκα βοντα	морска́я вода́	μορσκάγια βοντά
Θαλερός	зелен	ζελεν	зелене́юший	ζελενέιο**σ**ι
Θαμώνας	клиент	κλιεντ	клие́нт	κλιέντ
Θάνατος	смрт	σμρτ	смерть	σμερτ
Θαρραλέος	смел	σμελ	сме́лый	σμέλι
Θάρρος	смелост	σμελοστ	сме́лость	σμέλοστ
Θαύμα	чудо	**τσ**ουντο	чудо	**τσ**ουντο
Θάψιμο	погреб	πογκρεμπ	погребе́ние	ογκρεμπένιε
Θεατρίνος	актер	ακτερ	актёр	ακτερ
Θεία	тетка	τετκα	тётка	τετκα
Θεμέλιο	база	μπαζα	ба́за	μπάζα
Ιατρικός	медицински	μεντιτσινσκι	медици´нский	μεντιτσίνσκιι
Ιδανικό	идеал	ιντεαλ	идеа́л	ιντεάλ

Ιδανιστής	идеалист	ιντεαλιστ	идеали´ст	ιντεαλίστ
Ιδιαίτερα	особено	οσομπενο	осóбенно	οσόμπεννο
Ιδιοθελώς	доброволно	ντομπροβολνο	добровóльно	ντομπροβόλνο
Ιδιοκτήτης	сопственик	σοπστβενικ	сóбственник	σόπστβεννικ
Ίδιος	свој	σβόϊ	свой	σβόϊ
Ίδρυση	основање	οσνοβανιε	основáние	οσνοβάνιε
Ιδρώτας	пот	пот	пот	пот
Ιδιότητα	својство	σβογιστβο	свóйство	σβόϊστβο
Ιέραξ	сокол	σοκολ	сóкол	σόκολ
Ιεραρχία	хиерархија	χιεραρχιγια	иерáрхия	ιεράρχιγια
Ιερό	храм	χραμ	храм	χραμ
Ιερότητα	светост	σβετοστ	свя´тость	σβιάτοστ
Ικανότητα	способност	σποσομπνοστ	спосóбность	σποσόμπνοστ
Ιός	вирус	βιρους	ви´рус	βίρους
Κάβουρας	рак	ρακ	рак	ρακ
Κάγκελο	ограда	ογκραντα	огрáда	ογκράντα
Καζάνι	котел	котел	котёл	котел
Καθαριότητα	чистота	**τσ**ιστοτα	чистотá	**τσ**ιστοτά
Καθεστώς	режим	ρε**ζ**ιμ	режи´м	ρε**ζ**ím
Κάθετος	вертикален	βερτικαλεν	вертикáль	βερτικάλ
Καθήκον	долг	ντολγκ	долг	ντολγκ
Καθησύχαση	(Βαρδαρ.)	успокојување		ουσποκογιουβανιε
	(Ρωσικά)	успокáивание		ουσποκáβανιε
Καθοδήγηση	(Βαρδαρ.)	раководство		ρακοβοντστβο
	(Ρωσικά)	руковóдство		ρουκοβόντστβο
Καθορισμός	(Βαρδαρ.)	определување		οπρεντελουβενιε
	(Ρωσικά)	определéние		οπρεντελένιε
Καθώς	како	κακο	как	κακ
Καινούργιος	нов	νοβ	нóвый	νόβι
Κακία	злоба	ζλομπα	злóба	ζλόμπα
Κακοπάθεια	страдање	στραντανιε	страдáние	στραντάνιε
Κακοτυχία	беда	μπεντα	бедá	μπεντά
Κακούργος	престапник	πρεσταπνικ	престýпник	πρεστούπνικ
Κακουχία	незгода	νεζγκοντα	невзгóда	νεβζγκόντα
Καλόγρια	монахиња	μοναχινια	монáхиня	μονάχινια
Καλοκαίρι	лето	λετο	лéто	λέτο
Καλόκαρδος	добродушен	ντομπροντου**σ**εν	добродýшный	ντομπροντού**σ**νι
Καλοφαγάς	гурман	γκουρμαν	гурмáн	γκουρμάν
Καλώδιο	кабел	καμπελ	кáбель	κάμπελ
Καμάρα	свод	σβοντ	свод	σβοντ
Καμάρι	гордост	γκορντοστ	гóрдость	γκόρντοστ

Καμηλοπάρδαλη	жирафа	**ζ**ιραφα	жира́фа	**ζ**ира́фа
Κάμπος	поле	πολε	по́ле	по́лε
Κανάλι	канал	καναλ	кана́л	канáл
Καρτέρι	заседа	ζασεντα	заса́да	ζасáнта
Καρτερία	трпение	τρπενιε	терпе́ние	терпéние
Λάβα	лава	λαβα	ла́ва	лáва
Λαβή	рачка	ρα**τσ**κα	ру́чка	роу́**τσ**κа
Λαβύρινθος	лавиринт	λαβιριντ	лабири´нт	лампирíнт
Λαβωματιά	рана	ρανα	ра́на	рáна
Λάδι	масло	μασλο	ма́сло	мáсло
Λάθρα	тајно	ταγινο	та́йно	тáгинο
Λαιμητόμος	гилотина	γκιλοτινα	гильоти´на	γкилотíна
Λαιμός	грло	γκρλο	го́рло	γкóрло
Λάκκος	ров	ροβ	ров	ροβ
Λάκκος	јама	γιαμα	я´ма	γиáма
Λαμπάδα	факел	φακελ	фа́кел	фáкел
Λαϊκότητα	народност	ναροντνοστ	наро́дность	наро́нтνοστ
Λαογραφία	фолклор	φολκλορ	фольклóр	φолклóр
Λαός	народ	ναροντ	наро́д	наро́нт
Λαπάς	каша	κα**σ**α	ка́ша	кá**σ**а
Λάρυγγας	грло	γκρλο	го́рло	γкóрло
Λάστιχο	каучук	καου**τσ**ουκ	каучу́к	каου**τσ**оúк
Λατινικός	латински	λατινσκι	лати´нский	латíнскι
Λατομείο	каменолом	καμενολομ	каменоло́мня	καμенолóмниа
Λατρεία	обожавање	ομπο**ζ**αβανιε	обожа́ние	ομπο**ζ**áниε
Λαχανοφαγία	(Βαρδαρ.)	вегетаријанство		βεγκεταριγιανστβο
Λαχανοφαγία	(Ρωσικά)	вегетариа́нство		βεγκεταριáнстβο
Λαχανοφάγος	(Βαρδαρ.)	вегетаријанец		βεγκεταριγιανετσ
Λαχανοφάγος	(Ρωσικά)	вегетариа́нец		βεγκεταριáнетσ
Μαγγάνι	преса	πρεσα	пресс	πρεσ
Μαγεία	волшепство	βολ**σ**επστβο	волшебство́	βολ**σ**емпстβó
Μαγνήτης	магнет	μαγκνετ	магни´т	μαγκнήт
Μάγος	маг	μαγκ	маг	μαγκ
Μάζα	маса	μασα	ма́сса	μáса
Μάθημα	лекција	λεκτσιγια	ле́кция	λéктσигια
Μαθηματικά	математика	ματεματικα	матема́тика	ματемáтика
Μαθημένος	приучен	πριου**τσ**εν	приу́ченный	πριού**τσ**еννι
Μάθηση	учење	ου**τσ**ενιε	учé́ние	ου**τσ**éниε
Μαθητής	ученик	ου**τσ**ενικ	учени´к	ου**τσ**енíк
Μαία	баба	μπαμπα	ба́бка	μпáмпκа
Ναι	да	ντα	да	ντα

Ναός	храм	χραμ	храм	χραμ
Ναργιλές	наргиле	ναργκιλε	наргиле́	ναργκιλέ
Νάρκη	мина	μινα	ми´на	μίνα
Νάρκισσος	нарцис	ναρτσις	нарци´сс	ναρτσίς
Νάρκωση	наркоза	ναρκοζα	наркóз	ναρκόζ
Ναρκωτικό	наркотик	ναρκοτικ	наркóтик	ναρκότικ
Ναυτικό	флота	φλοτα	флот	φλοτ
Νεκρολογία	некролог	νεκρολογκ	некролóг	νεκρολόγκ
Νέος	нов	νοβ	новый	νοβι
Νεοσύλλεκτος	регрут	ρεγκρουτ	ре́крут	ρέκρουτ
Νερό	вода	βοντα	вода́	βοντά
Νήσος	остров	οστροβ	óстров	óстροβ
Νίκη	победа	πομπεντα	побе́да	πομπέντα
Ξάπλα	лежење	λε**ζ**ενιε	лежа́ние	λε**ζ**áνιε
Ξασπρίζω	белам	μπελαμ	бели´ть	μπελίτ
Ξάστερος	sвезден	σβεζντεν	звёздный	ζβεζντνι
Ξάφρισμα	пенење	πενενιε	пе́ны	πένι
Ξεδιαλέγω	одбирам	οντμπιραμ	отбира́ть	οτμπιράτ
Ξένα	странска	στρανσκα	стра́ны	στράνι
Ξενία	гостопримство	γκοστοπριμστβο	гостеприи´мство	γκοστεπριίμστβο
Ξεπούλημα	распродажба	ρασπροντα**ζ**μπα	распрода́жа	ρασπροντά**ζ**α
Ξέρω	знам	ζναμ	знать	ζνατ
Ξηρά	суша	σου**σ**α	сýша	σού**σ**α
Ξίφος	меч	με**τς**	меч	με**τς**
Ξυλουργός	столар	στολαρ	столя´р	στολιάρ
Όγκος	обем	ομπεμ	объём	ομπεμ
Όγκος	маса	μασα	мáсса	μάσα
Οδηγία	водство	βοντστβο	руковóдство	ρουκοβόντστβο
(Οδηγία)	указ	ουκαζ	указа́ние	ουκαζάνιε
Οδός	улица	ουλιτσα	ýлица	ούλιτσα
Οδόφραγμα	барикада	μπαρικαντα	баррика́да	μπαρρικάντα
Οδύνη	болка	μπολκα	боль	μπολ
Οικειοποίηση	присвојување	πρισβογιουβανιε	присвое́ние	πρισβοένιε
Οικιακός	домашен	ντομα**σ**εν	дома́шний	ντομά**σ**νι
Οικισμός	колонизација	κολονιζατσιγια	колониза́ция	κολονιζάτσιγια
Οίκος	дом	ντομ	дом	ντομ
Οικόσημο	грв	γκρβ	герв	γκερβ
Οικουμένη	свет	σβετ	свет	σβετ
Οίκτος	сожалување	σο**ζ**αλουβανιε	сожале́ние	σο**ζ**αλένιε
Οινοπότης	пијаница	πιγιανιτσα	пья´ница	πιγιάνιτσα
Οίνος	вино	βινο	винó	βινό

Ολιγαρχία	олигархија	ολιγκαρχιγια	олига́рхия	ολιγκάρχιγια
Ολίγος	незначителен	νεζνα**τσ**ιτελεν	незначи´тельный	νεζνα**τσ**ίτελνι
Ολιγοψυχία	малодушност	μαλοντου**σ**νοστ	малоду́шние	μαλοντού**σ**νιε
Ολιγωρία	невнимателност	νεβνιματελνοστ	невнима́ние	νεβνιμάνιε
Ολόκληρος	цел	τσελ	це́лый	τσέλι
Όμηρος	заложник	ζαλο**ζ**νικ	зало́жник	ζαλό**ζ**νικ
Ομιλία	говор	γκοβορ	говори´ть	γκοβορίτ
(Ομιλία)	беседа	μπεσεντα	бесе́да	μπεσέντα
Ομολογία	признание	πριζνανιε	призна́ние	πριζνάνιε
Ομόνοια	съгласност	σογκλασνοστ	съгла́сне	σογκλάσνε
Όμως	но	νο	но	νο
Όνειρο	сън	σον	сон	σον
Ονοματολογία	(Βαρβαρίτικα) терминология		терминология	τερμινολογκιγια
	(Ρωσικά)	терминоло́гия		τερμινολόγκιγια
Οντολογία	онтология	οντολογκιγια	онтоло́гия	οντολόγκιγια
Παγόβουνο	ајсберг	αγισμπεργκ	а́йсберг	αγισμπεργκ
Παθητικό	пасив	πασιβ	пасси´в	πασίβ
Παθητικότητα	пасивност	πασιβνοστ	пасси´вность	πασίβνοστ
Παθολογία	патология	πατολογκιγια	патоло́гия	πατολόγκιγια
Πάθος	страдање	στραντανιε	страда́ние	στραντάνιε
Παιδαγωγός	педагог	πενταγκογκ	педагóг	πενταγκόγκ
Παίζω	играм	ιγκραμ	игра́ть	ιγκράτ
Παιχνίδι	играчка	ιγκρα**τσ**κα	игра́	ιγκρά, игру́шчка ιγκρού**στσ**κα
Παλαίμαχος	ветеран	βετεραν	ветера́н	βετεράν
Παλαιστής	борач	μπορα**τς**	боре́ц	μπορέτς
Πάλη	борба	μπορμπα	борьба́	μπορμπά
Παλιάτσος	шут	**σ**ουτ	шут	**σ**ουτ
Παλούκι	кол	κολ	кол	κολ
Παλτό	палто	παλτο	пальто́	παλτό
Πάν	вселена	βσελενα	вселе́нная	βσελένναγια
Παναγία	Богородица	Μπογκοροντιτσα	Богоро́дица	Μπογκορόντιτσα
Πανεπιστήμιο	универзитет	ουνιβερζιτετ	университе́т	ουνιβερσιτέτ
Πανηγυρισμός	прослава	προσλαβα	прославле́ние	προσλαβλένιε
Πανθεϊσμός	пантеизам	παντεΐζαμ	пантеи´зм	παντεΐζμ
Πάνθεο	пантеон	παντεον	пантео́н	παντεόν
Πάνθηρας	пантера	παντερα	пантéра	παντέρα
Πανικός	паника	πανικα	па́ника	πάνικα
Πανόραμα	панорама	πανοραμα	панора́ма	πανοράμα
Πανούκλα	чума	**τσ**ουμα	чума́	**τσ**ουμά
Πανουργία	итроштина	ιτρο**σ**τινα	хи´трость	χίτρο**σ**τ
Πανσοφία	сезнаење	σεζναενιε	всезна́ние	βσεζνάνιε

Παντελόνι	панталони	πανταλονι	панталóны	πανταλόνι
Παντζάρι	цвекло	τσβεκλο	свёкла	σβεκλα
Παντομίμα	пантомима	παντομιμα	пантоми´ма	παντομίμα
Παντοπώλης	продавач	προνταβα**τς**	продавéч	προνταβέ**τς**
Παντοχή	надеж	ναντε**ζ**	надéжда	ναντέ**ζ**ντα
Παντρειά	женидба	**ζ**ενιντμπα	жени´тьба	**ζ**ενίτμπα
Παπαδιά	попадика	ποπαντικα	попадья´	ποπαντιά
Παππάς	поп	ποπ	поп	ποπ
Παππούς	дедо	ντεντο	дед	ντεντ
Πάπυρος	папирус	παπυρους	папи´рус	παπύρους
Παράβαση	нарушување	ναρου**σ**ουβανιε	нарушéние	ναρου**σέ**νιε
Παραβολή	парабола	παραμπολα	парáбола	παράμπολα
Παράγραφος	параграф	παραγκραφ	парáграф	παράγκραφ
Παράγω	произведувам	προϊζβεντουβαμ	произвди´ть	προϊζβντίτ
Παραγωγή	производство	προϊζβοντστβο	произвóдство	προϊζβόντστβο
Παράγων	фактор	φακτορ	фáктор	φάκτορ
Παράδειγμα	пример	πριμερ	примéр	πριμέρ
Παράδειγμα	образец	ομπραζετς	образéц	ομπραζέτς
Παράδεισος	рај	ραϊ	рай	ραϊ
Παραδεκτός	допустлив	ντοπουστλιβ	допушти´мый	ντοπου**σ**τίμι
Παραδέρνω	силно	σιλνο	си´льно	σίλνο
Παράδοξο	парадокс	παραντοξ	парадóкс	παραντόξ
Παράδοση	предавање	πρενταβανιε	предáние	πρεντάνιε
Παραίσθηση	илузија	ιλουζιγια	иллю´зия	ιλλιόζιγια
Παραίτηση	оставка	οσταβκα	отстáвка	οτστάβκα
Παράκληση	молба	μολμπα	мольбá	μολμπά
Παραλλαγή	варијанта	βαριγιαντα	вариáнт	βαριάντ
Παύλα	тире	τιρε	тирé	τιρέ
Παύση	пауза	παουζα	пáуза	πάουζα
Πεδιάδα, πεδίο	рамника	ραμνικα	равни´на	ραβνίνα
Πεδιάδα, πεδίο	поле	πολε	пóле	πόλε
Πέδιλο	сандала	σανταλα	сандáлия	σαντάλιγια
Πεζογραφία	проза	προζα	прóза	πρόζα
Πεζοδρόμιο	тротоар	τροτοαρ	тротуáр	τροτουάρ
Πεθερός	свекор	σβεκορ	свёкор	σβεκορ
Πειθαρχία	дисциплина	ντιστσιπλινα	дисципли´на	ντιστσιπλίνα
Πείρα	опит	οπιτ	óпыт	óπιτ
Πείραμα	експеримент	εξπεριμεντ	зкспериméнт	εξπεριμέντ
Πειρατεία	пиратство	πιρατστβο	пирáтство	πιράτστβο
Πειρατής	пират	πιρατ	пирáт	πιράτ
Πείσμα	упорност	ουπορνοστ	упóрство	ουπόρστβο

Πειστήριο	доказ	нтоказ	доказáтельство	нтоказáтелство
Πελάτης	клиент	клиент	клие́нт	клиéнт
Πελεκάνος	пеликан	пелικαν	пеликáн	пелικáν
Πελώριος	огромен	огκромεν	огро́мный	огκро́мνι
Περγαμηνή	пергамент	περγκαμεντ	перга́мент	περγκάμεντ
Περηφάνεια	гордост	γκορντοστ	го́рдость	γκόρντοστ
Περιβάλλον	средина	σρεντινα	средá	σρεντά
Ρεμούλα	гравеж	γκραβε**ζ**	гравёж	γκραβε**ζ**
Ρέστα	остаток	остаток	остáток	остáток
Ρετσίνι	смола	σμολα	смолá	σμολά
Ρεύμα	течение	те**τσ**ενιε	тече́ние	те**τσ**énиε
Ρήμα	глагол	γκλαγκολ	глагóл	γκλαγκóл
Ρήτρα	договор	нтогковор	договóра	нтогковóра
Ρίζα	корен	корεν	кóрень	кóрεν
Ριζοσπάστης	радикал	ραντικαλ	радикáл	ραντικáл
Ρομφαία	меч	ме**τς**	меч	ме**τς**
Ρουκέττα	ракета	ρακετα	ракéта	ρακéта
Σάλπιγγα	труба	τρουμπα	трубá	τρουμπá
Σανός	сено	σενο	сéно	σéνο
Σάπιος	гнил	γκνιλ	гнилóй	γκνιλóї
Σάρκα	тело	τελο	тéло	τéλο
Σελίδα	страница	στρανιτσα	страни´ца	στρανίτσα
Σεμνότητα	скромност	σκρομνοστ	скрóмность	σκρóμνοστ
Σήμα	знак	ζνακ	знак	ζνακ
Σημαία	знаме	ζναμε	знамя	ζναμια
Σημασία	значење	ζνα**τσ**ενιε	значéние	ζνα**τσ**énиε
Σιδερένιος	железен	**ζ**ελεζεν	желéзный	**ζ**ελéζνι
Σιμά	блиску	μπλισκου	бли´зко	μπλίζκο
Σιωπή	молчење	μολ**τσ**ενιε	молча́ние	μολ**τσ**áниε
Σκάβω	копам	κοπαμ	копáть	κοπáτ
Σκαντζόχοιρος	еж	ε**ζ**	ёж	ε**ζ**
Σκάψιμο	копање	κοπανιε	копáние	κοπáниε
Σκηνή	сцена	στσενα	сцéна	στσéνα
Σκιάχτρο	страшило	στρα**σ**ιλο	страши´лише	στρα**σ**íλι**σ**ε
Στέγη	кров	κροβ	кров	κροβ
Ταβέρνα	таверна	ταβερνα	тавéрна	ταβέρνα
Τάγμα	баталјон	μπαταλγιον	батальóн	μπαταλιóν
Ταγματάρχης	мајор	μαγιορ	майóр	μαγιóр
Ταινία	лента	λεντα	лéнта	λέντα
Τακτική	тактика	τακτικα	тáктика	τάκτικα
Ταμείο	каса	κασα	кáсса	κάσα

Τανάλια	клешти	κλε**σ**τι	клеши´	κλε**σ**ί
Τάξη	клас	κλας	класс	κλας
Ταπεινότητα	скромност	σκρομνοστ	скро́мность	σκρόμνοστ
Ταρίχευση	колене	κολενε	коле́ние	κολένιε
Τάση, ροπή	склоност	σκλονοστ	скло́нность	σκλόννοστ
Τάση, ροπή	тенденција	τενντεντσιγια	тенде́нция	τενντέντσιγια
Ταύρος	бик	μπικ	бык	μπικ
Τάφος	гроб	γκρομπ	гроб	γκρομπ
Τάφρος	ров	ροβ	ров	ροβ
Ύαλος	стакло	στακλο	стекло́	στεκλό
Υγεία	здравје	ζντραβιε	здоро́вье	ζντορόβιε
Υγιεινή	хигиена	χιγκιενα	гигие́на	γκιγκιένα
Υγρόμετρο	хигрометар	χιγκρομεταρ	гигро́метр	γκιγκρόμετρ
Υγρότητα	влажност	βλα**ζ**νοστ	вла́жность	βλά**ζ**νοστ
Υδραυλική	хидраулика	χιγκρομεταρ	гидра́влика	γκιντράβλικα
Υδρογόνο	водород	βοντοροντ	водо́род	βοντόροντ
Υδρόμετρο	водомер	βοντομερ	водоме́р	βοντομέρ
Υλικό	материјал	ματεριαλ	материа́л	ματεριάλ
Υπαγόρευση	диктат	ντικτατ	дикта́нт	ντικτάντ
Ύπαρξη	паспределба	πασπρεντελμπα	паспределе́ние	πασπρεντελένιε
Υπερασπιστής	заштитник	ζα**σ**τιτνικ	защи´тник	ζα**σ**ίτνικ
Υπηρέτης	слуга	σλουγκα	слуга́	σλουγκά
Φάλαγξ	фаланга	φαλανγγα	фала́нга	φαλάνγγα
Φάλαγξ	колона	κολονα	коло́нна	κολόννα
Φαιδρός	весел	βεσελ	весёлцй	βεσελτσι
Φάλαινα	кит	κιτ	кит	κιτ
Φαντασία	фантазија	φανταζιγια	фанта́зия	φαντάζιγια
Φαντασιοκόπος	мечтател	με**τσ**τατελ	мечта́тель	με**τσ**τάτελ
Φαντασιοκόπος	Фантазер	φανταζερ	Фантазёр	φανταζερ
Φάντασμα	привидение	πριβιντενιε	привиде́ние	πριβιντένιε
Φάρα	род	ροντ	род	ροντ
Φαρδύς	широк	**σ**ιροκ	широ́кий	**σ**ιρόκιι
Φαρμακείο	аптека	απτεκα	апте́ка	απτέκα
Φάρμακο	лекарсто	λεκαρστβο	лека́рсто	λεκάρστβο
Φάση	фаза	φαζα	фа́за	φάζα
Φατρία	фракција	φρακτσιγια	фра́кция	φράκτσιγια
Χάδι	ласка	λασκα	ла́ски	λάσκι
Χαϊμαλί	талисман	ταλισμαν	талисма́н	ταλισμάν
Χαλάζι	град	γκραντ	град	γκραντ
Χαλβάς	алва	αλβα	халва́	χαλβά
Χαμηλός	низок	νιζοκ	ни´зкий	νίζκιι

Χαντάκι	ров	роβ	ров	роβ
Χαντάκι	јама	γιαμα	я´ма	γιάμα
Χάος	хаос	χαος	хáос	χάος
Χαρά	радост	ραντοστ	рáдость	ράντοστ
Χαράκι	црта	τσρτα	чертá	**τσ**ертά
Χαρακιά	линија	λινιγια	ли´ния	λίνιγια
Χαράκτης	грабер	γκραμπερ	грабёр	γκραμπερ
Χάρισμα	дар	νταρ	дар	νταρ
Χάρισμα	подарок	πονταροκ	подáрок	понтáрок
Χαρτόνι	картон	καρτον	картóн	καρτóн
Χαρτονόμισμα	банкнота	μπανκνοτα	банкнóт	μπανκнóт
Χαφιές	шпион	**σ**πιον	шпиóн	**σ**пиóн
Χθες	вчера	β**τσ**ερα	вчерá	β**τσ**ерá
Χώρος	место	μεστο	мéсто	μέστο
Ψάθα	рогозина	ρογκοζινα	рогóжа	ρογκό**ζ**α
Ψαλίδι	ножица	νο**ζ**ιτσα	нóжницы	νό**ζ**νιτσ
Ψαλμός	псалм	ψαλμ	псалóм	ψαλóμ
Ψάρι	риба	ριμπα	ры´ба	ριμπα
Ψαρός	сед	σεντ	седóй	σεντóϊ
Ψεγάδι	дефект	ντεφεκτ	дефéкт	ντεφéкт
Ψείρα	вошка	βο**σ**κα	вошь	βο**ς**
Ψευδάργυρος	цинк	τσινκ	цинк	τσινκ
Ψημένος	печен	πε**τσ**εν	печёный	πε**τσ**ενι
Ψήφισμα	решение	ρε**σ**ενιε	решéние	ρε**σ**éνιε
Ψίθυρος	шепот	**σ**εποτ	шóпот	**σ**óποτ
Ψυχή	душа	ντου**σ**α	дýша	ντού**σ**α
Ψυχολογία	психологија	ψυχολογκιγια	психолóгия	ψυχολóγκιγια
Ψυχολόγος	психолог	ψυχολογκ	психóлог	ψυχóλογκ
Ψύχωση	психози	ψυχοζι	психóз	ψυχóζ
Ψωμάς	пекар	πεκαρ	пéкарь	πéκαρ
Ψωμί	леб	λεμπ	хлеб	χλεμπ
Ωδείο	конзерваториум	κονζερβατοριουμ	консерватóрия	κονσερβατóρια
Ωκεανός	океан	οκεαν	океáн	οκεáν
Ωμός	жесток	**ζ**εστοκ	жестóкий	**ζ**εστóκιι
Ώρα	час	**τσ**ας	час	**τσ**ας
Ωριμότητα	зрелост	ζρελοστ	зрéлость	ζρέλοστ
Ωρολογάς	часовничар	**τσ**ασοβνι**τσ**αρ	часовни´к	**τσ**ασοβνíκ
Ωροσκόπιο	хороскоп	χοροσκοπ	гороскóп	γκοροσκóπ
Ως	како	κακο	как	как
Ώστε	така што	τακα **σ**το	так что	τακ **τσ**το
Ωφέλεια	полза	πολζα	пóльза	πόλζα

Θέλησα να αναγράψω λίγες ενδεικτικές λέξεις, στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά, τα Σερβικά, τα Βουλγαρικά και τα Ρωσικά, για να δείτε ότι και η Βαρδαρίτικη γλώσσα είναι Σλαβική, όπως και οι άλλες, αλλά φαίνεται ότι κοντεύουν να γίνουν Λεξικό Σερβικοσερβικό, Βουλγαροβουλγαρικό και Ρωσικορωσικό. Δεν ήταν βεβαίως αυτός ο στόχος. Η ανάγκη για την αποκατάσταση της αλήθειας περνά μέσα και από τη σύγκριση των Βαρδαρίτικων με τις άλλες Σλαβικές γλώσσες. Πιστεύω ότι ο καθένας πλέον έχει συνάγει τα συμπεράσματά του και έχει καταλάβει ότι οι Βαρδαρίτες δεν έχουν ουδεμία σχέση με τη Μακεδονία και την Ελλάδα.

Τι σχέση έχουν η **Ρωσική** γλώσσα με τη Μακεδονική, την Ελληνική γλώσσα, και η **Ρωσία** με τη **Μακεδονία** και την **Ελλάδα**, πέραν του γεγονότος ότι εμείς οι Έλληνες τιμούμε ιδιαίτερα αυτή τη μεγάλη και ομόδοξη χώρα και το λαό της; Ως γνωστό τα Ρωσικά δεν έχουν ουδεμία απολύτως σχέση με τα Ελληνικά. Οι Βαρδαρίτες όμως ονομάζουν τα Ρωσικά που μιλούν Μακεδονικά, δηλαδή Ελληνικά. Το είδατε στα παραδείγματα. Αποδείχθηκε περίτρανα ότι η Βαρδαρίτικη Σλαβική γλώσσα, έχει σχέση, είναι παρόμοια, με τη **Ρωσική** γλώσσα, αφού και οι δύο είναι Σλαβικές. Συνεπώς, αφού είναι Σλαβική η Βαρδαρίτικη γλώσσα, παρόμοια και με τη Ρωσική, δεν είναι *Μακεδονική*, δεν είναι δηλαδή Ελληνική, αφού οι Μακεδόνες μιλούσαν Ελληνικά.

Είναι πασιφανές πλέον, διότι αποδείχθηκε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο, ότι η γλώσσα των Βαρδαριτών δεν έχει καμία δομική ή άμεση γενετική συνάφεια με την Ελληνική γλώσσα, αυτή την οποία μιλούσαν οι αρχαίοι και μιλούν και οι σύγχρονοι Μακεδόνες. Οι Βαρδαρίτες Σλάβοι χρησιμοποιώντας τον όρο *Μακεδονική* γλώσσα για τη Σερβοβουλγαρική γλώσσα τους, μετέτρεψαν μια ιδιότητα, τη λέξη *Μακεδονική* από *σημαίνον* σε *σημαινόμενο*. Δεν σημαίνει δηλαδή τη γλώσσα την οποία μιλούσαν οι αρχαίοι Μακεδόνες, οι Έλληνες, αλλά, μεταβάλλεται σε αναφορά για μια διαφορετικής δομής και προέλευσης φτειαχτή Σερβοβουλγαρική γλώσσα. Οι επιθετικοί πολιτικοί στόχοι είναι ευκρινέστατοι. Οι Βαρδαρίτες Σλάβοι αυτοανακηρύχθηκαν απόγονοι των Ελλήνων Μακεδόνων!! Άρα, θεωρούν ότι δικαιούνται να επεκτείνουν την επικράτειά τους και να προσαρτήσουν κάθε άλλο μέρος όπου υπάρχει ο όρος Μακεδονία. Βαρδαρίτες, Σλάβοι και μη, σοβαρευτείτε.

Είναι απίστευτο, αλλά έπρεπε να πείσουμε για το αυτόχρημα σαφές, το αληθές, το προφανές, το πασιφανές, το αυτόδηλο, το πασίδηλο, το αυτονόητο, ότι οι Βαρδαρίτες είναι Σλάβοι και δεν έχουν ουδεμία σχέση με τη Μακεδονία και την Ελλάδα! Μετά από αυτά μπορεί να τεθεί στους

Βαρδαρίτες και σε όποιους άλλους ενδιαφέρονται για την αλήθεια, το απλό ερώτημα.

Βαρδαρίτες και λοιποί φίλοι, ο Κάρανος, ο Αργαίος, ο Γαυάνης, ο Περδίκκας, ο Αέροπος, ο Αμύντας, ο Φίλιππος, ο Αλέξανδρος, ο Σέλευκος, ο Ποσείδιππος, ο Παρμενίων, ο Κλείτος, ο Ηφαιστίων, ο Κάσσανδρος, ο Αριστοτέλης, η Ευρυδίκη, η Αντιγόνη, η Ηδίστη, η Ιλιάς, η Φερενίκη, η Κλεοπάτρα και οι λοιποί Μακεδόνες και οι Μακεδόνισσες, ήταν Σέρβοι, Βούλγαροι και Ρώσοι και μιλούσαν Σερβικά, Βουλγαρικά και Ρωσικά;

Όσο και αν φαίνεται τρελό ή και αστείο το ερώτημα, λόγω της αυτονόητης αρνητικής απάντησης, δεν είναι τρελό ή αστείο. Οι Βαρδαρίτες πολύ, μα πολύ σοβαρά, αυτό διατείνονται, αυτό προπαγανδίζουν και σ' αυτό επιμένουν. Πέρα από την κοινή λογική, όμως, υπάρχει και η Λογική. Οι Βαρδαρίτες μάς αποδεικνύουν ότι δεν γνωρίζουν τις θεμελιώδεις αρχές της! Τους προτρέπουμε να διαβάσουν λίγο και τον Αριστοτέλη. Τι καθόταν και έγραφε ο άνθρωπος τόσα σοφά πράγματα, αν ήταν να μην διαβάσουν τα γραφόμενά του όλοι οι άνθρωποι της υφηλίου για να ωφεληθούν; Αυτό αναφέρει και συνιστά και ο Ισοκράτης στον *Πανηγυρικό* του: *''Ενός δ' ανδρός εύ φρονήσαντος άπαντες αν απολαύσειαν οι βουλόμενοι κοινωνείν της εκείνου διανοίας''*. (*Πανηγυρικός,* α΄.2,3). ''Ένας και μόνο άνθρωπος με φωτισμένο πνεύμα μπορεί να αποβεί χρήσιμος σε όλους, όσοι επιθυμούν να ωφεληθούν από τη σοφία του''.

Παρακαλούμε μόνο τους Βαρδαρίτες να μην πουν ότι και ο Αριστοτέλης είναι Βαρδαρίτης και Σλάβος. Είναι γνωστό ότι ήταν Μακεδών, Έλληνας δηλαδή και καταγόταν από την πόλη Στάγειρο (Στάγειρα, Στάγιρα) της Χαλκιδικής. Ο Ηρόδοτος, βεβαίως, αναφέρει την πόλη *Στάγειρο,* και όχι μόνο, ως **Ελληνική πόλη**: *''**Στάγειρον πόλιν Ελλάδα** παραμειβόμενος, και απίκετο ες Άκανθον,''*. (Ζ΄115). *''Διερχόμενος (ο Ξέρξης) πλησίον της **Ελληνικής πόλεως των Σταγείρων** και έφθασε στην Άκανθο''*. Ο Ξέρξης εκστράτευσε κατά της Ελλάδας το έτος 480 π.Χ. Οι Βαρδαρίτες Σλάβοι τότε πού βρίσκονταν; Ο Ηρόδοτος, λοιπόν, αναφέρει την πόλη των *Σταγείρων* ως **Ελληνική πόλη,** και όχι με άλλο προσδιορισμό π.χ. ως Βαρδαρίτικη ή ως Σλαβική.

Ο Αριστοτέλης, ό,τι είπε και ό,τι έγραψε και έγραψε πολλά και ό,τι δίδαξε, το έκανε στην Ελληνική γλώσσα, ως Έλλην και μάλιστα ως Μακεδών. Την περίοδο στην οποία αναφερόμαστε, αλλά και επί αιώνες μετά, οι Βαρδαρίτες Σλάβοι, δεν βρίσκονταν ακόμη στη χερσόνησό μας, για να πάει ο Αριστοτέλης να σπουδάσει στις φιλοσοφικές σχολές των Σκοπίων και της Βαρντάρσκα. Το τελευταίο είναι λίγο ειρωνικό, το παραδέχομαι, αλλά μολονότι δεν το θέλω, με αναγκάζουν να το γράψω. Εάν οι Βαρδαρίτες αποδεχτούν πρώτα την αλήθεια και σταματήσουν να

χρησιμοποιούν τα σφετερισμένα ονόματα *Μακεδονία, Μακεδόνες, Μακεδονική γλώσσα* και σταματήσουν την προπαγάνδα τους και τις επιθέσεις τους εναντίον της Χώρας μου, θα ανακαλέσω και εγώ την ειρωνεία. Εγώ αγαπώ τους γείτονές μας, και είμαι, και θέλω να είμαι φίλος τους. Το ίδιο ασφαλώς και οι υπόλοιποι Έλληνες συμπατριώτες μου. Από αυτούς ζητώ κάτι λιγότερο. Να μην θέλουν να είναι εχθροί μας.

Στα μαθηματικά υπάρχει η **μεταβατική ιδιότητα**, σύμφωνα με την οποία, όταν δύο μεγέθη είναι ίσα προς τρίτο, είναι και μεταξύ τους ίσα. Εδώ η ιδιότητα αυτή επεκτείνεται και επαληθεύεται και προς τέταρτο μέγεθος. Βαρδαρίτικες, Σερβικές, Βουλγαρικές και Ρωσικές λέξεις να ταυτίζονται. Συνεπώς οι Βαρδαρίτες είναι Σλάβοι, όπως και οι άλλοι Σλαβικοί λαοί. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς θα μπορούσαν να πείσουν ότι είναι κάτι άλλο.

Οι Βαρδαρίτες πρέπει να αντιληφθούν ότι όταν η αλήθεια είναι άλλη και μάλιστα ατράνταχτη, τότε η προπαγάνδα δεν έχει πέραση. Με την υιοθέτηση, μέσω της καπηλείας και του σφετερισμού, του ονόματος *Μακεδών* και *Μακεδονία* και την προπαγάνδα τους, είναι βέβαιο ότι δεν μπορούν να περάσουν ως *Μακεδόνες*. Είναι βέβαιο ότι την αλήθεια όσο και αν τη σκεπάζεις, πάντα μένει πάνω από τα σκεπάσματα.

Οι Βαρδαρίτες αυτοί οι οποίοι καπηλεύτηκαν τον όρο *Μακεδόνες*, πρέπει να αντιληφθούν ότι είναι κατά πάντα Σλάβοι. Αποδείχθηκε ότι η γλώσσα τους είναι Σλαβική και ο πολιτισμός τους είναι Σλαβικός. Τιμούμε και τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους. Δεν αποδεχόμαστε όμως το ψέμα, την προπαγάνδα τους και το παραμύθι ότι είναι *Μακεδόνες*. Αυτό δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό από κανέναν, όσο χαμηλό δείκτη νοημοσύνης και αν έχει. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να φέρω άλλα παραδείγματα. Την αλήθεια την βλέπει κάθε νοήμων άνθρωπος και ασφαλώς και οι Βαρδαρίτες. Η γλώσσα τους και οι ίδιοι δεν έχει ουδεμία σχέση με τη Μακεδονία και την Ελλάδα. Είναι Σερβοβουλγαρική Σλαβική γλώσσα και οι ίδιοι είναι Σλάβοι.

Αν μετά από όλα αυτά εξακολουθήσουν να λένε τη γλώσσα τους *Μακεδονική* και να επιμένουν ότι είναι *Μακεδόνες*, αυτό πλέον είναι πρόκληση στη λογική και μάς δίνουν το δικαίωμα να τους αποκαλούμε με λέξεις οι οποίες δεν τους κολακεύουν. Αυτό δεν το θέλει κανείς Έλληνας και μας λυπεί ιδιαίτερα. Θέλουμε να έχουμε κατά πάντα αξιόλογους γείτονες, για να ωφεληθούμε και εμείς από ό,τι θετικό έχουν.

Οι Βαρδαρίτες από την Ελλάδα, μόνον οφέλη μπορούν να έχουν. Οι Έλληνες είμαστε οι μόνοι οι οποίοι τους τείνουμε ειλικρινά χέρι φιλίας, δεν τους επιβουλευόμαστε και τους βλέπουμε με απόλυτα ειλικρινή και φιλική διάθεση και με συμπάθεια. Όσο γρηγορότερα ανακρούσουν πρύμνα και αποδεχτούν την αλήθεια, τόσο καλύτερο και ωφελιμότερο θα είναι για

τις σχέσεις μας. Οι Βαρδαρίτες πρέπει να γνωρίζουν πολύ καλά ότι, αν βρεθούν σε ανάγκη, πάλι εμείς οι φίλοι τους οι Έλληνες θα τρέξουμε να τους βοηθήσουμε. Το κάναμε στο παρελθόν, το έτος 1963, όταν σεισμός κατέστρεψε την πόλη των Σκοπίων και εμείς οι Έλληνες τρέξαμε πρώτοι να τείνουμε χέρι βοηθείας. Εάν μας χρειαστούν, εμείς πρώτοι πάλι θα τρέξουμε να προσφέρουμε βοήθεια.

Μετά από τα ανωτέρω αναφερόμενα, ελπίζω να έχει πειστεί ακόμη και ο πλέον φανατικός και κακόπιστος, για μια ακόμη φορά, ότι οι Βαρδαρίτες δεν είναι *Μακεδόνες*. Εάν όμως δεν έχει πειστεί κάποιος ακόμη, αναφέρω κατωτέρω, μεταξύ άλλων επιχειρημάτων, τα ονόματα, περισσότερων από τριακόσιους (300) Μακεδόνες, τα οποία απαντούν την περίοδο του βασιλιά Φιλίππου Β΄ και του υιού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εάν όμως δεν πειστεί κάποιος και μετά από αυτό, τότε η περίπτωση όποιου δεν καταλαβαίνει και δεν πείθεται σε όλα τα επιχειρήματα τα οποία αναφέρονται εκφεύγει των δυνατοτήτων της λογικής. Δεν είναι θέμα πλέον λογικών επιχειρημάτων, αλλά της ιατρικής επιστήμης. Εκ προοιμίου αναφέρω ότι, όλα, μα απολύτως όλα τα ονόματα των Μακεδόνων και των Μακεδονισσών τα οποία αναφέρονται κατωτέρω είναι Ελληνικά. Τα ονόματα έχουν νόημα ως λέξεις Ελληνικές και απαντούν αυτούσια, παντού στην Ελλάδα, από την Ομηρική ακόμη εποχή.

Οι πρόγονοί μας οι αρχαίοι Μακεδόνες, στην αρχή της εμφάνισής τους στην ιστορική περίοδο, δεν είχαν ίσως τον εκλεπτυσμό τον οποίο είχαν οι περισσότερο ανεπτυγμένοι Έλληνες του νότου. Όμως γι' αυτό έρχονταν σε συνεχή επικοινωνία μαζί τους. Ήθελαν να εξελιχθούν. Δεν ήθελαν να υπολειφθούν της μεγάλης ανάπτυξης του Ελληνικού πολιτισμού και του Ελληνικού φρονήματος, αλλά ήθελαν να παρακολουθήσουν και να συμμετέχουν και αυτοί σ' αυτή την εξέλιξη. Για το λόγο αυτό προσκαλούσαν στη Μακεδονία τις κορυφές του πνεύματος και της τέχνης ολοκλήρου της Ελλάδας. Τα Ελληνικά κείμενα και τους Έλληνες συγγραφείς διάβαζαν οι Μακεδόνες. Όμηρο, Αισχύλο, Σοφοκλή, Ευριπίδη, Πίνδαρο. Ο Πίνδαρος ήταν ο μέγιστος των λυρικών ποιητών της αρχαίας Ελλάδας 522-442 π.Χ. Για το λόγο αυτό, όταν ο Μέγας Αλέξανδρος κατέλαβε τη Θήβα μετά την αποστασία της, σεβάστηκε εκτός από τα ιερά, την οικία και τους απογόνους του Πινδάρου. *''Και την Πινδάρου δε του ποιητού οικίαν και τους απογόνους λέγουσιν, ότι διεφύλαξεν Αλέξανδρος αιδοί τη Πινδάρου''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄9,10). ''Λέγουν δε ότι ο Αλέξανδρος διεφύλαξεν αβλαβή και την οικίαν του Πινδάρου και τους απογόνους του από σεβασμό προς τον Πίνδαρο''.

Αυτό το αναφέρει και ο Πλούταρχος. *''Υπεξελόμενος δε τους ιερείς και τους ξένους των Μακεδόνων άπαντας και τους από Πινδάρου γεγονότας…''*. (*Παράλ. Βίοι*, 11). ''Και αφού εξαίρεσε τους ιερείς και όλους τους φίλους των Μακεδόνων και τους απογόνους του Πινδάρου''.

Είναι γνωστό βεβαίως ότι ο βασιλιάς της Μακεδονίας Κάσσανδρος, έκτισε εκ νέου την πόλη των Θηβών.

Οι Μακεδόνες στα θέατρά τους έπαιζαν τραγωδίες Ελλήνων συγγραφέων. Με Ελληνικούς γραφικούς χαρακτήρες έγραφαν. Αυτό δείχνουν όλα τα ευρήματα, όλες οι επιγραφές. *Κολισεφσκικά* δεν υπάρχουν ούτε για δείγμα. Πού και πώς να βρεθεί άλλωστε τέτοιο δείγμα;

Κατά την κατάληψη της πόλης της Γάζας το 332 π.Χ., μεταξύ των λαφύρων ήταν και ένα ωραιότατο κιβωτίδιο για αρώματα, από πολύτιμο ξύλο. Εκεί έβαλε ο Μέγας Αλέξανδρος το αντίτυπο της *Ιλιάδας*, το οποίο του είχε χαρίσει ο Αριστοτέλης. Έκτοτε το αντίτυπο αυτό της *Ιλιάδας* λεγόταν *το του κιβωτίου*. Ο Πλούταρχος αναφέρει σχετικά: *''Πολλά δε πολλών λεγόντων, αυτός έφη την Ιλιάδα φρουρήσειν ενταύθα καταθέμενος΄''.* (*Παράλ. Βίοι*, 26). ''Επειδή δε πολλοί έλεγαν πολλά, αυτός είπε ότι μέσα σε αυτό θα φυλάξει την *Ιλιάδα''*.

Ο Μέγας Αλέξανδρος είπε ότι στη εκστρατεία του τον συντρόφευαν ως εφόδιο η *Ιλιάς* και η *Οδύσσεια*. *''Ως Αλέξανδρος έφη ποτέ την Ιλιάδα και την Οδύσσειαν ακολουθείν αυτώ της στρατείας εφόδιον,…*''. *(Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής*, 4).

Ακόμα και όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στην Παρθυηνή, τη Σογδιανή και τη Βακτριανή, (σήμερα Καζακστάν), παρήγγειλε στον Άρπαλο, το θεματοφύλακά του στα Εκβάτανα, να του στείλει συγγράμματα Ελλήνων ιστορικών και ποιητών. Ο Μέγας Αλέξανδρος έλαβε έργα του ιστορικού Φιλίστου, πολλές από τις τραγωδίες του Ευριπίδη, του Σοφοκλή και του Αισχύλου, διθυράμβους του Τελέστου και του Φιλοξένου. Ο Πλούταρχος αναφέρει σχετικά: *''Ως Ονησίκριτος ιστόρηκε των δ' άλλων βιβλίων ουκ ευπορών εν τοις άνω τόποις, Άρπαλον εκέλευσε πέμψαι, κακείνος έπεμψεν αυτώ τας τε Φιλίστου βίβλους και των Ευριπίδου και Σοφοκλέους και Αισχύλου τραγωδιών συχνάς, και Τελέστου και Φιλοξένου διθυράμβους''.* (*Παράλ. Βίοι*, 8). (Ο Ονησίκριτος ήταν κυνικός φιλόσοφος και ιστορικός και καταγόταν από την Αίγινα. Άκμασε τον 4^{ο} π.Χ. αιώνα. Ακολούθησε τον Αλέξανδρο στην εκστρατεία και έγραψε ιστορία για αυτόν η οποία όμως δεν διασώθηκε).

Βεβαίως τα έργα αυτών των Ελλήνων συγγραφέων ήταν γραμμένα στα Ελληνικά και Ελληνικά έγραφαν και Ελληνικά μιλούσαν οι αρχαίοι Μακεδόνες.

Την Ελληνική γλώσσα μιλούσαν πάντα οι Μακεδόνες. Ελληνικά μιλούν και οι σύγχρονοι Μακεδόνες˙ τη γλώσσα του Ορφέως, του Ομήρου,

του Ησιόδου, του Αγαμέμνονα, του Αχιλλέως, του Μενελάου, του Οδυσσέως, του Αριστοτέλους, του Αλεξάνδρου, του Αισχύλου, του Αναξαγόρα, του Σοφοκλή, του Θαλή, του Ευριπίδη, του Σωκράτους, του Ηροδότου, του Θουκυδίδη, του Δημοκρίτου, του Ερατοσθένους, του Ευκλείδη, του Αρχιμήδη, του Αρίσταρχου, του Περικλή, του Πυθαγόρα, του Ξενοφώντος, του Πλάτωνος, του Πλουτάρχου, του Επαμεινώνδα, του Φιλοποίμενος, του Λυσάνδρου, του Παυσανία, του Φιλίππου, τη γλώσσα των θεών, τη γλώσσα της φιλοσοφίας, του πνεύματος και της τέχνης, τη γλώσσα του Ευαγγελίου, τη γλώσσα την οποία δίδαξε ο Απόστολος των Εθνών Παύλος.

Ελάχιστοι Έλληνες μιλούν και τα Βαρδαρίτικα Σλαβικά. Θα θέλαμε να είμαστε περισσότεροι, διότι αυτό θα βοηθούσε, όπως αν και οι Βαρδαρίτες μάθαιναν Ελληνικά, στη μεταξύ μας επικοινωνία. Τα μιλούν με την ίδια λογική με την οποία μιλούν Αλβανικά, Βουλγαρικά, Ρουμανικά, Τουρκικά, Αραβικά, Ρωσικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Ισπανικά, Σουηδικά, Αραβικά και άλλες γλώσσες.

Οι Έλληνες είμαστε λαός της προόδου και θέλουμε να γνωρίσουμε καλύτερα τους γείτονές μας και όλους τους άλλους λαούς. Εξ άλλου γείτονες είμαστε με τους Βαρδαρίτες και πρέπει να συμβιώσουμε με ειρήνη, με ασφάλεια και συνεργασία. Η αλήθεια όμως παραμένει και αυτήν πρέπει να αποδεχθούν. Οι Βαρδαρίτες οι οποίοι ενεπλάκησαν, από κάποιους επιθετικά διακείμενους έναντι της Ελλάδας, σε μια απάτη και μια αθλιότητα και αυτοαποκαλούνται *Μακεδόνες*, δεν είναι *Μακεδόνες,* είναι κυρίως, Σλάβοι. Δεν είναι Μακεδόνες, αφού ως Σλάβοι, Αλβανοί και άτομα λοιπών εθνοτήτων δεν είναι Έλληνες.

Οι αρχαίοι Μακεδόνες, όπως και οι σημερινοί, έλεγαν αβρός, δεν έλεγαν нежен νε**ζ**εν, έλεγαν ύδωρ, δεν έλεγαν вода βό**ντ**α, έλεγαν ημείς, όχι ние νίε, έλεγαν υμείς, όχι вие βίε, έλεγαν ερώτηση, όχι прашање πρά**σ**ανιε, έλεγαν βούλομαι ή εθέλω, όχι сакам σάκαμ ή посакувам ποσακούβαμ, έλεγαν λαγωός, όχι зајак ζάγιακ ή див ντιβ (ή ζέτς ή ζάεκ), έλεγαν εγείρομαι, όχι ставам στάβαμ, όπως λέγονται στα Βαρδαρίτικα και όπως λέγονται και στις άλλες Σλαβικές γλώσσες.

Οι αρχαίοι Μακεδόνες, έλεγαν δένδρο, όπως το λένε και οι σημερινοί Μακεδόνες, δεν έλεγαν ντ΄ρβο (дрво), όπως το λένε στα Βαρδαρίτικα. Δεν είναι δυνατόν να λένε οι Βαρδαρίτες дрво ντ΄ρβο το δένδρο και το ξύλο και μάλιστα τονιζόμενο στο σύμφωνο д (ντ) και να ισχυρίζονται ότι είναι *Μακεδόνες*. Μόνο και μόνο για τον τονισμό του συμφώνου, οι αρχαίοι Μακεδόνες, όπως όλοι οι αρχαίοι Έλληνες, θα τους χαρακτήριζαν με τον όρο τον οποίο έδιναν στους μη πολιτισμένους, τους μη Έλληνες. Το βέβαιο είναι ότι εάν η λέξη αυτή ήταν Μακεδονική, ήταν Ελληνική δηλαδή, θα είχε φωνήεν για να τονιστεί.

Οι Βαρδαρίτες πρέπει επιτέλους να αντιληφθούν και να μην επιμένουν ότι μπορεί μια τέτοια γλώσσα, με τέτοιους φθόγγους, χωρίς φωνήεντα να έχει και την απειροελάχιστη σχέση με τη Μακεδονία και την Ελλάδα. Η ονομασία *Μακεδονική* για την *Κολισεφσκική* γλώσσα τους είναι εξωπραγματική, είναι όντως ανιστόρητη και απαράδεκτη. Οι αρχαίοι Μακεδόνες, όπως όλοι οι αρχαίοι Έλληνες, θα τη χαρακτήριζαν με πιο αρνητική έκφραση. Οι σύγχρονοι Έλληνες είμαστε ιδιαίτερα ευαίσθητοι και δεν αποκαλούμε με την έκφραση *βάρβαροι*, ούτε τους Βαρδαρίτες, ούτε κανέναν άλλον. Αποδεχόμαστε, τιμούμε και σεβόμαστε όλους τους ανθρώπους και τους λαούς έτσι όπως είναι. Το ίδιο τιμούμε και σεβόμαστε και τους Βαρδαρίτες. Τους αποδεχόμαστε με τη Σλαβική γλώσσα τους, με τη μουσική τους, τους χορούς τους, με τα ήθη και τα έθιμά τους, τον πολιτισμό τους γενικά και τον καθένα τους με την όποια θρησκεία του. Δεν αποδεχόμαστε όμως να διαδίδουν, να προπαγανδίζουν και να λένε ότι είναι *Μακεδόνες* και να ονομάζουν τη χώρα τους με το σφετερισμένο Ελληνικό όνομα *Μακεδονία*. Στο σημείο αυτό είναι παράσπονδοι. Παραβαίνουν και την εντολή του θεού, η οποία λέει, *‘’Ου κλέψεις’’*.

Αφού αποδείχθηκε ότι η γλώσσα των Βαρδαριτών δεν είναι *Μακεδονική*, δηλαδή Ελληνική, αλλά είναι Σερβοβουλγαρική Σλαβική, ας συνοψίσουμε τα σχετικά με αυτήν, για να δούμε τι ακριβώς είναι. Ο καθηγητής Γλωσσολογίας κ. Γ. Μπαμπινιώτης στο σχετικό λήμμα στο ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ αναφέρει:

‘’Είναι μια Βουλγαρική στη δομή της διάλεκτος, η οποία άρχισε να εκσερβίζεται *με βάση τα ιδιώματα των περιοχών Prilep, Bitolja, Kicev και Veles από το 1944, όταν με απόφαση του Τίτο, τα Σκόπια απετέλεσαν τη Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας. Ο τεχνητός εκσερβισμός της Βουλγαρικής διαλέκτου των Σκοπίων και η κατασκευή, από ομάδα γλωσσολόγων, εθνικής δήθεν γλώσσας από τα επιμέρους ιδιώματα, έγινε ως γνωστόν, για πολιτικούς λόγους, για να αποφευχθούν δηλαδή οι διεκδικήσεις των Βουλγάρων, οι οποίοι θεωρούσαν τα Σκόπια και τους κατοίκους τους Βουλγαρική περιοχή. Η τεχνητά αποψιλωμένη από το, υπερισχύον αρχικά, Βουλγαρικό γλωσσικό υλικό γλώσσα των Σκοπίων, από τους Βουλγάρους μεν αποκλήθηκε Κολισεφσκική Σερβική, ως φτειαχτή γλώσσα, του τότε πρωθυπουργού των Σκοπίων Λ. (Λάζαρ) Κολισέφσκι, στην πράξη όμως είναι μια νεοσλαβική βουλγαροσερβική γλώσσα μιας περιοχής, η οποία το 1918 αποτελούσε τη ‘’νότια Σερβία’’ ή τη ‘’διοικητική διαίρεση του Βαρδάρη’’. ‘’Είναι φανερό πως ό,τι αποκαλείται από τους Σκοπιανούς Μακεδονική γλώσσα δεν έχει καμία σχέση με την πραγματική αρχαία Ελληνική γλώσσα της Μακεδονίας, αλλά αποτελεί μια ψευδώνυμη κατασκευή, εφαλτήριο για πιθανές διεκδικήσεις στην Ελληνική*

Μακεδονία''. Από τους γλωσσολόγους, το γλωσσικό τους ιδίωμα κατατάσσεται μαζί με τη ***Βουλγαρική''.***

Η πόλη Prilep, είναι η αρχαία Πρίλαπος, το Βυζαντινό Πριλέπιο και βρίσκεται σαράντα περίπου χιλιόμετρα βορειανατολικά του Μοναστηρίου. Η πόλη Bitolja, είναι το Βυζαντινό Βουτέλιον, Βιτώλιο, το Μοναστήρι.

Ο Ιταλός γλωσσολόγος Vittore Pisani αναφέρει για τη γλώσσα των Βαρδαριτών. *''Πράγματι ο όρος μακεδονική γλώσσα είναι προϊόν πολιτικής ουσιαστικά προέλευσης''*. Η άποψη αυτή του Ιταλού γλωσσολόγου αναφέρεται στην εργασία του με τίτλο *''il Macedonico*'', στο περιοδικό *paedeia* 12 (1957), σελίδα 250 του βιβλίου του Ν. Ανδριώτη, ''Το ομόσπονδο κράτος των Σκοπίων, και η γλώσσα του.''

Αυτά αναφέρει ο καθηγητής Γλωσσολογίας κ. Γ. Μπαμπινιώτης, αυτή είναι η γλώσσα των Βαρδαριτών και αυτή είναι η αλήθεια. Αυτή είναι η υφή και η προέλευση της γλώσσας τους και θα λεγόταν Βουλγαροσερβική ή ακριβέστερα Σερβοβουλγαρική αν δεν υπεισείρχοντο πολιτικές σκοπιμότητες και εθνικισμοί. Η απομάκρυνση του Βουλγαρικής προέλευσης υλικού της γλώσσας τους και η αντικατάστασή του ή και η ενίσχυσή του με Σερβικό, απέβλεπε στην άρση των απαιτήσεων των Βουλγάρων οι οποίοι διεκδικούσαν την περιοχή ως δική τους και επί πληθυσμών οι οποίοι αυτοαποκαλούνταν Bugari δηλαδή Βούλγαροι (το Bugari είναι Σερβικός τύπος του Bulgari), πριν τους επιβληθεί το όνομα *Μακεδονία*. Οι Βούλγαροι στηρίζονταν στις διεκδικήσεις τους στη γλώσσα των κατοίκων στην περιοχή των Σκοπίων και στην εθνολογική τους σύσταση. Η μετατροπή αυτού του γλωσσικού ιδιώματος σε Σλαβική γλώσσα έφθασε σε σημείο βίαιης αντικατάστασης και εκσερβισμού των επωνύμων των κατοίκων από την κατάληξη –ef σε –efski και από –of σε –ofski. Ο καθηγητής κ. Μπαμπινιώτης αναφέρει ότι ο Γερμανός Heinz Wendt, το έτος 1961 μιλώντας για τις Σλαβικές γλώσσες λέγει:

''Αν κατατάξει κανείς τις Σλαβικές γλώσσες με βάση τη σημερινή τους δομή, πρέπει να θεωρήσει τη Βουλγαρική και τη Μακεδονική, λόγω των εξεχουσών δομικών ιδιαιτεροτήτων τους, ως αυτοτελή ομάδα και να τις αντιπαραθέσει προς όλες τις άλλες Σλαβικές γλώσσες''.

Οι Βαρδαρίτες, επιτέλους, δεν πρέπει να συνεχίσουν ένα τερατώδες ψέμα στο οποίο κάποιοι τους ενέπλεξαν. Πρέπει να καταλάβουν ότι το κράτος τους είναι ένα κατασκεύασμα του Τίτο, το οποίο εν μια νυκτί, την 8^{η} Αυγούστου του 1944, από Вардарска Бановина Βαρντάρσκα Μπανόβινα, (Διοικητική περιφέρεια του Βαρδάρη), μετονομάστηκε σε *Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας*. Αυτά όλα είναι αλήθεια και τα ξέρουν. Δεν καταλαβαίνω γιατί συνεχίζουν να επιμένουν ακόμη να υιοθετούν το ψεύδος. Εάν αισθάνονταν έστω και ελάχιστα *Μακεδόνες*, εάν είχαν έστω και μια ρανίδα Μακεδονικού αίματος στις φλέβες τους, το Μακεδονικό τους

αίμα θα έπρεπε να τους είχε οδηγήσει στην ένωσή τους με την Ελλάδα. Αυτό έκαναν όλοι όσοι είναι Έλληνες, ακόμη και αν χρειάστηκε να χύσουν το αίμα τους σ' αυτή την προσπάθεια. Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν κάνει τίποτε προς αυτή την κατεύθυνση. Αντ' αυτού πολεμούν τη Μακεδονία και την Ελλάδα. Συνεπώς δεν είναι Μακεδόνες. Ο βασιλιάς μας ο Φίλιππος Β΄, είχε κατακτήσει όλη την Ελληνική χερσόνησο, (σήμερα την ονομάζουμε και Βαλκανική), έως το Δούναβη ποταμό. Δηλαδή τι να πουν οι Ρουμάνοι, οι Βούλγαροι και οι άλλοι λαοί της χερσονήσου μας; Ότι είναι Έλληνες και Μακεδόνες; Αφού οι Βούλγαροι δεν είχαν έλθει ακόμη στη χερσόνησό μας όταν η Μακεδονία είχε ήδη ιστορία εκατονταετιών. Ή μήπως αντλούν κάποιο δικαίωμα στο όνομα της Μακεδονίας, επειδή ήλθαν και κατοίκησαν σε περιοχές, όπως και οι Βαρδαρίτες, τις οποίες είχε καταλάβει ο βασιλιάς μας Φίλιππος Β΄ εκατονταετίες πριν, όταν κυριάρχησε στους Θράκες, Σάτρες, Δεσσαίους, Μαίδους, Γέτες και Βέσσους; Όχι, δεν έχουν κανένα δικαίωμα και το ξέρουν, όπως το ξέρουν και οι Βαρδαρίτες, ότι δεν έχουν κανένα δικαίωμα στο όνομα της Μακεδονίας, του βασιλιά Φιλίππου, του Μεγάλου Αλεξάνδρου, των άλλων βασιλέων μας, του λαού μας, της γης μας και του πολιτισμού μας. Μήπως με την ίδια λογική, επειδή ο βασιλιάς μας Φίλιππος Β΄ κατέκτησε όλη την Ελληνική χερσόνησο έως το Δούναβη και ο Μέγας Αλέξανδρος κατέκτησε όλη την Ασία, όπου και ιδρύσαμε δυναστείες οι οποίες διήρκεσαν εκατοντάδες χρόνια, πρέπει εμείς οι Έλληνες να έλθουμε και να διεκδικήσουμε όλες τις βαλκανικές χώρες και επίσης, την Τουρκία, τη Συρία, το Λίβανο, το Ισραήλ, την Ιορδανία, την Αραβία, το Ιράκ, την Περσία, την Αίγυπτο, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν και την Ινδία; Στην Κίνα υπάρχει επαρχία Γιουνάν (Ιωνία). Μήπως πρέπει να τη διεκδικήσουμε από τους φίλους μας τους Κινέζους; Στην Αίγυπτο υπάρχει και ζει και βασιλεύει η πόλη Αλεξάνδρεια. Μήπως πρέπει να τη διεκδικήσουμε από τους φίλους μας τους Αιγυπτίους; Όχι βέβαια. Εμείς τιμούμε τους Αιγυπτίους διότι σέβονται ένα σημαντικό κομμάτι της ιστορίας τους, στη διαμόρφωση του οποίου συμμετείχαν Έλληνες και διότι σέβονται και τιμούν την Ιστορία και την αλήθεια. Άλλως τε δεν έχουν λογική τέτοιες συμπεριφορές.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

Ε΄. Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

1. ΟΙ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Κατά τους χρόνους της ακμής του αρχαίου Μακεδονικού βασιλείου, η Μακεδονία περιελάμβανε δεκαοκτώ επαρχίες. Ο αριθμός των επαρχιών

διαφοροποιείται και αλλού και αναφέρονται περισσότερες. Οι κύριες από αυτές ήταν οι ακόλουθες:

1. Αλμωπία. Κατελάμβανε το νοτίως του όρους Βόρα τμήμα της Κεντρικής Μακεδονίας, στη κλειστή λεκάνη ανάμεσα από το Βόρα και το όρος Πάϊκο. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Εύρωπος (Αλμωπία), ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Όρμα και η Άψαλος.

2. Βισαλτία. Αποτελούσε το δυτικότερο έδαφος της Ανατολικής Μακεδονίας, στην πεδιάδα της Νιγρίτης, ως τις εκβολές του Στρυμόνος όπου και η Αμφίπολις. Εξετείνετο μεταξύ του όρους Βερτίσκου και του ποταμού Στρυμόνος. Στο Μακεδονικό στρατό παρέτασσε μία ίλη εταίρων, την *ίλη της Αμφιπόλεως*. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Βισαλτία, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Όσσα, η Άργιλος και η Βέργα.

3. Βοττιαία. Βρισκόταν στην Κεντρική Μακεδονία, ανατολικώς της Αλμωπίας και Ημαθίας και δυτικώς του Αξιού ποταμού, μεταξύ Λουδία (Λοιδία) και Αξιού, όπου σήμερα η επαρχία Γιαννιτσών. Στην επαρχία της Βοττιαίας ήταν η πρωτεύουσα της Μακεδονίας η Πέλλα. Στο Μακεδονικό στρατό συγκροτούσε τη *Βοττιαία ίλη* των εταίρων. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Πέλλα, δεύτερη πρωτεύουσα του κράτους, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Άλωρος, αι Ίχναι, η Αταλάντη, η Γορτυνία και η Ειδομένη.

4. Ελιμία ή Ελίμεια ή Ελιμιώτιδα. Εκτεινόταν μεταξύ Πίνδου προς δυσμάς και Καμβουνίων και Τιταρίου όρους προς νότον. Στη μέση κοιλάδα του ποταμού Αλιάκμονος, όπου σήμερα το νότιο τμήμα του νομού Κοζάνης και το βορειοανατολικό του νομού Γρεβενών. Προ του Αερόπου Α΄, ήταν χωριστό ανεξάρτητο βασίλειο. Πρώτος γνωστός βασιλιάς της Ελίμειας θεωρείται ο Αρριδαίος ο πατέρας του Δέρδα, σύμφωνα με την πληροφορία κατά την οποία, *''Δέρδας Αρριδαίου παις ανεψιός Περδίκκα και Φιλίππου''*. (Ο Περδίκκας και ο Φίλιππος που αναφέρονται είναι αδέλφια του Αλεξάνδρου Α΄). Στο Μακεδονικό στρατό παρέτασσε ιδιαίτερη τάξη πεζεταίρων, την *Ελιμιώτιδα τάξη*. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Έλιμα, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Αίανα, Κέρτος, Φυλακαί, Τύρισσα και Εράτυρα.

5. Εορδαία. Πολύ παλαιότερα οι Εορδαίοι κατοικούσαν στην άνω κοιλάδα του Εορδαϊκού, στη σημερινή περιοχή της Κορυτσάς και της Μπίγλιστας. Εκδιωχθέντες, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της λίμνης Βεγορίτιδος και της σημερινής επαρχίας Πτολεμαΐδος. Έκειτο δυτικώς του όρους Βερμίου. Προ του Αερόπου Α΄, ήταν και αυτή χωριστό ανεξάρτητο βασίλειο. Στο Μακεδονικό στρατό παρέτασσε ιδιαίτερη τάξη πεζεταίρων, την *Εορδαία τάξη*. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Εορδαία, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Άρνισσα, αι Κέλλαι και η Βέγορρα. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Εορδαίαι αναφέρει: *''Εορδαίαι, δύο χώραι, Μυγδονίας και*

Μακεδονίας. Εισί και άλλαι δύο, η μεν Ιβηρίας η δε Θράκης, από Εορδού τινος. Ο οικήτωρ Εορδαίος…”.

6. Ηδωνίδα. Ονομαζόταν και Άντανδρος (Αριστοτ., παρά Στέφ. Βυζ., στη λέξη Άντανδρος). Ήταν η ανατολικότερη Μακεδονική επαρχία. Έκειτο μεταξύ Στρυμόνος και Νέστου, όπου σήμερα οι νομοί Δράμας και Καβάλας, ενώ προς νότον βρεχόταν από το Αιγαίο πέλαγος. Περιελάμβανε ολόκληρη την περιοχή του Παγγαίου, ενώ σε αυτήν υπαγόταν και η Θάσος. Γενάρχης και επώνυμος των Ηδωνών ήταν ο Ηδωνός, υιός του Άρεως και της Καλλιρρόης, θυγατέρας του Νέστου. Εκτός των Ηδωνών, οι οποίοι έδωσαν το όνομά τους στη χώρα, εκεί ήσαν εγκατεστημένοι και οι Πίερες, όπως αναφέρεται από το Θουκυδίδη, οι οποίοι διωχθέντες εκ της πατρίδος των έκτισαν την πόλη Μεθώνη, ομώνυμη της Μεθώνης της Πιερίας. Πρωτεύουσα πόλις της Ηδωνίδος ήταν η Μύρκινος, η οποία αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Δ΄106-108), και κατόπιν η Αμφίπολις, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν οι Φίλιπποι, η Απολλωνία, η Γαληψός, η Οισύμη, το Δάτον και η Νεάπολις.

7. Ημαθία. Βρισκόταν στην Κεντρική Μακεδονία, ανατολικώς του Βερμίου και μεταξύ των ποταμών Αλιάκμονος και Λουδία. Υπήρξε ο πυρήν του Μακεδονικού βασιλείου, το οποίο επί Περδίκκα Α΄ ονομαζόταν βασίλειον της Ημαθίας. Ευρίσκετο στην περιοχή του σημερινού νομού Ημαθίας και της επαρχίας Εδέσσης. Στο Μακεδονικό στρατό παρέτασσε μία τάξη πεζεταίρων και μία ίλη εταίρων τη *Λευγαία ίλη*.

8. Κρηστωνία. Βρισκόταν στην Κεντρική Μακεδονία, μεταξύ Βισαλτίας και Μυγδονίας, στο σημερινό νομό Κιλκίς έως το όρος Δύσωρον (Κρούσια), από τον Αξιό έως το Στρυμόνα. Στο Μακεδονικό στρατό συγκροτούσε μία ίλη εταίρων. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Κρηστών, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Αντιγόνεια, η Ξυλόπολις και η Τέρπυλλος.

9. Λυγκηστίδα ή Λύγκον. Αποτελούσε τμήμα της Δυτικής Μακεδονίας, εκτεινομένη μεταξύ της λίμνης Λυχνίτιδος (Αχρίδος) και του όρους Βόρα. Απλωνόταν στη μέση κοιλάδα του Εριγώνος και στις λίμνες Πρέσπες, όπου σήμερα ο νομός Φλωρίνης. Ο πρώτος βασιλιάς της Λύγκου ο Αέροπος, όπως αναφέρει ο Μελισσεύς στα *Δελφικά*, ήταν υιός του Ημαθίωνος. Αυτό από μόνο του προσδιορίζει τη συγγένεια των Μακεδονικών εθνών (φυλών). Προ του Αερόπου Α΄ ήταν ανεξάρτητο βασίλειο. Από τη Λυγκηστίδα καταγόταν η δυναστεία των Βακχιαδών, οι οποίοι ήσαν αντίζηλοι των Αργεαδών. Μέλη της δυναστείας ανήλθαν στο θρόνο της Μακεδονίας. Η Λυγκηστίς ήταν η μόνη επαρχία της Άνω Μακεδονίας, η οποία, προ του Φιλίππου, είχε έλθει σε σύγκρουση με το κεντρικό βασίλειο της Μακεδονίας. Στο Μακεδονικό στρατό παρέτασσε μία τάξη πεζεταίρων, τη *Λυγκηστίδα τάξη*, η οποία παρατασσόταν μαζί με την *Ορεστίδα τάξη*. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Ηράκλεια (Λυγκηστική), ενώ

δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Μελιττών, η Βεύη, η Κέλλη και η Άθακος. Η **Λύγκος** αναφέρεται από το Θουκυδίδη κατά τη δεύτερη εκστρατεία του βασιλιά Περδίκκα Β΄ και του Σπαρτιάτη στρατηγού Βρασίδα εναντίον του Αρραβαίου το 422 π.Χ. (Θουκυδ., Δ΄123-124).

10. Μυγδονία. Βρισκόταν ανατολικώς του Αξιού, στις λίμνες Λαγκαδά και Βόλβη, έως το Στρυμονικό κόλπο και τη σημερινή περιοχή της Θεσσαλονίκης. Στο Μακεδονικό στρατό συγκροτούσε δύο ίλες εταίρων, την *Απολλωνία ίλη* και την *Ανθεμουσία ίλη*. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Θεσσαλονίκη. Δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Θέρμη, η Χαλάστρα, η Σίνδος, η Στρέψα, η Στάγειρος, η Απολλωνία και η Λητή.

11. Οδομαντική. Βρισκόταν βορείως της Ηδωνίδος, στο μεταξύ Ροδόπης και Στρυμόνος τμήμα της Ανατολικής Μακεδονίας, όπου σήμερα ο νομός Σερρών. Από τα βόρεια ορεινά τμήματα της επαρχίας αυτής, αλλά και της Ηδωνίδος, στρατολογήθηκαν οι Οδρύσσες ιππείς, οι οποίοι υπήρξαν πολύτιμοι στη στρατιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Σίρις (Σέρραι), ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Σκοτούσσα και η Γαρησκός.

12. Ορεστίδα. Εκτεινόταν στα παρά την Ήπειρο σύνορα της Δυτικής Μακεδονίας, μεταξύ Αλιάκμονος και Αώου και ιδιαίτερα στη άνω κοιλάδα του Αλιάκμονος και στις πηγές του Εορδαϊκού, όπου σήμερα ο νομός Καστοριάς και η κοιλάδα της Μπίγλιστας στην Αλβανία. Προ του Αερόπου Α΄ ήταν χωριστό ανεξάρτητο βασίλειο. Στο Μακεδονικό στρατό παρέτασσε ιδιαίτερη τάξη πεζεταίρων, την *Ορεστίδα τάξη*. Από την Ορεστίδα καταγόταν ο οίκος του Ορόντη, ο Κρατερός και άλλοι. Ορεστίς ελέγετο και η σημερινή λίμνη της Καστοριάς. Ο Στράβων αναφέρει για την Ορεστίδα. *''Η δ' **Ορεστίς** πολλή, και όρος έχει μέγα μέχρι του Κόρακος της Αιτωλίας καθήκον και του Παρνασσού, περιοικούσι δ' αυτοί τε **Ορέσται** και Τυμφαίοι…''.* ''Η δε Ορεστίς έχει μεγάλη έκταση, έχει και μεγάλο όρος που εκτείνεται έως τον Κόρακα της Αιτωλίας και τον Παρνασό, γύρω από αυτό δε κατοικούν οι ίδιοι οι Ορέσται και οι Τυμφαίοι….''. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 6). Πόλεις της Ορεστίδος ήταν το Κέλετρον, η Αμαντία, η Αρμονία και το Άργος Ορεστικόν.

13. Μακεδονική Παιονία. Ήταν η βορειότερη Μακεδονική χώρα. Στη μέση κοιλάδα του Αξιού, όπου σήμερα η Γευγελή, το Τίτο Βέλες και η Στρώμνιτσα. Στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου παρέτασσε χωριστό τμήμα ιππικού. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν οι Στόβοι, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Αντιγόνεια, Άβυδος, Αλμάνα, Αμυδών, Βυλάξωρα, η Δόβηρος, η Άστιβος, η Δερρίοπος (Δευρίοπος), το Αστραίον. (Το Αστραίον είναι η σημερινή πόλη Στρώμνιτσα. Αναφέρεται από τον Τίτο Λίβιο ως Astraeum (XL 24) και τον Πτολεμαίο (Γ΄13,27) ως Αίστραιον. **Αστραίος** είναι ο έναστρος, ο προερχόμενος εκ των άστρων. Με το ίδιο όνομα

υπήρχε ποταμός της Μακεδονίας μεταξύ Βεροίας και Θεσσαλονίκης. ‘’Αιλιανός, *Περί ζώων*, ΙΕ΄ 1’’).

14. Πελαγονία. Βρισκόταν δυτικότερα της Παιονίας, βορειότερα από τη Λυγκηστίδα, στην άνω κοιλάδα του Εριγώνος. Προς βορράν και δυσμάς συνώρευε με την Ιλλυρία. Εκτεινόταν προς το ανώτερο τμήμα του Αξιού, στο σημερινό Μοναστήρι έως τους Στόβους. Στην περιοχή αυτή κυριαρχούσαν, τον περισσότερο καιρό οι Λυγκησταί, έως ότου επί βασιλείας του Αερόπου Α΄, ενσωματώθηκαν στο κεντρικό Μακεδονικό βασίλειο. Αναφέρεται ήδη από τον Όμηρο, ο οποίος παράγει το όνομά της από τον Πελαγόνα, υιό του Αξιού. Το 359 π.Χ. προσαρτήθηκε στο Μακεδονικό βασίλειο από το Φίλιππο Β΄. Στο Μακεδονικό στρατό παρέτασσε μία τάξη πεζεταίρων την *Πελαγονία τάξη*. Ο Στράβων αναφέρει ότι: *‘’Τριπολίτις γουν η Πελαγονία ελέγετο, ης και Άζωρος ήν, και επί τω Ερίγωνι πάσαι αι των Δευριόπων πόλεις ώκηντο, ων το Βρυάνιον και Αλαλκομεναι και Στύβαρα’’*. (*Γεωγρ.*, *Ζ΄* 7.9). ‘’Η Πελαγονία ονομαζόταν τριπολίτις, και σ’ αυτήν ανήκε και η Άζωρος. Όλες οι πόλεις των Δευριόπων ήταν κτισμένες στις όχθες του Ερίγωνος και κάποιες από αυτές ήσαν το Βρυάνιον, οι Αλαλκομεναί και Στύβαρα’’. Πρωτεύουσα πόλη της ήταν η Πελαγονία, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν το Πισσαίον, οι Αλκομεναί, η Αυδάριστος. Η Πελαγονία παρέμεινε ενσωματωμένη στο Μακεδονικό κράτος μέχρι της Ρωμαϊκής κατακτήσεως. Επί Βυζαντινών αποτελούσε τμήμα μιας των δύο επαρχιών της Μακεδονίας.

15. Πιερία. Ήταν η νοτιότερη Μακεδονική επαρχία. Εκτεινόταν κατά μήκος των συνόρων προς τη Θεσσαλία. Απλωνόταν από τον Όλυμπο και τα Πιέρια έως το Θερμαϊκό κόλπο, όπου σήμερα ο νομός Πιερίας. Στο Μακεδονικό στρατό συγκροτούσε μία ίλη εταίρων. Κύριες πόλεις της ήταν η Μεθώνη, η Πύδνα και το Δίον, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν το Αιγίνιον, το Ηράκλειον, τα Λείβηθρα, η Πέτρα, η Πίμπλεια και η Φίλα.

16. Σιντική. Βρισκόταν εκεί όπου ευρίσκεται η σημερινή επαρχία Σιντικής (Σιδηροκάστρου). Εκτεινόταν όμως και στη μέση κοιλάδα του Στρυμόνος, έως το Μελένικο, στη σημερινή Βουλγαρία. Πρωτεύουσα πόλις της ήταν η Ηράκλεια Σιντική, ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Τρίστολος και η Παρθικόπολις.

17. Τυμφαία ή Στυμφαία ή Στυμφαλία ή Στυμφαλίτιδα. Απλωνόταν προς τις ανατολικές κλιτύες της Πίνδου και της Τύμφης, έως τα Χάσια και την Καλαμπάκα, την οποία ο Στράβων τοποθετεί στην Τυμφαία. Προ του Αερόπου Α΄, ήταν χωριστό ανεξάρτητο βασίλειο. Από την Τυμφαία καταγόταν οι πριγκηπικοί οίκοι του Πολυσπέρχοντος, του Πολεμοκράτους, του Ανδρομένους κ.ά. Στο Μακεδονικό στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου παρέτασσε χωριστή τάξη πεζεταίρων, την *Τυμφαία τάξη*.

18. Χαλκιδική. Βρισκόταν όπου και η σημερινή Χαλκιδική. Προ του Φιλίππου Β΄ στη Χαλκιδική υπήρχαν πολλές αποικίες των νοτίων Ελλήνων. Όλυνθος, Ποτίδαια κ.τ.λ. Χάρις στα μεταλλεία σιδήρου, ο Φίλιππος εγκατέστησε εκεί τα εργαστήρια όπλων, τα οποία τόσο βοήθησαν το Μέγα Αλέξανδρο στον ανεφοδιασμό της στρατιάς του στην Ασία. Στο Μακεδονικό στρατό οι Χαλκιδείς συγκροτούσαν μία ίλη εταίρων. Κύριες πόλεις της ήταν η Ποτίδαια και η Όλυνθος (Ηρόδ, Ζ 122), ενώ δευτερεύουσες πόλεις της ήταν η Σάνη, η οποία ήταν αποικία των Ανδρίων, (Θουκ., Δ΄108-110, Ηρόδ., Ζ΄22), η Άσσα (Ηρόδ, Ζ΄122), η Σάρτη (Ηρόδ, Ζ΄122,), η Μένδη (Ηρόδ., Ζ΄123), η Σκιώνη (Ηρόδ., Ζ΄123), η Άφυτις (Ηρόδ., Ζ΄123, Θουκ., Α΄64-66), η Μηκυβέρνη (Ηρόδ., Ζ΄122), η Σερμύλη (Ηρόδ., Ζ΄122, Θουκ., Α΄64-66), η Τορώνη (Ηρόδ., Ζ΄122, Θουκ., Δ΄108-110), η Σίγγος (Ηρόδ., Ζ΄122), η Θύσσος (Ηρόδ., Ζ΄22, Θουκ., Δ΄108-110), αι Κλεωναί (Ηρόδ., Ζ΄22, Θουκ., Δ΄108-110), η Ολόφυξος (Ηρόδ., Ζ΄22, Θουκ., Δ΄108-110), η Αιγή (Ηρόδ., Ζ΄123), η Θέραμβος (Ηρόδ., Ζ΄123) και το Δίον (Ηρόδ., Ζ΄22, Θουκ., Δ΄108-110).

2. ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Από τους πρώτους ιστορικούς χρόνους ιδρύθηκαν στη Μακεδονία σημαντικές πόλεις. Οι αυτόνομες από αυτές τις πόλεις εξέδωσαν και δικά τους νομίσματα. Σημαντικές πόλεις στην Κάτω και Άνω Μακεδονία, κατά επαρχία, ήταν οι εξής:

Στην Κάτω Μακεδονία: α) Στη Βοττιαία:

1. Αιγαί (Αιγές). Πόλη της Ημαθίας, η οποία ταυτίζεται με τη σημερινή Βεργίνα. Βρισκόταν στους χαμηλούς λόφους που σχηματίζονται από τις βόρειες υπώρειες των Πιερίων, εκεί όπου σήμερα βρίσκονται οι οικισμοί Παλατίτσια και Βεργίνα. Έως τον 4^{ο} π.Χ. αιώνα ήταν το σπουδαιότερο κέντρο της περιοχής. Ήταν σημαίνων πόλος βασιλικής εξουσίας ακόμη και μετά τη μεταφορά του διοικητικού κέντρου στην Πέλλα. Από τον Πτολεμαίο αναφέρεται ως η πρώτη πρωτεύουσα του βασιλείου της Μακεδονίας. Κατά την παράδοση κτίστηκε από τον Κάρανο, σύμφωνα με το γνωστό μύθο. Ήταν η ιερή πόλη για τη δυναστεία των Αργεαδών βασιλέων και ο τόπος όπου εθάπτοντο οι βασιλείς της Μακεδονίας. Σύμφωνα με την παράδοση ο οίκος των Αργεαδών θα συνέχιζε να κυβερνά τη Μακεδονία, όσο οι βασιλείς της θα εθάπτοντο στις Αιγές. Η παράδοση διεκόπη με την ταφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου μακρυά από τις Αιγές.

Η ανασκαφική έρευνα στη ευρεία νεκρόπολη, βορείως της πόλης, τεκμηριώνει τη συνεχή κατοίκηση της περιοχής από τον 11^{ο} π.Χ. αιώνα, την ευμάρεια και τον πολιτισμό της. Σώζονται ερείπια του επιβλητικού ανακτόρου, με μεγάλη κεντρική περίστυλη αυλή με μνημειακό πρόπυλο,

στη δυτική πλευρά της αρχαίας πόλης, ιερό αφιερωμένο στη λατρεία του **Πατρώου Ηρακλή**, του θεάτρου της, του ιερού της θεάς **Εύκλειας** (λίγο χαμηλότερα από το θέατρο) με δύο ναούς, βωμό και ενεπίγραφες βάσεις βασιλικών αναθημάτων της εποχής του Φιλίππου Β΄, το ιερό της **Μητέρας των Θεών**, θεμέλια δημόσιων και ιδιωτικών οικοδομημάτων αναγόμενα στον 5ο π.Χ. έως τον 1ο μ.Χ. αιώνα, καθώς και τμήμα της ακρόπολης και της ελληνιστικής οχύρωσης της πόλης. Στο θέατρό της, κατά τους γάμους της κόρης του Κλεοπάτρας με το βασιλιά της Ηπείρου Αλέξανδρο, δολοφονήθηκε ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ από το σωματοφύλακά του τον Παυσανία. (Διόδ. Σικελ., ΙΣΤ΄ 91-94). Στις Αιγές ανακηρύχθηκε βασιλιάς ο Μέγας Αλέξανδρος. Σε ανασκαφές τις οποίες πραγματοποίησε ο καθηγητής κ. Μανώλης Ανδρόνικος σε παρακείμενο τύμβο αποκαλύφθηκαν οι θησαυροί τους οποίους έκρυβε, μεταξύ των οποίων και ο τάφος του Φιλίππου Β΄, με τα οστά του τοποθετημένα σε ολόχρυση λάρνακα και υπέροχα μνημεία Μακεδονικής τέχνης. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Αιγαί γράφει: *''**Αιγαί** πόλεις πολλαί. Κιλικίας, **Μακεδονίας, ήτις και μηλοβότειρα ελέγετο**, της Θρακησίων χερσονήσου, και η εν Μυρίνη εν τη Αιολίδι, και Λυδίας και Λοκρίδος και Αιτωλίας και Ευβοίας, ας Όμηρος εν τω ν. Το εθνικόν από μεν δισυλλάβου Αιγαίος, από δε τρισυλλάβου εύρηται και ούτως Αιγεάτης''.* (Μηλοβότειρα σημαίνει ότι είχει γιδοπρόβατα).

Η λέξη **Αιγαί** προέρχεται από τη ρίζα αιγ- από την οποία προέρχονται πολλές Ελληνικές λέξεις, οι οποίες δηλώνουν το υγρό στοιχείο, αλλά και τόπο πλησίον ποταμού ή θαλάσσης: Αιγιαλός, Αιγίνιον, Αίγινα, Αιγαίον, Αιγιάλεια, Αίγιον, Αιγιάλη (νήσος στο Δήμο Αμοργού). Η Σικυών ελέγετο Αιγιαλοί, διότι όπως λέγει ο Στράβων, *''Την δε Σικυώνα πρότερον Μηκώνην εκάλουν, έτι δε πρότερον Αιγιαλούς*'' (*Γεωγρ.*, Η΄6.25). Αιγιάλεια ελέγετο και η Αττική, όπως λέγει ο Στράβων, *''Ταύτης δε της χώρας το μεν παλαιόν Ίωνες εκράτουν, εξ Αθηναίων το γένος όντες, εκαλείτο δε το μεν παλαιόν Αιγιάλεια και οι ενοικούντες Αιγιαλείς''*.

Οι Δωριείς ονόμαζαν *αίγες* τα κύματα. Πόλη με την ονομασία **Αιγαί** υπήρχε και στην Αχαΐα πλησίον της Ελίκης, όπου υπήρχε και ναός του Ποσειδώνος. Αναφέρεται στον Όμηρο. *''Οι δε τοι εις Ελίκην τε και **Αιγάς** δώρ' ανάγουσι''*. (Θ 203). ''Εκείνοι δε στην Ελίκη και τις Αιγές σου φέρνουν δώρα''. *''Ως άρα φωνήσας ίμασεν καλλίτριχας ίππους, ίκετο δ' εις **Αιγάς**, όθι οι κλυτά δώματ' έασιν''.* (ε 381). ''Αφού είπε αυτά (ο Ποσειδών) μαστίγωσε τα άλογά του με το ωραίο τρίχωμα να πάει στις Αιγές όπου έχει ονομαστό ανάκτορο''.

Ένα έργο του Ησιόδου, ή, κατά τον Αθήναιο, του Κέρκωπα του Μιλήσιου, είχε τίτλο *Αιγίμιος*. Είχε ως θέμα τον πόλεμο του Αιγιμίου και των Δωριέων εναντίον των Λαπιθών, τη βοήθεια την οποία τους

προσέφερε ο Ηρακλής, καθώς και την ιστορία του Αιγιμίου και των υιών του. Από τη ρίζα αιγ- προέρχεται η λέξη αιγίοχος. Ο Όμηρος ονομάζει αιγίοχο (ασπιδοφόρο) το θεό Δία: *''Παλλάδ' Αθηναίην κούρην Διός αιγιόχοιο''.* (γ 42). ''Την Παλλάδα Αθηνά την κόρη του ασπιδοφόρου Διός'', όπως και ο Ησίοδος: *''Υμνεύσαι Δία τ' αιγίοχον και πότνιαν Ήρην Αργείην''.* (*Θεογονία*, 11). ''Υμνούν τον ασπιδοφόρου Δία και τη σεβαστή Ήρα την Αργείτισσα''.

2. **Έδεσσα.** Με την πόλη των Αιγών στη Μακεδονία, ταυτιζόταν και η πόλη Έδεσσα, ήταν όμως διαφορετική πόλη. Πιθανότατα Έδεσσα ήταν η προγενέστερη ονομασία των Αιγών. Η Έδεσσα ήταν κτισμένη στο πέρασμα που ενώνει την πεδινή με την ορεινή Μακεδονία. Κατοικείται από τα προϊστορικά χρόνια, όπως αποδεικνύεται από τα ευρήματα που ήλθαν στο φως.

Η ονομασία **Έδεσσα** προέρχεται από τη Φρυγική λέξη βέδυ, από τη ρίζα *Fed,* η οποία είναι αντίστοιχη προς τη ρίζα **υδ-** (με δασεία) που υποδηλώνει το **ύδωρ**, με την προσθήκη της κατάληξης -**εσσα**. Η κατάληξη -εσσα, απαντά σε μυκηναϊκά κείμενα και σημαίνει αφθονία, πλούτο. Απαντά στην *Οδύσσεια* στους στίχους: ''Ν*ήσος **δενδρήεσσα**, θεά δ' εν δώματα ναίει,''*. (α 51). ''Νησί με πολλά δένδρα, όπου κατοικεί η θεά'', *''Αυτάρ έπειτ' άλλοισι δίδου **χαρίεσσαν** αμοιβήν''.* (γ 58). ''Και μετά έδωσε στους άλλους μεγάλη αμοιβή'', *''Έστι δε τις νήσος μέση αλί **πετρήεσσα**, μεσσηγύς Ιθάκης τε Σάμοιό τε **παιπαλοέσσης**, ''.* (δ 844-5). ''Στη μέση της θάλασσας υπάρχει κάποιο πετρώδες νησί μεταξύ της Ιθάκης και της πολύβραχης Σάμης'', *''Δουλίχιόν τε Σάμη τε και **υλήεσσα** Ζάκυνθος''.* (ι 24). ''Το Δουλίχιον, η Σάμη και η έχουσα πολλά δένδρα Ζάκυνθος''. *''Αθάνατοι **χαρίεσσαν** εχέφρονι Πηνελοπείη,''*. (ω 198), ''οι θεοί την έχουσα πολλές χάρες φρόνιμη Πηνελόπη'', και στην *Ιλιάδα* στους στίχους: *''Ούρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε **ηχήεσσα**΄''*. (Α 157). *'' Σμώδιξ δ' **αιματόεσσα** μεταφρένου εξυπανέστη''*. (Β 267). *''Οί δ' Άργος τ' είχον Τίρυνθά τε **τειχιόεσσαν**''*. (Β 559), και επίσης, *''ηνεμόεσσα''*, (Β 606), *''κλωμακόεσσα''*, δηλαδή με πολλούς κρημνούς (Β 729), *''αμπελόεσσα''*, (Γ184), η έχουσα πολλά αμπέλια. *Δενδρήεσσα* και *υλήεσσα*, είναι η έχουσα πολλά δένδρα, πολλή ξυλεία, χαρίεσσα η έχουσα πολλές χάρες, πετρήεσσα η έχουσα πολλές πέτρες, η πετρώδης, παιπαλόεσσα η έχουσα πολλά βράχια, η βραχώδης κ.τ.λ.

Η λέξη Έδεσσα συνεπώς σημαίνει τόπο με άφθονα νερά, τόπο πλούσιο σε νερά, πόλη των υδάτων. Από τη **Ρωσική λέξη водá βοντά**, η οποία σημαίνει ύδωρ, νερό και με το ίδιο νόημα, η πόλη Έδεσσα στα Σλαβικά λέγεται Βοδενά. Η ίδια λέξη вода βοντα για το νερό, είναι και στα Βουλγαρικά και στα Βαρδαρίτικα και στα Σερβικά.

Το όνομα **Έδεσσα**, έδωσαν οι Μακεδόνες του Μεγάλου Αλεξάνδρου και σε πόλη της νοτιανατολικής Μικράς Ασίας και ακριβέστερα της Συρίας. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος λέει σχετικά: *''**Έδεσσα** πόλις Συρίας. **Δια την των υδάτων ρύμην ούτω κληθείσα. Από της εν Μακεδονία.** Το εθνικόν κατά μεν τους εγχωρίους Εδεσσηνός, παρά δε τοις πλείοσιν των αρχαίων Εδεσσαίος''*.

Η πόλη Έδεσσα της Μακεδονίας αναφέρεται από τον Πολύβιο. *''Χρυσόγονον μεν εξαπέστειλεν κατά σπουδήν επισυνάξοντα τους άνω Μακεδόνας, αυτός δε παραλαβών τους εκ της Βοττίας και της Αμφαξίτιδος ήκεν έχων εις **Έδεσσαν**''*. (Πολύβιος, Ε΄ 97,4).

Η Έδεσσα, από έναν μικρό αρχικά αγροτικό οικισμό, εξελίχθηκε σε σύνθετη τειχισμένη πόλη, ήδη από τα τέλη των κλασικών χρόνων. Ήταν κτισμένη σε δύο επίπεδα. Στην ακρόπολη, η οποία περικλειόταν από τριγωνική οχύρωση και αποκαλύπτεται κάτω από τα θεμέλια της σύγχρονης πόλης, και την κάτω πόλη στις ρίζες του βράχου, εκεί όπου απλώνεται η κοιλάδα του Λόγγου. Η κάτω πόλη περιβαλλόταν από μνημειακό τείχος που κατασκευάστηκε στα πρώτα ελληνιστικά χρόνια και είχε περίμετρο περίπου 1.200 μέτρα. Στην πόλη μαρτυρείται η ύπαρξη Βουλής, αρχόντων πολιταρχών, γυμνασίου και η λατρεία: του **Διός Υψίστου**, του **Διονύσου**, του **Ηρακλή**, της **Νεμέσεως** και της θεάς **Μα**. Από το ναό της θεάς **Μα** - Μητέρας των θεών, (από το αρχικό της λέξης **μά**τηρ, Δωρικά η μήτηρ, η μητέρα), έχουν διασωθεί αρχιτεκτονικά μέλη, κατάλογοι με απελευθερωτικές επιγραφές δούλων κ.τ.λ. Από τα τέλη των παλαιοχριστιανικών χρόνων η κάτω πόλη εγκαταλείφθηκε σταδιακά και η κατοίκηση περιορίστηκε στο χώρο του βράχου.

3. Άλωρος. Έκειτο στην αριστερή όχθη του Αλιάκμονος, μεταξύ Αλιάκμονος και Λουδία, ολίγο προ της εκβολής του Αλιάκμονος στο Θερμαϊκό κόλπο. Ταυτίζεται με την Παλαιοχώρα, πλησίον του Καψοχωρίου ή Κλειδίου ή του χωριού Νησίον, όπου υπάρχει τόξο Ρωμαϊκής γέφυρας. Αναφέρεται από το Στράβωνα (*Γεωγρ.*, Ζ΄), και τους Πλίνιο, Σκύλακα τον Καρυνδέως και το Στέφανο το Βυζάντιο, ο οποίος αναφέρει: *''Άλωρος, πόλις Μακεδονίας. έστι δε το μυχαίτατον του Θερμαίου κόλπου. Το εθνικόν Αλωρίτης και Αλωρίτις''.*

4. Βέροια. Η πόλη απαντά και ως Βερόη και Βέρροια. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Βέροια αναφέρει: *''Βέροια΄ πόλις Μακεδονίας, ήν Φέρωνα κτίσαι φασίν, αυτούς δε το Φ εις Β μεταποιείν, ως Βάλακρον και Βίλιππον και Κεβαλίνον. Άλλοι από Βεροίας του **Βέρητος του Μακεδόνος**. Το εθνικόν Βεροιαίος''.*

Ιδρυτής της πόλης ήταν ο Βέρων (Φέρων) ή πιθανότατα η Βέροια (ή **Βερόη**), αδελφή της Μίεζας και του Ολγάνου, ένα από τα τρία τέκνα του

βασιλιά Βέρητος, υιού του Μακεδόνος. Βερόη είναι έτερος τύπος της λέξης Βέροια.
Βερόη ελέγετο και κόρη της Αφροδίτης και του Άδωνη και εικονίζεται επί νομισμάτων της Βηρυτού, η οποία λεγόταν και Βερόη. **Βερόη** ελέγετο, επίσης, τροφός της Σεμέλης, ως και Ωκεανίς, η αδελφή της Κλειούς. **Βερόη** ονομάστηκε και πόλη της Συρίας όπως αναφέρει ο Ηρωδιανός, από τον οποίο όπως φαίνεται αντλεί τις πληροφορίες του και ο Στέφανος ο Βυζάντιος. *''Βέροια˙ πόλις Μακεδονίας, ήν Φέρωνα κτίσαι φασίν, αυτούς δε το Φ εις Β μεταποιείν, ως Φάλακρον Βάλακρον και Βίλιππον και Κεβαλίνον. Άλλοι από* ***Βεροίας του Βέρητος του Μακεδόνος. 'Εστι και πόλις Συρίας****''.* (3,1,281). Η πόλη αυτή της Συρίας ταυτίζεται με το Χαλέπιον.
Πόλη **Βερόη** απαντά και στη Θράκη με όλα τα στοιχεία της Ελληνικής πόλης και η οποία προϋπήρξε της ρωμαϊκής εποχής. Επί Βυζαντινών ονομάστηκε Ειρηνούπολις, από τους Τούρκους Εσκί Ζάγρα και τους Βούλγαρους Στάρα Ζαγορά.
Η Βέροια τοποθετείται, αναμφιβόλως, στη θέση της σημερινής πόλης Βέροια και ευρίσκεται 74 χλμ. δυτικώς της Θεσσαλονίκης. Τα θεμέλια και τα κατώτερα μέρη των τειχών της ανήκουν στη Μακεδονική εποχή. Εντός των τειχών της έχουν αποκαλυφθεί λείψανα μνημειακών οδών, πλακόστρωτων, κτιστών οχετών, κάτω από τον άξονα του καταστρώματος, σωληνώσεων υδραγωγείου κ.τ.λ. Ανήκουν στον 3^{ο} και 2^{ο} π.Χ. αιώνα, εποχή της μέγιστης ακμής της πόλης. Εκτός των τειχών της έχουν αποκαλυφθεί τάφοι κατά το πλείστον λαξευτοί. Η Βέροια αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Α,59-61) κατά τις στρατιωτικές επιχειρήσεις του 432 π.Χ. Αναφέρεται, επίσης, από τους Πλίνιο, Πτολεμαίο και Στράβωνα, *''Ότι η* ***Βέροια*** *πόλις κείται εν ταις υπωρείαις του Βερμίου όρους''*. (*Γεωγρ.,* Ζ΄απόσπ. 26).
5. Ίχναι. Έκειτο παρά την Πέλλα, ανατολικά της, μεταξύ των ποταμών Αξιού και Λουδία. Ταυτίζεται με τα ερείπια παρά τις Ζέχνες, ανατολικά του έλους Ταχυνό. Οι πόλεις **Ίχναι** και Πέλλα ήταν παράλιες πόλεις, όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος (Ζ΄, 123) και βρίσκονταν σε *στενόν χωρίον*, σε στενή λωρίδα γης, πλησίον της θαλάσσης. Με την πάροδο των ετών, οι προσχώσεις των ποταμών Αλιάκμονος και Λουδία, οι οποίοι διασχίζουν τον κάμπο της κεντρικής Μακεδονίας, πέραν των ελών που δημιούργησαν, κάλυψαν τη θάλασσα. Σήμερα η απόσταση των πόλεων αυτών από τη θάλασσα είναι περίπου 30 χιλιόμετρα. Η πόλη αναφέρεται από τους Πλίνιο, Ηρόδοτο και Στέφανο Βυζάντιο ο οποίος αναφέρει: *''****Ίχναι*** *πόλις Μακεδονίας. Ηρόδοτος εβδόμη. Ερατοσθένης δε Άχνας αυτήν φησί. Φιλητάς δ' άλλην φησί δια του α. το εθνικόν Ιχναίος και Ιχναία η Θέμις. Διωκομένη γαρ υπό του Διός κατελήφθη εν τοις των Ιχναίων*

τόποις, και από του διωχθήναι κατ' ίχνος ωνομάσθη. Έστι και ετέρα της ανατολικής πόλις''.

6. Κύρρος (ο). Τοποθετείται κοντά στο Παλαιόκαστρο, νοτίως των πηγών του Οβόρου, βορειοδυτικά της Πέλλας. Ο *Κύρρος* αναφέρεται από τον Πτολεμαίο και το Θουκυδίδη (Β΄100-101) κατά την εισβολή του Σιτάλκη στη Μακεδονία, (429/8 π.Χ.) ο οποίος παρέκαμψε την πόλη. Μέρος της Μακεδονικής Κύρρου, όπως αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος, ήταν οι Μανδαραί.

7. Μίεζα. Τοποθετείται σε μικρή απόσταση ανατολικά της σημερινής Νάουσας. Η Μίεζα, (περισσότερο γνωστή με το όνομα Λευκάδια) και οι γειτονικές της κώμες με τα δημόσια κτίρια και τα ταφικά της μνημεία καταλάμβανε την περιοχή μεταξύ Νάουσας, Κοπανού, Χαρίεσσας και Λευκαδίων. Έχει προσδιοριστεί η ύπαρξη οικισμών από την ύστερη εποχή του χαλκού, την εποχή του σιδήρου, την κλασική αλλά και την ελληνιστική εποχή. Η σπουδαιότερη εποχή της πόλης από πλευράς σωζομένων μνημείων είναι η ελληνιστική. Το 1992 ανακαλύφθηκε στην περιοχή ένα θέατρο που ανάγεται στους ελληνιστικούς χρόνους, με χωρητικότητα περίπου 2.000 θεατών. Στην περιοχή του Κοπανού ανακαλύφθηκε προτομή του Ολγάνου του υιού του Βέρητος και φέρει την επιγραφή ΟΛΓΑΝΟΣ. Ανάγεται στο 2^{ο} μ.Χ. αιώνα και βρίσκεται στο μουσείο της Βέροιας. Σε ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη των πρώιμων ελληνιστικών χρόνων, η οποία βρέθηκε στην περιοχή, υπάρχει το όμορφο γυναικείο όνομα Ροδή. Η επιγραφή λέει: ΡΟΔΗ ΕΥΔΩΡΟΥ. Το όνομα **Ροδή** ασφαλώς δεν είναι άσχετο με την ιστορία του Ηροδότου, η οποία αναφέρεται στον Αέροπο, τον Γαυάνη και τον Περδίκκα, οι οποίοι φεύγοντας από το βασιλιά της Λεβαίας ήλθαν στην περιοχή: *''Οι δε απικόμενοι ες άλλην γην της Μακεδονίης οίκησαν πέλας των κήπων των λεγομένων είναι Μίδεω του Γορδίεω, εν τοίσι φύεται αυτόματα **ρόδα**, έν έκαστον έχον εξήκοντα φύλλα, οδμή τε υπερφέροντα των άλλων. Εν τούτοισι και ο Σιληνός τοίσι κήποισι ήλω, ως λέγεται υπό Μακεδόνων. Υπέρ δε των κήπων όρος κέεται Βέρμιον ούνομα, άβατον υπό χειμώνος''.* (Η΄138). ''Αυτοί δε αφικνούμενοι σε άλλη περιοχή της Μακεδονίας, εγκαταστάθηκαν πλησίον των κήπων, οι οποίοι ελέγετο ότι ήταν του Μίδα του υιού του Γορδίου, στους οποίους φυτρώνουν άγρια **ρόδα**, **που το καθένα έχει εξήντα φύλλα και το άρωμά τους υπερέχει των άλλων**. Σε αυτούς (τους κήπους) όπως διηγούνται οι Μακεδόνες πιάστηκε σε παγίδα ο Σιληνός. Και πάνω από αυτούς τους κήπους κείται το όρος που ονομάζεται Βέρμιον το οποίο είναι αδιάβατο το χειμώνα''. Ο ιδρυτικός μύθος τον οποίο διασώζει ο Στέφανος ο Βυζάντιος, την καθιστά από τις αρχαιότερες πόλεις της Μακεδονίας. *''Μίεζα, πόλις Μακεδονίας, ή Στρυμόνιον εκαλείτο, από **Μιέζης θυγατρός Βέρητος του Μακεδόνος**,*

*ως Θεαγένης εν Μακεδονικοίς. **Βέρης** γαρ τρεις εγέννησεν, Μίεζαν, Βέροιαν, Όλγανον˙ αφ' ων ποταμός ομώνυμος και πόλις Βέροια και τόπος Στρυμόνος. Το εθνικόν Μιεζεύς και Μιεζαίος˙ ούτως γαρ χρηματίζει Νικάνωρ, καθά Λούκιος".*

Ο Πλούταρχος αναφέρει ότι ο Φίλιππος Β΄ επέλεξε το Νυμφαίο της πόλης, δηλαδή το ιερό το αφιερωμένο στις **Νύμφες**, ως τον τόπο διδασκαλίας του Αλεξάνδρου από τον Αριστοτέλη. (Αλήθεια, έχουν οι Βαρδαρίτες ιερά αφιερωμένα στις **Νύμφες**, όπως έχουν οι Μακεδόνες, ή μήπως έχουν Αλέξανδρο και Αριστοτέλη);

8. Πέλλα. Έκειτο 24 χλμ., βορείως της Λουδίας λίμνης, από τις εκβολές του Λουδία ποταμού, επί υψώματος υπεράνω του έλους το οποίο σχηματίζεται από τον ποταμό Λουδία. Πρότερον ονομαζόταν Βούνομος ή Βουνόμια, μετονομάστηκε δε Πέλλα υπό του ομωνύμου ήρωος ο οποίος την έκτισε. Βούνομος σημαίνει το υπό βοών βοσκόμενο, το βοϊδολίβαδο. Σχετικά με την εκτροφή βοών στην περιοχή, είναι τα πήλινα ειδώλια της θεάς **Αθηνάς** που φέρει περικεφαλαία με κέρατα βοός, ως προστάτιδος των βοοειδών, που ήταν βασική πηγή διατροφής των κατοίκων. Η πόλη άκμασε κατά τον 5^{ο} π.Χ. αιώνα, κυρίως, επί Αρχελάου (413-399 π.Χ.), οπότε άρχισε να αναπτύσσεται, διακοσμηθείσα με μεγαλοπρεπή κτίρια. Αναφέρεται ήδη τον 5^{ο} π.Χ. αιώνα από τον Ηρόδοτο, ο οποίος λέει:
''Πλέων δε (ο στόλος του Ξέρξη) *απίκετο ες τε την προειρημένην Θέρμην και Σίνδον τε πόλιν και Χαλέστρην επί τον Άξιον ποταμόν, ος ουρίζει χώρην την Μυγδονίην τε και Βοττιαιίδα, της έχουσι το παρά θάλασσαν, στενόν χωρίον, πόλιες Ίχναι τε και **Πέλλα**''*. (Ζ,123). Τον 4^{ο} π.Χ. αιώνα η Πέλλα θεωρείται από τον Ξενοφώντα ως, *''η μεγίστη των εν Μακεδονία πόλεων''. (Ελληνικά,* Ε΄2,13*)*. Επί της βασιλείας του Αρχελάου Α΄ έγινε η πρωτεύουσα του Μακεδονικού κράτους, (412 π.Χ.), αντί των Αιγών. Ο Φίλιππος Β΄ την επανέκτισε και την επεξέτεινε. Η Πέλλα είναι η γενέτειρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Η πόλη κτίστηκε κατά το Ιπποδάμειο σύστημα. Η αναφορά του Θουκυδίδου ότι ο βασιλεύς Αρχέλαος *ευθείας οδούς έτεμεν* (Β΄100.1,2) είναι χαρακτηριστική. Ανασκαφικά ευρήματα ενισχύουν την άποψη της εφαρμογής του ρυμοτομικού σχεδίου στο τέλος του 5^{ου} ή στις αρχές του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Μετά την κατάλυση του Μακεδονικού κράτους, η Πέλλα έγινε Ρωμαϊκή αποικία ονομασθείσα Ιουλία Αυγούστα Πέλλα, άρχισε όμως να παρακμάζει. Η παραγωγική και οικοδομική δραστηριότητα της πόλης παρακαλουθείται έως τις αρχές του 1^{ου} π.Χ. αιώνα. Στην πρώτη δεκαετία αυτού του αιώνα η πόλη καταστρέφεται, πιθανότατα από σεισμό. Μετά από ανασκαφές, η εικόνα η οποία δίνεται για την πόλη είναι αυτή της μεγάλης πλούσιας πόλης, με άριστη οργάνωση, όπου κυριαρχεί η έννοια του μεγάλου και του μνημειώδους. Το ανακτορικό συγκρότημα ήταν στον βορειότερο λόφο της πόλης σε έκταση

60 στρεμμάτων. Το υπέρλαμπρο ανάκτορο του βασιλιά Αρχελάου το είχε διακοσμήσει ο μεγαλύτερος ζωγράφος της εποχής ο Ζεύξις (Ζεύξιππος), από την Ηράκλεια του Πόντου. Ο Ζεύξις ένα έργο του, τον *Πάνα*, το είχε δωρήσει στο βασιλιά Αρχέλαο, ο οποίος για να ζωγραφίσει το παλάτι του δαπάνησε, τετρακόσίας μνας, *''Αρχέλαον ες την οικίαν τετρακοσίας μνας αναλώσαι, Ζεύξιν μισθωσάμενον τον Ηρακλεώτην, ίνα αυτήν καταγράφοι''*. (Αιλιανός, *Ποικ. Ιστ., 14,17*). Έχει προσδιοριστεί η ακρόπολη, το εντός της άλλοτε λίμνης φρούριο με το θησαυροφυλάκιο των Μακεδόνων βασιλέων, το κέντρο της πόλης με τα καταστήματα της αγοράς σε έκταση 70 στρεμμάτων, το ιερό της **Αφροδίτης** και της **Μητέρας των Θεών**, τα όρια της κατοικημένης εκτάσεως, υδραγωγείο, ογκώδη διώροφα κτίρια λαμπρώς διακοσμημένα, νεκροταφεία με μεγαλοπρεπείς τάφους. Αρκετές κεραμίδες που έχουν βρεθεί φέρουν σφραγίδες με την επιγραφή ΠΕΛΛΗΣ και ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Μεταξύ των ευρημάτων που έχει ανακαλύψει η αρχαιολογική σκαπάνη, έργα ασύγκριτης ομορφιάς και τελειότητος είναι το ψηφιδωτό δάπεδο το οποίο παριστά το θεό **Διόνυσο** γυμνό, κρατώντας θύρσο στο αριστερό χέρι και με το δεξί το λαιμό του πάνθηρος που ιππεύει, ως επίσης και τα ψηφιδωτα δάπεδα τα οποία παριστούν, την αρπαγή της Ελένης από το Θησέα και το κυνήγι ελαφιού. Η λατρεία του Διονύσου ήταν εξαιρετικά έντονη στη Μακεδονία. Δεν είναι τυχαίο που ο Ευριπίδης επέλεξε να παρουσιάσει την τραγωδία του *Βάκχες* στην αυλή του βασιλιά Αρχελάου. Η λατρεία του Διονύσου στην Πέλλα σχετίζεται με την ευρεία καλλιέργεια αμπέλων, γεγονός το οποίο έχει επιβεβαιωθεί και από τις ανασκαφές. Ο *Πελλαίος οίνος* ήταν ονομαστός στην αρχαιότητα. Η πόλη αναφέρεται, επίσης, από τους Στράβωνα, Στέφανο Βυζάντιο, Πτολεμαίο, Σκύλακα και Πλίνιο. Ο Πλίνιος (6,27,31) αναφέρει ότι ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε στον Περσικό κόλπο, κοντά στις εκβολές του Τίγρητος και πολίχνη με το όνομα **Πέλλα**, η οποία αποδόθηκε αποκλειστικά σε Μακεδόνες.

β) Στην Πιερία:

9. Δίον. Από παλαιοτάτων χρόνων ήταν η ιερή πόλη των Μακεδόνων. Έκειτο βορειανατολικά του Ολύμπου, στους πρόποδές του, παρά τον ποταμό Βαφύρα, ο οποίος ήταν πλωτός έως το Δίον, 5 χιλιόμετρα από τις ακτές. Η πόλη προσφερόταν για την άμυνα της Μακεδονίας και την επικοινωνία με τη Θεσσαλία μέσω Τεμπών και των στενών της Πέτρας. Η ανασκαφική έρευνα έφερε στο φώς μια οχυρωμένη πόλη, με χώρους λατρείας, κατοικούμενη συνεχώς από τα κλασικά έως τα παλαιοχριστιανικά χρόνια. Υπήρξε σπουδαίο κέντρο πολιτισμού. Ο βασιλιάς Αρχέλαος λάμπρυνε τις τοπικές εορτές θεσπίζοντας αγώνες τους οποίους ονόμασε Ολυμπιακούς αγώνες. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει επτά πόλεις με αυτό το όνομα: *''**Δίον**, πόλις Ευβοίας περί το*

*Κήναιον…**Έστι και Μακεδονίας, ένθα τον Ολυμπικόν αγώνα ετέλουν**. Το εθνικόν Διεύς. Παυσανίας δε Διάστας φησί. Μακεδόνων γαρ ο τύπος, Ορέσται, Λυγκησταί. γ΄ έστι προς τω Άθω, ως Θουκυδίδης. δ΄ Θεσσαλίας. ε΄ Πισιδίας. στ΄ Ιταλίας. ζ΄ Κοίλης Συρίας, κτίσμα Αλεξάνδρου, και Πέλλα΄….''*. Το Δίον είχε τέμενος του ιερού του **Διός**, γυμνάσιον, πλήθος αναθημάτων, χαλκούν σύμπλεγμα των 25 Μακεδόνων ιππέων των πεσόντων στο Γρανικό ποταμό έργο του Λυσίππου, ανάθημα του Μεγάλου Αλεξάνδρου κ.τ.λ. Έως το 169 π.Χ. ανήκε στο Μακεδονικό βασίλειο. Μετά τη μάχη της Πύδνας περιήλθε στους Ρωμαίους. Έξω από τα τείχη αποκαλύφθηκαν τα ιερά του Δίου, το Ελληνιστικό θέατρο κατασκευασθέν στα χρόνια του Φιλίππου Ε΄ (221-179 π.Χ.), το Ρωμαϊκό θέατρο του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα και το στάδιο. Κυρίαρχη θέση στη λατρεία είχε ο **Ολύμπιος Δίας**, από το οποίο έλαβε το όνομά της. Το ιερό της **Δήμητρας**, λίγο έξω από τα τείχη, είναι το παλαιότερο Μακεδονικό ιερό που γνωρίζουμε. Αποκαλύφθηκε, επίσης, ιερό αφιερωμένο στη λατρεία των Αιγύπτιων θεών Σάραπι, Ίσιδος, Άνουβη, ως και μικρός ναός της **Αφροδίτης**. Καταστράφηκε από τους Αιτωλούς υπό το Σκόπα. Το Δίον φαίνεται ότι εγκαταλείφθηκε κατά τον 5^{ο} μ.Χ. αιώνα εξ αιτίας φυσικών καταστροφών και οι κάτοικοί του μετοίκησαν σε ασφαλέστερες περιοχές στους πρόποδες του Ολύμπου. Αναφέρεται επίσης, από τους Πτολεμαίο, Σκύλακα, Πλίνιο και Θουκυδίδη (Δ΄ 78), κατά τη διέλευση από εκεί του Σπαρτιάτη στρατηγού Βρασίδα το 423 π.Χ.

10. Ηράκλεια ή Ηράκλειον. Ήταν η νοτιότερη πόλη της Μακεδονίας. Τοποθετείται παρά τον Πλαταμώνα στην Πιερία. Ο Σκύλαξ την ονομάζει πρώτη πόλις Μακεδονίας Ηράκλειον. Αναφέρεται στους φορολογικούς καταλόγους των Αθηνών το 425 και 421 π.Χ. Κατά την εποχή της βασιλείας του Φιλίππου Β΄ ανήκε στο Μακεδονικό κράτος. Αναφέρεται, επίσης, από τους Πλίνιο και Στέφανο Βυζάντιο, ο οποίος την αναφέρει δέκατη πέμπτη, ως *Ηράκλεια Πιερίας*, στις είκοσι τρεις Ηράκλειες που αναφέρει.

11. Μεθώνη. Παραλιακή πόλη της Πιερίας, μετά τις εκβολές του Αλιάκμονος, μεταξύ Πύδνας και Αλώρου, βορείως της Πύδνας, στη δυτική πλευρά του Θερμαϊκού. Κατά τον Πλούταρχο, αποικία των Ερετριέων, ιδρυθείσα περί το 730 π.Χ., βραδύτερον δε ορμητήριο των Αθηναίων στις ναυτικές επιχειρήσεις τους περί τη Θάσο. Αναφέρεται στους φορολογικούς καταλόγους των Αθηνών 432/1 π.Χ., ως μέλος της Αττικοδηλιακής συμμαχίας. Κατά την πολιορκία της ο Φίλιππος Β΄ έχασε το ένα του μάτι, από βέλος το οποίο εκτόξευσε ο τοξότης Αστήρ. Μετά την κατάληψή της, το καλοκαίρι του 354 π.Χ., ο Φίλιππος Β΄ αφού την εκκένωσε από τους κατοίκους της την κατέσκαψε. Φαίνεται όμως ότι επανακτίστηκε κατόπιν, διότι την αναφέρει εκ νέου ο Στράβων. Τοποθετείται παρά το

Ελευθεροχώρι. Αναφέρεται, επίσης, από το Σκύλακα και το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Μεθώνη, πόλις Θράκης. Μαγνησίας, ην Όμηρος δια του η < οι δ' άρα Μηθώνην και Θαυμακίην ενέμοντο > . Ο πολίτης Μεθωναίος. Έστι και Μακεδονίας. Εκλήθη από του μέθυ. Πολύοινος γαρ εστι...''.*

12. Πύδνα. Το παλαιότερο όνομά της ήταν Κύδνα. Από του 7^{ου} π.Χ. αιώνα ανήκε στο Μακεδονικό κράτος. Η Πύδνα ήταν πιθανότατα η μεγαλύτερη πόλη του Μακεδονικού βασιλείου κατά τον 5^{ο} π.Χ. αιώνα. Η ακμή της οφείλεται, κυρίως, στο λιμάνι και τη στρατηγική θέση της. Έκειτο στη δυτική παραλία του Θερμαϊκού, βόρεια του Δίου και νότια του ποταμού Αλιάκμονα. Σύμφωνα με το Στράβωνα απείχε 70 στάδια από τη Μεθώνη. Μετά τις μεταρρυθμίσεις του Αρχελάου (413-399 π.Χ.) αποστάτησε από την κεντρική εξουσία, αλλά στα μέσα του 4^{ου} αιώνα π.Χ., και ακριβέστερα το 356 π.Χ., παραδόθηκε στο βασιλιά Φίλιππο Β΄ και εξακολούθησε να ακμάζει για δύο περίπου αιώνες. Στην Πύδνα κατέφυγε αργότερα η μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου η Ολυμπιάς, φονευθείσα το 316 π.Χ από τον Κάσσανδρο. Στη μάχη της Πύδνας, το 168 π.Χ., οι Μακεδονικές δυνάμεις ηττήθηκαν από τις Ρωμαϊκές και καταλύθηκε το Μακεδονικό βασίλειο. Κατά μήκος των δρόμων, κυρίως, οι οποίοι οδηγούσαν προς τις παράλιες πόλεις του Δίου και της Μεθώνης, αλλά και προς την ενδοχώρα, εντοπίστηκαν τα νεκροταφεία της πόλης. Είναι ιδιαίτερα εκτεταμένα, λόγω της συνεχούς κατοίκησης της πόλης, για περισσότερο από 3.000 χρόνια, αλλά και της συγκέντρωσης μεγάλων πληθυσμών κατά τις περιόδους της ακμής της. Τοποθετείται στο ακρωτήριο Αθεράδα, με επίνειό της στην αλυκή Τούζλα. Αναφέρεται από τους Πτολεμαίο, Στράβωνα, Σκύλακα, Θουκυδίδη (Α΄ 9-61, Α΄136-137) και Στέφανο το Βυζάντιο. *''Κύδνα, πόλις Μακεδονίας. Θεαγένης εν Μακεδονικοίς, ή κατά παραφθοράν Πύδνα λέγεται. Το εθνικόν Πυδναίος.…''.*

γ) Στη Μυγδονία:

13. **Θέρμη** - **Θεσσαλονίκη**. Η Θέρμη ήταν αρχαιότατη πόλη της Μακεδονίας, κείμενη στο Θερμαϊκό κόλπο. Ήδη από το 368 π.Χ. ήταν πόλη του Μακεδονικού κράτους. Αναφέρεται για πρώτη φορά από τον Εκαταίο το Μιλήσιο, ο οποίος την ονομάζει *''**πόλιν Ελλήνων Θρηίκων**''*.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι ήταν η κυριότερη πόλη του Θερμαϊκού κόλπου, από την οποία έλαβε και την επωνυμίαν του. *''**Θέρμη** δε τη εν τω **Θερμαίω** κόλπω οικημένη, απ' ης και ο κόλπος ούτος την επωνυμίην έχει''*. (Ζ΄121). Η ονομασία της αποδίδεται στα θερμά αλατούχα και θειούχα ύδατα, τα οποία και σήμερον πηγάζουν πλησίον του Σέδες. Αναφέρεται, επίσης, από τους Πολύβιο, Στράβωνα, Σκύμνο, Θουκυδίδη (Α΄ 59-61) και το Στέφανο το Βυζάντιο, ο οποίος αναφέρει: *''Θέρμη, πόλις Θράκης. Απολλόδωρος δε Μακεδονίας φησί και Θουκυδίδης. Ο πολίτης Θερμαίος. Έστι και Θερμαίος κόλπος''*. Σύμφωνα με τους περισσότερους

μελετητές, επί των ερειπίων της Θέρμης κτίστηκε, το 316/5 π.Χ., από τον Κάσσανδρο, η **Θεσσαλονίκη**, συνοικισθείσα από 26 οικισμούς και κώμες, προς τιμήν της συζύγου του και ετεροθαλούς αδελφής του Μεγάλου Αλεξάνδρου της Θεσσαλονίκης: *''Ὅτι μετά τον Αξιόν ποταμόν η Θεσσαλονίκη εστί πόλις, ή πρότερον Θέρμη εκαλείτο˙ κτίσμα δ' εστί Κασσάνδρου, ός επί τω ονόματι της εαυτού γυναικός, παιδός δε Φιλίππου του Αμύντου, ωνόμασε˙ μετώκισε δε τα πέριξ πολίχνια εις αυτήν, οίον Χαλάστραν, Αινέαν, Κισσόν και τινα και άλλα. Εκ δε του Κισσού τούτου υπονοήσειεν αν τις γενέσθαι και τον παρ' Ομήρω Ιφιδάμαντα, ού ο πάππος Κισσεύς έθρεψεν αυτόν, φησίν, εν Θρήκη, ή νυν Μακεδονία καλείται''.* (*Γεωγρ.,* αποσπ., εκ του Ζ΄ 25). Η Θεσσαλονίκη την εποχή του Στράβωνος ήταν η πολυπληθέστερη πόλη της Μακεδονίας. *''Μακεδονικής πόλεως, η νυν μάλιστα των άλλων ευανδρεί,….''*. (*Γεωγρ.,* Ζ΄ 7.4).

14. **Στρέψα**. Έκειτο σε μικρή απόσταση από τη Θέρμη και βορειοδυτικά προς το εσωτερικό, πλησίον της Θεσσαλονίκης. Από το 454 έως το 432 π.Χ. ήταν μέλος της Αττικοδηλιακής συμμαχίας. Το 432 π.Χ. προσχώρησε στο Μακεδονικό κράτος. Αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Α΄59-61), το Λεξικό Σούδα και το Στέφανο το Βυζάντιο ο οποίος αναφέρει: *''Πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Στρεψαίος και Στρέψιος και Στρεψιανός''*.

15. Λητή. Η Λητή ήταν η σημαντικότερη πόλη της Μυγδονίας, της περιοχής η οποία εκτεινόταν από τον Αξιό έως τις λίμνες Λαγκαδά και Βόλβης. Βρισκόταν βορειοανατολικά της Θέρμης πλησίον της σημερινής Λητής. Το 480 π.Χ., επί της βασιλείας του Αλεξάνδρου Α΄, εντάχθηκε στο Μακεδονικό κράτος. Η πόλη πήρε το όνομά της από ένα ιερό της περιοχής αφιερωμένο στη **Λητώ**, όπως αναφέρει ο Θεαγένης στο έργο του *Μακεδονικά* και το αναγράφει ο Στέφανος ο Βυζάντιος. *''Λητή, πόλις Μακεδονίας από του πλησίον ιδρυμένου Λητούς ιερού, ως Θεαγένης Μακεδονικοίς. Το εθνικόν Ληταίος. Ούτω γαρ ιστορείται Νέαρχος Ληταίος, των Αλεξάνδρω τω μεγάλω συστρατευομένων ο διασημότατος''*. Η θέση της Λητής κοντά σε μια σημαντική οδική αρτηρία, στα σημερινά στενά του Δερβενίου, εξηγεί την αδιάκοπη ακμή της από τα αρχαϊκά έως τα νεότερα χρόνια. Η έρευνα του οικισμού και των νεκροταφείων επιβεβαίωσε τις πληροφορίες, τις οποίες έως τώρα αντλούσαμε από τις φιλολογικές πηγές, αλλά και από τις επιγραφές οι οποίες βρέθηκαν στην περιοχή και αναφέρουν το όνομά της. Αναφέρεται, επίσης, από τους Πλίνιο και Πτολεμαίο.

16. Απολλωνία. Ιδρύθηκε το 432 π.Χ. Έκειτο μεταξύ Αμφιπόλεως και Θεσσαλονίκης, νοτίως της λίμνης Βόλβης, παρά το Στρυμονικό κόλπο, μεταξύ Εγνατίας οδού και Ολυνθιακού κόλπου. Επί της βασιλείας του Φιλίππου Β΄, εντάχθηκε στο Μακεδονικό κράτος. Αναφέρεται από τους Πλίνιο, Πτολεμαίο, Σκύλακα και Στράβωνα. (Το όνομα Απολλωνία είχαν

άλλες δύο πόλεις της Μακεδονίας. Η μία, πόλη της Χαλκιδικής, έκειτο σε απόσταση 90 σταδίων από την Όλυνθο και είχε πρωτοστατήσει στον πόλεμο του 382 π.Χ. και η άλλη έκειτο μεταξύ των εκβολών του Στρυμόνος και του Νέστου, κατά το Στράβωνα, ή κατά τον Λίβιον, μεταξύ της Μαρωνείας και των Αβδήρων).

17. Αρέθουσα. Έκειτο μεταξύ των εκβολών του ποταμού Στρυμόνος και της λίμνης Βόλβης, στα ανατολικά της, στην περιοχή της Βισαλτίας. Προφανώς ήταν αποικία των Ευβοέων. Εκεί ήταν ο τάφος του τραγικού ποιητή Ευριπίδη. Τα ερείπια της Αρέθουσας έχουν εντοπιστεί σε ένα πλάτωμα απέναντι και νοτιοδυτικά του λόφου της Ρεντίνας. Μαρτυρίες για την κατοίκηση της περιοχής υπάρχουν από τα νεολιθικά χρόνια. Λόγω της θέσης της ήλεγχε το στενό πέρασμα που οδηγούσε από την περιοχή της Θεσσαλονίκης στην ανατολική Μακεδονία. Από εκεί πέρασε και η Εγνατία οδός. Η πόλη αναφέρεται από τους Πλίνιο, Πτολεμαίο, Σκύλακα, Στέφανο Βυζάντιο και το Στράβωνα, *''προς δε τη λίμνη τη Βόλβη Αρέθουσα''.* (*Γεωγρ.*, *Ζ΄* απόσπ. 36).

18. Βορμίσκος ή Βρομίσκος. Πόλη της Μυγδονίας (Θουκ., Δ΄103,1), στον Αυλώνα, περί την έξοδο της λίμνης Βόλβης στη θάλασσα, στα βορειοδυτικά της, στα στενά της Ρεντίνας. Η πόλη αναφέρεται σε φορολογικούς καταλόγους του 425 π.Χ. Αναφέρεται, επίσης, από το Στέφανο το Βυζάντιο: *''Χωρίον Μακεδονίας, εν ω κυνοσπάρακτος γέγονεν Ευριπίδης…εκ δε των δηγμάτων αρρωστήσαντα αυτόν αποθανείν. Το εθνικόν Βορμίσκιος….''.*

δ) **Στη Βισαλτία**:

19. Άργιλος (η). Έκειτο στο Στρυμονικό κόλπο, στην παραλία προς δυσμάς των εκβολών του ποταμού Στρυμόνος, πλησίον της σημερινής Νιγρίτης. Κτίστηκε το πρώτον από Θράκες και αποικίστηκε κατόπιν, περί τα μέσα της 7^{ης} π.Χ. εκατονταετίας (655/4 π.Χ.) υπό των Ανδρίων. Κατά τα Μηδικά συνετάγη με τους λοιπούς Έλληνες. Κατά τα πρώτα έτη του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν σύμμαχος των Αθηναίων. Το 424 π.Χ. προσχώρησε στο στρατηγό Βρασίδα και τους Λακεδαιμονίους. (Θουκυδ., Δ΄102-4). Δια της *Νικιείου ειρήνης* απεδόθη στους Αθηναίους. Η πόλη αναφέρεται από τον Ηρόδοτο, κατά την εκστρατεία του Ξέρξη το 480 π.Χ., φυσικά ως **Ελληνική πόλη**. *''Ως δε από του Στρυμόνος επορεύετο ο στρατός, ενθαύτα προς ηλίου δυσμέων εστί αιγιαλός εν τω οικημένην **Άργιλον πόλιν Ελλάδα** παρεξήιε΄ αύτη δε και η κατύπερθε ταύτης καλέεται Βισαλτίη''*. (Ζ΄ 115). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Άργιλος αναφέρει: *''Άργιλος, πόλις Θράκης, ως Θουκυδίδης ε΄ και Φαβωρίνος εν παντοδαπαίς ''Άργιλος, η προς τω Στρυμόνι ποταμώ πόλις….οι πολίται Αργίλιοι''.*

20. Τράγιλος. Έκειτο στο νοτιανατολικό άκρο του Παγγαίου, δυτικώς των Φιλίππων. Η ακριβής θέση της δεν έχει προσδιοριστεί. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Τράγιλος αναφέρει: *''Τράγιλος, πόλις μία των επί Θράκης προς τη χερρονήσω και Μακεδονία. Εκ ταύτης ην Ασκληπιάδης ο τα τραγωδούμενα γράψας εν έξ βιβλίοις. Ο πολίτης Τραγιλεύς''*.

ε) **Στην Ανθεμουσία**:

21. Ανθεμούς. Παλαιότατη Μακεδονική πόλη της Χαλκιδικής, την οποία αρχικώς κατέλαβαν οι Τημενίδες. Έκειτο βορειοανατολικά της αρχαίας Θέρμης, βορείως της Ολύνθου. Κατά τους αιώνες $6^{ο}$ και $5^{ο}$ π.Χ., αποτελούσε μέρος του Μακεδονικού κράτους. Ο βασιλιάς Αμύντας, είχε προσφέρει την πόλη της Ανθεμούντας στον Πεισίστρατο, όταν αυτός εξορίστηκε από την Αθήνα. Κατά τον $4^{ο}$ π.Χ. αιώνα οι Μακεδόνες και η Χαλκιδική Ομοσπονδία εναλλάσσονται στην κυριαρχία της. Μετά από πολλές περιπέτειες παραχωρήθηκε από το βασιλιά Φίλιππο Β΄ στους Ολυνθίους. Η πόλη αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Β΄ 99-100). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ανθεμούς αναφέρει: *''Ανθεμούς, πόλις Μακεδονίας και Συρίας, από ανθέμου. Ο πολίτης Ανθεμούσιος και Ανθεμουσία…''.*

στ) **Στην Αμφιταξία**:

22. Ειδομένη ή Ιδομένη ή Ιδομεναί. Τοποθετείται παρά τον Αξιό ποταμό, όπου φαίνονται ερείπια ιερού, ή έναντι της Γευγελής, όπου διακρίνεται αρχαία ακρόπολη. Η Ειδομένη ήταν θυγατέρα του Φέρητος, ή του Άβαντος, μητέρα δε, εκ του Αμυθάονος, του μάντη Μελάμποδος και του Βίαντος. Αναφέρεται για πρώτη φορά από το Θουκυδίδη (Β΄100-101), κατά την κατάληψή της από το βασιλιά των Θρακών Σιτάλκη, το 429 π.Χ., ως και από τους Πτολεμαίο, Ιεροκλή, Στράβωνα και το Στέφανο το Βυζάντιο, ο οποίος την ονομάζει Ειδομενή και Ιδομεναί. *''Ειδομενή, πόλις Μακεδονίας, Θουκυδίδης Β΄. Το εθνικόν Ειδομένιος ως Κλαζομένιος''.*

23. Γορτυνία ή Γορδυνία. Η Γορτυνία ήταν πόλη της επαρχίας της Ημαθίας. Το όνομα Γορτυνία είναι παραλλαγή του ονόματος της πόλης Γορδυνία την οποία αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος. *''Γορδυνία, πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Γορδυνιάτης''.* Η πόλη Γορτυνία αναφέρεται από τους Στράβωνα, *''δια Γορτυνίου πόλεως''*, (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 4) και Θουκυδίδη, κατά την κατάληψή της από το βασιλιά των Θρακών Σιτάλκη (Β΄100, 3).

24. **Αλλάντη ή Αταλάντη ή Αλλάντιον**. Έκειτο παρά τον Αξιό ποταμό, ίσως ανήκουσα στην Αμφαξίτιδα. Το 429 π.Χ. είχε συμμαχήσει με το βασιλιά των Θρακών Σιτάλκη εναντίον του Περδίκκα Β΄. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Πόλις Μακεδονίας και Αρκαδίας. Θεόπομπος δ' εν πρώτω Φιλιππικών* ***Αλλάντιον*** *αυτήν είπε. Το εθνικόν Αλλάντιος ως*

Παλλάντιος". Αναφέρεται και από το Θουκυδίδη (Β΄100-101), κατά την κατάληψή της από το βασιλιά των Θρακών Σιτάλκη, το 429 π.Χ.

25. Ευρωπός ή Εύρωπος. Πόλη της επαρχίας της Ημαθίας, παρά τον Αξιό ποταμό, νοτίως της Αταλάντης, στο σημερινό Ευρωπό. Τοποθετείται παρά το Βαζάτσι. Έλαβε το όνομά της από τον υιό του Μακεδόνος τον ήρωα Ευρωπό, και τη θυγατέρα του Κέκροπος την Ωρείθυια, όπως αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ευρωπός. *''Πόλις Μακεδονίας, από **Ευρωπού του Μακεδόνος** και Ωρειθυίας της Κέκροπος. Έστι και Συρίας άλλη. Το εθνικόν Ευρωπαίος. Έστι και άλλη Καρίας…"*. Η πόλη αναφέρεται, επίσης, από τους Πτολεμαίο, Πλίνιο και το Θουκυδίδη (Β΄100,3), κατά την πολιορκία της από το βασιλιά των Θρακών Σιτάλκη, το 429 π.Χ., ο οποίος, όμως, δεν μπόρεσε να την καταλάβει.

ζ) **Στην Αλμωπία**:

26. **Αλμωπία**. Ονομάστηκε έτσι από το γίγαντα Άλμωπα, υιό του Ποσειδώνος και της Έλλης, θυγατέρας του Αθάμαντος.

27. **Άψαλος**. Ήταν η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Αλμωπίας. Έκειτο στο μέρος όπου σήμερα και ο ομώνυμος οικισμός και Τοπικό Διαμέρισμα του Δήμου Αριδαίας. Το όνομά της προέρχεται από τις λέξεις άπτομαι και αλς (γενική της αλός), η οποία σημαίνει θάλασσα. Όπως διαπιστώνεται από τη μορφολογία του εδάφους ολόκληρης της επαρχίας, παλαιότερα η πόλη ήπτετο λιμνοθάλασσας. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο (Γ΄12, 21).

28. **Ευρωπός ή Εύρωπος**. Η πόλη αναφέρεται από τον Πτολεμαίο (Γ΄12,21) και από τον Πλίνιο τον Πρεσβύτερο (23-79 μ.Χ.), στο έργο του *Historia Naturalis*, ως κείμενη παρά τον ποταμό Ροιδία, δηλαδή το Λουδία. *''Europos ad Axium amnem, eodemque nomine per quod Rhoedias fluit "*. ''Ευρωπός δίπλα στον Αξιό ποταμό, και με το ίδιο όνομα (άλλη πόλη Ευρωπός) δια μέσου της οποίας ρέει ο ποταμός Ροιδίας''.

Ροιδίας είναι το παρεφθαρμένο όνομα του άνω ρου του Λουδία. Ο άνω Λουδίας ρέει δια μέσου των οικισμών Νερόμυλοι, Πρόδρομος και Χρυσή του δήμου Εξαπλατάνου Πέλλης και του οικισμού Άλωρος του δήμου Αριδαίας Πέλλης, στην επαρχία της Αλμωπίας. (Από το 1997 οι επαρχίες έχουν καταργηθεί μετά τη νέα διοικητική διαίρεση της Χώρας, σχέδιο *''Ι. Καποδίστριας"*). Με βάση την περιγραφή αυτή του Πλίνιου, η πόλη Ευρωπός της Αλμωπίας θα μπορούσε να ταυτιστεί με τον οικισμό Νερόμυλοι του δήμου Εξαπλάτανος Πέλλης, σε λόφο του οποίου έχει εντοπιστεί οχυρωμένος αρχαίος οικισμός με ενδιαφέροντα ευρήματα όπως, κεραμοσκεπή οικοδομήματα με αποθηκευτικούς, εργαστηριακούς και λατρευτικούς χώρους, ειδώλια, ανάγλυφα αγγεία, λυχνάρια κ.τ.λ., μολονότι το 1928 ο οικισμός Φούστανη είχε μετονομασθεί σε Εύρωπος. Ο οικισμός μετονομάστηκε εκ νέου Φούστανη το 1940.

29. Όρμα. Έκειτο στο μέρος όπου και σήμερα ο ομώνυμος οικισμός και Τοπικό Διαμέρισμα του Δήμου Αριδαίας. Ήταν κτισμένη νοτιοδυτικά του κάμπου της Αλμωπίας, στους πρόποδες του όρους Βόρας. Για την προέλευση της ονομασίας της υπάρχουν δύο εκδοχές. Η μία αναφέρει ότι παλαιότερα η θάλασσα έφθανε ως εκεί, όπου υπήρχε όρμος. Η άλλη, ότι προέρχεται από τη λέξη ορμή, από τα ορμητικά νερά των χειμάρρων τα οποία πήγαζαν από το όρος Βόρας. Η Όρμα κατοικείτο από την εποχή του σιδήρου. Λέγεται ότι από το δάσος της Όρμας προμηθεύονταν οι Μακεδόνες τα ξύλα για την κατασκευή των μακρών δοράτων τους των γνωστών σαρισσών. Ακριβέστερο φαίνεται ότι οι σάρισσες κατασκευάζονταν από το ξύλο του δένδρου σάρισσα, (πιθανότατα πρόκειται για το δένδρο κρανιά. Η κρανιά ευδοκιμεί και στο όρος Βόρας), το οποίο εφύετο στο δέλτα του ποταμού Νέστου. Η Όρμα αναφέρεται από τον Κλαύδιο Πτολεμαίο (2^{ος} μ.Χ. αιώνας), στο έργο του *Γεωγραφική Υφήγησις* (Γ΄12, 21).

Στην Άνω Μακεδονία ήταν οι πόλεις: **η) Στην Εορδαία**:

30. Άρνισσα. Έκειτο στην περιοχή της σημερινής ομωνύμου κωμοπόλεως του δήμου Βεγορίτιδας του νομού Πέλλης. Είναι γνωστή από την υποχώρηση σ' αυτήν, του Σπαρτιάτη στρατηγού Βρασίδα από τη Λυγκηστίδα, το 422 π.Χ. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο και το Θουκυδίδη. Ο Θουκυδίδης (Δ΄128-29) αναφέρει ότι ήταν η πρώτη πόλη του Μακεδονικού κράτους, την οποία συναντούσε κάποιος, επί Περδίκκα Β΄, ερχόμενος από τη Λυγκηστίδα στην Εορδαία.

θ) Στην Ελιμιώτιδα:

31. Αιανή ή Αιάνη ή Αίανα. Βρισκόταν στην περιοχή του σημερινού νομού Κοζάνης, στην αριστερή όχθη του Αλιάκμονα. Οφείλει το όνομά της στον Αιανό, υιό του βασιλιά των Τυρρηνών Ελύμου. Χαρακτηριστική ήταν στην πόλη αυτή η λατρεία του Πλούτωνος. Αυτό αποδεικνύεται από ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη στην οποία αναγράφεται το όνομα της πόλεως και φέρει ανάγλυφη παράσταση του Πλούτωνος με τον Κέρβερο. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει για την Αιανή: *''Αιανή, πόλις Μακεδονίας από Αιανού παιδός Ελύμου του βασιλέως των Τυρρηνών, μετοικήσαντος εις Μακεδονίαν. Το εθνικόν Αιαναίος''*. Σε δελφικό κατάλογο θεωροδόκων του 200 π.Χ. αναφέρεται με τον τύπο Αιανέα. Αναφέρεται και ως Αιανέη σε επίγραμμα του Θεσσαλονικέως επιγραμματοποιού Αντιπάτρου. Σε επιγραφή η οποία έχει βρεθεί στην πόλη αναφέρεται και ως ΕΑΝΗ. Η ετυμολογική συσχέτιση με το επίρρημα ΑΕΙ, ΑΙΕΙ το οποίο σημαίνει πάντοτε, φαίνεται πολύ πιθανή.

32. Ελιμία ή Ελιμεία. Πόλη της ευρύτερης περιοχής της Ελιμιώτιδος, κειμένη κατά την περιοχή της Πτολεμαΐδος, ή κατ' άλλη γνώμη, νοτιοανατολικά των Γρεβενών, μεταξύ Γρεβενών και Τσουρλίου (Άγιος

Γεώργιος Γρεβενών), ταυτιζόμενη με το Βελιμίστι. Η αρχαιότερη αναφορά στην πόλη, είναι ο μύθος της ίδρυσής της τον οποίο διασώζουν ο Στράβων και ο Ηρωδιανός. Αναφέρεται, επίσης, από τους Πτολεμαίο, Λίβιο και το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Ελιμία, πόλις Μακεδονίας, Στράβων εβδόμω. Από Ελύμου του ήρωος ή από Ελένου ή από Ελύμα του Τυρρηνών βασιλέως. Το εθνικόν Ελιμιώτης…''.*

ι) Στην Ορεστίδα:

33. Άργος Ορεστικόν. Αρχαία πόλη της Μακεδονίας της οποίας κέντρο ήταν η Ορεστιάς, λίμνη της σημερινής Καστοριάς. Η πόλη αναφέρεται από τους Στράβωνα, Ιεροκλή και Αππιανό. Στο Στράβωνα αναφέρεται ως η εβδόμη πόλη με την ονομασία Άργος.

34. Κήλητρον ή Κέλετρον ή Κύλητρον. Έκειτο επί της χερσονήσου της εισχωρούσης εντός της λίμνης της Καστοριάς. Κατά το 200 π.Χ κυριεύθηκε υπό των Ρωμαίων, από τον ύπατο Σουλπίκιο Γάλβα, όπως αναφέρει ο Λίβιος. Έκτοτε δεν αναφέρεται στην Ιστορία. Αναφέρεται από τον Προκόπιο, ως η υστερότερον κτισθείσα από τον Διοκλητιανό και αποκληθείσα Διοκλητιανούπολις. Βάσει της επιγραφής του Λιβίου ταυτίζεται με την Καστοριά.

ια) Στη Λυγκηστίδα:

35. Ηράκλεια. Πόλη της περιοχής της Λυγκηστίδος η οποία κατελάμβανε την πεδιάδα μεταξύ Φλωρίνης και Μοναστηρίου. Έκειτο παρά την Εγνατία οδό, νοτίως του Μοναστηρίου, επί του ποταμού Λύγκου. Την ίδρυσε ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ το 359-358 π.Χ., αποσκοπών στην προάσπιση της Μακεδονίας, από τις επιδρομές, από βορρά των Παιόνων, και δυσμάς των Ιλλυριών κ.τ.λ. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει είκοσι τρεις (23) πόλεις με αυτό το όνομα. Αυτή την Ηράκλεια την αναφέρει ως, *''**Ηράκλεια Μακεδονίας, Αμύντα του Φιλίππου κτίσμα**. Το εθνικόν Ηρακλεύς και Ηρακλειώτης και Ηρακλεώτης''*. Αμύντας ο Φιλίππου είναι ο Αμύντας Β΄. Συνεπώς αν είναι έτσι, αν δηλαδή ίδρυσε την πόλη ο Αμύντας Β΄, το πιθανότερο είναι ότι ο Φίλιππος Β΄ την επανίδρυσε και την επεξέτεινε. Η ονομασία Ηράκλεια, εδόθη προς τιμήν του Ηρακλή, του γενάρχη των Μακεδόνων βασιλέων. Οικοδομές και μνημεία προσέδωσαν στην πόλη ενδιαφέρουσα σημασία. Την περίοδο της Ρωμαϊκής κυριαρχίας, η Ηράκλεια μετονομάστηκε σε Πελαγονία και Ηράκλεια Πελαγονίας. Αναφέρεται από τον Ιεροκλή, το Στράβωνα (Ζ΄ 323), τον Πολύβιο (ΛΔ΄ 12, 7) και τον Πτολεμαίο (Γ΄12, 30).

36. Λεβαίη (Λεβαία). Βρισκόταν στην Άνω Μακεδονία, στη Λυγκηστίδα, στη σημερινή Φλώρινα. Το όνομα Λεβαία φέρει και ο σημερινός οικισμός του δήμου Φιλώτα του νομού Φλωρίνης. Ο Ηρόδοτος αναφέρει την πόλη Λεβαία ως ευρισκόμενη, *''ες την **άνω Μακεδονίην**''* (Η΄ 137). Η πόλη αναφέρεται σε σχέση με τους αδελφούς Γαυάνη, Αέροπο και Περδίκκα,

τους οποίους ο Ηρόδοτος θεωρεί ως ιδρυτές του Μακεδονικού κράτους. Οι ανακαλύψεις σημαντικών αρχαιολογικών ευρημάτων στην περιοχή Βεγόρας - Λεβαίας δίνουν στη Λεβαία ιδιαίτερη σημασία, αφού η πόλη που ανακαλύφθηκε φαίνεται ότι ήταν η πρώτη πρωτεύουσα των αρχαίων Μακεδόνων, πριν από την Έδεσσα. Η άποψη αυτή έχει βάση, δεδομένου ότι ο Ηρόδοτος λέει ότι στη Λεβαία υπήρχε βασιλιάς, αναφέροντας σχετικά: *''…απίκοντο ες **Λεβαίην** πόλιν. Ενθαύτα δε εθήτευον επί μισθώ **παρά τω βασιλέϊ**, ο μεν ίππους νέμων, ο δε βους, ο δε νεώτατος αυτών Περδίκκης τα λεπτά των προβάτων. Ήσαν δε το πάλαι και αι τυραννίδες των ανθρώπων ασθενέες χρήμασι, ου μούνον ο δήμος. Η δε γυνή του βασιλέος αυτή τα σιτία σφι έπεσσε…''.* (Η΄137). ''…Έφθασαν στην πόλη Λεβαία. Εδώ υπηρέτησαν με μισθό το βασιλιά, ο μεν βόσκοντας τα άλογα (Γαυάνης), ο δε τα βόδια (Αέροπος), και ο πιο νέος ο Περδίκκας τα μικρότερα ζώα (γιδοπρόβατα). Τον παλαιό καιρό φτωχοί ήταν και οι βασιλείς, όχι μόνο ο λαός. Η γυναίκα του βασιλιά, αυτή η ίδια ζύμωνε το ψωμί τους...''.

ιβ) **Στην Πελαγονία**:

37. Πελαγονία. Τοποθετείται παρά την Ηράκλεια (της Λυγκηστίδος) ή στη πεδιάδα από Βουκόβα προς Μοναστήρι, στην αριστερή όχθη του Εριγώνος, στην περιοχή του Μοριχόβου. Αναφέρεται κατά την περίοδο της διαίρεσης της Μακεδονίας από τους Ρωμαίους 167 π.Χ., σε τέσσερα μέρη, ως πρωτεύουσα του τέταρτου μέρους, δηλαδή όλης της Άνω Μακεδονίας. Αναφέρεται από το Λίβιο και το Διόδωρο.

Άλλες γνωστές και σημαντικές ή και λιγότερο γνωστές πόλεις της Μακεδονίας, χωρίς όμως και να εξαντλείται η καταγραφή τους, ήταν οι εξής:

1. Άβυδος. Έκειτο σε θέση παρά τον Αξιό ποταμό. Αναφέρεται από το Στράβωνα και το Στέφανο το Βυζάντιο. Το ίδιο όνομα έφερε, πόλη της ασιατικής ακτής του Ελλησπόντου στο στενότερο σημείο του, έναντι της Σηστού, *τα κατ' Άβυδον στενά*, *(Γεωγρ.,* ΙΓ΄583), ως και πόλη της αρχαίας Αιγύπτου.

2. Αγασσαί. Βρισκόταν στην επαρχία της Πιερίας, παρά τη σημερινή Κατερίνη, παρά τον ποταμό Μίτυ. Αναφέρεται από το Λατίνο ιστορικό Τίτο Λίβιο (44,7 και 45,27). Το 169 π.Χ. καταλήφθηκε από το Ρωμαίο στρατηγό Αιμίλιο Παύλο. Το 167 π.Χ. αποστάτησε και ενώθηκε με το βασιλιά της Μακεδονίας Περσέα, αλλά καταστράφηκε από τους Ρωμαίους.

3. Αιγίνιον. Ταυτίζεται με το Λιβάνοβο πλησίον του Ελευθεροχωρίου. Ίσως είναι η υπό του Λιβίου αναφερομένη πόλη των Τυμφαίων.

4. Αίνεια. Βρισκόταν στην παραλία του ακρωτηρίου Αιναίου της Χαλκιδικής. Η ίδρυσή της αποδιδόταν στον Αινεία και τους Τρώες.

Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Ζ. 123). Η Αίνεια γειτόνευε με τις πόλεις Λίπαξο (Ηρόδ., Ζ΄123), Κώμβρεια (Ηρόδ., Ζ΄123), Λισαί (Ηρόδ., Ζ΄123), Γίγωνος (Ηρόδ., Ζ΄123, Θουκ. Α΄61-63), Κάμψα (Ηρόδ., Ζ΄123) και Σμίλα (Ηρόδ., Ζ΄123). Η Αίνεια άκμασε ιδιαίτερα κατά τον 5^{ο} και 4^{ο} π.Χ. αιώνα. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Φιλίππου Β΄ ενσωματώθηκε στο Μακεδονικό βασίλειο. Τελικώς την κατέλαβαν και την λεηλάτησαν οι Ρωμαίοι. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Τόπος Θράκης, ως Αίπεια, Ζέλεια, από Αινείου. Θέων δ' Αινειάδας ταύτην καλεί, υπομνηματίζων τον Λυκόφρονα < Αινείας δε μετά την Ιλίου πόρθησιν εις Θράκην παρεγένετο και έκτισε πόλιν Αινειάδας, όπου τον πατέρα έθαψε > . Το εθνικόν Αινειεύς…''.*

5. Αιραί ή Ακεσαί. Η πόλη ήταν φόρου υποτελής στους Αθηναίους. Αναφέρεται μόνο από το Στέφανο το Βυζάντιο στη λέξη. *''**Αιραί,** πόλις Μακεδονίας. Έστι και άλλη Ιωνίας. Το εθνικόν Αιρεύς, το δε της **Μακεδονίας Αιραίος**. Έστι και παρά Ελλησπόντω, ης το εθνικόν Αιράτης παρ' Ανδροτίωνι εν έκτη Ατθίδος''*. Ο κάτοικός της ελέγετο και Ακεσαίος και Ακεσίτης.

6. Αίσα. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''*Αίσα, *πόλις Θράκης, προσεχής τη Παλλήνη. Αισαίος, ως Αία Αιαίος''.*

7. Άκανθος. Βρισκόταν επί του ισθμού μεταξύ του Στρυμονικού και του Σιγγιτικού κόλπου, επί της χερσονήσου Ακτής (Άθω). Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο και το Θουκυδίδη, ως αρχαία αποικία της Άνδρου. Ιδρύθηκε το 655/4 π.Χ. Έως το 392 π.Χ. ήταν σύμμαχος των Σπαρτιατών. Κατόπιν και έως το 379 π.Χ. ανήκε στη συμπολιτεία των Χαλκιδικών πόλεων. Έκτοτε και έως το 200 π.Χ. ανήκε στο Μακεδονικό βασίλειο. Κατά τον πόλεμο των Ρωμαίων εναντίον του Φιλίππου Ε΄ κατελήφθη από τους Ρωμαίους και κατεστράφη. Ο Ηρόδοτος αναφέρει την πόλη στο (Ζ΄116), (Ζ΄117), (Ζ΄121) και στο (Ζ΄115): *''Και διερχόμενος (ο Ξέρξης) πλησίον της Ελληνικής πόλεως των Σταγείρων έφθασε στην **Άκανθο**''*. Αναφέρεται, επίσης, από το Θουκυδίδη (Δ΄ 83-85) και το Στέφανο το Βυζάντιο: *''Άκανθος, πόλις Θράκης ακάνθαις πεφραγμένη, υπέρ τον Άθω, όθεν κέκληται, ή από τινος Ακάνθου, ως Μνασέας…''*. Η Άκανθος είναι η σημερινή Ιερισσός.

8. Ακεσαμεναί. Βρισκόταν στην επαρχία της Πιερίας παρά το Σφίγγι. Βασιλιάς και ιδρυτής της πόλεως αναφέρεται ο Ακεσ(σ)αμενός, ο βασιλιάς της Πιερίας. ο Ακεσ(σ)αμενός αναφέρεται από τον Όμηρο ως πατέρας της Περίβοιας, μητέρας του Πηλεγόνος: *''Αστεροπαίω επάλτο κατακτάμεναι μενεαίνων, υιέϊ Πηλεγόνος· τον δ' Αξιός ευρυρέεθρος γείνατο και Περίβοια, **Ακεσσαμενοίο** θυγατρών πρεσβυτάτη· τη γαρ ρα μίγη ποταμός βαθυδίνης''. (*Φ 140-143*).* Ο κάτοικός της ελέγετο Ακεσαμένιος. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Ακεσαμεναί, ως Αλαλκομεναί*

Κλαζομεναί, *πόλις Μακεδονίας, ως Θεαγένης. Κτίσμα Ακεσαμενού, ενός των εν Πιερία βασιλευσάντων. Το εθνικόν Ακεσαμένιος, ως Κλαζομένιος''.*

9. Ακρόθωοι ή Ακρόθωον. Ήταν μία από τις πέντε πόλεις της Μακεδονικής χερσονήσου Ακτής (Άθω), κειμένη επί του ακρωτηρίου Ακράθως. Πιθανώς η σημερινή Ουρανούπολις. Η πόλη αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 22) και το Θουκυδίδη (Δ.108-110). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει: *''Ακρόθωοι, πόλις επί της άκρας του Άθω. Το εθνικόν Ακρόθωος και Ακροθωίτης…''*.

10. Αλαλκομεναί. Πιθανότατα βρισκόταν στην Πίνδο, παρά τις πηγές του Πηνειού, στα σύνορα Θεσσαλίας-Ηπείρου. Τα ερείπιά της, πιθανώς, είναι τα υπάρχοντα παρά την κώμη Μαλακάσι. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. (Η θεά Αθηνά στον Όμηρο αποκαλείται Αλαλκομενηίς, στους στίχους: *''Ήρη τ' Αργείη και **Αλαλκομενηΐς** Αθήνη*''. (*Ιλιάς*, Δ 8 και Ε 908). Το όνομα της πόλης προέρχεται από τον Αλαλκομενέα, για τον οποίο πιστευόταν, στην Αττική και τη Βοιωτία, ότι ήταν ο πρώτος άνθρωπος στη γη και ότι είχε βγει από τα νερά του Κηφισού. Η πόλη αναφέρεται, επίσης, από το Στράβωνα ως πόλη των Δευριόπων (*Γεωγρ.*, Ζ΄7.9). Ο Ησίοδος αναφέρει τη λέξη, *άλαλκεν*, που σημαίνει λύτρωσε, *''κακήν δ' από νούσον άλαλκεν Ιαπετονίδη...''.* (*Θεογονία*, 527).

11. Αλίνδοια. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Αλίνδοια, πόλις Μακεδονίας, ως Βέροια. Το εθνικόν Αλινδοιαίος, ως Βεροιαίος''.*

12. Αλκομεναί. Βρισκόταν στην πεδιάδα του ποταμού Εριγώνος. Η θέση της πόλης στη Μακεδονική πεδιάδα, είχε προσπορίσει σ' αυτήν ακμή και πλούτο, όπως έχει αποδειχθεί από τις επιγραφές, τα ερείπια και τους τάφους. Αναφέρεται από το Στράβωνα.

13. Αλμάνα ή Άλμανα. Βρισκόταν σε θέση πλησίον του ποταμού Αξιού. Σύμφωνα με τον Τίτο Λίβιο (44.26), στην πόλη είχε στρατοπεδεύσει ο βασιλιάς της Μακεδονίας Περσεύς πολεμώντας κατά των Ρωμαίων το 168 π.Χ. Αναφέρεται και από τον Ιεροκλή.

14. Άλπωνος ή Άλπηνος. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Πόλις και όρος εν Μακεδονία, ως Ευφορίων. Ο πολίτης Αλπώνιος, η χώρα και η γυνή Αλπωνία. Τινές δε Θετταλίας αυτήν φασίν. Έστι και άλλη Λοκρών των Επικνημιδίων, ως Ελλάνικος εν πρώτη Δευκαλιωνεία''.*

15. Άλτος. Βρισκόταν πλησίον της Θεσσαλονίκης. Αναφέρεται από το Στέφανο Βυζάντιο στη λέξη αυτή. *''Άλτος, χωρίον πλησίον Θεσσαλονίκης, ως Θεαγένης εν Μακεδονικοίς. Το εθνικόν Άλτιος''.*

16. Αμαντία. Έκειτο νοτίως της Απολλωνίας, πλησίον των Κεραυνίων. Οι κάτοικοί της εθεώρουν εαυτούς ως απογόνους των Αβάντων, οι οποίοι επιστρέφοντες από την Τροία, υπό την ηγεσία του Ελεφήνορος, παρασύρθηκαν από τα ρεύματα στα παράλια των Κεραυνίων, όπου

αποβιβάστηκαν και εγκαταστάθηκαν. Αναφέρεται από το Στέφανο Βυζάντιο. *'' Αμαντία, πλησίον Ωρικού και Κερκύρας, εξ Αβάντων των από Τροίας νοστησάντων ωκισμένη. Καλλίμαχος Αμαντίνην αυτήν φησίν. Ης το κτητικόν Αμαντινική. Λέγονται και Άμαντες. Το εθνικόν Αμαντιεύς. Και Άβαντας αυτούς φασίν''*. Αναφέρεται και από τον Πτολεμαίο (Γ΄13,22).

17. Άμφαξις ή Αμφαξίτις ή Αμφοξίτις. Τοποθετείται στο Παλαιόκαστρον παρά τη Γκραδίτσα. Γνωστή για τα νομίσματά της. Ο Στράβων λέει για το όνομά της τα εξής: *''Πίερες μεν ενέμοντο την Πιερίαν και τα περί τον Όλυμπον, Παίονες δε τα **περί τον Αξιόν** ποταμόν και την καλουμένην δια τούτο **Αμφαξίτιν**,…''*. (*Γεωγρ.*, *Ζ΄* απόσπ. 11). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος την ονομάζει Αμφάξιον. *''Αμφάξιον. Δύο μέρη λόγου. Πόλις. Το εξ αυτού Αμφαξίτις. Στράβων εβδόμη''.*

18. Αμυδών ή Αβυδών. Η πόλη αναφέρεται ήδη από τον Όμηρο ως Αμυδών, *''τηλόθεν εξ Αμυδώνος, απ' Αξιού ευρύ ρέοντος''*, (*Ιλιάς*, Β 849). Αναφέρεται, επίσης, από το Στράβωνα, ως Αβυδών, *''Επίκειται δε τω Αξιώ ποταμώ χωρίον ερυμνόν, ο νυν καλείται Αβυδών, Όμηρος δε Αμυδώνα καλεί...''*. (*Γεωγρ.*, *Ζ΄* απόσπ. 20, 23), και το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Άβυδών, Αβυδώνος. Χωρίον Μακεδονίας, ως Στράβων…Οξύνεται δε. Το εθνικόν Αβυδώνιος, ως Καλυδώνιος''.*

19. Αμφίπολις. Η Αμφίπολις έκειτο πλησίον των εκβολών του ποταμού Στρυμόνος στην αριστερή του όχθη. Ταυτίζεται προς το Νεοχώριον. Το όνομα της θέσης και του οικισμού που προϋπήρχε, εκεί όπου κτίστηκε το 437/6 π.Χ. η Αμφίπολη, ήταν *''Εννέα Οδοί''*. (Ο όρος *Εννέα Οδοί* αναφέρεται από το Θουκυδίδη, (Α. 100-102) και τον Ηρόδοτο. *''Όταν δε πληροφορήθηκαν* (οι Πέρσες) *ότι ο τόπος αυτός ελέγετο Εννέα Οδοί, έθαψαν εκεί ζωντανούς ισαρίθμους νέους και νέες, παιδιά εντοπίων. Είναι δε Περσικό έθιμο να θάπτουν τους ανθρώπους ζωντανούς…''*. (*Ζ΄* 114). Η Αμφίπολις ήταν πρώην αποικία των Αθηναίων, την οποία δημιούργησε ο στρατηγός Άγνων, υιός του Νικίου. *''Ην Αμφίπολιν Άγνων ωνόμασεν, ότι επ' αμφότερα περιρρέοντος του Στρυμόνος δια το περιέχειν αυτήν τείχει μακρώ απολαβών εκ ποταμού ες ποταμόν περιφανή ες θάλασσάν τε και την ήπειρον ώκισεν''*, (Θουκ., Δ΄102). ''Την οποία ο Άγνων ονόμασε Αμφίπολη, επειδή με το να την περικλείει ο Στρυμών την περιβρέχει από δύο πλευρές˙ την έκτισε με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ορατή και από τη θάλασσα και από την ξηρά και την απέκλεισε από το ένα μέρος του ποταμού μέχρι το άλλο με μακρό τείχος''. Η Αμφίπολις ενσωματώθηκε στο Μακεδονικό βασίλειο από το βασιλιά Φίλιππο Β΄ το καλοκαίρι του 357 π.Χ. Μετά την ενσωμάτωσή της κατέστη η έδρα του βασιλικού νομισματοκοπείου. Στο λιμάνι της Αμφιπόλεως συγκεντρώθηκε ο στόλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου πριν την αναχώρηση για την εκστρατεία στην Ασία. Στα μέσα του 1^{ου} π.Χ. αιώνα η πόλη λεηλατήθηκε από Θράκες. Η

πόλη αναφέρεται, επίσης, από το Θουκυδίδη (Α΄100-102 και πολλές άλλες φορές). Μετά τη μάχη της Πύδνας (168 π.Χ.) η πόλη απετέλεσε την έδρα μίας από τις τέσσερις διοικητικές περιφέρειες ή *μερίδες*, της *Μακεδόνων πρώτης*, στις οποίες οι Ρωμαίοι διαίρεσαν τη Μακεδονία για να πλήξουν την ενότητά της. Η πόλη καταστράφηκε και εγκαταλείφθηκε τον $8^{ο}$ - $9^{ο}$ αιώνα. Οι ανασκαφές έδειξαν ότι περιβαλλόταν από οχυρωματική περίβολο μήκους 7,5 χλμ., ενώ ένας δεύτερος περίβολος περιέκλειε την ακρόπολη. Ανακαλύφθηκε, επίσης, το ιερό της Κλειούς, ιερό του Άττη, το γυμνάσιο με την παλαίστρα, χώρος άσκησης των νέων και σκεπαστή στοά όπου πραγματοποιούνταν οι αγώνες δρόμου. Στην πόλη λατρευόταν, επίσης, ο **Ασκληπιός, η Αθηνά, ο Ηρακλής** και ιδίως **η Άρτεμις Ταυροπόλος**. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Αμφίπολις αναφέρει: *''Αμφίπολις, πόλις Μακεδονίας κατά Θράκην, ήτις Εννέα Οδοί εκαλείτο. Κεκλήσθαι δε Μυρίκην και Ηιόνα, Αμφίπολιν δε δια την περίρροιαν του Στρυμόνος, ως Θουκυδίδης τετάρτη. Εκαλείτο δε και Κράδεμνα και Ανάδραμος. Έστι και πόλις Συρίας προς τω Ευφράτη, κτίσμα Σελεύκου…''.*

20. Ανδρία. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Πόλις Ηλείας και **ετέρα Μακεδονίας**, ως Φιλέας εν περίπλοις. Ο πολίτης Ανδριεύς…''.*

21. Αντιγόνεια ή Αντιγονεία. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο ότι βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας (Γ΄12,33). Με το ίδιο όνομα υπήρχαν πέντε πόλεις, εκ των οποίων η μία ευρίσκετο στη δυτική ακτή της Χαλκιδικής και άλλη επί της οδού Στόβων προς τη Θεσσαλονίκη. Αναφέρεται επίσης, από τον Πλίνιο (*Φυσ. Ιστ.*, Δ΄ 34). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Αντιγόνεια αναφέρει τα εξής: *''Αντιγόνεια, πόλις Χαονίας εν Ηπείρω. Ο πολίτης Αντιγονεύς. Έστι και πόλις Αρκαδίας, η πρότερον Μαντίνεια. **Τρίτη Μακεδονίας**, **Αντιγόνου κτίσμα του Γονατού**. Τετάρτη Βιθυνίας προς το Δασκυλίω. Πέμπτη εν τη Συρία πλησίον Αντιοχείας…''.*

22. Άρναι ή Αρναί ή Άρνη. Βρισκόταν στη Χαλκιδική νοτίως του Αυλώνος και του Βορμίσκου. Κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο εκεί είχε στήσει το στρατόπεδό του ο Σπαρτιάτης στρατηγός Βρασίδας. Αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Δ΄102-103).

23. Ασπίς ή Άσπις. Αναφέρεται μόνον από το Στέφανο το Βυζάντιο, ως θεμελιωθείσα από το βασιλιά Φίλιππο Ε΄. *''Άσπίς, πόλις Λιβύης ως Φίλων….**Έστι και Μακεδονίας, κτίσμα Φιλίππου του πατρός Περσέως** τας πόλεις ονομάσαντος από της αυτού πανοπλίας Ασπίδα Περικεφαλαίαν…''.*

24. Άσσα. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Άσσα, πόλις προς τω Άθω. Ηρόδοτος εβδόμη. Έστι και κώμη Σκυθίας. Οι οικήτορες Ασσαίοι''.*

25. Άσσηρος. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας. Ο προϊστορικός τύμβος της Ασσήρου βρίσκεται στο δρόμο προς τις Σέρρες 23 περίπου

χλμ. βορείως της Θεσσαλονίκης. Η πρώτη εγκατάσταση στην περιοχή ανάγεται στην πρώτη εποχή του χαλκού (2.000 π.Χ.). Η οικονομία της βασιζόταν στη γεωργία και την κτηνοτροφία. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο και το Στέφανο Βυζάντιο ο οποίος την ονομάζει Άσσηρα.

26. Αυδάριστος. Πολίχνη η οποία τοποθετείται στην επαρχία της Πελαγονίας. Αναφέρεται από τον Κλαύδιο Πτολεμαίο *(Γεωγρ. Υφήγ.,* Γ΄13,31). Η ακριβής τοποθεσία της είναι άγνωστη.

27. Αφύτη ή Αφύτις ή Άφυτις ή Άφυτος. Βρισκόταν στην ανατολική ακτή του κόλπου της Παλλήνης Χαλκιδικής. Περίφημος για το ναό του Άμμωνος Διός. Αναφέρεται από τον Πλούταρχο, τον Ξενοφώντα, τον Ηρόδοτο (Ζ΄123), το Θουκυδίδη (Α΄64-66), όταν ο Αθηναίος στρατηγός Φορμίων την κατέστησε βάση για την επίθεσή του εναντίον της Ποτίδαιας. Αναφέρεται, επίσης, από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Πόλις προς τη Παλλήνη Θράκης, από Αφύτου τινός εγχωρίου. Έσχε δε η πόλις μαντείον Άμμωνος. Ο πολίτης Αφυταίος….''.*

28. Βαίτιον. Η πόλη αναφέρεται από το Θεόπομπο όπως γράφει ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη: *''Βαίτιον, πόλις Μακεδονίας, Θεόπομπος εικοστή τετάρτη…. Δύναται δε κατά την τέχνην Βαιτιεύς''.*

29. Βάλλα ή Ουάλλαι. Βρισκόταν στην επαρχία της Πιερίας. Τα ερείπια της Παλατίτσας κοντά στη δεξιά όχθη του Αλιάκμονα πιθανώς ανήκουν σ' αυτή την αρχαία πόλη. Οι κάτοικοί της, Βαλλαίοι ή Βαλλαναίοι, μετανάστευσαν και εγκαταστάθηκαν στο Πύθιο της Ελασσόνος στη Θεσσαλία. Η πόλη αναφέρεται από τον Πτολεμαίο και το Στέφανο το Βυζάντιο, ο οποίος αναφέρει: *''Βάλλα, πόλις Μακεδονίας, ως Πέλλα. Ο πολίτης Βαλλαίος. Θεαγένης εν Μακεδονία ''Βαλλαίους μεταγαγών εις τον νυν λεγόμενον Πύθιον τόπον''*.

30. Βέργα ή Βέργη ή Βέργιον. Τοποθετείται παρά τον Ταχυνό, ή παρά το στόμιο του Στρυμόνος στην Κερκινίτιδα, ή στην επαρχία της Βισαλτίας κατά το Στράβωνα, ή στη χώρα των Οδομαντών και των Εδόνων κατά τον Πτολεμαίο (Γ΄12,28). Απείχε 200 στάδια από την Αμφίπολι και ήταν η γενέτειρα του κωμικού Αντιφάνους (Στράβων,Α΄47, Β΄100). Η πόλη μετείχε της Α΄ Αθηναϊκής συμμαχίας.

31. Βεύη. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει στη λέξη: *''Βεύη, πόλις Μακεδονίας, και προς αυτή Βεύος ποταμός. Το εθνικόν Βευαίος''.* Έκειτο στην Άνω Μακεδονία, στη Λυγκηστίδα. Σήμερα υπάρχει οικισμός με την ονομασία Βεύη στο δήμο Μελίτης Φλωρίνης.

32. Βόλβη ή Βόλβαι. Έκειτο στην επαρχία της Μυγδονίας, παρά την ομώνυμο λίμνη, στη βόρεια όχθη της. Πιθανώς να ταυτίζεται με το χωριό Μπεσίκια. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο, ως Βόλβαι, αλλά και από τον Προκόπιο, μεταξύ των ανανεωθέντων κτισμάτων υπό του Ιουστινιανού. (*Περί κτισμάτων*, Δ΄ 4).

33. Βρυάνιον. Βρισκόταν στο Δευρίοπο στον ποταμό Εριγώνα (Στράβων, *Γεωγρ.,* Ζ΄7.9). Αναφέρεται και από το Λίβιο (31,39,5) ο οποίος την ονομάζει Bruanium.
34. Βρύγιον ή Βρυγιάς. Έκειτο στην κοιλάδα του Εριγώνος. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο ως: *''Πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Βρύγιος και Βρυγιεύς''.*
35. Βυλάζωρα ή Βυλάξωρα. Βρισκόταν στην επαρχία της Παιονίας, στον ποταμό Αξιό. Κατελήφθη από τον Φίλιππο το 217 π.Χ. Αναφέρεται από τον Πολύβιο (Ε΄ 97) και το Λίβιο (XLIV, 26.8) κατά το έτος της υποταγής της Μακεδονίας. Πιθανότατα η μετέπειτα Βελεσσός ή Βελεσσά.
36. Γάζωρος. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο ως: *''Πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Γαζώριος. Η γαρ **Άρτεμις** αυτόθι Γαζωρία τιμάται''.*
37. Γαλάδραι. Βρισκόταν στην επαρχία της Πιερίας. Τοποθετείται στην Εορδαία και ταυτίζεται με τη Χαλάστρα. Το όνομά της έλαβε από το θρυλούμενο ιδρυτή της ήρωα Γάλαδρο, υιό του Ημαθίου, ή από το πλησίον ευρισκόμενο όρος Γάλαδρο. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Πόλις Μακεδονίας εν Πιερία. Λυκόφρων σήναι Γαλάδρας τον στρατηλάτην λύκον. Έστι και όρος Γάλαδρος. Από Γαλάδρου του Ημαθίου παιδός. Οι δε ότι ο Γαλάδρας έκτισε την πόλιν…''.*
38. Γαληψός. Έκειτο μεταξύ των εκβολών του Νέστου και του Στρυμόνος, νοτίως των Φιλίππων. Ήταν αποικία των Θασίων. Ταυτίζεται με την Καβάλα ή τα ερείπια παρά το Καργάνι. Το 424 π.Χ. κατελήφθη από το Σπαρτιάτη στρατηγό Βρασίδα, ενώ το 422 π.Χ. από τον Αθηναίο στρατηγό Κλέωνα (Θουκυδ., Δ΄107,3, Διόδ., 12,68,4, Σκύλακας, 67). Το 356 π.Χ. καταστράφηκε από το Φίλιππο Β΄ (*Γεωγρ.*, Ζ, απόσπ. 35). Μετά τη μάχη της Πύδνας ο Περσεύς έφυγε από τη Γαληψό στη Σαμοθράκη (Πλούτ., *Αιμίλιος Παύλος*, 23), Τίτος Λίβιος (XLIX, 45,15). Κατά το Στέφανο Βυζάντιο ο Γαληψός ήταν υιός του Θάσου και της Τηλέφης. *''…Ωνόμασται δε από Γαληψού του εκ Θάσου και Τηλέφης…''.*
39. Γαληψός. Έκειτο μεταξύ Τορώνης και Σερμύλης στη δυτική ακτή της Σιθωνίας στη Χαλκιδική. Από το Στέφανο το Βυζάντιο μαθαίνουμε ότι αναφέρεται ήδη από τον Εκαταίο. Αναφέρεται, επίσης, από τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 122) κατά τη διήγηση της πορείας του στόλου του Ξέρξη από τον Άθω προς τη Θέρμη. Ο Ηρόδοτος αποκαλεί τη Γαληψό *''**Ελληνίδα πόλη**''*.
40. Γαρησκός. Βρισκόταν στην Ορβήλια. Ο Πλίνιος αναφέρει ότι έκειτο παρά το Στρυμόνα, πλησίον της αριστερής όχθης, κάτωθεν του όρους Ορβήλου. Αναφέρεται, επίσης, από τους Στράβωνα (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 6) και Πτολεμαίο (Γ, 12,22). Ταυτίζεται προς το Νευροκόπι ή το Μελένικο.
41. Γαρησκός. Μία από τις πόλεις, από τη συνένωση των οποίων δημιουργήθηκε το 316/5 π.Χ. η Θεσσαλονίκη από τον Κάσσανδρο. *''…των*

δε συνοικισθεισών ην Απολλωνία και Χαλάστρα και Θέρμα και ***Γαρησκός*** *και Αινέα και Κισσός,…''*.(Στρ., *Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 21).

42. Γράστιλλος (ο), ή Πράστιλλος. Αναφέρεται από το Στέφανο Βυζάντιο. *''Γράστιλλος, αρσενικώς, πόλις Μακεδονίας, ό και δια του π γράφεται κατά την πρώτην συλλαβήν Πράστιλλος, ως Εύπολις''.*

43. Δάτος ή Δάτον. Η πόλη ταυτίζεται με τη Νεάπολη και ήταν το επίνειον των Φιλίππων. Ο Ηρόδοτος ομιλεί περί των περιφήμων χρυσωρυχείων της. Πλουσιώτατη πόλη λόγω και της εύφορης περιοχής. Αναφέρεται, επίσης, από τους Πτολεμαίο, Ιεροκλή και Στράβωνα. Ο Στράβων αναφερόμενος στο Δάτον γράφει τα εξής: *''Εισί δε περί τον Στρυμονικόν κόλπον πόλεις και έτεραι, οίον Μύρκινος, Άργιλος, Δραβήσκος,* ***Δάτον,*** *όπερ και αρίστην έχειν χώραν και εύκαρπον και ναυπήγια και χρυσού μέταλλα˙ αφ' ου και παροιμία Δάτον αγαθών, ως και αγαθών αγαθίδας''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 33, 36).

44. Δίκαια ή Δικαιόπολις. Βρισκόταν στην ακτή του Θερμαϊκού κόλπου (Πλίνιος, *Φυσ. Ιστ., IV,36*). Ήταν πρώην αποικία των Ερετριέων. Με το ίδιο όνομα ήταν γνωστή πόλη της θρακικής παραλίας, ανατολικώς της Βιστωνίδος, πλησίον των Αβδήρων (Ηρόδ., Ζ΄109, Στράβων, Ζ΄). Το όνομα Δίκαια προέρχεται από τον Δίκαιο, υιό του Ποσειδώνα.

45. Δινδρύμη. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Δινδρύμη, πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Δινδρυμαίος''.*

46. Δόβηρος. Βρισκόταν στην επαρχία της Παιονίας, στην ανατολική όχθη του ποταμού Αξιού. Ήταν ο πρώτη πόλη την οποία κατέλαβε ο βασιλιάς των Θρακών Σιτάλκης όταν κατά το τρίτο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου εισέβαλε στη Μακεδονία. Αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Β΄98 και 100), τον Στράβωνα (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 36), τον Πτολεμαίο, ο οποίος την ονομάζει Δήβορο (Γ΄ 12) και το Στέφανο Βυζάντιο ο οποίος αναφέρει. *''Δόβηρος, πόλις Παιονίας. Οι πολίται Δόβηρες''.* Από νεωτέρους αρχαιολόγους ταυτίζεται με τη Δοϊράνη.

47. Ελευθερίσκος. Αναφέρεται από το Στέφανο Βυζάντιο. *''Ελευθερίσκος, πόλις Μακεδονίας. Θεαγένης Μακεδονικοίς. Το εθνικόν Ελευθερίσκιος''.*

48. Εμαθία ή Ημαθία. Βρισκόταν στην επαρχία της Ημαθίας. Αναφέρεται από το Στράβωνα. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Ημαθία αναφέρει: *''Ημαθία, πόλις και χωρίον. Η νυν Μακεδονία. Και Ημαθίς η χώρα''*.

49. Εράτυρα. Βρισκόταν στην επαρχία της Ελίμειας. Αναφέρεται από το Στράβωνα.

50. Ερίβοια. Η πόλη αναφέρεται από τον Πτολεμαίο. Σύμφωνα με τη μυθολογία, η Ερίβοια ήταν σύζυγος του Τελαμώνος και μητέρα του Αίαντος, ονομαζόταν δε και Περίβοια.

51. Εύβοια. Τοποθετείται παρά το Φυλόκαστρο. Αναφέρεται από το Στράβωνα, ο οποίος τη θεωρεί ως ιδρυθείσα από Ευβοείς παρά τις Αιγές,

στη Βοττιαία, και το Στέφανο το Βυζάντιο ο οποίος αναφέρει: *''Εύβοια,…έστι και πόλις εν Μακεδονία, εις ην οι από της νήσου…''*. Το όνομα έφερε και πόλη της Σικελίας ιδρυθείσα υπό των Λεοντίνων (Στράβων, *Γεωγρ.*, ΣΤ΄ 272). Η Εύβοια ήταν επώνυμη ηρωΐδα της νήσου Ευβοίας, θυγατέρα του βοιωτικού Ασωπού, αλλά και μία από τις Θεσπιάδες, η οποία από τον Ηρακλή, γέννησε τον Όλυμπο.

52. Ευπορία. Βρισκόταν στην επαρχία της Βισαλτίας, στο Στρυμόνα. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο και τοποθετείται άνωθεν της λίμνης Κερκίνης. Η πόλη κτίστηκε από τον βασιλιά Αλέξανδρο Α΄. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Ευπορία, πόλις Μακεδονίας, ην Αλέξανδρος ταχέως νικήσας έκτισε και ωνόμασε δια το εύπορον. Το εθνικόν Ευποριεύς''.* ''Η Ευπορία είναι πόλη της Μακεδονίας, την οποία έκτισε ο Αλέξανδρος (Α΄) αφού νίκησε ταχέως (εύκολα). Την ονόμασε έτσι λόγω της ευκολίας με την οποία νίκησε''.

53. Ηιών. Έκειτο στις εκβολές του Στρυμόνος. Ήταν επίνειο της Αμφιπόλεως από την οποία απείχε 25 στάδια (Θουκ., Δ΄ 102-103). Αναφέρεται από τους Παυσανία, Ηρόδοτο (Ζ΄ 25, Ζ΄ 113), Θουκυδίδη (Α΄ 96-98, Δ΄ 6-8) και το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Ηιών, πόλις εν χερρονήσω, ως Θουκυδίδης. Το εθνικόν Ηιονεύς. Έστι και άλλη προς τη **Πιερία**. Το εθνικόν ταύτης Ηιονίτης''.* Η αναφερόμενη Πιερία δεν είναι η γνωστή περιοχή παρά τον Όλυμπο, αλλά ομώνυμη περιοχή στο Στρυμόνα.

54. Θύσσος ή Θυσσός. Έκειτο στη δυτική παραλία της χερσονήσου Ακτής (Άθω) της Χαλκιδικής. Αναφέρεται στους καταλόγους της Δηλιακής Αθηναϊκής Συμμαχίας (452-425 π.Χ.). Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 22) και το Θουκυδίδη (Δ΄ 108-110). Ο Θουκυδίδης (Σ΄ 109) αναφέρει ότι σημαντικό μέρος των κατοίκων της απετελείτο από τους αρχικούς κατοίκους της.

55. Ίωρον ή Ιωρών. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο.

56. Ίλιον. Η πόλη αναφέρεται ως κτίσμα του Ελένου υιού του Πριάμου. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Ίλιον, πόλις Τρωάδος, από Ίλου….δευτέρα εν προποντίδι παρά Ρυνδάκω ποταμώ. **Τρίτη Μακεδονίας**, Ελένου κτίσμα. Τετάρτη Θεσσαλίας…Το εθνικόν Ιλιεύς…και θηλυκόν Ιλιάς…''.* Το θηλυκό όνομα Ιλιάς απαντά στη Μακεδονία.

57. Κάλαρνα. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Κάλαρνα, πόλις Μακεδονίας, ως Λούκιος ο Ταρραίος. Το εθνικόν Καλλαρναίος''.*

58. Καλλίπολις. Βρισκόταν στον Όρβηλο. Αναφέρεται από το Στράβωνα.

59. Καλλίτεραι. Βρισκόταν στην επαρχία της Βισαλτίας. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο.

60. Καραβία. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο.

61. Κάψα ή Σκάψα. Έκειτο βορείως της Μένδης. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Κάψα, πόλις Χαλκιδικής χώρας κατά Παλλήνην, ομορούσα τω Θερμαίω κόλπω. Ο πολίτης Καψαίος''.*
62. Κίσσος. Βρισκόταν στη Χαλκιδική όπου και ομώνυμο όρος. Οι κάτοικοί της χρησιμοποιήθηκαν προς ίδρυση της Θεσσαλονίκης. Αναφέρεται από το Στράβωνα (*Γεωγρ.*, Ζ΄ 330).
63. Κίτιον. Ταυτίζεται συνήθως με τη Νάουσα ή έκειτο πλησίον αυτής. Αναφέρεται μόνο από το Λίβιο (XLII, 51).
64. Κοτούσα ή Σκοτούσα. Βρισκόταν στην Οδομαντική Ηδωνίδα. Αναφέρεται από τον Πλίνιο ως κείμενη πλησίον της Σιντικής Ηράκλειας και από το Στράβωνα ως κείμενη στη δεξιά όχθη του Στρυμόνος, δηλαδή στη Βισαλτία ή τη Μυγδονία. *''Εντός δε του Στρυμόνος προς αυτώ μεν τω ποταμώ η Σκοτούσσα εστι''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσπ. 36).
65. Κρήστων ή Κρηστών. Βρισκόταν στην επαρχία της Κρηστωνίας. Ταυτίζεται με το Λικόβανο. Κατοικείτο αρχικώς υπό Πελασγών και σχετιζόταν με τους Κρηστωναίους οι οποίοι κατοικούσαν μεταξύ Αξιού και Στρυμόνος (Ηρόδοτος, (Ε΄3,5 και Ζ΄124,127). Η περιοχή ονομαζόταν Κρηστωνική ή Γρηστωνία (Θουκ., Β΄99,6) και Κρηστωνία (*Γεωγρ.*, Ζ΄απόσπ. 41). Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Α΄57) και το Στέφανο το Βυζάντιο ο οποίος στη λέξη Κρήστων αναφέρει: *''Κρήστων, πόλις Θράκης. Έοικε δε είναι η Κρηστών παρ' Ηροδότω. Λυκόφρων ''ορκομωτήσαι τον τε Κρηστώνης θεόν''. Ο πολίτης Κρηστωναίος παρά Πινδάρω….''.*
66. Λείβηθρον ή Λείβηθρα ή Λίβηθρα. Βρισκόταν στην επαρχία της Πιερίας. Τοποθετείται παρά το Λιτόχωρο, στην τοποθεσία Λεπτοκαρυά. Αναφέρεται από το Στράβωνα και το Λίβιο. Στα Λείβηθρα, όπως αναφέρει ο Πλούταρχος, υπήρχε κυπαρισσένιο ξόανο του Ορφέως, για το οποίο πιστευόταν ότι έδειχνε σημεία σχετικά με τη νίκη του Αλεξάνδρου στην Ασία. *''Επεί δ' ώρμησε προς την στρατείαν,* (ο Αλέξανδρος) *άλλα τ' εδόκει σημεία παρά του δαιμονίου γενέσθαι, και το περί **Λείβηθρα** του Ορφέως ξόανον –ήν δε κυπαρίττινον- ιδρώτα πολύν υπό τας ημέρας εκείνας αφήκε. Φοβουμένων δε πάντων το σημείον, Αρίστανδρος εκέλευε θαρρείν, ως αοιδίμους και περιβοήτους κατεργασόμενον πράξεις, αι πολύν ιδρώτα και πόνον υμνούσι ποιηταίς και μουσικοίς παρέξουσι*''. (*Παράλ. Βίοι*, 14). ''Και όταν ξεκίνησε για την εκστρατεία, πιστευόταν ότι φάνηκαν και άλλα σημεία από το θεό και ότι το ξόανο του Ορφέως στα Λείβηθρα -το οποίο ήταν κυπαρισσένιο- έβγαλε πολύν ιδρώτα εκείνες τις ημέρες. Και ενώ όλοι φοβόντουσαν με το σημείο, ο Αρίστανδρος έλεγε να έχουν θάρρος, διότι θα κατόρθωνε περίφημες πράξεις και ονομαστές οι οποίες θα απαιτήσουν πολύν ιδρώτα και προσπάθεια από τους ποιητές και τους μουσικούς για να τις εξυμνήσουν''.

67. Λύγκος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν τα εξής: *''Λύγκος, πόλις Ηπείρου. Στράβων εβδόμη. Εκλήθη από Λυγκέως. Το εθνικόν Λυγκησταί. Το θηλυκόν Λυγκηστίς. Λέγεται και Λύγκιος ως Λύττιος. Λέγεται και Λυγκεύς''.*
68. Μένδη. Βρισκόταν στη νοτιοδυτική πλευρά του ακρωτηρίου Ποσειδονίου της Παλλήνης της Χαλκιδικής. Ιδρύθηκε περί το 730 π.Χ. από Ερετριείς. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει τα εξής: *''Πόλις Θράκης, από Μένδης γυναικός. Απολλόδωρος Μένδιν αυτήν φησί. Το εθνικόν Μενδαίος οίνος''.*
69. Μηκύβερνα. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις Παλλήνης της εν Θράκη χερσονήσου. Εκαταίος Ευρώπη. Ο πολίτης Μηκυβερναίος. Ούτως γαρ αναγράφεται Ηγήσιππος ο τα Παλληνιακά συντεταχώς, και Φιλωνίδης και οι άλλοι''.* Αναφέρεται, επίσης, από τον Ηρόδοτο (Ζ΄122).
70. Μιάκωρος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις Χαλκιδική. Θεόπομπος κε΄ Φιλιππικών. Ο πολίτης Μιακώριος''.*
71. Μίλκωρος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Χαλκιδική πόλις εν Θράκη. Ο πολίτης Μιλκώριος. Θεόπομπος κε΄ Φιλιππικών''.*
72. Μισητός. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις Μακεδονίας. Θεαγένης Μακεδονικοίς. Το εθνικόν Μισήτιος ως Βηρύτιος''.*
73. Μύρκινος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Τόπος και πόλις κτισθείσα παρά τω Στρυμόνι ποταμώ. Το εθνικόν Μυρκίνιος και Μυρκινία. Παρθένιος δε Μυρκιννίαν αυτήν φησί''.*
74. Νεάπολις. Επίνειο των Φιλίππων στη χώρα των Ηδώνων. Ταυτίζεται με την αρχαία ή τη σημερινή Καβάλα.
75. Ξαύρος. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Τόπος Μακεδονίας, από Ξαύρου τινός. Οι οικούντες Ξαύριοι''.*
76. Ξυλόπολις. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας. Τοποθετείται στο Λαχανά ή στη δυτική κλιτύ του Βερτίσκου. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο και τον Πλίνιο.
77. Οισύμη ή Οισόμη ή Αισύμη. Βρισκόταν στη χώρα των Ηδώνων. Ήταν παραθαλάσσια πόλη αποικία των Θασίων. Τοποθετείται μεταξύ Καβάλας και Ορφανού ή πλησίον των εκβολών του Στρυμόνος. Αναφέρεται από τον Όμηρο, ως πατρίδα της Καστιανείρας, μίας από τις συζύγους του Πριάμου, στο στίχο, *''Υιόν εὖν Πριάμοιο κατά στήθος βάλεν ιώ, τον ρ' εξ **Αισύμηθεν** οπυιομένη τέκε μήτηρ καλή **Καστιάνειρα** δέμας εϊκυία θεήσι''*. (Θ 303-5). Αναφέρεται επίσης, από το Θουκυδίδη με την ονομασία Οισύμη και ως αποικία των Θασίων. Το 424 π.Χ. η πόλη προσχώρησε στο Σπαρτιάτη στρατηγό Βρασίδα, μαζί με τη Μύρκινο και τη Γαληψό (Θουκυδ., Δ΄107). Η περιοχή στην οποία ήταν κτισμένη ανήκε στην Ηδωνίδα. Αργότερα ονομάστηκε Ημαθία (Τίτος Λίβιος 43,7).

Αναφέρεται, επίσης, από το Στέφανο το Βυζάντιο, ο οποίος αναφέρει: *''Αισύμη, πόλις Θράκης. Όμηρος ''τον ρ' εξ Αισύμηθεν οπυιομένη τέκε μήτηρ''. Το εθνικόν Αισυμαίος, ως Δύμη Δυμαίος''*, και επίσης, στη λέξη Οισύμη: *''Πόλις Μακεδονίας. Θουκυδίδης τετάρτη, η νυν Ημαθία, το εθνικόν Οισυμαίος.* ***Ταύτην Αισύμην Όμηρος έφη****''.*

78. Όλβηλος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Πόλις Μακεδονίας, Βάλακρος Μακεδονικών. Το εθνικόν Ολβήλιος''.*

79. Ολόφυξος ή Ολόφυξις. Βρισκόταν στην ανατολική ακτή της χερσονήσου της Χαλκιδικής Ακτή (Άθω). Η πόλη ήταν μέλος της Αττικοδηλιακής συμμαχίας. Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 22), το Θουκυδίδη, όταν το 424 π.Χ. κατελήφθη από το Σπαρτιάτη στρατηγό Βρασίδα (Δ΄108-110) και τον Αριστοφάνη στην κωμωδία του *Όρνιθες*, στο στίχο: *''Χρήσθαι Νεφελοκοκκυγιάς τοις αυτοίς μέτρησι και σταθμοίσι και ψηφίσμασι καθάπερ* ***Ολοφύξιοι****''. (Όρνιθες*, 1045). ''Οι κάτοικοι της Νεφελοκοκκυγιάς να έχουν τα ίδια μέτρα και σταθμά και νόμους που έχουν οι Ολοφύξιοι''. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει: *''Ολόφυξος, πόλις εν Θράκη περί τον Άθω. Ο πολίτης < Ηρόδοτος Ολοφύξιος περί νυμφών και θεών γράψας > ''.*

80. Ολύβαργα (ή Ολόβαγρα). Αναφέρεται από το Θεόπομπο. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος την ονομάζει Ολόβαγρα και αναφέρει: *''Πόλις Μακεδονίας. Θεαγένης εν Μακεδονικοίς. Το εθνικόν Ολοβάγριος''.*

81. Όλυκα. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Όλυκα, πόλις Μακεδονίας, Θεόπομπος πέμπτω Φιλιππικών. Το εθνικόν Ολυκαίος''.*

82. Όλυνθος. Βρισκόταν στο άκρο του Τορωναίου κόλπου, μεταξύ των χερσονήσων Παλλήνης και Σιθωνίας. Η περιοχή στην οποία κτίστηκε η αρχαία Όλυνθος κατοικήθηκε για πρώτη φορά κατά τη νεολιθική περίοδο. Από τον 7^{ο} π.Χ. αιώνα και έως την καταστροφή της από τους Πέρσες το 479 π.Χ., ήταν η κύρια πόλη των Βοττιαίων. Η πόλη αναπτύχθηκε σε δύο λόφους. Τον προπερσικό οικισμό στο νότιο λόφο και τον κλασικό στο βόρειο. Ο κλασικός κτίστηκε κατά το Ιπποδάμειο σύστημα. Από το 432 π.Χ. ήταν η έδρα της συμμαχίας των 32 πόλεων της Χαλκιδικής και έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στα πολιτικά πράγματα της Χαλκιδικής επί έναν περίπου αιώνα. Το 348 π.Χ. καταλήφθηκε από το βασιλιά Φίλιππο Β΄ και καταστράφηκε. Η πόλη προστατευόταν από πλινθόκτιστο τείχος και έξω από αυτή βρίσκονται τα τρία νεκροταφεία της. Η πόλη ταυτίζεται με τον οικισμό Άγιος Μάμας στο Δήμο Μουδανιών της Χαλκιδικής. Η Όλυνθος αναφέρεται από τον Ηρόδοτο, ο οποίος την αποκαλεί βεβαίως ***''Ελληνίδα πόλη''*** (Ζ΄122). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Όλυνθος, πόλις Θράκης προς τη Σιθωνία της Μακεδονίας, από Ολύνθου του Ηρακλέους. Ο πολίτης Ολύνθιος και Ολυνθία''.*

83. Ομόλιον. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Πόλις Μακεδονίας και Μαγνησίας. Στράβων εβδόμη. Το εθνικόν Ομολιεύς. Το δε Ομολώϊον τεμενικόν εστι κατά πλεονασμόν του ω''.*
84. Ορδαία. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Ορδαία, πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Ορδοί. Λέγονται και Ορδαίοι ως Νίκανδρος''.*
85. Ορθαγόρεια ή Ορθαγορία. Βρισκόταν στο Στρυμονικό κόλπο. Ταυτίζεται με την Στάγειρο (τα Στάγειρα), παρά το σημερινό Σταυρό της Χαλκιδικής. Αναφέρεται από τον Πλίνιο.
86. Ορθόπολις. Βρισκόταν στην Παραρβηλία. Ίσως παρά τη Στρώμνιτσα. Αναφέρεται από το Στράβωνα. (Το όνομα Ορθόπολις από τις λέξεις ορθός και πόλις, σημαίνει αυτόν ο οποίος με τη δικαιοσύνη ανορθώνει και σώζει τις πόλεις).
87. Όσβη. Η πόλη υπήρχε κατά το πρώτο ήμισυ του 4^{ου} π.Χ. αιώνα, των κατοίκων της αναφερομένων σε οροθεσία του Φιλίππου Β΄, μαζί με τους Θερμαίους, Παραπαίους, Ευγείς (ή Ευγαίους), Ραμίους, Πρασιλίους, Καλλιπολίτες και τους Κισσείτες. Η πόλη έπαυσε να είναι αυτόνομη μετά το συνοικισμό της στη Θεσσαλονίκη από τον Κάσσανδρο.
88. Όσσα. Βρισκόταν πιθανώς εκεί όπου βρίσκεται ο οικισμός Λαχανάς στον ομώνυμο δήμο του νομού Θεσσαλονίκης.
89. Ουρανόπολις. Έκειτο στη χερσόνησο της Ακτής της Χαλκιδικής. Αναφέρεται από τον Αθήναιο (Γ΄ 98, ε) και το Στράβωνα. Ιδρύθηκε από τον Αλέξαρχο, υιό του Αντιπάτρου, αδελφό του βασιλιά της Μακεδονίας Κασσάνδρου: *''Όπου Αλέξαρχον τον Αντιπάτρου πόλιν υποδείμασθαι την Ουρανόπολιν τριάκοντα σταδίων τον κύκλον έχουσαν''.* (*Γεωγρ.*, Ζ΄ απόσ. 35).
90. Παμφυλία. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''…Έστι δε και Παμφυλία πόλις Μακεδονίας''.*
91. Παρθενόπολις. Βρισκόταν στην επαρχία της Σιντικής. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Πόλις Μακεδονίας, από των θυγατέρων Γραστού του Μύγδονος παιδός, ως Θεαγένης εν Μακεδονικοίς < από δε των θυγατέρων δια το άγροικον αυτών της διαίτης και το άμικτον έκτισε πόλιν, ή τις έτι και νυν δι' εκείνας Παρθενόπολις κέκληται > . Ο πολίτης Παρθενοπολίτης''.* Η πόλη αναφέρεται, επίσης, από τον Πτολεμαίο.
92. Πέργαμος. Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο. *''και ετέρω Πέργαμος''*. (Ζ΄112).
93. Περσηίς. Βρισκόταν στη χώρα των Δευριόπων, παρά τον Εριγώνα ποταμό, 17 χλμ. νοτίως των Στόβων. Ιδρύθηκε από το βασιλιά Φίλιππο Ε΄.
94. ''Πέτρες''. Σημαντικός οικισμός της ελληνιστικής περιόδου στην περιοχή Πέτρες του δήμου Αμυνταίου Φλωρίνης, για το όνομα του οποίου δεν έχει δοθεί οριστική απάντηση. Βρισκόταν στο βόρειο άκρο της Εορδαίας και ήταν το πρώτο αστικό κέντρο που συναντούσε κανείς κατά

τη διέλευσή του από τη Λυγκηστίδα στην Εορδαία. Περικλειόταν από τείχος και το πολεοδομικό σύστημα ήταν προσαρμοσμένο στην τοπογραφία της περιοχής. Ήταν αγροβιοτεχνική πόλη με οικονομική ευμάρεια και υψηλό βιοτικό επίπεδο. Διέθετε εργαστήρια κεραμικής, μεταλλοτεχνίας και πιθανότατα γλυπτικής. Τα σπίτια ήταν οργανωμένα σε ομάδες τριών ή τεσσάρων και ήταν κτισμένα το ένα σε επαφή με το άλλο. Όργανωμένο σύστημα παροχής νερού κατέληγε σε κρήνες σε διάφορα σημεία της πόλης. Η πρώτη οικοδομική φάση του οικισμού ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του 4^{ου} π.Χ. αιώνα, πιθανότατα στο πλαίσιο της επεκτατικής πολιτικής του Φιλίππου. Η πόλη απέκτησε την ολοκληρωτική μορφή της κατά το 2^{ο} π.Χ. αιώνα, κάλυπτε όλη σχεδόν την έκταση του λόφου, 200 περίπου στρέμματα, και αριθμούσε περίπου 5.000 κατοίκους.

95. Πιερία. Βρισκόταν στην επαρχία της Πιερίας. Τοποθετείται παρά το Σφίγγι ή παρά την Κουντουριώτισσα, στους ανατολικούς πρόποδες του Ολύμπου. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Πιερία, πόλις εν ομωνύμω χωρίω. Ο πολίτης Πιεριώτης και Πιερίτης και Πιεριεύς''.*

96. Πίλωρος. Έκειτο στη Χαλκιδική, *''Πόλις περί τον Άθων. Το εθνικόν Πιλωρίτης ως Αλωρίτης'',* όπως αναφέρει ο Στέφανος ο Βυζάντιος. Αναφέρεται, επίσης, από τον Ηρόδοτο (Ζ΄122).

97. Πίμπλεια. Βρισκόταν στην Πιερία του Ολύμπου. Τοποθετείται παρά τη Λεπτοκαρυά ή το Λιτόχωρο. Αναφέρεται από το Στράβωνα (10, 471) και ποιητές, διότι εκεί υπήρχε ιερό των Πιμπλειάδων Μουσών. Ένεκα τούτου η πόλη ήταν λατρευτικό κέντρο.

98. Ποτίδαια ή Ποτείδαια. Βρισκόταν στο Θερμαϊκό κόλπο, επί του στενού ισθμού της χερσονήσου Παλλήνης. Ιδρύθηκε το 600 π.Χ. και ήταν αποικία των Κορινθίων. Ο Θουκυδίδης γράφει για την αντιπαλότητα Κορινθίων και Αθηναίων για την Ποτείδαια τα εξής: *''Προσκαθεζόμενοι* (οι Αθηναίοι) *δε και αυτοί την Πύδναν επολιόρκησαν μεν, έπειτα δε ξύμβασιν ποιησάμενοι και ξυμμαχίαν αναγκαίαν προς τον Περδίκκαν, ως αυτούς κατήπειγεν η **Ποτείδαια** και ο Αριστεύς παρεληλυθώς, απανίστανται εκ της Μακεδονίας, και αφικόμενοι ες Βέροιαν κακείθεν επιστρέψαντες και πειράσαντες πρώτον του χωρίου και ουχ ελόντες επορεύοντο κατά γην προς την Ποτείδαιαν''*. (Α΄ 61.3-4). Η πόλη κατελήφθη από το βασιλιά Φίλιππο Β΄ το 356 π.Χ. Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Ζ΄123) και το Θουκυδίδη (Α΄ 55-57). Ο Θουκυδίδης αναφέρει ότι η Ποτείδαια απείχε από την Όλυνθο εξήντα περίπου στάδια (Α΄ 63-64). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Κασάνδρεια αναφέρει: *''Πόλις Μακεδονίας προς τη Θράκη, ή ποτε Ποτίδαια λεγομένη, από Κασάνδρου του Αντιπάτρου…''.*

99. Πράξιλος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Πράξιλος, πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Πραξίλιος''.*

100. Ράκηλος ή Ραίκηλος. Κατά τον Αριστοτέλη, η πόλη ιδρύθηκε υπό του Πεισιστράτου στο Θερμαϊκό κόλπο. Ταυτίζεται με την Αινεία ή με τοποθεσία πλησίον της Καλαμαριάς. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν. *''Ράκηλος, πόλις Μακεδονίας. Το εθνικόν Ρακήλιος''.*

101. Σάκος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: ''*Κώμη της εν Μακεδονία Πιερίας. Το εθνικόν Σάκιος''*.

102. Σάνη. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις Θράκης μεταξύ Άθω και Παλλήνης. Οι πολίται Σάνιοι και Σαναίοι ως Καναίοι''*. Ήταν από τις δευτερεύουσες πόλεις της Χαλκιδικής. Ήταν αποικία των Ανδρίων. Ιδρύθηκε το 655/4 π.Χ. Αναφέρεται και από το Θουκυδίδη (Δ΄108-110) και τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 22).

103. Σάρτη. Η Σάρτη αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 122). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις περί τον Άθων. Το εθνικόν Σαρταίος''*.

104. Σερμύλη ή Σερμυλία. Βρισκόταν στο άκρο του Τορωναίου κόλπου της Χαλκιδικής μεταξύ Παλλήνης και Σιθωνίας. Η Σερμύλη μετείχε της Αθηναϊκής συμμαχίας από το 450 π.Χ. Κατά τα γεγονότα της πολιορκίας της Ποτίδαιας 432 π.Χ., ο Κορίνθιος Αριστεύς ήλθε σε αψιμαχία με τους Αθηναίους πλησίον της Σερμύλης. Η πόλη αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Α΄ 64-66). Με την ειρήνη του Νικίου, ή *Νικίειο ειρήνη*, από το όνομα του Αθηναίου στρατηγού, η Σερμύλη παρέμεινε υπό τους Αθηναίους (Θουκ., Ε΄18.8). Ο Ηρόδοτος αποκαλεί βεβαίως τη Σερμύλη *''**Ελληνίδα πόλη**''* (Ζ΄ 122). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις παρά τον Άθω, ως Εκαταίος. Έοικε δε ως παρά το Σερμύλιον το εθνικόν Σερμυλιαίος και Σερμυλία και Σερμιλιεύς''.*

105. Σέρραι ή Σίρραι. Έκειτο επί του ποταμού Στρυμόνος. Ταυτίζεται με τη σημερινή πόλη των Σερρών. Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο ως Σίρις και ότι ήταν το κέντρο του κράτους των Σίρων ή Σιροπαιόνων (Ζ΄ 115). Αναφέρεται ως Σίρις και από το Θεόπομπο, από δε το Στέφανο Βυζάντιο ως Σίρρα. *''Σίρρα, πόλις Θράκης. Θεόπομπος εν Φιλιππικών εικοστώ. Το εθνικόν Σιρραίος''*.

106. Σίγγος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις παρά τω Άθω. Το εθνικόν Σίγγιος, και Σιγγικός το κτητικόν και Σιγγαίος''*. Η Σίγγος αναφέρεται επίσης από τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 122).

107. Σίνδος ή Σίνθος. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας. Έκειτο παρά την ακτή μεταξύ Θέρμης και Χαλάστρας ή 2 χλμ. βορείως της Θεσσαλονίκης. Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο (Ζ΄ 123) και το Στέφανο Βυζάντιο, ο οποίος αναφέρει: *''Πόλις παρά τω Θερμαίω. Ηρόδοτος εβδόμη. Το εθνικόν Σίνθιος''.* Πιθανότατα ερημώθηκε επί Κασσάνδρου το 315 π.Χ. με σκοπό την ίδρυση της Θεσσαλονίκης.

108. Σιντία. Τοποθετείται στη Στρώμνιτσα παρά το Πετρίτσι. Αναφέρεται από το Στέφανο Βυζάντιο. *''Πόλις Μακεδονίας προς τη Θράκη, ως Εύδοξος εν τετάρτω γης περιόδου. Οι ενοικούντες Σιντοί οξυτόνως. Γίνεται δε τι θαυμαστόν παρ' αυτοίς, ως φησιν Αριστοτέλης,…''.*
109. Σκαμπίς. Ίσως το σημερινό Ελβασάν. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο.
110. Σκιώνη. Ήταν η κυριότερη πόλη της χερονήσου Παλλήνης της Χαλκιδικής και ευρίσκετο μεταξύ Θεράμβου και Μένδης (Ηρόδοτος, Ζ΄123). Ιδρύθηκε από τους επιστρέφοντες εκ της Τροίας Αχαιούς. *''Ένθα λέγεται τας Τρωάδας αιχμαλώτους, δια το μη υπό των Ελλήνων εις δουλείαν απενεχθήναι των αυτών γυναικών, εμπρήσαι τας ναύς. Οι δε πλοίων απορούντες εξ ανάγκης κατένειμαν αυτού πόλιν Σκιώνην οικήσαντες. Ο πολίτης Σκιωναίος και Σκιωνεύς''.* Κατόπιν αποικίστηκε από Ευβοείς. Ήταν μέλος της Αττικοδηλιακής συμμαχίας από την οποία προσπάθησε να αποσκιρτήσει. Δοκιμάστηκε όμως σκληρά από τους λοιπούς συμμάχους (Θουκ., Δ΄120,133, Ε΄32). Αναφέρεται επίσης από το Στράβωνα (Ζ΄. 330,27).
111. Σκύβρος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Χωρίον Μακεδονικόν, ως Θεόπομπος. Το εθνικόν Σκύβριος''*.
112. Σκύδρα. Βρισκόταν στην επαρχία της Βοττιαίας. Τοποθετείται, από επιγραφή, μεταξύ Αρσήνης και Επισκοπής. Αναφέρεται από τους Πλίνιο, Πτολεμαίο και Στέφανο Βυζάντιο. *''Μακεδονική πόλις, ως Θεαγένης εν Μακεδονικοίς. Το εθνικόν Σκυδραίος''.*
113. Σπάρτωλος. Βρισκόταν στην επαρχία της Βοττιαίας βορείως της Ολύνθου. Το 429 π.Χ. οι κάτοικοί της αντιστάθηκαν και νίκησαν, μαζί με τους Ολυνθίους, το Αθηναϊκό εκστρατευτικό σώμα υπό τον Ξενοφώντα του Ευριπίδου και άλλους δύο στρατηγούς. Η πόλη αναφέρεται από το Θουκυδίδη (Β΄ 78-79). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''Πόλις Μακεδονίας, ως Θουκυδίδης εν δευτέρα. Το εθνικόν Σπαρτώλιος''*.
114. Στάγειρος ή Στάγειρα. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας και ήταν αποικία της Άνδρου, ενώ αργότερα έφθασαν και άποικοι από τη Χαλκίδα. Ιδρύθηκε το 655/4 π.Χ. Εντοπίζεται στη βορειοανατολική Χαλκιδική, στις νότιες ακτές του Στρυμονικού κόλπου, απέναντι από τις εκβολές του ποταμού Στρυμόνα, στην περιοχή του οικισμού *Ολυμπιάδα* του δήμου Σταγίρων-Ακάνθου. Τα ερείπια της αρχαίας πόλης βρίσκονται μόλις μισό χιλιόμετρο νοτιοανατολικά της *Ολυμπιάδας*, επάνω στη μικρή, ορεινή και όμορφη χερσόνησο που λέγεται *Λιοτόπι*. Οι αρχαίες μαρτυρίες για τη θέση της πόλης είναι σαφείς, δηλώνοντας ότι ήταν παραθαλάσσια, ότι απέναντί της υπήρχε νησίς με το όνομα *Κάπρος*, όπως ελέγετο και το λιμάνι της, και ότι απείχε τετρακόσια στάδια από την Άκανθο. Ο Στράβων αναφέρει χαρακτηριστικά: *''Και έστιν από της πόλεως της Ακάνθου ο*

*περίπλους της χεροννήσου έως **Σταγείρου πόλεως του Αριστοτέλους**, στάδια τετρακόσια, εν η λιμήν όνομα Κάπρος και νησίον ομώνυμον τω λιμένι''.* (Ζ΄331.33). Η πρώτη κατοίκηση της πόλης έγινε το 656/5 π.Χ. Ήταν μια από τις δευτερεύουσες πόλεις της επαρχίας μαζί με τη Θέρμη, τη Χαλάστρα, τη Σίνδο, τη Στρέψα, την Απολλωνία και τη Λητή. Ήταν η πατρίδα του μεγάλου φιλοσόφου Αριστοτέλη.

Η πόλη αναφέρεται από τον Ηρόδοτο, κατά τη διέλευση από εκεί του Ξέρξη το 480 π.Χ.: *''και διερχόμενος πλησίον της **Ελληνικής** πόλεως των **Σταγείρων** έφθασε στην Άκανθο''*. (Ζ΄ 115) και βεβαίως αναφέρεται ως **Ελληνική πόλη**. Μετά τους Περσικούς πολέμους έγινε μέλος της Α΄ Αθηναϊκής συμμαχίας. Η πόλη αναφέρεται, επίσης, από το Θουκυδίδη (Δ΄ 87-89), όταν το 424/3 π.Χ. στράφηκε με το μέρος του Βρασίδα και των Σπαρτιατών. Αργότερα προσχώρησε στο *''Κοινό των Χαλκιδέων''*, ενώ το 349 π..Χ. κατελήφθη από τον Φίλιππο Β΄, ο οποίος την κατέστρεψε, για να την επανιδρύσει λίγα χρόνια αργότερα προς τιμήν του Αριστοτέλη. Ο Στράβων αναφέρει ότι στην εποχή του η πόλη ήταν ήδη ερημωμένη. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει γι' αυτήν: *''**Στάγειρα**, πόλις Μακεδονίας, ουδετέρως πληθυντικώς. Ο πολίτης Σταγειρίτης. Αριστοτέλης Σταγειρίτης''*.

115. Στόβοι. Σπουδαίος συγκοινωνιακός κόμβος στον Αξιό, πλησίον των εκβολών του Εριγώνος, παρά το Γκράσκο. Το 479 μ.Χ. λεηλατήθηκε και καταστράφηκε από τους Γότθους. Αναφέρεται από τους Στράβωνα, Πλίνιο, Λίβιο και Πτολεμαίο.

116. Τέρπυλλος. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο. Ταυτίζεται με τον ομώνυμο οικισμό του δήμου Κρουσσών του νομού Κιλκίς.

117. Τίρσαι. Βρισκόταν στην επαρχία της Μυγδονίας. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο. *''Πόλις Μυγδονίας της εν Μακεδονία, από Τίρσης, μιας των γυναικών Γραστού του παιδός Μύγδονος, ως Θεαγένης φησί. Το εθνικόν Τιρσαίος''.*

118. Τορώνη. Βρισκόταν στη χερσόνησο Σιθωνίας της Χαλκιδικής. Ιδρύθηκε και αποικίστηκε από Χαλκιδείς περί το 710 π.Χ. Κατόπιν καταλήφθηκε από Αθηναίους, Ολυνθίους, το Φίλιππο και τέλος το 169 π.Χ. από τους Ρωμαίους. Ο Ηρόδοτος αποκαλεί φυσικά την Τορώνη *''**Ελληνίδα πόλη**''* (Ζ΄ 122). Σώζονται ερείπια της πόλης. Η ανασκαφική έρευνα έχει αποδείξει ότι η περιοχή γύρω της Τορώνης κατοικείται περίπου από το 3.000 π.Χ.

119. Τρίπολις. Τοποθετείται στα σύνορα Περραιβίας και Πελαγονίας. Αναφέρεται από το Στέφανο Βυζάντιο και το Στράβωνα. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Τρίπολις αναφέρει: *''Τρίπολις, πόλις Φοινίκης, δια το εκ τριών πόλεων έχειν αποκίας, Αράδου, Τύρου και Σιδώνος. Ο πολίτης Τριπολίτης. Έστι **και ετέρα Μακεδονίας** και άλλη Περραβίας και άλλη*

Καρίας, η νυν Νεάπολις, Μεσσηνίας και Αρκαδίας και Ηπείρου, και άλλη Ποντική''.

120. Τρίστυλος. Βρισκόταν στην επαρχία της Σιντικής. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο.

121. Τρίτωνος. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Τρίτωνος αναφέρει: *''Τρίτωνος, πολίχνιον Μακεδονίας. Το εθνικόν Τριτώνιος''.*

122. Τύρισσα. Βρισκόταν στην επαρχία της Ημαθίας παρά το Βέρμιον όρος. Αναφέρεται από τον Πτολεμαίο.

123. Φάγρης. Βρισκόταν παρά το Παγγαίον όρος εκείθεν του Στρυμόνος. Τοποθετείται παρά τον Ορφανό. Αναφέρεται από τους Στράβωνα, Σκύλακα, Θουκυδίδη (Β΄99-100), Ηρόδοτο, *''…των ενί Φάγρης εστί ούνομα…''* (Ζ΄112), και Στέφανο Βυζάντιο. *''Φάγρης, πόλις Θράκης. Εκαταίος Ευρώπη και Θουκυδίδης δευτέρα. Το εθνικόν Φαγρήσιος. Λέγεται και Φαγρησαίος''.*

124. Φίλα. Τοποθετείται πλησίον των εκβολών του Πηνειού παρά τα Τέμπη ή παρά το Μπουρούβαρι και τον Πυργετό στην επαρχία της Πιερίας, στη βόρεια όχθη του Πηνειού. Αναφέρεται από τους Στέφανο Βυζάντιο και Λίβιο, ως ιδρυθείσα υπό του Δημητρίου Β΄ προς τιμή της μητέρας του. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Φίλα αναφέρει: *''Φίλα, πόλις Μακεδονίας, κτίσμα Δημητρίου του Αντιγόνου παιδός, του Γονατά καλουμένου, ός από της τούτου μητρός Φίλας επί του Πηνειού έκτισε πόλιν Φίλαν…Το εθνικόν Φιλαίος''.* Κατά το μεσαίωνα μετονομάστηκε σε Λυκοστόμιο και σήμερα Πυργετός. Έχουν διασωθεί νομίσματα και ανάγλυφα.

125. Φίλιπποι. Οι πρώτες αρχαιολογικές μαρτυρίες για την ύπαρξη οργανωμένης ζωής στην περιοχή των Φιλίππων ανάγονται στην προϊστορική εποχή, περίπου το 5.450-5.350 π.Χ., από ευρήματα οικισμού στη θέση *Μεγάλο Λιθάρι*, ανατολικά των Φιλίππων. Συνεχίστηκε σε όλη την ύστερη νεολιθική (4.000-3.000 π.Χ.) και την εποχή του χαλκού (3.000-1.050 π.Χ.) έως την πρώιμη εποχή του σιδήρου (1.050-700 π.Χ.). Η πόλη *Κρηνίδες*, κοντά στη σημερινή Καβάλα, ιδρύθηκε το 360 π.Χ. Ήταν αποικία των Θασίων με αρχηγό τον εξόριστο Αθηναίο πολιτικό Καλλίστρατο. Το 356 π.Χ. οι Θάσιοι άποικοι της πόλης, απειλούμενοι από τους Θράκες, ζήτησαν τη βοήθεια του Φιλίππου Β΄ και έδωσαν την ευκαιρία στον ισχυρό βασιλιά της Μακεδονίας να την καταλάβει, να εγκαταστήσει εκεί Μακεδόνες και να την ενσωματώσει στο Μακεδονικό κράτος. Η πόλη μετονομάστηκε σε *Φιλίππους* από το Φίλιππο Β΄, ο οποίος έκτισε εκεί εργοστάσια προς εκμετάλλευση του χρυσοφόρου Παγγαίου. Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία κατά την οποία το όνομα ενός βασιλιά δίνεται ως όνομα πόλεως. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Κρηνίδες αναφέρει: *''Κρηνίδες. Πόλις Μακεδονίας, άς Φίλιππος*

μετωνόμασε Φιλίππους. Το εθνικόν Κρηνίται''. Ένα από τα αρχαιότατα οικοδομήματα της πόλης είναι το θέατρο, το οποίο πιθανότατα κτίστηκε από το Φίλιππο και παρέμεινε σε χρήση έως το τέλος της αρχαιότητας. Η πόλη αναφέρεται από τον Πτολεμαίο και το Στράβωνα, ως κειμένη παρά τη βόρεια πλευρά του Παγγαίου, μεταξύ Νέστου και Στρυμόνος.

Η πόλη είναι γνωστή και κατά τους Ρωμαϊκούς χρόνους, από τη μάχη που διεξήχθη εκεί το 42 π.Χ., μεταξύ Μάρκου Αντωνίου και Οκταβιανού, εναντίον των δολοφόνων του Ιουλίου Καίσαρος Βρούτου και Κάσσιου. Το 49/50 μ.Χ. ο Απόστολος Παύλος υπακούοντας στο όραμά του έφθασε στους Φιλίππους και ίδρυσε την πρώτη χριστιανική εκκλησία στην Ευρώπη. Σε ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη που έχει ανακαλυφθεί και βρίσκεται στο μουσείο των Φιλίππων αναφέρεται: ΚΛΕΟΜΟΙΡΙΣ ΕΡΜΙΠΠΟ ΓΥΝΗ ΗΓΗΣΙΔΙΚΟΥ. Επίσης, σε στήλη που βρίσκεται στο μουσείο των Φιλίππων αναφέρεται κείμενο του Μεγάλου Αλεξάνδρου από το οποίο προκύπτει ότι καθόρισε τα όρια της *χώρας*, (της αγροτικής περιοχής που ήλεγχε η πόλη των Φιλίππων), καθώς και τον τρόπο διαχείρισης των φυσικών πόρων της. Αναφέρονται, επίσης, τοπωνύμια όπως: ΔΑΤΟΥ ΧΩΡΑ, ΣΕΙΡΑΪΚΗ ΓΗ και ακόμη τα ΕΛΗ των Φιλίππων. Αναφέρονται επίσης, δύο εταίροι του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο ΦΙΛΩΤΑΣ και ο ΛΕΩΝΝΑΤΟΣ. Σε άλλη αναθηματική επιγραφή αναφέρεται: ΔΙΟΔΟΤΟΣ ΕΠΙΓΕΝΟΥΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΚΩΜΑΙΩ ΚΑΙ ΑΡΤΕΜΙΔΙ. (Κωμαίος ήταν επίκληση του θεού Απόλλωνος, ως προστατεύοντος τις κώμες.

126. Φιλιππόπολις. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη αναφέρει: *''Φιλιππόπολις, πόλις Μακεδονίας, Φιλίππου του Αμύντου κτίσμα εν τω Έβρω. Το εθνικόν Φιλιπποπολίτης''.*

127. Φυλάκαι. Βρισκόταν στην επαρχία της Ελίμειας. Τοποθετείται παρά τα Σέρβια ή πλησίον των Σερβίων, στο Παλαιόκαστρο όπου βρέθηκαν ερείπια αρχαίας πόλης. Αναφέρεται από τους Θουκυδίδη, Στέφανο Βυζάντιο και Πτολεμαίο (*Γεωγρ.*, Γ΄ 12,27).

128. Φύσκα ή Φύσκος. Τοποθετείται στην επαρχία της Εορδαίας. Αναφέρεται από τους Θουκυδίδη (Β΄99-100), Πτολεμαίο και Στέφανο Βυζάντιο, ο οποίος στη λέξη Φύσκος αναφέρει: *''Φύσκος, πόλις Λοκρίδος, από Φύσκου του Αιτωλού του Αμφικτύονος του Δευκαλίωνος…**Έστι και άλλη Μακεδονίας**, ης μέμνηται Θεαγένης εν Μακεδονικοίς…''.*

129. Χαλέστρα ή Χαλάστρα. Νεότεροι ερευνητές τοποθετούν τη Χαλάστρα παρά την Κουλακιά, άλλοι δε μεταξύ των ποταμών Αξιού και Γαλλικού. Αναφέρεται από τον Ηρόδοτο ως κείμενη *''επί τον Άξιον ποταμόν''* (Ζ΄ 123), από δε τους Πλίνιο και Στράβωνα ως κείμενη *''περί τον Θερμαίον κόλπον''*. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Χαλάστρα αναφέρει: *''Χαλάστρα, πόλις Θράκης περί τον Θερμαίον κόλπον. Εκαταίος Ευρώπη < εν δ' αυτώ Θέρμη πόλις Ελλήνων Θρηίκων, εν δε Χαλάστρη πόλις*

Θρηίκων > . Στράβων δ' εν εβδόμη Μακεδονίας αυτή φησί. Ωνόμασται δε από Χαλάστρης. Έστι και λίμνη τη πόλει ομώνυμος. Ο πολίτης Χαλαστραίος…''.

130. Ωρωπός. Η πόλη αναφέρεται από το Στέφανο Βυζάντιο, ως ο τόπος όπου γεννήθηκε ο Σέλευκος ο Νικάτωρ. Έλαβε το όνομά της από τον Ωρωπό, ο οποίος, ήταν υιός του Μακεδόνος. *''Ωρωπός, πόλις Μακεδονίας, εξ ής Σέλευκος ο Νικάτωρ. Και άλλη Βοιωτίας, περί ής Ευφορίων Κλείτορι < Αυλίς τ' Ωρωπός τε και Αμφιάρεια λοετρά > . Κέκληται από **Ωρωπού του Μακεδόνος** του Λυκάονος…''.* Με το ίδιο όνομα υπήρχε πόλη στην Εύβοια, τη Βοιωτία, τη Συρία κ.τ.λ.. Είναι γνωστή η πόλη **Ωρωπός** της Βοιωτίας, η πρότερον λεγομένη Γραία, για την οποία ο Στέφανος ο Βυζάντιος λέει: *''Έστι και άλλη Ευβοίας. Αριστοτέλης γουν τον Ωρωπόν Γραίαν φησί λέγεσθαι. Η δε Γραία τόπος της Ωρωπίας προς τη θαλάσση κατ' Ερέτριαν της Ευβοίας κειμένη. Έστι και τρίτη εν Συρία, κτισθείσα υπό Νικάτορος,…ην πρότερον Τελμησσόν καλείσθαι υπό κτισάντων. Ταύτην δε φασίν υπό Σελεύκου του Νικάτορος επικτισθείσαν Ωρωπόν ωνομάσθαι από της εν Ελλάδι Ωρωπού. Έστιν ουν και τετάρτη πόλις εν Άργει ύστερον κτισθείσα. Και πέμπτη εν Θεσπρωτία, ήγουν εν Νικοπόλει….''.*

ΣΤ΄. Η ΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ Η ΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΩΝ

Θεωρώ ότι είναι χρήσιμο να αναφερθούμε δι' ολίγων και στον τρόπο γραφής των Βαρδαριτών και το Μακεδονικό Ελληνικό τρόπο γραφής. Θα αρχίσω πρώτα με τη **Βαρδαρίτικη γραφή**. Όπως είναι γνωστό από την ιστορία, έπρεπε να έλθουν τον 9^{ο} μ.Χ. αιώνα, δύο Έλληνες αδελφοί, οι Έλληνες Μακεδόνες από τη Θεσσαλονίκη ορθόδοξοι ιεραπόστολοι, ο Κωνσταντίνος 827-869 μ.Χ., (Κύριλλος ήταν το όνομά του ως μοναχού), ο οποίος ήταν φιλόσοφος, φιλόλογος και θεολόγος και ο Μιχαήλ 815-885 μ.Χ., (Μεθόδιος ήταν το όνομά του ως μοναχού), να κηρύξουν το Χριστιανισμό στους Σλαβικούς λαούς και να τους δώσουν αλφάβητο για να μάθουν να γράφουν και να διαβάζουν.

Ο πατέρας των δύο αδελφών ήταν ανώτατος υπάλληλος του Βυζαντίου. Αμφότεροι υπήρξαν μαθητές του μεγάλου Φωτίου και του Λέοντος του μαθηματικού και είχαν σχέσεις με την Αυλή της Κωνσταντινουπόλεως. Ο Κωνσταντίνος έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Κωνσταντινουπόλεως, στη σχολή της Μαγναύρας και εστάλη πρεσβευτής στη Βαγδάτη προς τους Άραβες ως γνώστης και της

Αραβικής γλώσσας. Αργότερα εστάλη στην Κριμαία για να στερεώσει το Χριστιανισμό, ο οποίος κινδύνευε από τις διδασκαλίες των Εβραίων και των Μωαμεθανών. Εκεί έμαθε και την τουρκική γλώσσα των Χαζάρων. Μετά από λίγα χρόνια εστάλη μαζί με τον αδελφό του στη Μοραβία προς διάδοση του Χριστιανισμού στους Σλάβους. Τη Σλαβική γλώσσα την έμαθαν στην Κωνσταντινούπολη. Άλλοι μοναχοί, πιθανόν και μαθητές τους να διέδωσαν το Χριστιανισμό στους Βουλγάρους.

Στο αλφάβητο αυτό, το οποίο επινόησε ο Κύριλλος, μεταφράστηκαν πρώτα η Αγία Γραφή, πολλά λειτουργικά και θεολογικά βιβλία, καθώς και η Χριστιανική λειτουργική υμνολογία. Διαφορετική θα ήταν η πορεία των Σλάβων εάν ελάμβαναν τον Χριστιανισμό από τη Λατινική εκκλησία και χρησιμοποιούσαν τη Λατινική ως εκκλησιαστική γλώσσα και όχι τη σλαβική. Επάνω σε αυτό το αλφάβητο στηρίζεται και η σημερινή Κυριλλική γραφή των σλαβικών εθνών και πάνω σε αυτό αναπτύχθηκε η εθνική φιλολογία και όλη η γραμματεία τους. Άλλως, είναι βέβαιο ότι και οι Βαρδαρίτες θα παρέμεναν στο σκότος και θα εξαφανίζονταν από το προσκήνιο, όπως τόσοι λαοί πριν από αυτούς.

Οι Βαρδαρίτες εάν είχαν ελάχιστο φιλότιμο, μόνο και μόνο για το γεγονός ότι τους δώσαμε το αλφάβητο, έπρεπε να μάς ευγνωμονούν εμάς τους Έλληνες. Όμως το φιλότιμο είναι Ελληνική ιδιότητα. Μπορούν όμως να είναι τουλάχιστον ευπρεπείς κα να μη σφετερίζονται τα ονόματά μας, όταν αυτό δεν γίνεται από σεβασμό, και τους ήρωες και την ιστορία μας. Τον ένατο μ.Χ. αιώνα λοιπόν, επινοήθηκε αλφάβητο, το Κυριλλικό αλφάβητο, από εμάς τους Έλληνες για τους Σλάβους. Βασίζεται στην Ελληνική μεγαλογράμματη γραφή του 9^{ου} μ.Χ. αιώνα. Το αλφάβητο αυτό, το οποίο αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεγάλαιο, με τροποποιήσεις χρησιμοποιείται από τους Ρώσους, τους Σέρβους, τους Βουλγάρους, τους Βαρδαρίτες κ.τ.λ.

Όλα αυτά είναι καταγεγραμμένα από την Ιστορία και ουδεμία προπαγάνδα δεν μπορεί να τα αμφισβητήσει, πολλώ δε μάλλον να τα ανατρέψει. Το δικό μας Ελληνικό αλφάβητο, σε όλη την Ελλάδα ήταν αρχήθεν, ανέκαθεν, παλαιόθεν Ελληνικό, και το έχουμε από την εποχή του Ορφέως, του Ομήρου και του Ησιόδου. Από το Ελληνικό Αλφάβητο προήλθε και το Λατινικό Αλφάβητο, από τους Έλληνες οι οποίοι ίδρυσαν αποικίες στην Ιταλική χερσόνησο, στη νότιο Ιταλία και τη Σικελία.

Αλήθεια, οι Βαρδαρίτες αλλά και όσοι τους στηρίζουν, σε ποια γλώσσα νομίζουν ότι έγραφε, μιλούσε και επικοινωνούσε ο Αριστοτέλης, ο Φίλιππος, ο Πολυσπέρχων, ο Αμύντας, ο Πτολεμαίος, ο Αργαίος, ο Αντίπατρος, ο Αρχέλαος, ο Αλέξανδρος, ο Ηφαιστίων, ο Παρμενίων, ο Πευκέστας, ο Καλλισθένης, ο Φιλόξενος, ο Κλείτος, ο Εύδημος, ο Αριστόβουλος, ο Ποσείδιππος και όλοι οι Μακεδόνες; Η απάντηση στο

ερώτημα είναι απλή, σαφής, προφανής και δεν επιδέχεται αμφισβήτηση. Οι Μακεδόνες ως Έλληνες μιλούσαν Ελληνικά.

Είναι ανόητο να το αμφισβητεί κανείς, αλλά αν επιμένει να το αμφισβητεί αυτό προκαλεί θυμηδία και στο τέλος καταντά γελοίο. Είναι το ίδιο ανόητο με το να ζητείται από τους Ισπανούς κατοίκους της Μαδρίτης να πρέπει να αποδείξουν ότι μιλούν Ισπανικά, από τους Άγγλους κατοίκους του Λονδίνου να πρέπει να αποδείξουν ότι μιλούν Αγγλικά, τους Γάλλους κατοίκους του Παρισιού ότι μιλούν Γαλλικά, του Γερμανούς κατοίκους του Βερολίνου ότι μιλούν Γερμανικά, τους Ρώσους κατοίκους της Μόσχας ότι μιλούν Ρωσικά, τους Σαουδάραβες κατοίκους του Ριάντ και της Μέκκας ότι μιλούν Αραβικά και ότι για να το αποδείξουν πρέπει να αφήνουν αποδείξεις, ότι δηλαδή πρέπει κάπου να καταγράψουν ότι μιλούν Ισπανικά, Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ρωσικά και Αραβικά. Όποιος δεν πιστεύει ότι είναι έτσι και γνωρίζει αυτές τις γλώσσες, ας πάει στη Μαδρίτη, το Λονδίνο, το Παρίσι, το Βερολίνο, τη Μόσχα, το Ριάντ και τη Μέκκα να ακούσει τους κατοίκους τους να μιλούν.

Σε ποια γλώσσα νομίζουν οι Βαρδαρίτες ότι γράφτηκε ο Καταστατικός Χάρτης, το Σύμφωνο του *''**Κοινού των Ελλήνων***'' στην Κόρινθο το 337 π.Χ.; Ιδού τι έγραφε, με μικρά (πεζά) Ελληνικά γράμματα, δεδομένου ότι οι αρχαίοι Έλληνες έγραφαν με κεφαλαία.

''….Όρκος. Ομνύω Δία Γην Ήλιον Ποσειδώνα Αθηνάν Άρη θεούς πάντας και πάσας. Εμμενώ… και ου λύσω τας συνθήκας τας… ουδέ όπλα εποίσω επί πημονή επ' ουθένα των εμμενόντων εν τοις όρκοις ούτε κατά γην ούτε κατά θάλασσαν ουδέ πόλιν ουδέ φρούριον καταλήψομαι ουδέ λιμένα επί πολέμω ουθενός των της ειρήνης κοινωνούντων τέχνη ουδεμιά ουδέ μηχανή ουδέ την βασιλείαν την Φιλίππου και των εκγόνων καταλύσω. Οδέ τας πολιτείας τας ούσας παρ' εκάστοις, ότε τους όρκους τους περί της ειρήνης ώμνυον, ουδ' αυτός ουθέν υπεναντίον ταίσδε ταις συνθήκες ποιήσω ουδ' άλλω επιτρέψω εις δύναμιν˙ αν δε τις ποιή τι παράσπονδον περί τας συνθήκας, βοηθήσω καθότι αν παραγγέλλωσιν οι αδικούμενοι και πολεμήσω τω την κοινήν ειρήνην παραβαίνοντι καθότι αν δοκή τω κοινώ συνεδρίω και ο ηγεμών παραγγέλλη και ουκ εγκαταλείψω...''.

Ασφαλώς βλέπει και καταλαβαίνει κανείς σε ποια γλώσσα είναι γραμμένος ο όρκος αυτός. Βαρδαρίτικα Σλαβικά πάντως δεν είναι, ούτε άλλα Σλαβικά. Ασφαλώς τα γράμματα είναι Ελληνικά και η διαμόρφωση του όρκου είναι έργο του βασιλιά Φιλίππου Β΄. Οι Σλάβοι την περίοδο στην οποία αναφερόμαστε δεν υπήρχαν στην περιοχή μας, διότι ήλθαν μετά από 1.300 περίπου χρόνια. **Επίσης, όταν άρχισαν να έρχονται στη χερσόνησό μας, προοδευτικά, από τον 6^{ο} μ.Χ. αιώνα και μετά, δεν είχαν γραπτή γλώσσα. Γραπτή γλώσσα απέκτησαν οι Σλάβοι χάρη στους Έλληνες, από τον 9^{ο} μ.Χ. αιώνα και μετά**.

Αλήθεια, σε ποια γλώσσα νομίζουν οι Βαρδαρίτες ότι αλληλογραφούσε ο στρατηγός και μετέπειτα αντιβασιλιάς Αντίπατρος με τον Αριστοτέλη;

Σε ποια γλώσσα αλληλογραφούσε ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ με τον Αθηναίο ρήτορα Ισοκράτη; Ο Ισοκράτης απευθυνόμενος στο βασιλιά Φίλιππο Β΄, τον πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου έγραφε, *''Ισοκράτης Φιλίππω χαίρειν ''*. Ο Ισοκράτης εύχεται στο Φίλιππο να χαίρει, να χαίρεται δηλαδή, να είναι χαρούμενος. Οι Βαρδαρίτες, βεβαίως, δεν χαίρονται με όλα αυτά, διότι καταλαβαίνουν ότι η αλήθεια της ιστορίας βρίσκεται πέρα και πάνω από τις επιδιώξεις τους. Ο ίδιος αυτός χαιρετισμός, *''χαίρετε''*, εξακολουθεί και σήμερα στην Ελλάδα.

Η πρώτη επιστολή του Αθηναίου ρήτορα Ισοκράτους προς το βασιλιά Φίλιππο Β΄ αρχίζει και τελειώνει ως εξής: *''Οίδα μεν, ότι πάντες ειώθασι πλείω χάριν έχειν τοις επαινούσιν ή τοις συμβουλεύουσιν, άλλως τε καν μη κελευσθείς επιχειρή τις τούτο ποείν….Ουκ οίδ' ό τι πλείω δει λέγειν πλην τοσούτον, ότι καλόν εστι την βασιλείαν και την ευδαιμονίαν την υπάρχουσαν υμίν παρακαταθέσθαι τη των Ελλήνων ευνοία''*. ''Γνωρίζω μεν, ότι όλοι συνηθίζουν να χρωστούν μεγαλύτερη ευγνωμοσύνη σε εκείνους που τους επαινούν παρά σε εκείνους που τους συμβουλεύουν, και μάλιστα όταν κάποιος επιχειρεί να το κάνει αυτό χωρίς να του ζητηθεί…Δεν βλέπω το λόγο γιατί πρέπει να λέω περισσότερα, όμως θα πω αυτό, ότι είναι καλό τη βασιλεία και την ευτυχία που έχεις τώρα να την παραδώσεις προς φύλαξη στην εύνοια των Ελλήνων''.

Η δεύτερη επιστολή του Ισοκράτους προς το βασιλιά Φίλιππο Β΄ αρχίζει και τελειώνει ως εξής: *''Εγώ διελέχθην μεν και προς Αντίπατρον περί τε των τη πόλει και των σοι συμφερόντων εξαρκούντως, ως εμαυτόν έπειθον, ηβουλήθην δε και προς σε γράψαι, περί ων μοι δοκεί πρακτέον είναι μετά την ειρήνην, παραπλήσια τοις εν τω λόγω γεγραμμένοις, πολύ δ' εκείνων συντομώτερα…. Χάριν δ' έχω τω γήρα ταύτην μόνην, ότι προήγαγεν εις τούτό μου τον βίον, ώσθ' ά νέος ων διενοούμην και γράφειν επεχείρουν εν τε τω πανηγυρικώ λόγω και τω προς σε πεμφθέντι, ταύτα νυν τα μεν ήδη γιγνόμενα δια των σων εφορώ πράξεων, τα δ' ελπίζω γενήσεσθαι''.* ''Εγώ συζήτησα μεν αρκετά και με τον Αντίπατρο για όσα συμφέρουν και στην πόλη και σε σένα, θέλησα όμως και να σού γράψω για όσα νομίζω ότι πρέπει να γίνουν μετά την ειρήνη, τα οποία είναι παρόμοια με εκείνα που έγραψα στο λόγο μου αλλά συντομότερα από εκείνα….Χρωστώ δε μόνο αυτή τη χάρη στο γήρας μου, διότι μου επέτρεψε να ζήσω μέχρι σήμερα, ώστε από όσα σκεπτόμουν και επιχειρούσα να γράψω όταν ήμουν νέος, και στον *Πανηγυρικό* μου και στο λόγο που έστειλα προς εσένα, από αυτά άλλα μεν βλέπω να πραγματοποιούνται με τις πράξεις σου, άλλα δε ελπίζω ότι θα γίνουν''.

Σε ποια γλώσσα, επίσης, απηύθυνε ο Ισοκράτης την επιστολή του προς το Μέγα Αλέξανδρο; Η επιστολή του Ισοκράτους προς το Μέγα Αλέξανδρο αρχίζει και τελειώνει ως εξής: *''Προς τον πατέρα σου γράφων επιστολήν άτοπον ώμην ποιήσειν, ει περί τον αυτόν όντα σε τόπον εκείνω μήτε προσερώ μήτ' ασπάσομαι μήτε γράψω τι τοιούτον, ό ποιήσει τους αναγνόντας μη νομίζειν ήδη με παραφρονείν δια το γήρας μηδέ παντάπασι ληρείν αλλ' έτι το καταλελειμμένον μου μέρος και λοιπόν ον ουκ ανάξιον είναι της δυνάμεως, ην έσχον νεώτερος ων…. Σωφρονείς ουν νυν ταύτα μελετών· ελπίδας γαρ τω τε πατρί και τοις άλλοις παρέχεις, ως αν πρεσβύτερος γενόμενος εμμείνης τούτοις, τοσούτον προέξεις τη φρονήσει των άλλων, όσον περ ο πατήρ σου διενήνοχεν απάντων''.* ''Γράφοντας επιστολή προς τον πατέρα σου, νόμιζα ότι θα κάνω κάτι άτοπο, αν, ενώ βρίσκεσαι στο ίδιο μέρος με εκείνον, δεν σε προσφωνήσω, ούτε σε χαιρετίσω, ούτε γράψω κάτι τέτοιο, το οποίο θα κάνει τους αναγνώστες να μη νομίζουν ότι εγώ ήδη έχασα τα λογικά μου εξ αιτίας του γήρατος, ούτε ότι εγώ φλυαρώ καθ' ολοκληρίαν, αλλά ότι το μέρος της ζωής που μου απομένει δεν είναι ανάξιο της δύναμης που είχα νεότερος..... Ασχολούμενος τώρα με αυτά, ενεργείς με σωφροσύνη· διότι δίνεις ελπίδες στον πατέρα σου και τους άλλους, ότι αν γενόμενος μεγαλύτερος επιμείνεις σ' αυτά θα ξεπεράσεις τόσο κατά τη φρόνηση τους άλλους, όσο ο πατέρας σου τους έχει ξεπεράσει όλους''.

Σε ποια γλώσσα απηύθυνε ο Ισοκράτης την επιστολή του προς το στρατηγό Αντίπατρο; *''Εγώ, καίπερ επικινδύνου παρ' ημίν όντος εις Μακεδονίαν πέμπειν επιστολήν, ου μόνον νυν, ότε πολεμούμεν προς υμάς, αλλά και της ειρήνης ούσης, όμως γράψαι προς σε προειλόμην περί Διοδότου, ...''.* ''Εγώ, αν και είναι επικίνδυνο σε μας να στέλνομε επιστολή στη Μακεδονία όχι μόνο τώρα που διεξάγουμε πόλεμο προς εσάς, αλλά και όταν ήταν ειρήνη, αποφάσισα όμως να σου γράψω για τον Διόδοτο,….''.

Σε ποια γλώσσα μιλούσαν οι Αθηναίοι πρέσβεις στο βασιλιά Φίλιππο Β΄, όπως και οι πρέσβεις των άλλων Ελληνικών πόλεων, όταν τον επισκέπτονταν στην Πέλλα; Πέλλα σημαίνει λίθος, με την έννοια του βραχώδους εδάφους όπου ήταν κτισμένη η πόλη. Από το άλφα (α) το αθροιστικό συν τη λέξη πέλλα, η οποία σημαίνει λίθος, προέρχεται στα δωρικά ο θεός Απέλλων και στα ιωνικά ο θεός Απόλλων. Οι ιεροί λίθοι ήσαν σημαντικοί στη λατρεία του θεού Απόλλωνα. Απέλλαι σημαίνει ιερά. Στους Σπαρτιάτες, οι οποίοι ήταν Δωριείς και αυτοί, *Απέλλαι* ελέγοντο οι συνελεύσεις του λαού. Το γράφω αμέσως για να προλάβω τους γείτονές μας να μην παρασυρθούν και εκτεθούν λέγοντας ότι η Πέλλα είναι Βαρδαρίτικη.

Σε ποια γλώσσα έγραφε ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ στους Αθηναίους, παραπονούμενος για τη συμπεριφορά τους εναντίον του;

Σε ποια γλώσσα αλληλογραφούσε ο Μέγας Αλέξανδρος με τον Αθηναίο στρατηγό Φωκίωνα; *''Όλως δ' ήχθετο τοις μη λαμβάνουσι μάλλον ή τοις αιτούσι. και Φωκίωνι μεν* ***έγραψεν επιστολήν****, ως ου χρησόμενος αυτώ φίλω το λοιπόν, ει διωθοίτο τας χάριτας''*. (*Παράλ. Βίοι*, 39). ''Γενικά, περισσότερο στενοχωριόταν (ο Αλέξανδρος) με αυτούς οι οποίοι δεν δέχονταν δώρα παρά με αυτούς οι οποίοι ζητούσαν. Στον Φωκίωνα **έστειλε επιστολή**, στην οποία έγραφε ότι στο εξής δεν θα τον θεωρεί φίλο του, αν αρνηθεί τις προσφορές του''.

Σε ποια γλώσσα αλληλογραφούσε ο Μέγας Αλέξανδρος με το στρατηγό του τον Παρμενίωνα; Ασφαλώς θυμόμαστε όλοι τι γράφει ο Αρριανός. Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στη Φρυγία κατευθυνόμενος προς το Γόρδιον, έστειλε έγγραφη διαταγή (επέστειλεν) στον Παρμενίωνα, αφού πάρει μαζί του τη δύναμή του να τον συναντήσει εκεί (στο Γόρδιο). *''Προς μεν δη ταις Κελαιναίς φυλακήν καταλείπει στρατιώτας ες χιλίους και πεντακοσίους. Μείνας δε αυτού ημέρας δέκα, και σατράπην αποδείξας Φρυγίας Αντίγονον τον Φιλίππου,....αυτός επί Γορδίου εστέλλετο. Και Παρμενίωνι* ***επέστειλεν****, άγοντα άμα οι την δύναμιν εκείσε απαντάν˙ και απήντα ξυν τη δυνάμει Παρμενίων''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 29.3). ''Και πλησίον μεν των Κελαινών άφησε φρουρά από στρατιώτες ...Αφού δε έμεινε εκεί δέκα ημέρες και διώρισε σατράπη της Φρυγίας τον Αντίγονο του Φιλίππου...αυτός διευθυνόταν προς το Γόρδιον. Και έστειλε **έγγραφη διαταγή** στον Παρμενίωνα αφού πάρει μαζί του τη δύναμή του να τον συναντήσει εκεί''.

Είναι γνωστό ότι ο Μέγας Αλέξανδρος προσέλαβε δασκάλους για να διδάξουν **Ελληνικά** στην αιχμάλωτη οικογένεια του βασιλιά Δαρείου. Ο Διόδωρος αναφέρει σχετικά: *''Μετά δε ταύτα την μεν Δαρείου μητέρα και τας θυγατέρας και τον υιόν απέλιπεν εν Σούσοις και παρακατέστησε τους διδάξοντας την* ***Ελληνικήν διάλεκτον****, αυτός δε μετά της δυνάμεως αναζεύξας τεταρταίος επί τον Τίγριν ποταμόν αφίκετο''.* (Διόδ. Σικ., ΙΖ΄ 67.1). ''Μετά δε από αυτά (ο Αλέξανδρος) τη μεν μητέρα και τις κόρες και τον υιό του Δαρείου τους άφησε στα Σούσα και διώρισε ανθρώπους να τους διδάξουν την **Ελληνική γλώσσα**, αυτός δε ξεκίνησε με το στρατό και σε τέσσερις ημέρες έφθασε στον ποταμό Τίγρη''.

Σε ποια γλώσσα αλληλογραφούσε ο Μέγας Αλέξανδρος με το στρατηγό Αντίπατρο; *''Αλέξανδρος δε περί της μάχης* ***επιστέλλων*** *τοις περί τον Αντίπατρον ουκ είρηκεν όστις ην ο τρώσας,…''*. (Πλούτ., *Παράλ. Βίοι*, 20). ''Ο Αλέξανδρος δε **γράφων επιστολή** σχετικά με τη μάχη (της Ισσού) προς τον Αντίπατρο δεν ανέφερε ποιος τον τραυμάτισε…''.

Επίσης, *''Προς δ' Αντίπατρον **έγραφε** κελεύων έχειν φύλακας του σώματος ως επιβουλευόμενον''*. (*Παράλ. Βίοι*, 39). ''Στον Αντίπατρο **έγραψε επιστολή** προτρέποντάς τον να έχει σωματοφύλακες επειδή θα κινδύνευε η ζωή του''.

Επίσης, *''Αντιπάτρω γαρ άπαντα **γράφων** ακριβώς, τον μεν Σκύθην φησίν αυτώ διδόναι την θυγατέρα προς γάμον, Αμαζόνος δ' ου μνημονεύει''*. (*Παράλ. Βίοι*, 46). ''Διότι **γράφοντας** τα πάντα στον Αντίπατρο λεπτομερώς, λέγουν ότι ο Σκύθης του έδιδε την κόρη του σε γάμο, αλλά για την Αμαζόνα δεν αναφέρει''.

Ομοίως, *''Ταύτα σχεδόν αυτοίς ονόμασιν εν τη προς Αντίπατρον **επιστολή γέγραπται**, και ότι ταύτ' ειπόντος αυτού πάντες εκέκραγον, όπου βούλεται της οικουμένης άγειν''*. (*Παράλ. Βίοι*, 47). ''Αυτά έχουν **γραφεί στην επιστολή** προς τον Αντίπατρο σχεδόν με τις ίδιες λέξεις, και ότι αφού είπε αυτά όλοι φώναζαν να τους οδηγήσει σε όποιο μέρος της οικουμένης θέλει''.

Ομοίως, *''Ύστερον δε **γράφων** προς Αντίπατρον και τον Καλλισθένην συνεπαιτιασάμενος,….''*. (*Παράλ. Βίοι*, 55). ''Κατόπιν, **γράφοντας** προς τον Αντίπατρο κατηγορώντας μαζί (με τους *βασιλικούς παί*δας) και τον Καλλισθένη…''.

Όταν ο Πρόξενος ο αυλικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου σκάβοντας για να στήσει σκηνή στον ποταμό Ώξο, ανακάλυψε πηγή με λιπαρό και παχύ υγρό, δηλαδή πετρέλαιο, ο Μέγας Αλέξανδρος έγραψε στον Αντίπατρο. *''Ου μην αλλά και θαυμαστώς Αλέξανδρος ησθείς δήλός εστιν εξ ων **γράφει** προς Αντίπατρον, εν τοις μεγίστοις τούτο των από του θεού γεγονότων αυτώ τιθέμενος''*. (*Παράλ. Βίοι*, 57). ''Είναι φανερό, από αυτά που **γράφει** προς τον Αντίπατρο, ότι ευχαριστήθηκε πολύ ο Αλέξανδρος, καθώς δηλαδή το θεωρεί αυτό (τον οιωνό) έναν από τους μεγαλύτερους που του έστειλε ο θεός''.

Επίσης, *''Είτα μεμψάμενος μέτρια και προσαγορεύσας φιλανθρώπως, απέλυσε τους αχρήστους, δωρησάμενος μεγαλοπρεπώς και **γράψας** προς Αντίπατρον, όπως εν πάσι τοις αγώσι και τοις θεάτροις προεδρίαν έχοντες εστεφανωμένοι καθέζοιντο. Των δε τεθνηκότων τους παίδας ορφανούς όντας εμμίσθους εποίησεν''*. (*Παράλ. Βίοι*, 71). ''Έπειτα αφού τους έκανε παρατηρήσεις με μέτρο και τους μίλησε με φιλάνθρωπα αισθήματα, απέλυσε εκείνους που δεν ήταν πλέον χρήσιμοι αφού τους χάρισε πολλά δώρα, και **έγραψε** προς τον Αντίπατρο να κάθονται στεφανωμένοι, σε όλους τους αγώνες και τα θέατρα, στις πρώτες θέσεις. Στα παιδιά όσων είχαν σκοτωθεί και ήταν ορφανά έδωσε μισθούς (συντάξεις)''.

Το Τμήμα αυτό αναφέρεται στα γεγονότα της Ώπιδας, το 324 π.Χ. και τη συμπεριφορά του Αλεξάνδρου προς τους παλαίμαχους στρατιώτες

του οι οποίοι θα επέστρεφαν πλέον στην πατρίδα, τα δώρα που τους προσέφερε, τη διαταγή του προς τον αντιβασιλιά Αντίπατρο να τους τιμά, και τις συντάξεις που φρόντισε να δοθούν στα ορφανά παιδιά.

Αυτοί οι παλαίμαχοι στρατιώτες που θα επέστρεφαν με τη θέλησή τους στη Μακεδονία ήταν περίπου 10.000 άνδρες. *''Ένθα δη εθελονταί ήδη αυτώ απήεσαν των Μακεδόνων όσοι δια γήρας ή τινα άλλην ξυμφοράν απόλεμοι ήσαν˙ και ούτοι αυτοί εγένοντο* ***ες τους μυρίους****… Επέδωκε δε και τάλαντον εκάστω υπέρ την μισθοφοράν''.* (Αλεξ. Ανάβ., Ζ΄ 12.1,2).

Κάτι ανάλογο με αυτό το οποίο έπραξε ο Μέγας Αλέξανδρος για τα ορφανά παιδιά, συνιστούσε και ο σοφός Σόλων ο Αθηναίος, *''Αλλά μόνων εκείνων των εν πολέμοις τελευτησάντων, ων και τους υιούς δημοσία τρέφεσθαι και παιδεύεσθαι''. (Βίοι φιλ*οσόφων, 55).

Σε ποια γλώσσα αλληλογραφούσε ο Μέγας Αλέξανδρος με τον Αριστοτέλη; *''****Γράφει*** *προς αυτόν υπέρ φιλοσοφίας παρρησιαζόμενος* ***επιστολήν****, ης αντίγραφόν εστιν˙ Αλέξανδρος Αριστοτέλει ευ πράττειν...''*. (*Παράλ. Βίοι*, 7). ''**Γράφει** προς αυτόν (τον Αριστοτέλη) **επιστολή**, της οποίας υπάρχει αντίγραφο, υπεραμυνόμενος για τη φιλοσοφία. Ο Αλέξανδρος εύχεται στον Αριστοτέλη να είναι καλά…''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε από τα Σούσα ο Φιλόξενος την επιστολή του προς το Μέγα Αλέξανδρο; *''Αυτός δε επί Σούσων εστέλλετο˙ και εντυγχάνει αυτώ κατά την οδόν ό τε παις του Σουσίων σατράπου και παρά Φιλοξένου επιστολεύς...Τη δε* ***επιστολή*** *τη παρά Φιλοξένου ενεγέγραπτο ότι την τε πόλιν οι Σούσιοι παραδεδώκασιν και τα χρήματα πάντα σώά εστιν Αλεξάνδρω''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄ 16.6). ''Αυτός δε κατευθυνόταν στα Σούσα. Και συνήντησε αυτόν καθ' οδόν και ο υιός του διοικητού των Σούσων και ένας γραμματοκομιστής απεσταλμένος από τον Φιλόξενο.…**Αναγραφόταν δε στην επιστολή**, η οποία είχε σταλεί από τον Φιλόξενο ότι και την πόλη είχαν παραδώσει οι Σούσιοι και ότι τα χρήματα ήταν εξασφαλισμένα για τον Αλέξανδρο''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μέγας Αλέξανδρος στον Πευκέστα, *''Πευκέστα μεν έγραψε μεμφόμενος, ότι δηχθείς υπ' άρκτου τοις μεν άλλοις* ***έγραψεν****, αυτώ δ' ουκ εδήλωσεν. Αλλά νυν γε φησί γράψον τε πώς έχεις, και μη τινές σε των συγκυνηγετούντων εγκατέλιπον, ίνα δίκην δώσι''.* (*Παράλ. Βίοι*, 41). ''Στον Πευκέστα **έγραψε επιστολή** ελέγχοντάς τον γιατί αφού τον δάγκωσε αρκούδα ενώ το έγραψε σε άλλους αυτόν δεν τον ενημέρωσε. Αλλά τώρα γράψε μου πώς είσαι (και γνώρισέ μου) μήπως κάποιοι από αυτούς που κυνηγούσατε μαζί σε εγκατέλειψαν για να τιμωρηθούν''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μέγας Αλέξανδρος στον ιατρό Αλέξιππο, *''Πευκέστα δε σωθέντος εκ τινος ασθενείας,* ***έγραψε*** *προς Αλέξιππον τον ιατρόν ευχαριστών''*. (*Παράλ. Βίοι*, 41). ''Και όταν ο Πευκέστας σώθηκε

μετά από κάποια ασθένεια, **έγραψε επιστολή** προς τον ιατρό Αλέξιππο ευχαριστώντας τον''. Ομοίως, στον ιατρό Παυσανία, ''***έγραψε*** *δε και Παυσανία τω ιατρώ βουλομένω τον Κραττερόν ελλεβορίσαι, τα μεν αγωνιών, τα δε παραινών όπως χρήσηται τη φαρμακεία''.* (*Παράλ. Βίοι*, 41). ''**Έγραψε επιστολή** και προς τον ιατρό Παυσανία, που ήθελε να δώσει στον Κρατερό φάρμακο, αγωνιώντας μεν, αλλά και δίνοντας οδηγίες για το πώς να χρησιμοποιήσει το φάρμακο''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μέγας Αλέξανδρος στα Εκβάτανα τη διαταγή του προς το Μένητα για την αποστολή των Θεσσαλών ιππέων και των άλλων συμμάχων στην Εύβοια; *''**Επέστειλε** δε και Μένητι, επειδάν αφίκωνται επί θάλασσαν, και επιμεληθήναι όπως επί τριηρών κομισθήσονται ες Εύβοιαν''*. (*Αλεξ. Ανάβ.*, Γ΄ 19.6). *''***Έστειλε δε έγγραφη διαταγή** και στον Μένητα, όταν εκείνοι φθάσουν στη θάλασσα να φροντίσει για την αποστολή τους με τριήρεις στην Εύβοια''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μέγας Αλέξανδρος στα Εκβάτανα την επιστολή του προς τον Κλείτο και τον διέταζε, όταν έλθει στα Εκβάτανα, να παραλάβει τους Μακεδόνες...και να διευθυνθεί προς την χώρα των Παρθυαίων, όπου και αυτός εσκόπευε να πάει; *''Κλείτω δε τω της βασιλικής ίλης ηγεμόνι **επέστειλεν**, επειδάν εκ Σούσων εις Εκβάτανα αφίκηται, καταλέλειπτο γαρ εκ Σούσοις αρρωστών, αναλαβόντα τους Μακεδόνας τους επί των χρημάτων τότε υπολειφθέντας, ιέναι την επί Παρθυαίους, ίνα και αυτός ήξειν έμελλεν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄19.8). ''Στον δε Κλείτο τον αρχηγό της βασιλικής ίλης **έστειλε έγγραφη διαταγή**, όταν έλθει από τα Σούσα στα Εκβάτανα, διότι είχε μείνει στα Σούσα, επειδή ήταν άρρωστος, να παραλάβει τους Μακεδόνες, οι οποίοι έμειναν εκεί τότε προς φύλαξη των χρημάτων και να διευθυνθεί στο δρόμο που οδηγούσε στη χώρα των Παρθυαίων, όπου και αυτός εσκόπευε να πάει''.

Σε ποια γλώσσα αλληλογραφούσε ο Μέγας Αλέξανδρος με τη μητέρα του Ολυμπιάδα; *''Και δη και προς την Ολυμπιάδα **γράφοντα** υπέρ των Ινδών της γής άλλα τε **γράψαι** και ότι δοκοίη αυτώ εξευρηκέναι του Νείλου τας πηγάς, μικροίς δη τισι και φαύλοις υπέρ των τηλικούτων τεκμαιρόμενον. Επί μέντοι ατρεκέστερον εξήλεγξε τα αμφί τω ποταμώ τω Ινδώ, ούτω δη μαθείν παρά των επιχωρίων τον μεν Υδάσπην τω Ακεσίνη, τον Ακεσίνην δε τω Ινδώ το τε ύδωρ ξυμβάλλοντας και τω ονόματι ξυγχωρούντας, τον Ινδόν δε εκδιδόντα ήδη ες την μεγάλην θάλασσαν, δίστομον τον Ινδόν όντα, ουδέν τι αυτώ προσήκον της γης της Αιγυπτίας˙ τηνικαύτα δε της επιστολής της προς την μητέρα τούτο ό αμφί τω Νείλω **έγραφεν** αφελείν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄ 1.4,5) ''Και μάλιστα όταν ο Αλέξανδρος **έγραφε** προς τη μητέρα του Ολυμπιάδα και άλλα πολλά περί της χώρας των Ινδιών της **έγραφε** και μάλιστα ότι νόμιζε ότι είχε βρει τις πηγές του Νείλου, βγάζοντας το συμπέρασμα αυτό από μικρές

πραγματικά και ασήμαντες ενδείξεις. Αφού όμως κατόπιν εξέτασε ακριβώς τα σχετικά με τον Ινδό ποταμό, τότε πλέον έμαθε από τους ιθαγενείς ότι ο μεν Υδάσπης ποταμός χύνεται στον Ακεσίνη, ο δε Ακεσίνης στον Ινδό, και ότι οι δύο αυτοί ποταμοί ενωμένοι με τον Ινδό χάνουν και το όνομά τους, ο δε Ινδός εισρέων στη μεγάλη θάλασσα με δύο στόμια δεν έχει καμία σχέση με την Αίγυπτο. Και τότε εξήλειψε από την **επιστολή**, που απευθυνόταν στη μητέρα του, το μέρος στο οποίο έκανε λόγο για το Νείλο''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μέγας Αλέξανδρος τα γράμματα προς τους στρατιώτες του, για να τούς ενημερώσει ότι θα έλθει να τούς συναντήσει στο στρατόπεδο, για να βεβαιωθούν ότι ζει, μετά τον τραυματισμό του από τους Μαλλούς, όπου τον έσωσαν ο Λεοννάτος, ο Πευκέστας και ο Αβρέας; Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά: *''Ως δε και* ***γράμματα*** *παρ' αυτού ήκεν ότι όσον ούπω κατελεύσεται επί το στρατόπεδον, ουδέ ταύτα τοις πολλοίς υπό του άγαν δέους πιστά εφαίνετο, αλλά πλάττεσθαι˙ γαρ προς των αμφ' αυτόν σωματοφυλάκων τε και στρατηγών εικάζετο''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄12.3). ''Όταν δε έφθασαν και **γράμματα** εκ μέρους του τα οποία έλεγαν ότι μετ' ολίγον θα έλθει στο στρατόπεδο, ούτε σε αυτά επίστευαν οι περισσότεροι από τον υπερβολικό φόβο τους, αλλά ενόμιζαν ότι αυτά ήσαν πλαστά, γραμμένα από τους σωματοφύλακες και τους στρατηγούς του''.

Σε ποια γλώσσα μίλησε στο Μέγα Αλέξανδρο ο γέρων στρατιώτης του από τη Βοιωτία, όταν έμαθε ότι ο Μέγας Αλέξανδρος ελυπείτο για τις επιτιμήσεις των φίλων του, επειδή τον κατέκριναν που εξετίθετο στην πρώτη γραμμή του στρατεύματος και ότι ένεκα τούτου ήτο κατηφής; Αξίζει να προσέξουμε τι είπε στο Μέγα Αλέξανδρο σε **Βοιωτική προφορά**, όπως το αναφέρει ο Αρριανός. *''Νέαρχος δε λέγει ότι χαλεποί αυτώ των φίλων εγένοντο˙ όσοι εκάκιζον ότι αυτός προ της στρατιάς κινδυνεύοι˙….Άνθρωπόν δε τινα πρεσβύτερον λέγει Βοιώτιον, το δε όνομα του ανθρώπου ου λέγει,…προσελθόντα τούτον* ***Βοιωτιάζοντα*** *άμα* ***τη φωνή*** *ταύτα φάναι˙ ώ Αλέξανδρε, ανδρών τα έργα˙ και τι ιαμβείον υπειπείν, τον δε νουν είναι του ιαμβείου ότι τω τι δρώντι και παθείν εστιν οφειλόμενον''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄13.4,5). ''Ο δε Νέαρχος λέγει ότι δυσαρεστούσαν τον Αλέξανδρο όσοι εκ των φίλων του τον κατέκριναν, που εξετίθετο ο ίδιος στην πρώτη γραμμή του στρατεύματος… Κάποιος γέρων άνθρωπος από τη Βοιωτία - δεν λέγει το όνομά του -…πήγε προς αυτόν και συγχρόνως με **Βοιωτική προφορά** του είπε: Αλέξανδρε, τα κατορθώματα τα κάνουν οι γενναίοι άνδρες. Και προσέθεσε και έναν ιαμβικό στίχο, το νόημα του οποίου ήταν ότι εκείνος που δρα είναι πεπρωμένο και να πάθει''.

Βοιωτιάζοντα τη φωνή, Βοιωτιάζειν, με Βοιωτική προφορά, Μακεδονίζοντα, Μακεδονιστί τη φωνή, με Μακεδονική προφορά, Αιολίζειν, Αιολιστί, Αττικίζειν, Αττικιστί, Δωρίζειν, Δωριστί, Λακωνίζειν κ.τ.λ.

Όταν ο Θεόκριτος λέει, *''Πελοποννασιστί λαλεύμες''* (19,92), λαλούμε Πελοποννησιακά, δηλαδή ομιλούμε Πελοποννησιακά, αυτό που θέλει να εκφράσει είναι το χρώμα της διαλέκτου στη γλώσσα και όχι ότι οι Πελοποννήσιοι δεν ομιλούν Ελληνικά. Όταν σήμερα θέλουμε να χαρακτηρίσουμε ιδιωματισμούς της Ελληνικής γλώσσας λέμε, μιλά Κρητικά, μιλά Νησιώτικα, μιλά Ζακυνθινά, μιλά Γιαννιώτικα, μιλά Μοραΐτικα, κ.τ.λ. Ομοίως, όταν λέμε ότι οι στρατιώτες μίλησαν *Μακεδονιστί τη φωνή*, σημαίνει ότι μίλησαν Ελληνικά με Μακεδονική προφορά, διάλεκτο. (Δεν υπάρχει περίπτωση οι Βαρδαρίτες προπαγανδιστές να μην έχουν απομονώσει τη λέξη *Μακεδονιστί* για να αποδείξουν στους άσχετους και ανίδεους ότι οι Μακεδόνες δεν μιλούσαν Ελληνικά, μολονότι χιλιάδες τεκμήρια δείχνουν το αντίθετο. Αυτή είναι η παράνοια του ολοκληρωτισμού και της απύθμενης ανοησίας).

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Ακαδημίας του Bilbao της Ισπανίας, ο κ. Federico Krutwig Sagredo έχει γράψει σχετικά με τη γλώσσα των Μακεδόνων: **''Los autenticos macedonios eran un grupo griego, cuya lengua apenas se diferenciaba de otros dialectos griegos**''. ''Οι γνήσιοι Μακεδόνες ήσαν μία Ελληνική ομάδα της οποίας η γλώσσα μόλις διέφερε από τις υπόλοιπες Ελληνικές διαλέκτους''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μέγας Αλέξανδρος τα γράμματα προς τον Εύδημο και τον Ταξίλη, στην Ινδία, να φροντίζουν για τη χώρα, έως ότου ο ίδιος στείλει σατράπη σε αυτή; Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά: *''Ταύτα δε ως έγνω,* ***εκπέμπει γράμματα*** *ες Ινδούς παρά Εύδημόν τε και Ταξίλην επιμελείσθαι της χώρας της πρόσθεν υπό Φιλίππω τεταγμένης έστ' αν αυτός σατράπην εκπέμψη επ' αυτής''*. (*Αλεξ. Ανάβ.*, ΣΤ΄ 27.2). ''Μόλις δε έμαθε αυτά, **έστειλε γράμματα** στην Ινδική (χώραν) και προς τον Εύδημον και προς τον Ταξίλην να φροντίζουν για τη χώρα, η οποία πριν βρισκόταν υπό την εξουσία του Φιλίππου, έως ότου ο ίδιος στείλει σατράπη σ' αυτή''.

Σε ποια γλώσσα έγραφαν συνεχώς προς το Μέγα Αλέξανδρο, η μητέρα του Ολυμπιάς και ο αντιβασιλιάς Αντίπατρος, παραπονούμενοι ο ένας για τον άλλον; *''Επεί ουδέν επαύοντο Αλεξάνδρω* ***γράφοντες*** *ο μεν την αυθάδειάν τε της Ολυμπιάδος και οξύτητα και πολυπραγμοσύνην, ήκιστα δη τη Αλεξάνδρου μητρί ευσχήμονα, ώστε και λόγος τις τοιόσδε εφέρετο Αλεξάνδρου εφ' οίς υπέρ της μητρός αυτώ εξηγγέλλετο, βαρύ δη το ενοίκιον των δέκα μηνών εισπράττεσθαι αυτόν την μητέρα''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ζ΄ 12.6). ''Επειδή δε δεν έπαυαν να **γράφουν** στον Αλέξανδρο και οι δύο τους, και ο μεν Αντίπατρος παρίστανε την αλαζονεία της

Ολυμπιάδος, τον ευερέθιστο χαρακτήρα της και την επιθυμία να αναμιγνύεται στη διακυβέρνηση της χώρας, που πολύ ολίγον ήρμοζε στη μητέρα του Αλεξάνδρου, ώστε και ένας τέτοιος λόγος εφέρετο ότι ελέχθη από τον Αλέξανδρο για την μητέρα του εξ αιτίας των όσων εμάθαινε, ότι δηλαδή βαρύ το ενοίκιο των δέκα μηνών το οποίο ζητεί να εισπράττει η μητέρα του''.

Σε ποια γλώσσα απευθυνόταν στο Μέγα Αλέξανδρο οι στρατιώτες του, στον Ύφαση ποταμό, φωνάζοντας και ευχόμενοι σ' αυτόν πολλά και αγαθά, όταν ελήφθη η απόφαση της επιστροφής; *''Οι δε* ***εβόων*** *τε οία αν όχλος ξυμμιγής χαίρων βοήσειε και εδάκρυον οι πολλοί αυτών· οι δε και τη σκηνή τη βασιλική πελάζοντες* ***εύχοντο*** *Αλεξάνδρω πολλά και αγαθά, ότι προς σφων μόνων νικηθήναι ηνέσχετο''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄ 29). ''Οι δε στρατιώτες εκραύγαζαν τότε, όπως συνήθως κραυγάζει με χαρά ένας όχλος ανάμεικτος, και οι περισσότεροι εξ αυτών εδάκρυζαν. Μερικοί δε μεταβαίνοντες πλησίον, στη σκηνή του βασιλιά ευχόταν σ' αυτόν πολλά και αγαθά διότι ανέχθηκε μόνο από αυτούς να ηττηθεί''.

Όταν οι στρατιώτες του Μεγάλου Αλεξάνδρου του ομιλούν και του εύχονται *''πολλά και αγαθά''* και προσθέτουν και το λόγο *''προς σφων μόνων νικηθήναι ηνέσχετο'',* ''διότι μόνον από αυτούς ανέχθηκε να νικηθεί'', η γλώσσα αυτή την οποία ομιλούν οι Μακεδόνες, ποια γλώσσα είναι; Δεν είναι Ελληνική γλώσσα; Τι είναι; Βαρδαρίτικη Σλαβική (Вардарски) γλώσσα;

Άντε τώρα να καταλάβουν Μακεδονικά, δηλαδή Ελληνικά και Γραμματική οι Βαρδαρίτες, ότι π.χ. η λέξη σφων (με περισπωμένη), στην ανωτέρω πρόταση, είναι γενική πληθυντικού του τρίτου προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας, ότι σημαίνει αυτών και ότι στις τέσσερις πρώτες πτώσεις κλίνεται: σφεις, σφων, σφίσι(ν), σφας. Να ρωτήσουμε μήπως τους Βαρδαρίτες να μας πουν, πώς είναι ο ενικός αριθμός του τρίτου προσώπου της αντωνυμίας αυτής και σε ποιες πτώσεις απαντά; Αγαπητέ αναγνώστη ζητώ συγγνώμη, αλλά όλο το κείμενο είναι σοβαρό. Ας κάνω και εγώ και κανένα αστείο. Πώς είναι δυνατόν οι Βαρδαρίτες μη όντες Μακεδόνες να τα γνωρίζουν αυτά; (Το γράφω εγώ λοιπόν. Γενική ου, με δασεία και περισπωμένη, δοτική οι, με δασεία και περισπωμένη και δεύτερος τύπος οι, με δασεία, και αιτιατική ε, με δασεία και οξεία).

Ο Μέγας Αλέξανδρος για τον οποίο ο χρησμός της προμάντιδος στους Δελφούς ήταν, *''ανίκητος εί ω παι,''* (*Παράλ. Βίοι*, 14), νικήθηκε μόνο από τη θέληση των στρατιωτών του για επιστροφή στην πατρίδα. Τον ίδιο χρησμό, ότι δηλαδή θα ήταν ανίκητος, είχαν δώσει και οι μάντεις στον πατέρα του βασιλιά Φίλιππο Β΄, κατά τη γέννηση του Αλεξάνδρου, *''Αποφαινόμενοι τον παίδα τρισί νίκαις συγγεγεννημένον ανίκητον έσεσθαι''*. (*Παράλ. Βίοι*, 3). ''Λέγοντες ότι αφού το παιδί γεννήθηκε

ταυτόχρονα με τρεις νίκες θα είναι ανίκητο''. (Οι τρεις νίκες, τα τρία ευχάριστα γεγονότα, στα οποία αναφέρεται ο Πλούταρχος ήταν, η μεγάλη νίκη του στρατηγού Παρμενίωνος εναντίον του Γράβου, βασιλιά των Γραβαίων Ιλλυριών, τον Ιούλιο/Αύγουστο του 356 π.Χ., *''η μεν Ιλλυριούς ηττήσθαι μάχη μεγάλη δια Παρμενίωνος,''* η αναγγελία για τη νίκη του αλόγου του Φιλίππου στους Ολυμπιακούς αγώνες στο αγώνισμα ιπποδρομία κελήτων, (356 π.Χ., 106^{η} Ολυμπιάδα), *''η δ' Ολυμπίασιν ίππω κέλητι νενικηκέναι,''* και η τρίτη ήταν η γέννηση του Αλεξάνδρου, *''τρίτη δε περί της Αλεξάνδρου γεννέσεως''*). (*Παράλ. Βίοι*, 3).

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μέγας Αλέξανδρος την επιστολή του προς τον Κλεομένη στην Αίγυπτο και τον διέταζε να κατασκευάσει ηρώα, προς τιμήν του Ηφαιστίωνος, στην Αλεξάνδρεια, αλλά και στη νήσο Φάρο; *''Και Κλεομένει, ανδρί κακώ και πολλά αδικήματα αδικήσαντι εν Αιγύπτω, επιστέλλει επιστολήν….Εκέλευε γαρ η* ***επιστολή*** *κατασκευασθήναι Ηφαιστίωνι ηρώον εν Αλεξανδρεία τη Αιγυπτία, εν τε τη πόλει αυτή και εν τη νήσω τη Φάρω, ίνα ο πύργος εστίν ο εν τη νήσω, μεγέθει τε μέγιστον και πολυτελεία εκπρεπέστατον,…''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., *Ζ΄* 23.6,7). *''***Έστειλε δε και επιστολή** στον Κλεομένη ο οποίος ήταν ένας αχρείος και είχε διαπράξει πολλά αδικήματα στην Αίγυπτο…Διότι με την επιστολή τον διέτασσε να κατασκευάσει ένα ηρώο προς τιμήν του Ηφαιστίωνος στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και μέσα στην πόλη και στη νήσο Φάρο, όπου υπήρχε ο πύργος, ένα έργο και κατά το μέγεθος μέγιστο και κατά την πολυτέλεια λαμπρότατο...''.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο Μακεδών και γεννηθείς στην Πέλλα ποιητής του 3^{ου} π.Χ. αιώνα Ποσείδιππος, τα πνευματώδη έπη και τα επιγράμματά του, όπως *η Αιθιοπίς*, *η Ασωπίς* και τις ελεγείες, όπως αναφέρει ο σοφιστής και γραμματικός Αθήναιος (170-240 μ.Χ.); Οι ίδιοι οι τίτλοι αυτών των έργων δεν είναι Ελληνικοί;

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο γεννηθείς στην Κασσάνδρα και ακμάσας τον 3^{ο} π.Χ. αιώνα ποιητής της νέας Κωμωδίας Ποσείδιππος τις 40 περίπου κωμωδίες του, μεταξύ των οποίων: *Αναβλάπων, Παιδίον, Αποκλειομένη, Δημόται, Ερμαφρόδιτος, Σύντροφος, Κώδων, Λοκρίδες, Μεταφερόμενος, Δίδυμοι, Πορνοβοσκός, Μύρμηξ, Φιλοπάτωρ* και *Χορεύουσαι*; Οι ίδιοι οι τίτλοι αυτών των έργων δεν είναι Ελληνικοί; Το κείμενο σε ποια γλώσσα να ήταν άραγε γραμμένο αφού επρόκειτο να το διαβάσουν Έλληνες;

Σε ποια γλώσσα έγραψαν ο Πτολεμαίος ο υιός του Λάγου και ο Αριστόβουλος ο υιός του Αριστοβούλου, ο καθένας χωριστά, την ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου; Ως γνωστόν, αμφότεροι συνεξεστράτευσαν με το Μέγα Αλέξανδρο στην Ασία, από το 334 π.Χ. έως το 323 π.Χ. και συνεπώς εγνώριζαν τα πάντα από πρώτο χέρι.

Η *Ανάβασις του Αλεξάνδρου*, το έργο του Αρριανού, βασίζεται σε αυτά τα οποία έγραψαν αυτοί οι δύο. Αξίζει να θυμηθούμε πώς αρχίζει ο Αρριανός το έργο του *Αλεξάνδρου Ανάβασις*, και πώς αιτιολογεί γιατί, από όλους εκείνους οι οποίοι έγραψαν περί του Μεγάλου Αλεξάνδρου, επέλεξε αυτούς τους δύο για να βασιστεί σε όσα αυτοί έγραψαν.

''Ο Πτολεμαίος ο υιός του Λάγου και ο Αριστόβουλος ο υιός του Αριστοβούλου, όσα μεν και οι δύο έγραψαν περί του Αλεξάνδρου του υιού του Φιλίππου και συμφωνούν σε αυτά μεταξύ των, εγώ τα αναφέρω ως κατά πάντα αληθινά. Σε όσα όμως δεν είναι σύμφωνοι, από αυτά αφού επέλεξα όσα μου εφάνησαν περισσότερον αξιόπιστα και συγχρόνως άξια διηγήσεως, τα εκθέτω.…Διότι ο Αριστόβουλος και ο Πτολεμαίος μού εφάνησαν πιο αξιόπιστοι ως προς την εξιστόρηση. Διότι ο μεν Αριστόβουλος εξεστράτευσε μαζί με το βασιλιά Αλέξανδρο, ο δε Πτολεμαίος έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Αλεξάνδρου, και το να ψευσθεί ήταν μεγαλύτερη εντροπή διότι ήταν και αυτός βασιλιάς. Θεώρησα δε και τους δύο αξιόπιστους, διότι επειδή συνέγραψαν όταν πλέον είχε πεθάνει ο Αλέξανδρος, έλειπε από αυτούς και ο φόβος και η ελπίδα της ανταμοιβής, ώστε να γράψουν μερικά πράγματα τα οποία αφορούν τον Αλέξανδρο κατ' άλλον τρόπο παρά όπως πράγματι αυτά συνέβησαν''. *''Πτολεμαίος ο Λάγου και Αριστόβουλος ο Αριστοβούλου, όσα μεν ταυτά άμφω περί* ***Αλεξάνδρου του Φιλίππου ξυνέγραψαν****, ταύτα εγώ ως πάντη αληθή αναγράφω, όσα δε ου ταυτά, τούτων τα πιστότερα εμοί φαινόμενα και άμα αξιαφηγητότερα επιλεξάμενος…άμφω δε, ότι, τετελευτηκότος ήδη του Αλεξάνδρου, ξυγγράφουσιν αυτοίς η τε ανάγκη και ο μισθός του άλλως τι, ή ως ξυνηνέχθη, ξυγγράψαι απήν''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 1,2).

Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης, επίσης, αναφέρει σχετικά με τα επιτεύγματα του Αλεξάνδρου: *''Εν ολίγω δε χρόνω μεγάλας πράξεις ούτος ο βασιλεύς κατειργάσατο και δια την ιδίαν σύνεσίν τε και ανδρείαν υπερεβάλετο τω μεγέθει των έργων πάντας τους εξ αιώνος τη μνήμη παραδεδομένους βασιλείς*''. (Διόδ. Σικ.,17,1.3). ''Σε μικρό χρονικό διάστημα ο βασιλιάς αυτός (ο Μέγας Αλέξανδρος) επέτυχε σπουδαία έργα, λόγω δε της σύνεσης και της ανδρείας του ξεπέρασε σε κατορθώματα όλους τους βασιλείς που μνημονεύονται από την αρχή των αιώνων''.

Ο Αρριανός και φυσικά ο Πτολεμαίος και ο Αριστόβουλος γράφουν για το βασιλιά των Μακεδόνων και των Ελλήνων Φίλιππο Β΄ και για τον υιόν του Αλέξανδρο τον Μέγα. Ομοίως και ο Διόδωρος ο Σικελιώτης και ο Πλούταρχος και ο Κούρτιος και άλλοι. Στα έργα τους ομιλούν και για πολλούς άλλους. Κανείς, μα απολύτως κανείς δεν ονομάζεται:
ΑСПАРУХ (**ΑΣΠΑΡΟΥΧ**), БИМБИЛ (**ΜΠΙΜΜΠΙΛ**), БОБАН (**ΜΠΟΜΠΑΝ**), БОГДАН (**ΜΠΟΓΚΝΤΑΝ**)**,** БОГОЉУБ (**ΜΠΟΓΚΟΛΙΟΥΜΠ**), БОЖИДАР

(ΜΠΟ**Ζ**ΙΝΤΑΡ), ΒΟΡΙΒΟΕ (**ΜΠΟΡΙΜΠΟΕ**), ΒΟΡΙΣ (**ΜΠΟΡΙΣ**)**,** ΒΟΡΙΣΛΑΒ (**ΜΠΟΡΙΣΛΑΒ**)**,** ΒΟΣΙΔΑΡ (ΜΠΟ**Σ**ΙΝΤΑΡ), ΒΡΑΝΙΣΛΑΒ (**ΜΠΡΑΝΙΣΛΑΒ**)**,** ΒΥΔΙΜΙΡ (**ΜΠΟΥΝΤΙΜΙΡ**), ΒΕΛΙΜΙΡ (**ΒΕΛΙΜΙΡ**), ΒΕΝΤΣΙΣΛΑΒ (**ΒΕΝΤΣΙΣΛΑΒ**), ΒΕΣΕΛΙΝ (**ΒΕΣΕΛΙΝ**), ΒΛΑΔΙΜΙΡ (**ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ**)**,** ΒΟΖΙΔΑΡ (ΒΟ**Ζ**ΙΝΤΑΡ), ΒΟΙΣΛΑΒ (**ΒΟΪΣΛΑΒ**), ΒΟJΙΣΛΑΒ (**ΒΟΓΙΙΣΛΑΒ**)**,** ΒΟJΗΕ (**ΒΟΓΙΝΕ**), ΒΟJΣΛΑΒ (**ΒΟΓΙΣΛΑΒ**)**,** ΓΡΟΖΔΑΝ (**ΓΚΡΟΖΝΤΑΝ**), ΔΡΑΓΟΣΛΑΒ (**ΝΤΡΑΓΚΟΣΛΑΒ**), ЗДРАВКО (**ΖΝΤΡΑΒΚΟ**), ИВАН (**ΙΒΑΝ**), ИГОР (**ΙΓΚΟΡ**), JОСИП (**ΓΙΟΣΙΠ**), JУГОСЛАВ (**ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒ**), КАЛИНКА (**ΚΑΛΙΝΚΑ**), КРСТАН (**ΚΡΣΤΑΝ**), КРСТЕ (**ΚΡΣΤΕ**), КРУМ (**ΚΡΟΥΜ**), КРУМЕ (**ΚΡΟΥΜΕ**), КРУНИСЛАВ (**ΚΡΟΥΝΙΣΛΑΒ**), ЉУБОМИР (**ΛΙΟΥΜΠΟΜΙΡ**), МИЛАН (**ΜΙΛΑΝ**), МИРОСЛАВ (**ΜΙΡΟΣΛΑΒ**)**,** МОМЧИЛО (ΜΟΜ**ΤΣ**ΙΛΟ), ПРЕДРАГ (**ΠΡΕΝΤΡΑΓΚ**), РАДОСЛАВ (**ΡΑΝΤΟΣΛΑΒ**), РАДУСЛАВ (**ΡΑΝΤΟΥΣΛΑΒ**), СВЕТИСЛАВ (**ΣΒΕΤΙΣΛΑΒ**), СВЕТЛА (**ΣΒΕΤΛΑ**), СВЕТЛАНА (**ΣΒΕΤΛΑΝΑ**), СВЕТЛЕ (**ΣΒΕΤΛΕ**), СВЕТОЛИК (**ΣΒΕΤΟΛΙΚ**), СЛАВЕ (**ΣΛΑΒΕ**), СЛАВИЈА (**ΣΛΑΒΙΓΙΑ**), СЛАВИЦА (**ΣΛΑΒΙΤΣΑ**), СЛАВКА (**ΣΛΑΒΚΑ**)**,** СЛАВКО (**ΣΛΑΒΚΟ**)**,** СЛАВЧЕ (ΣΛΑΒ**ΤΣ**Ε)**,** СЛАВЧО (ΣΛΑΒ**ΤΣ**Ο), СЛОБОДАН (**ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ**), СРБИН (**ΣΡΜΠΙΝ**), СРБО (ΣΡΜΠΟ), СРЕБРЕНКО (**ΣΡΕΜΠΡΕΝΚΟ**), СТАНИСЛАВА (**ΣΤΑΝΙΣΛΑΒΑ**), СТРЕВЧЕ (ΣΤΡΕΒ**ΤΣ**Ε), ТИХОМИР (**ΤΙΧΟΜΙΡ**), ТОМИСЛАВ (**ΤΟΜΙΣΛΑΒ**)**,** ЦВЕТАН (**ΤΣΒΕΤΑΝ**), ЧЕДОМИР (**ΤΣΕΝΤΟΜΙΡ**).

Οι Βαρδαρίτες πώς είναι δυνατόν να νομίζουν ότι μπορεί να είναι *Μακεδόνες*, Έλληνες δηλαδή, οι άνθρωποι οι οποίοι φέρουν αυτά τα ονόματα; Τους ανθρώπους οι οποίοι φέρουν αυτά τα ονόματα τους τιμώ. Είναι αυτόδηλο όμως ότι, τα Βαρδαρίτικα αυτά ονόματα και όσα αναφέρονται παρακάτω, δεν είναι Μακεδονικά ονόματα, διότι δεν είναι Ελληνικά. Δεν έχουν νόημα ως λέξεις και επίσης φθόγγους και ετυμολογία Ελληνική.

Δεν είναι δυνατόν να είναι Μακεδών και δεν είναι Μακεδών: ο ΑΣΠΑΡΥΧ (**ΑΣΠΑΡΟΥΧ**), ο ΒΟΡΙΣ (**ΜΠΟΡΙΣ**), ο ΒΟΡΙΣΛΑΒ (**ΜΠΟΡΙΣΛΑΒ**), ο ΒΡΑΝΙΣΛΑΒ (**ΜΠΡΑΝΙΣΛΑΒ**), ο ΒΕΝΤΣΙΣΛΑΒ (**ΒΕΝΤΣΙΣΛΑΒ**), ο ΒΛΑΔΙΜΙΡ (**ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ**), ο ΒΟΙΣΛΑΒ (**ΒΟΪΣΛΑΒ**), ο ΒΟJΙΣΛΑΒ (**ΒΟΓΙΙΣΛΑΒ**), ο ΒΟJΣΛΑΒ (**ΒΟΓΙΣΛΑΒ**), ο ΔΡΑΓΟΣΛΑΒ (**ΝΤΡΑΓΚΟΣΛΑΒ**), ο ΙΒΑΝ (**ΙΒΑΝ**), ο ΙΓΟΡ (**ΙΓΚΟΡ**), ο JΟΣΙΠ (**ΓΙΟΣΙΠ**), ο JΥΓΟΣΛΑΒ (**ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒ**), η ΚΑΛΙΝΚΑ (**ΚΑΛΙΝΚΑ**), ο ΚΡΣΤΑΝ (**ΚΡΣΤΑΝ**), ο ΚΡΥΜ (**ΚΡΟΥΜ**), ο ΚΡΥΝΙΣΛΑΒ (**ΚΡΟΥΝΙΣΛΑΒ**), ο ΜΙΛΑΝ (**ΜΙΛΑΝ**), ο ΜΙΡΟΣΛΑΒ (**ΜΙΡΟΣΛΑΒ**), ο ΠΡΕΔΡΑΓ (**ΠΡΕΝΤΡΑΓΚ**), ο ΡΑΔΟΣΛΑΒ (**ΡΑΝΤΟΣΛΑΒ**), ο ΡΑΔΥΣΛΑΒ (**ΡΑΝΤΟΥΣΛΑΒ**), ο ΣΒΕΤΙΣΛΑΒ (**ΣΒΕΤΙΣΛΑΒ**), η ΣΒΕΤΛΑ (**ΣΒΕΤΛΑ**), η ΣΒΕΤΛΑΝΑ (**ΣΒΕΤΛΑΝΑ**), ο ΣΛΑΒΕ (**ΣΛΑΒΕ**), η ΣΛΑΒΙJΑ (**ΣΛΑΒΙΓΙΑ**), η ΣΛΑΒΙΤΣΑ (**ΣΛΑΒΙΤΣΑ**), η ΣΛΑΒΚΑ (**ΣΛΑΒΚΑ**), ο ΣΛΑΒΚΟ (**ΣΛΑΒΚΟ**), ο ΣΛΑΒΤΣΕ (**ΣΛΑΒΤΣΕ**), ο ΣΛΑΒΤΣΟ (**ΣΛΑΒΤΣΟ**), ο ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ (**ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ**), Ο ΣΡΒΟ (ΣΡΜΠΟ), ο ΣΡΒΙΝ (**ΣΡΜΠΙΝ**), ο ΣΡΕΒΡΕΝΚΟ (**ΣΡΕΜΠΡΕΝΚΟ**), η ΣΤΑΝΙΣΛΑΒΑ (**ΣΤΑΝΙΣΛΑΒΑ**), ο ΤΟΜΙΣΛΑΒ (**ΤΟΜΙΣΛΑΒ**) και άλλοι, όπως ο

АБДУЛ (ΑΜΠΝΤΟΥΛ)**, АВДИРАМАН** (ΑΒΝΤΙΡΑΜΑΝ)**, АЛИОСМАН** (ΑΛΗΟΣΜΑΝ)**, АХМЕТ** (ΑΧΜΕΤ)**, БАЈРАМ** (ΜΠΑΪΡΑΜ)**, БИЛЕНТ** (ΜΠΙΛΕΝΤ)**, ДЕЛИ** (ΝΤΕΛΙ)**, ДЕМИР** (ΝΤΕΜΙΡ), **ДЕМИРАЛИ** (ΝΤΕΜΙΡΑΛΗ)**, ЕСАТ** (ΕΣΑΤ), **ИБРАИМ** (ΙΜΠΡΑΗΜ)**, ИСМАИЉ** (ΙΣΜΑΗΛ), **ЈУСУФ** (ΓΙΟΥΣΟΥΦ)**, КЕМАЛ** (ΚΕΜΑΛ)**, МЕМЕТАЛИ** (ΜΕΜΕΤΑΛΗ)**, МЕХМЕД** (ΜΕΧΜΕΝΤ)**, МЕХМЕТ** (ΜΕΧΜΕΤ)**, МУЗАФЕР** (ΜΟΥΖΑΦΕΡ), **МУРАТ** (ΜΟΥΡΑΤ)**, МУСТАФА** (ΜΟΥΣΤΑΦΑ)**, МУХАМЕД** (ΜΟΥΧΑΜΕΝΤ)**.**

Ο ΑΣΠΑΡΥΧ (**ΑΣΠΑΡΟΥΧ**) είναι ο ιδρυτής του πρώτου, εντεύθεν του Δουνάβεως Βουλγαρικού κράτους το 679 μ.Χ. Μετά το θάνατο του πατέρα του Κουβράτου, ηγεμόνος των Βουλγάρων πέραν του Δουνάβεως, εγκαταστάθηκε στην περιοχή της Δοβρουτσάς και άρχισε να λεηλατεί τις Βυζαντινές πόλεις και την Άνω Μοισία, όπου τελικώς εγκαταστάθηκε. Έκτοτε η περιοχή αυτή ονομάστηκε Βουλγαρία.
Ο ΒΟΡΙΣ (**ΜΠΟΡΙΣ**)**,** ήταν Ρώσος ηγεμών του Οστρώβ, υιός του Βλαδίμηρου (988-1015 μ.Χ.). Με το ίδιο όνομα είναι γνωστοί, ο υιός του ηγεμόνος της Μόσχας Βασιλείου (1450-1503), ο υιός του βασιλιά της Ουγγαρίας Κολόμαν (1114-1156 μ.Χ.), ο ΒΟΡΙΣ (ΜΠΟΡΙΣ) Α΄ βασιλιάς της Βουλγαρίας (….- 907 μ.Χ, ο ΒΟΡΙΣ (ΜΠΟΡΙΣ) Β΄ ηγεμών της Βουλγαρίας, ο ΒΟΡΙΣ (ΜΠΟΡΙΣ) Γ΄ βασιλιάς της Βουλγαρίας (1894-1943). Ο βασιλιάς αυτός, το 1934 ανέλαβε δικτατορικά δικαιώματα. Συνέδεσε την πολιτική της Βουλγαρίας με αυτήν του Μουσολίνι και του Χίτλερ, επιτρέψας την είσοδο Γερμανικών στρατευμάτων στη χώρα του για την επίθεσή των εναντίον της Γιουγκοσλαβίας και της Ελλάδας.
Ο ΒΛΑΔΙΜΙΡ (**ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ**) Α΄ (960-1015) ήταν ηγεμών της Ρωσίας, υιός του ηγεμόνος Σβιατοσλάβου. Ο ΒΛΑΔΙΜΙΡ (ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ) Β΄ (1050-1125) ήταν ηγεμών της Ρωσίας, υιός του ηγεμόνος του Κιέβου Βσιέβολοντ.
Το όνομα ΙΒΑΝ (**ΙΒΑΝ**)**,** σλαβικός τύπος του ονόματος Ιωάννης, είχαν έξι μεγάλοι Δούκες και τσάροι της Ρωσίας. ΙΒΑΝ Α΄ 1301-1341, ΙΒΑΝ Β΄ 1326-1359, ΙΒΑΝ Γ΄ ο αποκληθείς Μέγας 1440-1505, ΙΒΑΝ Δ΄ ο αποκληθείς ‘’Τρομερός’’ 1533-1584, ΙΒΑΝ Ε΄ 1666-1696, ΙΒΑΝ ΣΤ΄ 1740-1764.
Ο ΙΓΟΡ (**ΙΓΚΟΡ**), ήταν Ρώσος ηγεμών του Κιέβου 872-945 μ.Χ. Ο Ιγκόρ Σβιατοσλάβος, ήταν Ρώσος ηγεμών του Νοβγκορόντ-Σεβέρσκι (…-1202). Το *Έπος του Ιγκόρ*, θεωρείται το καλλίτερο έργο της Ρωσικής λογοτεχνίας του Μεσαίωνος.
Το όνομα ΙΟΣΙΠ (**ΓΙΟΣΙΠ**) σλαβικός τύπος του ονόματος Ιωσήφ, έφερε ο πρώην ηγέτης, της Ε.Σ.Σ.Δ. Ιωσήφ Στάλιν και της Γιουγκοσλαβίας ΜΠΡΟΖ ΓΙΟΣΙΠ (1892-1980), ο Τίτο.
Ο ΚΡΥΜ (**ΚΡΟΥΜ**)**,** Κρούμμος, ήταν Βούλγαρος ηγεμών. Ανήλθε στο θρόνο το 802-807. Γνήσιος εκπρόσωπος της βαρβαρότητας και της σκληρότητας, θεωρείται ο κύριος ιδρυτής του Βουλγαρικού κράτους. Πέθανε το 815.
Ο ΜΙΛΑΝ (**ΜΙΛΑΝ**), Τζίλας ήταν υπουργός της Γιουγκοσλαβίας του Τίτο.

Το όνομα СВЕТЛАНА (**ΣΒΕΤΛΑΝΑ**), έφερε η κόρη του πρώην ηγέτη της Ε.Σ.Σ.Δ. Ιωσήφ Στάλιν.
Το όνομα СЛОБОДАН (**ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ**), έφερε ο πρώης ηγέτης της Σερβίας Μιλόσεβιτς.
Το όνομα **ЈУСУФ** (ΓΙΟΥΣΟΥΦ)**,** έφερε Άραβας στην υπηρεσία του Αλή Πασά των Ιωαννίνων, χρησιμοποιηθείς για την εξόντωση των αντιπάλων του, Τούρκος στρατηγός (Μπερκόφτσαλης) διαβόητος για τη σκληρότητά του, κατά την επανάσταση του 1821, Τούρκος ναύαρχος κατά τον 17^{ο} αιώνα, Τούρκος στρατηγός (Σερεζλής) κατά την επανάσταση του 1821.
Το όνομα АХМЕТ (**ΑΧΜΕΤ**). Μουσουλμανικό όνομα, το οποίο σημαίνει, ο άξιος επαίνου, ο υμνητός. Τα όνομα έφεραν τρείς Τούρκοι Σουλτάνοι, (АХМЕТ Χαν ο Α΄ 1589-1617, АХМЕТ ο Β΄ 1691-1695, АХМЕТ ο Γ΄ 1703-1736, επτά Αβασσίβες Χαλίφες και άλλοι.
Το όνομα МЕХМЕТ (**ΜΕΧΜΕΤ**). Τουρκική προφορά του Αραβικού ονόματος Μωχχάμετ (Μωάμεθ). Την Αραβική προφορά κράτησαν οι Τούρκοι μόνο για τον προφήτη Μωάμεθ. Μουσουλμανικό όνομα, το οποίο σημαίνει, ο άξιος επαίνου, και εξάρσεως. Τα όνομα έφεραν, έξι Τούρκοι Σουλτάνοι, (МЕХМЕТ ο Α΄ 1379-1421, МЕХМЕТ ο Β΄, ο πορθητής της Κωνσταντινουπόλεως, МЕХМЕТ ο Γ΄ 1566-1603, МЕХМЕТ ο Δ΄ 1642-1693, МЕХМЕТ ο Ε΄ 1844-1918, МЕХМЕТ ο ΣΤ΄ 1861-1926, Τούρκοι μεγάλοι βεζύρες, στρατηγοί, ναύαρχοι, δέκα τέσσερις αυτοκράτορες των Ινδιών (ο Α΄ 1007-1042, ο ΙΔ΄ 1700- 1748) και άλλοι.
Ο КЕМАЛ (**ΚΕΜΑΛ**), Αττατούρκ (Αττατούρκ σημαίνει πατέρας των Τούρκων) ή Μουσταφά Κεμάλ. Τούρκος στρατιωτικός και πολιτικός (1881-1938).
Ο ИСМЕТ (**ΙΣΜΕΤ**), Ινονού. Τούρκος πολιτικός, υπουργός εξωτερικών του Κεμάλ.
Ο БИЛЕНТ (**ΜΠΙΛΕΝΤ**)**,** Ετσεβίτ. Τούρκος πολιτικός. Χρημάτισε πρωθυπουργός της χώρας του.

Τα ανωτέρω αναφερόμενα ονόματα, είναι ονόματα ατόμων τα οποία δίνονται σε πολίτες και χρησιμοποιούνται στη χώρα των Βαρδαριτών. Κανένα από όλα αυτά τα ονόματα, μα απολύτως κανένα, δεν υπήρχε στη Μακεδονία της εποχής στην οποία αναφερόμαστε και δεν υπάρχει και σήμερα. Μερικά από τα ονόματα, τα οποία οι Βαρδαρίτες δίνοντάς τα στους πολίτες τους, δείχνουν ότι τα τιμούν, αναφέρονται σε πρόσωπα τα οποία έχουν κατασφάξει Μακεδόνες, επειδή ήταν Έλληνες. Είναι ποτέ δυνατόν οι Μακεδόνες, οι Έλληνες, να τιμούν το βασιλιά των Βουλγάρων τον Κρούμμο; Αλήθεια οι Βαρδαρίτες γιατί τον τιμούν;

Εάν οι Βαρδαρίτες εξακολουθήσουν να χρησιμοποιούν τα ονόματα *Μακεδονία* και *Μακεδόνες*, σημαίνει ότι ενσυνείδητα παραποιούν και δεν

σέβονται την ιστορία και την αλήθεια. Όμως, η αλήθεια, όπως έχει καταγραφεί από την ιστορία, παραμένει και αποδεικνύεται. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι *Μακεδόνες*. Δεν υπάρχει Μακεδών ή Μακεδόνισσα που να ονομαζόταν ή να ονομάζεται ΜΠΟΡΙΣ, ΜΠΟΡΙΣΛΑΒ, ΜΠΡΑΝΙΣΛΑΒ, ΒΕΝΤΣΙΣΛΑΒ, ΒΟΪΣΛΑΒ, ΒΟΓΙΙΣΛΑΒ, ΒΟΓΙΣΛΑΒ, ΝΤΡΑΓΚΟΣΛΑΒ, ΙΒΑΝ, ΙΓΚΟΡ, ΓΙΟΣΙΠ, ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒ (δηλαδή **Γιουγκοσλάβος, Νοτιοσλάβος**), ΚΡΣΤΑΝ, ΚΡΟΥΜ, ΚΡΟΥΝΙΣΛΑΒ, ΜΙΡΟΣΛΑΒ, ΡΑΝΤΟΣΛΑΒ, ΡΑΝΤΟΥΣΛΑΒ, ΣΒΕΤΙΣΛΑΒ, ΣΒΕΤΛΑ, ΣΒΕΤΛΑΝΑ, ΣΛΑΒΕ, ΣΛΑΒΙΓΙΑ, ΣΛΑΒΙΤΣΑ, ΣΛΑΒΚΑ, ΣΛΑΒΚΟ, ΣΛΑΒΤΣΕ, ΣΛΑΒΤΣΟ, ΣΛΟΜΠΟΝΤΑΝ, ΣΡΜΠΙΝ (δηλαδή **Σέρβος**), ΑΜΠΝΤΟΥΛ, ΜΟΥΡΑΤ, ΜΟΥΣΤΑΦΑ, ΚΕΜΑΛ, ΜΕΧΜΕΤ κ.τ.λ.

Τα περισσότερα από αυτά τα Βαρδαρίτικα ονόματα έχουν ως δεύτερο συνθετικό τη λέξη Σλάβος. Πώς λοιπόν μπορεί να είναι *Μακεδόνες* δηλαδή Έλληνες, αφού είναι Σλάβοι; Δεν υπάρχει Μακεδών, ο οποίος να είναι Αλβανός, Βαρδαρίτης Σλάβος, Τούρκος ή Βούλγαρος. Αποδείχθηκε ότι για να είναι και να ονομάζεται κάποιος Μακεδών, πρέπει να είναι Έλληνας.

Ας επανέλθουμε όμως στην Ελληνική γλώσσα, στη γλώσσα των Μακεδόνων. Έχει αναφερθεί πουθενά, ρητά, από κάποιον ιστορικό, συγγραφέα, γεωγράφο, στρατηγό, επιγραμματοποιό, άρχοντα, ποιητή, ρήτορα, κ.τ.λ., ότι οι Μακεδόνες είχαν διαφορετική γλώσσα από τους άλλους Έλληνες; Σε όποιον νομίζει ότι είχαν διαφορετική γλώσσα μου επιτρέπετε να τον ρωτήσω.

Σε ποια γλώσσα έγραψε ο ναύαρχος Νέαρχος για τον περίπλου του Ινδικού ωκεανού, στο έργο του *Τα αμφί τω Περίπλω*; Ο ίδιος ο τίτλος του έργου δεν είναι Ελληνικός; Σε ποια γλώσσα διάβαζε ο Μέγας Αλέξανδρος την *Ιλιάδα* και τις τραγωδίες του Αισχύλου, του Ευριπίδη και του Σοφοκλή, αν όχι στα Ελληνικά; Στα Σουαχίλι μήπως; (Δεν έχω τίποτε με τα Σουαχίλι. Μια χαρά γλώσσα είναι, μακάρι να τη γνώριζα). Σερβοβουλγαρικά Βαρδαρίτικα πάντως, βεβαίως δεν ήταν. Σε ποια γλώσσα ήταν γραμμένες οι τραγωδίες και σε ποια γλώσσα παίζονταν αυτές, στα θέατρα του Δίου, της Μίεζας, των Αιγών, των Φιλίππων, της Μαρώνειας και τα άλλα θέατρα της Μακεδονίας; Ο Μακεδονικός λαός μας πώς τις παρακολουθούσε, αφού ήταν γραμμένες Ελληνικά και παίζονταν στα Ελληνικά αν δεν μιλούσε Ελληνικά; Μήπως με υπότιτλους και με μεταγλώττιση; Οι υπότιτλοι και η μεταγλώττιση όμως δεν είχαν ακόμη επινοηθεί. Μπορεί να είχαν επινοήσει οι Έλληνες το θέατρο και στο θέατρο *τον από μηχανής θεό*, αλλά τους υπότιτλους και τη μεταγλώττιση, δεν τα είχαν επινοήσει ακόμη. Ασφαλώς καταλαβαίνει ο οιοσδήποτε το γιατί. Διότι δεν χρειαζόταν υπότιτλοι και μεταγλώττιση. Λέτε αγαπητέ αναγνώστη να

υπήρχαν ταυτόχρονη μετάφραση και μικρόφωνα την εποχή εκείνη; Πάντως οι χώροι όπου θα έπρεπε να βρίσκονται οι μεταφραστές δεν έχουν βρεθεί, αλλά ούτε και μικροφωνικές εγκαταστάσεις.

Είναι γνωστό ότι η εποχή μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου ονομάστηκε ελληνιστική και η γλώσσα η οποία επικράτησε ήταν η Κοινή Ελληνική. Την Κοινή Ελληνική γλώσσα διέδωσαν ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες, όχι κάποια ανύπαρκτη κοινή Βαρδαρίτικη την οποία αυτοί υπαινίσσονται, διότι ο Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες μιλούσαν Ελληνικά, τη γλώσσα των Μακεδόνων και των άλλων Ελλήνων.

Η Κοινή Ελληνική γλώσσα λοιπόν, έγινε όργανο παγκόσμιας συνεννόησης και δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη οικουμενικής οικονομικής συνεργασίας, σε εύρος το οποίο ποτέ πριν δεν είχε γνωρίσει ο αρχαίος κόσμος. Από την Αίγυπτο έως την Αρεία, την Αραχωσία και την Εσχάτη Αλεξάνδρεια (στο σημερινό Τατζικιστάν), τη Νίκαια και τη Βουκεφάλα, τις δεκάδες Αλεξάνδρειες (μερικές υπάρχουν και σήμερα, Κανδαχάρ στο Αφγανιστάν, Αλεξάνδρεια στην Αίγυπτο) και όλες τις άλλες πόλεις τις οποίες έκτισε ο Μέγας Αλέξανδρος, και έκτισε πάνω από εβδομήντα πόλεις κατά τον Πλούταρχο, κυριάρχησε ο Ελληνικός πολιτισμός. Ήθη και έθιμα, παιδεία, θρησκεία, γράμματα, τέχνες, βρήκαν σε όλες τις περιοχές από όπου πέρασε ο Μέγας Αλέξανδρος γόνιμο έδαφος εξάπλωσης.

Η Ελληνική γλώσσα με το Μέγα Αλέξανδρο μεταβάσα από την Ευρώπη στην Ασία και την Αφρική, απεκαλύφθη σε όλο τον κόσμο, τον εξημέρωσε και τον εξευγένισε. Οι Ελληνικές φάλαγγες, διασχίζοντας τις απέραντες εκτάσεις της Ασίας, άνοιγαν παντού λεωφόρους στον Ελληνικό πολιτισμό και την Ελληνική γλώσσα.

Ο Μέγας Αλέξανδρος δεν μετέφερε, δεν διέδωσε κάποια ανύπαρκτη Βαρδαρίτικη *Μακεδονική* γλώσσα. Οι ιερείς της Αιγύπτου υπέκυψαν στην Ελληνική γλώσσα και επιστήμη, η οποία εισέδυσε μέχρι της Αβησσυνίας. Ελληνικής παιδείας έτυχε τότε και ο βασιλιάς των Αιθιόπων Εργαμένης. Δεινοί ελληνιστές έγιναν, επί Νικομήδους του Γ΄, οι Βιθυνοί, επί Αρειοβαρζάνου Β΄ οι Καππαδόκες, επί Μιθριδάτου του ΣΤ΄ οι κάτοικοι του Πόντου, επί Αρταβάσδου οι Αρμένιοι. Ομοίως, ελληνιστές έγιναν οι Γαλάτες της Μικράς Ασίας. Οι βασιλείς των Πάρθων επί των νομισμάτων των έγραφαν Φιλέλληνες. Ο Εβραίος ιστορικός Ιώσηπος έγραφε στην Κοινή Ελληνική, τη γλώσσα την οποία διέδωσε ο Μέγας Αλέξανδρος. Ο Εβραίος φιλόσοφος Φίλων δίδασκε σε υπέροχα Ελληνικά, τόσο εξαιρετικά, ώστε γι' αυτόν ελέχθη το εξής: *''Ή Φίλων πλατωνίζει ή Πλάτων φιλωνίζει''*. Οι ηγεμόνες της Αραβίας ήσαν ειδήμονες της Ελληνικής φιλολογίας και φιλοσοφίας. Ο τίτλος Φιλέλλην ήταν ο μέγιστος και ο τιμιότερος, τον οποίο έφερον όλοι οι ηγεμόνες, από της Αραβίας μέχρι των Ινδιών.

Αυτή η παγκόσμια διάχυση του Ελληνισμού, εξευγένισε τις καρδιές των λιγότερο ανεπτυγμένων λαών και προπαρασκεύασε την ανθρωπότητα για την ευχερή κατανόηση και παραδοχή της νέας, της χριστιανικής θρησκείας. Έπρεπε να υπάρχει η Ελληνική γλώσσα, για να εκφρασθούν σ' αυτήν τα υπέρτατα νοήματα του θείου λόγου. Έπρεπε να υπάρχει Ελληνική διάνοια για να τα κατανοήσει˙ το Ελληνικό αίσθημα για να τα ασπασθεί και Ελληνική καρδιά για να αγκαλιάσει τη θρησκεία της αγάπης, της ισότητας και της ελευθερίας.

Σε αυτή την Κοινή Ελληνική γλώσσα την οποία διέδωσε ο Μέγας Αλέξανδρος γράφτηκαν τα Ευαγγέλια και ο λόγος του θεού. Σε αυτή την θεία Ελληνική γλώσσα δίδαξε ο Απόστολος Παύλος στην Έφεσο, στους Φιλίππους, στη Θεσσαλονίκη, στη Βέροια, στην Αθήνα, στην Κόρινθο. Στην Ελληνική γλώσσα έγραψε τις επιστολές του προς τους Εφεσίους, τους Φιλιππησίους (τους κατοίκους των Φιλίππων), τους Θεσσαλονικείς (2 επιστολές), τους Κορινθίους (2 επιστολές) κ.τ.λ.

Αλήθεια, γιατί ο Απόστολος Παύλος όταν βρίσκεται στη Μακεδονία, στους Φιλίππους, στη Θεσσαλονίκη, στη Βέροια μιλά Ελληνικά, κάνει το κήρυγμά του στην Ελληνική γλώσσα και όχι στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά; Ο Απόστολος Παύλος κάνει το κήρυγμά του στην Ελληνική γλώσσα και στους Φιλίππους και στη Θεσσαλονίκη και στη Βέροια και στην Αθήνα και στην Κόρινθο και στην Έφεσο, διότι απευθύνεται στον ίδιο ομόγλωσσο Ελληνικό λαό.

Ο Απόστολος Παύλος επίσης έγραψε τις επιστολές του στους Φιλιππησίους (δηλαδή στους κατοίκους των Φιλίππων), στους Θεσσαλονικείς (τους κατοίκους της Θεσσαλονίκης), και όχι στους κατοίκους του/της Σολούν, όπως λένε οι Βαρδαρίτες τη Θεσσαλονίκη˙ άκου Σολούν η κόρη του βασιλιά Φιλίππου και της Νικησίπολης, η αδελφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου και σύζυγος του βασιλιά Κασσάνδρου. Αυτά κάνουν και λένε οι Βαρδαρίτες και βλέπω το βασιλιά Φίλιππο Β΄, ο οποίος δεν τα σήκωνε πολύ πολύ κάτι τέτοια, να σηκώνεται από το τάφο του ή τη λάρνακά του τέλος πάντων, να παίρνει τη σάρισσά του και να αποκαθιστά την αλήθεια και τα πράγματα.

Το ότι η Ελληνική ήταν η κυρίως ομιλούμενη γλώσσα προκύπτει και από τον ευαγγελιστή Λουκά στις *Πράξεις των Αποστόλων* (Κεφ. ΙΑ΄, στ. 20). *''Ήσαν δε τινες εξ αυτών άνδρες Κύπριοι και Κυρηναίοι, οίτινες εισελθόντες εις Αντιόχειαν ελάλουν προς τους* ***Ελληνιστάς****, ευαγγελιζόμενοι τον Κύριον Ιησούν''*.

Όταν ο Απόστολος Παύλος πήγε και δίδαξε το λόγο του Θεού στη Θεσσαλονίκη, ο ευαγγελιστής Λουκάς αναφέρει σχετικά: *''Και τινες εξ αυτών επείσθησαν και προσεκληρώθησαν τω Παύλω και τω Σίλα, των τε σεβομένων* ***Ελλήνων*** *πολύ πλήθος, γυναικών τε των πρώτων ουκ ολίγαι''*.

(Κεφ. ΙΖ΄, στ. 4, ο Παύλος εις Θεσσαλονίκην, Βέροιαν). ‘’Και μερικοί από αυτούς επείσθηκαν και προσκολήθηκαν ως μαθητές στον Παύλο και τον Σίλα. Και από τους προσήλυτους Έλληνες επείσθηκαν πολλοί και από τις γυναίκες της ανώτερης τάξης όχι λίγες’’.

Έλληνες αποκαλούνται από τον Απόστολο Παύλο οι άνθρωποι οι οποίοι πήγαν να τον ακούσουν στη Θεσσαλονίκη, δεν αποκαλούνται με άλλο όνομα, δεν αποκαλούνται Βαρδαρίτες. Οι Θεσσαλονικείς Μακεδόνες λοιπόν είναι Έλληνες και κατά τον Απόστολο Παύλο, ο οποίος σύμφωνα με τη θρησκεία μας είχε το Άγιον Πνεύμα.

Όταν ο Απόστολος Παύλος πήγε και δίδαξε το λόγο του Θεού στη Βέροια, ο ευαγγελιστής Λουκάς αναφέρει: *‘’Πολλοί μεν ουν εξ αυτών επίστευσαν, και των **Ελληνίδων** γυναικών των ευσχημόνων και ανδρών ουκ ολίγοι’’*. (Κεφ. ΙΖ΄ στ. 12). ‘’Πολλοί λοιπόν από αυτούς επίστευσαν, και από τις **Ελληνίδες** της ανώτερης τάξης και από τους άνδρες όχι λίγοι’’.

Ελληνίδες αποκαλούνται από τον Απόστολο Παύλο οι γυναίκες αυτές, οι οποίοι πήγαν στη Βέροια να ακούσουν κήρυγμά του και πίστεψαν σ’ αυτό, δεν αποκαλούνται με άλλο όνομα, δεν αποκαλούνται Βαρδαρίτισσες. Οι Μακεδόνες Βεροιείς λοιπόν είναι Έλληνες και κατά τον Απόστολο Παύλο, ο οποίος σύμφωνα με τη θρησκεία μας είχε το Άγιον Πνεύμα.

Πέραν του όρου *Ελληνίδων γυναικών*, ο οποίος δεν χωρεί αμφισβήτηση για το ποιοι κατοικούσαν τη Μακεδονία, αποδεικνύεται ότι οι Ελληνίδες Μακεδόνισσες είναι ελεύθερες να πάνε να ακούσουν μια δημόσια ομιλία.

Ομοίως, όταν ο Απόστολος Παύλος πήγε και δίδαξε το λόγο του Θεού στην Έφεσο. *‘’Τούτο δε εγένετο επί έτη δύο, ώστε πάντας τους κατοικούντας την Ασίαν ακούσαι τον λόγον του Κυρίου Ιησού, Ιουδαίους τε και **Έλληνας**’’*. (Κεφ. ΙΘ΄ στ. 10). ‘’Αυτό δε (η διδασκαλία) γινόταν επί δύο έτη. Ώστε όλοι εκείνοι που κατοικούσαν την Ασία να ακούσουν τον λόγο του Κυρίου Ιησού, και οι Ιουδαίοι και οι Έλληνες’’.

Επίσης, όταν ο Απόστολος Παύλος πήγε και δίδαξε το λόγο του Θεού στα Ιεροσόλυμα. *‘’Μέλλων τε εισάγεσθαι εις την παρεμβολήν ο Παύλος λέγει τω χιλιάρχω˙ ει έξεστί μοι ειπείν τι προς σε; Ο δε έφη. **Ελληνιστί** γιγνώσκεις’’*; (Κεφ. ΚΑ΄ στ. 37), ‘’Και όταν ο Παύλος έμελλε να εισαχθεί στο στρατόπεδο, λέγει στο χιλίαρχο. Μού επιτρέπεται να σού είπω κάτι; Ο δε χιλίαρχος είπε. Γνωρίζεις **Ελληνικά**’’;

Τι συμπέρασμα συνάγει κανείς και από το γεγονός αυτό, για τη γλώσσα η οποία επεκράτησε στην Ασία από τους Μακεδόνες;

Ο Ιουδαίος Απόστολος Παύλος θέλει να μιλήσει στο Ρωμαίο χιλίαρχο και απευθύνεται όχι στη γλώσσα του, ούτε στα Λατινικά, αλλά στην Ελληνική. Ο Ρωμαίος χιλίαρχος ακούγοντας τον Απόστολο Παύλο να

του μιλά Ελληνικά τον ρωτά. Γνωρίζεις Ελληνικά; Δύο ξένοι βρίσκονται στα Ιεροσόλυμα και ως γλώσσα επικοινωνίας τους χρησιμοποιούν την Ελληνική. Αυτό, ότι δηλαδή θα μιλήσει Ελληνικά ο Απόστολος Παύλος το θεωρούσε αυτονόητο.

Η μετάφραση της Παλαιάς Διαθήκης, είναι γνωστόν ότι έγινε από τον βασιλιά της Αιγύπτου Πτολεμαίο Β΄ προς χάριν των εξελληνισμένων Εβραίων, και επειδή η Ελληνική ήταν η γλώσσα των Εβραίων της διασποράς. Το έργο ανατέθηκε σε 72 φιλολόγους. Η μετάφραση αυτή της Παλαιάς Διαθήκης, από την Αραμαϊκή και την Εβραϊκή, στην Ελληνική, είναι γνωστή ως μετάφραση των εβδομήκοντα. *''Μετάφραση των Ο''*, (Septuaginta). Ο αριθμός 70 παριστάται με τον Ελληνικό τρόπο γραφής των αριθμών, δηλαδή με το γράμμα όμικρον (Ο).

Αλήθεια, αν οι Μακεδόνες μιλούσαν άλλη γλώσσα από την Ελληνική, αυτή τη γλώσσα δεν θα είχαν μεταλαμπαδεύσει; Οι Μακεδόνες διέδωσαν τη γλώσσα την οποία μιλούσαν, αυτή τη γλώσσα την οποία έμαθαν από τις μητέρες τους στα σπίτια τους, δηλαδή την Ελληνική. Η Ελληνική γλώσσα και τα νοήματά της συνετέλεσαν στην ανάπτυξη του πνεύματος, στον εξευγενισμό της ψυχής και την ανύψωση και μεγαλοποίηση της καρδιάς.

Γνωρίζει κανείς στην περίοδο στην οποία αναφερόμαστε να υπάρχει κάποιος Βαρδαρίτης άνθρωπος της επιστήμης, του πνεύματος και της τέχνης, αγγειοπλάστης, αγωνοδίκης, αδριαντοποιός, αθλητής (Ολυμπιονίκης ή μη), αιρετός άρχοντας, αρχιτέκτονας, αστρονόμος, γεωγράφος, γλύπτης, γραμματικός, επιγραμματοποιός, εφευρέτης, ζωγράφος, ηθοποιός, ιατρός, ιδρυτής αποικίας, ιερέας, ιστορικός, μαθηματικός, μουσικός, νομομαθής, παιδαγωγός, ποιητής (επικός, κωμωδιογράφος, λυρικός, τραγικός), πολεοδόμος, πολίτης, πολιτικός αναμορφωτής, ρήτορας, σοφιστής, στρατηγός, φιλόσοφος, φυσικός, χαλκουργός, χαράκτης νομισμάτων κ.τ.λ ;

Υπάρχει κάποιος Βαρδαρίτης ο οποίος να είχε προσκληθεί από το βασιλιά Φίλιππο Β΄ ως παιδαγωγός του Αλεξάνδρου; Όχι, δεν υπάρχει. Αυτό είναι φυσικό, διότι την περίοδο στην οποία αναφερόμαστε και επί πολλούς αιώνες μετά, οι Βαρδαρίτες δεν βρίσκονταν στην περιοχή μας. Οι πρόγονοί τους βρίσκονταν βόρεια σε κάποιες στέπες. Αν φαίνονται ειρωνικά τα ερωτήματα για Βαρδαρίτες παιδαγωγούς του Μεγάλου Αλεξάνδρου ή για Βαρδαρίτες ανθρώπους της επιστήμης του πνεύματος και της τέχνης την περίοδο αυτή, πραγματικά λυπάμαι και αισθάνομαι άσχημα. Βεβαιώνω όμως τον καθένα ότι δεν είναι ειρωνικά, είναι αληθινά ερωτήματα. Θεωρώ ότι η αλήθεια πρέπει να έλθει στην επιφάνεια, έστω και αν λυπεί τους Βαρδαρίτες.

Οι Βαρδαρίτες όμως, δεν αισθάνονται άσχημα επί τόσα χρόνια, με οποιοδήποτε καθεστώς, να μάς προσβάλλουν κλέβοντας την Ιστορία μας, να κυκλοφορούν ανιστόρητους χάρτες, οι οποίοι να δείχνουν τη Χώρα τους έως τη Θεσσαλία, να μάς επιτίθενται συνεχώς, να κυκλοφορούν τραγούδια τα οποία να έχουν τον τίτλο *''ʒemjo makedonska''*, το οποίο σημαίνει ''πάρτε τη Μακεδονία'', να προσπαθούν επίμονα να πείσουν όλους τους άλλους ότι είναι *Μακεδόνες*, μέσω μιας ανελέητης προπαγάνδας, ενώ εμείς οι Έλληνες, όχι μόνο δεν έχουμε κάνει κάτι κακό σε αυτούς, αλλά και τους έχουμε βοηθήσει; Ξέρουμε πολύ καλά και αυτοί και εμείς και κάθε νοήμων άνθρωπος ότι με τη Μακεδονία δεν έχουν ουδεμία απολύτως σχέση. Φτάσανε στο σημείο οι βόρειοι γείτονές μας να κυκλοφορούν τραγούδια και να ζητούν από τα παιδιά τους να *''απελευθερώσουν''* τη Μακεδονία διότι είναι *''σκλαβωμένη''*! Το Σλαβικό αυτό τραγούδι είναι αποκαλυπτικό του πώς, οι βόρειοι γείτονές μας, εννοούν τις καλές σχέσεις μαζί μας.

Αχ μπρε μακεντόν**τσ**ε
Στάνι νε σπίι
Στάνι νε σπίι
Μπόρμπα σε ζαπό**τσ**να
Μπόρμπα σε ζαπό**τσ**να
ζα Μακεντόνια
ζα Μακεντόνια
ζέμια πορομπένα.

Αχ βρε Μακεδονόπουλο
Σήκω μην κοιμάσαι
Σήκω μην κοιμάσαι
Η μάχη άρχισε
Η μάχη άρχισε
Για τη Μακεδονία
Για τη Μακεδονία
Τη γη τη σκλαβωμένη.

Μετά από αυτό, είναι βέβαιο ότι θα εγερθούν όλοι οι Έλληνες, με πρώτους τους Μακεδόνες, και θα πουν αυτό το οποίο έλεγαν πάντα. Βαρδαρίτες, *''μολών λαβέ''*.

Τώρα τι να εξηγήσει και πώς να εξηγήσει κανείς στους Βαρδαρίτες, ότι η λέξη μολών είναι μετοχή Αορίστου Β΄ του ρήματος βλώσκω, (από τη λέξη μόγος > μόγις > μόλις > μολίσκω > μλώσκω > βλώσκω), και ότι η λέξη λαβέ είναι δεύτερο πρόσωπο, αριθμού ενικού, έγκλισης

προστακτικής, του ρήματος λαμβάνω, χρόνου Αορίστου Β΄; Για να το καταλάβουν πρέπει να είναι Μακεδόνες. Η λέξη μόγις απαντά στην *Οδύσσεια*, *''**μόγις** δ' ετέλεσσε Κρονίων''*. (γ 119). ''Ο υιός του Κρόνου δύσκολα έστερξε να γονατίσουν'', και *''**μόγις** δ' υπάλυξεν αέλλας''*. (τ 189). ''Μόλις που απέφυγε τη θύελλα''.

Η μετοχή μολών απαντά επίσης, στην *Οδύσσεια*, στο στίχο, *''Δώρα, τα δεύρο **μολών** μοι υπέσχετο και κατένευσεν''.* (ω 335). ''Τα δώρα που μου έταξε ο ίδιος ερχόμενος εδώ πέρα'', και στην *Ιλιάδα*, στο στίχο, *''Άς τε λέων εφόβησε **μολών** εν νυκτός αμολγώ πάσας΄''*. (Λ 173) ''Τις οποίες (αγελάδες) έδιωξε όλες καθώς ήλθε σε προχωρημένη νύκτα'' κ.τ.λ.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

Ζ΄. Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

Οι παιδαγωγοί του Μεγάλου Αλεξάνδρου λοιπόν, για να επανέλθουμε στο ερώτημά μας, ήταν:

Ο φιλόσοφος Αριστοτέλης, ο οποίος ήταν Μακεδών ως καταγόμενος από την πόλη Στάγειρο (Στάγειρα) της Χαλκιδικής. Ο Αλέξανδρος μαθήτευσε κοντά του από τα δεκατρία του χρόνια, από το 343 π.Χ. έως το 340 π.Χ., επί τρία δηλαδή έτη. Στους πρόποδες του Βερμίου στην πόλη Μίεζα, ο Αλέξανδρος μαζί με τους *βασιλικούς παίδες*, νέους επιφανών οικογενειών της Μακεδονίας, διδάχθηκαν από τον Αριστοτέλη επί τρία έτη φιλοσοφία, φυσικές επιστήμες και ρητορική.

Ο Λεωνίδας ο Ηπειρώτης, (περίπου από το 349 π.Χ.), ο οποίος αναφέρεται ως *τροφεύς*, *ανατροφεύς* και *καθηγητής*. Ο Πλούταρχος αναφέρει ότι ο Λεωνίδας επέβλεπε όλους τους άλλους παιδαγωγούς, *''πάσι δ' εφειστήκει Λεωνίδας,''* (Πλούτ., *Παράλ. Βίοι*, 5). Ο Λεωνίδας ήταν συγγενής της Ολυμπιάδος της μητέρας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήταν ιδιαίτερα αυστηρός, αυστηρότερος και από Σπαρτιάτη. Δίδαξε, μεταξύ άλλων, στον Αλέξανδρο την εγκράτεια στο φαγητό, τόσο που όταν η Άδα, την οποία αυτός έκανε βασίλισσα της Καρίας, του έστελνε κάθε μέρα πολλά φαγητά και γλυκά και στο τέλος του έστειλε και τους καλύτερους μάγειρες και αρτοποιούς, της απάντησε ότι δεν θέλει κανέναν και τίποτε. *''Βελτίονας γαρ οψοποιούς έχειν υπό του παιδαγωγού Λεωνίδου δεδομένους αυτώ, προς μεν το άριστον νυκτοπορίαν, προς δε το δείπνον ολιγαριστίαν. Ο δ' αυτός ούτος ανήρ <έφη> και των στρωμάτων επιών τα αγγεία και των ιματίων έλυεν, επισκοπών μή τι μοι τρυφερόν ή περισσόν η μήτηρ εντέθεικεν''*. (Πλούτ., *Παράλ. Βίοι*, 22). ''Διότι έχει καλύτερους μάγειρες οι οποίοι του δόθηκαν από τον παιδαγωγό του Λεωνίδα, για

πρωινό το βάδισμα τη νύκτα, και για δείπνο λίγο φαγητό το πρωί. Αυτός δε ο ίδιος (Λεωνίδας) με έφοδο έψαχνε τα στρώματά μου και τις ιματιοθήκες, ελέγχοντας μήπως η μητέρα μου είχε βάλει μέσα κάτι (που ο Λεωνίδας θεωρούσε) τρυφερό και περιττό''.

Υπό την επίβλεψη του Λεωνίδα ο Αλέξανδρος διδάχθηκε αριθμητική, γεωμετρία, μουσική και ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την ιππασία.

Δάσκαλος, επίσης, του Αλεξάνδρου ήταν ο Λυσίμαχος ο Ακαρνάν (περίπου από το 350 π.Χ.), ο οποίος μύησε τον Αλέξανδρο στα κατορθώματα των ηρώων του Ομήρου. Ο Λυσίμαχος ακολούθησε τον Αλέξανδρο στην εκστρατεία στην Ασία. Ο Αλέξανδρος μάλιστα κινδύνευσε για χάρη του από τους Άραβες τους κατοικούντες στον Αντιλίβανο (Πλούτ., *Παράλ. Βίοι*, 24). Άλλοι δάσκαλοι του Αλεξάνδρου και των *βασιλικών παίδων* ήταν:

Ο Άλκιππος, ο Φιλίσιος ο Αστυπαλαιεύς, πατέρας του κυνικού φιλοσόφου Ονησικρίτου, ο Λεύκιππος ο Λήμνιος, ο μαθηματικός Μέναιχμος, ο Ζεύξις, ο Μινεκλής από την Αλωπεκόννησο, μαθητής του Πλάτωνα και του Ευδόξου, ο Πολυνείκης ο Πελλαίος, δηλαδή από την Πέλλα, ο οποίος δίδαξε γραφή στον Μέγα Αλέξανδρο. Όσο για την πολεμική τέχνη και τη στρατηγική δεν υπήρχε κανείς καλύτερος να την διδάξει στον Αλέξανδρο από τον πατέρα του Φίλιππο.

Δεν αναφέρεται πουθενά, από κανέναν, ότι υπήρξε κάποιος Βαρδαρίτης, άνθρωπος της επιστήμης, του πνεύματος ή της τέχνης, τον οποίο να είχε προσκαλέσει κάποιος βασιλιάς της Μακεδονίας στην αυλή του. Αυτό βεβαίως είναι σχήμα πρωθύστερον. Δεν θα μπορούσε να είχε υπάρξει τέτοιο γεγονός, αφού οι Βαρδαρίτες Σλάβοι δεν υπήρχαν στην περιοχή μας, δεδομένου ότι ήλθαν και κατοίκησαν στην περιοχή μας μετά από πολλούς αιώνες, μετά από τουλάχιστον 1.300 χρόνια.

Ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄ (495- 454 π.Χ.), υιός του Αμύντα Α΄, είχε φιλοξενούμενους τους χορικούς ποιητές Πίνδαρο και Βακχυλίδη. Ο ίδιος αυτός βασιλιάς (Αλέξανδρος Α΄) ήταν αυτός ο οποίος εισήγαγε την υποχρεωτική παιδεία.

Ο βασιλιάς Περδίκκας Β΄ (448-413 π.Χ.) είχε προσκαλέσει στο παλάτι του και εκεί έζησε ο μέγας ιατρός Ιπποκράτης ο Κώος. Εκεί έζησε, επίσης, έως το θάνατό του ο περίφημος λυρικός ποιητής διθυραμβοποιός Μελαννιπίδης από την Μήλο.

Επί του Αρχελάου Α΄, ο οποίος βασίλευσε από το 413-399 π.Χ. και ονομάστηκε *''ο Σοφός Βασιλιάς''*, η πρωτεύουσα της Μακεδονίας Πέλλα, ήταν μεγάλο πνευματικό κέντρο. Εκεί εγκαταστάθηκε ο Ευριπίδης το 408 π.Χ. και εκεί έγραψε την τριλογία του *''Ιφιγένεια εν Αυλίδι''*, *''Αλκμέων εν Κορίνθω''* και *''Βάκχες''*, καθώς και το αυτοτελές δράμα *''Αρχέλαος''* προς τιμήν του βασιλιά Αρχελάου. Υπάρχει κάποιο άλλο έργο των τραγικών

ποιητών μας το οποίο να έχει αφιερωθεί σε κάποιο μη Έλληνα και το οποίο τιμά κάποιον αλλόφυλο ηγεμόνα; Όχι, φυσικά δεν υπάρχει.

Επίσης, η τραγωδία του Ευριπίδη *''Ιφιγένεια εν Αυλίδι''* παρεστάθη το 406 π.Χ. ενώπιον του Μακεδονικού κοινού. Το κοινό αυτό ασφαλώς θα έπρεπε να έχει παιδεία, καλλιέργεια, ανεπτυγμένο πνεύμα, αλλά κυρίως, θα έπρεπε να γνωρίζει Ελληνικά. Αλλοιώς, πώς παρακολούθησε το έργο; Με ταυτόχρονη μετάφραση; Επίσης, δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν να απαγγέλονται ενώπιον των Μακεδόνων οι κατωτέρω στίχοι αν όντως οι Μακεδόνες δεν ήταν Έλληνες: *''Βαρβάρων δ' Έλληνας άρχειν εικός, αλλ' ου βαρβάρους, μήτερ, Ελλήνων˙ το μεν γαρ δούλον, οι δ' ελεύθεροι'', (Ιφιγένεια εν Αυλίδι, 1400-1401''),* ''είναι φυσικό να κυβερνούν οι Έλληνες τους βαρβάρους, αλλά όχι οι βάρβαροι τους Έλληνες. Οι μεν (βάρβαροι) είναι δούλοι, οι δε (Έλληνες) είναι ελεύθεροι''.

Σε αντίθετη περίπτωση αυτό θα αποτελούσε πολύ μεγάλη προσβολή, θα ήταν απαράδεκτο, απρεπέστατο, ασύνετο και ανάρμοστο για τον ευφυέστατο βασιλιά Αρχέλαο και τους λοιπούς Μακεδόνες, πολλώ δε μάλλον που οι ελεύθεροι στο φρόνημα Μακεδόνες δεν είχαν την Περσική ελέω θεού παμβασιλεία και δεν ήταν κάποιοι οι οποίοι θα ανέχονταν να τους προσβάλλουν.

Στην Πέλλα μετέβησαν και ο επικός ποιητής Χοιρίλος ο Σάμιος, λαμβάνων βασιλική επιχορήγηση τέσσερις μνας ημερησίως, (πέθανε στη Μακεδονία σε ηλικία 70 ετών), ο τραγικός ποιητής Αγάθων, (έζησε επί πολλά έτη στην αυλή του Αρχελάου και εκεί πέθανε), ο μουσικός και ποιητής Τιμόθεος ο Μιλήσιος, ο Καλλίστρατος ο Αφιδναίος, ο μαθητής του Πλάτωνος Ευφραίος ο Ωρείτης (από τους Ωρεούς, τον οποίο ο βασιλιάς Περδίκκας είχε πολιτικό σύμβουλο), ο Νέαρχος ο Κρης, ο ψηφιδοποιός Γνώσις (ο οποίος υπέγραφε τα έργα του ΓΝΩΣΙΣ ΕΠΟΗΣΕΝ), οι Θάσιοι καλλιτέχνες Πολύγνωτος και Αγλαφών, ο Θεόπομπος, ο εποποιός Νικήρατος ο Ηρακλειώτης, ο Θεσσαλός, υιός του ιατρού Ιπποκράτη και ερμηνευτής των συγγραμμάτων του, ο κωμικός Αθηναίος, ο Ζεύξις, ο κωμικός Πλάτων ο Αθηναίος (συνώνυμος του φιλοσόφου), ο ποιητής Κρατεύας από τη Θεσσαλία, αλλά και ο ποιητής Αριδαίος, Μακεδών όμως αυτός και άλλοι.

Ο Αλέξανδρος και οι *βασιλικοί παίδες*, μορφώνονταν με ό,τι καλλίτερο διέθετε η Ελληνική παιδεία και ο Ελληνικός πολιτισμός.

Ενώ λοιπόν προσκαλούνταν και έρχονταν συνεχώς στη Μακεδονία ποιητές και άλλοι σοφοί από τη νότια Ελλάδα, όπως πήγαιναν και σε άλλες Ελληνικές πόλεις επειδή προσκαλούνταν από τους ηγέτες τους, π.χ. Πολυκράτης, Διονύσιος, Θήρων, Γέλων κ.τ.λ., σε ουδεμία άλλη, πραγματικά βάρβαρη χώρα, δεν προσκλήθηκαν, ούτε πήγαν.

Κανείς ιστορικός δεν αναφέρει ότι διδάχθηκαν Ελληνικά δράματα σε άλλες περιοχές, εκτός της Μακεδονίας. Ούτε οι Ιλλυριοί, ούτε οι Θράκες, ούτε οι Κάρες, έστω και αν οι τελευταίοι είχαν βασίλισσα την Ελληνίδα Αρτεμισία, της οποίας ο πατέρας καταγόταν από την Αλικαρνασσό και η μητέρα ήταν Κρητικιά.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

Η΄. ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Αναμφισβήτητη είναι η συμμετοχή της Μακεδονίας στην πνευματική ανάπτυξη του Ελληνισμού και την εξέλιξη του πολιτισμού. Αναφερόμενοι μόνο στους αρχαίους χρόνους, θεωρούμε σκόπιμο να αναφέρουμε τους κορυφαίους Μακεδόνες, ανθρώπους της επιστήμης, τους σοφούς, τους ανθρώπους της τέχνης, κ.τ.λ.

Άδραστος. Περιπατητικός φιλόσοφος, μαθητής του Αριστοτέλους. Καταγόταν από τους Φιλίππους. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Φίλιπποι αναφέρει: *‘’Φίλιπποι, πόλις Μακεδονίας, οι πρότερον Κρηνίδες…. Ένθεν ην Άδραστος ο περιπατητικός φιλόσοφος, Αριστοτέλους μαθητής…’’.*

Αθρυΐλατος ο Θάσιος. Ήταν ιατρός, σύγχρονος περίπου του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Αμερίας. Γραμματικός, γλωσσογράφος και φιλόλογος. Ο Αθήναιος διασώζει λέξεις που επιχωρίαζαν στη Μακεδονία και τις είχε αναφέρει ο Αμερίας. Π.χ. *‘’Αμερίας δε ερκίτας φησί καλείσθαι τους κατά τους αγρούς οικέτας’’, ‘’ελάνη δε η λαμπάς καλείται ως Αμερίας φησί’’.*

Αντίγονος ο Μακεδών. Έγραψε *Μακεδονική περιήγηση*. Άκμασε κατά τον 1^{ο} π.Χ. αιώνα.

Αντίπατρος (400-319 π.Χ.). Υιός του Ιολάου, μαθητής του Αριστοτέλους. Από τους επιφανέστερους στρατηγούς του Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ορίστηκε αντιβασιλιάς από το Μέγα Αλέξανδρο, "στρατηγός της Ευρώπης". Έγραψε *Επιστολές* και *Μακεδονική Ιστορία* των χρόνων του βασιλιά Περδίκκα.

Αντιφάνης. Επιγραμματοποιός του 1^{ου} μ.Χ. αιώνα. Τα επιγράμματά του δείχνουν επίδραση του Καλλιμάχου και του Λεωνίδου του Ταραντίνου.

Αριδαίος ο Μακεδών. Ποιητής.

Αριστόβουλος. Υιός του Αριστοβούλου. Πιθανότατα καταγόταν από την Ποτίδαια. Αργότερα έγινε πολίτης της Κασσανδρείας. Ήταν αξιωματικός του μηχανικού στη στρατιά της Ασίας. Το 330 π.Χ. διατάχθηκε να

κοσμήσει εξ αρχής τον τάφο του Κύρου, ο οποίος είχε συληθεί. Από τον Αριστόβουλο έχουμε την περιγραφή του μνημείου. Σε μεγάλη ηλικία έγραψε την *Ιστορία του Αλεξάνδρου.*

Αριστόνικος, ο Ολύνθιος. Κιθαρωδός.

Αριστοτέλης ο Σταγειρίτης (384-322 π.Χ.). Υιός του Νικομάχου. Ο μέγιστος παρά τον Πλάτωνα αρχαίος Έλλην φιλόσοφος. Το καθολικότερον πνεύμα της παγκοσμίου ιστορίας. Παιδαγωγός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Καταγόταν από την Στάγειρο (Στάγειρα, Στάγιρα) της Χαλκιδικής. Η συγγραφική παραγωγή του ήταν κολοσσιαία. Σύμφωνα με τον Έρμιππο τα έργα του Αριστοτέλους ανέρχονται σε τετρακόσιες πραγματείες. Έργα του σωζόμενα ολόκληρα: *Το Όργανον, Ρητορική, Ποιητική, Φυσικά, Περί ουρανού, Μετεωρολογικά, Περί ψυχής*, Βιολογικά έργα (*Περί τα ζώα ιστορίαι, Περί ζώων μορίων, Περί ζώων γενέσεως, Περί ζώων πορείας*), *Περί ζώων κινήσεως, Τα μετά τα Φυσικά*, Τα ηθικά έργα (*Ηθικά Μεγάλα, Ηθικά Ευδήμεια, Ηθικά Νικομάχεια, Πολιτικά*). Έργα του σωζόμενα αποσπασματικά: *Περί Φιλοσοφίας, Εύδημος ή Περί ψυχής, Περί δικαιοσύνης, Περί πολιτικού, Περί ποιητών, Περί ευγενείας, Προτρεπτικός λόγος, Περί Ιδεών, Περί του αγαθού, Πολιτείαι πόλεων, Απορήματα Ομηρικά, Περί των Πυθαγορείων, Περί της Αρχυτείου Φιλοσοφίας, Περί Δημοκρίτου*, Διάλογοι (*Περί Ρητορικής ή Γρύλλος, Σοφιστής, Περί ευχής, Ερωτικός, Συμπόσιον*). Υπάρχουν και άλλα έργα τα οποία αποδίδονται στον Αριστοτέλη.

Αρχέλαος. Από τους επιστήμονες οι οποίοι ακολούθησαν τον Μέγα Αλέξανδρο. "Χωρογράφος της υπό του Αλεξάνδρου πατηθείσης γης". Διασώθηκαν αποσπάσματα εκθέσεών του.

Βαίτων. Υιός του Αλεξάνδρου. Ο "Βηματιστής", ο "χωρογράφος". Είχε τη φροντίδα της αναγνωρίσεως των δρομολογίων, των χώρων σταθμεύσεως κ.τ.λ. Έγραψε τα έργα *Σταθμοί της Αλεξάνδρου πορείας*, *Ασιατικοί σταθμοί*.

Βάλαγρος. Αναφέρεται από το Στέφανο το Βυζάντιο στη λέξη Άμολβος. Το όνομα Βάλαγρος είναι παραλλαγή του Βάλακρος. Ο Βάλαγρος έγραψε για τη Μακεδονία, τα *Μακεδονικά*, σε πολλά βιβλία. Αγνοείται ο χρόνος κατά τον οποίο έζησε.

Δεινοκράτης. Αρχιτέκτων-πολεοδόμος. Το 334 π.Χ. διατάχθηκε από το Μέγα Αλέξανδρο να αναστηλώσει τον πυρποληθέντα, από τον Ηρόστρατο, ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο. Το 332/1 π.Χ. εκλήθη να προσφέρει τις υπηρεσίες του για την οικοδόμηση, για το σχεδιασμό δηλαδή του πολεοδομικού σχεδίου της νέας πόλης, της Αλεξάνδρειας στην Αίγυπτο. Το 324 π.Χ. έκτισε ένα τεράστιο οικοδόμημα, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την καύση της σορού του Ηφαιστίωνος. Εμπιστος φίλος και συνεργάτης του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Δημόκριτος ο Αβδηρίτης. Φιλόσοφος. Από τους κορυφαίους προσωκρατικούς. Γεννήθηκε στα Άβδηρα και άκμασε περί το 460 π.Χ.

Επίγονος. Ποιητής επιγραμμάτων εκ Θεσσαλονίκης, ακμάσας πιθανώς κατά τον 1ο π.Χ. αιώνα. Επιγράμματά του είχαν περιληφθεί στον υπό του Φιλίππου του Θεσσαλονικέως καταρτισθέντα ‘’στέφανον’’.

Έφιππος ο Ολύνθιος. Ιστοριογράφος, σύγχρονος του Μεγάλου Αλεξάνδρου, καταγόμενος από την Όλυνθο. Ο Αρριανός αναφέρει (*Αλεξ. Ανάβ.,* Γ.5.3) ότι ο Μέγας Αλέξανδρος τον διώρισε "επίσκοπο" στρατευμάτων στην Αίγυπτο μαζί με τον Αισχύλο. Συνέταξε πραγματεία *Περί Αλεξάνδρου* και *Περί Ηφαιστίωνος ταφής*.

Ζωΐλος. Χαράκτης νομισμάτων των χρόνων του βασιλιά της Μακεδονίας Περσέως.

Ζωΐλος ο Αμφιπολίτης. Γνωστός σοφιστής και ρήτορας του 4ου π.Χ. αιώνα, καταγόμενος από την Αμφίπολη, μαθητής του Διογένη του Κυνικού. Έβαλε κατά του Ομήρου, ονομασθείς *Ομηρομάστιγξ* και *ρητορικός κύων*. Κατά το Λεξικό Σούδα, εκτός των φιλοσοφικών και ρητορικών, έγραψε και ιστορία από της θεογονίας μέχρι του θανάτου του Φιλίππου Β΄, περιλαμβανομένης και της προγενεστέρας ιστορίας της Μακεδονίας, ως και ιστορία της Αμφιπόλεως, σε τρία βιβλία.

Ηγήμων ο Θάσιος. Ποιητής παρωδιών και κωμωδιογράφος. Εντάσσεται στην αρχαία κωμωδία. Την αρχαιότερη περί αυτού μαρτυρία παρέχει ο Αριστοτέλης, αναγνωρίζοντάς τον ως τον πρώτο ποιητή παρωδιών. Είχε γράψει κωμωδία η οποία επιγραφόταν *Φίλλινα* (Αθήναιος, Γ΄ 108). Ο ίδιος σε διασωθέν απόσπασμά του αποκαλούσε τον εαυτόν του *Φακήν*.

Ηγήσιππος ο Μηκυβερναίος. Ιστορικός από τη Μηκύβερνα της χερσονήσου Παλλήνης της Χαλκιδικής. Έγραψε τα *Παλληνιακά*, δηλαδή την ιστορία της χερσονήσου Παλλήνης και *Μιλησιακά*. Άκμασε περί τα μέσα της ελληνιστικής εποχής. Αναφέρεται από το Διονύσιο τον Αλικαρνασσέα ο οποίος λέγει: *’’Κεφάλων Γεργίθιος και Ηγήσιππος ο περί Παλλήνης γράψας, άνδρες αρχαίοι και λόγου άξιοι’’*. Αποσπάσματα έχουν διασώσει ο Παρθένιος (*Ερωτικά παθήματα)* και ο Στέφανος ο Βυζάντιος.

Ηρακλείδης. Μακεδών ζωγράφος. Αναφέρεται από τον Πλίνιο.

Ηρόδοτος ο Ολύνθιος. Ανδριαντοποιός. Αναφέρεται από τον Τατιανό ότι μετά του Πραξιτέλους κατασκεύασαν το άγαλμα της εταίρας Φρύνης και ότι μόνος του κατασκεύασε το άγαλμα της εταίρας Γλυκέρας και της ψαλτρίας Αργείας.

Ηροφών υιός του Αναξαγόρου. Ανδριαντοποιός, Μακεδών, όπως προκύπτει από την υπογραφή του η οποία βρέθηκε χαραγμένη σε βάθρο στην Ολυμπία. Από τον τύπο των γραμμάτων φέρεται ότι έζησε το 2ο π.Χ. αιώνα. Επί του βάθρου υπήρχε άγαλμα της θεάς Ρώμης το οποίο η πόλη

των Ηλείων ανέθεσε στον Ολύμπιο Δία, *''ευνοίας ένεκεν ης έχουσα διατελεί εις τε αυτήν και τους άλλους Έλληνας''.*

Θεαγένης ο Μακεδών. Αναφέρεται συχνά από το Στέφανο το Βυζάντιο ως γράψας τα *Μακεδονικά*. Έγραψε και *Καρικά* και *Περί Αιγίνης*.

Καλλισθένης ο Ολύνθιος (370-327 π.Χ.). Υιός του Δημοτόμου. Καταγόταν από την Όλυνθο. Φιλόσοφος, ιστορικός, μαθητής και ανεψιός του φιλοσόφου Αριστοτέλους. Ακολούθησε το Μέγα Αλέξανδρο ως ιστοριογράφος και έγραψε το έργο *Αλεξάνδρου πράξεις*. Έγραψε πλην των *Μακεδονικών*, ιστορικά έργα περί του ιερού πολέμου σε δέκα βιβλία, τα *Περσικά*, τα *Θρακικά* και άλλα. Ανεμίχθη στη συνωμοσία των *βασιλικών παίδων* στα Ναύτακα και φυλακίστηκε. Πέθανε από ασθένεια ή το πιθανότερο απαγχονίστηκε.

Κρίτων ο Πιεριώτης. Έγραψε *Ιστορία της χερσονήσου Παλλήνης*, ως και *Περί της αρχής των Μακεδόνων*, και *Περσικά*, *Σικελικά*, *Συρακουσών κτίσιν και περιήγησιν*, *Μεσσηνιακά* και *Γετικά*.

Λεωδάμας ο Θάσιος. Μαθηματικός.

Λύκος ο Μακεδών. Ιατρός και ανατόμος. Έζησε μεταξύ 160-130 π.Χ. Υπήρξε μαθητής του Κοΐντου του οποίου έγραψε τα απομνημονεύματα και σχολίασε τα έργα του Ιπποκράτη.

Λύσος. Αγαλματοποιός.

Μαρσύας ο νεότερος. Υιός του Κριτοδήμου ιερέως του Ηρακλέους. Καταγόταν από τους Φιλίππους. Έγραψε *Μακεδονικά*, των οποίων ο Αρποκρατίων αναφέρει στη λέξη ''Γαληψός'' στο έκτο βιβλίο. Σε αυτόν αποδίδονται και τα έργα *Αρχαιολογικά* σε δώδεκα βιβλία, και *Μυθικά* σε επτά βιβλία.

Μαρσύας ο πρεσβύτερος. Υιός του Περιάνδρου, ιστορικός. Καταγόταν από την Πέλλα. Γραμματοδιδάσκαλος της ακολουθίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έγραψε τα έργα: *Τα περί Αλεξάνδρου*, *Μακεδονικά*, *Αλεξάνδρου αγωγή,* όπου σε δέκα βιβλία εξιστορεί την Ιστορία των Μακεδόνων από τα μυθικά χρόνια έως το 331 π.Χ. Από τα ανωτέρω διεσώθησαν αποσπάσματα. Στο Λεξικό Σούδα αναφέρεται ότι ο Μαρσύας αυτός έγραψε και *Αττικά* σε δώδεκα βιβλία.

Μνησίστρατος. Φιλόσοφος μαθητής του Πλάτωνα, καταγόμενος από τη Θάσο. Εδέχετο την έννοια της ηδονής, όπως ακριβώς την αποδεχόταν οι Κυρηναϊκοί και οι Επικούρειοι.

Νικαίνετος ο Αβδηρίτης (390-369 π.Χ.). Επιγραμματοποιός.

Νικόμαχος. Ιατρός. Πατέρας του Αριστοτέλους. Ήταν προσωπικός φίλος και ιατρός του Αμύντα Γ΄, πατέρα του Φιλίππου Β΄.

Νικομήδης ο Ακάνθιος. Ιστορικός από την Άκανθο. Έγραψε *Μακεδονικά*, ως και έργο *Περί Ορφέως*, τα οποία αναφέρει ο Αθήναιος (ΙΔ΄ 637 Α).

Νικόστρατος. Επιφανής ρήτωρ και συγγραφέας εκ Μακεδονίας. Έζησε επί του αυτοκράτορος Αντωνίου του Ευσεβούς, προς τιμήν του οποίου έγραψε *Εγκώμιον*. Ως έργα του αναφέρονται: *Δεκαμυθία*, *Πολυμυθία*, *Θαλαττουργοί*, *Εγκώμια* κ.ά. Ο Μητροφάνης τον τάσσει παρά τον Πλάτωνα, τον Ξενοφώντα και το Φιλόστρατο.

Νυμφόδωρος. Συγγραφέας του 3^{ου} π.Χ. αιώνα, καταγόμενος από την Αμφίπολη. Αναφέρεται υπό του Κλήμεντος του Αλεξανδρέως (*Στρωματείς*, Ι. 21), ως συγγραφεύς έργου, επιγραφομένου *Νόμιμα Ασίας*. Ο ίδιος ο Κλήμης όμως, στον *Προτρεπτικόν* του αποκαλεί το έργο *Νόμιμα Βαρβαρικά*. Σε αυτό το έργο περιγράφονται τα ήθη και τα έθιμα των λαών της Ασίας.

Ξενόφιλος. Φιλόσοφος των πυθαγορικών δογμάτων, δάσκαλος του Αριστοξένου. Καταγόταν από τη Χαλκιδική. Πέθανε στην Αθήνα.

Παιώνιος. Ανδριαντοποιός. Καταγόταν από τη Μένδη της Χαλκιδικής (κατ' άλλους της Θρακίας). Ο Παυσανίας αναφέρει (Ε΄.10) ότι ο Παιώνιος μεταξύ 450-440 π.Χ. κατασκεύασε τα γλυπτά του ανατολικού αετώματος του ναού του Ολυμπίου Διός και το άγαλμα της Νίκης στην Ολυμπία ύψους 9 μέτρων.

Παρμενίων. Ποιητής επιγραμμάτων κατά τους πρώτους ρωμαϊκούς αυτοκρατορικούς χρόνους.

Παρμενίων. Αρχιτέκτων των χρόνων του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Πολύαινος (261-180 π.Χ.). Νομομαθής. Έγραψε το περίφημο έργο *Στρατηγήματα*.

Πολύγνωτος ο Θάσιος (490-426 π.Χ.). Κορυφαίος ζωγράφος. Θεωρείται ίσως ο μέγιστος ζωγράφος του αρχαίου κόσμου. Μαζί με τον ονομαστό επίσης ζωγράφο Πάναινο, ζωγράφισαν τη μάχη Αθηναίων και Περσών στο Μαραθώνα, επί των τοίχων της Ποικίλης Στοάς των Αθηνών

Πολυνείκης ο Πελλαίος. Δάσκαλος-παιδαγωγός. Δίδαξε γραφή στο Μέγα Αλέξανδρο.

Ποσείδιππος ο Κασσανδρεύς. Ποιητής της νέας Κωμωδίας, ακμάσας τον 3^{ο} π.Χ. αιώνα. (Γλυπτό του υπάρχει στο Μουσείο του Βατικανού). Κυριάρχησε στην Ελληνική σκηνή μετά το θάνατο του Μενάνδρου. Έγραψε περίπου 40 κωμωδίες, μεταξύ των οποίων καλύτερες θεωρούνται οι εξής: *Αναβλάπων*, *Παιδίον*, *Αποκλειομένη*, *Δημόται*, *Μεταφερόμενος*, *Ερμαφρόδιτος*, *Δίδυμοι*, *Κώδων*, *Λοκρίδες*, *Πορνοβοσκός*, *Σύντροφος*, *Μύρμηξ*, *Φιλοπάτωρ* και *Χορεύουσαι*. Βεβαίως, οι ίδιοι οι τίτλοι των έργων αυτών είναι Ελληνικοί. Κωμωδίες του είχαν μεταφραστεί και στην Λατινική, όπως αναφέρει ο Ρωμαίος ποιητής Αύλος Γέλλιος (11, 23, 1). Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Κασάνδρεια αναφέρει: *''Κασάνδρεια, πόλις Μακεδονίας... **Ποσείδιππος** δε κωμωδίας ποιητής υιός ην Κυνίσκου Κασανδρέω''.*

Ποσείδιππος ο Πελλαίος. Ποιητής του 3ου π.Χ. αιώνα γεννηθείς στην Πέλλα. Έγραψε πνευματώδη έπη και επιγράμματα, όπως *η Αιθιοπίς*, *η Ασωπίς,* και ελεγείες, όπως αναφέρει ο Γραμματικός Αθήναιος (170-240 μ.Χ.). Από τα επιγράμματά του διεσώθησαν 21 στην Ελληνική Ανθολογία.
Πρωταγόρας ο Αβδηρίτης. Ο θεωρούμενος πατέρας των σοφιστών. Γεννήθηκε περί το 380 π.Χ.
Πτολεμαίος (366-282 π.Χ.). Υιός του Λάγου. Καταγόταν από την Εορδαία. Στρατηγός και *βασιλικός σωματοφύλακας* του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έγραψε το έργο *Υπομνήματα*, την ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ο σπουδαιότερος όλων, μαζί με τον Αριστόβουλο, από όσους έγραψαν για το Μέγα Αλέξανδρο.
Στράττις ο Ολύνθιος. Ανήκε στο επιτελείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έγραψε τα έργα: *Περί των Αλεξάνδρου εφημερίδων*, *Περί της Αλεξάνδρου τελευτής*, *Περί ποταμών και κρημνών και λιμνών*. Διασώθηκαν αποσπάσματα εξ αυτών.
Φίλιππος ο Αμφιπολίτης. Έγραψε *Θασιακά* σε δύο βιβλία, *Ροδιακά* σε δέκα εννέα βιβλία και *Κωακά* σε έξι βιβλία.

Στα ανωτέρω ονόματα των Μακεδόνων ανθρώπων της επιστήμης του πνεύματος και της τέχνης, δεν υπάρχει κάποιο όνομα που να μην είναι Ελληνικό. Επίσης, από τα οικογενειακά αλλά και από τα μικρά ονόματα των Βαρδαριτών που υπάρχουν στο κείμενο, δεν υπάρχει κανένα όνομα που να μοιάζει έστω και κατ' ελάχιστον με τα ονόματα των Μακεδόνων.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

Θ΄. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΣΤΟΥΣ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ

Είναι γνωστό ότι στους Ολυμπιακούς αγώνες της αρχαιότητος ελάμβαναν μέρος μόνον Έλληνες. Οι Μακεδόνες λοιπόν ως Έλληνες ελάμβαναν μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες και όχι μόνον. Ελάμβαναν μέρος και στα Νέμεα και στα Πύθια και στα Ίσθμια, και στα Παναθήναια, αλλά και σε αγώνες μικρότερης εμβέλειας.

Γνωρίζει κανείς κανένα Βαρδαρίτη, ο οποίος να είχε λάβει μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες της αρχαιότητος; Όχι, φυσικότατα και βεβαιότατα δεν υπάρχει κανείς. Μακεδόνες όμως υπάρχουν και μάλιστα νικητές.

Για έναν αρχαίο Έλληνα αθλητή, αλλά και για την πόλη του, ήταν πολύ σημαντικό να λάβει μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες. Το γιατί είναι σημαντικό να είχε λάβει κάποια πόλη με εκπροσώπους της μέρος σε αθλητικούς αγώνες και μάλιστα στους σημαντικότερους από αυτούς τους αγώνες, αυτούς οι οποίοι γίνονταν στην Ολυμπία κάθε τέσσερα έτη, το

καταλαβαίνει καλλίτερα αν είναι Έλληνας. Διότι τα γονίδιά μας είναι τα ίδια με αυτά των προγόνων μας και στις φλέβες μας ρέει το ίδιο αίμα με εκείνους τους αρχαίους Έλληνες. Για πρώτη φορά στην Ιστορία συναντάμε τη λέξη αθλητής, στα Ομηρικά έπη, *''ουδ' **αθλητήρι** έοικας'',* (*Οδύσσεια,* θ 164), ''ούτε μοιάζεις με αθλητή'', η οποία φαίνεται να έχει μεγάλη σημασία για το κύρος ενός πολίτη. Όπως αναφέρεται στην *Οδύσσεια: ''Ου μεν γαρ μείζον κλέος ανέρος όφρα κ' έησιν ή ό τι ποσσίν τε ρέξη και χερσίν εήσιν*''. (θ 147-148). *''Διότι όσο ζεί, στον άνθρωπο δόξα είναι πρώτη εκείνο που κατορθώνει των χεριών και των ποδιών του η ρώμη''.*

Η Ομηρική έκφραση *''αιέν αριστεύειν και υπείροχον έμμεναι άλλων,…'',* (*Ιλιάς*, Ζ 208), υπήρξε πάντοτε ύψιστο ιδανικό για τους Έλληνες.

Μέσω των αγώνων συνδεόμαστε απ' ευθείας με τους αγώνες τους οποίους διοργάνωσε μπροστά από τα τείχη της Τροίας ο Αχιλλέας, για να τιμήσει το νεκρό φίλο του Πάτροκλο. Αγώνες διοργάνωσε, επίσης, ο βασιλιάς Αλκίνοος κατά την άφιξη του Οδυσσέα στη χώρα του, αγώνες τοξοβολίας έγιναν στην Ιθάκη, για να αποφασισθεί ποιος μνηστήρας θα παντρευόταν την Πηνελόπη.

Από το 776 π.Χ. σταματούσαμε τους πολέμους, για να λάβουμε μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες στην Ολυμπία. (Η Αγγλική λέξη games δεν αποδίδει το νόημα της λέξης αγών).

Είναι τόσο ταυτισμένο το πνεύμα του αθλητισμού με το λαό μας ώστε όταν ο Ξέρξης εισέβαλε στην Ελλάδα, δεν τρέχαμε επειδή τον φοβόμασταν, αλλά, επειδή βιαζόμασταν να πάμε στην Ολυμπία για τους αγώνες. Όσο ασύνετο, περίεργο και απίστευτο και αν φαίνεται, το 480 π.Χ. και ενώ ο Ξέρξης προχωρεί εναντίον της Ελλάδας, στην Ολυμπία έγιναν οι Ολυμπιακοί αγώνες. Ο Ηρόδοτος αναφέρει σχετικά: *''Ως δε και οι λοιποί των συμμάχων ενένωντο, και αυτοί έτερα τοιαύτα ποιήσειν· **ην γαρ κατά τωυτό Ολυμπιάς τούτοισι τοίσι πρήγμασι συμπεσούσα**·''*. (Ζ΄ 206). ''Έτσι σκέπτονταν, επίσης, να συμπεριφερθούν και οι λοιποί σύμμαχοι, εφαρμόζοντας άλλα παρόμοια σχέδια. Διότι είχε συμπέσει κατά το ίδιο χρονικό διάστημα που συνέβαιναν αυτά να γίνονται και οι Ολυμπιακοί αγώνες''.

Αγώνες αθλητικούς και καλλιτεχνικούς διοργάνωνε στο στάδιο του Δίου ο βασιλιάς Αρχέλαος στα τέλη του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, αγώνες αθλητικούς και καλλιτεχνικούς διοργάνωνε στο Δίον ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄, αγώνες προς τιμήν του Ηρακλή διοργάνωσε ο Μέγας Αλέξανδρος το 332 π.Χ. μετά την κατάληψη της Τύρου, όπου στον *οπλίτη δρόμο*, (δρόμος ταχύτητας δύο ή και τεσσάρων σταδίων, κατά τον οποίο οι δρομείς φορούσαν κράνος και κνημίδες και κρατούσαν ασπίδα), νίκησε διπλή νίκη,

ο εταίρος Αντίγονος υιός του Κάλλα: *''Αντίγονος Κάλλα δισσύς τοθι, πρώτος εταίρων οπλίτου σταδίου τ' αμφέατο στεφάνους''*.

Επίσης, αγώνες διοργάνωσε ο Μέγας Αλέξανδρος το 324 π.Χ. για να τιμήσει το νεκρό φίλο του στρατηγό Ηφαιστίωνα. Όπως είναι φανερό, οι αγώνες συνδέουν τον Ελληνισμό των Ομηρικών χρόνων με τους χρόνους της μεγίστης ακμής του Ελληνισμού.

Είναι γνωστό ότι ο βασιλιάς της **Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄,** ο αποκληθείς **φιλέλλην**, ως αγαπών όλους τους Έλληνες, (495-454 π.Χ.), υιός του Αμύντα Α΄, έλαβε μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες το 496 π.Χ. (71^{η} Ολυμπιάδα) και απέδειξε όταν κάποιοι αμφισβήτησαν την Ελληνική του καταγωγή, ότι ήταν **γνήσιος Έλληνας** και ότι η καταγωγή του προερχόταν από τους Τημενίδες του Άργους και τον ήρωα Ηρακλή, τον ιδρυτή των Ολυμπιακών αγώνων. Το ότι ήταν Έλληνας το διεκήρυσσε ο ίδιος με τον πιο σαφή και κατηγορηματικό τρόπο. Όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος είπε στους φιλοξενουμένους Πέρσες. *''Προς δε και βασιλέϊ τω πέμψαντι απαγγείλητε ως* ***ανήρ Έλλην, Μακεδόνων ύπαρχος,*** *εύ υμέας εδέξατο και τραπέζη και κοίτη''.* (Ε΄.20). ''Και επί πλέον να πείτε στο βασιλιά που σας έστειλε, ότι ένας **άνδρας Έλληνας**, ο υποδιοικητής των Μακεδόνων σάς καλοδέχτηκε….''.

Για αποκατάσταση πιθανής παρανόησης πρέπει να λεχθεί ότι ο όρος **φιλέλλην**, ο οποίος απεδόθη στο βασιλιά Αλέξανδρο Α΄, δεν έχει τη σημερινή σημασία, ώστε να υποτεθεί ότι δεν ήταν Έλλην, αλλά αλλόφυλος. Είχε τη σημασία του φιλογενούς, του ανθρώπου ο οποίος ήταν κήρυκας της πανελλήνιας ιδέας, του ανθρώπου ο οποίος αγαπούσε όλους τους Έλληνες, σε αντίθεση με τον Έλληνα εκείνον ο οποίος αγαπούσε μόνο την πόλη- κράτος του. Γιατί ο Αλέξανδρος ήταν φιλέλλην; Διότι εκτός των άλλων τα οποία αναφέρονται από τον Ηρόδοτο, ότι δηλαδή έσωσε το στρατό των λοιπών Ελλήνων από την περικύκλωση στα Τέμπη, κατά την εκστρατεία του Ξέρξου το 480 π.Χ., ''…*Ως δε ούτοί σφι ταύτα συνεβούλευον,* ***χρηστά γαρ εδόκεον συμβουλεύειν,*** *και σφι* ***εύνοος εφαίνετο εών ο Μακεδών,*** *επείθοντο''.* (Ζ΄.173), ενημέρωσε τους Αθηναίους στρατηγούς για την επικείμενη επίθεση των Περσών πριν τη μάχη των Πλαταιών, το 479 π.Χ., λέγοντας και γιατί, ''…***ει μη μεγάλως εκηδόμην συναπάσης της Ελλάδος. Αυτός τε γαρ Έλλην γένος ειμί τωρχαίον και αντ' ελευθέρης δεδουλωμένην ουκ αν εθέλοιμι οράν την Ελλάδα***… *Ολίγων γαρ σφι ημερέων λείπεται σιτία….Ίνα μη επιπέσωσι υμίν*

οι βάρβαροι μη προσδεκομένοισί κω. Ειμί δε Αλέξανδρος ο Μακεδών''. (Θ΄.45), όταν το 468 π.Χ. οι Μυκήνες καταστράφηκαν από τους Αργείους όλοι οι γενόμενοι απάτριδες, δηλαδή περισσότεροι από το μισό πληθυσμό, βρήκαν καταφύγιο στη Μακεδονία στον Αλέξανδρο Α΄. Ο περιηγητής Παυσανίας αναφέρει χαρακτηριστικά. *''Μυκηναίοις [μὲν] γὰρ τὸ μὲν τεῖχος ἁλῶναι κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐκ ἐδύνατο ὑπὸ Ἀργείων, ἐτετείχιστο γὰρ κατὰ ταὐτὰ τῷ ἐν Τίρυνθι ὑπὸ τῶν Κυκλώπων καλουμένων, κατὰ ἀνάγκην δὲ ἐκλείπουσι Μυκηναῖοι τὴν πόλιν ἐπιλειπόντων σφᾶς τῶν σιτίων, καὶ ἄλλοι μέν τινες ἐς Κλεωνὰς ἀποχωροῦσιν ἐξ αὐτῶν,* ***τοῦ δήμου δὲ πλέον μὲν ἥμισυ ἐς Μακεδονίαν καταφεύγουσι παρὰ Ἀλέξανδρον,…''.*** (Παυσανίας, 7.25.5,6).

Ο Ξενοφών, επίσης, αποκαλεί **φιλέλληνα** το Σπαρτιάτη βασιλιά, στρατηγό Αγησίλαο: *''Ει γε μην αυ καλόν Έλληνα όντα* ***φιλέλληνα*** *είναι, τίνα τις είδεν άλλον στρατηγόν ή πόλιν ουκ εθέλοντα αιρείν, ….αλλ' είπεν άρα, Φεύ, Ελλάς, οπότε οι νυν τεθνηκότες ικανοί ήσαν ζώντες νικάν μαχόμενοι πάντας τους βαρβάρους''.* (*Αγησίλαος*, Ζ΄ 4,5). ''….ποιος γνώρισε άλλον στρατηγό, ο οποίος δεν ήθελε να καταλάβει μια πόλη…. αλλά είπε, αλοίμονο Ελλάδα, αυτοί οι οποίοι σκοτώθηκαν τώρα ήταν ικανοί μαχόμενοι να νικήσουν όλους τους βαρβάρους''. Ο όρος *''****καλόν Έλληνα όντα φιλέλληνα είναι****''*, σημαίνει ότι, καλός Έλληνας είναι εκείνος που αγαπάει όλη την Ελλάδα, που είναι φιλόπατρις και όχι μόνο φιλόπολις.

Ο Ξενοφών αναφέρεται σε γεγονός κατά το οποίο προτεινόταν στον Αγησίλαο να καταλάβει την Κόρινθο. Η απάντησή του ήταν ότι, αν σκοτωθούμε εμείς οι Έλληνες μεταξύ μας, δεν θα μείνουν Έλληνες για να αντισταθούν στους βαρβάρους. Όταν ο Αγησίλαος έμαθε ότι σε μάχες που έγιναν στην περιοχή της Κορίνθου σκοτώθηκαν οκτώ μόνο Σπαρτιάτες ενώ από τους αντιπάλους περίπου δέκα χιλιάδες άνδρες, ταραγμένος και εκφράζοντας την αγωνία του για τους εμφυλίους πολέμους είπε το ανωτέρω, ότι δηλαδή αυτοί οι νεκροί Έλληνες θα ήταν ικανοί μαχόμενοι να νικήσουν όλους τους βαρβάρους. Πρόκειται για γεγονός που έλαβε χώραν κατά το λεγόμενο ''Κορινθιακό πόλεμο'', (395 - 386 π.Χ.).

Ομοίως Φιλόκυπρος, δεν είναι κάποιος ξένος που αγαπά την Κύπρο. Ο Φιλόκυπρος ήταν Κύπριος, βασιλιάς της πόλης της Αιπείας (αιπύς είναι ο απόκρημνος) στη βόρεια Κύπρο, κοντά στον ποταμό Κλάριο, σε τοποθεσία οχυρή και πάνω σε δυσπρόσιτα και κακοτράχαλα μέρη, ο οποίος φιλοξένησε το Σόλωνα τον Αθηναίο και μετωνόμασε την

πόλη σε Σόλους προς τιμήν του. Στον Φιλόκυπρο και στη συνάντησή του με τον Σόλωνα αναφέρεται και ο Ηρόδοτος (Τερψιχόρη, Ε΄.113).

Το αντίθετο του *φιλέλλην* είναι *μισέλλην*. Οι μισέλληνες, ακόμη και τον όρο *φιλέλλην* είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν για να πείσουν τους αδαείς, με το απλοϊκό επιχείρημα ότι, αφού αυτός ήταν *φιλέλλην*, δηλαδή ήταν κάποιος που αγαπούσε την Ελλάδα, σημαίνει ότι δεν ήταν Έλληνας. Φιλώ στα αρχαία Ελληνικά σημαίνει αγαπώ και φίλος είναι κάποιος ο οποίος μας είναι αγαπητός, κάποιος τον οποίο αγαπάμε. Ομολογώ ότι δεν έχω δει γραμμένο πουθενά αυτό το επιχείρημα, όμως, είμαι **απολύτως πεπεισμένος** ότι οι Βαρδαρίτες, οι συνήγοροί τους, και όσοι εντέλλονται και πληρώνονται από αυτούς να γράφουν υπέρ αυτών, θα το χρησιμοποιούσαν στην προπαγάνδα τους. Οι Βαρδαρίτες χρησιμοποιούν ή τη μισή αλήθεια ή την άγνοια. Όμως, εάν προστρέξει κανείς και διαβάσει τα αρχαία κείμενα, όλη η αλήθεια αποκαλύπτεται μπροστά του.

Ο Ισοκράτης στον *Παναθηναϊκό*, ο οποίος εκφωνήθηκε το 339 π.Χ., λέγει για τον όρο *φιλέλλην*: *''Οίός περ ο λόγος ο διαναγνωσθείς εστιν, εν ώ πεποίηκας τους μεν σούς προγόνους ειρηνικούς και **φιλέλληνας** και της ισότητος της εν ταις πολιτείαις ηγεμόνας, Σπαρτιάτας δ' υπεροπτικούς και πολεμικούς και πλεονέκτας, και τοιούτους οίους περ αυτούς είναι πάντες υπειλήφασιν''.* (*Παναθηναϊκός*, 241). ''Τοιούτος υπήρξε ο προ ολίγου αναγνωσθείς λόγος, εις τον οποίον παρουσίασες τους μεν προγόνους σου ως ειρηνικούς και αγαπώντες όλη την Ελλάδα και αρχηγούς της πολιτικής ισότητας, τους δε Σπαρτιάτες ως υπεροπτικούς και πολεμικούς και πλεονέκτες και τέτοιους οποίους όλοι θεωρούν αυτούς''.

Η επωνυμία ***Φιλέλλην*,** αποδόθηκε και στον τύραννο **Ιάσονα των Φερών**, ο οποίος ως ταγός της Θεσσσαλίας αποτελούσε σημαντική δύναμη. Ο Ιάσων δολοφονήθηκε το 370 π.Χ.

Ο Ισοκράτης ονομάζει **Φιλέλληνα** και το **Μακεδόνα βασιλιά Φίλιππο**. *''Εστιν ουν ανδρός μέγα φρονούντος και **φιλέλληνος** και πορρωτέρω των άλλων τη διανοία καθορώντος,...''. (Φίλιππος, ν΄ 122)*. ''Είναι λοιπόν ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ανδρός μεγαλόφρονος και **φιλέλληνος** και του οποίου οι σκέψεις πηγαίνουν μακρύτερα από τις σκέψεις των άλλων….''.

Ο Ισοκράτης, επίσης, αποκαλεί **φιλέλληνες** τους Αθηναίους, ''καίτοι πῶς ἂν ἐκείνων ἄνδρες ἀμείνους ἢ μᾶλλον **φιλέλληνες** ὄντες ἐπιδειχθεῖεν, οἵτινες ἔτλησαν ἐπιδεῖν, ὥστε μὴ τοῖς λοιποῖς αἴτιοι γενέσθαι τῆς δουλείας, ἐρήμην μὲν τὴν πόλιν γενομένην, τὴν δὲ χώραν πορθουμένην, ἱερὰ δὲ συλώμενα καὶ νεὼς ἐμπιπραμένους, ἅπαντα δὲ τὸν πόλεμον περὶ τὴν

πατρίδα τὴν αὐτῶν γιγνόμενον;'' ''Μπορεί κανείς να επιδείξει ανθρώπους πιο γενναίους ή πιο **φιλέλληνες** (πιο αφοσιωμένους στους Έλληνες) από αυτούς οι οποίοι για να μην γίνουν αίτιοι δουλείας των υπολοίπων, δέχτηκαν να δουν την πόλη τους να ερημώνεται, τη γη τους να κυριεύεται, τα ιερά τους να λεηλατούνται και τους ναούς να πυρπολούνται, και όλη τη μανία του πολέμου να ξεσπά γύρω από την πατρίδα τους;''. (Πανηγυρικός, 96).

Ο Πλάτων αναφέρει ότι, ''καλός Έλληνας είναι όποιος είναι φιλέλλην''. *(Πολιτεία*, 470 Ε). *''**Καλόν Έλληνα όντα φιλέλληνα είναι**''*. ''Καλός Έλληνας είναι όποιος αγαπά όλη την Ελλάδα, όποιος είναι φιλόπατρις''.

Ο Ηρόδοτος αναφέρει τα εξής για το βασιλιά της Μακεδονίας Αλέξανδρο Α΄, όταν αυτός έλαβε μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες του 496 π.Χ. (71^{η} Ολυμπιάδα), πιθανότατα όταν δεν ήταν ακόμη βασιλιάς. *''Αλεξάνδρου γαρ αεθλεύειν ελομένου και καταβάντος επ' αυτό τούτο, οι αντιθευσόμενοι Ελλήνων έξεργόν μιν, φάμενοι ου βαρβάρων αγωνιστέων είναι τον αγώνα, αλλά Ελλήνων. Αλέξανδρος δε επειδή απέδειξε ως είη Αργείος, **εκρίθη τε είναι Έλλην** και αγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τω πρώτω''.* (Ε΄.22). ''Διότι ο Αλέξανδρος είχε αποφασίσει να πάρει μέρος στους αγώνες και για το σκοπό αυτό είχε κατέλθει (στην Ολυμπία). Όμως οι Έλληνες οι οποίοι επρόκειτο να συναγωνιστούν μαζί του τον εμπόδιζαν, λέγοντας ότι ο αγώνας δεν είναι για βαρβάρους, αλλά για Έλληνες. Ο Αλέξανδρος όμως αφού απέδειξε ότι ήταν Αργείος **εκρίθη ότι ήταν Έλληνας** και παίρνοντας μέρος στον αγώνα *σταδίου* τερμάτισε μαζί (συγχρόνως) με τον πρώτο''.

Ο Αλέξανδρος εκτός από τον αγώνα ταχύτητας του *σταδίου* έλαβε μέρος και στο πένταθλο (Ιουστίνος, 7.2.14). Η νίκη του Αλεξάνδρου Α΄, πιθανότατα στο πένταθλο, εγκωμιάστηκε από το λυρικό ποητή Πίνδαρο ως εξής: *''Ολβίων ομώνυμε Δαρδανιδάν / παι θρασύμηδες Αμύντα….''*, *''των ευτυχισμένων Δαρδανιδών συνωνόματε, /…γιε τολμηρέ του Αμύντα //…Ταιριάζει στους γενναίους να υμνούνται…./…Με τα πιο όμορφα τραγούδια. Γιατί μόνον αυτό πλησιάζει τις αθάνατες τιμές, / αντίθετα πεθαίνουν τα όμορφα έργα που μένουν αφανή''*.

Ο βασιλιάς Αρχέλαος Α΄ (413-339 π.Χ.), υιός του Περδίκκα Β΄, διαγωνίστηκε στο αγώνισμα του τεθρίππου και ανακηρύχθηκε Ολυμπιονίκης. Στο ίδιο αγώνισμα κατέλαβε την πρώτη θέση στα Πύθια, στους Δελφούς.

Το 356 π.Χ. την ημέρα, *ποιητική αδεία*, κατά την οποία γεννήθηκε ο Μέγας Αλέξανδρος (22 Ιουλίου 356 π.Χ.), αλλά, ακριβέστερα την περίοδο κατά την οποία γεννήθηκε, δεδομένου ότι οι αγώνες έγιναν Αύγουστο ή Σεπτέμβριο, το άλογο του βασιλιά Φιλίππου Β΄, νίκησε στους

Ολυμπιακούς αγώνες στο ιππικό αγώνισμα *ιπποδρομία κελήτων.* (Στο αγώνισμα αυτό το άλογο έκανε έξι φορές το γύρο του ιπποδρόμου).

Ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄, νίκησε ακόμη δύο φορές στους Ολυμπιακούς αγώνες. Στο τέθριππο δηλαδή σε αρματοδρομία με τέσσερα άλογα, (352 π.Χ., 107^{η} Ολυμπιάδα) και στη συνωρίδα, δηλαδή σε αρματοδρομία με δύο άλογα, (348 π.Χ., 108^{η} Ολυμπιάδα). Αργότερα έκοψε χρυσούς στατήρες, νομίσματα, τα οποία υπενθύμιζαν τις δύο αυτές νίκες του. Στον ιερό χώρο της Ολυμπίας υπάρχει ακόμη το *Φιλιππείον*, ένα οικογενειακό ηρώο, στο οποίο είχαν τοποθετηθεί τα αγάλματα του βασιλιά Φιλίππου Β΄, της συζύγου του Ολυμπιάδας, του υιού του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του πατέρα του Αμύντα Γ΄ και της μητέρας του Ευρυδίκης. Το *Φιλιππείον* άρχισε να κτίζεται το 338 π.Χ. από το Φίλιππο Β΄, ολοκληρώθηκε όμως το 335 π.Χ. από τον Αλέξανδρο. Τα αγάλματα αυτά ήταν χρυσελεφάντινα αγάλματα και τα είχε φιλοτεχνήσει ο γλύπτης Λεωχάρης.

Το 328 π.Χ., *''Ολυμπιάδι εκατοστή τρισκαιδεκάτη Κλείτων Μακεδών ενίκα στάδιον''*. Στην εκατοστή δέκατη τρίτη (113^{η}) Ολυμπιάδα στέφθηκε Ολυμπιονίκης, νικώντας στον αγώνα *σταδίου*, στον αγώνα ταχύτητας ενός σταδίου, ο Κλείτων ο Μακεδών. Ο Κλείτων αναφέρεται και από το Διόδωρο το Σικελιώτη, *''…Ολυμπιάς δ' ήθχη τρίτη προς ταις εκατόν δέκα καθ' ην ενίκα στάδιον Κλείτων Μακεδών''*. (17,82).

Το 320 π.Χ., (115^{η} Ολυμπιάδα) στέφθηκε Ολυμπιονίκης, νικώντας στον αγώνα *σταδίου* πάλι, ο Δαμασίας από την Αμφίπολη.

Το 292 π.Χ. (122^{η} Ολυμπιάδα) και το 288 π.Χ. (123^{η} Ολυμπιάδα) στέφθηκε Ολυμπιονίκης, νικώντας στον αγώνα *σταδίου*, ο Αντίγονος.

Το 268 π.Χ. (128^{η} Ολυμπιάδα) στέφθηκε Ολυμπιονίκης, νικώντας στον αγώνα *σταδίου* ο Σέλευκος, ενώ στο ίδιο αγώνισμα το 248 π.Χ. (133^{η} Ολυμπιάδα) στέφθηκε Ολυμπιονίκης ο Σίμυλος από τη Νεάπολη.

Στο τέλος του 4^{ου} αιώνα π.Χ., ο Λάμπος από τους Φιλίππους αναδείχθηκε Ολυμπιονίκης στο *τέθριππο*. (Αγώνας αρματοδρομίας, όπου το άρμα το έσερναν τέσσερα άλογα). Μετά τη νίκη του αφιέρωσε τον ανδριάντα του και το άρμα του στο θεό Δία.

Τις πολλές νίκες των Πτολεμαίων στους Ολυμπιακούς αγώνες, Ελλήνων Μακεδόνων βασιλέων της Αιγύπτου, τις έχει τραγουδήσει ο Ποσείδιππος από την Πέλλα, επιγραμματοποιός, ο οποίος τον 3^{ο} π.Χ. αιώνα διέμενε στην Αλεξάνδρεια.

Η Βελιστίχη η οποία ζούσε στην Αλεξάνδρεια, νίκησε το 268 π.Χ. στο πωλικό τέθριππο και το 264 π.Χ. στη συνωρίδα.

Ο Πτολεμαίος ο Α΄ ο Λάγου, όπως και η σύζυγός του Βερενίκη νίκησαν στον ιπποδρομιακό αγώνα.

Στον ιπποδρομιακό αγώνα, επίσης, νίκησαν και τα παιδιά του Πτολεμαίου Α΄, δηλαδή ο Πτολεμαίος Β΄ και η Αρσινόη Β΄.

Ομοίως, στον ιπποδρομιακό αγώνα νίκησε και η κόρη του Πτολεμαίου Β΄, Βερενίκη η Φερνοφόρος.

Στα τέλη του 1ου π.Χ. αιώνα, αναφέρεται η τραγική μοίρα του Απολλόδωρου από την Αιανή της Ελίμειας, ο οποίος επιστρέφοντας από τους αγώνες εφονεύθη από κεραυνό στο όρος Κυλλήνη, όπως το αναφέρει σε ένα επίγραμμά του ο Αντίπατρος ο Θεσσαλονικεύς (*Παλατίνη Ανθολογία*, 7. 390).

Κυλλήνην όρος Αρκάδων ακούεις
αύτη σήμ' επίκειτ' Απολλοδώρω.
Πίσηθέν μιν ιόντα νυκτός ώρη
έκτεινεν Διόθεν πεσών κεραυνός
τηλού δ' αιγανέης τε και Βεροίης
νικηθείς Διός ο δρομεύς καθεύδει.

Το 21 μ.Χ. ο Πολέμων από την Πέτρα της Πιερίας κατέκτησε την πρώτη θέση στον αγώνα του *σταδίου* και στέφθηκε Ολυμπιονίκης.

Υπάρχουν βεβαίως και Μακεδόνες νικητές στα **Ίσθμια** (ο Άρχων υιός του Κλείνου από την Πέλλα, πρώτος στη συνωρίδα το 334 π.Χ.), στα **Νέμεα** (Βερενίκη Β΄ η σύζυγος του Πτολεμαίου Γ΄), **Πυθιονίκες** στους Δελφούς (ο βασιλιάς Αρχέλαος, πρώτος στο τέθριππο, ο Άρχων υιός του Κλείνου από την Πέλλα, πρώτος στη συνωρίδα, ο Πτολεμαίος Α΄, πρώτος στη πωλική συνωρίδα το 314 π.Χ. στα 69α Πύθια), αλλά ακόμη και **Παναθηναιονίκες** (ο Αριστόβουλος του Ευβουλίδου από την Κασσάνδρα, νικητής στο τέθριππο το 314 ή το 310 π.Χ. Επίσης, το 182 ή 178 π.Χ. στο τέθριππο νίκησε ο υιός του Πτολεμαίου). Εκτός των ανωτέρω αγώνων, στους αγώνες προς τιμήν του Αμφιαράου, αναφέρεται νικητής ο Μάλακος ο Μακεδών. *''Άνδρας δολίχου Μάλακος Μακεδών*''. Συμμετοχές Μακεδόνων υπάρχουν και σε αγώνες μικρότερης εμβέλειας, όπως π.χ. στα Ποσειδώνια στο Σούνιο, στα Ανάκια και στα Λύκαια.

Ο Μέγας Αλέξανδρος όταν ρωτήθηκε εάν θα ήθελε να λάβει μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες, στον αγώνα σταδίου, διότι ήταν πάρα πολύ γρήγορος, δήλωσε ότι θα αγωνιζόταν στους Ολυμπιακούς αγώνες, εάν είχε βασιλείς ως ανταγωνιστές. Ο Πλούταρχος αναφέρει σχετικά: *''Αλλά και των περί αυτόν αποπειρωμένων, ει βούλοιτ' αν Ολυμπίασιν αγωνίσασθαι στάδιον, ήν γαρ ποδώκης, ''ει γε'' έφη ''βασιλείς έμελλον έξειν ανταγωνιστάς''.* (*Παράλ. Βίοι*, 4).

Οι Βαρδαρίτες, βεβαίως, δεν έχουν κανέναν αρχαίο Ολυμπιονίκη. Αν αισθάνονται άσχημα επειδή η γνωστή σε όλους αλήθεια αποδεικνύεται περίτρανα, πιστεύω ότι δεν πρέπει να λυπούνται και να στενοχωρούνται

με αυτό. Ας σκεφθούν όμως, πόσο άσχημα μάς κάνουν και αισθανόμαστε εμείς επί τόσα χρόνια, με το να τους βλέπουμε να μάς προσβάλλουν, να μάς επιτίθενται και να σφετερίζονται το ιερό Ελληνικό όνομα Μακεδονία.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

Ι΄. Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Η θρησκεία και ο τύπος της λατρείας των αρχαίων Μακεδόνων, ήταν όμοια με τα αντίστοιχα σε όλες τις λοιπές Ελληνικές περιοχές. Στο θεό Δία πίστευαν οι αρχαίοι Μακεδόνες, φυσικώ τω λόγω αφού ήταν και πρόγονος του Μακεδόνα (Ολύμπιο, Υπερβερέτα, Υπεραιρέτη, Υπερφερέτη, Στράτιο και Εταιρείο, όπως τον αποκαλούσαν), όπως πίστευαν και στους άλλους θεούς και τις θεότητες του Ελληνικού πανθέου: τον Ερμή, τον Ήφαιστο, τον Ποσειδώνα, τον Άρη, τα δίδυμα τέκνα του Διός και της Λητούς (Απόλλωνα και Αρτέμιδα), την Ήρα, τη Δήμητρα, την Εστία, την Αθηνά, την Αφροδίτη, τον Πλούτωνα, την Περσεφόνη, το Διόνυσο, τον Πάνα, την Εύκλεια, τον Ηρακλή, τον Ασκληπιό, τον Ωκεανό, την Αμφιτρίτη, τις Νηρηίδες, τον Αμφίλοχο, την Υγίεια, τη Λήθη, τις Μοίρες (Κλωθώ, Λάχεσις, Άτροπος), τις Χάριτες (Αγλαΐα, Ευφροσύνη, Θάλεια), τον Έρωτα, τη Νέμεση, τον Ορφέα, τους Διοσκούρους, τις Νύμφες, τις Μούσες (Κλειώ, Θάλεια, Ερατώ, Ευτέρπη, Καλλιόπη, Πολύμνια, Τερψιχόρη, Ουρανία, Μελπομένη).

Στη Μακεδονία λατρευόταν, επίσης, ο θεός Φόβος, όπως και από τους άλλους Δωριείς, ο θεός Θαύλλος ο οποίος ταυτίστηκε με τον Άρη και αλλού με το Δία, η Πασικράτα (όπως και στη Θεσσαλία, την Αμβρακία και το Σελινούντα), ο Δάρρων, στον οποίο προσεύχονταν υπέρ των ασθενών. Επίσης, λατρευόταν η **Μα** -μητέρα των θεών, (μήτηρ θεών αποκαλείται σε επιγραφές), η Ρώμη, ο Παιάν, η Ενοδία (ή Εννωδία), η οποία αποκαλείται Οσία σε επιγραφές. (Ενοδία ήταν επίκλησις της θεάς Αρτέμιδος, ως προστάτιδος των ταξιδιωτών και ενόδιος ήταν επίκληση του θεού Ερμή). Επίσης, λατρευόταν οι Αιγύπτιοι θεοί Σάραπις, Ίσις, Άνουβις.

Οι επικλήσεις προς τους θεούς ήταν οι αυτές με τις επικλήσεις στις άλλες Ελληνικές περιοχές. Βασιλεύς, Ολύμπιος, Αγοραίος για το Δία, Βασίλεια για την Ήρα, Σωτήρ για τον Απόλλωνα, Αγεμόνα για την Ηγεμόνη, Σώτειρα για την Άρτεμη, Βουλαία για την Εστία κ.τ.λ.

Τα επίθετα που δίνονταν στους θεούς είχαν σχέση με τα έργα τους, τα όπλα που έφεραν, τις ιδιότητές τους, τους τόπους όπου λατρεύονταν.

Π.χ. ο **Δίας** αποκαλείται αιγίοχος, αίθριος, άναξ, ανταίος, απατούριος, απεσάντιος, αργικέραυνος, άρειος, ασκραίος (άσκρα, άκαρπος δρυς), αστεροπητής, αστραπαίος, βροντών, γαμήλιος, γεωργός,

εγχεικέραυνος, ελευθέριος, ένδενδρος, επάκριος, επιδώτης, επικάρπιος, ερίγδουπος, ερκείος, εταιρείος, ικέσιος, ικετήσιος, καρποδότης, καταιβάτης, κεραύνιος, κεραυνοβόλος, κεραυνοβρόντης, Κρονίδης, κτήσιος, μήλιος, μηλώσιος, μητίεις (φρόνιμος), μόριος, νεμέτωρ, νεφεληγερέτης, νόμιος, ξένιος, Ολύμπιος, όμβριος, ομόγνιος, οπωρεύς, ουράνιος, παγκρατής, πατρώος, πολιεύς, στεροπηγερέτης, στράτιος, συκάσιος, σωτήρ, τέλειος, τερπικέραυνος, τροπαίος, υέτιος, υψιβρεμέτης, φίλιος, φράτριος κ.τ.λ., ο **Απόλλων** αγήτωρ, αγραίος, αγρέτης, Αγρεύς, αειγεννήτης, αιγλήτης, ακέσιος, αλεξίκακος, ακερσεκόμης (ο έχων μακράν κόμη), αμαζόνιος, αποβατήριος, αποτροπαίος, άναξ, αργυρότοξος, αρισταίος, αρότριος, αρνομόμης, αρχηγέτης, γενέτωρ, δαφνηφόρος, διονυσόδοτος, εκάεργος, εκατηβόλος, εκατόμβαιος, ελελεύς, εμβάσιος, έναγρος, επικούρειος, επιμήλιος, επόψιος, θεοξένιος, εκηβόλος, έναγρος, επιμήλιος, ερίφυλλος, ζηνόφρων (ως γνωρίζων τις σκέψεις του Ζηνός (Διός) και ως αποκαλύπτων αυτές μέσω χρησμών), ιατρός, κάρνειος, κλυτότοξος, λύκειος, λυκηγενής, μαλεάτας, παιάν, παιών, ποίμνιος, πύθιος, πυθοκτόνος, Φοίβος, φυτάλμιος, χρυσάορος κ.τ.λ., ο **Άρης** αδάμαστος, ανδροφόνος, ακίθαρις, άναξ, άχορος, βρισάρματος, βροτοκτόνος, βροτολοιγός (ανθρωποβόρος), δαϊκτήρ (φονεύς), εγχέσπαλος (ο πάλλων το έγχος), κορυθαίολος, μεγασθενής, μιαιφόνος (μιασμένος με φόνους), όβριμος (δυνατός), οπλόδουπος, οπλοχαρής, πολεμόκλονος, πτολίπορθος (πορθητής πόλεων), ρινιτόρος (ασπιδοθραύστης), τειχεσιπλήτης, φρικτός, χάλκεος, χρυσήνιος κ.τ.λ., ο **Ερμής** αγήτωρ, αγοραίος, αργεϊφόντης (γοργός μαντατοφόρος), διάκτωρ, εναγώνιος, ενόδιος, επιμήλιος, κριοφόρος, εριούνιος (αγαθοποιός), εύσκοπος, εύφρων, ηγεμόνιος, θυραίος, κοίρανος θνητών, λυσιμέριμνος, ποικιλόβουλος, ποικιλόμυθος, πτηνοπέδιλος, προπύλαιος, πυλαίος, στροφεύς, σώκος (σωτήριος), φίλος θνητών κ.τ.λ., ο **Ήφαιστος** αιώνιος, άναξ, κλυτοεργός, κλυτοτέχνης, ομβριμόθυμος, καρτερόχειρ, μεγασθενής, πανδαμάτωρ, παντοδίαιτος, πανυπέρτατος, τεχνοδίαιτος, φαεσίμβροτος, φάλης, φωσφόρος, χαλκεύς, χρυσόρραπις κ.τ.λ., ο **Ποσειδών** αλίδουπος, άναξ, βαρύκτυπος, γαιήοχος (γαιοκράτης), εννοσίγαιος, ενοσίχθων (γαιοσείστης, κοσμοσείστης), ίππιος, κυανοχαίτης, κυμοθαλής, μέγας, ποντομέδων, χαριδώτης κ.τ.λ., η **Ήρα** αερόμορφος, ηύκομος (καλλίκομη), λευκώλενος, μάκαιρα, παμβασίλεια, παντογένεθλος, πολυώνυμος, πότνια, χρυσόθρονος κ.τ.λ., η **Αθηνά** αγελείη (λαφυροδότρα), αγέστρατος, αγοραία, αδάματος, ακρία, αλκήεσσα, αλκίδημος, αλκίμα, ανεμώτις (καταπαύουσα τους ανέμους), άπτερος, αστύοχος, ατρυτώνη, βουλαία, γιγαντολέτειρα, γλαυκώπις (η έχουσα απαστράπτοντες οφθαλμούς), δαμάσιππος, δεινή, εγρεκύδοιμος, εγραμάχη, ερυσίπτολις, λαοσσόος (ξεσηκώνει το λαό), ληίτις, οβριμοπάτρης (κόρη ισχυρού πατρός),

ορεσιστράτη, παλλάς, περσέπολις, πολιάς, πολιάτις, πότνια, πρόμαχος κ.τ.λ., η **Άρτεμις** αγημώ, αγνή, αγραία, αγροτέρα, ακρία, απαγχομένη, απτέρα, αριστοβούλη, βαθύπλουτος, βοηθόος, βουλαία, ενοδία (προστάτις των ταξιδιωτών), επικλιβάνιος, επιμύλιος, εφεσία, ημέρα, θερμία, ιμβρασία, ιοχέαιρα (σαϊτεύτρα), κορυφαία, κυναγία, λιμνάτις, λουσία, ολβιόμοιρος, ορτυγία, ποταμία, προηγέτη, σώτειρα, τοξία, χησιάς κ.τ.λ., η **Αφροδίτη** άνθεια, άπαρχος, αργυννίς, βασίλεια, βιοδώτις, γεννοδότειρα, δία, ερατοπλόκαμος, εταίρα, ευπατέρεια, εύπλοια, εϋστέφανος (φωτοστέφανη), κυθέρεια, λιμενία, μάκαιρα, μελαινίς, μήτηρ ερώτων, ουρανία, πάνδημος, ποθεινοτάτη, πολύϋμνος, ποντία, ποντογενής, σεμνή, σκηπτούχος, χαριδώτις, χρυσή, φίλανδρος, φιλομμειδής, φιλοπάννυχος κ.τ.λ., η **Δήμητρα** ανησιδώρα, αχαία, ερυσίβη, ευχλόη, ιμαλίς, ιουλώ, μεγάλαρτος, μεγαλόμαζος, ξανθή, ομπνία, σιτώ, σταχυοκόμος, σταχυοπλόκαμος, σταχυοστέφανος, χλόη κ.τ.λ., η **Εστία** αϊδίη, βασίλεια, μάκαρα, μειδιόωσα, ποθεινοτάτη, πολύμορφος, χλοόμορφος κ.τ.λ., ο **Διόνυσος** ανθεύς, άνθιος, απατήνωρ, απατούριος, αροεύς, βάκχος, βακχεύς, βάκχιος, βακχείος, βακχέβακχος, λύσιος, λυαίος, παιώνιος, ιατρός, βουγενής, βούκερως, βρόμιος, δίκερως, ελελεύες, ελεγεύς, εύϊος, εύας, ημερίδης (ως ευμενούς και φιλικώς διακειμένου), ίνος, ιυγγίης, κεραός, κερασφόρος, μειλίχιος, μουσαγέτης, νυκτερινός, όρειος, ορειμανής, ορέσκειος, ουρεσιβάτης, ταυρομέτωπος, ταυρωπός, χρυσόκερως, χρυσοπέδιλος κ.τ.λ., η **Ηώς** αγνή, ηγήτειρα έργων, λαμπροφαής, μάκαιρα, ροδοδάκτυλος κ.τ.λ., ο **Ασκληπιός** απαλεξίκακος, αυξιθαλής, επίκουρος, εχθρός νόσων, ήπιος, ηπιόδωρος, ηπιόφρων, ηπιόχειρ, ιητήρ πάντων, κραταιός, μάκαρ, ολβιόμοιρος, σωτήρ κ.τ.λ., ο **Ηρακλής** αγλαότιμος, αγριόθυμος, αδάμαστος, αθάνατος, αιολόμορφος, αΐδιος, ακάμας, αλεξίκακος, άλκιμος, απείριτος, απόμνιος, αυτοφυής, βουζύγης, βουφάγος, γαίης βλάστημα, γενάρχης, διομεδόντιος, ευάκοος, εύφρων, ηγεμόνιος, καλλίνικος, καρτερόχειρ, κουροτρόφος, μάκαρ, μάντις, μεγασθενής, παγγενέτωρ, παντοδυνάστης, πανυπέρτατος, πάσιν αρωγός, πολύλλιτος, πολύπειρος, σωτήρ, τοξότης κ.τ.λ.

Μπορεί να πει κάποιος ποιες είναι οι επικλήσεις των Βαρδαριτών στους θεούς των Μακεδόνων και των άλλων Ελλήνων;

Οι θεοί αποκαλούνταν και από τους τόπους με τους οποίους είχαν σχέση ή και όπου είχαν ιερά και λατρεύονταν: Π.χ. ο Δίας Δωδωναίος, η Αφροδίτη Κύπρις, ο Απόλλων Λύκειος, Πύθιος, η Άρτεμις Εφεσία, Δηλία, Γαζωρία κ.τ.λ. Δεν υπήρχε πόλη της Ελλάδας η οποία να μην έχει ιερό του Διός. Στη Μακεδονία μάλιστα υπήρχαν ειδικά κέντρα λατρείας του στις Αιγές και το Δίον.

Σε σχέση με τα ιερά του Διός σε κορυφές ορέων, αυτός αποκαλείται Ολύμπιος (όρος Όλυμπος), Ιθωμάτας (Ιθώμη), Κηναίος (ακρωτήριο

Κηναίο Ευβοίας), Λαφύστιος (όρος Λαφύστιο στην Κορώνεια), Αταβύριος (όρος Ατάβυρος Ρόδου), Δικταίος, (όρος Δίκτυ Κρήτης), Ιδαίος (όρος Ίδη Κρήτης), Υμήττιος (όρος Υμηττός Αττικής), Κιθαιρώνιος (όρος Κιθαιρών) κ.τ.λ.

Μπορεί να πει κάποιος σε ποιες κορυφές ποίων ορέων της Βαρντάρσκα λατρευόταν ο Δίας, ο θεός των Μακεδόνων και των άλλων Ελλήνων;

Βεβαίως, δεν υπάρχει Σκοπιανός Δίας, ούτε Κουμανοβίτης Απόλλων, ούτε Κρατοβίτης Άρης, ούτε Κριβαπαλανκίτης Ερμής, ούτε Στιπίτης Ήφαιστος, ούτε Ραντοβισίτης Ποσειδών, ούτε Προμπιστιπίτισσα Ήρα, ούτε Σβετινικολίτισσα Αθηνά, ούτε Κοτσανίτισσα Άρτεμις, ούτε Βινιτσάτισσα Δήμητρα, ούτε Μπεροβοβίτισσα Αφροδίτη, ούτε Γκοστιβαρίτισσα Εστία, ούτε, Δίας Τριβαλλός, Ερμής Άβρος, Άρης Αυταριάτης, Απόλλων Γέτης, ούτε, Ήρα Εγχελιεία, Αθηνά Ταυλαντία, Άρτεμις Χελιδονία. Δεν υπάρχουν Σκοπιανές Μούσες, Κουμανοβίτισσες Χάριτες, Γκοστιβαρίτισσες Νηρηίδες, Ντελτσεβοβίτισσες Νύμφες.

Δεν υπάρχει Πετσεβοβίτισσα Εστία, ούτε Κισεβίτης Πλούτωνας, ούτε Βαλαντοβοβίτισσα Περσεφόνη, ούτε Βελεσίτης Διόνυσος, ούτε Νεγκοτινονίτης Έρωτας, ούτε Καβανταρτσινίτης Πάνας, ούτε Τετοβίτισσα Εύκλεια, ούτε Κιτσεβοβίτης Ηρακλής, ούτε Στρουγκαρίτης Ασκληπιός, ούτε Ντεμπαρτίτης Ωκεανός, ούτε Ντεμιρχισαρίτισσα Αμφιτρίτη, ούτε Κουμανοβίτισσα Υγίεια, ούτε Κιτσεβοβίτισσα Λήθη, ούτε Σκοπιανές Μοίρες, ούτε Κριβαπαλανκίτισσες Χάριτες, ούτε Βινιτσάτισσα Νέμεση, ούτε Ραντοβισίτης Ορφέας, ούτε Κουμανοβίτες, Σκοπιανοί και Τετοβίτες Διόσκουροι.

Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν κανένα απολύτως στοιχείο που να τους συνδέει με τους Μακεδόνες, με τους Έλληνες. Πώς γίνεται μετά από όλα αυτά να τολμούν να θέλουν να αυτοαποκαλούνται Μακεδόνες;

Από επιγραφές οι οποίες έχουν βρεθεί στη Μακεδονία προκύπτουν και άλλα επίθετα για τους θεούς: Ο Δίας αποκαλείται Κύριος, Ύψιστος, Δεσπότης, Κτήσιος (προστάτης των κτημάτων της οικογένειας), Κρονίδης, Ελευθέριος, Μειλίχιος, ο Ερμής Αγοραίος, ο Πλούτων Δεσπότης, η Άρτεμις Αγροτέρα, Λοχία ή Ειλείθυια, Δικαία, η Αφροδίτη Ευσχήμων και ο ημίθεος Ηρακλής Φύλακας (δηλαδή φρουρός) Προπύλαιος (προστάτης των πυλών), Κυναγίδας (προστάτης των κυνηγών), Πατρώος (ως προστάτης της βασιλικής οικογένειας της οποίας θεωρείτο προπάτωρ). Στην ανατολική πλευρά του ανακτόρου της Βεργίνας, μόλις κάποιος περάσει τη μεγάλη είσοδο, μπορεί να δει τη θόλο, έναν κυκλικό χώρο αφιερωμένο στον Πατρώο Ηρακλή.

Στη Μακεδονία, επίσης, στο όρος Όλυμπος πίστευαν όλοι οι αρχαίοι Έλληνες ότι κατοικούν οι δώδεκα θεοί τους. Πού αλλού θα βρίσκονταν οι θεοί των Ελλήνων αν όχι σε Ελληνικό έδαφος; Η πεποίθηση ότι το όρος Όλυμπος ήταν κατοικία των Ελλήνων θεών ήταν αρχαιότατη. Στην *Ιλιάδα* ο Ζευς ονομάζεται Ολύμπιος και το όρος Όλυμπος έδρα των θεών, έδρα των αθανάτων και επίσης, ότι κατέχεται από τους θεούς: *''Αλλά συ περ μιν τείσον, Ολύμπιε μητίετα Ζεύ˙''.* (Α 508). ''Αλλά εσύ τίμησέ τον, Ολύμπιε φρόνιμε Δία'', *''Ου γαρ έτ' αμφίς Ολύμπια δώματ' έχοντες αθάνατοι φράζονται''.* (Β 30), ''Διότι τώρα οι αθάνατοι οι κατέχοντες τα Ολύμπια δώματα δεν αμφιγνωμούν'', *''Ος τόξοισιν έκηδε θεούς, οι Όλυμπον έχουσι''*. (Ε 404), ''Αυτός που με τα τόξα έφθειρε τους θεούς, οι οποίοι κατέχουν τον Όλυμπο'', *''Όφρ' ες Όλυμπον ίκωμαι, ίν' αθανάτων έδος εστί''.* (Ε 360), ''Να αφιχθώ στον Όλυμπο, όπου είναι η έδρα των αθανάτων'', *''Αίψα δ' έπειθ' ίκοντο θεών έδος, αιπύν Όλυμπον˙''* (Ε 367). ''Έπειτα αμέσως έφθασαν στην έδρα των θεών, στον κρημνώδη Όλυμπο'', *''Έχθιστος δε μοι εσσι θεών οι Όλυμπον έχουσιν˙''*. (Ε 890), ''Διότι μου είσαι ο έχθιστος από τους θεούς, οι οποίοι κατέχουν τον Όλυμπο'', *''Αίαν, επεί τις νώϊ θεών, οι Όλυμπον έχουσι,...''*. (Ν 68), ''Αίαντα, σε εμάς κάποιος από τους θεούς, οι οποίοι κατέχουν τον Όλυμπο…''.

Το όρος Όλυμπος ως έδρα των θεών το αναφέρει και ο Ησίοδος στη *Θεογονία*. *''Υμνήση μάκαράς τε θεούς οι Όλυμπον έχουσιν,''* (στ. 101), ''Να υμνήσει και τους ευτυχείς θεούς οι οποίοι κατέχουν τον Όλυμπο'' και *''Αθανάτων, οι έχουσι κάρη νιφόεντος Ολύμπου''*, (στ. 118) ''των Αθανάτων (θεών) οι οποίοι κατέχουν την κορυφή του χιονοσκεπούς Ολύμπου''.

Στην ψηλότερη από τις πολλές κορυφές του Ολύμπου, όθεν και *πολυδειράς* δηλαδή πολυκόρυφος ονομάζεται, πιστευόταν ότι ευρίσκεται το ανάκτορο του θεού Διός. *''Άκροτάτη κορυφή πολυδειράδος Ουλύμποιο˙''.* (*Ιλιάς*, Θ 3). ''Στην υψηλότερη κορυφή του πολυκόρυφου Ολύμπου''.

Στις χαμηλότερες κορυφές του Ολύμπου πιστευόταν ότι ευρίσκονται τα δώματα των άλλων θεών. *''Οι δ' άλλοι ου σφιν πάρεσαν θεοί, αλλά έκηλοι σφοίσιν ενί μεγάροισι καθήατο, ήχι εκάστω δώματα καλά τέτυκτο κατά πτύχας Ουλύμποιο''.* (*Ιλιάς*, Λ 75-77). ''Οι άλλοι θεοί δεν τους παραστέκονταν, αλλά κάθονταν αμέριμνοι στα μέγαρά τους, εκεί όπου ο καθένας τους διέμενε στα ωραία τους δώματα στις πτυχές του Ολύμπου''.

Στον Όλυμπο συνήρχοντο σε συνέλευση οι θεοί. *''Ζεύς δε θεών* ***αγορήν ποιήσατο*** *τερπικέραυνος ακροτάτη κορυφή πολυδειράδος Ουλύμποιο˙''.* (*Ιλιάς*, Θ 2-3). ''Και ο Δίας ο τερπικέραυνος έκανε συνέλευση στην υψηλότερη κορυφή του πολυκόρυφου Ολύμπου''.

Από τον Όλυμπο, επίσης, οι θεοί κατεβαίνουν στη γη και σ' αυτόν πάλι ανεβαίνουν. *''Βη δε κατ' Ουλύμποιο καρήνων αΐξασα''*, (*Οδύσσεια*, α 102), *''Η μεν άρ' ως ειπούσ' απέβη γλαυκώπις Αθήνη Ούλυμπόν δ', όθι φασί θεών έδος ασφαλές αιεί έμμεναι˙''* (*Οδύσσεια*, ζ 41).
Ο Όμηρος δεν φείδεται κοσμητικών επιθέτων για το όρος αυτό της Μακεδονίας. Π.χ. Αγάννιφος, *''Αθανάτων, οι Όλυμπον αγάννιφον αμφινέμονται.*'', (Σ 186), νιφόεις, *''Η δ' ίρηξ ως άλτο κατ' Ουλύμπου νιφόεντος''*, (Σ 616), αιγλήεις, *''Εις άλα άλτο βαθείαν απ' αιγλήεντος Ολύμπου''*, (Α 532), άκρος, πολυδειράς, *''Ακροτάτη κορυφή πολυδειράδος Ουλύμποιο.''*, (Ε 754), αιπύς (κρημνώδης), *ίκετο δ' αιπύν Όλυμπον, ομηγερέεσσι δ' επήλθεν* (Ο 84), πολύπτυχος, ''*πρώτησιν δε πύλησι πολυπτύχου Ουλύμποιο''* (Θ 411), μακρός (Α 402, Β 48, Ε 398 κ.τ.λ.).

Ο Όλυμπος δεν είναι απλώς ένα βουνό. Είναι ένας όρος συμβολικός για τους Έλληνες. Στους πρόποδες δε του Ολύμπου, βρίσκεται η ιερή πόλη των Μακεδόνων το Δίον, η οποία ήταν αφιερωμένη στο θεό Δία.

Στον Όμηρο επίσης, αναφέρεται σαφώς ότι ο Δίας κατοικεί στον ουρανό, τον οποίο εξουσιάζει: *''Ζεύς δ' έλαχ' ουρανόν ευρύν εν αιθέρι και νεφέλησι''* (*Ιλιάς*, Ο 192) και *''αλλά τα γε Ζεύς οίδεν Ολύμπιος, αιθέρι ναίων''* (*Οδύσσεια*, ο 523). Ο Ζεύς ως *αιθέρι ναίων*, ως κατοικών στους αιθέρες, παρακολουθεί τα συμβαίνοντα στη γη ως πανόπτης ή παντόπτης και ρυθμίζει τις τύχες των ανθρώπων αμείβων τους καλούς και εναρέτους και τιμωρών τους κακούς.

Το όνομα Όλυμπος, απαντά ως όνομα ορέων σε όλη την Ελλάδα: Στην κεντρική Εύβοια, στη Λέσβο, στη Σκύρο, στη Λαυρεωτική. Το όνομα Όλυμπος απαντά και στην Κύπρο. Με το όνομα Όλυμπος, επίσης, είναι γνωστό και χωριό στη νήσο Κάρπαθο στα Δωδεκάνησα.

Σε αυτούς τους θεούς που αναφέρθηκαν πίστευαν και αυτούς λάτρευαν οι Μακεδόνες. Είναι γνωστό από την Ιστορία ότι στους γάμους της κόρης του βασιλιά Φιλίππου Β΄ με το βασιλιά Αλέξανδρο της Ηπείρου, οι οποίοι έγιναν στις Αιγές, όπου και εδολοφονήθη ο Φίλιππος Β΄ από τον Παυσανία, αρχές Αυγούστου του 336 π.Χ., της γαμήλιας πομπής ηγούντο τα αγάλματα των δώδεκα Ολυμπίων θεών, των θεών στους οποίους πίστευαν και οι Μακεδόνες, όπως όλοι οι Έλληνες. Ακολουθούσε ως γνωστόν και ένα δέκατο τρίτο άγαλμα του ιδίου, του μεγίστου βασιλιά Φιλίππου Β΄.

Στη Μακεδονία, επίσης, αλλά και στη Θράκη έχουν διαδραματισθεί σημαντικότατα γεγονότα της Ελληνικής Θεογονίας και Μυθολογίας.

Η *γιγαντομαχία,* η μάχη δηλαδή των θεών του Ολύμπου εναντίον των γιγάντων, πιστεύεται ότι διεξήχθη σε διάφορες τοποθεσίες, καθώς

προχωρούσε η διάδοση του μύθου, μεταξύ των οποίων οι παλαιότερες μαρτυρίες θεωρούν το Φλεγραίο πεδίο, στην Παλλήνη στη Χαλκιδική στη Μακεδονία (Αισχύλου, *Ευμενίδες,* 291, Ευριπίδης, *Ιων*, 988). Στους Ορφικούς ύμνους (ύμνος 32), η θεά Αθηνά αποκαλείται *''Φλεγραίων ολέτειρα Γιγάντων''*. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Παλλήνη αναφέρει: *''Παλλήνη δ' εστι χερσόννησος τρίγωνος, την βάσιν έχουσα προς μεσημβρίαν εστραμμένην.* ***Εκαλείτο δε Φλέγρα το παλαιόν και ωκείτο υπό Γιγάντων****. Και η των θεών και των Γιγάντων μάχη ενταύθα μυθεύεται γενέσθαι…''*.

Η μάχη του Δία εναντίον του τιτάνα Τυφώνα διεξήχθη από τη Μακεδονία από τον Όλυμπο. Όπως αναφέρει ο Απολλόδωρος (Ι, 6), το όρος Αίμος ονομάστηκε έτσι από το αίμα του τιτάνα Τυφώνα. Ο Τυφώνας, βρισκόταν στην περιοχή της Θράκης και μαχόμενος έριχνε εναντίον του Διός ολόκληρα βουνά. Ο Δίας κατεκεραύνωνε τα βουνά και τα επέστρεφε εναντίον του, με αποτέλεσμα να τραυματιστεί ο Τυφώνας και να χυθεί πάρα πολύ αίμα στο βουνό. Επειδή το όρος αυτό βάφτηκε ολόκληρο κόκκινο, από το **αίμα** του τιτάνα Τυφώνα, ονομάστηκε **Αίμος**, και εξ αυτού ολόκληρη η Ελληνική χερσόνησος ονομάστηκε και χερσόνησος του Αίμου. Η *Τιτανομαχία,* η δεκαετής μάχη των θεών του Ολύμπου εναντίον των Τιτάνων, διεξήχθη μεταξύ των θεών οι οποίοι κατείχαν τον Όλυμπο και των Τιτάνων οι οποίοι κατείχαν την Όθρυν. Η *Τιτανομαχία* περιγράφεται από τον Ησίοδο στη *Θεογονία*, στους στίχους 617-819.

Στη νήσο Σαμοθράκη ευρίσκετο το ιερό των μεγάλων θεών. Από πολύ αρχαίους χρόνους ήταν το ιερό νησί των Καβείρων. Εκεί μετέβαιναν Έλληνες από όλα τα σημεία του Ελληνικού κόσμου. Στη νήσο Σαμοθράκη, σε μια θρησκευτική και λατρευτική εκδήλωση γνώρισε ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ την Ηπειρώτισσα πριγκίπισσα Ολυμπιάδα, όπου είχε μεταβεί και αυτή με το θείο της Αρύμβα ή Αρρύβα.

Οι Εννέα Μούσες οι κόρες του Διός και της Μνημοσύνης, η οποία βασίλευε στις Ελευθερές της Μακεδονίας, γεννήθηκαν στην περιοχή Πίμπλα, στα Πιέρια όρη, στην Πιερία, στη Μακεδονία και εκεί έδρασαν στην αρχή. Ένεκα τούτου ελέγοντο *Πιμπλειάδες* και *Πιερίδες*. Στους Ορφικούς ύμνους (ύμνος 76) αναφέρεται το εξής: *''Μνημοσύνη και Ζηνός εριγδούποιο θύγατρες,* ***Μούσαι Πιερίδες****, μεγαλώνυμοι, αγλαόφημοι,''.* Οι Εννέα Μούσες μετέπειτα ήλθαν και στη νότιο Ελλάδα σε διάφορα μέρη και ανάλογα ονομάστηκαν *Παρνασσίδες*, *Ελικονίδες*, *Ιλισιάδες*.

Στην Πιερία υπήρχε η πόλη Πίμπλεια, η οποία αναφέρεται από το Στράβωνα και τοποθετείται παρά τη σημερινή Λεπτοκαρυά ή το Λιτόχωρο. Εκεί υπήρχε ιερό των Πιμπλειάδων Μουσών και ένεκα τούτου η πόλη ήταν λατρευτικό κέντρο.

Ο Ορφέας, επίσης, ο υιός του θεού Απόλλωνος και της Μούσας Καλλιόπης, μέγας ποιητής και μουσικός, ο οποίος εξημέρωνε και σαγήνευε ακόμη και τα άγρια θηρία, ζούσε στην Πίμπλεια, στη Μακεδονία. Ο Στράβων αναφέρει τα εξής: *''Ότι υπό τω Ολύμπω πόλις Δίον. έχει δε κώμην πλησίον Πίμπλειαν˙ ενταύθα τον Ορφέα διατρίψαι φασί τον Κίκονα, άνδρα γόητα από μουσικής άμα και μαντικής''*. (*Γεωγρ., Ζ΄* απόσπ. 18). ''Στους πρόποδες του Ολύμπου ευρίσκεται η πόλη Δίον. Πλησίον της είναι η κώμη Πίμπλεια. Εδώ λέγουν ότι έζησε ο Ορφέας ο Κίκονας, ένας άνδρας με μαντικές ικανότητες, ο οποίος αρχικά βασιζόμενος στις γνώσεις του στην μουσική και τη μαντική''.

Ο Ορφέας, σύμφωνα με τον θρύλο θανατώθηκε από γυναίκες, όμως, σύμφωνα με το επίγραμμα που υπήρχε στο Δίο της Μακεδονίας, κεραυνοβολήθηκε από το Δία: *''Θρήϊκα χρυσολύρην τηδ' Ορφέα Μούσαι έθαψαν, ον κτάνειν υψιμέδων Ζεύς ψολόεντι βέλει''*, (Διογένης, *Βίοι Φιλοσόφων*, 5). ''Εδώ έθαψαν οι Μούσες, τον Ορφέα το Θράκα με η χρυσή λύρα, που από τα ύψη του ουρανού ο Δίας τον σκότωσε με πύρινο βέλος''.

Σύμφωνα με ένα απόσπασμα του Στράβωνα το οποίο αναφέρεται στον Ορφέα: *''Τινάς δ' υπιδομένους επιβουλήν και βίαν επιστυτάντας διαφθείραι αυτόν''*. ''Άλλοι δε υποψιάστηκαν συνωμοσία και βία και γι' αυτό οργανώθηκαν σε ομάδα με εχθρικές διαθέσεις εις βάρος του και τον σκότωσαν''.

Ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε επανειλημμένως θυσίες στους θεούς των Μακεδόνων και των άλλων Ελλήνων, για να έχει την εύνοιά τους, αλλά, θυσίαζε και προς τιμήν των Ελλήνων ηρώων.

Κατά την εκστρατεία του προς το Δούναβη, το 335 π.Χ., μετά τη νίκη του εναντίον των Τριβαλλών και των Γετών, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία στο **Δία το Σωτήρα**, τον ημίθεο **Ηρακλή** αλλά και στον ποταμό Ίστρο (Δούναβη). *''Και την μεν λείαν….θύει τε επί τη όχθη του Ίστρου **Διί Σωτήρι** και **Ηρακλεί** και αυτώ τω Ίστρω, ότι ουκ άπορος αυτώ εγένετο, και επανάγει αυτής ημέρας σώους σύμπαντας επί το στρατόπεδον''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 4.5). ''Και τα λάφυρα μεν…και προσέφερε θυσία στην όχθη του Ίστρου στο **Δία το Σωτήρα** και στον **Ηρακλή** και σ' αυτόν τον ποταμό Ίστρο, διότι δεν κατέστη αδιάβατος γι' αυτόν, και τους επανέφερε όλους σώους στο στρατόπεδο εντός της ίδιας ημέρας''.

Μετά την κατάληψη των Θηβών και τη διευθέτηση των πραγμάτων της νότιας Ελλάδας, ο Μέγας Αλέξανδρος επέστρεψε στη Μακεδονία και προσέφερε θυσία στον Ολύμπιο Δία. *''Ταύτα δε διαπραξάμενος επανήλθεν ες Μακεδονίαν˙ και τω τε **Διί τω Ολυμπίω** την θυσίαν, την απ' Αρχελάου έτι καθεστώσαν, έθυσε, και τον αγώνα εν Αιγαίς διέθηκε τα Ολύμπια. Οι δε*

και ταις Μούσαις λέγουσιν ότι αγώνα εποίησε''. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄11.1). ''Αφού δε έκανε αυτά επέστρεψε στη Μακεδονία. Και προσέφερε θυσία στον Ολύμπιο Δία, η οποία ήταν καθιερωμένη από την εποχή του βασιλιά Αρχελάου (υιού του Περδίκκα) και συνεκρότησε στις Αιγές τον αγώνα των Ολυμπίων. Μερικοί δε λέγουν ότι έκανε και αγώνες προς τιμήν των Μουσών''.

Κατά τη διάρκεια της διάβασης του Ελλησπόντου, την άνοιξη του 334 π.Χ., στο μέσον του στενού, ο Μέγας Αλέξανδρος, προσέφερε θυσία στο θεό Ποσειδώνα και τις Νηρηίδες έναν ταύρο. *''Αλέξανδρον δε εξ Ελαιούντος ες τον Αχαιών λιμένα..., επειδή κατά μέσον τον πόρον του Ελλησπόντου εγένετο, σφάξαντα ταύρον τω* ***Ποσειδώνι και Νηρηίσι*** *σπένδειν εκ χρυσής φιάλης ες τον πόντον''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄11.6). ''Ο Αλέξανδρος δε από την Ελαιούντα στο λιμάνι των Αχαιών…όταν βρέθηκε στο μέσον του στενού του Ελλησπόντου, προσέφερε θυσία στο Ποσειδώνα και τις Νηρηίδες έναν ταύρο και έκανε σπονδή από χρυσή φιάλη στη θάλασσα''.

Οι **Νηρηίδες** στις οποίες θυσίασε ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν οι πενήντα κόρες του θαλάσσιου θεού Νηρέα. Μία από τις Νηρηίδες ήταν η Θέτις, η μητέρα του Αχιλλέα του ήρωα του Τρωϊκού πολέμου. Έχουν **Νηρηίδες** οι Βαρδαρίτες όπως έχουν οι Μακεδόνες και όλοι οι άλλοι Έλληνες, ή μήπως έχουν **Ποσειδώνα**;

Ο Μέγας Αλέξανδρος αφού διέβη τον Ελλήσποντο, προσέφερε θυσία στον τάφο του Έλληνα ήρωα του Τρωικού πολέμου Πρωτεσιλάου. Ο Πρωτεσίλαος, υιός του Ιφίκλου, έλαβε μέρος στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας με σαράντα πλοία και ήταν ο αρχηγός των Θεσσαλών, από τη Φυλάκη και την Πύρασο. Ο Πρωτεσίλαος ήταν ο πρώτος Έλληνας, ο οποίος αποβιβάστηκε στην παραλία της Τροίας και αμέσως εφονεύθη από έναν Δάρδανο. *''Τόν δ' έκτανε Δάρδανος ανήρ νηός αποθρώσκοντα πολύ πρώτιστον Αχαιών''*. (*Ιλιάς*, Β 701-702).

Ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν ο πρώτος Έλληνας, ο οποίος διαβείς τον Ελλήσποντο αποβιβάστηκε στην ασιατική ακτή. Ο Μέγας Αλέξανδρος στο μέρος της Ευρωπαϊκής ηπείρου από όπου εξέπλευσε, αλλά και στο μέρος της Ασιατικής ηπείρου όπου αποβιβάστηκε, ίδρυσε βωμούς του Διός, της Αθηνάς και του Ηρακλέους: *''Λέγουσι δε και πρώτον εκ της νεώς ξυν τοις όπλοις εκβήναι αυτόν ες την γην την Ασίαν, και βωμούς ιδρύσασθαι, όθεν τε εστάλη εκ της Ευρώπης, και όπου εξέβη της Ασίας,* ***Διός*** *αποβατηρίου και* ***Αθηνάς και Ηρακλέους****''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄11.7). ''Λέγουν δε ότι πρώτος αυτός αποβιβάστηκε από το πλοίο στη γη της Ασίας κρατώντας τα όπλα του, και ίδρυσε βωμούς και στο μέρος της Ευρωπαϊκής ακτής από όπου ξεκίνησε και στο μέρος της Ασιατικής ακτής

όπου αποβιβάστηκε, του Διός του αποβατηρίου, της Αθηνάς και του Ηρακλέους''.

Επίσης, προσέφερε θυσία στη θεά Αθηνά, την Ιλιάδα Αθηνά, αλλά και προς τιμήν του βασιλέα των Τρώων Πριάμου, επάνω στον βωμό του Ερκείου Διός. *''Θύσαι δε αυτόν και **Πριάμω** επί του βωμού του **Διός του Ερκείου** λόγος κατέχει, μήνιν Πριάμου παραιτούμενον τω Νεοπτολέμου γένει, ό δη ες αυτόν καθήκεν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄.11.8).

Ο Δίας ωνομαζόταν Ερκείος, διότι είχε βωμό στο έρκος, το προαύλιο δηλαδή, ως θεός προστάτης της οικίας. Ο υιός του Αχιλλέως Νεοπτόλεμος, είχε φονεύσει το βασιλιά Πρίαμο, πλησίον του βωμού του Ερκείου Διός. Ο Μέγας Αλέξανδρος από μητέρα καταγόταν από το γένος του Νεοπτολέμου. Η μητέρα του η Ολυμπιάς, είλκε την καταγωγή από τους βασιλείς της Ηπείρου, τους απογόνους του Νεοπτολέμου, ο οποίος μετά την άλωση της Τροίας, πήγε και βασίλευσε εκεί. Με τη θυσία αυτή ο Μέγας Αλέξανδρος ήθελε τρόπον τινά να εξευμενίσει την ψυχή του Πριάμου, επειδή ένας πρόγονός του, από την πλευρά της μητέρας του τον εφόνευσε.

Ο Μέγας Αλέξανδρος και ο Ηφαιστίων εστεφάνωσαν τους τάφους του Αχιλλέως και του Πατρόκλου αντιστοίχως, τιμώντες τους δύο μεγάλους πανελλήνιους ήρωες. *''Οι δε, ότι και αυτός τον **Αχιλλέως** άρα τάφον εστεφάνωσεν˙ Ηφαιστίωνα δε λέγουσιν, ότι του **Πατρόκλου** τον τάφον εστεφάνωσε''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 12.1).

Στις ακρόπολη των Σάρδεων ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε ναό και βωμό προς τιμήν του Ολυμπίου Διός: *''Αυτός δε επί τη άκρα ναόν τε οικοδομήσαι **Διός Ολυμπίου** επενόει, και βωμόν ιδρύσασθαι''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄.17.5).

Στην Έφεσο ο Μέγας Αλέξανδρος έδωσε εντολή να κτισθεί εκ νέου ο ναός της θεάς Αρτέμιδος. Ο περίφημος αυτός ναός της θεάς Αρτέμιδος, τον οποίο είχε αρχίσει να οικοδομεί ο Κνώσιος Χερσίφρων και αποπερατώθηκε μετά από 120 έτη, πυρπολήθηκε από τον Ηρόστρατο την ημέρα της γεννήσεως του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ανοικοδομήθηκε πάλι από τις Ιωνικές πόλεις με επικεφαλής αρχιτέκτονα τον Δεινοκράτη.

Επίσης, όταν ο Μέγας Αλέξανδρος έφθασε στην πόλη των Σόλων, προσέφερε θυσία προς τιμήν του Ασκληπιού. Έχουν **Ασκληπιό** οι Βαρδαρίτες, όπως έχουν οι Μακεδόνες και όλοι οι άλλοι Έλληνες; *''Αλέξανδρος δε εν Σόλοις θύσας τε τω **Ασκληπιώ**, και πομπεύσας αυτός τε και η στρατιά πάσα, και λαμπάδα επιτελέσας, και αγώνα διαθείς γυμνικόν και μουσικόν, Σολεύσι μεν δημοκρατείσθαι έδωκεν˙ αυτός δε αναζεύξας ες Ταρσόν,….,αυτός δε συν τοις πεζοίς και τη ίλη τη βασιλική ες Μαγαρσόν ήκε, και τη **Αθηνά** τη Μαγαρσίδι έθυσεν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Β΄ 5.8,9). ''Ο δε Αλέξανδρος αφού προσέφερε θυσία στους Σόλους, προς

τιμήν του Ασκληπιού, και αφού έκαναν πανηγυρική περιφορά (λιτανεία) και αυτός ο ίδιος και ο ολόκληρος ο στρατός του, ετέλεσε λαμπαδηδρομία και συνεκρότησε γυμνικό (αθλητικούς) και μουσικούς αγώνες, εις μεν τους κατοίκους των Σόλων επέτρεψε να έχουν το δημοκρατικό πολίτευμα. Αυτός δε κινήσας με τον στρατό του προς την Ταρσό, …αυτός δε μαζί με τους πεζούς και με τη βασιλική ίλη ήλθε στη Μαγαρσό και θυσίασε στη Μαγαρσίδα Αθηνά''.

Η λαμπαδηδρομία ήταν αγώνας δρόμου με αναμμένες λαμπάδες, προς τιμήν των πυρφόρων θεών Αθηνάς, Ηφαίστου και Προμηθέως, πεζή ή επί ίππων. Το αγώνισμα συνίστατο στο να φθάσει ο αγωνιζόμενος στο τέρμα ή να παραδώσει την λαμπάδα αναμμένη σε κάποιον άλλον. Το *γυμνικόν* ή οι γυμνικοί, ήταν αθλητικοί αγώνες και συνίσταντο στο πένταθλον: άλμα, δρόμο ταχύτητος, δίσκο, ακόντιο και πάλη. Ο *μουσικός* ή οι μουσικοί αγώνες, περιεστρέφοντο σε απαγγελίες διαφόρων ποιημάτων, επικών, λυρικών και τραγωδιών.

Επίσης, όταν ο Μέγας Αλέξανδρος έφθασε στη Μαλλό, της οποίας οι κάτοικοι ήταν άποικοι του Άργους, προσέφερε θυσία (ενήγισε) προς τιμήν του Αμφιλόχου, υιού του Αμφιαράου και της Εριφύλης, Έλληνα ήρωα του Τρωικού πολέμου. *''Ένθεν δε ες Μαλλόν αφίκετο και **Αμφιλόχω** όσα ήρωι ενήγισε''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Β΄ 5.9). ''Από εκεί δε έφθασε στην Μαλλό και προσέφερε στον Αμφίλοχο όσα θύματα αρμόζει να προσφέρει κανείς σε θυσία προς ήρωα''.

Το θύειν λέγεται επί θυσίας προσφερομένης στους θεούς, το εναγίζειν επί θυσίας προσφερομένης σε ήρωες και νεκρούς.

Μετά την κατάληψη της Τύρου, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία προς τιμήν του Έλληνα ήρωα, του ημίθεου Ηρακλέους. *''Αλέξανδρος δε τω **Ηρακλεί** έθυσέ τε και πομπήν έστειλε ξυν τη δυνάμει ωπλισμένη˙ και αι νήες ξυνεπόμπευσαν τω Ηρακλεί, και αγώνα γυμνικόν εν τω ιερώ και λαμπάδα εποίησε''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Β΄24.6). ''Ο Αλέξανδρος δε θυσίασε στον **Ηρακλή** και ετέλεσε πανηγυρική περιφορά (λιτανεία) με όλο το στρατό παρατεταγμένο. Συγχρόνως τα πλοία του έκαναν πανηγυρική επίδειξη προς τιμήν του Ηρακλέους και διοργάνωσε γυμνικούς (αθλητικούς) αγώνες και λαμπαδηδρομία''.

Πριν την κατάληψη της πόλης της Γάζας της Φοινίκης, ο Μέγας Αλέξανδρος, ενώ ήταν στεφανωμένος, θυσίαζε στους θεούς κατά τα ειωθότα. *''Και εν τούτω θύοντι Αλεξάνδρω, και εστεφανωμένω τε και κατάρχεσθαι μέλλοντι του πρώτου ιερείου κατά νόμον,''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Β΄26.4).

Στην πόλη Μέμφιδα της Αιγύπτου ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία στους (Έλληνες) θεούς και στον θεό των Αιγυπτίων Άπιν. *''Εκείθεν δε διαβάς τον πόρον ήκεν ες Μέμφιν˙ και θύει εκεί τοις τε **άλλοις θεοίς και***

τω Άπιδι *και αγώνα εποίησε γυμνικόν τε και μουσικόν˙ ήκον δε αυτώ οι αμφί ταύτα τεχνίται εκ της Ελλάδος οι δοκιμώματοι''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄1.4). ''Από εκεί δε αφού διέβη το πέρασμα έφθασε στη Μέμφιδα. Εκεί θυσίασε και στους άλλους θεούς και στον Άπιν και ετέλεσε και γυμνικούς (αθλητικούς) και μουσικούς αγώνες. Για χάρη του ήλθαν από την Ελλάδα οι εμπειρότατοι καλλιτέχνες οι ασχολούμενοι με αυτά''.

Στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, ο Μέγας Αλέξανδρος διέταξε να κατασκευασθούν ναοί των Ελλήνων θεών, από δε τους Αιγυπτίους θεούς μόνο ναός της θεάς Ίσιδος, την οποία οι Έλληνες εταύτιζαν με την Αφροδίτη. *''Πόθος ουν λαμβάνει αυτόν του έργου, και αυτός τα σημεία τη πόλει έθηκεν, ίνα τε αγοράν εν αυτή δείμασθαι έδει και ιερά όσα και* ***θεών ων τινων, των μεν Ελληνικών, Ίσιδος δε Αιγυπτίας****, και το τείχος η περιβεβλήσθαι. Και επί τούτοις εθύετο, και τα ιερά καλά εφαίνετο''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄.1.5). ''Γι' αυτό λοιπόν κατελήφθη από σφοδρή επιθυμία ο Αλέξανδρος για την εκτέλεση αυτού του έργου, και αυτός ο ίδιος διέγραψε το σχέδιο της πόλεως και ώρισε πού πρέπει να κτίσουν την αγορά εντός αυτής, πού δε και πόσους ναούς, και ποίων θεών, των μεν άλλων Ελληνικών εκ δε των Αιγυπτιακών μόνης της Ίσιδος, και σε ποιο μέρος έπρεπε να οικοδομηθεί το τείχος γύρω της πόλεως. Και χάριν αυτών θυσίασε και η θυσία απέβη αισία''.

Ο Μέγας Αλέξανδρος μετά την επιστροφή του από την επίσκεψη στο ιερό του θεού Άμμωνος στην όαση Σίβα και την έλευσή του στη Μέμφιδα, προσέφερε θυσία στο Δία. *''Εις Μέμφιν δε αυτώ πρεσβείαί τε πολλαί εκ της Ελλάδος ήκον, …ων ήρχεν Ασκληπιόδωρος ο Ευνίκου. Ενταύθα θύει τω* ***Διί τω βασιλεί*** *και πομπεύει ξυν τη στρατιά εν τοις όπλοις και αγώνα ποιεί γυμνικόν και μουσικόν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄.5.1,2). ''Στη Μέμφιδα ήλθαν προς αυτόν πολλές πρεσβείες από την Ελλάδα,…των οποίων ήρχεν ο Ασκληπιόδωρος ο υιός του Ευνίκου. Εδώ προσέφερε θυσία στο Δία το βασιλέα και έκανε πανηγυρική περιφορά με το όλο το στράτευμά του οπλισμένο και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) και μουσικούς αγώνες''.

Την άνοιξη του 331 π.Χ., στην πόλη Τύρο της Φοινίκης, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία προς τιμήν του προγόνου του και πανελλήνιου ήρωα του Ηρακλέους. *''Εν Τύρω δε αύθις θύει τω* ***Ηρακλεί*** *και αγώνα ποιεί γυμνικόν τε και μουσικόν''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄6.1). ''Στην Τύρο δε αμέσως θυσιάζει προς τιμήν του Ηρακλέους και τελεί γυμνικούς (αθλητικούς) και μουσικούς αγώνες''.

Στην πόλη των Σούσων ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε και πάλι θυσία. *''Άφίκετο δε ες Σούσα Αλέξανδρος εκ Βαβυλώνος εν ημέραις είκοσι˙…Ενταύθα* ***θύσας τω πατρίω νόμω*** *Αλέξανδρος και λαμπάδα ποιήσας και αγώνα γυμνικόν,… προυχώρει ως επί Πέρσας''.* (*Αλεξ. Ανάβ*.,

Γ΄16.8,9). ‘’Ο δε Αλέξανδρος έφθασε στα Σούσα από τη Βαβυλώνα σε είκοσι ημέρες….Εδώ αφού θυσίασε ο Αλέξανδρος σύμφωνα με την πατροπαράδοτη συνήθεια και ετέλεσε λαμπαδηδρομία και γυμνικούς (αθλητικούς) αγώνες….προχώρησε εναντίον των Περσών’’.

Μόνο αν είναι κανείς Έλληνας, μπορεί να καταλάβει τι σημαίνει αυτή η τελευταία πρόταση, όπως και η επόμενη παράγραφος. Είμαστε οι ίδιοι ως λαός χιλιάδες χρόνια. Σεβόμαστε τα θεία και αγωνιζόμαστε τον καλόν αγώνα. Οι συνήθειες και πολιτισμός μας αποδεικνύονται σε κάθε δράση μας και μάς συνοδεύουν παντού. Αξίζει να το προσέξουμε. Ο Μέγας Αλέξανδρος διεξάγει ένα μεγάλο αγώνα στην Ασία, ο οποίος έχει φοβερό τίμημα. Πρέπει να προχωρήσει εναντίον των Περσών και αυτός μετά τις πατροπαράδοτες θυσίες στους θεούς και τη λαμπαδηδρομία οργανώνει αθλητικούς αγώνες (γυμνικόν). Είναι η ίδια αντιμετώπιση και η ίδια συμπεριφορά, με αυτήν την οποία επεδείκνυαν οι Σπαρτιάτες λίγο πριν τη μάχη των Θερμοπυλών το 480 π.Χ. Γυμνάζονταν και χτενίζονταν επί τρεις ημέρες στα στενά των Θερμοπυλών και έκαναν τον Ξέρξη και τους Πέρσες να μην καταλαβαίνουν, πώς είναι δυνατόν, τη στιγμή κατά την οποία έδιναν τη μάχη της ζωής τους, να φέρονται έτσι.

‘’Έτυχον δε τούτον το χρόνον Λακεδαιμόνιοι έξω τεταγμένοι. Τούς μεν δη ώρα γυμναζομένους των ανδρών, τους δε τας κόμας κτενιζομένους’’. (Ηρόδοτος, Ζ΄ 208). ‘’Έτυχε δε κατ’ εκείνο το χρόνο (που πήγε ο κατάσκοπος του Ξέρξη) οι Λακεδαιμόνιοι να είναι έξω (του τείχους). Άλλους μεν είδε να γυμνάζονται και άλλους να κτενίζουν τα μαλλιά τους’’. *‘’Επεάν μέλλωσι κινδυνεύειν τη ψυχή, τότε τας κεφαλάς κοσμέονται*’’. (Ηρόδοτος, Ζ΄ 209), ‘’Όταν πρόκειται να διακινδυνεύσουν τη ζωή τους, τότε περιποιούνται τα μαλλιά τους’’.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στα Ζαδράκαρτα προσέφερε και πάλιν θυσία στους θεούς κατά την πατροπαράδοτη συνήθεια. *‘’Ταύτα δε διαπραξάμενος ήγεν ως επί Ζαδράκαρτα, την μεγίστην πόλιν της Υρκανίας… Και ενταύθα διατρίψας ημέρας πεντακαίδεκα και* ***θύσας τοις θεοίς*** *ως νόμος και αγώνα γυμνικόν ποιήσας ως επί Παρθυαίους ήγεν’’.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄25.1). ‘’Αφού δε έκανε αυτά πήγε στα Ζαδράκαρτα, την μεγαλύτερη πόλη της Υρκανίας…Αφού παρέμεινε εδώ δεκαπέντε ημέρες και προσέφερε θυσία στους θεούς κατά την πατροπαράδοτη συνήθεια και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) αγώνες προχώρησε εναντίον των Παρθυαίων’’.

Στην χώρα των Αριασπών, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία στον Απόλλωνα. *‘’Ενταύθα θύσας τω* ***Απόλλωνι*** *Δημήτριον μεν ένα των σωματοφυλάκων, υποπτεύσας μετασχείν Φιλώτα της επιβουλής, ξυνέλαβε˙ σωματοφύλακα δε αντί Δημητρίου απέδειξε Πτολεμαίον τον Λάγου’’*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄27.5). ‘’Εδώ αφού προσέφερε θυσία στο θεό Απόλλωνα

συνέλαβε μεν τον Δημήτριο, έναν από τους σωματοφύλακες, επειδή τον υποπτευόταν ότι συνέπραξε με το Φιλώτα στη συνωμοσία κατά της ζωής του, σωματοφύλακα δε αντί του Δημητρίου διώρισε τον Πτολεμαίο τον υιό του Λάγου''.

Επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος θυσίασε βαδίζοντας προς τον Καύκασο (Ινδικό ή Παροπάμισο). *''Εν τούτω δε Αλέξανδρος προς τον Καύκασον το όρος ήγεν, ίνα και πόλιν έκτισε και ωνόμασεν Αλεξάνδρειαν· και θύσας* ***ενταύθα τοις θεοίς όσοις νόμος αυτώ*** *υπερέβαλε το όρος τον Καύκασον, σατράπην μεν τη χώρα επιτάξας Προέξην, άνδρα Πέρσην, των δε εταίρων Νειλόξενον τον Σατύρου επίσκοπον ξυν στρατιά απολιπών''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄28.4). ''Κατά τούτον το χρόνο ο Αλέξανδρος εβάδιζε προς το όρος Καύκασο όπου και έκτισε πόλη και την ωνόμασε Αλεξάνδρεια. Και αφού προσέφερε θυσία στους θεούς, σε όσους συνήθιζε πέρασε το όρος Καύκασο, διορίσας προηγουμένως σατράπη στη χώρα τον Πέρση Προέξη, επόπτη δε σε αυτή με λίγους στρατιώτες το Νειλόξενο του Σατύρου, έναν εκ των εταίρων''.

Ομοίως, στη Σογδιανή όταν ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε και ετείχισε την πόλη, την επί του Τανάϊδος (Ιαξάρτη) ποταμού, προσέφερε θυσία στους θεούς, κατά τη συνήθειά του, και διοργάνωσε ιππικούς και γυμνικούς (αθλητικούς) αγώνες. *''Αυτός δε την πόλιν ην επενόει τειχίσας εν ημέραις είκοσι.…****θύσας τοις θεοίς ως νόμος αυτώ*** *και αγώνα ιππικόν τε και γυμνικόν ποιήσας,''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Δ΄4,1).

Στην πόλη Νίκαια, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία στη θεά Αθηνά και κατόπιν προχώρησε προς τον Κωφήνα ποταμό. *''Αφικόμενος δε ες Νίκαιαν πόλιν και τη* ***Αθηνά*** *θύσας προυχώρει ως επί τον Κωφήνα, προπέμψας κήρυκα ως Ταξίλην τε και τους επί τάδε του Ινδού ποταμού, κελεύσας απαντάν όπως αν εκάστοις προχωρή''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Δ΄22.6).

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος κατέλαβε την Άορνο πέτρα, προσέφερε και πάλι θυσία. *''Είχετό τε Αλεξάνδρω η πέτρα η τω Ηρακλεί άπορος γενομένη, και* ***έθυεν*** *επ' αυτή Αλέξανδρος και κατεσκεύασε φρούριον…και πιστός ες τα μάλιστα εφαίνετο''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Δ΄30.4).

Στην πόλη Νύσσα προσέφερε θυσία προς τιμήν του θεού Διονύσου. *''Αλέξανδρον δε πόθος έλαβεν ιδείν τον χώρον όπου τινά υπομνήματα του Διονύσου οι Νυσσαίοι εκόμπαζον…Θύσαί τε αυτού Αλέξανδρον τω* ***Διονύσω*** *και ευωχηθήναι ομού τοις εταίροις''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄2.5,6). ''Ο Αλέξανδρος κατελήφθη από σφοδρή επιθυμία να δει τον τόπο, όπου εκαυχώντο οι Νυσσαίοι ότι εσώζοντο μερικά πράγματα υπενθυμίζοντα το Διόνυσο… Ο Αλέξανδρος προσέφερε θυσία προς τιμήν του θεού Διονύσου και συνέφαγε σε συμπόσιο με τους εταίρους''.

Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος έφθασε στον Ινδό ποταμό και πάλι προσέφερε θυσία στους θεούς. *''Αλέξανδρος δε ως αφίκετο επί τον Ινδόν*

ποταμόν,…Ενταύθα θύει Αλέξανδρος ***τοις θεοίς όσοις αυτώ νόμος*** *και αγώνα ποιεί γυμνικόν και ιππικόν επί τω ποταμώ˙ και γίγνεται αυτώ επί τη διαβάσει τα ιερά''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄3.5,6). ''Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος έφθασε στον Ινδό ποταμό,….Εδώ προσέφερε θυσία στους θεούς, σε όσους πατροπαράδοτα εσυνήθιζε και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) και ιππικούς αγώνες πλησίον του ποταμού. Και τα σημεία των θυσιών έγιναν ευοίωνα ως προς τη διάβαση του ποταμού.

Μετά τη διάβαση του Ινδού ποταμού, ο Μέγας Αλέξανδρος εθυσίασε κατά τη συνήθειά του. *''Ως δε διέβη πέραν του Ινδού ποταμού, και ενταύθα αύ* ***θύει κατά νόμον*** *Αλέξανδρος''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄8.2).

Στα Τάξιλα ο Μέγας Αλέξανδρος θυσίασε και πάλιν κατά τη συνήθειά του και ετέλεσε αγώνες. *''Και ενταύθα αύ Αλέξανδρος εν Ταξίλοις* ***θύει όσα ο νόμος*** *και αγώνα ποιεί γυμνικόν και ιππικόν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄8.3). ''Και εδώ πάλι στα Τάξιλα ο Αλέξανδρος προσέφερε θυσία κατά τη συνήθειά του και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) και ιππικούς αγώνες''.

Στην όχθη του Υδάσπη επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε τις συνήθεις θυσίες στους θεούς για τη νίκη. *''Αλεξάνδρω δε επειδή οι αποθανόντες εν τη μάχη κεκόσμηντο τω πρέποντι κόσμω, ο δε* ***τοις θεοίς*** *τα νομιζόμενα επινίκεια έθυε, και αγών εποιείτο αυτώ˙ γυμνικός τε και ιππικός αυτού επί τη όχθη του Υδάσπου ίναπερ το πρώτον διέβη άμα τω στρατώ''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄20.1). ''Ο Αλέξανδρος αφού έθαψε τους φονευθέντες στη μάχη με τις πρέπουσες τιμές σ' αυτούς, προσέφερε τις συνήθεις θυσίες στους θεούς για τη νίκη, και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) και ιππικούς αγώνες εκεί στην όχθη του Υδάσπου όπου κατ' αρχάς διέβη μαζί με το στρατό του''.

Στον Ύφασι ποταμό, το Σεπτέμβριο του 326 π.Χ., όταν ελήφθη η απόφαση της επιστροφής, ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε δώδεκα τεράστιους βωμούς, ως ενθύμια των αγώνων του. Οι βωμοί ήταν αφιερωμένοι στους δώδεκα (12) θεούς του Ολύμπου, στους θεούς όλων των Ελλήνων. Στο μέσον των δώδεκα αυτών βωμών τοποθετήθηκε χάλκινη στήλη με την επιγραφή ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΕΝΤΑΥΘΑ ΕΣΤΗ. *''Ως δε κατεσκευασμένοι αυτώ οι βωμοί ήσαν,* ***θύει δη επ' αυτών ως νόμος*** *και αγώνα ποιεί γυμνικόν τε και ιππικόν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄29.2). ''Όταν δε κατασκευάστηκαν οι βωμοί, θυσίασε (ο Μέγας Αλέξανδρος) πάνω σε αυτούς κατά τη συνήθειά του και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) και ιππικούς αγώνες''.

Ο Στράβων αναφέρει σχετικά με τον προσδιορισμό του σημείου όπου έφθασε ο Μέγας Αλέξανδρος τα εξής: *''Αλέξανδρος δε της Ινδικής στρατείας όρια* ***βωμούς έθετο*** *εν τοις τόποις εις ους υστάτους αφίκετο την προς ταις ανατολαίς Ινδών, μιμούμενος τον Ηρακλέα και τον Διόνυσον ην μεν δη το έθος τούτο''*. (*Γεωγρ.,* Γ΄ 5.5). ''Ο Αλέξανδρος δε προσδιόρισε

τους βωμούς, ως όρια της εκστρατείας στην Ινδία στους πιο απομακρυσμένους τόπους στους οποίους έφθασε ανατολικά στην Ινδία, μιμούμενος τον Ηρακλή και το Διόνυσο επειδή αυτό ήταν το έθιμο''.

Ο Διόδωρος αναφέρει ότι οι βωμοί των δώδεκα θεών τους οποίους έκτισε ο Αλέξανδρος είχαν ύψος πενήντα πήχεων. *''Κρίνας δ' επί ταύτης τους όρους θέσθαι της στρατείας πρώτον μεν των δώδεκα θεών βωμούς πεντήκοντα πηχών ωκοδόμησεν''. (*Διόδ. Σικελ., 17,95*).* ''Αποφασίζοντας λοιπόν να θέσει εκεί τα όρια της εκστρατείας του, έκτισε πρώτα βωμούς στους δώδεκα θεούς ύψους πενήντα πήχεων''.

Ο Μέγας Αλέξανδρος εθυσίασε και πάλιν πλησίον του Ακεσίνου ποταμού για τον Ακεσίνη. *''Και φόρους ούστινας αποίσουσι τάξας **θύει αύ και επί τω Ακεσίνη** ποταμώ''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ε΄29.5). ''Και αφού κανόνισε τους φόρους που θα πλήρωναν, θυσίασε πάλιν και πλησίον του Ακεσίνου ποταμού''.

Στη θάλασσα των Ινδιών, στα νησιά τα οποία συνήντησε στα ανοικτά, ο Μέγας Αλέξανδρος, θυσίασε προς τιμήν των θεών: *''Και προς τοις άκροις αυτής καθορμισθείς **θύει τοις θεοίς** Αλέξανδρος όσοις έφασκεν ότι παρά του Άμμωνος επηγγελμένον ην θύσαι αυτώ''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄19.4).

Την επομένη ημέρα στη θάλασσα των Ινδιών θυσίασε και πάλιν: *''Ενταύθα ταύρους τε σφάξας τω **Ποσειδώνι** αφήκεν ες την θάλασσαν και σπείσας επί τη θυσία την τε φιάλην, χρυσήν ούσαν, και κρατήρας χρυσούς ενέβαλλεν ες τον πόντον χαριστήρια,… και του Τίγρητος''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄19.5). ''Εκεί και ταύρους αφού έσφαξε, τους έριψε στη θάλασσα προς τιμήν του Ποσειδώνος και αφού έκανε σπονδή κατά τη θυσία, και τη φιάλη η οποία ήταν χρυσή, και χρυσούς κρατήρες έριψε στη θάλασσα ως ευχαριστήρια,… και του Τίγρη''.

Στην Καρμανία επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε και πάλι θυσία, ως ευχαριστήρια, για τη νίκη κατά των Ινδών και για τη σωτηρία του στρατού κατά τη διάβαση της ερήμου της Γαδρωσίας και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) και ιππικούς αγώνες. *''**Θύσαι** εν Καρμανία Αλέξανδρον χαριστήρια της κατ' Ινδών νίκης και υπέρ της στρατιάς, ότι απεσώθη εκ Γαδρωσίων, και αγώνα διαθείναι μουσικόν τε και γυμνικόν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄ 28.3).

Στα Εκβάτανα, επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος προσέφερε θυσία και ετέλεσε γυμνικούς (αθλητικούς) και μουσικούς αγώνες. *''Εν Εκβατάνοις δε **θυσίαν τε έθυσεν** Αλέξανδρος, ώσπερ αυτώ επί ξυμφοραίς αγαθαίς νόμος, και αγώνα επετέλει γυμνικόν τε και μουσικόν,''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ζ΄14.1).

Ίσως έχει γίνει κουραστική η αναφορά αυτή στις περιπτώσεις, όπου ο Μέγας Αλέξανδρος τιμά με θυσίες τους Έλληνες θεούς και ήρωες. Αυτές οι περιπτώσεις δεν είναι και οι μόνες. Το ουσιώδες γεγονός είναι και παραμένει ότι ο Μέγας Αλέξανδρος ως **Έλληνας,** τιμά και σέβεται τους **Έλληνες** θεούς και ήρωες. Ο τρόπος μάλιστα με τον οποίο τους τιμά, με θυσίες και με τη διεξαγωγή αθλητικών και μουσικών αγώνων, αλλά και θεατρικών παραστάσεων, είναι κατ' εξοχήν Ελληνικός. Όπως αναφέρει ο Πλούταρχος, στα Εκβάτανα της Μηδίας, ο Μέγας Αλέξανδρος αφού τακτοποίησε τις επείγουσες υποθέσεις διοργάνωσε θεατρικές παραστάσεις και πανηγύρεις, διότι είχαν φθάσει εκεί από την Ελλάδα τρεις χιλιάδες καλλιτέχνες. *''Ως δε ήκεν εις Εκβάτανα της Μηδίας και διώκησε τα κατεπείγοντα, πάλιν ην εν θεάτροις και πανηγύρεσιν, άτε δη τρισχιλίων αυτώ τεχνιτών από της Ελλάδος αφιγμένων''*. (*Παράλ. Βίοι*, 72).

Θα επιθυμούσα να ζητήσω από τους Βαρδαρίτες να μας πουν τι είναι γραμματικώς στην ανωτέρω πρόταση, η τελευταία λέξη, η λέξη *αφιγμένων*. Αν μιλούν Μακεδονικά, Ελληνικά δηλαδή, πρέπει να ξέρουν ελάχιστα έστω αρχαία Ελληνικά. Μπορούν να μας πουν π.χ. τους αρχικούς χρόνους του ρήματος αφικνούμαι (αφικνέομαι ασυναίρετο); Να κλίνουν τον Παρακείμενο ή τον Υπερσυντέλικο στην οριστική; Εντάξει, εντάξει αγαπητέ αναγνώστη, ένα αστειάκι έκανα. Από πού και ως πού, και πώς να ξέρουν Μακεδονικά, δηλαδή Ελληνικά και μάλιστα αρχαία Ελληνικά οι Βαρδαρίτες Σλάβοι; Αφού οι άνθρωποι δεν είναι Μακεδόνες. Πώς μπορούν να γνωρίζουν τους αρχικούς χρόνους και πώς κλίνεται το ρήμα αυτό; Τους λέω εγώ λοιπόν. Αφικνούμαι, αφικνούμην, αφίξομαι, αφικόμην, αφίγμαι, αφίγμην. Άντε να κλίνω στην οριστική και τον Παρακείμενο και τον Υπερσυντέλικο, οι οποίοι ομολογουμένως είναι λίγο δύσκολοι. Αφίγμαι, αφίξαι, αφίκται, αφίγμεθα, αφίχθε, αφιγμένοι εισί(ν) (και αφίγνται παλαιότερος τύπος), και αφίγμην, αφίξο, αφίκτο, αφίγμεθα, αφίχθε, αφιγμένοι ήσαν.

Επειδή ο Μέγας Αλέξανδρος σεβόταν και τιμούσε την αρετή και τους Έλληνες ήρωες, απέστειλε ένα μέρος των λαφύρων τα οποία κυρίευσε, στους Κροτωνιάτες, στη Μεγάλη Ελλάδα (νότια Ιταλία και Σικελία). Από την πόλη Κρότωνας καταγόταν ο αθλητής Φάϋλλος, ο οποίος το 480 π.Χ., δηλαδή πριν από εκατόν πενήντα έξι χρόνια από την εποχή αυτή, ήλθε με δικό του πλοίο στη Σαλαμίνα για να πάρει μέρος στη ναυμαχία εναντίον των Περσών υπέρ των Ελλήνων.

Ομοίως, ο Μέγας Αλέξανδρος ανακοίνωσε την ανοικοδόμηση της πόλης των Πλαταιών, διότι οι Πλαταιείς πρόσφεραν την πόλη τους στους Έλληνες για να πολεμήσουν εκεί για την ελευθερία. (Το 479 π.Χ. στη μάχη των Πλαταιών, οι Έλληνες υπό την ηγεσία του βασιλιά της Σπάρτης

Παυσανία, νίκησαν τους Πέρσες υπό τον Μαρδόνιο, ο οποίος είχε παραμείνει στην Ελλάδα με ισχυρότατες δυνάμεις για να ολοκληρώσει την κατάληψη της χώρας, μετά τη αναχώρηση-φυγή του βασιλιά Ξέρξη). Για την απόφαση αυτή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο Πλούταρχος γράφει: *''Ιδία δε Πλαταιεύσι την πόλιν ανοικοδομείν, ότι την χώραν οι πατέρες αυτών εναγωνίσασθαι τοις Έλλησιν υπέρ της ελευθερίας παρέσχον. Έπεμψε δε και Κροτωνιάταις εις Ιταλίαν μέρος των λαφύρων, την Φαΰλλου του αθλητού τιμών προθυμίαν και αρετήν, ος περί τα Μηδικά, των άλλων Ιταλιωτών απεγνωκότων τους Έλληνας, ιδιόστολον έχων ναύν έπλευσεν εις Σαλαμίνα, του κινδύνου συμμεθέξων. Ούτω τις ευμενής ην προς άπασαν αρετήν και καλών έργων φύλαξ και οικείος''*. (*Παράλ. Βίοι*, 34).

Κατ' αναλογία προς τις Ερινύες, στη Μακεδονία υπήρχαν οι Αραντίδες, από τη λέξη αρά, η οποία σημαίνει κατάρα, (η λέξη σημαίνει και ευχή) και προς τις Ευμενίδες οι Ευδαλαγίνες (οι Χάριτες). (Το **Ευ** του ονόματος **Ευ**δαλαγίνες δεν απαντά σε καμία άλλη γλώσσα πλην της Ελληνικής).

Η σχέση των Μακεδόνων με τα ιερά της νότιας Ελλάδας ανάγεται στη Μυθολογία. Το μαντείο των Δελφών έδωσε χρησμό στο βασιλιά Κάρανο να ακολουθήσει την αίγα, η οποία θα τον οδηγούσε στην ίδρυση της πρωτεύουσας του κράτους, τις Αιγές.

Ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄, έστησε στους Δελφούς χρυσό ανδριάντα, διεκδικώντας την αναγνώρισή του για την προσφορά του κατά τους Περσικούς πολέμους.

Ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αρχέλαος, επρώτευσε στο αγώνισμα του τεθρίππου στους δελφικούς αγώνες. Μακεδόνες υπηρέτησαν ως ιερομνήμονες ή ναοποιοί στο ιερό των Δελφών, ενώ υπήρχαν και περιπτώσεις απονομής προξενίας και άλλων τιμών σε Μακεδόνες. Σε μια επιγραφή ψήφισμα αναφέρεται: *''Δελφοί έδωκαν Συνέσει, Άρχωνι και τοις τούτου αδελφοίς Κλείνου Μακεδόσιν εκ Πέλλης αυτοίς και εκγόνοις προξενίαν, προμαντείαν, προεδρίαν, ατέλειαν, ασυλίαν, προδικία, επιτιμάν και τάλλα όσα και τοις άλλοις προξένοις, άρχοντος Δαμοκράτους βουλευόντων Μεγακλέους''*.

Ένας από τους υιούς του Κλείνου, ο οποίος αναφέρεται στο ανωτέρω ψήφισμα, ο Άρχων, πρώτευσε στη *συνωρίδα* (αγώνας αρματοδρομίας, όπου το άρμα το έσερναν δύο άλογα), στους αγώνες των Ισθμίων και των Πυθίων. Κατόπιν ακολούθησε το Μέγα Αλέξανδρο στην εκστρατεία στην Ασία.

Στα εξηκοστά ένατα ($69^{α}$) Πύθια, το 314 π.Χ., νικητής στην *πωλική συνωρίδα* ήταν ο Πτολεμαίος ο Λάγου, ο οποίος καταγόταν από την

Εορδαία της Άνω Μακεδονίας, ο ιδρυτής της δυναστείας των Πτολεμαίων στην Αίγυπτο.

Το 332 π.Χ., μετά τη μάχη της Ισσού, ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε στον Πίναρο ποταμό τρεις βωμούς. Για το θεό Δία, τη θεά Αθηνά και τον πανελλήνιο ήρωα τον ημίθεο Ηρακλή. Ο Μέγας Αλέξανδρος τιμούσε τους Έλληνες θεούς και τον γενάρχη του τον Έλληνα ήρωα Ηρακλή.

Το 332 π.Χ. ο μηχανικός Δεινοκράτης ασχολείτο, με εντολή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, με την αναστήλωση του ναού της θεάς Αρτέμιδος στην Έφεσο. Με εντολή του Μεγάλου Αλεξάνδρου πήγε στην Αίγυπτο για να κάνει το πολεοδομικό σχέδιο της νέας πόλης. Η πρώτη φροντίδα του Μεγάλου Αλεξάνδρου ήταν να καθορίσει τη θέση, του ναού της πολιούχου της πόλης Ίσιδος, την οποία οι Έλληνες ταύτιζαν με την Αφροδίτη και του ναού του Απόλλωνος.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

ΙΑ΄. ΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ένα από τα πολύ χαρακτηριστικά πολιτιστικά στοιχεία του Μακεδονικού Ελληνισμού είναι τα νομίσματα. Οι πληροφορίες τις οποίες μας παρέχουν τα Μακεδονικά νομίσματα, όπως και άλλα νομίσματα φυσικά, είναι εξαιρετικά σημαντικές και αφορούν στοιχεία ιστορικά, πολιτικά, θρησκευτικά, κοινωνικά, τέχνης, καλλιτεχνικά, αθλητικά, φυσικής ιστορίας κ.τ.λ. Επίσης, μας δίνουν πολύ σημαντικές πληροφορίες για τη γλώσσα και την καταγωγή των ανθρώπων οι οποίοι τα χρησιμοποιούσαν.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι αυτόνομες πόλεις στη Μακεδονία εξέδιδαν δικά τους νομίσματα. Η τελειότητα των Μακεδονικών νομισμάτων του τρίτου τετάρτου του $5^{ου}$ π.Χ. αιώνα των πόλεων Μένδης, Ακάνθου, Θάσου, ως και των Αβδήρων, Μαρωνείας, Αίνου της Θράκης, υπερβαίνει την τέχνη κάθε άλλης Ελληνικής πόλεως.

Επίσης, το κράτος των Μακεδόνων στο οποίο υπαγόταν οι διάφορες φυλές και πόλεις έκοψε και κρατικά νομίσματα. Όλα τα νομίσματα, τα οποία έχουν βρεθεί στις πόλεις αυτές, έχουν στον εμπροσθότυπο και στον οπισθότυπο στοιχεία από την Ελληνική Ιστορία, την Ελληνική Μυθολογία και επιγραφές των πόλεων αυτών με Ελληνικά γράμματα. Επίσης, τα νομίσματα των βασιλέων απεικόνιζαν τη μορφή και το όνομα του βασιλιά, ο οποίος έτσι αναγνωριζόταν από το λαό. Τα πρώτα Μακεδονικά νομίσματα κόπηκαν επί Αλεξάνδρου του Α΄ (495- 454). Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να πω, ότι το όνομά του είναι φυσικά γραμμένο με ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, όπως και τα νομίσματα όλων των άλλων

βασιλέων της Μακεδονίας. Στον οπισθότυπο των νομισμάτων του Αλεξάνδρου του Α΄ υπάρχει η επιγραφή ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ σε τετράγωνο. Ας το σκεφθεί λίγο όποιος διαβάσει αυτό το κείμενο. Μιλάμε για πεντακόσια χρόνια π.Χ. Οι Μακεδόνες γράφουν με ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ επί των νομισμάτων τους. Τα νομίσματα αυτά τα χρησιμοποιεί ο λαός της Μακεδονίας στις συναλλαγές του και μέσω αυτών γνωρίζει και τη μορφή του ηγέτη του. Ποια γλώσσα να μιλούσαν άραγε οι Μακεδόνες; Δεν είναι και πολύ δύσκολο το ερώτημα ώστε να απαιτεί δυνατούς λύτες.

Οι πόλεις οι οποίες εξέδωσαν νομίσματα και τα χαρακτηριστικά των νομισμάτων τα οποία εξέδωσαν, όπως και οι βασιλείς οι οποίοι εξέδωσαν νομίσματα είναι οι εξής:

1. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΠΟΛΕΩΝ

Αιγαί. Στο χώρο των Αιγών έχουν βρεθεί νομίσματα, των ετών 500-480 π.Χ., αργυροί στατήρες και μικρότερα αργυρά νομίσματα (αργυρά τριημιώβολα, δηλαδή νομίσματα ενός και ημίσεος οβολού) με ίδιες παραστάσεις. Το θέμα τους, στην εμπρόσθια όψη παριστά τράγο γονατίζοντα και βλέποντα οπίσω (ο τράγος του Καράνου, ιδρυτού του βασιλείου των Αιγών). Στην οπισθία όψη υπάρχει έγκοιλο τετράγωνο, διαιρεμένο σε τέσσερα μέρη.

Αίνεια. Προ του 500 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΙΝΕΙΑΣ και ο Αινείας μεταφέρων τον Αγχίση και η σύζυγός του Κρέουσα μεταφέρουσα τον Ασκάνιο. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο διαιρεμένο στα τέσσερα. Το 500-424 π.Χ. εξέδωσε αργυρά τετράβολα και διώβολα. Έμπροσθεν η κεφαλή του Αινείου. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο. Το 424-350 π.Χ. εξέδωσε αργυρά τετράβολα. Έμπροσθεν η κεφαλή του Αινείου ή της Παλλάδος με Αθηναϊκό κράνος και ελαία. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΙΝΕΙΑΣ με έγκοιλο τετράγωνο ή η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΙΝΕΙΑΤΩΝ με ταύρο.

Άκανθος. Το 480-465 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν λέων επί της ράχης ταύρου, κατασπαράσσων αυτόν. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο. Το 465-424 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα και τριώβολα. Έμπροσθεν λέων κατασπαράσσων ταύρο και ονόματα αρχόντων. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΚΑΝΘΙΟΝ ή ΑΚΑΝΘ. Εξέδωσε, επίσης, αργυρά διώβολα. Έμπροσθεν η κεφαλή της θεάς Αθηνάς, φέρουσας Αθηναϊκό κράνος. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΚΑΝ, με κάθε γράμμα σε κάθε τεταρτημόριο του εγκοίλου τετραγώνου.

Άμφαξις ή Αμφοξίτις. Από το 196-168 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν Μακεδονική ασπίς ή κεφαλή Ηρακλέους με

δοράν λέοντος. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΑΜΦΑΞΙΩΝ και ρόπαλο με στέφανο από φύλλα δρυός.
Αμφίπολις. Το 424-358 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα και τετράβολα. Έμπροσθεν κεφαλή Απόλλωνος με σύμβολο μέλισσο, τρίποδα, Βοιωτική ασπίδα, στάχυ, καρκίνο, κύνα. Όπισθεν εντός εγκοίλου τετραγώνου η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΜΦΙΠΟΛΙΤΕΩΝ ή ΑΜΦΙ και σύμβολο αγωνιστική λαμπάδα.
Απολλωνία. Το 400-350 π.Χ. είχε εκδώσει χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή νεαρού ατόμου εστεμμένη με κισσό. Όπισθεν αμφορέας και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.
Άρναι. Το 392-379 π.Χ. (χρόνος Χαλκιδικής συμπολιτείας), είχε εκδώσει αργυρούς οβολούς. Έμπροσθεν κεφαλή δαφνοστεφούς Απόλλωνος. Όπισθεν λύρα και επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΡΝ.
Αφύτις. Το 424-358 π.Χ. είχε εκδώσει χάλκινα μικρά νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή Άμμωνος Διός με κέρατα κριού. Όπισθεν κάνθαρος ή δύο αετοί και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΦΥΤΑΙΩΝ ή ΑΦΥ.
Δίκαια ή Δικαιόπολις. Το 500-450 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράβολα, διώβολα και οβολούς. Έμπροσθεν αγελάδα ή αλέκτωρ ή ταύρος. Όπισθεν, τέσσερα ή περισσότερα τριγωνικά έγκοιλα. Από του 400 π.Χ. είχε εκδώσει χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή γυναικός. Όπισθεν ταύρος και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΔΙΚΑΙΟΠΟΛ.
Ηιών. Το 500-437 π.Χ. είχε εκδώσει μικρά νομίσματα από ήλεκτρο και αργυρά νομίσματα. Το 480 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρές δραχμές. (Η δραχμή είχε 6 οβολούς). Έμπροσθεν χήνα με το μικρό της. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο. Ακόμη είχε εκδώσει αργυρά τριημιώβολα. Έμπροσθεν χήνα που κοιτάζει πίσω. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο. Επίσης, είχε εκδώσει αργυρούς οβολούς. Έμπροσθεν δύο χήνες με τα κεφάλια στραμμένα πίσω. Όπισθεν, έγκοιλο τετράγωνο.
Θέρμη. Τα νομίσματα που είχε εκδώσει η Θέρμη περί το 510-480 π.Χ. ήταν αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν ο Πήγασσος, ιστάμενος ή καλπάζων, με κύνα υπ' αυτόν. Όπισθεν έγκοιλον τετράγωνο. Επίσης, είχε εκδώσει αργυρά τετράβολα και αργυρά ημιώβολα (1/2 του οβολού) με παρόμοιες παραστάσεις. Τα κατά την Ρωμαϊκή περίοδο νομίσματά της είναι χάλκινα και φέρουν επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ και ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ.
Ίχναι. Περί το 490 π.Χ. εξέδωσαν αργυρά οκτάδραχμα. Έμπροσθεν δύο βόδια, ιστάμενα το ένα δίπλα στο άλλο, το ένα με το κεφάλι χαμηλωμένο, το άλλο ψηλά. Μεταξύ τους γυμνή ανδρική φιγούρα με τα χέρια του επί των βοών, ως και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΙΧΝΑΙΟΝ. Όπισθεν τροχός με τέσσερις ακτίνες με έγκοιλο τετράγωνο. Μετά το 480 π.Χ. εξέδωσαν αργυρούς στατήρες και αργυρά τετράδραχμα. Στην

εμπρόσθια όψη του στατήρος παριστάνεται οπλισμένος πολεμιστής φορών κράνος και συγκρατών άλογο. Όπισθεν τροχός με τέσσερις ακτίνες.
Κάψα ή Σκάψα. Προ του 480 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράβολα νομίσματα.
Κοτούσα ή Σκοτούσα. Μετά το 168 π.Χ. είχε εκδώσει χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή γενειοφόρου Ηρακλέους. Όπισθεν ρόπαλο και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΚΟΤΟΥΣΑΙΩΝ.
Λητή. Ήδη από τον 6^{ο} π.Χ. αιώνα έκοβε δικό της νόμισμα, αργυρούς στατήρες και ημιστατήρες. Έμπροσθεν γυμνός Σάτυρος, με πόδα, ώτα και ουράν ίππου, ή Σάτυρος γονατιστός. Όπισθεν έγκοιλον τετράγωνο διαιρεμένο σε τέσσερα τριγωνικά μέρη. Από το 500-480 π.Χ., οι ίδιοι εμπροσθότυποι. Όπισθότυπος με επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΛΕΤΤΑΙΟΝ. Εξέδωσε επίσης αργυρά τριημιώβολα με αντίστοιχες προς τις ανωτέρω παραστάσεις.
Μεθώνη. Είχε εκδώσει χάλκινα νομίσματα την περίοδο 400-354 π.Χ. Στον εμπροσθότυπο κεφαλή γυναικός. Στον οπισθότυπο παριστάνεται λέων θραύων λόγχην και υπάρχει επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΜΕΘΩ.
Μένδη. Το 500-400 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα νομίσματα, τετράβολα ή ημιόβολα. Έμπροσθεν όνος προ αμπέλου, επί δε της ράχεως αυτού κόραξ ραμφίζων την ουράν του, ή ημισέληνος και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΜΙΝ ή ΜΙΝΑΟΝ ή ΜΙΝΔΑΙΟΝ. Όπισθεν τέσσερα ή περισσότερα έγκοιλα τρίγωνα. Το 424-358 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα, δίδραχμα και τετράβολα.
Νεάπολις. Το 510-411 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρούς στατήρες. Έμπροσθεν κεφαλή Γοργόνας. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο, διαιρεμένο διαγωνίως σε τέσσερα τρίγωνα. Από το 411-350 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρές δραχμές και αργυρά τριημιώβολα (ημίδραχμα). Έμπροσθεν κεφαλή Γοργόνας. Όπισθεν κεφαλή Αφροδίτης με στεφάνι και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΝΕΟΡ.
Όλυνθος. Προ του 500 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν τέθριππο οδηγούμενο υπό ηνιόχου. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο. Από το 479-392 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα, τετράβολα και διώβολα. Έμπροσθεν τέθριππο ή ίππος καλπάζων. Όπισθεν ιπτάμενος αετός μετά όφεως εις τους όνυχάς του ή το ράμφος. Από το 392-379 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρούς στατήρες. Έμπροσθεν κεφαλή δαφνοστεφούς Απόλλωνος. Όπισθεν λύρα και ονόματα αρχόντων και επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ.
Ορθαγόρεια. Από το 400-350 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τριώβολα και αργυρούς περσικούς στατήρες. Έμπροσθεν κεφαλή της Αρτέμιδος.

Όπισθεν Μακεδονικό κράνος, επί του οποίου αστήρ και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΟΡΘΑΓΟΡΕΩΝ.
Ουρανόπολις. Περί το 300 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα και δραχμές. Έμπροσθεν ήλιος, σελήνη και άστρα ή ακτινοβολούσα σφαίρα ηλίου, ή ήλιος ως ακτινωτό άστρο. Όπισθεν η ουράνια Αφροδίτη καθήμενη επί σφαίρας και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΟΥΡΑΝΙΔΩΝ ή ΟΥΡΑΝΙΔΩΝ ΠΟΛΕΩΣ.
Ποτίδαια. Από το 500-429 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα, τετράβολα και διώβολα. Έμπροσθεν το Ελληνικό γράμμα Π = Ποσειδών, έφιππος κρατών τρίαινα ή γυμνός ιππέας ή κεφαλή Παλλάδος. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο, ή κεφαλή γυναικός ή επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΠΟΤ και Πήγασος.
Σερμύλη. Περί το 500 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν γυμνός ιππέας μετά λόγχης και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΣΕΡΜΥΛΙΚΟΝ. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο, διαιρεμένο σε τέσσερα μέρη.
Σκιώνη. Από το 480-421 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράβολα. Έμπροσθεν κεφαλή νεαρού μετά ταινίας ή το εμπρόσθιον σώμα λέοντος και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΣΚΙΟΝ. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο, μόνο ή με ασπίδα και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΣΚΙΟ. Μετά το 421 π.Χ. είχε εκδώσει μικρά χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή νεαρού μετά ταινίας ή κεφαλή Αφροδίτης. Όπισθεν ένα ή δύο περιστέρια και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΣΚΙΩ ή ΣΚΙΩΝΑΙΩΝ.
Στάγειρος. Τα νομίσματα της Σταγείρου αποτελούν την αρχαιότερη πηγή της ιστορίας της, χρονολογούνται από τα μέσα περίπου του 6^{ου} π.Χ. αιώνα και είναι από τα ομορφότερα και σπανιότερα του αρχαίου κόσμου. Τα αργυρά τετράδραχμα της Σταγείρου αποτελούν αληθινά καλλιτεχνικά δημιουργήματα. Στην κύρια όψη τους φέρουν παράσταση κάπρου που δέχεται επίθεση λιονταριού. Είχαν εκδοθεί και υποδιαιρέσεις των τετραδράχμων, δηλαδή δίδραχμα, δραχμές, οβολοί. Στα δίδραχμά της εικονίζεται ολόκληρος κάπρος.
Σε αργυρή δραχμή που εκδόθηκε το 500 π.Χ., στον εμπροσθότυπο εικονίζεται ημίτομο κάπρου (το μισό σώμα του) ενώ στον οπισθότυπο έγκοιλο τετράγωνο. Σε οβολούς εικονίζεται μόνο το κεφάλι του κάπρου. Το γεγονός ότι ο κάπρος εικονίζεται σε όλα τα νομίσματα της πόλης φανερώνει ότι αποτελούσε το σύμβολό της.
Τορώνη. Περίπου το 500-424 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τετράδραχμα και τριώβολα. Έμπροσθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΤΕ ή ΗΕ και αμφορέας επί του οποίου βότρυς και οινοχόη. Όπισθεν αβαθές έγκοιλο τετράγωνο, ή εντός αυτού το εμπρόσθιον σώμα αιγός. Από το 424-420

π.Χ. είχε εκδώσει αργυρά τριώβολα και οβολούς. Έμπροσθεν γυμνός Σάτυρος προσβλέπων οινοχόη ή πελαργός βυθίζων το ράμφος του σε οινοχόη. Όπισθεν επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΤΕ ή ΤΕΡΩΝΑΟΝ, πέριξ ή εντός εγκοίλου τετραγώνου ή κεφαλή αιγός στο έγκοιλο.
Τράγιλος. Από το 450-400 π.Χ. εξέδωσε μικρά αργυρά νομίσματα. Έμπροσθεν στάχυς σίτου, βότρυς, κεφαλή Ερμού μετά πετάσου. Όπισθεν επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα TRAI ή TPAI σε έγκοιλο τετράγωνο ή μεταξύ των τεσσάρων ακτίνων τροχού. Το 400-350 π.Χ. εξέδωσε μικρά χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή Ερμού μετά πετάσου. Όπισθεν ρόδο και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΤΡΑΙΛΙΟΝ.
Φίλιπποι. Από του 358 π.Χ. είχε εκδώσει αργυρούς στατήρες, δραχμές και ημίδραχμα. Έμπροσθεν κεφαλή Ηρακλέους. Όπισθεν τρίπους και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΦΙΛΙΠΠΩΝ.

2. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, εκτός των πόλεων και το Μακεδονικό κράτος εξέδωσε νομίσματα. Κατά την βασιλεία του:
Αλεξάνδρου Α΄ (495-452 π.Χ.) εκδόθηκαν αργυρές δραχμές, οβολοί, διώβολα, τετράβολα και ασημένιο οκτάδραχμο. Έμπροσθεν όρθιος γυμνός ιππέας κρατών δύο λόγχες στο αριστερό του χέρι, πλησίον και αριστερά του ίππου και φορών **καυσίαν**. Όπισθεν έγκοιλο τετράγωνο και εντός αυτού τετράγωνο χωρισμένο σε τέσσερα μικρότερα τετράγωνα. Περιμετρικά των τεσσάρων τετραγώνων η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. (Καυσία λεγόταν το χαρακτηριστικό πλατύ καπέλο των Μακεδόνων. Το φορούσαν οι Μακεδόνες βασιλείς περιτυλίσσοντάς το με λευκό διάδημα. Η λέξη προέρχεται από τη λέξη καύση από την οποία και η λέξη καύσων. Η καυσία λοιπόν ήταν το καπέλο που τους προστάτευε από τον καύσωνα. Ένεκα της καυσίας οι Πέρσες αποκαλούσαν τους Μακεδόνες ‘’Ιαουνα τακαμπαρα’’ ‘’Yauna takabara’’ δηλαδή ‘’Ίωνες με καπέλο όμοιο με ασπίδα’’, ‘’Έλληνες με καπέλο όμοιο με ασπίδα’’).
Επίσης, επί του **Αλεξάνδρου Α΄** και περί το 495-494 π.Χ., εκδόθηκαν αργυρά οκτάδραχμα με τις εξής παραστάσεις. Στον εμπροσθότυπο εικονίζεται ιππέας επί του ίππου κρατών δόρατα στο αριστερό χέρι και το χαλινάρι στο δεξί. Στα πόδια του αλόγου κάτω από το σώμα του εικονίζεται μικρός σκύλος. Στον οπισθότυπο εικονίζεται έγκοιλο τετράγωνο και εντός αυτού τετράγωνο χωρισμένο σε τέσσερα μικρότερα τετράγωνα. Περιμετρικά των τεσσάρων τετραγώνων η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ.

Περδίκκα Β΄ (452-413 π.Χ.) εκδόθηκαν αργυρά τετράδραχμα, τρίβολα, τετράβολα και διώβολα. Έμπροσθεν ιππέας με δύο λόγχες, ή ίππος ή κεφαλή γενειώντος Ηρακλέους. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΠΕΡΔΙΚ και κράνος, ή εμπρόσθιον μέρος λέοντος ή ρόπαλο και τόξο σε έγκοιλο τεράγωνο.
Αρχελάου Α΄ (413-399 π.Χ.) εκδόθηκαν αργυροί στατήρες, διώβολα και οβολοί. Έμπροσθεν ιππέας φορών καυσίαν και χλαμύδα με δύο λόγχες, ή λεοντοκεφαλή. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΡΧΕΛΑΟ μετά του εμπροσθίου μέρους αιγός, ή ίππου, αετού σε έγκοιλο τετράγωνο.
Αμύντα Β΄ (392-390 π.Χ.) εκδόθηκαν αργυροί στατήρες και μικρά χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή εφήβου με ταινία ή κεφαλή κερασφόρου Πανός, φορών καυσίαν και χλαμύδα με δύο λόγχες ή λεοντοκεφαλή. Όπισθεν ίππος ή λύκος ή ασπίδα και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΜΥΝΤΑ.
Παυσανίου (390-389 π.Χ.) εκδόθηκαν αργυροί στατήρες. Έμπροσθεν κεφαλή νεανίου με ταινία, ίππος ιστάμενος και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΠΑΥΣΑΝΙΑ.
Αμύντα Γ΄ (389-383 π.Χ., πρώτη βασιλεία) εκδόθηκαν αργυρά διώβολα και χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή γενειώντος Ηρακλέους. Όπισθεν ίππος ή αετός ή έμπροσθεν μέρος ταύρου και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΜΥΝΤΑ. (389-383 π.Χ., δεύτερη βασιλεία) εκδόθηκαν αργυροί στατήρες και μικρά χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν ιππέας ακοντίζων ή κεφαλή νεαρού Ηρακλέους. Όπισθεν λέων θραύων ακόντιον ή αετός καταβροχθίζων όφιν και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΜΥΝΤΑ.
Περδίκκα Γ΄ (365-359 π.Χ.) εκδόθηκαν αργυροί στατήρες και χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή νεαρού Ηρακλέους. Όπισθεν ίππος ή λέων θραύων λόγχην ή αετός βλέπων οπίσω και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΠΕΡΔΙΚΚΑ.
Φιλίππου Β΄ (359-336 π.Χ.) εκδόθηκαν χρυσοί στατήρες και υποδιαιρέσεις αυτών: 1/2, 1/4, 1/8, 1/12. Έμπροσθεν κεφαλή δαφνοστεφούς Απόλλωνος ή κεφαλή Ηρακλέους μετά δοράς λέοντος. Όπισθεν διάφορα σύμβολα: τρίαινα, ρόπαλο, κάνθαρο, μηρός αιγός κ.τ.λ. και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΦΙΛΙΠΠΟΥ. Εκδόθηκαν επίσης, αργυρά τετράδραχμα, οβολοί, διώβολα, τριώβολα. Έμπροσθεν κεφαλή Διός, ή Απόλλωνος ή Αρτέμιδος ή Ηρακλέους. Όπισθεν γυμνός αναβάτης παίς επί κέλητος, ή γενειών Μακεδόνας ιππέας φέρων καυσίαν και χλαμύδα και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΦΙΛΙΠΠΟΥ.
Αλεξάνδρου του Μεγάλου (336-323 π.Χ.). Το 336-334 π.Χ. εκδόθηκαν αργυρά νομίσματα, δραχμές, τετράδραχμα, οβολοί και διώβολα. Έμπροσθεν κεφαλή Διός, ή κεφαλή Απόλλωνος με μακρά κόμη, ή κεφαλή

νεαρού Ηρακλέους. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΛΕΞΑΝΔΟΥ και αετός επί κεραυνού. Μετά το 334 π.Χ. εκδόθηκαν χρυσά νομίσματα (διστατήρες, στατήρες και διαιρέσεις του στατήρος). Έμπροσθεν κεφαλή Παλλάδος με κορινθιακό κράνος κοσμούμενο με λοφίο, όφιν, γρύπα ή σφίγγα. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (σπανίως ΒΑΣΙΛΕΩΣ) και πτερωτή Νίκη κρατούσα τρόπαιο ή σκήπτρο και τόξο. Εκδόθηκαν επίσης αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν κεφαλή νεαρού Ηρακλέους. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (σπανίως ΒΑΣΙΛΕΩΣ) και Ζευς καθήμενος επί θρόνου, κρατών αετόν και στηριζόμενος επί σκήπτρου. (Τα αργυρά τετράδραχμα απετέλεσαν το πιο διαδεδομένο νόμισμα της αυτοκρατορίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Αργυρά τετράδραχμα είχαν εκδοθεί από τα νομισματοκοπεία της Αμφιπόλεως, της Πέλλας, της Μιλήτου, της Αλεξανδρείας της Αιγύπτου, της Δαμασκού και της Βαβυλώνος). Εκδόθηκαν επίσης χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή νεαρού Ηρακλέους ή Παλλάδος ή Απόλλωνος ή Ποσειδώνος. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ με Νίκη, ιππέα, τόξο, βέλος, φαρέτρα, ασπίδα, πρώρα.

Φιλίππου Γ΄ (Αρριδαίου 323 -316 π.Χ.). Εκδόθηκαν νομίσματα όμοια προς τα του Αλεξάνδρου, με επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΦΙΛΙΠΠΟΥ ή ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Αλεξάνδρου Δ΄ (υιού της Ρωξάνης 323-311 π.Χ.).

Κασσάνδρου (316-297 π.Χ.). Εκδόθηκαν χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή Ηρακλέους ή Απόλλωνος. Όπισθεν τρίπους, ίππος, λέων, βέλος και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ. Στα νομίσματα αυτά υπάγονται και τα επί της βασιλείας του Κασσάνδρου χάλκινα νομίσματα με το όνομα του στρατηγού Ευπολέμου (314-313 π.Χ.). Έμπροσθεν τρεις Μακεδονικές ασπίδες. Όπισθεν ξίφος μετά ζώνης και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΕΥΠΟΛΕΜΟΥ.

Αντιγόνου (306 -301 π.Χ.), πατρός του Δημητρίου του Πολιορκητού. Εκδόθηκαν αργυρά τετράδραχμα, τα λεγόμενα τέτραχμα αντιγόνεια. Έμπροσθεν κεφαλή Ηρακλέους. Όπισθεν Ζευς αετοφόρος και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ.

Δημητρίου Πολιορκητού (306-283 π.Χ.). Εκδόθηκαν χρυσοί στατήρες. Έμπροσθεν κεφαλή Παλλάδος, του Δημητρίου, με κέρατα ταύρου, Νίκη σαλπίζουσα και κρατούσα τρόπαιον επί πρώρας. Όπισθεν Νίκη, οπλίτης, Παλλάδα, Πρόμαχος και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Εκδόθηκαν επίσης αργυρά τετράδραχμα και δραχμές. Έμπροσθεν Νίκη, κεφαλή κερασφόρου Δημητρίου. Όπισθεν Ποσειδών σείων τρίαιναν ή καθήμενος επί βράχου και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.

Πύρρου (287-272 π.Χ.). Εκδόθηκαν χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν Μακεδονική ασπίδα με το μονόγραμμα με τα Ελληνικά γράμματα ΠΥΡ στο κέντρο. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙ ασπίδα με το μονόγραμμα ΠΥΡ με Ελληνικά γράμματα εντός στεφάνου εκ φύλλων δρυός.
Αντιγόνου Γονατά (277-239 π.Χ.) ή **Αντιγόνου Δώσωνος** (229-220 π.Χ.). Εκδόθηκαν αργυρά τετράδραχμα και δραχμές. Έμπροσθεν κεφαλή Ποσειδώνος ή Μακεδονική ασπίδα επί της οποίας κεφαλή κερασφόρου Πανός. Όπισθεν πρώρα επί της οποίας ο Απόλλων γυμνός καθήμενος και κρατών τόξο ή Αθηνά Αλκίς, κραδαίνουσα κεραυνόν και κρατούσα ασπίδα και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ.
Δημητρίου Β΄ (239-229 π.Χ.). Εκδόθηκαν χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν Μακεδονική ασπίδα και μονόγραμμα με τα Ελληνικά γράμματα ΔΗΜΗΤΡΙ. Όπισθεν η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.
Φιλίππου Ε΄ (220-179 π.Χ.). Εκδόθηκαν αργυρά τετράδραχμα. Έμπροσθεν κεφαλή εστεμμένου βασιλιά ή κεφαλή Περσέως, με φρυγικό σκούφο. Όπισθεν Αθηνά Αλκίς πάνοπλος με ασπίδα και κεραυνό και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ. Εκδόθηκαν επίσης χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή Διός, Ποσειδώνος, Ηλίου, Ηρακλέους. Όπισθεν ασπίδα με άστρο επ' αυτής και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑ ΦΙ (ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ).
Περσέως (178-168 π.Χ.). Εκδόθηκαν αργυρά δίδραχμα. Έμπροσθεν κεφαλή του βασιλιά Περσέως με διάδημα. Όπισθεν αετός επί κεραυνού ή άρπα και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΕΡΣΕΩΣ. Εκδόθηκαν επίσης χάλκινα νομίσματα. Έμπροσθεν κεφαλή του ήρωος Περσέως ή κεφαλή νεαρού Ηρακλέους. Όπισθεν αετός, ιππέας στεφανώνων ίππον, άρπα και η επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑ ΠΕ (ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΠΕΡΣΕΩΣ).

Όλα τα νομίσματα τα οποία έχουν βρεθεί έχουν αποτυπωμένα Ελληνικά γράμματα και Ελληνικά θέματα. Οι Βαρδαρίτες και όσοι άλλοι αμφιβάλλουν για την Ελληνικότητα των Μακεδόνων, δεν είδαν ποτέ το αργυρούν τετράδραχμο του Φιλίππου Β΄ (359-336 π.Χ.) με το Δία δαφνοστεφανωμένο και το Φίλιππο έφιππο με καυσία, το στατήρα της Νεαπόλεως (530-450 π.Χ.) με το Γοργόνειον και το εγκόλπιο τετράγωνο, το τετράδραχμο της Ακάνθου (424-380 π.Χ.) με το λέοντα και το εγκόλπιο τετράγωνο, το στατήρα της Λήτης (530-480 π.Χ.) με το Σάτυρο κρατώντα νύμφη και το εγκόλπιο τετράγωνο, το τετράδραχμο των Χαλκιδέων (433-348 π.Χ.) με το θεό Απόλλωνα δαφνοστεφανωμένο και στην άλλη όψη κιθάρα, το τετράδραχμο της Μένδης της Χαλκιδικής (450-405 π.Χ.) με το θεό Διόνυσο επί ίππου και στην άλλη όψη άμπελο και τον ήλιο το έμβλημα

των Μακεδόνων;

Οι χρυσοί Φίλιπποι, τα πρώτα Ελληνικά χρυσά νομίσματα, εκτόπισαν τους Δαρεικούς και έφθασαν μέσω Γαλατίας έως και τη Μεγάλη Βρετανία, όπου απετέλεσαν πρότυπο για τη Βρετανική νομισματοκοπία κατά τους προρωμαϊκούς χρόνους. Το χρυσό στατήρα του Φιλίππου με παράσταση άρμα με δύο άλογα και την επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΦΙΛΙΠΠΟΥ δεν το είδαν ποτέ; Το νόμισμα του Λυσιμάχου με τη θεά Αθηνά και τη Νίκη και την επιγραφή με τα Ελληνικά γράμματα ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ, το νόμισμα του Λυσιμάχου με το Μέγα Αλέξανδρο ως υιό του Άμμωνος, το τετράδραχμο του Μεγάλου Αλεξάνδρου το οποίο στην εμπροσθία του όψη έχει κεφαλή του Ηρακλή με λεοντή δεν τα είδαν ποτέ; Επίσης δεν είδαν ποτέ ένα νόμισμα του Φιλίππου Β΄, του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Δημητρίου, του Αντιγόνου, του Πύρρου ή του Περσέως, όπου όλα τα γράμματα είναι Ελληνικά;

Αν έστω και μερικά από τα παραπάνω στοιχεία δει κανείς, δεν είναι δυνατόν να επιμένει ότι οι Μακεδόνες ήταν κάτι διαφορετικό από τους άλλους Έλληνες και ότι, άλλοι, εκτός των Ελλήνων είναι δυνατόν να είναι Μακεδόνες.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

ΙΒ΄. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Δεν υπάρχει στιγμή κατά την οποία η Ιστορία να μην καταγράφει γεγονότα, τα οποία αποδεικνύουν την Ελληνικότητα των Μακεδόνων. Στο κείμενο το οποίο έχει προηγηθεί αναφέρονται ήδη αρκετά. Είναι χρήσιμο να θυμηθούμε και να καταγράψουμε μερικά ακόμη από αυτά.

1. Ο Ηρόδοτος αναφέρει για τον μετέπειτα βασιλιά Αλέξανδρο Α΄ (495-454 π.Χ.), υιό του βασιλιά Αμύντα Α΄, να λέγει στους φιλοξενουμένους Πέρσες. *‘’Προς δε και βασιλέϊ τω πέμψαντι απαγγείλητε ως* ***ανήρ Έλλην, Μακεδόνων ύπαρχος,*** *εύ υμέας εδέξατο και τραπέζη και κοίτη‘’.* (Ε΄ 20). ‘’Και επί πλέον να πείτε στο βασιλιά που σας έστειλε, ότι ένας **άνδρας Έλληνας**, ο υποδιοικητής των Μακεδόνων σάς καλοδέχτηκε….’’.

Ο μετέπειτα βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄ στο σημείο αυτό, **τονίζει με τον πιο σαφή και κατηγορηματικό τρόπο ότι είναι Έλληνας, διαλαλεί την Ελληνική του καταγωγή**.

Πέραν τούτου, ο Αλέξανδρος Α΄ είναι ο πρώτος των Ελλήνων ο οποίος σήκωσε το ανάστημά του έναντι των Περσών, σκοτώνοντας τους Πέρσες απεσταλμένους που ζήτησαν εκτός από *τραπέζη,* και *κοίτη,* να συνευρεθούν δηλαδή με τις Μακεδόνισσες. Ο Αλέξανδρος αφού έντυσε με

γυναικεία ρούχα τους φίλους του, τους έβαλε να καθίσουν δίπλα στους Πέρσες απεσταλμένους. Μετά από τα τελευταία ειρωνικά λόγια του Αλεξάνδρου σχετικά με την *κοίτη*, *''το κρεβάτι''* που ήθελαν οι Πέρσες, όταν οι Πέρσες έκαναν την απόπειρα να τους εγγίσουν, να αρχίσουν τα χαριεντίσματα, οι νεαροί Μακεδόνες τους σκότωσαν.

2. Όταν οι νότιοι Έλληνες αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν τους Πέρσες του Ξέρξη στα στενά των Τεμπών, κατά την εισβολή του Ξέρξη στην Ελλάδα το 480 π.Χ., ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄, το βασίλειο του οποίου είχε ήδη κατακτηθεί από τους Πέρσες, τους έστειλε αγγελιαφόρους και τους συμβούλευσε να φύγουν από τα Τέμπη διότι κινδύνευαν να καταπατηθούν από το μέγεθος του περσικού στρατού. *''Ἔμειναν δε ολίγας ημέρας ενθαύτα˙ απικόμενοι γαρ άγγελοι παρά Αλεξάνδρου του Αμύντεω ανδρός Μακεδόνος συνεβούλευόν σφι απαλλάσσεσθαι μηδέ μένοντας εν τη εσβολή καταπατηθήναι υπό του στρατού του επιόντος, σημαίνοντες το πλήθός τε της στρατιής και τας νέας. Ως δε ούτοί σφι ταύτα συνεβούλευον,* ***χρηστά γαρ εδόκεον συμβουλεύειν****, και σφι* ***εύνοος εφαίνετο εών ο Μακεδών****, επείθοντο. Δοκέειν δε μοι, αρρωδίη ην το πείθον, ως επύθοντο και άλλην εούσαν εσβολήν ες Θεσσαλούς κατά την άνω Μακεδονίην δια Περραιβών κατά Γόννον πόλιν, τη περ δη και εσέβαλε η στρατιή η Ξέρξεω. Καταβάντες δε οι Έλληνες επί τας νέας οπίσω επορεύοντο ες τον Ισθμόν''.* (Ηρόδ., Ζ΄.173). ''Στο μέρος αυτό παρέμειναν λίγες ημέρες. Διότι αφού ήλθαν αγγελιαφόροι του Αλεξάνδρου του υιού του Αμύντα, ανδρός Μακεδόνος, τους συνεβούλευαν να αναχωρήσουν και να μην παραμείνουν στη δίοδο για να μην καταπατηθούν από τον επερχόμενο (Περσικό) στρατό, επισημαίνοντας το μέγεθος του στρατού και του στόλου. Επειδή λοιπόν οι αγγελιαφόροι τους συνεβούλευαν αυτά, και εφαίνοντο ότι τους συνεβούλευαν για το καλό τους, επείσθησαν, διότι ο Μακεδών (βασιλιάς) τους εφάνη ότι εμπνεόταν από αγαθές προθέσεις. Μου φαίνεται όμως ότι ο φόβος μάλλον τους έπεισε διότι έμαθαν ότι από την άνω Μακεδονία δια μέσου της χώρας των Περραιβών, υπήρχε και άλλη δίοδος για τη Θεσσαλία προς την πόλη Γόννο από το οποίο ακριβώς μέρος και εισέβαλε η στρατιά του Ξέρξη. Αφού λοιπόν κατέβηκαν οι Έλληνες πίσω στα πλοία προχωρούσαν προς τον Ισθμό''.

Ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄ ενδιαφέρεται για την τύχη των συμπατριωτών του νοτίων Ελλήνων και φοβάται να μην καταστραφούν από τον πολυάριθμο περσικό στρατό. Οι αρχηγοί του μικρού στρατιωτικού σώματος των νοτίων Ελλήνων καταλαβαίνουν ότι έχει δίκιο, ότι τους συμβουλεύει σωστά και πείθονται για τις αγαθές του διαθέσεις. Έτσι, θα ενεργήσουν σύμφωνα με τις υποδείξεις του. Ο Ηρόδοτος αναφέρει. *''Οι δε Έλληνες επείτε απίκατο ες τον Ισθμόν,*

εβουλεύοντο προς τα λεχθέντα εξ Αλεξάνδρου *τη τε στήσονται τον πόλεμον και εν οίοισι χώροισι''*. (Ζ΄ 175). ''Οι δε Έλληνες αφού επέστρεψαν στον Ισθμό, συσκέπτονταν σύμφωνα με όσα τους εμήνυσε ο Αλέξανδρος, πώς να διεξάγουν τον πόλεμο και σε ποια μέρη''.

Οι νότιοι Έλληνες οι οποίοι απεφάσισαν να αντισταθούν στους Πέρσες, υποχώρησαν από τα Τέμπη, οι Σπαρτιάτες και οι Θεσπιείς έδωσαν με πνεύμα μοναδικό και ασύγκριτο τη μάχη και πέθαναν στις Θερμοπύλες, ο ενωμένος στόλος των Ελλήνων θα νικήσει στις ναυμαχίες περί το Αρτεμίσιο και στη ναυμαχία της Σαλαμίνας, και τελικά, ο πεζικός στρατός των Ελλήνων, με ενωμένες δυνάμεις υπό την ηγεσία του Σπαρτιάτη Παυσανία θα κατατροπώσει τους Πέρσες του Μαρδονίου στις Πλαταιές το 479 π.Χ.

3. Ο ίδιος αυτός βασιλιάς της Μακεδονίας, ο Αλέξανδρος Α΄, ακολουθώντας τους Πέρσες, κατ' ανάγκη, πριν τη μάχη των Πλαταιών το 479 π.Χ., πλησίασε νύκτα το στρατόπεδο των Ελλήνων, εκεί όπου βρίσκονταν οι Αθηναίοι, και φανέρωσε στους ενωμένους νότιους Έλληνες, υπό το βασιλιά της Σπάρτης Παυσανία, την πρόθεση του αρχηγού των Περσών Μαρδονίου να επιτεθεί στις Ελληνικές δυνάμεις την επομένη ημέρα. Είναι γνωστό τι είπε ο ίδιος ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄ προς τους στρατηγούς των Αθηναίων στις προφυλακές, όπως το αναφέρει ο Ηρόδοτος. *''Άνδρες Αθηναίοι, παραθήκην υμίν τα έπεα τάδε τίθεμαι, απόρρητα ποιεύμενος προς μηδένα λέγειν υμέας άλλον ή Παυσανίην, μη με διαφθείρητε*· ου γαρ αν έλεγον, ***ει μη μεγάλως εκηδόμην συναπάσης της Ελλάδος. Αυτός τε γαρ Έλλην γένος ειμί τωρχαίον και αντ' ελευθέρης δεδουλωμένην ουκ αν εθέλοιμι οράν την Ελλάδα***… *Ολίγων γαρ σφι ημερέων λείπεται σιτία….Ίνα μη επιπέσωσι υμίν οι βάρβαροι μη προσδεκομένοισί κω. Ειμί δε Αλέξανδρος ο Μακεδών''*. (Θ΄ 45). ''Αθηναίοι, σας εμπιστεύομαι τα εξής και σας παρακαλώ να τα κρατήσετε μυστικά, χωρίς να τα πείτε σε κανέναν άλλον εκτός από τον Παυσανία, (αρχιστράτηγος, Σπαρτιάτης) για να μη με καταστρέψετε. Δεν θα σας τα έλεγα αυτά **αν δεν ενδιαφερόμουν υπερβολικά για όλη την Ελλάδα. Διότι και εγώ ο ίδιος είμαι Έλληνας στο γένος μου από τα αρχαία χρόνια και δεν θέλω να δω την Ελλάδα υπόδουλη αλλά την θέλω ελεύθερη**… διότι για λίγες μόνο ημέρες του μένουν τρόφιμα (του Μαρδονίου)… Για να μην σας επιτεθούν ξαφνικά οι βάρβαροι, χωρίς να τους περιμένετε. Είμαι ο Αλέξανδρος ο Μακεδών''.

Ο Πλούταρχος περιγράφει το γεγονός στο βίο του Αριστείδου (15): *''Μεσούσης δε μάλιστα της νυκτός, ανήρ ίππον έχων ατρέμα προσεμίγνυε τω στρατοπέδω των Ελλήνων· εντυχών δε ταις προφυλακαίς εκέλευεν αυτώ προσελθείν Αριστείδην τον Αθηναίον...* ***Ειμί μεν Αλέξανδρος ο Μακεδόνων βασιλεύς, ήκω δε κινδύνων τον μέγιστον ευνοία τη προς***

***ημάς αιρούμενος**, ως μη το αιφνίδιον εκπλήξειεν υμάς χείρον αγωνίσασθαι''*.

Μιλώντας λοιπόν ο Μακεδόνας βασιλιάς Αλέξανδρος Α΄ στον Αθηναίο στρατηγό Αριστείδη, του μιλά απ' ευθείας, δεν του μιλά μέσω τρίτου, δεν χρησιμοποιεί κάποιο διερμηνέα και του μιλά βεβαίως Ελληνικά. Δεν αναφέρει πουθενά ο Ηρόδοτος, ούτε κανείς άλλος, ότι ο Αλέξανδρος Α΄ χρησιμοποίησε κάποιο διερμηνέα. Δεν χρειαζόταν βεβαίως κάποιος μεταφραστής, διότι αμφότεροι ήταν Έλληνες και μιλούσαν την ίδια γλώσσα.

Τα συγγράμματα του Ηροδότου διαβάστηκαν και διαβάζονταν από όλους τους αρχαίους Έλληνες. Κανείς ποτέ από εκείνους οι οποίοι έζησαν τα γεγονότα και τις καταστάσεις δεν διέψευσε, ούτε αμφισβήτησε αυτά τα γεγονότα. Συνεπώς όλοι αποδέχονταν αυτά τα γεγονότα και την Ελληνικότητα των Μακεδόνων. Ο Ηρόδοτος αποκαλεί το βασιλιά της Μακεδονίας Αλέξανδρο Α΄ *πρόξεινόν τε και ευεργέτην,* όπως τον αναγνώρισαν οι Αθηναίοι (Η΄ 136).

Είναι σαφές λοιπόν ότι ανέκαθεν οι Μακεδόνες ήταν Έλληνες και μόνο Έλληνες και τίποτε άλλο. Ο βασιλιάς της Μακεδονίας Αλέξανδρος Α΄, πριν από δύο χιλιάδες τετρακόσια ογδόντα έξι (2.486) χρόνια, λέει ότι είναι Έλληνας και ότι επέλεξε να διακινδυνεύσει το μεγαλύτερο κίνδυνο διότι νοιάζεται για όλους τους Έλληνες και για όλη την Ελλάδα. Γι' αυτό το λόγο ο βασιλιάς Αλέξανδρος Α΄ επωνομάστηκε *φιλέλλην*, διότι αγαπούσε όλη την Ελλάδα, σε αντίθεση με άλλους Έλληνες οι οποίοι ενδιαφέρονταν μόνο για την πόλη-κράτος τους. Η λέξη είχε την έννοια του φιλογενούς, του φιλοπάτριδος, δεν είχε την έννοια του αλλόφυλου ο οποίος αγαπά τους Έλληνες. Πέραν τούτου ο Αλέξανδρος Α' διαφοροποιεί τον εαυτόν του και τους Μακεδόνες εφ' όσον μιλά εξ ονόματός των, από τους βαρβάρους, λέγοντας στους Αθηναίους στρατηγούς να προσέχουν για να μην τους επιτεθούν ξαφνικά οι βάρβαροι.

Ο βασιλιάς της Μακεδονίας δεν αναφέρει τίποτε για Βαρδαρίτες, Σλάβους ή άλλους. Οι Βαρδαρίτες γιατί εξακολουθούν να επιμένουν και να θέλουν να είναι θύματα απάτης, και να επιμένουν και να ρωτούν για την Ελληνικότητα ή μη των Μακεδόνων και να αυτοαποκαλούνται *Μακεδόνες* χωρίς να είναι Έλληνες; Γιατί επιμένουν να μεταφέρουν αυτή την απάτη η οποία έγινε σε βάρος τους και στα παιδιά τους;

4. Ο Ηρόδοτος, επίσης, αναφέρει το εξής για την καταγωγή των Μακεδόνων: *''**Έλληνας δε είναι τούτους τους από Περδίκκεω γεγονότας**, κατά περ αυτοί λέγουσι, αυτός τε ούτω τυγχάνω επιστάμενος, και δη και εν τοίσι όπισθε λόγοισι **αποδέξω ως εισί Έλληνες**, προς δε και οι τον εν Ολυμπίη διέποντες αγώνα Ελλήνων ούτω έγνωσαν είναι''.* (Ε΄ 22) ''Ότι αυτοί που κατάγονται από τον Περδίκκα (οι βασιλείς των Μακεδόνων)

είναι **΄Ελληνες**, όπως λέγουν οι ίδιοι και εγώ ο ίδιος τυγχάνει να γνωρίζω καλώς και μάλιστα και στα επόμενα **θα αποδείξω ότι είναι Έλληνες**, και επίσης έτσι αποφάσισαν ότι είναι, αυτοί που διευθύνουν τον αγώνα των Ελλήνων στην Ολυμπία''.

Ποιος μπορεί να αντιτάξει κάποιο λογικό επιχείρημα για μη Ελληνικότητα των Μακεδόνων, ερχόμενος σε αντίθεση και με αυτό το οποίο γνωρίζει και αναφέρει ο Ηρόδοτος;

5. Ο Ηρόδοτος, επίσης, αναφέρει τα εξής κατά την εκστρατεία του Ξέρξη εναντίον της Ελλάδας το 480 π.Χ.: *''Τούτω δε ες λόγους ελθών Ξέρξης και ύπαρχον εν τω Δορίσκω τούτω καταστήσας Μασκάμην τον Μεγαδόστεω, τον δε υπό Δαρείου σταθέντα καταπαύσας, εξήλαυνε τον στρατόν δια της Θρηίκης επί την **Ελλάδα**''.* (Ζ΄ 105). ''Μετά τη συζήτηση αυτή (με το Δημάρατο), και αφού ο Ξέρξης τοποθέτησε ως διοικητή εδώ στο Δορίσκο το Μασκάμη τον υιό του Μεγαδόστη, και αφού αφαίρεσε τη διοίκηση από εκείνον που είχε διορίσει ο Δαρείος, κατηύθυνε το στρατό του δια μέσου της Θράκης εναντίον της Ελλάδας''.

Επίσης, ο Ηρόδοτος αναφέρει: *''Ξέρξης δε εκ του Δορίσκου επορεύετο επί την **Ελλάδα**, τους δε αιεί γινομένους εμποδών συστρατεύεσθαι ηνάγκαζε*''. (Ζ.108). ''Ο Ξέρξης δε από το Δορίσκο συνέχιζε την πορεία του εναντίον της Ελλάδας, και κάθε φορά όσους λαούς συναντούσε στο δρόμο του, τους ανάγκαζε να τον ακολουθήσουν στην εκστρατεία του''.

Επίσης, ο Ηρόδοτος αναφέρει: *''Διαβάς δε του Λίσου ποταμού το ρέεθρον απεξηρασμένον πόλιας **Ελληνίδας** τάσδε παραμείβετο, Μαρώνειαν, Δίκαιαν, Άβδηρα*''. (Ζ΄ 109). '' Και αφού πέρασε (ο Ξέρξης) τη στερεμένη κοίτη του ποταμού Λίσου, πέρασε κοντά από τις εξής **Ελληνικές πόλεις**: τη Μαρώνεια, τα Δίκαια και τα Άβδηρα''.

Επίσης, ο Ηρόδοτος αναφέρει: *''Ταύτας μεν δη τας πόλιας τας παραθαλασσίας τε και **Ελληνίδας** εξ ευωνύμου χειρός απέργων παρεξήιε,*'' (Ζ΄ 110). ''Αυτές λοιπόν τις παραθαλάσσιες και Ελληνικές πόλεις τις προσπερνούσε ο Ξέρξης αφήνοντάς τες στ' αριστερά του''.

Ομοίως, ο Ηρόδοτος γράφει: *''Οι δε υποδεκόμενοι **Ελλήνων** την στρατιήν και δειπνίζοντες Ξέρξην ες παν κακού απίκατο, ούτω ώστε ανάστατοι εκ των οίκων εγίνοντο, όκου γε Θασίοισι υπέρ των εν τη ηπείρω πολίων των σφετέρων δεξαμένοισι την Ξέρξεω στρατιήν και δειπνήσασι…*''. (Ζ΄ 118). ''Όμως, εκείνοι από τους Έλληνες οι οποίοι υποχρεώθηκαν να υποδεχθούν τον Ξέρξη και να του ετοιμάσουν δείπνα επιφορτίστηκαν πράγματι μεγάλα οικονομικά βάρη, γεγονός που τους ανάγκασε να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Παράδειγμα οι κάτοικοι της Θάσου, που αναγκάσθηκαν να υποδεχθούν τη στρατιά του Ξέρξη και να παραθέσουν

δείπνα για λογαριασμό των πόλεών τους οι οποίες βρίσκονταν στην απέναντι ηπειρωτική ακτή…''.

Επίσης, ο Ηρόδοτος γράφει: *''Κάμπτων δε Άμπελον την Τορωναίην άκρην παραμείβετο **Ελληνίδας** τάσδε πόλις, εκ των νέας τε και στρατιήν παρελάμβανε, **Τορώνην, Γαληψόν, Σερμύλην, Μηκύβερναν, Όλυνθον**. Η μεν νυν χώρη αύτη Σιθωνίη καλέεται''.* (Ζ΄ 122). ''Παρακάμπτοντας έτσι το ακρωτήριο Άμπελος, την άκρη δηλαδή της χερσονήσου Τορώνης, παρέπλευσε τις εξής **Ελληνικές πόλεις: την Τορώνη, τη Γαληψό, τη Σερμύλη, τη Μηκύβερνα και την Όλυνθο**, από τις οποίες πήρε πλοία και στρατό. Η χώρα αυτή λέγεται Σιθωνία''.

Ο Ηρόδοτος, λοιπόν, γράφει συνεχώς για Ελληνικές περιοχές, για Ελληνικές πόλεις και για Έλληνες. Γράφει μήπως τίποτε για τους Βαρδαρίτες; Πού να τους βρεί ο ευλογημένος ο Ηρόδοτος για να γράψει κάτι γι' αυτούς; Έπρεπε να μετακομίσει στις στέπες της Λευκορωσίας και του Βόλγα και οπουδήποτε αλλού βόρεια για να βρεί τους προγόνους τους.

6. Ο γεωγράφος και ιστορικός Στράβων αναφέρει για τη Μακεδονία: *''Έτι μέντοι μάλλον πρότερον ή νυν, όπου γε και της εν τω παρόντι **Ελλάδος αναντιλέκτως** ούσης την πολλήν οι βάρβαροι έχουσι, **Μακεδονίαν** μεν Θράκες και τινα μέρη της Θετταλίας, Ακαρνανίας δε και Αιτωλίας…''*. (*Γεωγρ.*, Ζ΄ 7.1). ''Πάντως και κατά το παρόν το μεγαλύτερο μέρος της χώρας η οποία είναι Ελλάδα, σε αυτό δεν χωρούν αντιρρήσεις, το κατέχουν οι βάρβαροι. Την Μακεδονία και κάποια μέρη της Θεσσαλίας οι Θράκες, ενώ τα μέρη πάνω από την Ακαρνανία και την Αιτωλία….''.

Δεν νομίζω να χρειάζεται ερμηνεία, ούτε ιδιαίτερος δείκτης ευφυΐας για να το αντιληφθεί κανείς, ούτε ιδιαίτερος σχολιασμός. Ο Στράβων αναφέρει ότι η Μακεδονία**, αναντιλέκτως,** δηλαδή χωρίς αντίρρηση, χωρίς αντίθετη άποψη ή επιχείρημα, ότι δηλαδή είναι αυτονόητο, αυταπόδεικτο, πασιφανές, είναι αυτόδηλον, η **Μακεδονία περιλαμβάνεται στην Ελλάδα**. Η Μακεδονία φέρεται ως κατεχομένη υπό βαρβάρων, όπως και μέρος της Θεσσαλίας.

7. Ο Πλούταρχος στο έργο του, *Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής*, Λόγος Β, παράγραφος 11, αναφέρει, για τη σχέση των Μακεδόνων με τους Θηβαίους: *''Η δε πάλιν αυτώ τας Θήβας ενέσεισε και πόλεμον Ελληνικόν εμποδών κατέβαλε, και δεινήν προς **άνδρας ομοφύλους και συγγενείς** δια φόνου και σιδήρου και πυρός ανάγκην αμύνης, ατερπέστατον τέλος έχουσαν''*. ''Η (Τύχη) όμως πάλι ξεσήκωσε εναντίον του (Αλεξάνδρου) τη Θήβα και έφερε στο δρόμο του τον Ελληνικό πόλεμο και τη φοβερή ανάγκη να αμυνθεί απέναντι σε άνδρες **ομόφυλους και συγγενείς του**, με μάχες φονικές, με σίδηρο και φωτιά, γεγονός που είχε πολύ θλιβερή κατάληξη''.

Σύμφωνα λοιπόν και με τον Πλούταρχο, ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες είναι ομόφυλοι και συγγενείς με τους Θηβαίους, ως Έλληνες. Οι Θηβαίοι είναι Έλληνες. Οι ομόφυλοι και συγγενείς με τους Θηβαίους Μακεδόνες τι είναι; Για τους Βαρδαρίτες μήπως δεν είναι Έλληνες οι Θηβαίοι, οι Σπαρτιάτες, οι Αχαιοί κ.τ.λ;

Ενώ λοιπόν ο Πλούταρχος αποκαλεί τους Μακεδόνες ομόφυλους και συγγενείς με τους Θηβαίους, δηλαδή Έλληνες, στις προηγούμενες προτάσεις λέει ότι οι γείτονες των Μακεδόνων, οι Ιλλυριοί και Τριβαλλοί είναι βάρβαροι: *''Ἡ πρώτον αυτώ τα βαρβαρικά των προσοίκων διετάραξεν, Ιλλυρικούς και Τριβαλλικούς μηχανωμένη πολέμους˙ οις μέχρι Σκυθίας της παρ' Ίστρον αποσπασθείς από των άνω πράξεων και περιδραμών και κατεργασάμενος πάντα κινδύνοις και αγώσι μεγάλοις, αύθις ώρμητο και έσπευδε προς την διάβασιν πάλιν˙''*. ''Αυτή λοιπόν (η Τύχη) δημιούργησε κατ' αρχάς ταραχές με τους γείτονες βαρβάρους, προκαλώντας τους πολέμους εναντίον των Ιλλυριών και των Τριβαλλών. Εξ αιτίας αυτών των πολέμων απομακρύνθηκε από τα παραπάνω σχέδιά του (ο Αλέξανδρος), φθάνοντας μέχρι τα μέρη της Σκυθίας τα οποία βρίσκονται κοντά στον ποταμό Ίστρο. Αφού κυριάρχησε σε όλους εκείνους τους τόπους με μεγάλους κινδύνους, ξεκίνησε εκ νέου αγώνες και έσπευσε να περάσει στην Ασία''.

Δεν αναφέρει πουθενά ο Πλούταρχος ότι οι Μακεδόνες είναι ομόφυλοι και συγγενείς με τους Ιλλυριούς, τους Τριβαλλούς, τους Γέτες, ή τους Σκύθες. Όχι μόνον αυτό˙ αυτούς τους λαούς τους αποκαλεί βαρβάρους. Ειδικότερα για τους Σκύθες, ο Στράβων αναφέρει ότι: *''Σκυθών μεν γαρ μη μεμνήσθαι κατ' άγνοιάν φασι, μηδέ της περί τους ξένους ωμότητος αυτών, καταθυόντων και σαρκοφαγούντων και τοις κρανίοις εκπώμασι χρωμένων,…''.* (*Γεωγρ., Ζ΄* 3.7). ''Διότι λέγουν ότι από άγνοια δεν αναφέρονται οι Σκύθες, ούτε αναφέρεται η βάρβαρη συμπεριφορά τους προς τους ξένους, τους οποίους θυσιάζουν, τρώγουν τις σάρκες τους και χρησιμοποιούν τα κρανία τους ως κύπελλα….''.

Οι Σκύθες σκότωναν τους ξένους ανθρώπους, έτρωγαν τις σάρκες τους και χρησιμοποιούσαν τα κρανία των σκοτωμένων ανθρώπων ως κύπελλα. Οι Βαρδαρίτες όμως, δεν πρέπει με τίποτε να τρώνε και να καταπίνουν το ψέμα και το παραμύθι που τους τάϊσαν, ότι δηλαδή είναι *Μακεδόνες*.

8. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης για το γεγονός της κατάληψης και καταστροφής των Θηβών, από τον Αλέξανδρο και τους Θεσπιείς, Πλαταιείς, Ορχομένιους, και άλλους εχθρούς των Θηβαίων αναφέρει: *''Διό και πάθη πολλά και δεινά κατά την πόλιν οράν ήν γινόμενα˙* ***Έλληνες γαρ υφ' Ελλήνων ανηλεώς ανηρούντο και συγγενείς υπό των κατά γένος προσηκόντων εφονεύοντο, μηδεμίαν εντροπήν της ομοφώνου***

διαλέκτου παρεχομένης,…*''. (*Διόδ. Σικ.,17.13,6*).* ''Γι' αυτό και έβλεπε κάποιος να γίνονται στην πόλη φοβερά και τρομερά πράγματα, καθώς Έλληνες σφάζονταν χωρίς έλεος από Έλληνες και συγγενείς σκοτώνονταν από τους συγγενείς τους, χωρίς να ντρέπονται που ομιλούσαν την ίδια γλώσσα''.

Άθλιο πράγματι το γεγονός το οποίο περιγράφει ο Διόδωρος. Έλληνες να σκοτώνουν Έλληνες, οι συγγενείς να σκοτώνουν συγγενείς. Δηλαδή όλοι αυτοί οι οποίοι σκοτώνονταν ήταν Έλληνες και συγγενείς μεταξύ τους με τον ένα ή άλλο τρόπο. Όσον αφορά όμως στη γλώσσα, τί λέει ο Διόδωρος; Ότι δεν ντρέπονταν να σκοτώνονται μεταξύ τους τη στιγμή που μιλούσαν την ίδια γλώσσα.

Όλοι οι Έλληνες λοιπόν την ίδια γλώσσα μιλούσαν και ήταν συγγενείς. Το ότι υπήρχαν βεβαίως διάλεκτοι δεν ήταν τίποτε άλλο παρά ο πλούτος και οι κατά τόπον εκφράσεις ή και η εξέλιξη της γλώσσας. Στο σύγχρονο Ελληνικό κινηματογράφο έχουν αποδοθεί υπέροχα, τόσο ο πλούτος όσο και οι τοπικές αποχρώσεις της γλώσσας μας, στο εξαιρετικό έργο *Βαβυλωνία*.

9. Ο Έλλην ιστορικός Πολύβιος θλίβεται ιδιαίτερα για τα δεινά της Ελλάδας. Θεωρεί την κατάκτησή της από τους Ρωμαίους, ως μεγαλύτερη συμφορά από αυτά τα οποία έπαθαν οι Καρχηδόνιοι. Αναφέροντας λοιπόν τους **παθόντες Έλληνες**, κατονομάζει μεταξύ αυτών τους Πελοποννησίους, τους Βοιωτούς, τους Φωκείς… μερικούς που κατοικούν στο Ιόνιο πέλαγος και τους **Μακεδόνες**. *''Κατά τους υποκειμένους καιρούς ητύχησαν άμα Πελοποννήσιοι, Βοιωτοί, Φωκείς… τινες των τον Ιόνιον κατοικούντων κόλπον, μετά δε τούτοις έτι* ***Μακεδόνες****''*. (Πολύβιος, ΛΗ΄ 1).

Ο Πολύβιος περιλαμβάνει στους Έλληνας οι οποίοι ατύχησαν να καταληφθούν από τους Ρωμαίους, τους Μακεδόνες, μαζί με τους άλλους Έλληνες, δηλαδή με τους Πελοποννησίους, τους Βοιωτούς, τους Φωκείς και μερικούς οι οποίοι κατοικούν στο Ιόνιο πέλαγος.

10. Ο Πολύβιος, επίσης, αναφέρει ότι ο πρέσβυς των Ακαρνάνων Λυκίσκος απευθυνόμενος στους πρέσβεις των Αιτωλών λέγει: *''Τίσι δε νυν κοινωνείτε των ελπίδων ή προς ποίαν παρακαλείτε τούτους συμμαχίαν; Άρ' ου προς την των βαρβάρων; Όμοιά γε δοκεί τα πράγματα υμίν υπάρχειν νυν και πρότερον, αλλ' ου ταναντία˙ τότε μεν γαρ υπέρ ηγεμονίας και δόξης εφιλοτιμείσθε προς Αχαιούς και* ***Μακεδόνας ομοφύλους,*** *και τον τούτων ηγεμόνα Φίλιππον˙ νυν δε περί δουλείας ενίσταται πόλεμος τοις Έλλησι προς αλλοφύλους ανθρώπους, ους υμείς δοκείτε μεν επισπάσθαι κατά Φιλίππου, λελήθατε δε κατά σφών αυτών επεσπασμένοι και κατά πάσης Ελλάδος''*. (Θ΄ 37,5-9). ''Τώρα με ποιους συνεργάζεστε ή σε ποια συμμαχία τους καλείτε; (τους Σπαρτιάτες). Δεν τους καλείτε να συμμαχήσουν με βαρβάρους; (τους Ρωμαίους). Σας φαίνεται ότι η τωρινή

και η τότε κατάσταση είναι όμοιες και όχι αντίθετες. Τότε μεν ανταγωνιζόσασταν (οι Σπαρτιάτες) τους Αχαιούς και τους ομόφυλους Μακεδόνες και το βασιλιά τους Φίλιππο, (Φίλιππο Ε΄) για την ηγεμονία και τη δόξα. Τώρα όμως υπάρχει πόλεμος, για την υποδούλωση των Ελλήνων, εναντίον αλλοφύλων ανθρώπων (των Ρωμαίων), τους οποίους εσείς νομίζετε ότι προσκαλείτε εναντίον του Φιλίππου χωρίς όμως να καταλαβαίνετε ότι τους έχετε προσκαλέσει εναντίον του ιδίου του εαυτού σας και ολόκληρης της Ελλάδας''.

Οι Μακεδόνες λοιπόν ανήκουν στο ίδιο Δωρικό φύλο με τους Σπαρτιάτες, είναι ομόφυλοι των Σπαρτιατών. Συνεπώς οι Μακεδόνες είναι Έλληνες, όπως Έλληνες είναι και οι ομόφυλοί τους Σπαρτιάτες Δωριείς. Ή μήπως αμφισβητούν οι Βαρδαρίτες αν είναι Έλληνες και οι Σπαρτιάτες;

11. Ο ιστορικός Πολύβιος μέμφεται το Θεόπομπο το Χίο, ο οποίος θεώρησε ότι έπρεπε να αναφέρει τα αφορώντα την Ελλάδα θέματα, σε σχέση με το βασιλιά Φίλιππο Β΄, ο οποίος είχε αναμιχθεί στα πολιτικά πράγματα της νότιας Ελλάδας. Ο Πολύβιος θεωρεί ότι σωστότερο θα ήταν να εμπεριέχεται το μέρος στο όλον και αναφέρει: *''Και μην ουδέ περί τας ολοσχερείς διαλήψεις ουδείς αν ευδοκήσειε τω προειρημένω συγγραφεί, ός γε επιβαλόμενος γράφειν τας Ελληνικάς πράξεις αφ' ών Θουκυδίδης απέλιπε, και συγγενίσας τοις Λευκτρικοίς καιροίς και τοις επιφανεστάτοις των Ελληνικών έργων, την μεν Ελλάδα μεταξύ και τας ταύτης επιβολάς απέρριψε, μεταβαλών δε την υπόθεσιν τας Φιλίππου πράξεις προύθετο γράφειν. Καίτοι γε πολλώ σεμνότερον ήν και δικαιότερον τη περί της Ελλάδος υποθέσει τα πεπραγμένα Φιλίππου συμπεριλαβείν ήπερ εν τη Φιλίππου τα της Ελλάδος''.* (Η΄ 13,3). ''Αλλά και ως προς τις γενικές επιδιώξεις του δεν είναι δυνατόν να επιδοκιμάσει κανείς αυτόν το συγγραφέα (Θεόπομπο το Χίο). Διότι ενώ άρχισε να γράφει τα Ελληνικά γεγονότα από εκεί όπου τα άφησε ο Θουκυδίδης, … μετέβαλε γνώμη και άρχισε να γράφει για τις πράξεις του Φιλίππου. Αν και θα ήταν σοβαρότερο και δικαιότερο να περιλάβει στην ιστορία της Ελλάδας και τις πράξεις του Φιλίππου, παρά στην ιστορία του Φιλίππου τα γεγονότα της Ελλάδας''.

Συνεπώς, είναι φανερό ότι ο ιστορικός Πολύβιος θεωρεί τους Μακεδόνες Έλληνες και αναφέρει ότι η ιστορία του Φιλίππου Β΄ και των Μακεδόνων και τα πεπραγμένα του Φιλίππου Β΄, θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στην ιστορία της Ελλάδας και όχι το αντίστροφο. Ο Πολύβιος θεωρεί αυτή την άποψη πολύ σεμνότερη και δικαιότερη. Όσο και αν ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ ήταν μια εξαιρετική μορφή της Ελληνικής Ιστορίας, η γνώμη του Πολυβίου είναι σωστή. Η Ελλάδα είναι το όλον και ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄, όσο μεγάλος ηγέτης και αν ήταν, είναι το μέρος. Ο Πολύβιος γράφει περί του Φιλίππου Β΄ και των φίλων του ότι, με την φιλοπονία και την τόλμη τους, ανέδειξαν την εξουσίαν των Μακεδόνων από ελαχίστην βασιλείαν σε πανένδοξη και μεγίστη, και αναρωτιέται αν,

θέλοντας κανείς να τους εγκωμιάσει, μήπως δεν θα έχει την ικανότητα να μιλήσει ανταξίως προς την ανδρεία, τη φιλοπονία και γενικά την αρετή τους. *''Περί δε Φιλίππου και των εκείνου φίλων ευλαβηθείη τις…αλλά τουναντίον μήποτ' εγκωμιάζειν επιβαλόμενος ου δυνηθή καταξίως ειπείν της ανδρείας και φιλοπονίας και συλλήβδην της αρετής των προειρημένων ανδρών˙ οι γε προφανώς ταις σφετέραις φιλοπονίαις και τόλμαις εξ ελαχίστης μεν βασιλείας ενδοξοτάτην και μεγίστην την Μακεδόνων αρχήν κατεσκεύασαν,…''*. (Η΄ 12, 5-7).

12. Ο Πλούταρχος σχετικά με την καταγωγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου αναφέρει τα εξής: *''Αλέξανδρος ότι τω γένει προς πατρός μεν ην Ηρακλείδης από Καράνου, προς δε μητρός Αιακίδης από Νεοπτολέμου, των πάνυ πεπιστευμένων εστί''*. (*Παράλ. Βίοι*, 2). ''Το ότι ο Αλέξανδρος, όσον αφορά στην καταγωγή του, ήταν απόγονος του Ηρακλέους, από τον Κάρανο, και από την πλευρά της μητέρας του ήταν απόγονος του Αιακού, από το Νεοπτόλεμο, είναι αποδεκτό από όλους (από κανέναν δεν έχει αμφισβητηθεί)''.

Επίσης, ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αναφερόμενος στην καταγωγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου γράφει τα εξής: *''Αλέξανδρος ουν γεγονώς κατά πατέρα μεν αφ' Ηρακλέους, κατά δε μητέρα των Αιακιδών οικείαν έσχε την φύσιν και την αρετήν της των προγόνων ευδοξίας''*. (Διόδ. Σικελ.,17.1,5). ''Ο Αλέξανδρος λοιπόν ο οποίος από την πλευρά του πατέρα του ήταν απόγονος του Ηρακλή και από την πλευρά της μητέρας του ήταν απόγονος των Αιακιδών, είχε χαρακτήρα και ανδρεία ανάλογα της δόξας των προγόνων του''.

Ο Πλούταρχος λοιπόν και ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αναφέρουν ότι όλοι γνωρίζουν και πιστεύουν, ότι κανείς ποτέ δεν έχει αμφισβητήσει το γεγονός ότι ο Μέγας Αλέξανδρος είναι Έλληνας καταγόμενος από Έλληνες προγόνους, τον Ηρακλή και τον Αιακό. Αφού λοιπόν ο Μέγας Αλέξανδρος είναι Έλλην, καταγόμενος από Έλληνες προγόνους, και αυτό το αποδέχονται όλοι και δεν έχει αμφισβητηθεί από κανέναν, πώς τολμούν να έρχονται μετά από δύο χιλιάδες τριακόσια ογδόντα πέντε χρόνια (2.385) και να το αμφισβητούν οι Βαρδαρίτες; Ο Ηρακλής ήταν υιός του θεού Διός και της Αλκμήνης, ο δε Αιακός ήταν ο πιο ευσεβής Έλληνας. Ήταν υιός του Διός και της νύμφης Αίγινας. Γεννήθηκε στη νήσο Οινώνη, η οποία ονομάστηκε Αίγινα από το όνομα της μητέρας του. Μετά θάνατον ήταν ένας από τους κριτές στον Άδη. Η γενναιότητα του Μεγάλου Αλεξάνδρου μπορεί να εξηγηθεί αν ληφθεί υπ' όψη αυτό το οποίο αναφέρει ο Ησίοδος για τους Αιακίδες, τους απογόνους δηλαδή του Αιακού: *''Αλκήν μεν γαρ έδωκεν Ολύμπιος Αιακίδησι, νουν δ' Αμυθαονίδας, πλούτον δ' έπορ' Ατρεΐδησι''*. *(Ηοίαι*, 54), ''Στους υιούς του Αιακού ο Ολύμπιος (ο θεός Δίας) έδωσε γενναιότητα, έδωσε νου στους υιούς του Αμυθάονα και χορήγησε πλούτο στους υιούς του Ατρέα''.

13. Από τα αρχαία ακόμη χρόνια, η ανάθεση όπλων στους θεούς ήταν πανελλήνια συνήθεια. Γι' αυτό και όλοι οι ναοί και τα ιερά ήταν γεμάτα με αφιερώματα. Αυτή την πανελλήνια συνήθεια ακολουθούν και οι Μακεδόνες και ο Μέγας Αλέξανδρος. Ο Μέγας Αλέξανδρος μετά τη νίκη του επί των Περσών στο Γρανικό ποταμό την άνοιξη του 334 π.Χ., απέστειλε στην Αθήνα τριακόσιες (300) ασπίδες από τα Περσικά λάφυρα, ως δώρο στη θεά Αθηνά, για να τοποθετηθούν στον Παρθενώνα, ο οποίος ήταν ναός της θεάς Αθηνάς, με την αφιέρωση-επιγραφή. *"**Αλέξανδρος Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων από των βαρβάρων των την Ασίαν κατοικούντων**"*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 16.7). ''Ο Αλέξανδρος ο υιός του Φιλίππου και οι Έλληνες εκτός των Λακεδαιμονίων, από τα λάφυρα των βαρβάρων οι οποίοι κατοικούν στην Ασία''.

Αποστολέας δηλαδή των λαφύρων ήταν η Κορινθιακή Συμμαχία με τον επικεφαλής στρατηγό της. Οι ασπίδες οι οποίες εστάλησαν στην Αθήνα, στον Παρθενώνα, ο οποίος ήταν ναός της θεάς Αθηνάς, ήταν μια προσφορά και ένα αφιέρωμα από τον αρχηγό των Ελλήνων, στην Ελληνίδα θεά Αθηνά, γραμμένη Ελληνικά για να τη διαβάσουν οι Έλληνες Αθηναίοι. Ο Μέγας Αλέξανδρος δεν κάνει καμία ιδιαίτερη προβολή των Μακεδόνων, μολονότι θα μπορούσε να δικαιολογηθεί η έξαρση του ιδιαίτερου τόπου καταγωγής. Η έννοια η οποία προέχει γι' αυτόν ήταν η Ελλάδα συνολικά και οι Έλληνες. Η επιγραφή φυσικά ήταν γραμμένη στην Ελληνική, δεν ήταν γραμμένη σε άλλη γλώσσα.

Στην επιγραφή αυτή, οι Μακεδόνες αξιωματικοί και στρατιώτες, οι οποίοι ήταν και οι περισσότεροι στο Ελληνικό στράτευμα και δεν μπορούν να αγνοηθούν, σε ποιον όρο περιλαμβάνονται; Ασφαλώς περιλαμβάνονται στον όρο Έλληνες. Ο Μέγας Αλέξανδρος δεν αναφέρει τους Μακεδόνες ξέχωρα από τους άλλους Έλληνες. Πέραν τούτου η νίκη του αυτή προβαλλόταν ως νίκη της Κορινθιακής Συμμαχίας. Οι ασπίδες αυτές αναρτήθηκαν στην ανατολική πλευρά του Παρθενώνος επί του επιστυλίου.

14. Στο Γρανικό ποταμό, επίσης, ο Μέγας Αλέξανδρος συνέλαβε αιχμαλώτους δύο χιλιάδες Έλληνες, μισθοφόρους των Περσών. Τους αιχμαλώτους αυτούς, τους απέστειλε σιδηροδέσμιους στη Μακεδονία, για να εργάζονται σε καταναγκαστικά έργα: *''**Ότι παρά τη κοινή δόξαντα τοις Έλλησιν, Έλληνες όντες, εναντία τη Ελλάδι υπέρ των βαρβάρων εμάχοντο**''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 16.6). ''Διότι παρά την κοινή απόφαση των Ελλήνων (στον Ισθμό), ενώ ήταν Έλληνες, πολεμούσαν εναντίον της Ελλάδας, υπέρ των βαρβάρων''.

Οι Έλληνες μισθοφόροι των Περσών πολεμούσαν εναντίον του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Όμως ο Μέγας Αλέξανδρος δεν λέει ότι οι Έλληνες μισθοφόροι των Περσών πολεμούσαν εναντίον του, ότι πολεμούσαν τους Μακεδόνες. Λέει ότι πολεμούσαν εναντίον Ελλήνων, εναντίον της Ελλάδας, παρά τις αποφάσεις τις οποίες είχε πάρει το *''Κοινόν των*

Ελλήνων'' στο συνέδριο της Κορίνθου. Δεν λέει ο Μέγας Αλέξανδρος ότι οι Έλληνες μισθοφόροι πολέμησαν εναντίον του ή εναντίον των Μακεδόνων, αλλά, λέει ότι πολέμησαν εναντίον της Ελλάδας.

Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος ονομάζει την Μακεδονία Ελλάδα και τους Μακεδόνες Έλληνες. Μένει πλέον η παραμικρή αμφιβολία σε κανέναν λογικό άνθρωπο ότι ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες είναι Έλληνες και μόνο Έλληνες; Όποιος δεν καταλαβαίνει τα αυτονόητα, τα πασιφανή, απλώς δεν θέλει να καταλάβει. Οι Έλληνες αυτοί μισθοφόροι των Περσών τελικά στάθηκαν τυχεροί. Ο Μέγας Αλέξανδρος τους συγχώρεσε και τους απελευθέρωσε μετά την κατάκτηση της Αιγύπτου.

15. Ο Αρριανός, επίσης, αναφερόμενος στην καταγωγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου αναφέρει: *''Αλέξανδρος δε εν Σόλοις θύσας τε τω Ασκληπιώ, και πομπεύσας αυτός τε και η στρατιά πάσα, και λαμπάδα επιτελέσας, και αγώνα διαθείς γυμνικόν και μουσικόν,* ***Σολεύσι μεν δημοκρατείσθαι έδωκεν****· αυτός δε αναζεύξας ες Ταρσόν,…Ένθεν δε ες Μαλλόν αφίκετο και Αμφιλόχω όσα ήρωι ενήγισε· και στασιάζοντας καταλαβών, την στάσιν αυτοίς κατέπαυσε· και τους φόρους, ους βασιλεί Δαρείω απέφερον, ανήκεν, ότι Αργείων μεν Μαλλώται άποικοι ήσαν,* ***αυτός δε απ' Άργους των Ηρακλειδών είναι ηξίου****''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Β'.5.8,9). ''Ο δε Αλέξανδρος αφού προσέφερε θυσία προς τιμήν του Ασκληπιού εις τους Σόλους, και έκανε πανηγυρική περιφορά και αυτός ο ίδιος και ο στρατός του ολόκληρος, και ετέλεσε λαμπαδηδρομία, και συνεκρότησε γυμνικούς (αθλητικούς) και μουσικούς αγώνες, **στους κατοίκους μεν των Σόλων επέτρεψε να έχουν (έδωσε) το δημοκρατικό πολίτευμα**, αυτός δε κινήσας με το στρατό του προς την Ταρσό.… Από εκεί δε (από τη Μαγαρσό) έφθασε (ο Μέγας Αλέξανδρος) στη Μαλλό και προσέφερε στον Αμφίλοχο όσα θύματα αρμόζει να προσφέρει κανείς σε θυσία προς ήρωα· και αφού βρήκε τους κατοίκους της Μαλλού να έχουν εσωτερικές ταραχές, κατέπαυσε τις ταραχές τους· και τους χάρισε τους φόρους, τους οποίους πλήρωναν στο βασιλιά Δαρείο, διότι οι μεν Μαλλώται ήσαν άποικοι του Άργους, αυτός δε (ο Μέγας Αλέξανδρος) καυχιόταν ότι ήταν από το Άργος ως καταγόμενος από τη **γενεά των Ηρακλειδών**''.

Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος ο βασιλιάς των Μακεδόνων, υπερηφανεύεται ότι είναι Έλληνας, καταγόμενος από τη γενεά των Ηρακλειδών. Καυχάται ότι οι πρόγονοί του καταγόταν από το Άργος και τον ημίθεο ήρωα Ηρακλή. Ποιος και με ποια λογική μπορεί να αμφισβητήσει την Ελληνική προέλευση και την καταγωγή του; Αλήθεια, ποιοι είναι αυτοί οι οποίοι με περισσό θράσος τολμούν να εξευτιλίζουν την Ιστορία και την αλήθεια, αρνούμενοι την Ελληνικότητα των Μακεδόνων, μη αποδεχόμενοι όσα ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος λέει για τον εαυτόν του και τολμούν να αυτοαποκαλούνται Μακεδόνες μη όντες Έλληνες;

16. Ο Αρριανός αναφερόμενος στο ναυτικό του Μεγάλου Αλεξάνδρου γράφει στην ιστορία του: *''Νικάνωρ δε το* ***Ελληνικόν ναυτικόν*** *άγων υποφθάνει τους Πέρσας, τρισίν ημέραις πρότερος*

καταπλεύσας ή τους Πέρσας Μιλήτω προσσχείν, και ορμίζεται ναυσίν εξήκοντα και εκατόν εν τη νήσω τη Λάδη…. Την γαρ Λάδην την νήσον…Ήσαν δε των βαρβάρων αι νήες αμφί τας τετρακοσίας''. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 18.4). '' Όμως ο Νικάνωρ ο οποίος κυβερνούσε το **Ελληνικό ναυτικό** προλαμβάνει τους Πέρσες και κατέπλευσε τρεις ημέρες νωρίτερα από τους Πέρσες προτού αυτοί προσορμισθούν στη Μίλητο και αγκυροβολεί στη νήσο Λάδη με εκατόν εξήντα πλοία. Διότι τη νήσο Λάδη…Τα πλοία δε των βαρβάρων ήταν περίπου τετρακόσια''.

Το ναυτικό του Μεγάλου Αλεξάνδρου λοιπόν, αποτελούμενο από 160 πλοία, ήταν το ναυτικό των Ελλήνων, **Ελληνικόν ναυτικόν** και έτσι το ονομάζει ο Πτολεμαίος και ο Αριστόβουλος και έτσι το αναγράφει ο Αρριανός. Ο Μέγας Αλέξανδρος, στη συνέχεια όπως γράφει ο Διόδωρος ο Σικελιώτης: *''Κατέλυσε το ναυτικόν πλην ολίγων νεών, αις εχρήτο προς την παρακομιδήν των πολιορκητικών οργάνων, εν αις ήσαν αι παρ' Αθηναίων νήες συμμαχίδες είκοσιν''.* (Διόδ. Σικελ.,17.22,5). ''Διέλυσε το στόλο εκτός ολίγων πλοίων, τα οποία χρειαζόταν για τη μεταφορά των πολιορκητικών μηχανών, μεταξύ των οποίων ήσαν και είκοσι Αθηναϊκά συμμαχικά πλοία''.

Μολονότι τα πλοία του στόλου του Μεγάλου Αλεξάνδρου ήταν κυρίως Μακεδονικά, το ναυτικό του ονομάζεται **Ελληνικόν ναυτικόν** και έτσι το αναγράφει ο Αρριανός**.** Το ναυτικό των Περσών, αποτελούμενο από τετρακόσια περίπου πλοία, ο Αρριανός το ονομάζει τα πλοία των βαρβάρων.

17. Παρά την πολύ μεγάλη διαφορά στις δυνάμεις του ναυτικού του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των Περσών, διαφορά υπέρ των Περσών, ο στρατηγός Παρμενίων παραινούσε τον Αλέξανδρο να ναυμαχήσει. *''Παρμενίων μεν δη και ως παρήνει Αλεξάνδρω ναυμαχείν, τα τε άλλα κρατήσειν **τω ναυτικώ τους Έλληνας** επελπίζων και τι και θείον ανέπειθεν αυτόν,….''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄ 18.6). ''Ο Παρμενίων μεν λοιπόν συμβούλευσε τον Αλέξανδρο να ναυμαχήσει, ενώ προσπαθούσε να τον κάνει να ελπίζει ότι θα επικρατήσει **το ναυτικό των Ελλήνων** και μάλιστα επειδή τον έπειθε ένα θεϊκό σημείο''.

Πάλι ο Μακεδόνας στρατηγός Παρμενίων, ο οποίος βρίσκεται δίπλα στον Μέγα Αλέξανδρο, ονομάζει το ναυτικό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, το **ναυτικό των Ελλήνων** και έτσι το καταγράφει ο Αρριανός, μολονότι τα πλοία του στόλου του Μεγάλου Αλεξάνδρου ήταν κυρίως Μακεδονικά. Τι μπορεί να αντιτάξει κανείς και σ' αυτό το επιχείρημα για τον Ελληνισμό των Μακεδόνων; Πέραν τούτου βλέπει κανείς να αναφέρεται πουθενά Σκοπιανικό ή Βαρδαρίτικο ναυτικό, ή Βαρδαρίτες στρατιώτες, αξιωματικοί, εταίροι, πεζεταίροι, βαρδαρίτικο ιππικό μήπως, Βαρδαρίτες σύμμαχοι έστω; Φυσικά όχι. Δεν μπορεί να αναφερθεί κάτι που δεν υπήρξε.

18. Μετά την πολιορκία και την κατάληψη της Μιλήτου από το Μέγα Αλέξανδρο, ο Αρριανός αναφέρει. *''Οι δε **βάρβαροι**, από της Μυκάλης ορμώμενοι, ταις μεν ημέραις επέπλεον **τω Ελληνικώ ναυτικώ**, προκαλέσεσθαι ες ναυμαχίαν ελπίζοντες˙ τας δε νύκτας προς τη Μυκάλη ουκ εν καλώ ωρμίζοντο, ότι υδρεύεσθαι από του Μαιάνδρου ποταμού των εκβολών δια μακρού ηναγκάζοντο. Αλέξανδρος δε ταις μεν ναυσί τον λιμένα εφύλαττε των Μιλησίων, ως μη βιάσαιντο οι **βάρβαροι** τον έσπλουν,…παραγγείλας είργειν της αποβάσεως τους από των νεών''*. (*Αλεξ. Ανάβ.*, Α΄ 19.7,8). ''Οι δε βάρβαροι ορμώμενοι από την Μυκάλη, τις ημέρες μεν έπλεαν εναντίον του **Ελληνικού ναυτικού** ελπίζοντας να προκαλέσουν τους Έλληνες σε ναυμαχία, τις νύχτες δε αγκυροβολούσαν κοντά στη Μυκάλη, σε ακατάλληλο μέρος, διότι αναγκάζονταν να υδρεύονται από μακρυά από τις εκβολές του Μαιάνδρου ποταμού. Ο δε Αλέξανδρος με τα πλοία μεν φύλαγε το λιμάνι της Μιλήτου για να μην πλεύσουν μέσα σε αυτό οι βάρβαροι… αφού τον διέταξε να εμποδίσει την απόβαση των εχθρών από τα πλοία''.

Είναι ευκρινέστατο είναι σαφέστατο και πάλι, πώς ονομάζεται ο στόλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. **Ελληνικό ναυτικό** ονομάζεται, δεν ονομάζεται καν Μακεδονικό ναυτικό, μολονότι θα μπορούσε να εξαρθεί ο ιδιαίτερος τόπος των Μακεδόνων. Φυσικά ούτε λόγος να γίνεται να ονομάζεται ο στόλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου Βαρδαρίτικο ναυτικό. Θα ήταν σχήμα πρωθύστερο με διαφορά χιλίων τουλάχιστον ετών. Τους αντιπάλους δε των Ελλήνων, δύο φορές σε μια μικρή μόνο παράγραφο τους ονομάζει βαρβάρους. Συνεπώς δεν πρέπει να έχει μείνει ουδεμία αμφιβολία σε κανέναν ότι οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες, αφού και το ναυτικό τους λέγεται Ελληνικό ναυτικό.

19. Σχετικά με τη συμπεριφορά του Μεγάλου Αλεξάνδρου προς τις Ελληνικές πόλεις της Μικράς Ασίας, ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αναφέρει: *''Μάλιστα δ' ευεργέτει τας Ελληνίδας πόλεις, ποιών αυτάς αυτονόμους και αφορολογήτους, προσεπιλέγων ότι της **των Ελλήνων ελευθερώσεως ένεκα των προς Πέρσας πόλεμον επανήρηται**''*. (Διόδ. Σικ.,17,24.1). ''Κυρίως όμως ευεργέτησε τις Ελληνικές πόλεις κάνοντάς τες αυτόνομες και αφορολόγητες, δηλώνοντας πάντα ότι ανέλαβε τον πόλεμο κατά των Περσών προς χάριν της απελευθέρωσης των Ελλήνων''.

Ο ίδιος λοιπόν ο Μέγας Αλέξανδρος λέει ότι ανέλαβε τον πόλεμο αυτόν εναντίον των Περσών με σκοπό να ελευθερώσει τους υπόδουλους Έλληνες. Πάλι ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος μιλάει για την Ελλάδα και για τις Ελληνικές πόλεις και γι' αυτές νοιάζεται. Επιπλέον όλες αυτές τις Ελληνικές πόλεις τις ευεργέτησε, αφήνοντάς τες αυτόνομες, να κυβερνώνται δηλαδή με τους δικούς τους νόμους, και αφορολόγητες.

20. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αναφέρει σχετικά με τη μάχη της Ισσού: *''Των δε κατασκόπων απαγγειλάντων αυτώ τριάκοντα σταδίους απέχειν τον Δαρείον και συντεταγμένη τη δυνάμει προσιέναι καταπληκτικώς,….**τους μεν στρατιώτας τοις οικείοις λόγοις παρεκάλεσεν επί τον περί των όλων αγώνα**, τα δε τάγματα των στρατιωτών και τας των ιππέων είλας οικείως τοις υποκειμένοις τόποις διατάξας τους μεν ιππείς έστησε προ πάσης της στρατιάς, την δε των πεζών φάλαγγα κατόπιν εφεδρεύειν προσέταξεν''.* (Διόδ. Σικ.,17,33.1). ''Όταν οι ανιχνευτές του ανέφεραν (του Αλεξάνδρου) ότι ο Δαρείος απείχε τριάντα στάδια και ότι πλησιάζει με τις δυνάμεις του συντεταγμένες με τρόπο καταπληκτικό,…**Έτσι μίλησε στους στρατιώτες με τα κατάλληλα λόγια στον υπέρ πάντων αγώνα** και τοποθέτησε τις μονάδες του πεζικού και τις ίλες του ιππικού ανάλογα με τη διαμόρφωση του εδάφους. Τοποθέτησε δηλαδή, τους ιππείς μπροστά από όλο το στράτευμα, ενώ τη φάλαγγα των πεζών την έβαλε πίσω ως εφεδρεία''.

Στη στρατιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου, εκτός από τους Μακεδόνες στρατιώτες, οι οποίοι ήταν και οι περισσότεροι, υπήρχαν και Θεσσαλοί στρατιώτες, Κρήτες τοξότες, και άλλοι στρατιώτες από τη νότιο Ελλάδα, συνεισφορά των πόλεων, σύμφωνα με τις αποφάσεις του *Κοινού των Ελλήνων* στην Κόρινθο, ως επίσης και Έλληνες μισθοφόροι. Αρχηγός τους ήταν ο Παρμενίων. Το ερώτημα είναι, σε ποια γλώσσα μίλησε στους στρατιώτες ο Μέγας Αλέξανδρος για να τους ενθαρρύνει και να τους καλέσει στον υπέρ πάντων αγώνα; Και πώς κατάλαβαν τα λεγόμενά του οι στρατιώτες εάν η γλώσσα αυτή δεν ήταν η Ελληνική; Κανείς ιστορικός δεν λέει πουθενά ότι μίλησε σε κάποια άλλη (ξένη) γλώσσα. Δεν χρειαζόταν βεβαίως να πει ότι μίλησε στην Ελληνική γλώσσα διότι αυτό ήταν αυτονόητο. Πάντως είναι απολύτως βέβαιο ότι μίλησε στην Ελληνική γλώσσα και ότι δεν μίλησε στα Βαρντάρσκι.

21. Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στα Ζαδράκαρτα, η οποία ήταν μεγάλη πόλη της Υρκανίας, εκτός των προσωπικοτήτων των Περσών οι οποίες έφθασαν προς αυτόν (ο Αρτάβαζος, οι υιοί του Κωφήν, Αριοβαρζάνης και Αρσάμης, ο Αυτοφραδάτης ο διοικητής των Ταπούρων), ήλθαν και πρέσβεις των Ελλήνων μισθοφόρων του Δαρείου. Προς τους πρέσβεις των χιλίων πεντακοσίων Ελλήνων μισθοφόρων του Δαρείου, οι οποίοι τον παρακαλούσαν να συνθηκολογήσει, απήντησε ότι δεν θα κάνει καμία συνθηκολόγηση με αυτούς. Διότι τούς είπε ότι αυτοί διέπραξαν μεγάλη αδικία εκστρατεύσαντες μαζί με τους βαρβάρους εναντίον **της Ελλάδας,** σε αντίθεση με τις αποφάσεις των **Ελλήνων**. Έδωσε δε διαταγή να έλθουν όλοι και να παραδοθούν, αφού αναθέσουν σε αυτόν να τους μεταχειρισθεί όπως ήθελε ή να προσπαθήσουν να σωθούν, όπως θα ηδύναντο. Οι πρέσβεις αυτοί τού ζήτησαν τότε να πάει μαζί τους κάποιος άνδρας ο οποίος θα τούς οδηγούσε προς αυτόν. Ο άνδρας αυτός ήταν ο

Ανδρόνικος ο υιός του Αγέρρου.

''Τοις πρέσβεσι δε των Ελλήνων δεομένοις σπείσασθαί σφισιν υπέρ του παντός ξενικού απεκρίνατο ομολογίαν μεν ουκ αν ποιήσασθαι προς αυτούς ουδεμίαν˙ αδικείν γαρ μεγάλα τους στρατευομένους ***εναντία τη Ελλάδι παρά τοις βαρβάροις παρά τα δόγματα τα των Ελλήνων.*** *Εκέλευσε δε ήκειν ξύμπαντας και παραδιδόναι σφας αυτούς επιτρέποντας Αλεξάνδρω χρήσθαι ό τι και βούλοιτο ή σώζεσθαι όπη δύναιντο''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄ 23.8). ''Στους πρέσβεις δε των Ελλήνων, οι οποίοι τον ικέτευαν να συνθηκολογήσει για όλους τους ξένους, απήντησε ότι δεν θα κάνει καμία συνθηκολόγηση με αυτούς. Διότι αυτοί διέπραξαν πολύ μεγάλη αδικία εκστρατεύσαντες μαζί με τους βαρβάρους εναντίον **της Ελλάδας,** σε αντίθεση με τις αποφάσεις των **Ελλήνων.** Τους διέταξε δε να έλθουν όλοι και να παραδοθούν αναθέτοντας σ' αυτόν να τους μεταχειρισθεί όπως ήθελε ή (διαφορετικά) να σωθούν όπως μπορούσαν''.

Πόσο πιο απλά να το διατυπώσει κανείς; Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος λέει στους Έλληνες μισθοφόρους των Περσών ότι έκαναν πολύ μεγάλη αδικία, στρατευόμενοι εναντίον της Ελλάδας, παρά τις αποφάσεις όλων των Ελλήνων. Αυτοί οι Έλληνες μισθοφόροι των Περσών πολέμησαν εναντίον των Ελλήνων του Μεγάλου Αλεξάνδρου, των Μακεδόνων και των λοιπών Ελλήνων. Δεν λέει ο Μέγας Αλέξανδρος ότι οι Έλληνες μισθοφόροι πολέμησαν εναντίον του ή εναντίον των Μακεδόνων, αλλά, λέει ότι πολέμησαν εναντίον της Ελλάδας. Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος ονομάζει την Μακεδονία Ελλάδα και τους Μακεδόνες Έλληνες. Επιπλέον, ο Αλέξανδρος μιλάει για τις αποφάσεις που πήραν οι Έλληνες στην Κόρινθο. Στην Κόρινθο ήταν αντιπρόσωποι από όλες τις Ελληνικές περιοχές. Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος αντιπροσώπευε τη Μακεδονία. Όχι μόνον αυτό. Αυτός ανακηρύχθηκε στρατηγός αυτοκράτωρ, αρχηγός όλων των Ελλήνων για την εκστρατεία εναντίον των Περσών. Αλήθεια, στο συνέδριο των Ελλήνων στην Κόρινθο, τη *Βαρντάρσκα* την αντιπροσώπευε κανείς; Μένει πλέον η παραμικρή αμφιβολία σε οποιονδήποτε λογικό άνθρωπο ότι ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες είναι Έλληνες και μόνο Έλληνες και τίποτε άλλο; Ποιος και με ποιο λογικό επιχείρημα μπορεί να το αμφισβητήσει;

Οι Έλληνες αυτοί μισθοφόροι των Περσών τελικά στάθηκαν τυχεροί. Ο Μέγας Αλέξανδρος δεν τους τιμώρησε, τους συγχώρεσε και τους ενέταξε στη στρατιά του ως μισθοφόρους με τον ίδιο μισθό. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης αναφέρει σχετικά: *''Ευθύ γαρ οι Δαρείω συνεστρατευμένοι των Ελλήνων όντες περί χιλίους και πεντακοσίους ανδρεία τε διαφέροντες, παρέδοσαν εαυτούς Αλεξάνδρω και συγγνώμης αξιωθέντες κατετάχθησαν εις τας τάξεις επί ταις αυταίς μισθοφοραίς''*. (Διόδ. Σικελ.,17,76.2).

22. Ο ιστοριογράφος Καλλισθένης (360-328 π.Χ.), ο οποίος γεννήθηκε στην Όλυνθο, πόλη της Χαλκιδικής και μαθήτευσε μαζί με τον Αλέξανδρο πλησίον του Αριστοτέλους, τον οποίο είχε θείο εκ μητρός,

συνώδευσε τον Μέγα Αλέξανδρο στην Ασία. Συνέγραψε το έργο, *''Αλεξάνδρου πράξεις''*, από το οποίο οι μεταγενέστεροι ιστοριογράφοι άντλησαν στοιχεία. Συνέγραψε όμως και τα *''Ελληνικά'',* έργο από το οποίο διεσώθησαν μόνον αποσπάσματα. Μολονότι διεσώθησαν αποσπάσματα, αυτά ήταν γραμμένα στα Ελληνικά, δεν ήταν γραμμένα σε άλλη γλώσσα, αλλά, και το έργο λέγεται *''Ελληνικά''* διότι αφορά Έλληνες και όχι άλλους λαούς.

23. Όταν ο Ανάξαρχος πρότεινε την προσκύνηση του Μεγάλου Αλεξάνδρου, σύμφωνα με τα Περσικά έθιμα, (πόσο άθλιοι μπορούν να γίνουν οι κόλακες), ο Μακεδών φιλόσοφος και ιστοριογράφος Καλλισθένης, ανεψιός του μεγάλου φιλοσόφου Αριστοτέλους, ο οποίος αντετίθετο στην προσκύνηση, όπως όλοι οι Μακεδόνες και φυσικά και οι νότιοι Έλληνες, λαβών το λόγο μετά τον Ανάξαρχο, είπε προς το Μέγα Αλέξανδρο. *''Και εγώ της **Ελλάδος** μεμνήσθαί σε αξιώ, ω Αλέξανδρε, ης ένεκα ο πάς στόλος σοι εγένετο, προσθείναι την Ασίαν τη **Ελλάδι**. Και ουν ενθυμήθητι, εκείσε επανελθών άράγε και τους Έλληνας τους ελευθερωτάτους προσαναγκάσεις ες την προσκύνησιν,... ή διακεκριμένα έσται σοι αυτώ τα των τιμών ες άπαν,… ανθρωπίνως τε και **Ελληνικώς** τιμάσθαι, προς δε των βαρβάρων μόνων βαρβαρικώς'';* (*Αλεξ. Ανάβ.*, Δ΄11.7,8). ''Και εγώ Αλέξανδρε, **αξιώ να θυμηθείς την Ελλάδα, χάριν της οποίας διεξήγαγες όλη αυτή την εκστρατεία** με σκοπό να προσαρτήσεις την Ασία στην Ελλάδα. Έτσι λοιπόν, σκέψου, όταν επιστρέψεις εκεί, θα εξαναγκάσεις άραγε στην προσκύνησή σου και τους Έλληνες τους αγαπώντας σε υπερβολικό βαθμό την ελευθερία... ή θα κάνεις διάκριση των τιμών εν γένει…να τιμάσαι ως άνθρωπος κατά τρόπο αρμόζοντα στους Έλληνες, από δε τους βαρβάρους μόνο κατά τρόπο αρμόζοντα στους βαρβάρους'';

Οι υπερήφανοι στρατιώτες του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οι Μακεδόνες και οι λοιποί Έλληνες, δεν είχαν αντίρρηση να πεθάνουν για τον Αλέξανδρο και την Ελλάδα. Στα 11 χρόνια της εκστρατείας στην Ασία διήνυσαν περισσότερα από 30.000 χιλιόμετρα πολεμώντας, δεν βαρυγκόμησαν ποτέ, τρελάθηκαν από αγωνία όταν τραυματίστηκε τοξευθείς από τους Μαλλούς, γκρίνιαζαν διότι διακινδύνευε πολεμώντας μαζί τους πάντα στην πρώτη γραμμή, όπου και τραυματίστηκε επανειλημμένα, κατέκτησαν πόλεις και φρούρια θεωρούμενα απόρθητα, έγιναν ''ιπτάμενοι'' κατά την κατάληψη της "Πέτρας του Οξυάρτη" την άνοιξη του 327 π.Χ., κατέλαβαν την " Άορνο Πέτρα", (Άορνος σημαίνει απρόσιτη από τα όρνεα), κρύωσαν, πείνασαν, δίψασαν και πέρασαν απίστευτες κακουχίες για το μεγαλείο της Ελλάδας και το δικό του. Κανείς στρατιώτης του Μεγάλου Αλεξάνδρου δεν εφονεύθη φεύγοντας προ του εχθρού, όσο ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν αρχηγός τους. *''Ου γαρ τις γε φεύγων υμών ετελεύτα εμού άγοντος''* (*Αλεξ. Ανάβ.*, Ζ΄10.4). Ο Μέγας Αλέξανδρος ήταν ο βασιλιάς, ο ηγέτης τους, ο κολλητός τους φίλος, ο αδελφός τους. Μετά το παράπονο το οποίο εξέφρασαν στην Ώπιδα, τους

ονόμασε όλους συγγενείς του. Για χάρη του δέκα χιλιάδες περίπου στρατιώτες του παντρεύτηκαν Ασιανές γυναίκες (*Αλεξ. Ανάβ*., Ζ΄4.6). Όλα μπορούσαν να τα υπομείνουν και τα υπέμειναν για χάρη του. Πριν την εκστρατεία στην Ασία, οι στρατηγοί του, με πρώτο τον Περδίκκα του είπαν, μοιράζοντας τα υπάρχοντά τους, ακολουθώντας τη δική του ενέργεια να μοιράσει τα δικά του αγαθά: *''Και ημείς τούτων (των ελπίδων) κοινωνήσομεν οι μετά σου στρατευόμενοι''*. (*Παράλ. Βίοι*, 15). ''Και εμείς οι οποίοι θα εκστρατεύσουμε μαζί σου θα γίνουμε μέτοχοι αυτών των ελπίδων''.

Ήταν οι στρατιώτες του αυτοί οι οποίοι, *''Ου γαρ επαύοντο πριν ιδείν τον Αλέξανδρον αθυμούντες''.* (*Παράλ. Βίοι*, 19). ''Δεν σταμάτησαν να είναι στενοχωρημένοι πριν δουν τον Αλέξανδρο'', υγιή στην Κιλικία, όπου ασθένησε και τον γιάτρεψε ο Φίλιππος ο Ακαρνάν. Όχι όμως και να τον προσκυνήσουν. Αντέκειτο στο ελεύθερο πνεύμα αυτών των υπερήφανων ανθρώπων. Με αυτό το περήφανο φρόνημα ενίκησαν σε όλες τις μάχες, με αυτό το φρόνημα παρέμειναν η ανίκητη στρατιά. Η πειθαρχία στις διαταγές του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως αρχηγού τους, ο συμμερισμός στο όραμά του και στις ελπίδες του, ήταν κάτι διαφορετικό. Όπως προκύπτει από αυτό το οποίο αναφέρει ο Διόδωρος ο Σικελιώτης, οι Μακεδόνες στρατιώτες ήταν τόσο ελεύθεροι στο φρόνημα ώστε, *''Και πολλάκις εν ταίς εκκλησίαις καταβοώντων και την εξ Άμμωνος γένεσιν διασυρόντων*''. (Διόδωρος,17.108.3). ''Και πολλές φορές τον αποδοκίμαζαν (τον Αλέξανδρο) στις συνελεύσεις του στρατεύματος και τον κορόϊδευαν για τον ισχυρισμό του ότι ήταν υιός του Άμμωνα''.

Ο Πολύβιος αναφέρει για τη συνεισφορά των στρατιωτών του Μεγάλου Αλεξάνδρου: *''Μεγάλην γαρ ίσως μερίδα θετέον τω προεστώτι των όλων Αλεξάνδρω, καίπερ όντι νέω παντελώς, ουκ ελάττω μέντοι γε τοις συνεργοίς και φίλοις, οί πολλαίς μεν και παραδόξοις μάχαις ενίκησαν τους υπεναντίους, πολλούς δε και παραβόλους υπέμειναν πόνους και κινδύνους και ταλαιπωρίας…, Φιλίππω και μετ' αυτόν Αλεξάνδρω συμβιώσαντες''.* (Η΄ 12,8-10). ''Μεγάλο μέρος των επιτυχιών πρέπει να αποδώσουμε στον Αλέξανδρο τον αρχηγό όλων, αν και ήταν πολύ νέος, **όχι όμως μικρότερο και στους φίλους και συνεργάτες του**, οι οποίοι νίκησαν του αντιπάλους τους σε πολλές και παράδοξες μάχες και υπέφεραν πολλούς και παράτολμους κόπους, κινδύνους και ταλαιπωρίες. Έγιναν κάτοχοι μεγάλης περιουσίας και είχαν την δυνατότητα να εκπληρώσουν κάθε επιθυμία τους και απόλαυση. Όμως ούτε σωματικώς εξησθένησαν, ούτε ψυχικώς επεζήτησαν κάτι το άδικο και απρεπές. Όλοι γενικά αναδείχθηκαν βασιλικοί κατά τη μεγαλοψυχία, τη σωφροσύνη και την τόλμη, ακριβώς διότι έζησαν με το Φίλιππο και στη συνέχεια με τον Αλέξανδρο''.

24. Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος έφθασε στις Πασαργάδες, διέταξε να καούν τα Περσικά ανάκτορα, αν και ο στρατηγός Παρμενίων τον προέτρεπε να τα διαφυλάξει. Ο Μέγας Αλέξανδρος δεν συμφώνησε με τον

Παρμενίωνα, διότι όπως εξήγησε, ήθελε να εκδικηθεί τους Πέρσες, διότι, όταν εξεστράτευσαν εναντίον της Ελλάδας, και την Αθήνα κατέσκαψαν και τους ναούς της έκαυσαν, και για όσα κακά έκαναν στους Έλληνες, για αυτά θα τους τιμωρήσει. *''Σατράπην μεν δη Περσών κατέστησε Φρασαόρτην τον Ρεομίθρου παίδα˙ τα βασίλεια δε τα Περσικά ενέπρησε, Παρμενίωνος σώζειν συμβουλεύοντος,…Ο δε τιμωρήσασθαι εθέλειν Πέρσας έφασκεν ανθ' ων επί την **Ελλάδα** ελάσαντας τάς τε **Αθήνας** κατέσκαψαν και τα ιερά ενέπρησαν, και όσα άλλα κακά τους **Έλληνας** ειργάσαντο, υπέρ τούτων δίκας λαβείν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄18.11,12). ''Σατράπη δε της Περσίας διώρισε τον Φρασαόρτη υιό του Ρεομίθρου. Έκαψε δε τα Περσικά ανάκτορα, αν και ο Παρμενίων τον προέτρεπε να τα διαφυλάξει…. Ο δε Αλέξανδρος έλεγε ότι ήθελε να εκδικηθεί τους Πέρσες, διότι όταν εξεστράτευσαν εναντίον της Ελλάδας και την Αθήνα κατέσκαψαν και τους ναούς της έκαψαν και για όσα άλλα κακά έκαναν στους Έλληνες, για αυτά θα τους τιμωρήσει''.

Ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος και πάλι, πρώτα από όλα βάζει την Ελλάδα. Στο όνομα της Ελλάδας μάχεται και για όσα κακά και ανόσια υπέστη η Ελλάδα ζητεί εκδίκηση. Όποιος αδικεί την Ελλάδα θα το πληρώσει. Όταν λοιπόν ο Μακεδών Μέγας Αλέξανδρος λέει για πολλοστή φορά ότι είναι Έλληνας, μάχεται για την Ελλάδα, για τα δεινά τα οποία υπέστη η Ελλάδα ζητεί εκδίκηση, πώς τολμά ο οιοσδήποτε να αμφισβητεί την Ελληνικότητα των Μακεδόνων και να αυτοαποκαλείται *Μακεδόνας,* αν δεν είναι Έλληνας; Είναι γνωστό τι γράφει ο Αρριανός, ο Κούρτιος, ο Διόδωρος, ο Πλούταρχος, ο Ηρόδοτος, ο Στράβων. Είναι απαράδεκτο και ανιστόρητο να αμφισβητεί οιοσδήποτε την Ελληνικότητα των Μακεδόνων και να σφετερίζεται και να παραποιεί την Ιστορία και να αυτοαποκαλείται *Μακεδόνας* αν δεν είναι Έλληνας.

25. Όταν ο Δημάρατος ο Κορίνθιος (Δημάρατος είναι ο ανυψώνων το δήμο), φίλος του βασιλιά Φιλίππου Β΄ είδε το Μέγα Αλέξανδρο καθήμενο στο θρόνο του Δαρείου είπε: *''Ως μεγάλης ηδονής εστεροίντο των Ελλήνων οι τεθνηκότες πριν ιδείν Αλέξανδρον εν τω Δαρείου θρόνω καθήμενον''*. (*Παράλ. Βίοι*, 37). ''Οι Έλληνες εκείνοι οι οποίοι πέθαναν πριν δούν τον Αλέξανδρο καθήμενο στο θρόνο του Δαρείου στερήθηκαν μεγάλη ικανοποίηση''.

Ο Δημάρατος ο Κορίνθιος λοιπόν, μιλάει για την Ελλάδα και για τους Έλληνες. Ήταν τόσο μεγάλη η ικανοποίηση του Δημάρατου, ώστε από όλες τις χαρές τις οποίες μπορούσε να γευθεί ένας Έλληνας στη ζωή του, για αυτήν τη χαρά που έζησε μακαρίζει τον εαυτόν του. Λυπάται μάλιστα, που δεν πήραν την ίδια μεγάλη ικανοποίηση και οι Έλληνες, οι οποίοι είχαν πεθάνει πριν από τη στιγμή που αυτός είδε τον Μέγα Αλέξανδρο καθήμενο στο θρόνο του Δαρείου. Ο Δημάρατος ο Κορίνθιος λοιπόν αποδέχεται ότι ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες είναι Έλληνες. Κανείς Έλληνας δεν θα έπαιρνε ικανοποίηση από έναν μη Έλληνα, έναν αλλόφυλο, έναν αλλογενή, καθήμενο στο θρόνο άλλου

αλλοφύλου.

26. Κανείς από τους ιστορικούς οι οποίοι έγραψαν για τη Μακεδονία και το λαό της δεν αναφέρει κάποιο νόμο, ή ήθη και έθιμα τα οποία να διαφέρουν από τα αντίστοιχα της νότιας Ελλάδας, ενώ αυτά διαφέρουν από τα Περσικά. Όσον αφορά στους νόμους, αλλά και στους προγόνους του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο Αρριανός αναφέρει ότι ο Καλλισθένης είπε προς τον Ανάξαρχο, για το θέμα της προσκύνησης του Αλεξάνδρου:

''Και σε, είπερ τινά άλλον, ω Ανάξαρχε, εισηγητήν τε τούτων των λόγων εχρήν γίγνεσθαι και κωλυτήν των εναντίον, επί σοφία τε και παιδεύσει Αλεξάνδρω ξυνόντα. Ούκουν άρχειν γε τούδε του λόγου πρέπον ην, αλλά μεμνήσθαι γαρ ου Καμβύση ουδέ Ξέρξη ξυνόντα ή ξυμβουλεύοντα, αλλά Φιλίππου μεν παιδί, Ηρακλείδη δε από γένους και Αιακίδη, ότου οι πρόγονοι εξ Άργους εις Μακεδονίαν ήλθον, ***ουδέ βία, αλλά νόμω Μακεδόνων άρχοντες διετέλεσαν****''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Δ΄11.6). ''Και συ λοιπόν Ανάξαρχε, περισσότερο από κάθε άλλον, τέτοιους λόγους έπρεπε να τον διδάσκεις, και να τον εμποδίζεις από τα αντίθετα, διότι συναναστρέφεσαι με τον Αλέξανδρο, για να λαμβάνει αυτός κάτι από την μόρφωση και την σοφία σου. Δεν έπρεπε λοιπόν να αρχίσεις να λέγεις αυτά τα λόγια, αλλά να λάβεις υπ' όψη σου ότι δεν συναναστρέφεσαι ούτε συμβουλεύεις τον Καμβύση, ούτε τον Ξέρξη, αλλά τον υιόν του Φιλίππου, ο οποίος κατά το γένος είναι απόγονος του Ηρακλέους και του Αιακού και του οποίου οι πρόγονοι ήλθαν από το Άργος στην Μακεδονία και διαρκώς **κυβέρνησαν τους Μακεδόνες όχι με τη βία, αλλά σύμφωνα με το νόμο''**.

Ο Πολύβιος αναφέρει σχετικά με το δικαίωμα έκφρασης γνώμης των Μακεδόνων προς τους βασιλείς τους: *''Είχον γαρ αεί την τοιαύτην ισηγορίαν Μακεδόνες προς τους βασιλείς''*. (Ε΄ 27.6). ''Διότι οι Μακεδόνες πάντοτε είχαν το δικαίωμα να εκφράζονται ελεύθερα προς τους βασιλείς''.

Ο Κούρτιος αναφέρει ότι ο Μακεδών, συνομιλών με το βασιλιά του, συνήθιζε να αφαιρεί μόνο το κράνος του.

Το καθεστώς της βασιλείας στη Μακεδονία, διατηρήθηκε περίπου όπως στη Σπάρτη, στην Ήπειρο και αλλού και η θέση της βασιλείας είναι αυτή την οποία είχε ο βασιλιάς κατά την Ομηρική εποχή. Η συνέλευση του στρατού στη Μακεδονία διατηρούσε αρχαία προνόμια τα οποία περιόριζαν τις εξουσίες του βασιλιά. Οι βασιλείς στη Μακεδονία ήσαν οι ανώτατοι δικαστές, αρχιθύτες και οι αρχηγοί του στρατού κατά τον πόλεμο. Η συνέλευση του στρατού ανακήρυττε το βασιλιά. Η ίδια αυτή συνέλευση μετατρεπόταν σε δικαστήριο και καταδίκαζε ή αθώωνε όσους κατηγορούνταν για προδοσία.

Δεν ήταν βέβαια αυτό ο κανόνας. Ο στρατηγός Άτταλος π.χ., θείος της Κλεοπάτρας συζύγου του Φιλίππου, ο οποίος μαζί με τον Παρμενίωνα επικεφαλής δέκα χιλιάδων στρατιωτών ευρίσκοντο ως προπομποί στη Μικρά Ασία, εκτελέστηκε με διαταγή του Αλεξάνδρου προς τον Παρμενίωνα, χωρίς να κριθεί από τέτοιο δικαστήριο.

Το ίδιο και ο στρατηγός Παρμενίων ο πατέρας του Φιλώτα. Μετά τη καταδίκη σε θάνατο του Φιλώτα, εκτελέστηκε και αυτός, με έγγραφη διαταγή του Αλεξάνδρου την οποία μετέφερε ο Πολυδάμας, προς τους στρατηγούς Μενίδα και Κλέανδρο και το βασιλιά των Θρακών Σιτάλκη, οι οποίοι βρίσκονταν στα Εκβάτανα μαζί με τον Παρμενίωνα. (Αλεξ., Ανάβ., Γ΄ 26,3).

Η Ολυμπιάς, επίσης, μολονότι ζήτησε να κριθεί από ένα τέτοιο δικαστήριο των στρατευομένων Μακεδόνων, δεν της επετράπη, αλλά εφονεύθη από τον Κάσσανδρο.

Στην Ώπιδα, επίσης, οι υποδειχθέντες δεκατρείς Μακεδόνες οι πρωτοστατήσαντες στην ανταρσία, εφονεύθησαν αμέσως με διαταγή του Αλεξάνδρου, χωρίς να περάσουν από ανάλογη δίκη. Ένα τέτοιο δικαστήριο έκρινε ένοχο το *βασιλικό σωματοφύλακα* Δημήτριο και αθώωσε τον Αμύντα του Ανδρομένους και τον Άτταλο του Ανδρομένους στην Προφθασία. (Η Προφθασία ήταν μια ακόμη Αλεξάνδρεια πλησίον της λίμνης Φράδας, η οποία σχηματίζεται από τα νερά του ποταμού Χελμάντ στο βόρειο τμήμα της Δραγγιανής, της χώρας των Ζαραγγών, του σημερινού Σιστάν. Η επωνυμία Προφθασία δόθηκε λόγω της έγκαιρης αποκάλυψης της συνωμοσίας. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος στη λέξη Φράδα αναφέρει: *''Φράδα, πόλις εν Δράγγαις, ήν Αλέξανδρος Προφθασίαν μετωνόμασεν, ως Χάραξ εν έκτω χρονικών''*).

Ένα ανάλογο δικαστήριο, ή πιθανότατα ένα στρατοδικείο, αποτελούμενο από στρατηγούς και έμπιστους του Μεγάλου Αλεξάνδρου, διότι ο Αρριανός δεν το διασαφηνίζει λέγοντας, *''Πτολεμαίος δε ο Λάγου λέγει εισαχθήναι ες Μακεδόνας Φιλώταν˙ και κατηγορήσαι μεν αυτού ισχυρώς Αλέξανδρον, απολογήσασθαι δε αυτόν Φιλώταν˙ και τους επιμηνυτάς του έργου παρελθόντας εξελέγξαι Φιλώταν τε και τους αμφ' αυτόν…''*, (Αλεξ., Ανάβ., Γ΄ 26,2), έκρινε ένοχο συνωμοσίας κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου, το στρατηγό Φιλώτα του Παρμενίωνος, στην Προφθασία, τον επικεφαλής των εταίρων, δηλαδή του πλέον επιφανούς πολεμικού σώματος. (Η ομολογία του Φιλώτα μετά από βασανιστήρια, στα οποία παρίσταντο έμπιστοι φίλοι του Αλεξάνδρου, με επικεφαλής τον Ηφαιστίωνα, συνηγορεί στη δεύτερη περίπτωση. Για το θέμα αυτό δεν αναφέρει περισσότερα ο Αρριανός, ο οποίος βασίζεται στον Πτολεμαίο και τον Αριστόβουλο, ούτε ο Πλούταρχος, ούτε ο Διόδωρος).

Επίσης, όσον αφορά στην ενδυμασία του Αλεξάνδρου, οι Μακεδόνες ελυπούντο βλέποντας τον Αλέξανδρο να φορεί Μηδική στολή και επίσης επειδή οι γάμοι οι οποίοι έγιναν στα Σούσα, έγιναν σύμφωνα με τα Περσικά έθιμα. Ο Αρριανός αναφέρει για την ενδυμασία και τους γάμους στα Σούσα: *''Είναι γαρ ουν και Μηδικήν την Αλεξάνδρου στολήν άλγος ου σμικρόν Μακεδόσιν ορωμένην, και τους γάμους εν τω νόμω τω Περσικώ ποιηθέντας ου προς θυμού γενέσθαι τοις πολλοίς αυτών,….''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ζ΄6.2). ''Διότι και η Μηδική στολή του Αλεξάνδρου, όταν την έβλεπαν οι Μακεδόνες, τούς προξενούσε όχι μικρή λύπη και οι γάμοι

επειδή έγιναν κατά τα Περσικά έθιμα, δεν άρεσαν στους περισσότερους από αυτούς.…''.

Οι γάμοι οι οποίοι έγιναν στα Σούσα, έγιναν σύμφωνα με τα Περσικά έθιμα. *''Οι γάμοι δε εποιήθησαν νόμω τω Περσικώ''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ζ΄4.6).

Όσον αφορά στη Μηδική στολή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο Αρριανός κρίνοντάς τον αναφέρει: *''Ως έμοιγε και η Περσική σκευή σόφισμα δοκεί είναι προς τε τους βαρβάρους, ως μη πάντη αλλότριον αυτών φαίνεσθαι τον βασιλέα, και προς τους Μακεδόνας, ως αποστροφήν τινα είναι αυτώ από της οξύτητός τε και ύβρεως της Μακεδονικής΄….Και οι πότοι δε, ως λέγει Αριστόβουλος, ου του οίνου ένεκα μακροί αυτώ εγίγνοντο, ου γαρ πίνειν πολύν οίνον Αλέξανδρον, αλλά φιλοφροσύνης της εις τους εταίρ*ους''. (*Αλεξ. Ανάβ*., Ζ΄29.4). ''Όπως και η Περσική ενδυμασία εγώ τουλάχιστον νομίζω ότι ήταν ένα κατάλληλο επινόημα, για μεν τους Πέρσες για να μη φαίνεται ο βασιλιάς όλως διόλου ξένος προς αυτούς, για δε τους Μακεδόνες, για να δείχνει κάπως ότι αποστρεφόταν τον ευερέθιστο και υπερήφανο χαρακτήρα των Μακεδόνων. …Και τα συμπόσια δε, όπως λέγει ο Αριστόβουλος, δεν τα παρέτεινε τόσο πολύ χάριν της οινοποσίας, διότι δεν έπινε πολύ κρασί ο Αλέξανδρος, αλλά για να προσελκύει την εύνοια των φίλων''.

Η **ενδυμασία** των Μακεδόνων δεν διέφερε σε τίποτε από την ενδυμασία των άλλων Ελλήνων. Τα **θέατρα**, επίσης, στη Μακεδονία είχαν τον ίδιο εκπαιδευτικό χαρακτήρα που είχαν στην υπόλοιπη Ελλάδα, όπως επίσης και τα **γυμναστήρια**.

Οι Μακεδόνες, επίσης, **δεν είχαν βάρβαρες συνήθειες**. Δεν αγόραζαν τις γυναίκες, ούτε τους χαρακτήριζε το στίζεσθαι, το να στιγματίζουν, να σημαδεύουν δηλαδή τους ανθρώπους, ως να ήσαν ζώα.

Επίσης, όσον αφορά στον **οπλισμό** των Μακεδόνων. Έφεραν τα Ελληνικά όπλα: δόρυ, ξίφος, ασπίδα και όχι τόξα ή πέλτη. *''επάγει δουρικλύτοις ανδράσι τοξόδαμνον Άρη''.* (Αισχ., *Πέρσαι*, 85). ''Οδηγεί τον τοξομάχο Άρη εναντίον ανδρών ξακουστών στο δόρυ''. *''Πότερον τόξου ρύμα το νικών, ή δορυκράνου λόγχης ισχύς κεκράτηκεν''*, (Αισχ., *Πέρσαι*, 147-9). ''Ποιο από τα δύο έχει νικήσει, η σαϊτιά του τόξου είναι αυτή που νικά ή η δύναμη της λόγχης που το δόρυ φέρει στην κορυφή''. *''Ουδαμώς΄ έγχη σταδαία και φεράσπιδες σαγαί''* (Αισχ., *Πέρσαι*, 240). ''Καθόλου. Δόρατα που πολεμούν με αυτά κοντά και οπλισμό με ασπίδες''. Βεβαίως, δεν υπάρχει πιο ονομαστό δόρυ από τη Μακεδονική **σάρισσα**.

Στους υπερήφανους Μακεδόνες, επίσης, δεν υπήρχε η **συνήθεια της προσκύνησης** των βασιλέων. Ο Μακεδών φιλόσοφος Καλλισθένης την ονομάζει ταπεινότητα. *''Ει δε υπέρ Κύρου του Καμβύσου λέγεται πρώτον προσκυνηθήναι ανθρώπων Κύρον και επί τώδε εμμείναι Πέρσαις τε και Μήδοις τήνδε την **ταπεινότητα**, χρη ενθυμείσθαι ότι τον Κύρον εκείνον Σκύθαι εσωφρόνισαν,…''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Δ΄11.9). ''Αν όμως ο Κύρος, ο υιός του Καμβύσου, λέγεται ότι προσκυνήθηκε πρώτος από

όλους τους ανθρώπους και γι' αυτό το λόγο παρέμεινε αυτή η μικροπρέπεια στους Πέρσες και τους Μήδους, πρέπει να θυμηθείς ότι εκείνον τον Κύρο τον εσωφρόνισαν οι Σκύθες….''.

Κανείς ιστορικός δεν αναφέρει ότι οι Μακεδόνες είχαν βάρβαρα ήθη. Τίποτε το παράδοξο στα ήθη και τα έθιμα των Μακεδόνων δεν αναφέρει ο Αρριανός, ο Κόϊντος Κούρτιος, ο Διόδωρος, ο Πλούταρχος, ο Ηρόδοτος, ούτε κάποιος μεταγενέστερος ιστορικός. Ο Ηρόδοτος ιδιαίτερα, αναφερόμενος σε άλλους λαούς (Πέρσες, Αιγυπτίους, Ρωμαίους, Σκύθες, Θράκες, Γαλάτες, Ιλλυριούς κ.τ.λ.), αναφέρει για όλους τα ήθη και τα έθιμά τους, από το πιο γνωστά και περίεργα έως τα πλέον ασήμαντα. Το ότι κανείς δεν αναφέρει για τους Μακεδόνες βάρβαρα έθιμα, σημαίνει ότι απλούστατα δεν υπήρχαν τέτοια έθιμα. Είναι απολύτως βέβαιο ότι ο Δημοσθένης, μέσα στο απύθμενο αντιφιλιππικό μένος του, αλλά και ο Θεόπομπος, θα ανέφεραν ακόμη και το πιο ασήμαντο αρνητικό στοιχείο, το οποίο θα μπορούσε να μειώσει το βασιλιά Φίλιππο Β΄, τον Μέγα Αλέξανδρο και τους Μακεδόνες.

27. **Στην αμφικτιονία των Δελφών τα μέλη ήταν μόνο Έλληνες**. Ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ μετά τη νίκη του εναντίον των Φωκέων, μετά από πρόσκληση των αμφικτιόνων για βοήθεια, κατά τον λεγόμενο τρίτο ιερό πόλεμο, είχε γίνει μέλος της Δελφικής αμφικτιονίας. Συνεπώς, για να γίνει αποδεκτός ως μέλος, σημαίνει ότι όλα τα άλλα μέλη, όλες οι άλλες Ελληνικές πόλεις, αποδέχονταν ότι ήταν Έλληνας. Κανείς δεν προέβαλε αντίρρηση, κανείς δεν κατήγγειλε ότι δεν ήταν Έλληνας και ότι ένεκα τούτου δεν μπορούσε να γίνει μέλος της Δελφικής αμφικτιονίας. Όλοι δηλαδή οι Έλληνες μέλη της αμφικτιονίας αποδέχονταν ότι ήταν Έλληνας και όχι βάρβαρος. Ακόμη και αυτός ο ορκισμένος εχθρός του ο Δημοσθένης, ο οποίος είχε καταμαρτυρήσει στο Φίλιππο, και όχι μόνο, τα μύρια όσα, δεν βρήκε να πει κάτι που να πείσει ότι δεν ήταν έτσι. Για τη συμπεριφορά του Δημοσθένους ο Πολύβιος γράφει:

''Η και Δημοσθένην κατά πολλά τις αν επαινέσας εν τούτω μέμψαιτο, διότι πικρότατον όνειδος τοις επιφανεστάτοις των Ελλήνων εική και ακρίτως προσέρριψε,… ει δε τηρούντες τα προς τας πατρίδας δίκαια κρίσει πραγμάτων διεφέροντο, νομίζοντες ου ταυτό συμφέρον Αθηναίοις είναι και ταις εαυτών πόλεσιν, ου δήπου δια τούτο καλείσθαι προδότας εχρήν αυτούς υπό Δημοσθένους. Ο δε πάντα μετρών προς το της ιδίας πατρίδας συμφέρον, και πάντας ηγούμενος δείν τους Έλληνας αποβλέπειν προς Αθηναίους, ει δε μη, προδότας αποκαλών, αγνοείν μοι δοκεί και πολύ παραπαίειν της αληθείας, ό πεποίηκε Δημοσθένης, άλλως τε δη και των συμβάντων τότε τοις Έλλησιν ου Δημοσθένει μεμαρτυρηκότων ότι καλώς προυνοήθη του μέλλοντος,… Αθηναίοις μεν γαρ της προς Φίλιππον αντιπαραγωγής το τέλος απέβη το πείραν λαβείν των μεγίστων συμπτωμάτων πταίσασι τη μάχη τη περί Χαιρώνειαν΄ ***ει δε μη δια την του βασιλέως μεγαλοψυχίαν και φιλοδοξίαν, και πορρωτέρω τα της ατυχίας αν αυτοίς προύβη δια την Δημοσθένους πολιτείαν***. (ΙΗ΄

14.1,10-14).

‘’Και τον Δημοσθένη, ενώ μπορεί κανείς να τον επαινέσει για πολλά, μπορεί όμως και να τον επικρίνει για το ότι ασυλλόγιστα και άκριτα κατηγόρησε πικρότατα τους επιφανέστερους Έλληνες ως προδότες της Ελλάδας,…εάν όμως, διαφυλάττοντες τα δίκαια των (ιδιαίτερων) πατρίδων τους, έκριναν τα πράγματα διαφορετικά, διότι ενόμιζαν ότι δεν συμπίπτει το συμφέρον των Αθηναίων με το συμφέρον των δικών τους πόλεων, δεν έπρεπε γι’ αυτό να χαρακτηρίζονται από το Δημοσθένη ως προδότες. Εκείνος όμως, μετρώντας τα πάντα με γνώμονα το συμφέρον της δικής του πατρίδας, και νομίζοντας ότι όλοι οι Έλληνες έπρεπε να αποβλέπουν προς τους Αθηναίους, αλλοιώς τους αποκαλεί προδότες, νομίζω ότι διατελεί εν αγνοία και ευρίσκεται μακράν της αληθείας. Άλλως τε και τα όσα συνέβησαν τότε στη Ελλάδα, δεν δικαίωσαν το Δημοσθένη ότι προέβλεψε ορθώς τα μέλλοντα… Διότι το τέλος της αντιδικίας των Αθηναίων προς τον Φίλιππο ήταν να πάθουν τις μεγαλύτερες συμφορές, όταν νικήθηκαν στη Χαιρώνεια. **Και αν ο βασιλιάς (ο Φίλιππος) δεν έδειχνε μεγαλοψυχία και φιλοδοξία, τα ατυχήματά τους (των Αθηναίων) θα ήταν πολύ μεγαλύτερα εξ αιτίας της πολιτικής του Δημοσθένη’’**.

Κανείς μη Έλληνας δεν θα φερνόταν τόσο μεγαλόψυχα, στους αντιπάλους του Αθηναίους Έλληνες, όσο ο μεγάλος ηγέτης ο Φίλιππος, ο οποίος επιμόνως εξέφραζε με έργα την επιθυμία του να συνεργαστεί με την Αθήνα. Ο Φίλιππος ήταν Έλληνας και Μακεδών με την ίδια λογική, την ίδια έννοια και τα ίδια κριτήρια που ο Αγησίλαος ήταν Έλληνας και Σπαρτιάτης, ο Διονύσιος Έλληνας και Συρακούσιος, ο Ισοκράτης Έλληνας και Αθηναίος, ο Περίανδρος Έλληνας και Κορίνθιος, η Ολυμπιάς Ελληνίδα και Ηπειρώτισσα, ο Επαμεινώνδας Έλληνας και Θηβαίος, ο Θαλής Έλληνας και Μιλήσιος, ο Ηράκλειτος Έλληνας και Εφέσιος, ο Αρίσταρχος Έλληνας και Σάμιος κ.τ.λ.

28. Οι Μακεδόνες κατά την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου γνωρίζουν και χορεύουν ήδη τον **πυρρίχιο**, έναν πολεμικό χορό για τον οποίο ο Αριστοτέλης αναφέρει ότι στην πραγματικότητα προήλθε από τον Αχιλλέα, ο οποίος χόρεψε ένοπλος γύρω από το νεκρό φίλο του Πάτροκλο. Ο χορός αυτός έχει κυκλική κίνηση και υποδηλώνει τη συντροφικότητα των πολεμιστών. Η συντροφικότητα των πολεμιστών του Φιλίππου και του Αλεξάνδρου επιτεινόταν και από το γεγονός ότι οι στρατιώτες κατατάσσονταν σε τάξεις στο στρατό, ανάλογα με τον ιδιαίτερο τόπο καταγωγής τους.

Ο πυρρίχιος χορός ήταν μια έκφραση πολεμικής δραστηριότητας και έπαιζε σημαντικό ρόλο στην πολεμική εκπαίδευση ή τη λατρεία των πολεμικών θεοτήτων. **Ως εκ τούτου προστάτις θεά του πυρρίχιου ήταν η Αθηνά**, η οποία γεννήθηκε αρματωμένη. Ο πυρρίχιος χορός υπήρχε και στην Αθήνα. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η απόδοση των όπλων στους Αθηναίους εφήβους ήταν μια ιεροφάνεια. Μεταξύ των υποχρεώσεων των

εφήβων ήταν και η εκτέλεση του πυρρίχιου, κατά τη διάρκεια του οποίου αυτοί κρίνονταν για την ικανότητά τους στο χειρισμό των όπλων τα οποία τους προσέφερε η πολιτεία.

Οι στρατιώτες του Μεγάλου Αλεξάνδρου λυπημένοι με το γεγονός ότι ο Μέγας Αλέξανδρος ευχαριστιόταν που οι τριάντα χιλιάδες Ασιάτες, τους οποίους είχε εντάξει στο στρατό του είχαν δείξει άνεση στην εκπαίδευση, φοβήθηκαν μήπως ο Μέγας Αλέξανδρος προσέξει αυτούς τους ίδιους λιγότερο. Εξέφρασαν έντονα το παράπονό τους και όπως αναφέρει ο Πλούταρχος: *''Πάντας ουν εκέλευον αφιέναι και πάντας αχρήστους νομίζειν Μακεδόνας, έχοντα τους νέους τούτους* ***πυρριχιστάς****, συν οις επιών κατακτήσεται την οικουμένην''.* (*Παράλ. Βίοι*, 71). ''Του ζητούσαν να τους απολύσει και να τους θεωρήσει όλους άχρηστους, τώρα που είχε αυτούς τους νέους χορευτές του **πυρρίχιου**, με τους οποίους θα εξεστράτευε να κατακτήσει την οικουμένη''.

Οι Μακεδόνες λοιπόν χορεύουν τον Ελληνικό πυρρίχιο πολεμικό χορό παλαιόθεν. Οι Βαρδαρίτες χορεύουν τον πυρρίχιο χορό;

29. Ο Αρριανός, αναφερόμενος στη συνάντηση του Μεγάλου Αλεξάνδρου με το ναύαρχο Νέαρχο στην Καρμανία, λέει ότι ο Μέγας Αλέξανδρος έστειλε το Νέαρχο πάλι κάτω, για να περιπλεύσει έως τη χώρα των Σουσιανών και τις εκβολές του ποταμού Τίγρητος. Το πώς έκανε τον πλούν ο Νέαρχος, αναφέρει ο Αρριανός ότι θα τα γράψει σε ιδιαίτερο σύγγραμμα, ακολουθών αυτόν τον ίδιον τον Νέαρχον, ώστε να γίνει και εκείνο Ελληνικό σύγγραμμα περί του Αλεξάνδρου. *''Ταύτα ιδία αναγράψω αυτώ Νεάρχω επόμενος, ως και τήνδε είναι υπέρ Αλεξάνδρου* ***Ελληνικήν ξυγγραφήν****''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄28.6). ''Αυτά θα τα γράψω σε ιδιαίτερο σύγγραμμα, ακολουθών τον ίδιο το Νέαρχο, ώστε να γίνει και εκείνο **Ελληνικό σύγγραμμα για τον Αλέξανδρο**''.

Και από αυτή την περικοπή προκύπτει τι σύγγραμμα θα γίνει αυτό. Ελληνικό σύγγραμμα για τον Αλέξανδρο. Τι πιο φυσικό να πει αυτό ο Αρριανός, αφού ο Μέγας Αλέξανδρος είναι Έλληνας; Δεν λέει, βεβαίως, ο Αρριανός, ότι αυτό θα γίνει κάποιο άλλο σύγγραμμα, π.χ. ότι θα γίνει Βαρδαρίτικο σύγγραμμα.

30. Στην εορτή των Ισθμίων, μετά τη νίκη του επί του βασιλιά Φιλίππου Ε΄ το 197 π.Χ. στην περιοχή Κυνός Κεφαλές της Θεσσαλίας, όταν ο Ρωμαίος ύπατος Τίτος Κόϊντος Φλαμινίνος ανακήρυξε ότι όλες οι Ελληνικές πόλεις θα ήταν πλέον ελεύθερες, (μας κορόϊδευε και από πάνω), οι Έλληνες καταλαβαίνοντας τη συμφορά τους, συζητούσαν για το θέμα λέγοντες: *''Ει το Μαραθώνιόν τις έργον αφέλοι, και την εν Σαλαμίνι ναυμαχίαν και Πλαταιάς και Θερμοπύλας και τα προς Ευρυμέδοντι και τα περί Κύπρον έργα, πάσας τας μάχας η Ελλάς επί δουλεία μεμάχηται προς εαυτήν και παν τρόπαιον αυτής συμφορά και όνειδος επ' εαυτήν έστηκε, τα*

πλείστα κακία και φιλονεικία των ηγουμένων περιτραπείσης. Αλλόφυλοι δ' άνδρες….την Ελλάδα δεσποτών χαλεπών και τυράννων ελευθερούσιν''. (Πλούταρχος, Φλαμ. ΙΑ, 38). ''Εάν κανείς εξαιρέσει τη μάχη του Μαραθώνος, τη ναυμαχία της Σαλαμίνος, τη μάχη των Πλαταιών και των Θερμοπυλών και τις μάχες στον Ευρυμέδοντα (ποταμό) και στην Κύπρο, όλες οι μάχες που έγιναν στην Ελλάδα έγιναν από Έλληνες για να υποδουλώσουν άλλους Έλληνες και όλα τα τρόπαια που στήθηκαν ήταν τρόπαια κατά Ελλήνων και υπό Ελλήνων, συμφορά και ντροπή για αυτούς τους ίδιους, τα περισσότερα από κακία και αντιπαλότητα…''.

Όλοι οι πόλεμοι οι οποίοι έγιναν στην Ελλάδα, συνεπώς περιλαμβανομένων και εκείνων όπου έλαβαν μέρος οι Μακεδόνες, ήταν πόλεμοι μεταξύ Ελλήνων. Επομένως οι Μακεδόνες ακόμη και σε αυτή την αρνητική για όλους τους Έλληνες κατάσταση αναγνωρίζονταν ως Έλληνες από τους λοιπούς Έλληνες.

31. Μετά τη μάχη της Ισσού, το 333 π.Χ., ενώ ο Μέγας Αλέξανδρος βρισκόταν στην πόλη Μάραθο, ήλθαν προς το Μέγα Αλέξανδρο δύο πρέσβεις εκ μέρους του βασιλιά των Περσών Δαρείου, φέροντες επιστολήν εκ μέρους του, με σκοπό να τον παρακαλέσουν και προφορικώς να ελεθερώσει χάριν του Δαρείου την αιχμαλωτισθείσα οικογένειά του (μητέρα, σύζυγο και τέκνα).

Ο Μέγας Αλέξανδρος απέστειλε επιστολή στο βασιλιά Δαρείο, με τον αγγελιοφόρο του τον Θέρσιππο, στην οποία αναφέρει: *''Προς ταύτα αντιγράφει Αλέξανδρος, και ξυμπέμπει τοις παρά Δαρείου ελθούσι Θέρσιππον, παραγγείλας την επιστολήν δούναι Δαρείω, αυτόν δε μη διαλέγεσθαι υπέρ μηδενός. Η δε επιστολή η Αλεξάνδρου έχει ώδε.* ***Οι υμέτεροι πρόγονοι, ελθόντες εις Μακεδονίαν και εις την άλλην Ελλάδα****, κακώς εποίησαν ημάς, ουδέν προηδικημένοι΄ εγώ δε των Ελλήνων ηγεμών κατασταθείς, και τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας, διέβην ες την Ασίαν, υπαρξάντων υμών. Και γαρ Περινθίοις εβοηθήσατε, οι τον εμόν πατέρα ηδίκουν, και εις Θράκην, ης ημείς ήρχομεν, δύναμιν έπεμψεν Ώχος…''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Β΄14. 4). ''Σε αυτά απήντησε με επιστολή ο Αλέξανδρος και έστειλε μαζί με τους εκ μέρους του Δαρείου ελθόντας το Θέρσιππο, αφού τον διέταξε να εγχειρίσει την επιστολή στο Δαρείο, αυτός δε να μη κάνει λόγο περί ουδενός. Το δε γράμμα του Αλεξάνδρου έλεγε τα εξής: **οι πρόγονοί σας αφού ήλθαν στη Μακεδονία και στην άλλη Ελλάδα**, μας προξένησαν κακά χωρίς να έχουν πάθει νωρίτερα κανένα κακό από εμάς. Εγώ δε αφού εξελέγην αρχηγός των Ελλήνων και επειδή ήθελα να εκδικηθώ τους Πέρσες, πέρασα στην Ασία τώρα που υπάρχεις εσύ. Διότι και τους Περινθίους βοηθήσατε, οι οποίοι αδικούσαν τον πατέρα μου και στη Θράκη, την οποία εμείς εξουσιάζουμε, ο Ώχος έστειλε στρατιωτική δύναμη…''.

Ο Μέγας Αλέξανδρος λοιπόν, ο οποίος γεννήθηκε στην Πέλλα, στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας, ονομάζει τον εαυτόν του Έλληνα. **Δεν**

ξεχωρίζει τη Μακεδονία από την Ελλάδα, αλλά λέει ότι οι Πέρσες ήλθαν **στη Μακεδονία και εις την άλλην Ελλάδα**, στην υπόλοιπη Ελλάδα. Ο Μέγας Αλέξανδρος ονομάζει τον εαυτόν του Έλληνα και αρχηγό των Ελλήνων, ο οποίος θέλει να τιμωρήσει τους Πέρσες για όσα κακά έκαναν αυτοί στην πατρίδα του την Ελλάδα, χωρίς πρώτα οι Έλληνες να έχουν κάνει κάποιο κακό στους Πέρσες.

Τολμά κανείς να αμφισβητήσει αυτά τα οποία ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος λέει για την εθνότητά του, για την Ελληνικότητά του; Και όμως οι Βαρδαρίτες, πλήρως αποθρασυμμένοι, τολμούν να αμφισβητούν την Ελληνικότητα του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των Μακεδόνων, όταν ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος βροντοφωνάζει το αντίθετο. Όχι μόνον αυτό. Οι Βαρδαρίτες τολμούν να αυτοαποκαλούνται Μακεδόνες.

Όσον αφορά στα δεινά που υπέστησαν οι Έλληνες από τους Πέρσες, ο Αισχύλος αναφέρει: *''Οι γην μολόντες Ελλάδ' ου θεών βρέτη ηδούντο συλάν ουδέ πιμπράναι νεώς˙ βωμοί δ' άιστοι, δαιμόνων θ' ιδρύματα πρόρριζα φύρδην εξανέστραπται βάθρων''*, (Αισχ., *Πέρσαι*, 809-812). ''Διότι όταν αυτοί ήλθαν στην Ελλάδα (οι Πέρσες) δεν ντρεπόταν να ξεγυμνώσουν τα αγάλματα των θεών και να κάψουν τους ναούς. Και οι βωμοί αφανισμένοι και τα ιερά των θεών από τη ρίζα είναι ανακατωμένα, ανάποδα γυρισμένα από τα θεμέλια''.

32. Ο Μέγας Αλέξανδρος εντάσσοντας μη Έλληνες, δηλαδή Ασιάτες, στο στρατό του, διέταξε ***μανθάνειν Ελληνικά,*** να τους μάθουν την Ελληνική γλώσσα, τη γλώσσα των Μακεδόνων, όχι κάποια άλλη γλώσσα. Ο Πλούταρχος αναφέρει σχετικά: *''Διο και τρισμυρίους παίδας επιλεξάμενος εκέλευσε **γράμματά τε μανθάνειν Ελληνικά** και Μακεδονικοίς όπλοις εντρέφεσθαι, πολλούς επιστάτας καταστήσας, και τα περί Ρωξάνην έρωτι μεν επράχθη,…''*. (*Παράλ. Βίοι*, 47). ''Γι' αυτό, αφού διάλεξε τριάντα χιλιάδες νέους, **διέταξε να τους μάθουν Ελληνικά** και να τους εκπαιδεύσουν στα Μακεδονικά όπλα, ορίζοντας πολλούς επικεφαλής, και ο γάμος με τη Ρωξάνη έγινε από έρωτα…''.

Επιβάλλεται να τεθεί ένα απλό ερώτημα στους *Βαρδαρίτες*, και σε όσους είναι μπλεγμένοι σε αυτή την ανοησία και την αθλιότητα. Εάν ο Μέγας Αλέξανδρος δεν μιλούσε Ελληνικά, αλλά μιλούσε τα Σερβοβουλγαρικά τα οποία οι Βαρδαρίτες μιλούν, ή κάποια άλλη γλώσσα, δεν θα έδινε διαταγή, οι Ασιάτες αυτοί στρατιώτες να μάθουν Σερβοβουλγαρικά ή την άλλη γλώσσα που μιλούσε αυτός προκειμένου να επικοινωνούν; Ο Μέγας Αλέξανδρος διέταξε να μάθουν οι νεαροί αυτοί Ασιάτες στρατιώτες **ΕΛΛΗΝΙΚΑ**, τη γλώσσα που ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες μιλούσαν και τη γλώσσα που μεταλαμπάδευσαν σε όλη την Ασία.

Η ένταξη των Ασιατών στρατιωτών στη στρατιά του Αλεξάνδρου δεν γινόταν με την τοποθέτησή τους ως ενός χωριστού τμήματος με δική

του ηγεσία, αλλά εντάσσονταν οργανικά στα Μακεδονικά τμήματα. Όπως αναφέρει ο Αρριανός σε κάθε *δεκάδα* (η οποία όμως αποτελούνταν από 16 άνδρες), ο δεκαδάρχης ήταν Μακεδών, κατόπιν διμοιρίτης Μακεδών, κατόπιν δεκαστάτηρος Μακεδών, κατόπιν δώδεκα Πέρσες και τελευταίος πάλι δεκαστάτηρος Μακεδών. Έτσι σε κάθε *δεκάδα* υπήρχαν τέσσερις Μακεδόνες – ο δεκαδάρχης και τρεις λαμβάνοντες υψηλότερο μισθό- και δώδεκα Πέρσες. (Αλεξ. Ανάβ., Ζ΄ 23.3,4). Για να επικοινωνήσουν αυτοί οι άνδρες μεταξύ τους χρειάζονταν ασφαλώς κοινό κώδικα, κοινή γλώσσα. Η γλώσσα αυτή ήταν η Ελληνική και γι' αυτό αυτήν έμαθαν οι Πέρσες. (Ο Δεκαστάτηρος ονομάζονταν έτσι από το μισθό που ελάμβανε, ήτοι δέκα στατήρες. Ο στατήρας ήταν αργυρούν Αθηναϊκό νόμισμα αξίας τεσσάρων δραχμών. Διμοιρίτης λεγόταν ο στρατιώτης ο λαμβάνων διπλούν μισθό, δύο μοίρες, ή ο αρχηγός ημιλοχίας).

33. Η διαφοροποίηση των Ελλήνων από τους άλλους λαούς με τους όρους, Έλληνες και βάρβαροι, ισχύει βεβαίως και για τους Μακεδόνες. Είναι γνωστό ότι πολλοί Μακεδόνες έκαναν παιδιά με Ασιανές γυναίκες. Μετά την Ώπιδα, πολλοί στρατιώτες γύρισαν πίσω στη Μακεδονία. Τα παιδιά αυτά δεν επέστρεψαν μαζί με τους πατέρες τους στη Μακεδονία, για να μην δημιουργηθούν προβλήματα και αντιπαλότητες στις οικογένειες των πατέρων τους, στις συζύγους και τα άλλα τέκνα τους. Θα παρέμειναν στην Ασία όπου θα μεγάλωναν με τη φροντίδα του Μεγάλου Αλεξάνδρου έως ότου μεγαλώσουν. Ο Αρριανός αναφέρει σχετικά: *''Επέδωκε δε και τάλαντον εκάστω υπέρ την μισθοφοράν˙ παίδες δε εί τω ήσαν εκ των Ασιανών γυναικών, παρά οι καταλιπείν εκέλευσε μηδέ στάσιν κατάγειν ες Μακεδονίαν* ***αλλοφύλους τε και εκ βαρβάρων γυναικών*** *παίδας τοις οίκοι υπολελειμμένοις παισί τε και μητράσιν αυτών˙ αυτός δε επιμελήσεσθαι ως εκτρέφοιντο Μακεδονικώς, τα τε άλλα και ες τα πολέμια κοσμούμενοι˙ γενομένους δε άνδρας άξειν αυτός ες Μακεδονίαν και παραδώσειν τοις πατράσι''. (Αλεξ. Ανάβ.,* Ζ΄12.2). ''Εδωσε δε στον καθένα ένα τάλαντο πέραν του μισθού τους. Τα παιδιά δε που κατά τύχη είχε κανείς από Ασιανές γυναίκες πρόσταξε να τα αφήσουν σ' αυτόν και να μην τα οδηγήσουν στη Μακεδονία, **αλλόφυλα και από βάρβαρες γυναίκες** τέκνα, για να μη γίνουν αφορμή φιλονεικιών με τα τέκνα και τις μητέρες που είχαν μείνει στα σπίτια τους. Ο ίδιος δε θα φρόντιζε να ανατραφούν κατά τρόπο Μακεδονικό και κατά τα άλλα, και εξασκούμενα στα πολεμικά. Όταν γίνουν άνδρες ο ίδιος θα τα οδηγήσει στη Μακεδονία και θα τα παραδώσει στους πατέρες τους''.

Αν κανείς είναι ο ίδιος βάρβαρος δεν αποκαλεί τους άλλους με αυτό τον χαρακτηρισμό, διότι είναι ως να υποτιμά τον εαυτόν του.

33. Στο Αρχαιολογικό μουσείο της Χίου, στην αίθουσα ΙΙΙ, υπάρχει σε λίθινη στήλη **επιστολή-διαταγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου** προς το

δήμο των Χίων, (επιγραφή με αριθμό 39), την οποία απέστειλε το 332 π.Χ., με την οποία αποκαθιστούσε το δημοκρατικό πολίτευμα και απαιτούσε τη σύνταξη νέων δημοκρατικών νόμων και την επάνοδο των πολιτικών εξορίστων. (Οι πολιτικοί αυτοί εξόριστοι είχαν διωχθεί από τη φιλοπερσική ολιγαρχία που κυβερνούσε το νησί). Επίσης, υπεχρέωνε τη Χίο να δώσει είκοσι τριήρεις και επέβαλε την παραμονή Μακεδονικής φρουράς. Το κείμενο της επιστολής, γραμμένο φυσικά στην **Ελληνική γλώσσα, με κεφαλαία Ελληνικά γράμματα** αναφέρει:

ΕΠΙ ΔΕΙΣΙΘΕΟΥ ΠΡΥΤΑΝΕΟΣ ΠΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΕ[ΞΑΝΔ]ΡΟΥ ΧΙΩ[Ν ΤΩ**Ι**] ΔΗΜΩ**Ι.** ΤΟΥΣ ΦΥΓΑΔΑΣ ΤΟΥΣ ΕΚ ΧΙΟΥ ΚΑΤΙΕΝΑΙ ΠΑΝΤΑΣ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ Δ [ΕΙ]ΝΑΙ ΕΝ ΧΙΩ**Ι** ΔΗΜΟΝ. ΑΙΡΕΘΗΝΑΙ ΔΕ ΝΟΜΟΓΡΑΦΟΥΣ ΟΙΤΙΝΕΣ ΓΡΑΨΟΥΣΙ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΣΟΥΣΙ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΟΠΩΣ ΜΗΔΕΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ Η**Ι** ΤΗ**Ι** ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**Ι** ΜΗΔΕ ΤΗ**Ι** ΤΩΝ ΦΥΓΑΔΩΝ ΚΑΘΟΔΩ ΤΑ ΔΕ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝΤΑ Η ΓΡΑΦΕΝΤΑ ΕΠΑΝΑΦΕΡΕΣΘΑΙ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ. ΠΑΡΕΧΕΙΝ ΔΕ ΧΙΟΥΣ ΤΡΙΗΡΕΙΣ ΕΙΚΟΣΙ ΠΕΠΛΗΡΩΜΕΝΑΣ ΤΟΙΣ ΑΥΤΩΝ ΤΕΛΕΣΙΝ ΤΑΥΤΑΣ ΔΕ ΠΛΕΙΝ ΜΕΧΡΙ ΑΝ ΚΑΙ ΤΟ ΑΛΛΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΤΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΜΠΛΗ. ΤΩΝ ΔΕ ΠΡΟΔΟΝΤΩΝ ΤΟΙΣ ΒΑΡΒΑΡΟΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΟΣΟΙ ΜΕΝ ΑΝ ΠΡΟΕΞΕΛΘΩΣΙΝ ΦΕΥΓΕΙΝ ΑΥΤΟΥΣ ΕΞ ΑΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΩΝ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΟΥΣΩΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΓΙΜΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΣΟ[Ι] Δ ΑΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΦΘΩΣΙΝ ΕΠΑΝΑΓΕΣΘΑΙ ΚΑΙ ΚΡΙΝΕΣΘΑΙ ΕΝ ΤΩ ΤΩΝ Ε[Λ]ΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩ**Ι**. ΕΑΝ ΔΕ ΤΙ ΑΝΤΙΛΕΓΗΤΑΙ ΤΟΙΣ ΚΑΤΕΛΗΛΥ[Θ]ΟΣΙΝ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΗ**Ι** ΠΟΛΕΙ ΚΡΙΝΕΣΘΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΟ ΑΥΤΟΥΣ ΠΑ[Ρ] ΗΜΙΝ. ΜΕΧΡΙ ΑΝ ΔΙΑΛΛΑΓΩΣΙ ΧΙΟΙ ΦΥΛΑΚΗΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡ ΑΥΤΟΙΣ ΠΑ[Ρ] ΑΛΕ[Ξ]ΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΣΗ ΑΝ ΙΚΑΝΗ Η**Ι** ΤΡΕΦΕΙΝ ΔΕ ΤΑΥΤΗΝ ΧΙΟΥΣ.

Στο τέλος μερικών λέξεων ο τελευταίος χαρακτήρας, το έντονο **Ι** δεν είναι γράμμα, είναι υπογεγραμμένη, διότι η λέξη είναι σε πτώση δοτική ή στη Η**Ι** είναι τρίτο πρόσωπο υποτακτικής του ειμί, όπου θέλει ψιλή, περισπωμένη και υπογεγραμμένη. Τα γράμματα τα οποία έχουν συμπληρωθεί στο κείμενο, λόγω φθοράς των γραμμάτων της στήλης, εμφαίνονται σε [ ] αγκύλες.

Το νόημα του κειμένου της επιστολής το καταλαβαίνει κάθε άνθρωπος ο οποίος έχει έστω και την στοιχειωδέστερη επαφή με τη λογική και την Ιστορία. Ασφαλώς το καταλαβαίνει κάθε Έλληνας. Η μετάφραση του κειμένου, από την αρχαία Ελληνική στη νέα Ελληνική έχει ως εξής:

‘’Επί του πρυτάνεως Δεισιθέου από το βασιλιά Αλέξανδρο στο Δήμο των Χίων. Να επανέλθουν όλοι οι πολιτικοί εξόριστοι (οι δημοκρατικοί), το πολίτευμα δε της Χίου να είναι το δημοκρατικό πολίτευμα. Να εκλεγούν νομοθέτες οι οποίοι θα συντάξουν και θα

διορθώσουν τους νόμους, ώστε τίποτε να μην είναι αντίθετο προς τη δημοκρατία και την επάνοδο των (δημοκρατικών) πολιτικών εξορίστων. Όσοι δε νόμοι γραφούν και διορθωθούν να αποσταλούν στον Αλέξανδρο. Να προσφέρουν οι Χίοι είκοσι (20) εξοπλισμένες τριήρεις με δικά τους έξοδα και αυτές θα πλέουν όσο χρόνο πλέει μαζί μας και το άλλο ναυτικό των Ελλήνων. Από αυτούς που πρόδωσαν την πόλη στους βαρβάρους όσοι πρόφθασαν και έφυγαν, να εξορίζονται από όλες τις πόλεις που συμμετέχουν στην ειρήνη και να διώκονται σύμφωνα με την απόφαση των Ελλήνων. Όσοι τυχόν συλληφθούν, να μεταφερθούν και να δικαστούν στο Συνέδριο των Ελλήνων (του Κοινού των Ελλήνων στην Κόρινθο). Εάν δε λεχθεί κάτι αντίθετο από αυτά που έχουν ήδη λεχθεί στους ήδη αφιχθέντες αλλά και σε όσους ευρίσκονται ήδη στην πόλη αυτό κρίνεται από εμάς. Μέχρις ότου συνδιαλλαγούν οι Χίοι θα τοποθετηθεί σε αυτούς από το βασιλιά (Αλέξανδρο) αρκετή φρουρά -τόση όση μπορεί να συντηρηθεί από τους Χίους''.

Τι να πρωτοθαυμάσει κανείς από το μεγαλείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου; Τον Ελληνισμό του που ξεχειλίζει παντού, την αποφασιστικότητά του, την προσήλωσή του στη δημοκρατία, ή την προσήλωσή του στις αποφάσεις του *Κοινού των Ελλήνων*; Αλήθεια, βλέποντας κανείς αυτή τη στήλη, όπου είναι γραμμένη η επιστολή-διαταγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου με **Ελληνικά γράμματα**, ποια πιστεύει ότι είναι η γλώσσα την οποία μιλούσε ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες;

Στο Αρχαιολογικό μουσείο της Χίου, στην αίθουσα ΙΙΙ, υπάρχει σε λίθινη στήλη και δεύτερη **επιστολή του Μεγάλου Αλεξάνδρου** προς το δήμο των Χίων, (η επιγραφή με αριθμό 68), την οποία απέστειλε το 332 π.Χ., λίγο μετά την πρώτη επιστολή του, η οποία αναφέρεται στις δίκες των φιλοπερσών προδοτών. Βλέποντας κανείς και αυτή τη στήλη, όπου είναι γραμμένη η επιστολή του Μεγάλου Αλεξάνδρου με **Ελληνικά γράμματα**, ποια πιστεύει ότι είναι η γλώσσα την οποία μιλούσε ο Μέγας Αλέξανδρος και οι Μακεδόνες;

34. Όταν ο Μέγας Αλέξανδρος βρήκε συλημμένο τον τάφο του βασιλιά των Περσών Κύρου, διέταξε την τιμωρία του δράστη Πουλαμάχου, ο οποίος μάλιστα καταγόταν από την Πέλλα, και διαβάζοντας την επιγραφή έδωσε εντολή να τη χαράξουν με **ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**. *''Την δ' επιγραφήν αναγνούς, εκέλευσεν **Ελληνικοίς υποχαράξαι γράμμασιν**''.* Η επιγραφή έγραφε το εξής. *''Είχε δ' ούτως˙'' ''ω άνθρωπε, όστις ει και οπόθεν ήκεις, ότι μεν γαρ ήξεις οίδα, εγώ Κύρός ειμι ο Πέρσαις κτησάμενος την αρχήν. Μη ουν της ολίγης μοι ταύτης γης φθονήσης η τουμόν σώμα περικαλύπτει''*. (*Παράλ. Βίοι*, 69). ''Διαβάζοντας δε την επιγραφή έδωσε εντολή να τη χαράξουν με **Ελληνικά γράμματα**. Η δε επιγραφή έγραφε τα εξής. Άνθρωπε, όποιος είσαι και από όπου έχεις έλθει

και γνωρίζω ότι θα έλθεις, εγώ είμαι ο Κύρος που απέκτησα την εξουσία στους Πέρσες. Μην φθονήσεις λοιπόν αυτό το λίγο χώμα που καλύπτει το σώμα μου''.

Δεν νομίζω να υπάρχει κάτι το οποίο να είναι ανάγκη να σχολιάσει κανείς, σχετικά με το ποια ήταν η γλώσσα των Μακεδόνων, όταν ο ίδιος ο Μέγας Αλέξανδρος δίνει αυτή τη διαταγή, όταν δηλαδή διατάσσει η επιγραφή η οποία αναφέρεται στον Κύρο, το βασιλιά των Περσών, να γραφεί με **ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.** Αξίζει, επίσης, να εξαρθεί η συμπεριφορά του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο οποίος τιμά έναν μεγάλο ηγέτη των Περσών. Όποιος δεν ήξερε τα ανωτέρω, ή όποιος ακόμη δεν είχε καταλάβει, τώρα δεν επιτρέπεται να μην γνωρίζει την αλήθεια.

35. Ο Πολύβιος αναφέρει ότι ο αντιπρόσωπος της Ναυπάκτου Αγέλαος, απευθύνει έκκληση στο βασιλιά της Μακεδονίας (Φίλιππο Ε΄) και τους αντιπροσώπους των Ελληνικών πόλεων να ομονοήσουν για να αντιμετωπίσουν από κοινού *''τα από της εσπέρας νέφη''*, ''τα σύννεφα από τη Δύση'', την απειλή δηλαδή κατά της Ελλάδας από τους Ρωμαίους.
''Ός έφη δειν μάλιστα μεν μηδέποτε πολεμείν τους Έλληνας αλλήλοις, αλλά μεγάλην χάριν έχειν τοις θεοίς, ει λέγοντες εν και ταυτό πάντες, και συμπλέκοντες τας χείρας, καθάπερ οι τους ποταμούς διαβαίνοντες, δύναιντο τας των βαρβάρων εφόδους αποτριβόμενοι συσσώζειν σφας αυτούς και τας πόλεις…''. (Ε΄11.4), ''Αυτός (ο Αγέλαος) είπε ότι οι Έλληνες σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να πολεμούν μεταξύ τους, αλλά να χρεωστούν μεγάλη ευγνωμοσύνη στους θεούς, εάν με το να λένε ένα και το αυτό όλοι τους και ενώνοντας τα χέρια, όπως κάνουν αυτοί που διαβαίνουν τους ποταμούς, θα μπορέσουν αποκρούοντας τις επιθέσεις των βαρβάρων, να σώσουν τους εαυτούς τους και τις πόλεις τους''.

Ο αντιπρόσωπος της Ναυπάκτου, λοιπόν, με τα λεγόμενά του θεωρεί αυτονόητο ότι οι Μακεδόνες είναι Έλληνες. Ο Αγέλαος εκφράζει πολύ έντονα την αγωνία του για την τύχη της Ελλάδας. Καταλαβαίνει και αυτό εκφράζει, ότι μόνο εάν οι Έλληνες έχουν κοινή γραμμή και ενώσουν τις δυνάμεις τους θα μπορέσουν να αποκρούσουν τις επιθέσεις των βαρβάρων (των Ρωμαίων). Στον όρο οι Έλληνες φυσικά περιλαμβάνει και τους Μακεδόνες. Ο βασιλιάς των Μακεδόνων είναι παρών στη συνέλευση και ο Αγέλαος απευθύνεται και σ' αυτόν.

36. Από τη συνθήκη των Καρχηδονίων με το βασιλιά Φίλιππο Ε΄ της Μακεδονίας, όπως την αναφέρει ο Πολύβιος, προκύπτει σαφέστατα ότι, η Μακεδονία περιλαμβανόταν στην Ελλάδα και οι Μακεδόνες στους Έλληνες. Ο Πολύβιος γράφει τα εξής στην ιστορία του: *''Εναντίον θεών πάντων όσοι **Μακεδονίαν και την άλλην Ελλάδα** κατέχουσιν….Αννίβας ο στρατηγός είπε και πάντες οι Καρχηδονίων γερουσιασταί οι μετ' αυτού και πάντες οι Καρχηδόνιοι οι στρατευόμενοι μετ' αυτού, ο αν δοκή υμίν και*

ημίν, τον όρκον τούτον θέσθαι περί φιλίας και ευνοίας καλής, φίλους και οικείους και αδελφούς, εφ' ώτ' είναι σωζομένους και φυλαττομένους υπό βασιλέως Φιλίππου και ***Μακεδόνων και υπό των άλλων Ελλήνων****, όσοι εισίν αυτών σύμμαχοι… Έσται δε και Φίλιππος ο βασιλεύς και οι σύμμαχοι, σωζόμενοι και φυλαττόμενοι υπό Καρχηδονίων…''.* (Ζ΄ 9.3-7). ''Στο όνομα όλων των θεών οι οποίοι προστατεύουν την **Μακεδονία και την άλλην Ελλάδα**,…Ο Αννίβας ο στρατηγός είπε, καθώς και όλοι οι γερουσιαστές των Καρχηδονίων που είναι μαζί του, και όλοι οι μαζί του στρατευμένοι Καρχηδόνιοι, φαίνεται σε εσάς και σε εμάς να δώσουμε αυτό τον όρκο περί φιλίας και αγάπης, να είμαστε φίλοι και συγγενείς και αδελφοί υπό το όρο: Από το βασιλιά **Φίλιππο και τους Μακεδόνες** και υπό των **άλλων Ελλήνων,** όσοι είναι σύμμαχοί τους, να σώζωνται, να προφυλάσσονται,…Ο βασιλιάς **Φίλιππος, οι Μακεδόνες και οι σύμμαχοί τους από τους άλλους Έλληνες** να σώζωνται και να προφυλάσσονται από τους Καρχηδονίους…''.

Δεν νομίζω να χρειάζεται να προσθέσει κανείς τίποτε σε αυτά τα οποία αναφέρονται ανωτέρω από τον Πολύβιο. Σε μια μικρή μόνο παράγραφο αναφέρεται δύο φορές ότι οι Μακεδόνες είναι Έλληνες, εφ' όσον υπάρχουν σαφέστατα οι φράσεις ***''Μακεδόνων και υπό των άλλων Ελλήνων''*** και ***''Μακεδόνες και των άλλων Ελλήνων''.***

37. Ο γεωγράφος και ιστορικός Στράβων στο όγδοο βιβλίο του αρχίζει ως εξής: *''Επεί δ' επιόντες από των εσπερίων της Ευρώπης μερών, όσα τη θαλάττη περιέχεται τη εντός και τη εκτός, τά τε βάρβαρα έθνη* ***περιωδεύσαμεν*** *πάντα εν αυτή μέχρι του Τανάϊδος* ***και της Ελλάδος ου πολύ μέρος, την Μακεδονίαν****, αποδώσομεν νυνί τα λοιπά της Ελλαδικής γεωγραφίας, άπερ Όμηρος μεν πρώτος, έπειτα και άλλοι πλείους επραγματεύσαντο,*''. (*Γεωγρ.*, Η΄ 1). ''Άρχισα την περιγραφή από τις δυτικές χώρες της Ευρώπης, όσες βρέχονται είτε από την εξωτερική θάλασσα (Ατλαντικό) είτε από την εσωτερική θάλασσα (Μεσόγειο). Περιώδευσα επίσης όλα τα βάρβαρα έθνη που περιέχονται έως τον Τάναϊν (Δον) ποταμό. **Επίσης, (περιώδευσα) από την Ελλάδα ένα όχι πολύ μεγάλο τμήμα της, τη Μακεδονία**. Θα περιγράψω τώρα τα υπόλοιπα της Ελληνικής Γεωγραφίας, με τα οποία πρώτος ασχολήθηκε ο Όμηρος και κατόπιν και άλλοι''.

Ο γεωγράφος και ιστορικός Στράβων, λοιπόν, λέει σαφέστατα ότι περιώδευσε **ένα όχι πολύ μεγάλο τμήμα της Ελλάδας, τη Μακεδονία**, περιλαμβάνει δηλαδή τη Μακεδονία στην Ελλάδα.

38. Ο Πλούταρχος, παραβάλλων μεγάλους **Έλληνες με Ρωμαίους**, παραβάλλει **το Μέγα Αλέξανδρο με τον Καίσαρα**, τον Αγησίλαο με τον Πομπήϊο, τους Άγι και Κλεομένη με τους αδελφούς Γράκχους, τον Αλκιβιάδη με τον Γάϊο Μάρκιο, τον Αριστείδη με τον Μάρκο

Κάτωνα, το Δημοσθένη με τον Κικέρωνα, τον Δίωνα με τον Βρούτο, τον Ευμένη με τον Σερτώριο, τον Θησέα με το Ρωμύλο, **το Δημήτριο τον Πολιορκητή με τον Μάρκο Αντώνιο**, τον Κίμωνα με τον Λεύκολλο, τον Λυκούργο με τον Νουμά, τον Λύσανδρο με τον Σύλλα, τον Νικία με τον Κράσσο, τον Πελοπίδα με τον Μάρκελλο, τον Περικλή με τον Φάβιο Μάξιμο, **τον Πύρρο με τον Μάριο**, τον Σόλωνα με τον Ποπλικόλα, τον Τιμολέοντα με τον Αιμίλιο, τον Φιλοποίμενα τον Μεγαλοπολίτη με τον Τίτο, δεν έχει καμία αμφιβολία για την Ελληνικότητα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Δημητρίου του Πολιορκητή, του Πύρρου, του Ευμένη.

Ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Πύρρος και ο Δημήτριος ο Πολιορκητής είναι Μακεδόνες και παραβάλλονται ως Έλληνες προς τους Ρωμαίους. Αλήθεια, βλέπει κανείς πουθενά κάποιον μεγάλο Βαρδαρίτη άνδρα, ο οποίος να παραβάλλεται από τον Πλούταρχο ως Έλληνας με κάποιο Ρωμαίο; Μολονότι είναι πλέον απολύτως σαφές το αναφέρω και πάλιν. Δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν να γίνει κάτι τέτοιο διότι θα ήταν σχήμα πρωθύστερον και συνεπώς μη συνάδον με τη λογική. Οι Βαρδαρίτες ήλθαν στην περιοχή μας πολλούς αιώνες μετά.

39. Ο γεωγράφος και ιστορικός Στράβων αναφέρει τα εξής: *‘’Ἔφορος μεν ουν αρχήν είναι της Ελλάδος την Ακαρνανίαν φησίν από των εσπερίων μερών˙ ταύτην γαρ συνάπτειν πρώτην τοις Ηπειρωτικοίς έθνεσιν. Αλλ’ ώσπερ ούτος τη παραλία μέτρω χρώμενος, εντεύθεν ποιείται την αρχήν, ηγεμονικόντι την θάλατταν κρίνων προς τας τοπογραφίας, επεί άλλως γ’ ενεχώρει κατά την Μακεδόνων και Θετταλών την αρχήν αποφαίνεσθαι της Ελλάδος˙* (*Γεωγρ.*, Η΄ 3). ‘’Ο Έφορος λέει ότι από τη δύση η Ελλάδα αρχίζει από την Ακαρνανία. Αυτή συνορεύει πρώτη με τα Ηπειρωτικά γένη. Αλλ’ όπως αυτός παίρνει ως μέτρο την ακτογραμμή και έτσι αρχίζει με την Ακαρνανία, θεωρεί τη θάλασσα κύρια βάση για τις περιγραφές του, αλλιώς θα έπρεπε να θεωρήσει χώρες που ξεκινούν από την γη των Μακεδόνων και των Θεσσαλών ως αρχή της Ελλάδας…’’.

Τι άλλο να προσθέσει κανείς αγαπητέ αναγνώστη και σ’ αυτό; Δεν είναι απολύτως εμφανές ότι η Μακεδονία είναι Ελλάδα και εντάσσεται στην Ελλάδα;

40. Ο Ρωμαίος ιστορικός Κόϊντος Κούρτιος Ρούφος, στο βιβλίο του ‘’Historiarum Alexandri Magni Macedonis libri qui supersunt’’, αναφερόμενος στη εμφύλια μάχη του 338 π.Χ. στη Χαιρώνεια, λέει τα εξής: *‘’Στο τέλος της μάχης στη Χαιρώνεια, ο Αλέξανδρος γεμάτος περιέργεια τριγυρνούσε στην πεδιάδα και στάθηκε στο μέρος όπου σκοτώθηκαν οι Ιερολοχίτες ο ένας κοντά στον άλλον, έχοντας όλοι γενικά πληγές στα στήθη τους και γεμάτος θαυμασμό για την ανδρεία και τη γενναιότητά τους αναφώνησε. Ιερές σκιές των νεκρών, δεν είμαι εγώ ο αίτιος γι αυτή τη σκληρή και αποτρόπαιη μοίρα σας, αλλά ο καταραμένος*

διχασμός που ώθησε ***έθνη αδελφικά και λαούς ομόφυλους*** *να σηκώσουν φονικό χέρι ο ένας εναντίον του άλλου. Όχι μόνο δεν χαίρομαι τώρα για τη νίκη εναντίον σας, αλλά αντίθετα λυπάμαι που δεν ευτύχησα να σας έχω ζωντανούς και συσπειρωμένους γύρω μου, αφού μάλιστα η* ***ίδια θρησκεία και γλώσσα και οι ίδιοι πόθοι μας συνδέουν****. Επαινώ την ανδρεία σας αλλά θα επιθυμούσα να σας φαινόμουν χρήσιμος σε άλλη περίσταση. Χαίρετε λοιπόν στις κατοικίες του Άδη! Χαίρετε, γενναίοι πολεμιστές!''*. Ο Κούρτιος συνεχίζει και γράφει. *''Με αυτά τα λόγια απομακρύνθηκε σκουπίζοντας τα καυτά δάκρυα από τα μάτια του. Και ο Φίλιππος λυπήθηκε τους Ιερολοχίτες και αρκετή ώρα στεκόταν να τους θαυμάζει για τη γενναιότητά τους''*.

Δεν νομίζω ότι χρειάζεται να σχολιάσει κανείς τα αυτονόητα, τα οποία αποκαλύπτονται σε όλο τους το μεγαλείο αλλά και την τραγικότητα από έναν Ρωμαίο ιστορικό. Ο δεκαοκταετής βασιλόπαις, ο Μακεδών Αλέξανδρος, αποκαλεί τους **Θηβαίους Ιερολοχίτες αδελφικό έθνος και λαό ομόφυλο** και προσθέτει ότι έχουν **την ίδια θρησκεία, την ίδια γλώσσα και τους ίδιους πόθους**. Επίσης, όταν ο Αλέξανδρος λέει ότι, *''Λυπάμαι που δεν ευτύχησα να σας έχω ζωντανούς και συσπειρωμένους γύρω μου''*, αυτό είναι το ίδιο με αυτό που γράφει ο Ξενοφών, ότι είπε ο Σπαρτιάτης βασιλιάς Αγησίλαος: *''Φεύ, Ελλάς, οπότε οι νυν τεθνηκότες ικανοί ήσαν ζώντες νικάν μαχόμενοι πάντας τους βαρβάρους''.* (Αγησ., Ζ΄ 4,5). ''Αλοίμονο Ελλάδα, αυτοί που πέθαναν τώρα ήταν ικανοί αν ζούσαν να νικήσουν πολεμώντας όλους τους βαρβάρους''.

41. Στο λόγο που εκφώνησε ο Μέγας Αλέξανδρος στο Ύφαση ποταμό, προκειμένου να πείσει τους στρατιώτες του να συνεχίσουν την εκστρατεία προς τα ανατολικά, μεταξύ άλλων, είπε: *''Ἦ ουκ ίστε ότι* ***ο πρόγονος ο ημέτερος*** *ουκ εν Τίρυνθι ουδέ Άργει, αλλ' ουδέ εν Πελοποννήσω ή Θήβαις μένων ες τοσόνδε κλέος ήλθεν ως θεός εξ ανθρώπου γενέσθαι ή δοκείν; Ου μεν δη ουδέ Διονύσου, ακροτέρου τούτου θεού ή καθ'* ***Ηρακλέα****, ολίγοι πόνοι, αλλά ημείς γε και επέκεινα της Νύσης αφίγμεθα και η Άορνος πέτρα η τω Ηρακλεί ανάλωτος προς ημών έχεται''.* (Αλεξ. Ανάβ., Ε΄26.5). ''Ή δεν γνωρίζετε ότι ο πρόγονός μας (ο Ηρακλής) απέκτησε τόση δόξα, διότι δεν παρέμεινε ούτε στην Τίρυνθα, ούτε στο Άργος, ούτε στη Πελοπόννησο ή στη Θήβα, ώστε από άνθρωπος έγινε θεός ή θεωρήθηκε θεός. Αλλά ούτε και του Διονύσου, ο οποίος ήταν ανώτερος θεός από τον Ηρακλή, οι κόποι (αγώνες) δεν ήταν λίγοι. Αλλά εμείς έχουμε φθάσει και πέρα από τη Νύσα και ο βράχος της Αόρνου τον οποίο δεν μπόρεσε να καταλάβει ούτε ο Ηρακλής κατέχεται από εμάς''.

Ο ίδιος Μέγας Αλέξανδρος αναφέρει ως πρόγονο, ως προπάτορα, ως γενάρχη των Μακεδόνων τον πανελλήνιο ήρωα Ηρακλή. Πιστεύει επίσης στο θεό Διόνυσο. Οι Βαρδαρίτες έχουν πρόγονο τον Ηρακλή, ή

μήπως πιστεύουν και λατρεύουν το θεό Διόνυσο; Συνεπώς πώς να είναι Μακεδόνες;

Ο Αρριανός όπως και ο Ισοκράτης αναφέρεται συνεχώς στον προπάτορα του Αλεξάνδρου τον Ηρακλή και στις θυσίες που ο Αλέξανδρος προσέφερε στον πρόγονό του. *''Επί δε **Ηρακλεί τε τω προπάτορι** σπείσας και Άμμωνι και τοις άλλοις θεοίς όσοις αυτώ νόμος σημήναι ες αναγωγήν κελεύει τη σάλπιγγι''*. (Αλεξ. Ανάβ., ΣΤ΄ 3.2). ''Έπειτα δε αφού έκανε σπονδή και στον προπάτορα Ηρακλή και στον Άμμωνα και στους άλλους θεούς, σε όσους συνήθιζε, διέταξε να δοθεί το σύνθημα της εξόδου των πλοίων στα ανοικτά''.

42. Όπως αναφέρει ο Πλούταρχος, ο Μέγας Αλέξανδρος έκτισε και διέσπειρε σε όλη την Ασία πάνω από εβδομήντα πόλεις. Όλες αυτές οι πόλεις, αλλά και οι πόλεις που έκτισαν οι επίγονοι, οι διάδοχοι και οι υιοί των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου, είχαν Ελληνικά ονόματα. Π.χ. **Αλεξάνδρεια** (έχουμε ήδη αναφέρει **24** πόλεις με αυτό το όνομα), **Αιγαί** (Κιλικία), **Αιγαί** (Αιολίδα), **Αιγαί** (Λυδία), **Αιραί** (Ιωνία), **Αμφίπολις** (Συρία, *''…έστι και πόλις Συρίας προς τω Ευφράτη, κτίσμα Σελεύκου…''*), **Αντιγόνεια** (Βιθυνία*, ''τετάρτη Βιθυνίας προς τω Δασκυλίω''*), **Αντιγόνεια** (Συρία, *''πέμπτη εν τη Συρία πλησίον Αντιοχείας''*). **Αντιόχεια**. Ο Στέφανος ο Βυζάντιος αναφέρει ότι, *''Αντιόχεια, δέκα πόλεις αναγράφονται, εισί δε πλείους…''* π.χ.: **Αντιόχεια,** *η επί του Ορόντη*. Ιδρύθηκε από το Σέλευκο Α΄ Νικάτορα το 300 π.Χ. πλησίον του ποταμού Ορόντη και ήταν το κέντρο του βασιλείου των Σελευκιδών έως το 64 π.Χ. **Αντιόχεια,** *η προς Μαιάνδρω*, στην Καρία. Ιδρύθηκε από τον Αντίοχο Α΄ Σωτήρα επί της οδού από την Έφεσο προς τον Ευφράτη. **Αντιόχεια,** *η προς τω Μάργω*. Ιδρύθηκε από τον Αντίοχο Α΄ στη θέση όπου ο Μέγας Αλέξανδρος είχε κτίσει πόλη Αλεξάνδρεια η οποία όμως είχε καταστραφεί. **Αντιόχεια,** *η εν Ινδική.* Ιδρύθηκε σε θέση νοτιοδυτικά του Γάγγη ποταμού επί της οδού Περσέπολης-Άνω Ινδού. **Αντιόχεια,** *η επί Κράγω.* Ιδρύθηκε στην ακτή της Κιλικίας. **Αντιόχεια,** *η προς Πισιδία*. Ιδρύθηκε στα σύνορα Φρυγίας-Πισιδίας. **Αντιόχεια,** *η επί του Πυράμου*, στην Κιλικία. **Αντιόχεια,** *πόλη της Συρίας,* στον Ευφράτη κοντά στο Ζεύγμα. Αναφέρεται από τον Πλίνιο. **Αντιόχεια,** *πόλη της Μεσοποταμίας.* Αναφέρεται από τον Πλίνιο ως κτισθείσα από τον Νικάνορα. **Αντιόχεια,** *πόλη της Χαρακηνής*. Ιδρύθηκε στη συμβολή των ποταμών Τίγρητος και Χαρούν. Κτίστηκε από τον Αντίοχο Ε΄ σε θέση όπου παλαιότερα υπήρχε Αλεξάνδρεια η οποία είχε καταστραφεί από πλημμύρες. **Αντιόχεια,** *η εν Ταύρω.* Ιδρύθηκε στην Κομμαγηνή της Συρίας στους πρόποδες του Ταύρου. **Αντιόχεια,** *Καλλιρρόη*. Στην Καλλιρρόη λίμνη. Ιδρύθηκε το 303/2 π.Χ. από το Σέλευκο Α΄ και ήταν πρωτεύουσα της Μεσοποταμίας. Αρχικά ονομάστηκε Αντιόχεια. Ο ίδιος ο Σέλευκος Α΄ τη μετονόμασε σε **Έδεσσα**, ενώ ο

Αντίοχος ο Δ΄ τη μετονόμασε σε Αντιόχεια Καλλιρρόη. **Αντιόχεια,** *η εν Μυγδονία ή Ασίβη ή Νίσιβις.* Ιδρύθηκε μεταξύ των ποταμών Τίγρητος και Ευφράτη. **Ανθεμούς** (Συρία). Ήταν η δεύτερη πρωτεύουσα του Σελεύκου Α΄ του Νικάτορος, λαβούσα το όνομά της από τη σύζυγό του Απάμεια η οποία ήταν Περσίς. **Απολλωνία** (Κοίλη Συρία, Μεσοποταμία κ.τ.λ.). **Βέροια** (Συρία). **Βουκεφάλεια** (Ινδία, *''παρά τον Υδάσπην ποταμόν''*). **Δίον** (*Πισιδίας*), **Δίον** (*Κοίλης Συρίας, κτίσμα Αλεξάνδρου*). **Επιφάνεια**. **Ευμένεια** (πόλη της Μεγάλης Φρυγίας. Την ίδρυσε ο Άτταλος Β΄ ο Φιλάδελφος προς τιμήν του αδελφού και προκατόχου του Ευμένη Β΄). **Ευρωπός** (Μεσοποταμία, στη δεξιά όχθη του Ευφράτη, αποικίστηκε από Μακεδόνες, άλλως ονομαζόμενη Δούρα). **Κύρρος** στη Βόρεια Συρία, **Λαοδίκεια** (Συρία, *''λέγεται δε από Λαοδίκης της μητρός Σελεύκου του Νικάτορος''*). **Λαοδίκεια** (Λυδία, *''Αντιόχου κτίσμα του παιδός της Στρατονίκης. Τη γαρ γυναικί αυτού όνομα Λαοδίκη''*). **Λαοδίκεια** (Λυκαονία), **Λαοδίκεια** (Μηδία). **Λάρισα**. **Νίκαια** (Ινδία), **Νικατορίς** (Συρία, *''πόλις Συρίας προς τη Ευρώπω, κτίσμα Σελεύκου του Νικάτορος''*). **Νικηφόριον** στη Συρία. **Πέλλα** (Κοίλη Συρία, *''η Βούτις λεγομένη''*). Ιδρύθηκε από τον Αντίγονο, στον οποίο και οφείλει το Μακεδονικό της όνομα και απεκαλείτο και Πέλλα-Απάμεια. **Πτολεμαΐς** (Φοινίκη). **Σελεύκεια** *Μεγάλη, ή επί του Τίγρητος*. Ιδρύθηκε το 311 π.Χ. στη θέση της Βαβυλωνιακής πόλης Ώπιδος. **Σελεύκεια** *επί του Ευλαίου.* Ιδρύθηκε στη θέση της πόλης Σούσα, παλαιάς πρωτεύουσας των Περσών. **Σελεύκεια** *η προς Βήλω, ή Σελευκόβηλος* (Συρία). Παλαιότερα ονομαζόταν Βαβυλών. **Σέλευκος** (Συρία, *''πόλις παρά τη εν Συρία Απαμεία, αρσενικώς λεγομένη. Ο πολίτης Σελευκίτης''*). **Σελεύκεια** *της Κιλικίας, ή Τραχεία ή Τραχεώτις ή επί του Καλυκάδνου.* Ιδρύθηκε μεταξύ 296 και 280 π.Χ. **Σελεύκεια** *Σιδηρά*. Πόλη της Πισιδίας. Ιδρύθηκε από το Σέλευκο Α΄ ή τον Αντίοχο Α΄. **Σελεύκεια** *η Καρική.* **Στρατονίκεια** (Καρία, *''πόλις Μακεδόνων πλησίον Καρίας. Κέκληται δε από Στρατονίκης της Αντιόχου γυναικός…''*). **Φιλαδέλφεια** (Λυδία, *''Αττάλου κτίσμα του φιλαδέλφου''*). **Φιλαδέλφεια** (Αίγυπτος, *''εστι και ετέρα της Αιγύπτου''*). **Φιλαδέλφεια** (Συρία, *''και τρίτη της Συρίας επιφανής πόλις,…από Πτολεμαίου του φιλαδέλφου''*). **Φιλωτέρα** (Κοίλη Συρία, *''ως Χάραξ εν ογδόω χρονικών. Το εθνικόν ταύτης Φιλωτέριος, δια το τινας και Φιλωτερίαν αυτήν ειρηκέναι…''*). **Φιλωτέρα** (Αίγυπτος, *''…της δ' Αιγυπτίας Φιλωτερίτης, δια το σύνηθες του επιχωρίου τύπου''*), **Χαλκίς** στη Συρία κ.τ.λ.

Γιατί ο Μέγας Αλέξανδρος και οι επίγονοι δεν έδωσαν Βαρδαρίτικα Σλαβικά ονόματα σε αυτές τις πόλεις παρόμοια με αυτά που αναφέρονται στο κεφάλαιο Α΄, στα τοπωνύμια της *Βαρντάρσκα*;

Όπως αναφέρει ο Αρριανός στη θάλασσα κοντά στο στόμιο του Ευφράτη ποταμού υπήρχαν δύο νησιά. Το μεν πρώτο, όχι μακράν από τις

εκβολές του Ευφράτη, ήταν μικρότερο και απείχε έως εκατόν είκοσι στάδια από τον αιγιαλό και από το στόμιο του ποταμού. Υπήρχε σε αυτό ναός της Αρτέμιδος και οι κάτοικοι κατοικούσαν γύρω από το ναό. *''Και ταύτην την νήσον λέγει Αριστόβουλος ότι **Ίκαρον** εκέλευσε καλείσθαι Αλέξανδρος επί της νήσου της Ικάρου της εν τω Αιγαίω πόντω, ες ήντινα Ίκαρον τον Δαιδάλου…''.* (Αλεξ. Ανάβ.,Ζ΄20.2-5). ''Και αυτή η νήσος, λέγει ο Αριστόβουλος, ότι διέταξε ο Αλέξανδρος να ονομάζεται **Ίκαρος** από τη νήσο Ικαρία η οποία ευρίσκεται στο Αιγαίο πέλαγος στην οποία ο Ίκαρος ο υιός του Δαιδάλου.…''. ''Η άλλη νήσος ελέγετο ότι απείχε πλούν μιας ημέρας και μιας νυκτός με πλοίο το οποίο θα έτρεχε με ούριο άνεμο. Ονομαζόταν **Τύλος**, ήταν δε μεγάλη και κατά το μεγαλύτερο μέρος της ούτε πετρώδης ούτε δασώδης, αλλά τέτοια ώστε να παράγει ήμερους καρπούς και τα προϊόντα όλων των εποχών του έτους''. (Αλεξ. Ανάβ., Ζ΄ 20.6).

Συνεπώς και κατ' αυτό οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες και οι κάτοικοι της Βαρντάρσκα δεν είναι Μακεδόνες.

Ο ίδιος Μέγας Αλέξανδρος λοιπόν, ως εάν εγνώριζε ότι θα αμφισβητείτο ο Ελληνισμός του και ο Ελληνισμός των Μακεδόνων, μας άφησε τόσες πολλές αποδείξεις, ώστε να πειστεί και ο πλέον κακόπιστος.

Μετά από όλα αυτά, πώς μπορεί να τολμά οποιοσδήποτε, Βαρδαρίτης ή άλλος, σε αντίθεση με την Ιστορία και τα γεγονότα, να επιμένει ότι οι Μακεδόνες ήταν κάτι διαφορετικό από τους άλλους Έλληνες και ότι οι Βαρδαρίτες, ενώ είναι Σλάβοι, Αλβανοί και ό,τι άλλο είναι, μπορούν να λέγονται *Μακεδόνες* δηλαδή Έλληνες;

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

ΙΓ΄. ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΩΝ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ ΟΤΙ ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναγράψαμε μερικά από τα οικογενειακά ονόματα των Βαρδαριτών. Από την απλή επισκόπησή τους και μόνο αποδεικνύονται ότι είναι Σλαβικά ή Τουρκικά ονόματα και όχι απλώς μη Μακεδονικά, μη Ελληνικά. Από την παράθεση επίσης της Βαρδαρίτικης γλώσσας με τη Σερβική, τη Βουλγαρική και Ρωσική, αποδείχθηκε ότι η γλώσσα των Βαρδαριτών είναι Σερβοβουλγαρική Σλαβική και όχι *Μακεδονική*, δηλαδή Ελληνική γλώσσα.

Θεωρώ χρήσιμο να αναφέρω τώρα και μερικά από τα μικρά ονόματα των Βαρδαριτών, για να δει μόνος του ο κάθε αναγνώστης, εάν τα ονόματα αυτά έχουν την παραμικρή σχέση με τα ονόματα των Μακεδόνων, τα οποία βεβαίως είναι Ελληνικά. Θα διαπιστώσει εύκολα

κανείς μέσα από την κοινή εμπειρία, ότι όντως τα μικρά ονόματα των Βαρδαριτών είναι Σλαβικά και Τουρκικά.

1. ΤΑ ΣΛΑΒΙΚΑ ΜΙΚΡΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΩΝ

Μερικά από τα Σλαβικά μικρά ονόματα των Βαρδαριτών, τα οποία αποδίδονται με Κυριλλικούς χαρακτήρες και σε παρένθεση με Ελληνικούς, είναι τα εξής:

ΑΗΤΑ (ΑΝΤΑ), АРСЕ (ΑΡΣΕ), АСПАРУХ (ΑΣΠΑΡΟΥΧ)**,** АЦЕ (ΑΤΣΕ), АЦКО (ΑΤΣΚΟ), АЦО (ΑΤΣΟ), БАНЕ (ΜΠΑΝΕ), БАШКИМ (ΜΠΑ**Σ**ΚΙΜ), БЕНКО (ΜΠΕΝΚΟ), БИЛЈАНА (ΜΠΙΛΓΙΑΝΑ), БИЉАНА (ΜΠΙΛΙΑΝΑ), БИМБИЛ (ΜΠΙΜΜΠΙΛ), БИСЕРА (ΜΠΙΣΕΡΑ), БИСТРА (ΜΠΙΣΤΡΑ), БЛАГА (ΜΠΛΑΓΚΑ), БЛАГЕ (ΜΠΛΑΓΚΕ), БЛАГИЦА (ΜΠΛΑΓΚΙΤΣΑ), БЛАГОЈ (ΜΠΛΑΓΚΟΓΙ), БЛАГОЈЧО (ΜΠΛΑΓΚΟΓΙ**ΤΣ**Ο), БЛАДЕ (ΜΠΛΑΝΤΕ), БЛАЖЕ (ΜΠΛΑ**Ζ**Ε), БЛАЖО (ΜΠΛΑ**Ζ**Ο), БЛАШЕ (ΜΠΛΑ**Σ**Ε), БОБАН (ΜΠΟΜΠΑΝ)**,** БЛАГОЈА (ΜΠΛΑΓΚΟΓΙΑ), БЛАГОЈЧЕ (ΜΠΛΑΓΚΟΓΙ**ΤΣ**Ε), БЛАГОРОДНА (ΜΠΛΑΓΚΟΡΟΝΤΝΑ), БОГАТИН (ΜΠΟΓΚΑΤΙΝ), БОГДАН (ΜΠΟΓΚΝΤΑΝ)**,** БОГОЈА (ΜΠΟΓΚΟΓΙΑ), БОГОЉУБ (ΜΠΟΓΚΟΛΙΟΥΜΠ), БОГОСЛАВ (ΜΠΟΓΚΟΣΛΑΒ), БОЖИДАР (ΜΠΟ**Ζ**ΙΝΤΑΡ), БОЖИН (ΜΠΟ**Ζ**ΙΝ), БОЈАН (ΜΠΟΓΙΑΝ), БОЈНЕ (ΜΠΟΓΙΝΕ), БОРЕ (ΜΠΟΡΕ), БОРИВОЕ (ΜΠΟΡΙΜΠΟΕ), БОРИС (ΜΠΟΡΙΣ)**,** БОРИСЛАВ (ΜΠΟΡΙΣΛΑΒ)**,** БОРЈАНА (ΜΠΟΡΓΙΑΝΑ), БОРКО (ΜΠΟΡΚΟ), БОРО (ΜΠΟΡΟ), БОРЧЕ (ΜΠΟΡ**ΤΣ**Ε), БОШИДАР (ΜΠΟ**Σ**ΙΝΤΑΡ), БОШКО (ΜΠΟ**Σ**ΚΟ), БРАНИСЛАВ (ΜΠΡΑΝΙΣΛΑΒ)**,** БРАНИСЛАВА (ΜΠΡΑΝΙΣΛΑΒΑ)**,** БРАНКО (ΜΠΡΑΝΚΟ), БУДИМИР (ΜΠΟΥΝΤΙΜΙΡ), ВАНЧО (ΒΑΝ**ΤΣ**Ο), ВАСВИЈА (ΒΑΣΒΙΓΙΑ), ВАСКО (ΒΑΣΚΟ), ВАСЕ (ΒΑΣΕ), ВЕЗИРКА (ΒΕΖΙΡΚΑ), ВЕЛЕ (ΒΕΛΕ), ВЕЛИМИР (ΒΕΛΙΜΙΡ)**,** ВЕЛИН (ΒΕΛΙΝ), ВЕЛИЧЕ (ΒΕΛΙ**ΤΣ**Ε), ВЕЛИЧКО (ΒΕΛΙ**ΤΣ**ΚΟ), ВЕЛКО (ΒΕΛΚΟ), ВЕЛЈАН (ΒΕΛΓΙΑΝ), ВЕНКО (ΒΕΝΚΟ), ВЕНЦИСЛАВ (ΒΕΝΤΣΙΣΛΑΒ)**,** ВЕНЦО (ΒΕΝΤΣΟ), ВЕРДИЈАН (ΒΕΡΝΤΙΓΙΑΝ), ВЕРИЦА (ΒΕΡΙΤΣΑ), ВЕРОСЛАВ (ΒΕΡΟΣΛΑΒ)**,** ВЕСЕЛИН (ΒΕΣΕΛΙΝ), ВЕСЕЛИНА (ΒΕΣΕΛΙΝΑ), ВЕСНА (ΒΕΣΝΑ), ВИДОЈ (ΒΙΝΤΟΓΙ), ВИДОСАВ (ΒΙΝΤΟΣΑΒ), ВИЛАЈ (ΒΙΛΑΓΙ), ВИМА (ΒΙΜΑ), ВИША (ΒΙ**Σ**Α), ВЛАДЕ (ΒΛΑΝΤΕ), ВЛАДИМИР (ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ)**,** ВЛАДКО (ΒΛΑΝΤΚΟ), ВЛАДО (ΒΛΑΝΤΟ), ВЛАЈКО (ΒΛΑΓΙΚΟ), ВЛАСТЕ (ΒΛΑΣΤΕ), ВЛАТКО (ΒΛΑΤΚΟ), ВОЖИДАР (ΒΟ**Ζ**ΙΝΤΑΡ), ВОИСЛАВ (ΒΟΊ'ΣΛΑΒ)**,** ВОЈДА (ΒΟΓΙΝΤΑ), ВОЈИСЛАВ (ΒΟΓΙΙΣΛΑΒ)**,** ВОЈНЕ (ΒΟΓΙΝΕ), ВОЈО (ΒΟΓΙΟ), ВОЈСЛАВ (ΒΟΓΙΣΛΑΒ)**,** ВУЈАДИН (ΒΟΥΓΙΑΝΤΙΝ)**,** ГАВЕ (ΓΚΑΒΕ), ГАНО (ΓΚΑΝΟ), ГЕЛЕ (ΓΚΕΛΕ), ГОЈКО (ΓΚΟΓΙΚΟ), ГОЛАБ (ΓΚΟΛΑΜΠ), ГОЛУБЧ (ΓΚΟΛΟΥΜΠ**ΤΣ**), ГРОЗДЕНА (ΓΚΡΟΖΝΤΕΝΑ), ГОРАН (ΓΚΟΡΑΝ), ГОРАНЧЕ (ΓΚΟΡΑΝ**ΤΣ**Ε), ГОРИЦА (ΓΚΟΡΙΤΣΑ), ГОРЈАН (ΓΚΟΡΓΙΑΝ), ГОРКА (ΓΚΟΡΚΑ), ГОЦЕ (ΓΚΟΤΣΕ), ГРОЗДАН (ΓΚΡΟΖΝΤΑΝ), ГРОЗДЕ (ΓΚΡΟΖΝΤΕ), Ґ҃ЛБЕЈАК (ΓΚΙΟΥΛΜΠΕΓΙΑΚ), ДАЛИБОР (ΝΤΑΛΙΜΠΟΡ), ДАНА (ΝΤΑΝΑ), ДАНЕ (ΝΤΑΝΕ), ДАНИЕЛА (ΝΤΑΝΙΕΛΑ), ДАНКА (ΝΤΑΝΚΑ), ДАНЧЕ (ΝΤΑΝ**ΤΣ**Ε), ДАРКА (ΝΤΑΡΚΑ), ДАЧО (ΝΤΑ**ΤΣ**Ο), ДЕЈАН (ΝΤΕΓΙΑΝ), ДЕЛНИЦА (ΝΤΕΛΝΙΤΣΑ), ДЕЛО (ΝΤΕΛΟ), ДЕЛЧЕ

(ΝΤΕΛ**ΤΣ**Ε), ДЕЛЧО (ΝΤΕΛ**ΤΣ**Ο), ДЕСАНКА (ΝΤΕΣΑΝΚΑ), ДЕША (ΝΤΕ**Σ**Α), ДИМЧЕ (ΝΤΙΜ**ΤΣ**Ε), ДИМЧО (ΝΤΙΜ**ΤΣ**Ο), ДИНЕ (ΝΤΙΝΕ), ДОБИЛА (ΝΤΟΜΠΙΛΑ), ДОБРА (ΝΤΟΜΠΡΑ), ДОБРЕ (ΝΤΟΜΠΡΕ), ДОБРИВОЈ (ΝΤΟΜΠΡΙΜΠΟΓΙ), ДОБРИВОЈЕ (ΝΤΟΜΠΡΙΜΠΟΓΙΕ), ДОБРИНА (ΝΤΟΜΠΡΙΝΑ), ДОБРИНКА (ΝΤΟΜΠΡΙΝΚΑ), ДОЉА (ΝΤΟΛΙΑ), ДОНЕ (ΝΤΟΝΕ), ДОНКА (ΝΤΟΝΚΑ), ДОНЧО (ΝΤΟΝ**ΤΣ**Ο), ДОРЧЕ (ΝΤΟΡ**ΤΣ**Ε), ДРАГАН (ΝΤΡΑΓΚΑΝ), ДРАГИ (ΝΤΡΑΓΚΙ), ДРАГИЦА (ΝΤΡΑΓΚΙΤΣΑ), ДРАГОЉУБ (ΝΤΡΑΓΚΟΛΙΟΥΜΠ), ДРАГОМИР (ΝΤΡΑΓΚΟΜΙΡ), ДРАГОСЛАВ (ΝΤΡΑΓΚΟΣΛΑΒ)**,** ДРАГУТИН (ΝΤΡΑΓΚΟΥΤΙΝ), ДУЖКА (ΝΤΟΥ**Σ**ΚΑ), ДУНАВКА (ΝΤΟΥΝΑΒΚΑ), ДУРАК (ΝΤΟΥΡΑΚ), ДУРМИШ (ΝΤΟΥΡΜΙ**Σ**), ДУСКО (ΝΤΟΥΣΚΟ), ДУФКО (ΝΤΟΥΦΚΟ), ДУШАН (ΝΤΟΥ**Σ**ΑΝ), ДУШАНКА (ΝΤΟΥ**Σ**ΑΝΚΑ), ДУШКО (ΝΤΟΥ**Σ**ΚΟ), ЖАКЛИНА (**Ζ**ΑΚΛΙΝΑ), ЖИВЕ (**Ζ**ΙΒΕ), ЖИВКА (**Ζ**ΙΒΚΑ), ЖИВКО (**Ζ**ΙΒΚΟ), ЖИВОРАД (**Ζ**ΙΒΟΡΑΝΤ), ЖИВОТИН (**Ζ**ΙΒΟΤΝΙ), ЖУБКО (**Ζ**ΟΥΜΠΚΟ), ЖУВКА (**Ζ**ΟΥΒΚΑ), ЖУВКО (**Ζ**ΟΥΒΚΟ), ЗАГОРКА (ΖΑΓΚΟΡΚΑ), ЗАРКО (ΖΑΡΚΟ), ЗБОНКО (ΖΜΠΟΝΚΟ), ЗВЕЗДА (ΖΒΕΖΝΤΑ), ЗВЕЗДАНА (ΖΒΕΖΝΤΑΝΑ), ЗВОНИМИР (ΖΒΟΝΙΜΙΡ), ЗДРАВЕ (ΖΝΤΡΑΒΕ), ЗДРАВКО (ΖΝΤΡΑΒΚΟ), ЗЕЈНУЛА (ΖΕΓΙΝΟΥΛΑ), ЗЛАТЕ (ΖΛΑΤΕ), ЗЛАТКА (ΖΛΑΤΚΑ), ЗЛАТКО (ΖΛΑΤΚΟ), ЗЛАТИБОР (ΖΛΑΤΙΜΠΟΡ), ЗЛАТОБОР (ΖΛΑΤΟΜΠΟΡ), ЗМЕЈКО (ΖΜΕΓΙΚΟ), ЗОРАН (ΖΟΡΑΝ), ЗОРАНЧО (ΖΟΡΑΝ**ΤΣ**Ο), ЗОРЕ (ΖΟΡΕ), ЗОРКА (ΖΟΡΚΑ), ИВАН (ΙΒΑΝ)**,** ИВИЦА (ΙΒΙΤΣΑ), ИВО (ΙΒΟ)**,** ИГОР (ΙΓΚΟΡ)**,** ИГОРЧЕ (ΙΓΚΟΡ**ΤΣ**Ε), ИЛЧЕ (ΙΛ**ΤΣ**Ε), ИЛЧО (ΙΛ**ΤΣ**Ο), ИЉО (ΙΛΙΟ), ИНКОЛА (ΝΙΚΟΛΑ), ИЧКО (Ι**ΤΣ**ΚΟ), ЈАГОДА (ΓΙΑΓΚΟΝΤΑ), ЈАДРАНКА (ΓΙΑΝΤΡΑΝΚΑ), ЈАСМИНКА (ΓΙΑΣΜΙΝΚΑ), ЈЕЛУЦА (ΓΙΕΛΟΥΤΣΑ), ЈНУЛА (ΓΙΝΟΥΛΑ), ЈОВАН (ΓΙΟΒΑΝ), ЈОВАНКА (ΓΙΟΒΑΝΚΑ), ЈОВЕ (ΓΙΟΒΕ), ЈОВКА (ΓΙΟΒΚΑ), ЈОНЕ (ΓΙΟΝΕ), ЈОНЧЕ (ΓΙΟΝ**ΤΣ**Ε), ЈОРДАНЧЕ (ΓΙΟΡΝΤΑΝ**ΤΣ**Ε), ЈОСИП (ΓΙΟΣΙΠ)**,** ЈУГОСЛАВ (ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒ)**,** ЈУЛИЈАНА (ΓΙΟΥΛΙΓΙΑΝΑ), КАЛИНКА (ΚΑΛΙΝΚΑ)**,** КИЛИНА (ΚΙΛΙΝΑ)**,** КОЧЕ (ΚΟ**ΤΣ**Ε), КОСАНА (ΚΟΣΑΝΑ), КРАСЕН (ΚΡΑΣΕΝ), КРСТАН (ΚΡΣΤΑΝ), КРСТЕ (ΚΡΣΤΕ), КРУМ (ΚΡΟΥΜ)**,** КРУМЕ (ΚΡΟΥΜΕ)**,** КРУНИСЛАВ (ΚΡΟΥΝΙΣΛΑΒ)**,** КРУНОСЛАВ (ΚΡΟΥΝΟΣΛΑΒ)**,** ЛАГОДА (ΛΑΓΚΟΝΤΑ), ЛАДИМИРКА (ΛΑΝΤΙΜΙΡΚΑ), ЛАЗО (ΛΑΖΟ), ЛАСТАР (ΛΑΣΤΑΡ), ЛАСТЕ (ΛΑΣΤΕ), ЛЕПОСАВА (ΛΕΠΟΣΑΒΑ), ЛИДИЈА (ΛΙΝΤΙΓΙΑ), ЛИЉАНА (ΛΙΛΙΑΝΑ), ЛОЗАНА (ΛΟΖΑΝΑ), ЛОРАН (ΛΟΡΑΝ), ЉУБЕ (ΛΙΟΥΜΠΕ), ЉУБЕНКА (ΛΙΟΥΜΠΕΝΚΑ), ЉУБИН (ΛΙΟΥΜΠΙΝ), ЉУБИНКА (ΛΙΟΥΜΠΙΝΚΑ), ЉУБИСАВ (ΛΙΟΥΜΠΙΣΑΒ), ЉУБИЧА (ΛΙΟΥΜΠΙ**ΤΣ**Α), ЉУБОМИР (ΛΙΟΥΜΠΟΜΙΡ), ЉУПЧО (ΛΙΟΥΠ**ΤΣ**Ο), МАГБУЛА (ΜΑΓΚΜΠΟΥΛΑ), МАЗЛАМ (ΜΑΖΛΑΜ), МАКСИМ (ΜΑΞΙΜ), МАРИАНЧО (ΜΑΡΙΑΝ**ΤΣ**Ο), МАСЛИНА (ΜΑΣΛΙΝΑ), МЕНКА (ΜΕΝΚΑ), МИЈАЛЧЕ (ΜΙΓΙΑΛ**ΤΣ**Ε), МИЈАЛЧО (ΜΙΓΙΑΛ**ΤΣ**Ο), МИЛАДИН (ΜΙΛΑΝΤΙΝ), МИЛАН (ΜΙΛΑΝ)**,** МИЛАНКА (ΜΙΛΑΝΚΑ), МИЛЕ (ΜΙΛΕ), МИЛИВОЈ (ΜΙΛΙΒΟΓΙ), МИЛИВОЈЕ (ΜΙΛΙΒΟΓΙΕ), МИЛИЦА (ΜΙΛΙΤΣΑ), МИЛКА (ΜΙΛΚΑ), МИЛОВАН (ΜΙΛΟΒΑΝ), МИЛОСАВ (ΜΙΛΟΣΑΒ)**,** МИЛУТИН (ΜΙΛΟΥΤΙΝ), МИЛУШ (ΜΙΛΟΥ**Σ**), МИЛЧО (ΜΙΛ**ΤΣ**Ο), МИНУШКА (ΜΙΝΟΥ**Σ**ΚΑ), МИОДРАГ (ΜΙΟΝΤΡΑΓΚ), МИРКО (ΜΙΡΚΟ), МИРОСЛАВ (ΜΙΡΟΣΛΑΒ)**,** МИРОСЛАВА (ΜΙΡΟΣΛΑΒΑ)**,** МИРСАД (ΜΙΡΣΑΝΤ)**,** МИРЧО (ΜΙΡ**ΤΣ**Ο), МИТЕ (ΜΙΤΕ),

МИТКО (МІТКО), МИЦКО (МІТΣКО), МИШКО (МІ**Σ**КО), МЛАДЕН (МΛΑΝΤΕΝ), МОМИР (МОМІР), МОМЧИЛ (МОМ**ΤΣ**ІΛ), МОМЧИЛО (МОМ**ΤΣ**ІΛО), МУРВЕТ (МОΥРВЕТ), НАДЕЖДА (ΝΑΝΤΕ**Z**ΝΤΑ), НАДИЦА (ΝΑΝΤІΤΣΑ), НАИДЕНКО (ΝΑЇΝΤΕΝΚО), НАЈДАН (ΝΑГІΝΤΑΝ), НАНЕ (ΝΑΝΕ), НАУМЧЕ (ΝΑΟΥМ**ΤΣ**Е), НЕБОЈША (ΝΕМПОГІ**Σ**А), НЕВЕНКА (ΝΕΒΕΝΚА), НЕВЗАТ (ΝΕΒΖΑΤ), НЕГУЦА (ΝΕГКОΥТΣА), НЕЛО (ΝΕΛО), НЕНАД (ΝΕΝΑΝΤ), НЕРИМАН (ΝΕРІМАΝ), НЕТКА (ΝΕТКА), НИКОЛИНКА (ΝІКОΛІΝКА), НИКОЛЧЕ (ΝІКОΛ**ΤΣ**Е), НИНОСЛАВ (ΝІΝОΣΛАВ), НОВАК (ΝОВАК), НОВЕ (ΝОВЕ), НОВИЦА (ΝОВІТΣА), НОВКО (ΝОВКО), ОЛИВЕР (ОΛІВЕР), ОЛИВЕРА (ОΛІВЕРА), ОРДАН (ОРΝΤΑΝ), ОРДАНЧЕ (ОРΝΤΑΝ**ΤΣ**Е), ОРДАНЧО (ОРΝΤΑΝ**ΤΣ**О), ОРЦЕ (ОРΤΣЕ), ПАВЛЕ (ПАВΛЕ), ПАНДЕ (ПΑΝΤΕ), ПАНДО (ПΑΝΤО), ПЕНКА (ПЕΝКА), ПЕНЧО (ПЕΝ**ΤΣ**О), ПЕРО (ПЕРО), ПОЛЕ (ПОΛЕ), ПРЕДРАГ (ПРЕΝΤРАГК)**,** ПРОЈКО (ПРОГІКО), РАДЕ (РΑΝΤЕ), РАДИВОЈ (РΑΝΤІВОГІ), РАДИВОЈЕ (РΑΝΤІВОГІЕ), РАДМИЛА (РΑΝΤМІΛА), РАДОМИР (РΑΝΤОМІР)**,** РАДОСЛАВ (РΑΝΤОΣΛАВ)**,** РАДУСЛАВ (РΑΝΤОΥΣΛАВ)**,** РАМЧЕ (РАМ**ΤΣ**Е), РАТКА (РАТКА), РИСКА (РІΣКА), РИСТО (РІΣТО), РИСТП (РІΣТП), РОБЕ (РОМПЕ), РОНЕ (РОΝЕ), РОСКА (РОΣКА), РУЖА (РОΥ**Σ**А), РУКИЈА (РОΥКІГІА), РУЛКА (РОΥΛКА), РУСЕ (РОΥΣЕ), РУСТО (РОΥΣТО), РУШИЦА (РОΥ**Σ**ІΤΣА), САВО (ΣАВО), САНДЕ (ΣΑΝΤЕ), САНДРЕ (ΣΑΝΝΤРЕ), САШО (ΣА**Σ**О), СВЕТИСЛАВ (ΣВЕТІΣΛАВ)**,** СВЕТЛА (ΣВЕТΛА)**,** СВЕТЛАНА (ΣВЕТΛΑΝА)**,** СВЕТЛЕ (ΣВЕТΛЕ), СВЕТОВАР (ΣВЕТОВАР), СВЕТОЛИК (ΣВЕТОΛІК), СЕБАСТИЈАН (ΣЕМПАΣТІГІАΝ), СЕВДА (ΣЕВΝТА), СИМЈОНЧО (ΣІМГІОΝ**ΤΣ**О), СЛАВЕ (ΣΛАВЕ)**,** СЛАВИЈА (ΣΛАВІГІА)**,** СЛАВИЦА (ΣΛАВІΤΣА), СЛАВЕЈКО (ΣΛАВЕГІКО)**,** СЛАВЈАНКА (ΣΛАВГІΑΝКА)**,** СЛАВКА (ΣΛАВКА)**,** СЛАВКО (ΣΛАВКО)**,** СЛАВЧЕ (ΣΛАВ**ΤΣ**Е)**,** СЛАВЧО (ΣΛАВ**ΤΣ**О)**,** СЛОБЕ (ΣΛОМПЕ), СЛОБОДАН (ΣΛОМПОΝΤΑΝ)**,** СМИЛЕ (ΣМІΛЕ), СНЕЖАНКА (ΣΝЕ**Z**ΑΝКА), СНЕЖНА (ΣΝЕ**Z**ΝА), ПЕРО (ПЕРО), ПЕРСА (ПЕРΣА), ПЕТАР (ПЕТАР), ПЕЦЕ (ПЕТΣЕ), СОЊИЦА (ΣОΝІІΤΣА), СПАСЕ (ΣПАΣЕ), СПАСО (ΣПАΣО), СРБО (ΣРМПО), СРБИН (ΣРМПІΝ), СРЕБРЕНА (ΣРЕМПРЕΝА), СРЕБРЕНКО (ΣРЕМПРЕΝКО), СРЕТЕН (ΣРЕТЕΝ), СРЕТКО (ΣРЕТКО), СТАМЕН (ΣΤΑΜΕΝ), СТАНИМИР (ΣΤΑΝІМІР), СТАНОМИР (ΣΤΑΝОМІР), СТАНИСЛАВ (ΣΤΑΝІΣΛАВ)**,** СТАНИСЛАВА (ΣΤΑΝІΣΛАВА)**,** СТАНКА (ΣΤΑΝКА), СТАНКО (ΣΤΑΝКО), СТАНОЈКА (ΣΤΑΝОГІКА), СТАНОЈКО (ΣΤΑΝОГІКО), СТЕВО (ΣΤЕВО), СТЕВЧЕ (ΣΤЕВ**ΤΣ**Е), СТЕВЧО (ΣΤЕВ**ΤΣ**О), СТОИМЕН (ΣΤОЇМЕΝ), СТОЈАДНИ (ΣΤОГІΑΝΤΝІ), СТОЈАН (ΣΤОГІΑΝ), СТОЈАНКА (ΣΤОГІΑΝКА), СТОЈАНЧЕ (ΣΤОГІΑΝ**ΤΣ**Е), СТОЈАНЧО (ΣΤОГІΑΝ**ΤΣ**О), СТОЈЕ (ΣΤОГІЕ), СТОЈКО (ΣΤОГІКО), СТОЈМИР (ΣΤОГІМІР), СТОЈНА (ΣΤОГІΝА), СТРАХИЛ (ΣΤРАХІΛ), СТРАШКО (ΣΤРА**Σ**КО), СТРЕБРЕ (ΣΤРЕМПРЕ), СТРЕБРЕНКО (ΣΤРЕМПРЕΝКО), СТРЕВЧЕ (ΣΤРЕВ**ΤΣ**Е), СУЗАНА (ΣОΥΖΑΝА), ТАМАРА (ΤΑΜΑРА), ТАШКО (ΤА**Σ**КО), ТЕЛГИЗЕРА (ΤΕΛГКІΖЕРА), ТЕМЕЛКО (ΤΕΜΕΛКО), ТИХОМИР (ΤІΧОМІР), ТОДЕ (ΤΟΝΤЕ), ТОДОР (ΤΟΝΤОР), ТОДОРЧЕ (ΤΟΝΤОР**ΤΣ**Е), ТОМИСЛАВ (ΤОМІΣΛАВ)**,** ТОСУМ (ΤОΣОΥМ), ТРАЈАНЧЕ (ΤРАГІΑΝ**ΤΣ**Е), ТРАЈКО (ΤРАГІКО), ТРАЈЧЕ (ΤРАГІ**ΤΣ**Е), ТРАЈЧО (ΤРАГІ**ΤΣ**О), УБАВКА

(ОУМПАВКА), ФАНКА (ФАНКА), ФИДА (ФИНТА), ФИДАНЧО (ФИНТАН**ТΣ**О), ФИРЧО (ФИР**ТΣ**О), ЦАНЕ (ТΣАНЕ), ЦАРА (ТΣАРА), ЦАРКА (ТΣАРКА), ЦВЕТА (ТΣВЕТА), ЦВЕТАН (ТΣВЕТАН), ЦВЕТКО (ТΣВЕТКО), ЦВТА (ТΣВТА), ЦЕЛЕ (ТΣЕЛЕ), ЦОНА (ТΣОНА), ЧЕДОМИР (ТΣЕНТОМІР), ШЕКЕРКА (**Σ**ЕКЕРКА).

Υπάρχει και η παραμικρή υπόνοια ότι, οποιοδήποτε από τα ανωτέρω μικρά ονόματα μπορεί να έχει απειροελάχιστη έστω σχέση με τη Μακεδονία και την Ελλάδα; Εάν στα παραπάνω Σλαβικά ονόματα, υπάρχει κάποιο τουρκικό όνομα, ή αν στα τουρκικά ονόματα, τα οποία αναφέρονται παρακάτω, υπάρχει κάποιο Σλαβικό, παραμένουν Βαρδαρίτικα ονόματα και τίποτε δεν αλλάζει από την ουσία του θέματος. Ελληνικά και Μακεδονικά ονόματα δεν είναι. Κανένα από αυτά δεν έχει την παραμικρή σχέση με τη Μακεδονία και την Ελλάδα. Όχι μόνον αυτό˙ έχουν άμεση συνάφεια με τα Σλαβικά και τα τουρκικά ονόματα.

2. ΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΜΙΚΡΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΡΔΑΡΙΤΩΝ

Στα Τουρκικά μικρά ονόματα των Βαρδαριτών, τα οποία αποδίδονται με Κυριλλικούς χαρακτήρες και σε παρένθεση με Ελληνικούς, περιλαμβάνονται και τα εξής:

АБДУЛ (АМПНТОУЛ)**,** АБДУЛБАРИ (АМПНТОУЛМПАРІ)**,** АБДУЛМУТАЛИП (АМПНТОУЛМОУТАЛІП)**,** АБДУЛРАИМ (АМПНТОУЛРАНМ)**,** АБЕДНИ (АМПЕНТНІ), АБМИ (АМПМІ), АВДИРАМАН (АВНТІРАМАН)**,** АДЕМ (АНТЕМ), АЗБИ (АΖМПІ), АЗИР (АΖІР), АЗИС (АΖІΣ), АЈВАС (АГЇВΑΖ), АЈЕТ (АГІЕТ), АЈНУР (АГІНОУР), АЈРУШ (АГІРОУ**Σ**), АКИ (АКІ), АКИМ (АКІМ), АКИФ (АКІФ), АЛИЈА (АЛІГІА), АЛИМ (АЛІМ), АЛИОСМАН (АЛІОΣМАН)**,** АЛМИ (АЛМІ), АМДИЈА (АМНТРІГІА), АМЕТ (АМЕТ), АМЗИ (АМΖІ), АРСИМ (АРΣІМ), АРШИМ (АР**Σ**ІМ), АСАН (АΣАН), АСЕН (АΣЕН), АСРИТ (АΣРІТ), АТНАН (АТΝАΝ), АФМЕТ (АФМЕТ)**,** АФРИМ (АФРІМ)**,** АХМЕТ (АХМЕТ)**,** БАЈРАМ (МПАГІРАМ)**,** БАЈРО (МПАГІРО), БЕДРИ (МПЕНТРІ), БЕЈЗАТ (МПЕГІΖАТ), БЕКИР (МПЕКІР), БИЛЕНТ (МПІЛЕНТ)**,** БИСИМ (МПІΣІМ), БУЈАР (МПОУГІАР), БУРИМ (МПОУРІМ), ВЕБИЈА (ВЕМПІГІА), ВЕЛИН (ВЕЛІΝ), ГУЛАЈ (ГКОУЛАГІ), ДАУТ (ΝΤΑΟΥΤ), ДЕЛИ (ΝΤΕΛΗ)**,** ДЕМИР (ΝΤΕΜІР), ДЕМИРАЛИ (ΝΤΕΜІРАЛІ)**,** ДЕМУШ (ΝΤΕΜΟΥ**Σ**), ДЕСТАН (ΝΤΕΣΤΑΝ), ЕВЗИ (ЕВΖІ), ЕДИП (ЕΝΤІП), ЕЈУП (ЕГІОУП), ЕКРЕМ (ЕКРЕМ), ЕЛВИС (ЕЛВІΣ), ЕЛМИ (ЕЛМІ), ЕЉВЕР (ЕЛІВЕР), ЕЉХАН (ЕЛІХАΝ), ЕМИН (ЕМІΝ), ЕМРУЛА (ЕМРОУЛА), ЕНВЕР (ЕΝВЕР), ЕНЕС (ЕΝЕΣ), ЕРДЕМ (ЕРΝТЕМ), ЕСАТ (ЕΣАТ), ЕШРЕФ (Е**Σ**РЕФ), ЖЕЛАДНИ (**Ζ**ЕЛΑΝΤΝІ), ЗЕКИМУРЕМ (ΖЕКІМОУРЕМ), ЗЕНЕЛ (ΖΕΝΕΛ), ЗЕНИН (ΖΕΝΙΝ), ЗИБЕР (ΖІМПЕР), ЗИЈА (ΖІГІА), ЗИМЕР (ΖІМЕР), ЗУЛБЕАР (ΖΟΥΛΜΠΕΑΡ), ЗУЛБЕХАР (ΖΟΥΛΜΠΕΧΑΡ), ИБРАИМ (ІМПРАНМ)**,** ИГБАЛ (ІГКМПАЛ), ИДАВЕР (ІΝΤΑΒΕР), ИДАИМ (ІΝΤΑΗΜ), ИДРИЗ (ІΝΤРІΣ), ИЛМИ (ІЛМІ), ИРФАН (ІРФАΝ), ИСА (ІΣА), ИСМАИЉ (ІΣМАΗЛІ), ИСМАН (ІΣМАΝ), ИСМЕТ (ІΣМЕТ), ИСНИ (ІΣІΝ), ИСУФ (ІΣОУФ), ЈАЛАДИН (ГІАЛΑΝΤІΝ), ЈАШАР (ГІА**Σ**АР), ЈЕТИША (ГІЕТІ**Σ**А), ЈЕТОН (ГІЕТΟΝ), ЈУНУС (ГІОУΝΟΥΣ), ЈУСУФ

(ΓΙΟΥΣΟΥΦ), ΚΑΔΡΙ (ΚΑΝΤΡΙ), ΚΑΔΡΙΑ (ΚΑΝΤΡΙΓΙΑ), ΚΑΜΒΕΡ (ΚΑΜΠΕΡ), ΚΕΜΑΛ (ΚΕΜΑΛ), ΚΕΡΑΜΕΔΙΝ (ΚΕΡΑΜΕΝΤΙΝ), ΛΑΤΙΦ (ΛΑΤΙΦ), ΛΙΜΑΝ (ΛΙΜΑΝ), ΛΌΑΖΙΜ (ΛΙΑΖΙΜ), ΛΌΥΤΒΙ (ΛΙΟΥΤΒΙ), ΜΑΒΜΥΔ (ΜΑΒΜΟΥΝΤ), ΜΑΚΣΥΤ (ΜΑΚΣΟΥΤ), ΜΑΛΙΔΕΤ (ΜΑΛΙΓΙΕΤ), ΜΑΛΙΚ (ΜΑΛΙΚ), ΜΑΡΥΦ (ΜΑΡΟΥΦ), ΜΕΔΔΙ (ΜΕΓΙΝΤΙ), ΜΕΔΔΝΙ (ΜΕΓΙΝΤΝΙ), ΜΕΜΕΤΑΛΙ (ΜΕΜΕΤΑΛΙ), ΜΕΜΙΣ (ΜΕΜΙ**Σ**), ΜΕΝΣΥΡ (ΜΕΝΣΟΥΡ), ΜΕΦΑΙΛ (ΜΕΦΑΝΛ), ΜΕΧΜΕΔ (ΜΕΧΜΕΝΤ), ΜΕΧΜΕΤ (ΜΕΧΜΕΤ), ΜΙΝΤΑΣ (ΜΙΝΤΑΣ), ΜΥΑΜΕΤΣΕΙΤ (ΜΟΥΑΜΕΤΣΕΝΤ), ΜΥΑΡΕΜ (ΜΟΥΑΡΕΜ), ΜΥΖΑΦΕΡ (ΜΟΥΖΑΦΕΡ), ΜΥΜΙΝ (ΜΟΥΜΙΝ), ΜΥΜΝΙ (ΜΟΥΜΝΙ), ΜΥΡΑΔΝΙ (ΜΟΥΡΑΝΤΝΙ), ΜΥΡΑΤ (ΜΟΥΡΑΤ), ΜΥΡΤΕΖ (ΜΟΥΡΤΕΖ), ΜΥΣΛΙ (ΜΟΥΣΛΙ), ΜΥΣΤΑΦΑ (ΜΟΥΣΤΑΦΑ), ΜΥΣΤΑΦΑΚΕΜΑΛ (ΜΟΥΣΤΑΦΑΚΕΜΑΛ), ΜΥΤΑΛΙΠ (ΜΟΥΤΑΛΙΠ), ΜΥΧΑΜΕΔ (ΜΟΥΧΑΜΕΝΤ), ΜΥΧΑΡΕΜ (ΜΟΥΧΑΡΕΜ), ΝΑΔΑΡ (ΝΑΝΤΑΡ), ΝΑΖΙΦ (ΝΑΖΙΦ), ΝΑΖΥΜ (ΝΑΖΟΥΜ), ΝΑΙΜ (ΝΑΗΜ), ΝΑΛΌΙΛΌ (ΝΑΛΙΙΛΙ), ΝΑΣΕΡ (ΝΑΣΕΡ), ΝΑΣΥΦ (ΝΑΣΟΥΦ), ΝΑΦΙΣ (ΝΑΦΙΣ), ΝΕΒΙ (ΝΕΜΠΙ), ΝΕΒΖΑΤ (ΝΕΒΖΑΤ), ΝΕΒΡΥΖ (ΝΕΒΡΟΥΖ), ΝΕΖΙΡ (ΝΕΖΙΡ), ΝΕΔΑΤ (ΝΕΓΙΑΤ), ΝΕΜΕΤΥΛΑ (ΝΕΜΕΤΟΥΛΑ), ΝΕΧΡΥ (ΝΕΧΡΟΥ), ΝΕΨΑΤ (ΝΕΣΑΤ), ΝΙΖΑΔΕΡ (ΝΙΖΑΝΤΕΡ), ΝΙΔΑΖ (ΝΙΓΙΑΖ), ΝΥΡΑΔΙΝ (ΝΟΥΡΑΝΤΙΝ), ΝΥΡΙ (ΝΟΥΡΙ), ΝΥΣΡΕΤ (ΝΟΥΣΡΕΤ), ΟΓΝΑΝ (ΟΓΚΝΑΝ), ΟΡΧΑΝ (ΟΡΧΑΝ), ΠΑΔΑΖΙΤ (ΠΑΓΙΑΖΙΤ), ΡΑΙΜ (ΡΑΪΜ), ΡΑΙΦ (ΡΑΪΦ), ΡΑΜΑΔΑΝ (ΡΑΜΑΝΤΑΝ), ΡΑΜΙΖ (ΡΑΜΙΖ), ΡΑΦΙΖ (ΡΑΦΙΖ), ΡΑΧΙΜ (ΡΑΧΙΜ), ΡΕΜΖΙΔΕ (ΡΕΜΖΙΓΙΕ), ΡΕΦΙΚ (ΡΕΦΙΚ), ΡΕΦΚΑ (ΡΕΦΚΑ), ΡΕΨΙΤ (ΡΕ**Σ**ΙΤ), ΡΙΖΑ (ΡΙΖΑ), ΡΥΣΤΕΜ (ΡΟΥΣΤΕΜ), ΡΥΦΑΤ (ΡΟΥΦΑΤ), ΡΥΨΙΔ (ΡΟΥ**Σ**ΙΝΤ), ΡΥΨΙΤ (ΡΟΥ**Σ**ΙΤ), ΣΑΒΙΝΑ (ΣΑΜΠΙΝΑ), ΣΑΒΙΤ (ΣΑΜΠΙΤ), ΣΑΒΡΙ (ΣΑΜΠΡΙ), ΣΑΔΙΚ (ΣΑΝΤΙΚ), ΣΑΙΤ (ΣΑΪΤ), ΣΑΛΙΜ (ΣΑΛΙΜ), ΣΑΜΙΡ (ΣΑΜΙΡ), ΣΑΜΡΑ (ΣΑΜΡΑ), ΣΑΦΕΤ (ΣΑΦΕΤ), ΣΕΒΑΕΔΝΙ (ΣΕΜΠΑΕΝΤΝΙ), ΣΕΒΔΙΔΕ (ΣΕΒΝΤΙΓΙΕ), ΣΕΔΑΤ (ΣΕΝΤΑΤ), ΣΕΚΑΔΙΕ (ΣΕΚΑΝΤΙΕ), ΣΕΛΕΤΙΝ (ΣΕΛΕΤΙΝ), ΣΕΛΙΜ (ΣΕΛΙΜ), ΣΕΜΙ (ΣΕΜΙ), ΣΕΝΑΤ (ΣΕΝΑΤ), ΣΕΦΕΔΙΝ (ΣΕΦΕΝΤΙΝ), ΣΕΦΙΔΑΝ (ΣΕΦΙΝΤΑΝ), ΣΙΝΑΝ (ΣΙΝΑΝ), ΣΜΑΙΛ (ΣΜΑΝΛ), ΣΥΑΤ (ΣΟΥΑΤ), ΣΥΛΕΙΜΑΝ (ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ), ΤΑΙΠ (ΤΑΪΠ), ΤΥΡΚΙΔΑΝΑ (ΤΟΥΡΚΙΓΙΑΝΑ), ΥΖΙΡ (ΟΥΖΙΡ), ΥΣΕΙΝ (ΟΥΣΕΪΝ), ΦΑΔΙΛ (ΦΑΝΤΙΛ), ΦΑΖΛΙ (ΦΑΖΛΙ), ΦΑΙΚ (ΦΑΪΚ), ΦΑΡΕΔΙΝ (ΦΑΡΕΝΤΙΝ), ΦΑΤΙΜΕ (ΦΑΤΙΜΕ), ΦΑΤΜΙΡ (ΦΑΤΜΙΡ), ΦΕΔΖΙ (ΦΕΓΙΖΙ), ΦΕΚΡΙ (ΦΕΚΡΙ), ΦΕΜΙ (ΦΕΜΙ), ΦΕΡΑΤ (ΦΕΡΑΤ), ΦΕΤΑ (ΦΕΤΑ), ΦΕΤΙΔΑ (ΦΕΤΙΓΙΑ), ΦΕΤΚΑ (ΦΕΤΚΑ), ΦΥΑΔ (ΦΟΥΑΝΤ), ΧΑΖΜΙΡ (ΧΑΖΜΙΡ), ΧΑΔΡΙΖ (ΧΑΓΙΡΙΖ), ΧΑΛΙΜ (ΧΑΛΙΜ), ΧΑΣΑΝ (ΧΑΣΑΝ), ΧΑΤΥΛΑ (ΧΑΤΟΥΛΑ), ΧΙΛΒΕΡ (ΧΙΛΜΠΕΡ), ΨΑΒΑΝ (**Σ**ΑΜΠΑΝ), ΨΕΡΙΦ (**Σ**ΕΡΙΦ), ΨΕΡΙΦΕΔΝΙ (**Σ**ΕΡΙΦΕΝΤΝΙ), ΨΕΦΚΑ (**Σ**ΕΦΚΑ), ΨΕΦΚΙΔΑ (**Σ**ΕΦΚΙΓΙΑ), ΨΥΚΡΟ (**Σ**ΟΥΚΡΟ).

Όλα τα ανωτέρω ονόματα και άλλα πολλά, είναι ανδρικά και γυναικεία ονόματα τα οποία δίνονται σε πολίτες της χώρας των Βαρδαριτών. Βεβαίως είναι Σλαβικά και Τουρκικά ονόματα. Δεν είναι Μακεδονικά ονόματα. Δεν έχουν τίποτε το Μακεδονικό, διότι δεν έχουν τίποτε το Ελληνικό. Τι Ελληνικό Μακεδονικό μπορούν να έχουν αυτά τα ονόματα, τα οποία για τα να προφέρουμε, τουλάχιστον μερικά από αυτά, στράβωσε η γλώσσα μας; Προς θεού, να μην θεωρηθεί ότι μέμφομαι αυτή

τη Σλαβική γλώσσα. Μακάρι να την εγνώριζα και εγώ. Θα μπορούσα να επικοινωνήσω πολύ εύκολα ή σχετικά εύκολα με όλους τους Σλαβικούς λαούς. Αυτή είναι η δομή της Σερβοβουλγαρικής Βαρδαρίτικης γλώσσας και οι φθόγγοι της και η απόδοσή τους. Την αποδεχόμαστε, τη σεβόμαστε και φυσικά δεν τη μεμφόμαστε γιατί είναι αυτή που είναι. Αυτή όμως η γλώσσα δεν είναι Ελληνική, δεν είναι *Μακεδονική*, αφού οι Μακεδόνες μιλούσαν, έγραφαν και γενικά επικοινωνούσαν στη γλώσσα τους, τα Ελληνικά. Το μεμπτό με τη Βαρδαρίτικη γλώσσα είναι ότι χρησιμοποιείται αυτή η Σλαβική γλώσσα με τον όρο *Μακεδονική*, για να εκφράσει συνάφεια με τις Ελληνικές ονομασίες Μακεδονία και Μακεδόνες και συνεπώς ότι οι Βαρδαρίτες έχουν δικαίωμα πάνω σε αυτούς τους όρους, στο γεωγραφικό χώρο, στο λαό, στους ήρωες, στην Ιστορία και στον πολιτισμό.

Επισημαίνω και πάλιν ότι σέβομαι και τιμώ τον κάθε Βαρδαρίτη, όποιο όνομα και αν φέρει. Σέβομαι τους ανθρώπους και τη χώρα τους. Τους τιμώ όλους ανεξάρτητα αν είναι Σλάβοι, ή Αλβανοί, ή τουρκικής εθνότητας ή οποιασδήποτε εθνότητος και φυλής. Τιμώ όποιον άνθρωπο, ανεξαρτήτως εθνότητας ή φυλής, ζει στη χώρα αυτή και είναι έντιμος. Τιμώ όποιον είναι Έλληνας στην καταγωγή, ζει στη χώρα τους και είναι καλός άνθρωπος. Δεν υποτιμώ, δεν μισώ, δεν ειρωνεύομαι, δεν αντιπαλαίω, δεν εχθρεύομαι κανέναν. Αρνούμαι όμως την επικράτηση του ψεύδους σε βάρος της αλήθειας. Δεν ανέχομαι, δεν αντέχω την ατιμία, αντιμάχομαι την απιστία και αρνούμαι τη μη ευπρέπεια. Αμύνομαι στην επιβουλή, την καπηλεία και το σφετερισμό. Αποδέχομαι και αναγνωρίζω όσα ανήκουν σε άλλους ανθρώπους, δεν ανέχομαι όμως να μου υφαρπάζουν αυτά τα οποία μου ανήκουν. Αποδέχομαι τον καλύτερο, τον συγχαίρω γι' αυτό, αλλά προσπαθώ και εγώ να βελτιωθώ. Επιζητώ για τη ζωή μου ανώτερες πνευματικές και ηθικές αξίες. Επιδιώκω αυτά τα οποία πρέπει να επιζητεί κάθε έντιμος και αξιοπρεπής άνθρωπος. Σε αντίθετη περίπτωση, χωρίς δηλαδή ανώτερες αξίες και ηθικές αρχές, οι άνθρωποι κινδυνεύουν να συντριβούν όλοι πάνω στους βράχους της παραφροσύνης.

Από τα ονόματα τα οποία αναφέρθηκαν παραπάνω προκύπτει ότι: Το όνομα του κυρίου ЉУПЧО (ΛΙΟΥΠΤΣΟ) МИРСЕВСКИ, Ljupco Mircevski τόσο το οικογενειακό όσο και το μικρό είναι Σλάβικο, όπως Σλάβος είναι και αυτός. Τιμή του και καμάρι του, αλλά, Μακεδών δεν είναι. Δεν γνωρίζω τη Σερβοβουλγαρική Βαρδαρίτικη γλώσσα, αλλά, επειδή στο Βαρδαρίτικο Λεξικό υπάρχει το ρήμα љубам λιουμπαμ το οποίο σημαίνει αγαπώ, πιθανόν το όνομά του στην Ελληνική να είναι Αγάπιος.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

ΙΔ΄. ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΚΑΤΆ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β΄ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Θεωρώ χρήσιμο να αναφέρω τώρα, μερικά από τα ονόματα των Μακεδόνων, για να δει μόνος του ο κάθε αναγνώστης, αν τα ονόματα αυτά τα οποία αναφέρονται στην περίοδο του Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου έχουν την παραμικρή σχέση με τα ονόματα των Βαρδαριτών τα οποία είδαμε στα προηγούμενα. Αποδεικνύεται περίτρανα ότι τα ονόματα των Μακεδόνων είναι Ελληνικά και μόνον Ελληνικά και ότι απαντούν παντού σε όλη την Ελλάδα, από την εποχή ακόμη του Ομήρου και του Ησιόδου. Αντιθέτως, τα Βαρδαρίτικα ονόματα απαντούν στις Σλαβικές χώρες και μερικά στην Τουρκία.

1. Αβρέας, ο διμοιρίτης. (Διμοιρίτης λεγόταν ο στρατιώτης ο λαμβάνων διπλούν μισθό ή ο αρχηγός ημιλοχίας). Ήταν υπασπιστής του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Λόγω της ανδρείας του απολάμβανε ιδιαίτερου (διπλού) μισθού (δύο μοίρες) και επιδόματος. Ακολούθησε το Μέγα Αλέξανδρο πάνω στα τείχη της ακρόπολης των Μαλλών το 326 π.Χ., μαζί με τον Πευκέστα του Αλεξάνδρου και το Λεοννάτο του Ονάσσου. Εφονεύθη στην προσπάθειά του να σώσει το Μέγα Αλέξανδρο, τρωθείς από βέλος στο πρόσωπο. (Ο Πλούταρχος, (*Παρ. Βίοι*, 63), το στρατιώτη ο οποίος εφονεύθη σε αυτή την προσπάθεια για τη σωτηρία του Μεγάλου Αλεξάνδρου τον ονομάζει Λιμναίο. Ομοίως, στο *(Περί της Αλεξάνδρου Τύχης ή Αρετής, 2*), ο Πλούταρχος αναφέρει: *''Λιμναίος δε προ εμού τοις μυρίοις απαντήσας βέλεσιν έπεσεν…''*). ***Αβρέας.*** *Από τη λέξη αβρός = χαριτωμένος, ευειδής, απαλός. Ο λεπτός και ευγενής στους τρόπους.*

2. Αγάθων, υιός του Τυρίμμα. Ήταν αξιωματικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο επικεφαλής των Οδρύσσων Θρακών στις μάχες του Γρανικού ποταμού το 334 π.Χ., όπου η θέση του ήταν αριστερά των πεζεταίρων και των Γαυγαμήλων το Σεπτέμβριο του 331 π.Χ. Το Δεκέμβριο του 325 π.Χ. συνήντησε το Μέγα Αλέξανδρο στην Καρμανία. ***Αγάθων.*** *Από τη λέξη αγαθός με μετακίνηση του τόνου, κατά το Φαίδρα φαιδρός, Λάμπρος λαμπρός. Το όνομα απαντά στον Όμηρο και στην αρχαία Αθήνα. Ο Αγάθων ήταν υιός του Πριάμου. Στο Ω 249 της Ιλιάδας αναφέρεται: ''νεικείων Έλενόν τε Πάριν τ' Αγάθωνά τε δίον''. Το όνομα απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Ο Αγάθων ο Αθηναίος, υιός του Τεισαμενού, υπήρξε τραγικός ποιητής του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, σύγχρονος περίπου του Ευριπίδη. Το 416 π.Χ. κέρδισε πρώτη νίκη σε δραματικούς αγώνες*

Το όνομα **Αγάθων** απαντά, μεταξύ άλλων, σε παραλληλεπίπεδη πλάκα η οποία βρέθηκε το 1959 στον οικισμό Εξοχή του δήμου και του νομού Κοζάνης. Η πλάκα η οποία αναφέρει το έτος ΓΙΥ της μακεδονικής

χρονολογίας, ανάγεται στο 265/6 μ.Χ. και έχει ως εξής: ΕΤΟΥΣ ΓΙΥ ΜΗΝΟΣ ΔΥΣΤΡΟΥ ΔΙ ΘΕΩ ΕΝΟΔΙΑ ΖΟΕΙΧΗ ΚΛΕΑΓΟΡΑΣ ΑΝΕΘΟΜΗΝ ΑΓΑΘΗΜΕΡΟΝ ΚΕ ΠΑΡΑΜΟΝΟΝ. ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΣΙ ΜΟΙ ΤΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΧΡΟΝΟ ….. ΕΥΤΥΧΩΣ ΕΠΙΜΕΛΟΥΜΕΝΟΥ **ΑΓΑΘΩΝΟΣ**.

3. Αγάθων, υιός του Φιλώτα. Καταγόταν από την Πύδνα. Ήταν αδελφός του στρατηγού Παρμενίωνος. Χρημάτισε αρχηγός της φρουράς της ακροπόλεως της Βαβυλώνος.

4. Άγιππος. Ήταν μέλος της *''ακολουθίας του βασιλέως''*, του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Άγιππος.*** *Από τη λέξη άγω (= οδηγώ, φέρνω, κατευθύνω) + ίππος. Ο οδηγών τους ίππους.*

5. Αδδαίος. Ήταν αξιωματικός του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου χιλίαρχος και ταξίαρχος των υπασπιστών. (Κάθε χιλιαρχία αποτελούνταν από 1024 άνδρες). Εφονεύθη το Φθινόπωρο του 334 π.Χ. στη μάχη κατά την πολιορκία της Αλικαρνασσού.

Το όνομα **Αδαίος** απαντά, μεταξύ άλλων ονομάτων, (ΑΔΔΙΟΥ, ΑΡΙΣΤΑΝΔΡΟΥ, ΑΣΑΝΔΡΟΥ, ΒΙΛΟΥ, …. **ΑΔΑΙΟΥ**, ΣΥΡΟΥ, **ΑΔΑΙΟΣ**), σε ευρήματα πήλινων κεράμων στέγης με εμπίεστα σφραγίσματα, αναγόμενα στην ελληνιστική εποχή, της νήσου του Αγίου Αχιλείου της Μικρής Πρέσπας Φλωρίνης. Το όνομα Αδαίος είναι κοινότερο των ονομάτων Αδδαίος, Αδέος και Αδέα τα οποία είναι σπανιότερα.

6. Άδμητος. Ήταν αξιωματικός του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου, χιλίαρχος. Ήρχεν των υπασπιστών στην οκτάμηνη πολιορκία και κατάληψη της Τύρου το 332 π.Χ. Ήταν ο πρώτος ο οποίος ανήλθε στο τείχος της Τύρου, προτρέποντας και άλλους να ανέλθουν. Εφονεύθη εκεί κτυπηθείς με πέλεκυ στην κεφαλή και *''παραχρήμα κατέστρεψε τον βίον ηρωικώς''*. (Διόδ. Σικ., 17, 45.6). ***Άδμητος.*** *Από το α στερ. + το ρήμα δάμνυμι = δαμάω, δαμάζω, θέτω υπό έλεγχο, καταστέλλω. Από τη ρίζα δμη. Αδάματος και ποιητικός τύπος αδάμαστος. Ο* ***Άδμητος*** *ήταν υιός του βασιλιά των Φερών Φέρητος (Αισχ., Ευμενίδες, 723) και της Κλυμένης, σύζυγος της Άλκηστης, η οποία προσφέρθηκε να πεθάνει αντί γι' αυτόν. Τον Άδμητο τον υπηρέτησε ο θεός Απόλλων ως βουκόλος επί ένα έτος. Όταν ο Δίας σκότωσε τον υιό του Απόλλωνος τον Ασκληπιό, ο Απόλλων για εκδίκηση σκότωσε δύο Κύκλωπες, οι οποίοι είχαν φτιάξει τον κεραυνό για το Δία. Ο Δίας εξόρισε τον Απόλλωνα από τον ουρανό, (Αισχ., Ικέτιδες, 214) και τον τιμώρησε να υπηρετήσει τον Άδμητο επί ένα έτος. Με τη βοήθεια και τη θέληση του Απόλλωνος οι αγελάδες του Αδμήτου γεννούσαν δίδυμα μοσχάρια. Επίσης, ο Απόλλων βοήθησε τον Άδμητο να κερδίσει τους άθλους που του επέβαλε ο Πελίας για να παντρευτεί την Άλκηστι.* ***Άδμητος*** *ελέγετο, επίσης, ο βασιλιάς των Μολοσσών, στον οποίο ο Θεμιστοκλής αναζήτησε άσυλο ως ικέτης, πριν πάει στους Πέρσες. Μολονότι ο Θεμιστοκλής κάποτε είχε μιλήσει εναντίον του, ο Άδμητος*

*αρνήθηκε να τον παραδώσει στους Αθηναίους και τον φυγάδευσε στην Πύδνα. **Άδμητος** ελέγετο, επίσης, ένα μέλος στο πλήρωμα της ''Αργούς'' κατά την Αργοναυτική εκστρατεία. Το όνομα στο θηλυκό σημαίνει τη γυναίκα που δεν έχει ακόμη δαμαστεί, την παρθένο. ''Αδμήτος αδμήτα ρύσιος γενέσθω''. (Αισχ., Ικέτιδες, 149). ''Παρθένα αυτή (η Άρτεμις) ας σώσει μια παρθένα''.*

7. Αέροπος Β΄. Καταγόταν από το γένος των Βακχιάδων της Λυγκηστίδος. Ανεβίβασε στο θρόνο της Μακεδονίας τον υιόν του Παυσανία. ***Αέροπος.** Από το αήρ + οπός < γεν. του όψ (το οψ το έχω βρει και με ω). Ο έχων χάρη στις κινήσεις και τους τρόπους του, ο αεράτος, ο χαριτωμένος. Το θηλυκό του ονόματος είναι Αερόπη. Η Αερόπη ήταν θυγατέρα του Κατρέως, υιού του Μίνωος, αδελφή της Κλυμένης, της Απημοσύνης και του Αλθαιμένους.*

8. Αλέξανδρος, υιός του Αερόπου Β΄. Καταγόταν από τη Λυγκηστίδα. Εταίρος. Ήταν ο σύζυγος της θυγατέρας του στρατηγού Αντιπάτρου. Το 335 π.Χ. διορίστηκε *''στρατηγός επί Θράκης''*, όταν ο Παρμενίων κάλυπτε τα νώτα του Μεγάλου Αλεξάνδρου κατά την εκστρατεία προς τον ποταμό Ίστρο (Δούναβη). Μετά τη μάχη στο Γρανικό ποταμό, έγινε αρχηγός του Θεσσαλικού ιππικού, στη θέση του Κάλα του Αρπάλου ο οποίος διορίστηκε σατράπης. ***Αλέξανδρος**. Από το πρόθεμα αλεξ < αλέξω (= αμύνω, αποκρούω, προστατεύω) + ανδρός (γενική του ανήρ). Ο απομακρύνων τους επιτιθέμενους άνδρες, ο προστατεύων τους ανθρώπους, ο υπερασπιστής. Ίδια σημασία έχει και η λέξη αλεξίμβροτος (βροτός = θνητός, άνθρωπος). Είναι πανάρχαιο Ελληνικό όνομα. Απαντά και στα Μυκηναϊκά. Το άλλο όνομα του Πάριδος του υιού του Πριάμου ήταν Αλέξανδρος. (π.χ. Ιλιάς, Γ 58). ''Τόν δ' αύτε προσέειπεν Αλέξανδρος θεοειδής''. Το θηλυκό του ονόματος είναι* Αλεξάνδρα. *Στις Αμύκλαις της Λακωνίας ελατρεύετο η γυναικεία θεότητα* Αλεξάνδρα, *όπου υπήρχε και άγαλμά της.*

Το όνομα **Αλέξανδρος** απαντά επανειλλημένως σε επιγραφές οι οποίες έχουν βρεθεί στη Μακεδονία. Μεταξύ άλλων απαντά σε επιτύμβια στήλη που βρέθηκε στον οικισμό Κάτω Κλεινές του ομωνύμου δήμου της Φλωρίνης. Η στήλη ανάγεται στο $2^{ο}$ - $3^{ο}$ μ.Χ. αιώνα. Το 1914 η στήλη μεταφέρθηκε στο μουσείο Θεσσαλονίκης. Η στήλη φέρει την εξής επιγραφή: …ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗ ΝΥΝΦΗ ΔΝΩ….Τ ΑΥΤΟ **ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ** ΘΕΟΕΙΔΙ. ΚΑΙ ΖΩΟΙΣ……ΓΑΜΒΡΩ ΤΕ ΙΗΤΡΩ ΘΕΟΔΩΡΩ ΣΟΦΩ ΑΝΔΡΙ…. (Το επίθετο θεοειδής, που αναφέρεται για τον Αλέξανδρο της επιτύμβιας στήλης, είναι το ίδιο με το επίθετο που χρησιμοποιεί ο Όμηρος για τον Αλέξανδρο-Πάρι, τον υιό του Πριάμου. *Ιλιάς* Γ16, Γ 27, Γ 30 κ.τ.λ.). Σε άλλες επιγραφές οι οποίες έχουν βρεθεί στην Ελίμεια, τη Λυγκηστίδα, την Ορεστίδα και την Εορδαία το όνομα Αλέξανδρος αναφέρεται ως εξής:

Αντίπατρος Αλεξάνδρου, Πρόκλος Αλεξάνδρου, Αλέξανδρος Προίτου, Αλέξανδρος Αλεξάνδρου, Αλέξανδρος Λεωνίδου, Αλέξανδρος Παρμενίωνος, Αλέξανδρος Δρακά, Αντίγονος Αλεξάνδρου, Αυρήλιος Αλεξάνδρου, Δρακάς Αλεξάνδρου, Ηδίστη Αλεξάνδρου, Θεόφιλος Αλεξάνδρου, Κοπρία Αλεξάνδρου κ.τ.λ.

9. Αλέξανδρος, υιός του Αμύντα Γ΄. Ήταν υιός της Ευρυδίκης, της δεύτερης συζύγου του βασιλιά Αμύντα Γ΄ και θυγατέρας του Λυγκηστού Σίρρα.

10. Αλέξανδρος, υιός του Πολυσπέρχοντος. Καταγόταν από την Τυμφαία. Το 321 π.Χ., δηλαδή μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, διορίστηκε από τον Αντίπατρο ως σωματοφύλακας του ανακηρυχθέντος βασιλιά Φιλίππου Αρριδαίου. Αργότερα χρημάτισε στρατηγός του βασιλιά Κασσάνδρου.

11. Αλέξανδρος. Ήταν μέλος της *''ακολουθίας του βασιλέως''*, του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήταν ένας από τους 300 εθελοντές της νυκτερινής ανάβασης για την κατάληψη της *πέτρας του Οξυάρτη*, την άνοιξη του 327 π.Χ., της οποίας οι υπερασπιστές ειρωνεύονταν τους Έλληνες ότι μόνο αν αποκτούσαν φτερά θα μπορούσαν να τους καταβάλουν. Ο Μέγας Αλέξανδρος είπε προς αυτόν, *''αλλά σοί γ' ανδραγαθείν προσήκει και δια την επωνυμίαν''*. ''Εσύ πρέπει να κάνεις ανδραγάθημα και λόγω του ονόματός σου''. *''Επεί δε λαμπρώς ο νεανίας αγωνιζόμενος έπεσεν, ου μετρίως εδήχθη''.* Ο Αλέξανδρος αυτός εφονεύθη πολεμώντας γενναία και ο Μέγας Αλέξανδρος λυπήθηκε πάρα πολύ για το θάνατό του.

12. Αλέξαρχος υιός του Αντιπάτρου. Ήταν αδελφός του Κασσάνδρου, ο οποίος έγινε βασιλιάς της Μακεδονίας, μετά το θάνατο του Αντιπάτρου. Ίδρυσε την Ουρανούπολη στη χερσόνησο της Ακτής της Χαλκιδικής (Άθω).

13. Αλέξιππος. Ήταν ιατρός. Ακολούθησε το Μέγα Αλέξανδρο στην εκστρατεία στην Ασία. Το 325 π.Χ. ενοσήλευσε και εθεράπευσε τον Πευκέστα. ***Αλέξιππος.*** *Από το αλεξ < αλέξω (= αμύνω, αποκρούω, προστατεύω) + ίππος. Ο δυνάμενος να αποκρούει, να τιθασεύει δηλαδή τους ίππους. Το όνομα απαντά στη Λάρισα. Σε επιγραφή που έχει βρεθεί στην Υπάτη αναγράφεται, ''στρατηγούντος Αλεξίππου του Ιπολόχου Λαρισαίου''.*

14. Αλκέτας, υιός του Ορόντου. Ήταν αρχηγός της φάλαγγας της Ορεστίδος, στη στρατιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ασία. Το 327 π.Χ. στη Βακτριανή, μαζί με τον Κρατερό κατατρόπωσε τις ανθιστάμενες δυνάμεις του Κατάνη και του Αυστάνη στη χώρα των Παραιτακηνών. Διακρίθηκε στις μάχες κατά την άλωση της πόλης των Μασάγων και στην πόλη Ώρα. Μετέπειτα διορίστηκε στρατηγός του αδελφού του Περδίκκα. Αυτοκτόνησε στην Τερμησσό της Πισιδίας το 321 π.Χ., όταν επήλθε κατ'

αυτού ο Αντίγονος. ***Αλκέτας***. *Από τη λέξη αλκή (= σωματική δύναμη, ευρωστία, ρώμη, σφρίγος, γενναιότης) < αλκ < αλέξω (= αμύνω, αποκρούω, προστατεύω). Ο αποκρούων γενναίως τους εχθρούς. Είναι όνομα δύο βασιλέων της Μακεδονίας και δύο της Ηπείρου. Η λέξη αλκή απαντά πολλάκις στον Όμηρο, ''το γαρ μένος εστί και* ***αλκή****''.* (Ι 706), *''η και έπειτα λευγαλέοι τ' εσόμεθα και ου δεδαηκότες* ***αλκήν****."* (β 61), ''και αν ακόμη τολμούσαμε θα είμασταν αξιοδάκρυτοι, άπειροι μαχητές όντες'', ως επίσης στους στίχους Γ 45, Δ 234, Δ 245 κ.τ.λ.

15. Αλκίμαχος, υιός του Αγαθοκλέους. Ήταν αδελφός του σωματοφύλακα Λυσιμάχου. Το 334 π.Χ., στην αρχή της εκστρατείας στην Ασία, επικεφαλής αποσπάσματος, εστάλη στις πόλεις της Ιωνίας και της Αιολίδος, βόρεια και βορειοδυτικά της Εφέσου, με απόσπασμα 5.000 πεζών και 200 ιππέων. (Ως γνωστόν η Αιολίς απετελείτο κατ' αρχάς από 12 πόλεις τις εξής: Κύμη, Λάρισα, Νέον Τείχος, Τήμνος, Κίλα, Νότιον, Πιτάνη, Αιγαί, Ευρύνεια, Μυρίνη, Αιγιρόεσσα και Σμύρνη. Η Σμύρνη αποχωρίστηκε αργότερα και προσχώρησε στην Ιωνική συμπολιτεία). ***Αλκίμαχος.*** *Από την αλκή (= σωματική δύναμη, ευρωστία, ρώμη, σφρίγος, γενναιότης) < αλκ < αλέξω (= αμύνω, αποκρούω, προστατεύω) + μάχος < μάχη. Ο γενναίως μαχόμενος. Το θηλυκό του ονόματος είναι Αλκιμάχη. Η Αλκιμάχη ήταν θυγατέρα του Αιακού και της Ευδηίδος.*

Το όνομα **Αλκιμάχη** απαντά σε μαρμάρινη ανάγλυφη επιτύμβια στήλη που βρέθηκε εντοιχισμένη στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου Πετρών του δήμου Αμυνταίου Φλωρίνης. Η στήλη η οποία ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα φέρει την επιγραφή: ΚΡΙΣΠΕΙΝΑ ΖΩΟΥΣΑ ΕΑΥΤΗΣ ΚΑΙ ΘΥΓΑΤΡΟΣ **ΑΛΚΙΜΑΧΗΣ** ΚΑΙ ΥΙΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΥ ΤΕΘΝΕΩΤΟΣ ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ. Από το 1970 η στήλη βρίσκεται στο μουσείο Φλωρίνης.

16. Αμάδας. Ήταν γόνος αρχοντικής Μακεδονικής οικογενείας. Εταίρος. Συνώδευσε τη φάλαγγα των απολυθέντων στην Ώπιδα παλαιμάχων, τον Ιούλιο του 324 π.Χ., οι οποίοι επέστρεφαν στη Μακεδονία. ***Αμάδας****. Ίσως από τη λέξη σαμάδα < αμάδα που είναι τύπος της λέξης σημάδι. Στόχος βαλλόμενος με πέτρες.*

17. Αμύντας Δ΄, υιός του Περδίκκου Γ΄. Ήταν ανεψιός του βασιλιά Φιλίππου Β΄. Ανήλικος ων, εβασίλευσε επί τριετίαν με αντιβασιλέα το Φίλιππο Β΄. Παντρεύτηκε την Κύνα ή Κυνάνη, θυγατέρα του Φιλίππου Β΄. Εκτελέστηκε μετά την άνοδο του Αλεξάνδρου στο θρόνο. ***Αμύντας*** *= Αμύντωρ = ο προβάλλων άμυνα. Από το αμύνω = αποστρέφω τους αντιπάλους. Το Αμύντας είναι όνομα πάρα πολλών προσώπων της Ελληνικής αρχαιότητος.*

Το όνομα **Αμύντας** απαντά σε ανάγλυφη αναθηματική στήλη που βρέθηκε πριν το 1962 στον Άγιο Ελευθέριο Κοζάνης στην επιγραφή: ΔΙΙ ΥΨΙΣΤΩ

ΑΜΥΝΤΑΣ, αλλά και σε άλλες επιγραφές ως εξής: Αμύντας Αμύντου, Αμύντας Νεικολάου, Ηδονή Αμύντου, Ιόλλας Αμύντου, Νε…… Αμύντου, Αμύντας Απολλοδώρου.

18. Αμύντας ο *Βηματιστής*. Ήταν πολεμικός χρονογράφος. Υπηρέτησε στο επιτελείο του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Αποκαλούνταν "Ο εν τοις σταθμοίς". Έγραψε το έργο ‘’των της Ασίας Σταθμών’’, όπου περιγράφει τις πορείες του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

19. Αμύντας ο Λυγκηστής. Ήταν αξιωματικός, διοικητής χιλιαρχίας υπασπιστών. Διακρίθηκε ιδιαίτερα στους αγώνες κατά των Σιτακηνών το 331 π.Χ.

20. Αμύντας, υιός του Αλεξάνδρου. Καταγόταν από τη Μίεζα. Ήταν αδελφός του *βασιλικού σωματοφύλακα* και κατόπιν σατράπη της Περσίδος του Πευκέστα. Ήταν συμμαθητής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μίεζα. Έγινε "Δορυφόρος’’ του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

21. Αμύντας, υιός του Ανδρομένους. Καταγόταν από την Τυμφαία. Εταίρος. Στρατηγός της τετάρτης φάλαγγας πεζεταίρων. Μετέσχε της πολιορκίας και κατάληψης των Θηβών. Στη μάχη του Γρανικού, η θέση του ήταν στο κέντρο και αριστερά του Κοίνου του Πολεμοκράτους. Έλαβε μέρος στην πολιορκία και κατάληψη της Αλικαρνασσού, της παραδόσεως των Σάρδεων και της εκστρατείας εναντίον των Μάρδων. Έφερε στα Σούσα ενισχύσεις για τη στρατιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου, 13.500 πεζούς και 2.100 ιππείς. Κατηγορήθηκε για συμμετοχή στη συνωμοσία του Φιλώτα κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Προφθασία το 330 π.Χ., αλλά, αθωώθηκε από τη συνέλευση του στρατού. Για να αποδείξει την αθωότητά του επεζήτησε το θάνατο και σκοτώθηκε σε μάχη κατά την πολιορκία κάποιας πόλεως. Υιός του ήταν ο Σώστρατος.

22. Αμύντας, υιός του Αντιόχου. Ήταν σημαίνων Μακεδών επιφανούς οικογενείας, καταγόμενος από τη Λυγκηστίδα. Ήταν αντίπαλος του βασιλιά Φιλίππου Β΄ και είχε καταφύγει στους Πέρσες στην Έφεσο. Κατόπιν, φυγάς παρά το στρατηγό Μέμνονα. Αυτόμολος ων προς το Δαρείο, μετά τη μάχη της Ισσού, δια μέσου των ορέων έφθασε, μαζί με οκτώ χιλιάδες στρατιώτες, στη Τρίπολη της Φοινίκης. Κατόπιν με τα πλοία με τα οποία είχε έλθει από τη Λήμνο έφθασε στην Κύπρο και από εκεί στην Αίγυπτο, όπου μηχανώμενος κάθε είδους μηχανορραφίες, φονεύτηκε από τους εντόπιους.

23. Αμύντας, υιός του Αρραβαίου. Καταγόταν από το γένος των Βακχιάδων της Λυγκηστίδας. Ήταν αρχηγός των σαρισσοφόρων ιππέων στη μάχη του Γρανικού ποταμού το 334 π.Χ. Η θέση του στην παράταξη της μάχης ήταν δεξιά του Νικάνορος. Πρώτος αυτός κατηγόρησε το στρατηγό Φιλώτα, ενώπιον του στρατού, για τη συνωμοσία κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Προφθασία το 330 π.Χ.

24. Αμύντας, υιός του Νικολάου. Καταγόταν από την Άλωρο της επαρχίας Βοττιαίας. Εταίρος. Ήταν αδελφός του Πανταύχου. Το 328/7 π.Χ. χρημάτισε *επίσκοπος στρατηγός* του Αρταβάζου, σατράπη της Βακτριανής.
25. Αμύντας. Το 330 π.Χ. στην Προφθασία, αναμίχθηκε στη συνωμοσία κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου την οποία οργάνωνε ο Δίμνος.
26. Αμφίμαχος, υιός του Φιλίππου Β΄. Ήταν υιός της Φιλίνας της Λαρισαίας, δεύτερης κατά σειρά συζύγου του βασιλιά Φιλίππου Β΄, αδελφός του Φιλίππου-Αρριδαίου, ετεροθαλής αδελφός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Αμφίμαχος****. Από την πρόθεση αμφί (= και από τις δύο πλευρές, ολόγυρα) + μάχη. Ο δυνάμενος να μάχεται ταυτόχρονα με δύο αντιπάλους. Αμφιμάχομαι σημαίνει μάχομαι για κάτι, προς υπεράσπιση ή απόκτηση τινός. Το όνομα απαντά στην Ιλιάδα. Ο Αμφίμαχος ήταν υιός του Κτεάτου και της Θηρονίκης, ένας εκ των μνηστήρων της ωραίας Ελένης. Στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας ηγείτο 20 πλοίων των Ηλείων. ‘’Τών (νηών) μεν άρ’ Αμφίμαχος και Θάλπιος ηγησάσθην’’. (Ιλιάς, Β 620-621). Ο Αμφίμαχος εφονεύθη από τον Έκτορα.*
27. Αμφοτερός, υιός του Αλεξάνδρου. Ήταν αξιωματικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου και πιστός φίλος του, αδελφός του στρατηγού Κρατερού. Συνέλαβε τον Αλέξανδρο το Λυγκηστή, ο οποίος συνωμοτούσε με το Δαρείο κατά του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 333 π.Χ. συγκρότησε στόλο από 60 πλοία και ως Ναύαρχος διασφάλισε την επικοινωνία με τη Μακεδονία και την υπόλοιπη Ελλάδα.
28. Ανάξαρχος ο Αβδηρίτης. Ήταν φιλόσοφος. Ήταν στη συνοδεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Ανάξαρχος****. Από τη λέξη άναξ (= προστάτης, σωτήρας, βασιλιάς) + αρχος < άρχω, άρχων). Ο άρχων των αρχόντων. Το όνομα απαντά ήδη στα Μυκηναϊκά.*
29. Ανάξιππος. Εταίρος. Ήταν ‘’στρατιωτικός επίτροπος" της σατραπείας της Αρειανής. ***Ανάξιππος****. Από τη λέξη άναξ (= προστάτης, σωτήρας, βασιλιάς) + ίππος. Ο κυρίαρχος επί των ίππων. Το όνομα απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Ο Ανάξιππος ήταν ποιητής της Νέας Αττικής Κωμωδίας, ακμάσας επί Δημητρίου του Πολιορκητού. (Η μορφή και το περιεχόμενο της αρχαίας ελληνικής κωμωδίας, διαιρείται σε τρείς φάσεις: Αρχαία Αττική Κωμωδία, από το 487 π.Χ. μέχρι σχεδόν το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου, το 404 π.Χ, Μέση Αττική Κωμωδία από το 404 π.Χ. έως τη μάχη της Χαιρώνειας, το 338 π.Χ., ή λίγο αργότερα έως το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, το 323 π.Χ., Νέα Κωμωδία, η οποία συμπίπτει με τους χρόνους των διαδόχων του Αλεξάνδρου και τους ελληνιστικούς χρόνους.*
30. Ανδροκύδης. Ήταν ο ιδιαίτερος ιατρός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Ανδροκύδης****. Από τις λέξεις ανήρ (γενική του ανδρός) + κύδος (= δόξα). Ο δοξασμένος άνδρας. Η λέξη κύδος απαντά στον Όμηρο. ‘’πάσι δε κε*

*Τρώεσσι χάριν και **κύδος** άροιο'' (Ιλιάς, Λ 79). ''ώστε απ' όλους τους Τρώες να πάρεις χάρη και δόξα''* και επίσης, *''ούνεκ άρα Τρώεσσιν εβούλετο **κύδος** ορέξαι''. (Ιλιάς, Λ 79). ''επειδή ήθελε να δώσει δόξα στους Τρώες''.*

31. Ανδρόμαχος, υιός του Ιέρωνος. Ήταν αξιωματικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήρχεν του ξένου μισθοφορικού ιππικού στη μάχη των Γαυγαμήλων το Φθινόπωρο του 331 π.Χ. Εστάλη προς βοήθεια στα Μαράκανδα (σήμερα Σαμαρκάνδη), μετά την κατάληψη της Κυρουπόλεως. Εφονεύθη στη Σογδιανή, όταν εστάλη εναντίον του σατράπη Σπιταμένη. ***Ανδρόμαχος.*** *Από τις λέξεις ανδρός (γενική του ανήρ) + μάχη. Ο μαχητής εναντίον ανδρών (εχθρών). Το όνομα απαντά στο θηλυκό στον Όμηρο στην Ιλιάδα. Ανδρομάχη ήταν η σύζυγος του Έκτορα, υιού του Πριάμου, αρχηγού των Τρώων. Το όνομα απαντά και στη Μεγάλη Ελλάδα. Ο Ανδρόμαχος ήταν οικιστής και ηγεμών του Ταυρομενίου στη Σικελία, πατέρας του ιστορικού Τιμαίου.*

32. Ανδρόμαχος. Χρημάτισε διοικητής της Παλαιστίνης και της Ιορδανίας. Δολοφονηθείς από τους Σαμαρείτες το 332 π.Χ., αντικαταστάθηκε στη διοίκηση από τον Ασκληπιόδωρο του Ευνίκου.

33. Ανδρόμαχος. Το 332 π.Χ. κατά την πολιορκία της Τύρου, διορίστηκε ναύαρχος των Κυπριακών πλοίων τα οποία αποσπάστηκαν από τον Περσικό στόλο και προσχώρησαν στο Μέγα Αλέξανδρο. Είχε σημαντική συμβολή στην κατάληψη της πόλης της Τύρου μετά την οκτάμηνη πολιορκία της.

34. Ανδρομένης. Καταγόταν από την Τυμφαία (Στυμφαία). ***Ανδρομένης.*** *Από τις λέξεις ανδρός (γενική του ανήρ) + μένος (= δύναμη, μανία, έντονη επιθετική διάθεση, οργή). Ο δυνατός, ο μανιασμένος, ο οργισμένος.*

35. Ανδρόνικος ο Ολύνθιος. Αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου καταγόμενος από την Όλυνθο. Την περίοδο των επιγόνων ήταν στρατηγός του Αντιγόνου του Μονόφθαλμου. ***Ανδρόνικος****. Από τις λέξεις ανδρός (γεν. του ανήρ) + νικώ < νίκη. Ο νικών τους άνδρες (στη μάχη), ο νικητής.*

Το όνομα **Ανδρόνεικος** απαντά σε επιγραφή σε τμήμα μαρμάρινου γείσου που βρέθηκε στον οικισμό Βελβεντός Κοζάνης και ανάγεται στο 2^{ο} μ.Χ. αιώνα, ΑΝΔΡΟΝΕΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΙ……., ως και σε ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη που βρέθηκε το 1936 στο Τσοτίλι Κοζάνης και ανάγεται στο δεύτερο μισό του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα, η οποία αναφέρει: ΑΝΔΡΟΝΕΙΚΟΣ ΚΛΕΟΔΗΜΟΥ ΗΡΩΣ.

36. Ανδρόνικος, υιός του Αγέρρου. Ήταν ο σύζυγος της Ελλανίκης, αδελφής του Μέλανος Κλείτου, τροφού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήταν ο πατέρας του Πρωτέα, ομογάλακτου του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Διορίστηκε

στρατηγός των Ελλήνων μισθοφόρων του Δαρείου, όταν αυτοί παρεδόθησαν στον Μέγα Αλέξανδρο και κατόπιν τον ακολούθησαν.
37. Ανδροσθένης, υιός του Καλλικράτους. Καταγόταν από τη Θάσο και ήταν έποικος στην Αμφίπολη. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού και ήταν τριήραρχος του υπό τον Νέαρχο στόλου. Κυβερνήτης τριακοντόρου το 324 π.Χ., εξερεύνησε με εντολή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, σημαντικό μέρος της Αραβικής χερσονήσου. Συνέγραψε τον ‘’Παράπλουν της Ινδικής’’. ***Ανδροσθένης.*** *Από τις λέξεις ανδρός (γεν. του ανήρ) + σθένος (= τόλμη, θάρρος, δύναμη). Ο δυνατός, ο θαρραλέος, ο τολμηρός άνδρας.*
38. Αντιγένης ο "Κύκλωψ". Καταγόταν από την Πέλλα. Εταίρος. Το 340 π.Χ. στην πολιορκία της Περίνθου από το Φίλιππο, στην οποία είχε προσκληθεί να έλθει και ο Αλέξανδρος, ο οποίος ήταν μόλις δεκαέξι ετών, ο Αντιγένης έχασε το ένα του μάτι. Ήταν χιλίαρχος των υπασπιστών στη μάχη στον ποταμό Υδάσπη το Μάϊο του 326 π.Χ. και επιτέθηκε εναντίον των πολεμικών ελεφάντων του βασιλιά Πώρου. Συμμετείχε, ως ένας από τους επικεφαλής μαζί με το Γοργία και τον Πολυδάμα, στη φάλαγγα των απολυθέντων στην Ώπιδα παλαιμάχων, το 324 π.Χ., οι οποίοι επέστρεφαν στη Μακεδονία. Το 321 π.Χ. έλαβε τη σατραπεία της Σουσιανής. Εφονεύθη το 316 π.Χ. στις μάχες των επιγόνων υπό του Αντιγόνου κατά τη σύγκρουσή του με τον Ευμένη. ***Αντιγένης****. Από τις λέξεις αντί + γένος. Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα. Ο Αντιγένης ήταν διθυραμβοποιός του 5ου π.Χ. αιώνα. Άλλος Αντιγένης ήταν ιατρός, μαθητής του Κλεοφάντου.*
Το όνομα **Αντιγένης** απαντά, μεταξύ άλλων ονομάτων π.χ. ΟΡΦΕΥΣ, ΕΥΤΥΧΙΑΝΟΣ και ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, σε τμήμα πλάκας το οποίο βρέθηκε στον οικισμό Σέρβια Κοζάνης.
39. Αντίγονος, υιός του Φιλίππου. (384 -301 π.Χ.). Ήταν γόνος ενδόξου οίκου της Ελιμιώτιδος. Ήταν στρατηγός του Μεγάλου Αλεξάνδρου και ήρχεν τεσσάρων χιλιάδων ανδρών, οι οποίοι προέρχονταν από συνεισφορές άλλων Ελληνικών πόλεων. Το 334 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Φρυγίας. Μετέπειτα διετέλεσε βασιλιάς της Μακεδονίας. Είναι ο ιδρυτής της δυναστείας των Αντιγονιδών και ο πατέρας του Δημητρίου του Πολιορκητού. ***Αντίγονος.*** *Από τις λέξεις αντί + γόνος. Το Αντίγονος ήταν όνομα πολλών βασιλέων της Μακεδονίας. Το όνομα απαντά στο θηλυκό στην " Αντιγόνη" την τραγωδία του Σοφοκλή. Ήταν κόρη του βασιλιά των Θηβών Οιδίποδα, αδελφή της Ισμήνης, του Ετεοκλή και του Πολυνείκη και μνηστή του Αίμονα.*
Το όνομα **Αντίγονος** απαντά σε ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη η οποία βρέθηκε στον οικισμό Βεύη του δήμου Μελίτης Φλωρίνης και ανάγεται στο

$2^{ο}$ - $3^{ο}$ μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΝ ΡΥΜΗΤΑΛΚΟΥ ΗΡΩΑ …ΕΤΩΝ ΚΕ ΑΜΜΙΑ **ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ** ΜΗΤΗΡ.
Το όνομα **Αντίγονος** απαντά και σε άλλες επιγραφές ως εξής: Αντίγονος Αλεξάνδρου, Αντίγονος Γέλωνος, Αντίγονος Ευχείδου, Αντίγονος Κασάνδρου,
Αντίγονος Κλίτου, Αγοραίος Αντιγόνου, Αίλιος Ανδράγαθος υιός Αντγόνου, …..… Αντιγόνου, Κλείτος Αντιγόνου, Κλεοπάτρα Αντιγόνου, Λέων Αντιγόνου, Φειδίστη Αντιγόνου.
40. Αντικλής, υιός του Θεοκρίτου. Ήταν *βασιλικός παις*, φίλος του Ερμολάου. ***Αντικλής****. Από την πρόθεση αντί + την κατάληξη κλης < κλέος (= δόξα). Κατά το Σοφοκλής, Περικλής, Χαρικλής, Θεμιστοκλής. Το όνομα απαντά και στον Όμηρο στο θηλυκό. Η Αντίκλεια ήταν θυγατέρα του Αυτολύκου, σύζυγος του Λαέρτου μητέρα του Οδυσσέως και της Κτιμένης.*
41. Αντίμαχος, υιός του Αγαθοκλέους. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 334 π.Χ. στην αρχή της εκστρατείας στην Ασία, εστάλη από τον Μέγα Αλέξανδρο στις πόλεις της Αιολίδος. ***Αντίμαχος****. Από την πρόθεση αντί + μάχη. Αντιμάχομαι σημαίνει μάχομαι εναντίον τινός. Ο αντιμαχόμενος, ο αντιμαχητής, ο αντίπαλος, ο κακός, ο μισών, ο εχθρικώς διακείμενος. Το όνομα απαντά και στον Όμηρο. Ο Αντίμαχος ήταν επιφανής Τρώς που αντιτάχθηκε έντονα στην παράδοση της Ελένης. Συμβούλευσε μάλιστα τους Τρώας να φονεύσουν τους αποσταλέντες στην Τροία Μενέλαο και Οδυσσέα.*
42. Αντιμένης. Διορίστηκε σατράπης της Βαβυλωνίας. ***Αντιμένης****. Από την πρόθεση αντί + μένος (= δύναμη, μανία, έντονη επιθετική διάθεση, οργή). Κατά τη Μυθολογία ήταν υιός του Δηιφόντου και της Υρνηθούς, εγγονός του Τημένου.*
43. Αντίοχος, υιός του Σελεύκου. Καταγόταν από την Ορεστίδα. Ήταν πατέρας του Σελεύκου Α΄, ιδρυτή της δυναστείας των Σελευκιδών. Ήταν χιλίαρχος των υπασπιστών στην εκστρατεία κατά της Ινδίας το 327/6 π.Χ. Η γυναίκα του λεγόταν Λαοδίκη. ***Αντίοχος****. Από την πρόθεση αντί + όχος (= όχημα, πολεμικό άρμα) ή από την πρόθεση αντί + έχω. Ο δυνάμενος να αντιμετωπίζει τα πολεμικά άρματα, τις αντιθέσεις, αντιξοότητες, προβλήματα. Το όνομα Αντίοχος απαντά στο βασιλικό οίκο των Ορεστών. Ο Αντίοχος ήταν βασιλιάς των Ορεστών ο οποίος το 429 π.Χ. εμπιστεύτηκε χίλιους Ορέστες στρατιώτες στην ηγεσία του βασιλιά των Παραυαίων Όροιδου. (Θουκ., Β΄80.6)*
44. Αντίοχος. Ήταν ο πατέρας του Ηρακλείδη ιλάρχου της ίλης της Βοττιαίας και του Αμύντα, ο οποίος είχε καταφύγει στους Πέρσες. Ήρχεν των Μακεδόνων τοξοτών στη μάχη στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. και στη μάχη στην Ισσό το 333 π.Χ. Μετά το θάνατό του στην Αίγυπτο το 332 π.Χ., αρχηγός των τοξοτών ανέλαβε ο Κρητικός Ομβρίων.

45. Αντιπατρίδης. Ήταν ευγενούς καταγωγής, παιδικός φίλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έλαβε μέρος σε όλες τις εκστρατείες. ***Αντιπατρίδης.*** *Από την πρόθεση αντί + πατήρ (γεν. της πατρός) + το επίθημα -ίδης. Ο ανήκων στο γένος, ο προερχόμενος από το γένος του Αντιπάτρου.*

46. Αντίπατρος, ή και Αντύπας, υιός του Ιολάου. (400-319 π.Χ.). Ήταν από τους επιφανέστερους στρατηγούς του Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ο *Φίλιππος είχε πει για τον Αντίπατρο: ‘’Όλα πάνε καλά διότι αγρυπνάει ο Αντίπατρος’’*. Ο Αντίπατρος διορίστηκε από το Μέγα Αλέξανδρο αντιβασιλιάς, "στρατηγός της Ευρώπης". Είχε οκτώ υιούς. Το 320 π.Χ. όταν εξέλιπε ο Περδίκκας, έγινε επιμελητής του κράτους και παρέλαβε τη βασιλική οικογένεια. Ο Αριστοτέλης τον είχε ορίσει ως εκτελεστή της διαθήκης του. ***Αντίπατρος.*** *Από την πρόθεση αντί + πατήρ (γεν. του πατρός). Ο υποκαθιστών τον πατέρα. Το όνομα ανήκε και σε φιλόσοφο. Ο Αντίπατρος ήταν φιλόσοφος της Κυρηναϊκής Σχολής περίπου τον 4^{ο} π.Χ. αιώνα.*

Το όνομα **Αντίπατρος** απαντά, μεταξύ άλλων ονομάτων, π.χ. Ηρακλής και Αλέξανδρος, σε τμήμα πλάκας που βρέθηκε στα ερείπια της εκκλησίας της Παναγίας του οικισμού Βελβεντός του ομωνύμου δήμου της Κοζάνης.

Σε άλλες επιγραφές το όνομα **Αντίπατρος** απαντά ως εξής: Αντίπατρος Αλεξάνδρου, Αντίπατρος Ρυμητάλκου, Βάσσος Αντιπάτρου, Ηρακλέα Αντιπάτρου.

47. Αντίπατρος, υιός του Ασκληπιοδώρου του Ευνίκου. Ήταν *βασιλικός παις*, φίλος του Ερμολάου. Μέχρι το 327 π.Χ. ήταν σατράπης της Συρίας. Συμμετείχε στη συνωμοσία των *βασιλικών παίδων* το 327 π.Χ. κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου

48. Αντιφάνης. Ήταν *" Γραμματέας’’* του εταιρικού ιππικού. ***Αντιφάνης****. Από την πρόθεση αντί + φαίνω (= φέρω κάτι στο φως). Ο φέρων κάτι στο φως. Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα. Ο Αντιφάνης ήταν επιφανής εκπρόσωπος της μέσης Αττικής κωμωδίας κατά το πρώτο ήμισυ του 4^{ου} π.Χ. αιώνα.*

49. Απολλόδωρος ο Αμφιπολίτης. Εταίρος. Ήταν στρατηγός, διοικητής των στρατευμάτων της σατραπείας της Βαβυλώνος και αδελφός του μάντη Πειθαγόρα. Μετά την έλευση του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Καρμανία από την Ινδία, ανησύχησε για την τύχη του, λόγω της κακής του διοίκησης και ζήτησε χρησμό από τον αδελφό του. ***Απολλόδωρος****. Από τις λέξεις Απόλλων + δώρο. Αυτός που είναι δώρο του θεού Απόλλωνα. Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα. Ο* ***Απολλόδωρος*** *ήταν ποιητής της νέας Αττικής κωμωδίας, περί τα τέλη του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Έγραψε τις κωμωδίες ‘’Εκύρα’’ και ‘’Επιδικαζόμενος’’.* ***Απολλόδωρος*** *ελέγετο επίσης Αθηναίος Γραμματικός του 2^{ου} π.Χ. αιώνα, μαθητής του Αριστάρχου. Σπουδαιότερα*

έργα του. ‘’Χρονικά’’ σε 4 βιβλία, ‘’Περί θεών’’ σε 24 βιβλία, ‘’Περί Επιχάρμου’’ σε 10 βιβλία, ‘’Περί Σώφρονος’’ σε τέσσερα βιβλία, ‘’Βιβλιοθήκη’’. ***Απολλόδωρος*** *ελέγετο επίσης και τραγικός ποιητής εκ Ταρσού.*

Το όνομα **Απολλόδωρος** απαντά, μεταξύ άλλων ονομάτων π.χ. Πρωτάς, Ματερώ, Ολυνπία, σε επιγραφή, σε μαρμάρινη επιτύμβια στήλη που βρέθηκε στον οικισμό Αχλάδα ή Μελίτη (οι οικισμοί είναι όμοροι) του δήμου Μελίτης Φλωρίνης και ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΜΕΣΤΑ ΠΡΩΤΑΝ ΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΚΑΙ ΟΛΥΝΠΙΑΝ ΚΑΙ **ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΝ** ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΚΑΙ ΜΑΤΕΡΩ….ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ.

Σε άλλες επιγραφές το όνομα **Απολλόδωρος** απαντά ως: Απολλόδωρος του Λουκίου, Απολλόδωρος του Μάρκου και Νίκαια Απολλοδώρου.

50. Απολλοφάνης. Το 325 π.Χ. διορίστηκε σατράπης των Ωρειτών, των Αρβιτών και της Γαδρωσίας. Παύθηκε διότι δεν φρόντισε να έχει τροφές και άλλα εφόδια η στρατιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου κατά την επιστροφή από τις Ινδίες μέσω της ερήμου της Γαδρωσίας. Εφονεύθη σε μάχη εναντίον των Ωρειτών τους οποίους κατενίκησε ο Λεοννάτος του Αντέου. ***Απολλοφάνης****. Από τις λέξεις Απόλλων + φαίνω (= φέρω κάτι στο φως, φανερώνω). Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα. Ο Απολλοφάνης ήταν ποιητής της αρχαίας Αττικής κωμωδίας.*

51. Αργαίος, υιός του Αρχελάου. Ήταν διεκδικητής του θρόνου της Μακεδονίας από το Φίλιππο Β΄, υποστηριζόμενος από τους Αθηναίους. ***Αργαίος****. Από το ρήμα αργώ = λάμπω. Το επίθετο αργός = λαμπρός. (Αργώ, ήταν το πλοίο του Ιάσονα στο ταξίδι από την Ιωλκό στην Κολχίδα. Το μέταλλο άργυρος σημαίνει λαμπρός). Ή από το επίθετο αργής = λαμπρός.*

52. Αργαίος. Καταγόταν από τον Ευρωπό της Αλμωπίας. Το 324 π.Χ. ανέλαβε υπηρεσία στη "βασιλεία της Σουσιανής".

53. Αρέτης. Ήταν αξιωματικός του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήρχεν των σαρισσοφόρων ιππέων στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. ***Αρέτης****. Από τη λέξη αρετή που σημαίνει τελειότης, υπεροχή. Από τη ρίζα αρ από την οποία προέρχονται οι λέξεις άρω, Άρης, αρείων, άριστος. Αρέτης = ο έχων τέλεια σωματική διάπλαση (αρχ.), ο ενάρετος, ο χρηστός. Το όνομα απαντά στο θηλυκό Αρέτη στη Μεγάλη Ελλάδα. Η Αρέτη ήταν η θυγατέρα του Διονυσίου του Α΄ των Συρακουσών.*

54. Άρετις. Ήταν *Αναβολεύς των βασιλικών*. Ήρωας στη μάχη στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. μαχόταν στην πρώτη γραμμή μαζί με τον Αλέξανδρο. Από τον Άρετι ζήτησε ο Μέγας Αλέξανδρος το δόρυ του όταν έσπασε το δικό του.

55. Αρίμμας. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 332 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Συρίας.
56. Αριστόβουλος, υιός του Αριστοβούλου. Πιθανότατα καταγόταν από την Ποτίδαια. Αργότερα έγινε πολίτης της Κασσανδρείας. Ήταν αξιωματικός του μηχανικού. Το 330 π.Χ. διατάχθηκε να κοσμήσει εξ αρχής τον τάφο του Κύρου, ο οποίος είχε συληθεί. Από τον Αριστόβουλο έχουμε την περιγραφή του μνημείου. Σε μεγάλη ηλικία έγραψε την "Ιστορία του Αλεξάνδρου", στην οποία βασίστηκε ο Αρριανός για τη συγγραφή του έργου του ‘’Αλεξάνδρου Ανάβαση’’. ***Αριστόβουλος****. Από τις λέξεις άριστος (= ο εις το είδος του εξέχων, ο τέλειος, ο εξέχων) < αραρίσκω (= προσαρμόζω) + βουλή (= σκέψη). Η λέξη άριστος απαντά στον Όμηρο στο υπέροχο ‘’Είς οιωνός άριστος αμύνεσθαι περί πάτρης’’. (Μ 243). Ο χαρακτηριζόμενος από άριστη σκέψη. Αριστοβούλη ήταν επίκλησις της θεάς Αρτέμιδος στον Αττικό δήμο Μελίτης.*
57. Αριστόνικος ο Ολύνθιος. Ήταν κιθαρωδός. Εφονεύθη το 328 π.Χ. σε μάχη εναντίον των Μασαγετών, "επιδείξας διαγωγήν ανωτέραν κιθαρωδού". ***Αριστόνικος****. Από τις λέξεις άριστος (ως ανωτέρω) + νίκη. Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα. Ήταν πολιτικός της εποχής του Δημοσθένους. Υπήρχε και Αριστόνικος, ο τύραννος της Μηθύμνης, ο οποίος το 332 π.Χ. παραδόθηκε από το Μέγα Αλέξανδρο στους συμπολίτες του οι οποίοι τον εφόνευσαν.*
58. Αριστόνους, υιός του Πεισαίου ή Πίσωνος. Καταγόταν από την Εορδαία και ήταν μέτοικος στην Πέλλα. Ήταν ένας εκ των επτά *βασιλικών σωματοφυλάκων* του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου ανέλαβε στρατηγός της Ολυμπιάδος κατά του Κασσάνδρου. ***Αριστόνους****. Από τις λέξεις άριστος + νους. Το όνομα απαντά στην αρχαία Κόρινθο. Ο Αριστόνους του Νικοσθένους ήταν κιθαρωδός, στον οποίο οι Δελφοί απένειμαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα, ‘’επεί τους ύμνους τοις θεοίς εποίησεν’’. Αριστόνους ελέγετο, επίσης, ένας εκ των τριών Λαρισαίων αρχηγών του ιππικού στη μάχη στα Φρύγια. (Θουκυδ., Β. 21-22).*
59. Αριστοτέλης, υιός του Νικομάχου. (384-322 π.Χ.). Ο μέγιστος παρά τον Πλάτωνα αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος. Το καθολικότερον πνεύμα της παγκοσμίου ιστορίας. Σύμφωνα με αρχαίες πηγές ‘’ο γνησιότερος μαθητής του Πλάτωνα’’. Διετέλεσε παιδαγωγός του Μεγάλου Αλεξάνδρου από τον Ιούνιο του 342 π.Χ. και επί τρία έτη. Καταγόταν από τα Στάγιρα της Χαλκιδικής. Ο πατέρας του Νικόμαχος ήταν προσωπικός φίλος και ιατρός του βασιλιά Αμύντα Γ΄, πατέρα του Φιλίππου Β΄. Ο υιός τον οποίο απέκτησε από την Ερπύλλιδα λεγόταν επίσης Νικόμαχος. Η μητέρα του Φαιστίς καταγόταν από την Εύβοια. ***Αριστοτέλης****. Από τις λέξεις άριστος + τέλος (= σκοπός, αξία, τιμή). Ο έχων άριστο σκοπό, ο φέρων εις πέρας*

άριστα το σκοπό του. (Άριστος < αραρίσκω = προσαρμόζω. Ο εις το είδος του εξέχων, ο τέλειος, ο εξέχων).

60. Αριστοφάνης. Ήταν σωματοφύλακας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Αριστοφάνης***. *Από τις λέξεις άριστος + φάνης (εκ του φαίνω, στον Αόριστο εφάνην). Ο έχων άριστη εμφάνιση. Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα. Αριστοφάνης ήταν ο γνωστός Αθηναίος κωμωδιογράφος (445 - 385 π.Χ.).*

61. Αρίστων. Ήταν αξιωματικός του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ιλάρχης στις μάχες της Ισσού το 333 π.Χ. και των Γαυγαμήλων το Φθινόπωρο του 331 π.Χ., ο επικεφαλής των Παιόνων. ***Αρίστων***. *Από τη λέξη άριστος. Το όνομα απαντά και στο θηλυκό, Αρίστη. Ήταν επίκληση της θεάς Αρτέμιδος και της θεάς Δήμητρος. Με την επωνυμία Αρίστη υπήρχε άγαλμα της θεάς Αρτέμιδος προ του Διπύλου στον έξω Κεραμεικό, και της θεάς Δήμητρος επί νομίσματος του Μεταποντίου.*

Το όνομα **Αρίστων** απαντά, σε μαρμάρινη ανάγλυφη αναθηματική στήλη με την επιγραφή **ΑΡΙΣΤΩΝ** ΕΠΟΙΕΙ η οποία βρέθηκε στην Άνω Κώμη Ελιμείας Κοζάνης και ανάγεται στο $2^{ο}$ - $3^{ο}$ μ.Χ. αιώνα, ως και σε απότμημα μαρμάρινου αναθηματικού αναγλύφου που βρέθηκε το 1968 στον οικισμό Σπηλιά του δήμου Αγίας Παρασκευής Κοζάνης με την επιγραφή: ΑΡΤΕΜΙΔΙ ΑΓΡΟΤΕΡΑ ΣΕΔΑΝΗ ΑΔΥΜΟΥ ΕΥΧΗΝ. **ΑΡΙΣΤΩΝ** ΕΠΟΙΗΣΕΝ.

62. Αρκεσίλαος. Ήταν προσωπικότητα της ακολουθίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Αρκεσίλαος***. *Από το ρήμα αρκέω-ώ (= αποκρούω, αποσοβώ κάτι κακό (αρχ.), φυλάττω, επαρκώ (μεταγ.) + λαός. Ο φύλαξ του λαού. Συνώνυμο του αμύνω, βοηθώ, επικουρώ. Το όνομα απαντά στον Όμηρο. Ο Αρκεσίλαος ήταν υιός του Λύκου και της Θεοβούλης, ένας εκ των πέντε αρχηγών των Βοιωτών οι οποίοι εκστράτευσαν στην Τροία με 50 πλοία και 6.000 στρατιώτες.* (*Ιλιάς*, Β 509-510). *''Βοιωτών μεν Πηνέλεως και Λήϊτος ήρχον Αρκεσίλαός τε Προθοήνωρ τε Κλόνιός τε''.* (*Ιλιάς*, Β 494-495). *''Των μεν πεντήκοντα νέες κίον, εν δε εκάστη κούροι Βοιωτών εκατόν και είκοσι βαίνον''.* (*Ιλιάς*, Β 509-510). *Ο Αρκεσίλαος αυτός εφονεύθη από τον Έκτορα. Αρκεσίλαος ελέγετο, επίσης, και υιός του Οδυσσέως και της Πηνελόπης.*

63. Άρπαλος, υιός του Μαχάτα. Καταγόταν από την Ελιμιώτιδα. Ήταν γόνος του ενδόξου Μακεδονικού οίκου των Μαχάτα. Διορίστηκε θησαυροφύλακας του Μεγάλου Αλεξάνδρου με έδρα τα Εκβάτανα. Ήταν αδελφός του Φιλίππου, σατράπη της Ινδικής. Καταχράστηκε το δημόσιο χρήμα δύο φορές. Δολοφονήθηκε στην Κρήτη από το Σπαρτιάτη Θίμβρωνα. Δυστυχώς ο Άρπαλος δεν αισθάνθηκε ευγνωμοσύνη προς τον Μέγα Αλέξανδρο, ο οποίος τον συγχώρησε την πρώτη φορά που

καταχράστηκε το δημόσιο χρήμα. ***Άρπαλος****. Από την άρπη = δρέπανον. Αρπαλεύς = άπληστος.*

64. Αρραβαίος, υιός του Αερόπου Β΄. Έλαβε μέρος στη συνωμοσία για τη δολοφονία του βασιλιά Φιλίππου Β΄. Εφονεύθη επί του τάφου του βασιλιά Φιλίππου Β΄.

Το όνομα **Αρραβαίος** απαντά μεταξύ 57 άλλων ονομάτων σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Νεστορίου Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή και το τέλος της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ **ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ** ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΚΑΙ ΠΟΛΛΩΝ ΑΠΟΔΥΡΩΜΕΝΩΝ ΠΟΛΕΙΤΩΝ ……..…ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΤΟΥΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΑΚΟΣΙΟΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΥ ΤΡΙΑΚΑΔΙ ……..… ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ Ο ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ [ΕΠΕ]ΣΦΡΑΓΙΣΑΜΗΝ ……Τρόφιμος ……...,Θεότιμος Νεικολ<ά>ου, [.]ανος Φιλίππου, Παρμενίων Κλείτου, Νεικόλ[αος] Φίλωνος, Ευφάμιος Νεικάνορος, Ορέστης Αριστολάου, Αμύντας Νεικολάου, Ευτυχιανός Φιλάνδρου, Αντίγονος Κασάνδρου, Νεικάνωρ Θησ[έ]ως, Ηγερ.ειας, Πλευ<ρ>άδος ……αωος, Αλέξανδρος Αλεξάνδρου, Μεγάρτας …υμονου, Μάγας Στράτωνος, Στράτων Επικάρδου, Νείκανδρος Ανδρίσκου, Δέγμος Φιλίππου, Παρμενίων Νεικομάχου, Νεικόλαος Μενελάου, Μενέλαος Λυκώπου, Φίλων Αριστοδήμο[υ], [Α]ντίγονος Ευχείδου, Παράμονος Στρ[α]τονείκης, [Πρ]είσκος Φιλίππου, Νεοκλής Νεικολάου, Μενέφιλος Αλεξιώρου, Πτολ[ε]μαίος ……, Ζωΐλος Φίλωνος, …., Αντίγονος Γέλωνος, Φιλώτας Φιλίππου, [….]νιας Ζωΐλου, Νεικόλας Φιλώτου, […]σ..ιλας Ραδίου, **Αραβέος** Νεικάνδρου, Θεότειμος Φιλίππου, Ορέστης Ζωΐλου, Γάϊος Αλεξάνδρου, Αλέξανδρος Παρμενίωνος, Επιχάρης Κοίνου, Υάκινθος Επιχάρους, Φίλιππο[ς] Μενελάου, Γέλων Παραμόνου, Μενέλας Τήρου, Παρμενίων Γέλωνος, Ανδρίσκος Νεικολάου, Αριστόδημος Φίλωνος, Πολύχαρμος Πολυχάρμου, Φίλιππος Φιλώτου, Γέλων Ο…, Λυσίμαχος ….., Αρίστιππος .., Αντίγονος Κλίτου, Κλείτος Αντιγόνου, …… Πτολεμέου, Δημήτρης Δημητρίου……. Σε άλλες επιγραφές απαντά το όνομα Κασσάνδρα **Αρραβαίου** και ……βυλας **Αραβαίου**. (Οι Βαττυναίοι της επιγραφής, όπως και οι Τρίκλαροι ανήκαν στους Ορέστες).

65. Αρριδαίος-Φίλιππος, υιός του Φιλίππου Β΄. Ήταν υιός της Φιλίνας της Λαρισαίας, μιας από τις επτά συζύγους του βασιλιά Φιλίππου Β΄, αδελφός του Αμφιμάχου. Ήταν πρόσωπο μειωμένης νοημοσύνης. Το 323 π.Χ. αναγνωρίστηκε διάδοχος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εφονεύθη το 317 π.Χ. από ανθρώπους της Ολυμπιάδος, της μητέρας του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Το όνομα **Αρριδαίος** απαντά σε τμήμα μαρμάρινου αγαλματιδίου, που βρέθηκε στην Καισάρεια του Δήμου Ελιμείας Κοζάνης, το οποίο ανάγεται

στο πρώτο ήμισυ του 2ου μ.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: ΦΙΛΩΤΕΡΑ **ΑΡΡΙΔΑΙΟΥ** ΕΡΜΗ ΑΓΟΡΑΙΩ ΕΥΧΗΝ. Το όνομα Φιλωτέρα ήταν παραδοσιακό και δημοφιλές όνομα στη Μακεδονία.

66. Αρριδαίος, υιός του Αμύντα Γ΄. Ήταν υιός της Γυγαίας, της πρώτης συζύγου του βασιλιά Αμύντα Γ΄. Ήταν αδελφός του Μενελάου και ετεροθαλής αδελφός του βασιλιά Φιλίππου Β΄. Ήταν διεκδικητής του θρόνου της Μακεδονίας από το Φίλιππο Β΄ και μαζί με τον αδελφό του Μενέλαο κατέφυγαν στην Όλυνθο στη Χαλκιδική. Με πρόφαση την έκδοσή τους από τους Ολυνθίους ο Φίλιππος εκστράτευσε εναντίον της Ολύνθου. Μετά την κατάληψη της Ολύνθου, το Σεπτέμβριο του 348 π.Χ., ο Αρριδαίος εφονεύθη κατόπιν διαταγής του Φιλίππου.

67. Αρρύβας. Ανήκε στους *βασιλικούς σωματοφύλακες* του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

68. Αρχέλαος ο *Χωρογράφος*. Ανήκε στην ομάδα των επιστημόνων οι οποίοι ακολούθησαν το Μέγα Αλέξανδρο στην Ασία. Ήταν ο "Χωρογράφος της υπό του Αλεξάνδρου πατηθείσης γης". ***Αρχέλαος****. Από τις λέξεις αρχε < αρχή (= εξουσία) + λαός. Ο έχων την αρχήν του λαού, ο ηγεμών, ο αρχηγός. Το όνομα απαντά ως Αρχέλεως στην αττική και Αρχέλως στη δωρική. Το πρώτο συνθετικό αρχε- προσδιορίζει την έννοια του δευτέρου συνθετικού όπως το αρχι- . Το όνομα Αρχέλαος απαντά στην αρχαία Σπάρτη. Τον 9ο αιώνα π.Χ. ο Αρχέλαος, υιός του Αγησιλάου, πατήρ του Τηλέκλου, συνεβασίλευσε με το Χαρίλαο. Η συνολική βασιλεία του Αρχελάου διήρκησε 60 έτη (885-826 π.Χ.).*

Το όνομα **Αρχέλαος** απαντά σε επιγραφή σε ακέφαλο μαρμάρινο αγαλματίδιο του Διός που βρέθηκε στον οικισμό Ακρινή του Δήμου Ελληνσπόντου Κοζάνης και ανάγεται στο 2ο π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή αναφέρει τα εξής: ΟΡΝΕΑ **ΑΡΧΕΛΑΟΥ** Η ΙΕΡΕΙΑ ΕΥΧΗΝ.

69. Αρχέλαος, υιός του Αμύντα Γ΄. Ήταν υιός της Γυγαίας, της πρώτης συζύγου του βασιλιά Αμύντα Γ΄ και ετεροθαλής αδελφός του βασιλιά Φιλίππου Β΄. Μετά το θάνατο του Περδίκκα του Γ΄, εφονεύθη ως ανταπαιτητής του θρόνου.

70. Αρχέλαος, υιός του Ανδρόκλου. Εταίρος. Το 328 π.Χ. διορίστηκε φρούραρχος στα Ζαρίασπα την ακρόπολη των Βάκτρων.

71. Αρχέλαος, υιός του Θεοδώρου. Το 331 π.Χ. διορίστηκε στρατηγός των στρατευμάτων της επαρχίας των Σούσων της Σουσιανής.

72. Αρχέλαος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, στρατηγός κατά την πολιορκία της Τύρου το 332 π.Χ.

73. Αρχέπολις. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Συμμετείχε στη συνωμοσία του Φιλώτα κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Προφθασία το 330 π.Χ. ***Αρχέπολις****. Από τις λέξεις αρχε <αρχή (=εξουσία)<άρχω (=εξουσιάζω) + πόλις. Ο άρχων της πόλεως. Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα ως Αρχέπτολις. Ο Αρχέπτολις ήταν υιός*

του Θεμιστοκλέους. Ο Παυσανίας τον ονομάζει Πολίαρχον. Ο Όμηρος την πόλη την λέει πτολίεθρον.

74. Αρχίας, υιός του Αναξιδότου. Καταγόταν από την Πέλλα. Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Υποναύαρχος, αναπληρωτής του Νεάρχου κατά το διάπλου του Ινδικού ωκεανού. Στην εξερεύνηση της Αραβίας το 324 π.Χ. έφθασε έως τη νήσο Τύλο (Μπαχρέϊν). ***Αρχίας****. Από το αρχ < αρχή (= εξουσία, αφετηρία, απαρχή) < άρχω (= εξουσιάζω) + το επίθημα -ιας. Το αρχι και αρχί: υπεροχή, αρχηγία, πρωτεία. Σημαίνει ότι κάτι βρίσκεται στην αρχή. Το όνομα απαντά στην αρχαία Κόρινθο. Ο Αρχίας ήταν Ηρακλείδης, υιός του Ευαγέτου, δέκατος απόγονος του Τημένου, ιδρυτής των Συρακουσών.*

75. Αρχίας, υιός του Αντιπάτρου.

76. Άρχων, υιός του Κλεινίου. Καταγόταν από την Πέλλα. Εταίρος. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Διορίστηκε σατράπης της Βαβυλώνος, αντικαταστήσας τον Πέρση σατράπη Σταμένη. **Άρχων**. Από το αρχ < αρχή (= εξουσία) + το επίθημα -ων. Το όνομα είναι η μετοχή του ρήματος άρχω ως ουσιαστικό. Ο εξουσιαστής, ο κυβερνήτης, ο αρχός. Η *έκφραση ''Από Διός άρχεσθαι'', σημαίνει ας γίνει η αρχή από το σπουδαιότερο πρόσωπο.*

77. Άσανδρος, υιός του Αγάθωνος. Εταίρος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου διορίστηκε σατράπης της Καρίας. ***Άσανδρος****. Από τις λέξεις ασή (= κορεσμός) + ανήρ (γεν. του ανδρός). Ο κορεσμένος άνδρας, ο πλούσιος. (Ασία = η κορεσμένη, η πλουσία).*

Το όνομα **Άσανδρος** απαντά, μεταξύ άλλων ονομάτων, (ΑΔΔΙΟΥ, ΑΡΙΣΤΑΝΔΡΟΥ, **ΑΣΑΝΔΡΟΥ**, ΒΙΛΟΥ, …… ΣΥΡΟΥ, ΑΔΑΙΟΣ), σε πήλινους κεράμους στέγης με εμπίεστα σφραγίσματα, αναγόμενους στην ελληνιστική εποχή, που βρέθηκαν στη νήσο του Αγίου Αχιλείου της Μικρής Πρέσπας Φλωρίνης.

78. Άσανδρος, υιός του Φιλώτα. Ήταν αδελφός του στρατηγού Παρμενίωνος. Το 334 π.Χ, διορίστηκε έπαρχος της Λυδίας και παρέμεινε στη θέση αυτή έως το 331 π.Χ. Το 328 π.Χ. εκλήθη στα Ναύτακα, πόλη της Σογδιανής, εν όψει της εκστρατείας στην Ινδία και έφερε μαζί με το Νέαρχο ενισχύσεις.

79. Ασκληπιόδωρος, υιός του Ευνίκου. Ηγείτο των ενισχύσεων που έστειλε το 332 π.Χ. ο Αντίπατρος στην Αίγυπτο. Διορίστηκε διοικητής της Παλαιστίνης και της Ιορδανίας μετά τη δολοφονία του Ανδρομάχου. Κλήθηκε στα Ναύτακα εν όψει της εκστρατείας στην Ινδία. ***Ασκληπιόδωρος****. Από τις λέξεις Ασκληπιός + δώρο. Αυτός που είναι δώρο του Ασκληπιού. Ο Ασκληπιός ήταν θεός στον οποίο αποδίδονταν θεραπευτικές ικανότητες. Το όνομα Ασκληπιόδωρος απαντά στην αρχαία*

Αθήνα. Ο Ασκληπιόδωρος ήταν ζωγράφος του 4ου π.Χ. αιώνα και αναφέρεται μεταξύ άλλων επιφανών ζωγράφων, όπως ο Ευφράνωρ και ο Νικίας.

80. Ασκληπιόδωρος, υιός του Τιμάνδρου. Καταγόταν από την Πέλλα. Ανήκε στο επιτελείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ.

81. Ασκληπιόδωρος, υιός του Φίλωνος. Από το 331 π.Χ. ήταν αρμόδιος για τα οικονομικά και επί των φόρων της σατραπείας της Βαβυλωνίας.

82. Άτταλος, υιός του Ανδρομένους. Καταγόταν από την Τυμφαία. Ήρχεν των Αγριάνων στη μάχη του Γρανικού ποταμού το 334 π.Χ, της Ισσού το 333 π.Χ. και των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. Κατηγορήθηκε για συμμετοχή στη συνωμοσία του Φιλώτα στην Προφθασία το Φθινόπωρο του 330 π.Χ., αλλά, αθωώθηκε. Επικεφαλής τάξεως πεζεταίρων στη μάχη στον ποταμό Υδάσπη, το Μάϊο του 326 π.Χ. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Είχε παντρευτεί την Αταλάντη την αδελφή του Περδίκκα. *Το όνομα **Άτταλος** ίσως είναι το υποκοριστικό του ονόματος Ατταλόφρων. **Άτταλος** = Άταλος = απαλός. Ίσως προέρχεται από το όνομα Άττις / Άτυς / Άττης (Φρυγικός θεός) + το παράγ. επίθημα –αλος, ή, όπερ και το πιθανότερο, από το ρήμα αΐσσω, άσσω, άττω = κινούμαι ορμητικά, ορμώ. Στον Όμηρο αναφέρεται συχνότατα η μετοχή αΐξασα, από το αΐσσω. ''βη δε κατ' Ουλύμποιο καρήνων αΐξασα''. (Ιλιάς, Δ 74). ''Και κατέβηκε πηδώντας τις κορυφές του Ολύμπου''.*

Το όνομα **Άτταλος** απαντά σε επιγραφή σε μαρμάρινη βάση αγάλματος ανδρός το οποίο βρέθηκε στον Άγιο Ελευθέριο Κοζάνης και αναφέρει: ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΣ **ΑΤΤΑΛΟΥ** ΕΡΔΑΡΡΙΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙ ΠΡΟΠΥΛΑΙΩ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ.

83. Άτταλος. Ήταν γόνος ευγενούς Μακεδονικού οίκου. Ήταν σημαίνων στρατηγός του βασιλιά Φιλίππου Β΄, θείος της Κλεοπάτρας μιας εκ των συζύγων του Φιλίππου Β΄, γαμπρός του στρατηγού Παρμενίωνος από θυγατέρα. Ήταν ο επικεφαλής αποσπάσματος, το οποίο εστάλη από το βασιλιά Φίλιππο Β΄ στη Μικρά Ασία ως προπομπός. Αντιτάχθηκε στην ανάρρηση του Αλεξάνδρου στο θρόνο. Ο στρατηγός Άτταλος εκτελέστηκε μετά την άνοδο του Αλεξάνδρου στο θρόνο.

84. Αττάρας (ή Ατταρίας), υιός του Δεινομένους. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, χιλίαρχος των υπασπιστών. Στην Προφθασία, το Φθινόπωρο του 330 π.Χ., συνέλαβε το Φιλώτα με την κατηγορία της συνωμοσίας κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

85. Αττινάς. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έδρασε στη Βακτριανή 328/27 π.Χ. ***Αττινάς.** Από το ρήμα άττω = κινούμαι ορμητικά, ορμώ ή από το ρήμα άττομαι = τοποθετώ ιστό για ύφανση.*

86. Αφόβητος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Φέρεται αναμεμιγμένος στη συνωμοσία του Φιλώτα στην Προφθασία, το Φθινόπωρο του 330 π.Χ. *Ο μη φοβηθείς, ο ατρόμητος. Το όνομα Αφόβητος απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Ήταν Κοθωκίδης, υιός του Ατρομήτου νεότερος υιός του Αισχίνη. Είχε σταλεί ως πρέσβυς στο βασιλιά Φίλιππο Β΄.*

87. Βαίτων, υιός του Αλεξάνδρου. Ανήκε στο επιτελείο του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήταν ο "Βηματιστής" ο "χωρογράφος". Είχε τη φροντίδα της αναγνωρίσεως των δρομολογίων, των χώρων σταθμεύσεως κ.τ.λ. Έγραψε τα έργα "Σταθμοί της Αλεξάνδρου πορείας" και "Ασιατικοί σταθμοί".

88. Βάλακρος, υιός του Αμύντα. Ανέλαβε τη διοίκηση των δυνάμεων εξ "εισφορών", μετά τον Αντίγονο του Φιλίππου, ο οποίος το 334 π.Χ. έγινε σατράπης Φρυγίας. Στρατηγός των δυνάμεων που παρέμειναν στην Αίγυπτο το 332/1 π.Χ. Παντρεύτηκε τη Φίλα, θυγατέρα του Αντιπάτρου. ***Βάλακρος.*** *Ίσως από το Βάλαγρος. Είναι είδος ιχθύος.*

89. Βάλακρος, υιός του Νικάνορος. Ήταν *βασιλικός σωματοφύλακας*. Διορίστηκε σατράπης της Κιλικίας το 333 π.Χ. Ήρχεν των ακοντιστών στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. Το 327/6 π.Χ. εμφανίζεται ως Ταξίαρχος στην εκστρατεία κατά της Ινδίας. Φέρεται ότι είχε γεννηθεί προ του 380 π.Χ. και ότι είχε και υιό ονομαζόμενο Νικάνορα.

90. Βάλακρος. Ήταν αξιωματικός, αρχηγός των ακοντιστών.

91. Βάλακρος. Ήταν αξιωματικός. Στα Γαυγάμηλα το 331 π.Χ. ήταν διοικητής του ημίσεος της δυνάμεως των τοξοτών. Στη διάβαση του Ιαξάρτη το 328 π.Χ. έλαβε μέρος στην πρώτη έφοδο.

92. Βάλακρος. Ήταν εξέχων αξιωματικός. Το 333 π.Χ. ανέκτησε τη Μίλητο η οποία είχε προσωρινώς καταληφθεί από τον Υδάρνη.

93. Βρίσων. Ήρχεν των Μακεδόνων τοξοτών στη μάχη των Γαυγμήλων το Φθινόπωρο του 331 π.Χ. Στην εκστρατεία κατά της Ινδίας 327 π.Χ. ήρχεν, μετά του Ταύρωνος, δύο χιλιάδων τοξοτών. ***Βρίσων****. Από το ρήμα βριζώ = είμαι βαρύς από νύστα. Βρισαίος, Βρησσαίος, ήταν επίκληση του θεού Διονύσου. Το όνομα στο θηλυκό απαντά στον Όμηρο.* ***Βρισηΐς*** *λεγόταν η νεάνις από τη Λέσβο, θυγατέρα του Βρισέως, σύζυγος του Μίνητος την οποία απαίτησε ο Αγαμέμνων από τον Αχιλλέα για να παραδώσει τη Χρυσηΐδα στον πατέρα της τον ιερέα Χρύση. ''Εγώ δε κ' άγω Βρισηΐδα καλλιπάρηον αυτός ιών κλισίηνδε,…'', (Α 184), ''και εγώ θα πάρω την Βρισηΐδα με τα ωραία μάγουλα, ερχόμενος ο ίδιος στη σκηνή…''. ''Χειρός ελόντ' αγέμεν Βρισηΐδα καλλιπάρηον΄'', (Α 323), ''και παίρνοντας από το χέρι να οδηγήσετε την Βρισηΐδα με τα ωραία μάγουλα΄''.*

94. Γλαυκίας. Ήταν ιατρός. Ακολούθησε το Μέγα Αλέξανδρο στην εκστρατεία στην Ασία. Ήταν ο θεράπων ιατρός του Ηφαιστίωνος.

***Γλαυκίας**. Από το γλαυκ < γλαυκός = λαμπερός, λαμπρός + το επίθημα ιας. Ο αστραφτερά γαλάζιος, γαλανός, κυανός. Το όνομα Γλαύκος είναι Ομηρικό. Το επίθετο είναι γλαυκός, κατά το Λάμπρος λαμπρός. Ο Γλαύκος ήταν υιός του Ποσειδώνα και μιας νηρηίδας και έγινε θαλάσσιος θεός. Το όνομα στο θηλυκό είναι Γλαύκη και ήταν μία από τις Νηρηΐδες. Επίσης, Γλαύκη ονομαζόταν η κόρη του Κρέοπα, δεύτερη σύζυγος του Ιάσονα στην τραγωδία ''Μήδεια'' του Ευριπίδη.*

Το όνομα **Γλαυκίας** απαντά σε επιγραφή σε λεπτή επιτύμβια πλάκα από σχιστόλιθο η οποία ανάγεται στο δεύτερο ήμισυ του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα και βρέθηκε το 1968 στον οικισμό Εθνικόν του δήμου Κάτω Κλεινών Φλωρίνης. Η επιγραφή αναφέρει: ΙΟΥΛΙΑ **ΓΛΑΥΚΙΟΥ** ΕΤΩΝ Ν. Σε άλλες επιγραφές απαντά το όνομα **Γλαύκος**, ως Αρίσταρχος Γλαύκου και [Φίλ]ιππος Γλαύκου.

95. Γλαυκίας. Ήταν ίλαρχος του ιππικού των εταίρων στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. Η θέση του στην παράταξη της μάχης ήταν στα αριστερά του Κλείτου.

96. Γοργάτας. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Γοργάτας**. Από το γοργ < γοργός = φοβερός) + το επίθημα -ατας.*

97. Γοργίας. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Γοργίας**. Από το γοργ < γοργός (= φοβερός) + το ιας. (Φοβερός ήταν η αρχική σημασία. Αργότερα έχει και την έννοια γρήγορος, σβέλτος). Γοργώ, λεγόταν το τέρας η Μέδουσα. ''Τη δ' επί μεν Γοργώ βλοσυρώπις εστεφάνωτο δεινόν δερκομένη,''. (Ιλιάς, Λ 36). Γοργώ λεγόταν επίσης η κόρη του βασιλιά των Σπαρτιατών Κλεομένους. (Ηρόδοτος, Ε 48). Το όνομα Γοργίας απαντά και στη Μεγάλη Ελλάδα. Ο Γοργίας ο Λεοντίνος ήταν σοφιστής και ρήτορας του 5^{ου} προς 4^{ο} π.Χ. αιώνα (483-376 π.Χ.).*

98. Γοργίας. Εταίρος. Ήταν αρχηγός φάλαγγας πεζεταίρων στην εκστρατεία κατά της Ινδίας και στη μάχη στον ποταμό Υδάσπη το Μάϊο του 326 π.Χ. Συμμετείχε μαζί με τον Αντιγένη και τον Πολυδάμα ως επικεφαλής, στη φάλαγγα των απολυθέντων στην Ώπιδα παλαιμάχων, τον Ιούλιο του 324 π.Χ., οι οποίοι επέστρεφαν στη Μακεδονία.

99. Δάμων. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 332 π.Χ. έδρασε στη Δαμασκό μαζί με το στρατηγό Παρμενίωνα. ***Δάμων**. Το δαμ στα μυκηναϊκά σήμαινε πλήθος, ομάδα. Δάμων < Δήμων < Δήμος (= λαός). Από την ίδια ρίζα δαμ προέρχεται και ο Δαμοκλής (ο ένδοξος του Δήμου). Το όνομα Δάμων απαντά και στη Μεγάλη Ελλάδα. Υπήρξε μέλος των Πυθαγορείων. Ήταν γνωστός για τη φιλία του με το Φιντία. Ζήτησε να πεθάνει στη θέση του Φιντία, ο οποίος είχε καταδικαστεί σε θάνατο από τον τύραννο των Συρακουσών Διονύσιο. Ως γνωστόν ο Διονύσιος χάρισε τη ζωή και στο Φιντία.*

100. Δείμαχος. Ήταν αξιωματικός του μηχανικού, μηχανικός πολεμικών μηχανών. Έδρασε σε όλες τις πολιορκίες. ***Δείμαχος***. *Από τη ρίζα δει (= φόβος) < δεινός (= φοβερός, τρομερός) + μάχη. Το ρήμα δείδω = φοβούμαι. Ο φοβερός, ο τρομερός στη μάχη.*

101. Δεινοκράτης. (Λέγεται ότι ήταν Μακεδών ή Ρόδιος ή Ρήγιος). Ήταν αρχιτέκτων-πολεοδόμος. Το 334 π.Χ. διατάχθηκε να αναστηλώσει τον πυρπολημένα από τον Ηρόστρατο ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο. Το 332/1 π.Χ. κλήθηκε από τον Αλέξανδρο να προσφέρει τις υπηρεσίες του για την οικοδόμηση της Αλεξάνδρειας στην Αίγυπτο. Το 324 π.Χ. έκτισε ένα τεράστιο οικοδόμημα, το οποίο χρησιμοποιήθηκε για την καύση της σορού του Ηφαιστίωνος. ***Δεινοκράτης***. *Από τη λέξη δεινός (= φοβερός, τρομερός) + κράτης < κράτος. (Το κράτος προέρχεται από τη λέξη κρας, γενική κρατός, που σημαίνει κάρα, κεφαλή και κρέων λέγεται ο βασιλιάς, ο ηγέτης). Το όνομα Δεινοκράτης απαντά στη Μεγάλη Ελλάδα. Ήταν στρατηγός, φίλος του τυράννου Αγαθοκλέους.*

102. Δέρδας, υιός του Ελιμιώτου. Ήταν ηγεμών της Ορεστίδος. Εταίρος και αξιωματικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

103. Δέρδας. Ήταν ηγεμών της Ορεστίδος. Εγγονός, πιθανόν, του Δέρδα Α΄, πολέμησε μετά του Αμύντου Γ΄ κατά των Σπαρτιατών το 380 π.Χ.

104. Δήμαρχος. Ήταν σημαίνων Μακεδών. Ήταν επιτελής του σατράπη της Μικράς Φρυγίας, Κάλα του Αρπάλου, τον οποίο διαδέχθηκε το 327 π.Χ. μετά το θάνατό του. ***Δήμαρχος***. *Από τη λέξη δήμος (= λαός) + αρχος < άρχω). Ο άρχων του λαού. Στην αρχαία Αθήνα Δήμαρχος ήταν ο κάθε ένας από τους αρχηγούς των δέκα Δήμων.*

105. Δημήτριος, ο επωνομαζόμενος Φείδων. Ήταν αξιωματικός, ίππαρχος στις μάχες κατά των Μαλλών. ***Δημήτριος***. *Ο αναφερόμενος στη θεά Δήμητρα. (Δη + μήτηρ = μητέρα). Δά, Δή, Γά, Γή = γη. Δήμητρα = Η μητέρα γη.*

Το όνομα **Δημήτριος** απαντά σε επιγραφή τμήματος παραλληλεπίπεδης λίθινης στήλης, η οποία βρέθηκε στον Άγιο Αχίλλειο Φλωρίνης και αναφέρει:…ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥΝΤΟΣ ΕΝ ΛΥΚΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ…ΚΑΙ ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ΤΟΥ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ…ΑΚΤΟΡΕΥΟΝΤΟΣ ΔΕ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΔΡΑΚΑ… ΔΙΙ ΚΥΡΙΩ **ΔΗΜΗΤΡΙΩ**….

Σε άλλες επιγραφές το όνομα **Δημήτριος** απαντά ως: Δημήτριος Δημητρίου, Δημήτριος Ποτάμωνος, Νείκανδρος Δημητρίου, Νείχαρχος Δημητρίου, Νεοπτόλεμος Δημητρίου.

106. Δημήτριος. Ήταν *βασιλικός σωματοφύλακας* του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 330 π.Χ. έλαβε μέρος στη συνωμοσία κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Προφθασία και εκτελέστηκε.

107. Δημήτριος, υιός του Αλθαιμένη. Ήταν ιλάρχης της ίλης της Απολλωνίας στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. Στην εκστρατεία κατά

της Ινδίας το 327 π.Χ. εμφανίζεται ως Ίππαρχος. Αναφέρεται ότι έλαβε μέρος στις μάχες εναντίον των Μαλλών το 326 π.Χ.

108. Δημήτριος, υιός του Αντιγόνου. Αποκλήθηκε Πολιορκητής. Διαδέχθηκε τον πατέρα του στο θρόνο της Μακεδονίας.

109. Δημόνικος, υιός του Αθηναίου. Καταγόταν από την Πέλλα. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. ***Δημόνικος****. Από τη λέξη δήμος (= λαός) + νίκος < νίκη.*

110. Δημοφών. Ήταν τραπεζοκόμος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Τη νύκτα που προηγήθηκε του θανάτου του Μεγάλου Αλεξάνδρου, 12-13 Ιουνίου 323 π.Χ., ξαγρύπνησε στο ναό του Σαράπιδος στη Βαβυλώνα, προσευχόμενος υπέρ της ιάσεως του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Δημοφών.*** *Από τη λέξη δήμος (= λαός) + φών < φαίνω (= φανερώνω, φέρω κάτι στο φως, φωτίζω). Κατά το Ξενοφών, Αντιφών.*

111. Δίμνος. (Ο Πλούταρχος τον αναφέρει Λίμνο). Καταγόταν από τη Χαλάστρα (Χαλαίστρα) της Βοττιαίας. Εταίρος. Ήταν αξιωματικός της προσωπικής ακολουθίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Επειδή είχε θιγεί η τιμή του, συνωμότησε κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Προφθασία το 330 π.Χ. και έγινε αφορμή να αποκαλυφθεί η συνωμοσία του Φιλώτα. Αυτοκτόνησε πριν συλληφθεί.

112. Διόγνητος ο "Βηματιστής". Υπηρέτησε στο επιτελείο της στρατιάς του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήταν συνάδελφος του Βαίτωνος και του Φιλωνίδη. ***Διόγνητος****. Από το Διός (γεν. του Ζευς) + γνήτιος (= γνήσιος) < γνητός (= γενημμένος). Ο έχων την προέλευση από το Δία. Ο γενημμένος από το Δία. Ο γνήσιος υιός του Διός.*

113. Διόδωτος ο Ερυθραίος. Ήταν ο συντάσσων, μετά του Ευμένους του Καρδιανού, ‘’Αρχιγραμματέως’’ του Μεγάλου Αλεξάνδρου, τις βασίλειες εφημερίδες. ***Διόδωτος****. Από τη λέξη Διός (γεν. του Ζευς) + δίδωμι (= δίδω, εξ ης και δοτός). Ο δοσμένος από το Δία. Όπως και Θεόδοτος.*

114. Εκαταίος. Εταίρος. Ήταν πιστός φίλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 336 π.Χ. εστάλη στη Μικρά Ασία να φέρει ζώντα ή νεκρό το στρατηγό Άτταλο. *Το όνομα Εκαταίος αναφέρεται από τον Πλούταρχο. Ήταν ιστορικός από την Ερέτρια ιστορήσας τα περί* Μεγάλου Αλεξάνδρου.

115. Έκτωρ, υιός του Παρμενίωνος. (360-331 π.Χ.). Καταγόταν από την Πέλλα. Ήταν ο νεότερος υιός του στρατηγού Παρμενίωνος. Ήταν συμμαθητής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μίεζα. Εταίρος. Ανήκε στο στενό επιτελείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 332/1 π.Χ. πνίγηκε στο Νείλο ενώ κολυμβούσε. ***Έκτωρ****. Από το έχω (με ανομοίωση του δασέος) + παράγωγο επίθημα -τωρ. Αυτός που κατέχει, που κρατάει. Ο κρατών σταθερώς, ισχυρώς. Ο έχων, ο συνέχων, ο κρατών και αμυνόμενος του λαού και της πόλης. Ή από το έξω (α΄ μέλλων του έχω, ο β΄ σχήσω). Αυτός που θα αποκτήσει στο μέλλον, ο διάδοχος. Το όνομα Έκτωρ απαντά*

και στην ‘’Ιλιάδα’’. Ο Έκτωρ ήταν υιός του Πριάμου και της Εκάβης, αρχηγός των Τρώων, σύζυγος της Ανδρομάχης.
116. Ελαφώνιος. Ήταν *βασιλικός παις*.
117. Ελλάνικος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 334 π.Χ. κατά την πολιορκία της Αλικαρνασσού, ήταν υπεύθυνος για τη φρούρηση των πολιορκητικών μηχανών. ***Ελλάνικος****. Από τις λέξεις Ελλάς + νίκη. Το όνομα Ελλάνικος απαντά και στη Λέσβο. Ήταν ιστοριογράφος, πολυγραφώτατος, γεννηθείς πιθανόν το 480 π.Χ. Έργα του ‘’Δευκαλιωνεία’’, ‘’Ατλαντίς’’, ‘’Ασωπίς’’, ‘’Τρωϊκά’’ κ.τ.λ.*
118. Επιμένης, υιός του Αρσέου. Ήταν *βασιλικός παις*, φίλος του Ερμολάου. Το 327 π.Χ. στα Ναύτακα, έλαβε γνώση της συνωμοσίας των *βασιλικών παίδων* κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ανέφερε τα σχετικά με αυτήν στο Χαρικλή, ο οποίος τα ανακοίνωσε στον Μέγα Αλέξανδρο. Ο Επιμένης έλαβε χάρη. ***Επιμένης****. Από την πρόθεση επί + μένος (= δύναμη, ισχύς, μανία, έντονη επιθετική διάθεση, οργή). Ο επιμένων. Ο ανυποχώρητος, ο σταθερός και αμετακίνητος σε κάτι. Το όνομα Επιμένης απαντά και στην Ιωνία. Ήταν σφραγιδογλύφος και υπέγραφε τα έργα του ως ΕΠΙΜΕΝΕΣ ΕΠΩΙΕ.*
119. Επόκιλλος, υιός του Πολυειδή. Ήταν στρατηγός. Έφερε επικουρίες στα Ζαρίασπα. Το χειμώνα του 328/7 π.Χ. εστάλη στη Μακεδονία με το Σώπολι και το Μενίδα για να παραλάβουν νεοσυλλέκτους. ***Επόκιλλος.*** *Από το ρήμα εποκέλλω (επί + οκέλλω = εξοκέλλω, ρίχνω πλοίο έξω στη ξηρά).*
120. Ερίγυιος, υιός του Λαρίχου. Καταγόταν από την Αμφίπολη. Ο πατέρας του καταγόταν από τη νήσο Λέσβο. Ήταν αδελφός του Λαομέδοντος και συμμαθητής του Αλεξάνδρου στη Μίεζα. Εταίρος. Ήταν αρχηγός του συμμαχικού ιππικού. Έλαβε μέρος στη μάχη στα Γαυγάμηλα το Φθινόπωρο του 331 π.Χ. Συνόδευσε τον Μέγα Αλέξανδρο στην Υρκανία το 330 π.Χ. Εστάλη να καταστείλει την επανάσταση στην Αρεία. Μετά από αυτό ονομάστηκε στρατηγός. Σε μονομαχία εφόνευσε τον Πέρση σατράπη Σατιβαρζάνη. Εφονεύθη στην *άκρα του Σεσιμίθρου*.
121. Ερμογένης. Ήταν μέλος *"της ακολουθίας του βασιλέως"*. ***Ερμογένης****. Από τη λέξη Ερμής + γένος. Ερμής από το έρμα = σωρός λίθων. Ο σωρός λίθων πάνω σε τάφους εθεωρείτο σύμβολο του ψυχοπομπού θεού Ερμή. Με το ίδιο όνομα αναφέρονται: υποστράτηγος του Σελευκίδου στρατηγού Πατροκλέους, στωϊκός φιλόσοφος, ιατρός, στρατηγός του Αντιόχου Γ΄.*
122. Ερμόλαος, υιός του Σωπόλιδος. Ήταν *βασιλικός παις*, θαυμαστής του φιλοσόφου Καλλισθένη. Ο πατέρας του ήταν ιλάρχης των εταίρων. Ήταν ο οργανωτής της συνωμοσίας των *βασιλικών παίδων* το 327 π.Χ στα Ναύτακα κατά της ζωής του Αλεξάνδρου, ένεκα της τιμωρίας την οποία

του επέβαλε ο Μέγας Αλέξανδρος μετά από κυνήγι αγριόχοιρου. Στη συνωμοσία συμπαρέσυρε το Σώστρατο και άλλους. Καταδικάστηκε και εκτελέστηκε για τη συνωμοσία. ***Ερμόλαος****. Από τις λέξεις Ερμής + λαός. Υπήρχε αδριαντοποιός των ρωμαϊκών χρόνων με αυτό το όνομα, εργασθείς στην Κύπρο.*

123. Εύγνωστος, υιός του Ξενοφάντη. Εταίρος. ***Εύγνωστος****. Από το εύ (= καλά, σωστά, όπως αρμόζει. Ουδέτερο του επιθέτου εύς= γενναίος, καλής ποιότητος) + γνωστός. Αυτός που τον γνωρίζουν καλά. Ο ονομαστός, ο ξακουστός, ο πολύ γνωστός, ο ευδιάκριτος, ο οικείος.*

124. Εύδαμος, υιός του Κρατεύα. Καταγόταν από την Εορδαία. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αδελφός του Πείθωνος *''στρατηγού των άνω σατραπειών''*. Επί μικρόν διάστημα διετέλεσε σατράπης της Παρθυηνής. ***Εύδαμος****. Από το εύ + δάμος < δήμος (= λαός).*

125. Εύδημος. Ήταν μέλος *"της ακολουθίας του βασιλέως"*. Ήρχεν τεσσάρων χιλιάδων Αγριάνων και Θρακών ακοντιστών στην εκστρατεία κατά της Ινδίας. Μετά το θάνατο του Φιλίππου του Μαχάτα, ασκούσε τη διοίκηση της σατραπείας μαζί με τον Ταξίλη. Εφονεύθη υπό του Αντιγόνου, μετά την πτώση του Ευμένους. ***Εύδημος****. Από το εύ + δήμος (= λαός). Ο Εύδημος ο Ρόδιος ήταν Αριστοτελικός φιλόσοφος περίπου το δεύτερο ήμισυ του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Συνέγραψε υπομνήματα στα συγγράμματα του Αριστοτέλους, ως και συγγράμματα μαθηματικού περιεχομένου, από τα οποία όμως τίποτε δεν περιήλθε σε μας. Με το όνομα Εύδημος είναι γνωστοί επίσης:. Ιστοριογράφος εκ Πάρου, ανδριαντοποιός εκ Μιλήτου του 6^{ου} π.Χ. αιώνα ο οποίος υπέγραφε τα έργα του ως ''εύδημος με εποίηεν'', συγγραφεύς εκ Κύπρου ο οποίος συνέγραψε έργο υπό το τίτλο ''Εύδημος ή περί ψυχής'', του οποίου αποσπάσματα διέσωσε ο Πλούταρχος εις τα οποία μνημονεύονται τα περί αθανασίας της ψυχής.*

126. Ευθυκράτης. Ήταν μέλος *"της ακολουθίας του βασιλέως"*. ***Ευθυκράτης****. Από τις λέξεις ευθύς + κρατώ= υπερτερώ, υπερισχύω, εξουσιάζω. Το όνομα απαντά στην Σικυώνα. Ήταν χαλκουργός, υιός και μαθητής του Λυσίππου. Στις Θεσπιές κατασκεύασε ανδριάντα του Μεγάλου Αλεξάνδρου.*

127. Ευρύλοχος ο Αιγαίος. Καταγόταν από τις Αιγές (το δηλώνει και το όνομά του). Ήταν αξιωματικός του εταιρικού ιππικού. ***Ευρύλοχος****. Από το ευρύς + λόχος (= κρεβάτι, τόπος αναμονής, τόπος όπου ξαπλώνει κανείς περιμένοντας, ο τόπος όπου ενέδρευε ένα στρατιωτικό σώμα). Λέχομαι = ξαπλώνω. Λεχώ = λεχώνα. Είναι γνωστός ο εταίρος του Οδυσσέως Ευρύλοχος, σύζυγος της αδελφής του Κτιμένης, ο οποίος απέφυγε την παγίδα της Κίρκης. Επίσης, Ευρύλοχος ελέγετο ο Σπαρτιάτης στρατηγός, ο*

αποσταλείς κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου, εναντίον της Ναυπάκτου (Θουκ., Γ΄98-101).

128. Ευρύλοχος. Ήταν φίλος του *βασιλικού παίδα* Χαρικλή, υιού του Μενάνδρου.

129. Ευρύλοχος. Ήταν ο απεσταλμένος του βασιλιά Φιλίππου Β΄ στην Αθήνα κατά τη σύναψη της ειρήνης του 346 π.Χ.

130. Εφιάλτης. Ήταν αυλικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Μαζί με τον Κίσσο ανακοίνωσαν στο Μέγα Αλέξανδρο τη φυγή του θησαυροφύλακα Αρπάλου. ***Εφιάλτης****. Ίσως από το ρήμα εφάλλομαι = εφορμώ πάνω σε κάποιον. Αιολικά επιάλτης και επίαλος. Το όνομα είναι συνώνυμο της προδοσίας. Ο Εφιάλτης του Ευρυδήμου, Μαλιεύς ή Τραχίνιος, υπέδειξε στον Ξέρξη την ατραπό, μέσω της οποίας οι Πέρσες ευρέθησαν όπισθεν των Ελλήνων στις Θερμοπύλες το 480 π.Χ. Επικηρύχθηκε από τους Πυλαγόρες της Δελφικής Αμφικτυονίας. Εφονεύθη από τον Αθηνάδη στην Αντίκυρα, ο οποίος ένεκα τούτου έτυχε ιδιαιτέρων τιμών υπό των Σπαρτιατών. (Πυλαγόρες ήταν οι τρεις αντιπρόσωποι κάθε πόλης στο Αμφικτιονικό Συνέδριο).*

131. Έφιππος ο Ολύνθιος. Καταγόταν από την Όλυνθο. Ήταν "επίσκοπος" στρατευμάτων. Συνέταξε πραγματεία περί της κηδείας του Ηφαιστίωνος και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Έφιππος****. Από την πρόθεση επί + ίππος. Ο επιβαίνων ίππου, ο εποχούμενος, ο αναβάτης, ο ιππεύων. Το όνομα απαντά στην αρχαία Αθήνα. Ο Έφιππος ήταν κωμικός ποιητής της μέσης κωμωδίας. Η κωμωδία του Άρτεμις διδάχθηκε το 366 π.Χ. Έργα του οι ‘’Ναυαγοί’’, ‘’Εμπολή’’, ‘’Έφηβοι’’, ‘’Οβελιαφόροι’’. Έφιππος ήταν επίκληση της θεάς Αφροδίτης. Σε κάτοπτρο της Ερέτριας παριστάνεται έφιππος και αποκαλείται Ιπποδάμεια.*

132. Ζεύξις. Ήταν ένας από τους παιδαγωγούς του Μεγάλου Αλεξάνδρου, συνώνυμος του ζωγράφου. ***Ζεύξις****. Από το ρήμα ζεύγνυμι (= ζεύω, συνδέω, συνάπτω). Ζωγράφος των μέσων του 5^{ου} π.Χ. αιώνα από την Ηράκλεια του Πόντου ή της Μεγάλης Ελλάδας. Το πλήρες όνομά του ήταν Ζεύξιππος. Ο φιλόσοφος Σωκράτης τον χαρακτήριζε ‘’ πάνυ καλόν καγαθόν’’.*

133. Ζέφυρος. Ήταν αξιωματικός στη στρατιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ασία. ***Ζέφυρος****. Ονομάζεται και ο άνεμος που πνέει από τα δυτικά. Από τη λέξη ζέφος < ζόφος (= βαθύ σκοτάδι). Κατά τη μυθολογία ήταν υιός της Ηούς και του Αστρέου, αδελφός του Βορέου.*

134. Ζώϊλλος ή *Ζωΐλος*. Καταγόταν από τη Βέροια. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, πατέρας του Μυλλέα. *Με το όνομα **Ζωΐλος** είναι γνωστός σοφιστής και ρήτορας του 4^{ου} π.Χ. αιώνα από την Αμφίπολη, μαθητής του Διογένη του Κυνικού. Έβαλε κατά του Ομήρου, ονομασθείς ‘’Ομηρομάστιγξ’’ και ‘’ρητορικός κύων’’.*

Το όνομα **Ζωΐλος** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή και το τέλος της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ …..… ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ Ο ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ ΕΠΕΣΦΡΑΓΙΣΑΜΗΝ ……. Μεταξύ των 57 ονομάτων των ατόμων που αναφέρονται υπάρχουν και τα ονόματα Ζωΐλος Φίλωνος, [….]νίας Ζωΐλου και Ορέστης Ζωΐλου.

135. Ζωπυρίων. Ήταν *"Στρατηγός του Πόντου"*, διοικητής των χωρών του κάτω Δουνάβεως. Εφονεύθη το 331 π.Χ. όταν επιχείρησε εκστρατεία κατά των πέραν του Δουνάβεως Σκυθών. ***Ζωπυρίων****. Από τη λέξη ζώπυρο (= κομμάτι αναμμένου κάρβουνου, χρησιμοποιούμενου για το άναμμα φωτιάς, το σπέρμα του πυρός, σπινθήρας, έναυσμα. Από τις λέξεις ζω + πυρον < πυρ. Μεταφορικά το ζωογονούν. Το ρήμα είναι αναζωπυρώ. Ο ανάβων, ο έχων φλόγα, ο φλογερός.*

136. Ηγέλοχος, υιός του Ιπποστράτου. Εταίρος. Ήταν στρατηγός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Επιφορτίστηκε με τη γεφύρωση του Ελλησπόντου. Ήταν στην εμπροσθοφυλακή της στρατιάς με 1.200 ιππείς και 500 ψιλούς στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. και εντόπισε το στρατό των Περσών. Μετά το Σωκράτη του Σάθωνος, ανέλαβε την ηγεσία του ιππικού της Χαλκιδικής. Έδρασε στη θάλασσα του Αιγαίου, την οποία ξεκαθάρισε από το στόλο των Περσών ονομασθείς ναύαρχος. Ήταν ιλάρχης εταίρων στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. ***Ηγέλοχος****. Από το ηγέτης (= αρχηγός, ηγεμόνας, ο ευρισκόμενος στην κορυφή της εξουσίας) < ηγούμαι + λόχος. Ο ηγούμενος του λόχου. Ο Λοχαγός.*

137. Ηγησίμαχος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Κατά τη μάχη στον ποταμό Υδάσπη εναντίον του Πώρου, το Μάϊο του 326 π.Χ., ανήκε στο σώμα των υπασπιστών. ***Ηγησίμαχος****. Από το ηγήσομαι (μέλλων του ηγέομαι -ούμαι = προπορεύομαι) + μαχος < μάχη.*

138. Ηρακλείδης, υιός του Αντιόχου. Ήταν αδελφός του Αμύντα, ο οποίος είχε καταφύγει στην Έφεσο. Ήρχεν της ίλης των εταίρων της Βοττιαίας. Το 335 π.Χ. συμμετείχε στην εκστρατεία προς το Δούναβη εναντίον των Θρακών και των Τριβαλλών. ***Ηρακλείδης****. Από τις λέξεις Ήρα + κλης <κλέος (= δόξα). Ο ένδοξος της Ήρας. (Μία από τους δώδεκα θεούς, σύζυγος του Δία, προστάτις του γάμου). Ηρακλής + ίδης. Ο ανήκων στο γένος του Ηρακλή, ο προερχόμενος από το γένος του Ηρακλή, ο υιός του Ηρακλή. Οι υιοί και οι απόγονοι του Ηρακλή. Ο Ηρακλείδης ο Ποντικός, ήταν Πλατωνικός φιλόσοφος περίπου το 388-322 π.Χ. Με το όνομα Ηρακλείδης είναι γνωστοί επίσης: Χαλκουργός σφραγιδογλύφος και χαράκτης νομισμάτων στη Σικελία, Αθηναίος πολιτικός, Συρακούσιος στρατηγός, μαθητής του Πλάτωνος και Μακεδών ζωγράφος.*

Το όνομα **Ηρακλείδης** απαντά σε λεπτή παραλληλεπίπεδη επιτύμβια στήλη που βρέθηκε στον οικισμό Αχλάδα του δήμου Μελίτης Φλωρίνης και ανάγεται στα μέσα του 3ου μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΕΓΩ ΖΟΗ ΑΥΡΗΛΕΙΩ **ΗΡΑΚΛΕΙΔΗ** [ΤΩ ΣΥΜ]ΒΙΩ ΑΥ[ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ Χ]ΑΡΕΙΝ.

139. Ηρακλείδης, υιός του Αργαίου. Ήταν "Μεταλλευτής", στρατηγός. Το 323 π.Χ., μετά την επιστροφή από την Ινδία, εστάλη με πλήθος ναυπηγών στην Υρκανία (Κασπία) θάλασσα. (Ο Πατροκλής, στρατηγός και ναύαρχος του βασιλιά Σελεύκου Α΄, επιχείρησε την εξερεύνηση της Υρκανίας θάλασσας το 285-282 π.Χ.).

140. Ηρακλείδης. Καταγόταν από τη Χαλκηδόνα της Βοττιαίας. Ήταν αξιωματικός του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

141. Ηράκων. Ήταν στρατηγός, αρχηγός των μισθοφόρων ιππέων. Αντικατέστησε στην ηγεσία τους το Μενίδα τον υιό του Ηγησάνδρου. Από το 330 π.Χ. παρέμενε με τη μονάδα του στα Εκβάτανα υπό τον Παρμενίωνα. Το Δεκέμβριο του 325 π.Χ. συνήντησε το Μέγα Αλέξανδρο στην Καρμανία. Εφονεύθη με διαταγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου διότι είχε συλήσει το ναό των Σούσων.

142. Ηρομένης, υιός του Αερόπου Β΄. Καταγόταν από το γένος των Βακχιάδων της Λυγκηστίδος. Συνωμότης στη δολοφονία του Φιλίππου Β΄. Εφονεύθη μαζί με τον αδελφό του Αρραβαίο επί του τάφου του Φιλίππου. ***Ηρομένης****. Από τη λέξη Ήρα + μένος (= δύναμη, ισχύς, μανία, έντονη επιθετικότης, οργή). Ο έχων τη δύναμη, την οργή της Ήρας.*

143. Ηφαιστίων, υιός του Αμύντορος. Καταγόταν από την Πέλλα. Ήταν φίλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου από την παιδική του ηλικία. Εταίρος. Ήταν *βασιλικός σωματοφύλακας* και *επί των απορρήτων*, στρατηγός του Μεγάλου Αλεξάνδρου τον οποίο ακολούθησε παντού. Το 332 π.Χ. ανέλαβε τη διοίκηση της Σιδώνος. Κατά την πορεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου προς την Αίγυπτο είχε τη διοίκηση του παραπλέοντος στόλου. Στη μάχη των Γαυγαμήλων τραυματίστηκε στο βραχίονα. Αρχές του 328 π.Χ. διοικούσε μία από τις πέντε τάξεις του στρατού. Ίππαρχος στην εκστρατεία κατά της Ινδίας το 327/6 π.Χ. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Στα Σούσα παντρεύτηκε τη μικρότερη κόρη του Δαρείου τη Δρυπήτιδα. Στα Σούσα επίσης, του απονεμήθηκε από το Μέγα Αλέξανδρο χρυσούς στέφανος. Πέθανε το 324 π.Χ. στα Εκβάτανα, λίγους μήνες πριν από το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Ηφαιστίων****. Από τη λέξη Ήφαιστος. (Ο Ήφαιστος ήταν ένας από τους δώδεκα θεούς, σύζυγος της Αφροδίτης, κύριος της φωτιάς και της μεταλλουργίας, προστάτης των τεχνιτών).*

144. Θεόδοτος. Ήταν Χιλίαρχος των υπασπιστών. Έδρασε κατά τους αγώνες εναντίον των Σιτακηνών το 331 π.Χ. ***Θεόδοτος****. Από τη λέξη Θεός*

+ δοτός < δίδωμι (= δίδω, δίνω). Ο δοθείς από το Θεό. Με το όνομα Θεόδοτος υπήρχε και ναύαρχος του Αντιόχου του Μονόφθαλμου.
Το όνομα **Θεόδοτος** απαντά σε επιγραφή που βρέθηκε σε μαρμάρινη στήλη στον οικισμό Σισανίου του δήμου Ασκιού Κοζάνης και ανάγεται στο 65 ή το 105 μ.Χ. Η επιγραφή αναφέρει τα εξής: ΑΛΕΙΦΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΕΤΟΥΣ……Μεταξύ των είκοσι ονομάτων που αναγράφονται, τελευταίο αναφέρεται το όνομα **ΘΕΟΔΟΤΟΣ** ΘΕΟΔΟΤΟΥ.
145. Θεόδωρος, υιός του Ανδρονίκου. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, υιός της Ελλανίκης (ή Λανίκης), τροφού του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αδελφός του Πρωτέα. ***Θεόδωρος****. Από τη λέξη Θεός + δώρος < δώρο. Αυτός που είναι δώρο του Θεού. Το όνομα απαντά και ως εξής: Θεόδωρος, κατασκευαστής αυλών πατέρας του Αθηναίου ρήτορα Ισοκράτη. Θεόδωρος, διαπρεπής μαθηματικός εκ Κυρήνης, σύγχρονος του Ιπποκράτους του Χίου, δάσκαλος του Θεαίτητου και του Πλάτωνος, ακμάσας περί το 430 π.Χ. Θεόδωρος ο Άθεος, φιλόσοφος της Κυρηναϊκής Σχολής τον 4^{ο} προς 3^{ο} π.Χ. αιώνα, οπαδός του Αριστίππου.*
Το όνομα **Θεόδωρος** απαντά σε επιγραφή μαρμάρινης παραλληλεπίπεδης επιτύμβιας στήλης η οποία βρέθηκε στον οικισμό Κάτω Κλεινές του ομωνύμου δήμου της Φλωρίνης και ανάγεται στο 2^{ο} - 3^{ο} μ.Χ. αιώνα. Η στήλη αναφέρει στο τέλος: ……ΓΑΜΒΡΩ ΤΕ ΙΗΤΡΩ **ΘΕΟΔΩΡΩ** ΣΟΦΩ ΑΝΔΡΙ…. Η στήλη έχει μεταφερθεί στο μουσείο Θεσσαλονίκης.
146. Θέρσιππος. Ήταν ο αγγελιοφόρος του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο οποίος μετέφερε την επιστολή του προς το Δαρείο μετά τη μάχη της Ισσού. ***Θέρσιππος****. Από τη λέξη θέρσιος (= θαρραλέος) < θέρσος + ίππος. Αυτός που δε φοβάται τα άλογα. Είναι γνωστό το ρητό θαρσείν χρη. Ο Θέρσιππος ήταν ο εικοστός πρώτος (21^{ος}) βασιλιάς των Αθηνών, υιός του Αρχίππου, έγγονος του Αρκάστου. Βασίλευσε επί σαράντα (40) έτη.*
147. Θόας, υιός του Μανδροδώρου. Μάγνης. Ήταν επικεφαλής ιππέων στην έρημο της Γαδρωσίας. Διορίστηκε σατράπης αντί του Απολλοφάνους. Μάγνης ήταν ονομασία αρχαίων Μακεδόνων, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στα τέλη του 12^{ου} π.Χ. αιώνα στην περιοχή του Πηλίου της Ηπείρου. **Ο Μάγνης ήταν αδελφός του Μακεδόνος**. Μάγνητες κατοικούντες στον Πηνειό και το Πήλιο της Μαγνησίας έλαβαν μέρος στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας με σαράντα πλοία. Επικεφαλής τους ήταν ο Πρόθοος ο υιός του Τενθρηδόνος. *(Ιλιάς*, Β 756-759). *Ο **Θόας** ήταν μορφή που ανάγεται στο Διονυσιακό κύκλο. Ήταν υιός του Διονύσου και της Αριάδνης και είχε σύζυγο τη Μυρίνη. Πατρίδα του ήταν η οινοφόρος Λήμνος. ''Λήμνον δ' εισαφίκανε, πόλιν θείοιο Θόαντος''.* (*Ιλιάς*, Ξ 230). ''και έφθασε στη Λήμνο την πόλη του θείου Θόαντος''. *Το όνομα Θόας αναφέρεται επίσης και πάλι στον Όμηρο. Ηγείτο των Αιτωλών οι οποίοι*

εκστράτευσαν στην Τροία με σαράντα πλοία και ήταν υιός του Ανδραίμονος. ''Τω δ' (Θόαντι) άμα τεσσαράκοντα μέλαιναι νήες έποντο''. (*Ιλιάς*, Β 644). *''Αιτωλών δ' ηγείτο Θόας Ανδραίμονος υιός, οι Πλευρών' ενέμοντο και Ώλενον ηδέ Πυλήνην Χαλκίδα τ' Αγχίαλον Καλυδώνά τε πετρήεσσαν''.* (*Ιλιάς*, Β 638-640).

148. Ιερώνυμος, υιός του Αερόπου. ***Ιερώνυμος***. *Από τις λέξεις ιερός + όνυμα < όνομα. Ο φέρων ιερό όνομα. Το όνομα Ιερώνυμος απαντά και στη Μεγάλη Ελλάδα. Ο Ιερώνυμος ήταν υιός του Γέλωνος και της Νηρηίδος, τύραννος των Συρακουσών τον 3ο π.Χ. αιώνα. Το όνομα Ιερώνυμος απαντά και στην Αθήνα. Ήταν τραγικός ποιητής και ποιητής διθυράμβων.*

149. Ιόλαος ή Ιόλλας, υιός του Αντιπάτρου. Ήταν ένας από τους οκτώ υιούς του στρατηγού Αντιπάτρου, αδελφός του Κασσάνδρου, αρχιοινοχόος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Πέθανε το 317 π.Χ. Ο τάφος του καταστράφηκε από την Ολυμπιάδα. ***Ιόλαος***. *Από τη μετοχή ιών, ιούσα, ιόν του ρήματος είμι (= θα πάω, θα πορευτώ). Το είμι είναι μέλλων του έρχομαι. Ιόν (= το ερχόμενο) + λαός. Ο προερχόμενος από το λαό. Ο Ιόλαος ήταν Βοιωτός ήρωας, πιστός φίλος του Ηρακλή. Από τον Ησίοδο ονομάζεται ''αμώμητος'', ''κρατερός'', ''διόγνητος'', ''κυδάλιμος'' και ''ήρως''. Το θηλυκό της λέξης είναι Ιόλη. Ήταν κόρη του βασιλιά της Οιχαλίας Ευρύτου, ερωμένη του Ηρακλή.*

Το όνομα **Ιόλαος** απαντά σε επιγραφή που βρέθηκε σε μαρμάρινη βάση αγάλματος στον οικισμό Καισάρεια του δήμου Ελιμείας Κοζάνης και ανάγεται στον 1^{ο} π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή αναφέρει τα εξής: ….. ΔΟΛΙΧΑΙΟΣ [ΑΠΟ] ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΡ[ΙΩ]Ν **ΙΟΛΑΟΥ** ΙΕΡΗΤΕΥΣΑΝ[ΤΕ]Σ ΗΡΑΚΛΕΙ ΚΥΝΑΓΙΔΑ [ΧΑΡ]ΙΣΤΗΡΙΑ.

Το όνομα **Ιόλλας** απαντά σε επιγραφή που βρέθηκε σε μαρμάρινη αναθηματική στήλη στον οικισμό Περδίκκας του δήμου Πτολεμαΐδος Κοζάνης και ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή αναφέρει τα εξής: **ΙΟΛΛΑΣ** ΑΜΥΝΤΟΥ ΚΑΙ ΗΔΙΣΤΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΟΡΜΕΣΤΑΙ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΥΙΩΝ ΕΥΧΗΝ ΠΟΣΙΔΩΝ.….ΚΑΙ ΑΜΦΙΤΡΙΤΗ.

150. Ιόλαος ή Ιόλλας. Φέρεται αναμεμιγμένος στη συνωμοσία του Φιλώτα στην Προφθασία το 330 π.Χ. Πρόκειται για Ιόλαο άλλον από τον υιό του Αντιπάτρου.

151. Κάλανος. Ήταν σημαίνων αξιωματικός. Μετά το Βάλακρο του Αμύντα, ο οποίος παρέμεινε στην Αίγυπτο, διορίστηκε διοικητής του πεζικού των συμμάχων.

152. Κάλας, υιός του Αρπάλου. Καταγόταν από την Ελιμιώτιδα. Ήταν σημαίνων στρατιωτικός. Συμμετείχε της εμπροσθοφυλακής που είχε σταλεί υπό τον Παρμενίωνα στη Μικρά Ασία και κατόπιν διορίστηκε αρχηγός της. Στη μάχη του Γρανικού ποταμού η θέση του ήταν στο άκρο αριστερό της παράταξης επικεφαλής του Θεσσαλικού ιππικού. Το 334 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της επί του Ελλησπόντου Μικράς Φρυγίας. ***Κάλας***. *Από τη λέξη*

καλός (= όμορφος, ευειδής). Ως γνωστόν ο καλός καγαθός ήταν στην αρχαιότητα ο ιδανικός τύπος προσωπικότητας. Ο Κάλας ήταν ζωγράφος του δευτέρου π.Χ. αιώνα, από την Πέργαμο. Εργάστηκε στους Δελφούς όπου είχε σταλεί από τον Άτταλο Β΄ της Περγάμου.

153. Κάλας. Ήταν στρατηγός του Κασσάνδρου του υιού του Αντιπάτρου.

154. Καλλίνης. Ήταν αξιωματικός του εταιρικού ιππικού. Τον Ιούλιο του 324 π.Χ. κατά τα γεγονότα της Ώπιδος, φέρεται ως ίππαρχος. Εξέφρασε στον Μέγα Αλέξανδρο το παράπονο των Μακεδόνων ότι είχε ονομάσει κάποιους Πέρσες βασιλικούς ευγενείς και τους έδωσε το δικαίωμα να τον ασπάζονται, με αποτέλεσμα ο Αλέξανδρος να ονομάσει όλους τους Μακεδόνες συγγενείς του και έτσι να μπορούν να τον φιλούν. Έτσι επανήλθαν οι θερμές σχέσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου και των Μακεδόνων στρατιωτών του οι οποίοι επανήλθαν στο στρατόπεδο τραγουδώντας. ***Καλλίνης****. Το καλλι < καλός. Από το θέμα καλ + επίθημα, το γράμμα του αρχαίου Ελληνικού αλφαβήτου -j (γιώτ), μέσω αφομοίωσης γίνεται καλλ. λλ < -λj. Το επίθετο, ο καλός, η καλή, το καλόν, στο συγκριτικό βαθμό είναι ο καλλίων, η καλλίων, το κάλλιον και στον υπερθετικό, ο κάλλιστος, η καλλίστη, το κάλλιστον.* (Είδατε τώρα που με κάνατε να θυμηθώ τη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσης του Αχιλλέως Τζαρτζάνου);

155. Καλλισθένης, υιός του Δημοτόμου. (370-327 π.Χ.). Καταγόταν από την Όλυνθο. Ήταν φιλόσοφος, ιστορικός, μαθητής και ανεψιός του φιλοσόφου Αριστοτέλους. Ακολούθησε το Μέγα Αλέξανδρο ως ιστοριογράφος και έγραψε το έργο *Αλεξάνδρου πράξεις*. Αναμίχθηκε στη συνωμοσία των *βασιλικών παίδων* στα Ναύτακα και φυλακίστηκε. Πέθανε από ασθένεια ή απαγχονίστηκε. ***Καλλισθένης****. Από το καλλι (παραθετικό του επιθέτου καλός, ή, όν. Ο, η καλλίων, το κάλλιον. Κάλλιστος, -ίστη, ον) + σθένος. Το "καλλι" προσδίδει στο δεύτερο συνθετικό το χαρακτηριστικό του ωραίου.*

156. Κάρανος. Εταίρος. Ήταν αρχηγός του συμμαχικού ιππικού. Εστάλη να καταστείλει την επανάσταση στην Αρεία, στα Μαράκανδα (Σαμαρκάνδη). Το 329 π.Χ. εφονεύθη στη Σογδιανή και το Τμήμα του εξοντώθηκε. ***Κάρανος****. Από τη λέξη κάρα=κεφαλή. Ο αρχηγός, ο κοίρανος, ο κύριος. Οι λέξεις Κάρανος, κάρηνον, καρανώ είναι Δωρικές. Η λέξη κάρανος είναι συνώνυμη του κοίρανος, που σημαίνει αρχηγός. Το όνομα Κοίρανος, το ρήμα κοιρανέω-ώ και το ουσιαστικό κοίρανος απαντούν επανειλημμένως στον Όμηρο. Η λέξη κάρηνον σημαίνει κεφαλή και κορυφή. Ο Κοίρανος ήταν ηνίοχος του Μηριόνου. ''Κοίρανον, ος ρ' εκ Λύκτου ευκτιμένης έπετ' αυτώ''.* (*Ιλιάς*, Ρ 611). ''τον Κοίρανο, που από την καλοκτισμένη Λύκτο τον ακολουθούσε'', και *''ει μη Κοίρανος ώκα ποδώκεας ήλασεν ίππους''. (Ιλιάς*, Ρ 614). ''αν ο Κοίρανος δεν έφερνε

γρήγορα τους ταχείς ίππους''. Ο Ησίοδος επίσης, αναφέρει τη λέξη κάρη ως κορυφή. *''….αθανάτων, οι έχουσι κάρη νιφόεντος Ολύμπου''*, *(Θεογονία*, 118), ''…των αθανάτων, οι οποίοι κατέχουν τις κορυφές του χιονισμένου Ολύμπου''.

157. Κάρανος, υιός του Φιλίππου Β΄. Από τη σύζυγο του Φιλίππου Κλεοπάτρα ανεψιά του στρατηγού Αττάλου. Δολοφονήθηκε από την Ολυμπιάδα, τη μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ενώ ήταν ακόμη βρέφος.

158. Κάρανος, υιός του Φιλίππου Β΄. Από την πρώτη σύζυγο του Φιλίππου Φίλα από την Ελιμιώτιδα.

159. Κάσσανδρος, υιός του Αντιπάτρου. (350-297 π.Χ.). Ήταν ο πρεσβύτερος υιός του Αντιπάτρου. Ήταν ο επικεφαλής της πρεσβείας, που απέστειλε το 323 π.Χ. ο στρατηγός Αντίπατρος, στο Μέγα Αλέξανδρο στη Βαβυλώνα. Το 319 π.Χ., μετά το θάνατο του Αντιπάτρου έγινε βασιλιάς της Μακεδονίας. Έλαβε ως σύζυγο τη Θεσσαλονίκη, κόρη του Φιλίππου και της Νικησίπολης εκ των Φερών της Θεσσαλίας, την ετεροθαλή αδελφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου, της οποίας το όνομα έδωσε στην πόλη που έκτισε στο μυχό του Θερμαϊκού. Έκτισε, επίσης, την Κασσάνδρα στη χερσόνησο της Παλλήνης. Εξόντωσε την Ολυμπιάδα, διέταξε το Γλαυκία να φονεύσει τη Ρωξάνη και τον υιό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, Αλέξανδρο τον Δ΄ και το 309 π.Χ. εφόνευσε και τον Ηρακλή, υιό του Μεγάλου Αλεξάνδρου και της Βαρσίνης. Ο Κάσσανδρος εφονεύθη το 297 π.Χ. και ο θρόνος της Μακεδονίας περιήλθε στους Αντιγονίδες. ***Κάσσανδρος****. Από το κέκασμαι = λάμπω, υπερέχω. (Αναδιπλ. παρακείμενος με χρήση Ενεστώτα). Από το κασ + ανδρός < ανήρ. Το όνομα στο θηλυκό είναι Κασσάνδρα και απαντά στον Όμηρο. Η Κασσάνδρα ή Αλεξάνδρα, ήταν κόρη του βασιλιά των Τρώων Πριάμου και της Εκάβης. Προφήτευε δυσάρεστα μελλούμενα χωρίς να γίνεται πιστευτή, διότι είχε τιμωρηθεί από τον Απόλλωνα, επειδή δεν ενέδιδε στις ερωτικές του επιθυμίες.*

Το όνομα **Κάσσανδρος** απαντά σε επιγραφή τμήματος επιτύμβιας στήλης από πωρόλιθο που βρέθηκε στον οικισμό Αετός του ομωνύμου δήμου της Φλωρίνης. Η στήλη ανάγεται στον $3^{ο}$ - $2^{ο}$ π.Χ. αιώνα και φέρει την επιγραφή: **ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΣ** ΝΙΚΩΝΟΣ. Σε άλλη επιγραφή που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς αναφέρεται το όνομα Αντίγονος **Κασσάνδρου**.

160. Κάσσανδρος, υιός του Ιολάου. Ήταν αδελφός του στρατηγού Αντιπάτρου. Κόρη του ήταν η Αντιγόνη και κόρη αυτής η Βερενίκη (Φερενίκη, η φέρουσα τη νίκη), η σύζυγος του Πτολεμαίου Α΄, βασιλιά της Αιγύπτου. Αυτό αναφέρεται σε σχόλια του Θεοκρίτου (17,61).

161. Κεβαλίνος. Ήταν αδελφός του Νικομάχου, ο οποίος ήταν *"μέλος της ακολουθίας του βασιλέως"*. Στον Κεβαλίνο μίλησε ο Νικόμαχος για το σκοπό του Δίμνου να δολοφονήσει τον Μέγα Αλέξανδρο. Ο Κεβαλίνος

ενημέρωσε σχετικά το στρατηγό Φιλώτα του Παρμενίωνος. Όταν διεπίστωσε τη μη ενημέρωση του Αλεξάνδρου από το Φιλώτα, το ανέφερε στο *βασιλικό παίδα* Μέτρωνα, ζητώντας ακρόαση από τον Αλέξανδρο.

162. Κίσσος. Ήταν αυτός που μαζί με τον Εφιάλτη ανακοίνωσαν στο Μέγα Αλέξανδρο τη φυγή του θησαυροφύλακα Αρπάλου. ***Κίσσος****. Από τη λέξη κισσός, το φυτό.*

163. Κλέανδρος, υιός του Πολεμοκράτους. Καταγόταν από την Ελιμιώτιδα. Ήταν αδελφός του στρατηγού Κοίνου. Ήταν αρχηγός των Μακεδόνων και των Κρητών τοξοτών. Τα 332 π.Χ. ήλθε στη Σιδώνα με ενισχύσεις, τέσσερις χιλιάδες μισθοφόρους, από την Πελοπόννησο, όπου είχε σταλεί από τον Αλέξανδρο από την Καρία. Στη μάχη των Γαυγαμήλων, επέπεσε κατά των Σκυθών ιππέων. Το Δεκέμβριο του 325 π.Χ. από τα Εκβάτανα όπου βρισκόταν, ήλθε στο στρατόπεδο της Καρμανίας με διαταγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εφονεύθη διότι διέπραξε βιαιοπραγίες και ιεροσυλίες. ***Κλέανδρος.*** *Από τις λέξεις κλέος (= δόξα) + ανδρός (γεν. του ανήρ). Το όνομα Κλέανδρος απαντά και στη Σπάρτη. Το 406 π.Χ. ο Κλέανδρος ήταν σύμβουλος του ναυάρχου Καλλικρατίδα. Ήταν, επίσης, φίλος του Ξενοφώντος.*

164. Κλέανδρος. Διορίστηκε αρχηγός των τοξοτών, το 334 π.Χ. κατά την πολιορκία της Αλικαρνασσού, διαδεχόμενος τον αρχηγό τους τον Κλέαρχο, ο οποίος εφονεύθη εκεί. Ο Κλέανδρος εφονεύθη το 326 π.Χ. στη Σαγαλασσό.

165. Κλέαρχος. Διορίστηκε αρχηγός των τοξοτών μετά τον Μένανδρο, μετά την επιστροφή από την Αίγυπτο στη Φοινίκη. ***Κλέαρχος****. Από τις λέξεις κλέος (=δόξα) + αρχος < άρχω). Ο ένδοξος άρχοντας. Το όνομα απαντά στην αρχαία Σπάρτη. Ο Κλέαρχος ήταν Σπαρτιάτης στρατηγός, επικεφαλής των μυρίων (10.000), για την ακρίβεια 13.000 Ελλήνων μισθοφόρων, στην εκστρατεία του Κύρου, νεότερου υιού του Δαρείου, κατά του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη. Νίκησε τους Πέρσες στην παρά τα Κούναξα μάχη το 401 π.Χ. Ο σατράπης Τισσαφέρνης τον συνέλαβε δια δόλου και τον εφόνευσε.*

166. Κλέαρχος. Διορίστηκε αρχηγός των τοξοτών μετά τον Ευρυβώτα, στη Θήβα. Εφονεύθη το 334 π.Χ. κατά την πολιορκία της Αλικαρνασσού.

167. Κλείτος, ο "Λευκός". (…-318 π.Χ.). Ήταν αρχηγός τάξεως πεζεταίρων το 327 π.Χ. στην εκστρατεία κατά της Ινδίας και κατόπιν ίππαρχος. Το Μάϊο του 326 π.Χ., στη μάχη στον ποταμό Υδάσπη, ήταν επικεφαλής τάξεως πεζεταίρων. Το Νοέμβριο του 326 π.Χ. εστάλη εναντίον γειτονικής προς τα Αγάλασσα πόλης των Μαλλών. Συμμετείχε με το Γοργία, τον Αντιγένη και τον Πολυδάμα στη φάλαγγα των απολυθέντων στην Ώπιδα παλαιμάχων, το 324 π.Χ., οι οποίοι επέστρεφαν στη Μακεδονία. Ως ναύαρχος του Αντιπάτρου το 322 π.Χ. νίκησε το στόλο των

Αθηναίων. ***Κλείτος***. *Από τη λέξη κλειτός < κλέος (=δόξα). Ο ένδοξος. Το όνομα Κλείτος απαντά και στα Τρωϊκά. Ο Κλείτος ήταν Τρώς, υιός του Πεισήνορος, σύντροφος του Πολυδάμαντος ο οποίος εφονεύθη υπό του Τεύκρου. ‘’και ρ’ έβαλε Κλείτον, Πεισήνορος αγλαόν υιόν, Πολυδάμαντος εταίρον,.. ’’. (Ιλιάς, Ο 445)*.

Το όνομα **Κλείτος** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή και το τέλος της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ……..ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΡΙΣΠΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΑΓΡΟΥ ΚΑΙ **ΚΛΕΙΤΟΥ** ΤΩΝ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ……..ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΕΩΝΙΔΟΥ Ο ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ ΕΠΕΣΦΡΑΓΙΣΑΜΗΝ…….. Μεταξύ των 57 ονομάτων που αναφέρονται στη συνέχεια, το όνομα **Κλείτος** αναφέρεται ως εξής: Κλείτος Αντιγόνου, Παρμενίων Κλείτου και Αντίγονος Κλίτου.

168. Κλείτος ο Μέλας, υιός του Δρο(ω)πίδου. Εταίρος. Παλαιός και σημαίνων αξιωματικός του βασιλιά Φιλίππου Β΄. Αδελφός της Ελλανίκης, της τροφού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήρχεν της βασιλικής ίλης. Έσωσε τη ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη μάχη στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. σκοτώνοντας το σατράπη Σπιθριδάτη. Στα Γαυγάμηλα το 331 π.Χ. διοικούσε τη βασιλική μοίρα των εταίρων. Μετά το θάνατο του Φιλώτα το 330 π.Χ., διορίστηκε αρχηγός του Μακεδονικού ιππικού μαζί με τον Ηφαιστίωνα. Το 328 π.Χ. αντικατέστησε τον Αρτάβαζο στη σατραπεία της Βακτριανής. Εφονεύθη το 328 π.Χ. στα Μαράκανδα (Σαμαρκάνδη) από τον Αλέξανδρο μετά από λογομαχία κατά τη διάρκεια συμποσίου. Ο Κλείτος εξυμνούσε την απλότητα και τα ανδραγαθήματα του βασιλιά Φιλίππου Β΄.

169. Κλεομένης. Διορίστηκε από το Μέγα Αλέξανδρο σατράπης της Αιγύπτου. ***Κλεομένης***. *Από τις λέξεις κλέος (= δόξα) + μένης < μένος (= δύναμη, μανία, έντονη επιθετική διάθεση, οργή). Ο αναζητών εντόνως την δόξα. Το όνομα Κλεομένης απαντά και στην αρχαία Αθήνα ως εξής: Κλεομένης ανδριαντοποιός υιός του Απολλοδώρου, Κλεομένης κηροπλάστης υιός του Νικίου και Κλεομένης ανδριαντοποιός υιός του Κλεομένους.*

170. Κλεοχάρης. Το 326 π.Χ. απεστάλη στο βασιλέα Πώρο για να απαιτήσει την υποταγή του στο Μέγα Αλέξανδρο. ***Κλεοχάρης***. *Από τις λέξεις κλέος (=δόξα) + χάρης <χαίρω, χάρις). Ο χαρούμενος για ένδοξες πράξεις. Το όνομα Κλεοχάρης απαντά και στην αρχαία Βιθυνία. Ο Κλεοχάρης ήταν ρήτορας από τη Μύρλεια της Βιθυνίας. Εγεννήθη το 300 π.Χ. Συγγραφέας πραγματειών περί ρητορικής. Έχει γράψει ‘’Σύγκριση’’ μεταξύ Δημοσθένους και Ισοκράτους.*

171. Κοίνος, υιός του Πολεμοκράτους. Καταγόταν από την Ελιμιώτιδα. Στρατηγός φάλαγγας πεζεταίρων, αδελφός του Κλεάρχου, γαμπρός από

κόρη του Παρμενίωνος. Το 335 π.Χ. έλαβε μέρος στην εκστρατεία στο Δούναβη εναντίον των Θρακών, των Τριβαλλών και των Γετών και στη συνέχεια στο Πήλιο (στην Ήπειρο) εναντίον των Ιλλυριών και των Ταυλαντίων. Το 334 π.Χ. έλαβε μέρος στη μάχη στο Γρανικό ποταμό. Η θέση του στην παράταξη ήταν στο κέντρο και αριστερά του Περδίκκα. Συνόδευσε μαζί με τον Πτολεμαίο και το Μελέαγρο τους νιόπαντρους στρατιώτες, ων και ο ίδιος νεοπαντρεμένος, οι οποίοι με άδεια του Μεγάλου Αλεξάνδρου επέστρεψαν από την Καρία στη Μακεδονία για να περάσουν το χειμώνα του 334 προς 333 π.Χ. μαζί με τις συζύγους τους. (Οι νιόπαντροι στρατιώτες επέστρεψαν στη στρατιά όταν ο Αλέξανδρος ήταν στο Γόρδιο). Ήταν ο δεύτερος, μετά τον Αμύντα, που κατηγόρησε το Φιλώτα για τη συνωμοσία στην Προφθασία. Στην εκστρατεία κατά της Ινδίας ήταν ίππαρχος. Στον Ύφαση ποταμό, αναφέροντας την επιθυμία όλου του στρατού, ζήτησε από το Μέγα Αλέξανδρο, την επιστροφή στη Μακεδονία. Πέθανε από ασθένεια το 326 π.Χ. στον Υδάσπη. ***Κοίνος****. Από τη λέξη κοινός. Στην αρχαιότητα σήμαινε τον ομοπάτριο, το μέτοχο τινός, το δίκαιο. Ο εις πολλούς ομού ανήκων, ο δημόσιος. Ο ασχολούμενος με τα κοινά.*

Το όνομα **Κοίνος** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Νεστορίου Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ …..… Μεταξύ των 57 ονομάτων των ατόμων που αναφέρονται υπάρχει και το όνομα Επιχάρης **Κοίνου**.

172. Κοίρανος ο Βεροιαίος. Το 331 π.Χ. διορίστηκε ως επικεφαλής της είσπραξης των φόρων στη Συρία και τη Φοινίκη. *Από το ρήμα κοιρανέω -ώ = Είμαι κοίρανος, κυβερνώ, άρχω. Ο άρχων, ο ηγεμών, ο κύριος τινός. Συνώνυμο του Κάρανος. Το όνομα απαντά και στην Πάρο. Ο Κοίρανος ο Πάριος, αγοράσας κάποτε στο Βυζάντιο δελφίνια, από οίκτο τα έριξε στη θάλασσα. Ναυαγήσας μεταξύ Πάρου και Νάξου σώθηκε από δελφίνι. Η λέξη απαντά στον Όμηρο. ‘’μηδέ σύ γε ξείνων και πτωχών κοίρανος είναι’’* (σ 106), ‘’και άσε το ρόλο του αρχηγού ζητιάνων και ξένων’’. ‘‘Ουκ αγαθόν πολυκοιρανίη˙ είς κοίρανος έστω’’ (Β 204), ‘’δεν είναι αγαθό η πολυαρχία. Ένας να είναι αρχηγός’’.

173. Κοίρανος. Ήταν σημαίνων αξιωματικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το Σεπτέμβριο του 331 π.Χ. στη μάχη των Γαυγαμήλων, ήρχεν των συμμάχων ιππέων.

174. Κόρ(ρ)αγος. Ήταν αξιωματικός του Αντιπάτρου. Το 330 π.Χ. εφονεύθη υπό των Σπαρτιατών, ων επικεφαλής μισθοφόρων. ***Κόραγος****. Από τις λέξεις κόρος (=κορεσμός) + άγος <άγω. Κορέννυμι = πληρώ, γεμίζω. Κατά κόρον = σε υπερβολικό βαθμό.*

Το όνομα **Κόρραγος** απαντά σε επιγραφή τετράπλευρης μαρμάρινης στήλης που βρέθηκε το 1931 στον οικισμό Κοιλάδα του δήμου Ελληνσπόντου Κοζάνης και ανάγεται στο έτος 181 π.Χ. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΡΧΙΠΠΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.…ΤΗΝ **ΚΟΡΡΑΓΟΥ** ΤΟΥ ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ…ΤΟΥ ΚΡΑΤΕΟΥ ΚΑΙ [.….ΤΟΥ] ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙ…..

175. Κόρ(ρ)αγος. Εταίρος. Στην Ασία ανδραγάθησε πολλές φορές.

176. Κράτερος (Κρατερός), υιός του Αλεξάνδρου. Καταγόταν από την Ορεστίδα. Εταίρος. Ήταν αδελφός του Αμφοτερού. Στρατηγός, αρχηγός φάλαγγας πεζεταίρων. Στη μάχη στο Γρανικό ποταμό η θέση του στην παράταξη ήταν στο κέντρο και αριστερά του Μελεάγρου του Νεοπτολέμου. Ήταν ίππαρχος στην εκστρατεία κατά της Ινδίας το 327/6 π.Χ. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ. Στα Σούσα παντρεύτηκε την Άμαστρι ή Αμαστρινή, κόρη του Οξυάθρη, ανεψιά του Δαρείου. Ήταν επικεφαλής της φάλαγγας των απολυθέντων στην Ώπιδα παλαιμάχων, το 324 π.Χ., οι οποίοι επέστρεφαν στη Μακεδονία. ***Κρατερός*** *(επικός τύπος του καρτερός). Από τη λέξη κάρα (=κεφαλή) κράτος < κρατώ = υπερτερώ, υπερισχύω, εξουσιάζω. Ο υπερισχύων, ο ισχυρός, ο έχων μεγάλη ισχύ, ο δυνατός, ο υπέρτερος, ο ανθεκτικός, ο κραταιός, ο νικητής. Η λέξη κρατερός υπάρχει στον Όμηρο* στην *Οδύσσεια* στους στίχους, *''ένθα δ' εμός φίλος υιός, άμα* ***κρατερός*** *και αμύμων''* (γ 111), *''ος οι τηλύγετος γένετο* ***κρατερός*** *Μεγαπένθης''* (δ 11), *''νωλεμέως* ***κρατερήσι****, σάωσε δε πάντας Αχαιούς''* (δ 288), *''πόποι, η μάλα δε* ***κρατερόφρονος*** *ανδρός εν ευνή'',* (δ 333) κ.τ.λ.

177. Κρατεύας. Καταγόταν από την Εορδαία. Ήταν πατέρας του σωματοφύλακα Πείθωνος. ***Κρατεύας****. Από το ρήμα κρατώ = εξουσιάζω, υπερτερώ, υπερισχύω. Κρατεύας ήταν το όνομα βοτανολόγου, σύγχρονου του Μιθριδάτου του Ευπάτορος, τον οποίο επαίνεσε για τις περιγραφές του ο Διοσκορίδης.*

Το όνομα **Κρατεύας** απαντά σε επιγραφή μαρμάρινης επιτύμβιας ανάγλυφης στήλης που βρέθηκε στον οικισμό Ρυάκι του δήμου Ελληνσπόντου Κοζάνης και ανάγεται στον $1^{Ο}$ π.Χ. - $1^{Ο}$ μ. Χ. αιώνα. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΑΜΜΙΑ ΝΕ… **ΚΡΑΤΕΥΟΥ** …ΑΜΥΝΤΟΥ.

178. Κράτης ο Ολύνθιος. Ήταν μεταλλευτής. Επιχείρησε την αποξήρανση της λίμνης της Κωπαΐδας. Μετά την υλοποίηση μέρους του έργου, αυτό σταμάτησε (πιθανόν λόγω του θανάτου του Μεγάλου Αλεξάνδρου). Η αποξήρανση θα γινόταν με διάνοιξη τάφρου προς τον όρμο της Λαρύμνης στον Ευβοϊκό κόλπο. ***Κράτης****. Από το ρήμα κρατώ = εξουσιάζω, υπερτερώ, υπερισχύω. Ο κρατών, ο ισχυρός. Το όνομα Κράτης απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Ο Κράτης ήταν κωμικός ποιητής της αρχαίας αττικής κωμωδίας. Περί αυτού κάνει λόγο ο Αριστοφάνης*

στους ‘’Ιππείς’’. Έτερος Κράτης, ο Κράτης ο Θυρεπανοίκτης ήταν φιλόσοφος της Σχολής των Κυνικών περίπου το 365-285 π.Χ.

179. Λαομέδων, υιός του Λαρίχου. Καταγόταν από την Αμφίπολη. Εταίρος. Ήταν αδελφός του Ερίγυιου, συμμαθητής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μίεζα. Ο Λαομέδων ήταν δίγλωσσος. Εκτός από τα Ελληνικά μιλούσε και τα Περσικά. Ως εκ τούτου του ανατέθηκε να γράφει στα Περσικά τα γράμματα και να επιβλέπει τους αιχμαλώτους. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου το 323 π.Χ., ανέλαβε τη σατραπεία της Συρίας. ***Λαομέδων****. Από τις λέξεις λαός + μέδω (= κυβερνώ, άρχω). Ο κυβερνών τον λαό. Ο εξουσιαστής του λαού. Από το μέδω > μήδος = σκέψη, σχέδιο απόφασης, λόγος. (Διομήδης = η σκέψη του Διός). Το όνομα Λαομέδων απαντά και στον Όμηρο. Ήταν ένας από τους πρώτους βασιλείς της Τροίας, υιός του Ίλου και της Ευρυδίκης.*

180. Λεοννάτος, υιός του Αντέου. Ήταν *βασιλικός σωματοφύλακας*. Μετά τη μάχη της Ισσού το 333 π.Χ., εστάλη στην αιχμάλωτη οικογένεια του Δαρείου να τους καθησυχάσει για τη ζωή του Δαρείου και να μη φοβούνται τον Αλέξανδρο, *‘’….ούτε Δαρείος τέθνηκεν ούτ’ Αλέξανδρον δεδιέναι χρη’’*. Εξέφρασε στο Μέγα Αλέξανδρο τη δυσαρέσκειά του για το θέμα της προσκύνησης, χάνοντας έτσι την εύνοιά του. Την άνοιξη του 327 π.Χ., στην προσπάθεια για την κατάληψη της *Πέτρας του Χοριήνη* στη χώρα των Παραιτακών, επέβλεπε το στρατό που εργαζόταν κατά τη νύκτα. Τραυματίστηκε σε πόλη των Ασπασίων, στην κοιλάδα του Χοάσπη στην Ινδία το 327 π.Χ. Του ανατέθηκε ο εφοδιασμός του στόλου στη Γαδρωσία κατά το διάπλου του Ινδικού ωκεανού. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου έλαβε την επί του Ελλησπόντου Φρυγία. Εφονεύθη κατά το Λαμιακό πόλεμο. ***Λεοννάτος****. Από το λεώς = λαός. Ο προερχόμενος από το λαό. Η λέξη λεώς απαντά στον Ευριπίδη. ‘’Και τάς μέν Αρκάς, τάς δε Θεσσαλός* ***λεώς*** *είληχ’ Αθηναίων τε Θησείδαι πρόμοι’’*, (*Τρωάδες,* στ. 30), ‘’Άλλες τις πήραν οι Αρκάδες άλλες άνθρωποι της Θεσσαλίας κι άλλες με κλήρο πάλι οι υιοί του Θησέα, πρώτοι στους Αθηναίους’’.

181. Λεοννάτος, υιός του Αντιπάτρου. Καταγόταν από τις Αιγές. Εταίρος. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού.

182. Λεοννάτος, υιός του Εύνου. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού.

183. Λεοννάτος, υιός του Ονάσου. Καταγόταν από την Πέλλα. Εταίρος. Ονομάστηκε *βασιλικός σωματοφύλακας* το 332 π.Χ. όταν πέθανε ο Αρρύβας. Στα Σούσα του απενεμήθη χρυσούς στέφανος για την αυτοθυσία του εναντίον των Μαλλών, όπου έσωσε το Μέγα Αλέξανδρο, μαζί με τον Πευκέστα και τον Αβρέα, τη γενναιότητά του εναντίον των Ωρειτών και για άλλες υπηρεσίες στην εκστρατεία στην Ινδία.

184. Λεωνίδας. Σημαίνων αξιωματικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εμφανίζεται το 330 π.Χ. ως διοικητής "ατάκτου τάγματος", στο οποίο εντάσσονταν οι δυστροπούντες στρατιώτες. ***Λεωνίδας****. Από το λέων < λεώς = λαός. Το όνομα απαντά στη Σπάρτη και τη Ρόδο. Με το όνομα Λεωνίδας είναι γνωστοί δύο βασιλείς της Σπάρτης, με ονομαστότερο το Λεωνίδα Α΄, υιό του Αλεξανδρίδου (508-480 π.Χ.), ο οποίος εφονεύθη στις Θερμοπύλες το 480 π.Χ. επικεφαλής 300 Σπαρτιατών και 700 Θεσπιέων. Πολύ γνωστός είναι ο Λεωνίδας ο Ρόδιος, ο περίφημος αθλητής δρόμων. Νίκησε σε τέσσερις διαδοχικές Ολυμπιάδες και στο σύνολο δώδεκα φορές.*
Το όνομα **Λεωνίδας** απαντά σε ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή και το τέλος της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ **ΛΕΩΝΙΔΑ** ……..… ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΤΟΥΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΑΚΟΣΙΟΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΥ ΤΡΙΑΚΑΔΙ ……ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ **ΛΕΩΝΙΔΟΥ** Ο ΠΟΛΙΤΑΡΧΗΣ ΕΠΕΣΦΡΑΓΙΣΑΜΗΝ ……..…Ακολουθούν τα ονόματα 57 ατόμων.
185. Λιμναίος. Εμφανίζεται ως αξιωματικός των υπασπιστών στις μάχες εναντίον των Μαλλών. ***Λιμναίος****. Ο υπάρχων σε λίμνη, ο ζων σε λίμνη, ο ανήκων σε λίμνη. Λιμναίος, ήταν επίκληση του θεού Διονύσου καλουμένου και ‘’λιμναγενής’’ και ‘’εν λίμναις’’.*
Το όνομα **Λιμναίος** απαντά σε επιγραφή σε τμήμα αναγλύφου από ανάθημα στο θεό Δία τον Ύψιστο, που βρέθηκε στον Άγιο Ελευθέριο Κοζάνης και ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΔΙΙ ΥΨΙΣΤΩ ΟΡΕΣΤΗΣ **ΛΙΜΝΑΙΟΥ**.
Το όνομα **Λιμναίος** απαντά, επίσης, σε ενεπίγραφη ανάγλυφη αναθηματική στήλη, με παράσταση δαδοφόρου Ενοδίας, αναγόμενη στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα, η οποία βρέθηκε στην Πτολεμαΐδα Κοζάνης. (Στην Εξοχή Κοζάνης μαρτυρείται η λατρεία της Ενοδίας). Η επιγραφή έχει ως εξής: ΛΙΜΝΑΙΟΣ ΟΡΕΣΤΟΥ…ΚΑΙ ΟΥΑΔΗΑ ΛΙΜΝΑ[ΙΟΥ] και ΕΝΟΔΙΑ ΕΥΧΗΝ.
186. Λυσανίας ή Λυσάνιος. Το 335 π.Χ. έλαβε μέρος στην εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου προς το Δούναβη. ***Λυσανίας****. Από τη λέξη λύσις < λύω + το επίθημα -ιας. Αυτός που λύνει προβλήματα ή από τη λέξη λύσις < λύω + ανία (= λύπη). Ο απαλλάσσων από τις λύπες. Το όνομα Λυσανίας φέρει και ιστορικός εκ Μαλλούντος, γράψας τοπική Ιστορία περί της Ερετρίας. Από τον Πλούταρχο αναφέρεται η αντικειμενικότητά του.*
Το όνομα **Λυσανίας** απαντά στο κάτω μέρος μαρμάρινης αναθηματικής στήλης με ανάγλυφη παράσταση της Ήρας, η οποία βρέθηκε στον οικισμό Άνω Κώμη του δήμου Ελίμειας Κοζάνης. Η στήλη ανάγεται στο 2^{ο} - 3^{ο} μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή πάνω από το βωμό αναφέρει: [ΑΡ]ΙΣΤΩΝ

ΕΠΟΙΕΙ…, ενώ δίπλα από το σκήπτρο άλλη επιγραφή αναφέρει: ΗΡΑ ΘΕΑ ΣΕΥΘΗΣ **ΛΥΣΑΝΙΟΥ** ΕΥΧΗΝ.

187. Λυσίμαχος, υιός του Αγαθοκλέους. (360-281 π.Χ.). Καταγόταν από την Πέλλα αλλά ήταν θεσσαλικής καταγωγής. Ήταν αδελφός του Αλκιμάχου. Ονομάστηκε *βασιλικός σωματοφύλακας*. Τραυματίστηκε στη μάχη κατά των Καθαίων στα Σάγγαλα. Στη μάχη εναντίον του Πώρου το Μάϊο του 326 π.Χ., διέβη τον Υδάσπη μαζί με τον Αλέξανδρο επί τριακοντόρου. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Μετέπειτα έγινε βασιλιάς της Θράκης. Εφονεύθη στη μάχη της Κύρου κατά του Σελεύκου. ***Λυσίμαχος****. Από τις λέξεις λύσις < λύω + μάχος < μάχη. Αυτός που λύνει προβλήματα στη μάχη, αυτός που καταπαύει τη μάχη. Λύσιος, ο λυτρών κάποιον από κάποιο κακό. Ήταν και επίκληση του θεού Διονύσου. Λύσιππος (ο ανδριαντοποιός του Μεγάλου Αλεξάνδρου), είναι ο λύων τους ίππους. Το όνομα Λυσίμαχος απαντά στην Αλεξάνδρεια. Ο Λυσίμαχος ήταν Γραμματικός ακμάσας το 2^{ο} π.Χ. αιώνα. Επίσης, το όνομα Λυσίμαχος έφερε Κώος ιατρός στα τέλη του 1^{ου} μ.Χ. αιώνα, αποκληθείς ‘’Ιπποκράτειος”.*

Το όνομα **Λυσίμαχος** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη αναθηματική στήλη η οποία βρέθηκε στον οικισμό Αχλάδα του Δήμου Μελίτης Φλωρίνης και ανάγεται στα μέσα του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα. Η τρίστιχη επιγραφή κάτω από την κύρια παράσταση αναφέρει: ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ **ΛΥΣΙΜΑΧΟΝ** ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΙΣ ΘΕΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ. (Σημειώνεται ότι υπήρξε λατρεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου και της Ολυμπιάδας στη Μακεδονία του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα).

188. Μάζαρος. Εταίρος. Το 331 π.Χ. διορίστηκε φρούραρχος της ακροπόλεως των Σούσων. ***Μάζαρος****. Από τη λέξη μάζα (= ποσότητα ύλης, αλλά και πλήθος που ενεργεί απρόσωπα) < μάσσω = μαλάσσω, πιέζω. Ο έχων μάζα. Ο εύσωμος.*

189. Μαρσύας, υιός του Κριτοφήμου. (335 π.Χ.-). Καταγόταν από την Πέλλα. Ήταν συμμαθητής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μίεζα. ***Μαρσύας****. Από τις λέξεις μάρη (= χείρ) + σεύω (= ορμώ, θέτω σε κίνηση, φυγαδεύω, ερεθίζω). Ο τολμηρός που ορμά με τα χέρια στη μάχη, όχι όπως ο Τηλέμαχος που μάχεται από απόσταση με τόξο. Κατά τη μυθολογία ο Μαρσύας ήταν Σειληνός, ο οποίος προκάλεσε τον Απόλλωνα να συναγωνιστούν στη μουσική τέχνη.*

190. Μαρσύας, υιός του Περιάνδρου. Καταγόταν από την Πέλλα. Ήταν γραμματοδιδάσκαλος της ακολουθίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ιστορικός. Έγραψε τα έργα "Τα περί Αλεξάνδρου" και "Μακεδονικά", όπου σε δέκα βιβλία εξιστορεί την Ιστορία των Μακεδόνων από τα μυθικά χρόνια έως το 331 π.Χ., και "Αλεξάνδρου αγωγή".

191. Μαρσύας, υιός του Φιλίππου. Καταγόταν από την Ελιμιώτιδα. Ήταν ετεροθαλής αδελφός του Αντιγόνου. Το 306 π.Χ. ήταν ναύαρχος σε μοίρα των Αντιγονιδών στην ανατολική Μεσόγειο.
192. Μαχάτας, υιός του Ελιμιώτου. Ήταν αδελφός του Δέρδα, ηγεμόνα της Ορεστίδος. ***Μαχάτας***. *Από τη λέξη μαχανά = μηχάνημα, μάχαιρα. Ίσως σημαίνει χειρουργός, διότι ήταν υιός του Ασκληπιού. Αγωνιστής ατρόμητος, ακούραστος μαχητής. Αρχαίος χαλκουργός, γνωστός μόνο από την υπογραφή του, ''ΜΑΧΑΤΑΣ ΠΟΗΣΕ'', ''ΜΑΧΑΤΑΣ ΕΠΟΗΣΕ'', σε δύο βάθρα αγαλμάτων στο Ανακτόριο στην Ακαρνανία.*
193. Μελαμνίδας. Ήταν σημαίνων αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Μελαμνίδας***. *Από τη λέξη μέλας = μαύρος. Ο μελαχροινός.*
194. Μελέαγρος, υιός του Νεοπτολέμου. (-323 π.Χ.). Εταίρος. Ήταν στρατηγός, αρχηγός φάλαγγας πεζεταίρων. Έλαβε μέρος σε όλες στις εκστρατείες. Το 335 π.Χ. μετά τη νίκη εναντίον των Γετών στο Δούναβη του ανατέθηκε να ρευστοποιήσει τα λάφυρα. Στη μάχη στο Γρανικό ποταμό, η θέση της ''τάξης'' των πεζεταίρων του στην παράταξη ήταν στο κέντρο και αριστερά του Φιλίππου του Αμύντα. Συνόδευσε μαζί με τον Πτολεμαίο και το Κοίνο τους νιόπαντρους στρατιώτες, ων και ο ίδιος νεοπαντρεμένος, οι οποίοι με άδεια του Αλεξάνδρου επέστρεψαν από την Καρία στη Μακεδονία για να περάσουν το χειμώνα του 334 προς 333 π.Χ. μαζί με τις συζύγους τους. Διακρίθηκε σε όλες τις μάες, και δεν άλλαξε ποτέ διοίκηση. Εφονεύθη από τον Περδίκκα. ***Μελέαγρος***. *Από το μέλω (= φροντίζω, ενδιαφέρομαι, με νοιάζει) + αγρός. Ο φροντίζων τους αγρούς. Το όνομα Μελέαγρος απαντά στον Όμηρο. Ο Μελέαγρος ήταν υιός του βασιλιά της Καλυδώνος Οινέως και της Αλθαίας, αδελφής της Λήδας. ''Υιός Οινήος Μελέαγρος''.* (*Ιλιάς*, Ι 543) και *''Όφρα μεν Μελέαγρος πολέμιζεν τοι δ' επί πύργων βαίνον Κουρήτες και ενέπρηθον μέγα άστυ''*. (*Ιλιάς*, Ι 580, 589). *Μελέαγρος ελέγετο επίσης ένα μέλος στο πλήρωμα της ''Άργούς'' κατά την Αργοναυτική εκστρατεία.*
195. Μελέαγρος. Ήταν αξιωματικός του εταιρικού ιππικού. Ήταν ίλαρχος στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ.
196. Μέμνων. Το 334 π.Χ. διορίστηκε "Στρατηγός επί Θράκης" και αντικατέστησε τον Αλέξανδρο του Αερόπου. Εξασφάλιζε την επικοινωνία μεταξύ Μακεδονίας και Ελλησπόντου. Το 331 π.Χ. αποστάτησε, αλλά, ο Αντίπατρος κατέστειλε το κίνημά του και τον εφόνευσε. ***Μέμνων.*** *Από το μίμνω (= μένω). Ο μένων, ο επιμένων. Το όνομα απαντά στον Όμηρο. Ο Μέμνων ήταν υιός του Τιθωνού (υιού του Λαομέδοντος, αδελφού του Πριάμου) και της Ηούς, αδελφής της Λήδας.*
197. Μένανδρος, υιός του Μάγνητος. Εταίρος. Ετέθη επικεφαλής έξι χιλιάδων μισθοφόρων πεζών. Το 331 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Λυδίας μετά τον Άσανδρο. Το 323 π.Χ. έφερε στρατιωτικές ενισχύσεις στη

Βαβυλώνα. ***Μένανδρος****. Από το μένω < μίμνω (= μένω) + ανδρός < ανήρ. Ο μένων, ο επιμένων. Το όνομα απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Ο Μένανδρος ήταν επικός ποιητής (342 - 290 π.Χ.), υιός του Διοπείθη και της Ηγησιστράτης.*

Το όνομα **Μένανδρος** απαντά στο άνω απότμημα λίθινου αναθηματικού αναγλύφου με παράσταση γυναικείας μορφής, το οποίο βρέθηκε στον οικισμό Εξοχή Πτολεμαΐδας Κοζάνης και ανάγεται στο $2^{ο}$ - $3^{ο}$ μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή αναφέρει: ΜΑΤΕΛΑ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ ΕΥΧΗΝ ΔΙΑΣΥΡΩ ΘΕΑ. Σε άλλη επιγραφή αναφέρεται και το όνομα ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ.

198. Μένανδρος. Εταίρος. Έφερε σε πέρας πολλές και ποικίλες αποστολές.

199. Μένανδρος. Εταίρος. Εφονεύθη υπό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, διότι εγκατέλειψε τη φύλαξη φρουρίου στη Βακτριανή.

200. Μενέδημος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εστάλη να λύσει την πολιορκία στα Μαράκανδα (Σαμαρκάνδη). Το 328 π.Χ. εφονεύθη στη Σογδιανή, αφού εξοντώθηκε και το απόσπασμά του. ***Μενέδημος****. Από το μένω < μίμνω (= μένω) + δήμος. Ο Μενέδημος ο Ερετριεύς ήταν Σωκρατικός φιλόσοφος της Μεγαρικής Σχολής το 350-278 π.Χ.*

Το όνομα **Μενέδημος** απαντά στο κάτω μέρος ενεπίγραφης μαρμάρινης πλακοειδούς στήλης η οποία φέρει ανάγλυφη παράσταση γυναικείας μορφής, θεραπαινίδας και κυλινδρικού βωμού. Η στήλη βρέθηκε στον οικισμό Αιανή Κοζάνης και ανάγεται στο $2^{ο}$ π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή κάτω από το παράσταση αναφέρει: ΑΔΙΣΤΑΣ **ΜΕΝΕΔΗΜΟΣ** ΕΗΝ ΠΟΣΙΣ ΗΡΟΣΕΝ Δ ΑΥΤΑΝ ΒΟΥΤΙΧΟΣ. ΑΙΑΝΗ ΚΡΥΨΕ ΚΑΤΑΦΘΙΜΕΝΑΝ…..ΤΟΙΓΑΡ ΚΡΗΤΑΙΕΙ ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΙ ΤΟΥΤΟ ΠΑΡ ΑΪΔΑ ΕΙΠΕΝ ΟΤ ΩΔΕΙΝΩΝ ΠΑΙΔΟΣ ΕΧΕΙ ΧΑΡΙΤΑΣ.

201. Μενέλαος, υιός του Αμύντα του Γ΄. Ήταν υιός της πρώτης συζύγου του Αμύντα Γ΄, της Γυγαίας. Ήταν αδελφός του Αρριδαίου και του Αρχελάου και ετεροθαλής αδελφός του βασιλιά Φιλίππου Β΄. Ήταν διεκδικητής του θρόνου της Μακεδονίας από το Φίλιππο Β΄ και μαζί με τον αδελφό του Αρριδαίο κατέφυγαν στην Όλυνθο στη Χαλκιδική. Με πρόφαση την έκδοσή τους από τους Ολυνθίους ο Φίλιππος εκστράτευσε εναντίον της Ολύνθου. Μετά την κατάληψη της Ολύνθου, το Σεπτέμβριο του 348 π.Χ., ο Μενέλαος εφονεύθη κατόπιν διαταγής του Φιλίππου. ***Μενέλαος****. Από το μενε < μένω < μίμνω (= μένω) + λαός. Το μενε- κατά το Μενέξενος και Μένιππος. Το όνομα Μενέλαος απαντά και στον Όμηρο. Ο Μενέλαος ήταν βασιλιάς της Σπάρτης, αδελφός του Αγαμέμνονα, υιός του Ατρέως και της Αερόπης (η οποία ήταν θυγατέρα του Κατρέως), σύζυγος της ωραίας Ελένης.*

Το όνομα **Μενέλαος** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ……. Μεταξύ των 57 ονομάτων των ατόμων που αναφέρονται, υπάρχουν και τα ονόματα Νεικόλαος Μενελάου, Μενέλαος Λυκώπου και Μενέλας Τήρου.

202. Μενέλαος. Αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

203. Μένης, υιός του Διονυσίου. Στρατηγός. Μετά το Βάλακρο του Νικάνορος, ο οποίος έγινε σατράπης Κιλικίας, διορίστηκε *βασιλικός σωματοφύλακας*. Εφύλασσε την οδό της Βαβυλώνος προς την Κιλικία. Κλήθηκε στα Ναύτακα εν όψει της εκστρατείας στην Ινδία. ***Μένης****. Από το μένος (αρχ. =ισχύς, δύναμη, ακράτητη ορμή, μανία, παραφορά, έντονη επιθετικότης, οργή) < μένω = ίσταμαι σταθερώς εις την θέση μου, ισχύω, έχω κύρος. Ο ακράτητος, ο ορμητικός.*

204. Μενίδας, υιός του Ηγησάνδρου. Ήταν από τους γενναιότερους αξιωματικούς. Ηγείτο των ενισχύσεων που έφθασαν στην Αίγυπτο και έστειλε ο Αντίπατρος. Ήρχεν των Ελλήνων ιππέων στα Γαυγάμηλα το 331 π.Χ. Επικεφαλής των μισθοφόρων ιππέων, αντικαταστάθηκε στη συνέχεια από τον Ηράκωνα. Το χειμώνα του 328/27 π.Χ. εστάλη στη Μακεδονία για να παραλάβει νεοσυλλέκτους μαζί με τον Επόκιλλο και τον Σώπολι. ***Μενίδας****. Από το μένος (= μανία, δύναμη, παραφορά, έντονη επιθετικότης, οργή) < μένω. Ο επιθετικός.*

205. Μενοίτας. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Μενοίτας****. Από το μένος (= ισχύς, δύναμη, μανία, παραφορά, έντονη επιθετικότητα, οργή) + οίτος (= μοίρα). Ο επιτιθέμενος και αλλάζων τη μοίρα του. Ένα μέλος στο πλήρωμα της ''Αργούς'' κατά την Αργοναυτική εκστρατεία ελέγετο Μενοίτιος.*

206. Μένων, υιός του Κερδίμμα.(-325 π.Χ.). Το 333 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Συρίας. Το 330 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Αραχωσίας και διατάχθηκε από τον Μέγα Αλέξανδρο να θεμελιώσει την εν Αραχώτοις Αλεξάνδρεια (Κανδαχάρ). ***Μένων****. Από το μένος (= ισχύς, ακράτητη ορμή, μανία, δύναμη, έντονη επιθετικότης, οργή). Ο επιθετικός. Το όνομα Μένων απαντά στη Θεσσαλία. Ο Μένων ήταν σοφιστής από το περιβάλλον του Γοργία. Μένων ελέγετο επίσης ένας εκ των τριών Λαρισαίων αρχηγών του ιππικού στη μάχη στα Φρύγια, ως σύμμαχοι των Αθηναίων, καταγόμενος από τα Φάρσαλα. (Θουκυδίδης, Β΄ 21-24).*

207. Μένων. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Μένων****. Από το μένος (= ισχύς, ακράτητη ορμή, μανία, δύναμη, έντονη επιθετικότητα, οργή). Ο επιθετικός.*

208. Μέτρων ή Μήτρων, υιός του Επιχάρμου. Καταγόταν από την Πύδνα. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. ***Μέτρων****. Από τη λέξη μέτρο < μετρώ = προσδιορίζω, εξακριβώνω το πλήθος. Ο προσδιορίζων το πλήθος.*

209. Μέτρων. Ήταν *βασιλικός παις*. Τον Μέτρωνα ενημέρωσε ο Κεβαλίνος για το σκοπό του Δίμνου να δολοφονήσει τον Αλέξανδρο και του ζήτησε ακρόαση από τον Μέγα Αλέξανδρο, όταν διεπίστωσε ότι ο στρατηγός Φιλώτας στον οποίο είχε αναφερθεί, δεν είχε ενημερώσει τον Αλέξανδρο.

210. Μικίων. Ήταν αξιωματικός του στόλου του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Μικίων****. Από τη λέξη μίκας (= μικρός).*

211. Μυλέας, υιός του Ζωΐλου. Καταγόταν από σημαίνοντα ηγεμονικό οίκο της Βέροιας στην Ημαθία. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού.

212. Μυλλένας, υιός του Ασάνδρου. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Κατά μία εκδοχή ανήκε στους τοξότες του Ταύρωνος και ηγείτο των ελαφρά οπλισμένων κατά την επίθεση στην "Άορνο Πέτρα". (Άορνος σημαίνει απρόσιτη από τα όρνεα).

213. Νέαρχος, υιός του Ανδροτίμου. Ήταν από την Αμφίπολη. Ο πατέρας του καταγόταν από την Κρήτη. Ήταν συμμαθητής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μίεζα. Διορίστηκε σατράπης της Παμφυλίας-Λυκίας το 334 π.Χ. και παρέμεινε έως το 328 π.Χ. Ανακλήθηκε στα Ναύτακα εν όψει της εκστρατείας κατά της Ινδίας. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. Ως ναύαρχος διέπλευσε τον Ινδικό ωκεανό, από το στόμιο του ποταμού Υδάσπη και κατά μήκος της Γαδρωσίας, Καρμανίας και Περσίδος σε 80 ημέρες (21/9-9/12/325 π.Χ) και έφθασε το Δεκέμβριο του 325 π.Χ. στο μυχό του κόλπου του Ορμούζ. Στα Σούσα του απονεμήθηκε χρυσούς στέφανος για το διάπλου του Ινδικού ωκεανού. Έγραψε το έργο *Τα αμφί τω Περίπλω*, σύγγραμμα το οποίο χαρακτηρίζεται ως το πρώτο στην Ιστορία ναυτικό ημερολόγιο. Διασώθηκαν αποσπάσματα του ημερολογίου. Πιθανόν εφονεύθη στη μάχη της Γάζης το 312 π.Χ. ***Νέαρχος****. Από τη λέξη ναύς και νεώς (= πλοίο) + αρχος < άρχω). Ο των νεών ή νηών άρχων. Ο αρχηγός του στόλου. Το όνομα Νέαρχος έφερε και αγγειοπλάστης του 6^{ου} π.Χ. αιώνα.*

214. Νειλόξενος, υιός του Σατύρου. Εταίρος. Διορίστηκε στρατιωτικός "επίσκοπος" του σατράπη των Παροπαμισαδών. Αντικαταστάθηκε το 327 π.Χ. από το Νικάνορα υιό του Ηφαιστίωνος. ***Νειλόξενος****. Από το νείλος (= ποταμός) + ξένος.*

215. Νεοπτόλεμος, υιός του Αρραβαίου. Καταγόταν από το γένος των Βακχιάδων της Λυγκηστίδος. Ήταν συνένοχος στη δολοφονία του βασιλιά Φιλίππου Β΄ και αντιτάχθηκε στην ενθρόνιση του Αλεξάνδρου. Ήταν αδελφός του Αμύντου, αρχηγού των σαρισσοφόρων ιππέων της στρατιάς

του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Εφονεύθη κατά την πολιορκία της Αλικαρνασσού το 334 π.Χ. ***Νεοπτόλεμος****. Από τις λέξεις νέος + πτόλεμος (= πόλεμος). Αυτός που στρατεύεται νέος στον πόλεμο. Ο νέος πολεμιστής. Το όνομα απαντά στον Όμηρο στην Ιλιάδα. Ο Νεοπτόλεμος ήταν υιός του Αχιλλέως και της Δηιδάμειας, κόρης του βασιλιά της Σκύρου Λυκομήδη και έλαβε μέρος στον Τρωϊκό πόλεμο.*

Το όνομα **Νεοπτόλεμος** απαντά σε ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στον Άγιο Γεώργιο Γρεβενών. Η επιγραφή έχει ως εξής: [ΙΕΡΗΤΕΥΟ]ΝΤΟΣ…. **ΝΕΟΠΤΟΛΕΜΟΣ** ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ο ΚΑΙ ΓΝΑΙΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ. ΕΤΟΥΣ ΑΤ. (Το έτος ΑΤ, σύμφωνα με τη Μακεδονική χρονολογία, αντιστοιχεί στο 153/4 μ.Χ.).

216. Νεοπτόλεμος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Διακρίθηκε κατά την επίθεση εναντίον της Γάζης το 332 π.Χ. Το 323 π.Χ. διατάχθηκε από τον Περδίκκα να επιβάλει ειρήνη στην Αρμενία. Αργότερα ετάχθη με τον Κρατερό. Ηττήθηκε από τον Ευμένη το 321 π.Χ. ο οποίος τον εφόνευσε σε μονομαχία.

217. Νικάνωρ ο Σταγειρίτης. (360-317 π.Χ.). Ήταν συμμαθητής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μίεζα. Το 334 π.Χ. ανέλαβε τη διοίκηση του στόλου, μετά τη διάλυση του οποίου επανήλθε στο επιτελείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στην 114η Ολυμπιάδα (324 π.Χ.) στην Ολυμπία ανακοίνωσε το διάταγμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου για παλιννόστηση όλων των διωχθέντων. Το 319 π.Χ. ανέλαβε αρχηγός της φρουράς του Κασσάνδρου. Κατόπιν, ως ναύαρχος του Κασσάνδρου, νίκησε τον Κλείτο πλησίον του Βοσπόρου. Φιλονικήσας με τον Κάσσανδρο καταδικάστηκε επί προδοσία και εκτελέστηκε. Έγραψε το έργο *"Ιστορία του Αλεξάνδρου"*, το οποίο όμως δεν διασώθηκε. **Νικάνωρ.** *Από τις λέξεις νίκη + ανήρ (γενική του ανδρός). Ο νικών τους άνδρες, ο νικητής.*

Το όνομα **Νικάνωρ** απαντά σε ενεπίγραφη τετράπλευρη μαρμάρινη στήλη η οποία βρέθηκε το 1931 στον οικισμό Κοιλάδα του δήμου Ελληνσπόντου Κοζάνης και ανάγεται στο έτος 181 π.Χ. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΡΧΙΠΠΩ ΧΑΙΡΕΙΝ. ΤΟΥ ΔΟΘΕΝΤΟΣ ΜΟΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ..… ΒΑΣΙΛΕΙ ΦΙΛΙΠΠΩ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΑΡΑ **ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ** ΤΟΥ ΦΙΛΩΤΟΥ.….ΚΑΙ ΒΙΛΟΥ ΤΟΥ **ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ** ΛΟΧΑΓΟΥ….ΚΑΙ **ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ** ΤΟΥ ΑΡΜΕ… […]ΜΑΧΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΕΥΟΥ ΚΑΙ [….ΤΟΥ] ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙ……

Το όνομα **Νεικάνωρ** απαντά σε επιγραφή μαρμάρινης ανάγλυφης αναθηματικής στήλης με αψιδωτή απόληξη, η οποία βρέθηκε στον οικισμό Ακρινή του δήμου Ελληνσπόντου Κοζάνης. Η στήλη ανάγεται στο $2^{ο}$ π.Χ. αιώνα. Στο άνω μέρος και αριστερά από το θεό Δία φέρει την επιγραφή: ΔΙΙ ΥΨΙΣΤΩ ΑΡΤΕΜ[ΑΣ] ΚΑΙ ΝΕΙΚ[Α]ΝΩΡ ΟΙ [ΝΕΙ]ΚΑΝΟ[ΡΟΣ] ΕΥΧ[Η]Ν.

218. Νικάνωρ, υιός του Αντιπάτρου. Ήταν νεότερος αδελφός του Κασσάνδρου. Ενεπλάκη σε έριδες με τη μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου Ολυμπιάδα από την οποία και δολοφονήθηκε.
219. Νικάνωρ, υιός του Ηφαιστίωνος. Εταίρος. Ήταν πατέρας του Βαλάκρου. Το 327 π.Χ. διορίστηκε *Επίσκοπος* στη σατραπεία των Παροπαμισαδών, αντί του Νειλοξένου του Σατύρου. Το 327 π.Χ. επίσης, διορίστηκε σατράπης ‘’*Της επί τάδε Ινδού Χώρας”*. Το 321 π.Χ. έλαβε τη σατραπεία της Καππαδοκίας. Το 312 π.Χ. διορίστηκε σατράπης Μηδίας. Συνεργάστηκε με τον Αντίγονο κατά του Ευμένη. Αιχμαλωτίστηκε από το Σέλευκο και θανατώθηκε από αυτόν.
220. Νικάνωρ, υιός του Παρμενίωνος. Ήταν ο δεύτερος υιός του στρατηγού Παρμενίωνος, νεότερος αδελφός του Φιλώτα. Ήταν συμμαθητής του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη Μίεζα. Εταίρος. Το 335 π.Χ. έλαβε μέρος στην εκστρατεία στον Δούναβη εναντίον των Γετών επικεφαλής πεζεταίρων. Στη μάχη του Γρανικού ποταμού η θέση του στην παράταξη ήταν δεξιά του Περδίκκα επικεφαλής χιλιαρχίας υπασπιστών. Ως διοικητής των υπασπιστών, έλαβε μέρος σε όλες τις μάχες που ακολούθησαν (Ισσό, Γαυγάμηλα κ.τ.λ). Πέθανε από ασθένεια στην Υρκανία ή την Παρθυηνή το 330 π.Χ.
221. Νικάνωρ. Ήταν αξιωματικός των υπασπιστών. Εμφανίζεται το Μάϊο του 326 π.Χ. στη μάχη εναντίον του Πώρου στον ποταμό Υδάσπη.
222. Νικάνωρ. Εμφανίζεται το 330 π.Χ. στην Προφθασία κατά τη δίκη του Φιλώτα για τη συνωμοσία κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου.
223. Νικαρχίδης, υιός του Σίμου. Καταγόταν από την Πύδνα. Εταίρος. Το 330 π.Χ. διορίστηκε φρούραρχος της Περσεπόλεως. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ. ***Νικαρχίδης****. Από το νίκη + άρχω + (το επίθημα) -ίδης.*
224. Νικίας. Εταίρος. Το 334 π.Χ. διορίστηκε οικονομικός διαχειριστής της Λυδίας, δηλαδή να εισπράττει φόρους και να εκτελεί πληρωμές. ***Νικίας****. Από τη λέξη νίκη + το παράγωγο επίθεμα -ιας. Όπως το Καλλίας, Ιππίας, Αρχίας. Το όνομα απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Ήταν στρατηγός και πολιτικός (470-413 π.Χ.). Έδωσε το όνομά του στην ειρήνη, "Νικίειος ειρήνη", η οποία υπεγράφη το 421 π.Χ. μεταξύ Αθηνών και Σπάρτης (μεταξύ Νικία και Πλειστοάνακτος). Ο Νικίας ήταν ένας από τους τρεις στρατηγούς της εκστρατείας των Αθηναίων στη Σικελία το 415 π.Χ.*
225. Νικόμαχος. Ήταν μέλος *"της ακολουθίας του βασιλέως"*. Στο Νικόμαχο εμπιστεύτηκε ο Δίμνος τα σχέδια για τη δολοφονία του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ο Νικόμαχος ενημέρωσε σχετικά τον αδελφό του Κεβαλίνο. ***Νικόμαχος****. Από τις λέξεις νίκη + μάχος < μάχη. Ο νικητής στη μάχη. Το όνομα Νικόμαχος απαντά επίσης ως εξής: Υιός του Αριστοτέλους, στον οποίο ο φιλόσοφος αφιέρωσε το έργο του ‘’Ηθικά Νικομάχεια’’. Νικόμαχος,*

τραγικός από την Αλεξάνδρεια της Τρωάδος, ο οποίος έγραψε 14 τραγωδίες. ‘’Γηριόνης’’, ‘’Αλέξανδρος’’, ‘’Εριφύλλη’’, ‘’Αλετίδης’’ κ.τ.λ.
Το όνομα **Νεικόμαχος** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη η οποία βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ..... Μεταξύ των 57 ονομάτων των ατόμων που αναφέρονται υπάρχει και το όνομα Παρμενίων **Νεικομάχου**.
226. Νικόστρατος. Ήταν *βασιλικός παις*. Αναμίχθηκε στη συνωμοσία των *βασιλικών παίδων* το 327 π.Χ. στα Ναύτακα. ***Νικόστρατος**. Από τις λέξεις νίκη + στρατός. Το όνομα Νικόστρατος απαντά επίσης ως εξής: Νικόστρατος, υιός του Μενελάου και της Ελένης, ο οποίος γεννήθηκε μετά την επιστροφή τους από την Τροία. Νικόστρατος, Αθηναίος κωμωδιογράφος της μέσης αττικής κωμωδίας. Φέρεται ως ο τρίτος υιός του Αριστοφάνους. Έργα του ήταν οι κωμωδίες ‘’Άντυλλος’’, Άβρα’’, ‘’Ησίοδος’’, ‘’Ιεροφάντης’’.*
227. Ξενοκράτης (Ξενοκλής), υιός του Αγαθήνορος. Καταγόταν από τη Χαλκηδόνα της Βοττιαίας. Ανήκε στην επιστημονική ακολουθία της στρατιάς. Ονομάστηκε ‘’Ταμίας’’, ‘’Γαζοφύλαξ’’, επί της ερεύνης των χωρών. Έγραψε τα έργα "Περί βασιλείας" και "Εγκώμιον Αλεξάνδρου", από τα οποία διασώθηκαν αποσπάσματα. *Ο Ξενοκράτης ο Χαλκηδόνιος (395-315 π.Χ.) ήταν Πλατωνικός φιλόσοφος. Εστάλη στο βασιλιά Φίλιππο Β΄ ως πρέσβυς των Αθηναίων.*
228. Ολκίας. Εταίρος. Παρουσιάζεται το 323 π.Χ. λίγο πριν το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ως φίλος του Λαρισαίου Μηδίου. ***Ολκίας**. Ίσως από το ολκή (= έλξη, τράβηγμα). Όλκιμος = ο ευήλατος, ο ελατός, ο δυνάμενος να μετατρέπεται σε σύρματα και ελάσματα.*
229. Ορόντης. Ήταν ηγεμών της επαρχίας της άνω Μακεδονίας, της Ορεστίδος. ***Ορόντης**. Από το ρήμα όρνυμι και ορνύω (= ανίστημι, κινώ, διεγείρω, εφορμώ, παρακινώ, προτρέπω, σηκώνομαι). Από το ρήμα όρνυμι προέρχονται οι λέξεις όρος, Ορεστίς, όρνιθα και Ορέστης. Ορέστης ελέγετο ο υιός του Αγαμέμνονος, αλλά και ο υιός του βασιλιά της Θεσσαλίας Εχεκρατίδη.*
230. Οφέλλας ή Οθέλλας, υιός του Σειληνού ή Σιλάνου. Καταγόταν από την Όλυνθο αλλά ήταν άποικος στην Πέλλα. Εταίρος. Υπηρέτησε στο επιτελείο του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Επικεφαλής της ταμειακής υπηρεσίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ. Το 322 π.Χ. εστάλη από τον Πτολεμαίο να υποτάξει την Κυρήνη. Το 309 π.Χ. δολοφονήθηκε από τον Αγαθοκλή. ***Οφέλλας**. Από τη λέξη οφέλλω (= αυξάνω, μεγαλώνω, προσθέτω) < όφελος.*

231. Πανήγορος, υιός του Λυκαγόρου. Εταίρος. Εμφανίζεται το 334 π.Χ., προ της μάχης στο Γρανικό ποταμό, όταν απεστάλη για να παραλάβει την πόλη Πρίαπο επί της Προποντίδος, η οποία είχε δηλώσει υποταγή άνευ όρων. ***Πανήγορος.*** *Από τις λέξεις παν + αγείρω (= αγορεύω). Αυτός που αγορεύει καλά.*

232. Πανταλέων. Καταγόταν από την Πύδνα. Εταίρος. Διορίστηκε φρούραρχος της Μέμφιδος στην Αίγυπτο το 332/1 π.Χ. ***Πανταλέων****. Από τις λέξεις πάντα + λέων < λεώς < λαός). Πανταλέων ελέγετο ο βασιλιάς της Πίσης της Ήλιδος τον 7^{ο} π.Χ. αιώνα, υιός του Ομφαλίωνος. Το 644 π.Χ. έγινε αίτιος Ηλειοπισατικού πολέμου όταν απέκλεισε τους Ηλείους από τους Ολυμπιακούς αγώνες.*

233. Πάνταυχος, υιός του Νικολάου. Καταγόταν από την Άλωρο της επαρχίας Βοττιαίας. Το 326 π.Χ. ονομάστηκε Τριήραρχος στον Υδάσπη στο στόλο του Ινδού. Ήταν αδελφός του Αμύντα ο οποίος ήταν σατράπης της Βακτριανής.

234. Παντόρδανος, υιός του Κλεάνδρου. Εταίρος. Ήταν ίλαρχος της Λευγαίας ίλης. Στη μάχη της Ισσού το 333 π.Χ. επιτηρούσε με την ίλη του τους Κάρδακες μαζί με την ίλη του Περοίδα του Μενεσθέως.

235. Παρμενίων, υιός του Φιλώτα. Ήταν γόνος ηγεμονικής οικογενείας της Πέλλας. Εταίρος. Ήταν στρατηγός του Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ισότιμος του Αντιπάτρου. Ο Φίλιππος έλεγε σαρκαστικά ότι, *''μακάριζε τους Αθηναίους διότι εύρισκαν κάθε χρόνο να εκλέγουν δέκα στρατηγούς, ενώ αυτός είχε μόνο έναν για πολλά χρόνια, τον Παρμενίωνα''*. Ο Παρμενίων ήρχεν των φαλάγγων. Το 356 π.Χ., επικεφαλής τμήματος του Μακεδονικού στρατού νίκησε την Ιλλυρική φυλή των Δαρδάνων. Το 346 π.Χ. ανέλαβε να πολιορκήσει την Άλο την οποία κατέλαβε ο Φίλιππος Β΄. Μετά τη μάχη της Χαιρώνειας τον Αύγουστο του 338 π.Χ., ονομάστηκε πολίτης της Αθήνας. Το 342 π.Χ. κατέλαβε τις Ωρεές. Το 336 π.Χ. εστάλη από τον Φίλιππο και ελευθέρωσε τις Ελληνικές πόλεις στον Ελλήσποντο. Το 335 π.Χ. στη νότιο Θράκη κάλυπτε τα νώτα του Μεγάλου Αλεξάνδρου κατά την εκστρατεία του στο Δούναβη. Μετά τη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. ανέλαβε τη διοίκηση των Εκβατάνων. Μετά την καταδίκη του υιού του Φιλώτα, ο Παρμενίων εφονεύθη στα Εκβάτανα το 330 π.Χ. από τους Μενίδα και Κλέαρχο, με διαταγή του Αλεξάνδρου. ***Παρμενίων****. Από τις λέξεις παρά (= κοντά, δίπλα) + μένω. Αυτός που παραμένει κοντά (στον αρχηγό). Ο πιστός. Ομόρριζη λέξη είναι το όνομα Παρμενίδης, ο φιλόσοφος από την Ελέα (πρώτο μισό του 5^{ου} π.Χ. αιώνα) και το όνομα Παρμένων.*

Το όνομα **Παρμενίων** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς και ανάγεται στο έτος 143 μ.Χ. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ

ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ..... Μεταξύ των 57 ονομάτων που αναφέρονται, υπάρχει και το όνομα Παρμενίων ως εξής: Παρμενίων Νεικομάχου, Παρμενίων Γέλωνος, Αλέξανδρος Παρμενίωνος και Παρμενίων Κλείτου. Σε επιγραφές σε άλλες στήλες αναγράφονται τα ονόματα Νίκανδρος Παρμενίωνος και Φίλα Παρμενίωνος.

236. Παρμενίων. Ήταν αρχιτέκτων.

237. Παυσανίας. Ήταν ιατρός στη στρατιά του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Παυσανίας***. *Από τις λέξεις παύσις (= λήξη, κατάπαυση) < παύω (στο μέλλοντα παύσω) + ανία < ανία (= λύπη, θλίψη, βάρος). Ο ανακουφίζων από τη θλίψη, ο καταπαύων τη λύπη. Σκωπτικά σημαίνει τον εκ της υπηρεσίας του απολυθέντα, τον άνεργο. Το όνομα* ***Παυσανίας*** *απαντά επίσης, στην αρχαία Σπάρτη. Καταγόταν εκ του οίκου των Αγιαδών και βασίλευσε από το 408-397 π.Χ. Πέθανε στην Τεγέα στο ναό Αλέας Αθηνάς το 385 π.Χ. Άλλος* ***Παυσανίας****, βασιλιάς της Σπάρτης εκ του οίκου των Αγιαδών, ο υιός του Κλεομβρότου, ήταν στρατηγός και αρχιστράτηγος των Ελλήνων στη μάχη των Πλαταιών το 479 π.Χ. Πέθανε στην Τεγέα στο ναό Χαλκιοίκου Αθηνάς το 468 π.Χ., με το στίγμα της προδοσίας. Επίσης, υπάρχει Παυσανίας, περιηγητής, πεζογράφος ο οποίος έζησε το δεύτερο ήμισυ του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα. Σε δέκα βιβλία έγραψε το έργο "Ελλάδος περιήγησις" .*

238. Παυσανίας, υιός του Αερόπου Β΄. Ήταν διεκδικητής του θρόνου της Μακεδονίας από το Φίλιππο Β΄ και είχε την υποστήριξη των Αθηναίων.

239. Παυσανίας, υιός του Κεραστού. Καταγόταν από την Ορεστίδα. Ήταν σωματοφύλακας του Φιλίππου Β΄ και ο μετέπειτα δολοφόνος του.

240. Παυσανίας. Εταίρος. Το 334 π.Χ. διορίστηκε φρούραρχος της ακροπόλεως των Σάρδεων και επιμελητής της Λυδίας.

241. Πειθαγόρας ο Αμφιπολίτης. Ήταν μάντης σπλαγχνοσκόπος, αδελφός του Απολλοδώρου, στρατηγού της Βαβυλωνίας από το 331 π.Χ. Φέρεται ως μαντεύσας στον αδελφό του το θάνατο του Ηφαιστίωνος και του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Πειθαγόρας***. *Από τις λέξεις πείθω (= αποσπώ τη συναίνεση κάποιου, κάνω κάποιον να συμφωνήσει μαζί μου) + αγορεύω. Αυτός που πείθει με την αγόρευση.*

Το γεγονός ότι οι λέξεις αγορά, αγορή, αγορητής, αγορεύω, υπάρχουν τουλάχιστον διακόσιες τέσσερις (204) φορές στον Όμηρο, δεν είναι αρκετό για να πείσει και τον πλέον κακόπιστο για το ότι ο άνθρωπος αυτός και όλοι οι όμοιοί του είναι Έλληνες;

242. Πείθων, υιός του Αγήνορος. Διακρίθηκε στις μάχες εναντίον των Μαλλών το Νοέμβριο του 326 π.Χ. Διορίστηκε σατράπης του Κάτω Ινδού το 326 π.Χ. Συνέλαβε τον ηγέτη των Ινδών Μουσικανό. ***Πείθων***. *Από το ρήμα πείθω. Αυτός που πείθει.*

243. Πείθων, υιός του Κρατεύα. Εταίρος. Καταγόταν από τον ένδοξο οίκο των Κρατεύα της Εορδαίας. Ήταν *βασιλικός σωματοφύλακας*. Αντικατέστησε ως ταξίαρχος το Φίλιππο του Μαχάτα. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ. Συμμετείχε στις μάχες εναντίον των Μαλλών. Στα Σούσα του απενεμήθη χρυσούς στέφανος. Ενεπλάκη στους αγώνες των διαδόχων και εφονεύθη.
244. Πείθων, υιός του Σωσικλέους. Ήταν ταγμένος *επί της βασιλικής θεραπείας*. Τραυματίστηκε στη Βακτριανή το 328 π.Χ. Ήταν αρχηγός φάλαγγας κατά των Μαλλών στα Αγάλασσα.
245. Περδίκκας. Ήταν πατέρας του Ορόντου. Ηγεμόνας της επαρχίας της άνω Μακεδονίας, της Ορεστίδος. ***Περδίκκας***. *Από τις λέξεις περί + δίκαιος < δίκη. Ο δίκαιος. Παλαιότερη σημασία του ονόματος ήταν γενναίος. (Πιθανότατα από αυτό προέρχεται και η σημερινή έκφραση ''το λέει η περδικκούλα του'' για κάποιον που δεν φοβάται, που δεν δειλιάζει, που είναι γενναίος).*
Το όνομα **Περδίκκας** απαντά σε μαρμάρινη αναθηματική στήλη που βρέθηκε στον οικισμό Ακρινή Κοζάνης και ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 2^{ου} π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή έχει ως εξής: ΣΑΡΑΠΙΔΙ, ΙΣΙΔΙ, ΑΝΟΥΒΙΔΙ, ΔΡΑΚΑΣ **ΠΕΡΔΙΚΚΟΥ** ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΥΙΟΥ …. ΕΠΙΚΡΑΤΟΥ.
246. Περδίκκας, υιός του Αμύντα Γ΄. Υιός της Ευρυδίκης, δεύτερης συζύγου του Αμύντα, θυγατέρας του Λυγκηστού Σίρρα, αδελφός του Φιλίππου Β΄.
247. Περδίκκας, υιός του Ορόντου. Καταγόταν από το βασιλικό οίκο της Ορεστίδος. Εταίρος. Ήταν *βασιλικός σωματοφύλακας* και στρατηγός της φάλαγγας πεζεταίρων της Ορεστίδος-Λυγκηστίδος. Έλαβε μέρος στην εκστρατεία στο Δούναβη το 335 π.Χ. εναντίον των Θρακών, Τριβαλλών και Γετών και στο Πήλιο εναντίον των Ιλλυριών (Ταυλαντίων). Τραυματίστηκε βαριά κατά την πολιορκία των Θηβών. Στη μάχη στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. ήταν στο κέντρο της όλης παράταξης. Ήταν ίππαρχος στην εκστρατεία κατά της Ινδίας. Διέβη τον Υδάσπη μαζί με τον Αλέξανδρο. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ. Αυτός αφαίρεσε το βέλος που δέχθηκε ο Μέγας Αλέξανδρος στη μάχη εναντίον των Μαλλών. (Κατ' άλλους ο ιατρός Κριτόδημος ο Κώος). Παντρεύτηκε την κόρη του Αντιπάτρου Νίκαια, κατόπιν την Κλεοπάτρα, κόρη του Φιλίππου Β΄ και τέλος την κόρη του Ατροπάτη σατράπη της Μηδίας. Εφονεύθη το 321 π.Χ. από τους Σέλευκο και Αντιγένη.
248. Περίλαος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Περίλαος***. *Από την πρόθεση περί + τη λέξη λαός. Ο ασχολούμενος με το λαό. Ο ενδιαφερόμενος για το λαό.*
249. Περοίδας, υιός του Μενεσθέως. Εταίρος. Ήταν ίλαρχος της Ανθεμουσίας ίλης. Στη μάχη της Ισσού το 333 π.Χ. επιτηρούσε με την ίλη

του τους Κάρδακες μαζί με την ίλη του Παντόρδανου του υιού του Κλεάνδρου.

250. Πευκέστας, υιός του Αλεξάνδρου. Καταγόταν από τη Μίεζα. Ήταν αδελφός του Αμύντα. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ. Στη μάχη εναντίον των Μαλλών κρατούσε την ιερά ασπίδα και προστάτευσε και έσωσε τη ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στις αρχές του 324 π.Χ. στην Καρμανία, έγινε ο όγδοος *βασιλικός σωματοφύλακας.* Στα Σούσα του απενεμήθη χρυσούς στέφανος για την αυτοθυσία του εναντίον των Μαλλών. Διορίστηκε σατράπης της Περσίδος. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου έγινε στρατηγός του Ευμένους. Το 316 π.Χ. ηττήθηκε από τον Αντίγονο. ***Πευκέστας****. Από τη λέξη πευκύεις (= μυτερός), εκ της οποίας το πεύκο. Επίσης, αυτός που είναι από ξύλο πεύκου.*

251. Πευκέστας, υιός του Μακαρτάτου. Το 332 π.Χ. ήταν αρχηγός των δυνάμεων στην Αίγυπτο μαζί με το Βάλακρο. Κατόπιν διορίστηκε σατράπης της Περσίας.

252. Πευκόλαος. Το 329/28 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Σογδιανής. Αντικαταστάθηκε από τον Αμύντα του Νικολάου. ***Πευκόλαος****. Από το πευ < πευκύεις + λαός.*

253. Πολέμων, υιός του Ανδρομένους. Ήταν γόνος ηγεμονικής οικογενείας από την Τυμφαία. Ο νεότατος από τους τέσσερις υιούς του Ανδρομένους. Κατηγορήθηκε για συμμετοχή στη συνωμοσία του Φιλώτα κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αλλά, αθωώθηκε. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου συντάχθηκε με τον Περδίκκα. ***Πολέμων****. Από τη λέξη πόλεμος. Ο διεξάγων πόλεμο. Πολεμέω-ώ = μάχομαι ενόπλως κατά τινος. Το όνομα Πολέμων απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Ο Πολέμων ήταν φιλόσοφος του 4^{ου} προς 3^{ο} π.Χ. αιώνα, μαθητής και διάδοχος του Ξενοκράτη στην Πλατωνική Ακαδημία. Πολέμιος πάσης διαλεκτικής θεωρούσε την ηθική πράξη πρώτιστο καθήκον παντός. Το όνομα έφεραν και δύο βασιλείς του Πόντου.*

254. Πολέμων, υιός του Θηραμένους. Ήταν αξιωματικός του επιτελείου του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 332/1 π.Χ. ήταν ναύαρχος του στόλου εκ 30 πολεμικών πλοίων στο Δέλτα του Νείλου στην Αίγυπτο.

255. Πολέμων, υιός του Μεγακλέους. Καταγόταν από την Πέλλα. Εταίρος. Διορίστηκε φρούραρχος του Πηλουσίου στην Αίγυπτο το 332/1 π.Χ.. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ.

256. Πολυδάμας, υιός του Αντέου. Εταίρος. Μετά τις δίκες στην Προφθασία, το 330 π.Χ. και την καταδίκη του Φιλώτα, μετέβη στα Εκβάτανα προς τους Μενίδα και Κλέανδρο με τη διαταγή του Μεγάλου Αλεξάνδρου να σκοτώσουν τον Παρμενίωνα. Συμμετείχε με το Γοργία και τον Αντιγένη ως αρχηγός στη φάλαγγα των απολυθέντων στην Ώπιδα

παλαιμάχων, το 324 π.Χ., οι οποίοι επέστρεφαν στη Μακεδονία. ***Πολυδάμας***. *Από τις λέξεις πολύ + δαμάω (= δαμάζω). Ο πολυδαμαστής. Το όνομα απαντά και στον Όμηρο στην Ιλιάδα. Ο Πολυδάμας ήταν ένας από τους ανδρειότερους Τρώες. Υιός του Πανθόου και της Τρόντιδος, αδελφός του Ευφόρβου. Ήταν πολύ συνετός σύμβουλος, γενναίος πολεμιστής αλλά και οιονωσκόπος. ''Πουλυδάμας δ' αυτός μεν αλεύατο κήρα μέλαιναν λικριφίς αΐξας,..'', (Ιλιάς, Ξ 462). ''Και ο ίδιος ο Πολυδάμας απέφυγε τη μαύρη μοίρα πηδώντας στα πλάγια,..'', ''γράψεν δε οι οστέον άχρις αιχμή Πουλυδάμαντος''. (Ιλιάς, Ρ 599). ''Και του γρατσούνισε το κόκκαλο ως πέρα η αιχμή του Πολυδάμαντος''. Επίσης, Πολυδάμας ελέγετο Ολυμπιονίκης παγκρατιστής από τη Σκοτούσσα, υιός του Νικίου περιώνυμος για τη δύναμή του. Αναφέρεται από τον Παυσανία ως, ''ο μέγιστος των καθ' ημάς ανθρώπων''. Στους άθλους του αναφέρονται ότι, συνέλαβε στον Όλυμπο, άνευ όπλων, ζώντα λέοντα, ότι με το ένα χέρι σταμάτησε ταχέως ελαύνων άρμα, ότι κληθείς από το Δαρείο του Αρταξέρξη στα Σούσα να μονομαχήσει ταυτοχρόνως με τρεις αθανάτους Πέρσες εφόνευσε και τους τρεις κ.τ.λ.*

257. Πολύμαχος ή Πολάμαχος (Πουλαμάχος κατά τον Πλούταρχο). Καταγόταν από την Πέλλα. Θεωρήθηκε ο κύριος αυτουργός της συλήσεως του τάφου του Κύρου στις Πασαργάδες. Ένεκα τούτου τιμωρήθηκε με θάνατο το 324 π.Χ. ***Πολύμαχος.*** *Από τις λέξεις πολύ + μάχος < μάχη. Ο μετέχων σε πολλές μάχες.*

258. Πολυνείκης. Καταγόταν από την Πέλλα. Εκ των παιδαγωγών του Μεγάλου Αλεξάνδρου, δίδαξε γραφή στον Αλέξανδρο. ***Πολυνείκης***. *Από τις λέξεις πολύ + νείκος (= έχθρα). Ο προκαλών πολλή έχθρα, ο φιλόνικος, ο φίλερις. Το όνομα απαντά στο Θηβαϊκό κύκλο. Ήταν ο έτερος υιός του Οιδίποδος και της Ιοκάστης, φονευθείς συγχρόνως με τον Ετεοκλή για το θρόνο. Οι μαχόμενοι είχαν ίσες απώλειες, εξ αυτού και ''Καδμεία νίκη'' κατά το ''Πύρρειος νίκη'', νίκη με μεγάλες απώλειες.*

259. Πολυσπέρχων, υιός του Σιμμίου. Καταγόταν από την Τυμφαία, από τον ηγεμονικό οίκο των Αιθίκων. Ήταν μεγαλοπράγμων στρατηγός. Μετά το Φίλιππο του Αμύντου και τον Πτολεμαίο του Σελεύκου, ήταν αρχηγός της φάλαγγας πεζεταίρων της Τυμφαίας. Διατήρησε τη διοίκηση της φάλαγγας από τα Γαυγάμηλα 331 π.Χ. έως το θάνατο του Αλεξάνδρου το 323 π.Χ. Υπαρχηγός του Κρατερού, υιού του Αλεξάνδρου, στην αποστολή στη Μακεδονία της φάλαγγας των απολυθέντων στην Ώπιδα παλαιμάχων, το 324 π.Χ. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου επέστρεψε στη Μακεδονία και ετάχθη με το μέρος του Αντιπάτρου. Το 319 π.Χ. διορίστηκε από τον Αντίπατρο επιμελητής του κράτους. Καταδιώχθηκε από τον Κάσσανδρο και συμμάχησε με την Ολυμπιάδα. Χρημάτισε αντιβασιλιάς από το 319 έως το 311 π.Χ. Κατά τον πόλεμο των διαδόχων,

316-311 π.Χ., εμφανίζεται ως στρατηγός του Αντιγόνου. Παρέδωσε στον Κάσσανδρο τον Ηρακλή, υιό του Μεγάλου Αλεξάνδρου και της Βαρσίνης, ένεκα δε αυτής της πράξεως πέθανε περιφρονημένος. ***Πολυσπέρχων****. Από τις λέξεις πολύ + σπέρχων < σπέρχω (= σπεύδω ταχέως, ορμώ βιαίως). Εκ του σπέρχω, προέρχεται ο Σπερχειός ποταμός. Ο ταχύς ποταμός, ο ρέων ταχέως, ο ρέων γρήγορα. Το επίθετο περισπερχής σημαίνει ο ορμητικός, ο βίαιος. Ο Σπερχειός αναφέρεται στον Όμηρο ως διιπετής, ''Υιός Σπερχειοίο διιπετέος ποταμοίο''' (Ιλιάς, Π 174) και ακάμας, ''Σπερχειώ ακάμαντι γυνή θεώ ευνηθείσα,'' (Ιλιάς, Π 176), ο δε Αχιλλεύς έτρεφε την κόμη του στο Σπερχειό, '' δίος Αχιλλεύς, στας απάνευθε πυρής ξανθήν απεκείρατο χαίτην, την ρα Σπερχειώ ποταμώ τρέφε τηλεθόωσαν''.(Ιλιάς, Ψ 141-143).*

260. Πολύστρατος. Ήταν ο στρατιώτης του Μεγάλου Αλεξάνδρου ο οποίος βρήκε το βασιλιά Δαρείο ετοιμοθάνατο, τραυματισμένο από πολλά χτυπήματα με ακόντιο που του έδωσαν οι περί τον Πέρση σατράπη Βήσσο. Έδωσε στο Δαρείο να πιει νερό πριν αυτός πεθάνει. Ο βασιλιάς Δαρείος ξεψύχησε κρατώντας το χέρι του. ***Πολύστρατος****. Από τις λέξεις πολύ + στρατός. Το όνομα Πολύστρατος απαντά και στην Αμβρακία. Ήταν ανδριαντοποιός ή χαλκουργός κατά τον 6^{ο} π.Χ. αιώνα, αναφερόμενος από τον Τατιανό, ως κατασκευάσας τον ανδριάντα του Φαλάριδος τυράννου των Ακραγαντίνων.*

Το όνομα **Πολύστρατος** απαντά σε επιγραφή σε μαρμάρινη βάση αγάλματος ανδρός που βρέθηκε στον Άγιο Ελευθέριο Κοζάνης. Το άγαλμα ανάγεται στα μέσα του 2^{ου} π.Χ. αιώνα, η δε επιγραφή αναφέρει: **ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΣ** ΑΤΤΑΛΟΥ ΕΡΔΑΡΡΙΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙ ΠΡΟΠΥΛΑΙΩ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ.

261. Ποσειδώνιος. Ήταν αξιωματικός του μηχανικού στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Είχε κατασκευάσει πύργο, όπως περιγράφει ο Βίτων, ύψους 23 μ. ο οποίος στεκόταν σε ορθογώνια βάση 15,40 μ. επί 18,50 μ., και ο οποίος υποστηριζόταν από δύο τροχούς διαμέτρου 2,80 μ., οι οποίοι μπορούσαν να λειτουργούν από το εσωτερικό του πύργου μέσω μεγάλων ''αεικίνητων θαλάμων''. ***Ποσειδώνιος****. Από τη λέξη Ποσειδών, όπως λεγόταν ο θεός των υδάτων. Ο αφιερωμένος, ο αναφερόμενος, ο ανήκων στο θεό Ποσειδώνα. Αγνώστου ετυμολογίας. Πιθανόν από το πότος, ή πόντος ή ποταμός, και συνεπώς ο Ποσειδών είναι ο θεός του υγρού στοιχείου. Ο σχετιζόμενος με τα ύδατα. Γνωστός είναι ο φιλόσοφος της μέσης Στωϊκής φιλοσοφίας, δάσκαλος του Κικέρωνα,* ***Ποσειδώνιος*** *ο εξ Απαμείας. Ήταν πολυπράγμων, ασχοληθείς με φιλοσοφία, γεωγραφία, φυσική, Ιστορία. Έργα του είναι τα εξής: ''περί θεών'', περί κόσμου'', ''περί φυσικής'', ''περί ειμαρμένης'', περί μαντικής'', ''φυσικός λόγος''.*

Το όνομα **Ποσειδώνιος** απαντά σε μία από τις δύο επιγραφές σε μαρμάρινη αετωματική επιτύμβια στήλη η οποία εντοπίστηκε στην εκκλησία των Γενεθλίων της Παναγίας στον οικισμό Σιταριά του δήμου Μελίτης Φλωρίνης. Η στήλη ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα, η δε επιγραφή αναφέρει: ΤΕΡΕΝΤΙΟΝ **ΠΟΣΙΔΩΝΙΟΝ** ΗΡΩΑ.
Το όνομα **Ποσειδώνιος** απαντά, επίσης, σε επιγραφή σε μαρμάρινο βωμό που ήταν εντοιχισμένος στο κωδωνοστάσιο του ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στον οικισμό Βεγόρα του δήμου Φιλώτα Φλωρίνης. Ο βωμός ανάγεται στο πρώτο ήμισυ του 3^{ου} μ.Χ. αιώνα, η δε επιγραφή αναφέρει: ΠΑΡΑΜΟΝΟΣ **ΠΟΣΙΔΩΝΙΟΥ** ΤΩ ΥΩ ΘΕΑΓΕΝΗ ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ.
Επίσης, το όνομα **Ποσειδώνιος** απαντά σε ενεπίγραφη μαρμάρινη στήλη η οποία ανάγεται στο 65 ή 105 μ.Χ. και εντοπίστηκε στο χώρο της Μονής Θεοτόκου του οικισμού Σισανίου του δήμου Ασκιού Κοζάνης. Στο τετράπλευρο βάθυσμα της στήλης υπάρχει η επιγραφή: ΑΛΕΙΦΟΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΕΤΟΥΣ …. ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ…… Μεταξύ των 21 ονομάτων που αναφέρονται υπάρχει και το όνομα ΦΟΥΝΔΑΝΟΣ **ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟΣ**.
262. Πρόμαχος. Ήταν αξιωματικός ή στρατιώτης του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Υπήρξε φίλος του Ινδού γυμνοσοφιστή Καλάνου, ο οποίος πριν πεθάνει το 324 π.Χ. του έδωσε ως δώρο τα όπλα του. ***Πρόμαχος****. Από τις λέξεις προ + μάχος < μάχη, μάχομαι. Ο μαχόμενος στην πρώτη γραμμή. Γνωστός είναι ο Πρόμαχος ο παγκρατιστής, υιός του Δρύωνος και της Πελλήνης, ο οποίος ενίκησε μία φορά στους Ολυμπιακούς αγώνες, τρεις φορές στα Ίσθμια, δύο φορές στα Νέμεα. Διακρίθηκε επίσης κατά τον Κορινθιακό πόλεμο το 395 π.Χ.*
263. Πρόξενος. Ήταν αυλικός του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήταν "ο επί των στρωματοφυλάκων τεταγμένος". Ο Πρόξενος σκάβοντας για να στήσει σκηνή στον ποταμό Ώξο, ανακάλυψε πηγή με λιπαρό και παχύ υγρό, δηλαδή πετρέλαιο. ***Πρόξενος*** *ιωνικά και πρόξεινος. Από τις λέξεις προ + ξένος. Επίσημος αντιπρόσωπος Χώρας, Πολιτείας σε άλλη Χώρα, ο πρεσβευτής. Γνωστός είναι ο* ***Πρόξενος*** *ο Βοιώτιος, φίλος του Ξενοφώντος, ο οποίος συνέλεξε μισθοφορικό στρατό Ελλήνων για τον Κύρο, υιό του Δαρείου και της Παρυσάτιδος, στη εκστρατεία του εναντίον του αδελφού του Αρταξέρξη. Μετά τη μάχη στα Κούναξα το 401 π.Χ., συλληφθείς με δόλο από το σατράπη Τισσαφέρνη, όπως και οι λοιποί στρατηγοί των Ελλήνων, αποκεφαλίστηκε.*
264. Πρωτέας, υιός του Ανδρονίκου. Καταγόταν από την Πέλλα. Ομογάλακτος του Αλεξάνδρου από την Ελλανίκη και συμμαθητής του στη Μίεζα. Ήταν αδελφός του "Μέλανος" Κλείτου. Χρημάτισε ναύαρχος και έδρασε στο Αιγαίο. Με διαταγή του Αντιπάτρου συγκέντρωσε πλοία για την προστασία των νησιών και της ηπειρωτικής Ελλάδας. Στη Σίφνο

επέπεσε κατά των Φοινίκων και συνέλαβε οκτώ πλοία μαζί με τα πληρώματά τους. ***Πρωτέας***. *Ίσως από το πρωτεύς = πρώτιστος, πρωταρχικός. Κατά τη μυθολογία ήταν θαλάσσια θεότητα ικανή να αλλάζει μορφές. Ο* ***Πρωτεύς*** *ο υιός του Επικλέους ήταν Αθηναίος στρατηγός κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου (Θουκυδίδης, Β΄ 22-24).*

265. Πρωτόμαχος. Ήταν αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Αναφέρεται στη μάχη της Ισσού το 333 π.Χ., ως αρχηγός τεσσάρων σαρισσοφόρων ιλών, των προδρόμων, στην ακρότατη δεξιά πτέρυγα. ***Πρωτόμαχος***. *Από τις λέξεις πρώτος + μάχος < μάχη, μάχομαι. Ο μαχόμενος πρώτος.*

266. Πτολεμαίος, υιός του Λάγου. (366-282 π.Χ.). Καταγόταν από την Εορδαία. Ήταν αυτός ο οποίος συνέλαβε το Βήσσο σατράπη της Βακτριανής, δολοφόνο του Δαρείου. Ονομάστηκε *βασιλικός σωματοφύλακας* το 330 π.Χ. στην Προφθασία, μετά την εκτέλεση του σωματοφύλακα Δημητρίου. Το 327 π.Χ. τραυματίστηκε σε μάχη κατά των Ασπασίων στην Ινδία στην κοιλάδα του Χοάσπη. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού το 326 π.Χ. Παντρεύτηκε την Αρτακαμά την κόρη του σατράπη Αρταβάζου. Έγραψε τα "Υπομνήματα", τα οποία αποτέλεσαν την καλύτερη ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έγινε βασιλιάς της Αιγύπτου, βασιλεύσας έως το 284 π.Χ., και ήταν ο ιδρυτής της δυναστείας των Πτολεμαίων, η οποία αριθμεί δεκατέσσερις βασιλείς. ***Πτολεμαίος***. *Από τη λέξη πτόλεμος = πόλεμος. Ο πολεμικός. Ο Όμηρος τη λέξη πόλεμος τη λέει πτόλεμος. ‘’τω κεν δη πάλαι άμμες επαυσάμεθα* ***πτολέμοιο***’’, (*Ιλιάς*, Φ 432). ’’τότε από παλιά εμείς θα είχαμε παύσει τον πόλεμο’’).

Το όνομα **Πτολεμαίος** απαντά σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς και ανάγεται στο 143 μ.Χ. Μεταξύ των 57 ονομάτων τα οποία ακολουθούν υπάρχουν και τα ονόματα: **Πτολ[ε]μ[αίος** ……..] και [….....] Πτολεμέου. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ……ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ….... ΚΑΙ ΚΛΕΙΤΟΥ ΤΩΝ **ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ**……..

267. Πτολεμαίος, υιός του Σελεύκου. Καταγόταν από την Τυμφαία. Ήταν *βασιλικός σωματοφύλακας*, αρχηγός της φάλαγγας πεζεταίρων της Τυμφαίας. Ορίστηκε αρχηγός των στρατιωτών, οι οποίοι είχαν συνάψει τους γάμους τους πριν την εκστρατεία στην Ασία και με άδεια του Μεγάλου Αλεξάνδρου επέστρεψαν από την Καρία στη Μακεδονία, για να περάσουν το χειμώνα του 334 προς 333 π.Χ. μαζί με τις συζύγους τους. Εφονεύθη στη μάχη της Ισσού το 333 π.Χ.

268. Πτολεμαίος, υιός του Φιλίππου. Υπήρξε σημαίνων αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ήταν διοικητής αποσπάσματος στη μάχη του Γρανικού ποταμού το 334 π.Χ. Διορίστηκε ηγεμόνας της

Αλικαρνασσού μετά την κατάληψή της από τον Μέγα Αλέξανδρο το 334 π.Χ. Κατά την πολιορκία της Αλικαρνασσού είχε επιτεθεί εναντίον εκείνων των πολιορκουμένων οι οποίοι είχαν εξέλθει από το Τρίπυλο.

269. Πτολεμαίος. Ήταν ηγεμόνας στην επαρχία των Λυγκηστών, στην άνω Μακεδονία.

270. Πτολεμαίος. Ήταν στρατηγός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 337 π.Χ. διορίστηκε ως ο "επί των Θρακών στρατηγός", για την εξασφάλιση των νώτων του Παρμενίωνος, ο οποίος είχε σταλεί από το βασιλιά Φίλιππο Β΄ ως προπομπός στη Μικρά Ασία. Το 329/28 π.Χ. έφθασε στα Βάκτρα επικεφαλής ενισχύσεων. Ανακλήθηκε στα Ναύτακα εν όψει της εκστρατείας στην Ινδία.

271. Πτολεμαίος. Στρατηγός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ονομάστηκε *βασιλικός σωματοφύλακας*. Εφονεύθη το 334 π.Χ. κατά την πολιορκία της Αλικαρνασσού.

272. Σέλευκος, υιός του Αντιόχου. (358-283 π.Χ.). Η μητέρα του λεγόταν Λαοδίκη. Εταίρος. Ήταν αρχηγός χιλιαρχίας βασιλικών υπασπιστών. Το Μάϊο του 326 π.Χ. διέβη τον Υδάσπη επί τριακοντόρου μαζί με τον Αλέξανδρο. Παντρεύτηκε την Απάμα την κόρη του σατράπη Σπιταμένους του Βακτρίου. Ο πρώτος κατόπιν βασιλιάς της Συρίας και της Μεσοποταμίας Σέλευκος Α΄ ο επικληθείς Νικάτωρ. Ο ιδρυτής της δυναστείας των Σελευκιδών, η οποία διήρκησε από το 312 έως το 64 π.Χ., και η οποία αριθμεί εικοσιτέσσερις βασιλείς. Η αυτοκρατορία του επεκτάθηκε από τη Μεσόγειο έως τον Ινδό ποταμό. ***Σέλευκος****. Από τη λέξη σελ (= φωτεινός) + εύχος (= ευχή). Δηλαδή ο έχων φωτεινή ευχή. Από το σελ έχουμε σέλιος, σείλιος, σαέλιος, σελήνη, ήλιος, αέλιος. Σέλευκος είναι ο ολόλευκος, ο πάλευκος.*

273. Σιβύρτιος. Ανήκε στο επιτελείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 325 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Καρμανίας και κατόπιν της Γαδρωσίας και της Αραχωσίας. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου υποστήριξε τον Πευκέστα κατά του Πείθωνος και του Σελεύκου. Αργότερα, ο Αντίγονος τον επανέφερε στη σατραπεία του.

274. Σιμμίας, υιός του Ανδρομένους. Καταγόταν από την Τυμφαία. Ήταν ένας από τους τέσσερις υιούς του Ανδρομένους. Στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ. αντικατέστησε στην ηγεσία της Τυμφαίας τάξεως τον αδελφό του Αμύντα. Το 330 π.Χ. μαζί με τα αδέλφια του κατηγορήθηκε για συμμετοχή στη συνωμοσία του Φιλώτα κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αλλά, αθωώθηκε. ***Σιμμίας****. Από τη λέξη σιμός = πλακουτσομύτης. Σιμμίας λεγόταν ο Θηβαίος Σωκρατικός φιλόσοφος του 5^{ου} προς 4^{ο} π.Χ. αιώνα, αλλά και ο Σιμμίας ο Ρόδιος, Γραμματικός και ποιητής, ακμάσας περί το 300 π.Χ. Κατά το Σουίδα, έγραψε, σε τρία βιβλία, σύγγραμμα λεξικολογικού περιεχομένου αποκληθέν ''Γλώσσα''.*

275. Σίρρας. Καταγόταν από το Μακεδονικό ηγεμονικό οίκο των Σίρρα. Αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου.
276. Στράττις ο Ολύνθιος. Υπήρξε βοηθός του Ευμένους του Καρδιανού, αρχιγραμματέως του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Έγραψε τα έργα "Περί των Αλεξάνδρου εφημερίδων", "Περί της Αλεξάνδρου τελευτής", "Περί ποταμών και κρημνών και λιμνών". ***Στράττις.*** *Το όνομα Στράττις απαντά και στη Χίο. Ήταν τύραννος, επί Δαρείου του Υστάσπους και του Ξέρξη. Οι συμπατριώτες του προσπάθησαν να τον φονεύσουν, ανεπιτυχώς, λόγω της αυταρχικής του συμπεριφοράς.*
277. Σωκράτης, υιός του Σάθωνος. Καταγόταν από την Απολλωνία. Ήρχεν της ίλης της Χαλκιδικής. Παρουσιάζεται μόνο το 334 π.Χ. κατά τη μάχη του Γρανικού ως ιλάρχης της Απολλωνίας ίλης. Η θέση του στην παράταξη, μαζί με τον Αμύντα του Αρραβαίου, ήταν δεξιά του Νικάνορα του Παρμενίωνος. ***Σωκράτης****. Από τις λέξεις σω < σώζω + κράτος. Ο σώζων το κράτος. Το όνομα απαντά και στην αρχαία Αθήνα. Πολύ γνωστός είναι ο φιλόσοφος Σωκράτης, υιός του γλύπτη Σωφρονίσκου και της μαίας Φαιναρέτης (470 - 399 π.Χ.), ο οποίος καταδικάστηκε από τους Αθηναίους σε θάνατο, ''ως εισάγων καινά δαιμόνια'', και ''ως διαφθείρων τους νέους'' και ήπιε το κώνειο.*
278. Σώπολις, υιός του Ερμοδώρου. Ήταν αρχηγός του ιππικού της Αμφιπόλεως. Αναφέρεται στην εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου στο Δούναβη το 335 π.Χ. εναντίον των Θρακών, Τριβαλλών κ.τ.λ. Μετείχε σε όλες τις εκστρατείες και τις μάχες στην Ασία μέχρι και της Παρθυηνής. Το χειμώνα του 328/7 π.Χ. εστάλη από τα Ναύτακα στη Μακεδονία για να παραλάβει νεοσυλλέκτους μαζί με τον Επόκιλλο και το Μενίδα. Στη συνέχεια εξετέλεσε επιτελικές αποστολές. ***Σώπολις****. Από τις λέξεις σω < σώζω + πόλις < πόλιος. Ο σώζων την πόλη. Με το όνομα Σώπολις απαντά διάσημος ζωγράφος των Ελληνιστικών χρόνων εργασθείς στη Ρώμη.*
279. Σώστρατος, υιός του Αμύντα. Καταγόταν από την Τυμφαία. Ήταν *βασιλικός παις* και υπήρξε φίλος του Ερμολάου. Ο πατέρας του Αμύντας, μαζί με τα τρία αδέλφια του, είχαν κατηγορηθεί για συμμετοχή στη συνωμοσία του Φιλώτα. Ο Σώστρατος αναμίχθηκε στη συνωμοσία των *βασιλικών παίδων* στα Ναύτακα το 327 π.Χ., ένεκα φιλίας προς τον Ερμόλαο και πικρίας για την κατηγορία κατά του πατέρα του και το θάνατό του. Εκτελέστηκε για τη συμμετοχή του στη συνωμοσία. ***Σώστρατος****. Από τις λέξεις σω < σώζω + στρατός. Ο σώζων το στρατό. Το όνομα Σώστρατος απαντά και στη Χίο στα μέσα του 5^{ου} π.Χ. αιώνα. Ήταν χαλκουργός, πατέρας και δάσκαλος του Παντίου.*
280. Ταύρων, υιός του Μαχάτα. Ήταν γόνος του ενδόξου ηγεμονικού οίκου των Μαχάτα της Ελιμιώτιδος, αδελφός του Φιλίππου και του καταχραστού θησαυροφύλακα Αρπάλου. Αρχηγός των τοξοτών, ήρχεν

τεσσάρων χιλιάδων ψιλών της φάλαγγας, ήταν στο αριστερό κέρας στη μάχη στον Υδάσπη το Μάϊο του 326 π.Χ. εναντίον του Πώρου και επιτέθηκε εναντίον των πολεμικών ελεφάντων. ***Ταύρων και Ταυρίων****. Από τη λέξη ταύρος. Ο δυνατός ως ταύρος. Ταύρειος ήταν επίκληση του θεού Ποσειδώνα.*

Το όνομα **Ταυρίων** απαντά σε επιγραφή σε μαρμάρινη αναθηματική στήλη η οποία βρέθηκε στον οικισμό Πέτρες του δήμου Αμυνταίου Φλωρίνης. Η στήλη ανάγεται στο έτος 57-55 π.Χ. και αναφέρει: ΕΤΟΥΣ Γ [ΚΑΙ ….] ΣΤΡΑΤΗΓΟΥΝΤ[ΟΣ Λ. ΚΑΛ]ΠΟΡΝΙΟΥ ΠΕΙΣΩ[ΝΟΣ] ΕΥΔΙΚΟΣ **ΤΑΥΡΙΩΝΟ[Σ]** ΒΡΥΝΑΙΟΣ ΑΦΗΚΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΝ ΜΕΛΙΣΑΝ ΕΥΧΗΝ ΗΡΑΚΛΗ ΚΥΝΑΓΙΔΑ.

281. Τεύταμος. Ήταν στρατηγός των υπασπιστών του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ορίστηκε αρχηγός των Αργυρασπίδων μετά του Αντιγένους. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου τάχθηκε με τον Ευμένη, όμως το 318 π.Χ. στράφηκε προς τον Αντίγονο, εξαγορασθείς υπ' αυτού. ***Τεύταμος.*** *Κατά τη μυθολογία ο Τεύταμος ήταν υιός του Δώρου, αποίκισε την Κρήτη με Αιτωλούς και Πελασγούς. Ενυμφεύθη τη θυγατέρα του Κρηθέως. Υιός του ήταν ο Αστέριος.*

282. Τήλεφος. Εταίρος. Ήταν αξιωματικός του επιτελείου του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Μέσα από την έρημο της Γαδρωσίας, μετέφερε στην ακτή, στη χώρα των Ιχθυοφάγων, αλεύρι για τα πληρώματα του στόλου του Νεάρχου που διέπλεε τον Ινδικό. ***Τήλεφος****. Από το τηλε (= μακράν) + φαίνω. Αυτός που φανερώνεται από μακρυά. Το όνομα απαντά στον Όμηρο. Ο Τήλεφος ήταν υιός του Ηρακλή και της Αύγης, διάδοχος στο θρόνο της Μυσίας, ο οποίος αφού τραυματίστηκε σε μονομαχία από τον Αχιλλέα, έλαβε χρησμό ότι θα τον θεραπεύσει αυτός που τον τραυμάτισε, ''ο τρώσας και ιάσεται''.*

283. Τίμανδρος. Ήταν ο πατέρας του Ασκληπιοδώρου. Ήταν χιλίαρχος των υπασπιστών και διακρίθηκε ιδιαίτερα στην πολιορκία της Αλικαρνασσού το 334 π.Χ., όπου εφονεύθη. ***Τίμανδρος****. Από τις λέξεις τιμή + ανδρός < ανήρ. Ο τιμών τους άνδρες. Το όνομα απαντά και στο θηλυκό. Κατά τη μυθολογία Τιμάνδρα, ελέγετο η θυγατέρα του Τυνδάρεω και της Λήδας, σύζυγος του βασιλιά της Αρκαδίας Σχέμου.*

284. Τιμάνθης, υιός του Παντιάδου. Καταγόταν από την Πέλλα. Ονομάστηκε Τριήραρχος στο στόλο του Ινδού. ***Τιμάνθης****. Το όνομα απαντά και στη νήσο Κύθνο. Ο Τιμάνθης ήταν σημαίνων ζωγράφος του τέλους του 5^{ου} π.Χ. αιώνα. Περίφημο έργο του είναι αυτό που απεικονίζει τη θυσία της Ιφιγένειας στην Αυλίδα.*

285. Τληπόλεμος, υιός του Πυθοφάνους. Εταίρος. Το 330 π.Χ. διορίστηκε, "επίσκοπος" του σατράπη της Παρθυηνής και της Υρκανίας. Το 325 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Καρμανίας και παρέμεινε έως το

316 π.Χ. ***Τληπόλεμος***. *Από το ρήμα τλάω -ώ (= υπομένω, ανέχομαι, τολμώ) + πόλεμος. Ο υπομένων τον πόλεμο. Κατά τη μυθολογία ο Τληπόλεμος ήταν υιός του Ηρακλέους και της Αστυόχης και βασίλευσε στη Ρόδο, όπου κατέφυγε όταν κατά λάθος εφόνευσε το θείο του Λυκύμνιο. Έκτισε τις πόλεις Ιαλυσό, Λίνδο και Κάμειρο. Έλαβε μέρος στην εκστρατεία στην Τροία επικεφαλής εννέα πλοίων. '' Τληπόλεμος δ' Ηρακλείδης ηΰς τε μέγας τε εκ Ρόδου εννέα νήας άγεν Ροδίων αγερώχων,''. (Ιλιάς, Β 653). Ο Τληπόλεμος ο Ηρακλείδης, εφονεύθη στην Τροία από το Σαρπηδόνα. (Ιλιάς, Ε 659).*

286. Φανοκράτης. Ονομάστηκε "Στρατάρχης και Επιμελητής" της στρατιάς του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Φανοκράτης***. *Από το φανός (= φωτεινός) < φαίνω + κράτης < κρατώ (= εξουσιάζω, ηγεμονεύω, υπερισχύω, υπερτερώ).*

287. Φίλιππος, υιός του Αγαθοκλέους. Ήταν από την Πέλλα, θεσσαλικής καταγωγής. Ο νεότερος αδελφός του Λυσιμάχου και του Αλκιμάχου, αξιωματικός των υπασπιστών, πέθανε δίπλα στο Μέγα Αλέξανδρο. ***Φίλιππος***. *Από το ρήμα φιλώ (= αγαπώ) + ίππος. Ο αγαπών τους ίππους. Ο αγαπών την ιππασία. Το όνομα απαντά και στην Ακαρνανία. Είναι γνωστός ο Φίλιππος ο Ακαρνάν, ιατρός και έμπιστος του Μεγάλου Αλεξάνδρου.*

Το όνομα **Φίλιππος** απαντά μεταξύ 57 άλλων ονομάτων σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη που βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ…….. Στα ονόματα που ακολουθούν το όνομα Φίλιππος αναφέρεται ως εξής: …….[.]ανος Φιλίππου, Δέγμος Φιλίππου, [Πρ]είσκος Φιλίππου, Φιλώτας Φιλίππου, Φίλιππο[ς] Μενελάου, Φίλιππος Φιλώτου.

288. Φίλιππος, υιός του Αμύντα. Καταγόταν από την Τυμφαία. Το 335 π.Χ. μετά τη νίκη του Μεγάλου Αλεξάνδρου εναντίον των Γετών, ανατέθηκε στον Φίλιππο και τον Μελέαγρο να ρευστοποιήσουν τα λάφυρα. Στη μάχη στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ., η θέση της ''τάξης'' των πεζεταίρων του ήταν στο κέντρο, αριστερά του Αμύντα του Ανδρομένους. Στην Ισσό αντικαταστάθηκε από το σωματοφύλακα Πτολεμαίο του Σελεύκου. Ήταν πατέρας του βασιλιά της Κυρήνης Μάγα, από την ετεροθαλή αδελφή του Πτολεμαίου Βερενίκη.

289. Φίλιππος, υιός του Αντιπάτρου. Νεότερος αδελφός του Κασσάνδου.

290. Φίλιππος, υιός του Βαλάκρου. Αξιωματικός στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Παρουσιάζεται μόνο στη μάχη των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ.

291. Φίλιππος, υιός του Μαχάτα. (385-325 π.Χ.). Καταγόταν από την Ελιμιώτιδα. Εταίρος. Ήταν αδελφός του Αρπάλου και του Ταύρωνος, πατέρας του Αντιγόνου. Διορίστηκε "επίσκοπος" του Ταξίλη και σατράπης στον Άνω Ινδό. Δολοφονήθηκε από τους μισθοφόρους του.
292. Φίλιππος, υιός του Μενελάου. Το 334 π.Χ. στη μάχη στο Γρανικό ποταμό ήταν αρχηγός του συμμαχικού ιππικού. Η θέση του στην παράταξη της μάχης ήταν αριστερά του Αγάθωνος του Τυρίμμα. Στην Ισσό το 333 π.Χ. και στα Γαυγάμηλα το 331 π.Χ. ήταν αρχηγός του Θεσσαλικού ιππικού. Αργότερα ανέλαβε την αρχηγία των μισθοφόρων ιππέων.
293. Φίλιππος. Εταίρος. Ήταν αξιωματικός του μηχανικού στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου.
294. Φίλιππος. Εταίρος. Το 327/6 π.Χ. εμφανίζεται ως αρχηγός τάξεως πεζεταίρων στη στρατιά της Ινδίας.
295. Φίλιππος. Εταίρος. Ανήκε στο επιτελείο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το 328 π.Χ. διορίστηκε σατράπης της Βακτριανής και της Σογδιανής, αντικαταστήσας τον Αμύντα του Νικολάου. Το 318 π.Χ. θανατώθηκε από τον Πείθωνα του Κρατεύα.
296. Φιλόξενος, υιός του Κάρσιδος. Καταγόταν από τη Βέροια. Εταίρος. Κατέλαβε την πόλη των Σούσων. Ορίστηκε επικεφαλής της ταμειακής υπηρεσίας του Μεγάλου Αλεξάνδρου στις επαρχίες πέραν του Ταύρου. Αντικατέστησε τον Άρπαλο στη θέση του θησαυροφύλακα. Στο Φιλόξενο παραδόθηκε ο δούλος του Αρπάλου και του αποκάλυψε πώς ο Άρπαλος είχε σπαταλήσει τα κλοπιμαία. Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου του ανατέθηκε, επί Περδίκκα και Αντιπάτρου το 321 π.Χ., η σατραπεία της Κιλικίας. ***Φιλόξενος***. *Από το ρήμα φιλώ (= αγαπώ) + ξένος. Ο περιποιούμενος και υποδεχόμενος με εγκαρδιότητα επισκέπτες ή ξένους στο σπίτι του. Ο αγαπών τους ξένους. Το όνομα απαντά και στα Κύθηρα. Ο Φιλόξενος ήταν διθυραμβοποιός, (435-380 π.Χ.), μαθητής του Μελανιππίδη του Αθηναίου διθυραμβοποιού. Μετέβη στην αυλή του Διονυσίου του Πρεσβυτέρου. Από τους εικοσιτέσσερις διθυράμβους του, περιφημότερος ήταν ο ''Κύκλωψ'' με θέμα τον έρωτα των Κυκλώπων προς τη Γαλάτεια.*
Το όνομα **Φιλοξένη** απαντά σε απότμημα μαρμάρινης επιτύμβιας στήλης η οποία βρέθηκε στον οικισμό Βεγόρα του δήμου Φιλώτα Φλωρίνης. Η στήλη ανάγεται στα μέσα του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα. Η επιγραφή της στήλη αναφέρει τα εξής: …ΑΛΕΙΟΣ…ΜΑ ΟΛΥΠΠΙΑΣ ΤΟΙΣ ΤΕΚΝΙΣ **ΦΙΛΟΞΕΝΗ** ….ΚΕ ΛΕΟΝΤΟ ΓΕ…… ΝΤΙΟΥ ΜΝΙΑΣ ΧΑΡΙΝ. Το 1982 η στήλη μεταφέρθηκε στο μουσείο Φλωρίνης.
297. Φίλων, υιός του Αντιπάτρου. Εμφανίζεται στην Αλεξάνδρεια ασχολούμενος με τον τάφο του στρατηγού Ηφαιστίωνος. ***Φίλων***. *Από το ρήμα φιλώ (= αγαπώ). Το όνομα απαντά και στην Ελευσίνα. Ο Φίλων ήταν*

αρχιτέκτων, υιός του Εξηκεστίδου. Έζησε το δεύτερο ήμισυ του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Κατασκεύασε νεώσοικο ο οποίος περιλάμβανε τα εξαρτήματα 1.000 πλοίων.

Το όνομα **Φίλων** απαντά μεταξύ 57 άλλων ονομάτων σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη η οποία βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ …….. Στα ονόματα που ακολουθούν το όνομα Φίλων απαντά ως εξής: Νεικόλ[αος] Φίλωνος, Φίλων Αριστοδήμο[υ], Ζωΐλος Φίλωνος και Αριστόδημος Φίλωνος.

298. Φιλώτας, υιός του Παρμενίωνος. Εταίρος. Ήταν ο πρεσβύτερος υιός του στρατηγού, ο πρώτος στη στρατιωτική ιεραρχία στο στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, μετά τον πατέρα του. Ήρχεν του Μακεδονικού ιππικού. Το 335 π.Χ. έλαβε μέρος στην εκστρατεία στο Δούναβη εναντίον Θρακών, Τριβαλλών, Γετών και κατόπιν στο Πήλιο εναντίον των Ιλλυριών (Ταυλαντίων). Στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. η θέση του, (7 ίλες εταίρων με τοξότες και ακοντιστές), ήταν στο δεξιό άκρο της παράταξης. Επικεφαλής πάντοτε των εταίρων ιππέων, πολέμησε σε όλες τις μάχες. Το 330 π.Χ. στην Προφθασία, αναμίχθηκε στη συνωμοσία κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου και εκτελέστηκε. ***Φιλώτας****. Από το ρήμα φιλώ (= αγαπώ) + ώσις = ώθηση.*

Το όνομα **Φιλώτας** απαντά μεταξύ 57 άλλων ονομάτων σε μαρμάρινη ενεπίγραφη στήλη η οποία βρέθηκε στο Κρανοχώρι Καστοριάς. Η αρχή της επιγραφής της στήλης έχει ως εξής: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΑΤΤΥΝΑΙΩΝ ΠΟΛΕΙΤΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ…….Στα ονόματα που ακολουθούν, το όνομα Φιλώτας απαντά ως εξής: Φιλώτας Φιλίππου, Νεικόλας Φιλώτου, Φίλιππος Φιλώτου.

Το όνομα **Φιλώτας** απαντά, επίσης, σε ενεπίγραφη μαρμάρινη στήλη η οποία βρέθηκε το 1931 στον οικισμό Κοιλάδα του δήμου Ελλησπόντου Κοζάνης. Η στήλη ανάγεται στο έτος 181 π.Χ., η δε επ' αυτής επιγραφή έχει ως εξής: ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΡΧΙΠΠΩ ΧΑΙΡΕΙΝ. ΤΟΥ ΔΟΘΕΝΤΟΣ ΜΟΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ.…ΠΑΡΑ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΤΟΥ **ΦΙΛΩΤΟΥ**……ΚΑΙ ΒΙΛΟΥ..… ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ ΤΟΥ ΑΝΤΙ……

299. Φιλώτας. Εμφανίζεται από το 330 π.Χ. ως αρχηγός τάξεως πεζεταίρων. Διατάχθηκε να μεταβεί προς συνάντηση του Πέρσου σατράπη Σπιταμένους, για να παραλάβει το Βήσσο, σατράπη της Βακτριανής, δολοφόνο του Δαρείου. Συνέδραμε τον Πτολεμαίο του Λάγου εναντίον των Γουραίων. Αναδείχθηκε ιδιαίτερα στην εκστρατεία κατά της Ινδίας το 327/6 π.Χ.

300. Φιλώτας. Ήταν πατέρας του στρατηγού Παρμενίωνος.

301. Φρύγιος. Ήταν πιστός φίλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου. ***Φρύγιος****. Οι Φρύγες ήταν λαός ο οποίος ήταν* ***γείτονας*** *με τους Μακεδόνες. ''Οι δε Φρύγες, ως Μακεδόνες λέγουσι, εκαλέοντο Βρίγες χρόνον όσον Ευρωπήιοι εόντες* ***σύνοικοι*** *ήσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δε ες την Ασίαν…''. (Ηρόδοτος, Ζ. 73). Το 12ο π.Χ. αιώνα οι Φρύγες μετακινήθηκαν στη Μικρά Ασία.*
302. Χαρίας ή Χαιρίας. Ήταν αξιωματικός του μηχανικού. Μαθητής του Θεσσαλού μηχανικού Πολυειδή. Έδρασε κατά την πολιορκία της Τύρου το 332 π.Χ. ***Χαρίας****. Από τη λέξη χάρις = εύνοια, ευγνωμοσύνη, χαρά. Το ρήμα είναι χαίρω.*
Το όνομα **Χαρά** απαντά σε ενεπίγραφη επιτύμβια στήλη η οποία βρέθηκε στον οικισμό Δίπορο του δήμου Βεντζίου Γρεβενών και ανάγεται στο 2^{ο} π.Χ. αιώνα. Η επιγραφή έχει ως εξής: **ΧΑΡΑ** ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΧΑΙΡΕ.
303. Χαρικλής. Πρέσβυς του βασιλιά Φιλίππου Β΄ στην Αθήνα το 346 π.Χ. για τη σύναψη ειρήνης. ***Χαρικλής****. Από τη λέξη χάρι < χαρά + κλής < κλέος (= δόξα). Το όνομα κατά το Περικλής, Σοφοκλής. Το θηλυκό του ονόματος είναι Χαρίκλεια. Το όνομα απαντά και στην Αθήνα. Ο Χαρικλής ήταν ναύαρχος των Αθηναίων κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο (431-404 π.Χ.). Στυλοβάτης κατόπιν της αρχής των τριάκοντα, οι οποίοι απεκλήθησαν ''οι περί των Χαρικλέα''.*
304. Χαρικλής, υιός του Μενάνδρου. Ο Χαρικλής αυτός έμαθε από το *βασιλικό παίδα* Επιμένη του Αρσέου σχετικά με την απόπειρα κατά της ζωής του Μεγάλου Αλεξάνδρου, στα Ναύτακα το 327 π.Χ. και οδήγησε τον Επιμένη ενώπιον του Αλεξάνδρου.

1. ΒΑΣΙΛΙΚΟΙ ΠΑΙΔΕΣ, ΣΩΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ, ΕΤΑΙΡΟΙ Κ.Τ.Λ.

Επειδή στο **κεφάλαιο ΙΔ΄** με τα ονόματα των προσώπων που αναφέρονται κατά την περίοδο του βασιλιά Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου αναγράφονται οι ιδιότητες κάποιων προσώπων, θεωρώ χρήσιμο να αναφερθούμε δι' ολίγων στο τι αντιπροσώπευαν αυτές οι ιδιότητες.
Βασιλικοί παίδες: Ήταν ιδιαίτερο έφιππο τμήμα. Ήταν τέκνα ευγενών και πριγκήπων, τα οποία όταν γίνονταν έφηβοι πήγαιναν στην Πέλλα, στα ανάκτορα και εκπαιδεύονταν μαζί με τα παιδιά του βασιλιά, για να γίνουν αξιωματικοί και στρατηγοί του στρατού. Την εκπαίδευσή τους είχαν αναλάβει στρατιωτικοί, φιλόσοφοι, τεχνικοί κτλ. Τα παιδιά αυτά είχε επικρατήσει να στρατολογούνται από την εποχή του βασιλιά Φιλίππου Β΄.
Βασιλικοί Σωματοφύλακες: Αντίθετα από ότι υπονοεί το όνομά τους, δεν επρόκειτο περί σωματοφυλάκων. (Τη ζωή του βασιλιά την προστάτευαν οι *βασιλικοί παίδες* και οι υπασπιστές ή δορυφόροι). Οι *βασιλικοί*

σωματοφύλακες αποτελούσαν την κορυφή της πυραμίδας της στρατιωτικής ιεραρχίας. Συνήθως ήταν επτά. Ήταν το ανώτατο επιτελείο του κράτους και του στρατού. Στην αρχή ήταν οι εξής: 1) Ηφαιστίων του Αμύντορος, 2) Αρύββας, 3) Βάλακρος του Νικάνορος, 4) Δημήτριος, 5) Πτολεμαίος του Σελεύκου, 6) Πτολεμαίος του Φιλίππου, 7) Λυσίμαχος του Αγαθοκλέους.

Εταίροι: Ήταν οι αμέσως μετά τους Σωματοφύλακες στην ιεραρχία της διοικήσεως. Δεν είχαν σχέση με τους εταίρους ιππείς. Ήσαν αξιωματικοί και πολιτικοί άνδρες εγνωσμένης αξίας, της απολύτου εμπιστοσύνης του βασιλιά. Ετοποθετούντο ως σατράπες, διοικητές μεγάλων μονάδων, επίσκοποι σατραπών (όταν οι σατράπες ήταν Πέρσες), φρούραρχοι.

Ακολουθία του βασιλέως. Ακόλουθος της Αυλής, επί της εθιμοτυπίας.

Εταίροι ιππείς: Το βαρύ ιππικό του Μακεδονικού στρατού.

Υπασπιστές ή ασπιδοφόροι: Το ελαφρύτερο πεζικό, από τη φάλαγγα των πεζεταίρων, του Μακεδονικού στρατού. Ήταν μόνιμοι στρατιώτες. Ελέγοντο και ασπιδοφόροι, όπως το δηλώνει και το όνομά τους, ή δορυφόροι.

***Βηματιστής*:** Πολεμικός χρονογράφος. Ανήκε σε μια υπηρεσία που σήμερα θα τη λέγαμε Τοπογραφική ή Χωρογραφική.

2. ΑΝΔΡΙΚΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΑΠΑΝΤΩΜΕΝΑ ΣΕ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

Άλλα ανδρικά Μακεδονικά ονόματα, πέραν αυτών που ήδη αναφέρονται στην Ιστορία, τα οποία αναγράφονται σε επιγραφές που έχουν βρεθεί στη Μακεδονική γη είναι τα εξής:

Αγαθάνωρ, Αγάθειος, Αγαθήμερος, Αγαθόβουλος, Αγαθοκλής (ο έχων αγαθή δόξα), Αγαθόφορος, Αγάνωρ, Αγέλαος, Αγησίστρατος, Αγοραίος, Αδ(δ)αίος, Άδδιος, Άδυμος, Άθικτος, Αινείας, Ακάκιος, Άκανθος, Άκαστος, Αλκέτης, Άλκιμος, Αναξήνωρ, Ανδράγαθος, Ανδρέας, Ανδρίσκος, Ανδρόνεικος, Ανδροκλείδης, Ανδρόμαχος, Άνδρων, Ανθέστιος, Άνθος, Ανείκητος, Αντιγονίων, Αντιπάς, Αντώνιος, Αρίστανδρος, Αρίσταρχος, Αρίστιππος, Αριστογένης, Αριστόδημος, Αριστοκλείδης, Αριστοκλής, Αριστόλαος, Άριστος, Αρίστων, Αρτεμίδωρος, Αρτέμων, Άρχιππος, Άρωγος, Ασκληπάς, Ασκληπιάδης, Ατρείδης, Αχειλλεύς, Αχιλλάς, Αχιλλεύς, Βακχίδης, Βάκχιος, Βακχύλος, Βαρδίας, Βάσσος, Βίλος, Βότρυς, Γαυάνης, Γέλων, Γλαύκος, Γλύκερος, Δαβρείας, Δάμαχος, Δαμόγνητος, Δαμοκλής (η δόξα του δήμου), Δαμόνικος, Δεξίλαος, Δημοκράτης, Δίκαιος, Διογένης, Διόδωρος, Διομήδης, Διονύσιος, Δίφιλος, Δίων, Δρακάς, Δωρόθεος, Εικαδίων, Είκαρος, Εισίδοτος, Εισίων, Έλενος, Ένδημος, Επάγαθος, Επιγένης, Επίκαδος, Επικράτης, Επίκτητος,

Επίνικος, Επιχάρης, Επτάχρυσος, Ερμής, Έρμων, Έρως, Έσπερος, Ευάρεστος, Ευβίοτος, Ευβουλίδης, Εύβουλος, Ευγένιος, Εύδικος, Ευθύνους, Εύκαρπος, Ευκλής, Ευκράτης, Ευκτήμων, Εύοδος, Εύμαιος, Εύπορος, Ευπρέπης, Ευρύδικος, Ευρυμέδων, Εύτακτος, Ευτυχάς, Ευτυχείδης, Ευτυχιανός, Ευτυχίδης, Ευφάμιος, Ευφρόσυνος, Εύφρων, Ευχείδης, Ζωσάς, Ζώσιμος, Ηγήσανδρος, Ηλιόδωρος, Ηρακλείδης, Ηρακλέων, Ηρακλιανός, Ηράς, Ηρόδοτος, Θεαγένης, Θεμίσων, Θεοδάς, Θεόδοτος, Θεόδωρος, Θεόξενος, Θεότειμος, Θεόττας, Θεόφιλος, Θευδάς, Θησεύς, Θρασυκλής, Θράσων, Ιασόνεικος, Ιάσων, Ιέραξ, Ιεροκλής, Ιέρων, Ίκαρος, Ίλαρος, Ιπποκλής, Ιπποκράτης, Ιππότας, Ιππόστρατος, Καλλέας, Καλλικράτης, Καλλιμέδων, Κάλλιππος, Καλλιστίων, Κάλων, Κάρπων, Κάστωρ, Κιλλεύς, Κισσός, Κλεόδημος, Κλειτίνος, Κλέων, Κλεώνυμος, Κοσμίων, Κόσμος, Κρίτων, Κύτων, Λάανδρος, Λάκων, Λάος, Λεοντογένης, Λεύκων, Λέων, Λυγκεύς, Λυκαρίων, Λυκιδίων, Λυκολέων, Λύκος, Λυγκεύς, Λυνκεύς, Λυκώπας, Λυσικλής, Λυσίστρατος, Μάγας, Μακεδόνιος, Μακεδών, Μαρσύας, Μελάνθιος, Μελάνιππος, Μελίτων, Μενέφιλος, Μηνάς, Μηριγένης, Μικίων, Μνασέας, Νείκανδρος, Νεικάνωρ, Νεικήτης, Νεικηφόρος, Νεικόλαος, Νεικόμαχος, Νείχαρχος, Νεοκλής, Νεοπτόλεμος, Νίκανδρος, Νικίας, Νικόδημος, Νικοκράτης, Νίκων, Ξανθίων, Ξενοφών, Ξένων, Ξιφίας, Ολυμπιόδωρος, Ονησίφορος, Ονόμαστος, Ορέστης, Ορφεύς, Πάνταυχος, Παράμονος, Παρμονίδης, Πειερίων, Πελειγένης, Περίτας, Πηριδίων, Πίστος (πιστός), Ποίμαχος, Πολεμαίος, Πολύγνωτος, Πολύευκτος, Πολύχαρμος, Πορίων, Ποσιδώνιος, Ποτάμων, Προθοήνωρ, Πρωτάς, Πρωτογένης, Πτολεμάς, Πύθων, Πύρρος, Σάτυρος, Στράτων, Συνετός, Συνφορίων, Σωγένης, Σωσίπατρος, Σωσσθένης, Σωστρατίδης, Σώστρατος, Σώταιρος, Σωτάς, Ταυρίων, Τειμόθεος, Τιμοκλής, Τιμοκράτης, Τύραννος, Υάκινθος, Υγείνος, Υψίγονος, Φίλαγρος, Φίλανδρος, Φιλήμων, Φιλιππάς, Φιλοκράτης, Φιλόνικος, Φιλόξενος, Φίλος, Φίλων, Φιλωνάς, Χαιρεκράτης, Χαιρεφάνης, Χαρίνος, Χάρτας, Χλιδάνης, Χρήσιμος, Ωφελίων.

Είναι ηλίου φαεινότερον ότι όλα τα ανωτέρω Μακεδονικά ονόματα, μα απολύτως όλα, είναι βεβαίως Ελληνικότατα ονόματα. Βαρδαρίτικα ονόματα δεν υπάρχουν ούτε για δείγμα. Από πού και πώς να βρεθεί άλλωστε τέτοιο δείγμα; Οι πρόγονοί τους τότε βρίσκονταν πολύ μα πολύ βόρεια. Σκυθία μεριά και βάλε.

3. ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Όλα τα ονόματα τα οποία αναφέρθηκαν στο ανωτέρω κεφάλαιο ήταν ανδρικά Μακεδονικά Ελληνικά ονόματα. Θα αναφέρουμε ενδεικτικά και ορισμένα γυναικεία Μακεδονικά Ελληνικά ονόματα.

1. Αντιγόνη. Ήταν ερωμένη του στρατηγού Φιλώτα του Παρμενίωνος και καταγόταν από την Πύδνα. Κατά τον Πλούταρχο, *''Περί της Αλεξάνδρου τύχης ή αρετής''*, Λόγος Β, 7, καταγόταν από την Πέλλα. *''Άντιγόνα γαρ ην Πελλαίον γύναιον...''*. **Αντιγόνη** ονομαζόταν, επίσης, η θυγατέρα του Κασσάνδρου, σύζυγος του Λάγου και μητέρα της αδελφής και συζύγου του Πτολεμαίου Α΄ Βερενίκης. **Αντιγόνη** ονομαζόταν, επίσης, η σύζυγος του Πύρρου της Ηπείρου (295 π.Χ.), η οποία γέννησε υιόν ονόματι Πτολεμαίος.
2. Αριστοπάτρα. Μητέρα του Αμφοτερού και του Κρατερού, υιών του Αλεξάνδρου.
3. Αριμνήστη. Αδελφή του Αριστοτέλους.
4. Αταλάντη. Αδελφή του Περδίκκα. Σύζυγος του Αττάλου του Ανδρομένους.
5. Βερενίκη. Ετεροθαλής αδελφή του Πτολεμαίου.
6. Γυγαία. Θυγατέρα του Αμύντα Α΄, σύζυγος του Πέρση Βουβάρη του υιού του Μεγάβαζου. **Γυγαία** ονομαζόταν, επίσης, η πρώτη σύζυγος του Αμύντα Γ΄. (Γυγαία ήταν επίκληση της θεάς Αθηνάς. Ησύχιος στη λέξη Γυγά).
7. Ελλανίκη ή Λανίκη. Θυγατέρα του Δρωπίδου, αδελφή του Κλείτου του Μέλανος.
8. Ερπύλλιδα. Καταγόταν από την Στάγειρο (Στάγιρα). Ήταν η μητέρα του Νικομάχου, υιού του Αριστοτέλους.
9. Ευρυδίκη. Καταγόταν από το γένος των Βακχιάδων. Ήταν μητέρα του Φιλίππου Β΄, δεύτερη σύζυγος του Αμύντα Γ΄, θυγατέρα του Λυγκηστού Σίρρα. **Ευρυδίκη - Αδέα** ονομαζόταν επίσης η θυγατέρα του Αμύντα, υιού του Περδίκκα Γ΄ και της Κυννάνης. **Ευρυδίκη** ονομαζόταν επίσης η σύζυγος του Φιλίππου-Αρριδαίου, υιού του Φιλίππου Β΄ εκ της Φιλίνας της Λαρισαίας.
10. Ευρυνόη. Θυγατέρα του Αμύντα Γ΄ και της Γυγαίας.
11. Ηρώ. Μητέρα του Καλλισθένους, εξαδέλφη του Αριστοτέλους.
12. Θεσσαλονίκη. Θυγατέρα του Φιλίππου Β΄, από τη σύζυγό του τη Νικησίπολη τη Φεραία, σύζυγος του Κασσάνδρου του υιού του Αντιπάτρου.
13. Κλεοπάτρα. Δεύτερη σύζυγος του Περδίκκα Β΄. **Κλεοπάτρα** ονομαζόταν επίσης η θυγατέρα του Φιλίππου Β΄ και της Ολυμπιάδος, σύζυγος του βασιλιά Αλεξάνδρου των Μολοσσών της Ηπείρου. **Κλεοπάτρα** ονομαζόταν επίσης η σύζυγος του Αρχελάου Α΄. **Κλεοπάτρα** ονομαζόταν επίσης η σύζυγος του Φιλίππου Β΄, ανεψιά του στρατηγού Αττάλου (κατά τον Αρριανό Ευρυδίκη)**.**
14. Κυννάνη ή Κύνα. Θυγατέρα του Φιλίππου Β΄ από τη δεύτερη σύζυγό του Ευρυδίκη-Αυδάτα, σύζυγος του Αμύντα Δ΄.

15. Λαοδίκη. Σύζυγος του Αντιόχου υιού του Σελεύκου.
16. Νίκαια. Θυγατέρα του στρατηγού Αντιπάτρου.
17. Πυθιάδα. Θυγατέρα του Αριστοτέλους.
18. Στρατονίκη. Θυγατέρα του Περδίκκα. Σύζυγος του Σεύθη βασιλιά των Θρακών. **Στρατονίκη** ονομαζόταν επίσης η σύζυγος του Αντιγόνου, η μητέρα του Δημητρίου του Πολιορκητή.
19. Φίλα. Αδελφή του Δέρδα Β΄ ηγεμόνα της Ελιμιώτιδος, πρώτη σύζυγος του Φιλίππου Β΄. **Φίλα** ονομαζόταν, επίσης, η θυγατέρα του Αντιπάτρου και σύζυγος του Βαλάκρου του υιού του Αμύντα.
Ονόματα όπως το Φίλα, Αγάπη, Δόξα, Δύναμις, Λογική, Ρητορική, Πλουσία, Προκοπή, Φιλωτέρα, κ.τ.λ. ανήκουν στην κατηγορία των ονομάτων τα οποία απηχούν τις ελπίδες και τις προσδοκίες των γονέων για τα παιδιά τους.

Άλλα γυναικεία Μακεδονικά ονόματα, πέραν αυτών τα οποία ήδη αναφέρονται, τα οποία αναγράφονται σε επιγραφές που έχουν βρεθεί στη Μακεδονική γη είναι τα εξής:

Αγάθα, Αγάθεα, Αγάθεια, Αγαθημερίς, Αγ(λ)αΐς, Αγασίκλεια, Αγνή, Αδέα, Αδίστα, Αθηναΐς, Αθηνώ, Ακή, Ακτή, Αλεξάνδρα, Άλκηστις, Αλκιμάχη, Αμμαλεινή, Αμμία, Άμιλλα, Αντιγόνα, Αρετή, Αρμονία, Αρτεμεισία, Αρτεμιδώρα, Άρτεμις, Αρτεμισία, Αφροδεισία, Αφροδείτη, Αφροδειτώ, Αφροδιτώ, Βαδήα, Βακχίς, Βερονίκα(η), Γλαύκα, Γλαύκη, Δάδα, Δανάη, Δημητρία, Δημοκράτεα, Διδύμη, Διονυσία, Δόξα, Δύναμις, Δωρίς, Εαρίνη, Ειρήνη, Εισιδόρα, Ελένη, Ελπίς, Επιγόνη, Επίκτησις, Ευμήκειος, Ευοδία, Ευπορία, Ευφράντη(α), Ευφροσύνη, Ζοείχη, Ζόη, Ζοΐχη, Ζωΐς, Ζωπύρα, Ζωσίμη, Ηγησάνδρα, Ηδέα, Ηδίστη, Ηδονή, Ηράκλε(ι)α, Θεοδότη, Θεοδώρα, Θεοφίλα, Θυμέλη, Ιλιάς, Ιόλη, Καλή, Καλημερία, Καλλιτύχη, Κασσάνδρα, Κλεονείκη, Κλεονίκη, Κοπρία, Κυννάνα, Λεοντώ, Λεύκη, Λογική, Λυσιμάχη, Μακεδονία, Μάτελα, Ματερώ, Μέλισα, Μελίτα, Μελίτεα, Νείκεα, Νείκη, Νεικηφορίς, Νεικονόη, Νεικοτύχη, Νηρεΐς, Νικάνδρα, Νικαρέτη, Νίκη, Νικονόη, Νίκαια, Νικοπολιανή, Ολυμπιάς, Ορεστίνη, Ορνέα, Ουαδήα, Παμφίλα, Παραμόνα, Παρησία, Παρθενόπη, Παρμένεα, Πασιθέα, Πειέρις, Πραξινόη, Προκοπή, Ρόδη, Σαπφώ, Σελήνη, Σοφία, Στολίς, Στρατονείκη, Σύνεσις, Σωτηρία, Τέρπνη, Υγία, Φειδίστη, Φιλήτη, Φίλιννα, Φιλίστα, Φιλοξένα, Φιλοξένη, Φιλοτέρα, Φιλουτέρα, Φιλουμένη, Φιλωτέρα, Φωτίς, Χαρά, Χαρμοσύνη, Χρησίμα, Χρήστη, Χρυσεΐς, Χρυσηΐς, Ωφελίμα.

Όλα τα ανωτέρω γυναικεία Μακεδονικά ονόματα, μα απολύτως όλα, είναι βεβαίως Ελληνικότατα ονόματα. Αυτά τα όμορφα ανδρικά και γυναικεία Ελληνικά ονόματα πρέπει να δίνουμε στα παιδιά μας.

ΙΕ΄. Η ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΣΤΑ ΒΑΡΔΑΡΙΤΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥΣ

Οποιοσδήποτε θέλει μπορεί να συγκρίνει τα ονόματα των Μακεδόνων τα οποία αναφέρονται στη Μακεδονία του βασιλιά Φιλίππου Β΄ και του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αλλά και τα άλλα ανδρικά και γυναικεία Μακεδονικά ονόματα που αναφέρονται, με τα ονόματα των Βαρδαριτών. Ας προσέξει και την ετυμολογία των ονομάτων τα οποία αναφέρονται στη Μακεδονία, ας προσέξει δηλαδή από πού προέρχονται τα ονόματα αυτά ως λέξεις, αλλά και τι σημαίνουν, και επίσης, αν τα ονόματα αυτά είναι κοινά σε όλους τους Έλληνες. Όλα τα ονόματα των Μακεδόνων τα οποία αναφέρονται, μα απολύτως όλα, είναι Ελληνικότατα. Είναι τα ίδια ονόματα τα οποία απαντούν και στον Όμηρο. Τα ίδια ονόματα τα οποία υπάρχουν σε όλη την υπόλοιπη Ελλάδα, υπάρχουν και στη Μακεδονία. Τα ίδια ονόματα τα οποία υπάρχουν στην Κρήτη, στη Σπάρτη, στην Κόρινθο, στο Άργος, στη Μεσσήνη, στην Ήλιδα, στη Σικυώνα, στην Πελοπόννησο ολόκληρη, στην Αθήνα, στη Χίο, στη Σάμο, στη Λέσβο, στην Κω, στη Ρόδο, στην Κύπρο, στις Συρακούσες, στο Μεταπόντιο, στους Λεοντίνους, σε όλη τη Μεγάλη Ελλάδα, στην Ιωνία, στη Θήβα, στη Λάρισα, στις Φέρες και σε όλη τη Θεσσαλία, στην Ήπειρο, στην Ιθάκη, στη Σκύρο, στην Ακαρνανία, στην Κυρήνη, στην Ηράκλεια του Πόντου, παντού στην Ελλάδα, υπάρχουν και στη Μακεδονία, διότι η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ ΕΛΛΗΝΕΣ.

Από τα ονόματα των Μακεδόνων τα οποία αναφέρθηκαν και απαντούν κατά την περίοδο του Φιλίππου και του Μεγάλου Αλεξάνδρου, θα γράψω ενδεικτικά ορισμένα, σχετίζοντας την έννοιά τους με την αντίστοιχη απόδοσή τους στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά. Αυτό το οποίο προκύπτει είναι το αναμενόμενο, το αυτονόητο. Όλα τα Μακεδονικά ονόματα έχουν Ελληνική έννοια και φθόγγους και ουδεμία λέξη κανενός ονόματος δεν έχει σχέση με τις αντίστοιχες Βαρδαρίτικες λέξεις.

Το 1^{ο} όνομα το οποίο αναφέρεται είναι το όνομα Αβρέας. Προέρχεται από το επίθετο αβρός. Η λέξη αβρός στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι нежен νε**ζ**εν και лъбезен λιουμπεζεν.

Το 2^{ο} όνομα το οποίο αναφέρεται είναι το Αγάθων. Προέρχεται από το επίθετο αγαθός. Η λέξη αγαθός στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι добар ντομπαρ.

Το 4^{ο} όνομα είναι το Άγιππος. Προέρχεται από τις λέξεις άγω και ίππος, και σημαίνει αυτόν ο οποίος οδηγεί τους ίππους, τον οδηγό των ίππων. Η λέξη οδηγός στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι возач βοζα**τς,** водич βοντι**τσ** και ο ίππος λέγεται коњ κονι. Όπως και να συνδυάσει κανείς τις λέξεις

возач βοζα**τς** ή водич βοντι**τσ** με τη λέξη коњ кони, το Ελληνικό Μακεδονικό όνομα Άγιππος δεν προκύπτει.
Το 7ο όνομα είναι το Αέροπος, το οποίο σημαίνει τον χαριτωμένο, τον αεράτο. Η λέξη αυτή στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι убав оумпаβ.
Το 8ο όνομα είναι το όνομα Αλέξανδρος. Προέρχεται από το πρόθεμα άλεξ και τη λέξη ανδρός (γενική της λέξης ανήρ). Έχουμε ήδη αναφέρει την ετυμολογία του ονόματος. Το όνομα Αλέξανδρος σημαίνει αυτόν ο οποίος απομακρύνει τους επιτιθέμενους άνδρες, ο οποίος προστατεύει τους ανθρώπους, τον υπερασπιστή των ανθρώπων. Η λέξη προστάτης στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι покровител покроβител και η λέξη άνδρας είναι маж μα**ζ.** Δηλαδή το όνομα Αλέξανδρος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται Покровителмаж Покроβителμα**ζ,** ή και Заштитникмаж Ζα**σ**τιτνικμα**ζ**.
Το 13ο όνομα είναι το Αλέξιππος. Προέρχεται από το πρόθεμα αλεξ και τη λέξη ίππος, και σημαίνει αυτόν ο οποίος τιθασσεύει τους ίππους. Η λέξη τιθασσεύω στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι скротувам σκροτουβαμ και η λέξη ίππος είναι коњ кони.
Το 15ο όνομα είναι το Αλκίμαχος. Προέρχεται από τις λέξεις αλκή και μάχη. Η λέξη αλκή στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι сила σιλα και храброст χραμπροστ και η λέξη μάχη είναι битка μπιτκα, војна μπογινα και бој μπογι. Πώς στο καλό να συνδυάσει κανείς τις λέξεις храброст χραμπροστ και битка μπιτκα για να προκύψει το Ελληνικό Μακεδονικό όνομα Αλκίμαχος;
Το 17ο όνομα είναι το Αμύντας, το οποίο σημαίνει αυτόν ο οποίος αμύνεται, ο οποίος προβάλλει άμυνα, τον αμυνόμενο δηλαδή. Η λέξη αμύνομαι στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι се бранам σε μπραναμ, се штитам σε **σ**тηταμ και η λέξη άμυνα είναι одбрана οντμπρανα.
Το 30ό όνομα είναι το Ανδροκύδης. Προέρχεται από τις λέξεις άνδρας και κύδος, η οποία σημαίνει δόξα. Η λέξη άνδρας στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι маж μα**ζ** και η λέξη δόξα είναι слава σλαβα.
Το 32ο όνομα είναι το Ανδρόμαχος. Προέρχεται από τις λέξεις άνδρας και μάχη. Η λέξη άνδρας στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι маж μα**ζ** και η λέξη μάχη είναι битка μπιτκα, војна μπογινα και бој μπογι.
Το 34ο όνομα είναι το Ανδρομένης. Προέρχεται από τις λέξεις άνδρας και μένος. Η λέξη άνδρας στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι маж μα**ζ** και η λέξη μένος είναι лутина λουτινα.
Το 35ο όνομα είναι το Ανδρόνικος. Προέρχεται από τις λέξεις άνδρας και νίκη. Η λέξη άνδρας στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι маж μα**ζ** και η λέξη νίκη είναι побена πομπενα. Το ρήμα νικώ είναι победувам πομπεντουβαμ.
Το 37ο όνομα είναι το Ανδροσθένης. Προέρχεται από τις λέξεις άνδρας και σθένος. Η λέξη άνδρας στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι маж μα**ζ** και η λέξη

σθένος, θάρρος, είναι смел σμελ και храбар χραμπαρ. Από το συνδυασμό των λέξεων маж μα**ζ** και смел σμελ, ή маж μα**ζ** και храбар χραμπαρ, όσο και να το προσπαθήσει κανείς, ακόμη και μαγικά να μπορεί να κάνει, το Ελληνικό Μακεδονικό όνομα Ανδροσθένης δεν προκύπτει.
Το 40ό όνομα είναι το Αντικλής. Προέρχεται από την πρόθεση αντί και τη λέξη κλέος. Η λέξη κλέος η οποία σημαίνει δόξα, στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι слава σλαβα.
Το 41^{ο} όνομα είναι το Αντίμαχος. Προέρχεται από την πρόθεση αντί και τη λέξη μάχη. Η λέξη αντί στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι меѓу ή помеѓу και η λέξη μάχη είναι битка μπιτκα, војна μπογινα και бој μπογι.
Το 43^{ο} όνομα είναι το Αντίοχος. Προέρχεται από την πρόθεση αντί και τη λέξη όχος. Η λέξη όχος η οποία σημαίνει όχημα, πολεμικό άρμα, στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι возило βοζιλο.
Το 45^{ο} όνομα είναι το Αντιπατρίδης. Προέρχεται από την πρόθεση αντί και τη λέξη πατήρ. Η λέξη αντί στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι меѓу μεγκου ή помеѓу πομεγκου και η λέξη πατήρ, ο πατέρας δηλαδή, είναι татко τατκο.
Το 49^{ο} όνομα είναι το Απολλόδωρος. Προέρχεται από το όνομα Απόλλων και τη λέξη δώρο. Η λέξη δώρο στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι подарок πονταροκ.
Το 51^{ο} όνομα είναι το Αργαίος. Προέρχεται από τη λέξη αργός η οποία σημαίνει λαμπρός. Η λέξη λαμπρός στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι блескав μπλεσκαβ.
Το 53^{ο} όνομα είναι το Αρέτης. Προέρχεται από τη λέξη αρετή. Η λέξη αρετή στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι доблест ντομπλεστ.
Το 56^{ο} όνομα είναι το Αριστόβουλος. Προέρχεται από τις λέξεις άριστος και βουλή. Η λέξη άριστος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι одличен οντλι**τσ**εν και најдобар ναγιντομπαρ και η λέξη βουλή, η σκέψη είναι мисла μισλα.
Το 57^{ο} όνομα είναι το Αριστόνικος. Προέρχεται από τις λέξεις άριστος και νίκη. Η λέξη άριστος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι одличен οντλι**τσ**εν και најдобар ναγιντομπαρ και η λέξη νίκη είναι победа πομπεντα.
Το 58^{ο} όνομα είναι το Αριστόνους. Προέρχεται από τις λέξεις άριστος και νους. Η λέξη άριστος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι одличен οντλι**τσ**εν και најдобар ναγιντομπαρ και η λέξη νους είναι разум ραζουμ.
Το 59^{ο} όνομα είναι το Αριστοτέλης. Προέρχεται από τη λέξη άριστος και τη λέξη τέλος, η οποία σημαίνει σκοπός. Η λέξη άριστος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι одличен οντλι**τσ**εν και најдобар ναγιντομπαρ, και η λέξη σκοπός είναι цел τσελ και намера ναμερα. Δηλαδή ο μεγάλος Μακεδόνας Έλληνας φιλόσοφος Αριστοτέλης στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά λέγεται Одличенцел Οντλι**τσ**εντσελ ή Одличеннамера Οντλι**τσ**ενναμερα ή Најдобарцел Ναγιντομπαρ**τσ**ελ ή Најдобарнамера Ναγιντομπαρναμερα

και αυτός ο Одличенцел Οντλι**τσ**εντσελ ή Одличеннамера Οντλι**τσ**ενναμερα ή Најдобарцел Ναγιντομπαρ**τσ**ελ ή Најдобарнамера Ναγιντομπαρναμερα μπορεί να είναι Έλληνας Μακεδών. Δεν είναι δυνατόν πλέον να μην αναφωνήσει κανείς ΕΛΕΟΣ!

Το 68^{ο} όνομα είναι το Αρχέλαος. Προέρχεται από τις λέξεις αρχή, η οποία σημαίνει εξουσία και λαός. Η λέξη εξουσία στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι сила σιλα και власт βλαστ και η λέξη λαός είναι народ ναροντ.

Το 73^{ο} όνομα είναι το Αρχέπολις. Προέρχεται από τις λέξεις αρχή, η οποία σημαίνει εξουσία και πόλις. Η λέξη εξουσία στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι сила σιλα, власт βλαστ και η λέξη πόλις είναι град γκραντ.

Το 86^{ο} όνομα είναι το Αφόβητος. Προέρχεται από το άλφα (α) το στερητικό και τη λέξη φόβος, και σημαίνει τον άφοβο. Η λέξη άφοβος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι бестрешен μπεστρε**σ**εν.

Το 96^{ο} όνομα είναι το Γοργάτας. Προέρχεται από τη λέξη γοργός η οποία σημαίνει φοβερός. Η λέξη φοβερός στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι страшен στρα**σ**εν και ужасен ου**ζ**ασεν.

Το 104^{ο} όνομα είναι το Δήμαρχος. Προέρχεται από τις λέξεις δήμος που σημαίνει λαός και αρχος < άρχω, που σημαίνει εξουσιάζω, κυβερνώ. Ο άρχων του λαού, ο αρχηγός. Η λέξη αρχηγός στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι началник να**τσ**αλνικ, водач βοντα**τσ**, командант комаңнтант και η λέξη λαός είναι народ ναροντ.

Το 112^{ο} όνομα είναι το Διόγνητος. Προέρχεται από τις λέξεις Δίας (γενική του Διός) και γνητός, η οποία σημαίνει γνήσιος. Η λέξη γνήσιος στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι вистински βιστινσκι.

Το 135^{ο} όνομα είναι το Ζωπυρίων. Προέρχεται από τις λέξεις ζω και πυρ. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι живеам **ζ**ιβεαμ και оган ογκαν.

Το 144^{ο} όνομα είναι το Θεόδοτος. Προέρχεται από τις λέξεις θεός και δοτός < δίνω. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι Бог Μπογκ ο θεός και το ρήμα δίνω είναι предавам πρενταβαμ.

Το 145^{ο} όνομα είναι το Θεόδωρος. Προέρχεται από τις λέξεις θεός και δώρο. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι Бог Μπογκ ο θεός και подарок πονταροκ το δώρο. Δηλαδή το Μακεδονικό Ελληνικό όνομα Θεόδωρος αποδίδεται στα Βαρδαρίτικα, σύμφωνα με το νόημά του, ως Богподарок Μπογκπονταροκ και αυτό είναι Μακεδονικό; Οι γείτονες Βαρδαρίτες πρέπει να σοβαρευτούν.

Το 146^{ο} όνομα είναι το Θέρσιππος. Προέρχεται από τις λέξεις θέρσιος, που σημαίνει θαρραλέος και ίππος. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι смел σμελ και коњ κονι.

Το 148ο όνομα είναι το Ιερώνυμος. Προέρχεται από τις λέξεις ιερός και όνομα. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι посветен посветен και име име.
Το 179ο όνομα είναι το Λαομέδων. Προέρχεται από τη λέξη λαός και το ρήμα μέδω που σημαίνει κυβερνώ. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι народ наронт και управувам оупраβоувαм.
Το 187ο όνομα είναι το Λυσίμαχος. Προέρχεται από τις λέξεις λύσις και μάχος που σημαίνει μάχη. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι развρска ραζβρσκα, решение ρε**σ**ενιε, одврзување оντβρζουβανιε και битка μπιτκα, војна βογινα και бој μπογι.
Το 194ο όνομα είναι το Μελέαγρος. Προέρχεται από το ρήμα μέλω που σημαίνει φροντίζω και τη λέξη αγρός. Οι αντίστοιχες λέξεις στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι се грижам σε γκρι**ζ**αμ το φροντίζω και нива νιβα λέγεται ο αγρός.
Το 196ο όνομα είναι το Μέμνων. Προέρχεται από το ρήμα μίμνω που σημαίνει μένω, επιμένω (και μένων, επιμένων η μετοχή). Το ρήμα επιμένω στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά είναι настојувам ναστογιουβαμ.
Το 206ο όνομα είναι το Μένων. Προέρχεται από τη λέξη μένος που σημαίνει οργή, επιθετικότητα. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά ο επιθετικός λέγεται нападен ναπαντεν και агресивен αγκρεσιβεν. (Στα Αγγλικά ο επιθετικός λέγεται aggressive αγκρέσιβ).
Το 243ο όνομα είναι το Πείθων. Προέρχεται από το ρήμα πείθω. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά το ρήμα πείθω είναι наговарам ναγκοβαραμ και убедувам ουμπεντουβαμ.
Το 260ό όνομα είναι το Πολύστρατος. Προέρχεται από τις λέξεις πολύς και στρατός. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά οι αντίστοιχες λέξεις είναι многу μνογκου και армија αρμιγια. (Στα Αγγλικά ο στρατός λέγεται army αρμυ).
Το 265ο όνομα είναι το Πρωτόμαχος. Προέρχεται από τις λέξεις πρώτος και μάχος που σημαίνει μάχη. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά η λέξη πρώτος είναι прв πρβ και η λέξη μάχη είναι битка μπιτκα, војна βογινα και бој μπογι.
Το 277ο όνομα είναι το Σωκράτης. Προέρχεται από τις λέξεις σω < σώζω και κράτος. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά το ρήμα σώζω είναι спасувам σπασουβαμ και зачувувам ζα**τσ**ουβουβαμ και η λέξη κράτος είναι држава ντρ**ζ**αβα.
Το 278ο όνομα είναι το όνομα Σώπολις. Προέρχεται από τις λέξεις σω<σώζω και πόλις. Ο σώζων την πόλη. Στα Βαρδαρίτικα Σλαβικά το ρήμα σώζω είναι спасувам σπασουβαμ και зачувувам ζα**τσ**ουβουβαμ και η λέξη πόλη είναι град γκραντ.

Η λέξη πόλη λέγεται град γκραντ και στα Ρωσικά και τα Βουλγάρικα. Γνωστές είναι οι Ρωσικές πόλεις Στάλινγκραντ, η πόλη του

Στάλιν, σήμερα Βόλγκογκραντ (πόλη στο Βόλγα), Λένινγκραντ, η πόλη του Λένιν, σήμερα Αγία Πετρούπολη και οι μικρότερες πόλεις Ζελενογκραντ, Σβετλογραντ, οι Βουλγαρικές πόλεις Благоевград Μπλαγκοεβγκραντ, Димитовград Ντιμιτροβγκραντ, Златоград Ζλατογκραντ.

Ασφαλώς, δεν πρέπει πλέον να έχει μείνει καμία αμφιβολία σε κανέναν ότι οι Βαρδαρίτες είναι Σλάβοι και ότι οι ονομασίες *Μακεδονία* και *Μακεδόνες* που σφετερίστηκαν είναι κλεψίτυπες και συνεπώς δεν τους ανήκουν.

Δεν χρειάζεται, νομίζω, να συνεχίσω και να συχετίσω και τα υπόλοιπα ονόματα για να αποδείξω πλέον το απολύτως φανερό, το σαφές, το ορατό, το αυτονόητο, το προφανές, το εναργές, αυτό που έχει ήδη αποδειχθεί. Όχι βέβαια ότι χρειαζόταν να αποδείξω σε οποιονδήποτε άνθρωπο ότι οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες και ότι οι Σλάβοι της Βαρντάρσκα δεν είναι Μακεδόνες. Έτσι, για διασκέδαση όμως, οποιοσδήποτε αναγνώστης θέλει, μπορεί, με ένα λεξικό στο χέρι, να συσχετίσει, και τα υπόλοιπα ανδρικά και γυναικεία Μακεδονικά ονόματα τα οποία αναφέρονται, με τα αντίστοιχα Βαρδαρίτικα Σλαβικά.

Οι Βαρδαρίτες μπορούν να μου δείξουν έστω και ένα όνομα, από τα τόσα ονόματα τα οποία αναφέρθηκαν και όσα ακόμη βλέπουν, τα οποία να έχουν σχέση με τη Σερβοβουλγαρική Σλαβική γλώσσα των Βαρδαριτών, το λαό, τη χώρα ή τον πολιτισμό; Δυστυχώς, χρειάστηκε να αποδείξω το αυτονόητο, το πασιφανές, το πασίδηλο, ότι οι Βαρδαρίτες ως Σλάβοι, δεν είναι Μακεδόνες, δεν είναι Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες χωρίς κανένα επιχείρημα το οποίο να στέκει σε όποια κριτική, ονομάζονται με το έτσι θέλω *Μακεδόνες*. Όμως το όνομα αυτό σημαίνει Έλληνες, σημαίνει Ελλάδα, ανήκει στην Ελλάδα και εμείς οι Έλληνες δεν το προσφέρουμε, δεν το διαπραγματευόμαστε, δεν το πουλάμε, δεν το χαρίζουμε σε κανέναν και ούτε ανεχόμαστε να μας το σφετερίζονται.

Το συμπέρασμα το οποίο προκύπτει και από τα ανωτέρω είναι: Οι Μακεδόνες είναι μόνο Έλληνες. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες.

ΙΣΤ΄. ΟΙ ΒΑΡΔΑΡΙΤΕΣ ΣΗΜΕΡΑ

Τη 17^{η} Σεπτεμβρίου 1991, ως συνέπεια της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας, δημιουργήθηκε το κράτος της Βαρντάρσκα. Οι Βαρδαρίτες ονόμασαν το κράτος τους με δύο Ελληνικές λέξεις, *''Δημοκρατία της Μακεδονίας*''. Για την πρώτη λέξη τους λέμε ότι, τους την προσφέρουμε, τους την χαρίζουμε. Στο χέρι τους είναι να της προσδώσουν το νόημα που εμπεριέχει. Εξ άλλου την προσφέραμε σε όλη

την υφήλιο. Για τη δεύτερη την οποία σφετερίστηκαν και καπηλεύτηκαν ούτε λόγος να γίνεται.

Από την πρώτη στιγμή το κράτος αυτό επεχείρησε να σφετεριστεί τα σύμβολα της αρχαίας Μακεδονίας καθιερώνοντας ως επίσημη σημαία του ένα πανελλήνιο και πανάρχαιο σύμβολο, γνωστό και ως το δεκαεξάκτινο ήλιο (άστρο) της Βεργίνας, το σύμβολο και των Μακεδόνων βασιλέων. Επίσης, υπό την πίεση του έντονα εθνικιστικού κόμματος VMRO, αλλά και άλλων σλαβικών κομμάτων, εμφανιζόταν από ιστορικής πλευράς ως συνέχεια της αρχαίας Μακεδονίας. Κατόπιν των ευλόγων αντιδράσεων της Ελλάδας ο ΟΗΕ επέβαλε προσωρινά το όνομα FYROM (έως ότου καθοριστεί το οριστικό, μετά από διαπραγματεύσεις με την Ελλάδα). Ακολούθησε η ενδιάμεση συμφωνία, που είχε ως αποτέλεσμα την αφαίρεση του άστρου της Βεργίνας από τη σημαία της FYROM και κάποιες μικρές αλλαγές στο σύνταγμα της χώρας. Εν τούτοις η εκκρεμότητα του ονόματος παρέμεινε και μαζί με αυτή και η προπαγάνδα από ακραίους κύκλους ιδίως της διασποράς. Από την πρώτη στιγμή της εμφάνισης της κρατικής αυτής οντότητας, η σλαβική άρχουσα τάξη της την εμφάνιζε ως ένα μονοεθνικό μακεδονικό κράτος, πολιτισμική συνέχεια των αρχαίων μακεδόνων. Αυτή η αντίληψη προωθήθηκε και ως ανάχωμα, απέναντι στις βλέψεις της Βουλγαρίας αλλά και της Σερβίας προς τα εδάφη του νεοπαγούς κράτους. Το νέο σύνταγμα αναφερόταν σε *Μακεδονική εθνότητα* με κάποιες διαβεβαιώσεις για την ισότητα των μειονοτήτων απέναντι στο νόμο. Φυσικά δεν γινόταν ουδεμία αναφορά στη μεγάλη αλβανική κοινότητα η οποία αντιπροσωπεύει περίπου το 30% του πληθυσμού και συγκεντρώνεται κυρίως στη βορειοδυτική πλευρά της χώρας στα σύνορα με το Κόσσοβο (περιοχές Τέτοβο-Κουμάνοβο), αλλά και σε άλλες μειονότητες όπως η τουρκική, η σερβική, των Ρομ κλπ. Οι Αλβανοί παρά το ότι είχαν εκπροσώπηση στο Κοινοβούλιο, παρέμεναν αποκλεισμένοι σε γλωσσικό επίπεδο, δεν είχαν πρόσβαση σε κρατικούς θεσμούς όπως η δημόσια διοίκηση, η αστυνομία κλπ, ενώ παρουσίαζαν και τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας. Υπήρχε επομένως ένας αποκλεισμός των *μη μακεδόνων* σε μία κοινωνία ουσιαστικά πολυεθνική, την οποία ο σλαβικός εθνικισμός επέμενε να παρουσιάζει ως περίπου ομοιογενή *μακεδονική*.

Τα αποτελέσματα αυτής της πολιτικής εμφανίστηκαν με βίαιο τρόπο μία δεκαετία αργότερα. Μετά τον πόλεμο στο Κόσσοβο και την εμφάνιση του UCK εκεί, την άνοιξη του 2001 εμφανίστηκε ανάλογη ένοπλη οργάνωση στις περιοχές της FYROM με συμπαγή αλβανικό πληθυσμό (Τέτοβο). Η κυβέρνηση των Σκοπίων άρχισε στρατιωτικές επιχειρήσεις εναντίον του Σκοπιανού βραχίονα του UCK, χρησιμοποιώντας ειδικές δυνάμεις της αστυνομίας καθώς και εξοπλισμό που παρέλαβε από την

Ουκρανία (μαχητικά αεροσκάφη SU-25 και επιθετικά ελικόπτερα Mi-24), πιστεύοντας ότι θα συντρίψει τους ένοπλους Αλβανούς σε σύντομο χρονικό διάστημα. Εν τούτοις οι στρατιωτικές επιχειρήσεις δεν είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα και η κυβέρνηση αντιλήφθηκε ότι η στρατιωτική δράση δεν θα έδινε τη λύση στο Αλβανικό πρόβλημα της FYROM. Κατόπιν αυτού επενέβησαν το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή ένωση και άρχισαν συνομιλίες με τα Αλβανικά κόμματα της Βουλής με τελική κατάληξη τη συμφωνία της Οχρίδας. Η συμφωνία αυτή δίνει στον Αλβανικό πληθυσμό ένα είδος μη ομολογημένης αυτονομίας, μέσα στα πλαίσια ενός ενιαίου κράτους. Η αλβανική γλώσσα μπορεί να χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης καθώς και της εκπαίδευσης που αφορά τους αλβανικής καταγωγής πολίτες. Η ορθόδοξη θρησκεία παύει να είναι κυρίαρχη σε κρατικό επίπεδο. Το κράτος αναφέρεται πλέον ως *κράτος όλων των λαών της Μακεδονίας* εξοβελίζοντας την κυρίαρχη *μακεδονική* εθνότητα. Η σύνθεση της αστυνομίας πρέπει να μεταβληθεί ιδίως στις περιοχές με έντονη αλβανική παρουσία και το ίδιο πρέπει να συμβεί και με τη σύνθεση της δημόσιας διοίκησης. Όλα αυτά θα οδηγήσουν σε συνταγματικές μεταρρυθμίσεις κάτι που θα προκαλέσει την αντίδραση των εθνικιστών *μακεδόνων*, αλλά και της ορθόδοξης εκκλησίας των Σκοπίων, οδηγώντας σε καθυστερήσεις και δημιουργώντας χάος. Ταυτόχρονα η παρουσία του ΝΑΤΟ με την επιχείρηση “Amber Fox” για τον αφοπλισμό των ενόπλων Αλβανών, δημιούργησε την εικόνα ενός προτεκτοράτου. Αν σε όλα αυτά προσθέσουμε τη ξαφνική παρουσία σε διάφορα χωριά μεγάλων ομάδων οπλισμένων Αλβανών που η Αστυνομία αποφεύγει να αφοπλίσει για να μην οξυνθεί η κατάσταση, αλλά και την πρόσφατη συμφωνία όπου σε Δήμους με έντονη αλβανική ή τουρκική παρουσία θα μπορούν να υψώνονται ταυτόχρονα με τη σημαία του κράτους και η αντίστοιχη αλβανική ή τουρκική σημαία, γίνεται αντιληπτό το πόσο περιπλέκεται το πρόβλημα των Σκοπίων. Μέσα σε αυτό το κλίμα δεν είναι απίθανο η εσωτερική κρίση να οξυνθεί επικίνδυνα, ιδίως μετά τη διαφαινόμενη ανεξαρτησία του Κοσσόβου, καθώς οι αλβανικές κοινότητες των δύο περιοχών είχαν πάντοτε ιστορικά στενές σχέσεις.

Κατόπιν αυτών των διαπιστώσεων, καταντά τουλάχιστον γραφική η εμφάνιση του *μακεδονικού* εθνικισμού ο οποίος έχει δεχθεί μεγάλα πλήγματα υποχωρώντας και στο εσωτερικό της FYROM. Το ότι όμως εξακολουθούν να υπάρχουν ακραίοι αμετανόητοι που φωτογραφίζονται με το άστρο της Βεργίνας ως *απόγονοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου*, καθιστά αυτή την αναφορά πιστεύουμε χρήσιμη, τόσο στους Έλληνες όσο και στους ξένους αναγνώστες.

ΙΖ΄. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Από το κείμενο και όλα τα στοιχεία τα οποία αναφέρθηκαν προηγουμένως προκύπτει ότι:

1. Το εθνικό όνομα των Μακεδόνων ήταν ανέκαθεν Ελληνικό, χωρίς ποτέ να διαφοροποιηθεί.

2. Οι ίδιοι οι Μακεδόνες θεωρούσαν εαυτούς Έλληνες.

3. Οι Μακεδόνες μιλούσαν, έγραφαν και επικοινωνούσαν μόνο στην Ελληνική γλώσσα. Κανείς ποτέ και πουθενά δεν αναφέρει ότι μιλούσαν ή έγραφαν σε άλλη γλώσσα. Η αποτύπωση της Ελληνικής γραφής στα νομίσματά τους, τα οποία φέρουν τα ονόματα των πόλεων που τα εξέδωσαν ή των βασιλέων τους, ως επίσης και η αποτύπωση της Ελληνικής γλώσσας σε χιλιάδες επιγραφές τους, είναι η αυτόδηλη, η πασιφανής, η πασίδηλη, η τρανότερη απόδειξη.

4. Από την παράθεση των ονομάτων των τριακοσίων και πλέον Μακεδόνων και Μακεδονισσών που αναφέρθηκαν, προκύπτει ότι τα Μακεδονικά ονόματα είναι στην ολότητά τους, ή στην μεγάλη τους πλειονότητα κοινά, κοινότατα Ελληνικά ονόματα, ξεκινώντας από την εποχή του Ομήρου. Είναι Ελληνικά ονόματα και ως προς τη ρίζα και ως προς την έννοια. Ορισμένα ονόματα μάλιστα είναι αρχικά και ιδιωματικά Δωρικά.

5. Ελληνική ρίζα και τύπο έχουν τα τοπωνύμια της Μακεδονίας, όπως τα ονόματα των επαρχιών και των πόλεων (Αιγαί, Αλκομεναί, Αλαλκομεναί, Άργος, Αταλάντη, Δίον, Ορεστίς, Ειδομένη, Εύρωπος, Ηράκλεια, Ίχναι, Πέλλα κ.τ.λ.), των ποταμών (Αλιάκμων, Αξιός, Ενιπεύς, Εριγών, Εχέδωρος ή Εχείδωρος κ.τ.λ.), ως επίσης και άλλα ονόματα, όπως τα ονόματα των μηνών, μερικά των οποίων απαντούν και σε άλλες Ελληνικές πόλεις (Δίος, Απελλαίος, Αρτεμίσιος, Δαίσιος, Πάναμος, Αυδναίος, Περέτιος, Λώος, Γορπιαίος, Δύστρος, Ξανδικός, Υπερβερεταίος). Εάν κάποιο από αυτά τα ονόματα είναι τοπικό Μακεδονικό, ή είναι αγνώστου ετυμολογίας, δεν σημαίνει ότι δεν είναι Ελληνικό. Διότι αντιστοίχως, δεν θα ήταν Έλληνες, ο Ιδομενεύς από την Κρήτη, ο αδελφός του Μίνωος Ραδάμανθυς υιός του Διός και της Ευρώπης και μετά θάνατον δικαστής στον Άδη, ο βασιλιάς της Ιθάκης Οδυσσεύς, ο Αγαμέμνων ο βασιλιάς των Μυκηνών, ο Αχιλλεύς ο βασιλιάς της Φθίας. Δηλαδή ούτε οι κάτοικοι της Φθίας, οι Μυρμιδόνες θα ήταν Έλληνες. Όμως η περιοχή της Φθίας ήταν αυτή η οποία το πρώτον απεκλήθη Ελλάς. Ο Όμηρος λέει, *''Μυρμιδόνες δε καλεύντο και Έλληνες και Αχαιοί,*'' (Β 684), ''Εκαλούντο δε οι Μυρμιδόνες και Έλληνες και Αχαιοί''.

6. Η θρησκεία των Μακεδόνων είναι η απαντωμένη σε όλους τους Έλληνες. Η αποτύπωση των μορφών των θεών των Μακεδόνων και των

λοιπών Ελλήνων στα νομίσματα των πόλεων της Μακεδονίας και των Μακεδόνων βασιλέων είναι χαρακτηριστική. Επίσης, τα έθιμα τα σχετικά με τη λατρεία είναι τα αυτά με τα έθιμα των υπολοίπων Ελλήνων. Οι προσφερόμενες θυσίες στους θεούς και τους ήρωες ήταν επίσης όμοιες. Η μαντική επίσης, όπως και τα ιερά έπαιζαν τον ίδιο ρόλο στην καθημερινή ζωή των Μακεδόνων και των λοιπών Ελλήνων.

7. Τα ήθη, τα έθιμα, οι παραδόσεις, οι αθλητικοί αγώνες, η συμμετοχή των Μακεδόνων στους Ολυμπιακούς αγώνες, αλλά και στους άλλους αγώνες (Πύθια, Νέμεα, Ίσθμια), ως επίσης και οι πολιτικοί θεσμοί των Μακεδόνων, δεν διέφεραν από τους αντίστοιχους των άλλων Ελλήνων. Οι πόλεις απολάμβαναν την ελευθερία του Δήμου πέρα από την εξουσία του βασιλιά. Θέατρα, ενδυμασία, γυμναστήρια ως και η ιδιωτική ζωή ήταν παρόμοια ή έπαιζαν τον ίδιο ρόλο και στη Μακεδονία. Τα πάντα στη Μακεδονία αποδείκνυαν το όμαιμον, το ομότροπο και το ομόγλωσσο των Μακεδόνων με τους λοιπούς Έλληνες.

8. Οι άλλοι λαοί, Πέρσες, Αιγύπτιοι, Καρχηδόνιοι κ.τ.λ. θεωρούσαν τους Μακεδόνες Έλληνες. Κανείς από τους άλλους λαούς δεν διαφοροποίησε ποτέ τους Μακεδόνες από τους υπόλοιπους Έλληνες.

9. Οι νότιοι Έλληνες, επίσης, θεωρούσαν τους Μακεδόνες Έλληνες και συχνότατα διακήρυξαν το όμαιμον. Οι καθαρά δημαγωγικές εκφράσεις ή και εκφράσεις απελπισίας του Δημοσθένους (τύραννος και βάρβαρος ο βασιλιάς Φίλιππος Β΄ που βασιλεύει σε δούλους, μείρακας και μαργείτης, δηλαδή ηλίθιος ο Μέγας Αλέξανδρος κ.τ.λ.), τον κατατάσσουν στο χώρο του μικρόψυχου αν όχι και του φαιδρού. Οι εκφράσεις του Δημοσθένη κατά των Μακεδόνων, όπως αναφέρει στο βιβλίο του ο Otto Abel, *‘’προελθούσαι εκ κομματικού ανταγωνισμού έχουσιν ως προς μεν την ιστορικήν έρευναν μικράν, ως προς δε την εθνολογικήν ουδεμίαν αξίαν’’.* (Makedonien vor König Philipp). Από τον Ηρόδοτο και μετά, κανείς στη νότιο Ελλάδα δεν αμφέβαλε ότι οι Μακεδόνες είναι Έλληνες. Αυτός είναι και ο λόγος που ο Ισοκράτης προτείνει στο βασιλιά Φίλιππο Β΄ να πρωτοστατήσει για την ομόνοια μεταξύ των Ελλήνων και να είναι ο αρχηγός στην εκστρατεία εναντίον των Περσών.

Συνεπώς εφ’ όσον οι Μακεδόνες ήταν ανέκαθεν Έλληνες, οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες, και δεν υπήρξαν ποτέ, αφού δεν είναι Έλληνες. Το αληθές όνομα των Σκοπιανών και της χώρας τους είναι αυτό το οποίο οι ίδιοι είχαν δώσει στους εαυτούς τους και στην περιοχή τους, δηλαδή *Βαρδαρίτες* και *Βαρδαρία*.

ΙΗ΄. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πιστεύω ακράδαντα ότι, κανένα στοιχείο και κανένα επιχείρημα από όσα αναφέρθηκαν στο κείμενο, δεν χρειαζόταν. Οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες για έναν απλό λόγο. Δεν έχουν τη Μακεδονική λεβεντιά, τη Μακεδονική παλληκαριά, τη Μακεδονική γενναιοφροσύνη και το Μακεδονικό φιλότιμο. Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν αυτές τις ιδιότητες και άλλες ανάλογες, διότι απαρνούνται τη Σλαβική καταγωγή τους, τον εαυτόν τους, τη Σερβοβουλγαρική Σλαβική γλώσσα τους την ονομάζουν *Μακεδονική*, απαρνούνται την ιστορία τους και σφετερίζονται την ιστορία των Μακεδόνων, των Ελλήνων δηλαδή, για να αποκτήσουν οντότητα και περηφάνεια. Αυτές τις ιδιότητες των Μακεδόνων τις έχουν όλοι οι Έλληνες. Σε λίγο ίσως μεγαλύτερο βαθμό τις έχουν οι Μακεδόνες και γενικά οι βόρειοι Έλληνες και γι' αυτό αγαπώνται ιδιαίτερα από όλους τους άλλους. Αυτές οι ιδιότητες χαρακτήριζαν και τους προγόνους μας αρχαίους Μακεδόνες και το βασιλιά μας Αλέξανδρο το Μέγα.

Σε σημείο του κειμένου αναφέρεται μέρος του λόγου του πρέσβεως των Ακαρνάνων Λυκίσκου προς τους Σπαρτιάτες. Σε αυτό αναφέρεται πολύ καθαρά το ερώτημα ποιος δεν γνωρίζει τας φιλοτιμίας των βασιλέων της Μακεδονίας. *''Ει μη Μακεδόνας είχομεν πρόφραγμα και τας των παρά τούτοις βασιλέων φιλοτιμίας, τις ου γιγνώσκει*''; ''Εάν δεν είχαμε προπύργιο τους Μακεδόνες, και τις φιλοδοξίες των βασιλέων τους ποιος δεν γνωρίζει'';

Αξίζει να θυμηθούμε τι είπε ο Μέγας Αλέξανδρος στο στρατηγό του τον Παρμενίωνα, λίγο πριν τη μάχη στο Γρανικό ποταμό, την άνοιξη του 334 π.Χ., όταν ο τελευταίος τού εξηγούσε τις δυσκολίες της άμεσης επίθεσης και της διάβασης του ποταμού. Ο Παρμενίων, είπε στο Μέγα Αλέξανδρο: *''Νυν δε ουκ ακινδύνως μοι δοκούμεν επιχειρήσειν τω έργω, ότι ουχ οίόν τε εν μετώπω δια του ποταμού άγειν τον στρατόν. Πολλά μεν γαρ αυτού οράται βαθέα, αι δε όχθαι αύται οράς ότι υπερύψηλοι και κρημνώδεις εισίν αι αυτών''.* (*Αλεξ. Ανάβ*., Α΄13.4). ''Τώρα όμως έχω την ιδέα ότι με κίνδυνο θα επιχειρήσουμε την διάβαση, δεν είναι δυνατόν να οδηγήσουμε το στρατό δια μέσου του ποταμού κατά μέτωπο, διότι πολλά μέρη του ποταμού είναι βαθιά. Αυτές δε οι όχθεις, βλέπεις, ότι είναι πάρα πολύ υψηλές και μερικές από αυτές είναι και απόκρημνες''. Η απάντηση του Μεγάλου Αλεξάνδρου ήταν: ''*Ταύτα μεν, ω Παρμενίων, γιγνώσκω˙ αισχύνομαι δε, ει τον μεν Ελλήσποντον διέβην ευπετώς, τούτο δε, σμικρόν ρεύμα –ούτω τω ονόματι τον Γρανικόν εκφαυλίσας – είρξει ημάς του μη ου διαβήναι, ως έχομεν''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Α.13.6). ''Αυτά μεν, Παρμενίων τα γνωρίζω. Ντρέπομαι όμως, εάν ενώ πέρασα τον Ελλήσποντο, θα μας

εμποδίσει να διαβούμε χωρίς αναβολή το μικρό τούτο ρεύμα - αφού έτσι με αυτό το όνομα εξευτέλισε τον Γρανικό''.

Ο Πλούταρχος για το γεγονός της διάβασης του Γρανικού αναφέρει: *''Του δε Παρμενίωνος, ως οψέ της ώρας ούσης, ουκ εώντος αποκινδυνεύειν, ειπών αισχύνεσθαι τον Ελλήσποντον, ει φοβήσεται τον Γρανικόν διαβεβηκώς εκείνον, εμβάλλει τω ρεύματι συν ίλαις ιππέων τρισκαίδεκα''*. (*Παράλ. Βίοι*, 16). ''Και ενώ ο Παρμενίων, καθώς είχε προχωρήσει η ώρα δεν τον άφηνε να διακινδυνεύσει, λέγοντας ότι θα ντρεπόταν τον Ελλήσποντο, αν φοβόταν τον Γρανικό ενώ είχε διαβεί τον πρώτο ορμάει στο ποτάμι με δεκατρείς ίλες ιππέων''.

Αξίζει να θυμηθούμε τις ιδιότητες τις οποίες επέδειξε ο Μέγας Αλέξανδρος όταν εξέφραζε τη γνώμη του για το δάσκαλό του Αριστοτέλη (*Αριστοτέλην δε θαυμάζων..., δια τούτον δε καλώς ζων)*, ή για τις συνεχείς νίκες του πατέρα του *(ω παίδες, πάντα προλήψεται ο πατήρ, εμοί δ' ουδέν απολείψει μεθ' υμών έργον αποδείξασθαι μέγα και λαμπρόν*), την άποψη γι' αυτόν των Περσών πρέσβεων *(ώστε θαυμάζειν εκείνους και την λεγομένην Φιλίππου δεινότητα μηδέν ηγείσθαι προς την του παιδός ορμήν και πολυπραγμοσύνην)*, ή στα γεγονότα, της δάμασης του Βουκεφάλα *(οίον ίππον απολλύουσι, δι' απειρίαν και μαλακίαν χρήσασθαι μη δυνάμενοι)* και αμέσως μετά (*τούτω γουν χρησαίμην αν ετέρου βέλτιον*), της Θηβαίας Τιμόκλειας (*εκέλευσεν ελευθέραν απιέναι μετά των τέκνων*), της λύσης του Γόρδιου δεσμού, με όποιο τρόπο και αν τον έλυσε, ή όταν είπε, όπως λέει ο Πλούταρχος, ότι αναζητούσε τη λύρα του Αχιλλέως διότι αυτή υμνούσε τα λαμπρά κατορθώματα των ανδρών *(την δ' Αχιλλέως ζητείν, η τα κλέα και τας πράξεις ύμνει των αγαθών ανδρών εκείνος),* και όχι τη λύρα του Πάριδος διότι αυτή έβγαζε μαλακή και θηλυπρεπή μελωδία, συνοδεύοντας τα ερωτικά τραγούδια του *(η δε Πάριδος πάντως μαλακήν τινα και θήλειαν αρμονίαν ερωτικοίς έψαλλε μέλεσι*), στην εμπιστοσύνη που επέδειξε προς τον ιατρό του Φίλιππο τον Ακαρνάνα στην Κιλικία (*ευμένειαν και πίστιν αποφαίνοντος,* λέει ο Πλούταρχος) κ.τ.λ.

Αξίζει να θυμηθούμε τη συμπεριφορά του Μεγάλου Αλεξάνδρου στη μάχη των Γαυγαμήλων. Πριν από τη μάχη των Γαυγαμήλων, (Γαυγάμηλα σημαίνει κατοικία, καταυλισμός καμήλων), τα οποία βρισκόταν πλησίον της Ασσυριακής πόλης των Αρβήλων, το Σεπτέμβριο του 331 π.Χ., στην οποία το μέγεθος του περσικού στρατεύματος ήταν κολοσσιαίο σε σχέση με το στρατό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ο Διόδωρος (17, 53.3) αναφέρει 800.000 πεζούς και 200.000 ιππείς, ο Πλούταρχος (*Παράλ. Βίοι*,31) αναφέρει ένα εκατομμύριο άνδρες (*εκατόν μυριάσι στρατού καταβαίνοντα*), ενώ κατ' άλλους συγγραφείς ήταν 500.000 άνδρες, ο στρατηγός Παρμενίων, ''φθάσας στη σκηνή του Μεγάλου Αλεξάνδρου'', τον προέτρεψε να επιτεθεί τη νύκτα, ''διότι δεν θα περιμένουν την επίθεση και

θα περιέλθουν σε ταραχή και συγχρόνως κατά τη νύκτα θα έχουν περισότερο φόβο''. *''Παρμενίων δε λέγουσιν ότι αφικόμενος παρ' αυτόν επί την σκηνήν, νύκτωρ παρήνει επιθέσθαι τοις Πέρσαις˙ απροσδοκήτοις τε γαρ και ανατεταραγμένοις και άμα εν νυκτί φοβερωτέροις επιθήσεσθαι''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄10.1).

Η απάντηση του Μεγάλου Αλεξάνδρου στο στρατηγό Παρμενίωνα, παρουσία και άλλων, ήταν ότι είναι αισχρόν να κλέψει την νίκη, αλλά έπρεπε να νικήσει φανερά και χωρίς καμία πανουργία: *''Ο δε εκείνω μεν αποκρίνεται, ότι και άλλοι κατήκουον των λόγων, αισχρόν είναι κλέψαι την νίκην, αλλά φανερώς και άνευ σοφίσματος χρήναι νικήσαι Αλέξανδρον''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., Γ΄10.2). Ήταν η τελευταία ουσιαστικά μάχη στην οποία ο Μέγας Αλέξανδρος θα αντιμετώπιζε το βασιλιά των Περσών Δαρείο, σε αυτήν θα κρινόταν η κυριαρχία και το μέλλον της Ασίας, αλλά ο Μέγας Αλέξανδρος είχε ηθικά διλήμματα για τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να διεξαγάγει τη μάχη. Ήθελε να κερδίσει τίμια και καθαρά, στα φανερά και όχι με πονηριά. Γνωρίζει κανείς άλλα τέτοια παραδείγματα στην Ιστορία;

Αξίζει να σκεφθούμε τη λεβεντιά με την οποία φέρθηκε ο Μέγας Αλέξανδρος και το σεβασμό που έδειξε, στην πανέμορφη σύζυγο, τη μητέρα και στα άλλα μέλη της αιχμάλωτης οικογένειας του βασιλιά Δαρείου, μετά τη νίκη του στη μάχη της Ισσού το 333 π.Χ. *''Η δε καλλίστη και βασιλικωτάτη χάρις ην παρ' αυτού γυναιξί γενναίαις και σώφροσι γενομέναις αιχμαλώτοις μήτ' ακούσαι τι μήθ' υπονοήσαι μήτε προσδοκήσαι των αισχρών, αλλ' ώσπερ ουκ εν στρατοπέδω πολεμίων, αλλ' εν ιεροίς και αγίοις φυλαττομένας παρθενώσιν, απόρρητον έχειν και αόρατον ετέροις δίαιταν''*. (*Παράλ. Βίοι*, 21). ''Όμως η ωραιότερη και πλέον βασιλική χάρη από αυτόν (Αλέξανδρο) προς τις γενναίες και συνετές γυναίκες που αιχμαλωτίστηκαν ήταν το ότι δεν άκουσαν ούτε υποπτεύθηκαν ούτε περίμεναν (να τους κάνουν) κάτι το αισχρό, σαν να μην ήταν σε στρατόπεδο εχθρών, αλλά ως να φυλάσσονταν σε ιερούς και άγιους χώρους για παρθένες, ζούσαν κρυφά χωρίς να τις βλέπουν άλλοι''.

Η μεγαλόψυχη αυτή συμπεριφορά του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ήταν η αιτία που έκανε το βασιλιά των Περσών Δαρείο να πει: *''Θεοί γενέθλιοι και βασίλειοι, μάλιστα μεν εμοί διδοίητε την Περσών αρχήν… ίνα κρατήσας αμείψωμαι τας Αλεξάνδρου χάριτας, ων εις τα φίλτατα πταίσας έτυχον˙ …ει δ' άρα τις ούτος ειμαρτός ήκει χρόνος,…μηδείς άλλος ανθρώπων καθίσειεν εις τον Κύρου θρόνον πλην Αλεξάνδρου''*. (*Παράλ. Βίοι*, 30). ''Γενέθλιοι και βασιλικοί θεοί, είθε να με αξιώσετε να ξαναπάρω την εξουσία στους Πέρσες…για να ανταποδώσω ύστερα στον Αλέξανδρο τα καλά που μου έκανε μέσα από τη δυστυχία των πλέον αγαπητών προσώπων μου. …Αλλά αν έφθασε ο καθορισμένος χρόνος από τη μοίρα…. κανείς άλλος

άνθρωπος να μην καθήσει στο θρόνο του Κύρου, εκτός από τον Αλέξανδρο''.

Αξίζει να σκεφθούμε τη λεβεντιά με την οποία φέρθηκε ο Μέγας Αλέξανδρος στον βασιλιά των Ινδών Πώρο, μετά τη νίκη του στη μάχη στον ποταμό Υδάσπη το Μάϊο του 326 π.Χ.

Αξίζει να σκεφθούμε την παλληκαριά και αφροσύνη ίσως, που έδειξε ο Μέγας Αλέξανδρος στη μάχη εναντίον πόλης των Μαλλών, το Νοέμβριο του 326 π.Χ., όταν ενώ είχε ανεβεί στα τείχη της πόλης μαζί με τον Πευκέστα και το Λεοννάτο, έσπασαν οι κλίμακες στις οποίες βρίσκονταν οι ακολουθούντες στρατιώτες του και ενώ βαλόταν από τους Μαλλείς και κινδύνευε άμεσα, δεν πήδησε έξω από το τείχος προς τους στρατιώτες του που τον καλούσαν, αλλά πήδησε μέσα από τα τείχη εκεί όπου βρισκόταν οι Μαλλείς οι οποίοι τον ετόξευαν. Ως συνέπεια τραυματίστηκε πολύ σοβαρά τρωθείς από βέλος και σώθηκε από τους Πευκέστα του Αλεξάνδρου, Αβρέα και Λεοννάτο.

Αξίζει να σκεφθούμε τη λεβεντιά και το μεγαλείο που επέδειξε ο Μέγας Αλέξανδρος κατά την καταδίωξη του Βήσσου στην επαρχία των Παροπαμισαδών, (άλλοι τοποθετούν το γεγονός στην έρημο της Γαδρωσίας), όταν διψασμένος και αυτός όπως όλοι, ξεδίψασε την διψασμένη αλλά και κατάκοπη και πεινασμένη στρατιά του, αρνούμενος να πιεί το νερό που τού έφεραν να πιεί σε ένα κράνος. Ο Πλούταρχος αναφέρει σχετικά: *''Ένθα δη Μακεδόνες απήντησαν αυτώ τινες ύδωρ εν ασκοίς εφ' ημιόνων κομίζοντες από του ποταμού, και θεασάμενοι τον Αλέξανδρον ήδη μεσημβρίας ούσης κακώς υπό δίψους έχοντα, ταχύ πλησάμενοι κράνος προσήνεγκαν. Πυθομένου δ' αυτού τίσι κομίζοιεν, ''υιοίς'' έφασαν ''ιδίοις˙ αλλά σου ζώντος ετέρους ποιησόμεθα, καν εκείνους απολέσωμεν''... περιβλέψας δε και θεασάμενος τους περί αυτόν ιππείς….απέδωκεν ου πιών,….αλλ' έφη. ''Αν γαρ αυτός πίω μόνος, αθυμήσουσιν ούτοι. Θεασάμενοι δε την εγκράτειαν αυτού και μεγαλοψυχίαν οι ιππείς άγειν ανέκραγον θαρρούντα και τους ίππους εμάστιζον˙ ούτε γαρ κάμνειν ούτε διψάν ούθ' όλως θνητούς είναι νομίζειν αυτούς, έως αν έχωσι βασιλέα τοιούτον''.* (*Παράλ. Βίοι*, 42). ''Εκεί τον συνάντησαν κάποιοι Μακεδόνες που κουβαλούσαν πάνω στα μουλάρια, μέσα σε ασκιά, νερό από ποτάμι και όταν είδαν τον Αλέξανδρο καταμεσήμερο να υποφέρει από τη δίψα, γέμισαν αμέσως ένα κράνος και του το πρόσφεραν''. Όταν δε τους ρώτησε σε ποιον το πήγαιναν, απήντησαν. ''Στα παιδιά μας. Αλλά όσο ζεις εσύ, αν χάσουμε αυτά θα κάνουμε άλλα''. Κοιτάζοντας τριγύρω και παρατηρώντας όλους τους ιππείς που ήταν γύρω του…. επέστρεψε το κράνος χωρίς να πιεί…. αλλά είπε: ''Αν πιώ μόνο εγώ θα δυσφορήσουν αυτοί''. Όταν δε οι ιππείς είδαν την εγκράτεια και τη μεγαλοψυχία του, φώναζαν να συνεχίσει να τους οδηγεί με θάρρος και χτυπούσαν τα άλογά

τους (για τη συνέχιση της καταδίωξης)˙ διότι πίστευαν για τους εαυτούς τους ότι ούτε κουράζονται, ούτε διψούν, ούτε γενικά ότι είναι θνητοί, όσο θα έχουν έναν τέτοιο βασιλιά''.

Ο Αρριανός περιγράφει το γεγονός και αναφέρει ότι ο Μέγας Αλέξανδρος έχυσε το νερό ενώπιον όλων. *''Λαβόντα δε εν όψει πάντων εκχέαι''* και αναφέρει: *''Τούτο εγώ, είπερ τι άλλο, το έργον εις καρτερίαν τε και άμα στρατηγίαν επαινώ Αλεξάνδρου''*. (*Αλεξ. Ανάβ*., ΣΤ΄26.3). ''Αφού το πήρε δε, το έχυσε παρουσία όλων. Αυτή την πράξη εγώ την επαινώ περισσότερο από κάθε άλλη, διότι αυτή αποδεικνύει την εγκράτεια και στρατηγική σύνεση του Αλεξάνδρου''.

Μολονότι η προσωπικότητα του Μεγάλου Αλεξάνδρου έχει αποδοθεί από πάρα πολλούς και μάλιστα με τα εναργέστερα χρώματα και η αναφορά σ' αυτόν εκφεύγει των ορίων της παρούσης εργασίας, ομολογώ ότι δεν μπορώ να αντισταθώ να γράψω λίγα λόγια για το Μακεδόνα που δόξασε τη Μακεδονία και την Ελλάδα.

Αλέξανδρος Γ΄ ο Μέγας. (356-323 π.Χ.). Βασιλιάς της Μακεδονίας από το 336-323 π.Χ. Υιός του βασιλιά Φιλίππου Β΄, ανήλθε στο θρόνο σε ηλικία 20 ετών, μετά τη δολοφονία του πατέρα του. Σε ηλικία δεκατριών ετών έδειξε τις ασύγκριτες ικανότητές του όταν κατάφερε να ιππεύσει το Βουκεφάλα και έκανε τον πατέρα του να αναφωνήσει με περηφάνεια. *''Ω παι, ζήτει σεαυτόν βασιλείαν μείζονα. Μακεδονία γαρ ου σε χωρεί''*. Ο Αλέξανδρος έτυχε εξαιρετικής εκπαίδευσης (ρητορική, λογοτεχνία, ιατρική, φιλοσοφία, μαθηματικά και λοιπές επιστήμες) δίπλα στο μεγάλο φιλόσοφο Αριστοτέλη, από τα δεκατρία του έτη και επί τρία έτη, αλλά και νωρίτερα, από τα επτά του έτη, από άλλους σοφούς της εποχής του. (Λεωνίδας, Λυσίμαχος, Άλκιππος, Φιλίσιος, Λεύκιππος, Μέναιχμος, Ζεύξις, Μινεκλής, Πολυνείκης). Από τον Αριστοτέλη έλαβε δώρο ένα αντίτυπο της *Ιλιάδας*, το οποίο είχε πάντα μαζί του. Ως πρότυπό του ήρωα είχε τον Αχιλλέα.

Η καταπληκτική πορεία του Αλεξάνδρου στην Ιστορία, της οποίας ήταν και μεγάλος πρωταγωνιστής, αρχίζει όταν δεκαεξαετής ων, ορισθείς από το Φίλιππο αντιβασιλιάς, *κύριος των πραγμάτων και της σφραγίδος*, δέχθηκε Περσική πρεσβεία και άφησε έκπληκτους τους πρέσβεις με την πολυπραγμοσύνη του και τις ερωτήσεις που έκανε σχετικά με την οργάνωση του κράτους και του στρατού τους. Ο Αλέξανδρος υπερέβαλε τον πατέρα του σε όλα τα φυσικά και επίκτητα προσόντα του. Διακρινόταν από ευστροφία πνεύματος, άμεση αντίληψη των καταστάσεων, απέραντο πείσμα, ακατάπαυστη ενεργητικότητα, απερίγραπτη τόλμη, απαράμιλλη ανδρεία, γενναιοφροσύνη, σωματική ρώμη, ακαταμάχητο πάθος για τη διάκριση, ευψυχία και χαλύβδινη θέληση. Επίσης, ήταν *εταίρος* μαχητής, πρώτος στρατιώτης, επινοητικός, αεικίνητος, εξαιρετικά δραστήριος και μέγας θαυμαστής του Ελληνικού πνεύματος. Όλες αυτές και πολλές άλλες

ήταν αρετές που σπανιότατα συναντά κανείς στους μεγάλους της Ιστορίας. Εξέφραζε καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο Έλληνα την εθνική φλόγα και τα Ελληνικά ιδανικά. Ανέλαβε να συνεχίσει το τιτάνιο έργο του Φιλίππου, την ανακοπή της πορείας της εθνικής παρακμής και την αναβίβαση του Ελληνικού έθνους στον Όλυμπο.

Έλαβε το *βάπτισμα του πυρός* το 340 π.Χ., έξω από τα τείχη της Περίνθου, δίπλα στο Φίλιππο και υπό τα όμματα των βετεράνων στρατηγών και στρατιωτών του Φιλίππου, αποδεικνύοντας ότι ήταν ρωμαλέος όσον ο καλύτερος Σπαρτιάτης και καλλιεργημένος όσο ο καλύτερος Αθηναίος. Το 339 π.Χ. αποδεικνύοντας άμεση ετοιμότητα αντίδρασης και αποφασιστικότητα εκστράτευσε εναντίον των εξεγερμένων Μαίδων, στις κοιλάδες του Νέστου και τις οροσειρές της Ροδόπης, οι οποίοι απειλούσαν τον πατέρα του που επέστρεφε από νικηφόρα εκστρατεία στο Δούναβη εναντίον των Τριβαλλών και των Σκυθών, και τους νίκησε. Στην αδελφοκτόνο μάχη της Χαιρώνειας, τον Αύγουστο του 338 π.Χ., ήταν στο αριστερό κέρας επικεφαλής του ιππικού των εταίρων, δεκαοκταετής ων, και είχε συμμετοχή στη νίκη του πατέρα του. Συμμετείχε στην τιμητική αντιπροσωπεία, με τους κορυφαίους στρατηγούς Αντίπατρο και Αλκίμαχο, την οποία απέστειλε ο Φίλιππος στην Αθήνα, τιμώντας τους νεκρούς Αθηναίους. Το 335 π.Χ., στην εκστρατεία προς τον Ίστρο (Δούναβη) ποταμό, νίκησε τους αυτόνομους Θράκες στον Αίμο, τους Τριβαλλούς Θράκες και διαβαίνοντας το Δούναβη και τους Γέτες. Στις μάχες περί το Πήλιον της Ηπείρου νίκησε τους Ταυλάντιους Ιλλυριούς και αμέσως μετά κατέστειλε την ανταρσία των Θηβαίων. Η συνέλευση των αντιπροσώπων των Ελλήνων στον Ισθμό, αναγόρευσε τον Αλέξανδρο στρατηγό αυτοκράτορα για την εκστρατεία εναντίον των Περσών. Έχοντας κληρονομήσει ένα καταπληκτικό όργανο πολιτικής, τον εξαιρετικά εκπαιδευμένο, πειθαρχημένο, εμπειροπόλεμο, εξοπλισμένο και ακαταμάχητο στρατό του Φιλίππου, την άνοιξη του 334 π.Χ. ο Αλέξανδρος πέρασε τον Ελλήσποντο με 42.000 περίπου στρατιώτες. Νίκησε τους Πέρσες στη μάχη του Γρανικού ποταμού, αποδέχθηκε την παράδοση των Σάρδεων, ελευθέρωσε τις Ελληνικές πόλεις της Μικράς Ασίας, κατήργησε παντού τα ολιγαρχικά καθεστώτα και εγκαθίδρυσε το δημοκρατικό πολίτευμα. Κατόπιν πολιορκίας κατέλαβε τη Μίλητο και την Αλικαρνασσό. Κατέλαβε την Καρία, όπου αποκατέστησε την βασίλισσα Άδα και κατόπιν τη Λυκία, την Παμφυλία, την Πισιδία και τη Φρυγία. Στο Γόρδιο έλυσε το γνωστό δεσμό, ικανοποιώντας την απαίτηση του θρύλου για την κυριότητα της Ασίας. Κατόπιν κατέλαβε τη Γαλατία, την Καππαδοκία και την Κιλικία. Νίκησε το Δαρείο στη μάχη της Ισσού το 333 π.Χ. και προήλασε προς τη Φοινίκη, οι πόλεις της οποίας (Μάραθος, Σιγών, Μαριόμμη, Βύβλος, Σιδών και Άραδος) τον δέχθηκαν ως ελευθερωτή. Ο Στράτων, υιός του βασιλιά

των Αραδίων τον στεφάνωσε με χρυσό στεφάνι. Μετά από πολιορκία κατέλαβε τις πόλεις Τύρο και Γάζα και το 332 π.Χ. προήλασε προς την Αίγυπτο, αφαιρώντας από το Δαρείο κάθε πρόσβαση στη θάλασσα και από το ναυτικό των Περσών κάθε δυνατότητα ελλιμενισμού. Στην Αίγυπτο τον υποδέχθηκε ο Πέρσης σατράπης Μαζάκης και ο λαός της χώρας ως ελευθερωτή. Οξυδερκής ων, αντιλήφθηκε ότι ο έλεγχος της χώρας θα εξασφαλιζόταν καλύτερα με τη δημιουργία μιας Ελληνικής πόλης, η οποία θα συνέδεε την Ανατολή με τη Δύση και έκτισε την Αλεξάνδρεια. Διαβαίνοντας την έρημο επισκέφθηκε το ιερό του Άμμωνος Διός στην όαση Σίβα και κατόπιν επέστρεψε στη Μέμφιδα. Αφού καθόρισε τα θέματα τα σχετικά με τη διοίκηση της Αιγύπτου, την άνοιξη του 331 π.Χ., επέστρεψε στη Φοινίκη. Από την Τύρο προχώρησε προς τη Θάψακο, τη Μεσοποταμία και νίκησε τους Πέρσες στη μάχη των Γαυγαμήλων (Οκτώβριος 331 π.Χ.). Φέρθηκε με ιδιαίτερο σεβασμό στην αιχμάλωτη οικογένεια του Δαρείου, αλλά απέρριψε τις προτάσεις του. Από εκεί βάδισε προς τη Βαβυλώνα και τα Σούσα, όπου βρήκε τα αγάλματα του Αρμοδίου και του Αριστογείτονος που είχε αρπάξει ο Ξέρξης το 480 π.Χ. από την Αθήνα και τα απέστειλε στην Αθήνα. Στην πορεία του προς την Περσία υπέταξε τον πολεμικώτατο λαό των Ουξίων και αφού νίκησε τον Αριοβαρζάνη στις Περσίδες πύλες, κατευθύνθηκε προς την Περσέπολη. Ακολούθησε το Δαρείο στη Μηδία υποτάσσοντας τους Παραιτάκες και κατευθύνθηκε στα Εκβάτανα. Καταδίωξε το Δαρείο, στην χώρα των Παρθυαίων, ο οποίος δολοφονήθηκε (330 π.Χ.) από τους ακολούθους του σατράπη της Βακτριανής Βήσσου. Τιμώντας το νεκρό Δαρείο, απέστειλε το σώμα του στην Περσέπολη να ταφεί με βασιλικές τιμές και φρόντισε για την ανατροφή των παιδιών του. Υπέταξε τη χώρα των Ταπούρων και εβάδισε κατά της Υρκανίας και κατόπιν κατά των μαχητικότατων Μάρδων τους οποίους υπέταξε. Υπέταξε την Αρεία, όπου διόρισε σατράπη τον Πέρση Αρσάκη αντί του παρασπονδήσαντος Σατιβαρζάνη. Στη Δραγγιανή, (μεταξύ Βελουχιστάν και Αφγανιστάν), αποκαλύφθηκε η συνωμοσία του Φιλώτα, ο οποίος εκρίθη ένοχος και εφονεύθη. Μετά τη χώρα των Αριασπών προχωρώντας εναντίον του Βήσσου υπέταξε τους Δράγγες, τους Γαδρωσούς, τους Αραχώτες και τους γείτονες προς αυτούς Ινδούς. Κατόπιν διέβηκε τον Ινδικό Καύκασο και κυνηγώντας το Βήσσο έφθασε στα Δράψακα, στη βορειοανατολική Βακτριανή, κυρίευσε τις μεγαλύτερες πόλεις των Βακτρίων και προχώρησε προς τον ποταμό Ώξο τον οποίο διέβηκε. Εκεί έφερε ο Πτολεμαίος δεμένο το σατράπη Βήσσο. Συνέχισε την πορεία του στα Μαράκανδα και βάδισε προς τον Τάναϊν (Δόν) ποταμό. Νίκησε τους αποστατήσαντες Σογδιανούς, κατέλαβε τις κυριότερες πόλεις τους (Γάζα, Κυρούπολη κ.τ.λ.) εντός ολίγων ημερών και διαβείς τον Τάναϊν νίκησε τους Σκύθες. Πίνοντας μολυσμένο νερό κινδύνευσε άμεσα.

Αναρρώσας εστράφη κατά του Σπιταμένη, ο οποίος πολιορκούσε τα Μαράκανδα, τον οποίο καταδίωξε, όπως και τους συμπαραταχθέντες με αυτόν Σκύθες. Στα Ζαρίασπα (Βάκτρα) όπου διήλθε το χειμώνα, ενώπιον Ελλήνων και Περσών κατηγόρησε τον Βήσσο ως προδότη του Δαρείου και τον έστειλε στα Εκβάτανα. Κατά τη διάρκεια συμποσίου, μετά από έντονη λογομαχία με τον Κλείτο, τον εφόνευσε μετανοήσας οικτρώς. Όταν επήλθε αλλαγή στη συμπεριφορά και τις συνήθειες του Αλεξάνδρου (μηδική στολή, θέμα προσκύνησης), οι στρατιώτες του στενοχωρήθηκαν πολύ. Επελθών κατά της Σογδιανής την υπέταξε και νίκησε και τους Μασσαγέτες Σκύθες. Από τα Ναύτακα προχώρησε στην οχυρή θέση *Σογδιανή πέτρα*, την οποία κατέλαβε με τους *πτερωτούς* στρατιώτες του.
Εκεί γνώρισε τη Ρωξάνη την οποία ερωτεύτηκε και παντρεύτηκε. Η Ρωξάνη γέννησε τον υιόν του Αλέξανδρο Δ΄. Η Βαρσίνη, κόρη του Πέρση σατράπη της Μικράς Ασίας Αρτάβαζου, πρώην σύζυγος του Μέμνονος του Ροδίου, γέννησε τον υιόν του Ηρακλή, ενώ η Ινδή πριγκίπισσα Κλεοφίς γέννησε έναν ακόμη υιό, ή ονόμασε, τον υιό της Αλέξανδρο. Στη χώρα των Παραιτακών, κατέλαβε την οχυρή θέση *Πέτρα του Χοριήνη* και κατόπιν βάδισε στα Βάκτρα. Την άνοιξη του 327 π.Χ. διαβείς τον Καύκασο εισέβαλε στην Ινδία. Μετά την πόλη Νίκαια τον υποδέχθηκε ο ηγεμών της χώρας ο Ταξίλης. Προχώρησε στις χώρες των Ασπασίων, των Γουραίων και των Ασσακηνών καταλαμβάνοντας τις οχυρωμένες πόλεις τους (Μάσσαγα, Βάζιρα, Ώρα). Αφού υπέταξε τις πόλεις Πευκαλεώτιδα, Εμβόλιμα και άλλες μικρότερες πόλεις κατέλαβε και την οχυρά θέση της *Αόρνου πέτρας*. Μεταξύ των ποταμών Κωφήνος και Ινδού στην πόλη Νύσα άκουσε την διήγηση των Νυσαίων περί της πόλης των. Αυτούς τους άφησε αυτόνομους και ελεύθερους. Διαβείς τον Ινδό έφθασε στα Τάξιλα, όπου τον υποδέχθηκε ο Ταξίλης και συνέχισε προς τον Υδάσπη, όπου νίκησε το βασιλιά Πώρο και έκτισε τις πόλεις Νίκαια και Βουκεφάλα προς ανάμνηση της νίκης του αλλά του αλόγου του που πέθανε. Προχωρώντας στη χώρα των Γλαυγανικών κατέλαβε 37 πόλεις και δέχθηκε την υποταγή των αυτονόμων Ινδών, του Αβισάρη και ενός Ινδού ηγεμόνα ονομαζόμενου και αυτού Πώρου. Περνώντας τον Ακεσίνη ποταμό έφθασε στον Υδραιώτη, τον οποίο αφού διέβη, υπέταξε τους κατοικούντες στην δεξιά όχθη του, ενώ οι Αδραϊστές Ινδοί υποτάχθηκαν αυτοπροαιρέτως. Υπέταξε τους Καθαίους καταλαμβάνοντας τα Σάγγαλα και τις άλλες πόλεις τους και προχώρησε στον Ύφαση ποταμό. Μετά την άρνηση του στρατού να προχωρήσει πέρα από τον Ύφαση, παρά τη δική του θέληση, έλαβε την απόφαση της επιστροφής. Ήταν η μόνη φορά που δεν νίκησε. Δεν μπορούσε να νικήσει τη θέληση της αήττητης στρατιάς, της στρατιάς που δεν νικήθηκε ποτέ. Εκεί κατασκεύασε βωμούς για τους δώδεκα Ολυμπίους θεούς και έθεσε την επιγραφή ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΕΝΤΑΥΘΑ ΕΣΤΗ.

Επιστρέφοντας διέβη τους ποταμούς Υδραιώτη και Ακεσίνη και έφθασε στον Υδάσπη όπου κατασκεύασε πλοία με τα οποία έπλευσε προς τον Ινδικό ωκεανό. Υπέταξε όσους λαούς κατοικούσαν πλησίον του Υδάσπου και του αντιστάθηκαν. Στη πορεία του κατέλαβε πόλεις των Μαλλών, των Βραχμάνων, νίκησε άλλους Μαλλούς στον Υδραιώτη και πολιόρκησε οχυρώτατη πόλη των Μαλλών, όπου και τραυματίστηκε βαρύτατα. Υπέταξε τα έθνη των Αβαστανών, των Ξάθρων, των Οσσαδίων, τη χώρα του Μουσικανού, του Οξυκανού, του Σάμβου, των Παταλέων και των Ωρειτών. Δια μέσου της ερήμου της Γαδρωσίας, με απίστευτες στερήσεις νερού και τροφών και κακουχίες, τις οποίες πρώτος υπέφερε, έφθασε στην πρωτεύουσα των Γαδρωσών Πούρα και κατόπιν στην Καρμανία, ενώ ο στόλος του υπό τον Νέαρχο περιέπλευσε τον Ινδικό. Από την Καρμανία κατευθύνθηκε στις Πασαργάδες, την Περσέπολη και τα Σούσα όπου ετέλεσε τους μικτούς γάμους Ελλήνων και Περσίδων. Ο Αλέξανδρος τότε νυμφεύτηκε την κόρη του Δαρείου Στάτειρα και ο Ηφαιστίων την αδελφή της Δρύπετιν. Επίσης, ο Αλέξανδρος πλήρωσε τα χρέη των στρατιωτών, διένειμε δώρα και τιμές και στεφάνωσε με χρυσούς στεφάνους τους ανδραγαθήσαντες. Στη πόλη Ώπιδα μετά την αναταραχή επήλθε η σύμπνοια στις σχέσεις με τους στρατιώτες του. Στα Εκβάτανα πέθανε ο στρατηγός και αδελφικός φίλος του ο Ηφαιστίων. Μετά και την νίκη του εναντίον των Κοσσαίων, δέχθηκε στη Βαβυλώνα πρεσβείες, από πολλά έθνη, οι οποίες τον συνέχαιραν και τον στεφάνωναν για την νίκη του. Εκεί στη Βαβυλώνα επέπρωτο να πεθάνει ο μεγαλύτερος στρατηγικός νους που ανέδειξε η ανθρωπότητα τον Ιούνιο του 323 π.Χ. σε ηλικία μόλις 33 ετών.

Οι άνθρωποι γενικά βάζουν τα όρια του δυνατού. Ο Αλέξανδρος κατάφερε να αποδείξει, καταργώντας κάθε κανόνα, ότι το αδύνατο ήταν εφικτό. Απέδειξε πώς μία μικρή δύναμη μπορούσε να νικήσει μια μεγαλύτερη με έξυπνη στρατηγική και τακτική. Αντιμετώπισε με ευαισθησία τους λαούς και τον πολιτισμό τους, κάτι που δεν έκανε κανείς ηγέτης πριν από αυτόν και ίσως λίγοι μετά από αυτόν.

Ο Πλούταρχος αναφέρει για τον Αλέξανδρο: *''Ει τοίνυν μέγιστον μεν οι φιλόσοφοι φρονούσιν επί τω τα σκληρά και απαίδευτα των ηθών εξημερούν και μεθαρμόζειν, μυρία δε φαίνεται γένη και φύσεις θηριώδεις μεταβαλών Αλέξανδρος, εικότως αν φιλοσοφώτατος νομίζοιτο''*. ''Και αν οι φιλόσοφοι πιστεύουν ότι το μέγιστο επίτευγμα της φιλοσοφίας είναι να εξημερώνει και να εξευγενίζει τα ήθη και καταφαίνεται ότι ο Αλέξανδρος μύριους θηριώδεις έχει εκπολιτίσει θα μπορεί να θεωρηθεί φιλοσοφώτατος'', και επίσης: *''Νυν δε της γης ανήλιον μέρος έμεινεν όσον Αλέξανδρον ουκ είδεν''*.

Ο Αρριανός δεν φείδεται επιθέτων και μάλιστα στον υπερθετικό βαθμό για τον Αλέξανδρο: *''ανήρ ουδενί άλλω ανθρώπων εοικώς''*, (Αλεξ. Ανάβ., Ζ΄30.2). ''Δεν έμοιαζε με κανέναν άλλον άνθρωπο''. Επίσης, *''Ούτως ουδέν άπορον Αλεξάνδρω των πολεμικών ήν ες το ό τι ορμήσειε''*. (Αλεξ. Ανάβ., Ζ΄15.3). ''Συνεπώς ουδεμία πολεμική επιχείρηση δεν ήταν ακατόρθωτη για τον Αλέξανδρο, οποιαδήποτε αναλάμβανε''. Επίσης, *''το τε σώμα κάλλιστος και φιλοπονώτατος και οξύτατος την γνώμην γενόμενος και ανδρειότατος και φιλοτιμότατος και φιλοκινδυνότατος και του θείου επιμελέστατος˙ ηδονών δε των μεν του σώματος εγκρατέστατος, των δε της γνώμης επαίνου μόνου απληστότατος˙…. χρημάτων δε ες μεν ηδονάς τας αυτού φειδωλότατος, ες δε ευποιΐαν των πέλας αφθονώτατος''.* (Αλεξ. Ανάβ., Ζ΄ 28).
Ο Πολύβιος αναφέρει: *''Αλέξανδρον πάντες μεγαλοφυέστερον ή κατ΄ άνθρωπον τη ψυχή συγχωρούσι γεγονέναι''*.
Ο Βολταίρος έγραψε. *''Tous le jours on condamne et on admire Alexandre le meurtrier de Clitus,* ***mais vengeur de la Grèce****, le vainqueur des Perses et le fondateur d'Alexandrie''*.

Αντίθετα με συμπεριφορές και με ιδιότητες όπως οι ανωτέρω αναφερόμενες, οι Βαρδαρίτες αντί της αλήθειας, προτίμησαν το σφετερισμό του ονόματος Μακεδονία, την παραποίηση της ιστορίας και την προπαγάνδα. Όμως η προπαγάνδα των Βαρδαριτών και ο σφετερισμός του ονόματος Μακεδονία από αυτούς πρέπει να τελειώσει εδώ και τώρα. Οι Βαρδαρίτες δεν έχουν κανένα δικαίωμα να χρησιμοποιούν αυτό το όνομα, διότι όπως απεδείχθη περίτρανα δεν τους ανήκει. Τους καλούμε σεβόμενοι τον εαυτό τους, την ιστορία τους, τον πολιτισμό τους, να αναζητήσουν ένα άλλο όνομα, το οποίο πράγματι να τους αντιπροσωπεύει.

Σε όποιον αλλοδαπό, πολιτικό άνδρα, ιστορικό, αρχαιολόγο, φιλόλογο, φιλόσοφο, άνθρωπο του πνεύματος, αλλά, και σε κάθε πολίτη, ο οποίος έχει άλλη άποψη, ο οποίος έχει πέσει θύμα προπαγάνδας και δεν πιστεύει ότι οι Μακεδόνες ήταν και είναι μόνο Έλληνες, και ότι οι Βαρδαρίτες δεν είναι Μακεδόνες, ο οποίος όμως θέλει να γνωρίζει, η πρόσκληση από την Ελλάδα είναι πάντα ανοικτή για να επισκεφθεί όποιο τμήμα του Μακεδονικού Ελληνισμού επιθυμεί. Την Ορεστίδα, τη Λυγκηστίδα, την Ελίμεια, την Εορδαία, την Πιερία, τη Βοττιαία, την Ημαθία κ.τ.λ. Να επισκεφθεί τα θέατρα του Δίου, των Αιγών, της Μίεζας, των Φιλίππων, της Θάσου, την πρωτεύουσα Πέλλα όπου γεννήθηκε ο Αλέξανδρος, την παλαιά πρωτεύουσα της Μακεδονίας τις Αιγές, όπου δολοφονήθηκε ο Φίλιππος και εθάπτοντο οι βασιλείς μας, τη Στάγειρο τη γενέτειρα πόλη του Αριστοτέλους, τη Βέροια, την Αιανή, τους Φιλίππους,

τη Θεσσαλονίκη, την ιερή πόλη των Μακεδόνων το Δίον, τις λοιπές Μακεδονικές πόλεις, τα Μουσεία μας, τους τύμβους κ.τ.λ. Να δει τα αγάλματα των θεών, τα ιερά μας, τον Όλυμπο, την ολόχρυση λάρνακα που περιέχει τα οστά του μεγάλου βασιλιά μας Φιλίππου Β΄, με το δεκαεξάκτινο ήλιο ή αστέρι στο επάνω μέρος και στις πλευρές της τα κρίνα, τα ανθέμια και τους ρόδακες να σχηματίζουν διακοσμητικές ταινίες. Εφ' όσον η Μακεδονία είναι εδώ και τον περιμένει, δεν μπορεί κανείς να πει δεν γνώριζα, έπεσα θύμα παραπληροφόρησης, δεν είδα, δεν άκουσα. Εμείς του ζητάμε να γνωρίσει πρώτα την ιστορία και την περιοχή μας, να μάθει πρώτα και μετά να διαμορφώσει και να εκφράζει άποψη για το τι ήταν η Μακεδονία και ποιοι ήταν οι Μακεδόνες. Γνωρίζοντας αυτά θα καταλάβει την αλήθεια, ότι δηλαδή η Μακεδονία είναι μόνο Ελλάδα.

Η πρόσκληση αυτή, βεβαίως, απευθύνεται και προς την ηγεσία των Βαρδαριτών, αλλά και στο λαό της *Βαρντάρσκα*. Αγαπητοί Βαρδαρίτες γείτονες, πολιτικοί, ακαδημαϊκοί, πολίτες, σας προσκαλούμε να έλθετε να δείτε την αληθινή Μακεδονική γη, τις Μακεδονικές πόλεις, τα Μακεδονικά νομίσματα, τις επιτύμβιες στήλες, τις αναθηματικές στήλες, τις τιμητικές στήλες, τους τύμβους, τα Μακεδονικά όπλα˙ ελάτε να δείτε τα μουσεία μας, να σάς διαβάσουμε τι λένε όλες οι στήλες με τα Ελληνικά γράμματα φυσικά, τι λένε τα νομίσματα με τις παραστάσεις με Ελληνικά θέματα και τα Ελληνικά γράμματα βεβαίως, ελάτε να σάς δώσουμε τα έργα του Αριστοτέλη και την ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου στο πρωτότυπο, στα ελληνικά δηλαδή και να τα διαβάσουμε και να τα μεταφράσουμε για χάρη σας. Οι Βαρδαρίτες δεν μπορούν να το κάνουν αυτό διότι δεν είναι Μακεδόνες.

Εάν μου εζητείτο να συστήσω στους Βαρδαρίτες ένα όνομα για τη χώρα τους, θα τους συνιστούσα να επανέλθουν στο όνομα το οποίο είχαν δώσει οι ίδιοι στην περιοχή τους, δηλαδή ΒΑΡΝΤΑΡΣΚΑ. Το όνομα αυτό στα Ελληνικά αποδίδεται ως *Βαρδαρία* και οι κάτοικοί της ως *Βαρδαρίτες*. Η ιστορική αλήθεια και ο σεβασμός σ' αυτήν μάς επιβάλλει να αποκαλούμε τους Βαρδαρίτες με αυτό το όνομα.

Οι Έλληνες νοιώθουμε την ηχώ της φωνής του Καράνου, του Αργαίου, του Περδίκκα, του Αμύντα, του Φιλίππου, του Μεγάλου Αλεξάνδρου, του Αριστοτέλους, του Κρατερού, του Αντιπάτρου, του Αερόπου, του Ηφαιστίωνος, του Παρμενίωνος, του Πτολεμαίου, του Σελεύκου και όλων των Μακεδόνων παλληκαριών και των υπόλοιπων Ελλήνων παλληκαριών της ανίκητης στρατιάς, που υπέφεραν τα πάντα και πέθαναν για την Μακεδονία και την Ελλάδα, να μας θυμίζουν το χρέος μας και να μας φωνάζουν μέσα από τους αιώνες. ΕΣΤΙΝ ΟΥΝ ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ.

Το όνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ είναι ιερό για εμάς τους Έλληνες και εκφράζει την ύπαρξή μας, την ψυχή και το πνεύμα μας. Το όνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ανήκει μόνο στους Έλληνες και δεν δανείζεται, δεν εκχωρείται, δεν μεταβιβάζεται, δεν παραχωρείται, δεν το προσφέρουμε, δεν ανεχόμαστε να μας το σφετερίζονται και δεν το χαρίζουμε σε κανέναν και για τίποτε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ. JOHANN GUSTAV DROYSEN. ΕΙΣΑΓΩΓΗ Κ. ΦΡΕΑΡΙΤΗΣ. ΑΘΗΝΑ 1856.
2. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. JOHANN GUSTAV DROYSEN. ΡΕΝΟΣ ΗΡΑΚΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ. ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ. ΑΘΗΝΑ 1993.
3. Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΩΣ ΤΟΝ ΘΡΥΛΟ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΑΡΑΝΤΗΣ. ΑΘΗΝΑ 1981.
4. Η ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΑΡΑΝΤΗΣ. ΑΘΗΝΑ 1987.
5. ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. ΑΡΡΙΑΝΟΣ. ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1975.
6. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΚΑΙΜΠΡΙΤΖ/ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ‘’ΤΑ ΝΕΑ’’. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΑΘΗΝΑ 2006.
7. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΙΑ ΠΑΝΤΟΤΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΓΛΩΣΣΑ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. ΑΘΗΝΑ 1992.

8. ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. Γ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ. ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ Ε.Π.Ε. ΑΘΗΝΑ 2002.
9. ΟΛΥΜΠΙΑ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ. ΑΘΗΝΑ 2002.
10. ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΑΘΛΑ. ΠΑΜΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΘΗΝΩΝ. ΑΘΗΝΑ 2004.
11. ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΠΑΠΥΡΟΣ ΛΑΡΟΥΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1964.
12. ΕΛΛΗΝΟΣΕΡΒΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ. ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΟΚΑΘΗ. ΑΘΗΝΑ 2001.
13. ΕΛΛΗΝΟΒΑΡΔΑΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΑΡΔΑΡΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ. ΖΟΡΑΝ ΜΙΝΟΒ (ЗОРАН МИНОВ) - ΚΡΣΤΟ ΜΙΝΓΚΟΦΣΚΙ (КРСТО МИНГКОВСКИ). **Σ**ΤΙΠ (ШТИП) ΒΑΡΔΑΡΙΑΣ 2003. (Ο εκδότης το αποκαλεί διαφορετικά).
14. ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ. ΟΜΑΔΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΟΚΑΘΗ. ΑΘΗΝΑ 2001.
15. ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΟΡΩΣΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ MANDESON. ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΓΟΡΑΣ. ΜΟΣΧΑ 1961.
16. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ. ΣΤΡΑΒΩΝ. ΒΙΒΛΙΟ Γ΄. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ. ΑΘΗΝΑ. 2003.
17. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ. ΣΤΡΑΒΩΝ. ΒΙΒΛΙΟ Ζ΄. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ. ΑΘΗΝΑ. 2004.
18. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ. ΣΤΡΑΒΩΝ. ΒΙΒΛΙΟ Η΄. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ‘’ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ’’ (247). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1992.
19. ΙΛΙΑΣ. ΟΜΗΡΟΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ. ΑΘΗΝΑ 1998.
20. ΔΙΟΔΩΡΟΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ, ΒΙΒΛΙΟ ΙΖ΄. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ. ΑΘΗΝΑ. 2006.
21. ΒΙΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΛΑΕΡΤΙΟΣ. ΤΟΜΟΣ Α΄. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ. ΑΘΗΝΑ 2003.
22. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ. ΟΛΗ Η ΑΛΗΘΕΙΑ. ΕΛΛΗΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑ (16). ΕΚΔΟΣΙΣ ΑΛΣ Α.Ε. ΑΘΗΝΑ 2005.
23. GREEK COINS AND THEIR VALUES. DAVID R. SEAR. VOLUME 1. SEABY PUBLICATIONS. LONDON 1994.
24. THE CAMBRIDGE ANCIENT HISTORY. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS.
25. ΝΕΩΤΕΡΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ‘’ΗΛΙΟΥ’’. ΑΘΗΝΑ 1975.
26. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ. ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ. ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ. ΑΘΗΝΑ 2004.
27. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (GRIECHISCHE GESCHIHTE im Rahmen der Altertumsgeschichte). ULRICH WILCKEN. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ. ΑΘΗΝΑ 1976.
28. ΟΔΥΣΣΕΙΑ. ΟΜΗΡΟΣ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. ΟΕΔΒ. ΑΘΗΝΑ 1998.
29. ΟΔΥΣΣΕΙΑ. ΟΜΗΡΟΣ. ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1975.
30. ΟΔΥΣΣΕΙΑ. ΟΜΗΡΟΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ. ΑΘΗΝΑ 2004.

31. ΦΙΛΙΠΠΟΣ Β΄ Ο ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΕΛΕΥΣΜΑ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 200-.
32. De la Fédération yougoslave aux protectorats européennes – Le Monde diplomatique.
33. Vers un nouveau protectorat - Xavier Rousselin.
34. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ. ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1975.
35. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΙ ΒΙΟΙ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ-ΚΑΙΣΑΡ. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2005.
36. ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ. ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ. ΙΣΤΟΡΙΩΝ Β΄ 35-46. ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. ΑΘΗΝΑ 1998.
37. ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ. ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. ΟΕΔΒ. ΑΘΗΝΑ 2002.
38. ΠΕΡΙΚΛΗΣ, ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ. ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1975.
39. ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ. ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ''Ο ΣΩΤΗΡ''. ΑΘΗΝΑΙ 1998.
40. Ο ΧΡΥΣΟΣ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ (Τ.Α.Π.Α.). ΑΘΗΝΑ 2005.
41. Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, η Αρχαία Μακεδονική και η ψευδώνυμη γλώσσα των Σκοπίων. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΛΚΟΣ. ΑΘΗΝΑ 2000.
42. ΧΟΡΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ. Wikipedia.
43. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ Ν. ΓΕΩΡΓΙΟΥ. ΑΘΗΝΑ 1896, 1977, 1992.
44. ΕΠΙΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (155). ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ Γ. ΔΗΜΙΤΣΑ. ΑΘΗΝΑ 1879.
45. Η ΜΕΧΡΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (242). ΟΘΩΝ ΑΒΕΛ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΝ. ΝΟΤΗ ΚΑΡΑΒΙΑ. ΑΘΗΝΑ - - - -.
46. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. (Historiarum Alexandri Magni Macedonis libri qui supersunt). ΚΟΪΝΤΟΣ ΚΟΥΡΤΙΟΣ ΡΟΥΦΟΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ Σ. Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1993.
47. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΙΟΥ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Κ΄ ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ. ΜΥΤΙΛΗΝΗ 1999.
48. ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ. ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ Ο ΡΟΔΙΟΣ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ''ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ'' (618). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1999.
49. ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ. ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1975.
50. ΟΡΝΙΘΕΣ. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007.
51. ΝΕΦΕΛΑΙ. ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ. ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ (36). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ Ο.Ε. ΑΘΗΝΑ 1994.
52. ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ, ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ (31). ΑΙΣΧΥΛΟΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε. & Μ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ Ε.Π.Ε. ΑΘΗΝΑ - - - -.
53. ΟΡΦΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΡΩΔΙΟΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004.

54. ΦΙΛΙΠΠΟΣ. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΙ. ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ (192). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1975.
55. ΘΕΟΓΟΝΙΑ. ΗΣΙΟΔΟΣ. ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ (168). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΥΡΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1975.
56. ΗΣΙΟΔΟΣ. ΑΠΑΝΤΑ (ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ, ΘΕΟΓΟΝΙΑ, ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ. ΑΘΗΝΑ 1998.
57. ΗΣΙΟΔΟΣ. ΑΠΑΝΤΑ (ΘΕΟΓΟΝΙΑ, ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ, ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ, ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ). ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ‘’ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ’’ (110). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ. ΑΘΗΝΑ 1993.
58. Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ. NATIONAL GEOGRAPHIC. ΤΟΜΟΣ 4, No. 3. ΜΑΡΤΙΟΣ 2000.
59. ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΟΥ ΑΡΧΑΝΘΡΩΠΟΥ ΤΩΝ ΠΕΤΡΑΛΩΝΩΝ. ΑΡΗ Ν. ΠΟΥΛΙΑΝΟΥ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΑΡΙΘ. 3. ΑΘΗΝΑ - ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ 1982.
60. ΗΡΟΔΟΤΟΣ. ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΜΠΤΟ - ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ. ΧΡΙΣΤΟΥ ΞΥΔΑ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΑ. ΑΘΗΝΑ 1991.
61. ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ‘’ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ’’ (19). ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΚΤΟΣ. ΑΘΗΝΑ 2004.
62. ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. ΕΛΛΗΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑ (24). ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΙΝΟΣ ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΣ Α.Ε. ΑΘΗΝΑ 2006.
63. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ. ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007.
64. ΡΗΣΟΣ. ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007.
65. ΤΡΩΑΔΕΣ. ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΡΟΣ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2007.
66. ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΝΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. ΤΟΜΟΣ Α΄. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ. Θ. ΡΙΖΑΚΗΣ - Ι. ΤΟΥΡΑΤΣΟΓΛΟΥ. ΕΚΔΟΣΗ Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 1985.
67. ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΤΩ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΒΕΡΟΙΑΣ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ-ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ. ΛΟΥΚΡΗΤΙΑΣ ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ - Μ. Β. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ. ΑΘΗΝΑ 1998.
68. ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ. ΑΜΑΛΙΑ ΜΕΓΑΠΑΝΟΥ. ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΝΑΣΤΡΟΝ. ΑΘΗΝΑ 2006.
69. ΑΙΑΝΗ. Γ. ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ - ΜΕΝΤΕΣΙΔΗ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 1996.
70. ΒΕΡΓΙΝΑ. ΣΤΕΛΛΑ ΔΡΟΥΓΟΥ - ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΣΛΑΤΣΟΓΛΟΥ-ΠΑΛΙΑΔΕΛΗ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 2005.
71. ΛΕΥΚΑΔΙΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΙΕΖΑ. ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΡΩΜΙΟΠΟΥΛΟΥ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 1997.
72. ΦΙΛΙΠΠΟΙ. ΧΑΪ΄ΔΩ ΚΟΥΚΟΥΛΗ-ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ - ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΠΑΚΙΡΤΖΗΣ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 2003.
73. ΠΕΛΛΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ. Μ. ΣΙΓΑΝΙΔΟΥ - Μ. ΛΙΛΙΜΠΑΚΗ-ΑΚΑΜΑΤΗ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 2004.
74. ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΗΚΟΣ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 1989.

75. ΑΡΧΑΙΑ ΣΤΑΓΕΙΡΑ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ. ΚΩΝ/ΝΟΣ ΣΙΣΜΑΝΙΔΗΣ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. Τ.Α.Π.Α. ΑΘΗΝΑ 2003.

Αργυρό οκτάδραχμο Αλεξάνδρου Α' (495-494/1 π.Χ.).
Ε: Ιππεύς, Ο: τετράγωνο με επιγραφή ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ (στα... Ελληνικά!).

9 789609 306317

ISBN: 978-960-930631-7